

A
PÁSZTÓI APÁTSÁG
TÖRTÉNETE.

1190—1702.

IRTA

BÉKEFI REMIG dr.

CZISZTERCZI ÁLDOZÓPAP, EGYETEMI NYILVÁNOS RENDKIVÜLI TANÁR ÉS
A MAGY. TUD. AKADEMIA LEV. TAGJA.

BUDAPEST, 1898.

A ZIRCZI, PILISI, PÁSZTÓI
ÉS SZENT-GOTTHÁRDI CZISZTERCZI
APÁTSÁGOK TÖRTÉNETE.

HARMADIK KÖTET:

A PÁSZTÓI APÁTSÁG TÖRTÉNETE 1190—1702.

A CZISZTERCZI REND
NYOLCZSZÁZ ÉVES FENNÁLLÁSA
EMLÉKÉNEK.

ELŐSZÓ.

Még el sem hamvadt az áldozati tűz, melyet a magyarországi ciszterci Rend, magyar hazánk ezeréves fennállásának ünnepén, Emlékkönyvének közrebocsátásával a hazafiság oltárán gyújtott, — a kegyeletnek már is újabb szikrája lobban lángra lelkünkben. A ciszterci Rend születésének nyolczszázados évfordulóját ünnepeljük. Mi, nyolcz évszázad élő unokái, kiket a rendi kötelék a testvér viszonyában s a feladat azonosságában fűz egygyé, ma zarándokcsapattá alakulunk. Pillanatok alatt századokat élünk át. A rendalapítás kezdő munkája után elvonul lelkünk előtt a gyors fejlődés, a dús virágzat, a megpróbáltatás és az újjászületés korszaka. Úgy érezzük, hogy sírok nyílnak meg és halottak támadnak föl előttünk s tanítanak meg bennünket, hogy küzdelmeiken okuljunk, szenvedéseikből erőt merítsünk, sikereiken buzduljunk, példáikat kövessük, emlékeiken meg lelkesedjünk. Rendcsaládi tűzhelyünk mindegyikén örömtüzek gyúlnak ki, hálaimák, magasztos énekek s egyházi szónoklatok hangzanak el; rendi gimnáziumaink szentegyházban és ifjúsági ünnepségeken, dalban és prózában hirdetik a nyolczszázados mult tényeit; a Rend költője ihletett lélekkel zengi a rendalapító *Szent Róbert* és az ősi fészek, *Cistercium* emlékezetét; *Szent Bernárd* élettrajza meg hivatott rendi író kezéből még ez év folyamán méltó záróköve lesz a magyar ciszterciek kegyeletének.

Lelkesedésünk tényeinek nemes sorozatát szerényen egészíti ki a jelen mű, — *«A pásztói apátság története 1190—1702»* — melynek élére Rendünk nyolczszáz éves fennállásának emlékezetét tűztem. Rendi érzületünk s az elődök iránti tiszteletünk tükröződik benne!

Jelen művem *három* részre oszlik:

I. Rész. «*Bevezetés.*» Ez a ciszterczi rend létrejövését és ki-fejlődését, továbbá a ciszterczi rend apátságait és multját Magyar-országban öleli föl. Ezen rész közlését művem alkalmi természete követelte meg.

II. Rész. «*A pásztói apátság története 1190—1702.*» Ezen részben van három fejezet: I. «A pásztói apátság élete.» II. «A pásztói apátság birtokai.» III. «A pásztói apátság kegyurai.»

III. Rész. «*Oklevéltár 1138—1702.*»

Másfél évtizedet meghaladó levéltári bűvárlat után ma már mintegy 50 levéltár adataival rendelkezem rendtörténeti munkálkodásomban.

A feldolgozás rendszere jelen művemben is ugyanaz, mint a melyet «A pilisi apátság története» I., II. és «A cikádori apátság története» című munkáimban követtem.

Művemben több, szövegbe nyomott és önálló képet s facsimilét közlök.

Az Oklevéltárt az oklevélközlés jelen fejlett követelményei szerint készítettem.

Művem mindegyik részét pontos név- és tárgymutató egészíti ki.

Bár a magyarországi ciszterczi Rend saját története megírását erkölcsi kötelességének vallja, mégis benső köszönetemet fejezem ki *Vajda Ödön* zirczi, pilisi, pásztói és szentgotthárdi apát úr Ő Nagyságának, hogy áldozatkészségével lehetővé tette művem megjelenését a Rend fennállásának nyolczszázados évfordulójára.

Hálás köszönettel vagyok nagymélt. Bárá Radvánszky Béla, mélt. Fraknoi Vilmos és Pauler Gyula, nagys. Áldáßy Antal, Barabás Samu, Csánki Dezső, Dézsi Lajos, Fejérpataky László, Halbik Cyprián, Kudora Károly és Tagányi Károly, főt. Dutkay Pál, Hován József, Kandra Kabos, Kussinszky Arnold, Zubriczky Flórián, Gsell Benedek, Janauscheck Lipót, Müller Gergely, Laszczik Bernárd, Piszter Imre és Pecsner Emil, t. Littke Aurél, Tordai János és Ujsághy Géza urak, továbbá a Magyar Nemzeti Múzeum, a Magyar Országos levéltár és az egyetemi könyvtár t. tisztviselői s mindazok iránt, kik levéltári kutatásaim és munkálkodásom közben bármily szívésséggel voltak hozzám.

T. Helvey Lajos, Jankovits József, Németh Alajos és Petrásovics Pál uraknak köszönöm, hogy a «Név- és tárgymutatók» készítésében segítségemre voltak.

A magyar ember és a ciszterci szerzetes nemes megnyugvása tölti el lelkemet azon gondolatra, hogy jelen művemet éppen a ciszterci Rend életének nyolczszázados emlékünnepe téhetem le a magyar tudomány kincses házába. Legyen ez is egyik tanúsága azon hűségnek, melylyel hazánkat és Rendünket szolgáljuk! s maradjon mindig egyik emlékköve a magyar ciszterciek ideális szellemének és tudmányszeretetének!!

Írtam Budapesten, 1898. április 18-án.

BÉKEFI REMIG dr.

I. R É S Z.

BEVEZETÉS.

I. FEJEZET.

A CZISZTERCZI REND LÉTREJÖVÉSE ÉS KIFEJLŐDÉSE.

A szerzetesrendek jelentősége. Korviszonyok. A benczés kolostorok állapota. A «colan»-i remeték. Róbert fejök lesz. Átköltözés Molesmebe. Megoszlás a molesmeiek között. Róbert távozása Molesmeből és visszatérése. Újabb ellentét Molesmeben. Engedély a kitelepülésre. Megérkezés Cisterciumba. Novum-Monasterium alapítása. Róbert apáttá választása s visszatérése Molesmebe. Alberik Cistercium apátja lesz. II. Pascal pápa megerősíti a rendet. Cisterciumban senki sem jelentkezik fölvetelre. Alberik halála. István apát lesz. Visszavonultabb élet kezdete. Nélkülözés s gyakori halál Cisterciumban. Bernárd és társainak belépése a rendbe. Bernárd születése, származása, iskoláztatása s anyjának halála. Bernárd pályát választ s eszméinek másokat is meggyer. Bernárd és testvérjeinek bucsúzása atyjoktól. Firmitas alapítása. Bernárd testi és lelki tulajdonai. Bernárd betegeskedik. Pontiniacum, Clara-Vallis és Morimundus alapítása. Bernárd apát lesz. A benczések, clugnyiek és cisztercziek alkotmánya. A leszármazás rendszere a ciszterczieknél. István törvényhozói működése. Bernárd ismét beteg. Bernárd apáti elve. Bernárd világtörténelmi jelentősége. István halála. Bernárd a ciszterczi rend terjesztője. Bernárd halála. A cisztercziek gyors elterjedésének okai.

A történelem tanúsága szerint, a szerzetesrendek az emberi művelődés tényezői sorában kiváló helyen állanak. Mióta Szent Benedek a szerzetesség eszméjét, most már tizennégy század által kipróbált szabályzatában (regula), annyi bölcseséggel megtestesítette, — a szellemi, erkölcsi és anyagi művelődés minden mozzanatánál ott találjuk a szerzeteseket.

Szent Benedek fiai, a lelkes benedekrendiek jelen vannak a nyugatrómai birodalom romjain fölépült új államok alapköveté-

lénél. A germán népek nyers fajának hittérítői és apostolai; társadalmi és magánéletöknek saját erényeikkel adnak irányt; lelköket a vallás, erkölcs és munka eszméivel szelidítik; megnyitják előttök a tudás jótékony forrásait; stílszerű templomaik és kolostoraik létrehozásával a szépérzék fejlődéséhez állandó alapot nyújtanak; csendes másoló és rajzoló munkájokkal meg az ókor szellemi kincseit megmentik a későbbi nemzedékek számára. Dél- és Nyugat-Európa, de főleg a népvándorlás hullámainál nem annyiszor zaklatott Anglia hű és örök tanúi ezen áldásos munkának.

Hosszas kísérletezés után Nagy Károly (768—814) teremti meg az egységes frank birodalmat. Halálával alkotása is darabokra hull; a verduni szerződés (843) kodifikálja az államegység megszűnését; s megszületnek *a nemzeti államok*.

A birodalom felosztása tekintély- s hatalomcsökkenéssel jár; új eszközökre van tehát szükség.

Ekkor látnak hozzá az uralkodók a jószágadományozáshoz; mert tudták, hogy így könnyen szerezhetnek híveket. Az egyháziaknak bőven kijut a birtokból, de ezen arányban vesztenek függetlenségökből is. Szinte rendszerré lesz, hogy a főpapnak adott birtok nem személyére szól, hanem javadalmához tartozik.

Ez volt az első lépés a főpapok kinevezése felé. A királyok adták ugyanis az új egyházi férfiúnak a földbirtokot mint hűbért; s így azon felfogás fejlődött ki, hogy magát a főpapi állást is ők adományozzák. Szóval a kánoni választás helyébe a fejedelmi kinevezés lép.

De ezen pillanattal megkezdődik a veszedelem. Mert a főpapi hivatalokra ezután nem jámbor élet, szeplőtlen erkölcsi mult, tudományos képzettség, szívnemesség, szigorú kötelességérzet, szóval érdem, — hanem rokoni és baráti összeköttetés, hadi szolgálat, pénz, aljas hizelgés s önelvetés segíti az embereket. S így legtöbbször kiskorú gyermekek, ügyes pártemberek, nyers hadfiak, szolgalelkű udvari egyének — a hivatás és rátermettség teljes híjával — ülnek a főpapi székekbe.

Az anyagi vagy erkölcsi áldozat árán főpapi méltóságra emelkedett egyének, a hol csak tehetik, kárpótlást keresnek. Ők is úgy járnak el tehát, miként velök cselekedtek: elárúsítják az egyházi hivatalokat.

De a korszellem veszedelmes irányzata a pápai széket sem kimélte. Szent Péter trónjának betöltésénél a császárok erőszakolnak ki illetéktelen befolyást, s nem egyszer megesik, hogy érdemtelen egyént tolnak föl a kereszténység fejéül.

S midőn ekként az egyházi hierarchia valamennyi fokozatán oda nem való alakok jelennek meg,¹ természetes, hogy a nép hasztalan keresi nálok az erkölcsi tisztaságot, az alázatot, önzetlen lelkesedést, a hívek boldogságát czélzó jó akaratot, a buzgóságot, szóval a papi erényeket; hiszen ezek helyébe kapzsiság, birásvágy, kötelességmulasztás, önhittség s erkölcstelen élet telepedett. De ezzel kapcsolatban a papság iránti tisztelet és keresztényies élet is megfogyatkozott a hívek lelkében. A hit eszméiért való lelkesedés már-már kihalt, a keresztény erkölcsi fogalmak szerinti élet ritkul.

A beteg társadalom orvosra szorult. Kilépnek tehát a síkra az egyház előharczosai: az *újonnan* keletkezett szerzetesek. A clugnyi, camaldoli és vallumbrosai rend, Szent Benedek szabályait vevén alapul, az ősi szigorú szerzetes életet keltik új életre. Példájok s életmódjuk koruk viszonyainak nyílt czáfolata. Hatásuk a társadalom minden rétegében érezhető. De a döntő reformnak felülről kellett kiindulnia.

A római pápák közül már többen felkarolták a clugnyi mozgalom eredményét, de teljesen csak VII. Gergely, ki maga is, mint clugnyi szerzetes, ezen eszmék szolgálatában töltötte életét, használta ki. Midőn a szabadságát veszített egyház testén a békót összezúzza és hadat izen a divatos visszaéléseknek, a clugnyi szerzeteseken kívül eszméiknek részeseit is maga mellett találja.

Bár VII. Gergely vasjelleme nem riadt vissza az útjába gördülő nehézségektől, elvei még sem alakították át egyszerre a társadalmat. Időre volt szükség, míg eszméi átmennek az életbe. Ébren kellett tehát tartani azon szellemet, melyet ő lehelt az emberiségbe; szaporítani kellett a sereget, mely eszméinek él; példával kellett terjeszteni azon tanokat, melyeknek ő volt a mestere.

Ezen szempont adott létjogot újabb szerzetesrendeknek. Ekkor alapítja meg Szent Bruno a karthausi, Szent Norbert a praemontrei és *Szent Róbert a cisztertci rendet*.

A korszellem sorvasztó hatalma azonban a benczés kolosto-

¹ *Montalambert*: Die Mönche des Abendlandes. VI. B. S. 347.

rokat sem kímélte meg. Az ősi szigort, józan fegyelmet és lelkes munkálkodást idővel sok helyütt elpuhultság, laza életmód s tétlenség váltotta fel. Akadnak, kik reformálni akarják a viszonyokat, de a közvéleményt ellentáborban találják. Egyesek, mivel a kolostor a lelki élet ápolására nem igen kínálkozott alkalmas helyül, mint remeték, az erdők vadonjaiban keresik a boldogságot.

Ezen utóbbit választotta az a hétagú remetetársaság is, mely a langresi egyházmegye területére eső «colan»-i erdőben vonult meg. De mindegyikük érezte a szervetlenség hátrányait. Közös értelemmel elhatározták tehát, hogy vezető után látnak.

Választásuk a Szent Mihályról nevezett tonnerei benczés apát-ság fejére, Róbert apátra esett. Ez azonban nem hagyhatta el övét; s így kérésöket nem teljesítette.

Rövid idő múlva változás történik a dologban. Róbert ugyanis látta, hogy törekvése szerzetes családjának ellenkezésével találkozik; megvált tehát tőle s elment a Troyes melletti Zell kolostorba, hol régebben már tartózkodott. Innét csakhamar Aigulphusba kerül perjelnek.

Itt ismételten fölkerik a «colan»-i remeték, kiknek nyomában megérkezik II. Sándor pápa parancsa is oly értelemben, hogy ne szegüljön ellen a fölhívásnak.

Róbert engedelmeskedik, — megválnak övétől. A «colan»-iak megtalálták benne, a kit kerestek, — a józan főt. Vezetése alatt a kis társaság csakhamar harminczra szaporodik. De ekkor már nem volt nekik való hely a «colan»-i erdő. Új otthont keresnek tehát, s találnak is a közelben, «Molesme»-ben,¹ szintén a langresi egyházmegyében.²

Molesme, Burgundban, a Leignes folyó jobb partján, ekkor vadon és sűrű erdőség volt. A vidék földesura az új telepesek részére egy részt átengedett belőle. Róbert és társai legelőször is hajlékról gondoskodnak, hogy födél alá jussanak. Hamarosan össze-ütnek néhány fakunyhót, s e mellett egy, szintén fából készült imaházat, oratoriumot; s az új alkotás 1075. december 20-án, a Boldogságos Szűz tiszteletére, teljesen el is készült.

¹ *Manrique*: Annales Cistercienses. Tom. I. p. 3. (Megjegyzem, hogy *Manrique*-nek német nyelvű példányát használtam.)

² *Holstein*: Codex regularum monastica-

rum. Tom. II. p. 386. — *Liber Usuum Sacri Cisterciensis Ordinis*: «De egressu Cisterciensium monachorum de Molismo» című fejezetben.

E közben hozzáfogtak a föld műveléséhez is. De a talaj mocsaras, cserjés, bozótos levén, erős munkával járt, s mégis alig termett. Más jövedelmi forrásuk pedig, mivel a távolság és a járatlan utak a híveket elzárták tőlök, nem igen akadt; s így gyakran csak növényfélékkel táplálkoztak.

A molesmei benczés szerzetesek megnyugodtak helyzetökben, mert látták, hogy fejök, Róbert a nélkülözésben is legelül jár. Ez meg nem csekély erőt merített a kitartásra Alberiknek, a «colan»-i remetéskedés óta hű bajtársának, és Harding Istvánnak, angol származású szerzetes testvérjének lelkes példájából.

Pár lustrum elteltével Molesmeben nagy változással találkozunk. A kolostor meggazdagszik, a tagok száma megszorodik; s ezzel új irány és új szellem kerül felszínre. A molesmei szerzetesek egy része indul a közeli kolostorok példáján, eltér Szent Benedek szabályától s a divatos eszmék után kapkod. Róbert, s mellette Alberik és István, több társukkal, küzdenek a régi egyszerűség mellett. A dolog elmérged, s végre is törésre kerül; mert Róbert alattvalóinak egy része megtagadja az engedelmességet. Róbert látja, hogy itt legjobb eszköz a kitérés. Szent Benedek példájára búcsut vesz ellentétes nézetű szerzetes fiaitól s «Aurum» nevű remete helyre vonul.

Róbert apát távozása után Alberik perjel vette kezébe Molesme kormányzását. Erősen támogatta őt Harding István a Róbert által célozott szigorú fegyelem helyreállításában. De hasztalan volt minden. Győzött a többség, — Alberik börtönbe került. A mint fogsága letelt, elhagyta Molesmet. Követte őt Harding István is, néhányadmagával, Vivicus ma (Vivier) nevű magányába.¹

A molesmeiek csakhamar rájöttek, hogy vezető szellem nélkül bajos a boldogulás. Visszakivánták Róbertet.

A történetek után biztosra vették, hogy kérésökre Róbert mit sem adna. A római székhöz fordultak tervök valósítása céljából. Lépésök sikeres lett; mert Róbert Rómából megkapta a rendeletet a visszatérésre.

Róbert engedelmeskedik, elfoglalja előbbi állását, s a kezéhez vett utasítás szerint engedékeny a kicsiségekben, hogy megmentse

¹ *Manrique* : Annales Cistercienses. Tom. I. p. 4.

a lényegét. Teljesen jó indulat vezérli tetteiben, de csakhamar észreveszi a kiegyenlíthetetlen ellentétet. Molesmeben ugyanis, hova Róberttel Alberik és István is visszament, két tábor állt egymással szemben. Az egyik saját korának viszonyaiból indul ki s a többi kolostorokhoz hasonló lazább életmódhoz ragaszkodik. A másik, melynek élén Harding István áll, a legnagyobb egyszerűséget, a nélkülözéssel járó szegénységet, Szent Benedek szabályainak betű szerinti megtartását, szóval a tizenegyedik századból a hatodikba visszamenést követeli.¹

István úgy tervezte a kérdés megoldását, hogy az ő felfogásának részesei Molesmet elhagyják, pusztai vidéken, erdőben telepednek le s egészen újból kezdenek neki a munkához. Szándékát a szükséges eszközökkel együtt közölte társaival. Az eszme sokaknak megtetszett, és sorakoztak körülötte.

Ily előkészület után lép velök István az apát, Róbert elé. Ez, ki életét eddig is ezen eszmék szolgálatában töltötte, készséggel karolta fel István törekvését, s megbeszélte vele a keresztülvitel módját és eszközeit. S részökről valóban nagy óvatosságra volt szükség; mert ellentétes életnézetű társaik Róbertet, Alberikot és Istvánt semmi áron sem akarták volna elveszteni.

Ez magyarázza meg részben, hogy Róbert apát, Alberik, Odo, István, János, Letald és Péter társaival, 1098-ban² nem a langresi, vagyis a megyés püspök, hanem Hugó lyoni érsek, a római szentszék követe előtt tárta föl kívánságát. Hugó helybenhagyta kérésöket, megengedvén, hogy azon molesmei szerzetesek, kiknek tetszik, más alkalmasabb helyre költözködhetnek, Szent Benedek szabályainak szigorúbb s tökéletesebb megtarthatása végett.³

Erre visszatértek Molesmebe, s Róbert apát az egész konventtel közölte az eredményt. Feloldotta az egyes tagokat a neki letett engedelmesség fogadalma alól, s szabad választást engedett a maradás és a távozás között.⁴

¹ Ez utóbbi felfogásnak volt híve Bruno is, ki, mint a molesmei benczés kolostor szerzetese, 1084-ben alapítja meg az érdemes karthausi rendet. (*Dedek Crescens Lajos*: A karthausiak Magyarországon 44. 1.)

² *Henríquez*: Regula, constitutiones et pri-

vilegia ordinis Cisterciensis. p. 38. — *Békefi Remig*: A pilisi apátság története. I. köt. 305. l.

³ *Holstein*: Codex regularum monast. Tom. II. p. 386.

⁴ *Bollandus*: Acta Sanctorum Aprilis. Tom. III. p. 665.

Huszonegyen voltak azon lelkes férfiak, kik Róbert apát vezetése alatt búcsut vettek molesmei testvérjeiktől s rá szálltak az élet veszélyes tengerére. Mindenöket Molesmeben hagyták, csak néhány nélkülözhetetlen egyházi ruhát és edényt, breviáriumot¹ s egy szertartáskönyvet (rituale) vettek magokhoz.

Útjuk Cisterciumba² (Citeaux) vezetett. Cistercium a burgundi herczegségben, a chalonsi püspöki megyében, a «Sans-fonds» (Feneketlen)³ folyó völgyében, Dijontól nem messze, terült el. Erdős, csalitos, bokros vidék, sűrű náddal és sással; a vadállatok kedves tartózkodó helye. Itt állapotdik meg a kis vándorcsapat s engedélyt kér a megtelepedésre. A beaune-i algróf befogadja s megajándékozza őket annyi földdel, hogy kolostort építhessenek és magokat fenntarthassák.⁴

Midjárt ritkítják is az erdőt és sorra vágják a bokrokat, hogy a kolostor számára tisztas helyhez jussanak. Majd meg hozzálátnak kolostoruk elkészítéséhez. Az erdőség alkalmas anyagot szolgáltatott, de a munkaerő kevés volt, mert egyidejűleg élelmiszerekről is kellett gondoskodniok, a mi meg nagy nehézséggel járt — az elhagyott, pusztaság s kietlen vidéken.

Odo, burgundi herczeg, értesülván Hugó lyoni érsek leveleiből, hogy a citeaux-i völgyben szegény, jámbor életű emberek kolostor építésével foglalkoznak, — munkásokat küldött segítségökre. — Így a tisztán faalkotmány hamarosan megkészült, s 1098-ban márczius 21-ikén, Szent Benedek napján a Boldogságos Szűz tiszteletére föl is avatták.

¹ Holstein: Codex regularum monasticarum. T. II. p. 388.

² Cistercium nevét némelyek úgy értelmezik, hogy a «cisternae» szóból, melynek jelentése: föld alatti víztartó, vízfogó, mocsaras hely (locus humilis et paludiosus, ubi stagnat aqua: Maigne Lexicon) — keletkezett. Mások a «Cistels» szótól származtatják, mivel Cistercium helyén igen sok sás és káka termett. (Sartoris: Cistercium Bistercium. p. 6.)

Ezen utóbbi felfogáson alapulhat az is, hogy a *cisterciensis* «cistell»-i néven is előfordulnak «Cistellenses in duobus Colbertinis et uno Sorbonico. Unde effectum in editis

fere omnibus, Cistembleses, qui et altero errore additi sunt post Cistercienses; quasi diversi essent, qui in quibusdam codicibus Cistercienses, in aliis Cistellenses dicebantur vulgari tunc vocabulo. Cistercienses quippe dicti sunt Cistellenses ab Hermanno monacho in lib. 3. de miraculis B. Mariae Laudunensis cap. 7. apud Perardum p. 103. apud Robertum de Monte ad annum 1140. Monachi de Cistelth, Cistell. in Monastici Anglicani tomo I. pag. 703. col. I.» (Mabillon: S. Bern. abb. Clara-Vall. opera omnia. Vol. I p. 136.)

³ Nagy mélysége folytán nevezték így.

⁴ Manrique: Annales Cistercienses p. 5.

Erre az új telep lakói Róbertet kánonszerűleg¹ apátjokká választották s neki engedelmességet fogadtak; Walter megyés püspök pedig megküldte számára a pástorbotot. Így fejlődött a cisterciumi kolostorból a cisterciumi apátság, melynek neve kezdetben, de csak rövid ideig,² «*Novum-Monasterium*», vagyis «*Új-kolostor*» volt. S ezzel 1098-ban³ megszületett-a *cziszterczi rend*.⁴

Róbert maga mellé vette perjelnek Alberikot, ki ezen tisztet már Molesmeben is viselte; az alperjelséget pedig Harding Istvánra ruházta.

Alig szervezkedett azonban az új testület, már is a megpróbáltatás napjai neheztedek rá.

Molesmeben ugyanis, Róbert apát és társainak távozása óta, fejtelenség uralkodott, mert az új apát gyenge s erélytelen ember volt. A tagok visszakivánták tehát Róbertet. De Hugó lyoni érseknél, a pápai követnél, nem igen számíthattak pártolásra; hiszen Róbert az ő engedélyével távozott körükből. Tehát kívüle még a római széknél is előterjesztették kérelmüket.

II. Orbán pápát, ki éppen ekkor tartott Rómában zsinatot az investitura és kereszteshadjárat ügyében, egyházfői tevékenysége közben keresték föl a molesmei küldöttek. A zsinaton nagy lármával⁵ adták elő, hogy kolostoruk hanyatlásának és zilált viszonyainak csak egykori apátjok, Róbert, a mostani cisterciumi apát vethet véget.

Erre II. Orbán felhívta Hugó lyoni érseket, hasson oda, ha lehetséges, hogy Róbert visszamenjen Molesmebe, — de a cisterciumi kolostor békéjének megzavarása nélkül.

Hugó érsek nemsokára tudatta Róberttel, a molesmeiek megyés püspökével, hogy Róbert cisterciumi apát visszatér Molesmebe; de a chalonsi megyés püspök előtt lemond előbbi apáti méltóságáról

¹ *Dalgairns*: Der heilige Stephan Harding. S. 45.

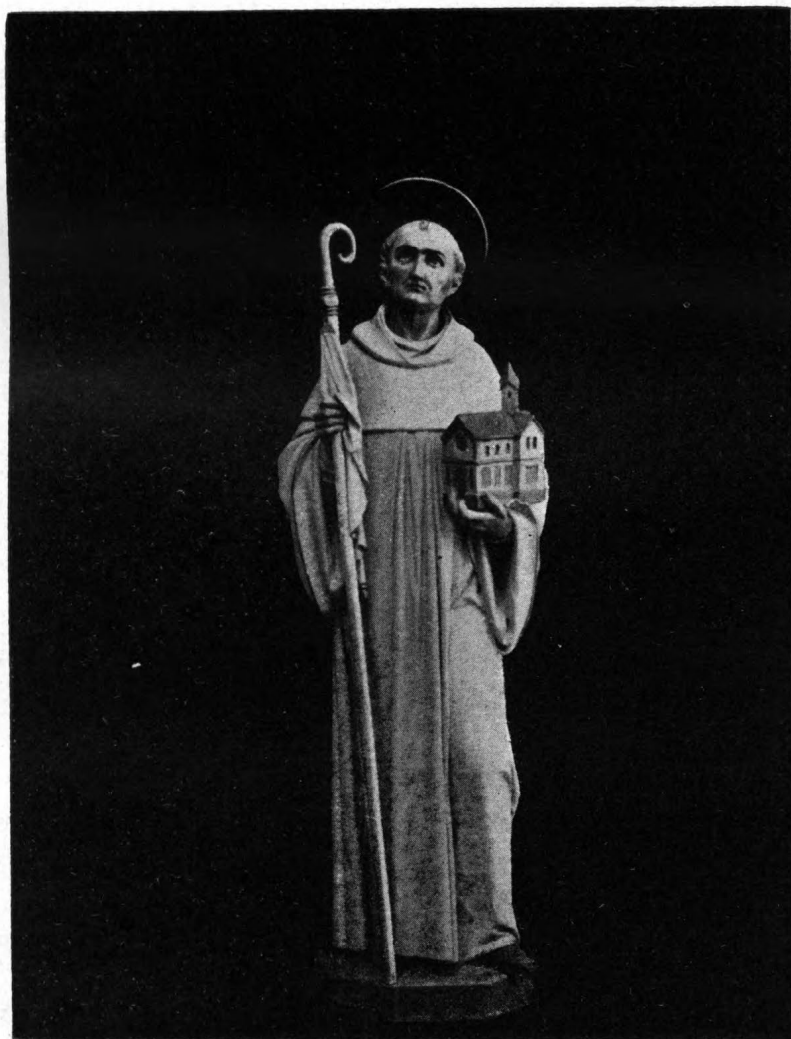
² *Janaushek*: *Originum Cisterciensium* Tom. I. p. 3.

³ Anno milleno, centeno, bis minus uno, Pontifice Urbano, Gallorum rege Philippo, Burgundis Odone Duce et fundamina dante, Sub Patre Roberto coepit Cistercius Ordo, Coenobia in toto producens plurima mundo, Sic mansura diu per sanctum nomen Jesu

(*Bollandus*: *Acta Sanctorum* April. T. III. p. 666.)

⁴ Cisterciumról nevezte el a rend is magát *czisztercziinek*. S mivel a *cziszterczi* név hazánkban ma már teljesen meggyökeresedett, művemben nem a latinos »*Cisterci*«, hanem a magyaros »*cziszterczi*« alakot használom.

⁵ *Holstein*: *Codex regularum monasticarum*. T. II. p. 387.

SZENT RÓBERT APÁT, A REND ALAPÍTÓJA.

A Cistercienser-Chronik 107. száma után.

és a cisterciumi szerzeteseket feloldja engedelmességi fogadalmok alól. Ezek azután, ha nekik úgy tetszik, visszamehetnek Molesmebe.

Róbert cisterciumi apát hajtott Hugó érsek szavára. A megszabott föltételeket teljesítette; «Isten hozzád»-ot mondott Cisterciumnak, mely s vele *az egész cziszterczi rend, benne tiszteli alapítóját.*¹

A halálozás nélkül is árvaságra jutott szerzetescsalád fő után lát. A bizalom Alberikot, a perjelt érte, — és méltán. Mert igazi szerzetes; őszinte testvér, tudományos, a szellemi és anyagi ügyekben jártas ember volt.²

Tapasztalása meggyőzte a szomszédos szerzetesek féltékenysége- és szűkkeblűségéről. Fel akarta tehát övéit vértetni bármely támadással szemben. Ezért fordul a római székhöz megerősítésért. Kérését János és Benedek biboros, Hugó lyoni érsek és Walter chalonsi püspök támogató sorai kíséretében terjeszti elő, János és Ilbodus³ szerzetesei által.

Hugó leveléből megértette II. Pascál pápa, hogy a cisterciumi apátságot egyesek nyugtalanítják és igazságtalan követelésekkel terhelik. Meghallgatja tehát Alberikot s *1100-ban ápr. 18-án* kelt levelében apátságát *a római szék különös pártfogása* alá fogadja, a megyés püspököt megillető tisztelet fentartásával; sőt mindazon császárt, királyt, érseket, püspököt, herceget, gróft, algróft, bírót és bárminő egyházi férfiút, ki ezen sorok ellen vét, méltóságvesztéssel, Istenre bízott büntetéssel és az Úr testének és vérének vételétől való tartózkodással sújtja.⁴

¹ Róbert Tivadar és Emergard nemes származású normann szülők gyermeke. Született 1017 körül (*Bollandus: Acta Sanctorum Aprilis. Tom. III. p. 663*). Halálának éve bizonytalan. «De anno obitus S. Roberti inter scriptores consensio non est. Baronius in notis ad XXIX. Aprilis, secutus Chronicum Sigiberti, mortem anno MXCVIII adscribit. Fiteriensis in notis ad Exordium Parvum, annum unum, duos in Annalibus Manriquez adiicit. Sed erroris convincuntur ex tabulis donationum, quibus apud Camuzatum in Antiquitatibus Ecclesiae Trecensis S. Robertus anno Domini MCIV, et apud Sanmarthanos in Molismo anno MCV subscripsit. Hi illius

vitam anno MCX, ille, cum eoque Ionghelinus Claudiusque Robertus in Gallia Christana, anno MCXI terminant. Quidquid sit, aetate ultra annum MCXII non processit: hoc quippe anno Molismo Guidonem praefuisse constat ex iis, quae loco citato afferunt Sanmarthani.» (*Bollandus: Acta Sanctorum Aprilis. Tom. III. p. 668*).

² *Holstein: Codex regularum monasticarum T. II. p. 388.*

³ Előfordul *Ilbodus* és *Ildeboldus* alakban is. (*Holstein: Codex reg. mon. II. 390. — Manrique: Annales Cistercienses p. 10.*)

⁴ *Békefi R.: A pilisi apáts. tört. I. köt. 306—307. l.*

Így szerezte meg a cisztercki rend alapítása (1098) után két évre, 1100-ban, a jövőjét biztosító «magna charta»-t, a pápai megerősítést.

Alberik mindjárt apátsága kezdetén Harding Istvánt szemelte ki a perjelségre. Ennek befolyása alatt készítette meg apátsága számára a szabályzatot, mely körültekintő gondossággal mindenre kiterjeszkedik s mindenben hangsúlyozza a visszatérést Szent Benedek szabályaihoz.¹ Tehát Alberik a cisztercziek első törvényszövegezője (codicator).

Alberikot időközben súlyos gondok emésztették, — fölvételre senki sem jelentkezett Cisterciumban. Mélyen bántotta a gondolat, hogy a szervezés nehéz napjait vele együtt átélt testvérek kihalásával eltűnik az intézmény is, melynek biztosításáért pedig oly igazán hevült. Fájt neki, hogy utóbb is a molesmeieknek lesz igazok, kik kételkedtek az új telep életrevalóságában; s így az derül ki, hogy Szent Benedek szabályainak szigorú megtartása lehetetlen, miért is ő és társai túlzó és ábrándos eszmék harczosainak bizonyulnak. Aggódalma teljesen nem oszlott el a sírig, mely kilencz és fél évi apátsága után² 1109-ben jan. 26-án nyílt meg előtte.

Első eset, hogy Cistercium atyját látta a ravatalon. István perjel beszentelte a tetemet, egy maroknyi földet hintett rá, — s ezzel a gyászoló szerzetescsalád kereszt alatt a káptalanházba (capitulum) vonult. Itt tartotta István perjel azon gyönyörű emlékbeszédet az elhunyt fölött, melyben a szerető fiú kegyeletét a jövő életbe vetett hit bensősége nemesíti.³

A megüresedett apáti szék betöltésénél pillanatig sem haboztak a cisterciumi testvérek, — Harding Istvánt egyhangúlag választották meg.

István már két elődje idejében is elhatározólag befolyt az ügyek menetére. Most meg teljes erővel ragadta meg az alkalmat, melyet az egyetemes bizalom nyújtott neki. Szigorúan hangsúlyozta Szent Benedek szabályait s a velök járó szegénységet, egy-

¹ Lásd ezt részletesen: *Békefi R.*, A pilisi apáts. tört. I. köt. 28—114. l.

² *Manrique*: Annales Cistercienses. T. I.

p. 23. — *Bollandus*: Acta Sanctorum Januarii Tom. II. p. 753.

³ *Bollandus*: Acta Sanctorum Januarii Tom. II. 758.

szerúséget, önmegtagadást és visszavonulást a külső világtól. Miért is szemet szűrt neki azon viszony, melybe apátsága a burgundi herczeghez jutott.

Odó, Burgund hercege, ugyanis annyira megkedvelte Cisterciumot, hogy minden nevezetesebb ünnepet itt töltött, az apátság mellé maga számára megszálló helyet emelt, sőt végrendelete szerint halála után is itt kívánt nyugodni. Természetes, hogy a herczeg cisterciumi látogatásakor nagy kísérettel, fénynyel és pompával jelent meg. Ez pedig éles ellentétben volt a szerzetesek nagyon is szegényes életmódjával.

Természetes volt tehát István aggodalma. Félte övét, hogy a fény és csillogás elkápráztatja szemeiket s így majd vesztenek kedvükből. Mivel pedig Hugó, az új burgundi herczeg, elődje rokon-szenvét Cistercium iránt egészen örökölte, — látta István, hogy szakítás változtat csak a dolgon. Midőn tehát apátsága elé tűzött céljának valóítására szabályzatát megalkotta, elhatározta, hogy ezen-től az ő kolostoruknál semiféle herczeg se időzzön udvarával.¹

Ezen intézkedést Hugó herczeg neheztelése követte, — megvonta kegyét az apátságtól. A világi emberek nem látogatnak el ezután ide; a figyelem másfelé irányul; Cistercium kívül esik az érintkezés vonalain.

De ezzel karöltve elmarad a hívek adománya, megszűnik a pártolás s az apátság saját emberségéből él. Termőföldje azonban csekély, — még a munkának is kevés tér kínálkozik. Bár nagyon szűken él, még sem tud eleget termelni. Beköszönt a nélkülözés, majd meg az inség.² Nincs betevő falat a kolostorban.³

István apát tűr és szenved. Saját baján kívül emészti még szerzetes fiainak nyomora is.

De ennél még súlyosabb csapás is ellátogat Cisterciumba, — a halál.

Sorra pusztulnak István emberei. Egyiket a másik után kíséri örök nyugalomra. Az elhunyt testvér elvesztése fölötti fájdalmát fokozza az utónemzedék hiánya. Fél a teljes kihalástól. Hiszen ez

¹ *Manrique*: Annales Cistercienses. Tom. I. 25.

² Miként szabadult meg az éhen veszéstől

Cistercium, szép eset tudatja (*Manrique*: Annales Cistercienses. T. I. p. 25.)

³ *Manrique* (Annales Cistercienses. T. I. p. 27.)

egyértelmű volna életmódjuk helytelenítésével. De nem esik kétségbe, mert bizott az igaz ügy diadalában. Az 1113-iki év végre meghozta lelki nyugalját.

A vaskalapács ugyanis megszólalt a kolostor ajtaján. A kapus kinyitja az ajtót, s harmincznál több ember¹ lépi át a kolostor küszöbét. Egy részök már az élet delén állt, a legtöbb még csak fiatal éveit tapodta. Amazok a főuri körökben otthonosak s válllok a pánczélinghez szokott; emezek a legelőkelőbb burgundi családok sarjai. Fölvételöket a kolostorba egy alig huszonhároméves ifjúember kérelmezi: *Bernárd*.

Ezen bátor alak teljesen megragadja figyelmünket; ismerkedünk meg tehát vele.

Bernárd született 1091-ben² «Fontaines»-ben, a burgundi hercegségben.³ Atyja *Tecelin* lovag, régi nemes törzs hajtása. Anyja *Aleth*,⁴ szintén előkelő család ivadéka.⁵

Az apában a középkori lovag vitézségét vallásos érzület, kifogástalan erkölcs s kristálytisza jellem nemesítette.⁶ Az édes anya szívjósága és jámbor érzülete a család iránti odaadó szeretetben ragyogtatta legékesebb zománczát.

A szülők gondja hat ártatlan fiú: Guidó, Gellért, Bernárd, András, Bertalan és Nivárd, — s egy leány: Humbelina között oszlott meg. A gyermekek már az édes anyai tejjel magokba szívták a jóra való hajlandóságot; de legtöbbet Bernárd öröklött szülőitől. Szive korán felnyílt, hogy mindenkit befogadjon; a szeretet tényeiben anyjának hű utánzója; szelídségét csak jóra valóssága szárnyalja túl; szelleme élénk, eleven, — tudományra termett.

¹ *Guillelmi*: S. Bernardi Vita. Lib. I. Cap. III. (Bollandus: Acta Sanct. Aug. T. IV. p. 263.)

² «Ac de anno imprimis natali ipsius ita convenit inter auctores, ut extra omnem controversiam positus sit. Illustrissimus enim Angelus Manrique, Pacensis episcopus, Annalium Cisterciensium tomo I. ad annum Christi 1105, Cistercii octavum, cap. I. num. 3. de tempore ait: omnino certum est, natum anno millesimo nonagesimo primo . . .» (Bollandus: Acta Sanctorum Augusti T. IV. p. 101. punct. 2.).

³ U. o. punct. 3.

⁴ «Bernardi mater *Aleth* seu *Alaysia*, quam

tertia vitae scriptor unus *Elisabeth*, forte librarii error, appellat (Bollandus: Acta Sanctorum Augusti T. IV. p. 103. punct. 10.).

⁵ Vannak, kik az anyai rokonságot a hispániai és lusitániai uralkodók családfájáig fel akarják vinni, — de alaptalanul. (Bollandus: Acta Sanctorum Augusti. T. IV. p. 103. punct. 11.)

⁶ *Guillelmi*: Sancti Bernardi Vita. Lib. I. cap. I. (*Migne*: Patrologiae cursus completus. Tom. CLXXXV. p. 227. — *Mabillon*: Sancti Bernardi Abbatis primi Clarae-Vallensis opera omnia. Vol. II. p. 1077.).

Szülői felismerik benne a csirát, — Chatillonba küldik iskolába. Gyors felfogása, világos értelme, alapos ítélete s szigorú következtető ereje csakhamar kiemeli alakját társai sorából.¹

Tanulmányai végeztével, 19 éves korában, visszatér szülői körébe. Itt azonban szomorú napok várakoztak rá, — áldott jó anyja hirtelen meghalt.²

Az egész család érezte a csapást, de főleg mégis Bernárd szívét sebezte meg; mert nemcsak ő volt édes anyjának szeme fénye, hanem neki is ez volt mindene. Bár atyja és testvérei még éltek, szíve mégis sajgott a fájdalomtól, mert a veszteséget mi sem pótolta egészen.

Ily érzületben találja Bernárdot a pályaválasztás nehéz pillanata. Két út nyílt meg előtte: egyik ki a világba, a másik be a kolostorba vezetett. Amaz fényes jövővel kecsegtetett; családi összeköttetésök, atyja érdemei, Bernárd jeles tehetségei a gyors emelkedésnek biztosítékai voltak. Emez teljes lemondással járt. S Bernárd, hosszú belső küzdelem után,³ rokonsága ellenzésére is,⁴ az utóbbit választotta.

Eszméinek másokat is megnyert. Galdricus nagybátyja, a touiloni gróf volt az első, kinél rábeszélő tehetsége remekelt. Majd meg Bertalan, András, Guido s Gellért testvérjei és Hugó maconi gróf meggyőzése által bizonyította be hatalmas szellemi erejét.

Ezután Chatillonba vonul, hol számított régi iskolatársaira és ismerőseire.

Időközben tervével, melynek kezdetben csak alapvonásai domborodtak ki előtte, teljesen tisztába jött. Egészen visszavonult, csendes, tevékeny, jámbor élet lebegett szemei előtt megvalósítandó eszményként. Így akadt meg tekintete Cisterciumon.

De mivel elvtársai között többnek már neje is volt, ezek ügyét

¹ *Guillelmi*: Sancti Bernardi Vita. Lib. I. cap. I. (*Migne*: Patrologiae. curs. T. CLXXXV. p. 238. — *Mabillon*: S. Bern. abb. etc. Vol. II. p. 1078.).

² *Manrique* (Annales Cistercienses T. I. p. 259.) ugyan 1105-re teszi anyja halálát. De nem valószínű. Mert Bernárd anyja halálakor túl volt az iskoláztatáson. Ez pedig 14 éves korában még nem igen történhetett meg.

Szerintem sokkal közelebb jár a valósághoz *Henriquez*, ki körülbelül az 1110-ik évet jeleli meg a halálozás évül. *Bollandus*: Acta Sanctorum Augusti. T. IV. p. 260.).

³ *Guillelmi*: S. Bern. Vita. Lib. I. cap. I. nr. 10. (*Bollandus*: Act. Sanct. Aug. T. IV. p. 259.)

⁴ U. o. cap. II. nr. 1. (*Bollandus*: Act. Sanct. Aug. T. IV. p. 260)

kellett előbb lebonyolítania. S csak, mikor a nők már «Juily»-ben¹ a benczés kolostorban voltak, bucsúzik el testvérijeivel édes atyjától.

Tecelin már régóta észrevette, hogy szomorú napok előtt áll. De azért mégis meghült a vér ereiben, midőn öt fia kérte tőle a búcsúcsókot.

Humbelina e jelenet láttára, sűrű könnyhullatás között, fordul Bernárdhoz s hivatkozik galambosz atyjok, kiskorú öcscsük és saját maga szomorú sorsára, mely rájuk várakoznék.²

De Bernárd, kibén pedig oly nagy volt a szeretet, most nem hátrált meg még a szeretet előtt sem, — ragaszkodott elhatározásához. Erre Tecelin rájuk adja atyai áldását, s mind az öten távoztak hazulról.

Bernárd egybegyűjti embereit, s több mint harmincz társával megindul Cistercium felé. Ez az a tekintélyes társaság, mely Cisterciumot megmenti a kihalástól.

István apát a jelentkezők mindegyikét beveszi, Bernárd unoka-öcsce, Róbert, leszámításával, ki még kiskorú volt. S ezzel eltűnik István emésztő aggodalma a kiveszésre nézve.

Alig kezdik meg az új tagok újonczévöket, híre futamodik Cistercium benépesedésének. Walter chalonsi püspök s két nemes kap az alkalmon, s fölkéri Istvánt, emeljen az ő birtokukon szerzetes fiai számára kolostort. István hajlik kérelmökre, s még azon évben (1113) megalapítja a legelső fiók-apátságot, a burgundi herczegség *Firmitas* (La Ferté) nevű helyén.

A cisterciumi újonczok évéből ezalatt nap nap után röpült. Közülök többen ritka tulajdonokkal ékeskedtek, de páratlanul tűndöklött közöttük *Bernárd*.

Testileg inkább magas, mint közép termetű, karcsú, szikár alak,³ gyöngye szervezettel. Szőke haja, üde arczszíne a különben

¹ «Aliis *Fuliacum*, vulgo *Juilly*, quem locum Milo Barri Comes coenobio Molismensi concessit, ut religiosus deserviret feminis sub ordinatione Molismensis abbatis: quibus ad regimen sui, tam corporum, quam animarum, quatuor deputati erant monachi per abbatem Molismensem. Haec acta sunt sub Guidone abbate sub annum 1115 ad quem Bernardi epistol» 80. ex charta apud Chiffletium.» (*Mabillon*: Sancti Bernardi abb. primi Clarav.

opera omnia. Vol. II. p. 1084.) — *Guillelmi* (S. Ber. Vita Lib. I. c. III.) *Fulleium* névvel fordul elő.

² *Manrique*: Annales Cistercienses. Tom. I. p. 32.

³ «Statura mediocritatis honestae, longitudini tamen vicinior apparebat» *Gaufridi*: Vita S. Bern. Libr. cap. I. — *Bollandus*: Acta Sanct. Aug. T. IV. p. 296.)

bágyadt vonásoknak eleveniséget kölcsönöz; szemeiben lelkének tüze lángol, arczán galambegyszerűsége s angyali tisztasága testesül meg; szervezete épségét gyenge gyomra veszélyezteti.

Törékeny porhüvelyében ritka lélek honol. Szelleme felöleli a mindenséget, — a földön él, de az ég felé tör. Kezében az író toll mellett, megfér az ekeszarv és kapanyél is. Szíve tele szeretettel, lelke hittel, feje tudománynyal. Beszédjében gyengéd, nyilatkozatában tapintatos, tanácsában megfontoló, cselekedeteiben körültekintő, akarataiban önzetlen, terveinek keresztülvitelében mérsekelt. A hiba előtt nem huny szemet, de a szeretét szavánál egyéb orvosszert nem ismer. Barátságos, de sohasem hizelgő; kiméletes, de nem gyáva; szigorú, de nem zsarnok.

Vallásos lelke a hittitkok világában is élesen lát; erkölcsi élete Krisztus szellemének ad testet; hatalmas szelleme a hittudományokban nyit meg új világot; fáradhatatlan munkássága az emberiséget örökbecsű művekkel gazdagítja; a szív jégkérget felolvasztó ékesszólása számtalan hitetlent térít meg. Szóval egész lényében szeretet, becsülés s tisztelet tárgya: *szent életű s tudományos ember*.

Bernárd, ki ezen tulajdonainak részben csiráival, részben teljességével lépett a cisterciumi újonczok közé, nagyon jól tudta, mit cselekszik. S mégis, hogy életcélját pillanatra se téveszsze szem elől, naponkint meg szokta kérdezni magától: *Bernárd, Bernárd, miért is jöttél?*¹

Mint félegészségű s hozzá még túlserény ember, testileg nem egyszer belebetegedett a munkába.² Mélyen megszorodva szemlélte ilyenkor testvéreit, kiket napi teendőjük végzésében nem gátolt a fizikai erő. A szakadatlan munkán kívül, az előírt böjtnél is szigorúbb böjtölés s a kevés alvás is közreműködött egészségének megbontására.

De a test gyengesége nem rendítette meg szellemét. Az újonczév elteltével, szerzetes erényeiben kialakulva, kolostora szellemét magába fogadva, magát teljesen Krisztus követésére szentelve teszi le István apát kezébe fogadalmát 1114-ben.³

¹ *Guillelmi*: S. Bern. Vita. Libr. I. c. III. nr. 22. (*Bollandus*: Acta Sanct. Aug. T. IV. p. 263.).

² *Guillelmi*: S. Bern. Vita. L. I. c. III. nr. 26. (*Bollandus*: Acta Sanct. Aug. T. IV. p. 264.).

³ *Manrique*: Annales Cistercienses. T. I. p. 34.

Ugyanezen évben István apát megalapítja a második fiók-apátságot Pontiniacumban (Pontigny), melynek élére Maconi Hugót, Bernárd lelki fiát és barátját, helyezte.

Nem sokára jelentették István apátnak, hogy Langres vidékén igen alkalmas hely volna új telep létesítésére. Habár István nem volt barátja a rohamos terjeszkedésnek, még sem hagyta figyelmen kívül a tájékozást; mert a cisterciumi szerzetes testület mindig új és új egyénekkel szaporodott, s így a hely csakhamar szűknek bizonyult.

István apát tehát 1115-ben a rendi szabályzat értelmében, kiválaszt övéi közül tizenkét embert a szervezendő új kolostor benépesítésére. De szükség volt még egy tizenharmadikra, — apátra is, ki, mint az Üdvözítő az apostoloknak, mesterök, vezérök s atyjok lehessen. Ott vannak hatalmas testalkatú, kipróbált, jóra-
való éltes tagok,¹ az érdem nem csekély fokával. De István tisztában volt a korviszonyokkal. Látta, hogy oly ember kell az ügy élére, ki fiatal kora lelkesedésével, erőinek rugalmasságával, fenkölt szellemével, példányszerű életével nemcsak az új apátságnak rakja le biztos alapjait, — hanem ritka tudományosságával a kor figyelmét magára vonja, életszentségével a legfelsőbb köröket is meghódítja, egyéni nagyságával esetleg a fejedelmek, vagy pápák ügyének lebonyolításáig utat tör magának, s így világra szóló feladatot végezvén, a Rend nevét, mely eddig egy-két egészségtelen völgyben vonult meg, Európa előtt ismertté, általános becsülés s tisztelet tárgyává teszi.

Ily nagyszabású egyén pedig csak egy volt Cisterciumban, — *a még nem is huszonötéves Bernárd*. A választás tehát csak rá eshetett. Neki adja át tehát a templomban István apát a keresztet, mely alatt a jelenlevő szerzetes testvérek az apátság kapujáig együttesen vonultak. Itt tizenhárman kibontakoznak a sokaságból s elbúcsúznak szeretteiktől.

Nagy fáradalom után megérkeztek a langresi egyházmegyében levő «Üröm-Völgy»-be (Vallis absinthialis).

Mocsaras, egészségtelen, hozzáférhetetlen, vad vidék volt ez, tele sűrű bozóttal és cserjékkel, — a rablók kedves tartózkodó helye.

¹ *Dalgairns*: Der heilige Stephan Harding. S. 179.

SZENT BERNÁRD, CLAIRVAUXI APÁT.

Meglinger J.: Nova mellistui ecclesiae doctoris S. Patris Bernardi effigies, ex epitome vitae ac selectis epistolis concinnata. — Badae Helvetiorum, MDCLXX. czimű munkája után.

Bernárd és társai¹ jó kedvvel hozzálátnak a munkához. Először lakásról és imádkozó helyről gondoskodnak, majd meg a mo-csarakat csapolják le, a bozótokat tisztogatják s a bokrokat irtják. Csakhamar úgy megváltozik a vidék képe, hogy Bernárd jogosan nevezte el az «*Üröm-Völgy*»-et «*Világos-Völgy*»-nek (*Clara Vallis, Clairvaux.*)

Ugyancsak 1115-ben hozza létre István apát a negyedik fiók-apátságot «*Morimundus*»-t (*Morimond*), szintén a langresi egyház-megyében.²

István apát figyelmét óvatossága új dologra terelte.

Nagyon jól ismerte ugyanis Szent Benedek rendjének szerve-zetét, melynél fogva mindegyik apátság teljesen független a másik-tól, egyik a másikkal semmiféle kapcsolatban nincs, vagyis mind-egyik apát független egyeduralkodó (monarcha). Monte-Cassino, a legelső benczés kolostor csak tekintélyi és történeti előnnyel de jogi felsőbbiséggel nem bírt.³

S mivel szent Benedek szabályzatában sok dolgot kizárólag az apát akaratától tesz függővé, — ezen rendszer mellett igen sok alkalom kínálkozott a visszaélésre. S csakugyan nem egy helyütt látjuk, hogy a benczés apátok jogkörüket a zsarnokság mesgyé-jéig kiterjesztették; másutt meg annyira szabadelvűek voltak, hogy engedékenységek révén az ősi szabályok jó része kiszorult a kolos-torból csak azért, hogy zilált fegyelemnek és gondtalan életnek adjon helyet.⁴

Ezen tapasztalat megoktatta azon lelkes férfiakat, kik Szent Benedek szabályai alapján új testületeket alkottak.

Így a 910-ben keletkező clugnyieket annyira megijeszti a ben-czéseknél észlelhető kinövésék szemlélete, hogy aggodalmukban épen az ellenkező végletbe esnek. A számtalan önálló állam helyett korlátlan egyeduralmat (absolut monarchia) szerveznek.

Az összes kolostorok élén tulajdonképen csak egy apát áll, —

¹ Azok közül, kik Bernárddal Clara-Vallisba mentek, névszerint ismeretesek: Galdricus, Bernárd nagybátyja; Bernárd testvérjei, két Gottfried, Elbold, Gauthier és Róbert. (*Ratisbonne: Geschichte des heiligen Bernard I. B S 176—77. — Manrique: Annales Cistercienses T. I. p. 37.*)

² *Janaushek: Originum Cisterciensium. T. I. p. 5.*

³ *Dalgairns: Der heilige Stephan Harding. S. 185.*

⁴ U. o. S. 32—33.

a clugnyi. Van ugyan mellette még négy apát; de ezeket is csak azért tűrte meg a szervezet, mert az ő helyükön már a clugnyiekhez való csatlakozás előtt is volt apát. Ezeknél a clugnyi apát úgy érvényesítette hatalmát, hogy befolyt a választásra. A többi kolostorokban csak perjelekkel találkozunk. Ezek mindig a főkolostor szerzeteseiből kerülnek ki.

Szóval Clugny minden, a többi semmi, vagy legföljebb is igen kevés.

Ily kormányzat mellett, ha a polczon talpraesett ember áll, fényes eredményt lehet felmutatni; mert az egész testület szellemi, erkölcsi és anyagi ereje egyszerre és egy irányban fejthető ki s terelhető a kitűzött cél felé. De szakavatatlan, vagy gyenge kezekben az egész szervezetet sorvadás lepheti meg, — miként a clugnyiek sorsa igazolja.

István cisterciumi apát látván, hogy az újtelepek és Cistercium között a közös származáson és életmódon kívül semmi forraszték sincsen, nehogy a kolostorok számának növekedésével az összetartozás érzete megfogyatkozzék, az egység eltűnjék, s így az benczések és cisztertcziek csak a ruha színére különbözzenek, — 1116-ban összehívta a négy apátot (Firmitas, Pontiniacum, Clara-Vallis és Morimundus) tanácskozásra.

Itt bizonyára megbeszélték a kölcsönös összejövetel hasznát és előnyét, s megállapodtak a legközelebbi tanácskozás idejére s feladatára nézve.¹

Rá három évre, 1119-ben tartotta István apát az első valóságos *nagykáptalant* (capitulum generale).

Tíz apát jött össze. Élükön István, a cisterciumi apát, erősen hangsúlyozza az egyöntetűséget minden téren. Elő is áll tervezetével, mely általános helyeslésre és elfogadásra talált.

István közép utat keresett a benczések apátságainak teljes önállósága és a clugnyiek korlátlan monarchiája között. S így hozta létre azon alkotmányt, melyben az egyeduralmi (monarchicus),

¹ Nem tartom valószínűnek, hogy már itt elhatározták volna, miként *Manrique* (Annales Cistercienses T. I. p. 41.) állítja, az évenkénti nagy káptalantartást és a kolostorok látogatását (visitatio). Hiszen nagyon feltűnő, hogy a legközelebbi káptalant csak három

év múlva (1119) tartották meg. De legjobban támogatja állításomat, hogy az 1119-ben kelt *«Szeretet-levél»* (Charta Charitatis) a káptalantartás idejéről és a látogatásról intézkedik. Pedig teljesen fölösleges lett volna, ha már három évvel előbb kelt határozat létezik.

népfölségi (democraticus) és arisztokratikus elem természetes arányokban olvad össze.

Ennek alapelvei szerint, az összes rendi apátságok élén az ős *Cistercium* (Citeaux) apátja áll. Utána következik a négy legrégebb telep: Firmitas (La Ferté), Pontiniacum (Pontigny), Clara-Vallis (Clairvaux) s Morimundus (Morimond) apátja.

A többi apátság mind ezen ötnek valamelyike alatt állott, és pedig közvetlenül vagy közbevetve, a szerint, a mint belőle települt. A közöttök levő viszonyt szépen kifejezi az elnevezés. A telepítő apátság fejének czíme: *atyaapát* (pater abbas), a települő apátsága pedig: *fiókapátság* (abbatia filialis). Ezen szervezetben mindegyik apátságnak megvolt a maga önállósága saját jogkörén belül, alárendeltsége az atyaapát iránt; de lehetett fölérendeltsége is, a fiókapátságra nézve, — ha ugyan hozott létre ilyet.

A ciszterciek alkotmánya tehát nem készült kyklopsi épületek módjára vakolat, vagyis forraszték nélkül; hanem megvolt benne az összetartó kapocs, mely századok viharát kiállotta, — a *leszármazás*.

Szóval, ha a ciszterczi rend szervezetét éber szemekkel vizsgáljuk, egy hatalmas tölgy áll előttünk, melynek törzse: Cistercium, négy főága: Firmitas, Pontiniacum, Clara-Vallis és Morimundus, oldalhajtásai pedig: az a 727 apátság, mely Európa kulturáját szorgálta és előbbre vitte.¹

A leszármazás, s a rája épített jog és kötelesség gyakorlása mellett, megteremti István apát az *évenkinti nagykáptalant Cisterciumban*. Ebben mindegyik apát, még a legtávolabbi is, köteles volt részt venni,² hacsak beteg nem volt.³

Így szervezi István rendjét s rakja le jövő nagyságának alapját. Szabályzatának gyűjteménye, melyet az 1119-iki nagy káptalanon alkotott, nevét mindenkorra megőrzi; a «*Charta Charitatis*» — miként intézkedéseit nevezi — egyéniségét a bölcs törvényhozók mellé, sőt, mivel ő nemcsak egyes kolostorok, hanem egy egész rend

¹ Az atyaapátok jogát, kötelességét és viszonyát részletesen lásd: *Békefi R.*, A pilisi apátság tört. I. köt. 97—114. l.

² *Charta Charitatis* cap. III. (*Henriquez*:

Regula, constitutiones et privilegia Ordinis Cisterciensis p. 36.).

³ A nagykáptalanról rendszeresen lásd *Békefi R.*: A pilisi apátság tört. I. köt. 97. és köv. l.

szervezetét és alkotmányát kodifikálta, — részben még Szent Benedek fölé is helyezi.

A «clara-vallis»-iak ezalatt keserű napokon mentek keresztül. Bernárd apátjok ugyanis már 1116-ban oly súlyosan megbetegedett, hogy még Cisterciumban sem jelenhetett meg az apáti gyűlésre.¹ Gyomra semmit sem tűrt meg, a láz folyton gyötörte, — már-már a haláltól kellett tartani.

Aggasztó állapota annyira megindította Champeauxi Vilmos chalonsi püspököt, hogy személyesen kérte a Cisterciumban nagykáptalanra összegyűlt apátokat, mentenék föl Bernárdot egy évre az apáti kötelemtől s gyógyítás céljából bizná teljesen az ő gondjaira.

Ily figyelem elől lehetetlen volt a kitérés. Bernárd, övéinek nagy fájdalmára, egy időre visszavonul s a kolostor falain kívül emelt épületben tölti az üdülés idejét.

Egy év alatt annyira összeszedte magát, hogy ismét visszavált apáti székébe. A sok szenvedésért méltó viszonzásra talált azon örömben, melyet édes atyjának a rendbe lépése szült gyermeki lelkének.²

Az öreg Tecelin azonban jobban csak meghalni jött Clara-vallisba, mert már 1117-ben jobb létre szenderült.

Bernárd nagy szelleme kétségkívül részese azon munkálatnak, melyet István apát, az 1119-ik évi nagykáptalanból «*Charta Charitatis*» név alatt bocsátott világgá.

Bernárdot 1120-ban újra elővette a gyomorhaj. Betegsége ez úttal oly irányban fejlődött, hogy szerzetes fiainak nem egyszer undort okozott.³ Ujra félrevonul régi üdülőhelyére s konventjével csak a fegyelmi ügyekben érintkezik, ha a szükség úgy kívánja.⁴

Nagy csapás volt ez Claravallisra; mert Bernárd, mint apát, igazi atyja volt övéinek. Hiszen apáti elveit maga imigyen örököltette meg, midőn a szerzetes elöljárókat korholta:

«Értsék meg ezt azon praelatusok, kik a rájuk bizottaknak mindig csak rémei, hasznukra meg ritkán vannak! Okuljatok, kik

¹ *Manrique*: Annales Cistercienses. Tom. I. p. 42.

² *Manrique*: Annales Cistercienses. Tom. I. p. 45.

³ *Guillelmi*: S. Bern. Vita, c. V. (*Bollandus*: Acta Sanctorum Aug. T. IV. p. 269. nr. 44.).

⁴ *Manrique*: Annales Cistercienses. T. I. p. 57.

a föld birái vagytok. Tanuljátok meg, hogy alattvalóitokra nézve anyáknak és nem uraknak kell lennetek. Arra törekedjete, hogy inkább szeressenek, mint féljenek tőletek. A szigort, ha szükséges, atyailag, s ne zsarnokilag alkalmazzátok. A gondoskodásban édes anyák, a javíztatásban atyák legyetek. Szelídüljete meg, hagyjátok fel a veréssel. Tárjátok fel kebleteket, melyben szelídség, ne pedig büszkeség lakoljon. Miért tesztek tiétek nyakába igát, holott még az ő terheiket is nektek kellene viselni?»¹

Bernárd nem sokára ismét lábra állt. Egészen ugyan nem heverte ki baját, sőt ez hű kísérője maradt a sírig; de annyira mégis vitte, hogy apátságának ismét élére állhatott s teendőit rendszeresen végezhetette.

Most természetesen még gyakrabban megtörtént, a mi már betegsége idején is sokszor előfordult: igen sokan meglátogatták.

Rövid egy pár év alatt ugyanis messze földön híre terjedt Bernárd nagyságának. Sokan kívánták látni és hallani azon embert, ki mindenkit bámulatba ejtett.

Látogatói nem bánták meg a fáradságot. Mert a ki nem hitt, megtért, a ki kételkedett, megbizonyosodott, — a ki közönyös volt, fölmelegedett, ha Bernárd szavát hallotta.

Beszéde és példája a legfelsőbb körökig elhatott. Suger, Sz. Denis apátja, a híres franczia miniszter, — Henrik sensi érsek, István párisi püspök, herczegek, grófnők; és még sokak szívét sorra átalakítja Bernárd.²

Működése így halad fokról-fokra előre, mignem valósággal világérdekű jelleget ölt, midőn a pápai trónt II. Incze pápának biztosítja Leo Péter, vagyis II. Anaklet ellenpápával szemben.³

Ezóta az egész keresztény világ szeme Bernárdon függött. De ő itt nem állapodik meg; hiszen kifogyhatatlan volt az érdemszerzésben. Vilmost, Aquitánia herczegét megtéríti; az itáliai köztársaságok számára békét szerez, s II. Lothárt a Hohenstaufokkal megbékélteti; VII. Lajos franczia király és Theobald champagnei gróf surlódó érdekeit kisimítja; Abaelard Pétert és Bresciai Arnoldot tollával

¹ Sermo S. Bernardi Abbat in Cantica XXIII. (*Mabillon*: Sancti Bernardi abbas Opera omnia. Vol. I. p. 1345.)

² *Ratisbonne*: Geschichte des Heiligen Bernard. S. 272 — 304.

³ *Ernaldi*: S. Bern. Vita. c. I. (*Bollandus*: Acta Sanctorum Aug. T. IV. p. 278—280.)

fegyverzi le; szigorú logikája s nagy elmeélre valló vitatkozó ereje Poreíi Gilbert meggyőződését tereli helyes irányba; éles esze és eleven képzelme a mysticus theológiát alapítja meg; hatalmas ékes-szólása Európát a második keresztes hadjárat megindítására lelkesíti.

Míg Bernárd világraszóló küldetésében fáradozott, a ciszterczi rend törvényhozó nagy apátja, István,¹ 1134-ben márczius 28-án, itt hagyta fiait a földön s fölszállt az égbe, melyért lelke oly hön lángolt.

István nyugodtan hunyhatta le szemeit; hiszen tudta, hogy életben marad még a rendnek rendíthetetlen hű oszlopa, Bernárd.

S az árván maradt szerzetnek ezentúl csakugyan ő lett a reménye. Bernárd ezt nagyon jól tudta. Ebből s rendje iránti benső ragaszkodásából magyarázható azon lelkesedés, melylyel szerzetének nevét emelni, jó embereit szaporítani, ellenfeleit ártalmatlanná tenni, életerejét fokozni, önrendelkező jogát fejleszteni, befolyását növelni és szellemét nemesíteni igyekezik.

S miként a nap a gyenge csemetét terebélyes fává növeszti: úgy Bernárd ritka szelleme is a kised ciszterczi rend előtt sorra megnyitja Európa országait, tehát hazánkat is, hol az első telep még az ő életében szállt meg.

Hű szolgáját, Bernárdot az Úr 1153-ban augusztus 20-án,² hatvanhároméves korában vette magához.³

Az egyház elsőrangú szentjét, a római szék készséges támogatóját, a kereszténység valódi apostolát, az emberiség lelkes fiát, a tudomány lángeszű művelőjét és mézesajkú doctorát, a *ciszterczi*

¹ István vaksága miatt már az 1133-iki nagykáptalanon lemondott apátságáról. (*Manrique: Annales Cistercienses. T. I. p. 137.*)

² «*Hora autem diei pene tertia singularis lucerna suae generationis sanctus ac vere beatus abbas Bernardus a corpore mortis in terram viventium feliciter Christo duce migravit.*» *Gaufridi: S. Bern. Vita. L. V. c. II. Bollandus: Acta Sanctorum Aug. T. IV. p. 323.*) Ezen időt *Manrique* (*Annales Cistercienses. T. II. p. 322.*) úgy fogja fel, hogy *Bernárd körülbelül három órával délelőtt halt meg.*

³ «*Annis circiter sexaginta tribus expletis dilectus Domini Bernardus, Clarae-Vallensis coenobii primus abbas, aliorum quoque am-*

plius quam centum sexaginta monasteriorum pater, decimo tertio Kalendas Septembris inter filiorum manus obdormivit in Christo.» *Gaufridi: S. Bern. Vita. L. V. c. II. (Bollandus: Acta Sanctorum Aug. T. IV. p. 324.)* Bernárd még nem töltötte be hatvanharmadik életévét, midőn meghalt. Tudjuk ugyanis, hogy 1091-ben született, 1153-ban, aug. 20-án pedig meghalt. Ha tehát január hóban született volna is, hatvanharmadik életéve még mindig betöltetlenül maradna 1153-ban aug. 20-án.

⁴ *Bollandus: Acta Sanctorum Aug. T. IV. p. 220. — Manrique: Annales Cistercienses. T. II. p. 322. nr. 11.*

rend buzgó terjesztőjét,¹ nagygyá teremtőjét és legjelesebb fiát tiszteli benne. Halálát 343 ciszterczi kolostor gyászolta.²

A ciszterczi rendnek ily bámulatosan gyors elterjedése bizonyítja legjobban, hogy e területre szükség volt. S a korviszonyok szemlélete erről meg is győz bennünket. Hiszen a pápaság és császárság éles ellentétben állanak ekkor. A pápák sorra menekülnek Francziaországba. Másrésről a királyi hatalmat a tekintélyes hűbérurak veszélyeztetik. Ezek fegyveres erejével és anyagi jólétével szemben jog nélkül és nyomorult helyzetben sínlődik a földműves és állattenyésztő osztály.

A cisztercziek vállalkoznak a pápai törekvések támogatására; a királyi tekintélyt védik a hűbérurakkal szemben s megteremtik a kapcsolatot ezek és elnyomott híveik között. Fölveszik a rendbe a grófi, hercegi és egyéb főúri sarjakat is. Ezeknek is ásót, kapát és ekét adnak a kezökbe. Így megtisztelik és fölemelik a kézi munkát s vele a munkást; a hatalmas hűbérurakat meg sziklaváraikban beléjük rögzött elfogultságukból kiábrándítják s az emberben az ember és a munka megbecsülésére kitanítják.

A vallási és erkölcsi eszmék szolgálata mellett, társadalmi és nemzetgazdasági feladat megoldására is vállalkoztak tehát a cisztercziek. Közép-Európa nemzetgazdasági életének és műveltségének megteremtését a történelem mindenkor a cisztercziek érdeméül tudja be.

S mindehhez hozzájárulnak azon kiváló szolgálatok, melyeket a ciszterczi rend az európai kereszténység és művelődés megmentésére a mohammedanismussal szemben Dél-Európában végezett az ő Calatrava, Alcantara, Montesa, Avis, Krisztus, Szent Lázár és szent Móricz lovagrendje által.³

¹ Fuit igitur, ut dixerunt, ordinis Cisterciensis inspirator Spiritus Sanctus, legislator S. Benedictus, fundator S. Robertus, amplificator S. Bernardus. (*Janauschek Lipót: Originum Cisterciensium. T. I. p. IV.*)

² V. ö. *Békefi R.*: A pilisi apátság tört. I. köt. 3—25. l.

³ *Dubois*: Geschichte der Abtei Morimond. XVIII—XXI. l. — *Dedek Crescens Lajos*: Kolostorból kolostorba 150—152. l.

II. FEJEZET.

A CZISZTERCZI REND APÁTSÁGAI ÉS MULTJA MAGYARORSZÁGON.

Magyarország Mária országa; a ciszterczi rend Mária rendje. Hazánk politikai okból Németország helyett Franciaországhoz közeledik. Czikádor (Báttaszék) a cisztercziek első magyar apátsága. III. Béla miért pártfogolja annyira a ciszterczieket? A magyarországi ciszterczi apátságok, perjelségek és apáczakolostorok alapításának ideje és színhelye. A cisztercziek érdemei nemzetünk művelése terén. Más rendek kolostorait újjászervezik; a hitéletet emelik; a hitet terjesztik; hitszónoklatokat tartanak; a rendtagok szellemi kiképzéséről gondoskodnak; a nemzetgazdaság és ipar terén mesterek; a szegényeket gyámolítják és kolostoraikban kórházat tartanak; a honvédelemben osztozkodnak; hiteles helyekként működnek s a csúcsív ismeretét behozzák hazánkba. Hazai apátságaink elpusztulása és új életre keltése. Zircz, Pilis és Pásztó egyesítése. A cisztercziek tanítórendi hivatása. A négy rendi gimnázium. A rendtagok működése a közép és főiskolai oktatás, a lelkészkedés s a rendi szolgálat terén. A rendi növendékek nevelése és képzése. A rendtagok szellemi minősítése. Királyi kitüntetések. A rend jövőjének biztosítékai.

Első apostoli királyunk, a dicső emlékű Szent István, édes hazánkat halálos ágyán a Boldogságos Szűz pártfogásába ajánlotta. E pillanat óta Mária a magyarok Nagyasszonya, s Magyarország Mária országa. A királyi udvar és a főúri palota, a nemesi hajlék és a rozzant viskó Mária tiszteletének lesz színhelye; s a nemzet pénzein tündöklő Máriakép a nemzeti egység nyílt hirdetője. A nemzet zászlóin Mária képe leng; s e néma jelszó hatása alatt a magyar hadsereg századokon át szinte csodákat művel.

Nem természetes-e, hogy a Máriakultusz ezen ősi hazájában, a szellem és eszme azonossága folytán, Mária rendje, a ciszterczi szerzet is, kedves itthonra talált?

A közös eszme és életelv szolgálatán kívül, a politikai viszonyok is elhatározólag közreműködtek a ciszterczi rendnek hazánkba fogadására.

Édes hazánk ugyanis állammá alakulásának első pillanatától kezdve érezte, hogy állami és társadalmi, anyagi és szellemi intézményeinek fejlesztésében leggazdagabb forrásra nyugati szomszédjánál, Németországban, találhat. De másrésről nemzetünk a külföld vívmányainak átültetésénél nemcsak arra ügyelt, hogy ezeket, a nemzeti eszme keretébe illesztvén s hazafias jelleggel övezvén, a magyar állam életerejének fokozására használja: hanem az állami önállóságot, nemzeti függetlenséget és alkotmányosságot is biztosítani iparkodott. Szóval a művelődés áldásaiért nem akarta cserébe adni nemzetiségét és szabadságát a magyar.

Mivel pedig a németországi politika soha sem mondott le azon tervéről, hogy a német uralkodó fejét diszesítő császári koronának fénye és tekintélye az erdélyi Havasokig elhasson; sőt a nyugati császárság egyes képviselői, mint II. Konrád, III. Henrik, IV. Henrik, III. Konrád és Barbarossa Frigyes merev szívóssággal hozzá is látnak a hűbéri viszony megteremtéséhez: gondolkodóba esett nemzetünk, bizalmatlanság szállta meg Németország iránt, egész erejével küzdött a beolvasztás ellen s másfelé irányította tekintetét, hogy figyelve tanuljon, okuljon, hiányait pótolja, szükségletét fedezze, és így művelődjék.

Ily előzmények után közeledett hazánk Franciaországhoz.

De e pillanat döntött a ciszterczi rend ügyében is.

Szent Bernárd, a mézesajkú doctor ugyanis, kit roppant tudománya, életszentsége, önzéstelen lelkesedése, az emberiség érdekeit magába rejtő jó szíve, kristálytisztá jelleme, az igazságot föl és le egyenlő őszintességgel kimondó becsületessége, diplomáciai ügyessége és elragadó ékesszólása korának legnagyobb alakjává emelnek, — épen a XII. század első felében lehelt új életerőt az alig két évtizedes életű ciszterczi rendbe, nyomatékosabban hangsúlyozván az elmélkedésen kívül a munkásságot úgy a földművelés, mint a tudomány terén, s az igaz szereteten alapuló szívnemességet.

S miként e lánglelkű férfiú felhívó szavára fölkerelkedik Nyugat-Európa és föltüzi mellére a keresztet, hogy megmentse a fenyegetett keleti kereszténységet: épen úgy Nyugat államai sorra megnyitják határaikat a Szent Bernárd által csak imént új életre villamozott ciszterczi rend előtt, hogy fiatal korának lelkesedésével és munkaerejével szolgálhassa a vallást, társadalmat és művelődést.

Nagyon természetes, hogy e francia töről fakadt hajtást a nemzettel együtt érző, s épen ezért a nemzeti önállóságot szivőkön viselő királyaink is siettek beoltani a nemzeti törzsbe.

Igaz, hogy Czikádor (Báttaszék)¹ és Borsmonostor első lakóit (1142 és 1194) az ausztriai Heiligen-Kreuz kebeléből kiröppent raj képezte; a többi apátság életfolyama azonban kivétel nélkül francia forrásból patakzott elő.

A nyugati művelődés árama elhozta a ciszterczieket hazánkba is. Szent Bernárd még életben van, midőn a ciszterczi szerzetesek Magyarország határait átlépik.

Hazánk nyugati szomszédságában, a ma is meglevő Heiligen-Kreuzon Babenbergi Lipót, Ausztria ura, 1136-ban alapít ciszterczi apátságot.² A kis telep gyors virágzásnak indul. Annyira benépesedik, hogy lakóinak még a vékony élelemre is alig jut.

II. Béla királyunk értesül a viszonyokról. Szeretne egy rajt országába telepíteni.³ IV. Lipót azonban nem szívesen látná új vendégeinek megfogyatkozását. Eredeti adományát tehát újjal gyarapítja. Így útját is vágja a kitelepülésnek, — de csak rövid időre. Mert pár év múlva épen Heiligen-Kreuzból érkeznek hozzánk az első ciszterczi gyarmatosok.

A tizenhárom főből álló kis csapat *Czikádoron*, a mai *Báttaszéken* (Tolna várm.), és nem Czikón — mint azelőtt hitték — száll meg⁴ s teremt magának otthont, 1142-ben.⁵ Az apátság alapítójául magát a királyt, II. Gézátként tekintjük.⁶

Erre vagy negyvenéves szünet következik. A külpolitikai helyzet és a belső megoszlás nem kecsegtető a békés szerzetesekre.

¹ *Békefi Remig*: A czikádori apátság története 26—27. l.

² Xenia Bernardina. Pars III. Beiträge zur Geschichte der Cist. Stifte. S. 54.

³ *Brunner*: Ein Cistercienser Buch. S. 55.

⁴ *Békefi R.*: A czikádori apátság története. 5—27. l.

⁵ *U. az*: U. o. 28. l.

⁶ *U. az*: U. o. 28—29. l.

III. Béla kormánya azonban ezen a téren is fordulópontot jelez. A béke és nyugalom évei a művelődés szolgálatába szegődtek. Megnyitlak ismét a csatornák, melyeken a külföld vívmányai hazánkba jutottak. A rend jó hírneve általános bizalmat kelt. III. Béla királyunk figyelme rájuk irányul.

A világos fejű és gazdag tapasztalású király jól ismerte népét és országát. Szomorúan vette észre, hogy a nemzet félszázad alatt keveset haladt. Láta, hogy a nemzet erkölcse nem igen szelídült; az ország benépesült része éjszakon még alig terjed tovább a honfoglalás korabeli vonalnál; az időközben beköltözött rokonnépek még nem olvadtak be a nemzetestbe; az ország belsejében még sok a gazdátlan föld, melynek egyrészt ős erdő, másikat víztenger borítja. A művelődés régi tényezői helyébe vagy pótlása végett új erökre volt szükség.

Ily feladat megoldására a ciszterciek hivatott eröknek ígértek. III. Béla királyunk is fölismeri bennök embereit. Gondolkodni kezd, hogyan mehetne végbe legczélszerűbben a betelepítés. Nagyszabású tervet forgatott fejében. Nem egy kolostor, hanem több apátság szervezésére gondolt. Úgy vélte tehát, — és helyesen — legczélszerűbb lesz a rendi középponttal, Cisterciummal tárgyalni.

Elhatározása nem is lett eredménytelen. A kérdés oly hamar megérett, hogy 1179-ben¹ már megalapíthatta az apátságot *Egresen*, Torontál vármegyében, a Maros partján, Csanádtól keletre mintegy két órányira.² Ez Pontiniacumból települt. Rá három évre, 1182-ben,³ pedig megalapítja a *bakonyi*, vagyis a *zirczi* apátságot (Veszprém vm.), mely első lakóit Clara-Vallisból nyerte. Ez az oka, hogy a bakonyi, vagyis zirczi apátságot másként «*Nova Clavallis*»-nak is nevezték. Az alapítás évét nem czáfolja meg azon kő sem, mely a régi zirczi templomból maradt meg s a mai egyház éjszaki falában látható. Rajta ily felírást olvasunk: «In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti hoc altare fundatum est f. Aimerico rege.»⁴ Ezen sorok annyit jelentenek, hogy a templom Imre

¹ *Janaushek Lipót*: *Originum Cisterciensium*. Tom. I. 177.

² *Novák Lajos*: Az egresi cisterci apátság története. 8. l.

³ *Janaushek*: *Originum Cist.* T. I. 181. — *Manrique*: *Annales Cistercienses*. T. IV. p. 202.

⁴ Az Atya, Fiú és Szentlélek nevében ezen oltárt Imre király alapította.

király idejében kezdett épülni. Az alapítás azonban megvolt előbb; sőt ideiglenes lakóházat és kápolnát fából bizonyára mindjárt az első megszállás után készítettek, a mint ez a czisztercieknek rendes szokásuk volt.

Ezzel természetesen elesik azon szokásos magyarázat is, mely az 1182-iki alapítást a fentebbi felírás tartalmával úgy akarja összeegyeztetni, hogy a kolostor eredeti helyének megváltoztatását teszi Imre király idejére. Ily mesterséges föltevésre azonban sem szükség, sem kellő jogcím nincs.

Az új kolostorok szervezése, a rendtagok jogviszonyainak megállapítása és a jövő alapítás terveinek és tényeinek megbeszélése előszóbeli érintkezést követelt. Nem tudni, vajon III. Béla kívánságára, — a mi hihető, — vagy saját jószántukból tették-e: de tény, hogy Péter cisterciumi főapát, Ubcellus párisi apát, Vilmos cisterciumi perjel, Péter és Servius cisterciumi rendtagok, 1183-ban III. Béla király udvarába jöttek.

Látogatásuk eredményét maga III. Béla király közli velünk, midőn 1183-iki oklevelében elmondja, hogy a cisterciumi főapát kérése alapján így rendelkezett: A magyarországi cziszterczi kolostorok, melyek már eddig léteznek, vagy a jövőben keletkeznek, mindazon szabadságot élvezhetik, a melynek a Rend Franciaországban birtokosa; továbbá az ismeretes rendtagok s az ő révökön az ismeretlenek is, szolgálattevőikkel együtt, egyik kolostorból a másikba utazhatnak, ha a közbiztonsági viszonyok megengedik.¹

A dolog természetéből következik, s így biztosra vehetjük, hogy III. Béla a cziszterczi rendnek első kormányférfiával a jövő teendőkről is tanácskozott. Kétséggkívül szóba jött, akar-e a magyar király új kolostorokat alapítani s adhat-e a rend ezek részére tagokat?

A közel jövő tényei teljesen igazolják ezen állítást. Hiszen *Szent-Gotthárdon* (Vas vm.) 1184-ben,² *Pilisen* (Pilis vm.) 1184. máj. 27-ikén,³ *Pásztón* (Heves vm.) 1190-ben⁴ maga III. Béla király alapít apátságot. Mind a három francia rendtagokból népe-

¹ *Fejér*: Codex Dipl. T. II. p. 202.

² *Janauschek*: Orig. Cist. p. 183.

³ *Békefi R.*: A pilisi apátság tört. I. 124—126. l.

⁴ *Békefi R.*: A pilisi apáts. tört. Oklevéltár.

I. 470. l. — *Janauschek*: Originum Cist. I. 192—193.

sül be s a claravallisi ágnak hajtása. Szent-Gotthárd «Trium Fontium»-ból,¹ Pilis «Acey»-ból, Pásztó meg «Pilis»-ről települt.²

III. Béla király ezidőtájt már mint ember is közeledett Franciaországhoz. Első felesége Ágnes (Anna) ekkor már nem élt.³ A mint új házasságra gondol, figyelme VII. Lajos francia király leányán, Margiton akad meg. Ez vele majdnem egyidőben jutott özvegyiségre; hiszen férjét, II. Henrik angol királynak ugyanily nevű fiát, 1183-ban vesztette el. Kérőként több követség is megfordul Franciaországban, mert nem ment oly könnyen a királyleány kezének megszerzése.

II. Fülöp francia király csak híréből ismeri a magyar királyt. Mielőtt testvére férjhezmenésébe beleegyeznék, tudni akarja, mi is a jövedelme a magyar királynak? Ebből azután — gondolta magában — majd hatalmát is megismeri.

A királyi jövedelmek összeírása meg is történt, történetírásunknak ma is becses adata. A francia udvarban nagy hatása lett. Látták, hogy a magyar király Európa keletén tekintélyes uralkodó. III. Béla nőül kapta Margitot (1186).

E pillanatban hazánk egészen Franciaország közelébe jutott. Az egymással idegalkatban is rokon magyar és francia nemzet érintkezése gyakoribb és bensőbb lőn. Honfiaink sűrűn ellátogatnak Párisba, honnét koruk műveltségének színvonalán kerülnek haza. A közeledést fentartották, sőt fejlesztették a ciszterczi kolostorok, melyek a franciaországi atyaapátságokkal és a rendi közép-ponttal, Cisterciummal, állandóan közlekedtek.

Királyaink ezóta nem is telepítenek hozzánk ciszterczieket máshonnet, csak francia földről. *Borsmonostor*, más néven *Mária-hegy*, vagy *Kedhely* (Sopron vm.) az osztrák *Heiligen-Kreuzból* kapja ugyan szerzeteseit, de ezen apátságnak nem királyi bőkezűség, hanem Domokos nádor adott létet 1194-ben.⁴

A királyi atya rokonszenvét a cisztercziek iránt fiai is örökölték. Imre és II. Endre kormánya alatt szintén keletkeznek apátságok.

¹ *Janauschek*: Orig. Cist. I. 183.

² *Békefi Remig*: A pilisi apáts. tört. I. 125, 470. l.

³ *Wertner Mór*: Az Árpádok családi története. 361. l.

⁴ *Wenzel*: Árpádokor Új Okmánytár. XI. k. 57—58. l.

Kerz az Olt balpartján, Fogaras vármegyében, Szebentől hat órányira, 1202-ben jó létre királyi bőkezűségből, — Zsigmond király nyilatkozata szerint. Alapítójául tehát Imre királyt tekinthetjük. Atyaapátsága: Egres.¹

Brassóban a Katalin-kápolnában a kerzi ciszterciek végezték az isteni tiszteletet. Közülök tehát néhány Brassóban lakott.²

Tapolcza (Toplicza, Topuszkó) a régi Horvátországban, a Kulpa és Unna között, a zágrábi egyházmegyében. Alapítója II. Endre 1205-ben. Első lakói egyenesen Claravallisból jönnek.³

Szent Kereszt a régi Szlavóniában, Zengg közelében, a zenggi egyházmegyében. Alapításéve 1214. Fiókapátsága az egresinek.⁴

A Szent Margitról nevezett *pornói* apátságot (Vas vm.) Mycha főúr alapítja⁵ 1219-ben. Atyaapátsága: Szent-Gotthárd.⁶

A *schawniki* vagy *szepesi apátság* a Hernád folyó mellett, Szepes vármegyében. 1223-ban hihetőleg Kálmán herczeg, II. Endre fia alapítja. A családfán a morimundi ág hajtásai között látjuk.⁷

Bélháromkúton, másként *Apátsfalván* (Trium Fontium de Beel Cumanorum) Borsod vármegyében, Kilit egri püspök és káptalan 1232-ben hoz létre apátságot.⁸ Az első rendtagok Pilisről mennek.⁹

Ugyanazon évben alapítja II. Endre király a *posegai tisztesvölgyi* (Vallis Honesta de Posega) apátságot Posega vármegyében, a pécsi egyházmegye területén. Telepítése a zirczi apátságból történik.¹⁰ Előfordul több ízben «gothói» apátság néven is.¹¹

A *bélakuti*, más néven *pétervárad*i apátságot IV. Béla király alapítja 1235-ben a Szerémségben. A rendtagokat egyenesen Franciaországból, a «trium fontium»-i apátságból telepíti bele. A híres adománylevelet, melyben édes anyja gyilkosának, Petur (Péter) bánnak birtokait javarészben az apátság kezére adja, csak két évvel később állítja ki.¹²

¹ *Janaushek*: Originum Cisterciensium. I. 208. — *Reissenberger*: Die Kerzer Abtei. 7—8.

² *Reissenberger*: Die Kerzer Abtei. 22.

³ *Tkalčić*: Monumenta Historica episcopatus Zagrabiensis. I. 17, 25.

⁴ *Janaushek*: Originum Cist. I. 220.

⁵ *Fejér*: Cod. Dipl. T. III. V. I. 329.

⁶ *Janaushek*: Orig. Cist. I. 223.

⁷ *Janaushek*: Orig. Cist. I. 226.

⁸ *Ipolyi*: A kunok bélháromkúti, másként apátsfalvi apátsága. (Kisebb munkái. IV. 295, 305, 313—314.)

⁹ *Békefi*: A pilisi apáts. tört. I. 241.

¹⁰ *Janaushek*: Orig. Cist. I. 235.

¹¹ Magyar országos levéltár: Dl. 15451, 15490, 33790 s 34222. sz. a.

¹² Magyar országos levéltár: Dl. 216. sz. a.

A *Szent Jakabról nevezett szávaszigeti* vagy *szent-egyed-szigeti* kolostort Zágráb mellett, Péter zágrábi főesperes alapítja 1255-ben. Hihetőleg Tapolczáról települt. Először csak perjelség volt; apátságra 1274-ben emelkedett. 1307 és 1315 között a rendtagok Zágrábba költözködtek át; s ekkor kolostorukba rendi apácák telepedtek. Ezóta az apátságnak *zágrábi* vagy *zágrábmezei* a neve.¹

Az *Ábrahám* nevű apátság alapítója 1263-ban² Moys, Béla herczeg tárnokmestere s varasdi és somogyi ispán, és testvére Sándor. Az első konvent Pilisről kerül ki. Janaushek Bodrog vármegyébe helyezi;³ én azonban — birtokai után ítélve⁴ — Tolna vármegyében látom.

Kapronczán, Sáros vármegyében, hihetőleg csak perjelség volt. Myskovszky Viktor ugyan apátságról beszél; de nincs adat, mely ezen állítást támogatná. Ezen konvent tagjai közül többen *Bártfán* laktak, és a Szent Egyed templom gondjaikra volt bízva. Hogy a kapronczai kolostort ki és mikor alapította, s hogy a rendtagok Bártfán mikor szálltak meg, nem tudjuk. 1247-ben azonban már javában szerepelnek.⁵

Esztergomban is volt a cisztercieknek kolostora, — és pedig hihetőleg szintén csak perjelség. Czinár,⁶ sőt még a jeles Janauschek sem ismerték el létezését;⁷ — pedig okiratos bizonyítékunk van, hogy 1291-ben még fennállt.⁸ Közöségesen «esztergommezei» (De campo Strigoniensi) ismeretes.

Forrásaink *Szent István királyról* (De Sancto rege Stephano) címzett ciszterczi apátságról is emlékeznek.⁹ Alapítása idejét és színhelyét nem ismerjük.

A heiligenkreuziaknak 1400 körül *Budán* volt templomuk és kolostoruk.¹⁰ Élén bizonyára perjel állt.

Nem egészen biztos, de valószínű, hogy nálunk a rendnek

¹ *Janaushek*: Orig. Cist. I. 259—260.

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. I. 263.

³ *Janaushek*: Orig. Cist. T. I. 257.

⁴ *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. 86, 261.

⁵ *Myskovszky, Viktor*: Adalék az egykori bártfai cisztercita apátság történetéhez. (Magyarországi régészeti Emlékek IV. köt. I. Rész 1—3. l.).

⁶ *Fuxhoffer-Czinár*: Monasteriologia. II. 88.

⁷ *Janaushek*: Orig. Cist. I. 255.

⁸ *Knauz*: Monumenta Eccl. Strig. T. II. 307. — Századok 1870. 608.

⁹ Az 1510-iki nagykáptalanon jelen volt hazinkból «abbas de Sancto rege». 1512-ben meg «de Hungaria de Sancto Rege Stephano». (A lucerni kódexben a megfelelő évnél. Ezen forrás adataihoz főt. *Janaushek Lipót* úr szíveségéből jutottam).

¹⁰ Az osztrák ciszterciek heiligenkreuzi levéltárában: Rubr. 48. fasc. XI. nr. 6.

Paradicsom-völgy nevű kolostora is létezett. Színhelyéről, alapítása idejéről s életfolyásáról mit sem tudunk. Emlékét csak azon adat őrzi, hogy Jakab *paradicsomvölgyi* szerzetes Bécsben 1526-ban aláírja azon kötelezőt, melyet György pilisi szerzetes állít ki. A dolog természete kizárja, hogy a spanyolországi Paradicsomvölgyre gondoljunk.¹

Hazánkban oly kolostorokkal és apátságokkal is találkozunk, melyek eredetileg a benedekrendieké voltak s csak reformálás céljából jutottak a ciszterciek kezére. Ilyen volt:

Telki, a régi Pilis vármegyében. III. Honor pápa, mivel az apátság alapítója, Micha bán, 1224-ben maga kéri, — az osztrák heiligenkreuzi apátnak adta át újjászervezés végett.² Fél század mulva ismét mint benedekrendi apátság szerepel. S épen ezért nem lehet egy és ugyanaz a Szent István királyról nevezett apátsággal, — mint némelyek azon okból sejtik, mert a telkii apátság is Szent István királyról kapta czímét.³

Ercsi, Fehér vármegyében. Először a benedekrendiek, a tatárjárás után pedig a karthausiak otthona volt. De ezen utóbbiak kezében annyira hanyatlott, hogy Báncza István esztergomi bíboros érsek helyökbe a topliczai apátságból cisztercieket telepített. Az átalakításhoz IV. Incze pápa 1253. jan. 18-án adja beleegyezését.⁴ Mint apátság még a XV. században is fönnáll.⁵

A *siklósi Szent Háromság* apátság Baranya vármegyében, Siklós közelében. Emlékét Trinitás pusztája még ma is őrzi. Eredetileg a benedekrendieké. 1303-ban azonban Siklósi Miklós ispán fia, Péter mester, az osztrák heiligenkreuzi apátságnak adja, hogy a rend tagjaival népesítse be és szervezze újjá.⁶

Néhány ciszterci *apácza kolostorral* is találkozunk hazánkban.

A *pozsonyi* kolostort, mely a városon kívül terült el, a ciszterciumi nagykáptalan 1235-ben kebelezi a rendbe.⁷ 1297-ben már klarisszák telepednek bele.⁸

¹ Az osztrák heiligenkreuzi könyvtár 226. számú kódexe. — *Békefi R.*: A pilisi apátság tört. I. 275—276.

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. III. Vol. I. 450.

³ *Wenzel*: Árpádkori Új Okm. XII. 205.

⁴ *Theiner*: Monumenta Hist. Hung. I. 216.

⁵ Monumenta Vatic. Ser. I. Tom. IV. 294.

⁶ *Heimb*: Notitia Historica de ortu et progressu abbatiae ad S. Gotthardum. 166—167.

⁷ Statuta Capit. Gen. Ord. Cist. a. 1235. (*Martene et Durand*: Thesaurus novus Anecdotorum T. IV. 1362.) A szövegben ugyan «Proerbrorc» van; de ez bizonyára Pozsonynak német neve: «Preszburg» akar lenni. Amint tényleg a lucerni kódexben már «Proesborc» olvasható.

⁸ *Fejér*: Cod. Dipl. Tom. VI. Vol. II. 65, 68.

A *veszprémvölgyi* híres apáczakolostort IV. Béla idejében cziszterczy apáczák lakják¹ s még egy század múlva (1342) is itt látjuk őket.²

Brassóban a Katalin-kápolna mellett jámbor nők házat építettek s ebben a czisztercziek szabályai szerint közös életet folytattak még 1406-ban is.³

A *Szent Jakabról nevezett szávaszigeti* vagy *szentegyed-szigeti* kolostorban a szerzeteseket 1307—1315 között cziszterczy apáczák váltják föl.⁴

Hiteles adatok több apátság vagy kolostor létezéséről nem szólnak. De nem lehetetlen, hogy levéltáraink a jövőben új nevet is vetnek felszínre.

A czisztercziekre nemzetünk művelődése terén szép feladat várakozott.

A szerzetes kolostorokat zilált viszonyok között találják. Új szellemet és irányt hoznak magokkal. Jó példájokkal hatnak; s ha ennek ereje elégtelen, tényleg kezükbe veszik az újjászervezés munkáját, mihelyt alkalmuk nyílik.

Telki, Ercsi és a siklósi Szent Háromság apátság sorsa igazolja ezen irányú működésöket. A benedekrendieket még a káptalantartás módjára is megoktatják.⁵ Mindegyik kolostor egy-egy kis állam, határozott szervezettel és megszabott czéllal. Az apát, perjel és alperjel vezetése alatt a sekréstyés, az énekmester, a betegápoló, a gazda, az asztalterítő, a vendégfogadó, a kapus és ruhártáros egy-egy tényezője a rendcsalád életének.

Az ima, elmélkedés, az élvezetről lemondás, vagyis a lelki és erkölcsi élet művelése elsőrangú céljok. Midőn erre törekeshetnek, nemzetünk fejlődésére kiváló erővel hatnak. A nyers, bárdolatlan elemet, mely körükben keres otthont, az erény eszközeivel szelídítik. Azokat meg, a kik távolról figyelik életüket, jó példával nyерik meg a tökélesedés ügyének.

Lelkészkedniök kezdetben nem szabad;⁶ az ősi szigor enyhültével azonban ezen dologban is változás esik, — hiszen a hívek

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. VII. Vol. I. 362.

² *Fejér*: Cod. Dipl. Tom. VIII. Vol. IV. 580—581.

³ *Reissenberger*: Die Kerzer Abtei. 22.

⁴ *Janauscheck*: Originum Cist. T. I. 259—260.

⁵ Az osztrák heiligenkreuzi levéltárban: Rubric. 47. fasc. 32. num. 4.

⁶ Statuta Capit. Gen. a. 1215. nr. 20; a. 1234. nr. 1.

lelki életét szolgálják. IX. Bonifác 1400. decz. 16-án búcsut enged azon hívek részére, a kik a cziszterciek ercsii egyházában úrnapkor vallásos áhítatukat elvégzik és alamizsnálkodnak. Az apátnak pedig meghagyja, hogy négy napon át hat fölszentelt rendtagot rendeljen ki a hívek gyónásának meghallgatására.¹

Hitszónoklatot kezdetben csak a püspök vagy a nagykáptalan megbízásából tarthattak.² Később azonban rendes foglalkozásukká lőn. Egyesek kiváló szónok hírébe jutnak. A reuni (Stájerorsz.) apát 1400 körül dicsérőleg ír egy heiligenkreuzi czisztercziihez, a ki jeles szónoklatával a híveket a rend budai templomába édesgette.³

De gondoskodott is a rend, hogy képzett tagokkal rendelkezék. Már a belépésnél szigorúan megválogatja embereit. A ki tanultság dolgában nem üti meg a mértéket, nem léphet a szerzetes tagok sorába. Magasabb kiképzés czéljából megengedik, hogy a rendtagok Párisban végezzék tanulmányaikat. 1245-ben már előírja a nagykáptalan, hogy minden provinciának legyen egy hit-tudományi intézete.⁴ A legjelesebb rendi főiskolák (studium generale) a párisi, tolosai, magna-vallisi és a bécsi. A hazai rendtagok Párisban is megfordultak.⁵ Sőt másként nem is cselekedhettek, mert a nagykáptalan XII. Benedek pápa rendelete alapján kimondotta, hogy negyven szerzetes (monachus) után mindegyik apátság kettőt, tizennyolcz után meg egyet küldjön a párisi kollégiumba.⁶

A legtöbbben azonban mégis Bécsben végeztek; mert Austria, Bajorország, Frankónia, Stájerország, Karinthia, Krajna, Morva-, Lengyel- és Magyarország rendi kolostorai a bécsi «studium generale»-ba küldték tagjaikat. Ennek atyaapátja és kormányzója (guber-

¹ Monumenta Vatic. Ser. I. Tom. IV. p. 294.

² Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1212. nr. 12.

³ Inter antiquas litteras scio me etiam legisse aliquas a Runensi abbate alicui Sanctae Crucis professo circa annum 1400 Budae existenti perscriptas sub verisimilibus verbis.

Inaudivimus, quod Budae in aula vestra magnum affluxum habeatis populi propter specialem vestrum concionandi modum et eloquendi stylum. Quo in puncto dum vobis paternaliter gratulamur, simul etiam vos spiritualiter adhortamur, quatenus bonum exemplum praebeatis hominibus, ut videntes

opera vestra non solum ex illis laus vestra, verum etiam totius sacri ordinis redundet tenor in summam omnium nostrum recommendationem.

Reverendo in Christo dilecto (mea opinione) Bertholdo Sanctae Crucis professo.

Az osztrák cziszterciek heiligenkreuzi le-véltárában: Rubr. 48. fasc. XI. nr. 6.

⁴ U. o. a. 1245. nr. 3.

⁵ U. o. a. 1387. nr. 1. — *Békefi Remig*: A cziszterciek középkori iskolázása Párisban 10—11, 45—46. l.

⁶ Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1405. nr. 1.

nator) az osztrák heiligenkreuzi apát volt. Az 1411-iki nagykáptalan meg is hagyja neki, hogy az egyes apátságoktól annyi rendtagnak főiskolára küldését követelje meg, a mennyire őket a rendi szabályzatok kötelezik. S ha másként nem menne a dolog, még az egyházi cenzurát is alkalmazhatja ellenök.¹

Lénárd borsmonostori apát kedvet érez magában a tudományok iránt. S minthogy ismeretei pótlására főiskola látogatását véli szükségesnek, kérelmével a nagykáptalanhoz fordul. Ez megadja beleegyezését, hogy Lénárd apát öt évig a rendnek bécsi «studium generalé»-jén folytassa tanulmányait; — de kötelességévé teszi, hogy ezen idő alatt apátságának szellemi és anyagi ügyeit is vezesse.²

Illés bélakuti (Pétervárad) és Mihály egresi apáttal szintén találkozunk a bécsi egyetemi hallgatók sorában 1432-ben.³

Ily úton a rend kiváló erőkre tett szert. A magyarországi czisztercziek jó hírnevének fényes bizonyítéka III. Honor pápának 1221-iki levele. Ebben az esztergomi és kalocsai érseket arra szólítja, küldjenek hozzá két, három vagy négy megbízható és tudományos szerzetest, *de ha lehet, mégis cziszterczit*, kiket a pogány népek megtérítésére akar kiküldeni.⁴

Hittérítő minőségben azonban nemcsak külföldön, hanem itthon is működtek. A XII. században a keletről betelepült népek jó része még pogány vallásban élt. Ezek körében széles tér nyílt

¹ «Ad promovenda generalia Ordinis nostri studia, in quibus persona Ordinis in theologicis doctrinis ad honorem Dei et Ordinis decorem illustrantur, Generale Capitulum diligenter intendens ordinat, statuit et diffinit, quod omnes et singuli abbates monasteriorum in Austria, Bavaria, Franconia, Styria, Carinthia, Carneola, Moravia, Polonia et de regno *Hungarie*, qui ad mittendum studentes secundum Ordinis statuta sunt obligati, suos studentes mittant ad studium generale Viennense sub poenis in statutis papalibus et Ordinis contentis; injungitque dictum Capitulum abbati Scenanensi (Sanctae Crucis), patriabbati atque gubernatori dicti studii, quatenus abbates non mittentes studentes suos ad dictum studium Viennense compellat per censuram Ordinis ad mittendum studentes suos ad dictum Viennense studium in plenaria Ordinis potestate.» (Statuta Capi-

tuli Generalis Ordinis Cisterciensis anni 1411, nr. 21. a lucerni kódexben).

² «Viros litteratos in Ordine nostro promovere ac multiplicare cupiens presens Generale Capitulum, attenta etiam habilitate ac dispositione bona ad studium sapientie, nec non proficiendi voluntate venerabilis domini Leonardi, abbatis *Montis S. Marie* Jaurinensis dioecesis, facultatem concedit eidem domino abbati ad standum in Studio Viennensi hinc ad quinquennium ibique in facultate theologica profitendi, dummodo tamen occasione illa monasterium suum debite regere et gubernare in spiritualibus et temporalibus non omittat. (Stat. Cap. Gen. Ordin. Cisterc. a. 1471. nr. 46. a lucerni kódexben).

³ *Schrauf*: Magyarországi tanulók a bécsi egyetemen. 357 l.

⁴ *Theiner*: Monum. Hist. Hung. I. 27—28.

előttök. S tényleg látjuk is, hogy egyes apátságok épen a pogány lakosság körében emelkednek. Pásztó a Mátra aljában, Bélháromkút (Apátfalva) meg a Bélkő tövében kúnfajta népek között keletkezik. Emez még nevében — «a kúnok bélháromkúti apátsága» is elárulja, mily ok hozta létre.

A mint idejök engedi, a szellemi munkának élnek. Erre legalkalmasabb a téli időszak. Minden kolostorban van könyvtár (armarium), s e mellett az írószoba (stuba scriptoria). Ez az írók és másolók otthona. A kéziratokat egyik apátságtól kikölcsönözik, lemásolják s így teremtik meg a könyvtárt. A kézirat kiállításánál főszabály: az egyszerűség. Később már ebből is engednek s a díszes kezdőbetűket bőven alkalmazzák. Az osztrák heiligenkreuzi apátság — s talán a többi is — bizonyára nem egy magyarországi kéziratot őriz. S mivel az író vagy másoló neve belőlök rendszerint hiányzik, ki tudja, hány hazai író és másoló neve marad örökös titok.

A ciszterczi rend, mint ilyen, azonban nem a szellemi, hanem az anyagi munkát, és pedig a földművelést vallotta elsőrangú feladatának. Földjeiket javarészből magok művelik. A szerzetes tagok (monachus) munkája erre elégtelen; tartanak tehát «*megettért testvéreket*» (fratres conversi) is. A földművelés tulajdonképi munkásai ők.

Magyarországnak szüksége volt ily elemekre. Hazánk már ekkor a földművelésből élt; de fejletlen és elhanyagolt volt minden. A cisztercziek a nyugati művelődés ismereteivel új korszakot nyitnak meg a nemzetgazdaság terén.

Rendszerint vad s zord vidéken, vagy mocsaras területen szállnak meg. Kolostoraikat völgyben a folyó balpartján építik.¹ Zircz a Bakony rengetegében, Pilis a Pilishegy lábánál, Schavnik a Szepességben, Czikádor a Sárvíz mocsarainál s Apátfalva a Bükkben nyíltan hirdetik a hatalmas munkát, melylyel a cisztercziek a földet a művelődésnek meghódították.

¹ A szokásos hexameteren kívül ezen jellemzetes vers is útbaigazít bennünket:

«Semper enim valles, sylvestribus undique
cinctas

Arboribus, divus Bernardus, amoenaque prata
Et fluvios; iuga sed Benedictus amabat, et
arces

Coelo surgentes, e quarum vertice late
Prospectus petitur, secessum plebis uterque;
Sacrarum scripturarum studiosus uterque
Musarum et Phoebi: non quam colit ethnica
turba,
Sed quem Christicolae natum de Virgine
credunt.»

Földművelő tevékenységek hatása a kolostor ajtaja előtt kezdődik. Először otthonuk környékét alakítják át. A vad erdőséget irtják, a vizeket lecsapolják, vízgyűjtő medenczét készítenek, — s így szárítják ki s készítik termelés alá, vagy alakítják át rétté s legelővé a posványos, süppedékes területeket. Minden kolostor környéke egy-egy kis paradicsommá alakul. Gazdasági kertjökben kiváló minőségű zöldség tenyész; gyümölcsöseikben a legelső francia fajokat érleli a napsugár; szántóföldjeiken duzzadó kalászt renget a tavaszi szellő; a hegyoldalakon meg dús szőlőfürtök díszlenek. Találóa jegyzi meg Ipolyi: «Diós-Győr és apátságunk közt szintén dús gyümölcsösök, szilvás és meggyes kertek terültek el Vinyón (a név szláv jelentése: meggy) és Szilváson. Mindebben nem kis része lehet szerzeteseinknek» (a bélháromkúti cisztercieknek)... «Eger és vidéke egyházi birtokosainak szőlőtermesztési versenyében, a mint egyik a másikat felülhaladván kedvezésekkel, igyekeznek a szőlőművelést előmozdítani, nyilván egyik, habár csak véletlen nyoma maradt fel ama érdekes gazdasági törekvéseknek, melyeket főleg az egri káptalan és később a béli monostor kifejtett az egri szőlőhegyek beültetésében és melyeknek «Eger híres borát nyilván köszönheti».¹ A czikádori apátság meg épen széles körű bortermelése miatt keveredett bajba Kalán pécsi püspökkel.²

A kolostor vidékén létrejönnek a puszták, majorok (grangia). Ezek helyének megjelölésénél a szerzetes élet követelményei irányadók. Miért is a kolostortól oly távolságban szervezik, hogy a rendtagok munkájok végeztével még aznap a kolostorba visszatérhesenek. Még ma is szépen ki tudjuk mutatni, hol voltak ily majorok. Így a zirczi apátság majorjainak emlékét Eplény, Olaszfalu és Akol őrzi.

A ciszterciek hazánkban a nemzetgazdaságnak európai magaslátán álltak. Ismereteiket francia földről hozták magokkal. Francia testvéreikkel, a rendi középpontal folyton érintkeztek. Az apátok három évenként ellátogattak a nagykáptalanra. Útközben s együttlétök alatt sok újat láttak s hallottak. Hazatértök után tapasztalataikat értékesítették. Tartózkodás nélkül kimondhatjuk tehát, hogy hazai

¹ Ipolyi: A kúnok bélháromkúti, másként apátfalvi apátsága. (Kisebb munkái IV. 328. és 359. l.)

² Békési R.: A czikádori apáts. tört. 37. l.

cziszterczi apátságaink nemzetgazdaság dolgában nem álltak hátrább francia testvéreiknél. S épen ezen sarkall a czisztercziek érdeme. Egyszerre századokkal viszik előbbre hazánknak mindazon pontját, mely az övék, vagy a hová hatásuk kiterjed. Minden kolostorukat tehát egy-egy nemzetgazdasági középpontnak s egyúttal iskolának tekinthetjük. Saját jobbágyaik — mert távolabbi birtokaikon ezek is voltak — s a vidékbeliek tőlük tanulták el a földművelés fejlettebb alakját s az állattenyésztés célravezetőbb módját.

A majorokban az ipar is virágzik. Ács, kovács, takács, timár, varga, pék, kőműves s más efféle szépen kikerül a «megtért testvérek» soraiból. A mesterségek dolgában is megilleti tehát őket a mester érdeme.

Jótekonyságukkal is hálára kötelezték az utókort. Kolostoraikban a szegények biztos szállásra találnak; a betegek számára meg kórházuk áll nyitva. A betegápolásban oly ügyességre tesznek szert, hogy Jakab praenestei püspök s pápai követ a kalocsai érsek bácsi kórházába egyszer s mindenkorra két cziszterczi «megtért testvért» (frater conversus) a posegai kolostorból rendelt ápolókul. Ezen intézkedéshez IX. Gergely pápa is hozzájárul 1234-ben.¹

Apátságaink a honvédelemből is kiveszik a maguk részét.

A tatárjárás mindenkit meggyőzött a kővárak szükségességéről. Maga a király, IV. Béla, sürgeti legjobban a főuraknál, hogy építkezzenek. El is éri célját. Az ország különböző részein új kővárak keletkeznek. János pilisi apát 1254. jún. 28-ika előtt a pozsonyi várnak Vedricz nevű részén emel saját költségén tornyot és házakat.² A bélakuti apátság meg 1334—1351 között építi meg a híres pétervárad-i erődöt, mely az ország déli részének egyik védő bástyájává lőn.³

Rendi konventjeink, mint hiteleshelyek, csak elvétele szerepeltek. Mindössze is csak a cikádori, egresi, kerczi és pásztói működéséről tudunk.⁴ De azért a rendnek a jogszolgáltatás terén is szép multja van. A pápák, mint az egyháziaknak fő birái, nagyon

¹ *Fuxhoffer-Czinár*: Monasteriologia. T. II. 118.

² *Békefi R.*: A pilisi apátság története I. Oklevéltár XXXV. sz.

³ *Érdűhelyi M.*: Péter és Bánk bán összeküvése. 120. l.

⁴ Hazai Okmánytár I. k. 21. l. és VII. k. 138. l. — *Reissenberger*: Die Kerzer Abtei. 10. l. — *Wenzel*: Árp. új Okm. XII. k. 692. l.

sokszor megtisztelik a ciszterczi apátokat, s elvétele a perjeleket is bizalmukkal. A főpapok, még az érsekek közötti perekben is vizsgáló, sőt többször egyúttal ítélőbíró minőségben szerepelnek. A legkényesebb személyi, erkölcsi és birtokügyek számai nem egyszer kezeik között bonyolódnak le. Az apát és konvent meg az apátság birtokokon élő emberekre nézve föllebbviteli törvényszék.¹

A király bizalmából országos küldetésben is eljárnak. Imre király a pilisi apát révén kéri keresztes hadjáratának elodázását.² IV. Béla nem győzi dicsérni János apátot királyi követségben tanúsított aldozatkésztségeért. Nagy Lajos király kincseit is ciszterczi apát szállítja Achenbe s kéri idővel számon.³

A művészettörténet a ciszterciek megjelenését magyar földön korszakalkotó eseménynek tekinti. A csúcsív velük érkezik meg hozzánk Franciaországból, — és pedig előbb, mint a németekhez.⁴ Egyházaik «átmeneti» stilban épülnek.

Építkezésöknél főelv az *egyszerűség*. Az egyöntetűség, mely egész életnemöket jellemzi, templomaikról is letükröződik. Lényegbe nem vágó «provincialismus»-ok mindemellett is fordulnak elő. Egyházaitkat maguk a rendtagok építik. A Szent Istvánról nevezett verniczei templom építőmestereit a topliczai apátság embereiben ismerjük föl.⁵

Templomaik alapidoma: a latin kereszt. Kereszthajó rendesen van; a hosszanti hajók száma három. Az apsis egyenesen záródik — s így a páros kápolnákat könnyűséggel alkalmazták. Félköríves gerinczboltozat helyett csúcsíves hevederboltozatot készítenek. A zárókő tányérát stilizált dísz, vagy a Bold. Szűz képe ékesíti;⁶ mert templomaikat rendszerint a Boldogságos Szűz tiszteletére szentelik föl. Az ablakot félkörív tetőzi be, de a topliczai romon igen hegyes csúcsívet látunk.⁷ Altemplom nincs. A rendes torony helyett a kereszthajó fölött «tetőtorony» (Dachreiter) szokik fölfelé.

¹ *Békefi R.*: A cikádori apáts. tört. 65—78. l. — *U. az.*: A pilisi apáts. tört. I. 128—157. l. — *Reissenberger*: Die Kerzer Abtei, 12. l.

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. II. 393. l.

³ *Békefi R.*: A pilisi apáts. tört. I. Oklevéltár XXXV. sz. és 163—168. l.

⁴ *Henszlmann* szerint «a topliczai templomnak felépítése legalább egész évtizeddel régebb a legrégebb német csúcsíves egyházénál, melynek az 1227-ben felépült trieri Boldog-

asszonyét (Liebfrauenkirche zu Trier) tartják és mely a Rheims melletti braini, már a XII-ik században átmeneti stylben épített leánya». (Arch. Ért. Új folyam. I. 239.).

⁵ *Henszlmann*: A topuszkói templomrom. (Archaeologiai Ért. Új foly. I. 239. l.).

⁶ *Reissenberger*: Die Kerzer Abtei. 39, 57. l.

⁷ *Henszlmann*: A topuszkói templomrom. (Arch. Ért. Új foly. I. 233.).

Az emberi és állati torzalakokat egyházaikból kiszorítják, s ezekkel együtt a festmény is majdnem egészen templomaikon kívül marad. De művészi érzékek kárpótlást keresett. Ablakjaik üvegére szürke alakokat festenek (Grisailmalerei, grau in grau). Ezekről felfogás, színezés s kivitel dolgában művészi hatás sugárzik le.

Egyházaik fala a szobrász vésője elől is majdnem egészen elzárkózik. Az összes diszesítés: egyszerű *vonal* a pillérlábon, *levélcsonló* és *levélfüzér* az oszlopfőn. A templomi fölszerelés, az egyházi ruhák és edények szintén a legegyszerűbbek. Az aranyat, ezüstöt és selymet, a hol csak lehet, mellőzik. Nálunk ugyan rákapnak, de a nagykáptalan már 1204-ben eltiltja.¹ Nem a fény és pompa tehát, hanem a világos alaptervezet, a méretek pontossága és hatása, a szigorú arányosság s a kellemes összhang hirdeti fejlett művészeteket. Az apátfalvi templom, a topliczai és kerczi romok még ma is hirdetik a ciszterciek magas műveltségét a művészet terén.²

Így folyt a ciszterciek munkája a magyar nemzet művelésében és a magyar haza érdekeinek szolgálatában, míg a reformatio, majd a török hódoltság őket magyar földről ki nem szorította. Száműzetésök és menekülésök után sorra pusztulnak el művészileg épült kolostoraik és templomaik, szinte paradicsommal fejlesztett gazdaságaikat meg gyom és gaz veri föl.

Így tart ez jó száz esztendőig; míg végre is az austriai testvér-kolostorok sietnek a magyar apátságokat feltámasztani halottaikból.

A zirczi apátságot 1659-ben a lilienfeldi apátsághoz, rá negyven évre (1699) meg a sziléziai «Heinrichau»-hoz csatolják.

Megindult az újjászervezés munkája. Mindent elülről kellett kezdeni. Külföldről részben velök együtt települt jobbágyaik ismét beleakasztják az ekét a földbe s a nemzetgazdasági élet mindegyik ágában munkához látnak. A mai zirczi kolostor alapkövét 1727. márcz. 12-én, a templomét meg 1732. máj. 15-én teszik le. Rendi birtokaikat viruló gazdaságokká fejlesztik; ezeken, sőt később másutt

¹ Statuta Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1204. (Lucerni kód. nr. 13, 17.).

² V. ö. *Békefi R.*: A ciszterciei rend tör-

ténete Magyarországon 1142—1896. (*Békefi R.*: A ciszterciei rend millenniumi Emlékkönyve 7—15. l.).

is, mint lelkészek a hit- és erkölcsi élet emelésén buzgólkodnak s templomok és iskolák építésével nemzeti művelődésünknek hoznak áldozatot. Veszprémben és Zirczen az elemi oktatással foglalatoskodnak; a honvédelem terén meg nem fogynak ki az áldozatokból.

A pilisi és pásztói apátságot a ciszterczi rendnek Wellehrád (Morvaország) mentette meg. A magyar király Pásztót 1702. nov. 6-án, Pilist meg 1712. okt. 5-én csatolta hozzá. A pásztó-pilisi cisztercziek a jezsuiták eltörlése után az egri gimnáziumban tanárkodnak. II. József császár ennek ellenére is eltörli őket, — míg a zirczi apátságot érintetlenül hagyta I. Ferencz király Pásztót és Pilist 1802-ben ismét visszaállítja s rájuk bizza az egri gimnáziumot. Zircz meg 1813-ban vállalja el a székesfehérvári és pécsi gimnáziumot. Magából a rend kebeléből kiinduló óhajtasra, I. Ferencz király Zircz, Pilis és Pásztó apátságokat 1814. augusztus 19-én egyesíti s apátjukul *Dréta Antalt* nevezi ki.¹

Az így egygyéforrott hármás apátság életeireiben új vérkeringés indul meg. Tisztán áll a rendtagok előtt, mily feladat vár Magyarországon a tanítórendekre.

A haza legdrágább kincseit, ifjúságát s ebben jövőjét bízta rájuk. Méltán várta el tehát tőlök a nemzet, hogy fiainak lelkét vallásosan és erkölcsösen neveljék; szellemét alaposan és józan ismeretekkel kiműveljék; szívébe a hazafias eszméket állandóra beültessék; testileg megedzzék és a magyar haza lelkes s munkás polgárává alakítsák.

Ez a magasztos feladat adott alapot, jelölt irányt és kölcsönzött erőt a cisztercziek tevékenységének. Munkásságuk tere hazánk három nagy multú városa, — a hősi vitézségéről híres *Eger*, az ős koronázó város, *Székesfehérvár* és az első magyar egyetem székhelye, *Pécs*. Tanintézeteik újjáépítése átalakítása, fölszerelése és fejlesztése terén semmi áldozatot soha nagynak nem tartottak. A tanárok kiképzésére mindig szerető gond irányult. A rendtagok a tanárkodást hivatásuk fénypontjául ismerték mindenkor. Ez a tudat szülte és szüli egyre azon jeles tanárokat, kik tudásuk alaposságá-

¹ A ciszterczi rendi apátságok új életre keltését és lábraállítását részletesen lásd: *Békefi R.* A ciszterczi rend története Magyarorszá-

ban 1142—1896. (*Békefi R.*: A cisztercziek millénniumi Emlékkönyve 27—43. l.).

val, szivők nemességével, példás életökkel és hazafias szellemökkel maguknak tiszteletet s a rendnek hírnevet és becsülést szereznek, a hazának pedig mestereikhez méltó polgárokat nevelnek.

A cziszterczi rend tevékenységét maga az apostoli király koszorúzta meg elismerésével, midőn a *szent-gotthárdi apátságot* a hármás apátságához negyedikül csatolta (1878. nov. 4.) — azon kikötéssel, hogy a rend három főgimnáziumához negyediknek vállalja el a *bajai főgimnáziumot*.

Ezóta a cziszterczi rend négy főgimnáziumot — *Eger, Székesfehérvár, Pécs és Baja* — lát el teljesen saját erőivel, 60 tanárral. A jelen (1897/98) iskolai évben a négy rendi gimnáziumba összesen 1475 tanuló jár. Ezek közül Egerre 441, Székesfehérvárra 348, Pécsre 408, Bajára meg 278 ifjú esik.

Az oktatásügy terén működik még *Platz Bonifátz dr.* szegedi tankerületi főigazgató és *Békefi Remig dr.* budapesti tudományegyetemi tanár.

Ezen kívül a rend tagjai tizennégy plébánián — *Tósok-Berénd, Polány, Borzavár, Esztergár, Lókut, Bakony-Nána, Olaszfalu, Porva, Zircz, Nagy-Tevel* és *Bakony-Koppány* Veszprém vármegyében, *Előszállás* és *Herczegfalva* Fehér vármegyében, *Szent-Gotthárd* és *Nagyfalva* Vas vármegyében — lelkeszkednek, a hol 28,772 lélek hitéletét ápolják s 5430 gyermeket oktatgatnak a vallás és erkölcs tanaira.

Rendi hivatalokban, a rend szellemi és anyagi ügyeinek intézésében 16 rendtag fáradoz. *Kalocsay Alán* országos képviselő.

Nagy gondot fordít a rend a jövő nemzedék kiképzésére. Az újoncznövendékek (novitius) Zirczen, a gimnáziumi tanulók Egerben, a hittudományhallgatók, a kik egyúttal tanárjelöltek is, Budapesten nevelődnek.

A rendnek *Budapesten* saját hittudományi intézete van négy szaktanárral. A tanárjelöltek a budapesti tudományegyetemen és a kir. József-műegyetemen végzik tanulmányaikat.

A rendtagok szellemi minősítése ily arányokat mutat: A 103 rendtag között 69 okl. rend. tanár. A jelenlegi 60 főgimnáziumi tanár között 55 okl. rendes, 2 törvényileg képesített rendes, 3 szakvizsgálatot tett helyettes tanár van. Olyan képesítés ez, hogy ilyent maga az állam sem tud felmutatni saját tanerői összességénél.

A 103 rendtag között van ezenkívül 9 hitdoctor, 1 kánonjogdoctor, 14 bölcsészetdoctor, egy tagja a Magy. Tud. Akadémiának; végül van 5 okleveles gyorsíró.

Királyi kitüntetés két rendtagot ért. A rend feje, *Vajda Ödön* zirczi, pilisi, pásztói és a szent-gotthárdi apát meg a Lipót- és Szent István-rend tulajdonosa.

Így tükröződik előttünk a rend multja és jelene. Jövője ismeretlen; de a történetíró sejtelmével még oda is betekinthetünk. Hűség a rend hagyományaihoz a vallás, az erény és a munka gyakorlatában; atyai szeretet, alapos tudás, önfeláldozó tevékenység és hazafias érzület a tanári tanszékeken; lelkes és szakavatott munkálkodás a tudomány és az irodalom mezején; józan élettapasztalat s kialakult jellem az egyénben; odaadás, egy célra törekvés, közszellem és szeretet a rend tagjaiban; méltányosság, elfogulatlanság, osztó igazságosság és atyai érzület a kormányzatban — megingathatatlan alapjai e rend jövő nagyságának!

II. RÉSZ.

A PÁSZTÓI APÁTSÁG TÖRTÉNETE

1190—1702.

I. FEJEZET.

A PÁSZTÓI APÁTSÁG ÉLETE.

I.

Pásztó földrajzi helyzete. A pásztói apátság alapításának ideje, alapítója, színhelye és elnevezése. Temploma a Bold. Szűz tiszteletére. Az apátság templomának és kolostorának leírása 1699-iki szemtanú után.

A magyar Alföldet a délnyugatról északkeletre vonuló Bakony, Vértes, Pilis, Cserhát, Mátra és Bükkhegység két részre osztja.

Az első három a Duna jobb, az utóbbi három a Duna baloldalára esik. A Mátra nyugati fele a Zagyva völgyére ereszkedik le. A Zagyva folyó baloldalán esik *Pásztó*, a régi Ujvár¹ vagy Aba-Ujvár², a mai Heves vármegyében. Ezen vidéken Aba Samu királynak sok birtoka volt. Maga Aba-Ujvár megye is tőle kapta a nevét.

A pásztói apátság alapításának idejére nézve történetíróink napjainkig tévedésben voltak.

Schmitth Miklós 1191-re teszi az alapítás évét.³ Jerney szerint «ezen cistercita rend-birta konvent eredete homályban fekszik.» De azért véleményyt kockáztat s Pázmány Pétert, a ki az alapítás idejéül az 1190-iki évet tartja,⁴ tévedésről vádolja.⁵ Rupp úgy tudja, hogy «a pásztói apátság eredetileg már 1134-ben alapított, csak hogy az onnét elszéledt szerzetesek 1190-ben szerezték vissza monostorukat».⁶ Csánki szerint Pásztónak «a Bold. Szűz tisztele-

¹ *Wenzel Gusztáv*: Árpádkori Új Okmánytár VIII. köt. 20.

² *U. az*: U. o. 70. l.

³ *Schmitth*: Historia Episc. Agriens. I. 98. l.

⁴ «Abbatia de Pásztó B. M. Virginis in

Agriensi Dioecesi, fundata anno 1190.» (*Péterffy*: Sacra Concilia Ecclesiae. T. II. 275.).

⁵ Magyar Történelmi Tár II. 108.

⁶ *Rupp*: Magyarország helyrajzi története II. k. 95. l.

tének szentelt cistercita-rendi apátsága — mely 1138-ban már fönnállt — a XV. századot is túlélte».¹

Ezen eltérő felfogásokkal szemben, az alapítás évére nézve teljesen megbízható adat van kezeink között.

Cisterciumba (Citeaux) mindegyik apátságnak meg kellett küldenie saját nevét s alapítása idejét.² Itt azután az adatokat hártatekerésre és fatáblára jegyezték, s a világ minden részéből összejövő nagykáptalani tagok előtt hitelesítették. A kétségnek tehát még árnyéka sem fér hozzájuk.

A pásztói apátság alapításának évét pedig ezekből tudjuk. Zury Fülöp pilispásztói apát ugyanis a mult században Cisterciumba fordult és tudakozódott kettős apátsága alapításának éve után.

Kérdezősködésére két választ is kapott.

Az egyiket a clairvauxi (Clara-Vallis) perjel, Poisot, 1764. máj. 28-iki kelettel adja meg sajátkezű levelében. Ezt aláírta Ferencz citeauxi főapát és Jagher Aquilinus titkár.

A levél csak kivonatos, de azért becses és értékes. Megtudjuk belőle, hogy a pásztói apátság Pilisről települt 1190-ben.³

A másik levél már terjedelmesebb. Ez előzetesen azt is elmondja, mily megbízható s minden kétséget kizáró forrásból való. Ebben is az alapítás éve 1190. Ezen levelet 1765. febr. 22-én maga a cisterciumi főapát küldi. Aláírja ő maga és titkára.⁴

Mind a két levél tehát Pázmány Péternek ad igazat.

Ezenkívül megszólaltathatjuk a ciszterczi rend általános történetének leghitelesebb kútfőit is. Ezek is mind 1190-re teszik a pásztói apátság alapításának évét.

Manrique így ír: Ugyanezen (1190.) évben — alapított — a pásztói apátság Magyarországon.⁵

Jongelinus szerint a pásztói apátságot az egri egyházmegyében 1190-ben alapították s fiókapátsága Pilisnek.⁶

¹ *Csánki Dezső*: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. I. köt. 55. l.

² Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1270. nr. 13. (*Martene et Durand*: Thes. nov. Anecd. T. IV. p. 1433.).

³ Ezen fontos levélnek facsimilejét itt közlöm. — Eredetije a zirczi apátsági levéltárban: Act. abb. Paszt. Fasc. 6. nr. 7-hez mellékelve.

⁴ *Békefi Remig*: A pilisi apátság története I. köt. Oklevéltár CLXIV. sz. okl. 469—470. l.

⁵ «Eodem anno (MCXC) abbatia de Pastuch in Ungaria.» (*Manrique*: Annales Cistercienses. T. III. 243. l.).

⁶ «Pastro, in d. Agriensi, Agria. Abbatiam de Pastro, Deiparae dicatam Virgini, fundatam asserunt anno Domini 1190. Filia Pelisii. Invenio quoque appellari Parastuch et Pa-

Extractus ex tabulâ chronologicâ Monasteriorum sti ordinis
Cisterciensis filiationis immediate Claravallis.

Claravallis inter alia prope innumera monasteria genuit seu fundavit
immediate eorum locum gallie cherlieu diœcesis bisuntina in comitatu
burgundie, anno 1131.

Claravallis genuit immediate Accijum gallie Accij ejusdem diœcesis in comitatu
burgundie prope dolam civitatem anno 1136.

Accijum genuit immediate pelisium gallie pelis diœcesis vesprimensis in
hungaria anno 1174.

Pelisium genuit pasto, diœcesis agriensis in hungaria anno 1190.

Pelisium iterum genuit abbatiam trium fontium dictam de beelcumano
diœcesis agriensis in hungaria anno 1232.

ego infra scriptus Monasterii Claravallensis prior, testor hunc extractum ex
vetustissimis nostris tabulis genealogicis in archivio nostro existens, fideliter
de verbo ad verbum transumptum esse. datum in Claravallensi monasterio
die 11^a mensis mai anni millesimi septingentesimi sexagesimi quarti.

Jr. Poisot prior.

Prefatum Vblem Domnum Poissot esse Priorem Claravallensem, et
hunc Extractum manu ejus scriptum esse, testor
sub meo et secretarii mei signo manuali et sigilli
ordinarii impressione. 28 Maji 1764. e Collegio S. Bernardi Paris.
Franciscus abbas, generalis Cisterciensis
A. Aquilinus Iagher, secretarius.

Rosenthal teljesen úgy nyilatkozik,¹ mint *Jongelinus*.

Szóval mindezek után történeti tényként kimondhatjuk, hogy a *pásztói apátság alapításának éve: 1190.*

Most még ki kell derítenünk az okot, a mely ezen kérdésben még élesebb szemű történetíróinkat is megtévesztette.

A dolog igen egyszerű. II. Béla királyunk 1138. szept. 3-iki levelében sokféle adománynyal gyarapítja az édes atya, Álmos herczeg által alapított dömösi prépostság javait. Ezek sorában fordul elő «Ubad» nevű halastó, a mely közös a *pásztói apáttal*.²

Ez az adat természetesen föltételezi, hogy pásztói apátságnak már 1138-ban kellett lenni. Ezen alapon állították történetíróink, hogy a *pásztói cisztertzi apátság* már megvolt 1138-ban. Ez pedig, mint tudjuk, tévedés.

De hát hol volt az a pásztói apátság, melyről II. Béla oklevele beszél?

Lehetett a mai hevesvármegyei Pásztón is. De ezen esetben itt 1138-ban benedekrendi apátság volt; később azután a ciszterciek telepedtek ide. Ezt azonban nem tartom valószínűnek, mert semmi adat sem támogatja.

Sokkal valószínűbb, hogy az 1138-ban már meglevő pásztói apátság színhelye *Túr-Pásztó* a régi Szolnok vármegyében.³ Ide utal az Ubad, vagyis Abád nevű halastó is, melyet bizonyára a Tisza vize képezett a mai Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyében.

Apátságunk alapítóját adataink nem nevezik ugyan meg, de azért mégis útba igazítanak bennünket. Hiszen bizonyos, hogy 1190-ben jött létre, és hogy 1265 előtt király a kegyura (patronus). Tudjuk, hogy a pásztói apátság kegyuri jogát István ifjabb király 1265-ben ruházta Rátót (de genere Ratold) Domokos mester

schuch.) (*Jongelinus*: Notitia Abbatiarum Ordinis Cisterciensis Lib. IV. 43. l.)

¹ *Rosenthal*: Actio Sacri Ordinis Cisterciensis 7. l.

² «In Ubadiest Vivarium, quod est commune cum abbate Pastuhiensi.» (*Fejér*: Cod. Dipl. T. II. 103. l. és *Knauz*: Mon. Eccl. Strig. I. 94. l.)

³ *Túr-Pásztó* már 1326-ban előfordul. A váradi egyház birtoka Szolnok vármegyében, vagyis a mai Jász-Nagy-Kun-Szolnokban. (*Fejér*: Cod. Dipl. T. VIII. Vol. III. 67. l.)

«Thurpasztho» in comitatu Zolnok ultra Tibiscum» (*Kandra Kab.*: Adatok az egri egyházmegye tört. I. k. 524. l.) — «Thurpasztho, Reverendissimi D. Varadiensis. Portae 18. — Pro praesenti anno Decima arendatur flor. 24.» (U. o. 525. l.). — *Túr-Pásztó* 1728-ban Túrkeve község (communitas) birtoka. (U. o. fasc. 38. nr. 82.) 1647-ben mint Kis-Heves vármegyében levő pusztá fordul elő: «Donatio palatini Joannis Draskovich quoad ius regium in praedio Thur-Pásztó comitatui Kis-Hevesiensi ingremiato habitum,

fiára, Istvánra, a királyné lovászmesterére, és családjára.¹ Mivel ezen kegyuri jogot a király kezében eredetinek és nem átruházottnak kell tekintenünk, az *apátság alapítója is maga a királyi kegyúr, - vagyis III. Béla király volt.*

Rátót (Porch) István kegyuri jogát IV. (Kún) László uralkodásának első évében megerősíti.²

III. Béla királyunknak érdekes viaszpecsétjét — melyet e helyütt eredeti nagyságban és hű másban be is mutatok — a magyar országos levéltár őrzi. Az egykori függő pecsét ma már nincs az oklevélen.

A kerek pecsét közepén trónon maga a király ül, lábait zsámolyon hevertetve. A lábfejek a zsámoly előrésze miatt nem láthatók. A trónnak két hátulsó, madárlábhoz hasonló lába, továbbá elejének támasztékai és karjainak két gömbje egész jól észlelhetők.

A király testét egész végig bő ruha takarja, a mely fölött felső testén palástot visel. A király fején nyílt, három liliomos koronát visel. S erről két oldalt lánczok csüngnek le, mint akárcsak a szent koronáról. A király jobbjaiban a liliomos királyi pálczát, baljában meg a kereszttel ékesített országalmát tartja. A trónzsámolytól két oldalt, a király lábai mellett van a királynak gyűrűpecsétje, mely két futó ló alakját tárja elének.

Két pontozott kör között ez a körirat olvasható: † BELA DEI GRACIA GEJSSE REGIS FILIUS HUNGARIE DALMACIE CRHOACIE RAME REX; vagyis: Béla Isten kegyelméből Géza király fia, Magyarország, Dalmácia, Horvátország, Róma királya.³

A pásztói apátság temploma és kolostora egészen Pásztó város szélén feküdt, — kissé magasabban magánál a városnál. Színhelyök az a terület volt, mely a mai iskola és a jelenlegi apátsági épület között nyulik el, beleszámítva ezen utóbbinak a területét is. E szerint tehát az apátság a Pásztón keresztül folyó pataknak

Blasio Nagy et eius masculis tantum haeredibus Anno Millessimo sexcentesimo quadragésimo septimo concessa». (Magy. Orsz. lev. Neoreg. Act. f. 970 nr. 19) — 1725-ben hevesvármegyei pusztának ismerik az adatok. (Magy. Orsz. levélt.: Urbitalia et conscriptiones fasc. 86. nr. 25.)

¹ Wenzel: Árpádkori Új Okmánytár. XI. 548.

² Hiteles átiratban: Zirczi apáts. lev. fasc. I. nr. 1.

³ Ezen pecsétet *rajz* után közölte: Baróti Lajos a Szalay-Baróti Magyar Nemzet Története cz. munka I. kötetében 228. l. — Van még III. Béla királynak egy arany pecsétje (bulla) is. Ezt a Magyar Nemzeti Múzeum őrzi. Képét közölte *Marczali Henrik* a Szilágyi Sándor szerkesztette Magyar Nemzet Történetének II. kötetében 325. l. U. i. a 335 ik lapon látható III. Bélának imént leírt pecsétje is.

III. BÉLA KIRÁLY FÜGGŐ PECSÉTJE.

a jobb partján volt. Ez pedig kivételes dolog, mert a ciszterciek kolostoraikat rendszerint a folyó bal partjára építették,¹ — mint Zirczen is. Ha azonban az apátság fekvését a közel hömpölygő Zagyvához viszonyítjuk, akkor az ősi szokás itt is érvényesül.

A pásztói apátság színhelye azonban egyébként nem igazolja a ciszterciek rendes eljárását a hely megválasztásában. A rendi szabályzat s maga az életnem úgy követelte, hogy a ciszterczi kolostorok vad s zord völgyekben, a közlekedéstől elzárt helyeken, városoktól és falvaktól távol épüljenek. Pásztón meg, úgy tapasztaljuk, az apátság a helység szélén keletkezett.

Az eltérést az alapítás célja magyarázza meg. A keletről betelepült rokonnépek hazánkban jó ideig ősi pogány vallásukban éltek. Megtérítésök azonban királyaink elsőrangú törekvése volt. Ezen cél megközelítésére a cisztercieket is felhasználták. A kúnok bélháromkúti apátsága már nevével elárulja, hogy működése kiknek körében folyt. Erősen hiszem, hogy helyes a föltevés, midőn a pásztói apátság létrehozásában is ily célzatot ismerek föl. Hiszen a palócz nép ezen vidéket is lakta.

Ily föltevés után egészen természetes, hogy a pásztói apátságnak Pásztó közelében kellett lennie.

Nevét az apátság magától a községtől nyerte. A község nevéhez meg az alapot bizonyára az apátság és a város között kanyargó kis patak nyújtotta, melyet még a XVI. században is «*Paszth*»-nak hívtak.²

A pásztói apátságot is, mint a ciszterczi apátságokat egyáltalán, a Boldogságos Szűzről nevezték el.³

A mohácsi vész után ugyan megtörtént, hogy a királyi kinevező okirat Pásztón Szent-Lőrincz apátságról beszél;⁴ de ez egyszerű összetévesztése az apátságnak a város templomával, mely Szent-Lőrincz tiszteletének volt szentelve.

A ciszterciek egyházaikat legtöbbször a Boldogságos Szűz

¹ *Békefi R.*: A pilisi apátság története I. k. 281. l.

² ... «in fluvio Paszth vocato» (*Kandra Kab.*: Adatok az egri egyházm. tört. I. 530. l.). — «*Paszth*» nevű pusztá meg Ugocsa vármegyében fordul elő (Magy. országos levélt. fasc. 278. nr. 11.).

³ ... «venerabilis et religiosus frater Lucas, abbas ecclesie Beatissime Virginis gloriose in opido Pazthoh fundate (így).» (Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXVI. sz. okl.)

⁴ ... «abbatiae Sancti Laurentii de Paszto» (Ezen kötetben: Oklevéltár CLIV. sz. okl.)

mennybemenetelének, vagyis Nagyboldogasszonynak (Assumptio Beatae Mariae Virginis) a tiszteletére — augusztus 15. — szentelték. Maietynsky Wenczel wellehrádi ciszterci rendtag azonban, a ki 1699. ápr. 9-én Pásztón megfordult, tapasztalatai alapján azon véleményre jutott, hogy Pásztón másként volt a dolog. Itt létekor ugyanis látta és hallotta, hogy a pásztói templom romjaihoz Sarlós-Boldogasszonykor (júl. 2.) a közeli nép nagyszámmal zárandokol, sőt a szomszédos plébánosok a szomszéd falvakból magok vezetik oda a híveket. Elbeszélés útján arról is értesült, hogy ez a szokás megvolt a török hódoltság idején is. Ezen jelenségben ősrégi eljárás fenmaradását látta. Más szóval úgy vélekedett, hogy a ciszterciek temploma Pásztón eredetileg is Sarlós-Boldogasszony tiszteletének volt szentelve.¹ S szerintem igaza lehet. Mert a fődolog a cisztercieknél az volt, hogy egyházaik Mária tiszteletére legyenek. Abban már csak a Mária iránti tisztelet nagysága, de nem előírt szabály fejeződik ki, hogy az egyes apátságok legnagyobbbrészt épen Mária mennybemenetelét szemelték ki templomuk fölszentelésének címéül. S így mi sem állta útját annak, hogy a pásztói apátság temploma Sarlós-Boldogasszonynak legyen szentelve.

Habár a pásztói apátság ősi épületeiből még egy kis falrészlet sem maradt ránk, a szerencsés véletlen mégis mentett meg részünkre néhány adatot, a melyek legalább arról értesítenek, hogy a ciszterciek Pásztón is *monumentális egyházat és kolostort* emeltek, mint akár csak Pilisen, — igaz, hogy ennél sokkal kisebb méretekben.² Azon úttörő munkálatok közben ugyanis, melyeket Zolnay András pásztói apát oly célból indított meg, hogy apátsága ismét a ciszterci rend kezeibe jusson, a wellehrádi ciszterci apát-konventjének két tagját — Nezorin Flórián perjelt és Maietynsky Wenczel seniort — 1699-ben Pásztóra küldötte a helyi viszonyok megvizsgálása céljából. Ezen utóbbi, a mit itt látott, leírta; s így tőle, hiteles tanutól, közvetlen tapasztalása révén tudjuk meg, milyen volt a pásztói apátság képe a XVII. század végén.

A templom falai úgy az ablakok feléig ekkor még álltak. A falak anyaga csupa négyszögű, vagyis faragott kő, vakolás nél-

¹ Zirczi apáts. levélt.: Rudera Solitudinis B. Virginis Mariae de Paszto cz. kézirat.

² *Békefi Remig*: A pilisi apáts. tört. I. 284—296. l.

kül. A főoltár alapja négyszögű kövekből alakult, de ekkor már romokban hevert. A szentségház még ekkor is áll és ködisztmény fogja körül. A falditorium disztét a falnál köoszlopok és ékítmények emelték. A hajóban két sorban 5—5 pillér volt; ezek egyike azonban már összedőlt. A templom tehát háromhajós, — mint a cziszterciek egyházai rendszerint. A főhajó keleti része, vagyis a szentély szögletes apsisal záródik, — mint akár a kerczi,¹ a lilienfeldi, vagy a darguni templomé. A mellékhajóknál az apsis egyenes. Megtaláljuk a mellékhajók végén a kápolnát is, épen úgy mint a kúnok bélháromkúti apátságának (Trium-Fontium de Beel Cumanorum) egyházánál.² Szemtanunk szerint a déli mellékhajó végén a Szent Kereszt kápolna állott, mert — mondja ő — még az ő idejében is látható volt itt a festmény, a mely a szent-kereszt tövében Szent-János evangélistát ábrázolta. Az éjszaki mellékhajó végén szemtanunk sekrestyét lát. Ezen felfogás támogatására siet az a tény, hogy az ő rajza szerint azt a helyet fal választotta el a mellékhajó többi részétől. A főhajó apsisánál három nagyszerű, a mellékhajókénál egy-egy, s ezen kívül az éjszaki mellékhajó kápolnájának, helyesebben talán sekrestyéjének éjszaki falán szintén egy ablak nyílt. A főhajó apsisának ablakai egynek kivételével még álltak; ezen egy meg fele részben összedőlt. A boltozat már leszakadt.

A főkapu — mondja egész naivul a mi jó emberünk — köékítményekkel van disztítve. Más szóval a díszkapu Pásztón is valódi díszkapu volt. A kis karcsú oszlopok, a változatos oszlopfők, a csinos oszloptörzsek és oszloplábak, az oszlopokból kiszökő s gyenge csúcsban egybehajló ívek méltó tárgyai voltak a megfigyelésnek. A főkaputól jobbra, vagyis délre kisebb bejárat volt. A kolostor a templom déli oldalán huzódott négyszögben. A kettő között folyosó nyult el és ajtó vezetett át egyikből a másikba. A templom éjszaki oldalát két ajtó szakította meg. A szentély déli oldalához közel emelkedett egy négyszögű torony.³ Ezt a szemtanu harangtoronynak véli, s szerintem helyesen. Mert a cziszterciek

¹ Reissenberger: Die Kerzer Abtei. II. Melléklet.

² *Békefi Remig*: A pilisi apátság története I. köt. 284—285. l.

³ Ily szögletes tornyot Kerczen is látunk, — csakhogy itt egészen a templomhoz van ragasztva. (*Reissenberger*: Die Kerzer Abtei 46. és 47. l.).

templomaiknál eredetileg csak a kis tetőtornyot (Dachreiter) alkalmazták. S így volt ez Pásztón is. S midőn azután később nagyobb harangokra is szükség lett s ezeket a régi kis toronyba nem lehetett elhelyezni, építhették a templom közelségében a harangtornyot.¹

Míg a templom falaiból mintegy fele rész még a XVII. század végén is állott, addig a kolostorból a déli alsó falak egy csekély részén kívül már minden romokban hevert. De tanunk annyit még ezekből is kinézett, hogy egy részök előbb a boltozathoz tartozott; sőt még ép boltozat is tárult szemei elé. A kolostor alatti pincze az ő ajtájával megvolt épségben.²

Tanunk leírása valóban becses forrás nekünk. Hiszen maga mondja, hogy a mit és a hogyan láthatott és a mennyire kevésé gyakorlott tollától telt, azt a dűledező templomról és kolostorról

¹ Midőn a pásztói cziszterciek a dűledező templom szentélyét restaurálták, a sekrestyében megtalálták a darabját egy 1442-iki harangnak. (Zirczi apáts. levélt.: Az 1734—1750 közötti időből való folió alakú jegyzet. 30. l.).

² Szemtanunk leírásának főbb helyeit ide iktatom: «Templum itaque hoc sacri ordinis Cisterciensis solide aedificatum fuit, et quidem ex meris quadratis lapidibus sine incrustatione; statque ab annis 150 desolatum; estque ruinatum ad dimidium fenestrarum, quae angustae et oblongae more antiquo fuisse videntur. Fenestrae vero in choro, seu presbyterio sunt tres magnificae, stant adhuc a fornice, quae corruit, oblongae usque ferme ad aram altaris maioris, cuius unius fenestrae una pars sicuti et una columna navis ecclesiae» «Praeter muros templi media ex parte iam fere ruinosos, turrim et partem aliquam inferioris conventus nihil apparet, sed sub terra rudera reliqua conventus sunt sepulta.» «Hoc monasterium Beatae Mariae Virginis de Paszto nihil amplius aedificii habet, nisi inferiorem partem conventus respicientem versus meridiem, ubi capitulum cernitur, cuius non ita pridem fornix lapidaea corruit» «Stat etiam turris quadrata solide ex quadro lapide aedificata, sed superiores lapidem (így) iam ut plurimum deciderunt. Templum est ex quadrato lapide, sed

superiores lapides deciderunt. Amplius aedificii monasterii videre est nihil.» «Ara maioris altaris est enim ex lapidibus quadratis; nunc autem ex cavata et ex parte ruinata. Tabernaculum, aut reconditorium Sanctissimi Sacramenti altaris ciradis ex lapide circumdatum nunc est actu. Faldistorium pro pontificante et ministris in muro tanquam thronus columnis lapideis et ciradis adornatum. Sacristia, cuius muri sunt ut plurimum diruti. Capella Sanctae Crucis, uti notare licuit ex pictura imaginis S. Joannis Evangelistae sub cruce stantis adhuc modice apparentis. Navis ecclesiae cum columnis intermediis. . . . Columnae quinque pedum in crassitudine, quarum una corruit. . . . Porta maior ecclesiae ciratis lapideis adornata. Porta minor ex parte maioris portae ad ecclesiam. Ambitus a ianitorio monasterii ruinosus totaliter. . . . Capitulum, cuius fornix lapidea non pridem ante corruit. . . . Hucusque adhuc muri de media quasi parte stant, unacum fornice inferiori, et desuper granum uberius crescit. . . . Porta ad cellaria subtus conventum, quae de facto stant, et supra crescit gramen abunde. (Zirczi apátsági levéltár: Rudera solitudinis B. Virginis Mariae de Paszto czímú, negyedrétt alakú s bekötött kézirat, melyet maga Maietynsky Wenczel írt 1699—1702 között).

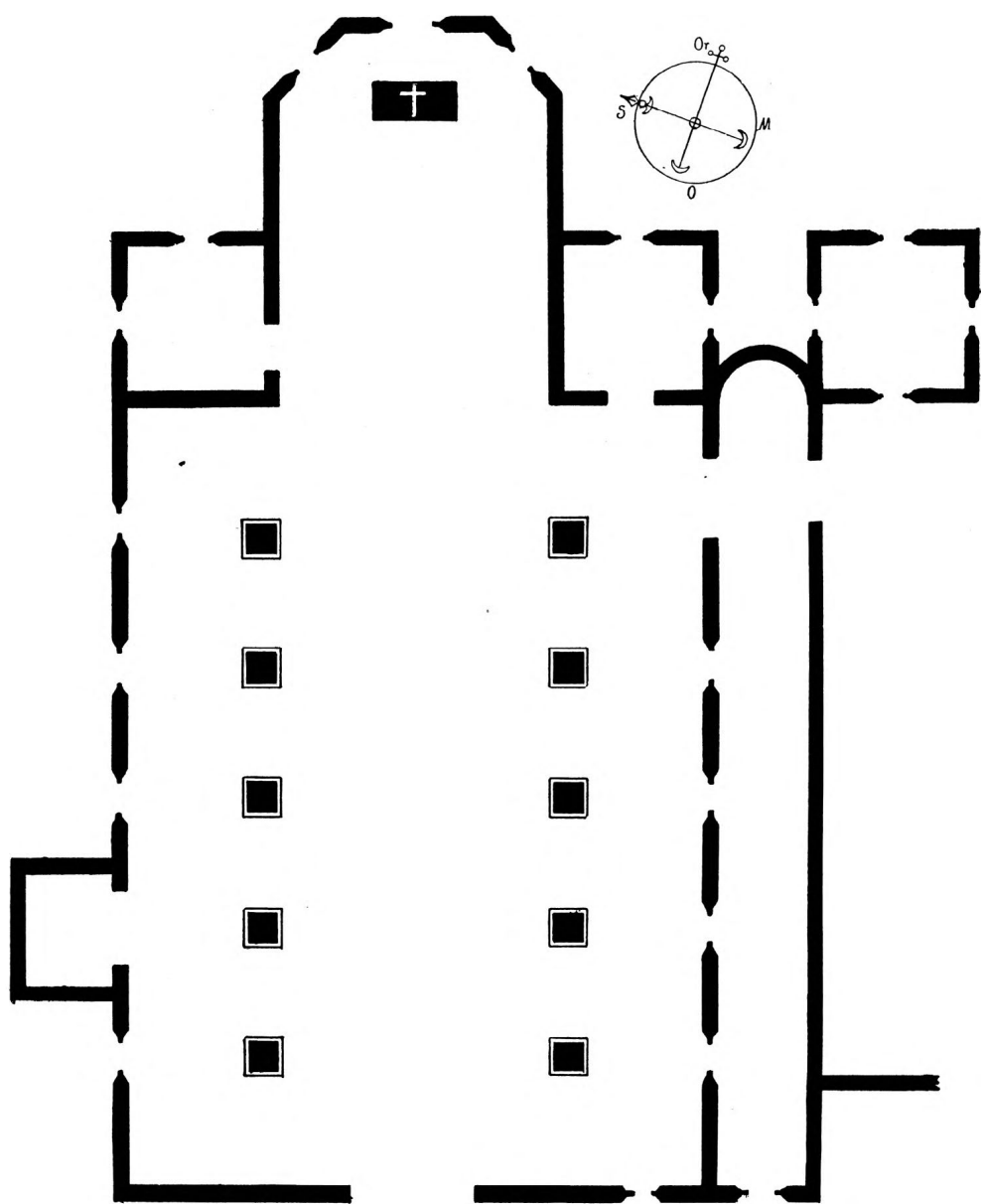
mind leírta. De nemcsak betűkbe öntötte tapasztalatait, hanem le is rajzolta. A kolostor alakját jobban csak képzelet útján alkotta meg, — a mint maga is megvallja. Miért is azt figyelmen kívül hagyom. A templom falai azonban még álltak, a pillérekkel, kapukkal és több más részlettel. Ezeket saját szemeivel látta s mindjárt le is rajzolta.

Rajza egyszerű, kezdetleges és nem felel meg az architektikus méreteknak és beosztásnak; de az is bizonyos, hogy a készítője hűségre törekedett. S a jelen esetben nem a rajz művészi kivitele a fő, hanem az a szempont, hogy az apátság épületeit és a színhelyet korhűen ábrázolja. S éppen ez az oka annak, hogy jelen művemben Maietynskynek mind a három rajzát. — A pásztói apátsági templom alapfalai. A pásztói apátság romjai (1699). Pásztó város távlati képe 1699-ből — bemutatom. Az elsőhöz architektikus szempontból sok szó fér ugyan, de az említett okból nem is szabad azt ily alapon megbírálni. Hisz' szakember úgy is tudja, hogy — teszem — az ablakok nem jó helyre vannak rajzolva.¹ A másik kettő meg érdekességével és sajátos felfogásával nagyban feledteti a rajz durvaságát és tanulságosan tárja elénk a XVII. századi állapotokat Pásztón.

Szerettem volna a pásztói apátság alaprajzát és épületrészleteit pontos méretek alapján már most bemutatni, miként ezt a czikói templommal tettem.² De miként Pilisen, úgy Pásztón is a helyi viszonyok és a körülmények eleddig meggátoltak az ásatásban. Erről azonban nem mondtam le; sőt várva várom azt az időt, midőn az akadályok leküzdésével régi tervemet megvalósíthatom s mind a két apátság romjainak a föld alól fölszabadításával hazai tudományunknak egy érdekes fejezetét megírhatom. De addig is elismeréssel adózom tanunk magas szárnyalású lelkületének, mely őt két századdal előbb a pásztói apátság romjainak leírására és lerajzolására készítet. Kortársai és a közeli nemzedékek ugyan egy hajszálnyit sem okultak ezekből, mert akkor a romokat nem használták volna el az utolsó darabig az ő építkezéseikhez: de rajtunk már valósult az ő sejtelme, melylyel munkálatát az *utókor emlé-*

¹ Megjegyzem, hogy az itt közölt rajz az 1699-iki után most készült.

² *Békefi Remig*: A czikádori apátság története. 8—19. l.

A pásztói apátsági templom alaprajza 1699-iki rajz után.

kezetének szentelte.¹ Fel is használtuk, mint nyílt bizonyítékát azon ténynek, hogy a ciszterczi rend Pásztón is, mint apátságai mindegyikénél művészi remeket emelt.

II.

Egyed pásztói apát lovászai Váradon tüzesvaspróba alá esnek. Visszaélések a pásztói apátságban; az apát letétele. A pásztói konvent mint hiteles hely. Rátót (Porch) István az apátság kegyura és népeinek bírása. Imbert apát és konventje eladja a Turaszerke, Ujlak és Halász határában eső földeket. A pápai adóztatás hazánkban a XIII. és XIV. században. Blondelus pásztói apát pápai tizedadója. A két Lukács apát.

Pásztónak névszerint ismert első apátjával, *Egyeddel* a Váradi Regestrumban találkozunk. E szerint az ő apátoskodása az 1205—1235 közötti időre esik.

Egyed saját és udvarispánja (comes curialis), Pásztói Miklós, azt állították, hogy Dezmér és «Uiotestig» Nagy-Alattyán (?) («Uogoluptiuan») faluból a pásztói apátság lovászai. Ezek meg a pásztói apát harczoló jobbágynak (ioubagiones bellatores) vallották magukat.

A kérdésben bíról Bánk ispán és Egyed pásztói apát szerepel. A poroszló (pristaldus) Pernen (Perven) Al-Német faluból.

Dezmér a maga és társai nevében Váradon állja ki a tűzpróbát — és pedig sértetlenül.

Egyed apát és udvarispánja ugyanekkor a Taron lakó Zab nevű embert is a pásztói apátság lovászának nyilvánították. De ez is csak harczoló jobbágnak ismerte el magát. Az ő ügyében is ugyanazok a bírák és a pristaldus is. A tüzesvaspróba Váradon reája nézve nem jól ütött ki — megégette magát.²

Egy másik alkalommal ugyanez a Miklós udvarispán a pásztói

¹ «Rudem in praecedenti folio est videre delineationem et repraesentationem, quam, iuxta quod videre poteram et meus penicillus minus exercitatus templi et partis conventus ruderizati depingere poterat, hic apponere placuit, si nulli utilitati, saltem me-

moriae successorum laborem talem qualem recommendando». (Zirczi apáts. levéltár: Rudera Solitudinis B. Virginis Mariae de Paszto című, folio alakú kéziratban.)

² Váradi Regestrum. 80. p. (Endlicher: Rev. Ung. mon. Arp. 659. l.).

apátságnak Ambró, Monchi és más lovászaival, a kik Körös faluból valók voltak, vádolta ugyanezen apátságnak a jobbágyságait, — névszerint Ilmért vejével együtt Ujlakról s Élöst (Elust) szintén vejével Alattyánról (Oluptiuan). Azt állították róluk, hogy az apátságnak ők is lovászaik; ezek meg annyit ismertek el, hogy ők harczoló jobbágyok.

A bírósági személyek ugyanazok, mint az előbbi esetben. A tüzesvaspróbából a vádlottak sértetlenül kerülnek ki.¹

Ezen tényekben a középkori igazságszolgáltatásnak egyik sajátos alakját, az istenítéletet látjuk. Ehhez akkor fordultak, ha az okirati, vagy eskübizonyításhoz szükséges föltételek hiányoztak.

Ezek az esetek két érdekes dolgot tárnak elénk a pásztói apátság viszonyaiból.

Az egyik azt mutatja, hogy az apátságnak volt ménese; mert e nélkül lovászra sem lett volna szüksége. A másiktól pedig megtudjuk, hogy az apátság a honvédelemben is részt vett; mert egyébként harczoló jobbágyokat, vagyis katonákat nem tartott volna.

A ciszterczi rend szervezete szigorú fegyelmet írt elő. Ennek életben maradása fölött híven őrködött az évenkénti nagykáptalan (capitulum generale) Cisterciumban (Citeaux) és az atyaapát, a ki a visitori teendőket végezte.

A ciszterczi rend virágzása korát a XIII. század első felében élte. Épen ezért meglepő az a tény, melyet a nagykáptalani határozatokban olvasunk a még nem is félszázados Pilisről és vele kapcsolatban Pásztóról.

Az 1232-iki nagykáptalan úgy tudja, hogy a pilisi apátság pénzzel kenyerezte le az aceyi, vagyis az atyaapátot, midőn ez a visszaélések megvizsgálására mint visitor oda érkezett. S mivel Pásztónak atyaapátja a pilisi apát volt, természetes, hogy a visitor dolgát ő is hanyagul végezte. Így történt meg aztán, hogy mind Pilisen, mind Pásztón zilált állapot köszöntött be.

A nagykáptalan, ily szomorú tapasztalatok tudatában erélyesen intézkedik. Már 1232-ben figyelmezteti az aceyi apátot, úgy végezze a visitori teendőket Pilisen, hogy ő maga állását, apátsága meg az atyaapáti jogokat el ne veszítse.

¹ Várad Regestrum 88. p. (*Endlicher*: Rev. Hung. Mon. Arp. 661. 1.).

A PÁSZTÓI APÁTSÁG ROMJAI 1699-BEN.

A nagykáptalan még ézzel sem elégszik meg. Kirendeli visitatorokul a clara-vallisi (Clairvaux) és trium-fontiumi (Trois-Fontaines) apátokat. Meghagyja nekik, hogy mind Pilisen, mind *Pásztón* tartsanak vizsgálatot; ezt az egyszerű tagokra és az előljárókra egyaránt kiterjeszszék; a mit javítani valónak találnak, javítsák meg; intézkedéseiket meg közöljék a nagykáptalannal.¹

A vizsgálat a pilisi apát letevését eredményezte;² a pásztói apátot ez a sors nem érte. S ez egész természetes. Mert ha volt is baj az ő apátságában, csak ezért volt felelős, de a visitori teendők elmulasztásáért nem.

Rá negyven évre meg már általános panasz hangzik el a magyarországi cisztertzi kolostorok ellen.

A nagykáptalan ugyanis arról értesült, hogy Magyarországon a rendi fegyelem nagyon meglazult, s egyik-másik kolostorban nem igen épületesen élnek. Mint a rendi szervezet őre, a czikádori, heiligen-kreuzi és reini (Runa) apátot oly utasítással látja el, hogy a magyarországi kolostorokban tartsanak vizsgálatot és tapasztalataikat a jövő káptalanra írásban terjeszszék be. A költség fedezése az egyes apátságok kötelessége leszen.³

Úgy látszik, *I. pásztói apát* letevése ezzel kapcsolatos. Ez azonban ügyét föllebbezte a nagykáptalanhoz. Erre 1275-ben a pontiniacumi (Pontigny), claravallisi (Clairvaux) és trium-fontiumi (Trois-Fontaines) apátokat küldi ki a nagykáptalan biztosokul. Utasításuk szerint maguknak, vagy képviselőiknek Pásztóra kell menniök és itt meggyőződnieök, vajjon tény-e az, a mit az apát letevésének okául felhoznak. Ha gondos vizsgálódás és hites tanuk révén ezen ok valódisága derül ki, akkor a nagykáptalan hozzá-

¹ «Pro eo, quod sicut intelleximus, domus de Pelesio in Hungaria in visitationibus factis in ipsa suos saepe redemit excessus per pecuniam: statuitur, ut pater abbas ita se habeat in ordine de cetero in visitatione eiusdem domus, ne ipse depositionem incurrat ex hac causa, et domus ipsius ius maternitatis, quod habet in illa domo, amittat. Et quia de excessibus illius domus multa enormia audivimus, iniungitur visitoribus Clarae-Vallis et Trium-Fontium, quod inquirent et corrigant in domo de Pelesio et domo de Pasto, tam in capitibus, quam in membris,

quae viderint corrigenda auctoritate capituli generalis, et renuncient, quae fecerint, capitulo generali, (Martene et Durand: Thesaurus novus Anecdotorum T. IV. 1355. l., Statuta Capituli Generalis Ordinis Cisterciensis an. 1232. nr. 13.).

² Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. an. 1233. nr. 16. (Martene et Dur.: Thesaurus nov. Anecd. T. IV. 1357—1358. l.). — *Békefi Remig.* A pilisi apátság tört. I. k. 243. l.

³ Statuta cap. gen. anni 1274. (Winter: Die Cistercienser. III. 235. 236.)

járul az atyaapát rendelkezéséhez, hogy így a rendi szabályzat értelmében megfelelő megtorlást alkalmazzon.¹

A pásztói konvent hiteleshelyként is működött. Egy esetünk van ugyan csak rá, — de ez is elég.

István ifjabb király Örs földet (ma Eörs-Tarna vagy Tarna-Örs Heves vármegyében) 1264-ben Kompolt comesnek adományozza hűséges szolgálatainak jutalmául.² A birtok határainak leírásánál hivatkozik a pásztói apát és konvent levelére s ezt nyomról-nyomra követi is.³ Ily eljárással pedig csak a hiteleshelyek hivatalos közléseinél találkozunk.

István ifjabb király a pásztói apátság *kegyuraságát* 1265-ben Rátót (de genere Ratold) István mesternek adományozza.⁴ Ugyancsak V. István király 1270. szept. 25-én elrendeli, hogy a pásztói apátság népeinek bírása Rátót (Porch) István mester, — s így ügyeikben sem a nádor, sem az országbíró, sem Ujvár ispánja nem biráskodhatik.⁵

Rátót (Porch) István mindjárt IV. (Kún) László trónralépése után kéri ezen kiváltságának megerősítését. Ügyét Erzsébet özvegy királyné is támogatja; — természetes tehát, hogy meghallgatásra talál.⁶

Imbert apát idejéből (1277) érdekes dolog maradt ránk.

Kún László király előtt megjelenik egyrésről Róbert pilisi s Imbert pásztói apát, Hem dékán s Ulrik örszerzetes (custos) Pásztóról, továbbá Botyz fia Márk, Botyz testvére Temsa, Csont s ennek fia István, Bátor Miklós, Németi Henrik, Miklós testvére Lukács, Benedek testvére Simon, Zulgad fia Jakab, Kukuena, Chazan fia Herczeg, Surányi János, Apach fia Kozma, Rusbeus testvére

¹ «Auctoritate capituli generalis de Pontignaco, de Clara-Valle et de Tribus-Fontibus abbatibus committitur, ut ad domum de Pastouc accedentes, per se vel per alios inquirant diligenter et fideliter, si ea, quae in depositione fratris J. quondam abbatis de Pastouc continentur, vera sint. Et si illa per testes iuratos et diligenter examinatos vera invenerint, sententiam latam a patre abbate in ipsum monachum ratificat et approbat capitulum generale, patri abbati reddentes talionem secundum ordinis insituta.» (Statuta Capit. Gener. Ord. Cist. a. 1275. Martene et Durand: Thesaurus nov. Anecd. T. IV. 1449. l.).

² III. Endre király ezen adományt 1294-ben megerősíti Kompolt comes fia Péter mester részére. (Wenzel: Árpádkori új Okm. XII. 705—706.)

³ «Cuius quidem mete, prout in litteris abbatis et conventus de Pachtuch contineri vidimus, hoc ordine distinguuntur.» (Wenzel: Árpádkori új Okm. XII. 692—693.)

⁴ Wenzel: Árpádkori Új Okm. XI. k. 548. l.

⁵ Főjér: Cod. Dipl. T. V. Vol. I. 277.

⁶ Főjér: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 50—54. — Hiteles átiratban: Zirczi ap. lev., Act. Abb. Paszt. fasc. I. nr. 2.

János és Vid, mindnyájan apátsági jobbágys Pásztóról; — másrészről Farkas fiai: Móricz tolmács (interpre), Iván és Ivánka.

Ezen utóbbiak kijelentik, hogy kérésökre már V. István, majd meg IV. László király Ujlak, Halász és Turuszerke földeket, melyek a pásztói apátságé voltak, gazdátlan földek czímén nekik adta. De — mondják — lelkiismeretök szava s benső hódolatuk Szent Miklós (?) iránt, kinek tiszteletére a pásztói (községi) templom épült, nem engedi meg, hogy ezentúl is királyi adomány alapján bíriák ezen földeket. Miért is a pásztói apáttal és főntebbi jobbágyaival úgy egyeztek meg, hogy Ujlak, Halász és Turaszerke földbirtokokat hatvanöt márkáért megveszik tőlök. Az összeget nyomban ki is fizették.

Az eladáshoz hozzájárult Róbert pilisi apát, ki épen ezért jelent meg a király előtt. Ezen tényével atyaapáti jogát gyakorolta, — a mint ezt a rendi szervezet megszabja. Beleegyezett Rátót (Porch) István mester is mint kegyúr. S végül 1277. október 4-én a fő kegyúr, a király is.¹

Ez az Imbertus apát nem azonos azzal az I. apáttal, a kit már 1275 előtt megfosztottak az apátságtól.

A keresztes hadjáratokra fordított költség a pápai kincstárt meglehetősen megapasztotta. III. Incze pápa tehát új jövedelmi forrásokra gondol s a IV. lateráni zsinaton (1215) elvileg kimondja a pápai adóztatást.

Utóda, III. Honor pápa, 1216-ban tényleg el is rendeli az összes egyházi jövedelmek huszadának beszolgáltatását három éven át, — leszámítva a czisztercieket és praemontreieket. IV. Orbán pápa 1262-ben a jövedelem század részét veti ki öt évre. A második lyoni zsinat 1274-ben, a keresztes had költségeinek földözése és a szentföld segítése végett, az egyházi jövedelem tized részét szedeti hat éven keresztül.²

Nagyon valószínű, hogy ezen két utóbbi kötelezettség sem érintette a czisztercieket, tehát Pásztót sem. De a XIV. század elején Gentilis prokurációjának fedezésénél már ott találjuk a cziszterczi apátokat is.³

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 377—378.

³ Békefi Remig: A pilisi apátság története

² Monumenta Vaticana Hung. Ser. I. T. I.

I. köt. 251—252. l.

Fejérpataky László: Bevezetés. XLIX—L. l.

Nagy előnyére vált a pásztói apátságnak az is, hogy a nagykáptalan III. Incze pápa felhívására oly értelmű határozatot hozott, melynél fogva a ciszterci apátságok a IV. lateráni zsinat előtt már birtokolt földterületektől egyáltalán, a később szerzettektől pedig azon esetre, ha mások művelése alá adják, tizedet nem fizetnek. Nem járt továbbá tőlök tized a gyümölcsösök és kertek zsengéi, a halastavak első állománya és az előhasi állatok után.

Igaz, hogy ezen rendi kiváltságot imitt-amott nem egyszer veszélyeztette a főpapok hatalmi túlterjeszkedése: de a római szék, — miként III. Honor pápa 1224-iki,¹ IV. Orbán 1262-iki² és V. Márton 1423-iki bullái igazolják,³ — mindig megvédte az igazságot az erővel szemben.

XXII. János pápának 1316. decz. 8-án kelt bullája, mely a már üresedésben levő, vagy három éven belül megüresedő javadalmak első évi jövedelmét a pápai kamara számára köti le, — Pásztót nem terhelte meg, mert a reguláris apátságokra nem terjeszkedett ki.⁴

Már a viennei zsinat (1311—12) elrendelte a pápai tized beszédését hat évre. De tényleg csak XXII. János pápa hajtja végre 1331. márcz. 1-én kiadott bullájával.

A papság hazánkban nem akarja fizetni a tizedet. Vele egy fölfogásban van a király is; de Károly-Róbert legott cserben hagyja, a mint neki is kijut a behajtott összegből.⁵

Ezen tizedet a ciszterciek is fizették.

Blondelus pásztói apát hit alatt erősítette, hogy az ő apátságának nincs több tiszta jövedelme évenként 20 márkánál. Miért is az 1332-ik évben két budai márkát⁶ fizetett pápai adóul.⁷ 1333-ban 112 garas a pásztói apát adója. Valójában ez is két marka; mert

¹ *Henriquez*: Regula, Constitutiones et Privilegia Ordinis Cist. p. 60. — Zirczi apátsági levéltár: Act. Abbatiae Pasztho. Fasc. 9. nr. 3.

² U. o. p. 73. — Zirczi apáts. levéltár: Act. Abb. Pasztho. Fasc. 9. nr. 3. — *Fejér*: Cod. Dipl. T. IV. Vol. III. p. 85.

³ Zirczi apátsági levéltár: Act. Abb. Paszt. Fasc. 9. nr. 3.

⁴ Monumenta Vaticana Hungariae Ser. I. Tom. I. *Fejérfataky László*: Bevezetés LIII. l.

⁵ U. o. LVI—LVIII. l.

⁶ A budai marka értéke ekkor (1332—1337.) négy ezüst forint.

⁷ «Item dominus abbas Blondelus nomine abbatis Pastu, Agriensis dyocesis, iuratus dixit, abbatiam suam non ultra XX marcas valere per annum omnibus computatis; solvit duas marcas Budenses, est dyocesis Agriensis.» (Monumenta Vaticana Hung. Ser. I. Tom. I. 203. l.).

egy márkára 56 garast számítottak.¹ 1334-ben már 70,² 1335-ben meg 80 garast fizetett pápai tizedadóul.³

A XIV. századból ismerünk egy *Ulrik* nevű apátot. Pecsétjén kívül egyéb nyom nem jelzi a létét.

Egy másik *Ulrik* meg 1472. decz. 24-én jelenik meg előttünk mint határos birtokos.⁴

Ulrik apát pecsétje mandorla alakú.⁵ A közepén egy szerzetes áll cucullában. A mezőt egyenes irányban szaladó pontok töltik ki. Pontozott vonalak között ez a körirat olvasható: + S(igillum) FRATRIS ULRICI ABBATIS DE PASTUCH.

Ulrik apát pecsétje a XIV. századból.

III.

A pápai reservatiók kora. Hazánk állapota a XV. század első felében. Hunyadi Mátyás király és az egyház. Az atyaapáti intézmény káros hatása. Ádám pásztói rendtag buzgó élete. Waldsteini Szigfrid reini apát mint visitator meglátogatja a magyarországi cisztertői kolostorokat és ezek állapotát előterjesztésében megismerteti Nagy Lajos királlyal. A magyarországi cisztertői kolostorok adója a nagykáptalan költségeire. Henrik, János és Tamás pásztói szerzetesek szereplése a földeskü letételénél. Apátságaink viszonyai Zsigmond király korában. Hunyadi Mátyás király a cisztertői apátságokon segíteni akar s a reformmunkára a cisterciumi nagykáptalant kéri föl. A németországi apátságok száznál több rendtagot küldenek a magyarországi kolostorok reformálására. Ezen külföldiek ide utazása és elhelyezkedése. Mulich Henrik pásztói apát. A cisterciumi nagykáptalan az újjászervezés munkáját biztosítani akarja. Kolostoraink hanyatlása Hunyadi Mátyás király halála után. Lukács pásztói apát és az apátság

¹ «Item abbas de Pazuht iuratus solvit CXII. grossos.» (Monum. Vatic. Hung. Ser. I. T. I. 325. l.)

² «Primo abbas de Baztuk solvit LXX. grossos.» (Monum. Vatic. Hung. Ser. I. T. I. 356. l.)

³ «Primo abbas de Pazuht solvit LXXX. grossos.» (Mon. Vat. Hung. Ser. I. Tom. I. 371. l.)

⁴ Ezen kötetben: Okl. LXXXIV. sz. okl.

⁵ A pecsétnyomó megvan a Magyar Nemzeti Múzeum régiségtárában 1634. sz. a.

kegyurai, Pásztói Mihály és Domokos, hatalmaskodnak. Péter pásztói rendtag Bécsben és Lukács pásztói apát Heiligen-Kreuzon.

Az Anjouk trónra lépése nemzetünk életében fordulópontot képez. Az Árpádházi királyok az ország biztosítását és a nemzet belső fejlesztését vallották feladatukul. Fő gondjuk tehát a nemzet életfájának ápolása itthon, — s védelme a külfölddel szemben. Az Anjouk azonban az idegen származással a kifelé futó politikai szálakat is magukkal hozták. Közelebbi kapcsolatot teremtenek Magyarország és a római szék között, melynek a királyi koronát köszönhatték. Velök lépnek életbe nálunk az egyházi «reservatio»-k.

A mint a pápák székhelyöket Rómából Avignonba tették át, az egyházi javadalmak betöltésében változás esett. Eddig a káptalan választotta a püspököt, — de előzetesen tájékozódott a király akaratára nézve. A választást követte a király jóváhagyása s a pápa megerősítése. V. Kelemen pápa azonban kinyilvánította, hogy az egyházi javadalmak kinevezését saját jogának tekinti. Ugyanezen állaspontra helyezkednek utódai is. XXII. János pápa 1325-ben, tehát még László pécsi püspök életében, figyelmezteti az esztergomi érseket és a pécsi káptalant, hogy a pécsi püspökség betöltését, széküresedés esetére, magának tartja fenn.¹ Épen ily utasítást kap tőle a kalocsai érsek, a váradi és a gyulafehérvári káptalan, — a váradi és gyulafehérvári püspökségre nézve.²

Az események meggyőznek bennünket, hogy a pápák a fentartott javadalmakra tényleg ki is nevezték a főpapokat. Miklós pécsi és Meszesi Demeter váradi püspök már kinevezés útján jutnak egyházmegyéjük élére. Így történik ez más püspökségben is. A XIV. század folyamán tehát szinte folyton érvényben van a «reservatio». De egy pápa sem gyakorolta oly széles körben, mint IX. Bonifác.

De a reservatio nemcsak a világi főpapok, hanem a szerzetes apátok és prépostok javadalmára is kiterjedt. Így IX. Bonifác a bélháromkuti (Trium-Fontium de Bél) cziszterczi apátságra már László apát életében,³ a cikádorira meg Mihály apát idejében⁴ fentartja kinevező jogát.

¹ Koller: Hist. Episcop. Quinque-Eccl. T. II. p. 342.

² Theiner: Monumenta Historica Hungariae T. I. p. 502.

³ Monumenta Vaticana Hung. Ser. I. T. IV. p. 183.

⁴ Békefi Remig: A cikádori apátság története 43. l.

Ily úton szerzetesek is jutottak ugyan az apátságok élére; de legtöbbször bizony egyházmegyei papok kezébe estek a szerzetes javadalmak. Szóval beköszöntött a *«commendatori»*, más néven *gubernátori* intézmény. Így látjuk a szekszárdi apátságot 1365. júl. 2-án Tamás Miklós,¹ a pannonhalmit 1377-ben Ulászló, 1407-ben meg János oppelni herczeg,² egyúttal 1403-tól szekszárdi apát, — a garam-melletti szentbenedekit³ 1360-ban II. Sigfrid,⁴ a péterváradi ciszterczit 1400. márcz. 23-án⁵ Lüdányi Tamás egri, a bélit meg Péter plaszi (Plocensis) püspök kezén.⁶

A gubernátorok között akadtak, a kik a kolostorok ügyét szívélyesen viselték. A legtöbb azonban apátságának belső ügyeivel, fejlődésével mit sem törődött. Inkább gondoltak javadalmuk javadalmára, mint jövőjére.

A visszahatás nem soká késztetett, a kolostorokban a fegyelem meglazul, a rend felbomlik s az igazi szerzetes szellem napról-napra tűnedezik.

Hazánk közállapota is bénítólag hatott a kolostori életre. Zsigmond királynak belső zavarokkal teljes kormányja, az uralkodó külföldön tartózkodásával kapcsolatos bonyodalmak, a cseh-huszaita mozgalmak, a szinte folytonossá levő török háborúk, az országnak örökös hadviselése, a polgárháború emésztő zavarai s a főurak meghasonlása és egymás elleni agyarkodása az ország békéjét és nyugalomát megölte, fejlődését megakadályozta s virágzását elhervasztotta. Az általános hanyatlás a nemzettest minden részére kiterjedt, — nem kímélte tehát az egyházi szervezetet sem.

A XV. század első fele úgy a világi, mint a szerzetes javadalmakat szomorú viszonyok közé dönti. A betöltés körül valószínűs zavarát látunk. A pápai reservatio még életben van, királyaink meg napról-napra szélesebb körben gyakorolják a kinevezést. A két hatalom jogköre még nem domborodik ki határozott vonásokban. Ezért van annyi surlódás s összeütközés a pápa és a magyar király között. Többször megtörténik, hogy egyes püs-

¹ *Fraknói Vilmos*: A szekszárdi apátság története. 23. l.

² *Fuxhoffner-Czinár*: Monasteriologia I. 90. és 95. l.

³ *Fraknói V.*: A szekszárdi apátság története. 25. l.

⁴ *Knauz Nándor*: A garam-melletti szentbenedeki apátság. 75. l.

⁵ *Monumenta Vaticana Hung.* Ser. I. Tom. IV. p. 181.

⁶ U. o.: p. 183.

pökségek egyházi fő nélkül maradnak. Ha meg betöltésre kerül a sor, se vége, se hossza az alkudozásnak, — sőt sokszor az összeütözközésnek. Világos bizonyosságul szolgál erre a zágrábi püspökség esete.

Csupor Demeter I. Ulászló király adományozása révén számít a püspökségre; Boldizsár, radmannsdorfi plébános, Cillei Ulrik támogatásával igyekezik a püspöki székre jutni; Debrenthei Tamás pannonhalmi szentmártoni apát V. László királytól kapta kinevezését; Hunyadi Mátyás király meg Vitéz Jánosban ismeri föl azon embert, a ki a püspökség zavaros ügyeit rendezni tudná. De bármennyire ragaszkodik is tervéhez, oly alakban, mint szeretné, nem tudja keresztülvinni.¹

Már ezen kísérletben Hunyadi Mátyásnak szervező szelleme nyilatkozik meg. A fiatal király uralkodói hivatásának magaslatán áll. Érzi, hogy királylyá választásában a magyar nemzet önmagát tisztelte meg. Lelkét, szellemét nemzete s országa érdeke hatja át és tölti meg. A mit külföldi származású elődei elrontottak, vagy félbenhagytak, munkakörébe vonja, hogy megjavítsa vagy befejezze. Trónjának megszilárdítása, a trónkövetelők igényeinek leküzdése, családja elleneinek elnémítása, a cseh, osztrák és török hadjáratok, külpolitikai célzata és tevékenysége idejét és erejét jelentékenyen lekötötte ugyan, de teljesen le nem foglalta. Uralkodói működése jó részét országa és nemzete belső ügyeinek szenteli. Fürkésző tekintettel vizsgálja a nemzet életének minden egyes nyilvánulását. A tudomány és művészet mellett a nemzet minden néposztálya, a társadalom és állam minden intézménye kiérdemli figyelő érdeklődését.

Sok gondot ad neki az egyházi szervezet. Jelentőségét igazi értéke szerint fogja föl és méltányolja. Ezért fáj neki, midőn a magyar egyházi viszonyokat zifáltaknak s zavarosaknak látja. Az újjászervezés munkáját az egész vonalon megkezdi, — s így reformmunkálata a ciszterci rendre is kiterjed.

Az ország hanyatlását szülő általános okokon kívül, a cisztercieknél még a rendi szervezetnek egy intézménye is közreműködött a bajok keletkezésére. S ez az atyaapáti intézmény volt.² Ennek értelmében a külföldi rendtagok előtt is megnyílt

¹ Az erre vonatkozó részletes tárgyalást lásd: *Békefi R.*: A cikádori apátság története 52—58. l.

² Az atyaapáti intézmény egész szervezetét lásd: *Békefi Remig*: A pilisi apátság története I. köt. 104—114. l.

az út hazai kolostoraink apáti székébe. Ezek azután, a hazai törvények és jogszokások ismeretének hiával, könnyen túlteszik magokat azon intézkedéseken, melyek hazánkban érvényben voltak.

Figyelman kívül hagyják, hogy a királyi alapítású ciszterci apátságok birtokügyeibe a királyok, mint kegyurak is beleszólnak, — s így a birtokok jogi természetéről, tudtok nélkül végérvényesen intézkedni nem szabad, nem lehet.

A törvény áthágása megboszulta magát. A birtokok könnyelmű elidegenítése, elzálogosítása, elajándékozása vagy elcsere-berélése az apátság gazdasági viszonyait összekuszálta s bevételeit csökkentette; — a jövedelemforrásoknak idegen kezekre jutása kiapadásukat eredményezte; a jogfeladás a tekintély kisebbedésével, s így erkölcsi veszteséggel járt.¹

Egyesek voltak ugyan, a kik igazi szerzetes életükkel ekkor is tündököltek. Hirsmentzl Keresztély wellehrádi ciszterci szerzetes műve alapján, egy XVIII. századi följegyzés beszél *Ádám* pásztói rendtagról, a ki életét igen jámborul, a Boldogságos Szűz különös tiszteletében töltötte el s így is fejezte be állítólag 1315. október 29-én.²

Mivel Hirsmentzl eredeti forrását nem ismerjük, ő maga meggyenge kritikus volt, — ezen adatot egész biztosnak ma még nem tekinthetjük.

Általánosságban szólva, a magyarországi ciszterci kolostorok már Nagy Lajos király korában (1342—1382) zilált viszonyok között éltek. Ez a tapasztalat a nemeslelkű királyt nagyszerű elhatározásra bírta. Magához, a ciszterci rend nagykáptalanához (capitulum generale) fordul Cîteauxba s ettől kéri az orvosszert országa rendi kolostorainak bajaira.

A nagykáptalant elhatározásában mindig nagy körültekintés vezérelte. Ismerte és mérlegelte is az emberi gyöngeségeket, s ezek érvényre jutásában nem működött közre soha.

Így jár el most is. A mint Magyarország lelkes királyának panaszáról értesül, egy pillanatra sem habozik, hogy mittevő legyen. Visitor kiküldését látja szükségesnek, hogy ez azután az egyes kolostorokat a rendi szokás keretében reformálja.

¹ Zichy Cod. IV. k. 579, 580. l.

² Zirczi apáts. levéltár: III. 293. sz.

Fontos kérdés volt a visitor egyénisége. Az atyaapátokra — a kik egy kivételével francziák voltak — gondolni sem lehetett. Hiszen a bajoknak végelemzésben épen ők voltak az okai, miért nem ügyeltek jobban fiókapátságaikra. Épen ezen tekintetből nem volt kívánatos valamely francziaországi apát kiküldése, nehogy valami érdek elfogulttá tegye. Sokkal czélszerűbbnek ígérkezett egy német, vagyis a morimondi ágból való apát megbízása. A dolog természetéből folyólag elsősorban is valamely közel lakó apátra gondoltak. Az osztrák heiligen-kreuzi nem jöhetett számításba, mert neki magának is két fiókapátsága — Czikádor és Borsmonostor — volt nálunk; s így önmagának fölülbirálója nem lehetett. E szerint a nagykáptalan figyelme elsősorban is a reini (de Runa, Stájerország) apátra irányult. S ez annál érthetőbb, mert Rein apáti székében ekkor (1349—1367. deczember 10.) az erényeiről, jámborságáról és nemes erkölceiről ismeretes *Waldsteini Sigfrid* ült.¹

Ez a rábizott feladatot — részben legalább — meg is oldotta s tapasztalatairól részletes jelentést terjesztett Nagy Lajos királyunk elé.

Ez a tudósítás középkori történetünknek egyik kiváló forrása. Valóságos kis útleírás, mely a XIV. századi szerzetes életnek hű rajzát tartalmazza. Épen ezért közlöm alább egész terjedelmében; e helyütt meg, nyomában haladva, tárgyalom kolostoraink életviszonyait.

A visitor, úgy látszik, a Dunán hajózott le hozzánk. Működését 1356-ben *Pilisen* kezdi meg. Itt szellemi, de meg anyagi tekintetben is valóságos züllöttség tárult eléje.² Hogy ennek hamarosan véget vessen, Henriket, a Szent-Háromságról nevezett apátság

¹ «Sigefridus (de Waldstein, 1349—10. dec. 67) abbas in Runa XVI., anno Domini MCCCXLIX. legitime institutus, annis XIX. hanc Runensem rexit ecclesiam, fluentia doctrinae hauriens et suis ovibus propinans de fontibus Salvatoris. Ipse namque virtutibus, religione devotus, pietate dulcis et omnium morum elegantia decoratus, hunc sacrum locum suis meritis spectabilibus illustravit. Unde ad requisitionem christianissimi principis Ludovici regis Ungarie, generale nostri ordinis capitulum eundem venerabilem pa-

trem reformatorem omnium monasteriorum in regno Hungariae constituit in plenaria ordinis potestate; ubi multos errores iuxta sacram religionis lineam correxit, infirmiora consolidavit, fortia, ut in melius proficerent, animavit.»

«So lesen wir in der alten von Abt Angelus (1399—1425) verfassten «Series abbatum». (Cistercienser-Chronik. 1895. 71. sz. 9. l.).

² *Békefi Remig*: A pilisi apátság története I. köt. 257—260. l.

tagját ülteti az apáti székbe. Kétségenkívülinek tartja, hogy Henrik új életet fog önteni az apátságba.¹ Számba veszi ezután az apátság jövedelmét. Úgy találja, hogy a falvak és birtokok után 260, a vámokból 440 forint folyik be évenként. Kijár azután még a bor- és gabonatized, a mely kitesz harmincz hordóval. Ebbe nincs beszámítva a budai hévvizeknél levő malom jövedelme. Az összes vámjövedelem le van kötve másoknál.

Ezen jövedelem alapján a kolostor már ezen évben 12 fogadalmas szerzetest köteles tartani. S ha királyi támogatásban részesülnek, 24 lesz a rendtagok száma.

Pilisről ennek fiókapátságába, *Pásztóra* indult a visitorator. Itt mindössze is csak egy apátra és két szerzetesre akad; az évi jövedelmet meg 140 forintban állapítja meg. Ily bevétel láttára elrendeli, hogy ezentúl négy fölszentelt szerzetes legyen a kolostorban. Már ez is mutatja, mennyivel kisebbrendű apátság volt Pásztó Pilisnél.

Pásztóról — egész természetesen — *Bél-Háromkútra* rándult. Itt még arra sem volt hely, a hova «az Üdvözítő lehajtsa fejét». Én ebből azt értem, hogy a templomban szentségház (tabernaculum) nem volt. Hogy nem a templom hiányáról volt szó, fényesen igazolja az a szép apátfalvi (Bélháromkút, Trium-Fontium) templom, mely XIII. századi műízlésében még ma is remek emlékműve Borsod vármegyének. Az apáton kívül két szerzetes is tartózkodott itt. Az évi összes jövedelem mindössze öt forint. Az apát ugyan elég serény kolostora ügyeinek intézésében, de lényeges változásra csak királyi segítség után lehet kilátás.

Pásztó után *Szepes* (Schavnik) következett. Ezen apátság derék, kifogástalan életű s tiszteletreméltó ember kormányja alatt élt s 12 fogadalmas rendtagot számlált kebelében. Az évi tiszta jövedelem 90 márkára, vagyis 245 forintra rúgott. Miért is e helyütt ezentúl 18 fogadalmas szerzetest kellett tartani.

Az ország északi részeiből most visszafordult és a Dunának vette útját a visitorator. Így érkezett meg *Ercsibe*. Itt látott még csak szomorú dolgokat. Nem volt otthon az apát; sőt még egyetlen fogadalmas szerzetest sem talált a kolostorban. Ez is jó rész-

¹ Nagyon csalódott ez érdeemben a visitorator; mert Henrik erőszakos s nem is életrevaló embernek bizonyult. Le is kellett mon-

dani az apátságról, a melyet azután ismét visszaszerzett magának. (Békefi Remig: A pilisi ap. tört. I. köt. 257—258. l.).

ben nyomorúságos karban volt; — a minek, hiteles tanuk állítása szerint, maga az apát az oka. Miért is azt tüstént letette és Topliczára küldötte az atyaapáthoz.

A Duna mentén most *Czikádorra* került a sor. Ennek az apátságnak volt egy öreg apátja, a ki anyagiakban úgy vezeti a dolgokat, a mint kell; a lelkiek terén azonban sok a mulasztás. A visitor, tekintettel az apát korára és egyébként hasznos tevékenységére, ezúttal kiméletesen járt el vele. Mivel az apátság minden évben 102 márkát jövedelmezett, elrendeli, hogy még a folyó évben 12 fogadalmas szerzetese legyen, mert különben a jövő évben már állását veszti.

Czikádorról bizonyára hajón *Péter-Váradra* (Bélakút) érkezett.

Ennek apátja, a ki még alig egy év óta viselte e hivatalt, 12 fogadalmas szerzetessel élt. Őt mind a konvent, mind a szomszédok dicsérték a visitor előtt. S csakugyan az anyagiak dolgában nem is fért hozzá szó. A mi a lelkieket illeti, sok javításra volt szükség. Ezek keresztülvitelét meg is ígérte az apát mind magára, mind övéire nézve; a visitor meg szigorú büntetés megszabásával biztosította. Az apátság pénztárába évenként 1340 forint folyt be. Ezért kellett itt, a visitor rendelkezése szerint, 24 fogadalmas szerzetest tartani. A jónevű apátot melegen ajánlja a visitor a király kegyeibe.

Ezután *Poségát* látogatta meg. Ennek apátja aggastyán, személyében vallásos, tele jóakarattal és gondossággal az anyagiakra nézve s nagyon sok jót tett a kolostorával. Egyebekben azonban sokat mulasztott; de megígérte, hogy a hol szükséges, ott mindent megjavít s kolostorában 12 fogadalmas szerzetest tart. Apátságának bevétele 1356. decz. 30-tól 1357. máj. 8-ig 36 márka.

Itt Posegán még egy sajátságos dolog is történt. A visitor már itt létében levélileg értesítette a *topliczai apátot*, hogy nem-sokára hozzá érkezik. Egy szép napon meglép Posegára a topliczai apát s nagy komolysággal ily meglepő dolgokat beszél: Az ő kolostora annyira szegény, hogy a visitorot kenyérrel, borral és egy éjjelre szállással sem tudná ellátni.

A visitor egész csodálkozással hallgatja ezeket a szomorú dolgokat s kíváncsian kérdezősködik ezen nagy nyomorúság okai után. Az apát válaszában a keresztül-kasul vonuló hadsereg szaka-

datlan pusztításaira utal és állítja, hogy ezt be is tudja bizonyítani. Az iránt is kikérdezték, hogy hány szerzetese van? Hat, — úgy mond. Az apátság szegénységénél ez a felelet sem keltett kisebb csodálkozást.

Ily meghívás után a visitor fölismerte a helyzetet. Nem kívánczozhatott tehát Topliczára, hanem egyrészt a király elhatározására, másrészt a nagykáptalanra — a melyen a topliczai apát a maga jószántából is meg akart jelenni — bizta, mi történjék a topliczai kolostorral. Miért is a visitor kéri Nagy Lajos királyunkat, hogy a pilisi apát útján írásban közölje vele elhatározását.

E közben napról-napra közeledett a citeauxi nagykáptalan ideje (szept. 13.). Waldsteini Sigfrid is részt akart venni. Miért is le kellett mondani a tervről, hogy a többi kolostorokat is végig látogattja. Úgy segít tehát magán, a hogyan lehet.

Az *egresi* apátot Péter-Váradra rendelte. Itt tárgyalt vele s megtudta tőle, hogy nagyon szegény. De azért szavát vette, hogy a jövőben hat szerzetest tart.

A *kercei* apátság megvizsgálását az atyaapátra, az egresire bizta. Egyébiránt rá nézve megnyugtató tájékozást szerzett, mert itt állítólag 13 szerzetes élt.

A visitor nem jutott el a *bakonyi* (in Bocham), vagyis a *zirczi* apátságba sem. A pilisi apátot szólította föl, hogy végezze el helyette a vizsgálatot. Zircz viszonyairól, talán épen a pilisi apát révén, nagyon jól értesült. Tudta, hogy a zirczi apát átkozott rosszul kormányoz és kárára van a saját egyházának. Miért is megfosztották állásától. Csak azután — mondja a visitor — valami jóra való és az egyházra hasznos férfiú jusson a helyére.

Még kevésbé futotta ki az időből, hogy a visitor Ábrahámot, Pornót és Zágrábot fölkeresse; hiszen ezek az ő szemében oly csekélységek voltak, hogy alig tartotta őket érdemesnek a kolostor névre.¹

Érdekes, hogy a visitor Szent-Gotthárdról és Borsmonostorról egy árva szóval sem emlékezik. Úgy látszik, hogy ezen két kolostorban, hazánk nyugatán a szerzetes élet a maga természetes és megszabott medrében folyt. S erről a mindkettőre nézve

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár XI. sz. okl.

szomszéd reini apátnak hiteles értesülése lehetett; miért is a vizsgálatot fölöslegesnek, vagy legalább is szükségtelennek tartotta.

Waldsteini Sigfrid jelentését, rendi történetünk tönkrement forrásainak tudatában, — még szomorú tartalma mellett is — megkönnyebbüléssel olvassuk. Ennek a révén bepillantunk kolostoraink belső életébe; látjuk küzdelmeiket, szenvedésüket s hanyatlásukat. Megismerjük anyagi viszonyaikat, szellemi életüket s azon fokozatot, mely közöttük a hivatás betöltése, anyagi jólét s tekintély dolgában megállapítható. S a szomorú képben, mely e jelentésben elénk tükröződik, megpillantjuk azt az éltető fénysugarat is, mely a kolostor belső falai közé is elhat, életet, melegséget és boldogságot teremtve, — s ez a nemzetét szerető király atyai gondossága.

A visitator jelentésének a végére eredeti dolgokat csatol. Elmondja, hogy reformatori rendelkezéseibe két ténnyt mindenütt belefoglalt. Az egyik az, hogy ezután a ciszterczi kolostorokba magyart és más nemzetiségűt is be kell venni; a másik szerint meg kóbor vagy szökevény szerzetest egyik kolostor sem fogadhat be, hacsak az illető apátjának a bizonyítványát elő nem mutatja.

Ha ezen kettős intézkedés lélektani alapját keressük, meglepő eredményre jutunk.

Én úgy vélem, hogy a visitator azért kívánja megnyitni a magyarországi ciszterczi kolostorok ajtaját a más nemzetiségűek előtt is, mert eddig csak magyarokat vettek be, — természetes, az apátokon kívül — s ő, mint német ember, a bajok egyik okát épen a rendtagok tisztán magyar voltában látta. De a visitator rendelkezése még mást is jelez, azt, hogy nálunk már a középkorban mily magyarok voltak a franczia töről magyar földbe ültetett cisztercziek s intézményeikkel mennyire útját állták már kolostoruk falánál az idegen elem beférkezésének!

A szökevény és kóbor szerzetesek elleni védekezés józan óvatossági rendszabály, melylyel a visitator a kolostori élet dudvált termő anyagot iparkodott jövőre kizárni Szent Bernárd fiainak otthonából.

Végezetül biztosítja a visitator Nagy Lajos királyunkat, hogy a ciszterczi rend ezentúl nagyobb figyelemmel lesz a magyarországi rendi kolostorokra s nem engedi meg az eddigi visszaélések

ismétlődését. De kéri rendje iránt a király kegyét jövőre is s biztatja, hogy bármit tervez is, közölje csak a citeauxi nagykáptalannal s ez egész hódolattal és készséggel közreműködik az eszme megvalósításában.¹

A nagykáptalan költségeire az összes apátoknak kellett adakozniok a rájuk kirótt arányban. Waldsteini Sigfrid reini apát mint visitorator 1356. és 1357-ben ezt az összeget is beszedte az egyes apátságoktól s nevökben az 1358-iki nagykáptalan részére le is fizette. A pénzt a nagykáptalan nevében Guidó miratoriumi (le Miroir), János maceriai (Mazières) és Hugó alba-ripai (Auberive) apát vették át. Az ő nyugtatványukból tudjuk, hogy a czikádori apát 1357-re négy, a posegai öt forintot, a topliczai az ő fiókapátságával nyolcz forintot és 30 bécsi denárt, a pornói 1355-, 1356- és 1357-re harminczegy, a szent-gothárdi meg tíz forintot, a kercki hat évre szólólag negyvenhét, a pilisi a pásztóival egyetemben 1357-re tíz, a bakonyi (zirczi) meg ugyancsak 1357-re hét forintot fizetett.¹

Érdekes tudni, hogy Pásztón Waldsteini Szigfrid visitoratori működése után még egy negyedszázadra is érezhető az ő intézkedése. Mert ő két rendtag helyett legalább négyet írt elő 1357-ben. S 1383-ban tényleg azt látjuk, hogy három pásztói rendtag szerepel egy eskületételnél. Ezen három egyénen kívül bizonyára még otthon is maradt valaki. S így a négyes szám csakugyan megvolt.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár XI. sz. okl.

² «Pateat universis, quod nos fratres Gwydo de Myratorio, Johannes de Maceriis, Hugo de Alba Ripa monasteriorum abbates, contributionum receptores capituli generalis pro anno presenti deputati, receperimus per manus venerabilis patris domini Siffredi abbatis de Runa ex parte venerabilium patrum infrascriptorum in regno Ungarie commorancium, primo a domino abbate in Cykador quatuor florenos pro anno quinquagesimo septimo; item de domino abbate in Posaga de Valle Honesta quinque florenos; de domino Toplicensi cum sua generatione octo florenos et triginta Wiennenses pro sex solidis et octo denariis; de domino de Pernaw de anno quinquagesimo quinto, quinquagesimo sexto et quinquagesimo septimo triginta et unum florenos; a domino de Sancto Gothardo

decem florenos pro contribucione ipsius imposita annis, quibus supra. Item de domino abbate de Candelis pro contribucione sex annorum quadraginta et duos florenos; de domino de Pelisio cum sua generatione decem florenos pro anno quinquagesimo septimo; a domino de Buconio septem florenos pro anno quinquagesimo septimo pro contribucionibus premissis, prioribus impositis annis prenominitis. De qua florenorum summa predictos patres et eorum monasteria quittamus per presentes. In cuius rei testimonium, sigillum, quo in talibus utimur, presentibus duximus appendendum. Datum anno Domini Millesimo tercentesimo quinquagesimo octavo, tempore capituli generalis.» (L. S.) (Cistercienser-Chronik 1895. 71. sz. 14. l.).

Az eset különben, mely ezen három cziszterczi szerzetes szereplését megőrizte a következő:

Béli István fia Péter, 1383-ban, a bélháromkúti apátság apát-falvi erdejéből, Konrád apát tiltakozásának figyelmen kívül hagyásával, több mint tizenhét kocsi épületfát kivágatott. Konrád panaszát Egerben, még azon év május 21-én, személyesen terjeszti Mária királynő elé. Nem is marad abban a dolog; mert a király távollétében helyettese, János vajda, mint az apátság védője, a levágott fát az apátság számára behordatta.

Most meg Béli Péter panaszkodik a királynőnél a történetek miatt. Mária az egri káptalant küldi ki az ügy megvizsgálására és jelentéstételre.

A káptalan eleget tesz a parancsnak. De a kitört zavarok megakasztották a dolgot. Midőn azonban Zsigmond király a novigrádi börtönéből kiszabadult Mária királynéval, 1387-ben, Nagy Lajos szórakozó helyére, Diós-Győrrre érkezett, — fordulat állt be a dologban.

Béli Péter ugyanis a király és a királyné jelenlétében törvénykező István nádor előtt, 1387. szeptember 24-én, oly értelmű panaszszal lépett föl, mintha a tizenhét kocsi fát Konrád apát vágatta volna ki az ő erdejéből s vitette volna el.

Konrád apát ekkor, a sok egyházi és világi főúrral egyetemben, szintén Diós-Győrött tartózkodott. A vád hallatára, személyesen adja elő a főtebb jelzett tényállást.

A nádor látta, hogy az ellenfelek mindegyike sajátjának vallja a szóbanforgó erdőterületet. S mivel álláspontját egyik fél sem tudta okirattal igazolni, a nádor az egri káptalant határjárás tartására utasította oly értelemben, hogy az, Gemházi Antal mester királyi ember mellé, kebeléből két tagot küldjön ki.

1387. szeptember 30-ikán a felperes részéről Széchy János mester, az alperes apát részéről pedig András mester, — mindkettő egri kanonok — jelent meg a helyszínén. Ugyancsak itt látjuk a királyi emberen kívül a szomszédokat és határos birtokosokat.

A határt így együttesen megjárták; de a felek ellenmondtak egymásnak. A vizsgálat vezetésével megbizottak úgy látták, hogy Konrád apát határjelzése természetesebb. Miért is e szerint jelölték

ki a határvonalat; a peres területet megbecsülték; a feleket október 3-ikára a nádori bíróság elé idézték s a nádornak az egész ügymenetről részletes jelentést küldöttek.

A megszabott határidőre mindkét fél személyesen megjelent.

A nádor, tekintettel a hozzá küldött jelentésre, Konrád apátnak ajánlotta az esküt, — olyképen, hogy az egri káptalan megbizottain s a szomszédokon és határos birtokosokon kívül, Béli Péter részére Béli Miklós, Béli Fehér László, Csemei Demeter és Péter, Konrád apát részére pedig Módos Miklós és János, Sennyei Balázs és János, Felbéli Mihály, Osli Beke, Ómányi Demeter fia János, Horti Bálint, Szederkényi János s Mogyorósi Tamás, királyi emberek valamelyike, 1388. febr. 19-ére jelenjék meg a per alatt levő helyen, hol a határjárás megejtése után, Konrád apát tizenhatod magával — kik nemesek, vagy fölszentelt szerzetes társai lehetnek — az általa mutatott határjelek valamelyike felett, esküdjék meg állításának igazságára. S ha ezt megtette, történjék meg a beiktatás. Záradékul azonban kimondotta a nádori végzés: ha Konrád apát nem teszi le az esküt, akkor a per Béli Péter javára dől el.

A megszabott napon és helyen, Sennyei János királyi emberrel, az egri káptalan küldöttjeként Konrád apát részére András mester, Béli Péter részére pedig Mihály deák, a káptalan karpapja, jelent meg a szomszédok- és határos birtokosokkal együtt. Ezek valamennyien és Konrád apát is tizenhatod magával hozzájok csatlakozva, megkezdték bejárni a határt.

Ennek befejeztével, Konrád apát a szerinte törvényes határjelek egyikére állt; melléje pedig ezek a fölszentelt cziszterczi szerzetesek: *Pásztórol Henrik, János és Tamás*; Pilisről Konrád könyvmásoló, Caesar, Gusztáv, János, Márton és Miklós; Ercsiből János, Henrik és Frigyes; Bél-Háromkútról pedig Henrik és Móricz.¹ Ezután mind a tizenhatan leoldották övüket, levetették lábbelijöket s fejök felett földet tartva föld- és határesküvel bizonyították, hogy a kérdéses földterületnek az apátság már régi birtokosa s hogy az igazi határ ott nyúlik el, a hol Konrád apát mutatta.

Erre Konrádot február 22-én bevezették a szóbanforgó birtokterületbe; az esztergomi káptalan írásban jelentette az ügy

¹ *Ipolyi*: A kunok bélháromkúti apátsága. Arch. Közl. VI. XI. sz. okirat.

lefolyását a nádornak, a ki még ezen évben a bélháromkuti apátság előnyére hozott végérvényes ítéletet.¹

Hazai rendi apátságaink életében Zsigmond király idejében ismét szomorú jelenségekkel találkozunk. A cisterciumi nagykáptalan már 1411-ben keserűen panaszolja el, hogy a rendnek magyarországi kolostorai nem rendtagok kezén vannak és mind a lelkiekben, mind az anyagiakban nagyon szomorú viszonyok között sínlódnak. De nehogy a baj tovább is terjedjen, a reini (Reun, Runa Stájerországban) apátot küldi ki reformátorul. Meghagyja neki, hogy Magyarországnak *összes férfi és női rendi kolostoraiban* tartson vizsgálatot; a mi személyi vagy anyagi dolgokban változtatásra szorul, tegye meg legjobb belátása és meggyőződése szerint. A szerzeteseknek meg — úgy az egyszerű rendtagoknak, mint az apátnoknak — kiközösítés büntetése mellett írja elő a reformátor intézkedéseinek követését.²

Rá két évre (1413) is oly anyagi nehézségekkel küzdenek hazai apátságaink, hogy a rendi nagykáptalan a reini apátnak megbízást ad, mely szerint a magyarországi kolostoroktól, öt év kere-tén belül, annyi járadékot (contributio) fogadhat el a nagykáptalan költségeinek fődözése czímén, a mennyit jószántukból adnak.³

A rendi törvényhozó testület — mert a nagykáptalan ily számba ment — nem sokra ment gondoskodásával. Sőt 1422-ben mély megszomorodással jelenti ki, hogy a rendi fegyelem és az igazi szerzetes élet sok helyütt — Magyarországot is beleérti — egészen eltűnt a kolostorokból. Ennek okát a visitatorok évenkénti vizsgálatainak elmaradásában és hanyag teljesítésében találja. Miért is minden országban és egyházi tartományban reformátort nevez ki és széleskörű hatalommal ruház föl.

Ezek, a nekik adott jognál fogva, a területökre eső férfi- és nőkolostorokat, ha a hozzájuk jutás nem jár veszélylyel, személyesen megvizsgálják, a helytelenséget megszüntetik, a hibásat megjavítják

¹ *Ipolyi Arnold*: A kunok bélháromkuti apátsága. (Archaeologiai Közlem. VI. kötet XI. sz. okirat.)

² Ezen kötetben: Oklevéltár XXXV. sz. okl.

³ «Propter desolationem et inopiam notorias monasteriorum ordinis nostri situatorum in regno *Hungariae* eisdem compatiens, Gene-

rale Capitulum committit abbati de Runa, ut contributiones ordinis juxta facultatem locorum moderet et ad quinquennium duntaxat diminuat ad suae conscientiae dictamen, in ipsius Generalis Capituli auctoritate plenaria.» (Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1413. nr. 60. a luzerni kódexben.)

s a rendi szellem fönmaradását biztosítják; az apátot, ha megérdemli, méltóságáról leteszik, s helyébe újnak választásáról és az önként leköszönő apátnak nyugalmazásáról gondoskodnak. Anyagi és szellemi téren mindazt fogantatosítják, a mit a rend java megkövetel. Ha jónak látják, a rendi apátok közül egyet, vagy többet is magok mellé vehetnek, — sőt az egyházi bíróságok és a világi karhatalom támogatását is kikérhetik.

S míg a nagykáptalan a reformátorok iránt minden egyes apáttól és szerzetestől engedelmességet követel, — az atyaapáti jogot is biztosítja. Mert a hol az atyaapát évenként, a maga rendjémódja szerint, elvégzi látogatását, ott a reformátor útja elzáródik. De még ha új apát választásának szüksége forog is fönn, az atyaapát mindig jelen van, — hacsak két napi járásnál távolabb nem lakik.

De még itt sem állapodik meg a nagykáptalan. Szigorúan utasítja a reformátorokat, hogy kényszerítsék az egyes apátságokat a rendtagoknak főiskolába küldésére. Hajtsák be az apátoktól adóhátralékaikat. Ha megfizetik, nyugtassák őket; ha nem, szabjanak nekik határidőt; — szükség esetén pedig foszszák meg az apátságtól. Szüntessék meg azon visszaélést, hogy a szerzetesnek tulajdona legyen. A nagykáptalanra nem menő apátokra minden elmaradásért kétszeres összeget rójjanak.

Hazai cziszterczi apátságaink között ekkor a pilisinek még jó hírneve volt. Hiszen a nagykáptalan — a mely pedig reformátorokká oly egyéneket szemelt ki, a kiknek megbízhatóságáról már eleve meggyőződött — Keresztély pilisi apátot érdemesnek találta, hogy az esztergomi provinciába tartozó kolostorok reformátora legyen.¹

Majdnem negyven év telt el Hunyadi Mátyás trónralépéséig, s apátságaink életében nem javulást, hanem hanyatlást látunk. Az ország közös sorsában ezek is osztoztak. Gyászos helyzetökön a magas felfogású király valóban szerető lélekkel igyekezik segíteni. Jól ismeri a cziszterczi rend szervezetét. Tudja, hogy az egész rendre kiható intézkedés joga a nagykáptalant illeti meg. Ennél keresi tehát a gyógyító eszközt a bajok orvoslásához. Az ő föl-

¹ Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1422. nr. 1. dotorum. Tom. IV. p. 1567—1568.)
(*Martene et Durand: Thesaurus novus Anec-*

lépésének kell betudnunk, hogy a cisterciumi nagykáptalan a morimundi főapátot már 1461-ben kiküldi a magyar királyság területére eső apátságok megvizsgálása és reformálása végett.¹

A XV. századi rendi életet érdekes vonásokban mutatja be az 1461-iki nagykáptalan, midőn a lényegbe vágó visszaéléseken kívül, ezeket is felsorolja: A hálóteremben egyesek külön elzárt helyen hálnak; tollas derékaljon és lenféle ágybelin alusznak; vászon inget, kapcsos (fibulás), fekete és fehér kabátot, nagyon széles és hosszú scapulárét viselnek; bőr övük és oldalkésők elüt a rendi ízléstől; lábbelijökön nincs szíj, fölösleges s elő nem írt ruhát is hordanak; városokban, falvakban és egyéb nyilvános helyeken cuculla és kápa (cappa) nélkül járnak lóháton.²

Mátyás király szeme nem ily külsőségeken akadt meg. Neki az tetszett vissza, hogy a kolostorokban a szerzetes szellem megfogyatkozott, s így a rendtagok nem felelnek meg azon hivatásnak, melyen létjoguk sarkallt. Készséggel megragad tehát minden alkalmat, melyben az egyes kolostorok új életre keltésének eszközét ismeri föl.

A cisterciumi nagykáptalan előtt azon határozott kívánságát fejezi ki, hogy a magyarországi apátságok élén jeles s a tudományokban jártas egyéneket szeretne látni. S hogy tervét megvalósíthassa, az egyes hazai kolostoroknál is érvényesíti királyi befolyását. Így, midőn Hermann pilisi apát haláláról (1469) értesül, a pilisi konventnél keresztülviszi, hogy a rendtagok választása Enkanitani Ferenczre esett. Ezen férfiú nem is volt tagja a cziszterczi rendnek, — s így apáttá választása eléggé szokatlan dolog.

Mátyás király, nehogy a nagykáptalan a konvent választását *megsemmisítse, sürgősen ír Cisterciumba s híven jellemzi a megválasztott (postulált) férfiú egyéniségét.* A nagykáptalan helyesen fogja föl Mátyás király szándékát. S bár a választás eredménye a rendi szabályokba ütközik, Enkanitani Ferenczet elfogadja pilisi apátnak. Kitüzi azonban föltétlenül, hogy Ferencz az apátság elfoglalása előtt egy évig újoncz (novicius) legyen, s ennek elteltével

¹ «Visitatio et reformatio . . . monasteriorum in regnis et dominiis Hungariae etc., cuiuscunque generationis existant, et in tota sua generatione ubicunque existat, Generale Capitulum committit domino Morimundi cum clausulis opportunis per dominum Cistercien-

sem addendis.» (Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1461. nr. 137. a luzerni kódexben.).

² Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. a 1461. nr. 4. (Martene et Durand: Thesaur. nov. Anecd. T. IV. p. 1626.)

valamelyik cziszterczi apát avassa apáttá. S nehogy ezen intézkedés a rendi szervezetre visszahasson, 1470-ben erőlesen hangsúlyozza a nagykáptalan a régi határozatoknak épségben maradását a jövőben is.¹

Mátyás király közbelépését már a közel jövő nagy jelentőséggel ruházta föl. Hiszen a következő évi nagykáptalan (1471) az új pilisi apátot a borsmonostorival egyetemben a magyarországi apátságok reformálásával bízta meg.

A két férfiú a kitüntetést saját egyéni tulajdonainak köszönhetette. Enkanitani Ferenczet a nagykáptalan jó irányúnak és valóságos buzgalmúnak ismeri; Lénárd borsmonostori apát meg okos, körültekintő, óvatos, megbízható és erényes ember hírében áll.

Megbízó levelökben, a mely Szlavóniára, Horvátországra és Karinthiára is kiterjedt, ily utasítást kapnak: Az apátságokat a világi emberek kezéből vegyék vissza s élökre rendtagokat állítsanak. Ha szükségét látják, a cél elérése végett a hatalmasok és a bíróság támogatását is igénybe vehetik. Azon rendtagokat, kik kolostorukat elhagyták s akár a benedekrendieknel, akár másutt tartózkodnak, kényszerítsék a visszatérésre, censura vagy bármely más büntetés alkalmazásával.²

¹ «Capitulum Generale utilitatem et sublevamen monasteriorum ordinis nostri in regno *Hungariae* existentium per insignes et in litteris doctos viros cordialiter desiderans percipiensque, regiam sublimitatem in dicto regno id appetere, et nuper de laudabili vita maturisque moribus, nec non litterarum sufficientia dilecti filii fratris Francisci Enkanitani per litteras regias sufficienter informatum, praefatum Franciscum Enkanitani in monasterio *Pelisiensi* postulatam et in abbatem dicti monasterii Pelisiensis promotum et ordinatum ad Dei laudem ipsiusque monasterii in utroque regimine sublevamen et reparationem: idem Capitulum Generale dictum fratrem Franciscum sic per religiosos praefati monasterii postulatam in abbatem et pastorem ipsius monasterii Pelisiensis confirmat, ratificat et approbat, salvis prius in omnibus apostolicis nostrisque dicti ordinis salubribus statutis; et post ipsius in novitiatu probationem ab aliquo nostri ordinis abbate munus benedictionis habitumque nostrae religionis

suscipiat.» (Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. an. 1470. nr. 18. és 43. a luzerni kódexben).

² De bono zelo et sanctae religionis fervore abbatibus moderni de *Pelisi* gratulanter informatum praesens Generale Capitulum committit ei in plenaria Ordinis potestate visitationem et reformationem monasteriorum ab antiquo Ordini subjectorum in capite et membris; hortando eum ac eodem praecipiens, quatenus ad hoc sollicitè elaborare velit, ut in regulari observantia, quam heu! penitus neglexerunt, denuo instituantur, assumptoque secum venerabili abbate *Montis S. Mariae* ad eripiendum cetera monasteria regni Hungariae de manibus saecularibus omnibus viis et modis possibilibus diligentius intendat, ponatque in eisdem abbatibus ordinis in plenaria Ordinis potestate; quorumcumque dominorum et potentum ad hoc faciendum auxilia requirendi habeat liberam facultatem; dat quoque sibi idem Capitulum potestatem et plenum posse omnes et singulas personas Ordinis monasteriorum sibi subjectorum in

A tapasztalás arról győzte meg Mátyás királyt, hogy a kiküldött két apát elégtelen a magyarországi kolostorok újjászervezésére.¹ Nem hagyja abba a dolgot, — gondolkodni kezd a baj orvoslásáról. Érdeklődik az ügy iránt új felesége, Beatrix is. Mindkettejük lelkében erősen él a ciszterci apátságok új életre keltésének gondolata. S ez még csak nyer erőben, midőn házasságukat magtallannak ismerték föl. Már mint házastársakban megszólalt bennök az ember, a ki a családi élet örömforrását a magzatban szemléli. De nem maradt néma énjöknek az a fele sem, mely a trónon vérszerinti utódot kíván látni. Azt tudták, hogy házasságuk természetes úton meddő marad. Egyben reménykedtek még, — Isten áldásában. Egykorú és megbízható adat arra utal bennünket, hogy a ciszterci kolostorok újjászervező munkájában ez a gondolat is vezérelte őket. Mert úgy vélekedtek, hogy a rendi szabályzat szerint élő rendtagok majd buzgón fognak imádkozni a királyi pár házasságának termékenységeért.²

Hogy a szervezés minél könnyebben menjen, Mátyás a világi kézen levő kolostorok közül *hetet hamarosan a rend kezére ad*, a többiekre nézve pedig kilátást nyújt.

foro conscientiae pro semel absolvendi ab omnibus casibus Capitulo Generali reservatis.»

«Sufficienter informatum praesens Generale Capitulum de zelo religionis, circumspectione, prudentia, discretionem et fideli diligentia venerabilis domini Leonardi, monasterii *Montis S. Mariae* Jaurinensis dioecesis, commissionem sibi dudum factam per venerabilem coabbatem de Morimundo pro visitatione et reformatione monasteriorum Ungariae per triennium confirmat et ratificat ac in suo robore per idem triennium vult omnino permanere; eandem commissionem nihilominus etiam ad monasteria regnorum Slavoniae, Croatiae et Carinthiae extendi declarans; datque idem Capitulum eidem commissario auctoritatem et mandatum speciale compellendi omnes et singulas religiosas personas ordinis extra propria monasteria sive in monasteriis ordinis S. Benedicti, sive alibi residentes ad monasteria sua redire per censuras ordinis ac alias poenas posibles; monasteria quoque ordinis a manibus saecularium et aliorum injuste occupantium recipiendi, invocando quoad

haec quorumcunque iudicium, dominorum ac potentum auxilium et favorem; eidem denique commissario dat auctoritatem plenariam idem Capitulum, ubi et quando expedire viderit, omnes et singulas personas ordinis utriusque sexus in eisdem regnis degentes ab omnibus casibus, criminibus et sententiis Capitulo Generali specialiter reservatis absolvendi in foro conscientiae et eandem etiam auctoritatem aliis confessoribus communicandi.» (Statuta Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1471. nr. 37. és 47. a luzerni kódexben).

¹ A kerczi apátság összerokadására lásd ismertetésemet, mely Reissenbergernek «Die Kerzer Abtei» cz. művét öleli föl. (Századok 1894. 639—640. l.)

² «Ipse (Matthias rex) cum sua conthorali apud eiusdem ordinis capitulum generale laboraverat multis conatibus, quatenus eum oracionibus fratrum commendarent, pro prole nobili Deum devocius deprecantes. (Berlini királyi könyvtár. MS. theol. lat. fol. 424.) Ezen dolgot főt. Janauschek Lipót úr szíveségéből közlöm.

Ily körülmények között fordul Mátyás király és Beatrix a cisterciumi nagykáptalanhoz. Kérelmökben erős vonásokkal rajzolják a ciszterczi apátságok helyzetét Magyarországon.

Előadásuk szerint, a ciszterczi rend a magyar hazában nyomorúságosan teng s már majdnem egészen kipusztult. Miért is mulhatatlanul szükséges az egyes kolostorok újjászervezése, a régi szerzetes fegyelem és erényes élet alapján. Erre pedig csak a rend maga vállalkozhatik. S épen ezért kérik a nagykáptalant, küldjön kellő számú és a nagy munkára alkalmas rendtagokat a magyarországi kolostorokba.

A nagykáptalan mély tisztelettel fogadja Mátyás király felhívó sorait. Kebeléből nyomban hármás bizottságot küld ki. Ez Ebrach (Eboracum), továbbá a «Szeretet»-ről (Charitas) és «Üdv-forrása»-ról címzett apátságok apátjaiból alakul meg. Utasításuk úgy hangzik, hogy az egész rend nevében hívják össze Németország határain belül, a hol tetszik, tanácskozásra azon apátokat, kiknek megjelenése a cél érdekében szükségesnek látszik. Rajzolják előttök hű vonásokkal a bajokat, melyeknek orvoslása közös rendi cél. S ennek alapján szólítsák fel őket, hogy a magyarországi kolostorok életének megjavítása és biztosítása végett, küldjenek kebelükből becsületes és jámbor tagokat oly számmal, a mint a szükség megkívánja. Ha felhívásuknak eredménye lesz, s egyes apátok ajánlanak tagokat, — ezeket átveszik s akár személyesen, akár megbízott útján Magyarországra vezetik és a királynak bemutatják. Ezután az új tagokat az egyes kolostorokban elosztják; az apátokat és a többi rendi hivatalokat saját belátásuk szerint betöltik; a lelki és anyagi ügyekben mindazt életbe léptetik, a mit szükségesnek találnak. A király, az ország főurai, nemesei, községei és lakói körében egész erővel azon lesznek, hogy az apátságok ingó és ingatlan birtokai, melyek idegen kézen vannak, a hozzájuk fűződő jogokkal és kiváltságokkal együtt a rendre visszaszálljanak.

A cisterciumi nagykáptalan csakugyan önmagához méltóan járt el. Nem elégszik meg a biztosok kijelölésével és felhatalmazásával, hanem működésök sikeréről is gondoskodik. Ezért fordul most az egyes apátokhoz és rendtagokhoz. Lelkük elé állítja azon kötelmeket, melyeket a közszellem ró rájuk. Majd meg biztatja, serkenti, kéri s esdekelve buzdítja őket, tárják föl szívöket a fel-

hívó szózat előtt, hallgassanak rá és kövessék, hogy a rendi közös cél, — a magyarországi kolostorok megmentése biztosítva legyen. Az egyes apátoknak még azt is lelkekre köti, hogy a Magyarországra kiszemelt tagokat kellő ruházattal és utiköltséggel is ellássák. Figyelmezteti őket, hogy van Magyarországon a cziszterciek között egy kiváló ember, — Márton,¹ ki imént köszönt le a szentgott-hárdi apátságról. Ebben megbízhatnak, s bármily dologban és alkalommal hozzá fordulhatnak. Végül a biztosoknak parancsul adja a nagykáptalan, hogy a mit a jövő évi összejövetelig végeznek, részletes jelentésben közöljék.

Szép világot vet a rendi közszellemre, hogy több apát már a nagykáptalan tartama alatt saját keze aláírásával kötelezte magát rendtagok küldésére. Igéretökkel az egyes kolostorok így szerepelnek: Maulbronn (Württemberg) nyolcz, Herrenalb (Alba-Dominorum, Württemb.) négy, Bildhausen (Bajororsz.) hat, Langheim (Bajororsz.) négy, Fürstenfeld (Campus Principum, Bajororsz.) nyolcz, Alderspach (Bajororsz.) hat, Kaisersheim (Caesarea, Bajororsz.) nyolcz, Raitenhaslach (Bajororsz.) hat, Wilhering (Hilaria, Felső-Ausztria) négy, Engelszell (Cella-Angelorum, Felső-Ausztria) három, Fürstenzell (Cella Principis, Bajororsz.) négy, Wellehrád (Vildernach, Morvaorsz.) négy, Guldenkron (Gubbronnen, Sancta-Corona, Csehorsz.) hat, Reinfeld (Purus-Campus, Holstein) három, Marienfeld (Campus S. Mariae, Westfália) két, Bebenhausen (Württemberg.) és Ebrach pedig külön-külön tizenhárom rendtagot — vagyis e két utóbbi egy-egy konventet apátostul — ajánlott meg. Egész kis sereg, — számszerint száznál is többre rúg.

Kétségkívül megfelelő erő a nagyszabású terv megvalósítására.²

A hármass bizottság híven járt el küldetésében. A rendi apátokat Würzburgba hívja össze tanácskozásra. A gyűlés idejét azonban rosszul választotta meg, mert ekkor épen sok teendő akadt, — s így a meghívottak jó része meg sem jelent. Mélyreható tárgyalásról tehát szó sem lehetett. Végre is abban állapodik meg a gyűlés, hogy a kérdést döntés végett a nagykáptalanhoz teszi át.

Az 1479-iki nagykáptalan tárgysorozatában tényleg meg-

¹ *Heimb*: Notitia Historica de ortu et progressu abb. S. Gotth. p. 53 és 71.

² Ezen kötetben: Oklevélt. NCVI. sz. okl.

találjuk a magyarországi apátságok ügyét. A gyűlés tagjai úgy határoznak, hogy a kérdést maga a cisterciumi apát vegye kezébe. Miért is megbízzák őt, menjen el Németországba, az apátokat hívja össze tanácskozásra s intézkedjék. Ha pedig őt bármiféle ok gátolná a megjelenésben, helyette hármas bizottság fog intézkedni. Ennek tagjai: Ebrach, Langheim és Fons Salutis apátja.

Megbízó levelök elrendeli, hogy a németországi és a közel lakó apátokat hívják össze gyűlésre. Tanácskozásukat érett megfontolás, körültekintő okosság, óvatosság és szerető kimélet vezérelje. Határozat nélkül szét ne oszoljanak; a Magyarország számára felajánlott rendtagok összegyűjtéséről, útiköltségéről, útnak indításáról gondoskodjanak; figyelemmel legyenek, hogy a magyarországi kolostorok között az elosztás arányosan és a szükségnek megfelelően történjék; állapítsák meg, hogy az újonnan szervezett apátságok fölött kit illet meg az atyaapáti jog. Megállapodásukat közöljék a cisterciumi apáttal, hogy a további eljárásra nézve tanácsát megadhassa. De ha ez kellő időben nem válaszolhatna, haladéktalanul intézkedjenek, a mint elhatározták. Sőt ha szükségesnek látják, a végrehajtásnál még világi karhatalmat is alkalmazhatnak. Végül figyelmezteti a nagykáptalan a tanácskozásra egybegyűlő apátokat, hogy a hármas bizottság a nagykáptalan nevében s ennek tekintélyével jár el; miért is a ki neki nem engedelmeskedik vagy vele közre nem működik, egyházi kiközösítés alá esik.¹

A nagykáptalan előrelátása csakugyan helyén volt, mert a cisterciumi apátot roncsolt egészségi állapota megakadályozta a kérdés megoldásában. Előáll tehát a bizottság s 1480. jún. 1-ére Würzburgba gyűlést hirdet.

Apát vagy negyven jelenik meg. Cistercium apátja János rendtagot küldi követül s betegségével menti ki magát. Levelében határozott szavakkal fejezi ki hő óhaját az ügy gyors és sikeres lebonyolítására nézve. Buzdító felhívásának meg is lett az eredménye.

A jelenlevő apátok igazi czisztercieknek bizonyulnak. Kijelentik, hogy a felső-németországi kolostorok négy, az alsó-németországiak meg három magyarországi apátság betelepítésére vállal-

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár XCVIII. sz. okl.

koznak. Az alsó-németországi apátok a rájuk eső részt nyomban megosztják magok között. Dobrilugk (Dobraluca, a régi Alsó-Lausitzban, a mai Brandenburgban), Zinna (Coena S. Mariae, Brandenburgban) és Lehnin (Leninum, Brandenburgban) apátságoknak az a feladat jut, hogy egy kolostort tanult és jámbor tagokkal lássanak el. Nehezökre esik ugyan, hogy legkedvesebb testvéreiktől kell megválniok, de a tudat, hogy ezáltal a rend érdekét és javát mozdítják elő, nemes megnyugvást szerzett lelköknek.

Mielőtt a távozók magyarországi útjokra indultak volna, Lehninben nagy tanácskozásra gyűltek össze. A búcsuzó testvérek előtt az előjárók megegyezően ecsetelik a fontos okokat, melyek magyarországi működésüket követelik. Ha lett volna is eddig valamelyikükben gyanú a távozás iránt, most egyszerre eltűnt minden aggodalom. Mindenki tisztán látta a rendi czélt s szívesen meghajolt előtte.

Lehnin, Zinna és Dobrilugk konventje négy-négy tagot szemel ki kebeléből. Ezek apátjuk vezetése alatt június 3-án Altzelle (Vetus Cella, a Szász királyságban) kolostorba jönnek. Itt apátot választanak maguknak Máté, a dobrilugki konvent egyik tagjának személyében s neki mindjárt engedelmességet fogadnak.

Végre elérkezik az indulás pillanata. Érzékeny búcsuzás után megkezdik útjokat Magyarország felé.

Este tíz óra tájban agyonázva, Chemnitzbe (Szász királyság) érkeztek. Mindenütt zárt ajtókra találnak. Vezetőjük a vendégfogadó ajtaján dörömbölni kezd. Mindig erősebben veri a kaput, de benn semmi életjel nem mutatkozik. Hosszú zaklatás után a kapus fölébred. Haragra lobbanva kiáltja kifelé: Kicsoda zörget itt éjjel oly vakmerően, mintha csak kísértet volna? Kívülről ily válasz érkezik: Barátom, nem kísértet van itt, hanem békés s szerzetes emberekkel van dolgod! Az Istenre kérlek, nyisd ki az ajtót! Nektek — válaszol a kapus — épenséggel nem nyitom föl, mert árulók vagytok. Bizony mi nem vagyunk árulók, — szól a vezető; jőjj, bocsáss be, hogy ne kelljen hideg, nedves földön hálunk. Ha bebocsátasz, három denárt fizetünk.

Ez a hang erősen érintette a kapus fülét. Nyomban jött s felnyitotta az ajtót. Erre az idegenek belépnek, a kapus meg tüstént becsukja az ajtót. De most még csak az udvaron voltak.

Magát a fogadó ajtaját zárva találják. Észreveszik, hogy a kapus még vár valamit. Pár garast ígérnek tehát neki, ha ezt az ajtót is felnyitja előttük. A kapus elérte a szót s most már beléphetnek a fogadó helyiségébe.

Az egész háznép javában aludt. A kapus kezdi fölörgetni, de eredménytelenül. Ekkor a cziszterciek vezetője áll elő s hatalmas lármát csap. A fogadós felébred s erős kifakadással kérdi: Ki lár-máz itt? Jőjj barátom — lőn a válasz — segíts rajtunk, mert éhen veszünk. A fogadós feleségét és családját nem akarta fölkelteni. Fogta tehát a kenyeret és sót, eléjük tette, hogy falatozzanak. Csakhamar annyira bizalmas lett hozzájuk, hogy még a pinczekulcsot is átadta nekik. Míg az evéssel-ivással végeztek, a padokat és székeket összehordták s ezeken pihenték ki fáradalmaikat.

Chemnitzből Lunckwitz, majd meg Zwickau felé kocsin folytatták útjukat. Június 8-án Zwickaut elhagyják s Olssnitznak tartanak. Útközben oly hatalmas jégeső fogja el őket, hogy csak köpenyök mentette meg fejüket a betöréstől. Június 9-én Olssnitzból Egerbe (Csehország) mennek. Egy napi tartózkodás után bajor földre lépnek.

Itt a rendnek egyik előkelő kolostorában, Waldsassenben (Bajorország), szállnak meg. Az apát, rendi szokás szerint, mind-egyiket megcsókolja és velök együtt röviden imádkozik. Ezután a kolostor belsejébe vonulnak. Itt találják a «buch»-i (Vallis S. Aegidii, Szászországban) apátot, a ki velök hasonló járatban volt.

A házigazda, a ki egyúttal várúr is volt, nagyon szívesen fogadja őket. Étkezés alatt két katona szolgál az asztalnál. Az utasok elmondják élményeiket s leírják szenvedéseiket, melyeket ki kellett állaniok. A háziúr vigasztaló szavakkal buzdítja őket kitartásra.

Waldsassentól, jún. 11-én, kedves emlékekkel vesznek búcsút. Velök megy a waldsasseni apát is katonáival és hűbéreseivel. Így együttesen érkeznek meg Tirschenreutba, a mely szintén a waldsasseni apátság tulajdona volt. Az apát vendégeinek egy részét saját várában, a többieket meg fogadóban szállásolja el. Teljes ellátásukról gondoskodik és maga mutogatja meg az egész falut.

Június 12-én Tirschenreutot elhagyják. Hálálkodva köszönik meg azt a sok szivességet és figyelmet, melyet a waldsasseni apát

részéről tapasztaltak. Ez még most sem hagyja őket magokra. Kezökbe három mérföldre szóló útlevelet (*salvus conductus*), védelmőkre egy katonát és több hűbérest, szolgálatukra meg tizenhat lovat ad.

Egy darabig kalauzolás mellett, majd meg magukra hagyatva haladnak. Neustadt falunál különösen járnak. A mint a lakosság megpillantja őket, fegyverkezni kezd, eszeveszetten trombitál és félreveri a harangokat, mert azt vélte, hogy ellenséges csapat közeledik. Míg csak végig nem haladtak a falun, a lakók fegyverben állnak és utczahosszat kísérik őket. Ily fogadtatás után Weiden (Weydam), Pfraimt (Freymnet), Nabburg (Napurck), Schwandorf (Scwindorff) határába jutnak. Innét jún. 14-én mennek Regensstaufba (Reynstoff). Itt nagy meglepetés érte őket. Látták, hogy az ökrök a szarvukra kötött szíjjal húzzák az ekét. Különösnek tűnt fel az is, hogy némelyek lovat is fognak az eke elé s szántás közben folyton kiabálnak a lóra. S ha ezzel felhagynak, a ló is nyomban megáll.

Végre megérkeztek Regensburgba. Ide gyűltek a többi kolostorok küldöttei is, A fáradságos szárazföldi utazással felhagynak. Hajóra ülnek s a Dunán eveznek le rendeltetésök helyére, — Magyarországba.¹

Az új telepeseket az egyes kolostorok között szétosztották. Egyik helyen az egész konvent közülök került ki ; a másikon meg a hiányzó tagok helyét pótolták s az előjárói hivatalokat viselték. Így Rosner Jodok a pilisi,² Scholl Henrik a szent-gotthárdi,³ Mulich Henrik meg Ebrachból a pásztói apátság élére jut.

Ő azonban magyar földön csakhamar elbetegesedett. Miért is három év múlva leköszönt az apáti hivatalról s visszavonult nyugalomba oda, a honnét jött, Ebrachba. Itt töltötte élete utolsó napjait s itt érte a halál 1498-ban.⁴

¹ Berliini kir. könyvtár: MS. theol. lat. fol. 424.

² *Békefi Remig*: A pilisi apátság története 1184—1541. 271. l.

³ Magyar orsz. levéltár: DL. 25259. sz.

⁴ «Ad monasterium de Pastro in Ungaria, Agriensis dioeceseos, fundatum anno Millesimo centesimo nonagesimo, filiam Pelisii, quod alii vocant nomine forte vulgari ungarico

Perostuck et Paschuk, Henricus Mulich ex Ebraco in abbatem promotus est. Sic enim antiquus scriptor noster Niblingus volumine quarto, folio sexagesimo octavo de eo memorat: Henricus Mulich sacerdos missus fuit cum reliquis in Hungariam pro refomandis ibidem monasteriis et promotus in abbatem in Pastuc; rexit annis tribus, et infirmus effectus repatriavit, reliquos vitae dies in Ebrach

Az újjászervezés munkája tehát már az új rendtagok megjelenésével megkezdődött. Mint kipróbált és edzett erők új életet teremtenek hazai apátságainkban. A reformmunkában a pilisi apátnak jutott vezérszerep. Bejárja az egyes apátságokat, változtat, javít, — szóval intézkedik. Ide-oda utazása sok pénzbe kerül. Ezen czímen kétszáz forintnyi kölcsönt vesz föl. S midőn ezt az egyes apátságokon meg akarja venni, ezek mit sem akarnak róla tudni. Végre is a nagykáptalan, a heiligenkreuzi és borsmonostori apátok révén, kötelezi őket a kétszáz forint visszatérítésére¹.

A nagykáptalan örömmel értesül a reformálás szülte előnyös változásokról. S hogy az új viszonyokat biztosítsa, óvó intézkedésekre gondol. Tudja nagyon jól, hogy a rendi fegyelemnek az évenkénti hivatalos látogatás a szilárd alapja. S mivel ennek teljesítését a messze lakó külföldi apátoktól várni nem lehetett, 1486-ban a pilisi apát kezébe teszi le a vizsgálat (visitatio) jogát.²

Ezen határozattal azonban a nagykáptalan nem akarta megsérteni az atyaapátok jogát. Mert ha ezek helytálltak, minden akadály nélkül gyakorolhatták azon hatalmat, mely a rendi szabályok szerint őket megillette. Sőt adataink szerint épen maga a nagykáptalan intézkedik, hogy a buchi apát, mivel a borsmonostori konventet teljesen ő szervezte újjá, Borsmonostornak atyaapátja és vizsgálója (visitor) lesz.³

consumpsit, mortuus anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo octavo.» (*Sellner: Brevis Notitia Monasterii Ebracensis. Romae. 1739. 214. l.*)

¹ Cupiens Generale Capitulum per rectum justitiae tramitem unicuique reddere, quod suum est, gratiose committit abbatibus de Sancta-Cruce in Austria et de *Monte S. Mariae*, quatenus accedendo, quo propterea accedendum fuerit, se diligenter informant super traditione 200 florenorum ad opus reformationis monasteriorum in *Hungaria*, et secundum quod invenerint, per abbates Hungariae predictos florenos in toto vel in parte restitui faciant domino abbati de *Pelísio*, qui eosdem florenos dicitur mutuasse, ita tamen, quod abbates illarum partium ordini nihilominus suas solvant contributiones.» (Statuta Capit. Gen. Ordin. Cist. a. 1486. nr. 27. a lucerni kódexben).

² «Monasteriorum in *Hungaria* noviter reformatorum prospero et felici statui atque in spiritualibus et temporalibus debitae directioni providere cupiens, praesens Generale Capitulum patrum abbatum ac ordinariorum visitorum, qui propter nimiam distantiam visitationi et reformationi eorundem monasteriorum intendere nequeunt, supplendo defectus, visitationem, reformationem, regimen et gubernationem cum auctoritate corrigendi, instituendi et destituendi in spiritualibus et temporalibus, in capitibus et in membris, juxta ordinis instituta canonica plenarie committit domino abbati de *Pelísio* in plenaria ordinis potestate.» (Statuta Capit. Gen. Ord. Cist. anni 1486. nr. 28. a lucerni kódexben).

³ «Cum secundum Ordinis instituta canonica monasteria fore debeant illis, a quibus conventus sui primo exierunt: diffinit prae-

Mátyás király halálával intézményei is bomlott kéveként hullottak szét. Az elernyedés általános folyamata az új életnek induló cziszterczi kolostorokat sem kímélte. Nagy részök kommandátori kezekre jut. Már ez is tengődés volt. A halálos döfést a reformatio és a török hódoltság adta meg nekik.

Pásztón 1502-ben még volt apát, mint a következő eset mutatja.

Kazai Gyulafi Ferencz elpanaszolta Szent-Györgyi és Bazini Péter országbíró előtt, hogy *Lukács* a Boldogságos Szűzről nevezett pásztói apátság apátja, és *az apátság kegyurai* — Pásztói Mihály és Domokos — megbízásából, 1502. decz. 6-án, Válus (Valwos) Benedek, Miklós István, Barcza Tamás, Kenthel Péter, Válus István, Fius Jóska (Sephel) és Orbán, Rynolth Orbán, Cheller Ferencz, Tóth Dénes — mint Pásztói Mihály, Csányi Máté, Molkos Tamás és Tóth Balázs — mint Pásztói Domokos jobbágjai, és pedig valamennyien Pásztóról, Tholyntha Balázsnak, Kazai Gyulafi Ferencz pásztói jobbágjának a házát és udvarházát megtámadták, ennek kerítését szétszedték, a Hasznos patakot meg medréből a régi kerítés helyén át új irányban vezették.

Az országbíró Enchi Fülöp alispánt és Pozsegai Gáspár szolgabíró bízta meg, 1502. decz. 17-én, a kérdés megvizsgálásával. Ezek Ivádi Terpesi Jánost küldik ki a helyszínére. Itt ő azon tapasztalatot szerezte, hogy a kerítés lerombolásában és a Hasznos patak medrének megváltoztatásában Válus Benedek és a fia, továbbá Varjas Boldizsár több társával a vétkes.¹

A mohácsi vész s a török betelepődése után, úgy látszik, a pásztói rendtagok is az osztrák Heiligen-Kreuzba menekültek. Legalább *Péter* rendtagot, 1526. szeptember 7-ike után, a szintén hazátvesztett György pilisi szerzetes tanujaként, Bécsben a heiligen-kreuziek curiájában találjuk.²

Egykorú adat nem is beszél többé a XVI. századi pásztói sens Generale Capitulum, monasterium de Buch esse debere matrem monasterii de Monte S. Mariae in Hungaria, abbatesque in Buch praesentem et futuros in perpetuum jus visitationis et paternitatis tamquam veros patres-abbates et visitatores ordinarios ibidem habere, attento, quod totus conventus modernus, quo monasterium ipsum de Monte

Mariae denuo restauratum est, ab eodem monasterio de Buch exivit.» (Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1486. a lucerni kódexben).

¹ Ezen körletben: Oklevéltár CXXVI. sz. okl.

² «Frater Petrus monachus professus de Pastho.» (*Békefi Remig*: A pilisi apáts. tört. I. k. 275. l. 2. jegyzet.)

cziszterciekről. Maietynsky Wenczel wellehrádi rendtag 1698. április 5-ike után megírt jegyzeteiben azonban azt beszéli, hogy Pásztó utolsó apátja *Lukács* volt s ez is Heiligen-Kreuzban huzódott meg, mígnem ugyanitt 1568-ban befejezte életét.¹

Hogy Maietynsky — ki különben megbízható író — mily forrásból merítette ezt az állítást, nem tudom. De annyi bizonyos hogy Heiligen-Kreuzon ma már — mint személyes tapasztalatból meggyőződtem — semmi nyoma sincs Lukács apát itteni halálának és eltemetésének. De ebből még nem következik, hogy Maietynsky adata alaptalan, mert a heiligenkreuzi régi sírkövek és sírfeliratok közül ezidőszerint sok hiányzik. Ezekkel veszelődött el talán az is, mely Lukács apát haláláról bennünket értesíthetne.²

IV.

A pásztói apátság vita tárgya Szuhay István egri püspök és Pásztói Gergely örökösei között. Dettre János és Sembery István pásztói apát. Sembery életpályája és pásztói apátsággal kapcsolatos tényei. Somogyi Ferencz, Fejérpataky Mátyás, Svella György és Kada István pásztói apátok élete és működése.

A mint a cziszterciek Pásztót a XVI. század első felében elhagyták, e helyre is a bizonytalanság homálya ült vagy félszázadra. Nem tudjuk biztosan, kinek a kezére került s mi sorsa lett a pásztói apátságnak. Nevével ismét csak a XVI. század végén találkozunk.

Egy 1599-iki adat azt megsejteti velünk, hogy a pásztói apátság is — miként a bélháromkúti is — a XVI. század folyamán az egri püspökség birtokainak lőn kiegészítő részévé. De Pásztói Pásztói Gergely, a politikai és egyházi zavarok közben, mindkettőre rátette a kezét.

¹ «Reverendissimus Dominus Lucas ultimus abbas Beatae Virginis Mariae de Paszto, Sac. Ord. Cisterciensis circa annum Domini 1568, fidelis Sac. Caes. Regiaeque Maiestati Ferdinando a Joanne Zapoli rebelli expulsus, Sanctae Crucis Monasterio obiit.» (Zirczi apáts. levélt.: Rudera Solitudinis B. Virginis Mariae de Paszto.)

² Bakabányi János pásztói plébános még 1734-ben is őrzött egy ostyasütőt, melybe göth betűkkel ez volt bevésve: *Luce Abbatís.* — (Zirczi apáts. levéltár, az 1734—1750 között készült kézirat. 29. l. Ez azonban lehetett azé a Lukács apáté is, a ki 1502. decz. 6-án szerepel a pásztói apátok névsorában.

Szuhay István választott egri püspök nem nyugszik bele a változásba. Nevében, Dettre János és Kesereő Tamás egri kanonokok a praemontreiek jászói konventje előtt 1599. decz. 14-én tiltakoznak.

Elmondják, hogy a pásztói apátság jogai és birtokai az egri püspököt illetik meg s a kegyuri jog is az övé. Ép ezért jogsérelmet látnak abban, hogy az apátság javai és jogai Pásztói Gergely örököseinek kezén vannak. Miért is óvást emelnek Pásztói Gergely özvegyének, Pesti Zsuzsannának, továbbá vejeinek, Barius Demeternek és Barcsay Jánosnak birtoklása ellen. Felszólalásukkal útját akarják vágni egyúttal az esetleges királyi adományozásnak és a kir. helytartói megerősítésnek.¹

Szuhay János után a kommandátorok közül elsőnek *Dettre Jánost*, a ki 1599-ben egri kanonok volt,² ismerjük a pásztói apáti széken. Pásztói apátoskodása 1614. júl. 1-je előttre esik. Mint pásztói apát halt meg.

1614. júl. 1-én II. Mátyás király *Sembery Istvánt* nevezi ki pásztói apáttá.³ Ő már 1606 táján nyitrai kanonok; 1613-ban trencsényi főesperes, s mint ilyen ugyanezen évben jelen van káptalana nevében azon tanukihallgatásnál, mely az esztergomi káptalan és Liphay Imre s más ujfalusi lakók közötti perben ment végbe. Rá egy évre, 1614. júl. 1-én, már pásztói apát is. Telegdy János, mint a nyitrai püspökség administratora, 1625-ben olvasókanonoknak (lector) nevezi ki, mert az eddigi olvasókanonok pozsonyi préposttá lett. Semberyt a lectorságba 1625. júl. 6-án Keresztesy Máté éneklőkanonok iktatta be. Már augusztusban megbetegedett. S midőn ily állapotban arról értesült, hogy Mannsfeld hadai a Vágon át Trencsénnek készülnek, egyházmegyéje fejének beleegyeztével Appony várába menekült. Itt töltött betegen három hónapot, míg nem advent előtt hivatalosan haza rendelték. Telegdy érsek mint földesúr 1633-ban megerősíti azon ház birtokában, melyet saját költségén vett meg; mert ezáltal is el akarta ismerni 28 éven át az egyház érdekében kifejtett működésének értékét. 1635. márcz. 12. egy török foglyot elad Lithassy Pálnak, hogy ennek módja legyen kiszabadítani Baracskey Pál nevű szolgáját a törökök kezéből, a kiknek ez Egerben már régóta foglya.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXLVII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CXLIV. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CXLII. sz. okl.

Ezalatt Semberyt a betegség már egészen agyongyötörte. Nemcsak önmagával lön tehetetlen, de vagyonát sem tudta kezelni. Miért is elhatározta, hogy még életében rendelkezik vele. Ezért adja 1636. nov. 11-én Molnoson levő szőlőjét Magdolna nővérének és utódainak. 1637. máj. 20-án 1000 forintot tesz le oly célból, hogy ezen Nagy-Szombat városa egy növendéket, a kit a nyitrai káptalan ajánl, három évig eltart. Ez a növendék azután, ha tanulmányai végeztével fölszentelték, három évig mint karkáplán működik a nyitrai káptalanban. Az ilyen növendék az iskolában mindazon terheket viseli, a mi a szegényeknek a dolga szokott lenni. Jelen kell lenni az ájtatosságokon és a miséken; ha pedig már káplán, az alapítóért — előzetes gyónással — évenként négy misét kell elmondania és pedig kántor-bójt péntekén a nyitrai székesegyházban, vagy a hol a káptalan kijelöli. Ha ezen alapítvány rendelkezését Nagy-Szombatban nem lehetne végrehajtani, az esztergomi és nyitrai káptalan közértelemmel más helyen tesz próbát a végrehajtással. 1637. január 15-én a nyitrai káptalan előtt Teőreök Zsigmondot és Klobucsiczky Miklóst drágaságainak megőrzőiül vallja. Ékszerei a következők: Egy arany láncz 45 arany súlyban és értékben, 793 arany lánczszemmel; erről függ le egy arany láncz 8 gyémánttal és 6 rubinnal — körülbelül 100 tallér értékben. Ezt az utóbbi arany lánczot Forgách László zálogosította el. Három arany gyűrű zaphir kővel, Izdenczy András zálogja. Aranyozott ezüst buzogány (clava) Forgách László zálogja. Készpénzben van: Régi jó görög száz, Rudolf-, Mátyás- és Lipót-féle tallér 500 darab; újabb tallér a különböző uralkodók korából szintén 500; 8 drb 10 aranyos, 1 drb 20 aranyos, 7 drb 5 aranyos aranypénz. Van azután 7 darab kettős arany, 2 darab Hunyadi Mátyás korából s ezeket belevéve, mintegy 350 darab egyszerű arany.¹

II. Mátyás király Semberynek, mint pásztói apátnak, kötelességévé teszi, hogy az apátság templomában — a melyből ekkor még a falak is csak félig álltak — elegendő papot tartson, ha ugyan ott a török torkában ez lehetséges.²

¹ *Vagner József*: Adalékok a nyitrai székeskáptalan történetéhez 89—192. l.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CXLIV. sz. okl.

Sembery Istvánt nagyon szívesen látták a pásztói apátságban. Pásztóra jövetelekor így üdvözölték:

Expectate diu tandem dignissime praesul,
 Assignata tibi limina gratus adsis
 Proh! tuus in quantum recreat nos vultus amoenus
 Laetitiae segete, huc Pasztoviana cohors
 Quae nova (ait) facies nobis invisita paternis.
 Quis tantus plusus (így) pectora nostra ferit.
 Namque velut campis tanti sitientibus imbres
 Grati post aestus saepius esse solent:
 Sic numerosa cohors recreata est Pastoviana
 Praesulis adventu, pectora laeta gerit.¹

Sembery István, a mint pásztói apát lön, 1614. decz. 11-én ír Szerdahelyi György nevű barátjának és rokonának, a ki a királyi kamarának registratora és kancelláriai jegyző volt. Elmondja neki, hogy immár két hét óta Bécsben időz, betegségéből már lábbadozik, s nemsokára Pozsonyba érkezik. Kéri, hogy addig is keresse ki és írja össze az apátság faluit és jogait. Tájékoztasson tudatja vele, hogy az apátság Nógrád (így) vármegyében van — Szécsény és Gyöngyös között, s meglehetősen elpusztult. Reméli, hogy lesz belőle valamelyes haszna. Ha igen, neki is szívesen juttat belőle.²

Sembery István egy fiatal ember révén — a kinek a nevét adataink ugyan elhallgatják, de valószínű, hogy az imént említett Szerdahelyi Györgyről van szó — értesül apátsága viszonyairól. Az új apát 1616. okt. 15-én megköszöni a szíves figyelmet s tudatja, hogy levele késedelmének Prágába utazása az oka. Reméli, hogy nov. 1-ére már Pásztóra jöhet. Ezen szándékát azonban mások előtt titokban kívánja tartani. Addig is azt kéri, hogy írja meg, hány jobbágya és zsellére van Pásztón? mi ezeknek a neve? ki a bírójuk? kiknek az urasága alatt állanak most? Csapi Ferencznek és Dósa Tamásnak vannak-e jobbágjai és hányan? Barcsainé

¹ «In adventum admodum reverendi, amplissimique domini, domini Stephani Sembery, praepositi Varadiensis, archidiaconi Trinchiniensis, canonici Nytriensis, etc. nec-

non abbatis Pásztó vigilantissimi.» (Zirczi ap. levélt.: Act. abb. Pasztó. kelet nélkül, mellékelve a fasc. 30. nr. 1-hez).

² Ezen kötetben: Oklevéltár CXLV. sz. okl.

tisztartójának mi a neve? A malom hasznát ki teszi zsebre? a bordézmát kik szedik? az erdőkön legel-e sertésnyáj?

Sembery már jó korán gondoskodik pártfogóról is apátsága emberei részére. Ilyenül Bosnyák Tamást nevezi meg. Ettől biztos lehet várni, hogy «nem is engedi a calvinista praedicatort bébo-csájtani közöttökben».¹

II. Mátyás király értesül, hogy a pásztói apátságnak több birtoka idegen kézen van. S minthogy ő az apátságot összes javaival és jogaival Sembery Istvánnak adományozta, egész erővel azon van, hogy az idegenített javak és jövedelmek jogos tulajdonosuk kezére jussanak. Ez okból ír, 1615. febr. 18-án² és 1616. márcz. 30-án³, Bosnyák Tamás füleki, Forgách Miklós szécsényi és Somogyi Mátyás gyarmathi kapitányoknak. Meghagyja nekik, hogy, ha Sembery István vagy megbízottja, a pásztói apátság birtokainak és jövedelmeinek kinyomozása s visszafoglalása ügyében, hozzájuk fordul, egész erővel támogassák és minden támadással szemben védelmezzék.

Sembery még 1620-ban is panaszkodik, hogy apátsága jószágainak nem tud birtokába jutni. Megemlíti, hogy a birtokok a török uralom területére esnek, s ezért bajos az erőszakos foglalókat kizavarni. Kéri ő felségét, parancsolja meg a füleki és az új szécsényi várkapitánynak, Babindali Andrásnak, hogy ügyét fegyveres erővel is támogassák. Ügyét pártolólág terjesztik II. Ferdinánd király elé.⁴

De ezen lépésnek is kevés eredménye lett. Hiszen II. Ferdinánd király még 1626. máj. 29-én is oly értelemben utasítja Galanthai Eszterházy Miklós grófot, Ujvár főkapitányát, hogy Sembery István pásztói apát birtokjogát, az erőszakos foglalások és támadások ellenében, védelmezze meg.⁵

Sembery István végrendeletének végrehajtója Gyöngyösy Mihály pap és Balka Miklós nyitrai kanonok lettek.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXLVIII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CXLVI. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CXLVII. sz. okl.

⁴ Extractus propositionum anni millesimi sexcentissimi vigesimi. Stephanus Sembery abbas Pasztoviensis exponit, per imperatorem Matthiam dictam abbatiam sibi collatam, eam cum in ditionibus turcicis sit, propter nonnullos violentos sese in bona ingerentes possidere non potuit; supplicat mandari Domino

Bosnyak capitaneo Fülekiensi et Andreac Babindali capitaneo Zechieniensi, ut in apprehensione bonorum eum iuvent et contra violentos protegant. Opinio. Est negotium in beneficium iurium ecclesiasticorum defendendorum cedens. Iure merito vestram maiestatem hoc ipsum clementer concedere posse. (Zirczi apáts. lev. II. 911. sz. 4. okir.)

⁵ Ezen kötetben: Oklevéltár CL. sz. okl.

Ez a végrendelet utóbbinak sok kellemetlenséget okozott. Még saját végrendeletében is megemlékezik ezekről és imígyen akarja magát tisztázni az utókor előtt: «Minthogy szegény megholt Semberinek és nittrai lectornak testamentariusi voltunk szegény Gyöngyösi Mihál pappal, ki hagyott volt én nálam valami ládát, melyben pénzt mondottanak lenni, kit én nem láttam; történt annak a ládának házamtól ellopása, mely ládát azután az füzesben megh találva üresen hozták hozzám. Melynek ellopása és föl törése miatt engemet infestaltak mind az Ur Eö Nagysága, s mind az nemes Captolom. Im most azért utolsó órámon levén életemnek, vallom élő nyelvemmel, hogy bár szörnyű halállal haljak meg, ha én részes vagyok benne és ha tudom is, hova lett és ki dolga; azért méltatlan kerestenek eddig is rajtam. A mi penigh ugyanezen Semberi testamentumát illethi, molestaltattam sok izben szegény Gyöngyösi Mihál pap halála után, hogy én az egész testamentomról számot adnék. Arra is azt mondom, hogy ki tetszik azon testamentomból, ha tartozunk-e számot adni, avagy nem; nekem penigh előttem való volt szegény Mihál pap s kezében levén minden állapot, eö disponált minedenekből; én kit tudtam, s kit nem, s most sem vagyok semmiben részes».¹

Sembery István halála után, II. Ferdinánd király, 1637. szept. 17-én, *Somogyi Ferencz* egri örkanonokot nevezi ki pásztói apáttá. Az adományozó levélben jámbor életét, tudományos képzettségét és hűségét említi meg a kinevezés alapjául.² Egyidejűleg utasítja a pozsonyi kamarát, hogy Somogyit az apátságba és a hozzátartozó összes birtokokba beiktassa és bevezesse.³

1648-ban jelen van a nagyszombati zsinaton és a határozatokat pásztói apát létére mint az egri káptalan és Izdenczy Miklós teljes hatalmú képviselője írja alá.⁴ 1649-ben egri nagyprépost.⁵ 1654. okt. 19-ike előtt már leleszi prépost.⁶ Mint ilyent 1655-ben biztosul küldik ki a száraz vámok megszüntetése végett.⁷ A pásztói

¹ Vagner Józs.: Adalékok a nyitrai székes-káptalan történetéhez. 210—211. l.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CLIII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CLIV. sz. okl.

⁴ *Péterffy*: Sacra Concilia II. P. 384. l.

⁵ Memoria dignitatum et canonicorum

cathedralis ecclesiae Agriensis. (Az egri káptalan levéltárában.)

⁶ Ezen kötetben: Oklevéltár CLVI. sz. okl.

⁷ Memoria dignitatum et canonicorum cath. eccl. Agr. (Az egri kápt. levélt.)

apátságról úgy köszönt le,¹ — úgy látszik akkor, midőn leleszi préposttá lett.

Utóda *Fejérpataky Mátyás* a Milath nemzetségből leszármazott kelecsényi Fejérpataky családnak az ivadéka. A család ősi fészke Liptóvármegye délnyugati részére esik.²

Fejérpataky Mátyás életpályája ott villanik meg előttünk, a mint 1645-ben nyitrai kanonok lesz. Mint ilyen az éneklókanonokságig fölviszi. Megkapja a pécsváradi, majd meg 1654. okt. 19-én a pásztói apátságot, midőn Somogyi Ferencz erről leköszönt.³

Életéből csak néhány adat maradt ránk. 1647. ápr. 15-én Lapos István Tobolya hegyen, Felső-Köröskény határában levő szőlejét zálogba veti nála 60 forintért. III. Ferdinánd király 1654. jún. 19-én Szilágyi Pál királyi emberrel kiküldi, hogy Aranyosy Erzsébet ügyében Nagyszombatban, Pecsénédén és Petőfalván a tanukat hallgassa ki. Már ezt megelőzőleg (febr. 3.) mint káptalani megbizottat a radosnyai kastélyban látjuk Szász János olvasókanonokkal egyetemben. Itt veszik át Szelepcsényi György püspöktől azt a nyilatkozatot, hogy a trencsén-vármegyei tizedet neki ezután természetben fizessék. Ezen álláspontra helyezkedett a káptalan is saját részét tekintve.⁴

Összes szereplése között bennünket legjobban az érdekel, hogy 1655-ben mint pásztói apát jelen van a pozsonyi országgyűlésen.⁵

Utóda az apátságban *Suella* (Suella) *György*. 1639-ben plébános Vásárúton s pereskedik Kürth és Vámosfalva nevű fiókegyházaival.⁶ 1642-ben pozsonyi kanonok; a káptalan részéről jelen van az 1648-iki zsinaton.⁷ Később, a káptalani jegyzőkönyvek tanúsága szerint, több ízben betegeskedik. Mint káptalani számvizsgálóval nem egyszer találkozunk.⁸ 1655-ben megkapja a bényi prépostsá-

Ezen kötetben: Oklevéltár CLVI. sz. okl.

² *Majláth Béla*: Családtörténelmi tanulmányok 1526. évig. (Turul. 1891. 78. l.).

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CLVI. sz. okl.

⁴ *Vagner József*: Adalékok a nyitrai székeskáptalan tört. 229. l.

⁵ *Zsilinszky Mihály*: A magyar országgyűlések vallásügyi tárgya. III. k. 100. l.

⁶ *Némethy Lajos*: Series parochiarum et parochorum archidioecesis Strigoniensis 947. l.

⁷ *Péterffy*: Sacra Concilia. P. II. 385. l.

⁸ «Quod nos inducti vitae et morum honestate aliisque laudabilibus probitatis et virtutum meritis fidelis nostri honorabilis Georgii Suella, canonici ecclesiae Posoniensis, quibus ipsum ab Altissimo insignitum esse ex fidedigno certorum fidelium nostrorum testimonio cognovimus, eundem itaque tanquam personam idoneam ad praeposituram Beatae Mariae Virginis de Been . . . duximus eligen-

got;¹ 1659. máj. 6-ika előtt meg a *pásztói* apátságot.² Összeírta a pozsonyi egyházban levő «altari»-kat. Meghalt 1664. febr. 22-ike előtt. Hagyott a káptalannak egy vörös selyem casulát; s ugyanennél tett le 2000 forintot mise-alapítványul önmaga és a még életben levő Szegedy Ferencz váczí püspök és pozsonyi prépost lelki üdvéért. Ezen miséket még ma is mondják a pozsonyi káptalanban.³

Svella György utódja a pásztói apátságban, 1664. jún. 26-án, *Kada István* nyitrai kanonok lőn.⁴

Ő e címet méltán önérzettel viselhette, mert a napvilágot is Pásztón pillantotta meg 1617-ben. Mint egri egyházmegyei növendékpap jut a nagyszombati papnevelőbe 1650. okt. 4-én. Először a philosophiát, majd a theologiát végezi el itt. 1654. ápr. 4-én pappá szentelik, s már aug. 31-én saját egyházmegyéjében megkezdí a lelkipásztorkodást.⁵ 1661-ben már nyitrai kanonok. Rá három évre (1664) megkapja a pásztói apátságot, majd meg az éneklőkanonok címet is. Mint kanonokot káptalana két ízben küldi ki képviselőleg. Így 1661. ápr. 4-én Viszocsányi Imre nádori kiküldött társaságában illavai Lászlóffy Jánost és nejét Chalticzky Borbálát csalticzi birtokukba beiktatja. Rá kevés időre (ápr. 28.) az ő és kanonoktársa — Mihály István — jelenlétében megy végbe az a bevallás, a mely szerint szlavniczai Sándor Gáspár Ürmény határában levő jobbágytelkeit 400 forintért eladta Szászy János béli apát s olvasókanonoknak és öcsöcsének Szászy Istvánnak.⁶

dum et nominandum... Datum in arce nostra regia Posoniensi, die nona mensis martii. Anno Domini Millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto.» (Magyar országos levéltár: Liber Regius II. köt. 13—14. l.).

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CLVII. sz. okl.

² *Rimely Károly*: Capitulum insignis Ecclesiae Posoniensis. 270. l.

³ Rimely Károly említett levelében még ezt írja: «Többször betegnek, többször távollevőnek jeleztetik; terhesebb hivatal nem viselt mint számvizsgálói tisztet, ilyen volt még 1663. év ápril 24-én. 1664. év február 22-én már nem élt, mert az e napon beigetartott négy kanonok egyike az ő helyét nyerte el; 1664. márcz. 18-án már mint

pie defunctusnak jeleztetvén s háza a seminario mellett másnak adatván át. 24 áprilban Suri Márton kanonok végrehajtó «praesentavit casulam rubram holosericam e legato A. R. D. Georgii Svella abbatis de Pásztó, quam capitulo reliquit.» Azon felül tett 2000 frt mise-alapítványt magáért és a még élő Szegedi Ferencz váczí püspök s pozsonyi prépostért, mely misék manapig is mondatnak».

⁴ Ezen kötetben: Oklevéltár CLX. sz. okl.

⁵ *Zelliger Alajos*: Egyházi írók csarnoka 216. l.

⁶ *Vagner József*: Adalékok a nyitrai székeskáptalan történetéhez 243. l.

A mint I. Lipót király Kada Istvánt pásztói apáttá kinevezte, nyomban a kinevezés napján meghagyta a m. kir. kamarának, hogy őt az apátságba bevezesse és beiktassa.¹

A kamara 1665. febr. 16-án, Tamásfalvay Istvánt bízta meg, hogy az új apátot az apátságába vezesse be. A parancsot 1665. febr. 17-én teljesíti. Pozsonyban egy kanonoki házban jönnek össze az egyházi és világi emberek; s a bevezetés ezek jelenlétében megy végbe.²

Kada István sem volt jobb helyzetben, mint apát-elődei. Megütközéssel tapasztalja, hogy apátságának jószágai idegeneknek jövedelmeznek. Saját erejéből nem tud változtatni a dolgokon; támogatásért a legfőbb kegyúrhoz fordul.

I. Lipót király belátja, hogy neki épen e czímen kötelessége a közreműködés. 1665. február 12-iki kelettel³ meg is keresi soraival Zombori Lippay György esztergomi érseket s Magyarország primását, Erdődi Pálffy Tamás egri püspököt, Hadadi Wesselényi Ferencz nádort, Csáky Ferenczet, Geresi Petheő Zsigmond ónodi várkapitányt, továbbá tanácsosait, kamarásait, a honthi, nógrádi, gömöri, borsodi, hevesi és szolnoki egyházi s világi előkelőségeket és nemeseket, a füleki és putnoki várkapitányokat. Megparancsolja nekik, hogy a pásztói apátságot régi birtokainak visszaszerzésében és békés használatában támoassák. Névszerint meg is említi, hogy Göcze István, Barius Péter, Keczer András, Frater Pál és Fáy Gábor özvegye tartják jelenleg kezükön az apátsági javak egyrészét; miért is a védelemnek főleg ezekkel szemben kell érvényesülnie.

Az apátra napról-napra több baj várákozott. Az apátság birtokai miatt komoly összeütközése akadt az egri püspökkel, a pásztói plébánossal és másokkal, kik Pásztó földesurának tartották magokat.

Kada István Pásztóra ment, az ottani plébánost a plébániáról kizavarta s több szántóföldet és rétet elfoglalt.

A pásztóiak ezen tényekbe nem nyugodtak bele. Batori László, Keczer András, Barius Péter, Göcze István, Csapi Mária mint Vécsey András özvegye, Frater György és István, Beniczky Mária

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXI. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CLXIII. sz. okl.

mint Fáy Gábor özvegye és György nevű fiának gyámja, Csergál Anna és a többi pásztói közbirtokosok és földesurak nevében, 1665. május 6-án, Bezek György megjelenik Füleken a heves- és külső-szolnok-vármegyei gyűlésen, s tiltakozik Kada István eljárása ellen és őt a törvényes térre utalja. Kijelenti, továbbá, hogy a jogtalanságok folytatása esetében Kada István maga lássa a mit kap.¹

A dolog annyira ment, hogy Kada István hiteles tanuk vallomását is szükségesnek találta joga megvédésére. Az ő vezetése alatt, de azért teljesen szabad akaratukból, Tóth István, Molnár András, Magyar István, Báróczy Dömötör, Harangozó István, Tóth, más néven Gergely Jakab és Válus Jakab pásztói lakók jelennek meg 1668. november 27-én a nyitrai káptalan előtt tanukként. Vallomásuk így hangzik:

Az egri püspök, a pásztói plébános és mások szigorúan megtiltották az apátság alattvalóinak, hogy Kada István apátot Nyitrán fölkeressék; kinyilvánították, hogy az engedetlen jobbágyokra börtön, sőt halál vár. Az egri püspök akarata értelmében, a pásztói plébános az apátsági malomra rontott és a molnár szolgáját kidobta; majd megveréssel fenyegette az apátsági molnárt, ki minden áron ellenkezett, midőn a plébános a malomban háromszáznyolcz szapú gabonát a maga számára kiméretett. Az apátság rétjeit a pásztóiak kaszálták s midőn ezzel fölthagytak, a birák és az esküdtek kényszerítették őket a munka folytatására. A pásztóiak az apátnak borban is adóztak s ezt rendesen közöttük tartózkodása idején rótták le. Ezáltal elismerték, hogy földesuruk a pásztói apát; ők meg csak haszonélvezői a rétek-, erdők-, legelők- és szántóföldeknek.

Kada István pásztói apát, ezen vallomás alapján, a nyitrai káptalan előtt tiltakozott az egri püspök és a pásztói plébános követelése ellen és a tanuk nyilatkozatairól bizonyságlevelet kért. A káptalan 1668. november 27-én teljesíti Kada István kérését.²

Wécsey Sándor 1688. szeptember 7-én tudakozódik az iránt, hogy a pásztói apát nem foglalta-e el azon birtokrészeket, melyeket Oláh János családja tart zálogban? S ha igen, akkor a maga nevében is ki akarja fejezni ezen eljárás ellen a tiltakozást.³

Kada István, a pásztói apátság megtartása mellett, méltóság-

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXIV. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXVIII.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CLXVI. sz. okl. sz. okl.

ban egyre emelkedett. 1676-ban átlép az esztergomi egyházmegyébe s már ápr. 22-én nógrádi,¹ 1684. máj. 16-án meg gömöri főesperes;² 1685. ápril havában erdélyi püspökké nevezik;³ 1687. szept. 17-én éneklőkanonok. Kollonich biboros érsek 1690. febr. 2-án szenteli püspökké Bécsben. 1691-ben esztergomi segédpüspök (suffraganeus).

Esztergomi kanonok korából is maradt ránk egy-két ténye.

1691. ápr. 28-án nyilvánosan megfosztja papi rendjeitől az elzüllött Desirényi, más néven Bolemani Ferenczet. 1692. jan. 18-án ünnepiesen kiengeszteli Nagy-Szombatban a Szent-Miklós templomot, melyet az egymással összeverekedő zenészek előző napon megszeptségtelenítettek egymásnak vére ontásával.⁴

Mint nógrádi főesperes megírta és 1684-ben ily című verses munkáját tette közzé: *Incendium et excidium civitatis Tyrnaviae auctoribus Tökolianis. Tyrnaviae. 1684.*⁵

Ezen műben leírja az 1683-iki nagy tüzet, mely Thököly csapatainak gyújtogatására ütött ki, 5000 embert s a város nagy részét elpusztította.

1695. szeptember 23-án, 78 éves korában, halt meg Nagy-szombatban.

Saját lelki üdveért alapított 600 aranyforinttal egy misét, melyet mindig karácsony vigiliáján kell elmondani. Egy kiváló értékű, vörös főpapi süveget (infula), melyet Kollonich érsektől kapott ajándékba, az esztergomi káptalannak hagyott; többi egyházi ruháit meg egyéb egyházaknak.⁶ Egyéb javainak örököseivé pedig a szégyeneket tette.⁷

Kada István mint erdélyi püspök meg akart válni a pásztói apátságtól. Közetlen utódja, Zolnay András, írja róla 1690. máj. 17-én, hogy «most immár Ő Nagysága másnak resignálni akarja az apáturságot; engemet is kínál vele Ő Nagysága, csakhogy számár nem illet bársony nyeret. Azért hivattat Ő Nagysága.»⁸

¹ Elenchus (Catalogus) dominorum praelatorum et canonicorum almae ecclesiae Strigoniensis 112. l. (Az esztergomi káptalan levéltárában.)

² Zelliger: Egyházi írók csarnoka. 216. l.

³ Elenchus (Catalogus) etc. 124. l.

⁴ Liber Ruber fol. 46. (Az esztergomi kápt.

levéltárában). — Elenchus (Catalogus) etc. 42. l. (U. o.).

⁵ Zelliger: Egyházi írók csarnoka. 216. l.

⁶ Liber Ruber fol. 46. — Elenchus (Catalogus) etc. 42. l. (Mind a kettő az esztergomi kápt. levéltárában.)

⁷ Memoria Basilicae Eccl. Strig. 160. l.

⁸ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXIX. sz. okl.

váltásának kérdése. Zolnay ügye Csányi Istvánnal és Vattay Jánossal. Zolnay szűk pénzviszonyai. Zolnay betegeskedése, végrendelete, halála és emléke.

Zolnay András a nagyszombati egyetemes seminarium növendéke volt. Itt végzi tanulmányait, 1674-ben baccalaureus, 1675-ben meg magister lesz. 1678. ápr. 21-én plébános Hárskúton, 1679. febr. 14-én meg Fülel-Püspökin. Még 1680-ban is itt van.¹ Pásztói apáttá kinevezetése azonban már mint nagy-zellői plébánost éri.²

A mint Zolnay Andrást az uralkodó pásztói apáttá nevezte ki, következnie kellett a felavatásnak. Ezt az egykori nagy-zellői (Nógrád vm.) plébános megyés főpapijának, Széchenyi György esztergomi érseknek kellett volna elvégeznie. Ő azonban Pozsonyban gyengélkedett. Miért is, 1691. febr. 21-én, az előbbi pásztói apátot, a most már erdélyi püspökké lett Kada Istvánt bízta meg a felavatással.

Ez rá egy évre, 1692. febr. 25-én, Nagy-Szombatban, avatta apáttá Zolnayt.³

A kinevező okirat az új apátnak kötelességévé teszi, hogy székhelyén, Pásztón, lakjék; példás életet folytasson; a katolikus hitet előmozdítsa és apátsága birtokainak megvédésére nagy gondot fordítson.⁴

A kamara a beiktatásra már máj. 31-én utasítja Borsiczky János beszterczebányai harminczadost.

Ez kötelességének híven megfelel. Június 11-én indul el hazulról s 14-én már megszáll Pásztón az apátsági épületben. A hivatalos ténykedésre a szomszédos birtokosokon kívül megjelenik még Bendő István váci püspöki vikárius, Katay Gábor alesperes és patai plébános, Liptay István ecsegi, Rákóczy Gábor tari és Nagy András pásztói plébános. A beiktatás vége felé Borsiczky melegen szívére köti Zolnaynak a hitélet szolgálatát. Ez meg mély hálával eltelve, feláll s életét és véréát ajánlja fel azon eszme szolgálatára, melynek az uralkodó kegyéből harczosa lőn.⁵

¹ *Némethy Lajos*: Series parochiarum et parochorum archidioecesis Strigon. 1048. l.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXV. sz. okl. — Feltűnő, hogy Némethy Lajos most említett művében Zolnay Andrást nem találjuk a nagy-zellői plébánosok névsorában.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXX. sz. okl.

⁴ Ezen kötetb.: Oklevéltár CLXXV. sz. okl.

⁵ Ezen kötetb.: Oklevéltár CLXXVI. sz. okl.

Zolnay András, midőn pásztói apát lett, igen kevés pénzzel rendelkezett. Alig tudta kifizetni a kinevezéssel kapcsolatos költségeket. Arra meg már nem is gondolhatott, hogy a bevezetés és beiktatás kiadásait is sajátjából fedezi. Támogatásért elsősorban a wellehrádi apátsághoz fordul. A huzavonából álló válaszok alapján azonban innét keveset remélhetett. Ekkor Schirmthali Schirmer Márián osztrák heiligenkreuzi apátnál próbál szerencsét. Hivatkozik ennek a rendi közérzületére, visitatori és vicariusi állására, — s így akarja megnyerni a pénzkölcsönzésre. Erősen igéri, hogy érületében hálás, a fizetésben meg pontos lesz.¹

Zolnay András sietett nyilvánosságra bocsátani a kinevező levél tartalmát. Ezért jelenik meg Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén 1690. jún. 19-én. A mint a tárgyalás Horváthy Gergely alispán előülése mellett megkezdődik, előáll Zolnay. Adománylevelét előmutatja s kihirdetését kéri. S a mint ez megtörténik, a közzétevésről bizonyáglevelet akar kivenni.

Ennek hallatára előlépnek az óvást tevők. Erdődy György gróf felesége, Rákóczy Erzsébet nevében a szerencsi és ónodi jószágok kormányzója, Mandi László, Bossányi László és Szunyog Gáspár képviselőjében Kubinyi Ádám; Vay Ábrahám felesége, Ibrányi Anna helyett Barátnaki Ferencz; Battik János örökösei személyében Battik Gergely; Fáy Ferencz és István, továbbá Wécsey Sándor megbízásából Laczkovics István tiltakoznak az adománylevel kihirdetése és szövegének azon helyei ellen, melyek küldőiknek, mint a pásztói apátság egyes jószágai birtoklóinak jogát érintik, sőt veszélyeztetik; továbbá már előre, s a mennyiben esetleg megtörtént, a multa nézve is óvást emelnek Zolnaynak beiktatása és bevezetése ellen, a küldőik kezén levő birtokokat tekintve.

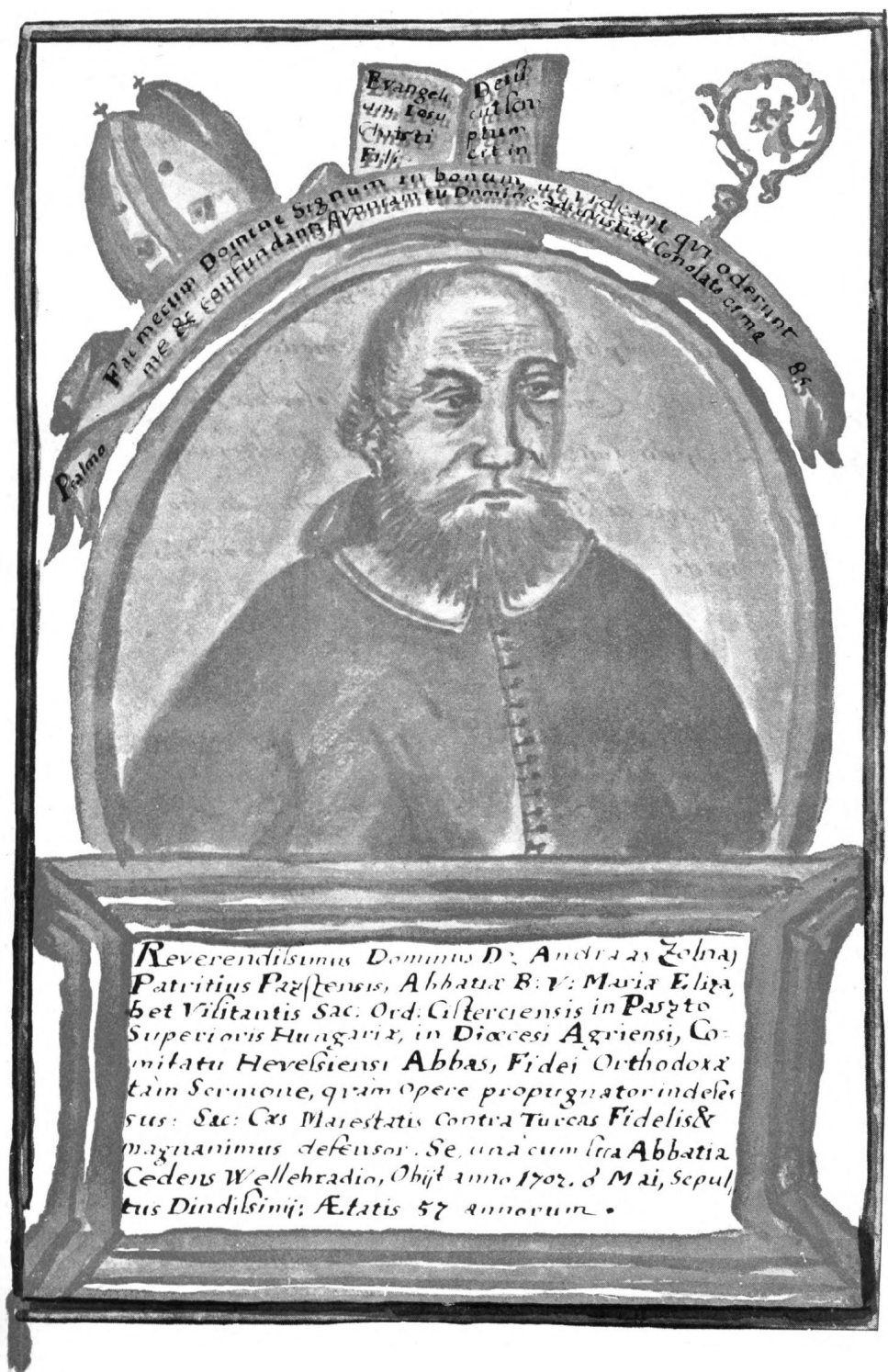
Velök szemben Zolnay András sem maradt néma. Tiltakozik eljárásuk és követelésök ellen s kérését megújítja.

A gyűlés az ügymenetről hivatalos jegyzőkönyvet vesz föl. S így Zolnay kívánsága teljesült, mert az ő föllépését is hivatalos irat örökítette meg.²

De Zolnay az első lépésnél nem állt meg. Vajai Vay Ábrahám

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXCV. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXVII. sz. okl.

felesége, Ibrányi Anna asszony már 1690. júl. 21-én tiltakozott az ellen, hogy Zolnay András, mint pásztói apát, Pásztón és környékén több birtokrészt lefoglalt apátsága részére.¹

A mint a török hódoltság vége felé járt, nyomban kitünt, mily óriási zavar keletkezett a birtokviszonyokban. Az ősi tulajdonosok siettek visszafoglalni az elvesztett területeket; az újak meg a tényleges állapot mellett kardoskodtak.

A bonyodalom különösen az egyházi birtokok körül alakult. Jól tudta ezt I. Lipót király. Az előrelátás vezérli tehát, midőn Zolnay Andrásnak pásztói apáttá nevezése után, 1691. febr. 17-én, az apátság ősi birtokjogának védelmére kel. Felszólítja a nemzet minden rendű és rangú tagját, hogy Zolnay András apátot úgy személyében, mint vagyonában, bármely jogtalan támadás vagy birtoklás ellenében támogassák.²

Zolnay András 1691. febr. 14-én sürgeti a pásztói apátság javainak összeírását s az erről szóló hivatalos iratot.³

I. Lipót királynál meg keresztülviszi, hogy Wécsey Sándor, kinél egy és más iratot gyanítottak, a legfelsőbb helyről utasítást kap a nála levő pásztói okiratok kiadására. Ez azonban, 1691. máj. 9-én, Csáby Benedek és mások előtt kijelenti, hogy a keresett iratoknak nincs birtokában.⁴

Zolnay a pásztói okleveleket továbbra is szorgosan nyomozza. Értésére esik, hogy Vámos István nevű jobbágya s ennek fia tudnak valamit az okirat hollétéről. A kihallgatás alkalmával azonban, 1692. decz. 8-án, úgy vallanak, hogy nekik ezekről sejtelmök sincs.⁵

Mivel Zolnay fülét oly hír is megütötte, hogy apátságának több rendbeli okiratait a pannonthalmi szentmártoni konvent őrzi, királyi közbelépés révén iparkodik ezt az oklevelek kiadására rábírn.

Kérésének meg is lesz az eredménye. I. Lipót király Lindvay Placid pannonthalmi szentmártoni apátot, 1698. márcz. 3-án, fel is szólítja az okiratok kiadására akár eredetiben, akár hiteles másolatban, — miként ezt a hazai törvények megszabják.⁶

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXVIII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXIX. sz. okl.

³ Magy. Orsz. lev.: Eccl. Cann. fasc. 68. nr. 80.

+ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 16.

⁵ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXXIV. sz. okl.

⁶ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXVIII. sz. okl.

Zolnay Andrást az uralkodó előtt nagyon sötét színekkel festették le ellenfelei. Ügyének tisztázása végett személyesen rándul föl Bécsbe s magával viszi a pásztói hatóság elismerő s dicsérő nyilatkozatát.

Csúr Gáspár pásztói első bíró, Török Ferencz és Dienes Simon esküdtek, Zeke Gáspár, Válus András és Berkes István tanácsosok, 1692. június 8-iki kelettel, szép bizonyítványt állítanak ki egyéniségéről. Elmondják, hogy Zolnay András, mióta pásztói apát, Pásztón lakik s lelkipásztorkodásával a hívek lelki életét emeli és a katolikus vallás ügyét előbbre viszi. Ezen lelkes munkájában nem csüggeszti azon tény sem, hogy apátsága, melynek birtokai s jövedelmei javarészből világi emberek kezén vannak, igen keveset jövedelmez. S még ily körülmények között is semmiféle világi földesúr jószágait és jövedelmeit nem támadta meg; hanem csak azon földterületekre tette rá a kezét, a melyek a közvélemény szerint az apátság ősi birtokai voltak.¹

Zolnay András Lipót király elé ily értelmű panaszszal járul: Habár Ő felsége őt pásztói apáttá nevezte s pártfogó levéllel is ellátta, egyesek még sincsenek tekintettel jogaira. Lefoglalják a tizedet, mely neki a pásztói földek után — a szőlősi hídtól délre a filimesi pusztá határáig és a Zagyva két partján számítva — jár; népeit a birtokok békés használatában zavarják s kezüket a Monostor és Káposztás nevű malmokra is ráteszik.

Mivel a kérdéses földterület természetének megállapítása az úgynevezett «neoacquistica comissio» hatáskörébe esett, I. Lipót király, 1692. június 25-én, Dévay Pál hevesvármegyei szolgabírónak, Ország Pál és Pethes Ferencz esküdteknek oly utasítást ad, hogy a birtokfoglalókat erőszakos tényüktől tiltsák el s utalják őket a Kolonich Lipót vezetése alatt működő országos bizottság határozatához.²

Zolnay András kérésére, Keresztszeghy Csáky István gróf országbíró vizsgálatot rendel el. Az egri káptalan részéről Szárhegyi András kanonok van jelen, — a bírói hatóságot meg Csala Gergely esküdt képviseli. A tárgyalás 1693. aug. 17-ikén megy végbe. A kérdés Alló, Csernye, Disznósd, Horsó, Mogyorósd és

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXXII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXXIII. sz. okl.

Omány birtokok, Nádasd és Ubad puszták jogi természetének kiderítése körül forog. Tanukként ezek szerepelnek: Duúl István mint Ispán Ferencznek volt alattvalója; Nagy János és Törő Pál, egykor Losonczy György embere; Vámos Mátyás mint Vay Ábrahámnak egykori híve; Koós Gábor és Vámos György mint Melczér Jánosnak volt alattvalója; Pap János mint Fáy György özvegyének egykori embere, — valamennyien Allóról; Kovács, más néven Csipáni György egri, Berencsy Tamás meg járdánházai nemes; végül Vámos István azelőtt Vay Ábrahám alattvalója.¹

Ugyancsak Keresztszeghy Cháky István gróf országbíró, 1693. aug. 11-én, az egri káptalant egy másik vizsgálattal is megbizza. Királyi emberekül Laskó István, Dévay Pál, Csala Gergely; Gergelyfy Balázs, Tiba István, Nagy Márton, Péter Ferencz és Sötér Benedek nemes embereket nevezi meg.

A tanukihallgatás napja 1693. aug. 25.² Az egri káptalan nevében Szárhegyi András jelenik meg; királyi ember minőségben meg Csala Gergely szerepel. A kérdés a körül forog, mely helyek tartoztak régente a pásztói apátsághoz. Az ügyben ezen negyvennyolcz tanu nyilatkozott: Bochó Mihály, Gergely, Gál István, Mocsó Márton, Darabos János, Király János, Sándor Demeter és Szorcsik Ferencz jobbágyok Sós-Hartyánból; Sulyok Jakab és Kiss Albert jobbágyok Batonyból; Toth Albert, Gyenes János, Király András, Jakus János, Tósmaghi János, Szappan Gergely és Tóth György jobbágyok Szöllősről; Szarka Pál, Balogh István, Tóth Pál, Tósér Pál, Tóth Mihály özvegye Beke Dorottya jobbágyok Bárkányból; Nagy Gergely, Boldizsár Péter és Csepe Gergely jobbágyok Tarról, Tóth János, Nagy Antal és Gergely jobbágyok Verebélyről; Magyar István nemes Gyöngyösről; Petrik Pál kántor, Balogh János harangozó, Bános János, Melegh Pál, Vargha Gergely, Kovács Gergely, Kiss Pál s Vargha István jobbágyok Ecseghen; Válus András, Kada András, Borbély András. Endrész János, Kelemen Pál, Kada Márton, Bódy Pál, Kiss Márton, Jákó András jobbágyok, Jászberényi Pál plébános s Pálya Mihály bíró Pásztóról.

A tanuk vallomása szerint a pásztói apátságnak ezen helyeken volt birtoka: Pásztó, Sós-Hartyán, Bárkány, Hasznos, Megyer,

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXXVIII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXXIX. sz. okl.

Csécse, Verebély, Garáb, Tepke, Nádasd, Ecsegh, Szent-Jakab, Szurdok-Püspöki, Apcz, Almás, Filémes, Hatvan, Tar, Szöllős, s hozzátartozott még a Szöllős és Nagy-Bárkány közötti szőlő, melyet «Apátur hegyé»-nek, vagy «Úr hegyé»-nek neveztek; Rednek szőlő (Rednek hegy); Pásztó város végén a Barátrét és Barát erdeje; Monostor malom, Káposztás malom.

Zolnay András apát úgy véli, hogy ezeken kívül még Ágasvár, Ó-vár, Kis- és Nagy-Bátony, Lengyend, Maczonka, Kis-Hartyán, Gede, Nádasd, Csontfalva, Jobbágyi, Musla, Czirák, Kökényes, Szántó, Palotás, Hihalom, Kóka, Almás, Tóth-Almás, Kecskemét, Körös és Czegléd határában is volt birtoka a pásztói apátságnak.

A tanuk egyike, Magyar István nemes ember, ki azelőtt Pásztón lakott, úgy nyilatkozik, hogy ezen helyeken csakugyan birtokos volt az apátság.¹

Midőn Zolnay apátságának egykori jószágait vissza kezdte foglalni, ellenfelei erőszakoskodásról vádolták. Királyi leirat az ügyet a «neo-acquistica» bizottsághoz utalta. A felperesek azonban a rendes birói eljárást sürgették. Zolnay, habár eljárásának törvényes voltában bízott, a bíróság határozatáig lemondott azon birtokok haszonélvezéséről, melyek szóban forogtak, s azon jogállapothoz ragaszkodott, mely a beiktatás idején volt érvényben.

I. Lipót király ezen tapasztalat alapján 1693. okt. 16-án fölmenti Zolnay Andrást a jogtalan birtokfoglalás vádja alól.²

Zolnay ellenfelei ebbe nem nyugosznak bele. Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén, 1694. jan. 24-én, hallatják tiltakozó szavukat. Bajcsi György személyesen tiltakozik Apcz hevesvármegyei és Szöllős nógrád-vármegyei jószágára nézve. A bedeghi Nyári-család jószágigazgatója, Huszár Imre nevében meg Bajcsi Mihály száll védelmére a Nyári-család nemesi birtokjogának.

Velök szemben Zolnay viszont óvást tesz követelésök ellen.³

Zolnay Andrásnak a birtokvisszaszedés miatt Fáy Lászlóval is sok baja volt. A dolog annyira ment, hogy embereik össze is verekedtek és egymást ölték. Ezen tény hallatára I. Lipót király, 1694. febr. 9-én, mind a két félnek meghagyja, hogy törvényes rendelkezésig a tényleges viszonyokhoz ragaszkodjanak.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXXIX. sz. okl.

² Ezen kötetb.: Oklevéltár CXC. sz. okl.

³ Ezen kötetb.; Oklevéltár CXCI. sz. okl.

A királyi rendeletet a Gyöngyösön tartott megyegyűlésen, 1694. márcz. 16-án hirdették ki.¹

Wécsey András, Szunyogh Gáspár, Melczer János és mások I. Lipót királynál többszörösen kérelmezték birtokjoguk körvonalozását Zolnay Andrással szemben. Végérvényes határozat előtt a király 1694. máj. 24-én, úgy utasítja a nádort, hogy rendkívüli bíróság elé terjeszsze az ügyet.² Így akart véget vetni azon hosszas bonyodalomnak, mely a felek között dúlt.

A pásztóiak az 1696-iki adóösszeírásnál úgy nyilatkoztak, hogy szántóföldjeik és rétjeik egy részét a pásztói apát, t. i. Zolnay András elfoglalta.³

Midőn a pásztói földesurak és közbirtokosok Zolnay birtokvisszafoglaló munkája elé annyi akadályt gördítettek, fogta magát Zolnay és Buttler egri parancsnoknak adta bérbe azon jószágokat, melyeket az illető birtokosok kezéből nem tudott kivenni. Ez azután fegyveres erőt alkalmaz, s így foglalja le az apátság tulajdonául tekintett birtokokat.

Ily eljárás láttára az érdekelt felek — Bossányi László, Wécsey Sándor, Vay Ábrahám, Horváthy Gergely, Róth János, Borsiczky János és Keczer András árvái — a magyar királyi udvari kancelláriához fordulnak és kérik: írná körül kissé világosabban azon jogokat, melyeket a királyi oklevél Zolnay Andrásnak biztosít, hogy ez túlhajtott követeléseiével már egyszer felhagyjon s az ő birtokjogukat a jövőben ne zavarja.⁴

Kevéssel később egy lépéssel tovább mentek.

A pásztói közbirtokosok ugyanis Zolnay Andrásnak visszafoglaló munkáját — s igen helyesen — a királyi pártfogólevél alapján magyarázták meg. Ez okból Lipót királytól most már nem a szabatosabb körülírást, hanem az oklevélnek érvényen kívül helyezését kérik. Ezenkívül a törvény nevében tiltakoznak az ellen, hogy Zolnay András a bíróság ítéletére mit sem ad. Készségüket jelentik ki, hogy álláspontjukat törvényes téren ezentúl is készek védelmezni Zolnayval szemben; — de föltétlenül tűzik ki, hogy ez előbb az okozott károkat térítse meg.⁵

¹ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 26.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CXCIX. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CCIV. sz. okl.

⁴ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXII. sz. okl.

⁵ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXIII. sz. okl.

Zolnay András kérésére I. Lipót király, 1698. márcz. 8-án, a garam-szentbenedeki konventet utasítja, hogy tartson tanukihallgatást.

A kérdés a körül forog, hogy Zolnay pásztói apát birtokán csakugyan megtörtént-e azon hatalmaskodás, a mely a panasz tárgyát képezi. A kiküldött konvent részéről, 1698. április 21-én, Biely Mihály rendtag jelenik meg. A hivatalból megnevezett Dúl Mihály, Bene Ferencz, Jelenszky Ferencz és Gábor, Jánosy János, Petes Ferencz és Nagy Márton királyi emberek közül meg ez utóbbi vesz részt a tárgyaláson. Tanukként Horváthy Gergely és Csány István heves-vármegyei esküdtek, Zeke Gáspár, Hendlovay János, Tóth György, Muslay György, Török Ferencz, Kada András, Horváth György, Jákó Orbán, Horváth János, Somosköy Ferencz, Csövy Ferencz és Szakács János szerepelnek.

A garam-szentbenedeki konvent 1698. április 27-én terjeszti föl jelentését a tanuk vallomásáról, a mely Zolnay panaszát alapelőadja. Vagyis kitűnt, hogy Róth János a pásztói apátnak, Zolnay Andrásnak a buzavermét föltörette, belőle 100 kila buzát elvitetett s ezt a többi földesurakkal megosztotta; a Káposztás malomra is rárontott, kerekeit, köveit és edényeit összetörette; a vámbuzát meg elvitette. Ezenkívül az apátságnak eső gabonátizedre a kezét rátette, az apátot és embereit pedig megfenyegette. Vay Ábrahám az apátság emberét, Nagy Gergelyt, Ajnácsköre hurczolta s itt gyötörte. Ugyanezt tette Fáy László Endresz Jánossal, a pásztói apát jobbággyával. A pásztói földesurak jobbággyai végül az apátságnak nyolcz házát tették tönkre Pásztón.¹

Heves és Külső-Szolnok vármegyének 1698. nov. 6-iki gyűlésén, Gyöngyösön, Országh Pál szolgabíró és Peres Ferencz esküdt előadják, hogy Pólya Mihály, Zolnay András pásztói apátnak gondviselője (provisor), bizonyos telek tulajdonosára nézve nekik, mint a vármegye kiküldötteinek, nem akart fölvilágosítást adni. Ezen vonakodásnak az az oka, hogy Zolnay András ezt a telket apáti lakása udvarául elfoglalta. Ezen jogtalan foglalás ellen Fáy György özvegye, továbbá Vay Ádám gondviselője, Török Ferencz, az összes pásztói birtokosok nevében tiltakozott.²

Szalay Pál és emberei, urok biztatására, Zolnay András pásztói

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXX. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXV. sz. okl.

apát birtokán hatalmaskodtak. A dolog perre került, de utóbb is békés kiegyezés vetett neki véget.

Szalay Pál, 1699. júl. 3-án, kártérítés czímén kétszáz rajnai forintot ígér. De mivel az összeg nem volt kéznél, a lefizetés idejéig két paripát bocsát rendelkezésére, — azon kikötéssel, hogy ha a fizetéssel a megszabott határidőn túl késnék, Zolnay minden tartózkodás nélkül eladhatja a lovakat.¹

Zolnay András ügyével Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén is találkozunk. Almássy János vezetése mellett, 1699. júl. 6-án, ugyanis megnyílik a gyűlés. Szalay Pál ily panasszal lép föl:

Megtörtént, — mondja a panaszos fél — hogy egy alkalommal, mint földesúr, felülvizsgálás végett Pásztóra jött s a birónak valamit parancsolt. Ennek hallatára Zolnay András annyira megfélekedezett magáról, hogy erőszakos tettekre ragadtatta magát. Embereit szóval és intéssel az ő személye és emberei ellen biztatta, ingerelte. Még a harangokat is félre verette, hogy minél nagyobb legyen az izgatottság. Célját el is érte. Mert jobbágysai most a panaszosra és embereire rohantak. Őt magát alaposan elverték, jobbágysait súlyosan megsebeztek, lovaikat pedig elvették. Sőt még tovább mentek; őt vasra verték, két nap és egy éjjel fogságban tartották s csak kierőszakolt ígéret után bocsátották szabadon. Miért is — folytatja tovább — ígéretét érvénytelennek nyilvánítja s az okozott károk megtérítését kéri.

Zolnay szintén jelen van a gyűlésen. A vádak elhangzása után nyomban tiltakozik ellenök s kijelenti, hogy semmiféle kártérítésre nézve sem érez magában kötelezettséget.²

Szelecski Márton Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén, Gyöngyösön, 1699. aug. 22-én megjelent és Andrásy György mint Wécsey Sándor gyermekeinek gyámja, Vay László, Róth János, Melczer László és a többi pásztói földesúr és közbirtokos nevében előadta, hogy Zolnay András Pásztón a «Pokolfá»-n innen és túl, sőt esetleg a még másutt levő termést is erőszakkal lefoglalja. Miért is, nehogy a hallgatás beleegyezésnek lássék, s hogy másrésről küldői jogát meg is védje, tiltakozott Zolnay eljárása ellen s a jövőben előforduló jögháborításért a felelősséget ő rá hárította.³

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXX. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXXII.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXXI. sz. okl.

A pásztói földesurak magukkal a pásztói lakosokkal is ellentétbe jutottak. Ezek régi kiváltságaik érdekében, 1699-ben, I. Lipót királyhoz fordulnak. Felemlítik, hogy a régi magyar királyoktól sokféle szabadságot nyertek s ezeket később Zsigmond, I. Ulászló és Hunyadi Mátyás király megerősítették. Az ország viszontagságos századai alatt ugyan lappangtak ezen előjogokról szóló okirataik, de ma már kéznél vannak. Miért is kéri ő felségét, erősítse meg ezeket s adja meg nekik azon érvényt, melylyel eredetileg bírtak.¹

A pásztói lakók ősi kiváltságát a későbbi földesurak nem akarják elismerni. Ezért tiltakozik Bajtai István 1700. jan. 26-án, Bossányi László, Andrássy György, Vay Ábrahám és a többi pásztói földbirtokosok nevében, Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlése előtt azon kiváltságok ellen, melyeket a pásztóiak még a középkori magyar királyoktól kaptak.

Zolnay András, pásztói apát is szerez magának egyidejűleg hiteles átiratot a tiltakozásról.²

A pásztói lakók óhajára a m. kir. kamara kéri a kancelláriát, adja ki azon oklevelet, mely Pásztó lakosságának érdekeit és jogát támogatja s rendelje el, hogy a pásztóiak földesuraiknak a per lebonyolításáig nem fizetnek adót.

A kancellária 1702. ápr. 28-án ír a m. kir. kamarának. Értesíti, hogy a kérelmet nem teljesítheti. Mert Pásztó város Zsigmond királytól nyert kiváltságát már több mint egy évszázad óta nem élvezi; a pásztói földesurak adománylevelöket előmutatták s így igazolták a régi haszonélvezetet és birtoklást, miért is őket a jövedelem élvezésétől megfosztani nem lehet és nem szabad. Ha azonban a kir. fiscus a pásztói lakosság védelmére akarna kelni, ezene setben a kir. kamara nem vonakodik a támogatástól. Vagyis ír majd a nádornak, — a ki elé hazai törvények értelmében az ügy tartozik — hogy az egész kérdést minél gyorsabban vizsgálja meg és bírálja el.³

Egyidejűleg maga I. Lipót király is intézkedik, hogy a hatóság a pásztói lakosság személyi és birtokjogát a földesurak erőszakoskodása ellen megvédje s az okozott sérelmek orvoslásáról gondoskodják.⁴

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXVI. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXXIII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXXIX.

sz. okl.

⁴ U. o.: Oklevéltár CCXL. sz. okl.

A pásztói közbirtokosok 1699. okt. 4-én már erősen szorongatják Zolnayt, hogy váltsa meg tőlök az apátság egykori birtokait. S mivel ő pénz hiányában kezeit megkötve látta, a wellehrádi apát tanácsát és támogatását kéri ki.¹

Zolnay e közben értesült, hogy a «neoacquistica commissio» a feleket a jövő évi tárgyalásra utalta. Biztosra vette tehát, hogy a kérdésnek békés úton kell lebonyolódnia. Beleártja magát a kérdésbe az egri püspök is, kinek birtokjogával a kérdés benső összefüggésben volt. Ő Zolnaynak oly tanácsot ad, hogy ha a békés kiegyezés sikertelen marad, haladéktalanul jogi térre lépjen. Zolnay azonban a békés megoldáshoz ragaszkodik.² Még 1700. szept. 8-iki levelében is arról értesíti a wellehrádi apátot, hogy a birtokok visszaváltásának csak egyetlen egy akadálya van, — a pénz; mert a pásztóiak bármely pillanatban készek volnának rá.³

Nezorin Flórián wellehrádi apát belátja, hogy Zolnaynak igaza van. Miért is megbízza, hogy tárgyaljon a felekkel. Ez azonban bajos dolog volt, mert az egyes földesurak 1700. december havában nehezen voltak hozzáférhetőek. De kilátásba helyezi, hogy mihelyt kedvező alkalom kínálkozik, személyesen fölkeresi az egyes birtokosokat.⁴

Csány Lőrincz fia István, pásztói nemes ember volt. Lovai egy alkalommal Zolnay András pásztói apát jószágán a tilosban legeltek; miért is az uraság kuriájára behajtották őket. Csány István ügyet sem vet a dologra. Maga megy el s lovait kiszabadítja. Vakmerőségén azonban rajta vesztett. Őt magát is elfogták és elzárták. Ekkor fűhöz-fához kapkod. Vas Mihály pásztói bíró, Payda Pál, Cser Gáspár és Csihaj János közreműködésével szabad lábra is kerül, — de meg kellett ígérnie, hogy egy álló esztendeig teljesen Zolnay apát rendelkezésére áll fogatával. A nyomtatást azonban nem érti bele, mert ez csak részért hajlandó végezni.

Zolnay az ígélet biztosítékáról is gondoskodik. Csány István 1700. máj. 18-án, kijelenti, hogy, ha szavát nem tartaná meg, a pásztói apát az ország törvényei szerint vehet rajta elégtételt.⁵

¹ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 60.

² U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 62.

³ U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 5.

⁴ U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 6

⁵ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 2.

Vattay János Pásztó-Szóllős miatt vizályba keveredett Zolnay András pásztói apáttal, Sas Pállal és ennek feleségével, Gedey Zsófiával. Zolnay a tárgyalásra 1700. okt. 25-én és a következő napokon nem jelent meg. Miért is birságra ítélték s ezenkívül a bíróság intézkedése alapján I. Lipót király 1700. decz. 18-án a jászói konventet küldi ki, hogy Vattay Jánost Pásztó-Szóllős birtokba bevezesse. Királyi emberekül Jeszenszky Ferenczet, Nagy Mártont, Kanizsai Sándort, Gyöngyösi Andrást, Losonczy Györgyöt, Nagy Zsigmondot, Miklovich Istvánt, ifj. Balogh Mihályt, Sipos Jánost, Holecz Mihályt, Batta Zsigmondot és Ádámot s végül Apaleny Andrást nevezi meg. S meghagyja a kiküldötteknek, hogy a birságot Zolnayn minden áron vegyék meg; ha ingóságaiból nem telik, még az ingatlanokból is.¹

Kanizsai Sándor királyi ember kíséretében a jászói konvent Pathay István plébánost és rendtagot küldi ki. Ezek 1701. nov. 7-én jelennek meg a helyszínen. A szomszédok és határos birtokok közül is sokan jelen vannak; — így Megyerről Geczi Lőrincz és András, Varbai Benedek; Bárkányról Ács Pál bíró mint Dül Mihály, Szőke Mihály mint Nika Mihály, Tót Pál mint özvegy Batik Jánosné, született Deák Erzsébet jobbágya; Pásztó-Szóllősről Jakus János bíró, Kargen mint Kargen comes, Kovács András mint Hágó Ferdinánd, Balog János mint Huza Zsigmond, Tőfer András mint Jelenczky Gáspár özvegyének az embere. A bevezetés s beiktatás ezek jelenlétében s ellenmondása nélkül ment végbe.

A kiküldöttek Pásztó-Szóllősről 1701. nov. 8-ára Pásztóra mentek át, hogy a három márka birságot Zolnay Andráson behajtsák.

S ez meg is történt. A megbizottak — Kovács András nemes, Zeke Gáspár és Csór Gáspár mint Bossányi László jobbágjai jelenlétében — Zolnay András gabonájából megfelelő részt lefoglaltak és a bíró kezére adták azon meghagyással, hogy az eleséget tegye pénzzé s a Vattaynak eső részt küldje meg részére.²

Zolnay András mint pásztói apát sokszor nagyon szorult helyzetbe jutott. A pásztói kerületben lakó papság — Almási András gyvai (?) plébános s a patai kerület alesperese, Jakas Pál

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXIV. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXXVII. sz. okl.

a gyöngyösi jezsuiták előjárója, Keleffy a gyöngyösi ferencziek guardianja, Mágocsi Gáspár parádi (?), Ambrovics János gyöngyösi, Terennei Márton pásztói, Berkes András kállói, Ujfalusy Tóbiás ecsegi, Rákóczy Gábor tari, Gergelyffy Sándor lőrinczii plébános és Baranyay János s Magyary Lőrincz gyöngyösi káplán — 1696. decz. 22-én közértelemmel vallja, hogy Zolnaynak annyi jövedelme sincs, mint a vagyoniilag leggyengébb plébániának, s még ahhoz is, a mi befolyik, örökös pereskedés útján jut. Ezenkívül a folytonos viszálykodás sok pénzébe és utánjárásába került, úgy, hogy testileg, lelkileg meg van viselve. Miért is megérdemli, hogy már egyszer apáti méltóságának megfelelő jövedelemhez jusson.¹

Kevéssel később — 1697. jan. 1. — meg azon megokolással is támogatják Zolnay ügyét, hogy ő a hitélet emelésére eddig igen sokat tett.²

Valóban tiszteletet gerjeszt bennünk ezen nemeslelkű férfiak iránt azon részvét, melylyel Zolnaynak szorult helyzetében minden áron segítségére akarnak lenni. 1698. júl. 2-án már annyira mennek a támogatásban, hogy a budai kamaránál hatszáz forintnyi évi kegydíj utálványozását javasolják Zolnay részére;³ — s miként a tapasztalás megmutatta nem is eredménytelenül. Hiszen a kancelláriához intézett kérvényében maga Zolnay kimondja, hogy a m. kir. kamarától kegydíjat kapott.⁴

Pásztó város közönsége 1698. júl. 10-én tanuskodik, hogy Zolnay András páasztói apát a törökök uralma idején megőrizte hűségét a magyar királyhoz.⁵

Zolnay András 1699. jan 20-án elismeri, hogy Rákóczy Gábor tari plébánostól 1696-ban 318 magyar forintot kölcsönzött. Ezen elismervény megírására az készítette, hogy gyakran betegeskedett s gyakori utazása élete meghosszabbításának nem kedvezett. Az adósság földözetéül 200 forint erejéig leköti Nádasd pusztát (Nógrád vm.); a többi 118 forintért meg most mindjárt ugyanennyi kila búzát ad.

¹ Zirczi apáts. levél.: Act. abb. Pásztó. fasc. I. nr. 28.

² U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 29.

³ U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 41.

⁴ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXIV. sz. okl.

⁵ «Attestatio communitatis Pasztoviensis

data domino parocho loci Andreae Zolnay de conservata fidelitate erga domum Austriacum tempore turcicae invasionis.» (Brünni országos levéltár: Archiv-Verzeichniss des Cistercienser Klosters Wellehrad, aufgehoben den 27-ten Sept. 1784. Lit. B. nr. 40.).

Ezen nyilatkozatot tanukként Otrók Márton tári és Molnár Mihály bárkányi mester írták alá.¹

Zolnay András pásztói apát 1693. okt. 24-én, Bakos Jánostól, a ki a kir. kancelláriában mint jegyző szolgált, 115 forintot kölcsönzött oly kötelezettséggel, hogy a folyó évben még vissza is fizeti.²

Zolnay azonban sokkal kedvezőtlenebb anyagi viszonyok között élt, semhogy ily rövid idő alatt tudott volna fizetni. S látjuk is, hogy még 1698. máj. 6-án is adós. Ekkor igéri meg, hogy kamatot mind az elmúlt, mind a jövő évekre szólólag fizet.³

A kölcsönzött összeggel Zolnay mind haláláig adós maradt. Ezért fordul Bakos János, 1702. máj. 27-én, Telekessy István egri püspökhöz s kéri őt, hasson mint megyés püspök oda, hogy ő Zolnay hagyatékából a pénzét megkapja.⁴

Bakos, ügyének támogatása végett, megkéri Matyassovsky László kancellárt. Ez ír is pártfogoltja érdekében Telekessy István egri püspöknek.⁵

Vékony pénzkészlete mellett Zolnay még birtokot is vett.

Borsiczky János beszterczebányai harminczados rendeletére, Horváthi György alispán és Oláh Gergely esküdt Heves-Külső-Szolnok vármegyében, 1692. márczius 21-én, tizenegy pásztói emberrel, a kik a szőlőbecsléshez értenek, megjelentek Muzslán. Itt három szőlőt fogtak becslés alá. Az egyiket, mely Vay Ábrahám emberéé, Dörgő Györgyé volt s «Világos mál»-nak hívták, 70 magyar forint értékűnek találták; a másiknak, mely Csorgaly Ferencz alattvalójáé, Zaidány Istváné, 20 forint a becsára; a harmadikat, melyet néhai Bátor György embere, Baghi Mihály, Zolnay András pásztói apátnak adott el, 40 forintra becsülték. Mindezeket a szőlőket Báthory Gábor 100 tallérért vette meg Rákóczy Gábor tári plébánostól; ezen összegből azonban csak 60 tallért fizetett ki.⁶

Zolnayt a betegség egyre jobban meglepte. 1701. augusztus 15-iki levelében már úgy beszél, hogy hármás betegségéből — kö,

¹ ... «azon kívül pedig buzát száztizen-nyolcz kilátot most mindjárt annyi magyar forintokban». (Zirczi ap. lev. : Act. abb Paszt. fasc. 18. nr. 10.)

² Ezen kötetben: Oklevéltár CXCI. sz. okl.

³ U. o.: Oklevéltár CCXXI. sz. okl.

⁴ U. o.: Oklevéltár CCXLII. sz. okl.

⁵ U. o.: Oklevéltár CCXLIII. sz. okl.

⁶ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXXI. sz. okl.

+

Anno 1899 die 20 Januarij. En atab me
 in recognoscendum, et egyptum advenit
 tara mundeneth, et kith illik et levemach
 rendiben, tuz en et mult, 1896 efrundiben
 Attifretendö Rahorsij Gabor mustan. Tan ple
 brassi dramit et hegyelmint fel verien
 haron fias tizen nyolc magyar forintkor
 birnyos fruktigemre, mind eddigi et hegyel
 me magis emberet et je akartatit, vi
 felvontat mind eddigi et hegyelmintem budat.
 mind et atab midel bitze, vagy se gyulor, et
 aron hirtet tele kofu ataratim, kofu eleneth
 kofu bitusaban bitantalan levin et hegyelmint
 plenari contentatim akartam gubornat, et He
 mes Magyar Var meggyiben kudar nemu fusi
 tabeti pirokias partimot, het fias forintig, zaly
 ban et hegyelmint adtam, middig kivatim.
 Dun, et Gyand et lehis vagy akaron. aron kofu
 pedig budat, fias tizen nyolc forintkor mustan
 gyart aron magis ad forint taban, akartam
 ennet utannas et hegyelmint egyitt ag
 mas

mas go akarattjant elűnté melytő bűn
 fogása ottam ére levélemes túlaydon kérem
 inasat fűköt pacsotemmel meg erősíten a láb
 pacsotemmel emberteges embertek elűt. In og
 pido pafite Anon. es dsi no fupra.

Andreas Lobnig
 Abbes BMV. de pafite
in pma

Coram me Martinus Stroh
 Audi-Magistro Naricanti

Coram me Magistro Dorchumensis
 Mikal' Grolnar

kelevény és mindennapos láz — immár felépült. Ereje annyira helyrejött, hogy átrándulhatott Apátfalvára (Trium-Fontium de Beel) és segédkezett az egri püspöknek, Csete József kompolti apát felavatásánál, a melyre eddig alig látott néptömeg verődött össze.¹

Az 1702-ik év eleje Zolnayt már egészen megtörte. S mivel «testében nyaválóját érzé» s «előtte viselé állhatatlan voltát élete végének», 1702. ápr. 30-án egészen saját elhatározásából végrendelkezett.

Hűségesen felsorolja tartozásait s megjelöli a forrásokat, a honnét a földözetet reméli.

Rákóczy Gábor tari plébánosnak 400 magyar forinttal tartozik. Ennek földözetére hagyja azt a szőlőt, melyet ugyancsak Rákóczytól vett negyven tallérért; továbbá három hat akós hordó bort, — akóját négy-négy magyar forinttal számítva; négy kocsis lovát — melyek közül egy piros, a másik sötét pej, a harmadik csöre, a negyedik lengyel ló — nyolczvan tallér értékben; a kocsiját husz, husz darab kádját és hordóját szintén husz tallér értékben. Mivel mindez csak 360 magyar forinttal ért föl, a hiányzó negyven forintot a gabonatermésből kívánta földözni.

Babos Jánostól, a ki Bécsben lakik, 1694 táján 115 rajnai forintot kért kölcsön. Ennek földözetére lekötötte Nádaska (Nógrád vm.) és Muzsla (Heves vm.) nevű pusztáját. Ha pedig az egész összeg ezekből nem telik ki, majd kifutja a gabonatermésből.

Szabó János pásztói jobbágyának 10 tallérral adós. Ennek törlesztésére elégnék tartja azon szolgálat elengedését, melyre Szabó János köteles, de a melyet eddig nem teljesített. Regulí pakai plébánosnak 60—70, Mihály győri kanonoknak meg 40 tallérral tartozik. Úgy reméli, hogy a termésből majd ez is kifutja, hiszen ebből 600 rajnai forint jövedelmet vár.

Fricz András besztercebányai lakostól 100 tallért vett föl kölcsön. A hitelező úgy rendelkezett, hogy ezen összeg felét a felesége, másik felét pedig majd az egri minoriták kapják. Ezen összeg kifizetését azonban Zolnay a cziszterciekre bízta, a kik biztosították összes adósságainak kifizetésére nézve, «mivel sokat

¹ Zirczi ap. lev.: Act. abb. Paszt. f. II. nr. 14.

költöttem az említett abbatianak — Pásztót érti — kiserzésiben és keresésiben».

Volt még két aranygyűrűje. Ezeket is, mint mindenféle ingó és ingatlan jószágát — a mi még esetleg találkozónék — adósságainak törlesztésére kívánja fordítani.

Összes vagyoni viszonyainak kimutatásával ispánját, Csihai Jánost bízta meg.¹

Már a végrendelet aláírásán meglátszik, hogy ápr. 30-án már nagyon a végét járhatta Zolnay. Nemcsak a remegő vonások, hanem keresztnevének kétszeri kiírása is ezt mutatja. Nem érte tehát váratlanul a halál, mely 1702. máj. 5-én éjjeli 11 óra tájt találta őt a gyöngyösi ferenczesek kolostorában.

*Zolnay
Andras
pafzrhgyj
Abbas*

Az esetről Rákóczy Gábor tari plébános már 1702. máj. 10-iki kelettel értesíti a wellehrádi apátot. Tudatja, hogy ő az elhunyt apát javaira rátette a kezét s kéri, hogy valamely rendtagot küldjön sürgősen Pásztóra.²

Zolnay András élete 58-ik évében halt meg. Buzgó szónok, jeles pap és tisztaszívű ember. Sok baja volt a török katonákkal, de ő rendületlenül kitartott és nem ijedt meg tőlük. Gyöngyösön halt meg és temették el a ferenczeseknél.³

Zolnay András gyűrűpecsétje kerek alakú. Alul kerek paizsban kiterjesztett szárnyú pelikán, mely kicsinyeit saját vérével táplálja. A kerek paizs fölött és két oldalt fut le a paizstakaró. E fölött meg főpapi süveg áll, melynek két szalagja oldalt kanyarog. A süvegtől jobbra A Z A, balra meg B V D P betűket látnunk ily értelemmel: A(ndreas) Z(olnay) A(bbas) B(eatae) V(irginis) D(e) P(aszto).⁴

A wellehrádi cziszterciek Zolnay András emlékét kegyelettel

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXLI. sz. okl.

² ... «significans reverendissimum dominum abbatem Pastiensem, Andream Zolnaj, 5. maii, circa undecimam horam noctis, apud reverendos patres Franciscanos Gyöngyösienses obdormivisse in Domino.» (Zirczi ap. levélt.: Act. abb. Paszt. Fasc. II. nr. 17.).

³ Ezen kötetben a halálára írt emlékvésben 121. l.

⁴ Zirczi apáts. levéltár: 1699. okt. 11-iki keletű lev. (fasc. 30. nr. 19.); 1699. jan. 20-iki kel. lev. (fasc. 18. nr. 10.); 1701. aug. 15-iki kel. lev. (fasc. 2. nr. 14.). Ezen kötetben 118. l.

örizték meg. Tanusága ennek az a vers is, melyet Maietynsky Wenczel Wellehrádon írt az ő halálára.¹

¹ Ezt a verset nem költői becseért — a mi alig valami —, hanem hangjának tiszteltetle méltó voltaért és sajátosságaért közlöm.

Epitaphium reverendissimi Domini Domini Andreae Zolnai abbatis monasterii Beatae Virginis Mariae de Paszto, quod in Wellehradensis monasterii solitudine, montium valliumque moestissima cecinebat filia: Echo.

Viator mortalis parumper . . . siste,
Et bene considera, quisnam sit . . . iste,
Inclusus, qui tumulo . . . iacet
Nunquam amplius loquuturus . . . tacet.
Loquentur tamen quondam ossa . . . arida,
Valle dum Josaphatea comparebunt in . . . arida.
Hic mortuorum corpora rediviva . . . stabunt,
Filium hominis venturum iudicem . . . expectabunt.
Novissimum iacens praestolatur . . . diem,
Cupiens pro se orari missas de . . . Requiem,
Cuius ergo est hoc tam augustum . . . monumentum?
Illius, qui non vix plus quam unum . . . momentum.
Septem supra quinquaginta vixit . . . annis,
Heu! mortalium vita brevis, fallax et . . . inanis.
Quid namque viventes mortales . . . sumus?
Bulla inanis, umbra transiens, disparens . . . fumus.
Tumulatus iacet reverendissimus Dominus Abbas de . . . Paszto,
Praeco zelozus, sacerdos magnus, corde . . . casto.
Augustissimo Leopoldo Hungariae . . . regi
Fidelissimus, cuius se accomodabat . . . legi.
Turcas inter impavido animo . . . stabat,
Spem enim suam in Deo suo . . . reponebat.
Non semel opido quaerebatur ad . . . mortem,
Nec tamen timuit turcicam . . . cohortem.
Inpalandus a turcis iam iam . . . disponebatur;
Non ille pannico hoc terrore . . . concutiebatur;
Confidenter appellavit portam . . . ottomanicam,
Sic salvavit corpus, vitam et . . . animam.
Quem hostilis turcarum furor non . . . quassavit,
Nec germanicae portionis exactio . . . labefactavit,
Nunc fatale mortis telum . . . prostravit,
Et Dindissinii in tumulo . . . collocavit,
Et mortuus est.
Ergo reverendissimus dominus Andreas abbas de Paszto mortuus est?
Ita, ita, ita est.
Vale Paszto, dum pro te indesinenter . . . laboravit,
Se ipsum, vitam suam tui causa . . . consummavit.
Valete Hungari sui quondam . . . commensales;
Qualis est, demonstrat, quia brevi eritis . . . tales.
Vale dulcis et Patria, multumque chara . . . Patria!
En properat Andreas Zolnai ad coeli . . . atria.
Valete amici et cives mei . . . Pastuchovienses!

VI.

Zolnay András mint pásztói apát plébános is akar lenni. Fenessy egri püspök visszautasítja Zolnay szándékát és erre felhívja a pásztóiak figyelmét. Zolnay hoz Pásztóra plébánost s e miatt ellentétbe jut az egri püspökkel. Fászszerényi Pál pásztói plébános. Zolnay az egri püspöktől plébánost kér. Fenessy György egri püspök álláspontja ezen kérdésben. A «kolostor malmá»-nak birtokjogi kérdése. Terencei Márton pásztói plébános szomorú anyagi viszonyok között. A pásztói malom ügye.

Zolnay András, mint pásztói apát, végezni akarta a plébániai teendőket is. Támaszkodott arra, hogy a ciszterci, s így a pásztói apátoknak azelőtt is mindig voltak kiváltságaik és immunitásaik.

Fenessy egri püspök 1693-ban visszautasítja Zolnay szándékát. Hiszen Zolnay ezen kiváltságokat és immunitásokat önmagára nem terjesztheti ki, mert Pásztón már emberemlékezet óta nincs szerzetes élet; de meg a szerzetesek régi kiváltságait a megyés püspökökkel szemben az újabb időben jól összeszorították. Azonkívül ha volna is Zolnaynak ily kiváltsága, ezt X. Incze pápa rendelete alapján, köteles volna az ő kívánatára előmutatni.¹

Fenessy György egri püspök felszólítja Pásztó városát, hogy figyelemmel kísérje Zolnay András pásztói apát törekvéseit; s ígéri

Deus avertat a vobis crudeles turcicos . . . enses !
 Vale amplissima nobilitas . . . Hungarica ;
 Nunquam vos perturbent arma . . . Turcica !
 Vale augustissime Leopoldo Hungariae . . . rex.
 Sit tibi fidelissimus semper Hungaricus . . . grex.
 Vale Kolonicz eminentissime . . . Cardinalis,
 Pater et zelator orthodoxae fidei . . . praecordialis.
 Vale tandem Wellehradum semper . . . dilectum,
 Desiderans desideravi tuum subire . . . tectum.
 Valete patres, valete fratres paulum . . . religiosi ;
 Vivite Dei, crescite, florete, ut sitis . . . gloriosi.
 Vale abba, vale prior, valete et . . . coenobitae ;
 Foecunda Pasztensia pascua non . . . praeterite.
 Vos meum quondam eratis . . . solamen.
 Iam cuncti valete, quibus facio punctum vale. Amen.

(Zirczi apát. levéltár: Rudera Solitudinis B. Virginis Mariae de Paszto.).

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXXVI. sz. okl.

együttal, hogy a «plébánia igazságának és javainak megtartására gondja lesz s a vicariussal ez érdemben már meg is állapodott».¹

Zolnay András pásztói apát — ezer dolga miatt — hozott Pásztóra plébánost,² a ki a hívek lelki életének vezére legyen. E miatt Fenessy György egri püspökkel ellentétbe jutott. Zolnay a püspökkel szemben így védekezik: Igaz, hogy az égen két nap nem ragyoghat; de az is tény, hogy az égbolton a napon kívül csillagok is vannak. S a nap a körülötte és alatta levő csillagokat nem homályosítja el, hanem inkább megvilágosítja fényességével s élteti melegségével. Igaz tehát, hogy az egri egyházmegyében sem lehet két megyéspüspök: de az is bizonyos, hogy az anyaszentegyház «gradus»-ainak is épségben kell maradniok. Miért is én nem török a püspöki joghatóság ellen, hanem inkább ennek a révén kívánok erősödni. S ennek czáfolatául nem szolgálhat az, hogy Pásztóra plébánost hoztam s ezt magamtól függésben tartani kívánom. Hiszen Méltóságod előszóval, de meg írásban is megparancsolta, hogy «gyakor utazásaim végett debite nem adminisztrálhatván az plébániának terhét», szerezzek olyan plébánost, a ki mind a kettőnknek tessenék. A plébános bevezetését bejelentettem az esztergomi érseknek s az apostoli «nunciaturá»-nak; sőt Ő Felségének is tudomása van róla. De még Méltóságod együttal jászói prépost is; s így, mint ilyen, meg nem engedné, hogy iurisdictionja ellenére bárkit is bevinnének Jászóra plébánosnak. Pedig a cisztertreczi apátok joghatósága nem kisebb, mint a prépostoké. S csakugyan a leleszi és csornai préposton kívül, a szentmártoni, tihanyi és szent-gotthárdi apát «hasonlóképen ez privilegiumokkal élnek s magok főplébánosok lévén, viceplébánost, vagy nevezzük káplányoknak, azt tesznek, a kit akarnak», — az egyházmegye fejét megillető tisztelet, joghatóság és tekintély épségben tartásával. De meg a trienti zsinat 24-ik ülésének 11-dik fejezete is úgy rendelkezik, hogy a hol az apátok laknak, ott a plébános és a hívek fölött püspöki joghatóságuk van.³

Fenessy György püspök azt kívánja Zolnay Andrástól, hogy igazolja, mily kiváltság alapján függ tőle a plébánia.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CLXX. sz. okl.

kötetben: A pásztói apátság birtokai fejezetben *Pásztó* birtoknál.

² A korábbi plébánosokat közlöm ezen

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CXCII. sz. okl.

Zolnay kőben szenvedett. Baja annyira elővette, hogy majdnem más világra költözött. Miért is a püspök levelére, a melyet 1693. decz. 6-án kapott kezeihez, csak 1694. január 14-én tud válaszolni.

Kijelenti, hogy kiváltságának jogi alapjait már más alkalommal feltárta; miért is ezeket újabban nem ismétli. Egyébként is a püspök tekintélye ellen soha sem szállt síkra, hiszen esküjében megfogadta, hogy az egyház kánonainak értelmében minden tiszteletet és engedelmességet illendőképen megad püspökének. Igaz, hogy ezt — Fenessy püspök — el sem fogadta, sőt saját házában kijelentette, hogy «Mi haszna; meg kell vallani, nem én tülem, hanem az érsektől immediate függ Kegyelmed». Mindemellett is ő — Zolnay — ragaszkodik a trienti zsinat azon határozatához, hogy azon apátságokat, melyek nem szerzetesek kezén vannak, a püspök évenként látogassa meg. Miért is ő, mint pásztói apát főplébános létre saját «authoritásából» előzetes püspöki beleegyezés nélkül, tarthat-e a maga «residentiájá»-ban káplánt vagy viceplébánost? Igaz, hogy az investitúrát a vicariustól sok unszolásra már elfogadta; de ez nem érinti a jogot, mert fentartással cselekedte.

Késznek ígérkezik, hogy a régi cziszterczi apátoknak idevágó kiváltságát bemutatja. De erre időt kér, mert Heiligen-Kreuzon nem jutott hozzájuk.

Hivatkozik ezután a tanuvallomásokra, a melyekből kiderül, «hogy plébánost nem hallották az pásztóiak, hogy valamikor volt volna az apátúrnak laktában más magán kívül, hanem káplánt tartott, avagy vicejét». Meghívja a gyöngyösi plébánost «hogy az plébániabeli templomot eljönne megnézni, feltalálja az apátúr címerét az sanctuariumnak boltozatján középen, kőből kifaragva. Az nagy oltár előtt pedig, az kőszí fölött címerével együtt az epitaphiumával. Az cziinterem ajtaja felett is hasonló van».

Zolnaynak nagyon nehezeére esett a meghasonlás püspökével. Ezért írja: «Sok nyomorúságim, üldözésim vagynak sokaktól; de megvallom, semmi nehezebben nem esik, mint ezen villongásom».¹

1694-ben *Jászberényi Pál* volt Pásztón a plébános. Ezt azonban Fenessy György egri püspök máshová akarta áthelyezni. Miért is Zolnay András arra kéri a püspököt, «hogy ha Nagyságodnak

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXCV. sz. okl.

méltóságos gratiájából ki nem telhetne, hozhassak máshonnét olyan becsületes pátert segítségemre és az község épületire, ki Nagyságodnak és nekem is tessék».¹

A pásztóiak is értesültek, hogy a püspök át akarja helyezni plébánosukat, a kit csak az előző (1693) évben kaptak. Miért is, 1694. máj. 8-án, kéri az egri püspököt, hagyja meg náluk Jászberényi Pált továbbra is plébánosnak; mert «az eő kegyelme dicséretes és szorgalmatos isteni szolgálatával mi megelégedtünk, mást nem is kívánunk . . . mert tartunk attól, ha eő kegyelme mi tőlünk elmegyen s az Nagyságod gratiája által máshunnan plébánosunk nem rendeltetik, pap nélkül leszen szegény városunk népe nagy lelki siralmas fohászkodásokkal». Zolnay András apátot nem akarják elismerni plébánosuknak; s nekik csak olyan plébános kell, a ki a püspöktől függ.²

Jászberényi Pál plébánosnak Zolnay Andrástól nem volt maradása. Ez azt kívánta, hogy a plébános tőle függjön. Jászberényi meg erről mit sem akart tudni. Így történt aztán, hogy a püspök a plébánost máshova helyezte.

A pásztóiak jó egy évig plébános nélkül maradtak. Zolnay meg betegeskedett s a lelkeszi teendők végzésére elégtelen volt. Most ő biztatja a pásztóiakat, hogy a püspöktől kérjenek ismét plébánost, de olyat, a ki a pásztói apáttól függjön. Meg is teszik. Az Isten irgalmasságáért kéri 1696. ápr. 3-án, «méltóztasson mi rólunk is, ügyefogyott áhítatos catholicus keresztényekről gondot viselni és egy becsületes plébánost jó dispositióval közinkbe küldeni». Kérelmökben hangsúlyozzák, hogy a plébános eltartásáról is kegyeskedjék a püspök gondoskodni, mert a malmot, a melyből előbb a plébánost tartották, sőt a templomot is építették, Zolnay András tartja kezei között.³

Zolnay Andrást hosszas és többféle betegség vette elő, s így a plébániai feladatok végzése reá nézve sokszor lehetetlen volt. De meg az apátság birtokjogának megvédése is gyakori vesződséggel járt. Ezért fordul, 1696. ápr. 5-én, ily levéllel az egri püspökhöz: «kérem Nagyságodat, méltóztassék ezen szegény helységnek jövődöbéli plébánosárul kegyelmesen provideálni; mivel másként azon

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXCVII. sz. okl.

² Ezen kötetb.: Oklevéltár CXVIII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CC. sz. okl.

vagyok, hogy annak rendi szerint az apátúrsággal is resignáljam, magam személyem szerint felmenvén az felséges udvarhoz, ha tovább is csak így kelletik haszontalanul végette szenvednem és költekezmem.»

Kéri egyúttal a püspököt, parancsolja meg a pásztóiaknak, «hogy az plébánosnak eltartásában és fizetésének megadásában szorgalmasabbak legyenek, mint eddig, mert másként el nem élhet közöttök».¹

Érdekes a válasz, melyet Fenessy ezen levélre 1696. ápril 10-én ad.

Rajta lesz, — úgymond — hogy Pásztóra menjen plébános; de azt nem engedi meg, hogy ez Zolnaytól, mint pásztói apáttól függjön. Hiszen a plébánia Pásztón sokkal régibb az apátságnál, a mely 1190-ben jött létre; de meg a pásztói plébánosok a multban is nem az apátoktól, hanem az egri püspöktől függtek. A régi joggyakorlattól Fenessy csak azon esetben hajlandó eltérni, ha Zolnay bebizonyítja az ő álláspontja jogosságát.

A mi pedig a plébános eltartását illeti, ezen érdemben Zolnay a tanács helyett inkább tényekkel álljon elő. Bocsássa ki kezei közül azon házat, malmot, kertet és egyebeket, a melyeket elfoglalt; hiszen ezek azelőtt mindig a pásztói plébánia jövedelmi forrásai voltak. S ha ezt nem teszi, mulhatatlanul a szentszék elé idézi.²

Zolnay András 1696. ápril. 22-iki levele szerint már nem kívánja, hogy a pásztói plébános tőle függjön. Elismeri a püspök előtt, hogy őt ezen kérdésben felültették. A malomra és házra nézve azonban kijelenti, hogy ezeket továbbra is megtartja, mert igazságát ezen érdemben már megmutatta mind maga a püspök, mind a vicarius előtt.³

A pásztóiak igen nehezen kaptak plébánost. 1696. aug. 26-án Szárhegyi András hevesmegyei főesperest s egri kanonokot kéri föl, hogy «legyen mellettük egy becsületes egyházi embernek szerzésében», mert «bizonyára igen lelkipásztor nélkül vagyunk». Ha ő maga nem ismerne hozzájok való embert, értekezzék a vicariussal.⁴

Hogy a «Kolostor malma» az apátságé, Zolnay András így

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCI. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevélt. CCIII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CCII. sz. okl.

⁴ Ezen kötetben: Oklevélt. CCV. sz. okl.

bizonyítja: Már elődje, Kada István, is bírta ezt a malmot, midőn itt lakott. Azután jó szántából engedte át a templomnak és a plébániának, majd meg ő, Zolnay András bírta hat esztendeig, mikor itt Pásztón lakott; később azonban ismét Kada István bírta mindaddig, míg ő nem következett utána az apátúrságban. Serfőző János és Szőke János 1664-ben úgy nyilatkoztak, hogy a malmot «a földesurak akaratjából az kálvinista praedicator bírta» és «az apátúrnak itt nem laktában szánták Szent-Lőrincz templomára».

Ezenkívül feltárja Zolnay András apát az egri püspök előtt, hogy a «pásztiai» csak azért búsítják és terhelik kérelmekkel, mert «ágytul kell nekik buzájul fizetni az időtül fogvást, melyben Kada Uram Eő Nagysága újabban utoljára szedte az malom jövedelmét. Az plébánosnak ugyan hasznosabb, mert két s három annyi jövedelme is van az ágy buzából, mint azon malombul, noha újabban ex fundamento megcsináltattam az kő padját és kerekek állását. Azonkívül birok egy malmot itten az városban, mégis az kettő csak kenyérrel sem tartja el cselédecskémet».

Végül fölidézi Zolnay a püspök emlékébe, hogy midőn Kassán nála volt, ő — Fenessy — kezébe adta a pásztóiak levelét ily szavakkal: «Tartsa meg, mindenütt triumphál ezzel! Maga a püspöki vicarius is a pásztói apát tulajdonának tartja a malmot.»¹

A pásztóiak 1694. február 22-én Fenessy György egri püspök elé ily panasszal lépnek: Már többször írtak, de eddig eredménytelenül, azon malom ügyében, mely a Szent-Lőrincz templomhoz és a plébániához tartozik, s jelenleg mégis Zolnay András apát kezén van, s jövedelméből sem a plébánosnak, sem a templomnak nem ad; pedig ez «oly rongyos, hogy esős időben nem tud az ember hol leülni.» Most tehát arra kéri, «azon szentnek tiszteségére és temploma megruházására méltóztatna az mostani jövendő pászti dézsmát ide engedni».

Kada István erdélyi püspök, mikor még pásztói apát volt, Pásztó városának minden marháját elhajtotta. Ennek jóvá tévése céljából megfogadta Kada, hogy «Szent-Lőrincz templomában egy szép öreg oltárt csináltat». De ő ezt mindeddig elmulasztotta. Miért is kéri püspöküket, figyelmeztesse őt fogadása teljesítésére.

Mindezen bajhoz most újabban az járult, hogy Zolnay András

¹ Ezen kötetben: Oklevélt. CXCI. sz. okl.

apát az esperest be sem bocsátá a Szent-Lőrincz templomba, midőn ennek megvizsgálására eljött. «Ez illetén sok villongás között annyira jutánk, hogy plébánosunk sem lészen.» Kérik tehát nyomorúságos fogyatkozásaik és rövidségük kegyelmes meg-orvoslását.¹

A kérdés most már annyira megérett, hogy megoldás céljából az egri püspök és szentszék elé került.

Zolnay felszólítja ellenfelét, hogy «a fölséges commissiora ne fáradjon», hanem nyugodjék bele az egyházi biróság határozatába. Igéri, hogy azonnal kibocsátja a házat és a malmot kezei közül, mihelyt bebizonyítja, hogy «mind az malom, mind az ház a plébániáé volt mindenkor, és soha sem volt az apátúré.» Sőt ha a püspök megparancsolja, már most kibocsátja kezei közül, — de protestál ellene. Kijelenti, hogy ő ezeket nem erőszakkal foglalta el, hanem jogutóda az előbbi apátúrnak. Nem is mint plébános kapta, hanem apáti beiktatásakor adták a kezére, s már esztendeig bírta, mielőtt Pásztóra jött volna lakni.²

Terennei Márton pásztói plébános 1697. jan. 3-án rajzolja meg sanyarú helyzetét Pettes András egri prépost előtt. Elmondja, hogy Zolnay András a plébániához tartozó házat, malmot, kertet, szántóföldeket s más egyebeket még mindig birtokolja. S így ő nyomorúságos kunyhóban huzódik meg s e mellett még sok mindent nélkülöz. Kéri tehát a prépostot, figyelmeztesse Zolnayt, hogy jogtalanul kezére kerített tárgyakat adja vissza jogos tulajdonosának, a pásztói plébániának. Hiszen ez így van helyén. Mert ha Zolnay lemondott a plébániai teendőkről, adja ki kezeiből a plébánia jövődelmeit is.³

Terennei Márton pásztói plébános Berzsenyi Demeter patai főesperest is megkeresi a plébánia dolgában. 1697. febr. 26-án arra kéri, hogy működjék közre a plébániai javak visszaszerzésénél. S ha másként nem megy a dolog, idézzék Zolnayt a szentszék elé. Egyébként, ha a ház és kert nem a plébánia vagyonának bizonyulnának, a «pászthiak» készek arra is, hogy a plébános számára alkalmas házat és kertet csinálják.⁴

Terennei Márton a pásztói plébániában sokat bajlódott az

¹ Ezen kötetben : Oklevélt. CXCVI. sz. okl.

² Ezen kötetben : Oklevélt. CLXXI. sz. okl.

³ Ezen kötetben : Oklevélt. CCVI. sz. okl.

⁴ Ezen kötetben : Oklevélt. CCVII. sz. okl.

anyagi gondokkal. Ezért ír 1697. ápril 9-én Pettes Andrásnak és kéri, hogy vegye tekintetbe az ő mostani és szegény jövedelmű állapotát s küldjön neki pénzt misékre a rendelkezése alatt álló mise-alapítványokról.¹

A pásztóiak 1697. jún. 6-án az egri vicarius előtt ismét bizonyítgatják a plébánia jogát a malomra és a házra nézve. Elmondják, hogy elődeiktől hallották, de meg a szomszédaik tanúsága szerint is «mindenkor plébánia volt az a ház, melyet apátúr uram magának tulajdonít az malommal együtt; és így apátúr sem bírta különben, hanem ha egyszersmind plébános is volt.» Kada püspök is pásztói apát korában bírta ugyan a malmot, — de nem mint apát, hanem mint plébános. A jövedelem felét maga tette el, a másik fele pedig a templomé lett. Zolnay András apát azonban, minden bizonyító oklevél hiányában, törvénytelenül eltulajdonította. Beiktatásakor a földesurak tiltakoztak is ezen eljárás ellen.²

Pettes András vicarius és prépost a pásztóiak leveléből megértette, hogy Zolnay András a plébánia egykori javaival nem úgy jár el, mint a hogy neki útjában megígérte. Meggyőződött, hogy hathatós orvossággal kell élni vele szemben. 1697. jún. 12-én arra kéri tehát a pásztóiakat, küldjék el neki másolatban mindazon okleveleket, melyekre jogaikat alapítják.³

A pásztóiak okt. 1-én már tudakozódnak a vicariusnál az ügy tárgyalásának idejére nézve.⁴

Sok előzetes kísérletezés után, az egri káptalan Zolnay Andrást szentszék elé idézte. Ő 1697. nov. 26-án meg is jelent Kassán. De mivel Pettes András távol volt, s helyettese sem jelent meg, eredmény nélkül kellett hazatérnie.⁵

VII.

A pásztói kolostor újjáépítésére irányuló törekvés. Zolnay András pásztói apát belépése a ciszterci rendbe. Wellehrádi rendtagok érkezése Pásztóra. Kollonich Lipót vélekedése Zolnay tervéről. A pásztói apátság bekebelezése a ciszterci rendbe. A külföldi

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCIX. sz. okl.

⁴ U. o.: Oklevéltár CCXII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CCX. sz. okl.

⁵ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXIII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXI. sz. okl.

cziszterczi apátságok kölcsöne a pásztói apát részére. A nagykáptalan Cisterciumban megörül Zolnay belépésének. Zolnay halála kifejezésére Wellehrádra készül. Zolnay cziszterczi rendtagot kér Pásztóra az apátsági javak visszaváltása érdekében. Zborka Method rendtag tapasztalatai Pásztón. Zolnay András halála után birtokát a kincstár is, meg a pásztói plébános is lefoglalja. A pásztói apátság leltára Zolnay András halála után. Az apátság jobbágysai és ezek tartozása 1702-ben. A pásztói plébános és Telekessy István egri püspök lépései Zolnay András hagyatéka ügyében. A pásztóiak lépése saját birtokjoguk érdekében. I. Lipót király Nezorin Flórián wellehrádi apátot pásztói apáttá nevezi ki.

A török hódoltság idején a pásztói kolostor annyira tönkrement, hogy Zolnay András már csak romokat örökölt elődeitől. Pásztó lakossága látta az új apát nemes buzgalmát, melyet a hitélet fejlesztése érdekében kifejt. Rokonszenve, sőt szeretete annyira fokozódik Zolnay iránt, hogy késznek ígérkezik a kolostor újjáépítésére.

A jó szándékot azonban anyagi nehézségek akadályozzák a tette érlelődésben. A másfél százados török uralom a hódolt területek lakóit, tehát a pásztóiakat is, tönkre tette vagyoniilag. Nincs tehát nekik, miből építkezni. Tervökkel azonban nem hagynak fel. Készek a megfelelő összeget közadakozás útján is beszerezni. Galánthai Eszterházy Pál nádortól, 1692. decz. 11-én, meg is kapják az engedélyt országos gyűjtésre. Sőt a nádor, a nemes ügy hathatós pártolására, az ország hatóságait és lakóit melegen fel is hívja s figyelmökbe ajánlja Horváth Lőrincz és Gayda Pál gyűjtőket, a kiket a pásztóiak saját községökből az ország bejárására kiküldöttek.¹

A kolostor fölépítésére irányuló törekvés² mutatja, hogy Zolnay lelkében már apátoskodása első éveiben megvolt a gondolat, hogy Pásztót majd a czisztercziek kezére juttassa.

¹ Ezen kötetb. : Oklevélt CLXXXV. sz. okl.

² Hogy Zolnay nemcsak a kolostort, hanem a templomot is fel akarta építtetni, világosan mutatja a következő adat: Zolnay András a magyar kir. kamarának jelenti, hogy a Muzsla pusztá határában levő szőlőket, melyek két évvel ezelőtt a királyi fiscusra

szállottak, ő adta zálogba Bátor Gábornak 100 tallérért. S épen erre alapítja azon kérelmét, adja vissza a kamara neki ezeket a szőlőket, hogy «azoknak jövődelmit pásztói apátúrsághoz tartozandó pusztá templomnak épületire fordíthassa.» (Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXIV. sz. okl.).

Érdekes, mily egymásutánban fejlett ki ez a dolog.

A pásztóiak 1696. ápr. 3-án írják az egri püspöknek, hogy Zolnay András a husvéti ünnepek előtt elkészül hazulról, mert azon fáradozik, hogy a cisztercieket «az itt való pusztá klastromba behozza és magát máshova recipiálja».¹

Terennei Márton, pásztói plébános 1697. jan. 3-án írja Pettes András prépostnak Kassára, hogy Zolnay András az osztrák heiligenkreuzi apát látogatására indult. Hiszen az a terve, hogy a ciszterczi szerzeteseket Pásztóra betelepíti; sőt félek, — mondja a plébános — hogy maga Zolnay is nemsokára felölti a cisztercziek öltönyét.²

Zolnay András már nyolcz éven át fáradoz apátságának lábra állításán, de sikertelenül. A birtokok jó része még mindig idegen kezeken van s nincs is remény a visszaszerzésre. Gondolkodik, mittevő legyen. Végre is döntő lépésre határozza el magát.

Elmegy Morvaországba s a cisztercziek wellehrádi apátja előtt előszóval, majd meg 1698. febr. 15-én írásban feltárja a helyzetet.

Elpanaszolja, hogy már eddig is mennyit buzgólkodott apátsága érdekében; a birtokok ügye még most is megoldatlan s a «neo-acquistica comissio» Bécsben még csak márcz. 3-án tárgyalja — ha ugyan ekkor is rá kerül a sor. Neki már mi reménye sincs, hogy boldogulhat. Miért is — mondja Zolnay — erősen elhatározta, hogy lelkének gyermekkori kívánságát követi: belép a ciszterczi rend wellehrádi konventjébe. Kérését azonban oly feltételhez köti, hogy — ha ugyan a rendi szabályok ezt megengedik — a pásztói apátság azért kezén marad s vele együtt több wellehrádi rendtag Pásztón lakik.

Zolnay tudta, hogy bécsi útja meglehetősen költségbe fog kerülni. Miért is bizalmasan kölcsönt is kér a wellehrádi apáttól; s az adósoknál szokásos előzékenységgel és figyelemmel biztosítja, hogy a tőkét kamatostól visszafizeti.

Zolnayt azonban nemcsak a szorult helyzet vitte a ciszterczi rendbe. Előtte magasabb szempont is lebegett. Elhatározásában az első lépést látta arra, hogy a pásztói apátság a ciszterczi rend kezére juthat. Ez pedig kedvencz eszméje volt. Hiszen meggyőződése, hogy az egykori ciszterczi apátságoknak legilletékesebb

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CC. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CCVÍ. sz. okl.

birtokosa maga a cziszterczy rend. Ezért már azon pillanatban megfogadta, hogy belép a rendbe, midőn a pásztói apátságot megkapta¹; s ezért biztatja a wellehrádi apátot: tegyen meg Ő Felségénél mindent, hogy az összes rendi apátságok, — s első sorban a bélháromkuti — az eredeti tulajdonos, a rend kezére jussanak.²

Kasperek Bernát wellehrádi apát Zolnay tervében a rend igazi érdekét ismerte föl. Miért is szívesen közreműködik s Zolnayt, még wellehrádi tartózkodása alatt, február 17-én, fölveszi rendi újonczai sorába.³ Sőt, mivel Zolnay lépéséhez a királyi beleegyezés is szükséges volt, egyidejűleg Kollonich Lipót esztergomi primást is fölkéri az ügy támogatására.⁴

A primás már márczius 8-án válaszol. Örömet nyilvánítja a tervre nézve, — de nem hallgatja el aggodalmát sem. Határozottan kimondja, hogy a dolog bizony nem megy oly könnyedén, mint gondolják. Mert a felszabadító háború sok költségbe került, s így az egyházi birtokok után is különféle czímen szednek illetéket. Miért is a pásztói apátság bekeblezése a wellehrádiba sem fog bizonyos összeg lefizetése nélkül sikerülni. Felszólítja tehát a wellehrádi apátot, jelentse ki, mennyit volna hajlandó megajánlani. S biztosítja, hogy ha az ajánlat számbavehető lesz, a kancellárral megkezdji a tárgyalást.⁵

A wellehrádi apát szerfölött óvatosan jár el. A kitűzött föltétel nem rettentí vissza tervétől, hanem csak körültekintését fokozza. 1698. márcz. 18-án kelt soraival arra kéri Magyarország primását, kegyeskedjék közölni vele: mily kiterjedésű és jövedelmű birtokok tartoznak az apátsághoz? s a rend mily kiváltságnak és jognak jutna birtokába a bekeblezés folytán?⁶

Egyidejűleg ír a heiligenkreuzi apátnak is. Tőle is tájékozást kér; de legmelegebb érdeklődését azon pontokra nézve nyilvánítja, a melyek a szent-gothárdi apátságnak a lilienfeldibe bekebelezését tartalmazzák.⁷

A válasz mindkét helyen késett. Kasperek Bernát apátot a

¹ Ezen kötetben: Oklevélt. CCXIV. sz. okl.

⁵ U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 37.

² Ezen kötetben: Oklevélt. CCXV. sz. okl.

⁶ U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 38.

³ Ezen kötetben: Oklevélt. CCXVI. sz. okl.

⁷ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc.

⁴ Zirczi apátsági levéltár: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 38.

fasc. I. nr. 34.

bizonytalan helyzet nyugtalanítja. Miért is 1698. jún. 11-iki kelettel mindkét irányban megújítja kérelmét.¹

A siker érdekében maga Zolnay is mindent megtesz. Már Wellehrádról, Szakolczán és Nagy-Szombaton keresztül, Nyitrának veszi útját, hogy a kancellárral személyesen találkozassék. De útja nem volt szerencsés. A kancellár épen egy nappal az ő megérkezése előtt utazott föl Bécsbe; miért is kérelmét írásban terjeszti a kancelláriához.² A primást meg Pozsonyban keresi, — de eredménytelenül. Szinte elégedetlenül tért vissza pásztói otthonába, melyet rövid idő múlva megint el kellett hagynia, ha ügyén személyesen akart lendíteni.³

Csakugyan már aug. 30-ika előtt Bécsben időz. Innét írja Wellehrádra, hogy a pásztói apátság bekebelezését elrendelő királyi adománylevelet már szept. hó elején megkapja. Erősen bizik az apátsági birtokok visszaszerezhetésében. Elmondja, hogy a jelenlegi birtokosok egyike, kinek huszonöt faluban és pusztán vannak rész-birtokai, ily ajánlattal jött hozzá: Ha neki ezer forintot fizetnek, kész ezen birtokokat a ciszterci rend kezére adni.

Ily viszonyok között — mondja Zolnay — leghelyesebb volna, ha Wellehrádról egy tapasztalt s a gazdasághoz értő rendtag jönne, oly megbízással, hogy legjobb meggyőződése szerint kössön szerződést azon egyénnel, kik az apátság régi birtokait kezeik között tartják. Ha pedig ez a mód nem mutatkoznék keresztülvihetőnek, bizza meg a wellehrádi apát az osztrák heiligenkreuzit és magát Zolnayt a tárgyalással és az egyezés megkötésével.⁴

Kasperek Bernát a legalkalmasabb jogi képviselőt Zolnay személyében látja. Fel is ruházza az alkudozás, tárgyalás és egyezkedés jogával, magának csak az utolsó, a döntő szót tartja fenn.⁵

Az adománylevél a remélt időben csakugyan Zolnay kezéhez került. A kancelláriai illetéket (taxa) azonban nem tudta lefizetni. Kölcsönért a heiligenkreuzi apáthoz fordul. Ez azonban csak úgy hajlandó a hitelezésre, ha a wellehrádi apát jótáll. Ez érdemben kéri Zolnay 1698. szept. 6-án Kasperek Bernát szivességét.⁶

¹ Zirczi apáts. levél.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 39, 40.

² Ezen kötetben: Oklevél. CCXIV. sz. okl.

³ Zirczi apáts. levél.: Act. abb. Paszt. fasc. 30. nr. 10.

⁴ Zirczi apáts. levél.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 46.

⁵ U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 50.

⁶ U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 47.

E közben szept. 7-iki kelettel Kollonich Lipót primás válasza is megérkezett. Lakonikus rövidséggel kimondja a wellehrádi apátnak, hogy ha hoz pénzt, annyi birtokot szerezhet vissza, a mennyit csak akar, — és még csak Zolnay személyére sincs szükség. Pénz nélkül azonban hasztalan tolja előtérbe Zolnay személyét, mert nincs és nem lehet kilátása, hogy a birtokokhoz jusson.¹

Zolnay azonban más úton is remélte a célhoz jutást. Tudta, hogy a «neoacquistica commissio» Bécsben rövid idő alatt tárgyalja az apátsági birtokok ügyét. Azon munkál tehát, hogy ennek határozatát Ő Felsége addig függeszsze föl, míg a wellehrádi apát jogi álláspontját ez érdemben ki nem fejti.² Ily értelemben ír magához a bizottsághoz (commissio) és Kasperek Bernát apáthoz.³

A mint a török uralom hazánkban hanyatlott, a szomszédos külföldi kolostorok hozzáláttak az egykori rendi apátságok új életre keltéséhez. Mint az imént láttuk, ily törekvéssel találkozunk Kasperek Bernát wellehrádi apátnál is. Igyekezetében támogatja a morvaországi cziszterczi kolostorok vicarius, Trojer András plassi apát is. 1698. febr. 24-iki kelettel ugyanis megengedi neki, hogy főleg a morva határ felé eső régi apátságokat a rendnek visszaszerezhesse s a rendi szabályok szemmel tartásával újjászervezze.⁴

A pásztói apátság megtekintésére, Zolnay András kíséretében 1698. márcz. 22-én két wellehrádi cziszterczi rendtag — Nezorin Florián és Maietynsky Wenczel — érkezett Pásztóra. Természetes következménye volt ez azon ténynek, hogy Zolnay András az apátságot módjával a cziszterczi rend kezére akarta átjásztani. Hiszen ismeretes az okoskodása: ő majd belép a rendbe, azután Pásztón apát lesz s maga köré konventet szervez. Szándékát tudta már az egri püspök, az esztergomi érsek, a magy. kir. kancellária, sőt ennek révén Ő Felsége is. Hogy eddig még nem lépett be a rendbe, kettős oka van. Tudta, hogy Ő Felsége és a cziszterczi rend között még nem jött létre megállapodás; másrésről baj volt, hogy a pásztói plébániával megkezdett pere még nem oldódott meg. Már pedig ennek eldölte előtt nem akarta megtenni ezt a fontos lépést, nehogy bárki is a gyávaság vádját vághassa szemei közé.

¹ Zirczi apátsági levélt.: Act. abb. Paszto. asc. I. nr. 48.

² U. o.: Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 53.

³ U. o.: Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 52.

⁴ Ezen kötetb.: Oklevélt. CCXVII. sz. okl.

Hogy tehát ajos-bajos ügyét minél előbb lebonyolítva lássa, 1698. márcz. 28-án arra kéri Fenessy György egi püspököt: utasítsa vicariusát a kérdés gyors megoldására, hiszen ez az ügy elintézését már úgysis karácsonra ígérte.¹

Kollonich Lipót biboros érseket nem jól érinti Zolnay terve. Képzeletnek nevezi azt a szándékát, hogy szerzetes lesz. Hiszen — írja 1698. május 22-én az érsek — a kolostor eszközök, vagyon nélkül nem áhítozik ő utána, ő meg csak oly föltétellel akar a cziszterczi szerzetbe lépni, hogy apát lesz. Így tehát magától füstbe megy az egész szándék, mert csak a légjarást, s nem természetét és szokását akarja megváltoztatni ez az ember, a ki magát is, meg másokat is nyugtalanít. Miért is nem kell kérését teljesíteni.²

Zolnay András híven iparkodik teljesíteni azon kötelezettséget, melyet királya az adományozólevélben rárótt. De nem bírt azon erővel, mely birtok-visszaszerző munkájában gátolta. Ekkor ily kéréssel fordul I. Lipót királyhoz: Kebelezze be az apátságot a cziszterczi rendbe. Engedje meg, hogy ő maga is a czisztercziek közé léphessen Wellehrádon, s az újonczév elteltével, mint cziszterczi szerzetes, apáti székét Pásztón elfoglalhassa. S ha majd idővel a körülmények engedik, Pásztón kolostort alapít s ezt magyar és német ajkú rendtagokkal, kiket a wellehrádi anyakolostor nevel föl, látja el.

Az uralkodó helyesnek találja Zolnay felfogását s válaszában magas szempont vezérli. Elmondja, hogy a katolikus vallást melegen szíven hordja; a szerzetesek imáit az isteni segítség tényezőjének ismeri s hadi sikereit is részben ennek köszöni. Kiemeli, hogy a cziszterczi rend egykor, midőn még a virágzás korát élte, Magyarországon sok érdemet szerzett; a magyar királyok meg, főleg I. Ferdinánd 1560-iki törvényében világosan és határozottan kimondja, hogy a szerzetes apátságokat, prépostságokat és kolostorokat azon rend kezére kell visszaadni, a melyhez eredetileg tartoztak. Mindezekre tekintettel, 1698. aug. 28-iki oklevelében kijelenti I. Lipót, hogy Zolnay András kérelmének tárgyát minden részében elfogadja; a pásztói apátságot, összes birtokával és jövedelmével, visszaadja a cziszterczi rendnek, — de kiköti, hogy a kit Zolnay András halála után apáttá választanak, megerősítés végett

¹ Ezen kötetb.; Oklevélt. CCXIX. sz. okl.

² Ezen kötetb.; Oklevélt. CCXXII. sz. okl.

a magyar királynak bemutatassák.¹ Ugyanekkor rendeli el a bevezetést és a beiktatást is.²

A pozsonyi kamara, 1699. márcz. 18-án, Kecskeméthy Pál széchenyi harminczadost bízta meg a beiktatással.³ A wellehrádi apát meg saját képviselőjében, Zolnay Andrásen kívül, Nezorin Flórián wellehrádi perjelt és Maietynsky Wenczel legidősebb rendtagot küldi ki, 1699. márcz. 26-án.⁴

A bevezetés és beiktatás tényleg még ezen év ápril 28-án megtörténik. Az említetteken kívül ott látjuk még Terennei Márton pásztói, Ujfalusy Tóbiás ecsegi, Rákóczy Gábor tari, Töröcsik György szőlősi plébánost, továbbá Horváth Györgyöt, Muslay Györgyöt, Endrész János pásztói birót, Vállus András és Nagy István pásztói esküdteket.⁵

Ibrányi Anna nemes asszony úgy értesült, hogy a cziszterczi rendet 1699. ápr. 28-án Pásztó város, Tepke és Muzsla puszták birtokába beiktatták. Ezért jelent meg Berkovics Ágoston váradi püspök előtt, 1699. máj. 10-én, Tóth János, a ki a beiktatás ellen Ibrányi Anna úrnő nevében tiltakozott.⁶

A mint Nezorin Flórián wellehrádi apáttá lön, nagy érdeklődést tanúsított a pásztói apátság ügye iránt is. Ezt Zolnay András 1699. okt. 11-én meleg hangon köszöni meg s mély háláját fejezi ki Nezorin iránt.

Ugyanezen alkalommal tudakozódik, vajjon a tartományi gyűlés (capitulum provinciale) az ő személyére nézve miként határozott.⁷

Zolnay a királyi adománylevél mindegyik pontjának megvalósításán fáradoz. Ezért kéri a wellehrádi apátot, hogy küldjön hozzá Pásztóra, állandó tartózkodásra, rendtagot. S 1699. decz. havában már azt látjuk, hogy Zborka Method tényleg Pásztón lakik s az egri püspöktől iurisdictiont (egyházi joghatóság) kap.⁸

A wellehrádi apát látja, hogy az imént visszakeblezett pásztói apátság, régi birtokainak visszaszerzése nélkül, mire sem megy. Segítene is ezek visszaváltásában, — de nem telik tőle. Más módot

¹ Ezen kötetb.: Oklevélt. CCXXIII. sz. okl.

² Exen kötetb.: Oklevélt. CCXXIV. sz. okl.

³ Ezen kötetb.: Oklevélt. CCXXVII. sz. okl.

⁴ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 55.

⁵ U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 57.

⁶ Ezen kötetben: Oklevélt. CCXXIX. sz. okl.

⁷ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. 30. nr. 1.

⁸ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 62.

gondol ki tehát. A vicariatusba tartozó apátok gyülekezete, káptalana elé nemes czélzatú tervezettel lép.

Beterjesztésében lerajzolja előbb a pásztói apátság szorult helyzetét. Kimutatja, hogy ezen két eszközzel lehetne segíteni, — kölcsönnel és könyöradományyal. A kölcsönt öt-, esetleg hétezer forintba tervezi. Ezzel az ősi birtokok visszaváltását lehetők tartja. A könyöradományból meg az épületek jó karba hozását reméli.

Tervezete szerint, Zolnay András pásztói apát majd személyesen ellátogat az egyes kolostorokba. Ekkor mindegyik apátnak kedvező alkalmá nyílik a rendi czélra ingyen szánt összeg kézbesítésére. A kölcsönzött összeg biztosítékát pedig azon birtokok képezik, a melyeket visszaváltanak. A hitelezők az első három évben ne vegyenek kamatot, — de a többiekben igen. A visszaváltás megtörténtével nem száz, — mint eddig — hanem ezer szarvasmarhát lehet tartania az apátságnak, s így a kamatok fizetése és a kölcsön törlesztése minden gond nélkül megtörténik. Azonkívül sokat nyom a latban, hogy Pásztó a morva apátságoktól nincs nagyon távol. S így ezek Pásztóról természetben is sokfelét kaphatnak fizetés fejében.¹

A wellehrádi apátság igazi atyai gondossággal csüng a pásztóinak teljes lábraállításán. Ügyét még a cisterciumi nagykáptalannál is támogatja. Ily közbenjárás mellett érthető meg azon kedvező intézkedés, a melyet a nagykáptalani határozatok között találunk.

Az 1699-iki cisterciumi nagykáptalanon ugyanis felolvasták, hogy I. Lipót magyar király a pásztói apátságot összes jövedelmeivel és tartozékaival a ciszterczi rendbe kebelezte és megengedte, hogy ha Zolnay András belép a ciszterczi rendbe és az újonczévet (novitiatus) kitölti, — ismét a pásztói apátság élére állhat.

A nagykáptalant ezen intézkedés hallatára mély hódolat fogja el a király iránt. Nemcsak hozzájárult a királyi rendelkezéshez, hanem benső háláját is kifejezi; ezenkívül Zolnay Andrást pásztói apáttá teszi azon esetre, ha az újonczévet befejezi s ezután a szerzetes fogadalmat leteszi.²

¹ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 63.

² «Horis pomeridianis lectae sunt a reverendo domino promotore litterae patentes augustissimi caesaris clementissime conce-

dentis, ut abbatia S(anctae) M(ariae) de Patzelo (így) in Superiori Hungaria, cum cunctis eiusdem abbatiae iuribus et immunitatibus, oppidis, villis, possessionibus, aliisque quibusvis pertinentiis, ordini Cisterciensi iure

Zolnay, 1699. okt. 14-iki levelében, nem győz eléggé hálálkodni, midőn az új wellehrádi apát, Nezorin Flórián, közli vele ezen végzést. Hangsúlyozza lekötelezettségét s örök háláját igéri a nagykáptalan és a wellehrádi apát iránt, kiből inkább szerető atyját, mint pártfogóját tekinti.¹

Zolnay, hódolatának kifejezése végett, már az 1700-ik év újesztendéjére szeretett volna Wellehrádon lenni. Szándékát azonban nem valósíthatta. Miért is 1700. jan. 15-én, Hatvanban, a nagy hideg miatt reszkető kezekkel új levelet ír Nezorin Flórián apátnak, s ebben febr. 1-ére igéri megjelenését Wellehrádon. Mint máskor, úgy ezúttal is erősen czéloz egészségi állapotára. Ha Isten egészségben megtart, a mint most tényleg jó egészségem van — meglepek Wellehrádra. Végezetül egész közetlenséggel fejezi ki érzelmeit, midőn az apáton kívül a konventet is köszönteti, — a mint ezt különben mindig meg szokta tenni.²

Zolnay András a wellehrádi apátnak, Nezorin Flóriánnak, 1700. júl. 24-iki leveléből értesül, hogy a vicarius és a visitor Pásztóra készül.³

Nemsokára meg ismét Zolnay készülődött Wellehrádra. A pásztóiak ugyanis ősi kiváltságaik érvényesítése végett minden lehetőt elkövettek. Ügyök a királyi tábla elé került. A tárgyalásra Pozsonyban mindenszentek napja körül volt kilátás. Ezt az alkalmat Zolnay egyúttal fel akarta használni, hogy Wellehrádot is meglátogassa, — miként 1700. aug. 13-iki levelében jelzi.⁴ November hóban tényleg meg is fordul itt. S ekkor hozza el magával

postliminii restituatur, et etiam ut reverendus dominus Andreas Zolnai, ob egregium in propagatione orthodoxae fidei zelum aliasque eius eximias virtutes, a sacra caesarea maiestate donatus ea abbatia, expleta probatione novitiatus Vellerhadiensi (igy), in Moravia, dictam abbatiam administret. Hanc autem munificam caesaream restitutionem et donationem non modo acceptat capitulum generale, sed et cum summa gratiarum actione sacrae caesariae maiestati obligatissimum se recognoscit et omnibus conditionibus in memoratis litteris expressis annuit et praefatum dominum Andream Zolnai in abbatem praefati monasterii ad M(ariam) V(irginem) Pat-

zelo (igy), expleto novitiatu et facta professione, instituit.» (*Codex Lucernensis*: Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. an. 1699. sess. 20. 176. l. Janauschek Lipót úr szíves közlése. — Az osztrák heiligen-kreuziak bécsi levéltárában: Rubr. 59. fasc. II. nr. 2.).

¹ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 60.

² Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. 30. nr. 22.

³ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 4.

⁴ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 4.

Zborka Methód rendtagot Pásztóra, hova 1700. november 24-én érkeznek meg.¹

E közben megérkezik az oszei (Csehorsz.) apát levele. Ez,

+

Reverendissime, ac Amplissime Dno Dno
patrono gratulor me. et Censuror

Salutem in Dno, et gratiarum mearum obligatissimas
vix promptitudinem. Huius occasione optime
hinc non anni felicitissimi. Propter Reveren
dissime Dominationem vestra, quod velim ascen
dere, et compere Vellebrady ad Stegria. Eius
dem: quam brevis ad fructum futurum meo te
Censuror, omni Dno, quod promissum, effectua
re non intermittam, si Deus me conservaverit in
patre sanctis, quia non favente Deo gratias
agere. Dno Deus, ut Reverendissime Dno Dno
una cum gratias, et Championis, suis filij, in benefi
tate inveniam. His me facere et gratias Reveren
dissime Dno commendare, maneo
Reverendissime et Amplissime Dno

Datum Hutoran die 15. Febr. Filis obligatissimis
Januarij. Anno 1700. Andreas Zolnay
Abbas B.M.V. de paseto
P. Saluto humanissime Estuam
venerabilis Conventum. Veniendo
huc Hutoranum tremulis membris scripsi
propter nimium frigus.

mint visitor és vicarius generalis, a rendi apátságok részéről jövő támogatásra Zolnaynak kevés kilátást nyújt. A nehézmények között,

¹ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 6.

1700. decz. 26-án, megemlíti, hogy a birodalmi kiadások födőzése céljából úgy is hatalmas adót kell fizetniök. De meg a béke nem nyugszik szilárd alapokon, s így a béke műveinek alkotásához fogni még korai dolog. Az is bizonyára hajlandóbbá tenné az egyes apátokat, ha Zolnay a rendi ruhát tényleg fölvenné, a szerzetes fogadalmakat letenné s mint rendbeli apát állana apátsága élén, a mint ehhez a cisterciumi nagykáptalan már előzetesen egész készséggel hozzájárult.¹

Zborka Methód épen útban volt Pásztóról Wellehrádra, a mint egy szerzetes érkezik Zolnayhoz Pásztóra Hatvan felől, kezében két levéllel. Az egyik a wellehrádi apaté, a másik meg a visitatoré és vicarius generalisé volt.

Ezekből megtudta Zolnay, mit határozott reá nézve a rendi káptalan. Egész boldog lett e hírre; és sietett is 1701. jan. 27-én kifejezni levelében Nezorin előtt, hogy mennyire boldog ő.

Most már — érzi Zolnay — rajta a sor a cselekvésben. Meg is teszem azt, — írja — a mit Isten előtt legjobbnak tartok saját lelki üdvömrre és a cziszterczi rend javára nézve.²

Nezorin Flórián 1701. február havában megígéri Zolnaynak, hogy konventjéből teljes hatalmú megbizottakat küld Pásztóra. Ezeknek lesz azután a feladatuk, hogy a pásztóiakkal a birtokok megváltása ügyében az egyességet megkössék.³

Zolnay András egyetlen alkalmat sem szalasztott el, hogy a régi pásztói javakat az apátság kezére visszaszerezze. A mint Wécsey András báró meghalt, az ő árváinak örökségét is iparkodott pénzen visszaváltani az apátság részére. De neki magának édes kevés pénze volt. Be akarta tehát vonni a dologba a wellehrádi apátságot.

Előzetesen tudakozódik Andrassy György bárónál, mily módon lehetne a Wécsey birtokhoz jutni? Andrassy 1701. február 27-iki válaszában provisorát, Horváth Ferenczet nevezi meg teljes jogú helyetteséül e kérdésben.

Ez meg Zolnayhoz 1701. márcz. 15-én írt levelében készségét teljesen följánlja s igéri, hogy az árvák örökségére vonatkozó

¹ Zirczi apáts. levt.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 7.

² U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. 30. nr. 28.

³ Zirczi apáts. levt.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 8.

tárgyalás napját azonnal kitűzi, mihelyt Zolnay határozottan nyilatkozik a dologban. Tájékoztatásul megjegyzi, hogy tulajdonképen 4000 forint lefizetéséről van szó.

Ily értesülés után Zolnay 1701. márcz. 23-án ír Nezorin Flórián welllehrádi apátnak. Lerajzolja előtte, hogy most mily kedvező alkalom kínálkozik az apátság érdekeinek fölkarolására. Kéri, hogy ha ő maga nem jöhetne s megfelelő pénzösszeg nem volna kéznél, küldjön legalább teljes hatalommal felruházott rendtagokat, a kik a kérdés lebonyolításához hozzáfoghassanak.¹

Kevés idő múlva, 1701. márcz. 31-én, Zolnay arról értesíti Nezorin Flóriánt, hogy az egykori apátsági birtok visszaváltására nem négy, hanem tizennégyezer forint szükséges.²

Nezorin Flórián apát és konventje, 1701. márcz. 26-án, — az apát, Tamás perjel és Ödön alperjel aláírásával — megbízó levelet állítanak ki. Ebben Zborka Methód rendtagot és Szegedi Ferenczet, a siroki javak praefectusát, teljes hatalommal ruházzák föl, hogy Zolnay Andrással a birtokok átengedésére nézve tárgyaljanak és megállapodjanak.

Nezorin azonban okszerűen óvatos ember. Zborka Methódnak — tájékozás céljából — külön utasítást is ad. Tudja meg, hogy mely javakat akar Zolnay átengedni? mely czímen bírja ő ezeket? a pásztóiak közül, vagy más valaki nem tart-e jogot ezen birtokokra? Ha nem, — adják ki ezt a pásztói bíró és a lakók írásban. A birtokokon ne legyen semmiféle teher; terjedelemre és minőségre meg olyanok legyenek, hogy belőlük legalább két szerzetes megélhessen.

Ha mindezekre megnyugtató választ kapunk, — mondja az apát — csak akkor fizetjük ki az ezer forintot Zolnay adósságainak törlesztésére.³

A welllehrádi apát, Ödön alperjel és maga a konvent 1701. ápr. 23-án Tamás perjelt és Zborka Methód rendtagot küldi ki teljes hatalomkörrel, hogy a pásztói apátság egykori birtokainak visszaszerzése végett Andrassy György báróval, vagy bárki mással is tárgyalhassanak és egyezkedhessenek.⁴

¹ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 10.

³ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 11.

² Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 12.

⁴ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 13.

Zolnay azonban Tamás perjellel nem sokra megy. 1701. aug. 15-iki, Egerben kelt soraiban arról panaszkodik, hogy a perjeltől a wellehrádi apátság álláspontját nem lehetett megtudni; hiszen mindössze is csak egy felhatalmazó levelet mutogatott. Így tehát Zolnay egyelőre felhagyott a dologgal, annál is inkább, mert várta, hogy a király az egyházi javakra nézve miként rendelkezik.

A királyi határozatok nyilvánosságra jutottak. Zolnay ezeket megküldi Nezorin Flórián wellehrádi apátnak azon hozzáadással, hogy immár láthatja, mily úton-módon szerezheti meg részére a pásztói apátságot. Biztatásul igéri, hogy ezen érdemben ő is szívesen közreműködik. S nem minden keserűség nélkül hozzáteszi, hogy pénzt adni az ő kezébe nem annyi, mintha a gyermeknek kést adnak a kezébe, mint a hogy némely kiméletlenek mondták.¹

Nezorin Flórián wellehrádi apát, Tamás perjel és az egész konvent 1702. máj. 17-én Zborka Methód rendtagot küldik ki, hogy az elhunyt pásztói apát, Zolnay, javait és hagyatékát átvegye, vele utasítása szerint járjon el s a wellehrádi apátság érdekében minden lehetőt tegyen.²

Zborka Methód Tarról — jellemző már eleve, hogy nem Pásztóról — 1702. máj. 30-iki kelettel különös dolgokról értesíti Nezorin Flórián apátot.

Elmondja, hogy máj. 24-én érkezett Pásztóra, hova apátja rendelete utasította. Már ide jövétele előtt hallotta, megérkezte után meg személyesen tapasztalta, hogy a pásztói plébános, az egri püspök és a pásztói lakosság biztatására, elfoglalta azon házat, a melyben eddig Zolnay András apát lakott. Tette okául azt emlegetik, hogy ezen ház azelőtt emberemlékezet óta mindig a plébános lakása volt. Hogy ezt a plébános részére biztosítsák, a nagy kaput lánczokkal zárták el.

¹ ... «quidquid dicant alii, quod dare ad manus meas media poecuniaria esset dare puero cultros ad manus, uti locuti sunt nonnulli indiscreti.» (Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 14.)

² ... «quatenus possessionem substantiae et bonorum a pie defuncto reverendissimo et amplissimo domino Andrea Zolnay, mona-

sterii Beatae Virginis Mariae de Paszto abbate, relictorum capiat, eaque secundum instructionem sibi latam administret et reliqua, quaecunque pro commodo et utilitate proxime dicti monasterii servire poterunt, fideliter peragat.» (Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. Fasc. II. nr. 18.)

A mint Zborka Method Pásztóra érkezett, még a kocsiját sem akarták beereszteni. Midőn meg átlépte az említett ház küszöbét, jóllehet kijelentette, hogy ebből a pásztói plébánosra nézve semmi előítéletet sem akar alkotni: a plébános tiltakozott a házba szállása ellen. Így azután Zborkának nem volt hova lehajtani a fejét.

A plébános és a lakosság elfoglalta a két malmot is, mert ezek az egyházé, a plébánosé és a káplánoké. Ezt a felfogást pedig egy nemes ember egyszerű vallomására alapították. Ezt pedig azon ládában találták, melyet Zolnay apát halála után az ő tari ispánja őrzött. Midőn tudniillik megtudták, hogy ebben iratok vannak, elvették tőle és lakatossal felnyitatták. Jelen volt ezen ténynél a pásztói plébános is, a ki a láda tartalmából mindazon iratokat kiválogatta, a melyek neki, vagy az ellenfélnek kedveznek.¹

Az egri püspök kevéssel előbb Bécsbe utazott, miért is Zborka Method őt föl nem kereshette. Elment azonban a heves-vármegyei alispánhoz és előadta neki a dolgot. Ez biztatta, hogy a malmok kivételével mindazt megkapják a ciszterciek, a mit Zolnay András birtokolt. Írt egyúttal a pásztói lakosságnak, hogy Zborkát mint a rend képviselőjét uruknak ismerjék s a feltört láda leveleit is adják vissza neki.

A főesperes Gyöngyösen értésére adta, hogy a püspök őt bizta meg a malom és ház ügyének rendezésével; a püspöki intézkedés azonban csak az egyik malom visszavételére terjedt ki. Miért is beleegyezett, hogy az egyik malomra Zborka tegye rá a kezét, a másikat meg a püspök hazaérkeztéig hagyja jelen viszonyában.

Május hó 27-én délután visszatért Zborka Pásztóra. A bírót és a többi lakosságot összehívta és tiltakozott mindazon jogsérelmek ellen, melyeket Zolnay András hagyatékán ejtettek. Kijelentette, hogy ha a ládából kivett okiratokat neki vissza nem adják, a törvény terére viszi a dolgot. Ezután előmutatta az alispánnak ismeretes levelét.

Erre nagy lett a változás. Az alispán akarata előtt a pásztóiak meghajoltak, Zolnay András apát egykori birtokainak urául a cisz-

¹ Az alábbiakon kívül megerősíti ezen jelentés igaz voltát a tari plébános, Rákóczy Gábor is 1702. júl. 4-iki nyilatkozatával. (Zirczi apáts. levélt.: Act. abb. Paszt. fasc. 15. nr. 3.)

terczieket ismerték el, sőt még egy csomó oklevelet és az elvitt méheket is visszaadták neki.

Ezután átment Zborka a plébánoshoz s felszólította az egyik malom visszaadására. Ez nemmel válaszolt, mert a régi vallomás szerint a malom a káplánoké. Már pedig ő plébános is, meg káplán is, s így a malom őt illeti meg.

Zborka vele szemben tiltakozott: Hogy merte a ládát felnyitítani és az iratokat átvizsgálni, a «kolostor» malmát elfoglalni? Az ellen meg előre is óvást tesz, hogy a malomból addig gabonát vigyen el, míg ezen ügyben a döntés meg nem történik.

Zolnay András serfőzöt is kezdett állíttatni, de halálával félben maradt. Pedig már minden anyag és eszköz együtt van. A boldogult apát a serfőzővel úgy alkudott meg, hogy ez néhány évig a felét kapja a jövedelemnek s ezenkívül minden főzés után egy forint jár neki. Zborka szeretné a serfőző építését befejezni. Ezen törekvése ellenkezést szült, miként a következő eset mutatja:

Zolnay András, pásztói apátsága egykori birtokainak czímén, Szelényi Máriától, — a ki Wécsey Andrásnak, majd Szent-királyi Andrásy Györgynek volt a felesége s az előbbitől maradtak is árvái — Nagy-ugróczy Bossányi László bárótól, Melczer Lászlótól, Dúl Mihálytól, Roth Jánostól és más pásztói közbirtokostól több birtokrészt, ezenkívül Dúl Mihálytól a «Káposztás» malmot elfoglalta. Ezek tiltakoztak ellene, — de mind hasztalan.

A mint Zolnay meghalt, a wellehrádi czisztercziek is minderre számot tartottak. S csakhamar hozzá is fogtak azon serfőző és korcsma tovább építéséhez, melyet még Zolnay kezdett meg.

De a pásztói közbirtokosok sem maradnak tétlenül. Almásy János Heves- és Külső-Szolnok vármegye alispánjához fordulnak. Ez meg Petes Ferencz szolgabíró és Almásy Ferencz esküdt révén tiltja, 1702. júl. 8-án, a cziszterczieket és ezek képviselőjét, Zborka Methódot, az említett birtokok elfoglalásától, mindenféle építkezéstől és a korcsmatartástól. Ha van a rendnek ezekhez joga, törvényes úton igazolja ezt; de ne akarjon oly jövedelmet élvezni, a mely nem illeti meg.¹

Jelentésében írja tovább Zborka, hogy mihelyt az egri püspök

¹ Zirczi apáts. levél.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 19.

hazaérkezik, fölkeresem a malom ügyében. Ha a pásztói házat, — a melybe tudniillik a plébános költözött — nem adja vissza, nem tudom, mit csinálunk. Küldöm Zolnay végrendeletének a másolatát. Tényleges adóssága nagyobb annál, a mit az mutat. Szeretnék utasítást arra nézve, vajjon a hitelezőknek mindazt átadjam-e, a mit Zolnay nekik hagyott. Biztos, hogy a hagyományozott tárgyak nem érnek föl az adóssággal, a mely 1300 forintra rúg. Legjobb volna átadni a hitelezőknek minden rájuk hagyott tárgyat; ezekből azután elégítsék ki magukat. Vetés szépen van, főleg rozs, a melynek majdnem nagyobb az ára, mint a búzáé. Mind az őszi, mind a tavaszi vetés tehető 130—140 kilára. Zolnay gazdájának megmondtam, hogy keressen őszi vetés alá való földet; de nem tudom, hogy talál-e, mert néhány legelő leszámításával az a föld mind be van vetve, a hol Zolnay idejében őszi vetni szoktak. Minden föl van itt kavarva. Ha serfőző nem lesz, még egy ember is alig tud itt megélni közülünk; hát még akkor, ha a pásztóiak megnyerik a peröket; — a mit alig hiszek. Az alispán is ezen véleményen van. Sőt, ha megnyerik is, az sem baj, — mondja az alispán. Mert ekkor ez ellen az egész vármegye sorompóba száll. Legjobb volna, ha Nagyságod Ő Felsége előtt feltárná ezen apátságnek szomorú helyzetét. Mert ekkor talán a szomszédokat köteleznék birtokjoguk igazolására; vagy pedig más módon gondoskodnának az apátságról. Mert az lehetetlen, hogy az apátság mindig birtok nélkül volt. Jó volna a m. kir. kamaránál egy embert megnyerni, hogy a pásztói apátságra vonatkozó iratokat szemmel tartsa. Az alispán jó indulattal van irántunk és ajánlotta, hogy ma vagy holnap fogadjak egy ügyvédet dolgaink mozgatására. Elkelne mellettem egy magyarul is tudó tanult ember, a ki Zolnay András magyar iratait latinra fordítaná. A tari plébános nagy készséggel ajánlkozik erre. Most nála lakom; persze neki is, meg nekem is nagy a kényelmetlenségem.¹

Zolnay András halálakor a pásztói plébános, Terennei Márton, az alesperes rendeletére nyomban lefoglalta az elhunyt apát lakását és malmát. A dologról értesült Telekessy István egri püspök. 1702. aug. 1-én kelt soraiban helyesli a pásztói plébános eljárását s biztatja, hogy se a malmot, se a lakást mindaddig ki ne ereszsze

¹ Zirczi apáts. levlt.: Act. abb. Paszt. fasc. 15. nr. 2.

kezei közül, míg a czisztercziek ide vágó jogaikat ő előtt, mint egyházi fő előtt nem igazolják.

Kijelenti azt is, hogy a kincstár jogosan nem foglalhatta le Zolnay vetéseit és ingatlanait, mert ő ezekről végrendeletileg intézkedett. Ha pedig már beleártotta magát az örökség ügyébe, köteles a hitelezők jogos érdekeire tekintettel lenni. A pásztóiak követelésének csak úgy lehet eredménye, ha az elhunyt apát végrendeletében arról megemlékezett; vagy pedig, ha állításukat írásos adattal tudják támogatni.¹

Ezen utóbbi adatból kitűnik, hogy a pásztóiak maguk is adósukul tekintették Zolnayt.

A mint Zolnay apát halálának a híre elterjedt, a magyar kir. kamara elnöke nyomban (1702. jún. 3.) utasította Kecskeméthy Pált, hogy az apátság vagyonát a kir. fiscus részére foglalja le, írja össze, s erről és a birtok állapotáról terjeszsen be részletes jelentést.²

Ebből tudjuk meg, hogy a ház, a melyben Zolnay lakott, kőből épült, de az emelete faalkotmány. Van benne két szoba. A ház előtt két kőpincze, a melyek egyike romokban hever. Az istálló csupa fa; nyolcz lóra való. A kocsit és más gazdasági eszközöket a pajtában tartják. A ház mellett terül a kert, köröskörül kerítéssel. Ugyancsak a ház mellett emelkedik a czisztercziek hatalmas temploma, sekrestyével és szentélylyel, Sarlós Boldogasszony tiszteletére szentelve.³ A templom közelében zörög a «Monostor malom», hajdan két, most egy kerékkel. A molnár gabonában 140 mérő vámot is megkeres benne. Terennei Márton pásztói plébános mind a malmot, mind a templomot, házat és egyéb tartozékokat lefoglalta az alesperes nevében; a malomnak azon ajtajáról, a hol a vámot tartották, a lakatot leverette és másikat tetetett rá; s mindehhez ráadásul a kir. fiscus ispánját bottal elverte.

Zolnay lakása mellett van egy másik ház is, a melyet «Úrház»-nak hívnak. Az egész épület kő, emeletes, tető nélkül, alatta pinczével. Ezt is bírta Zolnay.

¹ Zirczi apáts. lev. t.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 20. (N. 1. L. PPPP.) — U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. 15. nr. 4.

² Ezen kötetben; Oklevélt. CCXLIV. számú oklevél.

³ . . . «penes ipsissimam domum est templum ingens ordinis Cisterciensium in honorem Beatae Mariae Virginis Visitantis constructum cum sanctuario et sacristia.» (Zirczi apáts. lev. t.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 20.)

A másik malomnak «Káposztás» az előneve. Jövedelme 100 mérő gabona.

A serfőzöt épen ekkor építették fából. Az építkezést a serfőző a wellehrádi konvent küldöttjével együttesen végezteti. A szükséges eszközöket, még a nagy üstöt is a serfőző a maga pénzén készítteti. Ez már a Zolnay Andrással úgy egyezkedett, hogy ha a serfőző készen lesz, először majd a maga költségét fogja le a befolyó jövedelemből. Ha pedig az már meglesz, akkor a jövedelem fele s még minden készítmény után 3 forint az övé.

Van a hagyatékban 4 kocsis ló, 14 sertés és 15 akó bor. Ezeket a kincstár foglalta le. A többi ingóságokat — könyveket, 2 darab oldalas szalonnát, 36 köből eleséget, egy órát, vas lánczot és más házi eszközt a tari plébános vitt el azon a czímen, hogy Zolnay neki 40 forinttal tartozik.

Mintegy 500 mérőt lehet vetni azon földekbe, melyektől az apátságnak tized jár. Ezek között van egy 36 köblös föld, a mely után eső tizedet a földek végén épült Szent-Háromság kápolna tatarozására kell fordítani.

Az úgynevezett «Barátrét»-en 30 szekér takarmány terem. Az urasági szőlő nagyobb mint 20 kapás; művelése a jobbágyok kötelessége. A parasztok szőlejétől kilenczed jár. Ugyancsak megilleti az apátságot a kilenczed azon három szőlő után, a melyeket még Zolnay adott az ispánjának, Csihay Jánosnak. Az apátságnak külön saját erdeje nincs, hanem csak közös. Ebben van elég makktermő és tűzifa.

A bevetett mag úgy egyre-másra nyolczvan köböllel is fölr. A termés nagy részét Kecskeméthy Pál rendeletére részint a jobbágyok, részint idegenek aratták le. Mind ezt, mind a többit ugyan csak ő csépeletti el a kir. kincstár nevében, s a további teendőkre nézve várja a kamara rendelkezését.

A pásztói apátság jobbágysai 1702. aug. 4-én a következők: *Endrész János*. Van neki feleséges fia, hat jármos ökre, két fejős tehene s jó esztendőben 20 akót termő szőleje. *Tóth János* gyermektelen. Tart két ígás lovat és két fejős tehenet. *Takács Márton* két fiúval; barmai nincsenek. *Bozók Györgynek* három fia, két ígás lova, két fejős tehene s tizenkét akót termő szőleje. *Pallya Mihály* és testvére, *András*. Amannak nincs gyermeke; emennek meg van

három fia és egy tehene. Egy malmot közösen bírnak, de utána mit sem fizetnek. *Rácz Jánosnak* van egy fia, két ígás lova és egy fejős tehene. *Kada Andrásnak* van két lova s nyolcz akót termő szőleje; gyermekei nincsenek. *Válus Andrásnak* van két fia és két nős testvére két gyermekkel; van továbbá hat jármos ökre, négy fejős tehene és olyan szőleje, hogy 20 akót is szüretelnek benne. *Juhász István* özvegyének van egy fia, két jármos ökre és egy tehene. *Vass Pálnak* nincsenek fiai; de van neki egy fivére, a kivel nem osztozkodott meg. Van két ökre, két tehene és 20 akót termő szőleje. *Nagy Györgynek* van egy fia, két tehene s olyan szőleje, hogy tizenkét akó terem meg benne. *Bakos Györgynek* nincsenek gyermekei. Tart két ígás lovat és egy fejős tehenet. *Csirke István* gyermektelen; van két jármos ökre és egy fejős tehene. *Nagy Istvánnak* van egy fia, két jármos ökre és egy fejős tehene. *Posár Györgynek* van két fia, a kik közül az egyik nős. Tart két jármos ökröt; szőleje 10 akót terem. *Szabó Jánosnak* nincsenek gyermekei. Tehene van kettő; szőleje 10 akót is megterem. *Gacsi Istvánnak* egyetlen fián kívül senkije sincs. *Kelemen Mátyásnak* van két fia, két jármos ökre, két tehene s egy szőleje, a melynek nagyrésze nem áll művelés alatt. *Répás Andrásnak* egyetlen fián kívül van két ígás lova és egy fejős tehene. *Csihay Jánosnak* — ez az ispán — van egy fia és egy fejős tehene. Ő vette meg a három szőlőt, melyek termése 24 akóval is fölér. *Varga Györgynek* és *Szöllősi Istvánnak* egyetlen fiukon kívül semmijök sincs. *Kazári Sándornak* se fia, se barma. *Gedey Jánosnak* a négy fián kívül szintén nincs semmije sem.

Ezek a jobbágyok munkálják az apátság szőlejét. Adnak kilenczedet. A kinek szőleje van, fél akó bort szolgáltat be. Mind-egyik ad földesurának évenként egy tyúkot; s karácsonkor valamenynyien egy őzet. A kinek van barma, ezzel szolgál és évenként három kocsi fát szállít be az apát lakására.

Az összeírás bevégeztével megjegyzi Kecskeméthy Pál, hogy a megboldogult Zolnay Andrásnak tetemes adóssága is volt, s ennek fődözésére mind az ingóságok, mind a vetés értéke kevés. A lovakat — mint hallom — a tari plébánosnak hagyta. S ez a kezét rájuk is tette, de később ismét visszaküldte a wellehrádi konvent megbizottjához.¹

¹ Zirczi apáts. levél.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 20.

Kecskeméthy Pál, Zolnay András pásztói apátnak minden ingó és ingatlan javait — vetéseit, lovait, jobbágyait és a birtokokat — lefoglalta a kincstár részére. A még mindig vita alatt álló házra és malomra nézve azonban Terennei Márton pásztói plébános ellenmondott s azonkívül 1702. aug. 5-én írt Almásy András saári apátnak, egri kanonoknak és pathai alesperesnek, hogy Telekessy István egri püspököt közbelépésre bírja s egyuttal neki, mint helybeli plébánosnak a további teendőkre nézve útbaigazítást adjon. Mert úgy számított, hogy ha Telekessy püspök a m. kir. kamaránál Pozsonyban közbeveti magát, a ház és a malom ügye a pásztói plébániára nézve kedvezőleg dől el.¹

Terennei Márton egyidejűleg (1702. aug. 5.) írt magának Telekessy püspöknek is. Elmondja neki, hogy Zolnay András apát halála után, püspöki megbízás alapján, két ízben is írt neki Almásy András pathai alesperes, hogy az iskolaépületből, a melyben eddig több éven át nyomorúságosan meghúzódott, menjen át lakni a tulajdonképeni plébánosi lakásba és tegye rá a kezét azon malomra, mely ős idők óta a plébániát illeti meg, de Zolnay András jogtalanul elfoglalta. Ő így is cselekedett; de ezóta nincs egy pillanatnyi nyugta sem, mert majd Zborka Methód cziszterczi rendtag, majd Kecskeméthy Pál háborgatja. Ezen utóbbi minap is, a pozsonyi kamara nevében, lefoglalta Zolnay András ingatlanát és összes ingóságait, — vetéseit, négy lovát, szőleiket, jobbágyait és más holmiját. Meg akarta ezt cselekedni a házzal és malommal is, ha nem mondtam volna ellen, — írja Terennei. S mindezek után kéri Telekessyt, védelmezze meg őt az ily követelőkkel szemben s tudassa vele, mittevő legyen.²

Terennei lépése nem is tűnt el nyomtalanul. Hiszen Telekessy már 1702. aug. 15-én ír a pozsonyi kamarának. Felpanaszolja, hogy Kecskeméthy Pál széchenyi harminczados Zolnay András pásztói apátnak összes ingóságát és ingatlanát lefoglalta; — pedig a megboldogult apát végrendelete értelmében összes vagyonát adósságainak törlesztésére kell fordítani. Azonkívül a zárat össze-törtette; a gabonát meg — az ő parancsára — a malomból mind elvitték. Kéri tehát Telekessy István a kamarát, hogy adassa vissza

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXLVI. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CCXLV. sz. okl.

mindazt, a mit így jogtalanul elfoglaltak, mert különben a törvény útjára lép a sérelmekkel.¹

Kecskeméthy Pál széchenyi harminczados a cziszterczi renddel érzett együtt. A pásztói plébánosnál is mindent elkövetett, hogy őt a ház és a templom átengedésére bírja. S mikor minden hasztalan volt, a malmot erőszakkal foglalta le.

Ezen tényről már 1702. aug. 12-én értesíti Nezorin Flórián wellehrádi apátot. Bízattja, lépjen embere révén érintkezésbe a m. kir. kamarával, a hol az egri püspök ugyancsak dolgozik ám a malom, a ház és a szántóföldek ügyében. Hiszen ezek után ő tizedet követel a Pásztón levő Szent-Lélek kápolna részére; pedig eddig ilyfajta tized soha sem járta.²

Időközben a pásztóiak is megmozdultak, hogy saját birtokjoguk előnyére a helyzetet kihasználják.

Pásztó város nevében a pozsonyi káptalan előtt, 1702. nov. 4-én, Somosköy Ferencz, Zeke Gáspár és Csór Gáspár, Pásztó város tanácsosai így nyilatkoznak: Pásztó városa már Zsigmond királytól (1407) kapott kiváltságot, mely polgárainak Buda város jogait biztosítja. Ezt megerősítette Hunyadi Mátyás és II. Ulászló király is. A pásztói apát jogkörét is királyi oklevél szabja meg. Maga a város a sok belső háborúskodás és főleg a töröknek Magyarországra telepedése következtében szomorú viszonyok közé jutott. Polgárait részben fogságra vetették, részben kivégezték. A ki tehette menekült, a mennyire lehetett, az okiratokkal, melyeket azután biztos helyre rejtettek. Gyermekeik arról sokszor mit sem tudtak, s így a szülők halála után nem egnél csak az emléke maradt fönn az okiratnak. Ily körülmények között a jelenlegi (1702) tulajdonosok elődei közül nem egy minden jogi alap nélkül jutott Pásztón birtokhoz. S ha valaki szándékukkal ellenkezett, becsukták, megkoplaltatták, erőszakkal kedvező vallomást csikartak ki tőle, sőt még birtokjogáról is lemondattak vele.

Midőn Zolnay András pásztói apát lett, megkezdte a jogi eljárást a tényleges birtokosok ellen. Ezek nem igen adtak rá valamit. Ekkor Zolnay keresztülvitte — mondják ők — hogy a király Pásztó felét neki, mint pásztói apátnak adományozta. S ő erre rá

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXLVII. sz. okl.

² Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. 15. nr. 5.

is tette a kezét. A régi tulajdonosok a tiltakozáson kívül egyebet nem cselekedtek.

Pár évvel ezelőtt azonban előkerült a pásztóiak kiváltságlevele Hédervárott, midőn a várnak egyik falát kijavították. Ez a jogérzetöket ismét megerősítette. Ekkor jelennek meg a föntebbiek, mint Pásztó küldöttei, a pozsonyi káptalan előtt s tiltakoznak a régi földesurak, tehát a pásztói apátok birtoklása ellen.¹

Nezorin Flórián 1702. szept. 3-án ír Kollonich Lipót biborosnak és kéri támogatását a pásztói apátság ügyében.

Kollonich 1702. szept. 13-iki válaszában tudatja, hogy ezen ügyben már értekezett a kancellárral, de még más oldalról is tájékozódni akar a dologra nézve. Mihelyt a kancellár érdemleges választ ad, ezt azonnal közli s a mennyiben teheti, a wellehrádi apátság törekvéseit támogatni fogja.²

Nezorin írt a kancellárnak is. Tőle is kedvező választ kapott.

Ezt a két örvendetes hírt siet közölni Kecskeméthy Pállal, a ki neki sokban kezére járt. Így 1702. szept. 25-én is értesíti Nezorin Flóriánt, hogy a világi papok — biztos értesülése szerint — mindent elkövettek a pásztói apátság elnyerése érdekében; de tudtokra adták, hogy Ő Felsége a cziszterczi rendnek ajánlotta föl.³

A török hódító hatalma 1683-ban Bécsnél jutott fordulopontra. E pillanat óta a mohammedán erő egyre húzódik vissza a katolikus fegyverek elől.

A politikai tér visszafoglalásával karöltve éled a katolikus vallás is. A főpapok visszatérnek elárvelt egyházmegyéikbe, lelkipásztorokról gondoskodnak, a hívek hitéletét szivőkön hordják s törögetik az utat az egyhitű Magyarországhoz. Napról-napra jobban terjed a felfogás, a mely szerint igaza volt Zrinyi Miklósnak, midőn fenhangon hirdette, hogy a török is csak azért bírt velünk, mert hűtlenek lettünk vallásunkhoz. Előkelő családok sarjai ülnek a főpapi székekbe s eszméik megvalósítására, meggyőződésökön kívül a tekintély, a befolyás, a tudomány, a családi összeköttetés és a gazdag földbirtok összes előnyeit fölhasználják.

Ily irányzat kedvezett a czisztercziek azon törekvésének is,

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXLVIII. sz. okl.

² Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 21.

³ U. o.: Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 22.

mely a rend magyarországi apátságainak visszaszerzését czélozta. S mivel a hitújítás után és a török uralom idején egyetlen hazai apátság sem maradt a ciszterciek kezén, érthető, hogy az életre keltés munkájára a külföldi ciszterciek vállalkoznak. S midőn törekvésöket siker koronázza, nem önállósítják hazai apátságainkat, hanem ezek czímét sajátjukéval közösen viselik. Így lesz a wellehrádi apátból 1702. nov. 6-án pásztói apát is.

Wellehrád színhelye Morvaországban, az olmücsi egyházmegyében, Hradisch közelében, szűk völgyben terül el. Az alapítás első ténye Ulászló morva örgróf nevéhez fűződik; a végleges megerősítés, 1202 körül, azonban Premysl Ottokár cseh király műve. A kolostor teljes szervezése 1205-ben megy végbe. Ettől kezdve királyi kegyuraság alatt folyton emelkedik, mígnem Morvaországban az elsőséget vívja ki magának. S ezen magaslaton meg is marad s a XVIII. század eleje, *Nezorin Flórián* apát kormányja alatt, teljes virágzásban találja.

Ily viszonyok között éri Wellehrádot az a kitüntetés, hogy I. Lipót királyunk Nezorin Flóriánt 1702. november 6-án *pásztói apáttá* nevezi ki.

A kinevező oklevélben az uralkodó híven elbeszéli, miként szorította ki a ciszterczi rendet Magyarországból a sok viszálykodás, örökös belháború és a kereszténység esküdt ellensége, a török. Örömmel emeli ki, hogy a keresztény harczosok vitézsége és a szerzetesek buzgó imái hadai részére győzelmet biztosítottak. Már pitymallani kezd; a török visszavonul, s nyomában mindenütt béke és rend telepszik meg. Pásztó is már megszabadult a töröktől s most, Zolnay András halála óta nincs apátja. Mivel a ciszterczi rend már több ízben járult hozzá kérelemmel, tekintettel a katolikus egyház és a szerzetes rendek kiváló érdemeire s azon rokonszenvre, mely ő benne a ciszterciek iránt is épen ezért él: ő, mint a magyarországi katolikusok kegyura, a pásztói apátságot összes birtokaival, javaival, kiváltságaival és tartozékaival a ciszterczi rendbe kebelezi be. S mivel méltányolni akarja Nezorin Flórián wellehrádi apát kiváló erényeit, nemes erkölceit, tudományát és tanultságát, pásztói apáttá őt nevezi ki (1702. nov. 6.). Föltételül tűzi ki, hogy a ciszterczi rend a pásztói apátság javait kezei közül ki ne ereszse, az idegen kezeken levőket meg visszaszerezze; építse föl Pásztón

a kolostort s ebbe Wellehrádról kipróbált erőket telepítsen át s újonczokul (novitius) magyar- és németajkúakat vegyen be, de csak Magyarországból. A kolostorban olyan életet teremtsen, hogy a hívek ezen épüljenek s így a katolikus vallás általa sokat nyerjen. Ha Nezorin Flórián meghal, a rendtagok saját rendi szervezetők értelmében alkalmas egyént választanak apátul s ezt megerősítés végett a magyar király elé terjesztik.¹

I. Lipót király egyidejűleg (1702. nov. 6.) utasítja a m. kir. kamarát, hogy Nezorin Flórián wellehrádi apátot a pásztói apátságba iktassa és vezesse be.²

Az ünnepies beiktatást 1702. nov. 28-án Erdődy Kristóf István, a m. kir. kamara elnöke végezte el.³

Nezorin Flórián gyűrűpecsétjében kerek paizsot látunk, a melyben latin kereszt áll. Ennek a közepén kiterjesztett szárnyú darú — a magány jelképe — látható. A kereszt négy ága között M. O. R. S. betűk, — a «Morimundus»-ból való leszármazás kifejezésére. A paizs fölött apáti süveg áll — két oldalt kifutó szalagjaival. A főpapi süveg két oldalán a főpásztori botnak felső vége görbül jobbra és balra. A pecsét körirata: F. L. N. A. W. (Florianus Nezorin Abbas Wellehradensis).

Nezorin Flórián
gyűrű pecsétje.

Ezt a pecsétet tehát Nezorin Flórián mint wellehrádi apát használta.⁴

A wellehrádi konvent 1701. ápr. 2-án kerek pecsétet használt. A közepén sátorban a Boldogságos Szűz ül s jobb karján a kisded Jézust tartja. A Bold. Szűz fejét korona ékesíti s ezen kívül mind az övét, mind az Üdvözítőét aureola futja körül. A sátor gothicus. Mindegyik oldalt egy torony és egy-egy magasra szökő és gömbben végződő sátorfa. Ezekből két sátorhomlokfa fut egymásfelé. Mielőtt ezek egybeérnének, öt ágú korona ül rajtuk. Körirata ez: SIGIL. CONVENTUS WELLEHRADENSIS.⁵

A wellehrádi
konvent
pecsétje.

¹ Ezen kötetben: Oklt. CCXLIX. sz. okl.
Facsimiléje ezen kötet végén, egy harmad-
dal kicsinyítve.

² Ezen kötetben: Oklt. CCL. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklt. CCXLIX. sz. okl.

⁴ Zirczi apáts. lev. : Act. abb. Paszt. fasc.
2. nr. 13.

⁵ Zirczi apáts. lev. : Act. abb. Paszt. fasc.
2. nr. 13.

II. FEJEZET.

A PÁSZTÓI APÁTSÁG BIRTOKAI.

Arló. Csécse. Halász. Körös. Nagy-Alattyán. Pásztó: Pásztó pecsétje. Pásztó város fele, két malma és két szőleje az apátságnak. Királyi kúria Pásztón. Anonymus ismeri Pásztót. Pásztón vásár III. Endre korában. Pásztó lakói a budai polgárok jogát kapják. Fürdő és templom Pásztón a XV. században. Pásztó harmadrészen a Kazai Kakasok osztozkodnak. Guthi Ország Mihály, Apafy Ferencz, a Csicseriek, Verebélyiek, Barcsayak és Keczer András mint pásztói birtokosok. Pásztó iskolája a XVI. században. Pásztó mint erősség a XVI. században. Pásztó adózása és jobbágysága a XVI. és XVII. században. Pásztó város összes viszonyainak és állapotának leírása 1699-ből. A földesurak és jobbágyságuk meg hasonlítása. Pásztó főbirája és plébánosai. A plébánosok élete a XVII. század végén. Tar mint apátsági birtok. Tar az Ország család kezén. Tar adója, jobbágysága és termelése a XVI. és XVII. században. Tepke. Turaszzerke. Újlak. Birtok Erdélyben.

Arló (Alló) borsodvármegyei birtokon még 1693-ban is volt az apátságnak két malma. Mindegyik egy-egy kerékre járt és naponként 20 kilát őrölt meg.¹

Csécse Nógrád vármegyében. Itt az apátságnak három birtoka volt még a XVI. században is.²

¹ «Possessio Alló habet duas molas per unum lapidem, quae pertinet ad reverendissimum abbatem in Pásztó habitantem; quaequae tantum in rivulo, per 24 horas commoliri potentes nro 20 kilas.» (Magy. orsz. levélt.: Urbalia et conscriptiones

fasc. 69. nr. 4. Specificatio certarum molarum in inclito comitatu Borsodiensi existentium de dato Agriae 25-a iunii, Anno 1693.).

² . . . «Item tres integras possessiones Cheche». (*Kandra K.*: Adatok az egri egyházm. tört. I. 530.).

Halász Heves vármegyében. 1277. okt. 4-iki okiratban mint földbirtok fordul elő.¹ Ma falu Gyöngyös-Halász nevezettel; — de az sem lehetetlen, hogy a mai Tisza-Halászt kell alatta érteni. Ezen birtokon Imbert pásztói apát és konventje 1277-ben adnak túl.²

Körös (Crisi) falu, ma pusztá Nógrád vármegyében. 1205—1235 között voltak itt a pásztói apátságnak jobbágysai — Ambró, Mouchi és mások. Ez természetesen birtokot is tételez föl.³

Ugolyuptinan, hihetőleg Nagy-Alattyán Jász-Nagy-Kún-Szolnok vármegyében. Itt voltak a pásztói apátságnak 1205 és 1235 között lovászsai, esetleg jobbágysai;⁴ kellett tehát birtokának is lennie.

Pásztó Hevesvármegyében, Szakállos-Pásztó néven fordul elő,⁵ megkülönböztetésül Túr-Pásztótól és más egyéb Pásztóktól. XVIII. századbeli pecsétjén is látható a szakállas fő.

Pásztónak ugyanis piros viaszba nyomott kerek pecsétjét 1684-ből ismerjük. Ez egy szakállas és bajszos emberfőt ábrázol. A fej fölött csillag van. A fej két oldalán S és P, a csillagtól jobbra és balra meg M és A betű látható. A négy betű értelme: Sigillum Maius Pasztoviense.

A pecsét körirata: SIGILLUM * CIVIUM * IN * PAZTO * 1684. *

A város (oppidum) fele, és pedig déli része, az apátság tulajdona volt. Ugyancsak hozzátartozott azon két malom is, melyek a «*Paszth*» folyón, a kolostor s ennek falai közelében épültek. Ez utóbbiak a XVI. században részben a lutheránus prédikátor, részben pedig Heves vármegye kezén voltak bérben.⁶

Pásztó város pecsége 1686-ból.

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 378.

² Ezen kötetben: 63. l.

³ Várad Regestrum 88. p. (*Endlicher*: *Reg. Hung. Mon. Arp.* 661. l.)

⁴ Várad Regestrum 80. p. (*Endlicher*: *Reg. Hung. Mon. Arpad.* 639. és 661. l.)

⁵ Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. 16. nr. 1.

⁶ «Ad abbatiam Paztho bona ab antiquo pertinentia et fundata. Media pars oppidi

Paztho ad partem meridionalem se extendens una cum duabus molis in territorio eiusdem oppidi Paztho prope monasterium et moenia eiusdem, in fluvio Paszth vocato, decurrenti, quas nunc concionator lutheranus in parte possidet, altera vero pars est in arendam locata in comitatu Hevesiensi etc.» (*Kandra K.*: Adatok az egri egyházmegye történetéhez I. k. 530. l.)

Okirataink és egyéb kútfőink Pásztó nevét változatos alakban őrizték meg. Így előfordul Pasto,¹ Pastro,² Pastuch,³ Parastuck, Paschuk,⁴ Paschuch, Parasluck,⁵ Perostuch, Pastuc,⁶ Passtô,⁷ Pastuh,⁸ Pastoch,⁹ Pastoh,¹⁰ Pasthoh,¹¹ Pásztó,¹² Pászthó,¹³ Pasztho,¹⁴ Paszto,¹⁵ Pasztoh,¹⁶ Pastucz,¹⁷ Pastuchov, Patzelo,¹⁸ Paszthow,¹⁹ Pasztoh, Paszthoh,²⁰ Pastu,²¹ Postil,²² Bartuk,²³ Patztuh,²⁴ Paztuh,²⁵ Pazchuh,²⁶ Paztah,²⁷ Paztich,²⁸ Pazto,²⁹ Phaztho,³⁰ Paztho,³¹ Paztoh,³² Pazthoth,³³ Paztuh,³⁴ Paztuch,³⁵ Pazthuh,³⁶ Paztuk,³⁷ Poztuh,³⁸ Pasrot, Partho, Parsto. Pastorale, Pasco, Pasyto, Pastouk, Pastouch, Pastuch, Pastach, Pastruch, Patchuch, Pascuck, Pascol, Pastulx, de Pastubus, Parasluk, Panasluck, Ara-Coeli,³⁹ s leggyakrabban Pazthoh.⁴⁰

A Monostor malomnak egy harmad «molnárrésze» 1630. előtt már a Válás családot illette. A malom bérlője is ez volt. A testvérek azonban nem tudtak összeférni. Válás György kérte az apját Válás Balázst, és testvéreit — Válás Demetert és Jánost — engedjék át a bérletet és a malomrészt egészen. 1630. jan.

¹ Stat. Cap. Gen. Ord. Cist. a. 1232. nr. 13. (*Martene et Dur.*: Thes. Nov. Anecd. T. IV. 1355. l.) — Ezen kötetben az 1764. máj. 28-iki kel. facsimile. Már itt megjegyzem, hogy mindegyik alakra *legfeljebb* egy nyomtatott kútfőt és egy oklevelet idézek.

² *Sellner*: Brevis notitia monasterii Ebra-censis. 214. l. — Ezen kötetben: Oklevélár XI. sz. okl.

³ *Manrique*: Annales Cistercienses. III. 243.

⁴ *Jongelînus*: Notitia abbatiarum. Lib. IV. 43.

⁵ Ezen kötetben: Oklevélt. XI. sz. okl.

⁶ *Sellner*: Brevis notitia monasterii Ebra-censis. 214. l.

⁷ Cistercienser-Chronik. 1895. 10. l.

⁸ *Wenzel*: Árpádkori Új Okmt. VI. k. 401, XI. k. 548. l.

⁹ Ezen kötetben: Oklt. LIII. sz. okl.

¹⁰ U. o. LII. sz. okl.

¹¹ Magy. orsz. levélt.: Dl. 11,528. sz.

¹² Ezen kötetben: Oklt. CXCI. sz. okl.

¹³ U. o.: CXCVI. sz. okl.

¹⁴ U. o.: CLI. sz. okl.

¹⁵ U. o.: CLXXXI. sz. okl.

¹⁶ U. o.: CLVIII. sz. okl.

¹⁷ U. o.: XXXVI. sz. okl.

¹⁸ Ezen kötetben: 121. és 137. l.

¹⁹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. II. 607. l.

²⁰ Ezen kötetben: Oklt. CXXXVII. sz. okl.

²¹ Monum. Vat. Hung. Ser. I. T. I. 203. l.

²² U. o. 251. l.

²³ U. o. 356. l.

²⁴ Váradi Regestrum. (*Indlicher*: Rer. Hung. Mon. Arp. 659. l.).

²⁵ U. o. 659. és 661. l. — Mon. Vat. Hung. Ser. I. T. I. 325. és 371. l.

²⁶ Mon. Vat. Hung. S. I. T. I. 357. l.

²⁷ U. o. 326. l.

²⁸ U. o. 341. l.

²⁹ Ezen kötetben: Oklt. CXCVIII. sz. okl.

³⁰ U. o. CXXXII. sz. okl.

³¹ *Kandra Kab.*: Adatok az egri egyház-megye tört. I. 530. l. — Ezen kötetben: Oklevéltár CXXXV. sz. okl.

³² Ezen kötetben: LX. sz. okl. — *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 176. l.

³³ Ezen kötetben: Oklevt. CXXI. sz. okl.

³⁴ *Anonymus*: Gesta Hungarorum XXXIII. fej. — *Fejér*: Cod. Dipl. V. Vol. I. 277. l.

³⁵ *Wenzel*: Árpádkori Új Okmt. XII. k. 692. l.

³⁶ U. az: U. o. IV. k. 265. l.

³⁷ U. az: U. o. XII. k. 666. l.

³⁸ *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 50. l.

³⁹ *Janauschek Lépót*: Origin. Cist. I. 192.

⁴⁰ Ezen kötetben: Oklevéltár XXX, LVI. LXIX. számú és sok más oklevél.

22-én úgy egyeznek ki, hogy a 100 forintot érő egyharmad malomrészből Válus György fizessen ki az apja és testvérei részére 75 magyar forintot. A malomrész joga átszáll Válus György mindkét nemű gyermekeire is. Ha pedig akár ő, akár gyermekei el akarnák adni ezt a malomrészt, kötelesek őket vagy ivadékaikat a vétellel megkínálni.

Az egyességnél tanuskodnak: Bán Benedek pásztói bíró, Tiket Boldizsár. Szegedi Péter jegyző és Pál deák esküdtek, továbbá Szabó János, Varga István, Bakos Bagoni Farkas, István deák, Vincze Péter, Illés Mihály, Bozog András, Varga Mihály, Baktay Tóth György és Szabó Mihály tanácsosok.¹

A pásztói kolostor mellett levő, úgynevezett «Monostor malmá»-ra nézve, 1663. jan. 19-én, a jászói konvent küldöttei — Bagoni Benedek és Jalkóczi János — előtt tanukihallgatás ment végbe.

Az első tanu, Szücs Gergely, hit alatt vallja, hogy ő 90 esztendősen ember létére sem hallott arról, mintha ezt a malmot valaha világi földesúr bírta volna. Sőt még az öreg Barcsay János is, a ki pedig kálvinista ember volt és a malmot magáévá tehetné, azt mondotta: «Mivelhogy egyházi malom, soha kezemet hozzá nem ártom». Az atyámtól is, a ki pedig száz esztendősen volt, gyakorta hallottam, hogy az a malom mindenkor egyházi jószág volt. Ugyanigy vall még Berkes Márton, Kada Bálint, Nagy István, Serfőző János, Varga Lőrincz, Válus András és Bakos György is. Válus Bálint maga is molnárkodott a malomban, s mégis úgy vall, mint a többi. Tóth Mihály is az eddigi vallomásokkal egyezőleg nyilatkozik s még ezt adja hozzá: «Az öreg Barczai után is csupán csak az pápista pap és az calvinista praedicator bírták. Azelőtt pedig sohasem bírta calvinista praedicator, hanem csak az után, minekutánna Bolki László és Barczai János vei beiktatta Barczai János akaratjából az calvinista praedicator».²

A pásztói malom ügyében, 1663. decz. 9-én, egy B. B. nevű egyén így ír Erdődy Pálffy Tamás egri választott püspöknek: Ha a pásztóiak a malomrész dolgában megkeresik, adja nekik tudtul, hogy ragaszkodik tavali elhatározásához, a melyet Pozsonyban

¹ Ezen kötetben: Oklevt. CLII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevt. CLVIII. sz. okl.

közölt velök; vagy pedig tegye át az ügyet ő hozzá. Ő majd elbánik velök, hiszen ismeri hamis szándékaikat.¹

Báthory Gábor Kada István apátsága idején elfoglalta a pásztói malmot. Az apát Zolnay Andrást bízta meg, hogy járjon utána és tudja meg, mily okból történt ez? Zolnay magát Báthoryt kérdezi meg és ennek alapján írja meg az értesítést. 1690. máj. 17-én közli egyúttal Báthoryval, hogy Kada őt bízta meg az ellenmondással és a malom visszafoglalásával. Kada parancsa úgy hangzott, hogy Zolnay a lakatot verje le, a buzát adja el és az árát vigye el Kada részére. Zolnay ezt a rendeletet be is mutatta a széchenyi alispánnak, — de nem járt el szerinte.²

Pásztó város határában az apátságnak *két szőlője* is volt. Mind-egyiket «Barátmál»-nak hívták. A XVI. században tized alá estek.³

Midőn II. Béla király a bozóki prépostság javait megerősíti, ezek sorában Pásztó nevű pusztát is említ. S ennek kapcsán megtudjuk, hogy Pásztón királyi kúria is volt, s ezt Szent László király nővérével együtt Lampert ispánnak adta. Balássy Ferencz Jerney nyomán azt állítja, hogy Pásztón már Aba Samu királyi udvart tartott.⁴

Hogy ezen Pásztó alatt a heves-vármegyeit kell-e érteni, teljes biztossággal nem dönthetünk.⁵

Pásztót Anonymus is ismeri. Szerinte innét indult ki Nógrád és Nyitra elfoglalására Hulek s ennek két fia, Zoárd (Zuardu) és Kadosa (Kadusa).⁶

Ebből annyi mindenesetre következik, hogy Pásztó már Anonymus idejében, vagyis III. Béla király korában létezett.

Pásztó a Váradi Registrumban (1205—1235) mint «villa», vagyis falu szerepel.⁷

István ifjabb király Pásztón, nagyszombat napjáról keltezve, állítja ki azon oklevelet, melyben a Csák-nemzetséghez tartozó Miklós fia Máté ispán Bonczhida nevű birtokának benépesítéséről intézkedik.⁸

¹ Ezen kötetben: Oklt. CLIX. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. CLXIX. sz. okl.

³ «Item duo promonthoria in territorio eiusdem oppidi Paztho, utraque Baratmal vocata, quae decimalia essent in eodem comitatu Hevesiensi.» (*Kandra K.*: Adatok az egri egyházm. tört. I. 530. l.)

⁴ Balássy Ferencz: Heves vármegye története I. köt. 10. l.

⁵ *Fejér*: Cod. Dipl. T. II. 82—85.

⁶ *Anonymus*: Gesta Hung. XXXIII. fej.

⁷ «de villa Paztuh.» (*Endlicher*: Rer. Hung. Mon. Arp. 661. l.).

⁸ Hazai Okmánytár V. k. 40. l.

Pásztónak III. Endre korában már van vásártartás joga. Piaczának emlékét egy különös eset tartotta fenn.

Itemer fiai: Erdő, Péter, István, Detre és Bereczk, továbbá János fia Barnabás s végül Pázmán — basdi és kerekgedei nemesek — ily panaszszal álltak elő a királynál:

Tóbiás fiai Máté és Pál, Bálint fivéreivel, Csuta (Suta?), György fia Henrik, Pongrácz fivéreivel, Simon fiai Péter és Miklós, Lack fia Lőrincz és Péter fia László az ő öreggedei (Erekgode) házaikat fegyveres erővel megrohanták s tönkretették és nekik vagy száz márkára rugó kárt okoztak; János nevű testvéröket megölték, másokat megsebesítettek; a támadók egyike meg, névszerint Nagy Péter, az imént említett Pázmánra rálesett s útközben, a mint Pásztón át menekült, a pásztói piacon világos nappal megtámadta és halálosan megsebesítette. Máté és Pál meg többekkel szövetségbe, a vajda Hidvég falujánál rohant rájuk gyilkos szándékkal.

III. Endre király a váczi káptalant utasítja a vizsgálat megtartására. Királyi emberül Buchinai Miklóst nevezi meg.¹

Azon kereskedők, a kik Budáról Egerbe Gyöngyösön vagy Pásztón át mentek s itt vásárt csaptak, a kompolti vámot elkerülhették. Így nyilatkozott, a feszületre letett eskü alatt, Hevesújvármegye nemessége 1399-ben Pelsőczi Bubek Detre nádor előtt.²

A XV. század elején a pásztóiak nagy kiváltságra tettek szert. Tari Lőrincz kérésére ugyanis Zsigmond király, 1407. ápril 26-iki kelettel, ily előjogokkal ruházza fel őket.

Tari Lőrincz és testvéreinek, továbbá a *pásztói apátságnak Pásztón lakó népei és jobbágysai* sem Tari Lőrincz, sem testvéreinek cselekedete, mulasztása vagy törvényszegése miatt nem vonhatók felelősségre. Épen ezért sem egyházi, sem világi bíróság ily czímen személyökben és vagyonukban nem büntetheti őket. Fölöttük egyházi bíróság egyéb ügyekben sem ítélni, hacsak a kérdést előbb a pásztói bíró és esküdtt meg nem vizsgálta. Mind ők, mind utódaik ugyanazon jognak és kiváltságnak részesei, mely a budai polgárokat megilleti.³

Pásztó város közepén a XV. század elején volt *egy fürdőház* — Budai Mihály birtokában. Kiss István, Vinter Péter, Toldi Balázs,

¹ Wenzel: Árpádkori új Okmt. XII. 666.

³ Ezen kötetben: Oklt. XXXIII. sz. okl.

² Fejér: Cod. Dipl. T. X. Vol. II. 717.

Döbreczi Péter, Mátyás polgár és Sebestyén molnár — mint Pásztó bírái és esküdtei — 1417. nov. 22-én közlést tesznek, hogy Kazai Kakas Gyula, a kit a közvélemény jeles és bátor katonának tart (strennus miles), a fürdőházat 47 forintért vette meg Budai Mihálytól. Ezen összegből 30 forintot nyomban lefizetett, a többi meg 1418. márcz. 6-ra köteles letörleszteni. Ha ezt elmulasztja, a többi 30 forintot is elveszti és a fürdőház Budai Mihályé marad.¹

A pásztói mai templomra csak egy tekintet, s legott meggyőződünk ősrégi voltáról.² Erről írásos adat is beszél.

A pásztói templomban belül, a déli bejárat mellett, ma ez a fölirat olvasható:

Templum hoc renovatum dealbatumque est per dominum Gabrielem Benke parochum Pasztoviensem. Anno Domini 1421.

Ebből kitűnik, hogy Pásztó város templomát Benke Gábor pásztói plébános 1421-ben már kijavíttatta és fehérre meszeltette.

Pásztón 1444-ben is látunk *templomot* kőből, torony nélkül, temetővel. Az *utczák* közül megismerjük a «Hatvan-utczát» és a «Magyar-utczát». Gyula fia Jánosnak hét jobbágytelke van. Ezeken a Hatvani-utczában lakik Bathy Balázs, a Magyar-utczában Csalka György; másutt meg Kenczel Pál, Gábor bíró, Vinter Péter, Czövek András özvegye és Rykalf András.

Gyula fiainak a rétje 10 kaszáló (falcastrum). A mit meg ezek Kakas Zsigmonddal, Tari Ruperttel és Pásztó István egri olvasókanonokkal s ennek testvéreivel közösen bírnak, 2000 kaszálóra, három királyi ekényi szántóföldre, négy ekényi erdőségre (a Mátrában) és 200 királyi szántóföldet kitévő szőlőre rúg föl.³

Hunyadi Mátyás király 1461. szept. 22-én Pásztóról keltezi a levelét.⁴ Ugyanezen évben megparancsolja a budai káptalannak, hogy tegye hivatalból írásba azon osztozkodást, a mely szerint Pásztó város harmadát két egyenlő részre osztják. Az egyik fele Kazai Kakas Zsigmond fiainak — Györgynek és Lászlónak, — a másik meg Kazai Kakas Gyula fiainak, Györgynek és Detrének, jut mindaddig, míg Kazai Kakas Zsigmond fiai a másik részt meg nem váltják.⁵

¹ Ezen kötetben: Oklt. XXXVI. sz. okl.

² Műtörténeti részleteit rajzban és írásban a «Pásztói apátság történeté»-nek II. kötetében mutatom be.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár L. sz. okl.

⁴ *Fraknői Vilmos*: Mátyás király. (Tört. Életrajzok. 1890. 115. l.).

⁵ Báró Radvánszky Béla sajkókaizi levélt. fasc. 19. nr. 7.

Pásztón a XV. században Guthi Ország Mihály is birtokos volt. Időközben azonban fia Imre és unokája, László, helyett oly fizetésbeli kötelezettséget vállalt magára, melyet saját erejéből nem teljesíthetett. Ekkor szorultságában ötszázötven aranyforintnyi kölcsönt vesz föl Nánai Kompolth János és Álmosdi Chöre István feleségétől. Biztosíték fejében, 1474. febr. 12-én a pásztói birtokrészeket köti le nálok zálogba. Igéri, hogy ezekre nézve a birtokjogot mindenkivel szemben megvédi; vagy ha ez nem sikerülne, a hitelezők tőle ugyanily értékű és jövedelmű birtokot teljes joggal foglalhatnak el.¹

A XVI. század második negyedéig Apafy Ferencznek is volt részbirtoka Pásztón. Ő azonban az ellenkirályok idején Szapolyai Jánoshoz állt. Ezért hűtlenségi bűnbe esett; pásztói jószágát 1528-ban Guthi Ország Imre kapta meg.²

Néhai Csicseri András és Verebély Anna fia Ambró, továbbá Verebély Mihály fia János úgy értesültek, hogy Verebély, Bárkány, Sót-Hartyán, Tót-Veréb, Tepke, *Pásztó*, Batony, Hasznos és Tíribes határában levő birtokrészeket bizonyos rosszakaratú emberek Ő Felségétől, vagy helytartójától magszakadás következtében, vagy más alapon megnyerték. Miért is ők 1603. márcz. 4-én a jászói konvent előtt tiltakoztak az ellen, hogy Ő Felsége ezen birtokrészeket bárkinek adományozza, a hiteles helyek bármelyike pedig ezekbe bárkit beiktasson.³

Csicseri András unokái, Csicseri Ambró fia Péter és Mihály, mint Verebély János leányának, Annának unokái, a leleszi konvent előtt, 1628. jan. 26-án, tiltakoznak az ellen, hogy Ő Felsége vagy a nádor az ő birtokrészeket, mely Verebély, Bárkány, Sós-Hartyán, Batony birtokon, *Pásztó* és Hasznos városban, Tepke, Lengeld, Tót-Veréb és Tíribes pusztákon esik, elfoglalja vagy bárkinek adományozza, — s hogy bármiféle állású ember ezeket bármily czímen élvezze vagy birtokolja.⁴

Idősb Verebély János fia János, 1666. decz. 26-án, a leleszi konvent előtt, Csicseri Ambró jelenlétében ily vallomást tett: Néhány évvel ezelőtt azon birtokrészeket, melyeket Verebélyen, Bárkány-

¹ Ezen kötetben: Oklt. LXXXVIII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklt. CXLIII. sz. okl.

² Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 7.

⁴ Ezen kötetben: Oklt. CLI. sz. okl.

ban, Sós-Hartyánban, Tót-Verében, *Pásztón*, Hasznoson, Batonyban, Lengelden és Tiribesen bírt, a Hasznos folyón levő malommal és az összes tartozékokkal együtt, Csicseri Ambrónak és utódainak adta zálogba kétszáz magyar forintért. S mivel Verebély János Déván lakott, a szóban forgó birtokrészek már is Csicseri Ambrónak jövedelmeztek. De azért Verebély János mégis szükségesnek tartotta a leleszi konvent előtt újból kijelenteni, hogy ezen birtokrészeket tényleg Csicseri Ambró kezére adja. Föltételül ezeket tűzte ki:

Ha ő — Verebély János — vagy felesége Gombay Erzsébet és leánya Anna, Erdélyből valamikor Magyarországra költöznének és az említett birtokrészeket vissza akarnák venni: Csicseri Ambró és utódai kötelesek ezeket kiadni kezeik közül. Míg Verebély János, továbbá felesége és leánya él: Verebély Mihály fia János ezen birtokrészek átvételére nézve semmi követeléssel sem állhat elő. Ha azonban ők elhalnak, Verebély Mihály fia János köteles lesz kétszáz magyar forint lefizetésével a birtokrészeket visszaváltani.¹

A pásztói birtokosok sorában a Barcsayakkal is találkozunk. III. Ferdinánd király azon pásztói részbirtokot, mely Nagy-Barcsai Barcsay Ferencz magvaszakadtával a szent koronára szállt, 1638. jan. 24-én, Lósy Tamásnak adja azon hű szolgálatok fejében, melyeket a multban teljesített.²

Pásztó *iskolamesterét*, Mihályt, 1529-ből ismerjük. Említi az ő tanítványa, Vizslási Bardócy Mihály. Kiemeli, hogy igen jó mester volt.³

Pásztó 1546-ban több más helylyel együtt mint erősség szerepel. Az országgyűlés meghagyja a királynak, hogy ellátásáról kellő időben gondoskodik. Ha pedig czélszerűbbnek mutatkoznék a lerombolása, — ez is jókor történjék meg.⁴

¹ Ezen kötetben: Oklt. CLXVI. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevélt. CLV. sz. okl.

³ Per egregium dominum Michaellem Bardocy de Vislas, quomodo fuit in etate tenera, cripit tali tempore, quando in Pastho studebat per magistrum Michaellem, et fuit bonus bonus (így) vir magister et ipse docebat me in anno Domini Millesimo quintingesimo (így) vigesimo nono. Finis. (Dialogus magistri Donati grammatici fundatissimi

iuvenibus scholaribus perutilis. Impressus anno Domini 1522. A legutolsó oldalra egykorúlag (1529) van a fönnebbi szöveg jegyezve. A gyöngyösi ferencziek rendházában levő példányról van szó.) A millenniumi országos kiállításon az I/4. csoportnak ⁹⁴¹287 törzskönyvi száma alatt.

⁴ Corpus Juris Hung. Decr. anni 1546. art. 44.

Borcsiczky János 1688. júl. 15-én írja a magyar kir. kamarának Pozsonyba, hogy a mint Pásztóra érkezett, ezüst- és sóbányáknak jött a nyomára, a melyekről a régebbi királyok mit sem tudtak. Kada István pásztói apát is részletes tájékozást szerzett magának a dologról s nem mulasztotta el tájékozni magát a királyt sem.

Midőn Borcsiczky tapasztalatait a kamarával közli, Pásztóra nézve fontos javaslattal áll elő. Szerinte Pásztón kellene szedni a harminczadot, mert Hatvan nem úgy esik, hogy könnyen lehetne ellenőrizni; míg a pásztói út keletre Gyöngyösnek, nyugatra Szécsénynek, oldalt Budának és Lévának, éjszakra meg Rimaszombatnak, Füleknek és Egernek nyílik.¹

Keczer Andrásnak Pásztón kilencz házhelyből álló birtokrésze volt. Ezek 1670. decz. 22-én a király kezére jutottak. Évi adójuk 28 forint volt; a bor, buza és tavaszi után kilenczedet fizettek. Ezen birtokon Szabó György, Lengyel András és Serfőző János jobbágy s ezen utóbbi egyúttal gondviselő is, Mészáros Márton, Lengyel Jakab, Sert János és Szőke János meg zsellér volt.²

Pásztón 1549-ben negyvennyolcz porta van s mindegyik hatvanöt denárt, összesen tehát harminczegy forintot és 20 denárt fizet. 1552-ben Pásztó már török uralom alatt áll. Ekkor már csak 25 portája van. Ennek oka az, hogy a királyi hadak 1551. őszén a város nagy részét fölperzselték. A fél subsidium (királyi adó) ekkor 75 denár. 1554-ben az első félévi adót jún. 24-ike, a másodikat meg mindenszentek táján szedik be. Az első esetben még csak huszonhét, a másodikban meg harminczegy a porták száma. 1564- és 1565-ben csak huszonkét portát találunk. Az adót vízkeresztkor és jún. 24-ike táján szedik be; mindegyik portára 1 forint és 50 denár esik. 1635-ben kilencz és fél, 1639-ben

¹ Ezen kötetben: Oklt. CLXVII. sz. okl.

² «Anno 1670. die 22 decembris foglalta el Ő Felsége számára az Keczer András uram őkegyelme jószágát.

In comitatu Hevesiensi.

In oppido Pasztoho kilencz ház helybül álló portiója, az kik adózni szoktak eszten-dőnkint nr. fl. 28. Az borbúl, buzábúl, tavasz-búl (így) kilenczedet adtak. Ezeket is Ő Fel-sége részére hittel kötelezték.

Mészáros Márton sellér.

Lengyel Jakab sellér.

Hegedüs István sellér.

Szabó György jobbágy. Eökre 4. Lova 2.

Sert János sellér.

Serfőző János jobbágy. Ez az gondviselő.

Lengyel András jobbágy. Eökre 2.

Szőke János sellér.» (Magyar orsz. lev.: Urbarialia et conscriptiones fasc. 90. nr. 20.)

tíz, 1649-ben meg nyolcz portája van. A molnár taxája 1649-ben 2 forint és 50 denár.

Pásztó városában 1696. aug. 10-én a bíró Zeke Gáspár, az adót meg ezek a jobbágyok fizetik: Tóth György, Fekete Mátyás, Borbély András, Varga Lőrincz, Endrész János, Bakos Jakab, Kelemen Pál, Válus András, Nagy István János és András, Zaka Orbán, Varga János. Pap János, Berkes Márton, Csordás Mihály, Csór Gáspár, Bakos György, Csihay János, Maxó János, András és Lőrincz, Répás András, Vörös István, Tari András, Zólyomi János, Szabó György, Bogy Pál, Karatkó András és Illés András özvegye.

Ugyanekkor ezek a zsellérek: Török Ferencz, Gajda Pál, Lengyel István, Varga Gergely, Muslay Mátyás, Málík György, Farkas Pál, Pószár György, Kis Márton, Bógy Márton, Molnár, más néven Angyal György, Kada István, András és Mihály, Komik János és Mátyás, Sánta Pál, Pálya Mihály, Vas Mihály, Hidvéghi Balázs, Fülep András, Király Ferencz, Gáni István, Kelemen Mátyás, Bozok György és Pásztói Gergely. Csak szőlőt művelő zsellérek: Lopócsi István, Szalkai Gergely, Szekeres György, Bartyik István, Dénes Simon, Molnár Farkas, Tóth Jakab Pál, Csizmadia Jakab, Vas Pál és Tóth László.

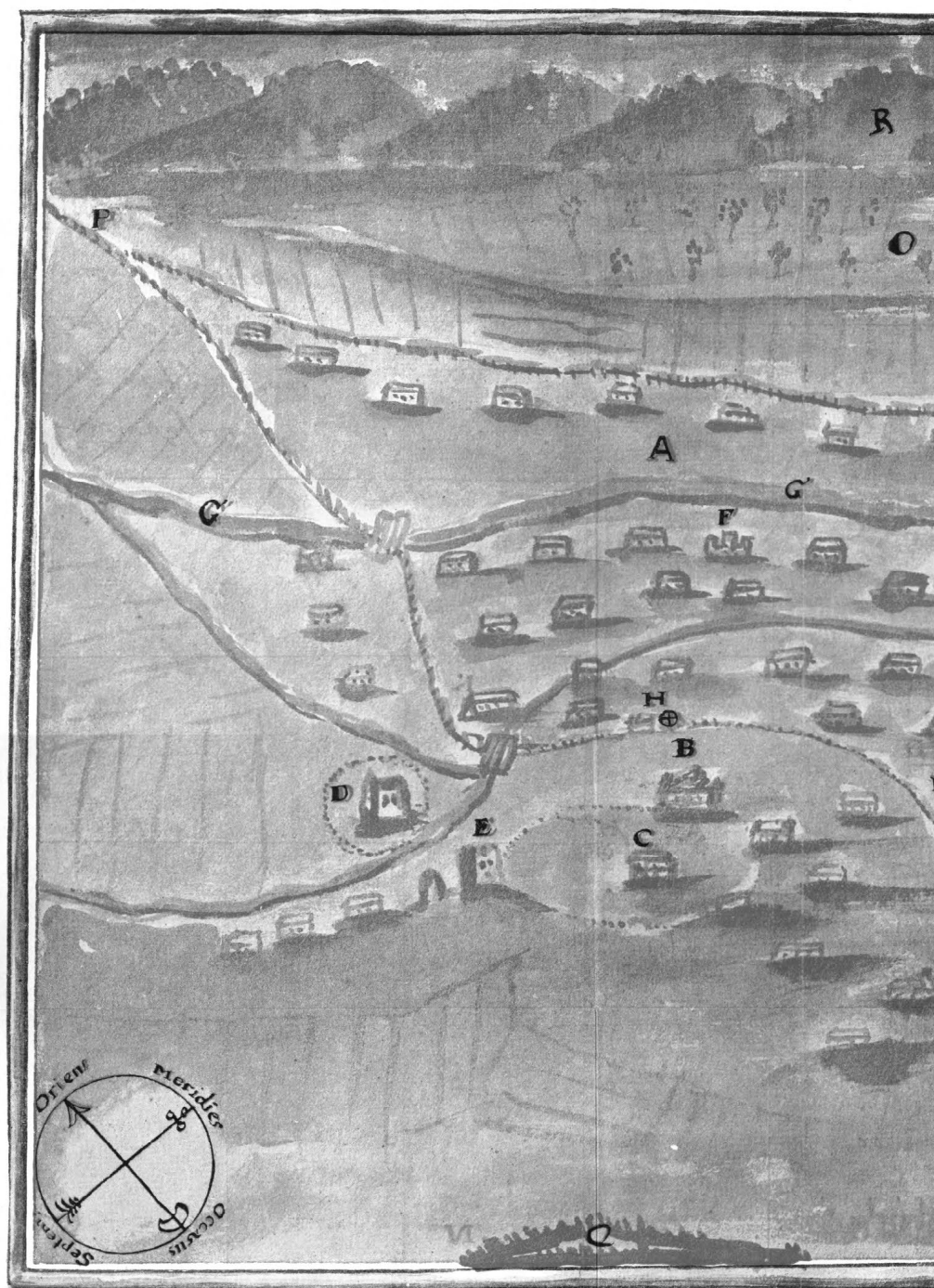
Ezek vagyoni állapotát alább¹ részletesen kimutatom.

Pásztón minden portára hat jobbágyot, vagyis hétszázhusz kassai köbölt számítanak. Ehhez járul fél jobbágy, mivel a határ egy részében kevés a rét; és egy jobbágy, mivel a hely beszállásolásra eléggé alkalmas. Szóval egy portára 900 kassai köbölt szoktak fölvenni.

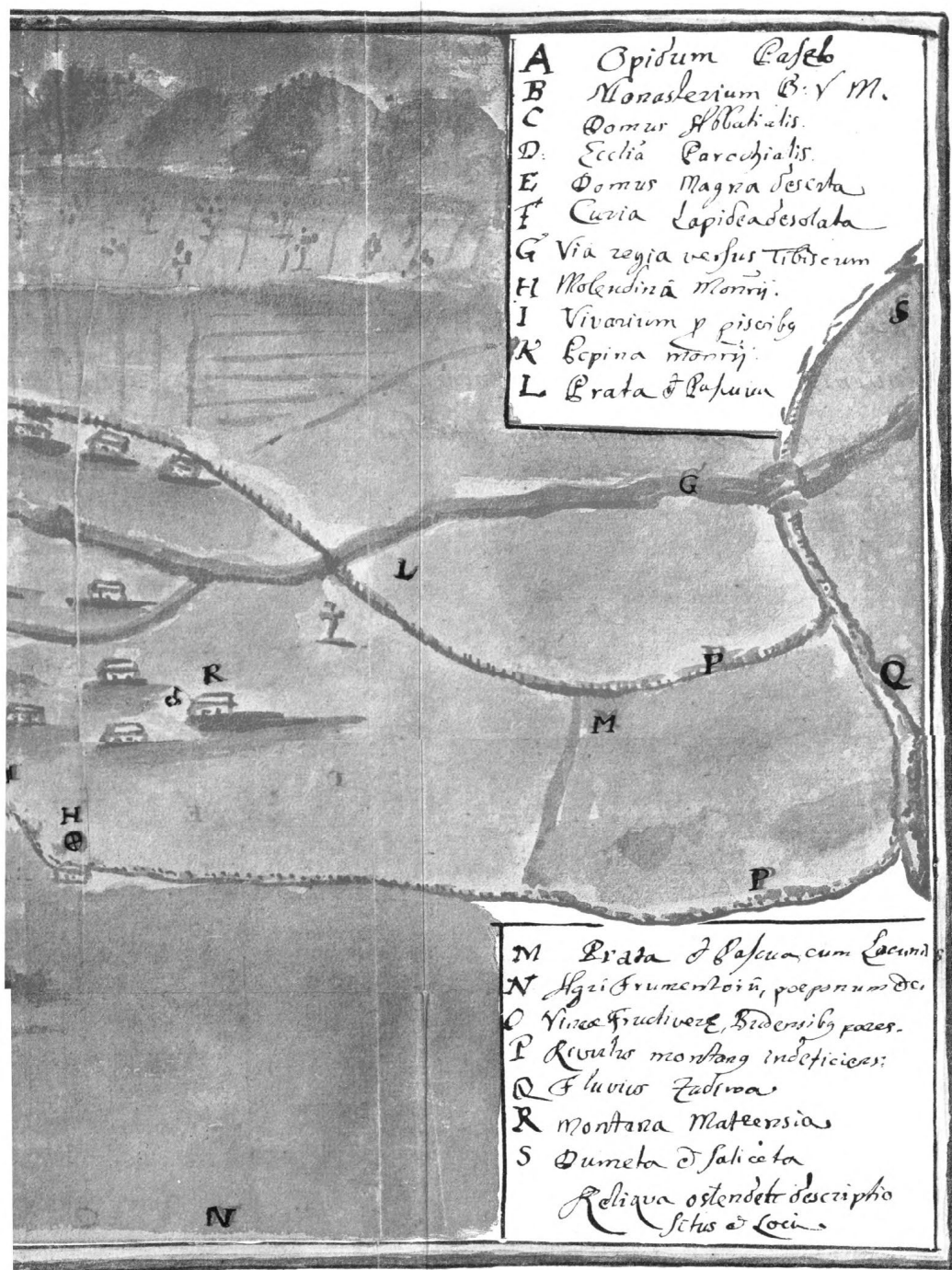
Pásztó városának nincs oly szántóföldje, mely valamely ház-helyhez tartoznék. Miért is a tized és kilenczed alá eső földeket nem a házakkal együttesen, hanem egymástól pénzért szerzik meg azok, a kik szántásvetéssel akarnak foglalatoskodni. Miért is egészen a kormánytól függ, hogy vajjon a vetések arányában, vagy pedig zsellérek szerint számítják-e a portákat. Az előbbi alapon, mivel $125\frac{1}{2}$ köbölt tudnának elvetni, kijönne $\frac{1}{8} + \frac{1}{64}$ porta. A zsellérek közül 150 tenne egy portát. De csak 26-an vannak. Ezek meg $\frac{1}{8} + \frac{1}{12} + \frac{1}{64}$ portát tesznek ki. Most már mindent összevéve Pásztón van $\frac{1}{4} + \frac{1}{16}$ porta.²

¹ Ezen kötetben: Oklevélt. CCIV. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevélt. CCIV. sz. okl.

Delineatio Spidi, Siles et

Opidi Bastichone seu Casale:

Midőn Maietynsky Wenczel Pásztón megfordult (1699), nemcsak az apátságra, hanem Pásztó összes viszonyaira kiterjesztette figyelmét. Szerinte Pásztó város egykor nagyobb és terjedelmesebb volt. A hol azelőtt a város polgárainak házai díszlegtek, ott ekkor már állatok legelésztek, kertek alakultak vagy pedig a földműves ekéje hasította a földet. Szent-Lőrincz martyr tiszteletére szentelt temploma a város végén áll, elég magas toronynyal. Nagynak elég nagy; egykori boltozatának még nyoma van. A sekrestyébe, a chorusra és a toronyba vezető kőlépcsők már egészen kikoptak, úgy hogy közepük már nem egynél egészen hiányzik. A templom körül temető terület s ezt kőfal fogja körül.

A városon kívül van a Szent-Lélek temploma. Valamikor a város egész eddig nyult el; a másik felén meg halastó volt, a melyhez a vizet a hegyi patakból vezették. Most azonban a városnak itt eső része elpusztult s a házak helyéből szántóföld lett. Körmenetet ehhez a templomhoz kétszer, keresztjáró és pünkösdi másnapján vezetnek.

Azelőtt Pásztó városában sok kőház volt, — a mint a piacon még most is ilyenekben laknak; a város többi részében azonban a lakások inkább istállóhoz hasonlítanak. Ennek oka az, hogy részint a törökök, részint a német katonák a várost többször felperzselték; mi több, a lakosság egyrésze Pásztót odahagyta és a Zagyván túlra telepedett. A piacz közepe ki van kövezve. Van a városban egy emeletes kuria, a mely most roskadozásban van s még a teteje is hiányzik. A házak alatti pinczék mélyek, szárazak és számosak. Már ez az utóbbi jelenség is mutatja, hogy itt termékeny szőlők vannak. Ezeknek azonban csak a felét munkálják. Itt olyan vörös bort nem szűrnek, mint a budai, — de a termés elég bő, ha valaki jól műveli a szőlőjét. A gyümölcs is szereti ezt a helyet, főleg a cseresznye, mely Keresztelő Sz. János napjára (jún. 24.) rendszeren megérik. Megterem itt a mandola is.

A város polgárai sok jogsérelmet szenvednek. Követelik tőlük a «portió»-t és a királyi katonaság tartását; sőt még meg is botozzák őket. Pártfogójuk nincs. Ha a kir. kamarához fordulnak, a válasz sokáig késik, s ekkor gyenge a jogorvoslat. Mindezt — mondja Maietynsky — személyesen tapasztaltam és hallásból is sokat tudok.

Pásztón létekor arról is meggyőződött, hogy még a távolabb lakó tekintélyes nemes emberek közül is némelyik majd az egyik, majd a másik pásztói lakost jobbágyává akarja tenni s őket adózásra és robotmunkára kötelezi. Pedig a pásztóiak neki azt ígérték, hogy ők a pásztói apátság új tulajdonosának, a wellehrádi apátságnak földesurasága alá igyekeznek jutni.

Ily ellentétek készítették őt, hogy a pásztóiakat 1701. február 6-iki levelével felkeresse. Ebben elmondja nekik, mily szívesen emlékszik azon jóindulatra, a melylyel a pásztóiaknál közöttük tartózkodása idején találkozott. Kéri ezt mind maga, mind rendje irányában jövőre is. Még a fülében cseng Pásztó város hatóságának és polgárainak az az ígérete, hogy földesurukul mindenáron a wellehrádi apátságot igyekeznek megszerezni. Miért is szóban kifejezett hódolatukról és készségekről tegyenek most tanubizonyosságot: jelentsék ki írásban, hogy földesuruknak a pásztói apátság leendő új tulajdonosát, a wellehrádi apátságot ismerik el. Higgyétek el, — írja a pásztóiaknak — bennünk nem durva követelőket, hanem atyákat és jötevőket fogtok látni azon sokféle zaklatással szemben, a melyet a katonaság és más egyének részéről tapasztaltok. Mert láttam ám, miként vertek benneteket bottal és miként zaklattak a katonatisztek — és senki sem kelt védelmetekre. Gondoljátok meg ezt jól, nehogy valamely nyers ember hatalma alá jussatok, mert akkor már késő minden.¹

Pásztó város a Zagyva völgyében, ennek bal oldalán fekszik. Keletről a Mátrahegység, nyugatról dombok húzódnak el. A völgyön keresztül országút vezet le délnek.

Ez az út már a XVII. században hatalmas közlekedő vonal volt. Naponkint egész kocsisor vonul ezen végig főleg tavasszal. Érdekesek az öt ökrös fogatok. A szállított ipartárgyak között szerepel a kocsi, kerék, eke, láda, szék, bölcső, asztal, deszka, zsindely, dézsa és más faiparczikk. Visznek még erre sok cserépedényt, — és pedig fazekat, tálat, korsót, lábast és más effélét. Ezeknek a tárgyaknak a nagy magyar Alföldön nagy keletük van; mert itt alig van fa, agyag meg épen nincs. Útközben csak nagy kérésre és drágán adnak el valamit, hanem átszállítanak mindent a Tisza mellékére, sőt még ezen túlra is. Itt azután a czikkeket jó

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXXV. sz. okl.

drágán eladják, — és pedig rendesen nem pénzért, hanem cserébe. A cserépedényért annyi gabonát, rendesen búzát kívánnak, a mennyi belefér. A faczikkerekre nézve pedig külön alkudnak meg, — de szintén gabonában. A mint a szállítmányt egészen becserélték, a gabonás szekerek ugyancsak Pásztón át térnek hazafelé, a felső vidékekre.

A Mátra erdeje leginkább tölgyes. S ez a földesuraknak nagy hasznára van. Mert ide verik ki a disznókat makkoltatásra; s ezek itt sokszor karácsonyig kitelelnék a makkon. Innét viszik őket azután már hizottan a leölésre. Mert — mondja a mi szemtanunk — Magyarországon a disznót nem vetik föl hidasba s itt nem hizlalják árpával vagy más táplálékkal, mint Wellehrádon (Morvaország); hanem a mint a makkoltatásról haza hajtják, nyomban leölik. Szalonnáját egész évben eszik, de legjobban ízlik nekik savanyú káposztával. Makkoltatásról senki sem hajthatja előbb haza a disznait, míg a földesúr a maga részét meg nem kapta. Az így meghizlalt disznókat azután elszállítják még Bécsbe is.

A Mátra erdőségeiben tartózkodik szarvas, őz, vaddisznó, nagy kigyó és többféle rovar. Nyáron sok a vihar villámlással és mennydörgéssel. A szóbeszéd azt tartja, hogy a hegyekben só is van. A föld megnyitásával erről ugyan már régen meg lehetett volna bizonyosodni, de úgy látszik, a nagy költség miatt még nem tettek próbát. A hegyek alján a völgyekben a marha és a birka jó legelőre talál.

A hegyoldalakon, a Pásztó felől eső részen, húzódnak el a szőlők. Ezekben többféle szőlő- és gyümölcsfaj díszlik. A szőlőterület egy részét ez időszerint nem művelik; de a melyiket munkálják, jó fehér bort terem. A vörös bor már nem olyan jó s nem is igazi vörös, mint inkább csak téglavörös (schiller); de nem is csoda, hiszen az úgynevezett török szőlőből szűrik, ennek a szeme pedig csak félig-meddig vörös. A ki bort termel, maga őrzi a szőlőjét. Ha pedig termését már a szüret előtt eladja, akkor a felügyelet a vevő dolga. A közös szőlőpásztort tehát itt nem ismerik. De az a különös, hogy ezen személyes felügyelet mellett is, midőn a kis kunyhóban éjjel-nappal kiki maga őrködött, — a német katonaság tetszése szerint rájárhatott a szőlőkre. Prэшázak nincsenek a szőlőknél; hanem a szőlőt kiki elszállítja haza Pásztóra és itt kádakban szorítják ki a szőlő levét.

A szántóföldet és a szőlőhegyet trágyázni kell, mert különben nem terem. Az aratás és a szüret egy két héttel előbb esik, mint Wellehrádon. A szőlőt másként munkálják, mint Wellehrádon. A fehér szőlő tőkáját 7—8 szemre vágják; a vörösnél egy szemet sem hagynak. A vörös szőlő fürtje csaknem egy láb hosszú. A szőlőt virágzás előtt kigyomlálják; a fürt nélküli vesszőt egészen leveszik; a melyik meg hoz termést, a felső végén a fürt fölött letörik, hogy a vessző és a töke egész ereje a fürtbe nyomuljon s hogy a nap jobban rá tűzhessen a virágra és a fürtre s így ez jobban megérjék.

A gyümölcsfajok között leginkább előfordul a fekete cseresznye, mely Szent-Ivánnapra (jún. 24.) érik, a mandola, szilva, körte és barack.

A szőlőhegyek alatt a síkon a szántóföldek húzódnak el egész a városig, sőt ezt körülfogják. A mint az aratás ideje elérkezik, meglépnek a tótok és a lengyelek (Poloni).¹ A családapa magával hozza a feleségét, fiait és leányait. Most azután felvállalják az aratást, de nem pénzért, hanem a termés negyede, ötöde vagy hatoda fejében, — a szerint, hogy milyen a gabona. Ezek kora hajnalban megkezdik a munkát, ebéd után meg egyet pihennek. A mint a földet learatták s a termést felkötötték, elkezdődik a képezés. Huszonhetes keresztekbe rakják a kévéket s ezekből azután megkapják a részt. Az eleséget kinn a szántóföldön ökrökkel vagy lovakkal nyomtatják el. Megtisztítás után hazaviszik s vagy a verembe, vagy pedig a pinczébe, esetleg a kamarába teszik sárral betapasztott, körülbelül 15 mérős vékákban. A szalmát vagy *elégetik*, vagy össze-rakják. Vannak, a kik a vetést már a lábán eladják.

A rétek a Zagyva folyónak tavaszi áradása következtében pompásak. A szénát Szent-Ivánnap (jún. 24.) előtt kaszálják. A réteken több tó terül el. A békákon kívül hal is van bennök. A Zagyvában a rák sok, de a hal kevés. A legelőn, cserjéseken és bokrokon kívül vannak művelés alatt nem álló dombok, — pedig alkalmasak a gabonatermelésre. A kinek tetszik, ezeket munkálhatja, — mint-hogy egyik-másik földön van is földművelésnek nyoma.²

Zolnay András apát utolsó napjaiban a pásztói földesurak

¹ Ezen utóbbiak alatt bizonyára a ruthéneket kell érteni.

² Zirczi apáts. levélt.: Rudera Solitudinis B. Virginis Mariae de Paszto cz. kézirat.

meghasonlottak földműves népeikkel. Perök már a tábla elé került. 1702. febr. 6-iki királyi rendelet meghagyja, hogy míg a per el nem dől, a földesurak a lakosság nyakába robot, adó és munka alakjában új terhet ne varrjanak; földjeiket s rétjeiket ne foglalják el és személyökben se bántalmazzák őket. Viszont ezeket is utasítja, hogy régi szolgálányaikat teljesítsék, s uraikat semmiféle sértéssel se illessék.

A vármegyegyűlés Peres Ferencz szolgabíró-t küldi ki a rendelet végrehajtására s egyúttal elhatározza, hogy a királyi parancs keresztülvitelének módjáról a kir. kancelláriát értesíti.¹

Pásztó főbírája 1698. júl. 9-én Kada Mihály. Ennek a fiát is ismerjük Kada Gergely személyében.²

Pásztónak már a középkortól kezdve több plébánosát ismerjük. 1332-ben Domokos és Lajos a Szent-Lőrincz egyház papja. 1333-ban Lajos plébános 50 garas pápai adót fizet.³ 1334-ben Domokos a maga és Lajos pap társa nevében 70 garast.⁴ De ez csak a fele adó. Még ezen évben István szerepel, de nem olvassuk neve mellett a lefizetett összeget.⁵ Más helyütt azonban azt olvassuk, hogy 1335-ben első részletként 21 garast tett le.⁶ 1421-ben *Benke Gábor* plébános a templomot restauráltatja és fehérre meszelteti.⁷

Pásztó város már a középkorban szép számú lakosságot számolt. Már 1459. máj. 31-én szerepel ugyanis István plébános, Bertalan altarista, György és Pál káplán, midőn valamely egyességet aláírnak.⁸

1617. decz. 20-án Bellay János,⁹ 1668-ban meg Pásztóhy György¹⁰ a plébános Pásztón. Ezen utóbbi Bagyony Benedek egri kanonoktól kapja a teljes hatalmat (plenipotentia).¹¹

1691. máj. 9-én Csapi Benedek, 1693. júl. 7-én meg Jászberényi István Pál végezi a plébánosi teendőket.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXXVIII. sz. okl.

² Zirczi apáts. levéltár: Acta abb. Paszt. fasc. I. 42. és 43. sz.

³ Monum. Vat. Hung. Ser. I. T. I. 251. és 326. l.

⁴ U. o.: 337. l.

⁵ U. o.: 341. l.

⁶ U. o.: 357. l.

⁷ Ezen kötetben: 160. l.

⁸ Egri érseki levéltár: Canonica Visitatio 1811. máj. 23-ról a 98. l.

⁹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXLIX. sz. oklevél.

¹⁰ Egri kápt. levélt.: Elench. Prot. lit. O. nr. 325. p. 877.

¹¹ U. o. nr. 325. p. 703.

Zolnay András apát először 1694. jan. 8-án, utoljára meg 1700. okt. 9-én keresztel. Terennei Márton plébános 1697-ben esket.¹ Zolnay András halálakor is ő a plébános.²

Maietynsky Wenczel Pásztón létekor megismerte a papság viszonyait is s ezekről érdekes dolgokat ír.

Taron és Szöllösön katolikus plébános van és pedig magyar. A szent beszédekert magyarul tartják. Híveik között vannak tót-ajkúak is. Javadalmuk nem valami kiadós, — a jövedelem legnagyobb része a föld után esik. A papok a kékből feketébe hajló, tehát sötétkék talárban járnak; hajkoronájuk van, szakállt viselnek és hajukat borotválják. A kit felszentelnek, mindjárt kap joghatóságot és javadalmat, — így mondta ezt maga Zolnay András.³

Ezzel elment Bugátra újmisére, a melynél segédkezett is. Sok nép gyűlt össze; a templom kicsi volt; miért is az újmisét hordozható oltárnál kinn a szabadban kellett mondani. A nép ájtatossága az idegent bámulatra ragadta. Az újmisés atyja házában mise után negyvennél több ember gyűlt össze lakomára. Ezek azután adtak vagy fölajánlottak valami ajándékot az újmisésnek. Az egyik két hordó bort, a másik négy ürüt, a harmadik egy tinóborjút, a negyedik két aranyat, — összetéve mintegy 100 forint értéket. Ezen ajánlatot írásba foglalva átadták az újmisésnek. Maietynsky kérdezte Zolnay Andrást, hogy ezek azután meg is tartják az ajánlatukat? Azon ne kételkedjék Főtisztelendőséged — lőn a válasz. Az újmise másnapján az újmisés javadalmára távozott.⁴

Tar faluban (Heves vm., néha ugyan Nógrádba is sorolták)⁵ az apátság már 1205—1235 között birtokos volt. Innét való volt az a Zab nevezetű jobbágya, a ki Váradon a tüzesvaspróbát minden sérülés nélkül kiállotta.⁶

Tar⁷ 1534-ig Ország Imre kezén volt. Ekkor, az ő halála bekövetkeztével testvére, Ország János kapta meg. De két év

¹ Matricula Antiquissima ecclesiae Pásztóiensis. Baptismorum ab anno 1693—1703. (A pásztói plébánia levéltárában.)

² Ezen kötetben: Okt. CCXLVI. sz. okl.

³ Ez azt mutatja, hogy ekkor — a török hódoltság vége felé — még nagyon kevés volt a pap Magyarországon.

⁴ Zirczi apáts. lev.: Rudera Solit. B. V. Mariae de Paszto cz. kézirat.

⁵ Csánki *Dezsed*: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. I. köt. 72. l.

⁶ Várad Regestrum 80. p. (*Endlicher*: *Rer. Hung. Mon. Arp.* 659. l.)

⁷ Tar korábbi birtokviszonyait lásd ezen kötetben: «*A pásztói apátság kegyurai*» című fejezetben a Tari és Pásztói családok történetében.

mulva (1536) ő is meghalt. Most Guthi Ország Mihály fia László, ennek halála után meg Kristóf teszi rá a kezét. Ország Imre leánya Magdolna, Alsólendvai Bánffy István felesége azonban nem nyugszik bele a dologba és keresetet indít.¹

Tar 1546-, 1549- és 1552-ben Losonczy Istváné. Az adót itt 1546-ban a tisztviselők szedték be. 1549-ben van egy birája, nyolcz szegénye s 12 pusztahelye; a tizennégy adófizető telek után 8 forint és 40 denár adó esik. 1552-ben tizenhat, majd tizenkét, 1554-ben tizenkét, 1564- és 1565-ben tizenöt, 1635- és 1639-ben négy telke van.² 1567-ben Tar — bizonyára a vár — mint lerombolt hely szerepel.³

1696-ból ismerjük a tari jobbág্যokat adójokkal együtt :

Guta Jakab bíró	Gyöngyösi köből		Gyöngyösi köből
Otrok Mihály	10	Kis András	3
Nagy István	8	Posár István	3
Nagy Gergely	6	Sándor Gergely	3
Boltizár Péter	8	Gyenis Gergely	3
Sándor Mihály	7	Maczonkay István	3
Csép András	8	Maczonkay János	3
Balog Ambró	10	Tóth Miklós	3
Kis Gergely	4		

Ugyanekkor ezek a zsellérek: Pongrácz Mátyás, Szalay András, Ferencz Mihály, Sándor Mátyás, Tajti Márton, Kaszáp János és Sidi János.

Tar határa termékeny. Miért is minden telekre négy jobbág্য esik 480 kassai köböllel. Mivel a rét itt kevés, ezen a czímen is fél jobbágyat számítanak 60 köböllel. Tar beszállásolásra eléggé alkalmas, miért is ezen alapon még 120 kassai köblöt számítanak egy telekre. Mindez összesen 660 köböl.

Az itteni lakosság két helyütt munkálja a földeket s ezekbe

¹ Magyar Orsz. levél.: Neoreg. Act. fasc. 24. nr. 55. adatokban. (Magyar Orsz. levél.: Neoreg. Acta, fasc. 35. nr. 56; fasc. 617. nr. 25. és fasc. 1086. nr. 6.).

² Ezen kötetben: Oklt. CCIV. sz. okl.

³ ... «dirutum Thar»-t olvasunk az 1567-iki

bevet 57 gyöngyösi, vagyis 68 kassai köbölt. Ez kitesz $\frac{1}{16}$ és $\frac{1}{32}$ telket. A nagyobb zsellérekből $68\frac{3}{4}$ a kisebbekből 110 esik egy telekre; amazokból $\frac{1}{8}$, emezekből meg $\frac{1}{16}$ porta kerül ki.

Taron e szerint összesen $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{34}$ porta van.¹

A pásztói apátság 1215 és 1235 között délről határos birto-
kos azon négy ekényi földre nézve, melynek keleti oldalán Tepke
(Nógrád vm.) terül el.²

Tepke Nógrád vármegyében, 1345. ápril. 6-án mint a pásztói
apátság faluja szerepel. Ambró garábi praemontrei prépost ugyanis a
nógrádvármegyei hatóságot Garáb birtokának védelmére szólítja föl.
A nógrádvármegyei alispán és négy szolgabíró saját kebelökből
egyik társukat és Benedek várjobbágyot küldik ki a helyszínére.
Ezek 1345. ápril. 2-án érkeznek Garábra. Innét indulnak meg
feladatuk megoldására.

Szóllóson Salgó Simon unokáját — Miklós fia Miklóst —
Illésnek két fiát — Dénest és Benedeket —; Tepkén a pásztói
apátot, Ecsegen Hazzandarbart, Zsunyon magát a vajdát, Bárkány-
ban meg Olivér fiait, — vagyis mindenütt a földesurat s termé-
szetesen jobbágyait tiltják el Garáb bármely részének haszonélve-
zésétől.³

Turaszerke (Turuszerke) földbirtok néven fordul elő 1277.
okt. 4-én.⁴ Talán a mai Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyében.
Imbert pásztói apát és konventje az említett évben adja el.⁵

Ujlak falu, ma pusztá Nógrád vármegyében, Kis-Terennétől
északra. 1205 és 1235 közötti időből ismerjük az apátság itteni
jobbágyai közül Ilmert és ennek vejét. Ezek voltak Váradon a
tüzesvaspróbán.⁶

Ujlak valószínűleg Nógrád vármegyében, Kökényes határában.
1277. okt. 4-én mint földbirtok (terra) szerepel.⁷ Ma pusztá Köké-
nyes határában. Imbert apát és konventje ezt is eladta 1277-ben.⁸

* *

¹ Ezen kötetben: Oklt. CCIV. sz. okl.

² Várad Regestrum 133. p. (*Endlicher*:
Rer. Hung. Mon. Arp. 675. l.)

³ *Nagy I.*: Anjoukori Okmánytár IV. 495—
496. lap.

⁴ *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 377.

⁵ Ezen kötetben 62—63. l.

⁶ Várad Regestrum 88. p. (*Endlicher*: Rer.
Hung. Mon. Arp. 661. l.)

⁷ *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 377.

⁸ Ezen kötetben 62—63. l.

Pásztói apátságnak Erdélyben is volt birtoka. Vincz (Wynchy) nevű falu (ma Felvincz) szomszédos birtokosai között ugyanis 1219-ben a dömösi és *pásztói* egyház is előfordul.¹ De kérdés, vajjon a mi pásztói apátságunkról, vagy a túr-pásztóiról van-e szó? Adatok hiányában nem dönthetjük el. Én részemről inkább Túr-Pásztóra gondolok.

A felsorolt birtokokon kívül bizonyára másutt is földesúr volt a mi pásztói apátságunk. Névszerint azonban többet nem említenek az oklevelek.

¹ ... et ibi vicinatur mete Dimisiensis ecclesie et Pastuh. (*Wenzel*: Árpádkori Új Okmánytár VI. 401.)

III. FEJEZET.

A PÁSZTÓI APÁTSÁG KEGYURAI.

A kegyuraság (patronatus) a katolikus egyház szervezetében kiváló tényező. Nálunk Magyarországon meg a legfőbb királyi kegyuri jog alakjában olyan jogi intézménynyé fejlődött, mely az egyházi élet minden mozzanatát átszövi és irányítja. E mellett nem csekély szerep és osztályrész jutott a magán-kegyuraknak sem. Ezek jogának a gyökere is a királyi trónig lehúzódik.

A kegyúr és egyháza között benső viszony fejlődött ki. A kegyúr ügyelt fel egyháza vagy apátsága vagyona és jogaira s védte ezeket, ha szükséges volt, a támadásokkal szemben. Ebből neki anyagi haszon is jutott.¹ A birtokok és jogok átörökítése, vagy elidegenítése a kegyúr előzetes beleegyezését tételezte föl. Az apátság népeinek bírása,² életének, fejlődésének s állapotának szemmel kísérése és ellenőre a kegyúr.

Ilyen belső viszony a kegyúr és egyházának életét kölcsönösen befolyásolja. Egyiknek a virágzása vagy hanyatlása a másiknak az emelkedésére vagy bomladozására nagy hatással van; s így egyiknek a sorsát — főbb körvonalaiban legalább — a másikéban szemlélhetjük. De meg a kegyúr helyzeténél, jogánál és kötelességénél fogva az ő egyházának, apátságának szinte családtagja. Épen ezért a kegyúr családjának története, közérdekű mozzanataiban, az ő egyháza vagy apátsága történetében helyet követel magának.

¹ . . . «duas partes iuris patronatus dicti monasterii de Saarmonostora nuncupati suarumque utilitatum annotato Stephāno Kompolth, terciam vero partem eiusdem iuris patronatus prefatis Thome et Bartholomeo,

parciumque heredibus . . . statuisset et communisisset. Anno 1425. (Pozsonyi káptalan országos levélt. Capsa 13. fasc. 2. nr. 16.)

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. I. 277. l.

I. A PÁSZTÓI ÉS A KAZAI KAKAS CSALÁD.

István ifjabb király 1265-ben a pásztói apát kegyurává Domokos mester fia Istvánt nevezi ki.¹ Ő a Rátót (Ratold) nemzetségből való.

Ezzel hazánkban már Kálmán király korában találkozunk. Midőn ő Buzillát, a szicíliai királyleányt elvette, hazánk kapuja egészen feltárult az olasz elemek előtt. Jöttek is be hozzánk közülök ezen időben többen. Így Kézai említi, hogy már Kálmán alatt megérkezett hazánkba Olivér és Rátót (Ratold) Apuliának Caserta helységéből.²

Az ő ivadékaik csak a XIII. században jelennek meg előttünk nevökkel és tényeikkel.³ Bennünket e helyütt azon pillanat óta érdekel a család, a melyben a pásztói apátság kegyura lett.

Domokos királyi tárnokmesterrel 1238-ban⁴ és 1240-ben⁵ találkozunk. 1265-ben már nem élt.⁶

Az ő fia volt *Porch*,⁷ vagyis *Rátót István*, a ki IV. Béla és V. István király korában nagyon szereplő ember volt. Előfordul *Pásztói Porch István*,⁸ és *Kazai Porch István* néven is.⁹

A hercegi intézmény megszületése percétől ezer bajnak volt szülőoka nemzetünk életében. A viszálykodás magvát hintette el, századokon át szembeállítá egymással a királyi ház tagjait s részekre tagolta a nemzetet. A XIII. században meg kifejlődik belőle az ifjabb királyság, a mely a királyi hatalommal szemben még élesebb álláspontot képvisel. Már II. Endre kormánya alatt többször kitör az ellentét. Még élesebb a meg hasonlás, midőn az erélyes IV. Béla ellentétora élén fia, a bátor István ifjabb király jelenik meg.

Ez külön területet követel királyi apjától, miként régente a hercegeknek kijárt. Meg is kapja az ország keleti felét, vagyis a Duna balpartján levő országrészt majdnem egészen. Ezen kiegyezés már harcznak az eredménye; de nem is hosszú életű. Az idősebb s ifjabb király több ízben síkra szállnak egymás ellen. Velök és általok két hatalmas táborra oszlik a nemzet. A hazafiúi erények

¹ *Wenzel*: Árpádkori Új Okmt. XI. k. 548. l.

² *Endlicher*: *Rer. Hung. Mon. Arp.* 125. l.

³ Ezekről emlékezik *Wertner Mór*: *Családtörténeti adalékok.* (Turul. 1897. XV. kötet 129—132. l.)

⁴ *Fejér*: *Cod. Dipl. T. IV. Vol. I.* 135. l.

⁵ U. az: U. o. T. IV. Vol. III. 552. l.

⁶ *Wenzel*: *Árp. Új Okmt. XI.* 545. l.

⁷ *Fejér*: *Cod. Dipl. T. V. Vol. II.* 378. l.

⁸ Ezen kötetben: *Oklt. LVII. sz. okl.*

⁹ *Fejér*: *Cod. Dipl. T. X. Vol. VI.* 175. l.

mértékét és értékét ekkor nem a haza érdeke, hanem a királyok személyisége szabja meg. Az egyik szemében hazaáruló, a kit a másik megjutalmaz és kitüntet. Érdekes jelenség erre *Domokos fia István*, vagyis *Pásztói (Kazai) Porch István* esete.

Rátót István a királynénak, IV. Béla feleségének volt a tárnok- és lovászmestere. Évi fizetése ötszáz márkára rugott. Midőn IV. Béla és István ifjabb király között fegyverre került a dolog, Rátót István ez utóbbihoz hajolt. Így természetesen kettős hivatalát elvesztette. De ez még nem volt elég. Az idősebb király területére eső birtokait lefoglalták s neki vagy háromezer márkára rugó kárt okoztak. Ezenfelül az Aba-nemzetség részéről folytonos sérelmeket kellett elszenvednie; mert rokonukat, Vata fia Lászlót, elfogta s átadta István ifjabb királynak, a ki meg lefejeztette.

István ifjabb király másrésről látta, hogy Rátót István testestől-lelkestől az ő embere, a ki hűségét — bármily nagy legyen is az ellenes tábor — híven ápolja, sőt kész fegyvert fogni s harczba szállani.

Ily tapasztalatokra István király sem marad közönyös. Rátót Istvánt megteszi felesége, az ifjabb királyné lovászmesterének. Neki adja Ágas várát,¹ mely Jób pécsi püspök hűtlensége és hűtlen hanyagsága következtében elveszett s csak nagy ügygyel-bajjal és költséggel került ismét királyi kezei közé. S ennek mintegy alapjául 1265-ben neki adományozza Kutassó s Bárkány falukat Nógrád-, és Tar falut Heves-vármegyében, — összes jövedelmeik- és tartozékaikkal együtt. Ugyanekkor kapja meg a pásztói apátság kegyuri (patronatus) jogát is.² S ezt, a mint tudjuk, gyakorolja is. Így 1277-ben beleegyezik, hogy Imbertus pásztói apát és konventje Ujlak, Halász és Turaszerke birtokot eladhassa.³

Porch Istvánnak volt nővére is. Ez Móricz királyi tárnokmesterhez ment nőül s az 1267-ik évet már nem élte túl.⁴

Rátót (Porch) István Zsámbéki Henard fia Miklós leányát, *Aglent* vette el feleségül. Ez, mint özvegy, 1327-ben is élt még. Ekkor nyilvánítja ki a budai káptalan előtt, hogy testvérei őt ötven ezüst márkával elégítették ki leánynegyedére nézve.⁵

¹ Ágasvár a Mátrában, Hasznos nevű helység közelében volt. (*Pesty Frigyes*: *Eltűnt régi várm.* I. 151. l.)

² *Wenzel*: *Árpádkori új Okmánytár.* XI. 545—548.

³ *Féjér*: *Cod. Dipl. T. V. Vol. II.* 377—378. l. — Részletesen lásd ezen kötetben: 62—63. l.

⁴ *Hazai Oklevéltár* 53. l.

⁵ *Nagy I.*: *Anjoukori Okmt.* II. 339. l.

Amade fiát, István mestert, 1273-ban temetik el a bényi praemontrei prépostságban. Az eltakarítás után kihirdetik élőszóval tett végrendeletét, melynek igazvolta mellett *Pásztói István* mester is tanuskodik.¹

Kún László király a nógrádvármegyei Laped birtokot, Mihály fia Pálnak magtalan halála után, 1277-ben *Domokos fia Istvánnak* adományozta hű szolgálatai fejében.²

A Rátót nemzetségből való Leustach fia Roland és Dezső mester, (Porch) *István fia Domokos és László*, továbbá Olivér fia Renold és Miklós pereskedett a Rátóti Roland bán fia Mátyással. Végre is békés egyességre léptek egymással 1283-ban. E szerint amazok kapják Kaza (Borsod vm.), Putnok és Feled (Gömör vm.), Patha és Szent-György (Somogy vm.), Ujlak, Kövesd és Oláhtelek (Bihar vm.), Csicsó és Retteg (Erdély), Selpicz (Selve, Pozsony vm.) és Rátót (Pest vm.) birtokokat, a melyek közül az utóbbiban van egyház is; Roland fia Mátyásnak meg esik Lapa (Somogy vm.), a pozsega vármegyei összes birtokok, Nagy-Kemluc vár Szlavóniában, Nagy-Rátót (Veszprém vm.) — leszámítva Baldum mester részét, Halász (Szabolcs vm.) és Kövesd (Zemplén vm.) birtokot Ha valamit a nemzetség régi birtokaiból visszaszereznek, ezen is megosztzkodnak. A ki közülök ezen egyességet megszegi, mint rágalmazó bűnhődik.³

Ez a kiegészítés a király személyes jelenlétében ment végbe. Már ez is mutatja, hogy az uralkodó különös figyelemre méltatta őket. De erre rá is szolgáltak. Hiszen — Roland fia Mátyás leszámításával — Kún László király harcaiban vitézül harcoltak. Főleg a kúnok elleni harczban mint rettenthetetlen oroszánok küzdöttek s közülök sokakat megöltek és megsebesítettek. Az önfeláldozó küzdelemben egyik testvérök — Lőrincz — életét hagyta a csatatéren.

Mindezek jutalmául Kún László 1283-ban a Rátót-testvérek pathai és szentgyörgyi jobbágyságait a somogyi ispánok és a nádor birói hatósága elől elvonja és egyenesen saját bíraskodása alá veti. Elrendeli továbbá, hogy az ő birtokuktól — körben menve — oly távolságra, a mennyit reggeltől kezdve délig gyalog vagy szeké-

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 138. — — *Bíró Radvánszky Béla* sajkázai levéltárában fasc. VII. nr. 9.
U. az: Cod. Dipl. T. VII. Vol. II. 29.

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 407. l. ³ *Wenzel*: Árp. Új Okmt. XII. 382—384. l.

ren meg lehet tenni, senki sem tarthat vásárt; az ő szombati vásárjuk pedig továbbra is megmarad.¹

Leustach fia Mihály, Mihály fia Simon, Simon fia Miklós, továbbá Ferencz és az ő összes rokonságuk mélyreható pert folytatott Leustach mester fia Roland és Dénes, *István mester fia Domokos, László, Weche Miklós*, ezeknek összes rokonai és szolgálai ellen. A perre okot Miklós fia Leustachnak, továbbá tizennégy — köztük három rokon — embernek a meggyilkolása, két várnak a fölperzselése, Szöllös várnak elfoglalása és egyéb károk adtak.

Az egri püspök és Omode nádor közbejöttére a felek 1290-ben így egyeztek ki: Roland és a többiek Leustach megöléseért 200 márkát fizetnek; Szöllös várat visszaadják; a mit fölperzseltek, újra fölépítik. Ezenkívül a következő házassági frigyet kötik: Leustach fia Miklós ispán leányát, István mester fia Laczk, Omode nádor feleségének nővérét Mihály fia Simon, Mihály ispán leányát Baldin fia Lőrincz, Detre fia Benedek leányát Miklós ispán fia Miklós veszi el.

Mindezt az evangélium érintésével megfogadták és kimondták, hogy a ki nem tartja meg, családostul egyházi átok alá esik, a mely alól csak a római szék adhat fölmentést. S míg ezt az illető meg nem kapja, a hívek közösségéből kizárják s tőle az egyházi temetést megtagadják.²

A bélháromkúti apátság Bán-Horvát nevű jószága zálogba jutott. Ádám apát és konventje szerette volna e birtokot kiváltani. Kevés lévén pénzök, elhatározták, hogy Királd nevű birtokukat eladják. E célból kikéri István-Domokos,³ *pilisi atyaapát* (1293—1301) és konventje beleegyezését.

István-Domokos apát és a konvent, 1293. febr. 26-án, hozzájárulnak, hogy a királdi birtokot *István fia Domokos* királyi tárnokmester 20 finom ezüst márkáért megvehesse.⁴

Ekkor Ádám bélháromkúti apát személyesen, István pilisi apát helyett tisztje, Domokos tárnokmester képviselőjében pedig

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. III. 165—167.

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. VI. Vol. I. 69—70.

³ István után az okiratban még Domokos név is előfordul.

⁴ A gr. Vay-család berkeszi levéltárában

levő eredeti okiratot közölte Bunyitay Vincze *Kandra Kabos*: «Adatok az egri egyházmegye történelméhez» című munkában. I. k. 149—150. l.

Luka ispán megjelennek a budai káptalan előtt, hol Ádám apát részletesen előadta az adás-vevés módját, lefolyását és feltételeit, melyek szerint a bélháromkuti apátság Domokos comest, mint vevőt, az új birtokban mindenféle zaklatás ellen saját költségén köteles védelmezni.¹

Fygei Póka fia Szalók, továbbá ennek testvére és rokonai az egi káptalan előtt 1294-ben kijelentik, hogy Megyer nevű birtokukat negyven ezüst márkáért eladták *László* étekfogómesternek. Ezt rokona s egyúttal tisztje Ottus képviseli.²

Zah Mihály 1295-ben 60 ezüst márkáért eladja Csurgó melletti Duka birtokát *István mester fia Kakas mesternek*.³

III. Endre király Udol (Bars vm.) birtokot, melyet az uralkodó kezére Márton alországbiró adott át, 1297-ben *Domokos* királyi tárnokmesternek adományozza.⁴

Domokos királyi tárnokmester és testvérei — *László* bán és *Kakas* mester — választott bírákként szerepelnek, midőn Sebrech fia Erdő comes és Arnach fia Dénes, 1297-ben, két Pecsén nevű birtokra nézve egymással kiegyeznek.⁵

Domokos királyi tárnokmester 1297. decz. 10-én III. Endre király előtt úgy egyezik ki Kún *István* testvére Miklóssal, hogy ez tartsa meg Hetys és Murgon birtokot, — Ganatát és Elmeget meg engedje át neki.⁶

1299. február 19-én meg Gyula fia Istvánnal és Miklós fia Mártonnal s Demeterrel ily csere-egyességet köt: Ő kapja ezektől Poroszlót az itt levő kolostorral; azok meg ő tőle Hahótmonostor, Hódos, Árkosd, Széles (Syless) és Chege szabolcsvármegyei s Buchtefeld tornavármegyei birtokokat.⁷

István alországbiró Zodai Jánost 1300-ban elmarasztalja, mivel *Rától István* mester fia *Kakas* mesternek Ujhely (Zemplén vm.). Zombor és Fejew birtokát s Hódos, Tolman és Taktha nevű halastavait a Tiszánál elpusztította; s ezen jószágokat egyúttal *Kakas* mester részére ítéli meg.⁸

¹ Az említett családi levéltárban levő eredetit, 1293-iki kelettel, ugyancsak Bunyitay V. közölte az idézett műben. I. k. 150—151. l. és a Hazai Okmánytárban VIII. k. 320—321. l.

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. VII. Vol. III. 102—108. l.

³ *Fejér*: Cod. Dipl. T. VII. Vol. IV. 235—236. l.

⁴ *Wenzel*: Árp. új Okmt. X. 261. l.

⁵ *Wenzel*: Árp. új Okmt. X. 264. l.

⁶ Hazai Okmányt. VII. k. 264—265. l.

⁷ *Wenzel*: Árp. új Okm. V. k. 202—203. l.

⁸ *Fejér*: Cod. Dipl. T. VI. Vol. II. 290—294. l.

István fia *Kakas* mester 1301. augusztus 12-én Wenczel cseh királytól Tisza-Várkonyt kapja.¹

Rátóti István fia *Domokos*, *Laczk*, *Kakas* mester és *Veche* (Beche) Miklós a somogyvári konvent előtt 1302-ben átengedik a Győr nemzetségbeliek részére Basal (Somogy vm.) birtokot.²

1303. február 26-án említik, hogy *István* fia *László* bán volt az egyik követ, midőn III. Endre halála után Wenczel cseh király fiát, *Lászlót*, a magyar királyi trónra meghívták.³

Azon főurak sorában, a kik Károly Róbertet 1307-ben a Rákoson királylyá fogadták, látjuk *István* mester fia *Domokost*, *László* bánt és *Kakas* mestert.⁴

László volt bánt és fiát *Olivért*, főbenjáró dologban nagy összegben marasztalta el a bíróság. Ők azonban ezt Mykchnek, a királyné tárnokmesterének nem tudták kifizetni. Ekkor *László* bán veje, Péter fia Tepsen ispán, 1325. febr. 24-én úgy segített rajtuk, hogy Harkány (Harkyan, Pest vm.) birtoknak a felét, melyet ő feleségével kapott, nekik engedte át. Ezek meg neki viszonzásul *Rátót* (Pest vm.) birtokot adták.⁵

Pásztói László (*Laczk*) fia *Miklós* 1339. jan. 16-án kir. emberként szerepel.⁶

Kazai Kakas János fiai — *János* és *Domokos* — az egri káptalan előtt 1347. aug. 11-én az ellen tiltakoznak, hogy néhai *Domokos* nádor fia *Nagy Domokos* mester, *Olivér* fia *István* és *Laczk* fia *László* — valamennyien a *Rátót* nemzetségből — *Nagy Leustach*nak, a ki *Porch* fia *Istvánnak* volt a gyermeke, halála után ennek birtokából nem akarják kiadni azt a részt, mely őket illeti meg.⁷

Erzsébet királyné *Nagy Leustach* özvegyének birtokjogát, 1348. aug. 23-án, Sas és Kürth birtokokra nézve megerősíti s elrendeli, hogy az özvegyet ezen birtokok miatt egy bíró se idézze meg; ha pedig megidézi, ez semmis. A ki pedig ezen birtokokra bármily arányban is jogot tart, forduljon a királynéhoz, a hol ügyének igazságos elintézésére számíthat.⁸

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. VI. Vol. II. 302—303. l.

² *Nagy Imre*: Anjoukori Okmt I. 45—46. l.

³ *Nagy Imre*: Anjoukori Okmt I. 52—53. l.

⁴ *Fejér*: Cod. Dipl. T. VIII. Vol. I. 221. l.

⁵ *Nagy I.*: Anjoukori Okmt. II. 178—179. l.

⁶ U. az: U. o. III. 24. l.

⁷ Bárány Radvánszky Béla sajkakazai levéltárában fasc. 3. nr. 4.

⁸ *Nagy Imre*: Hazai Okmánytár VII. köt. 404—405. l.

Csetneki Péter nógrádi alispán I. Lajos király előtt súlyos vádat emel *Hasznosi Nagy Domokos* s ennek fia *István* ellen. E szerint Csetneki Péter — a király és királyné parancsára s az öreg királyné jegyzőjének, Albert mesternek biztatására — 1348. aug. 15-én Vörös faluban egy tolvajt elfogatott és saját szállásán elzárattott. Ennek láttára Hasznosi Nagy Domokos és fia István többekkel egyetemben a szállót fegyveresen megrohanták s a tolvajt megszabadították. De ez még nem volt elég, — Csetneki Péternek két rokonát és három szolgáját megölték, más hat szolgát súlyosan megsebeztek és kétszáz márka értékű dolgot magokkal vittek.¹

Nagy Lajos király a budai káptalant már másnap utasítja, hogy kebeléből küldjön ki egy tagot; ennek jelenlétében azután Surányi Pál, Becskei Tamás fia Miklós vagy Fogocsi György királyi emberek egyike idézze meg Hasznosi Nagy Domokost Miklós nádor birói széke elé. A káptalan megfelel feladatának. A maga részéről Mihály papot küldi ki; királyi emberként pedig Becskei Tamás fia Miklós szerepel. Ezek már aug. 20-án jelentik Miklós nádornak, hogy a bepanaszolt egyéneket Pásztóról 1348. szept. 3-ikára idézték meg.²

Nagy Lajos király 1348. aug. 20-án a szepesi káptalant is kiküldi. Meghagyja neki, hogy a káptalan képviselője mellett, mint királyi ember, Széki Benedek fia János vagy Jakab tartson az ügyben vizsgálatot.

Így is történik. Aug. 29-én Balázs pap és Széki Jakab a nógrádvármegyei nemesség körében nyomozza a dolgot. A vizsgálatból kiderül, hogy a vád lényege igaz. Kiegészítésül hozzáadják, hogy Hasznosi Nagy Domokos és fia a tényleges támadás előtt felszólította az alispánt a fogoly kiadására. S midőn ez megtagadta, oly erős szóváltás keletkezett, hogy Csetneki Péter futóra vette a dolgot. Ekkor aztán megrohanták a szállását, hatalmaskodtak, többeket agyonverték és nagy kárt okoztak.³

Csetneki Péter és Hasznosi s Pásztói Nagy Domokos s ennek fia István között az ellenségeskedés annyira fokozódott, hogy ez utóbbi gyilkosságnak esett áldozatul. Csetneki Péternek tette vált-

¹ *Nagy I.*: Anjoukori Okmt. V. 223.

³ U. az: U. o. 222—224.

² U. az: U. o. 221.

ságául kétszáz márkát kell fizetnie négy egyenlő részletben. Az egész összeg lefizetésének határnapja 1351. júl elseje.¹ De a bíróság ehhez még azt kötötte föltételül, hogy Csetneki Péter júl. 15-én ötvened-magával az egri káptalan előtt oly tartalmú esküt tegyen le, a mely szerint ő nem saját kezével s nem előre kieszelve ölte meg Pásztói Istvánt. Ha az esküvel adós marad, júl. 29-én ötven márkát — ötvenhat garasával számítva — kell fizetnie.

Csetneki Péter mesternek azonban e közben Apuliába kellett vonulnia ura, Konya mester társaságában. Mind a fizetésre, mind az esküre nézve egy évi halasztást kér. Így is történik. Az első részletet 1351. okt. 6-án fizeti le,² — utána meg a többit. De az esküt nem tette le.

Panyt fia Jakab, Hasznosi s Pásztói Nagy Domokos nevében, követeli Csetneki Péter elmarasztalását az ötven márkában. Ez érezte kötelezettségét, de nem volt pénze. Arra azonban késznek ígérkezik, hogy helyette ingatlant ad.

Ekkor a bácsi káptalant bizzák meg, hogy képviselőjét a királyi emberrel együtt küldje ki oda, a mely helyet Csetneki Péter az ötven márka fejében adni akar. 1352. nov. 21-én mindenki megjelenik Csetneken, a kit csak megidéztek, — épen maga Csetneki Péter maradt távol. Ekkor az ötven márka kétszeresében elmarasztalják s a fizetés határnapjául 1353. márcz. 13-ikát tűzik ki.

A megszabott határidőre Csetneki Péter eleget tesz köteletségének, — az ötven márkát lefizeti. A birsággként rá rótt ötven márkának egyharmadát, mely a felperesnek esett, Panyt fia Jakab elengedi; a másik kétharmadot meg a bíróság Apor István hadvezér részére biztosítja.

Ezzel az egész kérdés lebonyolul. A felek kölcsönösen kijelentik, hogy egymással szemben nincsen semmi követelésök.³

Ez az egész per Csetneki Péternek tekintélyes összegbe került. De mivel készpénze nem volt, kölcsönre szorult. Ezért zálogosította el Csetnek, Szlabosháza és Alsó-Rohfalva birtokait kétszáz márka fejében Csetneki László fiának, Miklósnak, vagyis Csetneki Benedek unokájának.⁴

Gimesi Forgách Miklós özvegye, Anna, ki Csetneki Benedek

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár X. sz. okl.

³ U. az: U. o. VI. 49—54.

² Nagy I.: Anjoukori Okmt. V. 524.

⁴ Nagy I.: Anjoukori Okmt. VI. 174.

leánya volt, pert kezdett a Rátót nemzetségből származó *Hasznosi Nagy Domokos, Olivér* fia *István*, *Hasznosi Laczk* fiának, *Istvánnak László* nevű fia, továbbá *Kakas* fiának *Jánosnak Domokos* nevezetű fia ellen. Miklós egri püspök helyettese (vicarius), János borsodi főesperes, a péterfalvi papot, Pétert bízta meg az idézéssel. Ez a feleket 1349. decz. 7-ikére idézi meg.

Laczkfi István fia László és Olivér fia István képviselőjében Verebi János fia György deák és Mihály jelenik meg. A többiek meg teljesen figyelmen kívül hagyják az idézést. A tárgyaláson az az eredeti dolog történik, hogy az alperesek képviselői megtagadják a választ a fölperes panaszára. Erre a bíróság az alpereseket bíróságra ítélte.¹

Terennei György fia Miklós Nagy Lajos király előtt hatalmaskodásról vádolta *Pásztói Olivér* fia *Istvánt* és *Kakas* fia *Jánosnak* fiát *Lászlót*. Vizsgálatra 1352. jan. 30-án a váci káptalan rendelik ki; királyi emberekül meg Megyeri Miklóst, Kürthi Fülöpöt és Kalandai Ördög Istvánt nevezi meg a bíróság.

A tényleges vizsgálatot Tamás váci kanonok és Megyeri Miklós királyi ember ejtik meg. Nyomozásuk közben azon meggyőződésre jutnak, hogy Kakas fia Jánosnak a fia László, 1351. decz. 7-én és 30-án, Terennei Miklósnak egy megszelidített vadját, a mely a marhákkal a mezőn tartózkodott, leölte és a dorogi birtokra vitte; egy ökrét nyíllal lelőtte és kutyáit rászabadította; két másik ökrét meg, a mint a malomból lisztet szállítottak, a járomból fogta ki és ma is magánál tartja.

Ezen tapasztalatokról 1352. márcz. 5-én terjesztik be jelentéseket.²

Domokos nádor fia *Pásztói Nagy Domokos, Kazai János* fia *László, Kacz* fiának *Istvánnak* fia *László* és *Dorogi Olivér* fia *István* perben álltak Lekenyei Forgács Miklósnak András és Miklós fiaival. Az egri káptalan küldöttje és Nygwan fia Miklós királyi ember az alpereseket megidézik. És pedig Nagy Domokost Hasznosról, István fia Lászlót Tarról, János fia Lászlót és Olivér fia Istvánt pedig Dorogról. Az idézés 1356. ápr. 13-ikára szól.³

Pásztói István fia *László* és Puthnoki Miklós fia László,

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. IX. Vol. I. 707.

³ *Nagy I.*: Anjoukori Okmt. VI. 446—47.

² *Nagy I.*: Anjoukori Okmt. V. 354—55.

1359. nov. 5-én, Ugolin fia Miklós országbíró előtt pereskedik Kálmáni Bodon fia Pállal és Zádorfalvai Bekével.¹

Pásztói Nagy Domokos a Rátót, Pásztó, Dorog és Lapasd határában levő birtokrészeket, melyeket *Olivér* fia *István* után örökölt, 1360. jan. 21-én *Kakas* fia *Lászlónak* adja zálogba 66 forintért.²

László nádor 1369. aug. 27-én Gyarmat falu közelében Hont és Nógrád vármegyék nemeseivel megyegyűlést tart. Ezen alkalommal Nádasdi Fábián fia Mihály — mint *Pásztói Domokos* fia *János* mester és *Tari István* fia *László* mester megbízottja — tiltakozik az ellen, hogy Szécheni Kónya s fiai — Ferencz és Miklós — a Lapasd nevű birtokot elfoglalták és jövedelmeit élvezik.³

Kazai Kakas László az 1370-es években ír fiainak és figyelmezteti őket, hogy *Domokos* fia *János* mester és *Tari István* fia *László* mester egy nagy darab pásztói földet Tarhoz és Hasznoshoz csatoltak. Hiszen a pásztói birtok egész világosan Hasznos falunál végződik. S éppen azért a hasznosi faluvéken levő malom is Pásztóhoz tartozik és nem Pesolt fia Péteré. Tarnak a másik részén, Pásztó felé, van egy kis hegy. Ezen ősidőktől fogva a pásztóiak tömlőcze volt. Ezt a területet is elfoglalták a föntebbiek.⁴

Az 1370-es évek valamelyikén, szept. 14-én, *Pásztói Domokos* fia *János* fölszólítja Leech István és Péter kerékgyártókat s egyúttal jobbágyait, hogy necsak *Kakas* fia *Lászlónak*, hanem neki is dolgozzanak, hiszen ő is olyan jó uruk, mint amaz. S mivel neki se a mult évben, se a jelenben mit sem tettek, kijelenti, hogy ha nem fogadnak szót, Mihály várnagy révén szorítja őket munkára.⁵

¹ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 4. nr. 15.

² Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 4. nr. 20.

³ *Fejér*: Cod. Dipl. T. VII. Vol. III. 131—32.

⁴ «Sciatis eciam filii, quod magister Johannes, filius Dominici, et magister Ladislaus, filius Stephani de Tar, terram magnam in Pastoch ad possessiones Tar et Hasnosch recaptivarunt; quia meta possessionis Pastoch precise est in fine ville Hasnosch, quia molendinum, quod est in fine ville Hasnosch, quod ipsi dicunt, quod esset molendinum Petri, filii Pesolt, constanter dicere potest,

quod illud idem molendinum fuerit situm in terra pertinente ad Pastoch et iaceret situatum sub metis terre Pastoch supradicte. Sed ex alia parte possessionis Tar in — versus Pastoch, ad manum sinistram tendendo, est elevacio cuiusdam monticuli, et in eodem monticulo semper ab antiquo fuit positum patibulum hominum de Pastoch, quam terram eciam pro se ipsis iam occuparunt.» (Kazai Kakas László levele fiaihoz az 1370-es évekből. Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 7. nr. 47.)

⁵ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 7. nr. 46.

Poroszló Heves vármegyében a Pásztói-család régi birtoka volt. *Pásztói Domokos* fia *János* ugyanis maga állítja, hogy ennek már atyja, sőt nagyatyja is tulajdonosa volt. A nógrád- és hont-vármegyei gyűlésen 1372. június 6-án magok a szolgabírák és esküdtek is ugyanígy nyilatkoznak.¹

Kazai Kakas János fia *László* mester és *János* mester az egri káptalan előtt 1372. júl. 24-én megosztzkodnak Kaza, Dévény, Dorog, Batony, Födémes, Lapasd, Rátót (a két utóbbi Pest vm.), Selpe és Kolchvan (Pozs. vm.) birtokon, Pacsa (Pachan) és Domonya pusztán, Sümegh várán és Pásztó birtokrészein. Az *egyházak kegy-úri jogát (patronatus)* azonban közösen gyakorolják.²

Néhai *Rátót László* (bán) fia *Olivérnek* az özvegye és leánya perbe keveredett *Nagy Domokos* fia *Jánossal*, *Pásztói István* fia *Lászlóval* és *Kakas Jánosnak* *László* és *János* nevű gyermekeivel. Erre az adott okot, hogy ezen utóbbiak rátették a kezöket a földemesi szőlők vámjára s itt mintegy 20 akó bort, sőt magát Födémes birtokot is — a mely pedig vett jószág — lefoglalták.

A megkárosodottak természetesen jogorvoslat után láttak. Nagy Lajos király ki is küldte hűséges szolgáját azon megbízással, hogy a megrövidített özvegyet és leányát jogos tulajdonukba visszahelyezze. Az alperesek azonban ügyet sem vetettek az egészre. Miért is a király most az egri káptalan kezébe teszi le a dolgot. Ez Miklós papot, a Szent-Anna-oltár mesterét küldte ki Belezséri Demeter királyi ember mellé. Együttesen megtartják a vizsgálatot, melyből kiderül, hogy a fölperesek panasza tényeken nyugszik, csak az elidegenített bor mennyiségére nézve nem lehet tudni biztosat. Erre Pásztón, 1370. nov. 20-án, újra megidézik a feleket s a megjelenés napját decz. 5-re tűzik ki.

Az alperesek erre sem jelennek meg. A felperes özvegy és leánya azonban olyan oklevéllel állanak elő, a melyből kiderül, hogy a földemesi birtokrészt *László bán* fia *Olivér* már 1331-ben megvette *Baranyai Balázs* fia *Miklóstól* és ennek *Klára* nevű feleségétől, *Németi Benedek* fia *Simon* leányától, a ki azt leánynegyed fejében kapta, nyolcz márkáért, — *Németi Benedek* fia *Simon* fiától, *Lászlótól* meg tizenkét márkáért. Ily tapasztalat alapján *Imre nádor*

¹ *Géresi*: Károlyi Oklevéltár I. 336—337. l.

² *Báró Radvánszky Béla* sajkókezai levélt. fasc. 7. nr. 16.

a váczy káptalan arra utasítja, hogy saját küldötte és András fia Péter királyi ember útján, 1374. jan. 13-án, iktassa be a felpere-seket Födemes birtokba, bárminő ellenmondást hallasson is valaki; az alpereseket meg az okozott károk megtérítése és a jogtalan cselekedetek orvoslása végett 1374. febr. 22-re idézze meg.¹

A váczy káptalan Bálint praebendatust küldi ki a helyszínére, a hol vele együtt 1374. jan. 13-án András fia Péter királyi ember jelenik meg. Ők azután, a szomszédok és határos birtokok jelen-létében, a földemesi birtokba László bán fiának, Olivérnek, az özvegyét és leányát iktatták be, tekintet nélkül az ellenfelek tiltakozására. Ezeket meg a nádori bíróság elé 1374. febr. 17-ikére idézték meg, hogy a kérdéses ügyben személyesen s ne helyettesek útján nyilatkozzanak.²

Kazai Porch István fia *Kakas* fiának, *Jánosnak*, *László* nevű fia Szepesi Jakab országbíró előtt, 1373-ban, bizonyos hatalmaskodás ügyében kiegyezik *Kazai Porch István* fia *László* bán fiának, *Olivérnek*, a leányával, Rimay Mihály özvegyével.³

Kazai Kakas fia *Jánosnak* a fia *János*, továbbá *Kazai Kakas* fia *János* fiának, *László* mesternek, *János*, *Miklós* és *Jakab* nevű fiai az egri káptalan előtt, 1373-ban, tiltakoznak az ellen, hogy testvére, illetőleg atyjok László mester, Borsod, Gömör és Heves-Ujvár várme-gyékben levő birtokait cserébe adta *Tari István* fia *Lászlónak*, *Putnoki Siket* *János* fiainak és *Putnoki László* fia *Mihálynak* és *Jánosnak*.⁴

Kazai Kakas fia *Jánosnak* *László* nevű fia *Olivér* leánya *Margittal*, *Rimay Mihály* özvegyével Szepesi Jakab országbíró előtt 1374. jún. 1-én így állapotodik meg: Ha László idegen kezekről visszaszerzi Olivér birtokait, melyek az országos jog szerint Margitot illetik meg, akkor Margit Megyer és Lapasd birtokokból az egyharmadot, a többiekből meg a felerészt kapja meg. Ugyancsak felerész illeti meg Margitot azon összegből is, melyet László az esetleges perek folyamán mint birságot kap.⁵

Pásztói Kakas János fia *László*, 1375. márcz. 2-án, Imre nádor előtt átengedi Lapasd, Megyer és Kis-Megyer falvakat Konya bán fiainak — Frank mesternek, Miklósnak és Simonnak — továbbá

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár XII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár XIII. sz. okl.

³ *Fejér*: Cod. Dipl. T. IX. Vol. VI. 175. l.

⁴ *Fejér*: Cod. Dipl. T. IX. Vol. VI. 174. l.

⁵ *Fejér*: Cod. Dipl. T. VII. Vol. III. 134—

135. l. — U. az: U. o. T. IX. Vol. IV. 655. l.

Mihály egri püspöknek, néhai Tamás vajda fiának. Kiköti azonban, hogy ezek meg Pásztó, vagy Sümeg (Semeg) vár közelében épen oly értékű és minőségű birtokokat adnak neki.¹

Lásztói Domokos fia *János* és *Kazai Kakas* *János* fia *László*, 1375. okt. 13-án, pereskedik *Puthnoki László* fiával és társaival.²

Pásztói Domokos fia *János* mester és *Kazai Kakas* fia *Jánosnak* a fia, *László* mester, 1378-ban Bubek Imrével, Györggyel és Detrével kiegyeznek.³

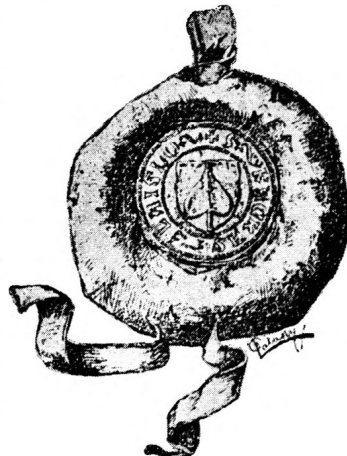
Nagy Lajos király *Kazai Kakas* fia *Lászlónak*, 1380. júl. 15-én, Dorog és Bátor birtokokat újra adományozza.⁴

Kazai Kakas fia *László* mester már Nagy Lajos alatt hűségesen szolgált a trónt. Ezen irányú érdemeit még növelte Mária királynő idejében. Ily előzmények után, Erzsébet özvegy királyné biztatására, szívesen hajolt Mária királynő, midőn Sulyom birtokot (Nógrád vm.) Sulyomi András magvaszakadtával, 1383. máj. 7-én, Kakas fia *Lászlónak* adományozta.⁵

Kazai Kakas *Lászlónak* egy érdekes pecsétje maradt ránk 1380 tájáról. Ezt báró Radvánszky Béla őrsi sajkakazai levéltárában.⁶

A barna viaszpecsét hártya oklevélről függ le hártya szalagon. Átmérője 19 mm.⁷ A kerek pecsét közepén a paizsban álló hársfalevél látható. Ez a Rátót nemzetség czímere.

Már a XIII-ik században ezt a czímert látjuk a Rátótoknál. Ők ezt a későbbi időben is megtartották, úgy, hogy az ő czímereknek főjellemvonása az állandóság. Bizonyítják ezt a Rátót nemzetségből leszármazott családoknak czímerei, melyekben csekély változattal a hársfalevél szerepel.⁸

Kazai Kakas László pecsétje
a XIV. század végéről.

¹ Báró Radvánszky Béla sajkakazai levélt. fasc. 6. nr. 37.

² U. ott fasc. 6. nr. 34.

³ Egri orsz. levélt.: Ac. nr. 322.

⁴ Báró Radvánszky Béla sajkakazai levélt. árában fasc. 8. nr. 1.

⁵ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. I. 77. I.

⁶ Fascicul. VII. 47. sz.

⁷ *Radvánszky Béla*: Magyar köriratu pecséttek a XIV. és XV. századból (Századok 1880. 484—485. I.) Én is az ő közlése után adom itt a pecsétet.

⁸ A Rátold nemzetség czímere. Turul VIII. köt. 1890. 26. I. és a 24-ik laphoz való mell.

Gyöngyszemekből álló körvonalak között ez a körirat olvasható; + S(igillum) KACKAS LAISLO.

Ebben tehát az a nevezetes, hogy a köriratban a név már *magyar*. Szóval e helyütt XIV. századi magyar pecséttel van dolgunk.

Mária királyné Csenkelháza (Nógrád vm.) és Sőreg (Gömör vm.) birtokot, 1385-ben, *Kazai Kakas* fia *László* pataki várnagynak adja.¹ Ez ellen azonban *Kazai Kakas* fia *János* fiai — *László*, *Zsigmond* és *Mihály* — tiltakoztak.²

Pásztói István fia *László* mester Rátót birtokot 1387-ben *Kazai Kakas* fia *János* mesternek.³

Midőn Horváthy Pál unokája, János és Palisnai János fia János a Jánosvitézek rendjének tagja — Zsigmond király ellen fegyvert fogtak s Pécs városát kirabolták, a várat ostrom alá fogták, a lakosok közül meg nemi különbség nélkül sokakat elfogtak és leöltek: velők tartott Siklói Gyula fia Miklós is. Ezért Zsigmond király őt hűtlenség czímén Siklós várától s az összes hozzátartozó birtokoktól és jövedelmektől megfosztotta.

A mint a dolog köztudomású lőn, *Kakas* fia *László* és *János*, *Pásztói Domokos* fia *János* és *Pásztói István* fia *László* — valamennyien a Rátót nemzetségből — Zsigmond királyhoz fordultak. Előadták, hogy már elődeik, de meg ők maguk is mily hívséges emberei voltak Nagy Lajos királynak, Erzsébet királynénak, Mária királynőnek és magának Zsigmond királynak is. Miért is kéri, adományozza nekik a most királyi kézre jutott Siklós várat az összes hozzátartozó jogokkal és jövedelmekkel.

A király méltányolja hű katonái érdemeit s kérelmeket 1387. ápr. 13-án teljesíti.⁴

Konrád bélháromkúti (Trium-Fontium de Beel, Borsod vm.) cziszterczi apát 1387-ben megjelent Zsigmond király előtt és előadta, hogy Csokva birtokot (Borsod vm.), a mely egészen elhagyatott, nem tudja kellőleg benépesíteni; miért is évi 35 forintért hat évre szólólag *Pásztói Kakas László* mesternek adja. Ha ez az összeg lefizetésével Gyümölcsoltó Boldogasszony napján túl késik, büntetésül kétszeres összeg lefizetésére köteles. A hat év

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 31. és 32. l.

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 32. l.

³ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 63.

⁴ Ezen kötetben: Okt. XVIII. sz. okl.

elteltével a bélháromkúti apát minden birói eljárás mellőzésével visszaveheti a birtokot, s ez ellen Pásztói Kakas Lászlónak egy szava sem lehet.¹

Pásztói István fia *László* rátóti birtokrészeit 1387. ápril. 17-én átengedi Kakas fia Jánosnak.²

Zsigmond király Nagy-Sárkán királyi falut, a mely Csókakő várhoz tartozik, 1387. nov. 19-én *Pásztói Kakas* fia *László* mesternek adományozta.³ A budai káptalan a beiktatást még ezen évben végrehajtja.⁴

Zsigmond király *Pásztói Kakas* unokájának, *László* mester fia *Miklósnak* biztosít egy püspökséget, mihelyt az országban bármelyik megüresedik.⁵

1387. decz. 4-én már szerémi püspökké nevezi ki.⁶ Ekkor azonban még nem miséspap; mert csak 1389. ápr. 3-án szenteli föl Bolognában egri egyházmegyei pappá a cadixi (Candicensis) püspök, a ki előbb karmelita szerzetes volt.⁷

Az új misés papot Zsigmond király 1389. jún. 9-én a pataki plébánosnak mutatja be (praesentálja).⁸

Pásztói Kakas fia *László* Csokva földet Konrád bélháromkúti apáttól harminczöt forintért kibérelte. A bérletösszeget 1390-ben le is fizette.⁹

A következő években Pásztói Kakas fia László tényleg meg is fizetett az apátságnak kellő időben. A 35 forint helyett azonban 1390-ben csak 28 forint szerepel a nyugtatványban. A többit leszámították azon rét fejében, melyet a csokvai birtokból a dédesi várnagy elfoglalt.¹⁰

Rátót nevű földön 1390-ben, az egri káptalan előtt, osztozkodik *Domokos* fia *János*, *István* fia *László*, *Kakas* fiai — *László* és *János* — Pakusi Olivér fia Ferencz és Rátóti János fia Gyula. Erre hivatkozik Pásztói László 1465-ben azon perben, melybe Guthi Ország Mihálylyal keveredett.¹¹

¹ Ezen kötetben: Oklt. XIX. sz. okl.

² Báró Radvánszky Béla sajkokazai levéltárában fasc. 9. nr. 11.

³ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 64.

⁴ U. az: U. o. 65. l.

⁵ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 64.

⁶ B. Radvánszky B. sajkokaz. lt. fasc. 9. nr. 14.

⁷ Báró Radvánszky Béla sajkokazai levélt. fasc. 9. nr. 24.

⁸ U. o.: fasc. 9. nr. 25.

⁹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 110.

¹⁰ Ezen kötetben: Oklt. XXIII. sz. okl.

¹¹ Báró Radvánszky Béla sajkokazai levélt. fasc. 19. nr. 37.

Bubek Imre országbíró 1390-ben elhalasztja azon pert, melyet *Pásztói Kakas János* és *Tari István* fia *László* indítottak Rimai Mihály fia Mihály ellen.¹

A somogyvári Szent-Egyed apátság konventje *Kazai János* fia *Leustachot* 1393. július 22-én beiktatja Miklóssi, Lukácstelek, Varjas, Talyo és Berény (Bernel, Bornel) somogyvármegyei birtokokba.²

Kaplai János országbíró előtt Pásztón, 1394. aug. 10-én, ily egyesség megy végbe: *Kazai János* fia *Kakas László* mester s ennek fiai — *Miklós* pataki plébános, *János*, *Gyula* és *Lóránt* — Pusztá-Lithva várát (Hont vm.) összes tartozékaival; *Pásztói Domokos* fia *János* mester s ennek fiai — *Miklós*, *István*, *László*, *Imre*, *Domokos* és *János* — meg Nagytelekszék, Kistelekszék, Salgó és Peklen birtokokat szintén összes járulékaival kapják meg.³

Kazai Kakas János a váczai káptalan előtt 1395. ápr. 16-án zálogosítja el Dorogon levő birtokrészét 100 forintért *Pásztói Domokos* fiának, *Jánosnak*.⁴ 1397-ben azonban, a dorogi birtokrészek helyett a 100 forint fejében, Rátóton enged át birtokrészeket.⁵

Pásztói Domokos fia *János* mester, ennek fiai *László* kükküllői főesperes, *Miklós*, *István*, *Lőrincz*, *János* és *Jakab*; *Kakas* fia *János* mester; *Kakas János* fiai *László* mester esztergomi kanonok, *Zsigmond*, *Mihály*, *Albert* és *Miklós*; *Tari István* fiának, *Lászlónak* a fiai *Lőrincz* és *János*; *Kakas* fia *László* mesternek fiai *Pásztói Miklós* plébános, *János*, *Gyula* és *Loránd* 1395-ben az egri káptalan előtt tiltakoztak Garai Miklós nádor fia Miklós ellen, mert Siklós várát, melyet Zsigmond király nekik adományozott, lefoglalta.⁶

Pelsőczy Bubek Detre nádor előtt 1396-ban az a vallomás hangzik el, hogy *Pásztói János* országbíró Dorog birtokot 100 forintért már régebben zálogba adta *Kazai Kakas Jánosnak*. Ez azonban most már visszaadta a zálogbirtokot; sőt Rátót birtokát ő zálogosította el *Pásztói Jánosnál* 100 forintért.⁷

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. Tom. X. Vol. III. 110.

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 134. l.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár XXVIII. sz. oklevél.

⁴ Bárá Radvánszky Béla sajkakazai levélt. fasc. 10. nr. 41.

⁵ U. o.: fasc. 10. nr. 43. — *Fejér*: Cod.

Dipl. T. X. Vol. III. 177. l. — *Fejér*: Cod.

Dipl. T. X. Vol. III. 201. l.

⁶ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 176. l. Bárá Radvánszky Béla sajkakazai levéltárában fasc. 10. nr. 39.

⁷ Bárá Radvánszky Béla sajkakazai levélt. fasc. 24. nr. 30.

Azon pert, mely *Pásztói János* országbíró és *Kazai Kakas* fia *János* között folyt, 1396-ban Ilsvai Leustach,¹ 1399-ben meg Pelsőczy Bubek Detre nádor halasztja el.²

Pásztói Kakas János mint alperes perben állt Kachisi István fia Pállal. Ügyökben, mivel az alperes az elhalasztás költségeit megigérte, Pelsőczy Bubek Detre nádor 1397-ben perhalasztást rendel el.³

Pelsőczy Bubek Detre 1397-ben elhalasztja azon pert, mely Kachy István fia Pál és *Pásztói Kakas János* között folyt.⁴

Pásztói Domokos fia *János* országbíró 1397. jan. 30-án hazafias tényével jelenik meg előttünk.

A csehek Procop és László opuliai herczeg vezérlete alatt betörték hazánkba. Turóc és Liptó vármegyét megtámadták és kirabol-
ták; Likava (Likanka, Likauka) várát (Liptó vm.) elfoglalták s támadó csapatokkal már a Szepességnek tartottak.

Pásztói János országbíró, István egri püspök és Bubek István fia László mester a veszélyt egész nagyságában látták. S mivel Zsigmond király külföldön tartózkodott, kezökbe vették a honvédelem ügyét. 1397. jan.

30-án Kassa város polgárságához lelkes szavakkal fordulnak. Hivatkoznak Kassa város hagyományos hazafiságára és hűségére; kérve-kérik és intik az élő nemzedéket a haza iránti hűségben kiváló ősök nyomdokainak követésére.⁵

Pásztói János országbíró pecsétje 1396-ból.

¹ Báró Radvánszky Béla sajkakazai levélt. fasc. 10. nr. 42.

² U. o.: fasc. 10. nr. 50.

³ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 201.

⁴ Báró Radvánszky Béla sajkakazai levélt. fasc. 10. nr. 46.

⁵ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. II. 504—505. l.

Pásztói János országbírónak egy jellemzetes pecsétjét mutatom be e helyütt eredeti nagyságban.¹

A kerek viaszpecsét 1396-ik évről keltezett hártyaoklevélről függ le kék-fehér selyemsodraton. A pecsét közepén paizsban hársfalevél áll tollforgóval. A paizsot három karély fogja körül; ezek találkozásának megfelelő helyeken vonaldíszek futnak össze kerek alakú körökben.

Gyöngyözött körvonalak között ez a körirat olvasható:
S.(igillum) COMITIS JOHANIS FILI(i) DOMINICI DE PAZTOH
JUDICIS CU(r)IE REG(i)E.

Pelsőczy Bebek Detre nádor vicecomese, Tornaaljai Miklós és a borsodvármegyei szolgabírák *Pásztói Domokos* fia *Jánosnak* a fiát, Imrét, 1401-ben elmarasztalják, mivel a *Kazai Kakas János* elleni perben nem jelent meg.²

Bebek Detre nádor előtt, 1402. ápr. 21-én megjelent *Tari László* fia *Lőrincz* és *Domoszlói Miklós* fia *Demeter*; amaz a maga, emez meg a leánya nevében. Abban egyeztek meg, hogy *Tari László* fia *Jánosnak* az özvegye, *Domoszlói Zsófi* a nála levő összes okiratokat és *Tari Lőrincz* feleségének a ruháit — az egri káptalan küldötte és *Pásztói Domokos* fia *János* jelenlétében — 1402. ápr. 26-ára hiány nélkül visszaadja *Tari Lőrincz*-nek. Ezért szólítja föl a nádor az egri káptalant, hogy küldjön ki valakit ezen tény ellenőrzésére.

Igy is történik. *Pásztói Domokos* fia *Jánoson* kívül megjelenik *Sirokalján Jakab* patai főesperes is. *Domoszlói Zsófi* tényleg egész sereg oklevelet és *Tari Lőrincz* feleségének a ruháit is a jogos tulajdonos kezére adja vissza.

Ezen tényről szóló okiratot az egri káptalan *Pásztói István* egri éneklőkanonok kérésére 1445. ápril. 24-én átírja.³

Zsigmond király *Pásztói János* volt országbíró pörét, melyet *Dénes* fia *György* és *Losonczy László* bán fia *Zsigmond* alperesek és *Vörös Miklós* fia *László*, *Dávid* fia *Leustach* és *Terbedédi Benedek* szavatosok ellen viselt, 1403. máj. 30-án elhalasztja.⁴

Pásztói János vajda fia *Loránd* mester perbe keveredett néhai *Vámosi Imre* fiainak — *Lászlónak* és *Andrásnak* — a tisztjével,

¹ Eredetije a magy. orsz. lev. Dl. 644.

² B. Radvánszky B. sajkók. lt. fasc. 11. nr. 4

³ Ezen kötetben: Oklevéltár LI. sz. okl.

⁴ *Géresi*: Károlyi Oklevéltár I 521—522.

Borfői János fia Jánossal. Erre okot az adott, hogy Pásztói Loránd akarataból kifolyólag Borfői János rokonát, Mátyást és Benedek nevű szolgáját megsebesítették, kirabolták és fogságra vetették. Békebirák közbelépésére azonban félbeszakították a pert és így egyeztek ki: Pásztói Loránd az elkövetett tényekért 1405. márcz. 26-ra 112 forintot fizet Borfői Jánosnak; a békebiróságért ugyan- csak lefizeti a megfelelő díjat a valkói alispánnak. S ha ezen köte- lezettségeinek eleget tesz, akkor Borfői János ezen tényről nyug- tatványt állít ki Pásztói János fia Loránd mester, Tamásy Henrik fia János, továbbá ezeknek Anna és Katalin nevű feleségei — Némethy György leányai — részére. Ha azonban Pásztói Loránd nem tartaná meg a szavát, akkor Maróthi János macsói bán tanu- sága szerint a törvény nyomban elmarasztalja peres ellenfelével szemben az elégtételadásra.¹

Pásztói Domokos fia *Jánosnak* a gyermekei — *Jakab* és *Miklós* — a saját és *János* testvérök nevében, 1406. okt. 29-én, egy jobbágyuk erőszakos elvitele ügyében Garai Miklós nádor előtt kiegésznek Kechi (így) Pállal, a ki *Kakas* fia *Gyula* felesé- gének, Cziczellének, a nevében jelent meg.²

Kazai Kakas János a bíróság előtt 1408-ban tiltakozik az ellen, hogy *Pásztói Domokos* fia *Jánosnak* a fia, *Jakab*, az ő jobbágyainak kárt okozott.³

Garai Miklós nádor 1409-ben ítéel egyrésről *Rimai Mihály* fia *Mihály*, másrésről *Pásztói Domokos* fia *János*, *Tari László* fia *István*, *Kakas László* fia *Gyula* és *Kakas János* között — Megyer, Lapasd és Kis-Megyer (Kismegered) nógrádvármegyei birtokok ügyében.⁴

Pásztói Domokos fia *Jánosnak* az özvegye, *Katalin*, kérte Zsigmond királytól a bevezetést Vadna (Borsod vm.) birtokba, mely zálog czímén őt illette. Az uralkodó, 1409. nov. 23-án, az egri káptalant bizza meg a bevezetés elvégzésével. Királyi emberekül Királyi Daróczi Mihályt, Zámolyi (Samol) Pétert, Jordánházi Vámos Balázst és Jordánházi Benedeket nevezi meg. Az esetleg ellen- mondókat a nádori törvényszék elé kívánja megidézni; s a beve- zetés tényéről részletes jelentést követel.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár XXX. sz. okl.

³ Báró Radvánszky Béla sajókazai levélt.

² Báró Radvánszky Béla sajókazai levélt.
asc. 11. nr. 30.

fasc. 11. nr. 34.

⁴ Hazai Okmánytár VIII. 293. l.

Az egri káptalan a maga kebeléből Terebesi László kano-
nokot küldi ki Jordánházi Benedek társaságában.

Ezek 1410. jan. 20-án jelennek meg a helyszínén s özvegy
Pásztói Jánosnét Vadna birtokba, minden ellenmondás nélkül,
bevezetik.¹

Pásztói Domokos fiának, *Jánosnak*, a fiai — *Miklós* és *János*
— Vadna birtokra nézve, 1414. febr. 1-én, *Kakas László* fiával,
Gyulával, egyezkednek.²

Pásztói Kakas János fia *Albert*, a maga, édes atyja és
testvérei — *Miklós* és *László* szentgyörgyi prépost — nevében,
1414. márcz. 29-én, tiltakozik *Pásztói Kakas László* fiai — *György*
és *Loránd* — ellen Megyer, Megyered és Lapsd birtokok elfogla-
lása és eladása miatt.³

Zsigmond király, 1415. ápr. 15-én, *Kazai Kakas László*
fiainak — *Gyulának* és *Lorándnak* — adományozza a többek
között *László* birtok harmadrészét, Dorog és Batony felét és
Bárkány birtokot egészen. Ezeket eddig *Pásztói Domokos* fiának,
Jánosnak, a fiai bírták.⁴

Jákó fia Miklós magvaszakadtával, Nagy Lajos király Jákófalva,
más néven Kis-Zoha nevű birtokot (Borsod vm.) *Kakas* fia *László*
mesternek adományozza 1375-ben. Ezt az adományt Zsigmond
király 1415. jún. 1-én megerősíti *Kazai Kakas László* fia *Gyula* részére.⁵

Kazai Kakas János és fiai — *László*, *Albert* és *Miklós* —
1416-ban tiltakoznak *Gyula* és *Loránd* és *Gyulának* fiai — *János*,
György, *László* és *Péter* — ellen, mert Kazán, Megyeren és Pász-
tón eső birtokrészeiket elfoglalták.⁶

Puthnoki László, Miklós és Albert 1417. ápr. 1-én az egri
káptalan előtt tiltakoznak, mivel *Kazai Kakas Gyula* és *Loránd*
Pásztón, Megyeren, Várkonyban, Szőregen, Barancson és Galgócson
levő birtokrészeiket elfoglalták.⁷

¹ Ezen kötetben: Oklev. XXXIV. sz. okl.

² Báró Radvánszky Béla sajkókazai levélt.
fasc. 12. nr. 41.

³ Báró Radvánszky Béla sajkókazai levélt.
fasc. 12. nr. 49.

⁴ «terciam partem possessionis Paztoh, nec
non medietates possessionum Dorog et Ba-
ton in Hevesiensi, . . . item possessionem
Barkon totalem apud manus filiorum Jo-

hannis, filii Dominici de dicta Pazthoh»
(Báró Radvánszky Béla sajkókazai levéltár
fasc. 13. nr. 4.)

⁵ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. V. 580 —
581 l.

⁶ Báró Radvánszky Béla sajkókazai levélt.
fasc. 13. nr. 20.

⁷ Báró Radvánszky Béla sajkókazai levélt.
fasc. 13. nr. 39.

Pásztói János Imre feleségül vette Domoszlói Dömötör leányát, *Margitot*, a ki 1418-ban már özvegységben él.¹

Pásztói Ispán fia *Imrének* a fia, *István*, és az özvegye, *Margit*, a ki Domoszlói Dömötör leánya, továbbá Losonczy Dezső fiának a felesége, *Katalin*, *Tarkói Henrik* fia *Lászlónak* a felesége, *Zsófia*, és *János* s *Henrik* nevű fiai, *Lukács* fia *Jánosnak* *Péter* nevű fia, *Gyapoli Viden István* és *Kismarjai Kis Lukács* perben állott *Rozgoni Jánossal*. A tárgyalásnak 1421. január 13-án kellett volna végbe mennie, de *Perényi Péter* országbíró máj. 1-ére halasztotta.²

Egyrészről *Pásztói Kakas László* fiai, — *Gyula* és *Loránd* — másrészről *Pásztói Kakas János* fiai — *László* prépost és *Miklós* — a jászói konvent előtt, 1422. máj. 10-én, minden peres ügyüket elintéztetnek nyilvánítják.³

Zsigmond király, 1422. máj. 10 után és 1424. vége előtt, az egri káptalannak megparancsolja, hogy *Kazai Kakas Loránd* feleségét, *Katalint*, a pásztói birtokrészbe zálog czímén iktassa be.⁴

Pásztói Kakas Loránd és *Gyula* s ennek fiai — *János*, *György*, *Péter* és *Detre* — a váczai káptalan előtt, 1424-ben, tiltakoznak az ellen, hogy *Pásztói János* fiai — *László* prépost és *Miklós* — a megyeri (Nógrád vm.) birtokrészt elfoglalták.⁵

Rozgoni János és *Pásztói Ispán* fia *Imrének Gergely* nevű fia között per folyt. Az ügy lebonyolítására 1424. jan. 13-át tűzték ki. *Pásztói Gergely* azonban nem jelent meg. Miért is Nánai Kompolthi István országbíró őt 1424. febr. 27-én elmarasztalja, ha elmaradását alapos okokkal nem tudja igazolni.⁶

Nomári László és *Csicseri Oremus János* borsodvármegyei alispánok s ugyanezen vármegyének négy alispánja *Pásztói Domokos* fia *Kis Jakabot*, 1424. jan. 27-én, három márka birságban elmarasztalják, mivel *Kazai Loránd* fia *Györggyel* folytatott perében a tárgyalásra nem jelent meg.⁷

Rozgoni János perbe keveredett *Pásztói Ispán* fia *Imre* özvegyével, ennek fiával, *Pásztói Gergelylyel*, és *Tarkói Henrik* fia

¹ Magyar Orsz. lev.: DL. 10516. sz.

² Ezen kötetben: Oklt. XXXVII. sz. okl.

³ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 14. nr. 28.

⁴ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 14. nr. 36.

⁵ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 14. nr. 40.

⁶ Ezen kötetben: Oklevéltár XXXIX. sz. oklevél.

⁷ Ezen kötetben: Oklevéltár XXXVIII. sz. okl.

László fiaival — Jánossal és Rykalffal. A tárgyalásnak 1424. máj. 1-én kellett volna végbemenni. De mivel Tarkői János a husziták elleni háborúba készült, a pert 1424. okt. 6-ra halasztották.¹

Az egri káptalan *Kazai Kakas László* fiának, *Lorándnak*, a feleségét, *Katalint*, 1425-ben beiktatja azon *pásztói* birtokrészekbe, a melyeket *Pásztói Miklós* 400 forint fejében nála elzálogosított.²

Pásztói Imre özvegye *Margit*, perben állott Rozgoni Jánossal. Nánai Kompolthi István országbíró megbízásából, Koroghi Miklós királyi ember és Benedek, a váradí egyház karpapja, 1424. decz. 29-én, megjelent Gaborján (Bihar vm.) birtokon és a feleket 1425. jan. 13-ára megidézte.³

Rozgoni János 1425-ben perben áll *Pásztói Imre* fia *Gergelyvel* és Tarkői László fia Rykalffal. Amaz a fölperes; emezek meg alperesek. A per tárgya Herpály birtok.

Az alperesek úgy adják elő, hogy Rozgoni János erőszakosan foglalta el Herpályt.

Nehogy a bíróság megtévedjen, Zsigmond király 1425. jún. 4-én értesíti a nádort, az országbíró és Jakab mestert a valóságról. E szerint Rozgoni János Herpályt határozottan királyi parancsra foglalta el. Ebből meg természetesen folyt az a parancs, hogy a bíróság Rozgoni Jánost hatalmaskodás tényében el ne marasztalja.⁴

Rozgoni János Herpály, Ujfalu, Kengyel, Szent-Kozma-Damján, Szent Demeter és Andaháza biharvármegyei birtokok miatt pert indított Gyapolyi János fia Lukács, Gyapolyi Ördög István, Kismarjai Kis Lukács, *Pásztói Ispán* fia *Imrének Margit* nevű özvegye, Losonczi Dezső fia Istvánnak Katalin nevű felesége, Tarkői Henrik fia Lászlónak Zsófi felesége s János és Rykalf nevű fiai ellen.

A kérdés sokáig húzódott-vonódott, miközben Tarkői Lászlóné és Losonczi Istvánné — a ki Pásztói Imrének volt a leánya — meghalt. Végre is 1425. máj. 1-én, az időközben elhunyt Nánai Kompolthi István országbíró utóda, Palóczi Máté előtt, megkezdődött a tárgyalás.

Rozgoni János nevében Imre deák áll elő. Azt sürgeti, hogy

¹ Ezen kötetben: Oklt. XL. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklt. XLIII. sz. okl.

² Báró Radvánszky Béla sajkakazai levélt. fasc. 15. nr. 2.

⁴ Ezen kötetben: Oklt. XLIV. sz. okl.

az említett birtokokat az ő küldőjének új királyi adományozás czímén ítéljék oda. Ezen cél elérése végett előmutatja Zsigmond királynak 1418. szept. 30-iki levelét.

Ebből az derült ki, hogy Zsigmond király az említett birtokokat, midőn Domoszlói Miklós fia Demeter fiörökösök nélkül halt el, az ő kedvelt hívének és főkincstartójának, Rozgoni Jánosnak adományozta.

Imre deák ekkor fölveti a kérdést, hogy ily tények tudatában miért tiltakozik az ellenfél Rozgoni János beiktatása ellen?

Erre Dályói György deák válaszol az alperesek nevében. Ezek tiltakozásának — mondja — az az alapja, hogy Zsigmond király Domoszlói Demeternek mind a három leányát — Margitot, Zsófit és Apollinát — fiúsította a kérdéses birtokok jogára nézve; s így az ő örököseik ezen alapon tartanak hozzájuk jogot. Rozgoni János azonban mindezt saját elődeire érti és a róla szóló oklevelet magánál tartja.

Imre deák azzal vág vissza, hogy a három nőtestvér öröklő jogának biztosítása csak föltételes volt. S mivel a föltétel nem valósult, elesik a következmény is.

Zsigmond király teljes bizonyosságot akart tudni a dologban. Ezért János budai prépostot és alkanczellárt, Jakab mestert és Zellói Jánost oly utasítással küldi ki, hogy a kincstartói jegyzéket nézzék át és a mit a kérdésre nézve találnak, terjeszszék eléje.

A vizsgálat kiderítette, hogy Zsigmond király 1406. febr. 27-én csakugyan megadta Domoszlói Demeter leányainak a jogot, a melynek alapján atyjuk után birtokot örökölhettek. Tekintettel erre, továbbá a tárgyalás folyamán kiderült egyéb tényekre s magának Rozgoni Jánosnak azon kijelentésére, hogy tovább már nem akar meghasonlásban élni a rokonokkal: Palóczi Máté országbíró a peres birtokokat Domoszlói Demeter Apollina és Margit nevű leányainak, ezen utóbbi fiának — Pásztói Gergelynek, — s végül elhalt harmadik leánya — Zsófi — fiának Jánosnak, ítélte meg oly kijelentéssel, hogy ezek azután a birtokokat maguk között három részre oszszák.

Az országbíró a végrehajtással, 1425. júl 15-én, a váradi káptalant bízza meg. Királyi emberekül Dobosi Jánost, Bokodi Györgyöt, Görbesdi Imrét, Gyulai Istvánt, Dömsödi Tamást, Királyi

Tamást, Haraszi Pétert és Perneszi Pált jelöli ki. Az országbíró utasítása szerint, a szóban forgó birtokok egyik harmadát kapta Pásztói Imre özvegye, Margit, és ennek a fia, Gergely; a másik harmadát Tarkői László fia János, a harmadikat meg Rozgoni János felesége, Apollina.¹

Pásztói Kakas János fia *Miklós* a *pásztói* birtokrészek felét, 1427-ben, *Kazai Gyulának* zálogosítja el 240 forintért.²

Pásztói Kakas Loránd, *Pásztói Kakas Gyula* özvegye, *Cziczelle*, és fiai — *János* és *György* — 1428-ban pereskednek *Kazai Kakas Miklóssal*.³

Palóczi Máté országbíró azon pert, mely Velezdi László, Jakab és Imre, s másrésről *Pásztói János* kisebbik fia *Jakab* között folyt, 1428. jan. 13-ról május elsejére halasztja, mert a főurak és a főpapok az ítélelhozatalra nem gyűltek össze.⁴

Pásztói Domokos fia *Miklós* özvegyen hagyja hátra *Krisztina* feleségét három — *János*, *Domokos* és *Balázs* — gyermekkel. Az özvegy János fiával egyetemben kinyilvánítja az egri káptalan előtt, hogy Ujfalun (Nógrád. vm.) levő birtokrészeket száz forintért zálogba adták Rozgoni Péter egri püspöknek — azon kötelezettséggel, hogy őt bármiféle támadással szemben megvédi.

Ezen ügygyel kapcsolatban egy másik is fölmerült. Rozgoni Péter ugyanis Hanchyko fia János özvegyének, *Katalinnak*, kétszáz forintot — fillérekben számítva — kölcsönzött; s ezért zálogba kapta Poroszló birtokot. Katalin azonban leánya volt *Pásztói Domokos* fiának, *Jánosnak*. Érthető tehát, ha Krisztina és fia János, ezen kérdésben is állást foglalnak. Kötelezik magokat, hogy azon esetre, ha a király Poroszlót az egri püspök kezeiből a kétszáz forint lefizetése nélkül akarná kivenni, ők állnak helyt. 1432. márcz. 27-én lekötik részére Ujfalu és Vadna határában levő összes birtokrészeket; s ezek mindaddig a kezén maradnak, míg a kölcsönt le nem törlesztik.⁵

A mint Albert király halála után a polgárháború kitört, sokan felhasználták az alkalmat és kezdtek a zavarosban halászni. Mutatja ezt a következő eset is: Iváni István I. Ulászló királynál elpana-

¹ Ezen kötetben: Oklt. XLV. sz. okl.

² Báró Radvánszky Béla sajkakazai levélt. fasc. 15. nr. 14.

³ Báró Radvánszky Béla sajkakazai levélt. fasc. 15. nr. 21.

⁴ Ezen kötetben: Oklevéltár XLVII. sz. okl.

⁵ *Géresi*: Károlyi Oklt. II. 143—44.

szolta, hogy az előző zavaros években *Pásztói Miklós* fia *János* öt pásztói zálogbirtokában zavarta és most is zavarja, pedig a zálogösszeget neki nem fizette vissza. Ezenkívül 1440. decz. 6-ika előtt az ő szuhai makkos erdejében 24 kövér disznót leöletett s ezeket Hasznos várába vitette.

I. Ulászló király 1441. jan. 18-án utasítja Nánai Kompolthi Jánost és Pált, hogy az eseteket vizsgálják meg s a panaszos felet, ha állítása valóság, bárkivel szemben is védelmezzék meg jogaiban.¹

Kazai Kakas Gyula fiai — *György* és *Detre* — továbbá *Zsigmond*, a ki *Gyulának Miklós* fiától származott, 1445. jan. 13-án tiltakoznak az ellen, hogy *Pásztói István* egri olvasókanonok és testvérei — *László* és *János* — dorogi birtokrészeiket elfoglalták.²

Miklós egri püspök a ruszkai tizedekért cserébe vette a káptalanától Deménd birtokot és egy malmot az Eger vizén. Ez a malom Egerben volt, a karthausiak fürdője fölött, az «Ujváros utczá»-nál. Ő azonban végrendeletében ezt a malmot az egri Mária Magdolna-oltárnak hagyta, a melynek az igazgatója *Pásztói Lukács* mester egri kanonok volt. Ez, mint ilyen, azután tényleg a malom birtokába jutott. Rozgonyi Simon püspök idejében a püspökség a ruszkai tizedeket visszavette. E miatt a káptalan *Pásztói Lukács*ot okolta és perbe is akarta fogni.

Erre ez, 1445. jún. 16-án, megjelent Miklós egri prépost és «decretorum doktor» előtt. Kijelentette, hogy mihelyt Rozgonyi Simon püspök haza érkezik, — mert az volt róla a hír, hogy török fogságba jutott, — vagy új püspök lesz, a ruszkai tizedet saját erejével és költségén visszaszerzi a káptalannak. Ha pedig ez nem sikerülne, a kérdéses malmot a káptalan kezére adja.

A tanuk között volt Hethy Mihály fia Benedek, egri egyházmegyei pap is, a ki mint királyi közjegyző alá is írta az okiratot. Tanuskodott még Miklós a Szent-Kereszt, Benedek a Szent-Erzsébet és Benedek a Szent-Háromság oltár igazgatója.³

A dolog azonban nem ment oly simán, mint remélték. A tized visszaszerzése elé akadályok gördülhettek; s így nem volt más hátra, mint hogy *Pásztói Lukács* a malmot adja vissza.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár XLIX. sz. oklevél.

² Báró Radvánszky Béla sajkókazai levélt. 1445. jan. 13-iki oklevél.

³ Ezen kötetben: Oklt. LII. sz. okl.

S e tekintetben állja is a szavát. 1448. okt. 21-én a saját házába kéreti Bártfai Péter fia György királyi közjegyzőt s egri egyházmegyei papot, Budai János egri kanonokot és dékánt, Fekete Miklóst a Szent-Kereszt oltár igazgatóját, Balázs segédőrt, Szalárdi Bereczk váradi papot, Balázs egri diákot és másokat. Ezek jelenlétében kinyilvánítja, hogy az egri malomról, melyet eddig nem törvényesen bírt, leköszön az egri káptalan javára. Ennek nevében Budai János kanonok és dékán át is vette a malmot.¹

Pásztói Lukács 1450 előtt az egri püspökség vicarius volt.²

Pásztói, más néven *Spaczi Lénárd* szerepel 1446. febr. 8-án, midőn Miklós deák, Miklós erdélyi vajda jegyzője, bizonyos pénzösszeg letéteményezésére nézve intézkedik.³

Pásztói Jakab fia *László* Velezd és Vadna birtokok miatt ellentétbe jutott Velezdi Kövér Jakab fia Miklóssal és Esztrényi Bagos Lőrinczczel. A dolognak az lett a vége, hogy a két birtok határát 1450 körül megjárták. Az egri káptalan Pál pap, a Szent-György-oltár igazgatója képviseli; a királyi ember meg Puthnoki Miklós.⁴

Serkei Loránd fia György és János Palóczi László országbíró előtt ily panaszszal léptek föl: *Pásztói László* egri olvasókanonoknak és testvéreinek, *Lászlónak* és *Jánosnak*, Vadnán lakó hívei — névszerint Biró Ágoston és János, Nagy Pál, Kis Gál, Sötét Máté, Sütő Antal és István, Kis István, Borz János és István, Gere János, Kovács János, Fülöp fia János, Madarász Bálint, Szegy Mihály, Barnabás, Sebestyén Miklós, Nagy Simon, Vincze, Mátyás János, Márton Márton, Szykora Miklós, Kozla Balázs és György s Balkó István — uraik meghagyására, 1452. aug. 24-ike táján a panaszosok Pálcza Kelemen és Péter nevű vadnai jobbágynak Vadnán levő vetéseit a marhákkal összetapostatták és tönkretették.

Az országbíró 1425. szept. 11-én az egri káptalan kezébe teszi le az ügy megvizsgálását; királyi embernek Barcz Andrást, Versedi Kövér Miklóst és Gergelyt, Abafalvai Aba Miklóst, Balajthi Pált és Kerczi Pált nevezi meg.

¹ Ezen kötetben: Oklt. LIII. sz. okl.

² ... «in facto non executionis mandatorum honorabilis domini Lucae de Pasztoh, pridem vicarii dictae ecclesiae Agriensis.» Anno 1450. (Jászói orsz. lev.: Elenchus act.

conv. Jaszow. sub quadruplic. alphab. reperib. EEEE. fasc. 1. nr. 5.)

³ ... «Leonardus Spacz alias de Pastoh.» (Magyar orsz. levélt. Dl. 25964. sz.).

⁴ Ezen kötetben: Oklt. LIV. sz. okl.

Ezek közül Barcz Andrást, az egri káptalan részéről meg Pál miséspapot, a Szent-György-oltár igazgatóját látjuk 1425. okt. 8-án a helyszínen.

A vizsgálat a panaszt minden részében igazolta, miként az 1452. okt. 11-iki jelentés mutatja.¹

Néhai *Kazai Kakas Miklós* özvegye és *Orsolya* nevű leánya, továbbá Liptói Nagy Simon özvegye, 1455-ben, azért emelnek panaszt, hogy *Kazai Kakas Gyula* fia *György* embereivel az ő pásztói szállójukra — a mely egy jobbágy kezén volt — rontott, *Kazai Kakas Miklós Zsigmond* nevű fiának egészen kiskorú fiát (in tenera aetate constitutum), *Györgyöt*, magával vitte s embereiket, midőn ezek védelmére keltek, súlyosan megsebesítette.²

Kazai Kakas Detre már Hunyadi János harczaiban vitézül küzdött; hősiségét azonban különösen a cseh rablók elleni háborúban igazolta, midőn ezek az országot Szent-Király várából pusztították. Végre is a csehek fogságába jutott. Ezek embertelesen bántak vele — mind a két kezét levágták.

Hunyadi Mátyás király, a hős érdemeinek jutalmazása czéljából, őt 1461-ben mindenféle adózástól és szolgalmánytól fölmenti és a kamara hasznát az ő saját birtokán neki engedi.³

Pásztói László Hunyadi Mátyás király elé azzal a panaszszal lépett, hogy midőn ő 1461. máj. 1-én Rozgonyi Sebestyén erdélyi vajda segítségére, Patha erősség alatt, a csehek ellen vonult, *Kazai Gyula* fia *Detre* fegyveres erővel rájuk rontott s a náluk levő tárgyakat elvette tőlük. Ezenkívül még Jordánházi János nemes, Tholyntha Mátyás és Thinor Bálint jobbágyok társaságában Pásztó birtok határában rájuk rontott, őket megsebezte és félholtra verte. Két másik jobbágyát, a mint Hasznos várából Pásztóra tartottak, megtámadta; az egyiket a kezén csonkította meg, a másikat a plébániai templom temetőjébe kergette és agyon meg agyon verte.

Mátyás király az egri káptalant bizza meg a vizsgálattal. Ez a maga kebeléből Lukács fölszentelt papot és a Mária Magdolna oltár igazgatóját küldi ki Muzslai György és Hrussói Tamás királyi emberek társaságában. Ezeket a vizsgálat arról győzte meg, hogy

¹ Ezen kötetben: Oklt. LVI. sz. okl.

³ Báró Radvánszky Béla sajkókazai levélt.

² Báró Radvánszky Béla sajkókazai levélt. fasc. 19. nr. 11.
fasc. 18. nr. 27.

a felpanaszolt dolgok csakugyan tények. Miért is az illetőket a királyi bíróság elé megidézték.¹

Sóvári Sós Péter fiai — István, Simon és Miklós — Sóvári Sós László elhunyt felesége, *Pásztói Katalin*, jegyajándéka fejében, 150 aranyforintot voltak kötelesek 1461. jan. 6-ára lefizetni a megboldogult unokái — *Pásztói László, István és János* — részére. Ezen kötelezettségöknek azonban nem feleltek meg.²

Pásztói István egri prépostként szerepel 1463-ban, midőn is az forog szóban, hogy Therpes Miklós özvegye, Anna, és Gégényi Sebestyén özvegye, Dorottya, jobbágysai neki kárt okoztak.³

Hunyadi Mátyás király *Kazai Gyulafi Detre* és *Kazai Miklós* leánya, az özvegy *Katalin*, továbbá Liptói Nagy Simon fia Tamás kérésére vizsgálatot rendel el. Ennek megejtésével Gereczi Antal kan-czelláriai jegyzőt, Miletineczi Lukácsot és Ruthéniai Tamást bizza meg.

Ezek 1464. ápr. 2-án a Székes-Fehérvárott koronázás cél-jából egybegyűlt rendek körében a borsod- és heves-vármegyeiek-nél tudakozódtak a dolog után. Kérdezősködésök ily eredményre vezetett: Hét évvel ezelőtt Czobor-szentmihályi Czobor Mihály Penhes Györgyöt és több Muhin lakó főemberszolgáját és job-bágysait özvegy Kazai Katalinnak Muhin levő házára és nemesi udvarházára (curia) küldötte. Ezek azután itt zsákmányoltak, Kazai Gyulafi Detrét a kúriában elfogták, megkötözve Diós-Győr várába vitték s itt tartották, a meddig nekik úgy tetszett.

Azonkívül *Pásztói Jakab* fia *László* már nyolcz évvel ezelőtt rá tette kezét a Pásztó város végén, a hegy (Mátra) felül eső szántóföldekre s ezekre saját jobbágysait le is telepítette; pedig ezek a földek *Pásztói Lászlót* és *Kazai Gyulafi Detrét* közösen illetik meg. Pásztói László Kazai Gyulafi Detrének jobbágysaitól Pásztón egyes földeket és szőlőket pénzen is megvásárolt s így a régi tulajdonost a neki járó tizedben megkárosította; Galgóczi Ger-gely fiát, a ki Kazai Gyulafi Detrének pásztói jobbágysa volt, 1459. május 24-ike táján keményen megverte, — egy másikat, Tholyntha Mátét meg Mellétei Györggyel verette el.

¹ Ezen kötetben: Oklt. LXI. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. LX. sz. okl.

³ «Pro domina Anna, relictā vidua Nico-lai Therpes, et Dorothea Sebastiani de Gegen-aeque relictā, Agriensis praepositi Stephani

de Pazthoh super violentiis, damnis per ioba-gyones earundem dominarum ipsi illatis. Expeditoriae. Anno 1463. (Jászói orsz. levélt. Elench. act. conv. de Jaszow. sub alphab. reperibilium TTTT fasc. I. nr. 16.)

Ugyancsak ekkor derült ki, hogy *Tari György* egyik főember-szolgájával halállal fenyegette azt a bírót, a kinél *Kazai Gyula* fi Detrének egyik adója le volt tartóztatva. S ezt a bíró ijedtében azonnal szabadon bocsátotta.¹

Kazai Kakas Gyula fiai — *György* és *Detre* — továbbá *Kazai Kakas Zsigmond* fiai — *László* és *György* — 1465-ben Guthi Ország Mihály nádor előtt tiltakoznak *Tari György*, *Pásztói László* és *István* egervári prépost ellen, mivel *Pásztón* Dorogon Rátóton (Pest vm.) és Bárkányban levő birtokrészeit elidegenítették.²

Kazai Kakas Zsigmond fiai — *László* és *György* — 1466-ban az egri káptalan előtt tiltakoznak *Kazai Gyula* fia *György* ellen, mivel pásztói birtokrészeket lefoglalta.³

Pásztói Jakab fia *László* 1466-ban pereskedik *Kazai Kakas Zsigmond* fiaival, *Györggyel* és *Lászlóval*.⁴

Pásztói László 1468-ban két dorogi telek miatt pereskedik *Kazai Kakas Zsigmond* fiaival, *Lászlóval* és *Györggyel*.⁵

A budai káptalan *Pásztói Jakab* fia *László* ellen, 1468-ban, *Kazai Gyula* fiait — *Detrét* és *Györgyöt* — megidézi, hogy az iratokat mutassák elő és 174 márkát fizessenek le.⁶

Kazai Miklós özvegye és *Kazai Gyula* fiai — *György* és *Detre* — 1470-ben tiltakoznak *Kazai Kakas Miklós* fia *Zsigmondnak* *György* nevű fia ellen, mivel *Pásztói Lászlónak* Dorogon két telket elzálogosított.⁷

Pásztói László és *Kakas Zsigmond* fia *György* 1472-ben választott bíróságban állapodnak meg.⁸

Dobozi Danfi András, királyi udvari katona, a maga, hasonnevű fia és Saskői Kollár Péter özvegye, Apollina, és leánya, Borbála, nevében kéri Hunyadi Mátyás királyt, hogy birtokába juthasson Atkár és Szent-Jakab birtokoknak, melyeket Kompolti Miklós, és azon hasznosi birtokrészeknek, melyeket *Pásztói András*

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár LXVI. sz. oklevél.

² Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 19. nr. 33.

³ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 20. nr. 8.

⁴ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 20. nr. 9.

⁵ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 21. nr. 4.

⁶ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 21. nr. 6.

⁷ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 22. nr. 11.

⁸ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 22. nr. 18.

zálogosított el. Mátyás király a budai káptalant utasítja, hogy Báthori Albert, Athfi Pál, Szántó Fülöp vagy Csontfalvi Vitus királyi emberek egyikével küldjön ki a maga részéről is megbízható egyént, a kik a kérvényezőket a jelzett birtokokba beiktassák, az esetleg ellenmondókat pedig a királyi bíróság elé idézzék.

A budai káptalan teljesíti kötelességét. Báthori Albert királyi emberrel Mihály papot, a Szent-Kereszt oltárának igazgatóját küldi ki a beiktatás elvégzésére. Ezek 1472. decz. 24-én jelennek meg a helyszínen. A szomszédok és határos birtokosok között ott van Ivándi Péter, Vajda András, Rédei Boldizsár, Csányi Domokos és László, Geregyei Liptai János, Kereszturi Bereczk, Muzslai Zsigmond és Boldizsár, s végül *Ulrik (Uderlicus) pásztói apát* is. A beiktatás megtörténik. De rá tizenhatod napra Rédei János, Deméni Miklós fia Péter és Szécheni Pál nevében ellenmondott a dolognak Halászi Kis Imre. Miért is a budai káptalan őket 1473. máj. 1-ére a királyi bíróság elé idézte, hogy okaikat terjeszszék elő.¹

Kazai Kakas György Galgócson 1479. júl. 1-én néhai Jordánháza Benedek fia Jánosnak két jobbágytelket ad hű szolgálata fejében.² Ugyanő, 1480-ban, Galgócson Jethewi Németh Jánosnak és fiának, Istvánnak, is ad egy jobbágytelket.³

Kazai Kakas György, 1484-ben, Felsővárboki Balázs részére leköti «Nagh Pasthoh oppidum»-ban levő birtokrészének a felét — azon esetre, ha őt a Nógrád vármegyében levő Megyer birtokban, melyet Györgynek 200 arany forintért adott át, nem védelmezné meg.⁴

Kazai Kakas György, midőn magvaszakadásáról már biztos volt, az egri káptalan előtt 1485. júl. 4-én ilykép nyilatkozott: Érett és hosszas megfontolás után s teljesen szabad akaratomból, olyant akarok vetni a földön, a mi az égben sokszorosán terem; s azt akarom védőmmé tenni az égben, a kit elődeim és én itt a földön pártfogónknak ismertünk. Az egri egyház patronusa, Szent János apostol és evangélista s maga az egri egyház iránti kegyeletből — mivelhogy én is, meg eleim is ettől sok jóban és támo-

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár LXXXIV. sz. okl.

³ U. o.: Num. IX. D V. fasc. 1. nr. 2.

² Egeri káptalani levélt.: Num. IX. D. V. fasc. 1. nr. 1.

⁴ Báró Radvánszky Béla sajkókazai levélt.

gátásban részesültünk — de különösen saját és szüleim lelki üdvéért, Galgócz (Borsod vm.) és Baracza (Gömör vm.) birtokokat teljesen az egri káptalannak adom misékre; s ez mindezekért csak 900 magyar aranyforintot fizet — a mely összeget föl is vettem tőle.¹

Végül ugyancsak a borsodvármegyei Galgóczon már 1487. előtt adott egy jobbágytelket Heréni László fia Osvátnak is. 1487-ben meg beleegyezik, hogy Heréni László ezen birtokot átörökhetheti.²

Hunyadi Mátyás király 1488-ban, midőn *Kazai Kakas György* halálával ennek magva szakadt, összes birtokait Beken Pál udvari emberének (aulicus), Beken Istvánnak és Dénesnek, továbbá Bikey (Bikly) Gergely kamarásnak (cubicularius) és Jánosnak adományozza.³

Pásztói Miklós pénzben nagyon megszorult; miért is Tholyntha Máté nevű pásztói jobbágyától és ennek Margit nevű feleségétől 1488. okt. 20-án, 100 magyar forintot vett kölcsön. Ennek fejében három jobbágytelket adott át neki zálogba Pásztón. Az egyiken ez idő szerint maga Tholyntha lakott; a másikon ezelőtt Csalka Mihály élt, most azonban, bár az épületek megvannak, senki sem lakja; a harmadiknak meg, a melynek egykori lakója

¹ «Egregius Georgius, filius condam Sigismundi Kakas de Kaza, onera et quelibet gravamina Thome, filii condam Simonis magni de Lyphtho, aliorumque quorumlibet fratrum et consanguineorum suorum in subscriptis super se assumens, coram nobis personaliter constitutus, oraculo vive vocis dixit et spontanea sua voluntate confessus est in hunc modum: Quomodo ipse heredum solacio destitutus, matura et diuturna premeditatione ac deliberatione in se prehabitis, id desiderans seminare in terris, quod multiplicato fructu posset colligere in calis; et volens ipsum advocatum constituere in celis, quem non modo ipse, sed et progenitores sui protectorem habuere in terris; ob spem igitur et singularem devocionem, quam ad Beatissimum Johannem apostolum et evangelistam, gloriosissimum patronum ecclesie Agriensis, eandemque ecclesiam Agriensem gereret, a qua ipse et progenitores sui multa beneficia et auxilia percepissent, potissime vero ob salutem et refrigerium anime sue et parentum suorum: totalem possessionem suam, Galgocz vocatam, in Borsodiensi, necnon directam et

equalem medietatem possessionis sue, Baracza appellate, in Gemberiensi comitatibus existentes, habitas... donasse retulit honorabili capitulo, canonicis, tamen dumtaxat prefate ecclesie Agriensi ad officium, sive missam defunctorum, in eadem ecclesia per eosdem dominos canonicos peragi debendorum, tum in perpetuam elemosinam in Christo, pro noningentis (igy) florenis auri puri hungaricalibus, boni et iusti ponderis, plene, ut dixit, ab eisdem dominis canonicis levatis et receptis, dedisset, donasset, tradidisset, deputassetque et asscripsisset, imo dedit, donavit, tradidit, deputavit et perpetue asscripsit, coram nobis sub expeditoria cautione...

Datum feria secunda proxima post festum Visitationis Virginis gloriosae. Anno Domini Millesimo quadringentesimo octogesimo quinto.» (Egri kápt. levéltár: Num. VII. Div. III. f. 7. nr. 3.)

² Egri kápt. levéltár: Num. IX. Div. V. fasc. I. nr. 4.

³ Báró Radvánszky Béla sajkázai levélt. fasc. 24. nr. 15.

Dallos Balázs volt, már csak a helye létezett. Míg Tholyntha ezeket a kezei között tartja, jobbágyi viszonya megszűnik — oly értelemben, hogy Pásztói Miklósnak s testvéreinek és rokonainak semmiféle fizetéssel, vagy szolgálmánnyal, vagy engedelmességgel nem tartozik; ezenfölül Pásztói Miklós köteles őt a jobbágyi telkek békés birtoklásában megvédeni. Ha ezt nem tenné, vagy Tholynthát valamely adó fizetésére vagy ajándékozásra kényszerítené, ezen esetben a kölcsönbe vett összegén kívül még 200 magyar aranyforintot volna köteles fizetni. Tholyntha Máté a három jobbágytelket annak zálogosíthatja el, a kinek akarja. S ha Pásztói Miklós ezeket vissza akarja venni, előbb le kell tennie a kölcsönzött 100 magyar aranyforintot.¹

A három jobbágytelek azonban nem maradt Tholyntha Máté és felesége kezén. Ők ugyanis a 100 aranyforintot Verebélyi Györgytől, Simontól és Páltól kölcsönözték. Ezek meg nyomban követelték pénzüket visszafizetését. Tholyntháéknak nem volt mit tenniök, mint hogy a három jobbágytelket hitelezőiknek adják át zálogbirtokul. Ezen tény magában foglalta, hogy Tholyntha és felesége a Verebélyiek jobbágya lesz. Midőn tehát Tholyntha Máté Hunyadi Mátyás király előtt, 1488. decz. 13-án, a három jobbágytelket a Verebélyiek részére vallja, egyúttal saját jobbágyhelyzetét Verebélyi Györggyel szemben törvényesíti.²

E közben különös dolog történt. Pásztói Miklós parancsára Tholyntha Mátét elfogják, nyakát, kezét és lábát megvasalják és Hasznos várban elzárják. S addig nem is eresztették szabadon, míg meg nem ígérte, hogy a budai káptalannak a három jobbágytelekre vonatkozó záloglevelét a Verebélyiektől visszaveszi és Pásztói Miklósnak visszaadja, a zálogösszegre nézve meg Pásztói Miklóst nyugtatja.

A mint Tholyntha a hasznosi várból megszabadult, Báthori István országbíró előtt, 1488. decz. 13-án, tiltakozott ezen eljárás ellen, s ígétét semmisnek jelentette ki, mert úgy csikarták ki tőle; Pásztói Miklóst pedig tiltotta a három jobbágytelek elfoglalásától és haszonélvezetétől.³

Az ügyet most maga Hunyadi Mátyás király vette a kezébe.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CI. és CX. sz. oklevél.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CIII. sz. okl.

Már 1488. decz. 15-én ír az egri káptalannak s a panaszos fél aját-baját egész meztelenségében feltárja előtte. A fölperes szerint — mondja a királyi utasítás — *Pásztói István* és testvére, *Miklós*, Laposrévi György hasznosi várnagygyal, Terpesi Mihály és János, Várkonyi Kelemen, Vadnai Mátyás és Arló Máté főember-szolgákkal egyetemben Tholyntha Máténak és Margit feleségének Pásztón levő házára estek, ennek ajtaját összetörték, a tetejét részben leszedték; Tholyntha Máté feleségétől a nála levő 8 aranyforintot elvették, a férjét meg elfogták és Hasznos várába zárták. Itt azután éhen-szomjan tartották s így addig gyötörték, míg tőle 10 aranyforintot, egy hordó bort és egy 20 forint értékű lovat ki nem csikartak.

Ezután meghagyja a káptalannak, hogy a kérdés megvizsgálására küldjön ki valakit, a kihez csatlakozzanak azután a fölesküdtött nemesek. Ezek előtt azután a nemes és nem nemes emberek hit alatt, a melyet a kereszt érintésével tesznek le, vallják meg, mit tudnak a kérdésben. A ki nem akar tanuskodni 16 márka bírság alá esik. A tanukihallgatás után, az alpereseket idézzék meg a királyi bíróság elé 1489. jan. 13-ra.

Az egri káptalan sürgősen neki lát a dolognak. Széki Márton királyi ember és Csanádi Márton egri kanonok már 1488. decz. 22-én Pásztón vannak és kihallgatják *a fölperes által egybehívott tanukat*, a kik névszerint a következők: Érsek László Pásztóról, a 16 éves *Pásztói Mihály*, *Pásztói János*, a ki testvére *Pásztói Miklósnak* és *Istvánnak*, Muslai Miklós, Mihály és György, Bodonházi Tamás és Miklós, Nádasdi István, Asszúpataki Imre, László János és Timár Bálint Pásztóról, Szabó Egyed pásztói bíró, Tamássy László Pásztóról, Czobor Pál, Steller Ferencz, Szücs Mátyás, Tholyntha Benedek, Sággy Balázs és Chory Máté Pásztóról, Borsos Egyed, Lestah Bereczk és Farkas Gál Tarról.

Ezek közül nem egynek vallomásában érdekes mozzanatokkal találkozunk. Így *Érsek László* azt beszéli, hogy Verebélyi György 1488. nov. 25-ike körül Pásztón volt a királyi adó megszámlálása végett. Ekkor ez őt fölvette kocsijára és egész Apczig magával vitte. A mint Pásztó városán keresztül mentek, Verebélyi György a kocsijával megállt Tholyntha Máté háza előtt. A mint ez őket meglátta, nyomban egy tál almával ajándékozta meg Verebélyi

Györgyöt. Ez azután elbeszélte, hogy Tholyntha Máté most már az ő jobbágya — és pedig három jobbágytelek révén. A pásztói plébánia káplánjával más valamelyik nap találkozott Érsek László. Ez kérdezte tőle, hova tart? Hasznos várába, szól a káplán; Tholyntha Mátét akarom meggyóntatni, mert a gyötrő fogság és a naponkinti büntetés következtében már közel van a halálhoz.

Pásztói János, az alperesek édes testvére, Tholyntha Mátét maga is látta, mint foglyot Hasznos várában. Miklós testvérétől meg azt hallotta, hogy Tholyntha Máténak már azért is kell fizetnie három forintot, mert Hasznos várának három kapuja van; már pedig a magyarországi szokás szerint a várból kiszabaduló egyéntől minden kapu után egy-egy forint jár.

Muslai Miklós szerint, ő mint Pásztói Jánosnak és Domokosnak — Pásztói Miklós testvéreinek — a követe azon izenettel ment ehhez, hogy ereszse ki Tholyntha Mátét Hasznos várából, a mely a testvéreknek közös birtoka. Pásztói Miklós erre azt válaszolta, hogy az ő feje és vagyona királyi védelem alatt áll s bármit cselekszik, azért ő maga felelős.

László János és *Timár Bálint*, mind a kettő Pásztón lakó gazdag ember, úgy adja elő, hogy Pásztói Miklós és István embe- reikkel csakugyan rátörtek Tholyntha Máté házára. Ez felmenekült a háztetőre; s még itt is botokkal és kardokkal fogták körül. A feleségét meg a létráról letaszították s még az ingét is szét- tépték. Ennek a csetepatének az lett a vége, hogy Tholyntha megadta magát. Ekkor megkötözték, lóra ültették s így vitték Hasznos várába. Mint fogoly mindaddig itt maradt, míg meg nem váltotta magát.

Mivel a tanuk egyáltalán az alperesek ellen vallottak, Széki Márton királyi ember ezeket, — névszerint Pásztói Miklóst és Istvánt Pásztóról, Terpesi Mihályt és Jánost Ivádról, továbbá Lapos- révi György várnagyot — 1489. jan. 13-ára a királyi bíróság elé idézte, miként az egri káptalannak 1489. jan. 6-iki jelentésében olvassuk.¹

A kitűzött időben meg is kezdődik a tárgyalás. Tholyntháék nevében Pilini Pál jelenik meg s küldőinek sérelmét az ismeretes keretben előadja. Az alperesek helyett Daróczi András van jelen.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CIV. sz. okl.

Azt állítja, hogy a kiket képvisel teljesen ártatlanok; miért is a szomszédok és határos birtokosok körében új vizsgálat megtartását kéri. Ebbe, az igazság kiderítése végett, a panaszos fél embere is belenyugszik.

A király ismét az egri káptalan kezeibe teszi le a dolgot. 1489. ápr. 25-én már újra megkezdődik a vizsgálat. Királyi emberként Ivándi Ferencz van jelen; az egri káptalan részéről meg Váry Ambrót és Aranyosi Andrást látjuk a helyszínén, Verpeléten.

A királyi ember először a szomszédokat és határos birtokosokat, majd a közel birtokos nemes embereket hallgatja ki a dolog érdemére nézve. Ezek közül Tholyntha Máté részéről a következők tanuskodnak: Dorogházi Lőrincz, Bodonházi Miklós, Muslay György, Jakab és Miklós, Nagy-Szent-Máriai György, Szent-Máriai Miklós, Ivándi Benedek és István, Pásztói Mihály, Kisfaludi Benedek, Kisfaludi Lipthay Bálint és István, Fügedy Orbán szolgabíró, Füzesy Dénes, Vezekényi Thombolth Bálint, Kürthy N. Heves vármegye szolgabirája, Markházi András, Füzesi Kormos Fülöp, Kékedy Mihály, ifj. Szent-Máriai György, Pozoghy Sebestyén, Szoláti János, és Bálint, Fügedi Konkoly Domokos, Szalóki Antal, Fügedi Vécsi Mátyás, Lengyendi János, Szoláti Nagy Benedek, Szalóki Vécsi Benedek, Kozardi András, Pathaky Imre és Tamás, Muslai Mihály hevesvármegyei szolgabíró, Homoki Mátyás, Dormándi Mihály, Földesi Balázs s végül Tholyntha Máté felesége, Margit. Ezek valamennyien terhelőleg vallanak az alperesekre nézve.

Pásztói Miklós és István tanui meg ezek: Bodonházi Albert, Szent-Erzsébeti Baso György, Szent-Erzsébeti János és Bernát, Pósváraljai Balázs és Lajos, Bolyai Otvorachy Jakab, Bolyai Kókay Balázs, Bolyai Bernát, Mikófalvi Beken Ágoston, Istenmezei Ferencz és Báthori Tóth Ambrus. Ezeknek a tanuknak a vallomása már csak részben lesújtó a Pásztói-testvérekre.

A vizsgálat megtörténte után az egri káptalan már 1489. máj. 2-iki kelettel beterjeszti a jelentését.

A királyi bíróság halasztással 1489. okt. 6-ára tüzi ki a tárgyalás napját. A felperesek nevében ismét Pilini Pál, az alperesek részéről meg Daróczi András van jelen.

Pilini Pál felmutatja az egri káptalannak a folyó évi ápr. 25-iki vizsgálatról szóló jelentését és a budai káptalannak a három jobbágy-

telek elzálogosításáról szóló, 1488. okt. 20-iki keletű levelét. Ezután mind a két fél képviselője kérte a birói döntést.

A bíróság megállapította, hogy Pásztói Miklós megsértette azon egyességet, a melynek alapján a három jobbágytelket Tholyntha Máténak zálogba vetette. Kitünt az is, hogy a hatalmaskodás idején Tholyntha Máté feleségétől 8 forintot elvettek; Tholyntha Máté meg a hasznosi várból csak tíz forint lefizetésével, egy husz forintos ló és tizennyolcz forint értékű hordó bor átengedésével szabadult meg.

Miért is a bíróság az alpereseket első sorban az 50 forint megtérítésére, másodsorban a zálogszerződésben a fölperes részére kikötött 200 aranyforint s végül a bíróságnak eső 400 aranyforint lefizetésére kötelezte.

Pásztói Miklós ezen utóbbi összeget ki is fizette; az alperesnek járóval azonban adós maradt. Ezért rendeli ki Hunyadi Mátyás király 1489. nov. 8-án az egri káptalant ily tartalmú levéllel: Küldjön ki a maga kebeléből valakit oda, a hova Pásztói Miklós-nak birtokjoga kapcsolódik. A királyi ember Pilini Albert, Ormándi Pál, Polgárdi (Polkarth) Mihály, Mulyádi Salathiel fia (Salathielis), Mulyádi Imre és Ibafalvai Benedek közül lesz valaki. Ezek azután a szomszédok és határos birtokosok jelenlétében járnak meg az illető birtok határát. Ebből azután hasítsanak ki Tholyntha Máté részére 200 aranyforint értékű darabot. Eljárásukról meg legkésőbb 1490. máj. 1-ére beterjeszszék a jelentést.¹

Pilini Albert királyi emberrel egyetemben az egri káptalan küldötte, Szigligeti Ambró kanonok Pásztón, a kérdéses birtokrészen, 1490. febr. 28-án jelenik meg. Itt vannak a szomszédok és határos birtokosok is. Így különösen Pásztói János és Domokos, Muzslai Mihály, Jakab és Miklós, továbbá Kazárdi András. Megjárják a határt, megbecslik a birtokrészt s utána néznek, láthatni-e itt valamit a Pásztói Miklós ingóságai közül állítólag ellopott tárgyakból. Ilyennek azonban nem jöttek a nyomára. Azon jobbágytelket, melyet Pásztói Miklós Laposrévi Györgynek még a per megkezdése előtt zálogosított el, ennek a kezén hagyták. De a többi birtokrészeket, a melyeket Pásztói Miklós Pásztón bírt, mint zálogbirtokot a 200 aranyforint fejében, Tholyntha Máténak és feleségének adták át s őket ezekbe be is iktatták.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CX. sz. okl.

S az egri káptalan minderről 1490. márcz. 15-én teszi közzé hivatalos jelentését.¹

Nánai Kompolthy Miklós fia János s ennek Zsigmond és Ferencz nevű fiai Rátót birtok, a pásztói birtokrészek és a Hasznos patakon levő Alsó-Körtvélyes-malom fele miatt — a melyek egykor *Tari György* birtokai voltak — vizálykodtak néhai *Pásztói László* fiaival, *Miklóssal*, *Domokossal*, *Jánossal*, *Lászlóval* és *Istvánnal*. Békeltetők közbelépésére 1489. május 1-én úgy egyeznek ki, hogy a Kompolthiak az említett javakat összes jövedelmökkel és tartozékaikkal a Pásztói-testvérek kezére adják, s ezek birtoklásában bárkivel szemben megvédik őket. Ezenkívül a Pásztói-testvéreknek jogukban áll törvényes úton visszaváltani *Tari György*-nek egyéb birtokait is, a melyek Nánai Kompolthi János kezén vannak.²

Nánai Kompolthi János Hunyadi Mátyás király előtt előadta, hogy ő édes atyja, Miklós, halálakor egészen kiskorú volt. Guthi Ország Mihály nádor és fia, László, őt magukhoz vették, birtokaira a kezöket tették rá, jobbágyságra meg többféle terhet róttak, s így neki 10,000 aranyforint kárt okoztak. Néhai *Pásztói László*t és őt Báthori István országbíró előtt oly vallomás megtételére utalták, a mely szerint ők Pásztót és Rátótot nem Pásztói Lászlóra örökítették, hanem neki adták át; de az erről szóló országbírói levelet Ország László nem adta át neki, hanem magánál tartja; *Pásztói László* fia *János* őt különféle perekkel nyugtalanítja, s végül Guthi Ország Mihály nádor és fia László a Sirok vára alatt levő halastavat, a melyhez neki velök egyenlő joga van, az ő beleegyezése nélkül kihalásztatták, a fogott halmennyiséget majdnem 2000 aranyforintért eladták, de ebből neki semmit sem juttattak.

Mátyás király 1489. jún. 19-én az egri káptalant utasítja, hogy a megyei nemesek bevonásával tartson vizsgálatot s eskü alatt beszerzett vallomások útján győződjék meg a tényálladékról. Az egri káptalan a maga részéről Szigligethi Ambró kanonokot küldi ki Vécsi Gáspár esküdt nemes társaságában. Ezek 1489. aug. 2-án Verpelét és Sirok birtokon tartották meg a vizsgálatot.

Harmincznégy tanut hallgattak ki. Pásztói Miklós szomszéd és határos birtokos vallomása szerint, Nánai Kompolthi János

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXI. sz. okl.

² Ezen kötetben: Okl. CVI. sz. okl.

összes birtokai Guthi Ország Mihály és fia László kezén voltak és nekik jövedelmeztek; a siroki tóban a halászat csakugyan megtörtént, de az eladott halak áráról mit sem tud; a kérdéses oklevelek tényleg Ország Lászlónál vannak. Pásztói Domokos és János vallomása az előzővel teljesen egyezik, — de *Pásztói Domokos* a halászatról mit sem tud.¹

Néhai Pásztói László fiai — *Miklós, Domokos, János, László* és *István* — az egri káptalan előtt 1489. szept. 14-én kinyilvánítják, hogy Lapispataki Miklós az ő nagyanyjok — Erzsébet — jegyajándéka (dos) és hozománya, s anyjok — született Lapispataki Orsolya — leánynegyede címén Lapispatak, Bogdány, Várgony, Senyék, Erdőske, Decske és fele részben Nyczk birtok után eső összes járandóságukat pénzben kifizette; miért is vele szemben jövőre ily című követeléssel nem lépnek föl.²

Pásztói László nyolczvan aranyforintot oly ígérettel kölcsönzött Verebélyi Simontól, hogy 1492. jún. 10-ére megfizeti. De ha szavát nem tartaná meg — vallja 1492. márcz. 1-én Báthory István országbíró előtt — akkor Verebélyi György zálogbirtokul lefoglalhatja Pásztón levő birtokrészének a felét s ennek élvezetében mindaddig megmarad, míg a kölcsönbe vett összeget le nem fizeti.³

Pásztói László fia *István* annyira megszorult pénz dolgában, hogy Pásztón, Hasznoson, Tepkén és Bárkányban levő birtokrészeit — a pásztói ház és nemesi kuria leszámításával — továbbá a Hasznos folyón levő Sövényes malmot, 1491. jún. 28-án, háromszáz magyar aranyforintért zálogba vetette Verebélyi Györgynek, Simonnak és Pálnak. Magára vállalta az új birtokos megvédését a birtokrészekben s biztosította magának a visszaválthatás jogát.⁴

Pásztói László fia *István* pénz szükiben levén, Pásztó határában eső birtokrészét 300 aranyforintért elzálogosította Verebélyi Simonnak, Györgynek és Pálnak. Később — miként az egri káptalan előtt 1492. ápr. 18-án vallotta — ezen birtokrészre még száz magyar aranyforintot vett föl régi hitelezőitől.⁵

Verebélyi Simon, György és Pál II. Ulászló királytól azt kér-

¹ Ezen kötetben: Oklt. CVIII. sz. okl.

⁴ Ezen kötetben: Oklt. CXIII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár CIX. sz. okl.

⁵ Ezen kötetben: Oklt. CXV. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklt. CXIV. sz. okl.

ték, iktatnák be őket *Pásztói Jánosnak, Miklósnek és Istvánnak* összes és *Pásztói Lászlónak* felényi, *Pásztón* levő birtokrészekbe, mert ezek őket illetik meg.

II. Ulászló már 1492. szept. 2-án utasítja az egri káptalant a bevezetés és beiktatás teljesítésére. Királyi embernek Muslai Jakab és László, Apczi Máté és Iváni László akármelyikét nevezi meg.¹

Széplaki Botka László fia János, 1492-ben, Isaszegh birtok negyedrésztét, a mely Rozgonyi Istváné volt, továbbá Páhi (Págh) és Szent-György-Teleske puszták negyedrészenek a felét 552 forintért zálogba vetette *Pásztói Jánosnak*.²

Tiribes birtok, *Pásztón* és *Haszson* meg több részbirtok zálog czímén Verebélyi Györgyöt, Simont és Pált illette meg. Szerették volna tehát, ha ezekbe bevezetik őket. Ezért fordulnak kérelmekkel II. Ulászló királyhoz.

Ez a beiktatással, 1493. febr. 1-én, az egri káptalant bízta meg. Királyi emberekül Iváni Lászlót és Szalóki Zsigmondot jelöli ki.

1493. febr. 24-én a szóbanforgó helyeken Szalóki Zsigmond királyi emberen kívül látjuk Galambfalvi Bálint egri kanonokot is. A beiktatás Terebesen minden baj nélkül megy végbe; de nem így *Pásztón* és *Hasznoson*. Itt ugyanis *Pásztói Domokos* és *János* tiltakozott az ellen, hogy *Pásztói Miklósnek, Lászlónak és István*nak *Pásztó* és *Hasznos* határában levő birtokrészeibe a Verebélyieket beiktassák. *Pásztói János* egyúttal ki is jelentette, hogy kész a Verebélyiek részére a zálogösszeget lefizetni; mi több, egy zacskóban egész tüntetőleg mutogatta, hogy erre már meg is van a szükséges pénze.

A beiktatás intézői a tiltakozókat 1493. máj. 1-re idézték meg.³

Verebélyi György II. Ulászló király előtt elpanaszolta, hogy *Pásztói István* a jobbágyságot többször elfogta és pénzüktől őket megfosztotta; családját meg, sőt őt magát is halállal fenyegette

¹ Ezen kötetben: Oklt. CXVI. sz. okl.

² Pasztho Joanni Mathias Bothka, filius condam Ladislai Bothka de Széplak, quartam partem totalis possessionis Irsazegh vocatae, portionem videlicet egregii Stephani Rozgony, simul cum aequali medietate quartarum partium quorundam duorum praediorum Págh et Szent-György-Theleske vocatarum, in co-

mitatu Pesthiensi existentium et virtute certae adiudicationis ad se pertinentium, pro 552 florenis iure, quo habuit, pignoris inscribit. Anno 1492. Capsa 34. Fasciculo 1-o. Num. 17.» (Elenchus archivi regnicol. capit. Strigoniensis. 21. köt. 208. l.).

³ Ezen kötetben: Oklt. CXVIII. sz. okl.

és most is fenyegeti s mindnyájoknak napról-napra sok bajt, méltánytalanságot és kárt okoz. A király 1496-ban utasítja Heves-vármegye comeseit, alispánját és szolgabírát, hogy a feleket idézzék meg és a panaszos fél sérelmeit teljesen orvosolják.¹

Verebélyi György a Pásztóiak ellen több rendbeli panaszt emelt. E szerint *Pásztói László* egész pásztói birtokrészét zálogba vetette nála, s a jövedelmet mind e mellett is ő akarja minden áron élvezni, sőt azt már kézre is kerítette; a pásztói birót meg szolgálival halálra verette. *Pásztói István* meg Porkoláb Jánost, a panaszos gazdáját (provisor), nemes létére, minden ok nélkül majdnem hogy agyonverte. Ezenkívül a pásztói és hasznosi birtokrészeket, továbbá a tepkei és bárkányi malmot — a melyeket pedig előbb elzálogosított — erőszakkal elfoglalta; a malmokból az összes eleséget, még a panaszos fél sajátját is elvitette; a nevezett birtokok jobbágyait és lakóit elfogatta, jószágait és holmijokat elvette s még ezenfölül halállal fenyegette őket, ha az ügyet Verebélyi György elé viszik.

II. Ulászló király a panasz megvizsgálását a váczai káptalan kezeibe teszi le 1496. márcz 16-án. Ugyanekkor a királyi embert is kijelöli Muslai Jakab és Mihály, Dorogházi János, Bodonházi Bodon Pál, Iváni László és István, Tabi Mihály, Kozárdi András, Pathaky Miklós és Tamás, Csengerházi Pataky Ferencz és János s Mikóteleki Miklós és Tamás személyében.

1496. ápr. 8-án Mikófalvi Tamás királyi embert, a váczai káptalan részéről meg Albert papot, a Szent-Katalin-oltár igazgatóját látjuk a vizsgálattal foglalatoskodva. Tapasztalásuk a panasz minden részét igazolta, a mint a váczai káptalannak 1496. ápr. 10-iki jelenésében olvassuk.²

Ugyanígy hangzik Daróczi Tamás hevesvármegyei alispánnak 1496. ápr. 11-iki fölterjesztése II. Ulászló királyhoz. Ebből arról is értesülünk, hogy Heves-vármegye hatósága Iváni László szolgabíróát küldötte ki ugyanezen ügy megvizsgálására.³

Pásztói Domokos, János és László 1496. szept. 29-én egyességre lép Verebélyi Györggyel. Kölcsönösen kijelentik, hogy a közöttük eddig folyt egyenetlenségnek egyszer s mindenkorra véget

¹ Ezen kötetben: Oklt. CXX. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklt. CXXII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. CXXI. sz. okl.

vetnek. A ki a másik jobbágyságait ezentúl is háborgatja, 100 aranyforintot fizet, sőt még az okozott kárt is megtéríti. Ugyancsak száz forint birság alá esik, a ki Sephel Andrást szóval vagy tetteleg megfenyegeti és a ki a Verebélyi Györgynek elzálogosított jobbágyságokat bántalmazza és háborgatja.¹

Pásztói János elvette Bayoni Zsófit, Bayoni Benedek leányát.²

Forgách János, *Pásztói János* és *Pásztói Borbála*, a kit Gyulafi László vett el feleségül, kérnek maguk részére határidőt, midőn jogaikat, melyek Léway János birtokaival kapcsolatosak, igazolhatják.³

A XVI. század kezdetének közállapotait találó képben tárja elénk a következő eset: Iványi Varsa Ferencz nemes, mint Hevesvármegye rovója (dicator), Istenmezei Jánossal az adó behajtására indult 1501. máj. 30-án. Hozzájok csatlakozott Ivándi István nemes hevesvármegyei szolgabíró. A mint Pásztóra érkeztek, a pásztói uraságok — Guthi Ország Zsigmond, a pásztói apát, *Pásztói János*, *Mihály* és *Domokos*, Verebélyi György, *Kazai Gyulafi Ferencz* és Széchi László — jobbágyságai és a városi polgárok egészen neki készülve, rájuk estek, a két első keményen elverték, a szolgabíró meg agyonütötték.

II. Ulászló király 1501. június 13-án Roskováni Jánost, hű udvari emberét oly utasítással küldi ki, hogy vizsgáljon meg mindent, mi és hogyan történt; tapasztalatai után a jog értelmében szolgáltatasson igazságot; s ha szükséges, a vármegye segítségével a várost is megszállhatja. Meghagyja egyúttal a pásztói földesuraknak, hogy a kiküldött bíró előtt személyesen, vagy megbízottjaik útján jelenjenek meg; jobbágyságaikat, a kik a hatalmaskodást elkövették, állítsák a bíróság elé; s mind a gyilkosság, mind a hatalmaskodás többi tényeire nézve teljes elégtételről gondoskodjanak.⁴

Lardó Tádé az egri püspökség kormányzója (gubernátor) 1502. márcz. 20-án jelenti, hogy Eger kapitányává *Pásztói János*

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXXIII. sz. oklevél.

² «Bayoni Sofiának, ki Paztohi Jánosné, ki Bayoni Benedek leánya, ki Bodo Annatul született.» — «Bayoni Sofiának, ki néhai Pásztóhi Jánosné, ki volt Bayoni Benedek

leánya. (Magy. Orsz. lev. t.: Neoreg. Act. fasc. 520. nr. 40. és 44.)

³ Magy. Orsz. lev. t.: Neoreg. Act. fasc. 27. nr. 50.

⁴ Ezen kötetben: Oklevéltár CXXV. sz. oklevél.

kapitány helyett Belényi Lászlót, ki Eger vidékén gazdag birtokos, nevezte ki.¹

Pásztói Mihály és Domokos 1502. december 6-án a *pásztói apátság* kegyurai.²

Néhai Lithwai Horváth Péter leánya, Dorottya, a ki Hatvani Menyhérthez ment feleségül, *Kazai Gyulafi Ferencznek*, 1503-ban, oly föltétel alatt kölcsönöz 1500 aranyforintot, hogy ha ezt kellő időre nem fizetné meg, Pásztón levő birtokrészeit lefoglalhatja.³

Dorogházi László özvegyét, Erzsébetet, *Pásztói János* vette el feleségül. Ezen időben történt, hogy az anya perbe keveredett első férjétől származott gyermekeivel, Dorogházi Lászlóval és Kristóffal. De végre is felhagytak a perrel s a békés kiegyenlítés terére léptek. A kiegyezés pontjait Szent-Györgyi és Bazyni Péter gróf országbíró előtt vallják meg 1505. szept. 30-án.

E szerint *Pásztói Jánosné* Dorogházi Kristóf birtokrészét Dorogházán egészen átengedi Dorogházi Imrének. Ez meg 50 aranyforintért zálogba veti Pásztói Jánosnénál a Maczonkán és Vámos-Dorogon levő birtokrészeket és Szuhán a Németpatakon levő malomból a neki eső malomrészt. Mihelyt azonban Dorogházi Imre az 50 aranyforintot visszafizeti, Pásztói Jánosné is visszaadja a zálogbirtokokat. De míg ez meg nem történik, Dorogházi Imre köteles Pásztói Jánosnénak védelmére kelni, bárki támadja is meg. Ha pedig ezt tenni nem akarja, Pásztói Jánosné nyomban visszafoglalhatja Dorogházán levő birtokrészét s ezt mindaddig bírhatja, míg az 50 aranyforint zálogösszeget neki ki nem fizetik.⁴

Pásztói Mihály és György erőszakos s jogtipró emberekként jelennek meg előttünk. Perben állottak ugyanis András deákkal, a ki pásztói scholasticus volt s a kisebb rendekben az acolythusságig jutott. Az ügy az egri püspöki vikarius előtt állott. A tárgyalásnak 1503. júl. 7-én kellett volna végbemennie. András deák, tanuk beszerzése céljából, Pásztóra megy. Pásztói Mihály és György ezt az alkalmat felhasználják és a pásztói temető mellett álló András deákot elfogatják, nemesi udvarházukba vitetik, a hol azután emberek úgy elverik, hogy nyomban kiszenvedett.

¹ *Óváry Lípót*: A magyar tud. Akadémia Történelmi Bizottságának Oklevélmásolatai. I. füz. 221. l. 942. sz.

² Ezen kötetben: Oklt. CXXXVI. sz. okl.

³ Br. Radvánszky B. sajak. lt. fasc. 25. nr. 19.

⁴ Ezen kötetben: Oklt. CXXXI. sz. okl.

Perényi Imre nádor, II. Ulászló király helytartója értesül a dologról. Pásztói Mihályt és Györgyöt ily vakmerő gonoszságért, 1509. júl. 3-án, összes birtokaiktól megfosztja s ezeket a király és a szent korona iránti hűségben kipróbált Kubini László deáknak és *Kazai Gyula* fia *Ferencznek* és *Bálintnak* adományozza.¹

Werbőczy István királyi személynök, továbbá *Pásztói Zsigmond* a maga és kiskorú unokaöccse, *Pásztói György* fia *Ferencz* nevében perben állott Puthnoki János fia Imrével, Puthnoki Pál fia Jánossal, Puthnoki Menyhért fia Gáspárral, Puthnoki Kristóffal, Puthnoki Miklós fia Istvánnal, Puthnoki György fia Pállal és Istvánnal.

A meghasonlás oka örökségi dolog volt. Kazai Gyulafi Detrének a fia, Bálint, Katalin nevű feleségét gyermektelenül hagyta özvegynek. Ekkor Pásztói Zsigmond saját maga és Pásztói Ferencz nevű unokaöccse részére lefoglalta Kazai Gyulafi Bálintnak Gömör, Borsod, Nógrád, Heves és Pestvármegyében fekvő birtokait. Eljárását azzal okolta meg, hogy ezek a Gyulafiakkal való rokonság, továbbá Gyulafi Bálint és a közöttük — Pásztói Zsigmond és Pásztói György — létrejött egyesség alapján őket illetik meg; ha pedig ők maradék nélkül halnának el, mindennek jogos örököse Werbőczy István lesz.

Ezen felfogással szemben a Puthnokiak meg a maguk részére követelték *Kazai Gyulafi Bálint* javait.

A surlódásnak, 1524. márcz. 15-én, végre is békés kiegyezés vetett véget. E szerint a Puthnokiak Kazai Gyulafi Bálint özvegyét, Katalint, mind a jegyajándékra, mind a hozományra nézve biztosítják s kezén hagynak férje birtokaiból annyit, a mennyi a neki esedékes jegyajándékkal fölré; ezenkívül megengedik, hogy a (Sajó)-Kazán levő nemesi udvarházban lakhatik mindaddig, míg elhalt férjének a nevét viseli; Kazai Gyulafi Bálintnak egyéb birtokjogát meg Pásztói Zsigmondra és Ferenczre ruházzák s azt kiterjesztik azon birtokrészekre is, melyeknek ő egykor a hevesvármegyei Pásztón, nógrádvármegyei Megyeren, Hartyánban és Bárkányban, továbbá a pestvármegyei Rátóton volt az ura. Ha pedig Pásztói Zsigmond és Ferencz örökösök nélkül halnának el, az ő birtokjoguk Werbőczy Istvánra és utódaira száll.

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXXVIII. sz. okl.

Viszont Pásztói Zsigmond és Pásztói Ferencz, továbbá Werböczy István a Puthnokiak javára lemondanak mindazon birtokról, a mi Kazai Gyulafi Bálint örökségéből a kezökre jutott. Ilyen volt pedig Sőreg birtok Gömör vármegyében és Pusztá-Kazincz Borsodvármegyében, továbbá a (sajó)-kazai, dövényi és jákfalvai birtokrészek.¹

Pásztói Zsigmond 1000 aranyforintot testvérének, Verebélyi Jánosnak adott megörzés végett. Ez a rábizott összeget hűségesen kezelte s kívánatra később vissza is fizette. Ezt Pásztói Zsigmond 1544. jan. 17-iki levelében ismeri el.²

Pásztói János I. Ferdinánd királynak volt a híve. E miatt Izabella királyné és fia, János Zsigmond, őt felségsértőnek tartották, s mint ilyet birtokaitól megfosztották. Így vesztette el Vadna birtokot is, melyet Izabella királyné 1557. április 1-én Puthnoky Menyhértnek és Gáspárnak adományozott azon hű szolgálatok elismeréséül, melyeket a szent korona és az ő fölséges személyök iránt tanúsítottak. Izabella királyné egyidejűleg megbízza a jászói konventet, hogy a Puthnoky testvéreket iktassák be Vadna birtokba. Királyi emberekül Dévényi Andrást, Puthnoky Jánost és Ferenczet, Finkey Jánost, Balay Menyhértet és Kálmánt rendeli ki.³

Pásztói János 1563. febr. 17-én megjelenik, midőn Gersei Pethő Jánost a Ráskai Balázs-féle javak egyrészébe, különösen Gedő várának birtokába beiktatták.⁴

Alaghy Beken János 1563-ban csinált végrendeletet,⁵ melyben András nevű fiára, *Pásztói Katalin* feleségére, Fygedy Anna unokájára és édes testvéreire — György és Menyhért — nézve intézkedik.⁶

Pásztói Katalin 1567-ben már Alaghy János özvegye;⁷

¹ Ezen kötetben: Oklevt. CXXX. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. CXXXII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár CXXXIII. sz. oklevél.

⁴ *Géresi*: Károlyi Oklt. III. 336. l.

⁵ Magy. Orsz. lev.: Neoreg. Act. fasc. 363. nr. 19.

⁶ «Fassio Valentini Banffy de Thalovecz, Catharinae Pasztihoy antea Joannis Alaghy viduae mariti, super eo, quod Andreae filio Joannis Alaghy vigesimum aetatis suae annum

attacturo et filiae Judithae nupturae, his vero nefors deficientibus, Georgio et Melchiori Alaghy, Joannis Alaghy fratribus in conformitate testamenti Joanne-Alaghyani castum Regécz cum universis eo pertinentibus bonis mobilibus et immobilibus resignaturus sit; coram conventu Jaszoviensi celebrata de anno 1568.» (Magy. orsz. levélt.: Neoreg. act. fasc. 356. nr. 25.)

⁷ Magy. orsz. lev.: Neoreg. Act. fasc. 493. nr. 47.

1565-ben még élt a férje: Alaghy János, vagy másként Alaghy Bekény.¹ Gyermekai: András és Judith.²

1590-ben Pásztói Katalinról már mint halottról van szó.³

Pásztói Ferencz 1565. május 2-án és 1574. máj. 31-én mint kecskeméti birtokos szerepel.⁴

A kir. fiscusnak Kecskemét város miatt 1565. máj. 2-án pere van Pelyni Bálinttal, Balay Istvánnal, Ghemes Ferenczczel, Zarkandy Pál Krisztina nevű feleségével, s Anna és Erzsébet leányaival és végül *Pásztói Ferenczczel*. Ugyanekkor van Pásztói Ferencznek Egerben háza is.⁵

Pásztói Anna, a kinek első férje Ruszkai Kornis Mihály volt, a második meg Szénássy István, Ruszka birtok határába eső jegyajándéka (dos) miatt, 1569-ben pereskedik Györggyel.⁶

Ernö főherczeg 1572. jan. 9-én Kolonics János Bertalant és Ruber Jánost, Miksa király nov. 11-én meg az utóbbit és Ungnád Kristófot utasítja, hogy *Pásztói János* özvegyét, Bayony Zsófit, személyében és vagyonában mindenki ellen megvédjék.⁷

Bayony Benedek leánya, Zsófia, Pásztói János özvegyeként szerepel 1573-ban,⁸ 1575-ben⁹ és 1576-ban.¹⁰

Bayony Zsófi, Pásztói János özvegye, és *Pásztói Zsigmond, Pásztói János fia* nevében Székely András a jászói konvent előtt feltárta, hogy Pelsöczy Bebek György özvegye, Pathochy Zsófia a Bayony-családnak összes szabolcsi, beregi és bihari jószágait elfoglalta s magát ezekbe a váradi káptalan útján be is iktatta. Ezen eljárás ellen az ő küldői mindjárt tiltakoztak; de erről még csak írást sem kaptak. Ezért tiltakozik ő most, 1576. júl. 29-én az ellen, hogy Somlyói Báthori Kristóf az említett birtokokat

¹ . . . «sive Beken de Alagh.» (Magy. Orsz. lev.: fasc. 493. nr. 57.).

² U. o. fasc. 983. nr. 7.

³ U. o. fasc. 520. nr. 2.

⁴ Magy. orsz. lev.: Neoreg. Act. fasc. 18. nr. 28. és fasc. 935. nr. 33.

⁵ . . . «eodem die idem testimonium nostrum in domum egregii Francisci Paztoy Agrie, in comitatu Hewesiensi existentis accessisset eundemque ibidem personaliter non reperisset». (Magy. orsz. lev.: Neoreg. Act. fasc. 539. nr. 26.)

⁶ «Pro parte dominae Annae Pazthohy,

alias relictæ Michaelis quondam Kornis de Ruzka, nunc vero consortis Stephani Zénássy, contra egregium Georgium Kornis in causam attractum, ratione et praetextu cuiusdam dotis in possessione Ruzka, eidem dominae Annae Pazthohy provenire debentis, mandatum praeceptorium 1569». (Jászói orsz. lev. Mandat. fasc. 6. nr. 5.)

⁷ *Géresi*: Károlyi Oklevélt. III. 393—394.

⁸ Magy. orsz. lev.: Neoreg. act. fasc. 856. nr. 38.

⁹ U. o. nr. 39, 40.

¹⁰ U. o. nr. 41, 42, 43, 44, 51.

bárkinek is odaadományozhassa; s hogy Pathochy Zsófia meg bármily czímen is lefoglalhassa és élvezhesse.¹

Pásztói (Pásztóhi) Gergely szerepel Balay Kálmánnak 1576. nov. 18-iki végrendeletében. Ennek utolsó pontjában ugyanis ezt olvassuk: «Egy török gyermek vagyon Pásztóhy Gergelnél, köz vele; az én részemet hagyom Balay Gergelnek».²

Pásztói Gergely 1582-ben mecheni birtokos.³

Pásztói Jánosnak Spacsay Katalinnal kötött házasságából született *Pásztói György* és *Zsigmond*. Ezek nevében hangzik el 1582-ben az esztergomi káptalan előtt az a nyilatkozat, mely Gyimesi Forgách Simont Surány várának további birtoklásától tiltotta.⁴

Pásztói János fia *Zsigmond* és *István* szerettek volna néhány oklevélnek a birtokába jutni. Ezek az ő családjukra vonatkoztak és Ungnád Kristóf feleségének, Losonczy Annának a kezén voltak.

Kérésük teljesítése érdekében a királyi helytartó levele 1582-ben érkezik az esztergomi káptalanhoz.⁵

Kolonich Bertalan János, Heves-vármegyének administratora és Eger várának kapitánya a vár szükségleteire pénzzel nagyon vékonyan rendelkezett. A szükség kényszerítette rá, hogy *Pásztói Gergelytől* és *Pásztói Klárától* — a ki Nádasdy Simonnak volt az özvegye — 700 magyar forintot kölcsönözzön. Ennek a fejében zálogba vetette náluk Eperjes nevű birtokát (Békés vm.), mely a gyulai várnak volt a tartozéka. Megígérte, hogy megszerzi részükre a záloglevelet. Ha pedig ezt nem tudná megtenni, mindaddig nem távozik Egerből, míg hitelezőit, vagy ezek jogutódait ki nem elégíti.⁶

Pásztói János halála után örökösei között osztozkodásra kerül

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXXXV. sz. oklevél.

² *Géresi*: Károlyi Oklevéltár III. 405.

³ Magy. orsz. levélt.: Urbitalia et conscriptiones fasc. 59. nr. 13.

⁴ «Paszhoy Georgii et Sigismundi, filiorum Joannis condam Pashoy ex generosa domina Catharina Spacsay consorte progenitorum, nominibus M. D. Simon Forgacs de Ghymes ab ulteriori detentione castri Surány in comitatu Nitriensi prohibetur. Libr. 7-o. Anno 1582. fol. 99.» (Elenchus archivi regnicolaris capit. Strig. 20. köt. 58. l.)

⁵ «Paszhoy Sigismundi et Stephani, filiorum egregii olim Joannis Paszhoy, ad instantiam ratione quorundam litteralium instrumentorum, familiam dictorum exponendum concernentium ac prae manibus magnificae dominae Annae Losonczy, consortis magnifici Christophori Unghnod, existentium, erga mandatum locumtenentis regii compulsorium. Anno 1582. collectae attestationes. Capsa 25. fasc. 8. nr. 17.» (Elenchus archivi regnic. capit. Strig. 21. köt. 331—332. l.)

⁶ Ezen kötetben: Oklevéltár CXXXVI. sz. oklevél.

a dolog. Ezek sorában látjuk özvegyét, *Bayony Zsófit*, a ki *Serjény Mihály* kassai alkapitányhoz ment másodszor feleségül; továbbá *Zsigmond* és *István* nevű fiait és *Borbála* leányát, a kit *Chapy János* vett feleségül. Ügyöket a törvény útján intézik el.

A hatósági emberek 1583. szept 20-án Egerben gyűlnek össze. Itt vannak a «fogott» bírák: Jász-Apáthi Horváth János, Fodoróczy György, Rédey Pál, Bessenyei György, Velez Gáspár, Pataki Miklós, Nádasdy János, Danch Pál, Széky Péter és Pál, Horváth Gergely, Bellyény László s Szunyogh György; Nathkai Szabó András Heves-vármegyének hiteles bírása, Szabó Sebestyén egri főbíró, továbbá Erdőhegyi Boldizsár, Török András és több esküdt.

Az örökséget így osztják föl: Az egri kőházat, szőlőket, kerteket és földeket Pásztói János özvegye és gyermekei kapják egyenlő részekben. A pásztói jószág a két fitestvére — Zsigmondé és Istváné — de édes anyjoknak «az jegyruhát», vagyis kétszáz forintot, Borbála nővéröknek meg a menyegzőre kiszabott összeget kiadják. A fegyverfélék és a lószerszámok a két fitestvér tulajdonai; a többi arany- és ezüstműveken anyjokkal közösen osztznak, — Borbála nővérek azonban mit sem kap belőlök.¹

Erő főherczeg Zamaria Ferdinánd veszprémi kapitányt 1591. okt. 10-én utasítja, hogy a *Pásztói*-család anyavári javait Eörsy Péter ellen védje meg.²

A Pásztói-családra nézve az egri káptalan előtt nevezetes esemény megy végbe 1592. márcz 11-én. *Pásztói Gergely* — fia *Pásztói Ferencznek*, és unokája *Pásztói Györgynek* — elbeszéli, hogy nőtestvéreivel — *Klárával*, *Orsolyával*, *Margittal* és *Annával*, — továbbá *Pásztói János* leányával, *Borbálával*, és *Pásztói Zsigmond* dédunokáival — *Alaghy Gáspárral*, *Ferenczczel* és *Ersébettel* — kiegyezett. Eddig ugyanis ő és nőtestvérei sokat pereskedtek, de ennek most ily módon vetnek véget: A névleg említett nők Pásztón, Hasznoson, Sós-Hartyánban, Bárkányban, Cseppköteleken és Arlón levő birtokrészeiket Pásztói Gergelynek engedik át. De ha ez fiutód nélkül hal meg, az említett birtokrészek ismét az átengedők tulajdonába mennek át. Viszonzásul meg Pásztói Gergely a Vadna nevű birtokból «Pásztói Ferencz részé»-t és «Nagy Pásztói

¹ *Géresi*: Károlyi Oklevélt. III. 432—433.

² *Géresi*: Károlyi Oklevélt. III. 482—483.

Zsigmond részé»-t Alaghy Judit gyermekeinek — Gáspárnak, Ferencznek és Erzsébetnek — és Pásztói Borbálának adja. Ha Pásztói Gergely gyermekeket nem hagy maga után, a Pásztói-család összes birtokai két részre szakadnak. Az egyiket Pásztói Ferencz utódai, a másikat Pásztói Zsigmond ivadékaik kapják. Ha pedig ezek közül valaki Pásztói Gergelyt vagy fiait főntebb említett javaik birtoklásában zavarná, akkor ezek jogosan visszafoglalhatják a vadnai birtokot.¹

Bayony Zsófi — a kit először *Pásztói János*, másodszor *Kenderesy Boldizsár*, harmadízben meg *Serjény Mihály* vett el feleségül és hagyott hátra özvegyen — 1493-ban, *Polyánkai Csapy János* fia *Ferencz* nevében, tiltja ennek az édes atyját, Polyánkai Csapy Jánost, a sáros-, zemplén- és ungvármegyei birtokokra vonatkozó birtokjognak elcsürés-csavarásától.²

Pásztói János leánya, *Borbálya*, *Polyánkai Csapy János*hoz ment feleségül. Ezen házasságból született egy fiúk, *Ferencz*. Ennek a korát szerették volna megtudni a szülők. Miért is, 1593. febr. 6-án, gyermeköket a jászói konvent elé állították s ettől kérték az életkor megállapítását. A jászói konvent, úgy szemmérték szerint, 8 évesnek találta a fiút; s erről hivatalos nyilatkozatot ad ki.³

A szepesi kamara bélháromkuti (Trium-Fontium de Beel) cziszterczi apátságot, 1596-ban, *Pásztói Gergelynek* adja zálogba 5000 magyar forintért.⁴

Pásztói Gergely betegeskedése miatt semmiféle hiteles helyen meg nem jelenhetett. Miért is kérésére az egri káptalan két tagját, Dettre János tarczafői főesperest és Kesereő Tamás kácsai apátot küldi ki. Ezek 1598. jan. 11-én keresik föl Pásztói Gergelyt kassai lakásán. Ez előttök ily vallomást tesz: Nyáry Pál, Eger várának a kapitánya, Apátfalva, Ostoros és Horváthy birtokot és a bátori birtokrészt, melyek Szarvaskő várnak a tartozékai valának, a szepesi

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXXXVII. sz. oklevél.

² «Generosa domina Sophia Bojony, primum Joannis Pasztohy, deinde Balthasaris Kenderesy egregiorum quondam relict, nunc vero consors generosi domini Michaelis Serjeny, in persona nobilis pueri Francisci, filii Joannis Csapy de Polyanka, ex generosa domina Barbara Pasztohy, consorte sua, pro-

geniti, modo dictum Joannem Csapi ab in-volutionibus iurium suorum possessionario-rum, signanter in comitatibus Sarosiensi, Zempliniensi et de Ung habitorem, solenni-ter contradicendo prohibuit. Anno 1593.» (Jászói orsz. lev. Prot. M. fol. 192. nr. 219.)

³ Ezen kötetb.: Oklt. CXXXVIII. sz. okl.

⁴ Egri orsz. levélt. Elench. Prot. H. nr 216. pag. 395.

kamara beleegyeztével, mindenestül neki és utódainak adta zálogba 5000 magyar forintért. Mihelyt ezen összeget neki visszafizetik, a zálogbirtokokat ő is, meg utódai is azonnal kötelesek visszabocsátani. Ha pedig ők ezt nem tennék, Ő Felsége, vagy a szepesi kamara egyszerűen lefoglalhatja a birtokokat.¹

Ezen birtokok Pásztói Gergely halála után, 1603-ban Barcsay János kezére jutnak.²

Egy másik esetben a káptalan, mint ezen kornak közjegyzője, a saját kebeléből Paulinovich Györgyöt és Kassai Istvánt küldi ki. Ezek, 1598. aug. 14-én, Pásztói Gergely lakásán, Kassán, ily vallomást vesznek föl jegyzőkönyvbe: Pásztói Gergely a Hasznoson levő «Kecskés malomhely»-et minden tartozékával átadja Chepe Dömötör, Péter és Gáspár kezére százötven magyar forintért. Ezek meg kötelesek ezen a helyen a malmot újból fölépíteni; a jövedelem az övék lesz. A mint azonban a török uralom véget ér s Pásztói Gergely a százötven forintot lefizeti — ők is visszaadják a malmot és területét Pásztói Gergely kezére.³

Nádasdy Tamás 1599-ben a maga és fia, Péter, nevében az egri káptalan előtt visszavonja azon vallomását, melyet pár évvel azelőtt ugyanitt tett *Nádasdy Simon* özvegye, *Pásztói Klára* javára a Váraszón és Leleszen levő birtokrészekre nézve.⁴

Pásztói Gergely özvegye, *Pesthi Zsuzsánna*, rokonaival — *Barcsai Jánosnéval*, született *Szénássy Judittal*; *Nádasdy Simon* özvegyével, *Pásztói Klárával*; *Vajda Kristófnéval*, született *Pásztói Margittal*; s *Barjus Demeterrel* — 1599. decz. 14-én ily egyességre lép: Özvegy Pásztói Gergelyné, míg férje nevét viseli, a Pásztói-család jószágaiból kap Arló, borsodvármegyei faluban «huszonnégy ház jobbágyot». Ezek azonban azonnal visszazállnak a rokonságra, mihelyt Pesthi Zsuzsánna meghal, vagy férjhez megy.

¹ Ezen kötetben: Oklevélt. CXXXIX. sz. oklevél.

² Magyar orsz. levélt.: Neoregestr. Acta, fasc. 390. nr. 25.

³ Ezen kötetben: Oklt. CXL. sz. okl.

⁴ «Revocatio nobilis Thomae Nadasdy in suis et nobilis Petri, filii sui, nominibus et in personis instituta, qua mediante dictus Thomas Nadasdy certam quandam fassionem suam superioribus annis, ex quadam inad-

vertentia et simplicitate sua, de et super totatibus portionibus suis possessionariis, in possessionibus Váraszó et Lelesz nuncupatis, omnino in comitatu Hevesiensi existentibus et habitis, generosae dominae Clarae Pásztóhy, egregii olim Simonis Nadasdy relictæ viduæ, in et coram venerabili capitulo Agriensi factam et celebratam revocat, cassat et annihilat.» (Egri orsz. levéltár: Elenchus Protocol. A. nr. 73. pag. 15. annus 1599.

Pásztói Gergely ingóságaiból meg kielégítik az adósokat és elkülönítik az egyesekre örökített tárgyakat, azután az özvegy a rozsnak és buzának harmadát kapja, a borból meg 12 hordóval. Ezek levonása után a többi ingó-bingó jószágot, a hat szekeres lóval és hintóval egyetemben, a rokonok maguk között öt részre osztják. A ki a szerződő rokonok közül ezt az egyességet nem állja vagy megsérti, 1000 forintot fizet, — s ezt jószágán is meg lehet venni.¹

Vajda Kristóf felesége, született *Pásztói Margit*, 1599-ben az esztergomi káptalan előtt elismeri, hogy Erdődi Tamás és felesége, Ungnad Anna Mária, átadták neki azon okleveleket, melyek a Pásztói-család dolgairól szólnak.²

Ugyanez a *Pásztói Margit* 1600-ban ellenmond Erdődi Pálffy Miklós bevezetésének Bény (Eszterg. vm.), Kis- (Kögyös) Gyarmat (Hont vm.) és Csuda s Land (Bars vm.) birtokokba.³

1600-ban szerepel Bánfalvay Barius András fia Demeter, a kinek az édes anyja *Pásztói Ferencz* leánya, *Orsolya*. Ez felesége lett *Keczer Andrásnak* is; a mely házasságból *Ferencz* és *Klára* gyermekek születtek.⁴

Az egri káptalan előtt vallomás közben 1602-ben pillantjuk meg néhai *Pásztói Gergely* fiát, *Zsigmondot*.⁵

Pásztói Katalin 1602-ben *Krucsay György* felesége volt.⁶

Ők 1603. febr. 27-én perben állottak Rákóczy Zsigmonddal. A meghasonlás kezdetével már 1602. november 26-án találkozunk.

¹ Ezen kötetben: Oklt. CXLI. sz. okl.

² «Pasztohy Margaretha Christophori Vajda conthoralis magnificum Thomam Erdődy et consortem eius, Annam Mariam Ungnod, super restitutione eidem universorum litteralium instrumentorum familiam Pasztochy tangentium quietos reddit. L. 10. An. 1599. fol. 464.» (Elenchus archiv. regnicol. capit. Strig. 20. köt. 91. l.)

³ «Pasztohy Margaretha, Christophori Vajda consors, induccioni magnifici Nicolai Pálffy ab Erdőd in possessiones Bény Strigoniensi, Kögyös-Gyarmath Hontensi, Csuda et Land Barsiensi comitatibus adiacentes contradicit. Libr. 10. Anno 1600. fol. 552.» (Elenchus archiv. regnic. capit. Strig. 20. köt. 93. l.)

⁴ «Fassio egregii Demetrii Barius, filii egregii quondam Andreae similiter Barius de Bánfalva, ex generosa quondam domina

Ursula, filia videlicet egregii quondam Francisci Pasztohy de Pasztoh, progeniti, qua mediante idem praenominatus fatens generosos Franciscum Keczer et puellam Claram fratres suos matruales, liberos videlicet egregii quondam Andreae Keczer, ex annotata domina Ursula Pasztohy susceptos»... (Egri orsz. lev.: Elench. protocolli lit. A. nr. 113. pag. 24. annus 1600.)

⁵ «Fassio nobilium Sigismundi, filii egregii quondam Gregorii Pászthóhy, et dominae Catharinae Hosszútóthy, egregii quondam Francisci Hoszszutóthy filiae, consortis vero egregii Stephani Bisztray»... (Egri orsz. lev.: Elench. protoc. B. nr. 176. pag. 79. an. 1602.)

⁶ Egri orsz. lev.: Elench. prot. B. pag. 79. a. 1602.

Ekkor szerepel még *Pásztói István* és *Orsolya* is. Beleszövődik a kérdésbe *Pásztói Ferencz* alakja is, — felesége, *Weselényi Dorottya* révén.¹

Pásztói Margit 1603-ban saját nővérét tiltotta az atyai örökség ingóságainak elpazarlásától.²

Rákóczy Zsigmond, 1603. júl. 10-én, Eperjesen tiltakozik az ellen, hogy *Pásztói Ferencz* ivadéakai Ujfalun (Novavilla, Sáros vm.) egy bizonyos udvarházat (curia) és házat bírjanak.³

Hárságyi Farkas László özvegye, Tőke Borbála, és leánya, Farkas Anna s fiai — László, Pál és Zsigmond — a Kakashegyen levő szőlőjüket, mely Mád város szőlőhegyén esik, *Pásztói Klárának*, 1614-ben, 200 forintért eladták.⁴

Pesthy Zsuzsánna 1614-ben mint *Pásztói Gergely* özvegye szerepel.⁵

Pásztói György, János és István az egri káptalan előtt, 1615-ben, ellenmondanak annak, hogy Reöthy Orbánt a pestvármegyei Szentbirtokba beiktatták.⁶

Pásztói Klára 1616-ban Barcsay Jánosnak, Boldizsárnak, Istvánnak, Zsófiának és Annának a mádi szőlőhegyen két szőlőt; *Pásztói Margitnak*, Vajda Kristóf özvegyének, 200, Barius Demeternek meg 100 forintot hagyott végrendeletileg.⁷

Gyulay György és Mihály Bodoló nevű birtokukon három telket 800 forintért egykor Barcsay Jánosnak adtak zálogba. A kölcsönből 1617-ben is 300 forint még kifizetetlen volt. Miért is

¹ Magy. orsz. lev.: Neoreg. Act. fasc. 739. nr. 19.

² «Pasztohy Margaretha, consors Christophori Vajda, dominam itidem Pasztohy, sororem suam a distractione rerum mobilium paternarum inhibet. L. 10. A. 1603. fasc. 929.» (Elenchus Archivi regnicolaris capit. Strigon. 20. köt. 104. l.)

³ Magy. orsz. lev.: Neoreg. Act. fasc. 739. nr. 16.

⁴ «Barbara Teőke, relictæ Ladislai Farkas de Harsagy, et Anna similiter Farkas, filia eiusdem, ac Ladislaus, Paulus et Sigismundus filii totalem et integram unam vineam in monte Kakas Hegy, in promontorio oppidi Mád et comitatu Zempliniensi adiacenti, Clarae Pastohy, relictæ quondam Simonis

Nadasdy pro ducentis florenis perennaliter vendunt. 1614.» (Jászói orsz. lev. Prot. P. fol. 104. nr. 122.).

⁵ ... «a generosa domina Susanna Pesthy, generosi condam domini Gregorii Pastohy relictæ vidua ... Anno 1614.» (Jászói orsz. lev. Protocoll. P. fol. 58.).

⁶ Egri orsz. levéltár; Elench. Prot. B. nr. 35. pag. 109.

⁷ «Clara Pasztohy ... Joanni, Balthasari et Stephano Barcsay, ac Sophiæ et Annæ similiter Barcsay, item duas vineas in promonthorio oppidi Mád iisdem, item Margarethæ Pasztohy, relictæ quondam Christophori Vayda, ducentos, demum Demetrio Barius centum florenos legat. 1616.» (Jászói orsz. lev. Prot. P. fol. 192. nr. 237.)

ennek fejében Gyulay Zsófia, a kit Fuló Mihály vett el feleségül, Csáth birtokon (Borsod vm.) hét jobbágytelekre rugó birtokrészét Barcsay János gyermekeinek — János, Boldizsár, István, Zsófi és Anna — illetőleg ezek nevelőjének, *Pásztói Klárának*, adja zálogbirtokul.¹

Pásztói Ferencz leányának, *Orsolyának*, vagyis Nádasdy Simon özvegyének a fia, *Barius Demeter*, a jászói káptalan előtt 1618-ban tiltakozik az ellen, hogy anyja az ő nagyapai és apai ingó és ingatlan javait néhai Barcsay János fiainak és leányainak hagyta végrendeletileg.²

Pásztói Anna 1622-ben mint Nánási György özvegye fordul elő.³

Czegekátai Kátay Ferencz Vámoson és Pálfalván (Borsod vm.) levő összes birtokrészeit zálogba veti, 1622-ben, *Pásztói Kláránál*, Barcsay Jánosnál és Boldizsárnál 600 forintért.⁴

Nádasdon *Pásztói Klárának* udvarháza volt.⁵

Egy 1693-iki tanu vallomása szerint Pásztói Gergely három leánygyermeket hagyott maga után. Az egyiket Bargius, a másikat Wécsey, harmadikat meg Báthory vette nőül.⁶

¹ «Sophia Gyulay, consors Michaelis Fulo, totalem et integram portionem suam possessionariam impignoratitiam paternam, ex septem sessionibus colonialibus constantem, in possessione Csath, et comitatu Borsodiensi existenti, habitam, Joanni, Balthasari et Stephano, filiis, ac Sophiae et Annae, filiabus Joannis quondam Barcsay, ac per consequens Clarae Pasztohy, tutrici et curatrici eorundem, pro trecentis florenis, residuitate scilicet illius octingentorum florenorum summae, pro qua Georgius et Michael Gyulai, fratres eiusdem fatentis carnales et condivisionales, tres sessiones, in possessione Bodolo et comitatu Aba-Ujvariensi, antelato, quondam Joanni Barchay impignorassent, titulo ac iure pignoris usuandas fatetur. Anno 1617.» (Jászói orsz. lev. Prot. Q. fol. 49. nr. 60.).

² «Protestatio Demetrii Barius, filii quondam Ursulae, filiae quondam Francisci Pasztohy, relictæ quondam Simonis Nádasdy, intuitu certæ testamentariæ dispositionis eiusdem dominae Ursulae, super rebus mobilibus et immobilibus, bonisque et iuribus possessionariis aviticis et paternis pro filiis et filiabus Joannis quondam Barcsay cele-

bratae, interposita. Anno 1618». (Jászói orsz. lev. Prot. Q. fol. 79. nr. 94.)

³ Magy. orsz. lev.: Neoreg. Act. fasc. 697. nr. 49. Szó van róla 1624-ben és 1638-ban is. (U. o. nr. 51. és 52.)

⁴ «Franciscus Kátay de Czegekáta totales et integras portiones suas possessionarias in possessionibus Vámos et Pálfalva, in comitatu Borsodiensi, Clarae Pasztohy, relictæ quondam Simonis Nádasdy, ac Joanni et Baltasari Barcsay in et pro sexcentis florenis impignorat. Anno 1622.» (Jászói orsz. lev. Prot. Q. fol. 108. nr. 125.)

⁵ Ezen kötetben: Oklt. CLXXXVIII. sz. okl.

⁶ Vámos Istvánnak 1693. aug. 17-iki vallomása így hangzik: Az atyjától úgy értette, hogy Pászthi Gergely ben lévén Egerben, midőn a törököknek hitte feladták, kimenvén innét Egerből, az Eged alá szállott és onnét vette magát Torna várában. A holott meghalván Pászthi Gergely, maradott három leánya. Egyiket Bargius eleinek adták; a másikat Wécsey uram nagyatyjának, a harmadikat Bátori eleinek. (Zirczi apáts. lev. Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 22.)

II. A TARI CSALÁD.

A *Tariak* a *Pásztóiakkal* és a *Kakasokkal* egy törzsből, a Rátót nemzetségből szakadtak ki. Külön elnevezés alatt eleinte csak a Pásztóiak és a Kakasok szerepelnek; a Tari elnevezés csak a XIV. század közepe táján fordul elő.

Tari Péter deák nevével 1366-ban találkozunk azon alkalomból, hogy egyik jobbágya Iszkán hatalmaskodott.¹ Ő róla azonban nem tudjuk, hogy kinek az ivadéka.

Bubek István országbíró előtt *Tari János*, 1368. nov. 2-án, úgy nyilatkozik, hogy Magyar Pál özvegye Kétpáli és Sáros birtokokat kétszázhatvan forintért nála elzálogosította. István pápóczi prépost az özvegy nevében kétszáznegyven forintot visszafizet. Tari János erre visszaadja a zálogbirtokokat s mindazon iratokat, melyek az elzálogosításra s ezzel kapcsolatos ügyekre vonatkoznak, semmiseknek nyilvánítja. De kiköti, hogy Magyar Pálné a még hátralevő husz forintot is kifizesse, ha ő emberségére és nemesi hűségének tisztaságára megfogadja, hogy ez a husz forint a zálogösszeg része volt.²

Ez a Tari János hihetőleg testvére *Tari Istvánnak*, a kivel az önállósult Tari család szereplése megkezdődik.

Ennek történetéből azon mozzanatokat már ismerjük, melyek a Pásztóiakkal és Kakasokkal közösek.³ E helyütt tehát azon tényeket tárgyalom, melyeknek középpontja maga a *Tari család*.

Tari István fia *László* mester, a királyi udvar katonája, Erzsébet királyné iránti hűségének és készséges szolgálatának számtalan bizonyítékát adta. Ezek jutalmául, de meg mások közbenjárására is, Erzsébet királyné, 1382. nov. 26-án, neki és Lőrincz s János nevű fiainak örök joggal adományozta a nógrádvármegyei *Kis-Luczin* birtokot, mely Ponya fia László magvaszakadtával királyi rendelkezés alá esett.

Erzsébet királyné egyidejűleg utasítja a budai káptalant, hogy Pamlényi (de Palen) Mátyás, Apczi István vagy Nádasdi Wyrow fia János királyi emberek egyikével küldjön ki a kebeléből valakit.

¹ Pozsonyi káptal. országos levéltár: Capsa III. fasc. I. nr. 33.

² Hazai Okmánytár I. 262. l.

³ Ezen kötetben 184. és köv. lapok.

Ezek azután Tari István fia László mestert és fiait iktassák be Kis-Luczín birtokba.

Ez meg is történik. 1383. okt. 29-én Pamlényi Mátyás királyi emberrel Ferencz karbeli pap jelenik meg a helyszínen s a beiktatást minden ellenmondás nélkül végrehajtják.¹

Kazai László fia János pereskedik *Tari István* fia *Lászlóval*. Kaplai János országbíró 1384-ben perhalasztást rendel el ügyökben.²

Ugyanezen évben meg már Kazai Kakas fiának, Jánosnak hasonló nevű fia, János szerepel a perben. A bíróság Tari István fiát, Lászlót, mivel nem jelent meg, elmarasztalja.³

Perényi Miklós királyi főpohárnokmester Zsigmond királylyal hadjáratra akart menni. A pénze azonban kevés volt. Ezért hagyja meg Zsigmond király, 1388. aug. 7-én, *Tari István* fia *László* mesternek, hogy az idei adók (taxae, collectae) hetedrészéből adjon Perényi Miklósnak 1000 forintot. Ha pedig ennyi összeg nem volna a keze ügyében, legalább annyit juttasson neki, hogy ez a már rendelkezésére álló összeggel együtt kitegyen 1000 forintot.⁴

Tari István fia *Lászlónak* Zsigmond király 1388. nov. 1-én megengedi, hogy Sirok várat, melyet Nagy Lajos király vetett zálogba Domoszlói György fia Miklósnál, a zálogösszeg lefizetése után ettől a maga részére megválthatja a hozzátartozó összes falvakkal, vámokkal, malmokkal, erdőkkel s vizekkel egyetemben. Ha azonban a király vagy utódai ezen összeget Tari István fia Lászlónak kifizetik, ő is köteles lesz mindezeket kiadni kezei közül.⁵

Tari László mestert Zsigmond király is megkedvelte. Hiszen ismerte az ő régi szolgálatait; de meg maga is állandóan tapasztalta, hogy Tari László sem vagyont, sem személyes fáradságot nem kimélt, ha arról volt szó, hogy fölséges ura érdekében békében vagy háborúban bármit is tehet. S hogy alattvalói buzgalmit jutalmazza és jövőre is biztosítsa, 1389. jún. 20-án, — Mária királyné s az egyházi és világi urak egyértelmű beleegyezésével — neki és Lőrincz s János nevű fiainak adományozza a Heves-Ujvár-

¹ Ezen kötetben: Oklt. XXXII. sz. okl.

⁴ Zichy Codex IV. k. 365. l.

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. III. 16.

⁵ Ezen kötetben: Oklt. XX. sz. okl.

³ U. ott 17.

megyében levő Sirok várat az ehhez tartozó Sirok, Verpelét, Nagyberék, Szajla, továbbá a temes-vármegyei Gyírok falvakat összes tartozékaikkal, vagyis a vámokkal, birtokokkal, pusztákkal malmokkal, malomhelyekkel, szőlőkkel, erdőkkel, rétekkkel, legelőkkel, berkekkel, vizekkel, vízfolyásokkal és mindenféle jövedelemmel együtt.¹

Tari László szerette volna, ha új birtokába mindjárt be is vezetik. Ezért küldi ki Zsigmond király, 1390. ápr. 26-án, a váczí káptalanat oly utasítással, hogy a beiktatást végezze el. Királyi embernek Szöllősi Illés fia Dénest, Verebi György fia Pétert, Németi Domokos fia Pált és Lengyendi Istvánt nevezi meg az oklevél.²

A váczí káptalan embere, Vörös Mihály karbeli pap, továbbá Németi Domokos fia Pál királyi ember 1390. máj. 13-án hajtják végre a királyi parancsot, midőn Tari László mestert minden ellenmondás nélkül beiktatják Sirok vár birtokába.³

Tari István fia *Lászlót* és Ilswai Leustachot Dragul és Lythwa várak birtokába Zsigmond király intézkedése alapján a váczí káptalan 1390-ben iktatja be.⁴

Kaplai Benedek fia Dezső mester a saját és fiai — Domokos, László, István és Leustach — nevében Bubek Imre országbíró előtt, 1390. márcz. 12-én, tiltja Ilswai Péter fia Leustach királyi ajtónállómestert, továbbá *Tari István* fia *László* mestert attól, hogy Patha és Szent-György birtokot Sztinyc (?) birtokért cserébe adják Bálint pécsi püspöknek és fivéreinek.⁵

Az egri káptalan előtt, 1391. okt. 22-én, János a Szent-Tamásról nevezett esztergom-hegyfoki prépost és Dömötör mester — mindkettő Domoszlói Gergely fia Miklósnak a fia, — továbbá *Tari István* fia *László* mester személyesen jelennek meg. A per közöttök Sirok vára és a hozzátartozó falvak miatt folyt. Ezeket ugyanis Nagy Lajos király Domoszlói Gergely fia Miklósnak 2000 aranyforintért adta zálogba; később meg Zsigmond király ennek ellenére is Tari István fia Lászlónak adományozta. Most végre

¹ Ezen kötetben: Oklt. XXI. és XXXI. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklevéltár XXIV. és XXXI. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklevéltár XXV. és XXXI. sz. okl.

⁴ Magy. Orsz. lev.: Dl. 7,594. sz.

⁵ Ezen kötetben: Oklt. XXII. sz. okl.

így egyeztek ki: Tari László azonnal kifizet 500 aranyforintot; a többi 1500 aranyforint fejében meg leköti a siroki várhoz tartozó birtokai egyikét, Verpelétet, az ő összes jövedelmeivel és tartozékaival mindaddig, míg ő, vagy utódai vissza nem váltják. Domoszlói János és Dömötör meg lemondanak a siroki várról, Sirokalja, Zajla és Nagyberék falvairól és tartozékaikról; a verpeléti birtokot pedig azonnal kibocsátják kezeik közül, mihelyt Tari László vagy utódai az 1500 aranyforintot kifizetik, sőt még a Nagy Lajos király korából való záloglevelet is visszaadják.¹

Tari Lőrincz egyéniségének rajzát a véletlen mentette meg számunkra. Zsigmond király ugyanis a főurak tanácsára elrendelte, hogy 1405. ápr. 24-ikétől számítva egy év leforgása alatt mindazon okiratokat be kell nála mutatni, a melyeket Nagy Lajos királynak titkos, Erzsébet királynénak, Mária királynőnek és Zsigmondnak nagy vagy kisebb pecsétjével erősítettek meg. Az intézkedés alapját az képezte, hogy Erzsébet és Mária pecsétjei elvesztek, Zsigmondét meg — mind a nagyot, mind a kicsit — fontos okokból össze kellett törni; s így azután egyben-másban kétség merült föl, botrány keletkezett, sőt birtokjogi bonyodalmak és károk is gyakran fordultak elő.

Zsigmond király előtt Tari Lőrincz királyi pinczemester is megjelenik azon kéréssel, hogy négy oklevelét² írja át és lássa el az új nagy pecséttel.

Zsigmondnak igen sok oka volt, hogy ezt a kérést teljesítse. Hiszen Tari Lőrincz — miként édes atyja, Tari László mester is — már kora ifjúságától hűségesen szolgált Erzsébet és Mária királynékat. Magának Zsigmondnak meg már trónra léptétől kezdve készséges és hű embere volt és maradt is mindig.

Zsigmond király jellemző vonásokkal örökíti meg Tari Lőrincz érdemeit. Midőn már keserűen felpanaszolta, hogy több főpap és főúr — a kikkel pedig sok jót tett — teljesen megfélekezett magáról és elfogás céljából még kezeiket is rá tették: nagy dicsérrettel emeli ki, hogy csupán Tari Lőrincz nem tántorodott meg hűségében és egyedül kelt védelmére. Erre heves küzdelem következett. Királyi urát az elzárástól ugyan nem tudta megmenteni,

¹ Ezen kötetben: Oklt. XXVII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. XXXI. és XXXII. sz. okl.

de ragaszkodásának legalább tiszteletreméltó bizonyosságát adta. S ez neki magának nagy áldozatába került. Mert a mint a dulakodás közben karddal vagdalkoztak, rajta öt hatalmas sebet ejtettek.

Ezekbe bizonyára bele is halt volna, hacsak az orvosi tudomány minden tőle telhető eszközzel segítségére nem siet vala. De ez meg oly nagy költségbe került, hogy birtokának nagy része belesírt. Végre is kigyógyult bajából; de az egyik vágás, a mely orra hegyét ketté hasította, éltefogytáig csufítja az arczát.

A mint Zsigmond a börtönből kiszabadult, Tari Lőrincz ismét a király oldala mellé sietett. Hűségében megmaradt még akkor is, midőn a főurak egyrésze Zsigmondot a trónról lecsapni s helyébe új királyt emelni igyekezett. Szinte önérzettel hangoztatja Zsigmond, hogy «ember tervez, Isten végez». Mert — mondja ő — az ő szándékuk meghiusult, mi pedig megmaradtunk a trónon, melynek fénye nemcsak Pannoniára, hanem a környező országokra is kiterjed.

Míg Tari Lőrincz királya iránti hűségével valósággal tüntetett, ingósága majdnem egészen fölemésztődött, sőt az egészsége is jó szerével ráment.¹

Ily ragaszkodásnak méltó visszhangjaként csendül meg Zsigmond király oklevelében Tari Lőrincz neve mellett a «hű» és «szerezett» jelző.²

Erről a Tari Lőrinczről énekli Tinódi Sebestyén:

Énekben hallottam, vagy volt, vagy nem volt,
Tari Lőrincz hogy pokolba bément volt.³

A középkorban pokolban járás alatt azt értették, hogy valaki elzarándokolt Szent Patrick (Patricius) purgatoriumába, a mely Írország éjszaknyugati részén volt.

Ez a purgatorium egy barlang, a melyről azt hitték, hogy «a mely igazhitű és őszinte vezeklő e barlangba leszáll, abban egy nappalt s egy éjjelt időzni fog, az minden bűnétől feloldatik, s azon átmenvén, nemcsak a gonoszoknak kínjait, de a jóknak örömeit is látandja».⁴

¹ Ezen kötetben: Oklt. XXXI. és XXXII. sz. okl.

(*Szilády Áron*: Régi Magyar Költők Tára III. 357—358. l.)

² Ezen kötetben: Oklt. XXXI. sz. okl.

⁴ *Pör Antal*: Tót Lőrincz, a királyi tárnokok és zászlótartók mestere 1328—1348.

³ *Tinódi*: Zsigmond király és császárnak krónikája, és lött dolgai renddel irattattak.

(Századok. 1891. 349. l.)

Közismeretű dolog, hogy a középkori zarándoklatok messze földre is gyakoriak voltak. Róma, Jeruzsálem, Compostella s Aachen falai között sok magyar ember megfordult. De néhányan még Szent Patrick purgatoriumába is eljutottak. Ilyen volt György «Krisszafán comes» fia, «Malatesta» magyar származású örmény («Ungarus de Armenio»)¹ és végül a mi *Tari Lőrinczünk*.

Hogy Tari Lőrincz csakugyan «járt a pokolban», vagyis Szent Patrick purgatoriumában, ma már történeti ténynek ismerjük. Nemcsak Tinódi beszéli, hanem a Britisch Museumnak egy irat-csomaga (colligatum)² is tanúsítja.

Ezt a kincset Londonban élő jeles hazánkfia, Kropf Lajos tette közzé. Ebből megtudjuk, hogy Zsigmond király 1408. jan. 10-iki kelettel ajánló és védő levelet állít ki *Pásztói Rátót Lőrincz, a királyné étekfogómestere* és főgazda (magister dapiferorum et supremus dispensator, magister dapiferorum reginalium Hungariae), részére. Ugyancsak kiderül belőle, hogy ez a Lőrincz már kora gyermekségétől fogva a királyi udvarban nevelődött s úgy jó sorsban, mint balszerencsében hű és állhatatos maradt a királyhoz.

Tari Lőrinczet a királyi útlevél szerint lelkének szépsége vezette, midőn a hadi tények gyakorlása és fejlesztése céljából különböző országokat be akart járni.

Nem maga, hanem nagy kísérettel indult meg. 1411-ben Dublinban látjuk, körében az apródokkal és szolgálattelvő embe-reivel. Itt böjtöl, imádkozik és látogatja az ereklyéket, — Jézus furkós botját, Szent Columban és Szent Brigitta ereklyéit. Innét a «Szentek szigetét» látogatja meg, — kezében Irország érsekének, Miklósnak ajánló-levelével. Öt napi böjtölés után fölkeresi útjának célpontját, Szent Patrick purgatoriumát.

Itt Tari Lőrincznek öt visiója volt, a melyeket a londoni kéz-irat részletesen elbeszél.

A mint Lőrinczünk visszatért Dublinba, elbeszélte élményeit s ezeket latin nyelven le is iratta. Miklós primás 1411. decz. 27-iki keletű levelében igazolja, hogy Lőrincz egy «természetes napon» át időzött Szent Patrick purgatoriumában.

¹ *Kropf Lajos*: Pásztói Rátholdi Lőrincz zarándoklása. (Századok. 1896. 716. l.)

² A csomagnak ide vonatkozó része ily czímet visel: «Prohemium memoriale super

visitatione Domini Laurencii Ratholdi militis et baronis Ungarie factum de purgatorio sancti Patricii in Insula Hibernie.» (Századok 1896. 717. l.)

Az élmények leírója megkérdezte Lőrinczet, mily ok bírta rá a zarándoklatra?

A válasz így hangzott: Én úgy tudtam hallomás és olvasás útján, hogy ha valaki a katolikus vallás tanaiban kételkedik, s elmegy Szent Patrick purgatoriumába, minden kétsége megszűnik. Már pedig én kételkedtem abban, hogy a lélek létezik. Most azonban már hiszem, hogy csakugyan van lélek.

De meg az is ösztönzött, hogy felséges királyomnak elmondhassam: Láttam ám a sokat emlegetett purgatoriumot. S végül sok embertől hallottam, hogy az irországi szentek mennyi mindenféle csodát műveltek; miért is személyesen akartam ezekről meggyőződni.¹

Tari Lőrincznek 1423-ban vámszedő joga volt.² A vámhelyet nem ismerjük.

Zsigmond király belátta Drégely vára jelentőségét. Cserére szólítja *Tari Lőrinczet* és fiát, *Rupertet*, mint a vár tulajdonosait. S nem is eredménytelenül. Az egyesség 1424. decz. 16-án jő létre. E szerint a Tari család lemond Drégely vára tulajdonjogáról; a király meg e helyett Jobbágyi és Püspöki birtokokat adja át Tari Lőrincznek, Rupert fiának és későbbi ivadékainak. A birtokháborítók ellen a régi tulajdonosok kötelesek az új tulajdonosokat megvédelmezni.³

Tari Lőrincz igen kedvelt embere volt Zsigmond királynak. Bizonyára ezen a czímen érte az a kitüntetés, hogy fiát, *Rupertet*, a királyi udvarban nevelték.

A trón és a király iránti hűséget Tari Rupert is hűségesen ápolta a lelkében. Ennek elismeréseül és méltánylásául Zsigmond király, 1424. decz. 16-án, elengedi azon 1600 aranyforintot, a melylyel Tari Lőrincz és Rupert neki adósa volt, és azon összeget, a melylyel az általuk Domoszlói Demeternek és feleségének zálogba adott verpeléti birtokot kiváltotta.⁴

S mindezért Tari Rupert hálás maradt.

Elkiséri Zsigmondot a második velencei hadjáratra. Ő is a király oldala mellett tartózkodik. Látja azon küzdelmeket, melyeken

¹ *Kropf Lajos*: Pászthói Rátholdi Lőrincz zarándoklása. (Századok. 1896. 716—730. l.)

² *Fejér*: Cod. Dipl. T. VI. Vol. 586—87.

³ Ezen kötetben: Oklt. XLI. sz. okl.

⁴ Ezen kötetben: Oklt. XLII. sz. okl.

ura keresztülment; átérzi a szorult helyzetet, melyben Zsigmond királyt szemlélte; s személyesen meggyőződik a segítség szükséges voltáról, melynek tolmácsolójául a bizalom őt szemelte ki. Sienában 1433-ban kapja királyától a megbízást, hogy vigye el a hadi segítségre fölhívást Magyarország főuraihoz, nemeseihez, — így többek között Kanizsay László soproni főispánhoz.

Zsigmond ezen felszólításában száz lovas kiállítását kéri azon száz lándsás helyett, kiknek harczba viteléről előbb volt szó. A levélben hangsúlyozza Zsigmond, hogy a viszonyokról majd előszóval részletesebben beszél Tari Rupert és Arani István. Ezek mindenbe be vannak avatva s teljes hitelre tartanak számot.¹

Szóval Zsigmond király a hűséget bizalommal viszonzotta s Tari Rupertet kedves emberének tartotta.

Tari Lőrincz és *fia* Rupert szükségbe jutottak. Hogy a bajukon segítsenek, Szajla és Nagyberék birtokukat és a siroki vámot negyven magyar aranyforintért zálogba vetették Rédei Andrásnál és Rédei Demeter fia Sándornál. Ezek az összeget ki is fizették.

Tari Lőrincz és fia 1426. aug. 20-án, kötelezték magukat, hogy az új birtokosokat az elzálogosított javak birtoklásában bárki ellen is megvédik, — és pedig saját költségükön. Ha pedig erre gyengéknek bizonyulnának, legalább a pásztói birtokrészekben védelmezik meg őket.

Az elzálogosítók fentartották a jogukat, hogy a zálogösszeg kifizetése után bármikor visszavehetik az elzálogosított javakat. Ha azonban ezeket az összeg lefizetése nélkül akarnák kezeik közé venni, hatalmaskodás bűnét követik el.²

Midőn Nagylaki Jánk Miklós fia János magtalanul elhalt, birtokai a királyra szálltak. Ez 1427. máj. 19-én az egész birtoktestet Nagymihályi Albert vránai perjelnek s horvát- s dalmátországi bánnak adományozza azon hű szolgálatok fejében, melyeket ez a huszíták és Dán vajda elleni hadjáratokban teljesített.

De egy kis baj volt. Az egész birtok, két egyenlő részben zálogban volt Tari Rupertnél és Csáki Györgynél három-három ezer aranyforintért. Miért is az új tulajdonos mindkettővel egyességre lép s biztosítja a zálogösszeg visszafizetését, ha a birtokot kezére adják.³

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. X. Vol. VII. 474—477.

² Ezen kötetben: Oklt. XLVI. sz. okl.

³ *Nagy Gyula*: Sztáray Oklevéltár II. köt.

252—254, 256—260. l.

Tari István fia *László* Verpelét birtokot egykor 2000 arany forintért elzálogosította a Domoszlói és Tarkői családoknak. *Tari Rupert* azonban a 2000 forint zálogösszeget idővel lefizette. Miért is a zálogba vevő családok ezt az egri káptalan előtt 1429. jún. 16-án elismerik.¹

Tari Lőrincz fia *Rupert* részére 1439-ben adja ki Albert király a beiktató parancsot Sámson-háza birtokot illetőleg, a melyet ő zálogcímen tartott kezei között.²

Batonyban *Tari Rupertnek* 1444. szept. 17-én Chabay Miklós a gazdatisztje (officialis).³

Tari Rupert szerepel 1447. szept. 19-én is. Közli azon tényt, hogy Hunyadi János országhelytartó, László választott király nevében, a borsodvármegyei Kápolna birtokot Belyeeni Lászlónak adományozta.⁴

Tari György, Hunyadi Mátyásnak udvari embere, a királynál igen kedvelt ember volt, — s nem is ok nélkül. Ő már Hunyadi János kormányzósága idején, majd később Hunyadi Mátyás király alatt több hadjáratban résztvett. Ott volt a török és a trónkövetelők elleni háborúkban — személyének és vagyonának nem csekély áldozatával.

Ezt akarja megjutalmazni a király, midőn 1459. szept. 11-én *Tari Györgynek* Taron lakó jobbágyságait a kamara-haszna (lucrum camerae) és minden más adó fizetésétől fölmenti. Ugyanakkor utasítja a hevesvármegyei rovókat, adóvégrehajtókat, főispánt, alispánt és szolgabirákat, hogy *Tari Györgynek* tári jobbágyságaitól semmiféle adót se követeljenek; s ezeket, mivel adót nem fizetnek, semmiféle módon se nyugtalanítsák.⁵

Hunyadi Mátyás király ezen adományát, *Tari György* kérésére 1464. júl. 10-én átírja és megerősíti.⁶

Tari György zilált anyagi viszonyai között *tiribesi* birtokrészét és a Hasznos patakon levő *Kevés* nevű malmot, 1456. január 4-én, 132 magyar aranyforintért zálogba adja *Pásztói Jánosnak*. *Tari Györgynek* szabadságában áll a visszaváltás, a mikor csak akarja, — ha a zálogösszeget lefizeti. Míg a visszaváltás meg nem történik,

¹ Ezen kötetben: Oklt. XLVIII. sz. okl.

² Magy. Orsz. lev.: Dl. 13,426.

³ Ezen kötetben: Oklt. L. sz. okl.

⁴ Hazai Oklevéltár 414—415. l.

⁵ Hazai Oklevéltár 426—427. l.

⁶ Ezen kötetben: Oklt. LXVIII. sz. okl.

köteles Pásztói Jánost mind a birtok, mind a malom birtoklásában megvédelmezni. Ha pedig ezt megtenni nem tudja, vagy nem akarja, Pásztói Jánosnak megmarad a joga, hogy a 132 aranyforint fejében Tari Györgynek Sámsonháza nevű birtokából a felét elfoglalhatja.¹

Tari György Gúthi Ország Mihály nádor előtt, 1463. okt. 9-én, kijelentette, hogy feleségének, született *Derencsényi Katalinnak* 1000 aranyforint értékű nászajándékát, nagy szükségben levén, elkötötte, Kürtös nevű birtokát meg 150 forintért elzálogosította.

Ezen tanusítja az ország
közben az malomjához
melyek birtokosok szolgálat
bani az házhoz fűzők szolgálat
ben jászok tanusítja egy kővel
bani birtokos tanusítja

XVI. századi kéz írása a CXXIX. sz. oklevélen.

Mivel feleségének ezen értéket biztosítani akarta, lekötötte a részére zálogul Tar birtokot az itt esedékes vámmal, a Mátra nevű erdővel és a birtok egyéb tartozékaival és jövedelmeivel. Föltételül kikötötték, hogy Tari Györgyné ezen zálogbirtokot az 1150 forint lefizetése után köteles kezeiből kiereszteni s váltságdíjúl többet nem is követelhet. Míg azonban a visszaváltás meg nem történik, Tari György kötelessége marad, hogy feleségét mindenféle támadással szemben megvédje.²

Tari Györgyné szerette volna, ha ezen zálogjóságokba be is vezetik és be is iktatják. Ily tartalmú kérelmével Palóczy László országbíróhoz fordul.

Ez a kérés teljesítésével 1464. nov. 24-én az egri káptalant bízza meg. Királyi emberül Muzslai Zsigmondot, Boldogasszonyházi Boldizsárt, Dorogházi Lőrinczet, Bodonházi Tamást és Györgyöt, Ivándi Jakabot és Lászlót és Szalóki Turóczy Pétert jelöli ki.

Taron 1464. decz. 1-én Bodonházi Tamás királyi emberen kívül megjelenik Mátyás miséspap, a Szent-Háromságról nevezett

¹ Ezen kötetben: Oklt. CXXIX. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. XC. sz. okl.

oltár igazgatója is. A szomszédok és határos birtokosok közül ott látjuk Boldogasszonyházi Boldizsárt, *Pásztói Andrást*, Asszúpataki Bertalant, Horváth György feleségét, Klárát, és Szöllősi Tamás özvegyét, Erzsébetet. A bevezetés és beiktatás ezek szemeláttára megy végbe minden ellennondás nélkül.¹

Ragáli János, mint özvegy Nánai Kompolthi Jánosné és özvegy Jakcsi Andrásné, született *Tari Margit* és *Erzsébet*, továbbá Kompolthi János fia Miklós és Venczel képviselője, az egri káptalan előtt így nyilatkozik: Úgy értesült, hogy *Tari György* az ő összes birtokait és birtokrészeit, melyeknek Sámsonházán, Tiribesen Rozsnyokon, Verpeléten és Taron tulajdonosa volt, *Pásztói István*, *László*, *János* és *András* és Lábatlani Gergely és János részére vallotta be. Mivel pedig ez az ő küldőinek jogát sérti, ezek nevében, 1463. nov. 16-án, tiltakozik ezen bevallás ellen s mind a Pásztói család tagjait, mind másokat eltilt az említett birtokok elfoglalásától s az ezekbe iktatástól.²

Alig pár napra meg épen ellentétes föllépéssel találkozunk.

Tari György összes birtokait és Jobbágyiban, Luczinban, Sámsonházán, Pásztón, Taron, Tiribesen, Rozsnyokon, Ráczfalun, Nagyberekben, Sirokon, Szajlán és Verpeléten levő birtokrészeit eladta és zálogba vetette Nánai Kompolthi János özvegyének, Margitnak, és Miklós s Venczel nevű fiainak, továbbá Kusali Jakcsi András özvegyének, Erzsébetnek, és saját feleségének, Katalinnak. Ezen tény hallatára Pásztói László és János az egri káptalan előtt megjelentek s itt 1463. nov. 30-án a maguk és gyermekeik — *Pásztói János* fia *István* és *Pásztói László* fia *Miklós*, *György*, *Domokos* és *János* — továbbá *Gyula* fia *Detre* és néhai *Kazai Kakas Zsigmond* fia *György* és *László* nevében tiltakoztak ezen eljárás ellen.³

Tari Rupert fia *Györgynek* volt egy hűséges főember-szolgája (familiaris), — Halásztelki Sayli István. Ura szolgálatában már sok érdemet szerzett, főleg az által, hogy ennek becsületét nem egyszer még vére hullásával is megvédte.

Mindezek viszonzásául s egyúttal azon kétszáz aranyforint fejében, melyeket *Tari György* az ő hűséges emberétől már föl is vett, 1461. máj 1-én neki adja örök tulajdonul Tiribes (Hev. vm.)

¹ Ezen kötetben: Oklt. LXXXIX. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklt. LXV. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. LXIV. sz. okl.

nevű birtokát összes rétjeivel, erdeivel, berkeivel, hegyeivel, völgyeivel, hegyfokaival, malmaival, malomhelyeivel, vizeivel és egyéb hasznaival¹

Palóczi Lászlónak 1465. febr. 8-iki jelentése szerint Guthi Ország Mihály nádor, Nánai Kompolthi János fia — Miklós és Venczel — *Tari Györggyel* egyességre léptek.

Tari György nagy szükségben levén, 24,000 aranyforintért zálogba adja amazoknak Sirok várat és falut, Verpelét, Nagyberek, Ráczfalu, Szajla, Rozsnyok, Tiribes, Püspöki, Jobbágyi, Luczin és Sámsonháza birtokot, a dorogi és rátóti (Pest vm.) birtokrészeket, Pásztó város harmadrészét, a tari, siroki és nagybereki vámot, a tiribesi malmot a Zagyván és a nagyberekit a Tarnapatakon, a Tar várához tartozó Mátrahegyet az erdőségekkel s mindezeknek jövedelmét, hasznát és tartozékait. Kikötötte azonban, hogy a mint akár ő, akár utódai a zálogösszeget lefizetik, a zálogba vetett tárgyak és javak nyomban visszajussanak a kezökre. Viszont kötelezte magát, hogy a zálogba vevő feleket a felsorolt javak birtoklásában az összeg lefizetéséig meg fogja védelmezni bármily támadással szemben.

Guthi Ország Mihály és Nánai Kompolthi Miklós és Venczel meg ily jogot biztosítottak maguknak: Ha Tari György maradék nélkül hal el, nekik jogukban áll az ő összes zálogbirtokait magukhoz váltani. Így Tart, melyet Tari György a saját feleségének, Katalinnak, 1000 aranyforintért, a jegyajándék (dos) és hozomány czímén zálogosított el; továbbá Jobbágyit, melyet 3000 aranyforintért az ő nővérei — Losonczy István özvegye, Margit, és Kusali Jakcs András özvegye, Erzsébet, — bírnak zálogban.²

Rá néhány napra 1465. febr. 21-én meg már úgy nyilatkozik Tari György Palóczi László országbíró előtt, hogy mivel neki sem fia, sem leánya, sem testvére nincs, halála esetére mind az imént felsorolt, mind egyéb összes birtokait Guthi Ország Mihály nádorra és Nánai Kompolthi János fia Miklósra és Venczelre örökíti s biztosítja nekik a jogot, hogy zálogbirtokait is magukhoz válthatják. Ha ezen nyilatkozatával valamikor ellentétesen rendelkezett volna, korábbi intézkedéseit semmiseknek nyilvánítja.

Tari Györgynek ezen vallomását, melyet Palóczi László kiadványából ismerünk, Guthi Ország Mihály a maga és Nánai Kompolthi János fia Miklós — Venczel már nem élt — részére

¹ Ezen kötetben: Oklt. LXVII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. LXXII. sz. okl.

már 1465. júl. 3-án megkapja Hunyadi Mátyás királytól átiratban, a mely egyúttal a királyi hozzájárulást és megerősítést is tartalmazza.¹

Palóczi László országbíró előtt 1465. jún. 17-én megjelent *Pásztói László* s tiltakozik az ellen, hogy Guthi Ország Mihály nádor Sirok várat és falut, Verpelét, Nagyberék, Ráczfalu, Szajla, Rozsnyok, Tiribes, Tar, Püspöki, Luczin, Sámsonháza és Jobbágyi birtokot, a rátóti (Pest vm.) és dorogi birtokrészeket, Pásztó város harmadát, a siroki, nagybereki és tari vámot, a Tarnapatakon levő nagybereki és a Zagyván levő tiribesi malmot, a tari várhoz és birtokhoz tartozó «Mátrahegy»-et az erdőségekkel elfoglalta s hasznukat és jövedelmüket élvezte és élvezzi.

Erre Guthi Ország Mihály nevében Szerecsen Ádám lépett elő s fejtegetésében feltárta, hogy a felsorolt jószágok és jövedelmek zálogczímén Guthi Ország Mihályt illetik meg. Állításának igazolása céljából hivatkozott *Tari Györgynek* egy 1465. febr. 8-iki privilegialis levélben kifejezett nyilatkozatára. E szerint ő a szóban forgó összes javakat, nagyon megszorult helyzetében, Ország Mihály nádornak és Nánai Kompolthi Miklósnak s Venczelnek 24,000 aranyforintért elzálogosította.

Pásztói László elismeri, hogy a dolog így történt; de kijelenti hogy maga az elzálogosítás ténye jogtalan; mert az említett javak örökségkép őt és testvéreit illetik meg, — másrésről meg — szerinte — a kérdéses jövedelemforrásokat az elzálogosításkor kelletén túl becsülték. Első állítását három oklevéllel támogatja.

Az egyik 1382. jún. 15-iki keletű. E szerint *Pásztói Domokos* fia *János* és *Tari István* fia *László* Nagy Lajos király előtt kinyilvánították, hogy ők gyermekkoruktól fogva testvéri szeretettel fűződnek egymáshoz s ezt örökre meg akarják őrizni. Miért is összes birtokaikat, melyeket elődeiktől örökölték vagy a jövőben a maguk részére megszereznek, két egyenlő részre osztják. A ki ezen rendelkezéstől a jövőben bármi okból eláll, 2000 márká büntetést fizet. Ha gyermekeik felnőnek, vezessék őket valamely konvent vagy káptalan elé, hogy ezen egyezkedésre nézve nyilatkozzanak. A melyik fél ezt elmulasztja, szintén 2000 márkányi büntetés alá esik. Ha valamelyiköket rokon, vagy bármely idegen

¹ Ezen kötetben: Oklt. LXXV. sz. okl.

a birtokjogában megháborítja, a másik saját költségén köteles őt megvédeni. A 2000 márkában elmarasztalt felet senki, még a király sem mentheti föl a fizetés alól.

A másik 1390. aug. 10-iki kelettel a rátóti «Hannos malmá»-ra vonatkozó határjárást tartalmazza. Ebből kiderül, hogy a birtokból az egyik részt *Pásztói Domokos* fia *János*, *Tari István* fia *László* és *Kakas* fia *László* és *János* kapták.

A harmadik a budai káptalannak 1454. júl. 12-iki levele, a melyet ugyanezen év nov. 19-én V. László király is megerősített és jóváhagyott. Ebből megtudjuk, hogy *Tari György* és *Pásztói István*, *László* és *János* a budai káptalan előtt oly egyességre léptek, a mely birtokaikat az egyik fél magvaszakadása esetén, a másik családja részére kölcsönösen biztosítja. A három Pásztói-testvér birtoka volt: Pásztó, Hasznos falu és vára, Tepke, Bárkány, Nagy-Sarló, Kis-Sarló — más néven Dajkafalva — Vadna és Rátót; *Tari György*é meg: Pásztó, Tar vára, Sirok falu, Sirokalja, Nagyberék, Szajla, Ráczfalu, Rozsnyok, Tiribes, Verpelét, Jobbágyi, Luczin, Sámsonháza, Gew, Demeng, Rétkert, Monostor, Kétfél és Turegyház a hozzájuk tartozó pusztákkal.

Palóczy László országbíró, az ország főpapjai, főurai és nemesei gyülekezetében — tekintettel a felsorolt okokra — úgy határoz, hogy *Tari György* magtalan halála esetén a szóban forgó javak *Pásztói Istvánra*, *Jánosra* és *Lászlóra* s a két utóbbinak örökösire szálljanak. A *Guthi Mihálynak* és *Kompolti Miklósnak* elzálogosított jószágokat nem 24,000 aranyforintért, hanem becsértékben válthatják vissza. De míg az így megállapított összeget le nem fizetik, addig a jószágok a zálogba vevők kezén maradnak.

Pásztói László az ítélet végrehajtása végett a bíróság intézkedését kéri. Ekkor utasítja *Palóczy László* 1465. június 25-én a budai káptalant, hogy a kérdés alatt levő helyekre a királyi ember társaságában küldjön ki egy megbízható embert, a kik azután majd megjárják a határt, a birtokok értékét megállapítják s eljárásukról 1465. okt. 6-ra a király elé jelentést terjesztenek.¹

Pásztói László, 1472. szept. 24-én, *Báthory István* országbíró előtt így tiltakozik:

Tari György Sirok várat és összes birtokait és birtokrészeit

¹ Ezen kötetben: Oklt. LXXIV. sz. okl.

Guthi Ország Mihály nádor és Nánai Kompolthi Miklós részére, bizonyos pénzösszegért, örök- vagy zálogbirtokul már átadta, vagy legközelebb átadja. Mivel azonban ő Tari Györggyel közös osztozkodásban van, ezen birtokok őt jobban megilletik és az ő tudta nélkül nem idegeníthetők el. Miért is tiltakozik az ellen, hogy Tari György azokat bárki kezére átjászsza, vagy hogy őket magának bárki is megszerezze és használja.¹

Guthi Országh Mihály és a Kompolthiák kiváló figyelmet tanúsítanak *Tari Györggyel* szemben. Visszaadják — teljes haszonélvezés jogával — mindazon birtokokat, melyeket nálok elzálogosított. S habár ezekre fentartják is a jogukat, azon esetre mégis lemondanak róla Tari György családja javára, ha ennek mostani, vagy későbbi feleségétől gyermeke születnék.²

Mint tudjuk, *Tari Rupert* fia *György* 24,000 aranyforintért összes birtokait elzálogosította Guthi Ország Mihály nádornak és Nánai Kompolthi János fia Miklósnak. Ezt megelőzőleg azonban Tar (Heves vm.) és Jobbágyi (Nógrád vm.) nevű birtokait 4000 aranyforintért feleségénél, Katalinnál, és két nővérénél — Margitnál, a ki Nánai Kompolthi János felesége volt, és Erzsébetnél, a ki Kusalyi Jakch András vett nőül — vetette zálogba. Miért is ezek a nők zálogbirtokukhoz ragaszkodtak; — a mi egész természetes. Ország Mihálynak és Nánai Kompolthi Miklósnak tehát nem maradt más hátra, mint hogy ezt a két birtokot is magukhoz váltják. De erre ekkor épen nem volt pénzök. Miért is 1466. máj. 12-én Miklós saági prépost és konventje előtt kijelentik, hogy Tari György özvegye és nővérei Tart és Jobbágyit mindaddig bírhatják, míg a 4000 aranyforintot meg nem kapják. Ezen pillanattól kezdve azonban kötelesek ezeket Ország Mihálynak és Kompolthi János fia Miklósnak átengedni.³

Tari György nevében Aszúpataki Hencz Benedek, 1469. okt. 6-án, ily panasszal állt elő Guthi Ország Mihály nádornál: Verebélyi Simonnak és Györgynek az atyja, Boldizsár, parancsára az ő jobbágiai — névszerint Hamos János s ennek fia Orbán és Lőrincz, az említett Hamos Orbán fia János, Ligetes (Lykerthes) Benedek, Vas Pál s ennek fiai: Miklós, Jakab és László, Martonházi Orbán és

¹ Ezen kötetben: Oklt. LXXIX. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklt. LXXVII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. LXXVI. sz. okl.

fia, Lőrincz, végül Gondör Tamás Korlátfalváról és Boldogasszonyházárol, Furka Jakab és Kovách György meg Tótverébről — fölfegyverkezve, 1455-ben, elfoglalták Tarszurdok földet és Henczvölgy erdőt; az előbbinek területén rétet alakítottak, az erdőt meg egészen kivágták. Így *Tari Györgynek* 200 aranyforint kárt okoztak; miért is az ő részére jogorvoslatot kér.

Verebélyi Simon és György nevében, a kik Verebélyi Boldizsár jogutódai voltak, Farnosi János jelent meg. Ő úgy adta elő a dolgot, hogy a «Henczvölgy» nevű erdőt Verebélyi Boldizsár nem erőszakosan foglaltatta el, hanem régóta jogos birtokosa volt; s

ez az erdő nem is Tar, hanem Boldogasszony határában van. S minderről azt állítja, hogy bizonyítani is tudja.

Ezen kettős állítás igazolása céljából a nádor elrendeli a vizsgálatot. Királyi emberekül a fölperes részéről Ligeti (Lykerthe) Simont, Félfalui Zalay Györgyöt, Pelini Jánost, Mikótelki Gergelyt, Ke-

Handwritten text in Hungarian script, likely a transcription of the original document's content.

XVI. századi kézírása a LXXVIII. sz. oklevélen.

reszturi Jánost, Aszúpataki Pált, és Recski Miklóst, az alperes részéről meg Toldi Lászlót, Bárkányi Mihályt, Lengendi Dénest és Pálfalvai Nagyfa Mihályt nevezi meg. A vizsgálat megejtésére pedig, 1469. nov. 30-án, a váci káptalant küldi ki.¹

Tari György Pásztói Péterrel összetűzött és a szemét kikaparta. Ezen tettét a hevesvármegyei gyűlés fölségsértésnek minősítette és *Tari Györgyöt* elítélte. Erre Hunyadi Mátyás király rendelkezett az ő jószágáról.

A király figyelme most magára a nádorra, Guthi Ország Mihályra esett. Tudta Hunyadi Mátyás, hogy Ország Mihálynak nagy része van az ő trónra jutásában. Ezóta meg folyton tapasztalta hűségét és ragaszkodását, mely leginkább akkor tűnt ki, midőn a magyar királyi trónra törekvő lengyel Kázmért kellett kiűzni az országból.

¹ Ezen kötetben: Oklt. LXXVIII. sz. okl.

Ily érdemeket akart jutalmazni a király, midőn Tari György összes birtokait — névszerint Sirok várát és magát a falut, Verpelét, Nagyberék, Ráczfalu, Szajla, Rozsnyok, Tiribes, Püspöki, Kis- és Nagy-Bárkány, Jobbágyi, Luczin és Sámsonháza birtokot, Tar várost, Pásztó város harmadrészét, Rozsnyok és Tapazd pusztákat, Ágasvár és Fejérkő várhelyet, a dorogi és rátóti birtokrészeket, a nagybereki malmot Tarnapatakon és a tiribesit a Zagyván, a nagybereki, siroki és tari vámot, a Tar városhoz és várhoz tartozó Mátrahegyet és erdőségeket s mindezek összes jövedelmét, hasznát és tartozékait — egyik felében Guthi Ország Mihály nádornak, a másik felében meg Nánai Kompolti Miklósnak és ivadékaiknak adományozta.

E közben Tari György 1472. okt. 5-ike előtt magtalanul elhalt, s birtokai ezen a czímen a szent koronára, s így a királyra szálltak. Miért is Hunyadi Mátyás király 1472. okt. 5-iki kelettel megújítja adományát oly részletezéssel, hogy Tari György birtokainak egyik felét Ország Mihály nádor, az ő fia László, továbbá unokái, vagyis Ország János fia Imre és Zsigmond, a másik felét meg Nánai Kompolti Miklós és fia János kapják.¹

A mint a dolog nyilvánosságra jutott, *Pásztói László* 1472. okt. 25-én az egri káptalan előtt tiltakozott ezen eljárás ellen. Tari Györgyöt a birtokok eladásától, Guthi Ország Mihályt és Nánai Kompolti Miklóst azok elfogadásától, a királyt meg az odaadományozástól tiltotta el.²

Guthi Ország Mihály, Nánai Kompolti Miklós, Recski Miklós és Tamás s Kendi Gergely megígérték, hogy *Tari György* halála után az ő verpeléti, tari, pásztói, jobbágyi és siroki birtokainak gabona- és bor-kilenczedét, ménesbeli (equacialis) lovait, madarait, ökreit, barmait, ingóságait, házi eszközeit, saját ekéjével elmunkált vetéseit s ezeknek termését, továbbá a siroki várban levő fegyvereket és harci szereket, melyek zálogban vannak, az ő feleségének, Katalinnak visszaadják. A mint Tari György halála bekövetkezett, szavukat be is váltották, — miként az egri káptalan előtt 1472. okt. 11-én maga az özvegy elismeri.³

Katalin mint *Tari György* özvegye alperesként szerepel 1472-ben egy hatalmaskodási perben.⁴

¹ Ezen kötetben: Oklt. LXXX. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. LXXXII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklt. LXXXI. sz. okl.

⁴ Magy. Orsz. lev.: Dl. 17,393. sz.

Derencsényi Miklós fia Imre és István *Tari György özvegyét*, *Derencsényi János* leánya *Katalint*, az ő édes anyjának, született Serkei Margitnak nászajándékára és hozományára nézve kielégítették. Sőt az özvegy még azt is mind megkapta, a mi az atyai örökségből leánynegyed czímén neki járt. Miért is *Tari Györgyné* az ő figyelmes rokonait az egri káptalan előtt mindezekre nézve nyugtatja 1473. jan. 20-án.¹

Tari Rupert fia *György* Jobbágyi birtokot (Nógrád vm.) 3000 aranyforintért Nánai Kompolti János özvegyének, *Margitnak*, és Jakcsi András özvegyének, *Erzsébetnek*, zálogba adta. Királyi adományozás következtében azonban *Tari György* birtokainak a fele Nánai Kompolti Miklósról szállott. S ez mindemellett is 900 aranyforintot lefizetett édes anyjának, özvegy Margit asszonynak. De Nánai Kompolti Miklós időközben megszorult pénz dolgában. Miért is 1473. febr. 5-én Jobbágyi birtokból a fele részt, a mely tudniillik rá esett, 600 magyar forintért édes anyjának zálogosította el; de megígérte, hogy édes anyját ezen rész birtokában bárkivel szemben is megvédelmezi.²

Tari György Jobbágyi birtokát zálogba vetette saját nőtestvéreivel — *Margitnál*, a ki Nánai Kompolti János felesége, és *Erzsébetnél*, a kit Kusalyi Jakch András vett el feleségül. A zálogösszeget később Guthi Ország Mihály nádor, ennek fia László, Nánai Kompolti János fiának, Lászlónak az özvegye, Hedvig, és a gyermekei, János és Fruzsina, az ő kezeikhez lefizették. Miért is Nánai Kompolti János özvegye, született *Tari Margit*, továbbá Kusalyi Jakch András elhalt feleségének, született *Tari Erzsébetnek* a leánya, a kit Álmosdi Csöre István vett feleségül, 1474. febr. 12-én az összeg lefizetését nyugtatják s a Jobbágyi birtokot érintő zálogleveleket és beiktatásokat a maguk javára jövőben érvényteleneknek tekintik.³

Némethi Karthali István bizonyos tartozás czímén beperelte *Derencsényi Katalint*, a ki előbb *Tari Györgynek*, ennek halála után meg *Asszúpataki Hencz Pálnak* volt a felesége. Az esztergomi bíróság előtt már az ítélet meghozataláig eljutottak. Ekkor békéltetők közbelépésére 1475-ben így egyeztek ki: Asszúpataki

¹ Ezen kötetben : Oklt. LXXXV. sz. okl.

³ Ezen kötetben : Oklt. LXXXVII. sz. okl.

² Ezen kötetben : Oklt. LXXXVI. sz. okl.

Hencz Pál felesége Karthali Istvánnak ötven aranyforintot fizet és pedig két részletben (1475. márcz. 1. és ápr. 24.). Ha ezen határnapokat nem tartja meg, mivel keresztény esküjét ezáltal megszegi, nyomban elmarasztalják és Karthali István mindazt keresheti rajta, a mit előbb a bíróságnál már megnyert vele szemben.¹

Pásztói Jakab fia *László* és ennek fiai — *György*, *János* és *Miklós* — 1475. máj. 22-én Hunyadi Mátyás király előtt mind a saját, mind *Pásztói László* fia *Domokos*, *László* és *István*, mind *Pásztói János* fia *István* és *Mihály* nevében kijelentik, hogy a néhai *Tari György* birtokait érintő birtokjogukról teljesen lemondanak Guthi Ország Mihály és fia *László*, továbbá Nánai Kompolti János részére s mindazon okleveleket semmiseknek tekintik, a melyeken ezen birtokjoguk nyugodott.²

Guthi Ország Mihály nádor és fia *László*, továbbá Nánai Kompolti Miklós fia János arra kéri Báthori István országbírót hogy vezesse és iktassa be őket Ágasvár, Sirok és az elhagyott Fejérkö vár, Verpelét, Nagyberék, Ráczfalu, Szajla, Püspöki, Rozsnyok, Jobbágyi, Sámsonháza, Luczin, Kis-Bárkány s Nagy-Bárkány birtokok, a rozsnyoki és a thapazi puszták, Tar város, Mátra erdő, a siroki, nagybereki és tari vám tulajdonába, mivel boldogult *Tari György* ezeket náluk zálogosította el.

Az országbíró a beiktatással 1478. jún. 7-én az egri káptalant bízta meg. Királyi emberekül Recski Tamást és Miklóst, Félfalusi Pált, Berczeli Jánost, Szentmarjai Miklóst és Györgyöt nevezi meg.

Az egri káptalan Dersi Lászlót, a Szent-István király oltárának igazgatóját küldi ki; királyi ember minőségben pedig Recski Miklós szerepel. A beiktatás 1478. júl. 18-án folyik le. A szomszédok és határos birtokosok közül jelen van Szentmarjai György és Barnabás, Bodonházi László, Berczeli János, Raynald fia István, Apczy Máté, Füzesi Benedek és Dénes, Széki Márton, Recski Tamás és Antal, Asszúpataki Pál és Benedek, a kik közül senki sem mondott ellen.³

Szajoli István Tiribes birtokot, melyet neki *Tari Rupert* fia *György* vetett zálogba négyszáz magyar aranyforintért, 1490.

¹ Ezen kötetben: Oklt. XCIII. sz. okl.

³ Ezen kötetben: Oklt. XCVII. sz. okl.

² Ezen kötetben: Oklt. XCIV. sz. okl.

márcz. 29-én, Verebélyi Simon egri várnagynak, Verebélyi Györgynek és Pálnak ugyanennyiért zálogosította el.¹

Néhai Ország László és neje, Maróthi Ilona gyermekei — Mihály, Ferencz, János és Imre — a garam-szent-benedeki konventnek 1510-iki nyilatkozata szerint oly egyességre léptek boldogult *Nánai Kompolthi János* és *Guthi Ország Katalin* gyermekeivel — *Zsigmonddal* és *Ferenczczel*, hogy az egyik család kihalása esetén ennek a birtokai, a többek között *Tar* is, a másikra szállnak.²

A székesfehérvári keresztesek konventjének jelentése szerint *Guthi Ország László* és *Maróthi Magdolna* fiait — *Mihályt*, *Ferenczet*, *Jánost* és *Imrét* — *Nánai Kompolthi János* fiainak, *Ferencznek* és a megboldogult Zsigmondnak birtokaiba, a többek között «*Tar*»-ba is 1511-ben vezették be.³ Ez a két fél a következő évben oly szerződést köt, hogy valamelyikök elhalálása esetén a birtokokat — *Tart* is — a másik fél kapja.⁴

1525-ben Ország János váci püspököt és Ferencz, Imre s László nevű testvéreit beiktatják a többek között a pásztó-városi birtokrészbe, a tari birtokba és vámba.⁵

I. Ferdinánd király *Tart* 1560-ban Guthi Ország Kristófnak adományozza.⁶

Enyingi Török Ferenczet és feleségét *Guthi Ország Borbálát*, 1569-ben iktatják be a többek között *Thar* vár (castellum) birtokába, a melyet egyéb birtokokkal egyetemben részint hű szolgálat fejében, részint pénzért kaptak II. Miksa királytól.⁷

A Tari család történetéből kiviláglik, hogy *Tari Györggyel* a család férfiága kihalt, — női ágon azonban tovább élt. A később előforduló *Tar* nevű egyéneket tehát nem szabad a *Tari* családhoz sorolni.⁸

¹ Ezen kötetben: Oklt. CXII. sz. okl.

² Magy. Orsz. lev.: Dl. 22,011. és 22,012. sz.

³ Magy. orsz. lt.: Dl. 22,180. sz.

⁴ Magy. Orsz. lev.: Dl. 22,321. sz.

⁵ ... totali itidem porcione oppidi Pasztho, nec non totalibus itidem possessionibus Thaar cum tributo, seu telonio ibidem ... aliisque cunctis appertinenciis castri eiusdem Syrok et possessionis Thaar. (Magy. Orsz. lev.: Elenchus Neoreg. Act. fasc. T. XXI. 395. nr. 20.)

⁶ Magy. Orsz. lev.: Neoreg. Act. fasc. 402. nr. 31.

⁷ Magy. Országos lev.: Neoreg. acta. fasc. 242. nr. 3.

⁸ *Tar* nevű egyénekekkel többször találkozzunk. Így a többek között: Magy. orsz. lev. Neoreg. act. fasc. 355. nr. 22; fasc. 387. nr. 5; f. 938. nr. 36; f. 995. nr. 38. és 41; f. 1,110. nr. 24; f. 1,721. nr. 24.

A RÁTÓT (Ratold) nemzetségből származó PÁSZTÓI

RÁTÓT (I)

(PORCH) DOMOKOS királyi t

PÁSZTÓI (KAZAI, TARI) PORCH ISTVÁN mester 1265-
Mária királyné tárnok- és lovászmestere; 1265. Erzsébet királyné lov-
Aglent, Zsámbéki Henard fia Miklós leánya 1327-ben övze,

HASZNOSI DOMOKOS nádor;
1293. kir. tárnokmester. 1288—1307. 1347 †

HASZNOSI LÁSZLÓ (LACK) 1294. kir. étekfogó-mester; 1297. bán. 1283—1325.
1331 † Leustách fia Miklós ispán leánya 1290.

Pásztói (Hasznosi) Nagy Domokos mester
1347—1360.

László 1347. **Miklós** 1339. **N. leány** 1325. **Dorogi Olivér** 1325—1331. † **Tari István** 1347—1357.

Pásztói János (Domokos, István) mester
1395—1397. országbiró.
1347—1403. 1409 †
Katalin.

Margit 1373-ban Rimay Mihály özvegye.
István 1347—1356. 1360 †
Tari László mester 1347—1395.
Tari Lőrincz mester 1406. főpohárnok-mester 1382—1426.
János 1368—1395. 1402 †
István 1409. Domoszlói Zsófi.

Pásztói (Kazai) Kakas László mester.
Miklós egri egyházmegyei pap; 1387. szerémi püspök; 1394. pataki, 1395. pásztói plébános; 1389. pappá szenteltetett Bolognában; 1373—1395.
János 1373—1395.
Pásztói Kakas 1394—1420. Tur Czi:

Tari György 1454—1466. 1472 † magvaszakad. Derenchényi Katalin Ennek második férje Asszú-pataki Hencz Pál 1475—1479.

Tari Margit I. Nánai Kompolthy János özvegye 1463-ban. II. Férje Losonczy István, a bán fia. Margit 1465-ben ismét özvegy.

Tari Erzsébet Kussali Jakcsi András özvegye 1463-ban. 1474 †

Nánai Kompolthy Zsófi Medgyesaljai Mórocz László 1502 †

N. K. Miklós 1463—1473.

N. K. Venczel 1463.

N. K. László Adviga.

Zsófi Álmosdi Csöre István

János Guthi Ország Katalin

János 1474. **Fruzsina** 1474.

Nánai Kompolthy Zsigmond 1489—1502. **Ferencz** 1489.

Pásztói Miklós 1394—1425. 1432 †
Krisztina

P. István 1394—1395.

P. László 1394. 1395. küllői főesperes; 1424. prépost.

P. Imre 1394—1401. 1418 †
Domoszlói Demeter leánya Margit.

P. Domokos 1394.

P. János 1394—1414.

P. Lőrincz 1395.

János 1432—1441.

Domokos 1432.

Balázs 1432—1445.

István 1421.

Gergely 1424—1425.

Katalin Losonczy Dezső fia István leánya 1425.

Pásztói Pás 1445. cantor; I. Péter apostol prépos

Pásztói Miklós 1463—1492. 1493 †

P. György 1463—1509.

P. Domokos 1463—1503. 1524 †

1502. Eger várának

Pásztói Zsigmond 1524—1544.

Pásztói János¹⁾ 1557—1563. 1572 †
I. Spacsay Katalin. II. Bajony Zsófi.
(Ennek második férje: Kenderessy Boldizsár; a harmadik: Serjény Mihály.)

Katalin 1563—1567. 1590 †
Alagy Beken János

Pásztói 1524—1

Judit **András**

Pásztói 1576—159 I. Filep II. Pesthi

Gáspár 1592. **Ferencz** 1592. **Erzsébet** Rákóczy Zsigmond 1592.

Zsigmond 160

Pásztói János 1615.

Pásztói Orsolya 1602.

Pásztói György 1582—1615.

Pásztói Katalin 1602. Krucsay György.

Pásztói Zsigmond 1576—1587.

István 1582—1615.

Borbála 1583—1592. I. Polyánkai Chapy János. II. Gyulafi László.
Polyánkai Chapy Ferencz 1593.

Barius A

Demet Ferenc István

¹⁾ Ennek atyjára nézve nincs biztos adat.

²⁾ Pásztói Ferencz utódairól szól: Magy. Orsz. levéltár: Neoreg. Act fasc. 44. nr. 37.

SZTÓI, KAKAS és TARI családok leszármazása.

RATOLD).

* *
tárnokmester 1238. † 1265 előtt.

5—1301. Ismeretlen nevű leány † 1267.
vászsmestere. Móricz királyi tárnokmester a Pók nemzetségből.
egy.

FÜGGELÉK.

I PÁSZTÓI APÁTOK.

A) PÁSZTÓI CZISZTERCZI APÁTOK.

- Egyed* 1205 után és 1235 előtt.¹ *Ulrik* (Udelricus) 1472. decz. 24.⁶
I. 1275. előtt.² *Mulich Henrik* 1480—1483.⁷
Imbert 1277. okt. 4.³ *Lukács* 1502. decz. 6.⁸
Blondelus 1332.⁴ *Lukács (?)* 1568. előtt.⁹
Ulrik a XIV. században.⁵

¹ Ezen kötetben: 59. l.

² U. ott 61—62. l.

³ *Fejér*: Cod. Dipl. T. VII. Vol. II. 377. l.

⁴ Mon. Vat. Hung. Ser. I. T. I. 203. l.

⁵ Ezen kötetben: 65. l.

⁶ Ezen kötetben: Oklt. LXXXIV. sz. okl.

⁷ Ezen kötetben: 88—89. l.

⁸ Ezen kötetben: Oklt. CXXVI. sz. okl.

⁹ Ezen kötetben: 91. l.

B) COMMENDATOROK.

- Detre János* 1614. jul. 1. előtt.¹ *Svella György* 1659. május 6.
Sembery István 1614. júl. 1.² — előtt.⁸ — 1664. febr. 22. előtt.⁹
1637. jan. 15. után.³ *Kada István* 1664. júl. 26.¹⁰ —
Somogyi Ferencz 1637. szept. 17.⁴ 1690. febr. 2.¹¹
— 1654. okt. 19. előtt.⁵ *Zolnay András* 1690. máj. 26.¹²
Fejérpataky Mátyás 1654. okt. — 1702. máj. 5.¹³
19.⁶ — 1658.⁷

¹ Ezen kötetben: Oklevéltár CXLIV. sz. oklevél.

² U. ott.

³ *Vagner József*: Adalékok a nyitrai székeskáptalan történetéhez. 191. l.

⁴ Ezen kötetben: Oklt. CLIII. sz. okl.

⁵ U. ott: Oklevélt. CLVI. sz. okl.

⁶ U. ott.

⁷ *Vagner József*: Adalékok a nyitrai székeskáptalan történetéhez. 229. l.

⁸ Ezen kötetben: Oklt. CLVII. sz. okl.

⁹ Ezen kötetben: 98. l.

¹⁰ Ezen kötetben: Oklt. CLX. sz. okl.

¹¹ Ezen kötetben: 101. l.

¹² Ezen kötetben: Oklt. CLXXV. sz. okl.

¹³ Ezen kötetben: 120. l.

II. PÁSZTÓI RENDTAGOK.

<i>Haymo</i> (Hem) dékán	} 1277. ¹	<i>Henrik</i>	1388. ³
<i>Ulrik</i> őrszerzetes (custos)		<i>János</i>	
<i>Ádám</i> 1315. ²		<i>Tamás</i>	
		<i>Péter</i> 1526. szept. 7. után. ⁴	

¹ *Fejér*: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 377. —
Ezen kötetben: 62. l.

² Ezen kötetben: 69. l.

³ Ezen kötetben: 77. l.

⁴ *Békefi Remig*: A pilisi apátság története.
I. köt. 275. l.

III. RÉSZ.

OKLEVÉLTÁR.

I.

Buda. 1138. szeptember 3.

II. Béla király az édes atyja, Álmos herczeg által alapított dömösi prépostságot újabb javakkal, többek között a pásztói apáttal közös «Ubad» halastóval gyarapítja.

Fejér: Cod. Dipl. T. II. 94—109. l.

II.

1264.

(V.) István ifjabb király Örs földet Kompolth comesnek adományozza és a határok megjelölésénél a pásztói apát és konvent oklevelére hivatkozik.

Wenzel: Árpádkori Új Okmánytár XII. k. 692. l.

III.

1265.

(V.) István ifjabb király Ágasvárt és a pásztói apátság kegyúri jogát Domokos fia Isvának, a királyné lovászmesterének adományozza.

Wenzel: Árpádkori Új Okmánytár XI. 544—548. l. — *Fejér*: Cod. Dipl. T. IV. Vol. III. 289—294. l.

IV.

1270. szeptember 25.

V. István király Domokos mester fia István mesternek azt a jogot adományozza, hogy a pásztói apátság népei ügyében csak ő és senki más nem biráskodhatik.

Fejér: Cod. Dipl. T. V. Vol. I. 277. l.

V.

1272.

Kún László király átírja és megerősíti V. István királynak azon adományát, a mely szerint Domokos mester fia István mester a pásztói apátság fölötti kegyuri és birói jogot megkapja.

Fejér: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 50—54. l.

VI.

Buda. 1277. október 4.

Imbert pásztói apát és konventje Ujlak, Halász és Turaszerke határában levő földjeit — Róbert pilisi apát, Rátót István kegyúr és Kún László király főkegyúr beleegyeztével — hatvanöt márkáért eladják Farkas fia Móricznak, Ivánnak és Ivánkának.

Fejér: Cod. Dipl. T. V. Vol. II. 377—378. l.

VII.

Eger. 1331. május 12.

Az egri káptalan jelenti, hogy Baranyai Miklós és felesége Fedémes birtokot Heves vármegyében nyolcz márkáért örökbirtokul eladták László bán fiának Olivérnek — a Rátót nemzetségből.

Ezen kötetben: Oklt. XII. sz. okl.

VIII.

Vác. 1331. május 26.

A váczi káptalan jelenti, hogy Simon fia László fedémesi birtokrészét tizenkét márkáért eladta László bán fiának, Olivérnek.

Ezen kötetben: Oklt. XII. sz. okl.

IX.

1345. április 6.

Nógrád vármegye hatósága jelenti, hogy Ambró garábi prépost kérésére egy szolgabíró és egy várjobbágyot küldött ki s ezek a prépost szomszédait, köztük a pásztói apátot is eltiltották Garáb birtok használatától.

Nagy I.: Anjoukori Okmánytár IV. k. 495—496. l.

X.

Buda. 1352. május 10.

Miklós nádor Csetneki Benedek fia Péternek megengedi, hogy azon 50 márkát, melyet Pásztói Nagy Domokos fiának megöletéseért kellett lefizetnie, ne május, hanem július elsején törleszthesse le.

Nos Nicolaus, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, damus pro memoria, quod solucionem quinquaginta marcarum, marcam quamlibet quinquaginta sex grossis computando, quam iuxta continenciam litterarumstrarum prorogatarum magister Petrus, filius Benedicti de Chethnek, pro quo Ladislaus, filius Gregorii de Teresthne, cum litteris procuratoriis capituli Waciensis astabat, magistro Dominico Magno, filio Dominici condam palatini de Paztuh, pro quo magister Jacobus, filius Ponyk de Terenne, cum litteris procuratoriis capituli Agriensis adherebat, in octavis festi Sancti Georgii martiris, pro hemenda homicidii filii dicti magistri Dominici facere tenebatur coram nobis, ob petitionem comitis Thome, iudicis curie regie, parciumque procuratoribus instantissime postulantes, ad octavas festi Nativitatis Beati Johannis Baptiste proxime venturas, in quibus, mediantibus aliis litteris nostris conposicionalibus et solucionalibus in emenda homicidii premissi, idem magister Petrus eidem magistro Dominico alias quinquaginta marcas solvere tenetur, duximus prorogandam. Et licet dicta ultima solucio quinquaginta marcarum, iuxta seriem premissarum conposicionalium litterarumstrarum, in dictis octavis Beati Johannis Baptiste fieri debens, in estimacione condigna esse debuerit: tamen dictus procurator ipsius magistri Petri eundem, auctoritate procuratoris premissa, obligavit, ut idem magister Petrus eandem solucionem non cum estimacione, sed cum promptis grossis secundum quod alias premissas quinquaginta marcas in iam dictis octavis Sancti Georgii martiris solvere deberet et solvere teneretur coram nobis; et quod premissas soluciones, in toto centum marcas facientes, ipse magister Petrus a dictis octavis Sancti Johannis Baptiste nec litteris regalibus, reginalibus racione exercitus, nec aliqua alia cautela adinventata, ulterius valeret prorogare, prout adhuc eundem similiter procurator suus predictus, auctoritate pro-

1352. máj. 1.

1352. júl. 1.

1352. júl. 1.

1352. máj. 1.

1352. júl. 1.

curatoris prenotate; sponte obligavit coram nobis. Datum Bude,
decimo die termini prenotati. Anno Domini Millesimo tercentesimo
1352. máj. 10. quinquagesimo secundo.

Hátára ez van írva: Super solutione quinquaginta marcarum, marcam quamlibet
quinquaginta sex grossis computando, per magistrum Petrum de Chythnuk magistro Dominico
1352. júl. 1. Magno de Paztuh, in octavis festi Nativitatis Sancti Johannis Baptiste facienda coram nobis.
Zárlatán pecsét nyomaival.
Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban : Dl. 4,282. sz.

XI.

1357.

*Waldsteini Sigfrid, reini apát és a cisterciumi nagykáptalan
megbízásából visitor, Nagy Lajos királyunknak előterjeszti, mily
állapotban találta az egyes ciszterczi kolostorokat hazánkban és
az egyes apátságokban miként intézkedett.*

Illustrissime Princeps! Oracionibus continuis cum humili sui
recommendacione premissis, Serenitati Vestre declaramus: Quod
execucionem visitacionum nobis a generali capitulo per regnum
vestrum commissarum, gracia Dei et vestra cooperante, rite,
secundum ordinis consuetudinem finivimus. Statum quoque mona-
steriorum, prout invenimus et reliquimus, per infra scriptum modum
maiestati regie insinuamus.

In primis: Cum in *Pelisium* venimus, ipsum monasterium
invenimus, prout regia vestra magnificencia novit, in spiritualibus
et temporalibus quasi omnino desolatum; cui monasterio dominum
Henricum de Sancta Trinitate, auctoritate ordinarii, prefecimus in
abbatem; ipsoque confirmato, computacionem omnium rerum
claram audivimus. Cui iuxta taxam facultatum monasterii statuimus
pro tempore presentis anni duodecim monachos ibidem professos.
Et futuro tempore, adiuvante Deo et vestro auxilio, vigintiquatuor
semper Altissimo servituros habiturus; et nullum dubium nobis
est, quin ipsum monasterium per ipsum dominum abbatem refor-
metur. Census predicti monasterii de villis et possessionibus ducenti
et sexaginta floreni, item de theoloniis (igy) quadrigenti floreni et
quadraginta; preter decimam vini et bladi, que extendit se ad
triginta tunnellas, et preter molendinum ad aquas calidas; et
omnia tributa pro tunc erant obligata.

Item deinde ad monasterium de *Paschuch* (Pastro v. Parasluck,

filia Pelisii fund. 1190) venimus. Ibi abbatem et duos monachos reperimus et computacione audita mandavimus, quatuor monachos sacerdotes ibidem continue debere sustentari. Cetera vero, que emendacione indigebant, sub gravibus poenis fecimus emendari. Receperat per anni circulum de omnibus obvencionibus centum et quadraginta florenos.

Similiter in monasterio de *Bel* (de Beel Trium Foncium 1232 f.), in quo Christus non habet ubi caput suum reclinet; quia tamen abbatem et duos monachos invenimus, qui abbas satis diligens est pro paupertate sua recuperanda, vestre pie clemencie duximus ipsius monasterii reformationem humiliter recommendandam. Receperat per annum de omnibus obvencionibus quinque florenos.

Item deinde in *Cyps* venientes, reperimus ibidem abbatem utique virum omni honestate vite et morum venerabilem, qui duodecim monachos professos habebat; et monasterium iuxta ordinis nostri consuetudinem tam in spiritualibus, quam temporalibus per predicti abbatis industriam regitur. Cui iuxta facultatem dicti monasterii octodecim monachos professos statuimus continuis temporibus habituros; quem gracie regie signanter recommendamus. Receperant ibidem per annum de omnibus obvencionibus nonaginta marcas, que extendunt se ad ducentos et quadraginta quinque florenos.

Item denuo ad Danubium redeuntes, in monasterio de *Erchis* venimus, ubi abbatem tunc absentem, sed monachum aliquem professum non reperimus. Scilicet monasterium in omnibus collapsum, quod pro magna parte negligencie ipsius abbatis ex fidedignorum testimonio imputavimus. Unde ipsum ab officio abbacie deposuimus et ad Toplicam abbati suo remisimus.

Item deinde in *Zicador* venientes, ibidem abbatem senem, bonum quidem rectorem temporalium, sed spiritualium, proh dolor, magnum neglectorem invenimus; cui ob decrepitam etatem et suorum laborum utilitatem ad presens pepercimus: sed talia statuta pro emendatione spiritualium sibi reliquimus, quod nisi in isto anno duodecim monachos professos habeat et alia corrigenda corrigat, in futuro anno ab officio abbacie omnibus modis deponetur. Receperant ibidem per integrum annum ab omnibus obvencionibus centum et duas libras denariorum.

Item deinde ad monasterium *de Wardino Petri* venientes, abbatem anno preterito institutum cum duodecim monachis ibidem professis reperimus. Qui abbas a suo conventu et aliis vicinis multum commendatur. Sed et nos, quantum in temporalibus, ipsum sollicitum invenimus; in spiritualibus vero omnem emendacionem erga se et suos promisit; quam emendacionem etiam ipsi sub gravibus penis exequendam commisimus. Cuius monasterii computationem cum percepissemus, iudicavimus in ipso viginti quatuor monachos professos pro divino servicio bene posse sustentari; quem numerum sub certis penis infra breve tempus adimpleri mandavimus. Quem abbatem vestre gracie recommendamus. Receperant ibidem per annum de omnibus obvencionibus mille tercetos quadraginta florenos.

Item deinde in *Posaga* venientes, reperimus ibidem abbatem valde senem, circa temporalia satis sollicitum, et quantum in propria persona virum religiosum, qui suo monasterio multa bona fecit; sed iuxta dicti monasterii facultatem in numero personarum regularium et aliis quibusdam nostri ordinis statutis satis defecit; qui tamen omnia et singula sic emendare promisit: principaliter quod duodecim monachos ibidem professos pro divino servicio semper habeat et omnia emendanda firmiter promisit. Receperant ibidem ab anno Domini Millesimo tercentesimo quinquagesimo
1356. decz. 30. sexto feria sexta proxima post Nativitatem Domini, qua habita fuit
1357. máj. 8. visitacio, usque ad diem Beati Petri episcopi de omnibus obvencionibus triginta sex marcas.

Item cum de *Posaga* abbati de Toplica nostrum adventum per litteras nostras intimassemus, ipse abbas de *Toplica* personaliter ad nos in Posaga venit et cum maximo serio nobis proposuit, quod monasterium suum tali paupertate esset gravatum, quod ullo modo nec de pane, nec de vino, nec quibusdam aliis necessariis nobis saltem per unam noctem possit providere. Quod cum cordis nostri amiracione et gemitu percipientes, causam tante desolacionis et paupertatis de tam sollempni axiomatico scire volentes, diligenter a dicto abbate ipsarum requisimus. Qui respondit, quod gentes vestre ad exercitum euntes et inde advenientes omnia consumpserint et consumunt, et dicit se posse hoc ipsum coram vobis probare. Petivimus eciam, quot monachos haberet? Respondit: sex

professos se habere; de quo non minus, quam de sua paupertate mirabamur! Quibus auditis, ibidem non venimus, nec visitavimus; sed quia promisit, hoc anno capitulo generali se presentandum, sive veniat, sive non, in ipso capitulo definietur, quod iustum est et quod vestre placuerit voluntati de dicto monasterio Toplica. Quare eciam nobis clare rescribere mandetis per abbatem de Pelisio.

Item, quia tempus nequaquam nobis sufficit, ut in *Egris* et in *Kiers* (seu Chretz) personaliter veniremus propter generale capitulum, abbatem de Egris in Waradino Petri vocavimus; qui et magnam paupertatem allegat; qui sex monachos de cetero tenebit. Sed abbas de Kertz modo tredecim monachos tenet; cuius visitationem commisimus patri suo abbati de Egris faciendam iuxta formam, quam in aliis monasteriis observavimus.

Item in *Bocham* similiter venire non potuimus, sed abbati de Pelisio vices nostras commisimus ibidem. Sed, ut veraciter percepimus, abbas illius loci pessime gubernat et inutilis est ille ecclesie. Eciam percepimus illum a regimine deponi; si tamen aliquis bonus loco sui et utilis ecclesie inveniri possit, qui ibidem substituatur. Sed eciam alia monasteria, que vix merentur dici monasteria, videlicet in *Abraham*, in *Bernaw*, in *Agrem*, quorum abbatibus diserte percepimus, ut de cetero religiose vivant sub privatione totius honorum.

Item noverit Serenitas Vestra, quod omnibus nostris statutis duo specialiter inseruimus: Unum videlicet, quod de cetero in omnibus monasteriis Ungari, sicut et alie nationes recipiantur. Secundum, quod nullus monachus vagans vel fugitivus in quocunque monasterio recipiatur, nisi proprii abbatis datas litteras testimoniales secum deferat. Ceterum, Serenissime Princeps! hoc pro firmo teneat Vestra regia Clemencia, quod ordo noster de cetero monasteria regni vestri melius respiciet et nequaquam, sicut hucusque, sinet tantas inordinationes in regno vestro audiri. Quare pure pro Dei pietate et ipsius ordinis honore ipsum habeatis in sinu clemencie vestre fervencius recommendatum; et quidquid pro nunc, veli mposterum circa ipsum ordinem placuerit ordinandum, hoc generali capitulo mandatis exequendum; et certissime teneatis, quod ad vestrum beneplacitum capitulum generale semper erit paratum.

A reini (de Runa) cziszterczy apátság levéltárából közölte Kiekh Ivo rendtag a «Cistercienser-Chronik» 1895. évfolyamában 11—14. l.

XII.

Visegrád. 1373. december 11.

Imre nádor azon perben, mely Födémest birtok miatt egy részről Rátóti László bán fia Olivérnek özvegye és leánya, másrésztől meg Nagy Domokos fia János, Pásztói István fia László, Kakas János fiai, László és János között folyt, előzetes vizsgálatok meg ejtése után a váczai káptalant bízza meg, hogy amazokat, mivel Födémest pénzért vették s így jogos tulajdonosok, a tőlök elvett birtokba iktassák be.

1373. decz. 5.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Wachiensis Emericus, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, amicitiam paratam cum honore. Noveritis, quod nobiles domine relictæ et filia Olyverii, filii Ladislai, condam bani, in quindenis ferie secunde proxime post festum Beate Elizabeth, iuxta continenciam litterarum capituli ecclesie Agriensis evocatoriarum, domino nostro regi rescriptionalium, de speciali reginali mandato et commissione in figura nostri iudicii personaliter comparendo, contra Johannem, filium Dominici Magni, Ladislaum et Johannem, filios Johannis dicti Kakas, ac Ladislaum, filium Stephani de Pazto, eadem litteras evocatorias dicti capituli ecclesie Agriensis anno in presenti emanatas, asserentes accionem et propositionem earum litteris contineri in eisdem, nobis presentarunt inter cetera declarantes, quod ipse nobiles domine regie dixissent maiestati, quod Johannes, filius Dominici Magni, Ladislaus et Johannes, filii Johannis dicti Kakas, ac Ladislaus, filius Stephani de Pazto, tributum montis vinearum, in facie possessionis ipsarum empticie, Fedemus vocate, existentium, proveniens potencialiter pro se recepissent, circa viginti tunellas vini ipsamque possessionem pro se occupassent, ipsis dominabus exclusis de eadem; et dum pridem ipse dominus noster rex per fidelem servum Nicolaum, filium Gregorii, litteratorie in dominium eiusdem possessionis introduci, eam eis restatui, ablataque reddi facere commisisset, ipsi nobiles, parvipensis mandatis ipsius domini nostri regis, eandem possessionem restatuere non permisissent et ablata reddere recusassent, prout hec ipse dominus noster in litteris dicti magistri Nicolai vidisset contineri. Super quo

idem dominus noster rex fidelitati prescripti capituli Agriensis firmiter precipiendo mandasset, quatenus ipsorum mitterent hominem pro testimonio fidedignum; quo presente, homo suus regius infra-declarandus, scita premissorum veritate, evocaret prelibatos nobiles, cum universis ipsorum instrumentis litteralibus, si qua super ipsa possessione haberent confecta, personaliter, et non per procuratorem, in suam specialem presenciam ad quintumdecimum diem diei ipsius evocationis super crastinacione contra dominas prenotatas rationem premissorum reddituros. Et post hec premissorum seriem, ut fuerit expediens, ipsi domino nostro regi fideliter rescriberet capitulum ecclesie Agriensis prenotatum. Voluisset eciam ipse dominus rex et commisisset, ut dictis nobilibus ibidem palam et manifeste per hominem suum regium committeretur, ut si venirent et de premissis se emendarent bono modo, benequidem; alioquin ipsas dominas in dicta possessione statui et introduci faceret, contradiccione ampliori non obstante. Ipsum itaque capitulum ecclesie Agriensis mandatis ipsius domini nostri regis obedire cupiens, unacum Demetrio de Beleser, homine regio, dominum Nicolaum sacerdotem, magistrum altaris Sancte Anne in eadem ecclesia Agriensi, transmisisset pro testimonio ad premissa exequenda. Qui demum ad eos reversi, eisdem concorditer retulissent isto modo: Quod ipsi ab omnibus, quibus decuisset et licuisset, nobilibus videlicet et ignobilibus, ac aliis cuiusvis status et condicionis hominibus, palam et occulte, diligenter eciam et conscienciose inquirentes, talem invenissent et scivissent veritatem: Quod prefatus Johannes, filius Dominici Magni, Ladislaus et Johannes, filii Johannis dicti Kakas, ac Ladislaus, filius Stephani de dicta Paztoh, anno in presenti tributum montis vinearum, in facie dicte possessionis ipsarum empticie, Fedemus vocate, existencium, proveniens pro se recepissent; attamen numerus dictarum tunellarum ipsis constare non potuisset, dictam possessionem Fedemus pro se occupando, dictisque dominabus exclusis de eadem, ac alia premissa et premissorum singula irrogassent modo prenotato. Hisque peractis, iidem regius et dicti capituli Agriensis homines prefatos nobiles, feria secunda proxima post festum Beate Elyzabeth iam preterita, in porcione ipsorum possessionaria, in dicta Paztoh habita, contra prefatas nobiles dominas ad exhibendum dicta eorum litteralia instrumenta, si qua super

1373. decz. 5.

1373.

1373. nov. 20.

1173. decz. 5. ipsa possessione haberent confecta, personaliter et non per procuratorem ad predictum quintum decimum diem diei ipsius evocationis sine crastinatione regiam evocassent in presenciam, se ipsos bono modo de premissis emandatueros. Dehinc eedem domine in eo, ut dicta possessio, Fedemus vocata, ipsis de iure pertineat et pertinere debeat, in huius declaracionem quasdam litteras vestras privilegiales alphabeto intercisas nobis produxerunt. Quarumquidem predictarum litterarum vestrarum privilegialium series in hunc modum se habebat: Capitulum ecclesie Wachiensis universis Christi fidelibus presencium noticiam habituris salutem in Domino sempiternam. Presentis enim vite negocia consumit oblivio, nisi litterarum testimonio fideliter perennentur. Eapropter presentis etas et future successionis noscat posteritas, quod magistro Olyverio, filio Ladislai, condam bani, de genere Ratolt, ab una parte, Nicolao, filio Blasii de Baranya, pro se et pro nobili domina consorte sua, filia videlicet Symonis, filii Benedicti de Nemety, astante sibi Ladislao, filio Symonis, filii Benedicti, ex altera, in nostri presenciam personaliter constitutis, exhibuerunt nobis quasdam litteras clausas super empcione cuiusdam possessionarie porcionis honorabilium virorum capituli ecclesie Agriensis confectas, petentes nos instanter, ut propter maiorem eiusdem et confirmacionis ipsius securitatem ipsas litteras nostris litteris privilegialibus confirmaremus. Quarum quidem litterarum tenor talis est: Nos capitulum ecclesie Agriensis damus pro memoria, quod Nicolao, filio Blasii de Baranya, pro se et pro nobili domina consorte sua, filia videlicet Symonis, filii Benedicti de Nemety, Clara nuncupata, ex una parte, et Olyverio, filio Ladislai, condam bani, de genere Ratolt ab altera, coram nobis personaliter constitutis, per eundem Nicolaum, filium Blasii, suo et nomine dicte nobilis domine consortis sue propositum extitit et relatum, quod quartam partem cuiusdam possessionis, Fedemus vocate, in comitatu Heweswyvariensi, iuxta fluvium Zagya existentis, videlicet totam porcionem ipsorum in eadem possessione, Fedemus vocata, que dicte nobili domine in expedicionem quarte sue filialis iuxta regni consvetudinem provenisset, cum omnibus utilitatibus et pertinenciis suis et loco molendini super eodem fluvio Zagya — — item sylvis — pratis et vineis — — dictus Nicolaus —, quod pro dicta nobili domina, consorte sua, coram nobis dedit et

vendidit eidem Olyvero pro octo marcis grossorum iure perpetuo et irrevocabiliter possidendam; sed quia super eo, utrum dicta nobilis domina, filia memorati Symonis fuerit et utrum dicta vendicio prefate porcionis possessionarie ex permissione et consensu — — — — — fuisset, — — — — — non constabat: pro eo — — — — —

duximus destinandum, qui una cum ipsis partibus iterato ad nos reversus nobis retulit, quod dicta nobilis domina, prout a nobilibus et ignobilibus, et specialiter a iudice et iuratis de villa Paztoh rescire potuisset, filia eiusdem Symonis esset — — — — —

porcionis possessionarie ex permissione — — — — — facta fuisset — — — — — Nicolaum, maritum suum, ipsam porcionem possessionariam vendere permisisset, nec aliquis ex vicinis suis pro dicta venditione eandem nobilem dominam — — — — — maritum suum contradixisset.

Datum in dominica proxima post festum Ascensionis Domini anno eiusdem Millesimo tercentesimo trigesimo primo.¹ Nos itaque iustis et legitimis petitionibus eorundem predictorum amicablem inclinantes, ac iuri communi — — — — — ipsas litteras, omni sui parte iustas repertas, de verbo ad verbum presentibus inseri, sigilloque nostro fecimus sigillari. Per Ladislaum, filium Symonis, filii Benedicti predicti, extitit coram nobis relatum viva voce, ut suam porcionem possessionariam in dicta possessione, Fedemus vocata, vendidisset, dedisset et credidisset similiter cum omnibus utilitatibus et pertinenciis universis, pro duodecim marcis grossorum, perenniter plene receptis et habitis, dicto magistro Olyverio et per eum suis heredibus, heredumque suorum successoribus permittentibus suis commetaneis, prout prenotata domina suam quartam eidem vendiderat. Cuiusque quidem possessionis cursus metarum sic distinguitur: Prima siquidem meta incipit de Matra, descendit per Kevespataka per pratum, Chyngad dictum, tunc cadit ad fluvium Zagyva, que distinguit a possessione Nemety iobagionibus eiusdem Paztoh; a parte meridionali similiter de Matra separat infra posses-

1331. máj. 12.

¹ Az egri káptalannak ezen kiadványa megvan az Anjoukori Okmánytárban (II. 531—532. l.) is.

sionem, Zenthiaab vocatam, meta vinee Petri, fili Tensul, et descendit deinde per partem Zenthiaab, per rubum spinarum cadit ad predictum fluvium Zagyva, ubi terminatur. In cuius rei memoriam presentes alphabeto bipertitas eidem concessimus sigillo nostro sigillatas. Datum per manus discreti viri magistri Friderici, lectoris ecclesie nostre, in festo Sancte Trinitatis, anno Domini prenotato. 1331. máj. 26. Johanne preposito, Dethmaro cantore, Alexio custode, Paulo Bachyensi, Nicolao preposito de Teneu, et aliis dominis archidiaconis et canonicis multis presentibus, in ecclesia Beate Virginis Deo iugiter famulantibus.¹ Quarum exhibicionibus factis, preallegatis nobilibus in presentibus superius nominatis ad ipsas quindenae predictae ferie secunde non venientibus, nec mittentibus, seque aliis litteris nostris mediantibus in iudiciis agravari permittentibus: prefate nobiles domine in premissis iudicium et iusticiam per nos sibi dari postularunt, equitate suadente. Verum quia preallegatus Nicolaus, filius Blasii de Baranya, in sua et predictae nobilis domine, consortis sue, filie videlicet Symonis, filii Benedicti de Nemety, quartam partem iamdictae possessionis Fedemus, in predicto comitatu Heweswyvariensi, iuxta fluvium Zagyua adiacentis, videlicet totam porcionem ipsorum, ratione dicti iuris quartalicii ipsi domine datam, coram predicto capitulo Agriensi prefato Olyverio pro octo marcis grossorum, memoratus eciam Ladislaus, filius Symonis, filii Benedicti, porcionem suam possessionariam, in eadem possessione Fedemus existentem, preallegato Olyverio, filio Ladislai condambani, pro duodecim marcis grossorum, in predicto anno Domini 1331. Millesimo tercentesimo trigesimo primo, in vestri presencia, cum universis suis utilitatibus in facie eiusdem existentibus in perpetuum vendidisse ex serie predictarum litterarum vestrarum et ipsius capituli ecclesie Agriensis clare adinveniebantur; — preallegatis Johanne, filio Dominici Magni, Ladislao et Johanne, filiis Johannis dicti Kakas, ac Ladislao, filio Stephani de Paztoh, ad reddendam rationem premissae possessionarie occupacionis ad predictas quindenae non venientibus, nec mittentibus, nec litterali eorum munimenta, si qua super dicta possessione Fedemus haberent confecta, exhibere curantibus; sicque iuxta preallegatum ipsius domini nostri regis edictum ipse domine in dominium predictae possessionis Fedemus,

¹ Rövidítésekkel ezen oklevél olvasható az Anjoukori Okmánytár II. 535. lapján is.

contradiccione ampliori non obstante, introduci ac eadem ipsis statui, ac prescripti nobiles racione ipsius possessionarie occupacionis et exclusionis et dictorum vinorum ablacionis vice secundaria evocari debere agnoscebantur: idcirco vestram amicitiam presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo presente Petrus, filius Andree, homo noster, de curia nostra ad hoc specialiter destinatus, in octavis festi Epiphaniarum Domini proxime venturis ad faciem dicte possessionis Fedemus vocate, vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, statuatur eandem et relinquatur cum quibuslibet suis utilitatibus, in superficie eiusdem adiacentibus, memoratis nobilibus dominabus, contradiccone prescriptorum nobilium et aliorum quorumlibet non obstante. Quibus sic prehabitis, iamdictos magistros Johannem, filium Dominici Magni, Ladislaum et Johannem, filios Johannis dicti Kakas, ac Ladislaum, filium Stephani de Paztoh, super facto dicte possessionarie occupacionis atque exclusionis, pariter et dictorum vinorum ablacionis et non restitutionis perhemptorie responsuros racionemque efficacem reddituros, contra sepedictas nobiles dominas ad octavas die (így) Cinerum proxime venturas sine crastinacione personaliter et non per procuratorem nostram evocetis in presenciam; et post hec ipsius possessionarie statucionis et evocacionis seriem cum nominibus evocatorum ad easdem octavas diei Cinerum nobis amicaliter rescribatis. Datum in Wysegrad, septimo die termini prenotati. Anno Domini Millesimo tercentesimo septuagesimo tercio.

1374. jan. 13.

1374. febr. 22.

1374. febr. 22.

1373. decz. 11.

Hátára ez van írva: Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Wachiensis pro nobilibus dominabus, relicta et filia Olyverii, filii Ladislai, condam bani de Ratholt, contra Johannem, filium Dominici Magni, Ladislaum et Johannem, filios Johannis dicti Kakas, ac Ladislaum, filium Stephani de Paztoh, super possessionaria statucione, in octavis festi Epiphaniarum Domini per nostrum et vestrum homines modo intrascripto fienda et ad octavas diei Cinerum nobis est reportanda et ad easdem octavas sine crastinacione evocatoria.

jan. 13.

febr. 22.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije nagyon rossz állapotban a magyar országos levéltárban: Dl. 2,658. sz.

XIII.

Vác. 1374. január 17.

A váczai káptalan jelenti a nádornak, hogy László bán fia Olivérnek az özvegyét és leányát iktatta be Födemes birtokba a Pásztóiakkal és Kakasokkal szemben; ezeket meg a nádori bíróság elé idézte.

Magnifico viro domino Emerico, regni Hungarie palatino et iudici Comanorum, amico eorum honorando capitulum ecclesie Wachiensis amicitiam paratam cum honore. Vestra noverit amicitia, quod nos, receptis litteris formam vestri iudicarie commissionis in se denotantibus, unacum Petro, filio Andree, homino vestro in eisdem litteris vestris nominatim expresso, ad infrascripta negocia exequenda Valentinum, sacerdotem, chori ecclesie nostre prebendam, pro nostro testimonio transmisimus fidedignum. Qui demum ad nos reversi, nobis conformiter retulerunt isto modo: Quod
1374. jan. 13. ipsi in octavis Epiphaniarum Domini proxime preteritis, iuxta continenciam earundem litterarumstrarum adiudicatoriarum, ad faciem possessionis, Fedemes vocate, vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime convocatis, presentibus accessissent; eandem possessionem Fedemes, cum quibuslibet suis utilitatibus, superficie eiusdem adiacentibus, nobilibus dominabus relicte et filie Olyverii, filii Ladislai condam bani, contradiccione Johannis, filii Dominici Magni, Ladislai et Johannis, filiorum Johannis dicti Kokas, ac Ladislai, filii Stephani de Paztoh, et aliorum quorumlibet, non obstante, statuissent et reliquissent pro perpetuo possidendam. Quibus sic habitis, prefatos magistros Johannem, filium Dominici Magni, Ladislaum et Johannem, filios Johannis dicti Kokas, ac Ladislaum, filium Stephani de Paztoh, super facto dicte possessionarie occupationis, Fedemes vocate, atque exclusionis et vicinorum ablacionis et non restitutionis perhemptorie responsuros, veritatemque efficacem reddituros contra predictos nobiles dominas
1374. febr. 22. ad octavas diei Cinerum proxime venturas sine crastinacione, personaliter, et non per procuratorem in vestram evocassent presenciam. Datum quinto die evocationis prenotate. Anno Domini Millesimo
1374. jan. 17. tercentesimo septuagesimo quarto.

Hátára ez van írva: Pro nobilibus dominabus relicta et filia Olyverii, filii Ladislai condam Bani de Ratold, contra Johannem, filium Dominici Magni, Ladislaum et Johannem,

filios Johannis dicti Kokas, ac Ladislaum, filium Stephani de Paztoh, super possessionaria
statucione in octavis festi Epiphaniarum Domini, per nostrum et vestrum homines modo 1374. jan. 13.
infrascripto facta, relatoria, et ad octavas diei Cinerum vobis est reportanda et ad easdem 1374. febr. 22.
octavas diei Cinerum sine crastinacione evocatoria.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papírra írt eredetije a magyar országos levéltárban: Dl. 6,181. sz.

XIV.

Visegrád. 1382. június 15.

Pásztói Domokos fia János és Tari István fia László Nagy
Lajos király előtt kinyilvánítják, hogy összes birtokaikat két részre
osztják; s a ki ez ellen vét. birságot rónak rá.

Ezen kötetben; Oklevéltár LXXIV. sz. okl.

XV.

Buda. 1382. november 26.

Erzsébet királyné a budai káptalannak megparancsolja, hogy
Tari István fia László mestert és fiait Kis-Luczin birtokba iktassa be.

Ezen kötetben: Oklevéltár XXXII. sz. okl. átiratban tartalmazza.

XVI.

Buda. 1382. november 26.

Erzsébet királyné Kis-Luczin birtokot Nógrád vármegyében,
Ponya fia László magvaszakadtával, Tari István fia László mester-
nek adományozza.

Ezen kötetben: Oklevéltár XXXII. sz. okl. átiratban tartalmazza.

XVII.

Buda. 1383. november 5.

A budai káptalan jelenti, hogy Erzsébet királyné parancsára
Tari István fia László mestert és fiait Kis-Luczin birtokába be-
iktatták.

Ezen kötetben: Oklevéltár XXXII. sz. okl. átiratban tartalmazza.

XVIII.

Buda. 1387. ápril 13.

Zsigmond király Siklós várát, melyet Siklósi Gyula fia Miklós a Horváthy Palisnay-féle lázadásban való bűnrészség miatt elvesztett, hű katonáinak, a Pásztói család tagjainak adományozza összes tartozékaival együtt.

Nos Sigismundus, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc. ac marchio Brandenburgensis ect., memorie commendantes tenore presencium significamus, quibus expedit, universis, quod cum Johannes, filius Petri, filii Pauli de Horuathy et frater Johannes crucifer, filius Johannis de Palisna, nostri et Sacre Corone nostre notorii infideles, agregata sibi caterva malorum hominum, nostrorum videlicet similiter infidelium post tempus coronacionis nostre, pridem annuente Domino feliciter in regem dicti regni nostri Hungarie facte, ad castrum et civitatem Quinque-Ecclesiensem, in despectum et vilipensionem ac opprobrium nostre maiestatis manu potenti venientes, ipsa civitate Quinque-Ecclesiensi penitus derobata et in predam posita, claustris eciam et ecclesiis Dei, in quibus divinorum administratores variorum habituum, videlicet persone religiose et seculares perseverassent, destructis et devastatis, castrum predictum fortiter circumvallando et obsidendo, expugnare machinati extitissent, ac in plerisque locis possessiones fidelium nobilium regni nostri cremati (így) et depredati (így), nonnullos homines utriusque sexus captivari et abduci, ac homicidia non modica perpetrari fecissent: Nicolaus, filius Gyule de Soklos, ipsis utrisque Johanni condem bano, sed et priori in fastidium nostri regalis culminis cum tota sua potencia personaliter adherendo, et adversus nostros fideles hostiliter bellando, ac cum ipsis nostris infidelibus procedendo, eisdem in pretaxatis eorum pravis nephariis et maliciosis cunctis actibus et sevissimis sceleratis singulis processibus, toto nisu et conamine, in grande derogamen nostri honoris, opitulanciam auxilium non modicum prebuisse, imo premissa omnia cum eisdem infidelibus unanimiter et conformiter parili indecenti actu commisisse, irrogasse et perpetrasse indubie perhibetur et clara experientia dictante incunctanter attestatur. Pro eo nos suscepti

regiminis officio, cui interest, subditis fidelibus sinum dilectionis pandere et proterviam infidelium condigne ultionis lima elidere sane inducti, unacum prelati, baronibus, militibus et pocioribus processibus regni nostri, de pretaxatis ipsius Nicolai pravis actibus et nephariis processibus plenam et sinceram certitudinem habentibus, et iuri consonum decretum subnotandum nostro in conspectu proferentibus, sana et matura deliberacione exinde prehabita et sententia veridica lata, prefatum Nicolaum, filium Gyula, sicuti notorium infidelem ipsius Sacre Corone et nostre regalis maiestatis, et suos heredes mera nostre regie potestatis plenitudine, perpetue infidelitatis indelebili nota ferientes et in solidum innodantes, universisque suis possessionibus et quibuslibet porcionibus possessionariis, ubicunque inter ambitum dicti regni nostri Hungarie habitis et quovis nomine appellatis, presertim castro eidem Soklos antefato et cunctis villis, possessionibus, terris et tenutis, ac quibuslibet commoditatibus ad idem castrum ab antiquo spectantibus, et per eundem Nicolaum nostrum notorium infidelem hactenus quoquomodo possessis, et iuxta regni nostri ritum iuridice requirere quopiam titulo inceptis, et in lite de presenti vertentibus, in Baranya et ceteris regni nostri comitatibus ubicunque habitis, qualitercunque vocitatis, ac ius suum concernentibus, prorsus et per omnia privavimus et spoliavimus, imo perhempniter privamus, spoliamus et irrevocabiliter effective alienamus; et ipsa cuncta iura possessionaria nostris regiis manibus previa ratione vendicamus et applicamus presencium patrocinio mediante, ipsis Nicolao et suis heredibus, sicuti nostris regiis infidelibus perpetuum silentium inponendo de eisdem. Quibus sic legitime et sane, ut est prehabitu, per nos, ipsosque prelatos et barones nostros diffinitis, tandem fideles nostri dilecti milites, magistri Ladislaus et Johannes, filii Kokas, item Johannes, filius Dominici, et Ladislaus filius Stephani nobiles de Paztoh, generacionis Ratold, ad nostre serenitatis venientes presenciam, propositis eorum fidelitatibus et serviciis olim serenissimis principibus, dominis Lodovico regi, patri, et Elizabeth, matri beatarum recordacionum, ac eciam Marie consorti nostris karissimis reginis Hungarie, necnon tandem nobis locis et temporibus opportunis exhibitis, pretaxata cuncta ipsius Nicolai, filii Gyule, nostri infidelis iura possessionaria, signanter annotatum castrum ipsius,

Soklos vocatum, simulcum universis iuribus, iurisdiccione et pertinenciis previa ratione ad manus nostras regias rite devoluta et legitime redactum a nobis sibi ipsis et eorum heredibus perpetuo et hewm dari et offeri postularunt. Nos itaque considerantes, ut parvi meriti censeretur fidelitas, si infidelitas remaneret impunita, animadvertentes etiam fidelitates et fidelium serviciorum merita ipsorum fidelium nostrorum militum, quibus idem primitus dictis olym inclitis principibus dominis Lodovico regi patri, et Elizabeth matri, ac etiam Marie coniugi, reginis Hungarie nostris karissimis, necnon postremo nostre celsitudini, in cunctis nostris et regni nostri negociis ac agendis, prosperis et adversis sumpma cum fidelitate, agilitate strenua et sollicitudine indefessa, non pariendo rebus et persone, studuerunt et adhuc anhelant intrepide complacere: licet pro tot et tantis fidelitatum ipsorum obsequiis multo plura antidotum premia a nobis mererentur, in aliqualem tam premissorum serviciorum eorum reconpensationem, et etiam ad ipsorum humilem et devotam supplicationis instanciam nobis porrecte, prelibatum castrum ipsius Nicolai, filii Gyula, nostri infidelis, Soklos nuncupatum, in dicto comitatu de Baranya situm, ad manusque nostras regias, uti memoravimus, legitime redactum, effective simul cum omnibus villis, possessionibus, porcionibus possessionariis et iuribus dicti Nicolai ad idem castrum pertinentibus et etiam cetera iura eiusdem possessionaria, in prefato comitatu de Baranya et aliis ubilibet et in quibusvis comitatibus habitis et existencia, ac quovis nominis vocabulo vocitatis et appellata, ut puta tam ea, que apud manus ipsius nostri infidelis hucusque pacifice extiterunt, quam etiam super quibus in lite procederetur, vel eius ius et iurisdiccione conspicerent, similiter ex eorundem prelatorum et baronum nostrorum nobiliumque et procerum consilio et induccione, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis universis, videlicet silvis, pratis, nemoribus, molendinis, tributis, aquis, aquarumque decursibus et ceteris utilitatibus ipsarum integritatibus, sub suis veris metis et antiquis, quibus per ipsum Nicolaum nostrum infidelem hactenus rite habite extiterunt et possesse, nove donacionis nostre titulo et omni eo iure, quo previa ratione nostre spectant collacioni, memoratis magistris Ladislao et Johanni, filiis Kokas, Johanni, filio Dominici, et Ladislao, filio Stephani

de dicta Paztoh, fidelibus militibus nostris, et eorum heredibus ac cunctis superstitibus et posteritatibus mera nostra regali auctoritate dedimus, donavimus et contulimus, ymo damus, donamus et conferimus per ipsos, eorumque successores et posteros universos iure perpetuo et irrevocabiliter possidendum, tenendum et habendum, sine tamen preiudicio iuris alicuius; presentes eciam in forma nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in spe fuerint reportate. Datum Bude, sabbato proximo post festum Pasce Domini. Anno eiusdem Millesimo tercentesimo octuagesimo septimo. 1387. apr. 13.

Pecsét nyomaival.

Hártyára írt eredetije a magyar országos levéltárban: Dl. 7,243. és 7,242.

XIX.

Buda. 1387. november 20.

Konrád bélháromkúti cziszterczi apát Csokva nevű birtokát, mivel nem tudja benépesíteni, hat évre Pásztói Kakas Lászlónak adja át évi 35 forintért, — oly kikötéssel, hogy a hat év lefolyása után a birtokot visszaveheti.

Sigismundus, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. ac marchio Brandenburgensis etc., memorie commendamus per presentes: Quod religioso viro domino fratre Conrardo, abbate monasterii ecclesie beate Marie Virginis Triumphancium de Bel, ordinis Cistarsiensis (így), ab una, et magistro Ladislao, dicto Kakas de Paztoh, parte ab altera coram nobis personaliter constitutis, per predictum dominum Corardum (így) abbatem propositum et relatum extitit loquele sue modulis nostre maiestati eomodo: Quod ipse quandam possessionem, sew terram dicti monasterii sui desertam et incolis omnino destitutam, Chokwa nuncupatam, in comitatu de Borsod sitam, eo quod idem dominus abbas ipsam possessionem asserit non posse populorum multitudine eo modo augmentare et agregare: ideo ipse eandem, cum omnibus suis utilitatibus, obvencionibus et quibusvis reddituum fructuositatibus, per sex annorum deinceps consequenter vergencium perfecta spacia, prefato magistro Ladislao, dicto Kakas, subterrestri feudali, eo pacto et sub hac condicione concessisset possidendam, imo con-

tulit coram nobis, ut idem magister Ladislaus singulis annis, in octavis festi Annunciacionis Virginis gloriose, singulos triginta quinque florenos, per centum denarios singillatim numerandos, ipsi domino abbati et suo monasterio plenarie et integre persolvere debeat et teneatur; plenam duppli pecunie insolute pretaxate incursum, si quopiam anno, usque tempus conplecionis ipsorum sex annorum prefixum obmiserit terminum in solvendo, prout ad hec seipsum idem Ladislaus sponte obligavit coram nobis, testimonio presencium mediante; hoc interserto, ut elapsis ipsorum sex annorum spatiis, dum et quando prefatus dominus abbas possessionem antefatam, quomodocunque per ipsum magistrum Ladislaum remelioratam, ab eodem Ladislao rehabere voluerit, tunc idem Ladislaus ipsam possessionem, absque alicuius strepitu iudicii et in causam attraccione, eidem domino abbati et suo conventui difficultate sine omni remittere et resignare deberet et teneretur effective. Datum Bude, secundo dic festi beate Elisabeth regine. Anno Domini Millesimo tercentesimo octuagesimo septimo.

1387. nov. 20.

Hártyára irt eredetije: Báró Radvánszky Béla levéltárában Sajó-Kazán. Fasc. 9. nr. 15.

XX.

Gesztes. 1388. november 1.

Zsigmond király beleegyezik, hogy Tari István fia László Sirok várát kiválthassa Domoszlói Gergely fia Miklóstól, — de kiköti, hogy ő is átadja majd a királynak vagy utódainak, ha a zálogösszeget idővel neki lefizetik.

Nos Sigismundus, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc., marchioque Brandenburgensis, etc., memorie commendantes tenore presencium significamus, quibus expedit, universis, quod nos considerantes fidelitates magistri Ladislai, filii Stephani de Thar, nichilominus eiusdem humillimis supplicationibus inclinati, annuimus et presencium serie concedimus eidem, ut ipse quoddam nostrum castrum, Syrok nuncupatum, in comitatu Heweswyvariensi habitum, olim per condam serenissimum principem dominum Lodovicum regem dicti regni Hungarie, patrem nostrum indelende memorie, Nicolao, filio Gregorii de Domozlow pro quadam quantitate

pecunie obligatum, seu inpignorum, ab eodem Nicolao, filio Gregorii pro premissa quantitate pecunie, pro qua idem castrum cum suis pertinentiis dictus Nicolaus possidet et super qua pecunia ipsius condam domini Lodovici regis certas habet litteras, redimere et rehabere possit atque valeat ex presenti nostra admissione speciali per eundem, cum omnibus suis villis, tributis, molendinis, silvis, aquis et aliis quibuscumque pertinentiis et utilitatibus ad idem castrum nostrum Syrok spectantibus ac ubilibet existentibus pro ipsa pecunia titulo pignoris tenendum, possidendum et gubernandum; ita tamen, quod quandocumque nos, vel nostri successores ipsum castrum cum premissis suis pertinentiis pro ipsa pecunia, pro qua idem castrum per ipsum magistrum Ladislaum redemptum fuerit, ab ipso magistro Ladislao, filio Stephani, vel suis heredibus redimere maluerimus: tunc ipse magister Ladislaus, vel sui heredes, habita prius premissa quantitate pecunie, ipsum castrum cum omni plenitudine sui iuris nobis, vel nostris successoribus indilate tenebitur vel tenebuntur remittere et resignare. Datum in castro nostro Gestes, in festo Omnium Sanctorum, anno Domini Millesimo tercentesimo octvagesimo octavo.

1388. nov. 1.

Viaszba nyomott pecsétel.

Hártyára írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 7,447. sz.

XXI.

Buda. 1389. június 20.

Zsigmond király Sirok várat s az ehhez tartozó Sirok, Verpelét, Nagyberek és Szajla falvakat Hevesújvármegyében, továbbá Gyirok falut Temesvármegyében, Tari László mester érdemeinek méltánylásául, neki és Lőrincz s János nevű fiainak adományozza.

Ezen kötetben: Oklevéltár XXXI. sz. okl. — Magyar országos levéltár Dl. 7,506. sz.

XXII.

Buda. 1390. márczius 12.

Kaplai Benedek fia Dezső mester Bebek Imre országbíró előtt tiltja Ilsvai Péter fia Leustachot és Tari István fia László mestert Patha és Szent-György birtok kicserélésétől Sztinye birtokkal.

Nos comes Emericus Bubek, iudex curie domini Sigismundi, Dei gracia regis Hungarie, memorie commendamus, quod magister Desew, filius Benedicti de Kapla, sua, item Dominici Ladislai, Stephani et Leustachii, filiorum suorum, in personis in nostram veniendo presenciam, magnificum virum dominum Leustachium, filium Petri de Ilsva, magistrum ianitorum regaliū et magistrum Ladislaum, filium Stephani de Taar, a tradicionē possessionum, Patha et Zenthgeurg vocatarum, ac ad easdem pertinencium pro in concambiam (igy) possessionis Zcimnye et ad eandem pertinencium reverendissimo in Christo patri domino Valentino, episcopo ecclesie Quinque-Ecclesiensis, et eiusdem fratribus faciēda ac alio quovis colore a se ipsis alienacione, ipsum vero dominum episcopum et eius fratres se in easdem intromissione facta vel faciēda prohibuit coram nobis.

1309. márcz. 12. Datum Bude, in festo Sancti Gregorii pape. Anno Domini Millesimo tercentesimo nonagesimo.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban: Dl. 7,573.

XXIII.

Bél-Háromkút. 1390. márczius 27.

Konrád bél-háromkúti cziszterczy apát elismeri, hogy a Csokva birtok után járó évi összeget Pásztói Kakas fia Lászlótól a kellő időben fölvette.

Nos frater Cunradus, abbas monasterii beate Virginis Trionfoncium in Beell, totusque conventus loci eiusdem memorie commendamus, significantes, quibus expedit, universis, nos recepisse mobilissimo (igy) domino ac egregio militi magistro Ladislao, filio Kakas de Pastuch, et suis iobagionibus de Nykesen viginti octo florenos per centum denarios computando, racione cuiusdam terre nostri monasterii, Schakua nuncupate, de qua quidem terra ipse predictus dominus Ladislaus nobis ac nostro monasterio prescripto,

singulis annis in festo Annunciacionis Beate Virginis Marie, triginta sex florenos per centum solvere tenetur. Scilicet propter ablacionem prati, quod dominus noster Sigismundus, illustrissimus rex Hungarie, pro domino castellano de Dides dedit, octo floreni per centum defalcari solent, prout pluribus annis prius fuit consuetum; et sic viginti octo floreni remanere solent. Quibus sepedictis florenis sic solutis, ipsum preannotatum dominum magistrum Ladislaum ac suos heredes, suosque iobagiones universos ita de presenti anno quittamus, ac quittos reddimus penitus liberos ac absolutos. In cuius rei testimonium has litteras nostro maiori cum sigillo duximus communiri. Datum in monasterio Beate Virginis in Beel supradicto, dominica proxima post festum Annunciacionis Beate Virginis supradicte. Anno Domini Millessimo tercentesimo nonagesimo. (L. S.) márcz. 25.

Papirra írt eredetije, az apát zöld viaszba nyomott hosszúkás alakú pecsétjének töredékeivel, báró Radvánszky Béla sajkákazai levéltárában, fasc. 10. nr. 4.

XXIV.

Buda. 1390. ápril. 26.

Zsigmond király a váczí káptalan utasítja, hogy Tari István fia László mestert Sirok várának birtokába iktassa be.

Ezen kötetben: Oklev. XXXI. sz. okl. és Magyar országos levéltár Dl. 7,596. sz. okl.

XXV.

Vác. 1390. május 24.

A váczí káptalan jelenti, hogy Tari István fia László mestert Sirok vár birtokába Vörös Mihály karbeli pap és Németi Domokos fia Pál királyi ember beiktatták.

Ezen kötetben: Oklev. XXXI. sz. okl. és Magyar országos levéltár Dl. 7,596. sz. okl.

XXVI.

Vác. 1390. augusztus 10.

A váczí káptalan jelenti, hogy a «Hannos» malmára vonatkozó határjárást megtartotta.

Ezen kötetben: Oklevéltár LXXIV. sz. okl.

XXVII.

Eger. 1391. október 22.

Domoszlói Gergely fia Miklósnak a fiai — János és Dömötör — Tari István fia László mesterrel, Sirok vára ügyében az egri káptalan előtt kiegyeznek.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod honorabilis vir dominus Joannes, prepositus ecclesie Beati Thome martiris de promontorio Strigoniensi, necnon magister Demetrius, filii Nicolai, filii Gregorii de Domozlo ex una, et magister Ladislaus, filius Stephani de Tar, parte ab altera, coram nobis personaliter comparentes proposuerunt unavoce: Quod quamvis ratione castri, Syrok vocati, in comitatu Hevesuyvariensi existentis, et villarum ad idem pertinencium, olym per condam serenissimum principem dominum Lodovicum, regem Hungarie, recolende memorie, missilibus litteris suis pro duobus millibus florenorum auri prescripto magistro Nicolao, patri eorum, pignori obligatorum nuncque per inclitum principem dominum nostrum Sigismundum, Dei gracia ipsius regni Hungarie regem, prefato magistro Ladislao, filio Stephani, condonatorum, quodam modo hactenus fuisset disceptatum; tamen quia memoratus magister Ladislaus, filius Stephani, iuxta ordinacionem et compositionem magnificorum virorum dominorum Ladislai woyvode Transsylvanie, Johannis predicti regni Russcie woyvode et Leustachii magistri curie ipsius domini nostri regis, quingentos florenos auri pro nunc ipsis actualiter persolvisset, pro residuiis vero mille quingentis florenis auri unam ex possessionibus ad prescriptum castrum Syrok spectantibus, Velpreth nominatum, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis universis erga eos tamdiu, donec ipse magister Ladislaus, vel filii sui pro prescripta sumpma pecunie mille quingentorum florenorum auri ab eodem redimere possent, stare promississet, eandemque ipsis pro eisdem impignorasset: igitur ipsi, matura deliberacione prehabita secundum ordinacionem prefatorum baronum memoratum castrum Syrok cum tribus villis, Syrokalya, Zayla et Nogberek vocatis, ac quibuslibet aliis utilitatibus et pertinenciis dicti castri, excepta solummodo possessione Velpret predicta et utilitatum eiusdem, modo quo supra, pro dictis mille

quingentis florenis auri ipsis inpignorata et commissa, remisissent et resignassent, et ex nunc nostri in presencia idem dominus Joannes prepositus et magister Demetrius, rehabitis coram nobis dictis quingentis florenis auri, remiserunt et resignaverunt memorato magistro Ladislao et filiis suis dicto titulo regie collacionis perpetuo possidendum. E converso vero dictus magister Ladislaus eandem possessionem Velpreth, cum suis utilitatibus et pertinenciis universis, pro eisdem mille quingentis florenis auri commisit eisdem domino Joanni preposito et magistro Demetrio possidendam isto modo: Quod quandocunque ipse vel filii sui memoratos mille et quingentos florenos auri vel monta regni, prout tunc floreni communiter cambirentur, coram nobis persolverent, iidem dominus Joannes prepositus, magister Demetrius prefatam possessionem Velpreh (így) annominato magistro Ladislao et filiis suis remittere et resignare, ac dictas litteras ipsius domini Lodovici regis super impignoracione dicti castri et pertinenciarum suarum confectas in specie reddere, manibusque annotatorum magistri Ladislai et filiorum suorum dare et assignare deberent ac tenerentur; ad quod se sponte obligarunt coram nobis. Datum die dominico proximo post festum Beati Luce ewangeliste, anno Domini Millesimo ter-

1391. okt. 22.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije a Magyar országos levéltárban: DL. 7,721. sz.

XXVIII.

Pásztó. 1394. augusztus 10.

Kakas László mester és fiaí Pásztói János mesterrel és fiaival úgy egyeznek ki, hogy amazok Pusztalithva várat, emezek meg Nagytelekszék, Kistelekszék, Salgó és Peklén birtokokat kapják meg összes tartozékaikkal.

Nos comes Johannes de Kapla, iudex curie domini Sigismundi, Dei gracia regis Hungarie, memorie commendamus, quod magistro Ladislao, dicto Kokas, filio Johannis de Kaza, item domino Nicolao plebano de Patak, Johanne, Gyula et Lorando filiis eiusdem, personaliter ab una, parte vero ex altera magistro Johanne, filio Dominici de Paztoh, necnon Nicolao, Stephano, Ladislao, Emerico, Dominico et Johanne filiis eiusdem similiter personaliter nostri in

presencia conparentibus, confessum extitit per eosdem sponte et relatum in hunc modum: Quod ipsi unanimi et concordi tractatu, maturaque deliberacione inter se factis et habitis, in castro et possessionibus infranominandis, ipsos simul et communiter tangentibus, talem perpetualem concambialem permutacionem, imo potius divisionem pro commodo pacis inter se fecissent et habuissent, ac fecerint et habuerint coram nobis: Quod castrum ipsorum prenotatum, communiter Puztalythwa nuncupatum, in comitatu Huntensi adiacens, cum omnibus suis tenutis et pertinenciis quibusvis, per ipsos usque nunc possessis, villis scilicet, seu possessionibus, tributis et aliis universis, quovis nominis vocabulo vocitatis, in prefatorum magistri Ladislai, dicti Kokas, filiorumque suorum predictorum et heredum eorum iure perpetuo possidendum et habendum devenissent in porciones. E converso autem possessiones eorum similiter communes Nogtelghzeek, Kystelghzeek, Salgow et Peklen vocate, in comitatu de Sarus existentes, similiter cum omnibus earum utilitatibus et quibuslibet pertinenciis qualitercunque vocitatis, specialiterque cum tributo in dicta Nagtelghzeek habito et exigi consveto, iamdicto magistro Johanni, filio Dominici, cum filiis suis antedictis, ac ipsorum posteris cessissent pro porcione in perpetuum possidende; nil iuris, nichilque proprietatis eedem partes in dictis castro et possessionibus modo, quo supra, sibi ipsis mutuo divisionaliter et permutacione datis, a modo in posterum pro se et suis posteris reservando, sed totum ius et proprietatem earundem in alterutrum et eorum successores transferendo. Datum in Paztoh predicta, in festo Beati Laurencii martiris. Anno Domini Millesimo tercentesimo nonagesimo quarto.

1394. aug. 10.

Hátára írva: Item divisio super castrum litwa.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Hártyára írt eredetije a Magyar országos levéltárban: Dl. 7,698. sz.

XXIX.

Eger. 1402. május 1.

Az egri káptalan, Bebek Detre nádor megbízása alapján jelenti, hogy Domoszlói Zsófi a nála levő okiratokat és Tari Lőrincz feleségének a ruháit visszaadta Tari Lőrincznek.

Ezen kötetben: Oklevéltár LI. sz. okl.

XXX.

Acsa. (Achya). 1405. márczius 22.

Pásztói János vajda fia Loránd és Borfői János fia János tiszt, Maróthi János macsói bán előtt, békebírák közbelépése következtében, kiegyeznek egymással azon perben, a mely szerint Pásztói Loránd ellensfelének Mátyás nevű főemberszolgáját és Benedek szolgáját megsebesíttette és elfogatta.

Nos Joannes de Maroth, banus Machoviensis, memorie commendantes, tenore presencium significamus, quibus expedit, universis, quod magister Lorandus, filius Johannis wayvode de Pazthoh, ab una, parte vero ex altera Johannes, filius Johannis de Borfeu, officialis Ladislai et Andree, filiorum condam Emerici vayvode de Vamus, in Zenthelye constitutus, coram nobis personaliter constituti, per eosque uniformiter confessum extitit sponte et relatum in hunc modum: Ut, licet in facto possessionis, Tharnuk vocate, predictus magister Lorandus Matthiam, familiarem ipsius Johannis, filii Johannis, simulcum Benedicto famulo suo vulnerari, spoliari et dampnificari ac captivari fecerit, ratione quorum inter ipsos eciam nonnulle controversiones (így), lites et contenciones suscitatae et exorte fuerunt et aliquandiu ventillatae; tamen ordinativam (így) et comportacione proborum et nobilium virorum, paritatem parcium zelatorum, ad talem pacis devenissent unitatem, ymo devenerunt nostri in presencia tali modo: Ut prescriptus magister Lorandus pro vulneracione, captivacione, dampnificacione, spocialione (így) ipsius Mathie et famuli sui ac omnium malorum generum perpetracione, uti fertur, per ipsum factis, octavo die festi Pasce Domini proxime venturo, predicto Johanni, filio Johannis centum et duodecim florenos parvos ad numerum parvorum denariorum computandos pure et simpliciter solvere teneatur; nichilominus de iudicis (így) pacis vicecomiti comitatus de Valko exinde proveniendis eciam magister Lorandus satisfacere teneretur; hoc eciam declarato, ut si in predicto termino predictus magister Lorandus premissam solucionem pecuniarum faceret, extunc annotatus Johannes memorato magistro Lorando ac viro magnifico Johanni, filio Henrici de Thamasy wayvode Transsilvaniensi, necnon nobilibus dominabus Anne et Katherine, filiabus condam Georgii,

1405. márcz. 26.

1405. ápr. 26.

fili wayode (így) de Nemethy, consortibus prefatorum Johannis et Lorandi, simulcum universis familiaribus ipsorum super premissis litteras expeditorias dare tenebitur. Hoc adiecto, quod si magister Lorandus in premissis vel in aliquo premissorum perseverare recusaret, extunc in acquisitione ipsius Johannis convinceretur et convictus haberetur eo facto. Ad quod se ipse magister Lorandus sponte obligavit coram nobis. Datum in Achye, die dominico proximo in dominicam Letare. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinto.

1405. márcz. 22.

Zöld viaszba nyomott gyűrűpecsét töredékeivel.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 9,023. sz.

XXXI.

Buda. 1405. november 24.

Zsigmond király közzé teszi, hogy Tari Lőrincz királyi pinczemester kérésére átírta és újabb királyi pecsétje alatt kiadta azon okleveleket, melyek Sirok várának adományozását és Tari László mesternek ezen vár birtokába iktatását tartalmazzák; s egész körülményesen felsorolja mindazon érdemeiket, melyeket Tari Lőrincz a királyi család iránti hűségével szerzett.

Sigismundus, Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie, Comanie, Bulgarieque rex, marchio Brandenburgensis, ac sacri romani imperii archicamerarius, necnon Bohemie et Lucemburgensis heres, universis Christi fidelibus, presentibus pariter et futuris, presencium noticiam habituris, salutem in eo, qui dat regibus virtuose gubernare et principibus feliciter triumphare. Etsi universis nobis subiectis providere debeat regia celsitudo, his tamen propensiori munificencia congruit subvenire, qui regie domui iugi laborum instancia familiariter absecuntur (így). Eapropter universorum, tam presencium, quam futurorum noticie harum serie declaramus, quod cum nos, prelatorum et baronum ac pocioꝝ regni nostri procerum communicato consilio et sana deliberacione exinde subsecuta, id statuentes decrevimus et ubique in regno nostro fecerimus publice proclamari, ut universe littere serenissimi principis domini Lodowici regis Hungarie, etc., patris et soceri nostri, sub ipsius secreto sigillo tantummodo, ac excellen-

tissimarum principum dominarum Elisabeth matris et Marie conthoralis, reginarum dicti regni Hungarie, nostrarum carissimarum, feliciū recordacionum, necnon nostre, sub earum atque nostris tam maioribus, quam minoribus sigillis, super factis quibuscunque et presertim possessionariis, quibuscunque personis, dignitate quavis et condicione fungentibus, ecclesiasticis ut puta et secularibus, date et assignate, pro tollendo omni dubio, removendoque scandalo et ad evitanda multa atque varia, que propter sigillorum ipsarum dominarum reginarum deperditionem, nostrorumque tam minoris, quam maioris, videlicet duplicis, ex causis et rationibus legitimis confraccionem, in multorum iuribus, et presertim possessionariis, dampna gravia et periculosa detrimenta hactenus evenire potuerunt, a festo Beati Georgii martyris iam proxime elapso usque festum eiusdem primitus affuturum, sub pena revocationis, annullacionis et cassacionis huiusmodi litterarum non producendarum per nos vidende examinandum (igy), et si opus fieret, sub presenti nostro maiori sigillo de novo preparato confirmande approbandum (igy) et ratificandum (igy) nostre claritatis exhiberi debent conspectui et presentari: denique fidelis noster dilectus vir magnificus Laurencius de Tar, pincernarum nostrorum magister, filius videlicet magistri Ladislai, filii Stephani de eadem Tar, nostre maiestatis accedens in presenciam, exhibuit nobis quasdam duas litteras, unam scilicet nostram patentem, minori secretoque nostro sigillo, alias in conflictu nostro unacum Bayzath, Turkorum imperatore, in regno nostro Bulgarie et sub castro Maioris Nicapolis habito et commisso deperdito, in margine inferiori ab intra consignatam, super perhempnali nostra donacione et collacione cuiusdam castri nostri, Syrak appellati, in comitatu Heweswyvariensi habiti, necnon villarum, seu possessionum Syrak videlicet, Welpreth, Nagberek, Zayna in eodem Heweswyvariensi, et Gynrekh in Themesyensi comitatibus situatarum, ac tributū in eadem exigi consveti, necnon aliarum possessionum, prediorum et tenutarum, in quibuslibet comitatibus regni nostri existencium et ad idem castrum rite spectancium, et aliam capituli ecclesie Waach privilegialē, super legitima eiusdem castri statucione, pro prefato magistro Ladislao, filio Stephani, necnon eodem Laurencio et Johanne iam absque prolibus, uti fertur, defuncto, filiis eiusdem, ipsorumque heredibus et cunctis

1405. apr. 24.

1406. apr. 24.

posteritatibus rite factis confectas, tenorum infrascriptorum. Supplicans idem Laurencius exinde nostro culmini precum humili cum instancia, ut easdem ratas, gratas et acceptas habendo, nostrisque litteris privilegialibus, sub predicto maiori nostro novo autentico sigillo emanandis, verbaliter inseri et conscribi faciendo, pro ipso ipsiusque heredibus innovantes, perpetuo valituras dignaremur confirmare. Quarum unius, ut puta nostre patentis littere tenor is est: Nos Sigismundus, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Crcacie, etc., marchioque Brandenburgensis etc. memorie commendamus, tenore presencium significantes, quibus expedit, universis, quod nos, qui ex suscepto regie dignitatis officio fidelium nostrorum actus virtuosos et merita, prout regalem decet dignitatem, equo libramine ponderantes, unicuique iuxta meritorum qualitatem regio favore occurrere debemus, consideratis et in memoriam nostre celsitudinis revocatis fidelitatibus et fidelium serviciorum preclaris meritis et sinceris conplacenciis magistri Ladislai, filii Stephani de Taar, fidelis nostri dilecti, per ipsum primarie serenissimis principibus inclitis dominabus olym Elysabeth matri, felicitis memorie, et Marie coniugi nostris karissimis, reginis videlicet dicti regni Hungarie, postremoque nobis ipsum sacrum regium dyadema ac solium et sceptrum regiminis dicti regni Hungarie, Domino opitulante, adeptis, locis et temporibus opportunis, pro nostri honoris incremento, in diversis et variis eiusdem regni nostri negociis et expeditionibus, non parcendo suis rebus, nec persone, exhibitis et impensis ac in futurum impendendis: quoddam castrum nostrum regium, Syrak appellatum, in comitatu Heveswyvariensi habitum, simul cum villis, seu possessionibus Syrak, Welpreth, Nagberek, Zayna in eodem Heveswyvariensi, et Gynrog in Themesiensi comitatibus sitis, ac tributo in eadem exigi consveto, necnon aliis possessionibus, prediis et tenutis, in quibuslibet comitatibus regni nostri existentibus et ad idem castrum rite spectantibus, signanter cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis universis, ut puta molendinis, locisque molendinarum, vineis, silvis, pratis, pascuis, nemoribus, aquis et aquarum decursibus et aliis omnibus iuribus, redditibus et proventibus eiusdem sub suis veris metis et terminis, quibus regio nomine hucusque extitit habitum et possessum, prefato magistro Ladislao, filio Stephani, et per eum

Laurencio et Johanni, filiis suis, ipsorumque heredibus et cunctis posteritatibus, de consensu et beneplacita voluntate prefate serenissime principis domine Marie regine, consortis nostre precare, prelatorumque et baronum nostrorum exinde maturo prehabito consilio ac unanimi sanccione eorundem, nove nostre titulo donationis et omni eo iure, quo nostre rite incumbit collacioni, de manibus nostris regiis et ex certa sciencia nostre maiestatis dedimus, donavimus, contulimus, ymmo damus, donamus et conferimus in his scriptis iure perpetuo et irrevocabiliter per eosdem et suos heredes possidendum, tenendum pariter et habendum, salvo dumtaxat iure alieno. Presentes autem, dum nobis in specie fuerint reportate, in forma nostri privilegii redigi faciemus. Datum Bude, octavo die festi Sancte Trinitatis, anno Domini Millesimo trecentesimo octuagesimo nono. Alterius vero, scilicet memorati capituli Waciensis privilegialis littere series per omnia sequitur in hec verba: Nos capitulum ecclesie Wachiensis omnibus Christi fidelibus, presentibus pariter et futuris, presencium noticiam habituris, salutem in eo, qui est omnium vera salus. Quia ex discrecione sapientumque provida sagacitate consurgit, ut acta mortalium pro memoria hominum in longevam firmitatem deducenda indiiciis scripturarum perhempnentur, quocirca universorum noticie, tam presencium, quam futurorum, harum serie volumus denudare: Quod nos litteras statutorias serenissimi principis domini Sigismundi, Dei gracia illustris regis Hungarie, Dalmacie, Croacie etc., marchionisque Brandenburgensis, etc. minori sigillo suo consignatas, nobisque pro parte magistri Ladislai, filii Stephani de Tar, directas omnimoda reverencia, qua decuit, recepimus hunc tenorem continentes: Sigismundus, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. fidelibus suis capitulo ecclesie Wachiensis salutem et graciam. Dicitur nobis in persona magistri Ladislai, filii Stephani de Tar, quod ipse in dominium castri Sirak, in comitatu Heveswyvariensi siti, eo iure, quo sibi dinoscitur pertinere, legitime vellet introire. Igitur fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo presente, Dynonisius, filius Elie de Zeulus, vel Petrus, filius Georgii de Vereb, aut Leustacius de Chenkerhaza, sive Paulus, filius Dominici de Nemety, sin Stephanus de Lengenth, aliis

1389. jún. 20.

absentibus homo noster, ad faciem dicti castri vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, introducat ipsum in dominium eiusdem, statuaturque idem castrum eidem magistro Ladislao possidendum, si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint, citet ipsos contra annotatum magistrum Ladislaum in presenciam nostram ad terminum competentem, rationem contradiccionis ipsorum reddituros. Et posthec ipsius introduccionis et statucionis seriem cum nominibus citatorum et contradictorum, si necesse fuerit, terminoque assignato, nobis fideliter rescribatis. Datum Bude, feria tertia proxima post festum Beati Georgii martyris. Anno Domini Millesimo tercentesimo nonagesimo. Nos itaque mandatis eiusdem domini nostri regis obediens semper, ut tenemur, unacum prefato Paulo, filio Dominici de Nemety predicta, homine regio, nostrum hominem, puta discretum virum Michaellem Rufum, chori ecclesie nostre presbyterum, ad dictam statucionem faciendam, nostro pro testimonio transmisimus fidedignum. Qui demum exinde ad nos reversi, nobis consona voce retulerunt, quod idem homo regius, presente eodem nostro testimonio, feria sexta proxima post festum Ascensionis Domini de novo preteritum, ad faciem dicti castri, Sirak vocati, vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, introduxisset memoratum magistrum Ladislaum in dominium eiusdem castri, statuissetque ipsum castrum eidem magistro Ladislao perpetuo possidendum, legitimis diebus inibi commorando, nullo penitus contradictore apparente. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes literas nostras privilegiales, pendentis et autentici sigilli nostri munimine roboratas, eidem magistro Ladislao, filio Stephani, duximus concedendas. Datum per manus honorabilis viri domini Petri, lectoris ecclesie nostre predictae, duodecimo die diei introduccionis et statucionis predictarum. Anno Domini supradicto. Presentibus itaque honorabilibus viris dominis Petro preposito, Demetrio cantore, Andrea custode, Michaelle Neugradiensi, altero Michaelle Pestiensis, Stephano Chongradiensi et Georgio de Zygethfew archidiaconis, ceterisque dominis canonicis in eadem ecclesia nostra iugiter Deo famulantibus et devote. Nos igitur humillimis et devotis ipsius Laurencii supplicationibus, per ipsum nostre subiective oblatis maie-

stati, regia benignitate exauditis clementer et admissis, prescriptas binas litteras, nostram scilicet patentem et capitulum (igy) Wacyensis privilegialem, non abrasas, non cancellatas, nec in earum aliqua parte suspectas, sed omni prorsus ambiguitatis vicio carentes, ymo mere et sincere veritatis integritate prepollentes presentibusque nostris litteris privilegialibus de verbo ad verbum nil addito, nilque diminuto, insertas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos, acceptamus, approbamus et ratificamus eas; nichilominus fidelitatibus et gratissimis fidelium obsequiorum meritis eiusdem viri magnifici Laurencii comitis, per ipsum primarie illustribus principibus dominabus reginis Elisabeth soceri et Marie, nate eiusdem, conthorali nostris carissimis, favente Domino, cuius nutui cuncta subsistunt, diucius successive solio regni Hungarie fulgentibus, a sue iuventutis inicio principians usque ipsius etatis dies provectos et felicem earundem dominarum reginarum vite terminacionem laudabiliter insigniti producents; demum superni virtute favente consilii, que cuncta svaviter ordinat et disponit in Christo Iesu, preter quem nichil factum perseverat, quoniam in ipso, per ipsum et ex ipso sunt omnia nobis thronum regni et eius regiminis optive enactis, ab eo tempore primeve nostre solempnis coronacionis in regem, solita sue fidelitatis constancia et flagranti desiderio, quanta et qualia indesinenter obsequia prestiterit, licet cuncta memorie laudabilis et perhempnis, remuneracionisque eximie digna forent: ex eis tamen propter nimie prolixitatis fastidium dumtaxat paucula producentes, in medium duximus futuris presentanda temporibus. Novit enim moderna etas et sciat successiva, quoniam cum quidam prelati et magnates regni nostri aminos suos in adversum trahentes, obliti largitatis dextere nostre ad ipsos habundanter muneribus graciosis, iniecissent manus in nostram personam detinendam et eorum enormem propositum effectui devio mancipassent: solus ipse Laurencius, comes iusticie, tyro ex militibus electus stetit, prout potuit, illis in obprobrium, ceteris nostris asseclis iam animum fere cunctis gerentibus nobis adversantem. Sed cum in sui solius brachii virtute multis insidians, inter nostrorum emulorum turmas in ipsius subsidium versaretur, non valens ensium plurimorum potencias unius virtus repellere, quinque vulnera talia in suo corpore, nobis iam captivatis, proch dolor, ergastulo manci-

patis, clare cernentibus suscepit, quod nisi suarum facultatum largis impensis medicine artis, in cuius adquisicione maximam substantie sue partem consumpsisse perhibetur, suffragium sibi subvenisset, unumquodque illorum, ceteris cessantibus, vitam ei dubiam effecisset. Ex his tamen unum, quo nasi extremitas in medium divisa videbatur, loco in eodem notanter gerit et evidenter feret, quamdiu vita sibi comite perfruetur. Preterea postquam Altissimi potencia, que iustum non derelinquit, tribulatorum corda cognoscens, respiciens de sede maiestatis, liberavit nos ab inimicis nostris et restituti regno fuimus et pristino (igy) libertati: mox ipse Laurencius comes, eminentis fidelitatis insignitate prepollens, rursum nostre (igy) se, prout desiderabat, lateri applicavit continue usque tempus, cum quamplurimi prelati et barones ac procures in nostri penitus throni deieccionem machinati fuissent; ymo alium in regem ipsis eligendo, contra nos deieccionis sententiam vane protulissent; quorum initum consilium dissipatum fuit et verbum locutum non factum extitit, quoniam homo cogitat, Deus autem disponit; nos in nostri regiminis solio, in quo votive imperamus, dignatus est benigne conservare, que non solum Pannonie, sed et regionum circumiacencium incolis limpide clarent, fidelissimis et multimodis obsequiis adhesit et fideles pre ceteris exhibuit famulatus. In eodem etiam tempore prefatus Laurencius comes, solite fidelitatis sue costancia fulcitus, in nostri vestigii prosecucione fere cuncta sua et suorum omnium bona mobilia preter defectus notabiles, quos prenimii laboris assidua reciprocacione in suo corpore pertulit, perhibetur amisisse; propterque etiam, si alia nulla precessissent, merito deberet et debet digne premiari, impensis et exhibitis plurimum requiruntibus, simul cum prescriptis donacione et perhempnali collacione nostra antedicti castri, Syrak appellati, necnon possessionum, villarum et tributi predictorum, eorundemque legitima statucione, superius in earundem litterarum tenoribus lucidius expressatis, mera auctoritate nostra regia et potestatis plenitudine, ex certa que nostre maiestatis sciencia, de prelatorum etiam et baronum nostrorum consilio prematuro ac uniformi eorundem decreto pro eodem Laurencio ipsiusque heredibus et heredum suorum successoribus et posteritatibus universis innovantes, perpetuo valituras confirmamus, presentis scripti nostri patrocinio mediante, sine dumtaxat preiudicio iuris alieni.

In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes concessimus ei litteras nostras privilegiales, pendentis et autentici dupplicis sigilli nostri novi munimine roboratas. Datum per manus reverendi in Christo patris domini Eberhardi, eadem Dei et apostolice sedis gracia episcopi Zagrabiensis, aule nostre supremi cancellarii fidelis nostri dilecti. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinto, 1405. nov. 24. octavo calendas decembris, regni autem nostri anno decimo septimo. Venerabilibus in Christo patribus et dominis, Valentino titulo Sancte Sabine sacrosancte romane ecclesie presbytero cardinali et ecclesie Quinque-Ecclesiensis gubernatore, Johanne Strigoniensi, Colocensi sede vacante, Andrea Spalatensi, Jadrensi sede vacante, et altero Andrea Ragusiensi archiepiscopis, Luca Waradiensis, Stephano Transilvaniensis, eodem domino Eberhardo Zagrabiensis, Agriensi sede vacante, Johanne Bosnensis, Vesprimiensi sede vacante, Johanne Jauriensi, Waciensi sede vacante, fratribus Dosa Chanadiensis et Hinkone Nytriensis electis, ac Thoma Segniensis ecclesiarum episcopis, ecclesias Dei fideliter gubernantibus; Syrimiensi, Traguriensi, Tinniniensi, Nonensi, Sibinicensi, Macarensi, Pharensi et Corbaviensi sedibus vacantibus; necnon magnificis viris Nicolao de Gara, regni nostri Hungarie predicti palatino, Johanne, filio Henrici et Jacobo Lachk Bayvodis (így) nostris Transilvaniensibus, comite Frank, filio quondam Konye bani, iudice curie nostre, Paulo bissono et altero Paulo de Peech, Dalmacie et Croacie predictorum ac totius Sclavonie, Johanne de Maroth Machoviensi banis, honore banatus Zeurinniensi vacante, Nicolao de Trewtel de Neuna tavarnicorum et comite de Posoga, honore magistratus ianitorum nostrorum vacante, Martino Ders dapiferorum, Laurencio de Taar predicto pincernarum, Petro Cheh agazonum nostrorum magistris, Sylstrang comite Posoniensi, aliisque quam pluribus regni nostri comitatus tenentibus et honores.

Hátára írva: Confirmacio castri Syrok.

Piros-zöld selyem sodraton függő pecsét töredékeivel.

Hártyára írt eredetije: Magyar országos levéltár DL. 9,107. szám, a mely azonos a 7,507. számú oklevéllel. — Hibásan és kihagyásokkal kiadta *Fejér* is: Cod. Dipl. Tom. X. Vol. IV. 380—383. l.

XXXII.

Buda. 1405. november 24.

Zsigmond király tudtul adja, hogy Tari Lőrincz comes részére átírta a Kis-Luczin birtok adományozására és az ezt követő beiktatásra vonatkozó okiratokat s részletesen elbeszéli Tari Lőrincznek királya iránt tanúsított hűségét.

Sigismundus, Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie, Comanie, Bulgarieque rex, marchio Brandenburgensis ac sacri romani imperii archicamerarius, necnon Bohemie et Lucemburgensis heres, omnibus Christi fidelibus pariter (így) et futuris, presencium noticiam habituris, salutem in salutis largitore. Grata subditorum obsequia grata reportare debent premia, ut hii, qui fideles sunt, fideliores efficiantur, ceterique eorum exemplo premoniti, ad fidelitatis opera exercenda devocius incitentur. Proinde ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire: Quod cum nos, prelatorum et baronum ac pociorum regni nostri procerum communicato consilio et sana deliberacione exinde subsecuta, id statuentes decrevimus et ubique in regno nostro fecerimus publice proclamari, ut universe littere serenissimi principis domini Lodowici regis Hungarie etc., patris et soceri nostri, sub ipsius secreto sigillo tantummodo ac excellentissimarum principum dominarum Elysabeth matris et Marie conthoralis, reginarum dicti regni Hungarie, nostrarum carissimarum, felicium recordacionum, necnon nostre sub earum atque nostris, tam maioribus, quam minoribus sigillis, super factis quibuscunque, et presertim possessionariis, quibuscunque personis, dignitate quavis et conditione fungentibus, ecclesiasticis ut puta et secularibus, date et assignate, pro tollendo omni dubio, removendoque scandalo, et ad evitanda multa atque varia, que propter sigillorum ipsarum dominarum reginarum deperdicionem, nostrorumque tum maioris, quam minoris videlicet dupplicis, ex causis et rationibus legitimis confraccionem, in multorum iuribus et presertim possessionariis dampna gravia et periculosa detrimenta hactenus evenire potuerunt, a festo Beati Georgii martyris iam proxime elapso usque festum eiusdem primitus affuturum, sub pena revocacionis, annullacionis et cassacionis huiusmodi litterarum, non producendarum, per nos vidende, examinande,

1405. ápril 24.

1406. ápril 24.

et si opus fieret, sub presenti nostro maiori sigillo de novo preparato confirmande, approbando et ratificando nostre claritatis exhiberi debent conspectui et presentari: tandem fidelis noster dilectus Laurencius, filius quondam magistri Ladislai, filii Stephani de Tar, pincernarum nostrorum magister, nostre celsitudinis veniens in conspectum, exhibuit nobis quasdam duas litteras, unam videlicet prefate domine Elisabeth regine, patentem, super perhempnali collacione cuiusdam possessionis quondam Ladislai, filii Ponya, hominis sine herede masculini sexus ab hac luce defuncti, Kysluchyn vocate, in comitatu Newgradensi existentis, et aliam capituli Budensis ecclesie similiter patentem, super legitima eiusdem possessionis statucione, pro predicto magistro Ladislao, filio Stephani, ac eodem Laurencio, necnon Johanne, ut assertur, iam absque heredibus sublato de medio, filiis eiusdem magistri Ladislai, eorundemque successoribus rite factis confectas, tenorum subsequencium. Supplicans exinde claritati nostre humiliter et devote, ut easdem ratas, gratas et acceptas habendo, nostrisque litteris privilegialibus, sub predicto nostro novo maiori autentico sigillo emanandis verbaliter inseri faciendo, pro eodem Laurencio ipsiusque heredibus innovantes, perpetuo valituras confirmare dignaremur. Quarum unius, utputa ipsius reginalis littere is est: Nos Elizabeth, Dei gracia regina Hungarie, Polonie, Dalmacie ect., memorie commendamus per presentes, quod nos, tum consideratis fidelitatibus et fidelium servicionum meritis magistri Ladislai, filii Stephani de Taar, aule nostre militis, quibus idem a multis retroactis temporibus nostre studuit conplacere maiestati, tum eciam ad instantem supplicacionem quorundam baronum nostrorum nobis pro eodem factam, sibi quandam possessionem condam Ladislai, filii Ponya, hominis sine herede masculini sexus ab hac luce decessi, Kysluchyn vocatam, in comitatu Neugradiensi existentem ex approbata regni nostri consvetudine, ut asseritur, ad collacionem nostram regalem pertinentem, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis universis, sub hiisdem metis et terminis, quibus per priores possessores suos habita extitit et possessa, eidem magistro Ladislao, item per eum Laurencio et Johanni, filiis suis, duximus nove donacionis nostre titulo conferendam, ymo damus, donamus et conferimus ipsam predictis Ladislao et filiis suis in filios filiorum heredumque ipsorum successoribus et posteritatibus

1382, nov. 26.

universis iure per hemnali (így) et irrevocabiliter possidendam, tenendam pariter et habendam, sine tamen preiudicio iuris alieni. Presentes vero dum nobis fuerint in specie reportate, easdem in formam regii privilegii redigi faciemus. Datum Bude, secundo die festi Beate Katherine virginis et martyris. Anno Domini Millesimo tercentesimo octuagesimo secundo. Alterius autem, videlicet prelibati capituli Budensis, similiter patentis littere continencia sequitur in hec verba: Excellentissime principi domine eorum, domine Marie, Dei gracia regine Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc., capitulum ecclesie Budensis oracionum suffragia devotarum. Litteras serenissime principis domine nostre, domine Elizabeth, eadem Dei gracia regine Hungarie, Polonie, etc., genitricis vestre carissime, statutorias nobis directas reverencia, qua decuit, noveritis nos recepisse in hec verba: Elisabeth, Dei gracia regina Hungarie, Polonie, Dalmacie, etc., fidelibus suis capitulo ecclesie Budensis salutem et gratiam. Cum nos possessionem, Kysluchyn vocatam, in comitatu Neugradiensi existentem, per mortem condam Ladislai, filii Ponya, hominis sine herede masculini sexus ab hac luce decessi, ad manus nostras reginales devolutam fidei nostro magistro Ladislao, filio Stephani de Tar et filiis suis nove nostre donacionis titulo, median- tibus aliis litteris nostris, duxerimus conferendam: igitur fidelitati vestre firmis damus in mandatis, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo presente, Matthias de Palen vel Stephanus de Apch, sive Johannes, filius Wyrow de Nadasd, aliis absentibus homo noster, ad faciem predictae possessionis, Kysluchyn vocatae, vicinis et commetaneis suis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, statuatur eandem prefato magistro Ladislao, filio Stephani et filiis suis, nove nostre donacionis titulo perpetuo possidendam, tenendam et habendam, si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint, citet eosdem contra antedictum magistrum Ladislaum et filios suos in regiam presenciam ad terminum competentem, racionem contradiccionis eorum reddituros. Et posthec ipsius possessionarie statucionis seriem vel si necesse fuerit, nomina citatorum, cum termino ipsis assignato eidem regie maiestati fideliter rescribatis. Datum Bude, secundo die festi Beate Katherine virginis. Anno Domini Millesimo tercentesimo octuagesimo secundo. Nos itaque mandatis ipsius

1382, nov. 26.

domine nostre regine in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, unacum prefato Mathia de Palen, homine eiusdem domine regine, nostrum hominem fidedignum Franciscum, chori ecclesie nostre predictae clericum, ad premissa fideliter exequenda pro testimonio duximus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt, quod ipsi, feria quinta proxima ante festum Omnium Sanctorum proxime preteritum, ad faciem predictae possessionis, Kysluchyn vocate, vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime concovatis et presentibus accedendo, eandem possessionem Kysluchin prefato magistro Ladislao, filio Stephani et filiis suis, nove reginalis donacionis titulo, nullo contradictore apparente, statuissent perpetuo possidendam, tenendam et habendam. Datum octavo die statucionis possessionarie prenotate. Anno Domini Millesimo trecentesimo octuagesimo tercio. Nos igitur humillimis et devotis ipsius Laurencii supplicationibus, per ipsum nostre subiective oblatis maiestati, regia benignitate exauditis clementerque admissis, prefatas binas litteras, reginalem scilicet et capituli Budensis predicti, non abrasas, non cancellatas, nec in earum aliqua parte suspectas, sed omni prorsus ambiguitatis vicio carentes, ymo mere et sincere veritatis integritate prepollentes, presentibusque nostris litteris privilegialibus de verbo ad verbum, nil addito, nilque diminuto, insertas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos acceptamus, approbamus et ratificamus eas; nichilominus fidelitibus et gratissimis fidelium obsequiorum meritis eiusdem viri magnifici Laurencii comitis, per ipsum primarie illustribus principibus dominabus reginis, Elisabeth soceri et Marie, nate eiusdem, conthorali nostris carissimis, favente Domino, cuius nutui cuncta subsistunt, diucius successive solio regni Hungarie fulgentibus, a sue iuventutis inicio principians usque ipsius etatis dies provectos et felicem earundem dominarum reginarum vite terminacionem laudabiliter insigniti producens; demum superni virtute favente consilii, que cuncta svaviter ordinat et disponit in Christo Jesu, preter quem nichil factum perseverat, quoniam in ipso, per ipsum et ex ipso sunt omnia, nobis thronum regni et eius regiminis optive enactis, ab eo tempore primeve nostre solempnis coronacionis in regem, solita sue fidelitatis constancia et flagranti desiderio, quanta et qualia indesinenter obsequia prestiterit,

1383. okt. 29.

1383. nov. 5.

licet cuncta memorie laudabilis et perempnis, remuneracionisque eximie digna forent: ex eis tamen propter nimie prolixitatis, fastidium dumtaxat paucula producentes, in medium duximus futuris presentanda temporibus. Novit enim moderna etas et sciat successiva, quoniam cum quidam prelati et magnates regni nostri animos suos in adversum trahentes, obliti largitatis dextere nostre ad ipsos habundanter muneribus graciosis, iniecissent manus in nostram personam detinendam et eorum enormem propositum effectui devio mancipassent: solus ipse Laurencius comes iusticie tyro ex milibus (igy) electus stetit, prout potuit, illis obprobrium, ceteris nostris asseclis iam animum fere cunctis grentibus nobis adversantem. Sed cum in sui solius brachii virtute multis insidians, inter nostrorum emulorum turmas in ipsius subsidium versaretur, non valens ensium plurimorum potencias unius virtus repellere, quinque vulnera talia in suo corpore, nobis iam captivatis, proch dolor, ergastulo mancipatis, clare cernentibus suscepit, quod nisi suarum facultatum largis impensis medicine artis, in cuius acquisitione maximam substantie sue partem consumpsisse perhibetur, suffragium sibi subvenisset, unumquodque illorum, ceteris cessantibus, vitam ei dubiam effecisset. Ex his tamen unum, quo nasi extremitas in medium divisa videbatur, loco in eodem notanter gerit et evidenter feret, quamdiu vita sibi comite perfruetur. Preterea postquam Altissimi potencia, que iustum non derelinquit, tribulorum corda cognoscens, respiciens de sede maiestatis, liberavit nos ab inimicis nostris et restituti regno fuimus et pristino (igy) libertati: mox ipse Laurencius comes, eminentis fidelitatis insignitate prepollens rursum nostre (igy) se, prout desiderabat, lateri applicavit continue usque tempus, cum quamplurimi prelati et barones ac proceres in nostri penitus throni deieccionem machinati fuissent, ymo alium in regem ipsis eligendo, contra nos deieccionis sententiam vane protulissent; quorum initum consilium dissipatum fuit et verbum locutum non factum extitit, quoniam homo cogitat, Deus autem disponit; nos in nostri regiminis solio, in quo votive imperamus, dignatus est benigne conservare, que non solum Pannonie, sed et regionum circumiacencium incolis limpide clarent, fidelissimis et multimodis obsequiis adhesit et fideles pre ceteris exhibuit famulatus. In eodem etiam

tempore prefatus Laurencius comes, solite fidelitatis sue constancia fulcitus, in nostri vestigii prosecucione fere cuncta sua et suorum omnium bona mobilia preter defectus notabiles, quos prenimii laboris assidua reciprocacione in suo corpore pertulit, perhibetur amisisse, propterque eciam, si alia nulla precessissent, merito deberet et debet digne premiari, impensis et exhibitis plurimum requirentibus simul cum prescriptis donacione antefate possessionis Kysluchyn ac eiusdem legitima statucione, superius in earundem litterarum tenoribus lucidius expressatis; auctoritate nostra regia et potestatis plenitudine, ex certaue nostre maiestatis sciencia, de prelatorum eciam et baronum nostrorum consilio prematuro, ac uniformi eorundem decreto, pro eodem Laurencio comite ipsiusque heredibus et heredum suorum successoribus et posteritatibus universis innovantes, perpetuo valituras confirmamus, presentis scripti nostri patrocinio mediante, seine (így) dumtaxat preiudicio iuris alieni. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes concessimus ei litteras nostras privilegiales, pendentis et autentici dupplicis sigilli nostri novi munimine roboratas. Datum etc.¹

1405. nov. 24.

Hátára ez van írva: Ad Kysluchyn donacio.

Piros-zöld selyem sodraton függő pecsét töredékeivel.

Hártyára írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 6,970.

XXXIII.

Buda. 1407. ápril. 26.

*Tari Lőrincz kérésére, Zsigmond király a pásztói lakókat és job-
bágyokat a közönséges bírák hatósága alól kiveszi és a budai pol-
gárok jogaival ruházza föl.*

Sigismundus, Dei gracia Hungarie, Dalmacie, etc. omnibus Christi fidelibus, presentibus pariter et futuris, presencium noticiam habituris, salutem in omnium Salvatore. Ad universorum, tam presencium, quam futurorum noticiam harum serie volumus pervenire: Quod nos, uti ex suscepti nostri regiminis debito incumbit officio, de pacifica, quieta et tranquilla permansione subiectorum

¹ Innét kezdve az oklevél szövege teljesen egyezik az előző, XXXI. számú oklevél záradékával.

gratulari, supplicationibus humillimis fidelis nostri viri magnifici Laurencii de Thar, pincernarum nostrarum regalium ac dapiferorum nostre maiestatis magistri ac summi dispensatoris eiusdemque inter ceteros honores quoque comitatum Hontensis et Neogradiensis comitis, per ipsum, pro parte fidelium nostrorum universorum, populorum et iobbagyonum in oppido suo et fratrum suorum, Paztoh vocato, in comitatu Heves-Ujvariensi existenti, commorantium, nostre subiective porrectis maiestati, clementer eisdem populis et iobbagyonibus, in dicto Paztho commorantibus, et in futurum causa commorandi in eandem aggregandis, iam predicti Laurencii de Thar et fratrum ipsius, ac claustrum Beate Marie Virginis gloriose oppido in eodem fundati, heredibusque eorundem, ac universorum superstitem successoribus, de regie liberalitatis clementia et ex certa sciencia nostre maiestatis, infrascripta libertatum prerogativas in perpetuum, ac sine contradiccione irrevocabiliter duraturas et permansuras graciose duximus concedendas, imo concedimus per presentes. Primo videlicet, ut prefati iobbagyones, pro nullo facto, debito, delicto, vel excessu dicti Laurencii de Thar et fratrum suorum, per quoscunque iudices, seu cuiuscunque condicionis homines, ecclesiasticos ut puta et seculares, ad aliquius instanciam in personis detineri et impediri, ac in rebus ipsorum, atque bonis damnificari, prohiberi, seu arctari et iudicio astare, compelli possint, debeant et valeant. Ceterum quod ipsorum heredes et posterius per neminem episcoporum, vicariorum, archidiaconorum et aliorum iudicum, seu personarum ecclesiasticarum in quibuscunque factis, causis, debitis et criminibus, exceptis dumtaxat forum ecclesiasticum concernentibus, iudicari, seu iudicio et iudicatu astare astringi debeant et presumant, nisi prius ipse cause et facta per querulantes coram iudice et iuratis hospitibus dicti oppidi, Paztho vocati, pro tempore constitutis, prosecute fuerint iusticia mediante. Postremoque et ultimo ipsi et eorum cuncti superstites, a modo et deinceps omnino, illis graciis et libertatum immunitatibus, seu prerogativis uti, potiri valeant et gaudere, quibus libera civitas nostra Budensis et omnes nostri eam inhabitantes utuntur et quiete gratulantur, insignitique fore perhibentur. In cuius rei memoriam, perpetuamque firmitatem, presentes litteras nostras privilegialis, pendentis authentici sigilli nostri duplicis muni-

mine roboratas, prefatis populis de dicto Paztho, eorumque heredibus duximus concedendas. Datum per manus reverendi in Christo patris domini Eberhardi, episcopi Varadiensis, aule nostre summi cancellarii, fidelis nostri dilecti. Bude, anno Domini Millesimo quadringentesimo septimo, sexto calendas maii, regni autem nostri anno decimo nono.

1407. ápr. 26.

Papirra irt hiteles másolatban : Zirczi apáts. lev., Acta abbat. Pasztoiensis, fasc. II. nr. 9. — U. o. egyszerű másolatban, fasc. I. nr. 4.

XXXIV.

Eger. 1410. február 4.

Az egri káptalan jelenti, hogy Pásztói Domokos fia János özvegyét, Katalint, Vadna birtokba minden ellenmondás nélkül beiktatta.

Nos capitulum ecclesie Agriensis tenore presencium significamus, quibus expedit, universis, memorie commendantes, quod cum nos litteras serenissimi principis domini nostri Sigismundi, Dei gracia incliti regis Hungarie etc., omni cum honore recepimus in hec verba: Sigismundus, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc. marchioque Brandenburgensis, etc., sacri romani imperii vicarius generalis et regni Bochemie gubernator, fidelibus suis capitulo ecclesie Agriensis salutem et gratiam. Dicitur nobis in persona magnifice domine, Katherine vocate, relicte condam Johannis, filii Dominici de Pazthoh, quomodo ipsa in dominium medietatis cuiusdam possessionis, Wadna vocatis (így), in comitatu Borsodiensi existentis, ipsam titulo pignoris concernentis, legitime vellet introire. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus unum mittatis hominem, pro testimonio fidedignum, quo presente, Michael de Daroch de Kyraly, aut Petrus de Samol, sive Blasius Wamus de Jordanhazy, neve Benedictus de eadem, aliis absentibus homo noster, ad faciem predictae possessionis, vicinis et commetaneis suis universis inibi ligetime convocatis et presentibus accendo, introducat prefatam magnificam dominam in dominium eiusdem, statuaturque eadem sibi, cum omnibus ipsarum utilitatibus et pertinentiis premissorum iure sibi incumbenti prepetuo possidendum, si non fuerit contradictum. Contradictores

vero si qui fuerint, evocet ipsos contra prefatam dominam palatinalem in presenciam ad terminum competentem, rationem contradiccionis eorum reddituros. Et post hec ipsius introduccionis et statucionis seriem cum nominibus contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, terminoque assignato, eidem regni nostri palatino, more solito, rescribatis. Datum Bude, sabbato proximo ante festum Beate Katherine virginis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo nono. Nos igitur mandatis eiusdem serenissimi principis, domini nostri regis, in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, unacum predicto Benedicto de predicta Jordanhaza homine regio, discretum virum magistrum Ladislaum de Therebes, socium et concanonicum nostrum transmisimus pro testimonio ad premissa exequenda fidedignum. Qui tandem exinde ad nos redeuntes, nobis concorditer retulerunt, isto modo: Quod ipsi in die Beatorum Fabiani et Sebastiani martirum proxime preterito ad faciem medietatis prescripte possessionis Wadna vocatis (így), vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, introduxissent prefatam magnificam dominam in dominium eiusdem, statuissentque eadem sibi cum omnibus ipsarum utilitatibus et pertinentiis premissorum iure sibi incumbenti perpetuo possidendum, nullo contradictore inibi apparente; et prout moris est et huius regni consuetudo, in faciem eiusdem medietatis possessionis Wadna congruis diebus et legitimis exurgendo. In cuius rei testimonium presentes contulimus litteras nostras sigillo nostro minori et pendentí duximus concedendas. Datum sedecimo die introduccionis et statucionis prenotatarum. Anno Domino Millesimo quadringentesimo decimo.

Kék-fehér selyem sodraton függő pecséttel.

Hártyára rt eredetije a Magyar országos levéltárban. Dl. 9,608.

XXXV.

Cistercium. 1411.

A cisterciumi nagykáptalan a reini (Runa) cizszterczi apátot visítátorul küldi ki oly megbizatással, hogy az összes magyarországi cizszterczi férfi- és nőkolostorokat vizsgálja meg, a szükséges reformokat rendelje el s ezenkívül a nagykáptalan költségei czimén járó jutalékot szedje be.

Relatum est Capitulo Generali, quod monasteria nostri ordinis in regno *Hungarie* constituta tam in temporalium administracione, quam in spiritualium observancia plurimum defecerunt et quedam ex eis per personas extraneas, que non sunt de gremio nostri ordinis, violenter occupata. Unde Generale Capitulum paternaliter commotum permittit reformationem omnium et singulorum monasteriorum *utriusque sexus nostri ordinis in regno Hungarie constitutorum* abbati de Runa, precipiens eidem et iniungens, quatenus per se vel per alium per ipsum substituendum omnia et singula dicta monasteria et personas regulares dictorum monasteriorum visitet et reformet in plenaria potestate Capituli Generalis; et quecunque in dictis monasteriis et in personis regularibus eorundem corrigenda, instituenda et destituenda cognoverit, corrigat, instituat et destituat tam in capite, quam in membris, prout dictis monasteriis et personis regularibus melius viderit expedire. Insuper predictum Capitulum constituit predictum abbatem in Runa collectorem contribucionum in dicto regno *Hungarie* in monasteriis memoratis, dans ei potestatem quittandi et litteras quittatorias dandi de receptis, absolvendi solventes, si quas sententias incurrerint et dilacione solucionis contribucionum earundem. Et hec munia et singula premissa faciat ad expensas dictorum monasteriorum, quas abbates et abbatisse procurent et administrent dicto abbati de Runa aut alteri ipsius substituto, per censuram ordinis omnimodam recusantibus dictas expensas solvere infligendam auctoritate Capituli supradicti. Universis igitur et singulis personis regularibus dictorum monasteriorum in virtute sancte obediencie et sub poena excommunicationis hujus commissionis tenore dat idem Capitulum firmiter in mandatis,

quatenus in omnibus et singulis supradictis et ea concernentibus, tangentibus et dependentibus ab eisdem quovis modo prefato abbati de Runa aut alteri ab eo substituto humiliter et devote obediant, pareant et intendant ipsisque prestant auxilium, consilium et favorem, presenti diffinitiva commissione per continuum quinquennium a datis presencium computandum in suo robore duratura.

Statuta Capituli Generalis Ordinis Cisterciensis anni 1411. nr. 23. a luzerni kódexben.

XXXVI.

Pásztó. 1417. november 22.

Pásztó város birái és esküdtei jelentik, hogy Budai Mihály Pásztó város közepén levő fürdőházát Kazai Kakas Gyulának adta el 47 forintért.

Nos Stephanus Parvus, Petrus Vynter dictus, Blasius de Thold, Petrus de Devbreczh, Mathyas civis, Sebastianus molendinator, iudices et iurati tunc pro tempore in Pastucz h constituti, memorie commendamus, quibus expedit, presencium per tenorem: Quod strenuus miles ac egregius vir dominus Gevla, dictus Kakasch de Kaza, coram nobis personaliter constitutus, nobisque proposuit ac notificavit: Quomodo ipse unam domum balnei, in medio predicti oppidi sitam et existentem, rite et rationabiliter emit et comparavit a Michaeli de Buda pro quadraginta septem florenis, in nova moneta computandis. De quibus idem predictus dominus Gevla triginta florenos eidem Michaeli in continenti persolvisset, de residuis vero decem florenis terminum solutionis scilicet in dominica Letare, in medio quadragesime proxime venture, eidem solvere deberet et teneretur tali condicione interposita: quod si idem prefatus dominus Gevla ipsos decem florenos termino in predicto eidem Michaeli non persolveret, nec persolvere curaret, extunc pristina solucio predictae pecunie foret perdita et amissa, et insuper ipsa domus balnei super ipsum Michaeli devolvi deberet viceversa. In cuius rei testimonium presentes nostras litteras, nostro cum inpresso sigillo, eidem provido viro Michaeli de Buda dedimus et contulimus roboratas. Datum in Pastucz h, feria secunda

proxima post festum beate Elizabeth, sub anno Domini Millesimo quadringentesimo decimo septimo. 1417. nov. 22.

Papirra írva. Zöld viaszba nyomott pecsét töredékeivel. A pecsét közepén a fej elő-része, az arcz — az alsó ajak leszámításával — egészen látható.

Eredetije báró Radvánszky Béla sajkázai levéltárában, fasc. 13. nr. 32.

XXXVII.

Buda. 1421. február 16.

Perényi Péter nádor országbíró azon perben, melyet Rozgoni János a többek között Pásztói Ispán fia Imrének az özvegyével, Margittal, és fiával, Istvánnal, folytatott, halasztást rendel el.

Nos comes Petrus de Peren, iudex curie domini Sigismundi, Dei gracia Romanorum regis semper augusti, ac Hungarie, Bohemie etc. regis, damus pro memoria, quod causam, quam Johannes de Rozgon, pro quo Jacobus Bagus cum procuratoriis litteris nostris extitit, contra Petrum, filium Johannis, filii Luce et Stephanum dictum Videm de Gyapol, Lucam Parvum de Kismaria, item nobiles dominas Margaretham, relictam Emerici, filii Ispan de Paztoh, filiam videlicet Demetrii de Domozlo, Katherinam consortem filii Deseu de Losonch, Stephanum, filium prefati Emerici, dominam Sophiam consortem ac Johannem et Henricum, filios Ladislai, filii Hemk de Tarkw, pro quibus Johannes filius Petri, cum procuratoriis litteris conventus ecclesie de Sag, comparuit, iuxta continenciam litterarum nostrarum prorogatoriis, super factis in litteris nostris evocatoriis et obligatoriis ac capituli ecclesie Varadiensis rescripcionalibus contentis, in octavis festi Epiphaniarum Domini, 1421. jan. 13., movere habuit coram nobis, de parcium procuratoris voluntate ad octavas festi Beati Georgii martiris nunc venturas duximus prorogandam. Datum Bude, tricesimo quinto die termini prenotati. 1421. máj. 1. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo primo. 1421. febr. 16.

Hátára ez van írva: Pro Johanne de Rozgon contra nobiles dominas Margaretham, relictam Emerici filii Ispan de Paztoh, filiam Demetrii de Domozlo et alios introscriptos ad octavas festi Beati Georgii martiris. 1421. máj. 1.

Papirra írt eredetije a Magyar országos levéltárban: Dl. 11,045. sz.

XXXVIII.

Szent-Péter. 1424. január 27.

Nomari László és Csicseri Oremus János borsodvármegyei alispánok és ezen vármegye négy alispánja Pásztói Domokos fia Kis Jakabot három márka birságban elmarasztalja, mivel nem jelent meg azon per tárgyalására, mely közte és Kazai Loránd fia György között folyt.

1424. jan. 27. Nos Ladislaus de Nomar et Johannes Oremus dictus de Chyccher vicecomites et quatuor iudices nobilium comitatus Borsodiensis damus pro memoria, quod cum Jacobus Parvus, filius Dominici de Paztoh, contra Georgium, filium Lorandi de Kaza, iuxta continenciam aliarum litterarum nostrarum prorogatoriarum, feria quinta proxima post festum Conversionis Sancti Pauli apostoli comparere debuisset in iure responsionis, ipso termino instante per Paulum Barchy, legitimum procuratorem annotati Georgii, filii Lorandi legitime expectatus coram nobis, nostram in presenciam non venit, neque misit. Unde nos eundem Jacobum Parvum commisimus in iudicio trium marcarum fore convictum, si se rationabiliter non poterit excusare. Datum in Zempeter, termino prenotato. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo quarto.

Hátára ez van írva: Pro Georgio, filio Lorandi de Kaza contra Jacobum Parvum, filium Dominici de Paztoch. Iudicialis.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár DL. 11,469.

XXXIX.

Buda. 1424. febr. 27.

Nánai Kompolthi István országbíró azon perben, mely Rozgoni János és Pásztói Gergely között folyt, ezen utóbbit a meg nem jelenés miatt elmarasztalja.

Nos comes Stephanus Kompolth de Nana, iudex curie Domini Sigismundi, Dei gracia romanorum regis semper augusti ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. regis, damus pro memoria: Quod Emericus litteratus pro Johanne de Rozgon cum procura-

toriis litteris regalibus contra Gregorium, filium Emerici, filii Ispan de Pazthoh, ab octavis festi Epiphaniarum Domini quadraginta quinque diebus continuis legitime stetit in termino coram nobis, qui iuxta continenciam litterarum nostrarum prorogatoriarum super factis, in quibusdam litteris comitis Petri de Peren, pridem similiter iudicis curie regie, evocatoriis et capituli Varadiensis rescripcionalibus contentis inperhemptorie responsurus nostram in presenciam non venit, neque misit. Unde ipsum in iudicio commisimus fore convictum, si se rationabiliter non poterit excusare. Datum Bude, quadagesimo sexto die termini prenotati. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo quarto.

1424. jan. 13.

1424. febr. 27.

Hátára ez van írva: Pro Johanne de Rozgon contra Gregorium, filium Emerici, filii Ispan de Pazthoh.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban. Dl. 11,487.

XL.

Buda. 1424. június 20.

Nánai Kompolthi István országbíró azon pert, mely egyrésztől Rozgoni János, másrésztől Pásztói István fia Imre özvegye és Gergely nevű fia, továbbá Tarkői Henrik unokái — János és Rykalf — között folyt, elhalasztotta.

Nos comes Stephanus Kompolth de Nana, iudex curie domini Sigismundi, Dei gracia romanorum regis semper augusti, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie, etc. regis, damus pro memoria, quod causam, quam Johannes de Rozgon, pro quo Emericus litteratus cum procuratoriis litteris regalibus astitit contra nobilem dominam Margaretham, relictam Emerici, filii Ispan de Pazthoh, filiam videlicet Demetrii de Domoslo, Gregorium, filium prefati Emerici de Pastoh, Johannem et Rykalfum, filios Ladislai, filii Henrici de Tarkew, iuxta continenciam litterarum nostrarum prorogatoriarum, super factis in quibusdam litteris comitis Petri de Peren, pridem similiter iudicis curie regie, evocatoriis et capituli ecclesie Waradiensis rescripcionalibus contentis, in octavis festi Beati Georgii martyris movere habebant coram nobis, de regio

1424. máj. 1.

litteratorio mandato pro eodem Johanne Tarkew, eo quod ipse pridem familiaris condam reverendi in Christo patris domini Thome, episcopi ecclesie Agriensis, in exercitum nostrum regium per nos contra perfidissimos Husitas eretita probitate effectos motum et instauratum more exercituacionum asseritur fore profecturus, nobis allato, alique propter cause eorum unionem causa in premissa respondere non valerent, pro eo ad octavas festi Beati Michaelis archangeli nunc venturas duximus prorogandam. Datum Bude, quinquagesimo octavo die termini prenotati. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo quarto.

1424. okt. 6.

1424. jún. 20.

Hátára ez van írva: Pro Johanne de Rozgon contra nobilem dominam, Margaretha vocatam, relictam Emerici de Pastoch et alios intrascriptos ad octavas festi Beati Michaelis archangeli, prorogatoria.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra irt eredetije a Magyar országos levéltárban: Dl. 11,528. sz.

XLI.

Buda. 1424. deczember 16.

Zsigmond király Jobbágyi és Püspöki birtokait cserébe adja Tari Lőrincznek és fiának, Rupertnek, s ezek örököseinek Drégely várdért.

De propria commissione domini regis.

Nos Sigismundus, Dei gracia romanorum semper augustus, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex, memorie commendamus, tenore presencium significando, quibus expedit, universis: Quod quia fideles nostri egregius miles Laurencius de Taar et Rupertus filius eiusdem de eadem, ad requisicionem nostre maiestatis, quoddam castrum ipsorum Dragol vocatum, in comitatu Huntensi situatum, simulcum oppidis, villis et tributis, ceterisque suis pertinenciis, utputa terris arabilibus, cultis et incultis, silvis, nemoribus, montibus, planiciebus, pratis, pascuis, molendinis, aquis, aquarumque decursibus et generaliter quibuslibet utilitatibus ad idem castrum spectantibus, maiestati nostre concambialiter tradiderunt, dederunt et assignaverunt iure prepetuo et irrevocabiliter possiden-

dum, tenendum et habendum. Ideo nos, pro eisdem castro, oppidis, villis, tributis et pertinenciis ad ipsum castrum spectantibus, quasdam possessiones nostras regales Jobbagi in Newgradiensi et Pyspeky vocatas in Hewesiensi comitatibus habitas, similiter cum cunctis earum pertinenciis, videlicet agris, terris arabilibus, cultis et incultis, silvis, nemoribus, pratis, montibus, planiciebus, territoriis vinearum, pratis, pascuis, molendinis, aquis, aquarumque decursibus et generaliter quibusvis utilitatibus, ad easdem nostras possessiones spectantibus, eodem concambialis permutacionis titulo de manibus nostris regiis dedimus, tradidimus et contulimus, imo conferimus et assignamus modo simili iure perpetuo et irrevocabiliter per eosdem possidendas, tenendas pariter et habendas in filios filiorum et heredum per heredes; promittentes nostro et successorum nostrorum regum Hungarie nominibus ipsos Laurencium et Rubertum, heredesque et successores ipsorum predictos in dominio earundem possessionum Jobbagi et Pyspeky, earumque pertinenciis, iuribus et utilitatibus quibuslibet ad easdem, sicut premittitur, spectantibus, contra quoslibet causidicos tueri, protegere et conservare propriis laboribus et expensis; ita tamen, quod iidem Laurencius et Rubertus, eorumque heredes et successores predicti maiestatem nostram et successores nostros reges Hungarie predictos in dominio eiusdem castri, pertinenciarumque et utilitatum suarum predictarum, modo simili, contra quosvis causidicos pacifice teneantur conservare ipsorum propriis laboribus et expensis, harum nostrarum litterarum vigore et testimonio mediantibus. Quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Bude, sabbato proximo post festum beate Lucie virginis et martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo quarto. Regnorum nostrorum anno Hungarie etc. trigesimo octavo, romanorum quinto decimo et Bohemie quinto.

1421. decz. 16.

Hátára van írva: De propria commissione domini regis.

Hátán pecsét nyomaival.

Hártyára írt eredetije: Magyar országos levéltár: Dl. 11,603. sz.

XLII.

Buda. 1424. december 16.

Zsigmond király Tari Lőrincznek és fiának, Rupertnek elengedi 1600 aranyforintnyi tartozásukat és azon összeget, a melylyel az ő elzálogosított Verpelét birtokukat Domoszlói Demeter özvegyétől kiváltotta.

Nos Sigismundus, Dei gracia romanorum rex semper augustus, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex, memorie commendamus, quod nos consideratis et in acie mentis nostre digne premeditatis multimodis preclaris fidelitatibus et fidelium serviciorum laudedignis meritis ac sinceris complacenciis et virtuosus actibus, quibus fidelis noster grate dilectus, nobilis Rupertus, aulicus nostre maiestatis, filius videlicet egregii Laurencii de Tar, ab adolescencie sue tempore in aula nostra regia educatus, lateri nostro assidua laborum adhesione in diversis et multiplicibus agendis, nostrum et regnorum nostrorum predictorum decus et commodum maxime tangentibus, sub varietate locorum et temporum nobis devote studuit complacere, complaceretque puro zelo et ferventi desiderio quoad presens; quorum intuitu volens sibi nostram benevolentiam aliquantisper ostendere favorabilem, inclinatum, totam illam sumpnam pecunie, pro qua nos possessionem ipsorum Laurencii et Ruperti, filii sui, in Velpreth vocatam, in comitatu Heweswyvariensi sitam, aliasque erga condam Demetrium de Domozlow et consequenter nobilem dominam relictam ipsius Demetrii, titulo pignoris habitam, dinoscimur redemisse, necnon illos mille et sexingentos florenos auri, quibus iidem Laurencius et Rupertus debitorie nobis obligabantur, eisdem remittendam duximus et relaxandos, imo remittimus et relaxamus ipsos super eisdem prorsus expeditos quittosque redentes et per omnia absolutos committentes, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, sabbato proximo post festum Beate Lucie virginis et martiris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo quarto; regnorum nostrorum anno Hungarie etc. tricesimo octavo, romanorum quintodecimo et Bohemie quinto.

Vörös-fekete selyem sodraton függő pecséttel, melynek egy harmada hiányzik.
Hártyára írt eredetije a Magyar országos levéltárban: DL. 11,604.

XLIII.

Várad. 1425. január. 2.

A váradí káptalan jelenti Zsigmond királynak, hogy özvegy Pásztoi Imrénét, Margitot, és Rozgoni Jánost a közöttük fenforgó ügyben megidézte.

Serenissimo principi Domino Sigismundo, Dei gracia romanorum regi semper augusto, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. regi, domino eorum naturali, capitulum ecclesie Waradiensis oraciones in filio Virginis gloriose perpetua cum fidelitate. Vestra noverit excellencia, quod cum nos receptis litteris viri magnifici domini comitis Stephani Konpolth de Nana, iudicis curie vestre excellencie, evocatoriis, amicabilem nobis directis, iuxta earundem continenciam amicabilem suis petitionibus gratum prebendo consensum, unacum Nicolao de Korogh, homine vestro regio, in dictis litteris ipsius domini comitis Stephani inter alios nominatim conscripto, nostrum hominem, videlicet Benedictum, chori ecclesie nostre clericum, ad infrascripta fideliter peragenda nostro pro testimonio transmissemus fidedignum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt: Quod ipsi feria sexta proxima ante festum Circumcisionis Domini proxime preteritum nobilem dominam, Margaretham vocatam, relictam Emerici de Pastoh, in porcione sua possessionaria, in possessione Gaburyan vocata, habita, super continenciis, in dictis litteris ipsius domini comitis Stephani expressis, racionem videlicet contradiccionis et inhibicionis sue reddituram contra Johannem de Rozgon, ad octavas festi Epiphaniarum Domini nunc venturas, terminum videlicet in eisdem litteris prefati domini comitis expressum, in vestre excellencie evocassent presenciam. Datum quinto die diei evocacionis prenotate. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo quinto.

1424. decz. 29.

1425. jan. 13.

1425. jan. 2.

Hátára ez van írva: Domino regi pro Johanne de Rozgon contra nobilem dominam, Margaretha vocatam, relictam Emerici de Pastoh, ad octavas festi Epiphaniarum Domini evocacionis relacio.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije a Magyar országos levéltárban: Dl. 11,624.

XLIV.

Visegrád. 1425. június 24.

Zsigmond király meghagyja a bíróságnak, hogy azon perben, mely egyrészről Pásztói Imre fia Gergely és Tarkői László fia Rykalf, másrészről meg Rozgonyi János között folyt, ezen utóbbit el ne marasztalja, mert ez Herpály birtokot a király meghagyására foglalta el.

Sigismundus, Dei gracia romanorum rex semper augustus ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie, etc. rex fidelibus nostris magnificis palatino et iudici curie nostre maiestatis ipsorumque in iudicatu vicesgerenti, ac magistro Jacobo diffinitori causarum in speciali presencia nostre maiestatis vertencium salutem et graciam. In persona fidelis nostri magnifici Johannis de Rozgon, sumpmi thesaurarii nostre maiestatis, nostre datur intelligi serenitati, quomodo Gregorius, filius Emerici de Paztoh, et Rykalfus, filius Ladislai de Tarkw, in quadam causa inter ipsum Johannem de Rozgon, ut actorem, ab una, et eosdem Gregorium et Rykalfum, ac alios in causam attractos partibus ex altera, in facto possessionis, Erpal vocate, nunc apud manus ipsius Johannis de Rozgon de nostre maiestatis mandato et commissione speciali habite, coram vobis in presentibus octavis festi Beati Georgii martyris vertenti, contra ipsum inter cetera taliter proposuissent: Quomodo idem Johannes de Rozgon memoratam possessionem, Erpal vocatam, propria sua auctoritate, imo potencialiter occupasset, ipsum exinde agravare satagendo. Et quia prefatus Johannes de Rozgon iamfatam possessionem Erpal, uti hoc a nostra non excidit memoria, de nostre maiestatis commissione speciali occupavit, occupatamque nomine nostro regio conservavit: igitur fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus in facto dicte possessionis Erpal inter eosdem, iuxta regni nostri consvetudinem, iudicium et iusticiam ministrare debeatis; sed ipsum Johannem de Rozgon, eo quod ipse candem possessionem Erpal de mandato nostro speciali, de quo meminimus, occupavit et occupatam nomine nostro regio conservavit, in nullo facto potencie condempnare — — — aliquali; quoniam ipse non ex se, aut propria sua auctoritate, seu potencia,

sed de speciali nostre maiestatis mandato atque commissione, ut premittitur, premissam dicte possessionis fecit occupationem. Secus igitur facere non ausuri. Presentes eciam perlectas reddi edicimus presentanti. Datum in Wissegrad, in festo Nativitatis Beati Johannis Baptiste. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo quinto; regnorum nostrorum anno Hungarie etc. trigesimo nono, romanorum decimo quinto et Bohemie quinto. 1425. jún. 24.

Pecséttel.

Papirra írt eredetije : Magyar országos levéltár : DL. 11,685. sz.

XLV.

Buda. 1425. július 5.

Palóczi Máté országbíró Herpály, Ujfalú, Kengyel, Szent-Kozma-Damján, Szent-Demeter és Andaháza birtokokat, Rozgoni Jánossal szemben, Domoszló Demeter három leánya — Apollina, Zsófi és Margit — és ezek ivadékai, vagyis Pásztói Imre fia Gergely és Tarkői László fia János részére ítéli meg olyképen, hogy azokat a három ág között egyenlően oszszák meg.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Waradiensis comes Matheus de Paloch, iudex curie domini Sigismundi, Dei gracia romanorum regis semper augusti, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. regis, amicitiam paratam cum honore. Noveritis, quod cum ob contradictoriam inhibitionem statucionis quarundam possessionum, Erpal, Vyfalú, Kengel Zenthcozmadamyán, Zenthdemeter et Andahaza appellatarum, ac earundem pertinentiarum, in comitatu Byhoriensi existencium, vir magnificus Johannes de Rozgon, legitime evocationis modum observando, Petrum, filium Johannis, filii Luce de Gyapol, Stephanum dictum Vrdugh de eadem, Lucam Parvum de Kysmaria, nobiles dominas Margaretham, relictam Emerici, filii Ispan de Paztoh, filiam scilicet Demetrii de Domozlo, Katherinam consortem Stephani, filii Deseu de Losonch, Gregorium, filium prefati Emerici, dominam Sophiam consortem, Johannem et Rykalphum, filios Ladislai, filii Henrici de Tarkew, per regium et vestrum homines contra se, ad certum terminum, regiam in presenciam in causam attraxisset; et ipsa

causa ab ipso certo termino, diversis licium processibus pertransitis, in presencia diversorum comitum, iudicum scilicet curie regie, de termino in terminum vario modo currendo, inter prefatum Johannem de Rozgon, actorem, ab una, necnon memoratam dominam Margaretham, relictam, et Gregorium, filium Emerici, ac Johannem filium Ladislai in causam attractos parte ab altera, contra prefatos Petrum, filium Johannis, Stephanum dictum Wr-dugh, Lucam Parvum et Rykalphum, conplecione legitimorum terminorum subsecuta, prefataque domina Sophia medio tempore ab hac luce decessa, dicta autem domina Katherina, filia dicte domine Margarethe, causa de eadem rationabiliter exmissa, ad
1425. māj. 1. presentes octavas festi Beati Georgii martyris, seriebus litterarum
1425. māj. 1. condam comitis Stephani Konpolth de Nana, pridem similiter iudicis curie regie, devenisset: tandem ipsis octavis instantibus, medioque tempore ipso comite Stephano ab hac luce sublato et dicto honore iudicatus curie regie per regiam maiestatem nobis dato, Emericus litteratus, pro prefato Johanne de Rozgon, cum procuratoriis litteris regalibus in nostram veniendo presenciam, volens dictas possessiones, Erpal, Wyfalu, Kengel, Zenthcozmadamian, Zenthdemeter et Andahaza vocatas, et earundem pertinencias eidem Johanni de Rozgon, nove regie donacionis titulo, pertinere debere declarare, quasdam litteras prefati domini nostri regis secreto suo sigillo moderno communitas, in civitate sua imperiali, Auspurgh vocata, secundo die festi Beati Michaelis archangeli, anno Domini
1418. szept. 30. Millesimo quadringentesimo decimo octavo, ad propriam commissionem prefati domini nostri regis emanatas, nostrum produxit in conspectum. In quibus habebatur, quod idem dominus noster rex animadvertens fidelitates et fidelia obsequia fidelis sui grate dilecti magistri Johannis, filii Laurencii de Rozgon, sumpmi thesaurarii et specialis consiliarii sue maiestatis, quibus idem maiestati sue locis et temporibus opportunis studuisset conplacere, quasdam possessiones, videlicet Erpal, necnon Wyfalu, Kengel, Zenthcozmadamyan, Zenthdemeter et Andahaza apellatas, ac alias quaslibet possessiones, opida, villas, predia et cetera ad eandem possessionem Erpal pertinencia, in comitatu Byhoriensi adiacentes, que condam Demetrii, filii Nicolai de Domozlo prefuissent, per defectum seminis eiusdem Demetrii ad manus regias iuxta regni con-

svetudinem rite et legitime devolutas, cum omnibus ipsarum utilitatibus et pertinenciis universis, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub eisdem veris metis et antiquis limitibus, quibus eedem ab olim rite tente fuissent et possesse, ex certa sciencia sue maiestatis prelatorumque et baronum suorum sano ad id accedente consilio, eidem Johanni de Rozgon ipsiusque heredibus et posteritatibus universis dedisset, donasset et contulisset iure perpetuo et irrevocabiler possidendas, tenendas pariter et habendas, salvis iuribus alienis. Quibus exhibitis, prefatus procurator dicti Johannis de Rozgon, in persona eiusdem, rationem premisse contradictorie inhibicionis assignare postulavit per dominam Margaretham relictam et Gregorium, filium Emerici, ac Johannem, filium Ladislai, prenotatos. Quo audito, Georgius litteratus de Dalyo, pro prefatis domina Margaretha ac Gregorio et Johanne, cum procuratoriis litteris regalibus et palatinalibus, necnon capituli Agriensis in nostram veniendo presenciam, respondit ex adverso: Quod tempore premisse possessionarie statucionis dicto Johanni de Rozgon fiende, pro eo in personis dictorum domine Margarethe, necnon Gregorii et Johannis contradiccio facta fuisset prenotata, quia prefatus dominus noster rex prescriptas dominas Margaretham, matrem dicti Gregorii, necnon Sophiam matrem ipsius Johannis, filii Ladislai et Apolinam consortem ipsius Johannis de Rozgon, filias scilicet dicti condam Demetrii de Domožlo, in predictis possessionibus in filios masculinos prefecisset et creasset, prescripteque possessiones Erpal, Wyfalu, Kengel, Zenthcozmadamyán, Zentdemeter et Andhaza vocate ac ipsarum pertinencie eisdem domine Margarethe ac Gregorio et Johanni, vigore ipsius filialis prefeccionis pertinerent; sed idem Johannes de Rozgon litteras ipsorum, super predicta filiali prefeccone emanatas, maioribus suis applicando, apud (így) se conservaret et sub huius confidencia predictas possessiones sibi ipsi impetrasset. In cuius contrarium prefatus procurator dicti Johannis de Rozgon respondit tali modo: Quod hoc verum esset, ut prefatus dominus noster alias ad supplicacionem ipsius Johannis de Rozgon dictis filiabus prescripti condam Demetrii de Domožlo, super prescripta filiali prefeccone, condicionaliter fecisset provisionem eo modo: Ut si ipse Johannes huiusmodi prefecconem, per condam dominum Lodovicum regem

pro parte dictarum filiarum ipsius Demetrii per presens factam fuisse, exhibicione litterarum ipsius domini Lodovici regis declarare posset: tunc et ipse dominus noster rex huiusmodi per eum de novo factam perfeccionem observaret; alioquin huiusmodi litteras suas, super ipsa de novo facta perfeccione datas, irritas haberet et viribus destitutas, easque, prefato Johanne de Rozgon in conprobacionem prescripte pristine perfeccionis deficiente, per eum sibi commisisset reportari. Qui quidem Johannes de Rozgon predictam conprobacionem dicte pristine perfeccionis facere non valens, demum prescriptas litteras annotati domini nostri regis eidem domino regi reportasset. Quas ipse dominus noster rex, deficiente conprobacione predicta, ab eodem Johanne abstulisset; quas idem Johannes nec nunc, nec in futurum posset exhibere. Cum itaque discussio cause predicte ad interessenciam prelibati domini nostri regis deducta, idem dominus noster rex de eo, si prescripta filialis perfeccio per ipsum dictis filiabus ipsius Demetrii sub condicione predicta facta sit vel ne, volens certo cercius edoceri: registra domus sue thesaurarie, super perpetuacionibus possessionum per eundem dominum regem suis regnicolis factis, ad futuram cautelam de more solito scripta et in eadem domo thesauraria reposita per venerabilem dominum Johannem prepositum Budensem, vicecancellarium sue maiestatis, ac magistros Jacobum, diffinitorem causarum in sua speciali presencia vertencium, necnon Johannem de Zelew prothonotarium nostrum perquiri, examinari et revideri fecisset et requisite exinde qualitatis seriem sibi et consequenter nobis commisisset reportare. Tandem idem dominus Johannes prepositus ac magistri Jacobus et Johannes reversi, quandam cartam seriem eiusdem clausule, de eodem registro excepte, continentem, prefato Johanne de Rozgon ac annominatis Gregorio et altero Johanne, filio Ladislai, presentibus, ipsi domino nostro regi et nobis presentarunt, cuius series sequitur in hec verba:

7. Item anno Domini Millesimo quadringentesimo sexto, tercio kalendas marcii, quedam littera regalis patens, maiori moderno autentico suo sigillo a tergo consignata, qua mediante idem dominus rex, tum consideratis fidelitatibus et fidelium serviciorum preclaris meritis magistri Johannis, filii Laurencii de Rozgon, tum et eciam supplicationibus humillimis Demetrii, patris scilicet nobilium dominarum,

Apolina eiusdem Johannis et Sophia Ladislai, filii Henrici de Tarkew et Margarethe (így) vocatarum, Emerici, filii Johannis, filii Dominici de Paztoh, consortium, nostre per eum subiective oblati maiestati, regali pietate exauditis: prescriptas nobiles dominas in universis et singulis possessionibus et porcionibus ac iuribus possessionariis ipsius Demetrii, ubivis et in quibuscunque comitatibus regni nostri habitis et quovis nominis vocabulo vocitatis, ipsum tam hereditario, quam acquisitico et alio quocunque modo concernentibus, presertim vero in possessionibus Erpal, eiusque pertinentiis in Byhoriensi, item Bochanad, Vecheth, Kwre, Burazylneghaz, Besenewtelek, Apathy et Kerekudwar vocatis, in Heweswyvariensi comitatibus existentibus et habitis, ipsarumque universis utilitatibus et pertinentiis, si eciam ipse possessiones et iura possessionaria ius suum regium in aliquo dinoscerentur, de sue potestatis plenitudine in veros heredes masculinos et legitimos ipsius Demetrii successores prefecisse, creasse et instituisse, possessionesque predictas et iura possessionaria ipsius Demetrii universa in earundem dominarum ac ipsarum heredum ac cunctarum utilitatum posteritatum sexus utriusque in perpetuam hereditatem ascripsisse dinoscitur, pro eisdem dominabus, ipsarumque heredibus et successoribus universis privilegialiter est confirmata. Quibus omnibus sic habentibus, dictisque, partibus eis per nos in premissis iuris equitatem impertiri postulantes, licet prelibatus dominus noster rex prescriptas possessiones, Erpal, Wyffalu, Kengel, Zenthcozmadamyan, Zenthdemeter et Andahaza appellatas, et earundem pertinencias, per defectum seminis dicti condam Demetrii de Domozlo eidem Johanni de Rozgon in perpetuum dederit et contulerit, ipso eciam Johanne unacum dictis domina Margaretha ac Gregorio et Johanne, ratione contradiccionis, statucionis earundem possessionum, litem ingrediente, prelibatus procurator eiusdem Johannis de Rozgon prescriptam filialem prefeccionem, per annotatum procuratorem dictorum domine Margarethe, Gregorii et Johannis, in personis eorum, ad promocionem et succursum iuris eorum allegatam, non pure et simpliciter, sed intermixta predicta contradiccione, in persona dicti Johannis de Rozgon proposita, per annotatum dominum nostrum regem prescriptis filiabus ipsius Demetrii de Domozlo factam fuisse, dictasque litteras, super ipsa prefeccione filiali ema-

natas, per ipsum Johannem de Rozgon, eo quod idem ad conprobacionem prefeccionis, per annotatum dominum Lodovicum regem facte, a qua scilicet eadem ultima prefeccio ipsius domini nostri regis dependere et vires sumpmere debuisset, finaliter procedere nequivisset, ipsi domino nostro regi restitutas esse allegaverit; tam quia idem dominus noster rex longe ante tempus donacionis predictae ipsi Johanni de Rozgon super dictis possessionibus facte, prescriptas dominas Margaretham, dicti Gregorii, et Sophiam prefati Johannis, filii Ladislai, genitrices, necnon Apolinam, consortem dicti Johannis de Rozgon, in predictis universis possessionibus et iuribus possessionariis dicti condam Demetrii de Domezlo, et signanter possessionibus superius nominatis, in filios et heredes masculinos eiusdem Demetrii, pure et simpliciter, nulla contradiccione intermixta, creasse et prefecisse, ex tenore dicte clausule in dicta carta, ex dicto regio registro excepta, conscripte videbatur; et ob hoc prefatus dominus noster rex post predictam filialem prefeccionem ipsis dominabus, filiabus dicti Demetrii, modo quo supra, factam, predictas possessiones ipsi Johanni de Rozgon, in preiudicium iuris earundem dominarum conferre non valuisse, idemque Johannes de Rozgon, vigore dicte regie donacionis, ad predictas possessiones, Erpal, Wyfalu, Kengel, Zenthcozmadamyan, Zenthdemeter et Andahaza vocatas, nullum ius habere, sed eedem, virtute prefeccionis predictae, prefatis domine Margarethe ac Gregorio, filio eiusdem, et Johanni, filio Ladislai, ex dicta domina Sophia geniti, necnon prelibate domine Apoline, consorti eiusdem Johannis de Rozgon, de iure pertinere et adiudacari, ac inter eosdem in tres rectas et equales partes dividi et eisdem statui debere, nobis et prelatis, ceterisque baronibus et proceribus regni, nobiscum in iudicio existentibus cernebatur; prelibatus etiam Johannes de Rozgon, contra predictos dominam Margaretham, Gregorium et Johannem, filium Ladislai, fraterno motus amore, in iuris eorum impedimentum se obtulit facto in premissis non velle amplius laborare. Racionibus igitur ex premissis prescriptas possessiones, Erpal, Wyfalu, Kengel, Zenthcozmadamyan, Zenthdemeter et Andahaza vocatas, prelibatis dominabus Apoline, consorti dicti Johannis de Rozgon, Margarethe ac Gregorio et Johanni, filio Ladislai, in perpetuum adiudicari et inter eos in tres partes modo subno-

tando dividi debere decernentes, ac eisdem statui committentes, vestram amicitiam presentibus petimus diligenter, quatenus vestros mittatis homines, pro ipsis partibus pro testimoniis fidedignos; quibus presentibus, magistri Johannes de Dobouch, vel Georgius de Bokod, aut Emericus de Gurbed, sin Stephanus de Gyula, an Thomas de Denssed, sive alter Thomas de Kyrali, neve Petrus de Harazth, sin Paulus de Pernez, curie regie notarii, aliis absentibus homo regius, de curia regia per nos ad id specialiter transmissus vigesimo die festi Beati Michaelis archangeli nunc venturi et diebus ad id aptis, ad facies predictarum possessionum, Erpal, Wyffalu, Kengel, Zenthcozmadamyan, Zenthdemeter et Andahaza vocatarum, et earum pertinenciarum, vicinis et commetaneis earundem universis illuc legitime convocatis, et dictis partibus aut earum legitimis procuratoribus presentibus accedendo, easdem cum omnibus ipsarum utilitatibus et pertinenciis universis in tres dividat partes rectas et equales. Quarum unam prelibatis domine Margarethe ac Gregorio, filio eiusdem; aliam vero prelibato Johanni, filio Ladislai; terciam vero partes prelibato domine Apoline, consorti dicti Johannis de Rozgon, parciumque heredibus et posteritatibus universis, cum his, quibus congruit, statuatur et committat in perpetuum possidendam, tenendam, pariter et habendam, contradiccione ipsarum parcium sibi invicem et aliorum quorumlibet obviare non valente. Et post hec ipsius possessionarie divisionis et statucionis seriem, ut fuerit expediens, ad octavas¹ dicti festi Beati Mychaelis archangeli domino nostro regi fideliter rescribatis. Datum Bude, septvagesimo sexto die octavarum festi Beati Georgii martyris predictarum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo quinto.

1425. okt. 18.

1425. júl. 15.

Hátára ez van írva: Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Waradiensis, pro nobili domina Apolina vocata, filia condam Demetrii de Domozlo, consorte videlicet magnifici Johannis de Rozgon, et aliis infrascriptis, super quadam possessionaria divisione et statucione, per regium et vestros homines, vigesimo die festi Beati Michaelis archangeli, modo intrascripto fienda et ad octavas eiusdem festi Beati Michaelis archangeli legitime perduranda. Ad iudicem.

1425. okt. 18.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Hártyára írt eredetije: Magyar országos levéltár. Dl. 9,169. sz.

¹ Az «octavas» itt nem a nyolczadik napot, hanem a törvénykezési oktavát — a mi meg nyolcz napnál hosszabb időre terjedt — jelenti.

XLVI.

Buda. 1426. augusztus 20.

Tari Lőrincz és fia, Rupert, szükségből elzálogosítják Szajla és Nagyberek birtokukat és a siroki vámot negyven magyar aranyforintért Rédei Andrásnak és Rédei Demeter fiának, Sándornak.

Nos Sigismundus, Dei gracia rex romanorum semper augustus, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex, memorie commendamus: Quod Rubertus, filius Laurencii de Thar, pro se personaliter, ac pro eodem Laurencio, patre suo, sine litteris procuratoriis onus onus (így) et gravamen, si in infrascriptis persistere nollet, super se assumptendo, coram nobis constitutus, suo et dicti parentis sui nominibus est confessus in hunc modum: Quod ipse, pro quibusdam ipsorum necessitatibus, ipsos ad presens urgentibus, evitandis, quasdam possessiones ipsorum Zayla et Naghberk (így) vocatas, ac tributum in possessione Syrok exigi solitum, cum omnibus ipsarum utilitatibus et pertinenciis, necnon proventibus consvetis, Sandrino, filio Demetrii (így) de Rede, et Andrea de Ryde pro quadringentis florenis auri hungaricalibus boni et iusti ponderis, iam ab eisdem habitis et receptis, pignori obligasset, immo obligavit nostro regio in conspectu tali modo: Quod dum et quandocunque ipsi Rubertus et Laurencius, aut ipsorum superstitibus dictas possessiones et tributum predictis quadringentis florenis auri ab eisdem Sandrino et Andrea, vel ipsorum superstitibus redimere possent aut valeant, tunc ipsi Sandrinus et Andreas vel eorum superstitibus, rehabitis prius perscriptis quadringentis florenis auri, easdem possessiones et tributum dictis Ruberto et Laurencio, aut eorum superstitibus pacifice et quiete remittere et resignare teneantur; assumptens nihillominus (így) ipse Rubertus, suo et dicti Laurencii patris sui nominibus, eosdem Sandrinum et Andream, ac ipsorum heredes in pacifico dominio dictarum possessionum et tributi usque tempus redemptionis earundem contra quoslibet impetitores protegere et conservare propriis eorum laboribus et expensis. Ubi vero dicti Rubertus et Laurencius eosdem Sandrinum et Andream in pacifico dominio premissarum possessionum et tributi conservare nequirent vel non possent, tunc in dominio porcionis possessionarie similiter ipsorum, in opido Pazthoh habite,

conservare teneantur. Hoc eciam adiecto, quod si ipsi Rubertus et Laurencius aliquo temporis in eventu eosdem Sandrinum et Andream absque solutione predictorum quadringentorum florenorum auri de dominio premissarum possessionum et tributi aut porcionis excluderent vel excludi facerent et easdem potencialiter pro se occuparent: tunc ipsi Rubertus et Laurencius harum vigore contra eosdem Sandrinum et Andream in facto potencie convincerentur et convinci deberent protinus eo facto. Adque premissa dictus Rubertus se personali sua cum astancia, eundemque Laurencium patrem suum sub onere et gravamine antefato sponte obligavit coram nobis, testimonio presencium mediante. Datum Bude, in festo Beati Stephani regis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo sexto. 1426. aug. 20.

Hátán pecsét nyomaival.

Hártyára irt eredetije: Magyar országos levéltár. Dl. 11,840. sz.

XLVII.

Buda. 1428. február 17.

Palóczi Máté országbíró a Pásztói kisebbik Jakab és a Velezdi László, Jakab és Imre között folyt pert elhalasztja.

Nos comes Matheus de Paloch, iudex curie domini Sigismundi, Dei gracia romanorum regis semper augusti, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. regis, damus pro memoria, quod discussionem eiusdem cause, quam inter Ladislaum et Jacobum et Emericum de Velezd, et inter Jacobum Parvum, filium condam comitis Joannis de Paztoh, iuxta continenciam literarum — et iudicis nobilium comitatus Borsodiensis — et super factis in eisdem contentis, in octavis festi Epiphaniarum Domini facere tenebamus, propter absenciam prelatorum et baronum regni nobiscum iudicare debencium, ad octavas festi Beati Georgii martyris nunc venturas duximus prorogandam. Datum Bude, tricesimo sexto die termini prenotati. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo octavo. 1428. jan. 13.
1428. máj. 1.
1428. febr. 17.

Hátára írva: Pro Jacobo et Ladislao et Emerico dictis de Velezd contra Jacobum Parvum, filium condam comitis Johannis de Paztoh ad octavas festi Beati Georgii martyris prorogatorias. 1428. máj. 1.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra irt eredetije a Magyar országos levéltárban: Dl. 11,964. sz.

XLVIII.

Eger. 1429. június 16.

Domoszlói Ilona és Tarkői Rikalf fia János az egri káptalan előtt nyugtatják azon 2000 aranyforintot, melyet Tari Rupert az elődei által elzálogosított Verpelétért kifizetett.

Nos capitulum ecclesie Agriensis significamus tenore presentium, quibus expedit, universis, memorie commendantes : Quod nobilis domina Elena vocata, relictæ scilicet Demetrii de Domozlo, sua ac domine Margarethe, filie sue, necnon Katherine, filie eiusdem domine Margarethe, ac Ladislai et Benedicti, filiorum ipsius domine Katherine, in personis, quorum onera et gravamina in se sponte recepit; item Johannes, filius Rykalfi de Tarkew, similiter sua, ac Rykalfi fratris sui et domine Margarete, sororis ipsorum, consortis scilicet Stephani de Bathor, quorum onera idem Johannes Rykalf simili modo in se assumpsisset, ex una; item Rubertus, filius Laurencii de Thar, ex alia partibus personaliter coram nobis constituti, per eandem dominam Elenam, relictam condam Demetrii de Domozlo, sua et dictorum, quorum onera in se assumpsit et Johannem Rykalfy similiter sua ac aliorum, quorum scilicet gravamina super se recepit, sponte confessum extitit pariter et relatum in hunc modum: Quomodo quivis ipsi possessionem Velpreth vocatam, in comitatu Hewesiensi existentem, habitam, hucusque per ipsos possessam et per condam Ladislaum, filium Stephani, avum scilicet dicti Ruberti de Thar predicta, in duobus milibus (így) florenorum puri auri impignoratam, erga se retinuissent; tamen quia idem Rubertus de dictis duobus milibus (így) florenorum puri auri ipsis satisfacisset effective, ideo ipsum cum suis consanguineis et fratribus suis universis, ac eorum posteritatibus quantum dimisissent et expeditum, modisque omnibus satisfactum ac per omnia absolutum. Hoc etiam non pretermisso, quod omnes littere causales, facto in premissis partes inter prescriptas previa ratione emanate viribus reddantur cariture. Ad que premissa memorata domina Elena sua et dictorum, quorum onera in se recepit, personis et Johannes Rykalf eodem modo se spontanea coram nobis obligarunt voluntate. In cuius rei memoriam, eternalemque

statibilitatem presentes nostras litteras pendentis sigilli nostri maioris autentici munimine roboratas ipsi Ruberto et suis heredibus universis, heredumque successoribus duximus concedendas. Datum die dominico proximo ante festum beati Anthonii confessoris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo vigesimo nono.

1429. jún. 16.

Fehér-kék selyemsodraton függő pecséttel.

Hártyára írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 12,044. sz.

XLIX.

Buda. 1441. január 18.

I. Ulászló király utasítja Nánai Kompolthi Jánost és Pált, hogy Iváni Istvánt Pásztói Miklós fia János és Szentersébeti Basó Lőrincz hatalmaskodásával szemben, a birtok- és tulajdonjog megsértése ügyében hallgassák ki és védelmezzék meg.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus, Dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie etc. rex, Lithvanieque princeps supremus et heres Russie, fidelibus meis magnificis Johanni et Paulo Kompolth de Nana, alias magistris pincernarum regaliū, nunc vero comitibus comitatus Hewesiensis salutem et grāciam. Nostre maiestatis veniens in presenciam fidelis noster Stephanus de Iwan serenitati nostre exposuit querulose: Quomodo Johannes, filius Nicolai de Pazthoh, in porcione possessionaria, in dicta possessione Pazthoh existenti, habita, ipsum exponentem titulo pignoris concernentem, non exsoluta sua pecunia, pro qua eadem eidem per dominum Johannem, filium Nicolai, fuisset impignorata, his disturbii temporibus diversimode aggravasset et impedivisset, impedireque non cessaret eciam de presenti. In super idem Johannes, filius Nicolai, ante festum Beati Nicolai confessoris proxime preteritum, in silva sua glandinosa intra metas possessionis sue, Zoha vocate, habita, viginti quatuor porcos suos pingves interfici et ad castrum suum Haznos vocatum portari fecisset; preterea tempore predicto Laurencius Baso de Zenthersebeth duos porcos ipsius exponentis de dicta sua silva glandinosa depelli fecisset et in usum suum convertisset, potencia mediante, in preiudicium et dampnum ipsius exponentis valdemagnum. Sup-

1440. decz. 6.

plicavit itaque prefatus exponens, ut sibi circa premissa de condigno iuris remedio providere dignaremur opportuno. Et quia nos talismodi actus potenciarior per quempiam regnicolarum nostrorum patratos et commissos simpliciter pertransire nolumus: igitur fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus rebus premissis modo stantibus et se habentibus, ex parte prefatorum Johannis, filii Nicolai, ac Laurencii Baso, super premissis memorato exponenti — suas legitimas comprobaciones et evidencia documenta, absque omni difficultate et renitencia, meri iuris et iusticie, debiteque satisfaccionis complementum adeo impendere debeatis iusticia mediante, ut idem exponens pro defectu iusticie nostre per amplius superinde non cogatur querulari maiestati; ut nichilominus si prescriptam porcionem possessionariam, in prescripta possessione habitam, ex evidentibus et probabilibus documentis prefatum exponentem premissis titulo pignoris concernere agnoveritis: extunc eundem exponentem in dominio eiusdem porcionis possessionarie, usque tempus redempcionis eiusdem, contra quoslibet illegitimos impetitores, et signanter contra prefatum Johannem, filium Nicolai, protegere, tueri et defensare debeatis, vestre maiestatis in persona et auctoritate presentibus vobis attributa et iusticia mediantibus. Secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, in festo beate Prisce Virginis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragésimo primo.

1441. jan. 18.

Pecsét töredékeivel.

Papirra írt eredetiye: Magyar országos levéltár. Dl. 13,606. sz.

L.

Buda. 1444. szeptember 15.

A budai káptalan Hédervári Lőrincz nádor megbízása alapján jelenti azon vizsgálat eredményét, mely Nekészény, Gáza, Jákfalva, Dévény, Hartyán, Megyer, Batony és Dorog birtokokon és Pásztó városában végbement.

Nos capitulum ecclesie Budensis memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis: Quod cum nos receptis litteris viri magnifici domini Laurencii de Hedreh-

wara, regni Hungarie palatini et iudicis Comanorum, modum et formam sue iudicarie deliberacionis, pro parte honorabilis capituli ecclesie Agriensis, super quadam possessionaria occupacione et estimacione, ac rerum et honorum ablacione, in se exprimentibus, iuxta earundem continenciam una cum magistro Petro de Alba, homine regio de curia regia ad contenta ipsarum litterarum adiudicatoriarum perficienda specialiter transmissio, nostrum hominem, videlicet dominum Paulum custodem, socium et concanonicum nostrum, nostro pro testimonio fidedignum, duxerimus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis conformiter retulerunt isto modo: Quod ipsi, feria quinta proxima post festum Beati Bartholomei apostoli proxime preteritum et aliis diebus ad id sufficientibus, ad facies iurium possessionariorum Johannis filii Gywle de Gaza convicti, vicinis et commetaneis earundem universis illic convocatis presentibusque, primo ad possessionem, Nekesen vocatam, septem sessiones desertas et unam populosam, in qua relictis Michaelis Boros habitaret, solum ad porcionem prefati Johannis filii Gywle convicti cedentes reperissent; quarum tres prefatis preposito et capitulo Agriensi et quinque eidem vestre magnificencie occupassent et statuissent; quelibet autem sessio haberet duodecim iugera terrarum arabilium et duo falcastra feni, nichilominusque silvas et rubeta visu considerando ad tria aratra regalia, vineas vero ad quinquaginta iugera terre communia estimassent; insuper reperissent ibidem unum fontem scaturientem, Eger vocatum, cuius fluvius separat predictas septem sessiones; in medio eciam dicte possessionis fluuit (így) quidam rivulus, Nekesenpathaka nominatus; prefata eciam octava sessio deserta esset. In fine eiusdem possessionis a parte septentrionali reperissent insuper in facie eiusdem capellam ligneam sine pinnaculo et sepultura; presentibus ibidem vicinis et commetaneis Johanne Barius de Satha, Nicolao officiale religiosi viri domini fratris Elie, abbatis Trium Foncium de Beel, per ipsum in omnibus possessionibus dicte abbacie constituto. Post hec autem ad faciem dicte possessionibus Gaza accessissent; ibique in corpore eiusdem possessionis Gaza quatuor sessiones iobagionales, in quibus Blazius Thoth et penes eundem Jacobus similiter Thoth, in tertia autem Andreas Faber in linea a parte occidentali adiacenti, item in alia linea eius-

1444. aug. 27.

dem possessionis a parte septentrionali adiacenti Ambrosius Chonka dictus ad presens habitarent. Item in platea eiusdem possessionis Gaza, Gywlafalwa vocata, tres sessiones iobagionales, in quibus Blasius Bene, Thomas Dabsa et Anthonius ad presens inhabitarent, solum ad porcionem prefati Johannis, filii Gywle, cedentes reperissent; ex quibus duas sessiones prefatis preposito et capitulo Agriensi, videlicet prefatos Blasium et Jacobum Thoth dictos, residuos vero quinque eidem vestre magnificencie occupassent et statuissent. Nichilominus quelibet sessio iobagionalis haberet sex iugera terrarum arabilium usualia; item in facie eiusdem possessionis Gaza reperissent molendinum trium rotarum de subtus volvens in fluvio Sayo decurrenti; quod quidem molendinum ad presens, ratione expensarum ad preparacionem ipsius molendini per Nicolaum Kakas expositarum, Sigmundus, filius ipsius Nicolai Kakas, teneret et possideret. Item reperissent ibidem sessionem propriam annotati Johannis filii Gywle convicti, ac Georgii et Detrici fratrum eiusdem carnalium, terras eciam arabiles ad proprium aratrum ipsorum spectantes et sufficientes, pratum vero ad viginti falcastra se extendentem similiter ad proprium falcastrum ipsorum spectantem. Item in terris propriis eorundem filiorum Gywle, in territorio eiusdem possessionis Gaza existentibus, reperissent quadraginta falcastra feni iobagionum, nichilominusque reperissent in eadem Gaza ecclesiam lapideam cum pinnaculo et sepultura. Item silvas usuales et rubeta solum ad porciones prefatorum filiorum Gywle cedentes, visu considerando ad ducenta iugera terrarum arabilium regalis mesure se extendentes estimassent; silvam autem dolabrosam, modo simili ad porcionem eorundem filiorum Gywle cedentem, similiter visu considerando ad unum aratrum terre regalis mesure sufficientem estimassent; preterea in eadem Gaza reperissent tributum, cuius sexta pars cederet ad porcionem Johannis filii Gywle convicti, presentibus ibidem prefato Sigismundo Kakas de eadem Gaza, ac Matheo Sarus nominato, iudice, Johanne de Pwthnok in porcione eiusdem in eadem Gaza commorantibus. Deinde autem ad possessionem, Jakfalwa vocatam, accessissent; ibique tres sessiones iobagionales, in quarum una Georgius Zabo dictus, in secunda Anthonius Sartor, et in tertia Matheus Sythew de presenti residenciam facerent; solum ad porcionem prefati

Johannis filii Gywle convicti, et insuper unum locum sessionalem edificiis destitutum reperissent. Quarum unam, videlicet in qua prefatus Matheus Sythew resideret, et cum hoc annotatam sessionem edificiis destitutam prefatis preposito et capitulo ecclesie Agriensis, alias autem duas sessiones iobagionales, puta unam, in qua annotatus Georgius Zabo, et secundam, in qua prefatus Anthonius Sartor resident, eidem vestre magnificencie occupassent et statuissent; quelibet siquidem sessio haberet decem et octo iugera terre usualia et unum falcastrum feni, presentibus ibidem prefato Sigismundo Kakas. Postmodum autem ad faciem possessionis Dewen vocate accessissent, ubi duas sessiones iobagionales, in quarum una Anthonius filius Egidi (igy), et in secunda Andreas Swba de presenti residerent, et terciam desertam, similiter ad porcionem prefati Johannis filii Gywle convicti provenientem reperissent. Quarum unam, scilicet in qua prefatus Anthonius filius Egidi (igy) resideret, pretitulato capitulo Agriensi, reliqua vero, videlicet in qua iamdictus Andreas Swba moraretur, et cum hoc preallegatam sessionem desertam ipsi vestre magnificencie occupassent et statuissent; quelibet autem sessio haberet decem et octo iugera terre usualia et quatuor falcastra feni; silvam autem permissionalem in facie ipsius possessionis existentem, tantum ad porcionem prefatorum filiorum Gywle cedentem, prout visu considerare potuissent, ad unum aratrum terre regalis mesure se extendentem, rubeta autem annotatum Sigismundum Kakas, quam eciam dictos filios Gywle in simul concernentia, visu considerando ad tria aratra regalia se extendencia estimassent. Item in eadem possessione capellam ligneam sine pinnaculo et sepultura et insuper unum fontem scaturientem, presentibus vicinis et commetaneis Ladislao et Thoma de Zwha. Exinde autem ad possessionem Harthyan vocatam accessissent, ibique ad porcionem prefati Johannis filii Gywle convicti reperissent octo sessiones iobagionales, quinque populosas; in quarum una Johannes Alch, in alia Andreas Saly, in tercia Jacobus Rawaz, in quarta Stephanus Dwzma, in quinta Johannes Polgar ad presens residerent; et tres desertas, quarum duas, videlicet unam, in qua praefatus Johannes Alch, et secundam, in qua annotatus Andreas de Saly residerent, et cum hoc unam desertam prefatis preposito et capitulo Agriensi, residuas

vero tres sessiones, in quarum una predictus Jacobus Rawaz, in alia autem pretitulatus Stephanus Dwzma, et terciam, in qua iamdictus Johannes Polgar residerent, et cum hoc duas sessiones desertas eidem vestre magnificencie occupassent et statuissent; quolibet enim sessio haberet quindecim iugera terre usualia et duo falcastra feni. Item silvam dolabrosam, in facie eiusdem possessionis Harthian existentem, ipsos filios Gywle in simul concernentem, visu considerando ad duo aratra regalia, alias autem silvas usuales et rubeta similiter eorundem filiorum Gywle, consimiliter visu considerando ad tria aratra regalia estimassent; reperissent insuper ibidem unum fontem scaturientem ac capellam sine pinnaculo et sepultura, presentibus ibidem Anthonio et Dyonisio de Eghazazharthyan commetaneis. Postmodum autem accessissent ad possessionem Megyer vocatam, ibique ad porcionem prefati Johannis filii Gywle convicti reperissent tres sessiones iobagionales, in quarum una Nicolaus Wak nominatus, in secunda Gregorius Dalany dictus et in tercia Briccius Gyenge ad presens residerent; alias autem tres desertas et edificia habentes reperissent, quarum unam, videlicet in qua prefatus Nicolaus Wak habitaret, et cum hoc similiter unam desertam prefatis preposito et capitulo Agriensi, reliquas vero duas, in quarum scilicet una prefatus Gregorius Dalany, et aliam, in qua prenotatus Briccius Gyenge residerent, et cum hoc duas desertas sessiones prefate vestre magnificencie occupassent et statuissent; quolibet etiam sessio haberet viginti et unum iugera terre usualia ac duo falcastra feni. Item reperissent in eadem villa ecclesiam lapideam sine pinnaculo cum sepultura; silvas vero usuales tam ad porcionem filiorum Gywle et dicti Sigismundi Kakas, quam etiam Pauli Ryma, visu considerando ad quatuor aratra regalia, vineas autem ad ducenta iugera terre usualia estimassent, presentibus ibidem Nicolao provisore curie prefati Pauli de Ryma, per ipsum in curia sua, in eadem Megyer habita, constituto ac prefato Sigismundo Kakas. De prelibata Gaza consequenter autem accessissent ad faciem possessionis Bathon vocate; ibi ad porcionem prefati Johannis filii Gywle convicti reperissent unam sessionem iobagionalem, in qua Johannes Thoth resideret, ac duas sessiones desertas, edificia habentes, in vicinitatibus sessionis eiusdem Johannis in eadem linea a parte occidentali habitas, et prefatam sessionem

iobagionalem, in qua pre nominatus Johannes Thoth resideret, iamdictis preposito et capitulo Agriensi, premissas autem duas sessiones desertas eidem vestre magnificencie occupassent et statuissent; quelibet autem sessio haberet quindecim iugera terre usualia et duo falcastra feni, silvam autem tam ad porcionem prefati Sigismundi Kakas, tam etiam ad porcionem annotatorum filiorum Gywle pertinentem, ad unum aratrum terre regalis mesure se extendentem estimassent. Item in eadem possessione Bathon reperissent tributum, cuius sexta pars eiusdem filios Gywle concernit, presente ibidem Nicolao Chabay dicto, officiale Ruberti de Thar. Dehinc autem ad possessionem Dorogh vocatam accessissent; ibique ad porcionem prefati Johannis filii Gywle convicti reperissent unam sessionem iobagionalem, in qua Mathias Kosaros resideret, ac terciam partem unius loci sessionalis penes sessionem Nicolai Thoth in linea meridionali a parte orientali adiacentis. Item sextam partem alterius loci sessionalis in linea septemtrionali a parte occidentali adiacentis. Quas quidem unam sessionem ac terciam et sextam partes annotatarum sessionum tam ipsis preposito et capitulo Agriensi, et (igy) quam eidem vestre magnificencie occupassent et statuissent. Quelibet etiam sessio haberet undecim iugera terre usualia et sex falcastra feni reperissent. Insuper in facie eiusdem possessionis Dorogh duos fontes scaturientes et duo loca molendinaria ac etiam decimam et octavam partem tributi, quoad porcionem prefati Johannis convicti in eadem exigi soliti, insuper silvas et rubeta usualias tam ad porcionem Ruberti et dicti Sigismundi, quam etiam ipsorum filiorum Gywle ad duo aratra regalia visu considerando estimassent; presentibus ibidem Andrea de Chengerhaza, Jacobo et Laurencio Chebes, Gregorio de Maczonka, Andrea, Laurencio et Georgio de Bodonhaza. Postremo siquidem accessissent ad faciem opidi, Pazthoh vocati, ibique ad porcionem prefati Johannis, filii Gywle, reperissent septem sessiones iobagionales; in quarum, videlicet in platea Hathwanwca Blasius Bathy, in secunda Paulus Kenczel, item corpore civitatis in tercia Gabriel, alias Iudex, in quarta Petrus Vinter. Item in platea, Magyarwca vocata, in quinta Georgius Chalka, et in sexta relicta Andree Czwek, ac in septima Andreas Rykalph ad presens habitarent; et tres deserte essent, que in vicinitate sessionis prefati

Andree Rykalph adiacerent, reperissent; quarum duas, videlicet in quarum una prefatus Gabriel, alias Iudex, et secundam, in qua Petrus Vinter habitarent, et cum hoc unam sessionem desertam, penes sessionem prefati Andree Rykalphi, a parte septemtrionali habitam, prefatis preposito et capitulo Agriensi, residuas autem quinque sessiones, puta in quarum una Blasius Bathy, in secunda Paulus Kenczel, in tertia Georgius Chalka, in quarta relictæ Andree Czwek, et in quinta prefatus Andreas Rykalph habitarent, et cum hoc residue due sessiones deserte similiter penes sessionem annotati Andree Rykalph a parte meridionali adiacentes, eidem vestre magnificencie occupassent et statuissent. Item fena ad proprium falcastrum ipsorum filiorum Gywle spectancia ad decem falcastra sufficiencia; item alia fena intra metas et limites opidi Pazthoh existencia, tam ipsos filios Gywle, quam eciam Sigismundum et Rubertum ac dominum Stephanum, lectorem dicte ecclesie Agriensis, fratresque suos in simul concernencia, ad duo millia falcastra se extendencia, terras autem arabiles ad tria aratra regalia, silvas vero et rubeta cum silva, Matra nominata, ad quatuor aratra regalia, vineas autem ad ducentas terras arabiles regales visu considerando estimassent; reperissentque in eodem opido Pazthoh ecclesiam lapideam cum sepultura et sine pinnaculo et unum fontem scaturientem; presentibus ibidem Johanne, filio Jacobi de eadem Pazthoh, condivisionalì, ac altero Johanne de Nadasd, vicinis et commetaneis dicti opidi; premissas eciam porciones possessionarias antefati convicti in dictis possessionibus habitas prius universorum filiorum, fratrum et generacionum, convicti hominum, ac aliorum quorumlibet de eisdem exclusis, in duabus ipsi domino palatino, in tertia vero partibus capitulo Agriensi prenotato, parti scilicet adverse, contradiccione quorumlibet non obstante, tamdiu, quousque de manibus eiusdem domini ac partis adverse per hos, quorum redempcioni eedem magis competerent, redimerentur, possidendas statuissent et commisissent. In cuius rei evidenciam presentes litteras nostras privilegiales, pendenti sigillo nostro consignatas, ad fassionem dictorum domini regis et nostri hominum duximus concedendas. Datum vigesimo die diei execucionis prenotate.

1144 szept. 15. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto.

Hártyára írva; piros, fekete és zöld selyemsodrattal, melyről a függő pecsét hiányzik.
Eredetije az egri káptalani levéltárban: Num. I. Div. I. fasc. 2. nr. 6.

LI.

Eger. 1445. ápril 24.

Az egri káptalan Pásztói István egri éneklőkanonok kérésére átírja azon oklevélet, melyből kiderül, hogy Domoszlói Zsófi a nála levő okiratokat és Tari Lőrincz feleségének a ruháit visszaadta Tari Lőrincznek.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendantes tenore presencium significamus, quibus expedit, universis, quod honorabilis vir dominus Stephanus de Paztoh, lector et concanonicus noster, de medio nostri personaliter exurgendo, exhibuit nobis quasdam litteras nostras patentes tenoris infrascripti, non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte viciatas, sed' prorsus omni suspicione et vicio carentes, petendo nos debita cum instancia, ut tenores et ordines earundem litterarum litterarum (így) nostrarum transscribi et transsumpmifacere, sibi que dare dignaremur ad cautelam. Quarum tenor talis est: Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod nos litteras magnifici viri domini Detrici Bebek, regni Hungarie palatini, pro nobili domina relictá Johannis, filii Ladislai de Thar, nobis directas honorífice recepimus in hec verba: Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Agriensis Detricus Bebek, regni Hungarie palatinus, amiciciam paratam cum honore. Noveritis, quod quia magistro Laurencio, filio Ladislai de Thar, personaliter ab una, parte vero ex altera Demetrio, filio Nicolai de Domozlo, pro nobili domina, Sophia vocata, filia sua, relictá videlicet Johannis, filii dicti Ladislai, cum procuratoriis litteris vestris coram nobis constitutis, inter cetera per eosdem compositum extitit et ordinatum, quod universa litteralia instrumenta, que erga dictam nobilem dominam haberentur sub certo numero et registro, cuius registri unum erga eandem nobilem dominam relinqui et committi, aliud vero par eiusdem in ecclesia vestra, seu conservatorio dicte ecclesie vestre reponi, nichilominus universa vestimenta nobilis domine relictę, ipsius magistri Laurencii, modo simili circa prescriptam nobilem dominam, relictam ipsius Johannis existencia coram vestro testimonio, necnon Johanne, filio Dominici de Paztoh, pridem iudice curie regie, tercio die festi Beati Georgii martyris nunc venturo, in Syrokalya per eandem nobilem dominam eidem

1402. ápr. 26.

1402. māj. 1.

1402. āpr. 21.

magistro Laurencio in specie et absque omni defectu reddi et restitui deberent: vestram igitur amicitiam presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo et prefato Johanne, filio Dominici, presentibus, premissa iuxta dictam compositionem et ordinationem per prefatam nobilem dominam, relictam ipsius Johannis, eidem Laurencio restituantur; et tandem premissorum seriem, si necesse fuerit, ad octavas dicti festi Beati Georgii martiris nobis amabiliter rescribatis. Datum in Wysegrad, feria sexta proxima post festum Beatorum Tyburci et Valeriani martyrum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo secundo. Nos igitur amicabilibus petitionibus eiusdem domini palatini ac iusticie annuentes, honorabilem virum dominum Jacobum archidiaconum de Patha, socium et concanonicum nostrum, transmisimus pro testimonio ad premissa exequenda. Qui tandem exinde ad nos reversus, nobis retulit eo modo, quod ipse termino in predicto accessisset ad possessionem Syrokalya prenotatam; ubi ipso et prefato Johanne, filio Dominici de Paztoh, presentibus, dictis etiam magistro Laurencio et nobili domina relictam Johannis, filii Ladislai, personaliter comparentibus, eadem nobilis domina litteras et instrumenta litteralia infra declaranda, quedam scilicet privilegialia, quedam vero patenter emanata coram ipsis exhibuisset et presentasset. Primo videlicet litteras serenissimorum principum olim dominorum Ladislai et Stephani super castro Agas ac monte et silva Matra, necnon possessionibus Thar, Barkan et Kethkwthasow vocatis; item litteras condam domini Andree regis super possessione Nyr, in comitatu Strigoniensi esistenti; et olim regis Karoli super factis possessionibus Sayoyn, Kwrthen in comitatu Chongradiensi; postea littere domini Lodovici regis super solutione quartalicie puellarum de possessione Posega; littere conventus de Saagh super possessione Wereseghaz et donacione domini nostri regis Sigismundi ac fassione duodecim iuratorum super tributo de Thar; littere capituli Quinque-Ecclesiensis super concambio, seu permutatione possessionum Syrwan et Patha vocatarum; littere capituli Waciensis super factis possessionibus Agazow, Haznosow et montis Matra ac quorundam molendinorum; privilegium dicti domini Andree regis super possessione Wyfalw, in comitatu Pestiensis habita; et compositionales littere condam comitis Pauli super facto

possessionum Dorogan et Dubichaan; item littere predicti domini Lodovici regis super libertate proprii comitatus et solucione prescripte quarte puellarum de possessione Posega; donacionales littere domini regis Sigismundi super castro Soklyos, necnon condan domini Nicolai de Zeech palatini super possessione Patha, in comitatu Simigiensi, et comitis Stephani Bebeek super concordia et composicione cuiusdam duelli; littere domini Wilhelmi episcopi Quinque-Ecclesiensis super possessione Mwzlizengergh; littere predictorum dominorum Karoli et Lodovici regum super possessionibus Gradicha in comitatu de Posega et Lengyeld nominatis; ac dominarum Elisabeth et Marie reginarum super possessione Lucyn, in comitatu Newgradiensi existenti; donacionales littere domini regis Sigismundi super castro Syrok et mere statucionales super eodem; alie littere eiusdem domini nostri regis Sigismundi super eodem castro et suis pertinenciis; privilegium comitis Emerici Bebek super redempcione possessionis Patha; privilegium annominati domini Sigismundi regis super castris Dragol et Pwztalythwa ac pertinenciis eorundem; littere privilegiales capitulorum Budensis et Waciensis super eisdem castris et mere littere pariter privilegiales super tributo Patha. Premissis itaque litteris exhibitis et revisis, prefata nobilis domina, relictia Johannis, easdem litteras ac universa vestimenta prescripte nobilis domine, consortis ipsius magistri Laurencii, eidem magistro Laurencio in specie restituisset. Quibus receptis idem magister Laurencius coram prefato Johanne, filio Dominici, et nostro testimonio prenotatam nobilem dominam, relictam Johannis, in formam perdicte concordie super premissis quitam et expeditam commisisset. Datum octavo die festi Beati Georgii martiris prenotatis (igy). Anno Domini supradicto. Itaque nos petitionibus prescripti domini Stephani lectoris favorabiliter inclinati, tenores et ordines prenarratarum litterarum de verbo ad verbum, sine diminucione et augmento aliquali, presentibus litteris nostris privilegialibus transscribi et transsumifacientes, eidem domino Stephano lectori duximus concedendum. Datum in festo Beati Georgii martiris, anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto. 1402. māj. 1. 1445. ápr. 24.

Viola-zöld selyemsodraton függő pecséttel.

Hártyára írt eredetije a magyar országos levéltárban: DL. 8,713. sz.

LII.

Eger. 1445. június 16.

Pásztói Lukács egri kanonok Miklós prépost és más tanuk előtt kijelenti, hogy a ruszkai tizedeket, melyeket az egri káptalan Miklós püspöktől vett cserébe Deménd birtokért és egy maloméért az Eger vizen, de időközben elvesztett, — visszaszerzi a káptalan részére.

Nos Nicolaus decretorum doctor, prepositus ecclesie Beati Petri apostoli, canonicus et vicarius ecclesie Agriensis in spiritualibus generalis, memorie commendamus, quod honorabilis vir magister Lucas de Pastoh, canonicus dicte ecclesie Agriensis ac rector altaris Beate Marie Magdalene, in dicta ecclesia Agriensi fundati, coram nobis ac notario publico et testibus infrascriptis personaliter constitutus, oraculo vive vocis est exorsus in hunc modum: Quod licet honorabiles domini de capitulo Agriensi ipsum ratione molendini ipsorum in fluvio, Egervise vocato, retro ortum, domus custodis dicte ecclesie Agriensis habiti ac decurrentis, necnon possessionis Demyen vocate, in comitatu Hevesiensi habite, quod et quam condam reverendissimus in Christo pater dominus Nicolaus, episcopus iamdicte ecclesie Agriensis, per formam concambialis permutacionis, pro decimis episcopalibus possessionis, Ruska vocate, in confinio et vicinitate Gunch, in comitatu Wyvariensi existentis, ab ipsis dominis de capitulo habuisset, et tandem ex eiusdem domini Nicolai episcopi testamentaria dispositione, altari suo predicto de ipso molendino facta, ipse dictum molendinum haberet ac possideret de presenti, ex quo iidem domini de capitulo de huiusmodi decimis et earum possessione rursus spoliati existunt, ipsum in iudicio reconvenire et in causa attrahere voluerint: tamen ipse volens licium anfractus superinde movendos evitare, id ipsis dominis assumpsisset, imo assumpsit coram nobis, ac notario publico, ac testibus infrascriptis eo modo, ut quamprimum reverendus in Christo pater dominus Symon episcopus Agriensis, qui, ut dicitur, manibus perfidissimorum turcorum captus teneretur, abinde reveniret, aut eo de medio sublato, alius in huius ecclesie episcopum et prelatum eligeretur, statim et in continenti ipsas decimas dicte possessionis

Ruska, qui (így) nunc apud manus episcopales existerent, pro ipsis dominis de capitulo apud eundem episcopum salvas expediret et expedire teneretur, ipsos dominos de capitulo in pacifico dominio earundem relinquendo, suis propriis laboribus et expensis. Casu vero, quo id facere non posset, aut non curaret quovismodo, extunc ipse dictum molendinum nunc, ut premittitur, aput (így) manus suas habitum sine strepitu et figura cuiuslibet iudicii remitteret, remittereque et resignare prefatis dominis de capitulo teneatur eo facto, et iidem se in dominium eiusdem molendini intromittere presentium vigore plenam habeant potestatis facultatem. Acta sunt hec et facta anno Domini Millesimo quadringentesimo quadragésimo quinto, indicione octava, die vero sedecima mensis iunii, in capella Beati Michaelis archangeli ad latus katedralis ecclesie Agriensis a parte meridionali fundata, hora sextarum, pontificatus autem sanctissimi in Christo patris et domini domini Ewgenii, divina providencia pape Quarti, anno eiusdem quintodecimo. Presentibus ibidem discretis viris, dominis Nicolao Sancte Crucis, Benedicto Beate Elizabeth vidue, altero Benedicto Sancte Trinitatis altarium rectoribus, ac aliis quampluribus testibus fidedignis ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

1445. jún. 16.

A hártyán alább ezt olvassuk: Et ego Benedictus natus Michaelis de Hethy, presbiter Strigoniensis diocesis, imperiali auctoritate notarius, quia premissae fassioni obligatorie ipsius magistri Luce, aliisque omnibus et singulis premissis, dum sic, ut premittitur, per eundem magistrum Lucam fierent et agerentur, unacum prenomatis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui. Ideo de mandato prefati domini Nicolai vicarii hic me manu propria subscripsi, signoque et nomine meis solitis et consuetis consignavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum. (Most következik a jel.) Benedictus de Hethy.

Hártyára írva; fehérkék sodrattal, — de a függő pecsét hiányzik.

Eredetije az egri káptalan levéltárában: Num. I. D. IV. fasc. unicus nr. 6.

LIII.

Eger. 1448. október 21.

Pásztói Lukács egri kanonok Bártfai Péter fia György királyi közjegyző és mások jelenlétében kinyilvánítja, hogy az Eger vizén Egerben levő malmot visszaadja az egri káptalannak.

In nomine Domini amen. Anno nativitatis eiusdem Millesimo quadringentesimo quadragésimo octavo, indicione undecima, die vero Lune vigesima prima mensis octobris, hora vesperarum ultima

1448. okt. 21.

quasi, in domo honorabilis viri magistri Luce de Pastoch, canonici ecclesie cathedralis Agriensis et rectoris altaris Beate Marie Magdalene, in eadem ecclesia cathedrali Agriensi fundati, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini domini Nicolai, divina providencia pape quinti anno eius secundo, in mei notarii publici infrascripti, testiumque subscriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presencia, personaliter constitutus, prefatus magister Lucas, canonicus et rector altaris Beate Marie Magdalene predicti, non coactus, non compulsus, sed animo deliberato, sponte et libere, ac pure et ex certa sciencia molendinum in fluvio, Egerwyze vocato, super balneum Cartusiensium penes plateam Vywaras civitatis Agriensis, retro ortum custodis Agriensis existens et habitum, quod ipse magister Lucas a certis retroactis temporibus nomine dicti altaris sui Beate Marie Magdalene hactenus pacifice, licet indebite et sine lege tenuit et possedit, necnon fructus et universas utilitates eiusdem percepit, visis iuribus et litteralibus instrumentis venerabilium dominorum de capitulo dicte ecclesie Agriensis, ipsum molendinum respicientibus, agnoscens eciam ratione male tencionis et usurpacionis eiusdem molendini sibi incomoda, animeque pericula imminere, cum omnibus ipsius molendini fructibus, necnon iuribus, utilitatibus et obvencionibus, nil iuris et proprietatis in eodem molendino sibi et dicto altari suo reservando, ad manus honorabilis viri domini Johannis de Buda, canonici et decani prescripte ecclesie Agriensis, personaliter adherendo, et ipsum molendinum, nomine et in persona predictorum dominorum de capitulo prefate ecclesie Agriensis, qui in eodem molendino plenum ius habere dinoscuntur, ad manus suas recipiendo, pure et simpliciter resignavit, ac eidem molendino, necnon iuri et proprietati eiusdem sibi et dicto altari suo Beate Marie Magdalene expresse et manifeste cessit et renunciavit. Super quibusquidem resignacione, cessione et renunciacione per dictum magistrum Lucam ipsi domino Johanni decano molendino de predicto, ut prefertur, factis, idem dominus Johannes decanus requisivit me notarium publicum infrascriptum, ut sibi superinde unum, vel plura conficerem instrumentum seu instrumenta. Quod et feci officio mei tabellionatus exigente. Acta sunt hec et facta anno, indiccione, die, mense, hora, loco et pontificatu, quibus supra. Presentibus ibidem discretis viris et honestis

dominis Nicolao Fekethe rectore altaris Sancte Crucis in prefata ecclesia Agriensi constructi, Blasio subcustode eiusdem ecclesie Agriensis, Briccio de Zalard presbytero Waradiensis diocesis et Blasio litterato de Agria, aliisque quampluribus testibus fidedignis ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Georgius Petri de Barthfa, clericus Agriensis diocesis, publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia premissis resignationi, cessioni et renunciacioni, necnon requisicioni, aliisque omnibus et singulis, dum sic, ut premittitur, fierent et agerentur, unacum prenominationis testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui: ideo hoc presens publicum instrumentum manu mea propria conscriptum exinde confeci et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis hic me subscribens consignavi rogatus et requisitus, in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum. (Most következik a jel.) Georgius Petri de Barthfa.

Hátára írva: Instrumentum super resignatione molendini retro ortum custodis.

Hártyára írt eredetije az egri káptalan levéltárában. Num. I. D. IV. fasc. un. nr. 7.

LIV.

Eger. 1450 körül.

A Pásztói Jakab fia László és Velezdi Kövér Jakab fia Miklós, továbbá Esztrényi Bagos Lőrincz közötti perben Vadna és Velezd birtok határait megjárják Puthnoki Miklós és Pál mester jelenlétében.

Item in facto reambulacionis metarum inter Ladislaum, filium Jacobi de Psthoh, actorem, et Nicolaum, filium Jacobi Kever de Welezd, et Laurencium Bagas de Ostyan, in causam attractos, primo pro parte eorundem Nicolai et Laurencii, in causam attractorum, homo regis Nicolaus de Puthnok de curia regia specialiter transmissus, capituli vero magister Paulus, rector altaris Sancti Georgii martyris in ecclesia Agriensi fundati, exinde ad nos reversi, sunt concorditer fassi: Quod ipsi vicesimo quinto die festi Beati Georgii martyris proxime transacto ad facies prescriptarum possessionum, Wadna et Welezd vocatarum, parcium prescriptarum,

máj. 18.

vicinis et commetaneis ipsarum inibi legitime convocatis, partibusque predictis utrisque personaliter presentibus accedendo, primo processissent insimul ad primam metam a parte possessionis Wadna predictae, que inciperet super fluvium, Sayo vocatum, a parte septentrionali et deinde ascendissent ad aciem cuiusdam montis magni ad partem meridionalem, qui mons divideret a parte orientali possessioni Thothwadna, et a parte occidentali possessioni Welezd, que alio nomine Athawelezd vocaretur. Inibi actores predicti postulassent litteras metales originales ab ipsis in causam attractis, iidemque in causam attracti produxerunt in continenti. Quibus visis et perlectis, actores predicti dixissent, quod dudum ipsas litteras originales metales videre desiderassent; ipsi vero in causam attracti ex adverso respondissent, quod libenter dedissent, sed in tali loco fuissent, quod ad ipsas de facili pervenire non potuissent. Inibi etiam omnes vicini et commetanei existentes attestati fuissent, quod ille essent vere mete pro parte — possessionis Welezd; deinde iuxta delineacionem dictarum litterarum originalium metalium, in eadem acie montis ad dictam plagam meridionalem ascendendo, pervenissent ad duos meta (igy) terreas antiquas, quarum una a parte sinistra distingveret possessioni Barcz, et a parte dextera secundam possessionem Welezd, ubi nobiles de eadem Barcz prefatum actorem de eisdem metis inquisivissent. Deinde processissent ad quandam consignacionem antelati Ladislai actoris; abinde ad quandam vallem usque partem septentrionalem pro fienda concordia inter partes. Et quia inibi huiusmodi concordia fieri non potuisset, extunc ab illo loco prefatus Ladislaus actor cum suis fratribus recessisset, tantummodo homines regium et capituli pro parte sua adductos inibi dimisisset. Tandem ipsi in causam attracti cum comitiva sua, ipsisque regio et capituli hominibus pro parte ipsorum adductis, ac prefatis regio et capituli hominibus predicti actoris presentibus, viceversa ad priores metas in dicto magno monte existentes ascendissent. Ubi vicini et commetanei universi dixissent manifeste, quod nunquam predictus actor fuisset earum commetaneus, solummodo nobiles de Welezd; deinde iidem regius et noster homines pro parte in causam attractorum adducti, vicinis et commetaneis presentibus, metas iuxta determinacionem eiusdem partis in causam attracte ac tenorem dictarum litterarum ipsarum metalium usque ad priorem metam,

ubi prius in principio incepissent, processissent, reambulacionem ipsarum metarum sic terminando signisque metalibus consignando. Et quia usque finalem terminacionem reambulacionis ipsarum metarum prefatus Ladislaus actor nec per se, neque per procuratorem suum non (így) interfuisset: extunc secundo die relati in causam attracti eundem Ladislaum actorem per unum ex iudicibus nobilium sedis iudicarie comitatus predicti, ad denuam reambulacionem et determinacionem metarum predictarum, legitime vocari, seu citari fecissent. Ipse autem actor nec per se, neque per procuratorem venire, nec mittere aliquem curasset. Ideo ipsi regius et noster homines pro parte in causam attractorum adducti, vicinis et cometaneis universis inibi presentibus, prefatas metas universas a principio usque finem denuo reambulassent.

Papira írt egykorú — XV. századi — egyszerű másolatban: Magyar országos levéltár. Dl. 24,607. sz.

LV.

Buda. 1452. szeptember 11.

Palóczi László országbíró az egri káptalant kiküldi, hogy vizsgálja meg, vajjon Pásztói István olvasókanonok, László és János vadnai jobbágysai tönkre tették-e Serkei Loránd fia György és János jobbágysainak a vetéseit Vadnán.

Ezen kötetben: Oklevéltár LVI. sz. okl.

LVI.

Eger. 1452. október 11.

Az egri káptalan jelenti Palóczi László országbírónak, hogy Pásztói István egri olvasó kanonok, László és János vadnai jobbágysai Serkei Loránd fia György és János jobbágysainak a vetéseit Vadnán marháikkal tönkretették.

Magnifico domino comiti Ladislao de Palocz, iudici curie regie, amico eorundem honorando, capitulum ecclesie Agriensis amicitiam paratam cum honore. Vestra noverit magnificencia, nos litteras vestras inquisitorias nobis directas, honore, quo decuit, recepisse

in hec verba: Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Agriensis comes Ladislaus de Palocz, iudex curie regie, amiciciam paratam cum honore. Dicitur nobis in personis egregiorum Georgii, filii Lorandi de Serke, et Johannis, filii eiusdem, quomodo Johannes Byro, Augustinus similiter Byro, Paulus Magnus, Gallus Parvus, Matheus Setheth, Antho-
1452. aug. 24. nius Sythew, Stephanus Parvus, alter Stephanus et Johannes Borz dicti, Johannes Gere, Johannes Faber et alter Johannes filius Philippi, Valentinus Madaraz, Barnabas, Michael Zegy, Nicolaus dictus, Sebestyen, Symon, Vincencius Magnus, Johannes Mathias, Martinus Marthon dicti, Stephanus Sythew, Nicolaus Zykora, Gregorius Kozla, Blasius similiter Kozla et Stephanus Balko, populi et iobagiones honorabilis domini Stephani de Pazthoh, lectoris et canonici ecclesie vestre, necnon Ladislai et Johannis, fratrum eiusdem domini Stephani, in possessione eorum, Wadna vocata, commorantes, circa festum Beati Bartholomei apostoli proxime preteritum, ex speciali commissione et voluntate dictorum domini Stephani lectoris ac Ladislai et Johannis de Pazthoh, dominorum scilicet eorum, universas fruges et blada Clementis et Petri Palcza dictorum, iobagionum ipsorum exponencium, in possessione eorum scilicet Wadna vocata commorantium, in terris ipsorum domini Stephani lectoris ac Ladislai et Johannis, inter metas possessionis eiusdem eorundem domini lectoris et fratrum suorum, Wadna predictae, seminatæ et existentes per pecudes et pecora ipsorum conculcari, anichilari et penitus in nichilum redigi fecissent, potencia mediante, in preiudicium dictorum exponencium dampnumque iobagionum ipsorum valde-
1452. sept. 11. magnum. Super quo vestram amiciciam presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo presente, Andreas Barcz, sive Nicolaus Kewer, neve Gregorius similiter Kewer de Wersed, cew Nicolaus Abba de Abbafalwa, vel Paulus de Balathy, neve alter Paulus de Kercz, aliis absentibus homo regius, de omnibus, quibus incumbit, meram de premissis experiant certitudinis veritatem, quam tandem domino regi fideliter rescribatis. Datum Bude, feria secunda proxima post festum Beate Marie Virginis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo. Nos itaque petitionibus ipsius vestre magnificencie amicaliter inclinati, unacum prefato Andrea de Barcz, homine regio, nostrum hominem, videlicet discretum virum Paulum presbiterum,

rectorem altaris Beati Georgii martyris in dicta ecclesia nostra fundati, ad premissa peragenda, nostro pro testimonio transmisimus fidedignum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt: Quomodo ipsi die dominico proximo ante festum Beati Dyonisii martyris proxime preteritum, in comitatu Borsodiensi 1452. okt. 8. simul procedendo, ab omnibus nobilibus et ignobilibus ac alterius cuiusvis status et condicionis dicti comitatus hominibus, a quibus decuisset et licuisset, diligenter inquirentes, omnia premissa sic facta fuisse comperissent, prout tenor litterarum vestrarum contineret prescriptarum. Datum quarto die diei inquisitionis antedictae. Anno 1452. okt. 11 Domini supradicto.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papírra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 14,574. sz.

LVII.

Prága. 1454. november 19.

V. László király átírja a budai káptalannak azon oklevelét, mely Tari Györgynek Pásztói Istvánnal, Lászlóval és Jánossal oly értelemben kötött egyességét tartalmazza, hogy ha a felek egyike magtalanul hal el, birtokait a másik fél, vagy ennek örökösei kapják meg.

Nos Ladislaus, Dei gracia Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rex ac Austrie et Stirie dux, necnon marchio Moravie, memorie commendamus, tenore presencium significantes, quibus expedit universis: Quod pro parte et in personis fidelium nostrorum honorabilis domini Stephani de Pazthoh, lectoris et canonici ecclesie Agriensis, ac Ladislai et Johannis filiorum Jakobi maioris de eadem Pazthoh, item egregii Georgii, filii Ruperti de Thar, exhibite et presentate sunt nobis quedam littere capituli ecclesie Budensis super fraterna adopcione et inscriptione castro- rum, possessionisque et porcionum possessionariarum eorundem, in eisdem litteris nominatim conscriptarum, per eos mutuo et alternatim sibi invicem factis et inter eos celebratis, in papiro patenter confecte tenoris subnotandi. Supplicatumque extitit maiestate nostre pro parte eorundem domini Stephani lectoris, ac

Ladislai et Johannis filiorum Jakobi, item Georgii filii Ruperti, ut easdem litteras dicti capituli ratas, gratas et acceptas habendo litterisque nostris privilegialibus verbotenus inseri faciendo, huiusmodi fraterna adopcione et inscripcione predictorum castrorum et possessionum, cunctisque aliis in eisdem litteris contentis nostrum regium consensum prebere dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est: Nos capitulum ecclesie Budensis memorie commendamus, quod honorabilis dominus Stephanus de Pazthoh lector et canonicus ecclesie Agriensis, ac Ladislaus et Johannes filii Jakobi maioris, filii comitis Johannis, filii Dominici Magni, filii Dominici palatini, filii Stephani Porch de Pazthoh, ab una, parte vero ab alia egregius Georgius filius Ruperti, filii Laurencii, filii Ladislai, filii Stephani, filii Laachk, filii dicti Stephani Porch de Thar, coram nobis personaliter constituti, sponte sunt confessi in hunc modum: Quomodo ipsi et predecessores eorum a primevo ab uno avo et prothavo duxissent originem et essent propagati. Ideo ipsi matura deliberacione inter ipsos prehabita, sese mutuo et alternatim in possessionibus et porcionibus eorum possessionariis ac castris et pertinenciis eorundem infra nominandis, videlicet Pazthoh predicta, castro Haznos, ac villa Haznos in Hewesiensi, Thepke, Barkan in Newgradiensi, Nagharlo, Kysharlo, alio nomine Daykafalwa, Wadna in Borsodiensi, et Ratholth in Pestiensis comitatibus existentibus ipsorum domini Stephani lectoris ac Ladislai et Johannis fratrum eiusdem, item Pazthoh predicta, Thar castro, Syrok villa, Sirokalya, Nagbereg, Zayla, Raczfalw, Bosnok (így), Therebes, Welpreth in Hevesiensi, Jobagy, Lwczen, Samsonhaza in Newgradiensi, Gew, Demeng, Reethkerth in Chongradiensi, Monostor, Kethfilw, Thwreghaz et prediis ad easdem spectantibus in Themesiensi comitatibus adiacentibus, habitis in fratres adoptivos receperunt et adoptarent, imo receperunt et adoptarunt coram nobis tali modo: Ut si qua parcium predictarum ex hoc seculo sine heredum solacio decedere contigerit et deficere, extunc premissae possessiones, castra et pertinencia earundem in partem, seu partes super eminentem, seu supereminentes redundari et condescendi deberent et tenerentur; ad quod se partes predictae, personaliter astando, sponte obligarunt coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Presentes autem, dum

nobis in specie fuerunt reportate, in forma privilegii redigi faciemus. Datum feria sexta proxima ante festum Beate Margarethe virginis et martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto. Nos igitur huiusmodi supplicacionibus pro parte prefatorum domini Stephani lectoris, ac Ladislai et Johannis filiorum Jacobi, item Georgii, filii Ruperti, nostre, modo quo supra, porrectis maiestati, regia benignitate, exauditis et clementer admissis, prefatas litteras dicti capituli non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed mera et sincera veritate pollentes, presentibusque litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum, sine diminucione et augmento aliquali insertas, quoad omnes suas continencias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eedem rite et rationabiliter existunt emanate, viribusque earum veritas suffragatur, acceptamus, approbamus et ratificamus. Nichilominusque premisse fraternali adopcioni ac mutua (igy) inscripcioni castrorum et possessionum prescriptarum, ac cunctis aliis omnibus, in eisdem litteris contentis, consensum nostrum regium prebuimus, imo prebemus benevolum pariter et assensum. Salvo iure alieno. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras pendentis et autentici secreti sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum Prage, in festo Beate Elizabeth vidue. Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto. Regnorum autem nostrorum anno Hungarie etc. quintodecimo, Bohemie vero secundo.

1454. júl. 12.

1454. nov. 19.

Piros-fehér selyemsodraton függő s majdnem egészen ép pecséttel.

Hártyára írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 14,856. sz. — 1464. jún. 14-iki átiratban: Dl. 15,684. sz. — Maga a budai káptalannak az okirata hártára írva és selyemsodraton függő pecséttel a magyar országos levéltárban. Dl. 14,855. sz.

LVIII.

Eger. 1456. január 4.

Az egri káptalan jelenti, hogy Tari György tiribesi birtokrészét és a Hasznospatakon levő, Kevés nevű malmot Pásztói Jánosnak 132 magyar aranyforintért elzálogosította.

Ezen kötetben: Oklevéltár CXXIX. sz. okl.

LIX.

Buda. 1459. szeptember 11.

Hunyadi Mátyás király Tari Györgynek Taron lakó jobbágysait mindenféle adó fizetésétől fölmenti, mivel uruk sok hadjáratban résztvett.

Ezen kötetben : Oklevéltár LXVIII. sz. okl.

LX.

Eger. 1461. márczius 9.

Az egri káptalan jelenti, hogy Sóvári Sós István, Simon és Miklós nem fizették ki Pásztói László, István és János részére azt a 150 aranyforintot, mely ezeknek nagyanyjuk — Sósvári Sós Lászlóné — jegyajándéka és hozománya után nekik jár.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod cum egregii Stephanus, Simon et Nicolaus, filii Petri Sus dicti de Suwar, iuxta continenciam litterarum nostrarum obligatoriarum, in festo Epiphaniarum Domini proxime preterito, racione et pretextu dotis et rerum parafernaliū condam nobilis domine Katharine, consortis Ladislai Sus de Suwar predicta, avie egregii Ladislai de Paztuh, de possessionibus et porcionibus possessionariis ipsius condam Ladislai Suus ubivis habitis eidem domine Katharine, iuxta huius regni consuetudinem provenire debencium, centum et quinquaginta florenos auri, puta singula eorum quinquaginta florenos auri, sub poena dupplici prefato Ladislao de Paztoh, ac honorabili domino Stephano de eadem Paztoh, preposito ecclesie Beati Petri Apostoli de castro Agriensi concanonico, — — nec non Johanni de eadem Paztoh solvere debuissent: — — eidem dicto festo Epiphaniarum Domini — Stephanus, Simon et Nicolaus Soos dictos centum quinquaginta florenos auri prescriptis Stephano preposito, Ladislao et Johanni solvere non curarunt, ut debebant. Testimonio presencium mediante. Datum die termini prenotati sexagesimo secundo.

Papirra irt eredetije: Leleszi országos levéltár. Acta anni 1461. nr. 33.

LXI.

Eger. 1461.

Az egri káptalan jelenti Hunyadi Mátyás királynak, hogy Kazai Gyula fia Detre elkövette azon hatalmaskodásokat, melyekről Pásztói László vádolta, s ennek alapján az illetőket a királyi bíróság elé megidézte.

Serenissimo principi domino Matthie, Dei gracia Hungarie etc. domino ipsorum gracioso, capitulum ecclesie Agriensis orationes in domino perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas, litteras eiusdem vestre serenitatis inquisitorias, evocatorias et insinuatorias nobis directas summo cum honore recepisse in hec verba: Matthias, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie — — — capitulo ecclesie Agriensis salutem et gratiam. Exponitur nobis in persona fidelis nostri Ladislai de Pazthoh, quod cum circa festum beatorum Philippi et Jacobi apostolorum, cuius — — revo- máj. 1.
lucio, ipse exponens in serviciis nostris ad subsidium magnifici Sebastiani de Rozgon, wayvode Transilvanie, sub fortalicio Patha contra Bohemos ire habuisset, Detricus, filius Gywle de Kaza, nescitur quo ductus motivo, armatis et potenciariis manibus ad dictum exponentem irruendo, ibique a quodam familiari dicti exponentis, Stephano nuncupato, — — freno et aliis rebus tunc erga ipsos habitis, nullis suis culpis exigentibus, auferri fecisset. Preterea tempore in eodem idem Detricus, associatis filio Joannis de Jordanhaza nobili, — — item Matthia Thalinta, Valentino Thinor iobagionibus suis, dicta partibus, in comitatu Hevesiensi existentibus, commorantibus, consimiliter armatis et potenciariis manibus dicti exponentis, ubi iidem in theatro inter possessionem Paztoh deambulant, irruendo, eosdem diris verberibus et vulnenum plagis sauciassent, semivivos relinquendo; — — pape cuius videlicet nondum annualis preterisset revolutio, cum duo ex familiaribus dicti exponentis de castro suo, Hasnosvara vocato, ad dictam possessionem Paztoh, pro quibusdam — — fuissent: tunc iamfatus Detricus, cum prescriptis familiaribus et iobagionibus suis, consimiliter armatis et potenciariis manibus ad dictos familiares ipsius exponentis irruendo, tandem — — manum mutilassent;

alium vero, videlicet Nicolaum Muslai, in coemeterium ecclesie parochialis affugassent, ubi diris vulnerum et verberum plagis adeo sauciari fecissent, uti — — et quod idem Detricus, filius Gywle, tempore vestro, cuius videlicet instaret revolutio annualis, in medio possessionis, Paztoh sepefate, in comitatu Hevesiensi predicto existentis — — fore perhibetur certos iobagiones locasse; insuper tempore in eodem, circa festum Beati Michaelis archangeli proxime preteritum, Andreas de Nadasd et Petrus frater, quo ducti motivo, unum equum Ladislai Vamos, iobagionis dicti exponentis, in possessione sua Arlo vocata, commorantis, in comitatu Borso-diensi esistenti, habita, nullis suis — — indebite recepissent et quo ipsorum placuisset voluntati, deduci fecissent potencia mediante, in preiudicium et dampnum dicti exponentis valde magnum. Super quo fidelitati vestre mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo presente Thomas, aut Nicolaus, vel Valentinus de Sayonempti, seu Thomas de Hrwsso — — Thobankahaza, necnon Ladislaus de Ivand, nempe Gregorius Zalad, aut alter Gregorius de Zalok, vel Johannes Andreas, sin Thomas de Bodonhaza, seu Sigismundus, sive Georgius de Muslai, sive Balthasar de Werebel, aut Johannes de Warkon, nempe Dyoni-sius — — homo noster, scita prius premissorum mera veritate, memoratos Detricum filium Gywle de Kaza, et Johannem de Jordanhaza, Andream et Petrum de Nadasd — — diem a die evocationis abhinc fiende, nostram specialem — — evocet in presenciam, rationem de premissis reddituros efficacem — — ipsos non obstante prescriptos vero familiares ignobilem — — eidem Detrico statuere commitendo, insinuando ibidem eisdem, ut sive ipsi termino in predicto coram — — non eadem, absque ulterioris prorogacionis confidencia ad partis comparentis instanciam, id faciet in premissis, quod iuri videbitur expediri. Et post hec huiusmodi inquisicionis — — evocatorum et statui commissorum nominibus, — fuerit expediens, terminum ad predictum eidem nostre speciali presencie fideliter rescribatis. Datum Bude, die festi Beatorum — — Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo primo. Nos itaque mandatis eiusdem vestre serenitatis obedire cupientes, ut tenemur, unacum prefatis Georgio de Muslay et Thoma — — vestre serenitatis, nostrum hominem, videlicet dis-

szept. 29.

1461.

cretum virum Lucam presbyterum, rectorem altaris Beate Marie Magdalene in dicta ecclesia nostra fundati, ad premissa peragenda, nostro pro testimonio — Qui tandem exinde ad nos reversi, concorditer nobis retulerunt: Quomodo ipsi in dictis comitatibus Hevesiensi et Borsodiensi similiter procedendo, ab omnibus nobilibus et ignobilibus — — et condicionis hominibus, a quibus decens et opportunum fuisset, diligenter inquirendo, eciam premissa et quevis premissorum singula sic facta fuisse et esse comperissent, — — contineret prescriptarum, et quemadmodum eidem vestre serenitati dictum extitisset ac relatum, eidem innuissent sic factam; prememoratus Georgius de Mwslay pariter dicto — — Domini proxime preteritum, ad sepefatam possessionem, Paztoh vocatam. — — ubi prefatum Detricum, filium Gywle de Kaza, de porcione sua possessionaria — — feria sexta immediate sequenti annotatus Thomas de Hrwso, consimiliter homine eiusdem vestre serenitatis, ipso nostro testimonio presente, ad possessionem Jordanhaza, ubi — — — — de porcione ipsius possessionaria inibi habita, et demum ad possessionem Nadasd, ubi prescriptus Andreas et Petrus de eadem Nadasd ad tricesimum secundum diem Ladislaum de Paztoh in specialem presenciam eiusdem vestre serenitatis, ubi tunc intra ambitum regni constitueretur, evocassent in presenciam rationem de premissis reddituros efficacem; — — foret inter ipsos non obstante, prefatos eciam familiarem ignobilem — — eidem Detrico statuere committendo, insinuando ibidem eisdem sive ipsi — — presenciam compareant, sive non, eadem ad partis, absque ulterioris prorogacionis consideracione, ad partis comparentis instanciam, id faciet in premissis, quod iuri videbitur expedire — — evocacionis et insinuacionis prescriptorum. Anno Domini 1461. supradicto.

Hátára ez van írva: Speciali presencie domini locumtenentis pro Andrea et Petro de Nadasd contra Ladislaum de Paztoch ad tricesimum secundum diem diei inquisitionis, evocacionis et insinuacionis introscriptarum.

Papirra irt eredetije igen rossz állapotban a leleszi országos levéltárban: Acta Berchenyiana fasc. 13. nr. 29.

LXII.

Eger. 1461. ápril. 27.

Asszúpataki Hasznos Benedek fia Tamás Asszúpatakon levő birtokrészének felét nyolcz aranyforintért zálogba adja Baán Pálnak.

Nos capitulum Agriense memorie commendamus, quod Thomas, filius condam Benedicti Haznos dicti de Azzywpatak, onera et quelibet gravamina Georgii, filii condam Valentini, et Benedicti, filii condam Allexii (így) de eadem Azzywpatak, fratrum suorum condivisionalium in se assumendo, coram nobis personaliter constitutus, dixit et sponte confessus est in hunc modum: Quomodo ipse, pro quibusdam suis necessitatibus ad presens ipsum urgentibus evitandis, directam medietatem porcionis sue possessionarie in dicta possessione Azzywpatak, in comitatu Newgradiensi existentis, habitam, simul cum cunctis utilitatibus et pertinenciis eiusdem universis provido Paulo Baan dicto, in dicta possessione Azzywpatak commoranti, pro octo florenis auri, ab eodem plene habitis et receptis, pignoris obligasset, immo impignoravit coram nobis talimodo: Ut quandocunque prefatus Thomas prescriptam medietatem porcionis sue possessionarie ab eodem Paulo Baan redimere vellet, extunc ipse Paulus, rehabitis dictis octo florenis auri, predictam medietatem porcionis possessionarie eidem Thome remittere et relaxare debeat et teneatur. Illa eciam adiecta condicione, quod prefatus Paulus Baan unum fundum cum curia in facie prescripte medietatis porcionis sue possessionarie erigere et edificare valeat. Pro cuius quidem fundi et curie edificio integro et perfecto recompensa — — memorato Paulo Baan, tempore redempcionis dicte medietatis porcionis sue possessionarie, duos florenos auri solvere teneatur. Assumendo nichilominus prefatus Thomas prenotatum Paulum in pacifico dominio annotate medietatis porcionis possessionarie ac fundi et curie contra quoslibet illegitimos impetitores tueri et defensari propriis suis laboribus et expensis, testimonio presencium mediante. Datum feria secunda proxima post festum Beati Georgii martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.

1461. ápr. 27.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 15,571. sz.

LXIII.

Buda. 1463. október 9.

Tari Rupert fia György Tar birtokot, az itteni vámot, a Mátra erdőt és más jövedelmeket ezerszázötven forintért elzalogosít feleségénél, Derencsényi Katalinnál.

Ezen kötetben: Oklevéltár XC. sz. okl.

LXIV.

Eger. 1463. november 16.

Ragáli János Tari Margit és Erzsébet s mások nevében tiltakozik az ellen, hogy Tari Györgynek Sámsonházán, Tiribesen, Rozsnyokon, Verpeléten és Taron levő birtokrészeire a Pásztói testvérek vagy mások rátegyék a kezöket.

Nos capitulum |ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod Johannes de Ragal, nominibus et in personis magnifice domine, Margaretha vocate, relicte condam Johannis Kompolth de Nana, ac generose domine, Elizabet vocate, relicte condam Andree Jakcz, filiarum vero condam Ruperti de Thar, necnon egregiorum Nicolai et Wenceslai, filiorum dicti Johannis Kompolth, nostram personaliter veniendo in presenciam, per modum protestacionis et prohibicionis nobis significare curavit in hunc modum: Quod prout ipse percepisset, egregius Georgius de Thar universas possessiones porcionesque suas possessionarias, ipsos de iure concernentes, in possessionibus Sampsonhaza in Newgradiensi, ac Theribes, Rosnok, Verpleth et Thar predicta, in Hewesiensi comitatibus existentibus, honorabili domino Stephano de Pazthoh, ac egregiis Ladislao, Johanni et Andree de eadem Paztoh, necnon egregiis Johanni et Gregorio de Labathlan, mediante sua fassione, fassus fuisset in preiudicium et dampnum ipsorum valdemagnum. Unde facta ipsa protestacione, prefatus Johannes de Ragal predicta, nominibus et in personis prefatarum dominarum Margarethe et Elizabet et aliorum prescriptorum, prefatum Georgium de Thar predicta a talismodi fassione, annotatos vero dominum Stephanum

1463. nov. 16.

de predicta Paztoh et alios predictos in dominium eorundem quovisquesito colore intromissione et sibi ipsis statuifaccione, quomodolibet factis vel fiendis, prohibuit contradicendo et contradixit inhibendo publice et manifeste coram nobis, testimonio presencium mediante. Datum quarta (így) proxima ante festum Beate Elizabet regine. Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo tercio.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár: Dl. 15,892. sz.

LXV.

Eger. 1463. november 30.

Pásztói László és János a maga, gyermekei és rokonai nevében tiltakozik az egri káptalan előtt az ellen, hogy Tari György összes birtokait eladta és zálogba vetette.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod Ladislaus et Johannes de Paztoh in suis, ac Nicolai, Georgii, Dominici et Johannis filiorum dicti Ladislai, necnon Stephani, filii prefati Johannis, ac Detrici, filii Gyule, necnon Georgii et Ladislai filiorum condam Sigismundi Kakas de Kaza nominibus et personis nostram personaliter veniendo in presenciam, per modum protestacionis et inhibicionis nobis significare curaverunt in hunc modum: Quod prout ipsi percepissent, egregius Georgius de Thar universas possessiones et porciones suas possessionarias in possessionibus Jobbagi, Lucen et Samsonhaza in Newgradiensi, ac Paztoh, Thar predicta, Thereybes, Rosnok, Raczfalw, Nagberek, Syrok, Zayla et Werpleth, in Hewesiensi comitatibus existentibus, habitas generose domine, Margaretha vocate, relicte ac Nicolao et Venceslao, filiis condam Johannis Kompolth de Nana, necnon nobilibus dominabus Katherine, consorti egregii Georgii, filii Ruperti de Thar predicta, ac Elizabet, relicte Andree Jakcz de Kwsal vendidisset et impignorasset; cum tamen universe possessiones et porciones possessionarie ipsius Georgii ad prefatos Ladislaum et Johannem et alios predictos iure hereditario condescendi et devolvi deberent, in preiudicium et dampnum eorundem valdemagnum. Unde facta ipsa

protestacione, prefati Ladislaus et Johannes de Paztoh, in ipsorum et aliorum prescriptorum nominibus et in personis, memoratum Georgium de Thar a vendicione, impignoracione, annotatos vero generosam dominam Margaretham relictam ac Nicolaum et Venceslaum ac alios prescriptos a recepcione predictarum possessionum et porcionum possessionariarum, seque in dominium earundem intromissione et statui faccione, fructusque et quaslibet utilitates percipcione, qualibet scilicet racione fiendis prohibuerunt contradicendo et contradixerunt inhibendo publice et manifeste coram nobis, testimonio presencium mediante. Datum in festo Beati Andree apostoli anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo tercio.

1463. nov. 30

Pecsét nyomaival.

Papirra irt eredetije a magyar országos levéltárban: DL. 15,894. sz.

LXVI.

Székes-Fehérvár. 1464. április 4.

Hunyadi Mátyás király közzéteszi, hogy a hivatalos vizsgálat szerint, Kazai Gyulafi Detrével és panaszos társaival szemben, Czobor-Szentmihályi Czobor Mihály, Pásztói Jakab fia László, Tari György, sőt még saját testvére, Gyulafi György is hatalmaskodást követtek el.

Nos Mathias, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc., memorie commendamus: Quod cum nos, ad instanciam et legitimam supplicacionem fidelium nostrorum egregii Detrici, filii Gywle de Kaza, ac nobilis domine Katherine, filie Nicolai de eadem Kaza, relicte, necnon Thome, filii condam Symonis Magni de Lyphtho, nostrum hominem, videlicet magistrum Anthonium de Gerecz, cancellarie nostre notarium, unacum Luca de Mylethyncz palatinali ac Thoma de Ruthenya iudice curie nostre hominibus, ad infra-scriptam inquisitionem faciendam duxissemus destinandum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt eo modo: Quod ipsi, secundo die festi Pasce Domini proxime preteriti, in hac civitate nostra Alba Regali simul procedentes, ab omnibus nobilibus et alterius status hominibus Borsodiensis et Hewesiensis comitatum, ad presentem congregacionem generalem prelatorum.

1464. ápr. 2.

baronum ac regni nostri nobilium universorum, ratione coronacionis nostre celebrate confluencium, a quibus decens et opportunum fuisset, diligenter inquirendo, talem de infrascriptis scivissent certitudinis veritatem. Quo in anno, cuius iam septima instaret revolutio, egregius Michael Zobor dictus de Zobor Zenthmihal, missis et destinatis Georgio Penhes ac aliis conpluribus familiaribus et iobagionibus, in possessione, Mohy vocata, commorantibus, ad possessionem, consequenterque ad domum et curiam ipsius domine Katherine in possessione eiusdem, Maly (így) vocata, in comitatu Borsodiensi existentes, habitas, manibus armatis et potenciaris hostiliter ac more predonico venientibus, eundem Detricum domo et curia in eisdem reperiendo captivassent, captivumque ad castrum, Dyosgyer vocatum, deducendo et in suis vinculis, quousque sue placuisset voluntati, conservassent. Ceterum Ladislaus, filius Jacobi de Pazthoh in anno, cuius iam octava preterisset revolutio, quasdam particulas terrarum arabilium ipsum Ladislaum et Detricum communiter concernentes, in fine cuiusdam opidi Pazthoh, a parte montis in eodem comitatu Hewesiensi existentes, adiacentes, pro se ipso occupasset ac iobagiones suos in eisdem condescendi fecisset ac eisdem uteretur eciam de presenti. Eo non contentus, idem Ladislaus quasdam terras arabiles et vineas in territorio eiusdem opidi Pazthoh, in eodem comitatu Hewesiensi existentes, a quibusdam iobagionibus ipsorum precio comparasset; a quibus scilicet terris arabilibus ac vineis in eodem territorio existentibus ipsi Detrico exponenti frugum et bladorum et vinorum — — — easdem nonas dictorum frugum, bladorum — — dictus Ladislaus occupasset occupatasque teneret et perciperet eciam de presenti, eundem Detricum exponensem de dominio earundem penitus excludendo.

1459. máj. 24. Insuper circa festum Sacratissimi Corporis Christi in anno, cuius iam quinta preterisset revolutio, prefatus Ladislaus, filius Jacobi de Pazthoh, quendam iobagionem ipsius Detrici exponentis, filium Gregorii, Galgocz dicti, in dicto opido Pazthoh commorantem, diris verberum plagis affecisset; preterea Georgius de Mellethe, ex commissione et voluntate eiusdem Ladislai de Pazthoh, domini sui, tempore in eodem quendam alium iobagionem dicti Detrici exponentis, Matheum Tholyntha dictum, in predicto opido Pazthoh residentem, diris verberum et vulnerum plagis affecissent (így).

Ceterum dum ipse Detricus exponens quendam debitorem suum in loco communi, videlicet in dicto opido Paztho, pro debitis suis iuri detineri fecisset: tunc Georgius de Thar ad iudicem, aput (így) quem eundem debitorem suum iuridice detinuisset, per quendam familiarem suum minas mortis imposuisset; idemque iudex ob metum ipsius Georgii eundem debitorem dicti exponentis emisisset. Insuper Georgius Gywla, frater carnalis dicti Detrici exponentis, quasdam terras arabiles et prata, sew fenilia ipsos communiter concernentes pro seipso occupasset occupatasque teneret et conservaret ac eisdem uteretur eciam de presenti, potencia mediante, in preiudicium et dampnum prefatorum exponencium valde magnum. Datum tercio die diei inquisitionis prenotate, in loco memorato. Anno Domini 1464. ápril 4. Millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto.

Papirra irt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 15,942. sz.

LXVII.

Tar. 1464. május 1.

Tari Rupert fia György Tiribes birtokot összes tartozékaival Halaszteleki Sayli István nevű főmemberszolgájának adja hűséges szolgálata jutalmául és 200 aranyforint fejében.

Georgius, filius condam Ruperti, filii similiter condam Laurencii de Thar, universis et singulis, quibus incombis (így), noticiam presencium habituris damus in memoriam: Quod cum nos, consideratis fidelitatibus et fidelium serviciorum Stephani Sayly dicti de Halazthelek, familiaris nostri grate dilecti, gratuitis meritis, in memoriamque nostram sane reductis sangvinum suorum, locis et temporibus semper opportunis, pro defensione et preeminencia nostri honoris, per eum vicibus iteratis efusionibus, item pro ducentis florenis puri auri et legalis ponderis receptis, tamen ab eodem Stephano, familiari nostro, prius et exactis: possessionem nostram, Trebes vocatam, in comitatu Hewesiensi existentem, cum omnibus suis utilitatibus, pratis videlicet cultis et incultis, agris, fenetis, terris arabilibus similiter cultis et incultis, silvis, nemoribus condensis, montibus, promontibus, vallibus, molendinis, molendinorumque locis,

1464. máj. 1.

aquis, aquarumque decursibus et aliarum quarumlibet utensilium, quovis vocabulo vocitarum, integritatibus et integritatum et pertinentiarum utilitatibus, prelibato Stephano Sayly de Halazthelek, et per eum suis heredibus successoriiis et posteritatibus universis iure perpetuo possidendam dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus presencium per vigorem. In quorum omnium et singulorum premissorum (így) presentes litteras nostras sigilli nostri munimine fecimus communiri. Datum in Thar predicta, in festo Beatorum Philippi et Jacobi apostolorum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto.

Hátára XVI. századi kéz ezt írta: Trebest attja Thar Geoorg solgyayanak Sayli Istuannak orjokban.

Zöld viaszba nyomott gyűrűpecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár DL. 15,973. sz.

LXVIII.

1464. július 10.

Hunyadi Mátyás király, Tari György kérésére, átírja azon oklevelet, a melynek értelmében Tari Györgynek Taron lakó jobbágysait a kamara-haszna és más adó fizetésétől fölmenti, tekintettel uruk érdemeire.

Commissio propria domini regis.

Nos Mathias, Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie, Comanie Bulgarieque rex, memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis, quod nostre maiestatis veniendo in presenciam fidelis noster egregius Georgius de Thar, exhibuit nobis quasdam litteras nostras priori sigillo nostro, quo ante felicem coronacionem nostram utebamur, inpressive consignatas; quibus mediantibus nos universos populos et iobagiones suos in dicta possessione sua Thary (így) vocata, in comitatu Hewesiensi existenti, pro tempore commorantes, a solutione lucricamere, nobis et fisco nostro regio e medio eorundem singulis annis provenire debentis, item a solutione cuiuslibet contribucionis in medium dicti comitatus Hewesiensis pro tempore faciendis et aliis quibusvis solutionum gene-

ribus in perpetuum graciose exemisse et supportasse dinoscimur, tenoris infrascripti; supplicans item Georgius de Thar maiestati nostre humiliter et devote, ut nos easdem litteras nostras ratas, gratas et acceptas habendo, litterisque nostris privilegialibus de verbo ad verbum inseri faciendo, pro prefato Georgio de Thar, suisque heredibus et posteritatibus universis innovando, perpetuo valituras confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est: Nos Mathias, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. memorie commendamus, tenore presencium significantes, quibus expedit, universis, quod nos, attentis et consideratis multimodis fidelitatibus et fidelium obsequiorum meritis fidelis nostri egregii Georgii de Thary, aulici nostri, per eum, uti propria experientia agnovimus, primum condam illustri principi domino Johanni de Hwnyad, alias gubernatori dicti regni nostri Hungarie, genitori nostro carissimo, tandemque maiestati nostre et Sacre Corone dicti regni nostri Hungarie in nonnullis exercitualibus expeditionibus, tam contra perfidos Thurcos, quam eciam contra alios huius regni nostri emulos, per dictum genitorem nostrum et nos instauratis, cum summa fidelitatis constancia et sollicitudine indefessa, persona et rebus suis variis fortune casibus submissis, exhibitis et impensis: universos populos et iobagiones suos in dicta possessione sua Thary, in comitatu Hewesiensi esistenti, pro tempore commorantes, a solutione lucricamere, nobis et fisco nostro regio e medio eorundem singulis annis provenire debentis, et item a solutione cuiuslibet contribucionis in medium dicti comitatus Hewesiensis pro tempore fiendis, ac aliis quibusvis solucionum generibus in perpetuum duximus graciose eximendos, exonerandos et supportandos, immo eximimus, exoneramus et supportamus presencium per vigorem. Quocirca vobis fidelibus nostris universis et singulis dicatoribus et exactoribus lucricamere nostre in dicto comitatu Hewesiensi constituendis, item comitibus vel vicecomitibus et iudicibus nobilium eiusdem comitatus Hewesiensis, necnon connumerantibus cuiusvis contribucionis presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, harum serie firmiter precipiendo mandamus, quatenus a modo in posterum pretactos populos et iobagiones dicti Georgii de Thary (igy), in ipsa possessione Thary commorantes, ad solutionem lucricamere nostre, e medio eorundem nobis

et fisco regio provenire debentis, ac contribucionum quarumcunque et aliarum quarumvis solucionum generum artare et compellere, aut ratione nonolucionis eorundem eundem Georgium ac dictos populos et iobagiones suos, pro tempore in dicta possessione commorantes, in personis, possessionibus, rebusque et bonis eorundem quibusvis contra formam huiusmodi nostre gracie et exemptionis impedire, molestare, seu quovismodo dampnificare nullatenus presumatis, et nec sitis ausi modo aliquali gracie nostre sub obtentu, presentes perlectas semper reddatis presentanti. Datum Bude, feria tertia proxima post festum Nativitatis Beate Marie Virginis.

1459. szept. 11.

Anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono. Nos igitur humillimis et devotis supplicationibus antefati Georgii de Thary, per eum nostre, modo quo supra, porrectis maiestati, regia benignitate exauditis et clementer admissis, prefatas litteras nostras non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus suspicionis vicio carentes, immo sincere veritatis integritate prepollentes, presentibusque litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum, sine diminucione et augmento aliquali insertas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eodem rite et legitime sunt emanate, acceptamus, approbamus et ratificamus, ac eas et omnia in eis contenta ex certa nostre maiestatis sciencia et animo deliberato, pro memorato Georgio de Thar, suisque heredibus et posteritatibus universis innovantes, perpetuo valituras confirmamus presentis scripti nostri patrocinio mediante. Salvo iure alieno. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras nostras privilegiales pendentis et autentici dupplicis sigilli nostri, quo utimur, munimine roboratas eidem duximus concedendas (így). Datum per manus reverendissimi in Christo patris, domini Stephani, ecclesiarum Colocensis et Bachiensis archiepiscopi aule nostre summi cancellarii, fidelis nostri dilecti. Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto, sexto idus iulii. Regni nostri anno septimo, coronacionis vero primo.

1464. júl. 10.

LXIX.

Eger. 1464. november 19.

Az egri káptalan jelenti, hogy Tari Rupert fia György, feleségének, Derencsényi Katalinnak zálogba vetette Tar birtokot és ennek vámját, hogy megtérítse felesége ékszereit és drágaságait s egyúttal biztosítsa a nászajándékát és a hozományát.

Ezen kötetben : Oklevéltár XCII. sz. okl.

LXX.

Buda. 1464. november 24.

Palóczi László országbíró utasítja az egri káptalant, hogy Tari Györgynét Tar birtokba, a tari vámba és a Hasznosvizén levő malom birtokába iktassa be.

Ezen kötetben : Oklevéltár LXXXIX. sz. okl.

LXXI.

Eger. 1464. december 16.

Az egri káptalan jelenti, hogy Tari György feleségét Katalint Tar birtokba, a tari vám és a Hasznosvizén levő malom birtokába bevezették és beiktatták.

Ezen kötetben : Oklevéltár LXXXIX. sz. okl.

LXXII.

Buda. 1465. február 8.

Palóczi László országbíró jelenti, hogy Tari György mily egyes-ségre lépett Guthi Ország Mihálylyal s Nánai Kompolti János fiaival, Miklóssal és Venczellel, zálogba vetett javaira nézve.

Nos comes Ladislaus de Palocz, iudex curie serenissimi principis domini Mathie, De gracia regis Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. memorie commendamus, tenore presencium significantes, quibus expedit, universis: Quod magnifico domino Michaeli Orzag de

Gwth, regni Hungarie palatino, ac egregiis Nicolao et Wenczeslao, filiis condam Johannis Kompolthy de Nana, ab una, necnon egregio Georgio, filio Ruperthy de Thar, ab altera partibus coram nobis personaliter constitutis, per eundem Georgium de Thar confessum extitit nostri in presencia pariter et relatum in hunc modum: Quomodo ipse pro quibusdam suis arduis, immo maximis et validis necessitatibus, ipsum ad presens sumpme urgentibus, evitandis, castrum suum Syrok vocatum, simulcum villa similiter Syrok vocata ac tributo, in eadem subtus ipso castro exigi solito, item possessiones suas Welpreth, Naghberek, cum tributo ibidem exigi solito, et molendino in fluvio, Tharnapathaka vocato, decurrenti, preterea Raczfalw, Zayla Rosnok, Thereebes, similiter cum molendino in fluvio Zagwa defluenti, immo totalem porcionem suam possessionariam in possessione, Dorog vocata, habitam, necnon possessionem Thar predictam modo simili cum tributo in eadem habito, ac silvis et montibus, Matrahegye vocatis, ad idem castrum et possessionem Thar pertinentibus, necnon Pyspeky vocatas, ac directam terciam partem opidi (tgy), Pazthoh nominati, omnino in Hevesiensi item alias possessiones Jobbagy, Sampsonhaza et Luczyn in Newgradiensi, ac totalem porcionem suam possessionariam in possessione, Ratholth vocata, in Pesthiensi comitatibus existentes, habitas, aliis eciam universis et singulis ipsorum castri ac totalium possessionum et porcionum possessionariarum, necnon tributorum et molendinorum utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, videlicet terris arabilibus, cultis et incultis, silvis, pratis, nemoribus, aquis, aquarumque decursibus, molendinis et molendinorum locis, montibus, vallibus, promontoriis et generaliter quarumlibet utilitatum earundem integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad idem et easdem de iure spectantibus et pertinere debentibus, annotatis domino Michaeli Orzag palatino, ac Nicolao et Venceslao Kompolth de Nana, pro viginti quatuor millibus florenorum auri puri plene, ut dixit, ab eisdem habitis et receptis, titulo pignoris duxisset obligandum, immo obligarunt et impignorarunt coram nobis tali modo: Ut dum et quandocunque ipse Georgius de Thar, aut sui heredes prescriptos castrum ac possessiones et porciones suas possessionarias, necnon tributa et molendina a prefatis domino Michaeli Orzag palatino ac Nicolao et Venceslao Kompolth redi-

mere possent et valerent: extunc iidem dominus Michael Orzag palatinus, necnon Nicolaus et Venceslaus, rehabita prius pecunia ipsorum prenotata, easdem eidem pacifice et quiete remittere et resignare debeant et teneantur. Tali tamen moderamine interserto, quod si temporum in eventu prefatum Georgium de Thar, divino disponente iudicio, ab hac luce absque heredibus sexus utriusque migrari contingerit: ex tunc omnes et singulas alias possessiones et porciones ipsius Georgii possessionarias, per ipsum hactenus quibuscumque hominibus ac manibus alienis impignoratas, ab eisdem manibus alienis pro se redimendi plena fungantur (igy) facultate; hoc etiam specificato, quod prefati dominus Michael Orzag palatinus ac Nicolaus et Venceslaus Kompolth prescriptam possessionem Jobbagy, per ipsum Georgium de Thar generosis dominabus Margarethe, condam Stephani, filii bani de Lossoncz, et Elizabeth, Andree Jakch de Kwsal, relictis, sororibus suis pro tribus millibus florenorum auri impignoratam, necnon prefatam possessionem Thar egregie domine Katherine, consorti sue, pro rebus suis parafternalibus et iuribus dotaliciis sibi exinde proveniendis, pro mille florenis auri puri titulo pignoris datam et donatam, statim ipso Georgio ab hac luce absque heredibus sublato, ab eisdem dominabus pro eisdem sumpnis florenorum auri pro se redimendi similiter omnimodam habeant prioritatis facultatem. Assumpmens idem Georgius de Thar memoratos dominum Michaellem, necnon Nicolaum et Venceslaum ipsorumque heredes et posteritates universos infra tempus redemptionis eorundem castri et dictarum universarum possessionum, porcionum et iurium possessionariorum, ac tributorum et molendinorum ac silvarum, aliarumque pertinenciarum eiusdem et earundem in pacifico dominio conservare et tenere contra quoslibet impetitores, causidicos et actores propriis suis laboribus et expensis. In cuius rei memoriam presentes litteras nostras privilegiales, pendentes et autentici sigilli nostri munimine roboratas, eisdem domino Michaeli palatino ac Nicolao et Venceslao Kompolth de Nana duximus concedendas. Datum Bude, feria sexta proxima ante festum Beati Valentini martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto. 1465. febr. 8.

Piros-fehér selyemsodraton függő pecséttel.

Hártyára írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 16,161. sz.

LXXIII.

Buda. 1465. február 21.

Palóczi László országbíró jelenti, hogy Tari Rupert fia György, mivel se fia, se leánya, se testvére nincs, összes birtokai örököseivé Gúthi Országh Mihály nádort és Nánai Kompolthi János fia Miklóst és Venczelt tette.

Ezen kötetben: Oklevéltár LXXV. sz. okl.

LXXIV.

Buda. 1465. június 25.

Palóczi László országbíró Pásztói István, László és János javára ítéli meg azon javakat, melyeket Tari György Gúthi Ország Mihálynak és Nánai Kompolthi Miklósnak és Venczelnek elzálogosított; s utasítja a budai káptalant, hogy ezen javak hivatalos becslését végezze el.

1465. jún. 17.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Budensis comes Ladislaus de Palocz, iudex curie serenissimi principis domini Matthie, Dei gracia regis Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc., amicitiam paratam cum honore. Noveritis, quod nobis quadragesimo octavo die octavarum festi Beati Georgii martyris, unacum nonnullis dominis prelati, baronibus et regni nobilibus, pro faciendo moderativo iudicio causancium, in sede nostra iudiciaria sedentibus, egregius Ladislaus de Pazthoh personaliter nostram veniens in presenciam, magnificum dominum Michaellem Orzag de Gwth, dicti regni Hungarie palatinum et iudicem Comanorum, coram nobis similiter personaliter repertum, eundem a potenciaria detencione et conservacione castri Syrok vocati, simul cum villa similiter Syrok vocata ac tributo in eadem subtus ipso castro exigi solito, item totalium possessionum Welpreth, Naghberek, cum tributo ibidem exigi solito, et molendino in fluvio Tharnapathaka vocato decurrenti, preterea Raczfalw, Zayla, Rosnok, Therebes, similiter cum molendino in fluvio Zaghwa defluenti, necnon totalium porcionum possessionariorum Georgii de Thar in possessione Dorog vocata habitatum,

ac possessionis Thar predictae, modo simili cum tributo in eadem habito, item silvarum et moncium Matrahegye vocatarum ad idem castrum et possessionem Thar pertinentium, necnon Pyspeki vocatarum ac directe tercie partis opidi, Pazthoh nominati, omnino in Hewesiensi, item aliorum possessionum Jobbagy, Samsonhaza et Lewczim in Newgradiensi, ac totalium porcionum possessionariarum eiusdem Georgii in possessione, Ratholth vocata, in Pesthiensi comitatibus existenti habitatum et pertinentiarum earundem, ac usum, fructum et quarumlibet utilitatum eiusdem et earundem perceptione, se ipsumque in dominium earundem intromissione et introduci faccione factis vel fiendis prohibuit coram nobis. Quo audito, magister Adam de Zerechen, pro antefato domino Michaeli palatino, cum procuratoriis litteris eiusdem nostram exurgendo in presenciam, retulit ex adverso: Quod idem castrum Syrok et pertinencie eiusdem predictae, necnon possessiones ac tributa et molendina locis in predictis habite et existencia eidem domino Michaeli palatino impignoracionis titulo pertinerent, moxque et ibidem quasdam litteras nostras impignoraticias et obligatorias privilegaliter hic Bude feria sexta proxima ante festum Beati Valentini martyris proxime preteritum, anno scilicet in presenti editas nostrum iudicarium produxit ad examen; nos eatenus informando, quod prefato magnifico domino Michaeli Orzag de Gwth, dicti regni Hungarie palatino, ac egregiis Nicolao et Venceslao, filiis condam Johannis Kompolthy de Nana ab una, necnon egregio Georgio, filio Rupertii de Thar, ab altera partibus coram nobis personaliter constitutis, per eundem Georgium de Thar confessum extitisset: Quomodo ipse pro quibusdam suis arduis, ymo maximis et validis necessitatibus ipsum ad tunc sumpme urgentibus evitandis, castrum suum, Syrok vocatum, simul cum villa, similiter Syrok vocata, ac tributa in eadem subitus ipso castro exigi solito, item totales possessiones suas Welpreth, Naghberek, cum tributo ibidem exigi solito, et molendino in fluvio, Tharnapathaka vocato, decurrenti, preterea Raczfalw, Zayla, Rosnok, Therebes, similiter cum molendino in fluvio Zagwa defluenti, necnon totalem porcionem suam possessionariam in possessione, Dorog vocata, habitam, necnon possessionem Thar predictam modo simili cum tributo in eadem habito, ac silvis et montibus Matrahegye vocatis, ad idem castrum et possessionem Thar pertinentibus, necnon Pyspeky

1465. febr. 8.

vocatas ac directam terciam partem opidi, Pazthoh nominati, omnino in Hewesiensi, item alias possessiones Jobbagi, Sampsonhaza et Luczim in Newgradiensi, ac totalem porcionem suam possessionariam in possessione, Ratholth vocata, in Pesthiensi comitatibus existentes, habitas, aliis eciam universis et singulis ipsorum castri, ac totalium possessionum et porcionum possessionariarum, necnon tributorum et molendinorum utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad idem et easdem de iure spectantibus et pertinere debentibus, annotato domino Michaeli Orzag palatino, ac Nicolao et Vencezlao Kompolth de Nana pro viginti quatuor millibus florenis auri plene, ut dixisset, ab eisdem habitis et receptis, sub certis condicionibus, clausulis et articulis, litteris in eisdem declaratis, pignori obligasset. Quibus productis, prefatus Ladislaus de Pazthoh in contrarium premissorum allegabat tali modo: Quod licet prefatus Georgius de Thar prescriptum castrum Syrok, simul cum prescriptis possessionibus et porcionibus possessionariis, tributis, molendinis, aliisque eiusdem et earundum utilitatibus et pertinenciis, locis et possessionibus in predictis habitis, antefato domino Michaeli palatino, necnon Nicolao et Venceslao Kompolth, modo premissis, predictis viginti quatuor millibus florenis auri impignoraverit: tamen hoc de iure facere non potuisset, nam idem castrum Syrok, simul cum dictis suis pertinenciis necnon possessionibus, porcionibus possessionariis, tributis et molendinis, ac monte Matrahege vocato, sibi iure hereditario vigore instrumentali pertinerent et in ipsum et fratres suos condescendi deberent; prefatus autem Georgius, filius Rupertthy de Thar, idem castrum cum pertinenciis, necnon possessiones, porciones possessionarias, tributa et molendina ac montem prenomatos non iuxta estimacionem condignam eiusdem et earundem, sed ultra quam estimacio eiusdem et earundem condigna foret, antefatis domino palatino, ac Nicolao et Vencezlao Kompolth pro dictis viginti quatuor millibus florenis auri in preiudicium iuris ipsorum impignorasset, et in eo, ut idem castrum Syrok et pertinencie eiusdem, necnon possessiones, porciones possessionarie, tributa et molendina, necnon mons Matra prenomatus sibi et fratribus suis iure hereditario pertineant, quasdam tres litteras, unam condam domini Lodovici regis patentem, et alias duas privilegiales, unam capituli ecclesie Waciensis et aliam dicti

domini nostri regis Mathie confirmatoriam nostro iudiciario conspectui curavit exhibere. Quarum prima, videlicet dicti domini Lodovici regis fassionalis littera patens, a tergo cosignata, in Wysegrad, die dominico proximo post festum Beati Barnabe apostoli, anno Domini Millesimo trecentesimo octuagesimo secundo edita manifestabat: Quod magister Johannes, filius Dominici de Pazthoh, personaliter ab una, parte vero ex altera magister Ladislaus, filius Stephani de Thar, similiter personaliter coram eodem domino Lodovico rege constituti fuissent confessi, quod quia ipsi mutuo invicem a tempore eorum adolescencie cum fraterna dilectione et favore semper fuissent, ipsaque fraternalis dileccio inter ipsos queat in ewm (így) perdurare: ideo iidem deposito consilio, maturaque deliberacione prehabita, talem inter se fecissent concordiam et ordinacionem: Ut universas possessiones eorum et porciones possessionarias, ubi et in quolibet comitatu existentes et quibusvis nominibus vocitatis, tunc aput (így) manus eorundem habitas, tam empcionis, quam impignoracionis, vel adquisicionis titulis avos et patres eorundem, ac per consequens ipsos, excepta solummodo possessione seu sessione eiusdem magistri Johannis, Ladan vocata, in comitatu Borsodiensi existenti, ut idem asseruisset, per ipsum condam dominum Lodovicum regem sibi collata, tangentes, tuncque a manibus alienis per ipsos, iuris ordine mediante, cum eorum communibus laboribus et expensis reaquirendas in duas partes rectas et equales inter se dividere deberent et tenerentur perpetuo duraturo vinculo huiusmodi interiecto, quod si qua parcium, vel sui successores temporis in eventu in premissa disposicione, ut prefertur, per ipsos facta perseverare nollent, ordinacionemque huiusmodi resilirent vel contradicerent, extunc talis pars contra partem alteram ipsam ordinacionem inviolabiliter observando, in duabus millibus marcis, salva porcione iudicis ante litis ingressum deponendis, convinceretur eo facto. Assumpsissent insuper partes premissae, ut ipsi filios eorundem tunc etate hominum profugientes et modulos loquendi absolutos habentes, ac in futurum legitimam et adultam etatem etatem (így) pervenientes et crescentes, dum utraque pars vellet, in huiusmodi ordinacionis roborem personaliter ad locum alicuius capituli vel conventus adducere et per fassionem eorundem premissam ordinacionem

1382. jún. 15.

ipsorum affirmari facere deberent; alioquin pars talis ipsam facere nollens, pena priori denigraretur. Adiectum eciam extitisset per eosdem, ut quispiam ex filiis vel filiabus, aut proximis, seu successoribus cuiusvis partis temporibus in processibus predictae ordinationi obstitisset, partemque alteram, aut suos successores in suis iuribus possessionariis, in prefata divisione sibi cessis, in iudicio, vel extra iudicium infestaret: extunc ipsa pars partem alteram ab huiusmodi impetitoribus propriis suis laboribus et expensis expedire teneretur; voluissent eciam insuper, ut si qua porcium vel aliquis ex filiis aut successoribus suis animo indurato, premissa pena, seu obligatione denigrata fieret atque innodata, extunc talis pars se de huiusmodi pene et obligationis denigracione nec ex regie liberalitatis gracia, neque mediante estimacione bonorum vel possessionum suorum, nisi dumtaxat in premissa pecunie quantitate, scilicet ipsarum duarum millium marcarum promptarum exsolucione, liberare, expiare et absolvere posset atque valeret. Ceterum assumptum fuisset per eosdem, ut una parcium, vel sui successores partem alteram ac posteritates eiusdem, in premissis suis iuribus possessionariis, contra quoslibet impetitores propriis suis laboribus et expensis, semper et locis opportunis, deberent expedire. Adque omnia premissa et quevis singula premissorum partes antedictae se sponte coram dicto domino Lodovico rege obligassent. Altera vero earundem, videlicet capituli ecclesie Waciensis privilegialis ad litteratoriam iudiciariamque deliberacionem condam comitis Emerici Bebek, tunc similiter iudicis curie regie, super quadam molendinaria terrarum arabilium et fenilis, in superficie possessionis Ratholth habitatum, reambulacione, divisione, metarum ereccione ac statucione, contradiccione infranominandarum parcium sibi invicem et aliorum quorumlibet obviare non valente, relatoria, per manus honorabilis viri domini Petri lectoris ecclesie eorum predictae, decimo die octavarum festi Beati Jacobi apostoli, anno Domini Millesimo trecentesimo nonagesimo confecta enodabat: Quod Clemens de Robch, curie regie notarius, de ipsa curia regia ad infrascripta specialiter transmissus et magister Johannes de Zemlen, socius et concanonicus eorundem, per ipsum capitulum ad ea, que in litteris adiudicatoriis dicti comitis Emerici Bebek continentur, peragenda, pro testimonio datus, in dictis octavis festi

Beati Jacobi apostoli tunc preteritis, et aliis diebus ad id aptis et sufficientibus, ad faciem predicti molendini, Hannos Molna vocati, in superficie eiusdem possessionis Ratholth habiti, et per consequens dictarum terrarum arabilium et fenilis, vicinis et commetaneis earundem universis illic legitime convocatis, et partibus infra declarandis legitimis eorum procuratoribus presentibus accedendo, prius tamen earundem terrarum arabilium et fenilis legitima reambulacione habita, in tres partes rectas et condecennes easdem divisissent. Quarum unam rectam et condecennem partem videlicet a parte dicte possessionis Ratholth et a plaga aquilonari magistro Johanni, filio Dominici, ac Ladislao, filio Stephani, Ladislao et Johanni filiis Kakas, et aliam modo simili rectam et coequalem partem a parte possessionis Zenth Myklos, plaga videlicet meridionali, magistro Francisco, filio Olyverii de Pakws, et aliis, quibus congrueret, nec non terciam consimiliter rectam et condecennem partem, partem scilicet inter iamdictas partes in medio existentem, ubi etiam dictum molendinum foret, magistro Gywle, filio Johannis de Ratholth ac eius fratribus, quibus conveniret, statuissent et commisissent perpetuo possidere, tenere et habere, dictum autem molendinum communi usui dictarum parcium relinquissent, salvis tamen iuribus alienis. Tercia siquidem et ultima earundem, videlicet dicti domini nostri Mathie regis confirmatoria, ad propriam commissionem suam sub pendenti et autentico duplici sigillo suo exorta, anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto, decimo octavo kalendis iulii, regni sui anno septimo, coronacionis vero primo, habendo in se verbotenus series et continenciam quarundam litterarum condam Ladislai regis Hungarie.¹ Quarum quidem litterarum per utrasque partes, modo premissis, coram nobis productarum exhibicionibusque factis, eisdemque partibus per nos in premissis iudicium preberi postulantibus, quia licet antefatus Georgius, filius Ruperti de Thar, prescriptum castrum suum Syrok ac villas, possessiones, porcionesque possessionarias, necnon tributa et molendina ac silvas et montes, Matrahegye vocatas, memoratis domino Michaeli Orzag palatino, ac Nicolao et Venceslao Kompolth, modo premissis,

1464. jún. 24.

¹ A szóban forgó oklevelet lásd ezen kötetben: Oklevéltár LVII. sz. oklevél.

iuxta preexhibitarum litterarumstrarum impignoraticiarum continenciam, pro prescriptis viginti quatuor millibus florenis auri, conditionibus et clausulis sub premissis litteris in eisdem declaratis
1382. impignoraverit: tamen quia primo in scripto anno Domini Millesimo trecentesimo octuagesimo secundo prefatus magister Johannes, filius Dominici de Pazthoh ex una, ex altera autem prefatus magister Ladislaus, filius Stephani de Thar, predecessores eorundem Stephani prepositi et Ladislai de Pazthoh, necnon Georgii, filii Ruperti de Thar, coram dicto condam domino Lodovico rege personaliter comparando, universa iura possessionaria ipsorum inter se in duas rectas et coequales partes fraternaliter dividere sub pena solucionis duarum millium marcarum et iuxta alios articulos in dictis litteris antefati condam domini Lodovici regis clare expressos spopondisse; et tandem
1390. secundo in dicto anno Domini Millesimo trecentesimo nonagesimo pretitulatas terras arabiles, necnon fenile et unum molen-
dinum Hannos vocatum, in superficie dicte possessionis Ratholth habitum, inter memoratos magistrum Johannem, filium Dominici, ac Ladislaum, filium Stephani, alterum Ladislaum et Johannem, filios Kakas ab una, ac magistrum Franciscum, filium Olyverii de Pakws, a secunda et magistrum Gywlam, filium Johannis de Ratholth, a
1454. tertia partes (igy) divisisse et statuuisse; et tandem tercio anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto antefati dominus Stephanus prepositus, ac Ladislaus et Johannes de Pazthoh ab una, et antefatus Georgius, filius Ruperti de Thar, ab alia partibus coram vobis personaliter constituti, se ipsos ab uno prothavo originem duxisse, et ex eo in possessionibus et porcionibus possessionariis, ac castris et pertinenciis earundem in dictis litteris antefati domini nostri regis Mathie confirmatoriis clare, nominatim conscriptis in fratres adoptivos recepisse et adoptasse, huicque fraternali adopcioni prefatus dominus Ladislaus rex in prescripto
1454. anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo quarto regium suum consensum prebuisse et adhibuisse; ipse denique dominus noster rex Mathias ipsas litteras prefati condam domini Ladislai regis consensuales, sed et vestras fassionales, dempta solummodo possessione Monosthor, pro prefatis Stephano proposito, necnon Ladislao et Johanne de Pazthoh, ac Georgio, filio Ruperti de Thar confirmasse ex premissis manifeste reperiabantur; propter

quod rationibus et causis ex premissis ius et proprietas ac successiva hereditas prescriptarum castri Syrok, ac possessionum, porcionumque possessionariarum, necnon tributorum, molendinorum, silvarum et moncium Matra, dempta dumtaxat et excepta prescripta possessione Monosthor, vigore prescripte fraternalis adopcionis, regieque consensus adhibicionis et confirmacionis, antefatis Stephano preposito, ac Ladislao et Johanni de Pazthoh, ipsorumque Ladislai et Johannis heredibus posteritatibus universis, si ipsum Georgium, filium Ruperti de Thar heredibus deficere contingerit in perpetuum adiudicari, relinqui et committi, idemque castrum Syrok, possessionesque et porciones possessionarie, necnon tributa, molendina, silve et montes, Matrahegye vocate, non pro premissis viginti quatuor millibus florenis auri, sed pro condigna estimacione earundem, iuxta regni consuetudinem, a prefatis domino Michaelae palatino et Nicolao Kompolth de Nana, per prefatos dominum Stephanum prepositum, ac Ladislaum et Johannem de Pazthoh, ipsorumque Ladislai et Johannis heredes redimi, ipsosque dominum palatinum et Nicolaum Kompolth de Nana interim infra plenariam solucionem estimacionis eorundem castri, Syrok vocati, simulcum villa, similiter Syrok vocata, ac tributo in eadem, subtus ipso castro exigi solito, item totalium possessionum Welpreth, Naghberek, cum tributo ibidem exigi solito et molendino in fluvio, Tharnapathaka vocato, decurrenti, preterea Raczfalw, Zayla, Rosnok, Thereebes, simulcum molendino in fluvio Zaghwa defluenti, necnon totalis porcionis possessionarie prefati Georgii de Thar, in possessione, Dorog vocata, habite, necnon possessionis Thar predictae modo simili cum tributo in eadem habito, ac silvarum, et moncium, Matrahegye vocatarum, ad idem castrum et possessionem Thar pertinentium, necnon Pyspeky vocatarum, ac directe tercie partis opidi, Pazthoh nominati, item aliarum possessionum Jobbagy, Sampsonhaza et Lwczyn, ac totalis porcionis ipsius Georgii possessionarie in possessione Ratholth vocata, in dictis comitatibus existencium, habitarum, aliarum eciam ipsorum castri ac possessionum et porcionum possessionariarum, tributorum et molendinorum utilitatum et pertinenciarum in eisdem remanere posse et debere, nobis ac dictis dominis prelatis, baronibus, regnique nobilibus, nobiscum in iudicio et examine ipsius cause existentibus, et diu-

cius superinde tractantibus, cernebatur. Pro eo eorundem dominorum prelatorum, baronum et regni nobilium quesito et assumpto consilio prematuro, prescriptum ius et proprietatem ac successivam hereditatem antefatorum castri Syrok vocati, ac possessionum Syrokalya, Naghberek, Zayla, Raczfalw, Rosnok, Therebes, Welpreth, Jobbagy, Lwczen, Sampsonhaza, Pazthoh et Thar vocatarum, et per consequens directe tercię partis annotate possessionis Pazthoh, eisdem domino Stephano preposito, ac Ladislao et Johanni per alias litteras nostras in perpetuum adiudicare et committere, nichilominusque ad prescriptam possessionariam estimacionem regius et vester homines, volente et petente antefato Ladislao de Pazthoh — transmitti debeant. Pro eo vestram amicitiam presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente magister Ladislaus de Damamja, aut Petrus de Sephe, vel Nicolaus de Kamarcza, sin Stephanus de Hashagh, seu Anthonius de Gerecz, sive Johannes de Kapolna, neve Ambrosias de Wiz, an Georgius Lywken de Globoky, cew Johannes de Thwrocz, aut Nicolaus de Cheh, necve Nicolaus de Balog, vel Paulus de Herczekfalwa, sin Georgius de Bozyas, aliis absentibus homo regius, de curia regia per nos ad id specialiter

1465. okt. 6. transmissus, octavo die festi Beati Mihaelis archangeli proxime venturo et aliis diebus ad id aptis et sufficientibus ad facies prescriptorum castri, Syrok vocati, ac possessionum Syrokalya, Naghberek, Zayla, Raczfalw, Rosnok, Therebes, Welpreth, Jobbagy, Lwczen, Sampsonhaza, Pazthoh et Thar vocatarum et per consequens directe tercię partis annotate possessionis Pazthoh, vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis, partibus eciam predictis, vel earum legitimis procuratoribus presentibus accedendo, habita prius eorundem castri ac possessionum et porcionis possessionarie legitima reambulacione, visa eiusdem et earundem qualitate, quantitate, fructuositate, et valore regali mensura mensurando, vel si mensurari nequiret, visu considerando, unacum aliis probis viris, Deum ferendo pre oculis, estimet, lege regni requirente. Et post hec huiusmodi possessionarie reambulacionis et estimacionis seriem, ut fuerit expediens, ad octavas dicti festi Beati Michaelis archangeli nunc venturas dicto domino nostro regi fideliter rescribatis. Datum Bude predicta, quinquagesimo sexto

die octavarum festi Beati Georgii martyris predictarum, anno Domini 1465. jún. 25.
Millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto.

Hátára ez van írva : Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Budensis, pro honorabili Stephano, preposito ecclesie Sancti Petri in castro Agriensi fundate, ac Ladislao et Johanne de Pazthoh fratribus eiusdem, contra magnificum dominum Michaellem Orzag de Gwth, regni Hungarie palatinum et iudicem Comanorum, ac Nicolaum Kompolthy de Nana, super quadam possessionaria reambulacione, estimacione, pro octavo die festi Beati Michaelis archangeli per regium et vestrum homines modo infrascripto fiendis. Quarum series ad octavas eiusdem Beati Michaelis archangeli domino nostro regi est reportanda. 1465. okt. 6. 1465. okt. 6.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papírra írt eredetije a magyar országos levéltárban : Dl. 6,929. sz.

LXXV.

Zolyó. 1465. márczius 26.

Hunyadi Mátyás király átirja és megerősíti Palóczi László országbíró levelét, a mely szerint Tari György, kinek fia, leánya és testvére nincs, összes birtokait Guthi Ország Mihály nádorra és Nánai Kompolthi János fia Miklósrá és Venczelre örökíti.

Nos Mathias, Dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc. memorie commendamus tenore praesencium significantes, quibus expedit, universis: Quod fidelis noster magnificus Michael Orzag de Gwth, regni nostri Hungarie palatinus, nostre maiestatis veniens in presenciam, in sua ac Nicolai, filii condam Joannis Kompolth de Nana personis, exhibuit nobis quasdam litteras fidelis nostri magnifici comitis Ladislai de Palocz, iudicis curie nostre, sigillo eiusdem, quo utitur, impendenti consignatas, super donacione et collacione castri Syrok vocati, nec non oppidorum, possessionum porcionumque possessionariarum et villarum inferius in tenore dictarum litterarum nominatim conscriptarum, per egregium Georgium de Thar sub certis articulis et condicionibus, similiter in tenore prescriptarum litterarum expressis, prefatis Michaeli palatino ac Nicolao, nec non condam Venceslao, filiis dicti condam Johannis Kompolth, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis facta emanatas tenoris infrascripti; supplicans idem Michael palatinus nostre maiestati, ut easdem litteras et omnia in eis contenta ratas gratas et accepta habentes, litterisque nostris privilegialibus de verbo ad verbum inseri facientes, premissis donacioni et collacioni, ac

omnibus in tenore ipsarum litterarum contentis nostrum regium consensum prebere dignemur. Quarum quidem litterarum tenor tali sest: Nos comes Ladislaus de Palocz, iudex curie serenissimi principis domini Mathie, Dei gracia regis Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc. memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis: Quod magnifico domino Michaeli Orzag de Gwth, regni Hungarie palatino ac egregiis Nicolao et Venceslao, filiis condam Johannis Kompolth de Nana ab una, nec non egregio Georgio, filio Rupertii de Thar, ab altera partibus, coram nobis personaliter constitutis, per eundem Georgium de Thar confessum exstitit, nostri in presencia pariter et relatum hunc in modum: Quomodo ipse, divino disponente nutu, cui humana fragilitas nullatenus valet obviare, heredum solacio utriusque sexus orbatus esset et destitutus, nullum eciam fratrem generacionalem, vel alium quempiam haberet, in quem iura sua possessionaria post mortem et decessum suum iure successorio, secundum regni consuetudinem derivari et condescendi deberent atque possent. Ob hoc ipse scilicet Georgius de Thar, considerans in mentis sue precordio multiplices favores multipliciaque beneplacitorum genera prefatorum domini Michaelis Orzag palatini ac Nicolai et Venceslai, fratrum suorum consobrinorum, per ipsos sibi exhibitos et in futurum exhibendos, castrum suum Syrok vocatum, simul cum villa similiter Syrok vocata, ac tributo in eadem sub ipso castro exigi solito, item totales possessiones suas Welpreth, Naghberek cum tributo ibidem exigi consveto et molendino in fluvio Tharnapathaka vocato decurrenti, preterea Raczfalw, Zayla, Rosnok, The-rebes similiter cum molendino, in fluvio Zaghva defluenti, nec non totalem porcionem suam possessionariam, in possessione Dorog vocata habitam, nec non possessionem Thar predictam modo simili cum tributo in eadem habito, ac sylvis et montibus Matrahege vocatis, ad idem castrum et possessionem Thar pertinentibus, nec non Pyspeky vocatas ac directam terciam partem oppidi Pazthoch nominati, omnino in Hevessiensi, item alias possessiones Jobbagy, Samsonhaza et Luczyn in Newgradiensi, ac totalem porcionem suam possessionariam, in possessione Rathold vocata, in Pesthiensi comitatibus existentes, habitas, aliis eciam universis et singulis ipsorum castri ac totalium possessionum et

porcionum possessionariarum, nec non tributorum et molendinorum utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, videlicet terris arabilibus cultis et incultis, sylvis, pratis, nemoribus, aquis, aquarumque decursibus, molendinis et molendinorum locis, montibus, vallibus, promontoriis et generaliter quarumlibet utilitatum earundem integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis, ad idem et easdem de iure spectantibus et pertinere debentibus, annotatis domino Michaeli Orzag de Gwth palatino ac Nicolao et Wenceslao, filiis condam Joannis Kompolth de Nana, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis dedisset, donasset et contulisset, immo dedit, donavit et contulit iure et perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum et habendum; tali tamen moderamine interserto, quod si temporum in eventu prefatum Georgium de Thar, divino disponente iudicio, ab hac luce absque heredibus utriusque sexus emigrare contigerit, ex tunc statim et in continenti prescriptas castrum Syrok ac universas possessiones et villas ac porciones possessionarias cum prescriptis omnibus ipsarum utilitatibus, nec non tributis, molendinis ac sylvis et montibus, aliisque earundem pertinenciis ad id et easdem spectantes, vigore presencium pro se occupandi, iureque perhennali in filios filiorum tenendi et possidendi, aliasque omnes et singulas possessiones et porciones ipsius Georgii possessionarias per ipsum hactenus quibuscumque hominibus ac manibus alienis impignoratas ab eisdem manibus alienis pro se redimendi ac similiter iure perhennali tenendi et possidendi plena fungantur facultate; hoc etiam specificato, quod prefati dominus Michael Orzag palatinus ac Nicolaus et Wenceslaus Kompolth de Nana prescriptam possessionem Jobbagy per ipsum Georgium de Thar generosis dominabus Margarethe condam Stephani, filii bani de Lossoncz, et Elizabethe Andree de Jakcs de Kusal relictis, sororibus suis, pro tribus millibus florenorum auri impignoratam, nec non prefatam possessionem Thar egregie domine Catherine, consorti sue, pro rebus suis paraphernalibus et iuribus dotalicis sibi exinde provenientibus, pro mille florenis auri puri titulo pignoris datam et donatam, statim ipso Georgio ab hac luce absque heredibus sublato ab eisdem dominabus pro eisdem summis florenorum auri pro se redimendi similiter omnimodam habeant potestatis facultatem. Insuper idem Georgius de Thar omnes et singulas fassiones, si que in horum

1465. febr. 21.

contrarium coram quocunque iudice et iusticiario regni ecclesiastico vel seculari, ac locis capitularibus et conventualibus quibuscunque, super perpetuitate dictorum castri et possessionum et porcionum possessionariarum, nec non tributorum et molendinorum et earundem pertinenciarum, per ipsum Georgium quocunque forsitan facte fuissent, per omnia revocasset et retractasset, ac viribus carituras pronunciasset, immo dedit, donavit, contulit prescriptasque fassiones revocavit et retractavit ac vanas et viribus carituras pronunciavit coram nobis. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras privilegiales pendentis authentici sigilli nostri novi munimine roboratas eisdem domino Michaeli palatino ac Nicolao et Wenceslao Kompolth de Nana duximus concedendas. Datum Bude, feria quinta proxima post festum Beati Valentini martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto. Nos igitur humilibus supplicationibus prefati Michaelis palatini, per eum nostre, modo quo supra, porrectis maiestati, regia benignitate exauditis et clementer admissis, prescriptas litteras dicti comitis Ladislai de Palocz non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas presentibusque litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali insertas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos, eatenus, quatenus eedem rite et legitime existunt emanate, viribusque earum veritas suffragaretur, ratas, gratas et acceptas habentes, premissis *donacioni et collacioni ac omnibus aliis in dicto tenore prescriptarum litterarum contentis nostrum regium consensum prebuimus, immo prebemus benevolum pariter et assensum; nichilominusque totum et omne ius nostrum regium, si quod in prefatis castro, oppidis, possessionibus, porcionibusque possessionariis et villis qualitercunque haberemus, aut nostram ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concernerent maiestatem, simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinenciis quibუსlibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, fenetis, sylvis, rubetis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis, molendinorumque locis et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis, memoratis Michaeli palatino ac Nicolao,*

filio dicti condam Joannis Kompolth, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, immo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum, pariter et habendum. Salvo iure alieno. Harum litterarum nostrarum, quibus sigillum nostrum secretum est appensum, vigore et testimonio mediante. Datum in Zolyo, feria tertia proxima post festum Annunciationis Beate Marie Virginis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto, regni nostri anno octavo, coronacionis vero primo. 1465. márcz. 26.

Hiteles másolatban: Zirczi apáts. levélt., Act. abbatae Paszto, fasc. 11. nr. 15.

LXXVI.

Saág. 1466. május 12.

Guthi Ország Mihály a saági konvent előtt kijelenti, hogy azon birtokokat, melyeket Tari György 24,000 aranyforintért elzálogosított, használatra neki visszaadja, sőt ha figyermeke születik, véglegesen átengedi a családjának.

Nos Paulus, prepositus et conventus ecclesie Beate Marie Virginis de Saag, memorie commendamus, quod magnificus dominus Michael Orzaag de Gwth regni Hungarie palatinus personaliter onera et quelibet gravamina Johannis, Gaspar, Ladislai et Michaelis, filiorum suorum, negocio in subscripto in se recipiendo, coram nobis constitutus, est confessus in hunc modum: Quomodo licet egregius Georgius, filius Ruperti de Thar, universas possessiones porcionesque suas possessionarias in quibuslibet comitatibus existentes et habitas, et signanter castrum suum Syrok vocatum, simulcum tributo in possessione, Syrokallya vocata, exigi solito sibi ac Nicolao, filio Johannis Kompolth de Nana, in viginti quatuor millibus florenorum auri impignoraverit: tamen ipse dominus palatinus, non obstante huiusmodi pignore, easdem universas possessiones porcionesque possessionarias, ac dictum castrum Syrok, necnon et tributum ipsi Georgio, filio Ruperti in vita ipsius possidere et tenere, ac utilitates earundem percipere consensit et admisit; ita scilicet, quod per hoc non preiudicaretur ius ipsius domini

palatini possessionibus in eisdem; hoc declarato, quod si ipsum Georgium a presenti domina consorte sua, aut ea decedente ab altera similiter consorte sua legitima proles masculinos habere contingeret, extunc prefata omnia iura sua possessionaria, absque omni redempcione, sew solucione rursus et iterum in ipsum Georgium, filium Ruperti, et heredes suos devolvi et redundari deberent pleno iure. Ac insuper universe he fassionales, sub quacumque forma roborum ad fassionem ipsius Georgii, filii Ruperti, pro parte dicti domini palatini emanate vane, casse, viribusque cariture haberentur. Que omnia premissa prefatus dominus palatinus fieri voluit nostri in conspectu. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum
1466. máj. 12. mediante. Datum feria secunda proxima ante festum Ascensionis Domini. Anno eiusdem Millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

Pecsét nyomaival.

Papirra irt eredetije: Magyar országos levéltárban: Dl. 16,349. és 16,351. sz.

LXXVII.

Saág. 1466. május. 12.

Pál saági prépost és konventje jelenti, hogy Guthi Ország Mihály nádor és Nánai Kompolthi János fia Miklós Tar és Jobbágyi birtokokat, a melyeket Tari György zálogostott el, mindaddig a zálogba vevők — Tari Györgynek Katalin nevű felesége és Margit s Erzsébet nevű nővére — bírhatják, míg ők nekik a négyezer forint zálogösszeget le nem fizetik.

Nos Paulus, prepositus et conventus ecclesie Beate Marie virginis de Saag, memorie commendamus, quod magnificus dominus Michael Orzaag de Gwth, regni Hungarie palatinus, personaliter onera et quelibet gravamina Johannis, Gaspar (igy), Ladislai et Michaelis, filiorum suorum, negocio in subscripto in se recipiendo, coram nobis constitutus, est confessus in hunc modum: Quod quamvis egregius Georgius, filius Ruperti de Thar, universas et quaslibet possessiones et porciones suas possessionarias, quovis nominis vocabulo vocitatas et in quibuscunque comitatibus existentes et habitas, sibi ac egregio Nicolao, filio condam Johannis

Kompolth de Nana, in viginti quatuor millibus florenis auri certis exinde confectis litteris impignoraverit; tamen quia ipse dominus Michael palatinus et dictus Nicolaus, filius Johannis Kompolth, a manibus generosarum dominarum Margarethe, dicti condam Johannis Kompolth de Nana, et Elizabet, condam Andree Jakch de Kwsal relictarum, sororum, ac egregie domine Katherine, consortis prelibati Georgii, filii Ruperti possessiones Tar predictam, in Hewessiensi, et Jobbagy vocatas, in Newgradiensi comitatibus existentes, per ipsum Georgium, filium Ruperti, ipsis dominabus alias in quatuor millibus florenis auri impignoratas, ad presens ad se redimere non valerent: ideo idem dominus Michael palatinus dictas possessiones Thar et Jobagy eisdem dominabus in eisdem quatuor millibus florenis auri tamdiu, quousque ipsis de eisdem satisfacere posset et valeret, tenere et possidere, fructusque et utilitates earundem percipere consensisset et admisisset, easdemque dominas in dominio earundem possessionum pacifice et sine omni molestia tueri et conservare promississet; immo ipsas possessiones Thar et Jobbagy dictis dominabus possidere consensit et in dominio earundem easdem conservare promisit et assumsit nostri in conspectu. Ita tamen, ut dum et quandocumque ipsi, videlicet dominus Michael palatinus et Nicolaus, filius Johannis Kompolth prescriptis dominabus de dictis quatuor millibus florenis auri satisfacere possent et valerent. ex tunc eedem domine, rehabitis prius eisdem quatuor millibus florenis auri, easdem possessiones eisdem domino Michaeli palatino et Nicolao, filio Johannis Kompolth, remittere et resignare deberent et tenerentur. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum feria secunda proxima ante festum Ascensionis Domini. Anno eiusdem Millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

1466. máj. 12.

Hátán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 16,350.

LXXVIII.

Buda. 1469. november 23.

Guthi Ország Mihály nádor a «Tarszurdok» föld és «Hencz völgy» erdő miatt állítólag elkövetett hatalmaskodás ügyében vizsgálatot rendel el s ezzel a váczai káptalant bizza meg.

Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Waciensis Michael Orzag de Gwth, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, amicitiam paratam cum honore. Noveritis, quod Benedictus Hencz Azywpathak pro egregio Georgio de Thar cum procuratoriis litteris capituli ecclesie Agriensis, iuxta continenciam litterarum magnifici domini comitis Ladislai de Palocz, iudicis curie regie, 1469. okt. 6. prorogatoriarum, in octavis festi Beati Michaelis archangeli, ex transmissione eiusdem, in figura nostri iudicii conparendo, contra Georgium et Symonem filios Balthasar Werebely de Boldogazzonhaza, in quos mortuo eodem Balthasar, patre ipsorum, presens causa est condescensa, proposuit eo modo: Quomodo in anno, 1455. cuius iam quarta decima instaret revolutio, idem Balthasar Werebely, missis et — Johanne Hamos, Urbano et Laurencio filiis eiusdem, Johanne, filio dicti Urbani, Benedicto Lykerthes, Paulo Was, Nicolao, Jacobo et Ladislao filiis, Urbano Marthonhaza, Laurencio filio eiusdem, Thoma Gender in Korlathfalwa et Bodoghazzonhaza, ac Jacobo Fwrka et Georgio Kovach in Tothwereb possessionibus commorantibus, populis et iobbagionibus suis, armatis et potenciariis manibus ad territorium dicte possessionis Thar, in comitatu Hewensiensis existentis et habite, ibique certam particulam terre, Tharzurdok vocate, unacum quadam silva Hencz welge nominatam (így), inter possessionem Thar predictam et Bodoghazzonhaza vocatas, intra veras metas dicte possessionis Thar, in comitatu Newgradiensi adiacentis, pro se ipso minusiuste et indebite occupare (így), occupatumque teneret; ac super eadem particula terre quoddam fenile, sew pratum erigi, ipsamque silvam penitus et in toto dissecari et succidi, lignaque succisa, quo sue placuisset voluntati, fecisset; in quibus dicto actori ducentorum florenorum auri dampna intulisset, potencia mediante, in preiudicium eiusdem actoris valdemagnum. Et hec sic facta fore exhibicionibus trium lit-

terarum inquisitoriarum, unius vestre, alterius capituli ecclesie Boznensis et tercie vicecomitis et iudicum nobilium comitatus Newgradiensis, sub uno sensu et forma verborum loquencium, in diversis terminis emanatarum, prefato domino comiti Ladislao ad suam amicabilem litteratoriam petitionem rescriptarum, conprobans eidem actori ex parte memoratorum in causam attractorum per nos in premissis iuris equitatem petivit impertiri. Quo audito, Johannes de Farnos, pro iamfatis Georgio et Symone in causam attractis, similiter cum procuratoriis litteris dicti capituli ecclesie Agriensis, in nostram exurgendo presenciam, in facto prescripte particule terre, Tharzwrdok appellate, seriebus aliarum litterarum nostrarum exinde confectarum, modo simili vobis loquencium, faciendo responsionem, in facto pretacte silve, Henczwelge vocate, respondit tali modo: Quod idem Balthasar dictam silvam, Henczwelge vocatam, tempore in predicto minime occupari fecisset, sed semper et ab antiquo in dominio eiusdem silve, tanquam pleno iure eidem attinenti, extitisset, et iidem in causam attracti essent de presenti; nec eadem silva in territorio dicte possessionis Thar, sed intra veras metas annominate possessionis Bodoghazzonhaza haberetur. Et hoc eundem in causam attractum per veridicas attestaciones vicinorum et commetaneorum eiusdem possessionis Bodoghazonhaza, nobiliumque conprovincialium dictorum Newgradiensis et Hewesiensis comitatuum, per formam communis inquisitionis fiende, conprobare post se referebat; prefatus eciam procurator dicti actoris eundem in premissis ad ipsam communem inquisitionem, per nos legitime requisitus, benivole committere velle asserebat. Ad quam perficiendam nostri et vestri homines pro utrisque partibus necessario transmitti debebant. Pro eo vestram amicitiam presentibus petimus diligenter, quatenus vestros mittatis homines pro utrisque partibus, pro testimoniis fidedignos. Quibus presentibus, Simon de Lykerthe, aut Georgius Zalay de Felfalw, vel Johannes de Pelyn, seu Gregorius de Mykouthelky, sew Johannes de Ketezthwr, sive Paulus de Azywpathak, neve Nicolaus de Rekch pro parte ipsius actoris, item Ladislaus de Thold, cew Michael de Barkan, aut Dyonisius de Lengend, aut Michael Naghfay de Palfalwa pro parte dictorum in causam attractorum, aliis absentibus homines nostri, de curia regia per nos ad id specialiter transmissi,

1470. jan. 30.

vigesimo quinto die festi Epiphaniarum Domini nunc venturi, ad faciem prescripte silve, Henczwelge vocate, ubi eedem partes ipsam communem inquisitionem fieri voluerunt, vicinis et commetaneis dicte possessionis Bodogazzonhaza, nobilibusque conprovincialibus dictorum Hewesiensium et Newgradiensium comitatum inibi legitime convocatis, partibus eciam predictis, vel earum legitimis procuratoribus presentibus accedendo, primo a vicinis et commetaneis ipsius possessionis Bodogazzonhaza, tandemque a nobilibus conprovincialibus iamfatorum comitatum Newgradiensis et Hewesiensis per partes illac convocandis et congregandis, ad fidem eorum Deo debitam, fidelitatemque domino nostro regi et suo sacro regio dyademati observandam, tacto dominice crucis signo, prestandam, odio, favore et amore parcium posthabitis, solum Deum et eius iusticiam ferendam pre oculis, de eo, utrum idem Balthasar tempore in predicto prescriptam silvam, Henczwelge vocatam, occupari non fecerit, sed semper et ab antiquo in dominio eiusdem tanquam pleno iure eidem attinenti, extiterit, et iidem in causam attracti sint de presenti; nec eadem silva in territorio dicte possessionis Thar, sed intra veras metas annominate possessionis Bodoghazonhaza habeatur, simul semel et ad invicem procedendo more communis inquisitionis sciant, inquirent et experiantur meram, plenam, atque omnimodam certitudinis veritatem; et post hec huiusmodi communis inquisitionis ac rescite veritatis premissorum series, cum propriis et possessionum attestantium nominibus, ut fuerit expediens, ad octavas dicti festi Epiphaniarum Domini legitime perdurandas nobis amicabilem rescribatis. Datum Bude, quadragésimo nono die octavarum festi Beati Michaelis archangeli predicatarum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo nono.

jan. 13.

1469. nov. 23.

Lecta et correcta indicconibus vigesimo quinto per Zewld.

Hátára ez van írva: Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Waciensis, pro Georgio et Simone, filiis condam Balthasar Werebely de Bodoghazzonhaza, contra egregium Georgium de Thar, super quandam communem inquisitionem per nostros et vestros homines vigesimo quinto die festi Epiphaniarum Domini modo intrascripto fiendam, memorialis, cuius series ad octavas dicti festi Epiphaniarum Domini est reportanda. Ad iudicem.

jan. 30.

jan. 13.

XVI. századi kéz a sarkára hátul még ezt írta: Tjar Georg perljjerje Werebely boldjzar bodogassonyhazjt. hogj el fogljalnja az tarj hjarjarbol tarzurdokjot, hewch Welgjet, mellyet mondott Werebelj bodogassonyhazj hjarjarnak, orrjul waljo perfoltja leuel.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra irt eredetije a Magyar országos levéltárban: Dl. 16,927. sz.

LXXIX.

Visegrád. 1472. szept. 24.

Pásztói László, Báthori István országbíró előtt, tiltja Tari Györgyöt Sirok vára és többi birtokainak elidegenítésétől Gúthi Ország Mihály nádor és Nánai Kompolthi Miklós részére.

Nos comes Stephanus de Bathor, iudex curie serenissimi principis domini Mathathie (így), Dei gracia regis Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie, etc. memorie commendamus, quod Ladislaus Pazthoh, nostram personaliter veniendo in presenciam, per modum protestacionis et inhibicionis nobis significare curavit in hunc modum: Quod prout ipse percepisset et revera agnovisset, Georgius de Thar, frater eiusdem condivisionalís, castrum suum, Syrok vocatum, in comitatu Hewesiensi, ac alias quaslibet possessiones et porciones possessionarias ubilibet et in quibuscumque comitatibus existentes, habitas, occulte et absque scitu et annuencia ipsius protestantis, magnifico domino Michaeli Orzag de Gwth, dicti regni Hungarie palatino, et Nicolao Kompolth de Nana, pro certa pecuniarum summa, iure perpetuo, vel pignoris, aut aliis titulis fateri et a se alienare vellet et intueretur, vel iam de facto fassus extitisset et alienasset, in preiudicium dicti protestantis et dampnum valdemagnum. Cum tamen eedem et idem ratione consangvineitatis tam iure perhennali, quam eciam impignorativo eidem Ladislao de Pazthoh magis, quam prefatis domino palatino et Nicolao Kompolth ad recipiendum et tenendum concernerent: unde facta huiusmodi protestacione, idem Ladislaus protestans prelibatum Georgium de Thar ab huiusmodi sinistra et occulta fassione, necnon vendicione ac impignoracione et alienacione, prefatos vero dominum Michaellem Orzag palatinum et Nicolaum Kompolth et alios quoslibet homines ab empcione ac pro pignore et aliter quomodolibet recepcione dictarum castri Syrok predicti, et aliarum quarumlibet possessionum, porcionum possessionariarum ipsius Georgii intra ambitum dicti regni Hungarie ubicunque et in quibuscumque comitatibus existencium, habitarum, sibi ipsis appropriacione, usurpacione, statuifaccione, occupacione et a regia maiestate quovis titulo impetracione, sicque quovis quesito colore

in dominium earundem et eiusdem intromissione, usuum, fructuum et quarumlibet utilitatum earundem et eiusdem percepcione vel percipi faccione, quomodolibet iam factis vel fiendis prohibuit et interdixit publice et manifeste coram nobis, testimonio presencium mediante. Datum in Wysegrad, feria quinta proxima post festum 1472. szept. 24. Beati Mathei apostoli et evangeliste. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 17,375. sz.

LXXX.

Visegrád. 1472. október 5.

Hunyadi Mátyás király Tari György hűtlenségi bűne, majd magtalan halála után ennek összes birtokait Guthi Ország Mihály nádornak és Nánai Kompolthi Miklósnak adományozza.

Commissio propria domini regis.

Nos Mathias, Dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis, quod licet regale sit officium cunctorum fidelium suorum merita condignis retributionibus prosequi, eorumque animos favoribus attollere illectivis, meritorum tamen qualitate pensata munificencia regia illis liberalius se debet diffundere, qui maioribus virtutibus amplioribusque obsequiorum laboribus maiora meruerunt premia. Consideravimus itaque fidelissima obsequiorum merita fidelis nostri magnifici Michaelis Orzag de Gwth, dicti regni nostri Hungarie palatini et iudicis Comanorum, quibus ipse in nonnullis nostris et eiusdem regni nostri agendis, negociis et rebus, et presertim a tempore, quo non minus per suos labores, quam ceterorum fidelium nostrorum hoc regalis dignitatis culmen adepti sumus, cum omni fidei sinceritate et animi constancia lateri nostro adherendo, se reddidit nobis valde gratum et acceptum; potissime vero cum diebus paulo superioribus filius regis Polonie, svasu quorundam perfidorum nostrorum, partes regni nostri cum omni sua potencia subintraret atque regnum hoc nostrum sibi occupare, quod non potuit, con-

tenderet, is Michael palatinus tunc precipuam nobis fidelitatem animique sui sinceritatem et constanciam ostendens, se suis totis viribus nobis obtulit perseveravitque nobiscum et nec retrocessit, donec polonum ipsum, Deo ipso nobis propicio, cum suo rubore irrememorabili ad confinia regni usque sui profugaremus. Pro his igitur et aliis similibus virtuosis obsequiis ipsius Michaelis palatini nostram regiam munificenciam eidem liberalem ostendere volentes, castrum Syrok vocatum, simulcum villa similiter Syrok appellata ac tributo in eadem subtus ipsum castrum exigi solito, item totales possessiones Welpreth, Naghberek cum tributo ibidem exigi solito et molendino in fluvio Tharnapathaka vocato decurrente, preterea Raczfalw, Zayla, Rosnok cum predio similiter Rosnok, ac Therebes consimiliter cum molendino in fluvio Zaghwa decurrente, necnon totalem porcionem possessionariam in possessione Dorog nuncupata habitam; item locum castri Agaswar dicti cum silva Mathra appellata, ac oppidum Thar modo simili cum tributo in eodem habito, atque montibus et silvis Mathrahegye vocatis, ad idem castrum et opidum pertinentibus, necnon possessionem Pyspewky, atque directam terciam partem opidi Paztho nominati omnino in Hewesiensi, item predium Thapaz, ac possessiones Jobaghy, Samsonhaza, simul cum loco castri Feyerkw dicti, ac Lwczyn, Kysbarkan et Naghbarkan in Newgradiensi, necnon totalem porcionem possessionariam in possessione Rathold appellata in Pesthiensi comitatibus existentes, habitas; cuncta eciam alia ipsarum castri possessionumque et opidorum ac porcionum possessionariarum, necnon tributorum ac molendinorum pertinencia, que omnia alias condam Georgii de dicta Thar prefuissent, sed presencium per notam infidelitatis eiusdem Georgii, quam pro eo, quod alias ipse Georgius oculos cuiusdam Petri *Pazthoy*, propria sua temeraria presumpcione mediante, in contemptum private nostre regie potestatis, effodere, crimenque lese nostre maiestatis exinde incurrere non formidasse reperiebatur, et propter hoc ipse Georgius in iudicio generali comitatus Hewesien-sis, per prefatum Michaellem Orzag palatinum de nostro mandato regio ac deliberacione prelatorum et baronum nostrorum celebrato, proscriptus et extradatus habebatur, incurrisset, eidem Michaeli Orzag palatino et egregio Nicolao Kompolth de Nana equali particione, eorundemque heredibus et posteritatibus universis, vigoribus

priorum litterarum nostrarum donacionalium exinde confectarum, in perpetuum donasse et contulisse recolimus; et que eciam nunc per defectum seminis eiusdem Georgii ad sacram dicti regni nostri Hungarie coronam, consequenterque nostram maiestatem, iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni nostri Hungarie consuetudinem, rite et legitime devolute esse perhibentur, simul cum cunctis earum utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, rubetis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, aquarum decursibus, molendinis, molendinorumque locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad easdem de iure spectantibus et pertinere debentibus, sub suis veris metis et antiquis, premissis sic, ut prefertur, stantibus et se habentibus, memorato Michaeli Orzag palatino et per eum Ladislao, filio suo, ac Sigismundo et Emerico, filiis condam Johannis similiter Orzag, nepotibus scilicet eiusdem palatini quoad unam, necnon Nicolao Kompolth de Nana et Johanni, filio eiusdem, quoad aliam directas et equales medietates, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum, pariter et habendum. Salvo iure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante, quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum in Wysegrad, feria secunda proxima post festum Beati Francisci confessoris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septvagesimo secundo, regni nostri anno quintodecimo, coronacionis vero nono.

1472. okt. 5.

Belül piros viaszba nyomott pecsét töredékeivel.

Hártyára írt eredetije: Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában a gróf Forgách család levéltára.

LXXXI.

Eger. 1472. október 11.

Az egri káptalan jelentése, a mely szerint Tari György özvegye Katalin elismeri, hogy Guthi Ország Mihály, Nánai Kompolthi Miklós, Recski Miklós és Tamás s Kendi Gergely mindazon javaikat visszaadták neki, a melyekre nézve neki ígéretet tettek.

Ezen kötetben: Oklevéltár XCI. sz. okl. és Magy. orsz. levélt. Dl. 17,382. sz.

LXXXII.

Eger. 1472. október 25.

Az egri káptalan jelenti, hogy Pásztói László Tari Györgyöt pásztói, tari, püspökii, tiribesi, dorogi, sirokaljai, nagyberek, ráczfalusi, rozsnaki, verpeléti, sámsonházi, luczini, jobbágyii és rátóti birtokainak, úgyszintén siroki várának eladásától, Guthi Ország Mihály nádort és Nánai Kompolth Miklóst azok elfogadásától, a kirdlyt meg az adományozástól tiltotta.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod egregius Ladislaus de Pazthoh, nostram personaliter veniendo in presenciam, per modum protestacionis et inhibicionis nobis significare curavit in hunc modum: Quomodo egregius condam Georgius, filius Ruperti de Thar, universas possessiones et porciones suas possessionarias in opido Paztoh, Thar, Pispiky, Trebes, Dorok, item castrum Sirok, simulcum possessionibus Syrokallya, Naghbereg, Raczfalw, Roznak et Werpleth in Hewesiensi, item Samsonhaza, Lwczyn in Newgradiensi, Jobagy et Rathold in Pesthiensi comitatibus existentes et habitas, ipsum omnino successionis titulo concernentes, magnifico domino Michaeli Orzag de Gwth, regni Hungarie palatino et iudici Comanorum, ac egregio Nicolao Kompolth de Nana vendidisset et fassus extitisset. Insuper eciam idem dominus palatinus et Nicolaus Kompolth eadem et idem, dolo et astucia excogitatis, a serenissimo principe domino nostro rege Mathia sibi ipsis im (így) perpetuum dari et conferri procurassent, in preiudicium et dampnum ipsius Ladislai de Paztoh valdemagnum. Unde facta huiusmodi protestacione, prefatus Ladislaus de

dicta Paztoh annotatum condam Georgium de Thar a vendicione et alienacione, memoratum vero dominum regem a donacione et collacione, prelibatos eciam dominum palatinum et Nicolaum de Kompolth ac alios quoslibet ab empcione, recepcione, occupacione, iuriumque ipsorum appropriacione, sew statui faccione prescriptorum castri, possessionumque et porcionum possessionariarum quomodolibet factis vel fiendis prohibuit contradicendo, et contradixit inhibendo publice et manifeste coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum die dominico proximo ante festum Beati Demetrii martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septvagesimo secundo.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 17,385. sz.

LXXXIII.

Sopron. 1472. deczember 18.

Hunyadi Mátyás király a budai káptalannak meghagyja, hogy Dobozi Danfi Andrást és hasonnevű fiát, továbbá Saskői Kollár Péter özvegyét, Apollinát és leányát, Borbálát, Atkár és Szent-Jakab birtokba és a hasznosi birtokrészekbe beiktassa.

Ezen kötetben: Oklevéltár LXXXIV. sz. okl.

LXXXIV.

Buda. 1473. január 10.

A budai káptalan jelenti, hogy Dobozi Danfi Andrást s hasonnevű fiát, továbbá Saskői Kollár Péter özvegyét, Apollinát és leányát, Borbálát, Atkár és Szent-Jakab birtokba és a hasznosi birtokrészekbe, melyeket nekik Kompolthi Miklós és Pásztói András zálogosított el, beiktatta, az ellenmondókat pedig megidézte.

Nos capitulum ecclesie Budensis memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis: Quod nos litteras serenissimi principis domini Mathie, Dei gracia regis Hungarie, Bohemie etc. domini nostri graciousissimi, introductorias

et statutorias nobis directas reverencia, qua decuit, recepimus in hec verba: Mathias, Dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie Budensis salutem et gratiam. Dicit nobis fidelis noster egregius Andreas Danfy de Doboz, aule nostre miles in sua ac Andree filii, necnon dominarum Apoline relicte et Barbare filie condam Petri Kolar de Saskew personis, quomodo ipsi in dominium totalium possessionum, Athkar et Zenthia cab vocatarum, a Nicolao Kompolth, necnon totalium porcionum possessionariarum in possessione, Haznos vocata, omnino in comitatu Hewesiensi esistenti, habitatum, ab Andrea de Paztho ipsos titulo pignoris concernencium, legitime vellent introire. Super quo fidelitati vestre mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Albertus de Bathor, vel Paulus Athfy, aut Philippus de Zantho, sin Vitus de Chontfalwa, aliis absentibus homo noster, ad facies dictarum possessionum Athkar et Zenthia cab, necnon porcionum possessionariarum in possessione Haznos habitatum, vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, introducat memoratos Andream Danfy, alterum Andream filium, dominas Apolinam relictam et Barbaram, filiam dicti condam Petri Kolar, in dominium earundem, statuaturque easdem eisdem premissis iure titulo pignoris ipsis incumbenti possidendum, si non fuerit contradictum; contradictores vero si qui fuerint, evocet eosdem contra annominatos utrumque Andream ac dominas Apolinam et Barbaram nostram personalem in presenciam ad terminum competentem, rationem contradiccionis eorum reddituros. Et posthec huiusmodi introduccionis et statucionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premisse statucioni intererunt, nominibus et termino assignato eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Sopronii, feria sexta proxima ante festum beati Thome apostoli. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo. Regni nostri anno quintodecimo, coronacionis vero nono. Nos itaque mandatis prefati domini nostri regis in omnibus obediens, uti tenemur, unacum prenominato Alberto de Bathor, homine suo regio, nostrum hominem, videlicet discretum Michaellem presbyterum, rectorem altaris Sancte Crucis in

dicta ecclesia nostra fundati, nostro pro testimonio fidedignum duximus destinandum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis conformiter retulerunt: Quod ipsi feria quinta proxima ante festum
1472. decz. 24. Nativitatis Domini proxime preterita, diebusque aliis ad id aptis et sufficientibus, ad facies dictarum possessionum Athkar et Zenthiaab, necnon porcionum possessionariarum, in possessione Haznos habitarum, accedendo, vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis, et presertim Petro de Iwand, Andrea Wayda familiare eiusdem, Balthasar (így) de Rede, Dominico et Ladislao de Chan, Joanne Liphay de Gereggye, Briccio de Kerezthwr, Sigismundo de Mwsła, *religioso fratre Uderlico abbate de Paztho*, Stephano plebano de Zenthiaab et Balthazar de dicta Mwsła presentibus, memoratos Andream Danfy, alterum Andream filium, dominas Apolinam relictam et Barbaram, filiam dicti condam Petri Kolar, in dominium earundem introduxissent, easdemque eisdem premissis pignoris titulo possidendi nullo pro tunc inibi contradictorum apparente, statuissent, diebus legitimis et horis in faciebus earundem permanendo. Sed tandem sedecim diebus huiusmodi statucionis elapsis, Emericus Parvus de Halaz, in personis Johannis de Rede, Petri, filii Nicolai de Demyend, et Pauli de Zelchen, statucionum predictarum porcionum possessionariarum, in dicta possessione Haznos habitarum, contradiccioni velamine obviavit, hic coram nobis. Ob quam contradiccioni inhibitionem eosdem Johannem de Rede, Petrum de Demyend et Paulum de Zelchen contra annotatos Andream Danfy, alterum Andream et dominas predictas iuxta series aliarum litterarum nostrarum evocatoriarum superinde confectarum, ad octavas festi Beati
1473. máj. 1. Georgii martyris nunc venturas in presenciam personalis presencie regie evocavimus, rationem contradiccioni eorum reddituros. In cuius rei evidenciam presentes litteras nostras privilegiales pendenti sigillo nostro consignatas duximus concedendas. Datum octavo-
1473. jan. 10. decimo die diei statucionis prenotate. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo tercio.

Piros selyemsodraton függő pecséttel.

Hártyára írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 17,405. sz.

LXXXV.

Eger. 1473. január 20.

Tari György özvegye, Katalin, az egri káptalan előtt kijelenti, hogy Derencsényi Miklós fia Imre és István őt mind édesanyjának nászajándékára és hozományára, mind pedig az ő leánynegyedére nézve kielégítették.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod nobilis domina Katherina, filia condam Johannis de Derenchen, relictæ scilicet egregii Georgii de Thar, coram nobis personaliter constituta, dixit et sponte confessa est in hunc modum: Quod quia Emericus et Stephanus, filii Nicolai, filii condam Emerici de dicta Derenchen, sibi de et super dote ac rebus parafernalibus condam nobilis domine Margarethe, filie Ladislai, filii Desew de Serke, matris sue, necnon quarta puellari ipsius domine Katherine, de universis et singulis possessionibus ac porcionibus et iuribus possessionariis prefati condam Johannis de dicta Derenchen, patris sui, hereditariis, ius masculinum concernentibus, inter ambitum huius regni Hungarie ubilibet et in quibusvis comitatibus existentibus et habitis, iuxta huius regni Hungarie laudabilem consuetudinem, quoad porcionem eiusdem domine Katherine cedere et provenire debentem, plenam et omnimodam impendissent satisfactionem, impendisseque asseruit coram nobis: ideo ipsa domina Katherina memoratos Emericum et Stephanum de dicta Derenchen, ratione et pretextu solutionis et satisfaccionis huiusmodi dotis et rerum parafernalium, necnon quarte puellaris, quoad porcionem suam quitos reddidisset et expeditos commisisset, immo quitos reddidit et expeditos commisit coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in festo Beatorum Fabiani et Sebastiani martyrum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septvagesimo tercio.

1473. jan. 20.

Hátán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 17,414. sz.

LXXXVI.

Léva. 1473. február 5.

Nánai Kompolthi Miklós Guthi Ország Mihály nádor előtt kijelenti, hogy Tari György hagyatékából Jobbágyi birtok fele őt illeti meg, s a rá eső részt saját édes anyjának, Nánai Kompolthi János özvegyének, hatszáz magyar forintért elzálogosította.

Nos Michael Orzag de Gwth, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, memorie commendamus, quod magnificus Nicolaus Kompolth de Nana personaliter coram nobis constitutus, est confessus in hunc modum: Quod licet condam Georgius, filius Ruperti de Thar, frater suus patruelis totalem possessionem suam, Jobagy vocatam, in comitatu Newgradiensi habitam, generosis dominabus Margarethe magnifici condam Johannis Kompolth de de Nana, ac Elizabeth condam Andree de Jakch relictis, pro tribus milibus (így) florenis pignori obligaverit; tamen quod omnia iura et possessiones dicti condam Georgii de Thar, ex donacione et collacione regia, quoad directam et equalem medietatem in ipsum Nicolaum Kompolth sint devoluta et condescensa, pro redemptione dicte possessionis, Jobagy annotate, domine Margarethe idem Nicolaus Kompolth noningentos florenos auri effective et plenarie persolvisset. Idem eciam Nicolaus Kompolth directam et equalem medietatem dicte possessionis Jobagy, porcionem scilicet suam, simul cum cunctis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis et nemoribus, aquis, aquarumque decursibus et generaliter quarumlibet utilitatum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem de iure spectantibus et pertinere debentibus, demptis dumtaxat taxis extraordinariis, prelibate domine Margarethe, matri scilicet sue, pro sexingentis florenis auri puri Hungricalibus pignori obligasset, immo obligavit et impignoravit coram nobis eidem usque tempus redemptionis tenendum, possidendum et habendum. Assumendo nichilominus prefatus Nicolaus Kompolth annotatam dominam Margaretham, matrem suam, in pacifico dominio prescripte medietatis dicte possessionis usque predictum tempus redemptionis

contra quoslibet causidicos, impetitores et actores propriis suis laboribus et expensis conservare, vigore et testimonio presencium mediante. Datum in Lewa, in festo Beate Agathe virginis. Anno 1473. febr. 5. Domini Millesimo quadringentesimo septvagesimo tercio.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 17,421. sz.

LXXXVII.

Saág. 1474. február 12.

Tari Margit — Nánai Kompolthi János özvegye — a maga és elhunyt Erzsébet nővérének leánya, Zsófia — Kusalyi Jakch András felesége — nevében nyugtatja azon összeget, melyet Guthi Ország Mihály nádor és Nánai Kompolthi János leánya, Hedvig, és unokái, János és Fruzsina, lefizettek.

Nos Georgius prepositus et conventus ecclesie de Saag memorie commendamus, quod generosa domina Margaretha, relictā condā magnifici Johannis Kompolth de Nana, personaliter onera et quelibet gravamina generose domine Sophie, consortis Stephani Chewre de Almosd, filie videlicet condā domine Elizabeth, relicte condā Andree Jakch de Kwssal, sororis scilicet sue uterine iunioris, negocio in subscripto in se assumptū, coram nobis constituta, est confessa in hunc modum: Ut quia magnificus dominus Michael Orzaagh de Gwth, regni Hungarie palatinus, ac egregius Ladislaus, filius eusdem, item generosa domina Adviga vocata relictā ac Johannes filius et nobilis puella Ffrusinna, filia condā Nicolai, filii dicti condā Johannis Kompolth de Nana, ipsi scilicet domine Margarethe de totali illa sumpna florenorum auri, in qua possessio, Jobbagy apellata, in comitatu Newgradiensi habita, alias per condā egregium Georgium de Thar ipsis dominabus Margarethe et Elizabeth in pignus posita extitisset, plenariam et omnimodam impendissent satisfaccionem: ideo eadem domina Margaretha, suo et dicte domine Sophie nominibus et in personis, onere premissis in se assumpto, antefatos dominum Michaelē palatinum, Ladislaum filium eiusdem, dominam Advigam relictā ac Johannem filium et puellam Ffrusinna vocatā, filiam prefati

condam Nicolai Kompolth ipsorumque heredes et posteritates universos super huiusmodi satisfaccione premisse sumpme florenorum auri quitos commisisset et expeditos. Litteras impignoraticias, obligatorias, statutorias et alias quaslibet pro parte ipsarum dominarum in tacto dicte possessionis Jobbagy, necnon et prescripta sumpma florenorum auri sub quacumque forma verborum emanatas vanas, cassas et inanes relinquendo, immo quitos commisit et expeditos ac per omnia satisfactos et absolutos, dictasque litteras irritas et viribus carituras reliquit coram nobis, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum sabbato proximo ante festum Beati Valentini martiris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto.

1474. febr. 12.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban: Dl. 17,548. sz.

LXXXVIII.

Sirok. 1474. február 12.

Guthi Ország Mihály pásztói birtokát ötszázötven aranyforintért Nánai Kompolth János és Almosdi Chöre István feleségének zálogosítja el.

Nos Michael Orzagh de Gwth, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, memorie commendamus: Quod nos, oneribus egregiorum Ladislai filii et Emèrici nepotis nostrorum in subscriptis super nos assumptis et receptis, totalem porcionem nostram possessionariam in oppido, Pazthoh vocato, in comitatu Hewesiensi existentem, habitam, simulcum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, sylvis, nemoribus, aquis, molendinis, vineis, vinearumque promontoriis, et generaliter quibuslibet utilitatum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem de iure spectantibus et pertinere debentibus, generosis dominabus Margarethe, relicte condam Joannis Kompolth de Nana, et Sophie, consorti Stephani Chwre de Almosd, pro quingentis et quinquaginta florenis auri puri, usque tempus redempcionis pignori obligavimus;

assumendo nichilominus nostram ac dictorum filii et nepotis nostrorum personis annotatas dominas Margaretham et Sophiam in pacifico dominio prescripte porcionis nostre possessionarie usque predictum tempus redemptionis contra quoslibet causidicos, impetitores et actores propriis nostris laboribus et expensis conservare. Ubi autem easdem dominas in pacifico dominio eiusdem porcionis possessionarie conservare nollemus, non possemus, aut non curaremus quoquomodo, ex tunc eadem domina Margaretha et Sophia, solum vigore presencium mediante, aliam porcionem nostram possessionariam, prescripte porcioni possessionarie valore et fructuositate equivalentem, pro se ipsis occupandi ac in dominium eiusdem condescendendi, et eandem tamdiu titulo pignoris tenendi et habendi, quousque pro prescriptis quingentis et quinquaginta florenis aureis per nos, vel heredes nostros ab eisdem redimantur, liberam habeant potestatis facultatem. Harumstrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in Syrok, sabbato proximo post festum beate Scholastice Virginis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto. 1474. febr. 12.

Papirra irt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 17,547. sz.

LXXXIX.

Saág. 1474. február 18.

A saági konvent átírja az egri káptalan levelét, a mely szerint ez Palóczi László országbíró rendeletére Tari György feleségét, Katalint, Tar birtokba, az itteni vámba s a Hasznos vizén levő malomba bevezette és beiktatta.

Nos Georgius prepositus et conventus ecclesie de Saag memorie commendamus, quod egregius magister Johannes de Zechen, notarius magnifici domini Michaelis Orzaag de Gwth, regni Hungarie palatini, in persona eiusdem domini palatini, domini scilicet sui, nostram veniendo in presenciam, exhibuit et presentavit nobis quasdam litteras capituli ecclesie Agriensis statutorias patenter emanatas, tenoris infrascripti, petens debita cum instancia, ut nos paria earundem litterarum in transsumpto litterarumstrarum prefato

domino palatino, iuris sui ad cautelam, dare dignaremur. Quarum tenor sequitur in hec verba: Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, tenore presencium significantes, quibus expedit, universis, quod nos litteras introductorias pariter et statutorias viri magnifici domini comitis Ladislai de Palocz, iudicis curie serenissimi principis domini Mathie, Dei gracia regis Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc. regis, domini nostri graciosi, nobis amicabiliter directas, honore, quo decuit, recepimus in hec verba: Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Agriensis comes Ladislaus de Palocz, iudex curie serenissimi principis domini Mathie, Dei gracia regis Hungarie, Dalmacie, Croacie, etc., amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in persona nobilis domine, Katherine vocate, filie condam Johannis de Derenchen, consortis Georgii de Thar, quomodo ipsa in dominium totalis possessionis, Thar vocate, in comitatu Hewessiensi existentis, habite, ac tributum in eadem exigi soliti, necnon molendini in fluvio, Haznoswize vocato, decurrenti, ipsam titulo pignoris concernentis, legitime vellet introire. Super quo vestram amicitiam presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo presente, Sigismundus de Mwsla, aut Balthasar de Bodogazonhaza, vel Laurencius de Doroghaza, sin Thomas de Bodonhaza, sew Georgius de eadem, sive Jacobus de Iwand, neve Ladislaus de eadem, cew Petrus Thwroczy de Zalok, aliis absentibus homo regius ad facies prescripte totalis possessionis Thar, consequenterque tributum in eadem exigi soliti ac molendini in fluvio, Haznoswyze predicto, decurrenti, vicinis et commetaneis eorundem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedentibus, introducat prefatam dominam Katherinam in dominium eiusdem et eorundem, statuaturque eandem et eadem simulcum omnibus utilitatibus et pertinentiis quibuslibet eidem, iure sibi ex premissis incumbenti possidendam, si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatam dominam exponentem regiam in presenciam ad terminum competentem, rationem contradictionis eorum reddituros. Et posthec huiusmodi introduccionis et statucionis seriem, cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premisse statucioni intererunt, nominibus, terminoque assignato, ut fuerit expediens, domino

nostro regi fideliter rescribatis. Datum Bude, sabbato proximo ante festum Beate Katherine virginis et martiris. Anno Domini 1464. nov. 24. Millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto. Nos itaque amabilibus petitionibus eiusdem domini comitis Ladislai de Palocz, iudicis curie serenissimi principis domini Mathie regis, annuentes, unacum prenominato Thoma de Bodonhaza, homine regio, nostrum hominem, videlicet discretum Mathiam presbyterum, rectorem altaris Sancte et Individue Trinitatis in dicta ecclesia nostra fundati, ad premissa fideliter peragenda, nostro pro testimonio fidedignum duximus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt: Quomodo ipsi, sabbato proximo post festum Beati Andree apostoli proxime preteritum, ad facies prescripte totalis possessionis Thar, consequenterque tributum in eadem exigi soliti ac molendini in fluvio Haznoswyze predicto decurrenti, vicinis et commetaneis earundem universis, videlicet Balthasar de Bodogazonhaza, Andrea de Pazthoh, Bartholomeo de Azywpathak, dominabus Clara, consorte Georgii Horwath, et Elizabet, relicta Thome de Zewles, inibi legitime convocatis et presentibus accessissent; ibique memoratus homo regius, dicto nostro testimonio presente, introduxissent (igy) prefatam dominam Katherinam in dominium eiusdem et earundem, statuissetque eandem et eadem simulcum omnibus utilitatibus et pertinenciis quibuslibet eidem titulo pignoris sibi incumbenti possidendam; legitimis eciam diebus et congruis in facie earundem moram faciendo, nullo penitus contradictore apparente. In quorum introduccionis et statucionis testimonium presentes litteras nostras patentes sigilli nostri autentici inpressione communitas eidem domine Katherine duximus concedendas. Datum sedecimo die diei introduccionis et statucionis predictarum. Anno Domini supradicto. Nos itaque iustis et legitimis petitionibus annotatorum magistri Johannis inclinati, prescriptas litteras prefati capituli ecclesie Agriensis statutorias non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, immo omni vicio carentes de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali transscribi et transsumpti ac presentibus litteris nostris inseri faciendo, prefato domino Michaeli palatino, iuris sui ad cautelam uberiolem, duximus concedendas. Datum feria sexta proxima 1464. decz. 16.

1474. febr. 18. post festum Beati Valentini martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septvagesimo quarto.

Hátára ez van írva: Statutoria super opido Tar domine Katherine consortis Georgii de Thar facta.

Pecsét nyomaival.

Papirra irt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 16,081. sz.

XC.

Saág. 1474. február 18.

A saági konvent dtirja Guthi Ország nádornak azon oklevelét, a melyből kiderül, hogy Tari György Tar birtokot, az itteni vámot, a Mátra erdőt és egyéb jövedelmeket ezerszázötven forintért zálogba vetette saját feleségénél, született Derencsényi Katalinnál.

Nos Georgius prepositus et conventus ecclesie de Saag, memorie commendamus, quod egregius magister Johannes de Zechen, notarius magnifici domini Michaelis Orzag de Gwuth, regni Hungarie palatini, in persona eiusdem domini palatini, domini scilicet sui, nostram veniendo in presenciam, exhibuit et presentavit nobis quasdem litteras eiusdem domini Michaelis palatini fassionales, patenter confectas, tenoris infrascripti, petens nos debita cum instantia, ut nos paria earundem in nostrarum litterarum transsumpto prefato domino palatino, iuris sui ad cautelam, dare dignaremur. Quarum tenor is est: Nos Michael Orzag de Gwuth, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, memorie commendamus per presentes, quod egregius Georgius, filius Ruberti, filii Laurencii de Thar, coram nobis personaliter constitutus, sponte confessus est et retulit in hunc modum: Quod quia ipse plurimas res et bona egregie domine, Katherine vocate, conthoralis sue, filie scilicet condam egregii Johannis de Derenchen, per ipsam in dotem suam a domo paterna apportatas et delata, fere ad mille florenos auri puri se extendentes, pro suis arduis necessitatibus, pro temporum varietate occurrentibus, sublevandis expendisset; et insuper quandam possessionem eiusdem domine Katherine, Kewrtews appellatam, in comitatu de Zolnok adiacentem, ipsamque dominam proprie con-

cernentem, pro quibusdam suis necessitatibus, ipsum graviter urgentibus, evitandis, pro centum et quinquaginta florenis auri in alienos manus impignorasset: pro qua quidem sumpma florenorum auri, in toto mille ac centum et quinquaginta florenos auri facienti, eiusdemque rehabicione volens eandem dominam Katherinam securam efficere, ipse Georgius de Thar eandem possessionem suam hereditariam, Thar appellatam, in comitatu Hewesiensi situatam, simulcum tributo in eodem exigi solito et silva, Matra nuncupata, aliisque cunctis utilitatibus et utilitatum integritatibus quibusvis (igy) nominis vocabulo vocitatis, ad eandem rite spectantibus et pertinere debentibus, memorate Katherine, consorti sue, pro prescriptis mille centum et quinquaginta florenis auri puri legalis ponderis hungaricalibus impignorasset ac titulo pignoris obligasset, immo impignoravit et titulo pignoris obligavit coram nobis eo modo: Ut ipse Georgius de Thar, aut sui heredes et successores, quibus scilicet redempcio eiusdem possessionis de Thar magis iuxta regni consvetudinem competeret, eandem non aliter, nisi pro dictis mille ac centum et quinquaginta florenis auri puri iusti, ponderis hungaricalis, dumtaxat estimacionibus rerum et possessionariarum quarumlibet prorsus exclusis, a prescripta domina Katherina redimendi haberent facultatem; assumpmendo nichilominus ipse Georgius de Thar annotatam dominam Katherinam in dominio pacifico dicte possessionis contra quoslibet impeditores infra tempus redempcionis eiusdem tueri et conservare propriis suis laboribus et expensis, testimonio prenotato mediante. Datum Bude in festo Sancti Dyonisii martyris, anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo tercio. Nos itaque petitionibus prefati magistri Johannis, per eum in persona dicti domini palatini nobis porrectis, inclinati, prescriptas litteras prefati domini palatini non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte viciatas, sed prorsus omni vicio et suspeccione carentes de verbo ad verbum, sine diminucione et augmento aliquali, transscribi et transsumpmi ac presentibus litteris nostris inseri facientes, prefato domino Michaeli palatino, iuris sui ulteriorem ad cautelam duximus concedendam. Datum feria sexta proxima post festum Beati Valentini martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septua-

1463. okt. 9.

1474. febr. 18.

Hátára van írva: Impignoracio possessionis Thar et theolonii (igy) in eadem et silva Matra in mille centum et quinquaginta florenis.

Hátán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár. Dl. 15,886. sz.

XCI.

Saág. 1474. február 18.

A saági konvent átírja az egri káptalannak azon levelét, a mely szerint Tari György özvegye, Katalin, elismeri, hogy Guthi Ország Mihály, Nánai Kompolthi Miklós, Recski Miklós és Tamás s Kendi Gergely mindazon javakat visszaadták neki, a mire szavukat adták.

Nos Georgius, prepositus et conventus ecclesie de Saag, memorie commendamus, quod egregius magister Johannes de Zechen, notarius magnifici domini Michalis (igy) Orzaag de Gwth, regni Hungarie palatini, in persona eiusdem domini palatini, domini scilicet sui, nostram veniendo in presenciam, exhibuit et presentavit nobis quasdam litteras capituli ecclesie Agriensis fassionales, patenter confectas, tenoris infrascripti, petens nos debita cum instancia, ut nos paria earundem litterarum in nostrarum litterarum transsumpto prefato domino palatino, iuris sui ad cautelam, dare dignaremur. Quarum tenor is est: Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod nobilis domina Katherina, relictæ Georgii de Thar, coram nobis personaliter constituta dixit et sponte confessa est in hunc modum: Quomodo magnificus dominus Michael Orzag de Gwth, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, ac Nicolaus Kompolth de Nana, necnon Nicolaus et Thomas de Reczk et Gregorius de Kend, castellani castri Syrok, alias ad huc veniendo, ipso Georgio de Thar, domino et marito suo, universas res et quelibet bona sua, puta nonas frugum, bladorum, vinorum et aliarum rerum inventarum de possessionibus ipsius Georgii Welpreth, Thar, Paztoh, Jobagy, Syrok et aliis quibusvis possessionibus, ad dictum castrum Syrok ubique pertinentibus, provenire debentes, item equos equaciales, aves, boves, pecudes et pecora ac res mobiles et omnia utensilia domus sue, ac similiter universas fruges et quelibet blada cum proprio arratro eiusdem domine Katherine in

possessionibus supranominatis aratas et seminatas, necnon omnia ingenia, videlicet pixides et alia instrumenta bellica, in castro Syrok habita, post decessum eiusdem Georgii, iuxta continenciam certarum litterarum eiusdem domini palatini et aliorum supranominatorum et tandem nostrarum superinde confectarum, sine omni impedimento et absque strepitu iuris aliquali, eidem domine Katherine reddere et restituere promisissent. Et quia iam Deo volente, cuius nutu cuncta gubernantur, ipse Georgius de dicta Thar, dominus et maritus suus, ab hac luce migrasset, iidem magnificus dominus Michael Orzaag palatinus, Nicolaus Kompolth de Nana, alter Nicolaus et Thomas de Reczk et Gregorius de Kend huiusmodi res et quelibet bona, iuxta premissa ipsorum facta, sibi restituissent cum effectu: ideo ipsa domina Katherina, super restitutione dictarum rerum et bonorum sufficienter contenta, memoratos dominum Michaelem palatinum, Nicolaum Kompolth, Nicolaum et Thomam de Reczk et Gregorium de Kend ratione previa quittos reddidisset et expeditos commisisset, immo quittos reddidit et expeditos commisit coram nobis, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum die dominico proximo post festum Beati Dyonisii martiris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo. 1472. okt. 11. Nos itaque petitionibus prefati magistri Johannis, per eum in persona dicti domini palatini nobis porrectis, inclinati, prescriptas litteras prefati capituli ecclesie Agriensis non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte viciatas, sed prorsus omni vicio et suspicione carentes, de verbo ad verbum sine diminucione et augmento aliquali transscribi et transsumpti, ac presentibus litteris nostris inserifacientes, prefato domino Michaeli palatino, iuris sui uberiolem ad cautelam, duximus concedendas. Datum feria sexta proxima post festum Beati Valentini martiris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto. 1474. febr. 18.

Papirra írva; zárlatán pecsét nyomaival.

Eredetije a Magyar országos levéltárban: Dl. 17,411. sz.

XCII.

Saág. 1474. február 18.

György saághi prépost jelenti, hogy átírta az egri káptalannak azon oklevelét, amely szerint Tari Rupert fia György Tar birtokot és a hozzátartozó vámot feleségének, Derencsényi Katalinnak zálogba vetette, hogy megtérítse neki az ékszereit és biztosítsa a nászajándékát és hozományát.

Nos Georgius, prepositus et conventus ecclesie de Saag, memorie commendamus, quod egregius magister Johannes de Zechen, notarius magnifici Michaelis Orzag de Gwth, regni Hungarie palatini, in persona eiusdem domini palatini, domini scilicet sui, nostram veniendo in presenciam, exhibuit nobis quasdam litteras capituli ecclesie Agriensis fassionales patenter confectas tenoris infrascripti; petens nos debita cum instancia, ut nos paria earundem litterarum nostrarum transsumpto prefato domino palatino iuris sui ad cautelam dare dignaremur. Quarum tenor is est: Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod egregius Georgius, filius condam Ruperti, filii Laurencii de Thar, coram nobis personaliter constitutus, dixit et sponte est confessus in hunc modum: Quomodo ipse temporibus iam transactis nonnulla agenteria (így) munilia, anulos, gemmas et alias res notabilis valoris nobilis domine Katherine, filie condam Johannis de Derechen (így) consortis sue, de domo patris sui secum adductas, ex annuencia eiusdem ad se recipiendo, pro sui necessitatibus et honoris consecucione in continuis et satis arduis suis negociis ad ipsum confisis composuisset et consumpsisset. Volens igitur et ex animo cupiens pretactam dominam Katherinam, consortem suam, pro huiusmodi rebus et bonis per ipsum, ut prefertur, expositis, certam reddere et securam, necnon dote et rebus parafernalibus eiusdem domine Katherine de universis possessionibus et porcionibus possessionariis eiusdem Georgii ubivis et in quibuscumque comitatibus habitis et existentibus, sibi lege huius regni provenire debentibus, totalem possessionem suam, Thar predictam, in comitatu Hewesiensi exi-

stentem, cum singulis eiusdem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, videlicet terris arabilibus cultis et incultis, silvis, nemoribus, pratis, fenilibus, aquis, pascuis, aquarumque decursibus, molendinis, et locis molendinorum vinearumque, promonthoriorum et generaliter quarumlibet utilitatum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis ad eandem possessionem rite et legitime spectantibus et pertinere debentibus, necnon tributo, sew thelonio in eadem Thar exigi solito prefate domine Katherine, consorti sue, pro mille florenis puri auri hungaricalibus pignori obligasset, immo impignoravit et obligavit coram nobis, sic tamen et eo modo: Ut dum et quando ipse aut sui successores, hii videlicet, quos successionis titulo huiusmodi possessio concerneret, ab ipsa domina Katherina redimere possint et valeant: extunc eadem, rehabitis dictis mille florenis puri auri hungaricalibus veri et iusti ponderis, rerum quarumlibet estimacione exclusa, liteque quavis relegata, eandem eisdem remittere et resignare debeat et teneatur. Assumpmendo nichilominus prefatus Georgius memoratam dominam Katherinam in pacifico dominio dicte possessionis Thar, infra tempus redemptionis eiusdem, contra quosvis illegitimos impetitores, causidicos et actores protegere, tueri et expedire propriis suis laboribus et expensis, presencium testimonio mediante. Datum in festo Beate Elizabet vidue. Anno Domini Millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto. 1464. nov. 19.

Nos itaque petitionibus prefati magistri Johannis per eum in persona dicti domini palatini nobis porrectis inclinati, prescriptas litteras prefati capituli ecclesie Agriensis non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte viciatas, sed prorsus omni vicio et suspicione carentes, de verbo ad verbum, sine diminucione et augmento aliquali transscribi et transsumpmi ac presentibus litteris nostris inseri faciendo, prefato domino Michaeli palatino iuris sui uberiores ad cautelam duximus concedendas. Datum feria sexta proxima post festum Beati Valentini martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septvagesimo quarto. 1474. febr. 18.

Hátára ez van írva: Impignoracio possessionis Thar et Thelonii in eadem pro mille florenis domine Katherine.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 17,410. sz.

XCIII.

Széchen. 1475. január. 26.

Guthi Ország Mihály jelenti, hogy Tari György özvegye, Katalin, a ki másodszor Asszúpatáki Hencz Pálhoz ment nőül, békeségesen kiegyezett Némethi Karthali Istvánval.

Nos Michael Orzag de Gwth, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, memorie commendamus, quod nobilis domina Katherina, relictæ condam Georgii de Thar, nunc vero consors Pauli Hencz de Azzwpathak, personaliter coram nobis constituta, est confessa in hunc modum: Quod quamvis ipsam Stephanus Karthaly de Nemethy, pretextu quarundam litterarum obligatarum factum debiti in se continendum, in sedem specialem Strigoniensem traxerit in causam, in qua usque ad diffinitivam processissent sententiam: tamen ipsi, ordinativa compositione certorum proborum et nobilium virorum interveniente, taliter inter se concordassent, concordaruntque nostri in presencia eo modo, ut ipsa domina Katherina prefato Stephano Karthaly quinquaginta florenos auri in terminis infra declarandis solvere habeat; utputa viginti-quinque florenos auri feria quarta in medio ieiunii, et viginti-quinque florenos auri in festo Beati Georgii martyris proxime venturo eidem Stephano Karthaly effective persolvere debeat et teneretur, tali vinculo mediante: Ut si prefata domina Katherina prescriptos quinquaginta florenos auri annotato Stephano Karthaly in predictis scilicet terminis persolvere nollet, non posset aut non curaret quoquomodo, extunc ipsa domina Katherina mox, elapso ultimo termino solutionis predictæ, in violacionem fidei sue christiane contra prelibatum Stephanum Karthaly vincatur et convinci debeat eo facto; idemque Stephanus Karthaly omnes res super eandem dominam Katherinam in dicta sede Strigoniensi usque ad sententiam diffinitivam acquisitas presencium vigore requirere possit et valeat. Ad que premissa prefata domina Katherina se sponte obligavit coram nobis, vigore et testimonio presencium mediante. Datum in Zechen, feria quinta proxima post festum Conversionis Beati Pauli apostoli.

1475. márcz. 1.
1475. ápr. 24.
1475. jan. 26.

Anno Domini Millesimo quadringentesimo septvagesimo quinto.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 17,648. sz.

XCIV.

Buda. 1475. május 22.

Pásztói László és ennek György, János, Miklós, Domokos, László és István nevű fiai, továbbá Pásztói János fia István és Mihály a néhai Tari György birtokaira vonatkozó jogukról lemondanak Ország Mihály és fia László, továbbá Nánai Kompolthi János javára.

Nos Mathias, Dei gracia rex Hungarie, Bohemie, etc. memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis, quod fideles nostri egregius Ladislaus, filius Jacobi de Pazthoh, ac Nicolaus, Georgius et Johannes, filii eiusdem Ladislai, personaliter onera et quelibet gravamina Dominici, Ladislai et Stephani, filiorum ipsius Ladislai, filii Jacobi, item Stephani et Michaelis, filiorum condam Johannis, filii dicti Jacobi de Pazthoh, patruelium fratrum suorum, in subscriptis super seipsos et cunctas eorum hereditates assumendo et recipiendo, coram nobis constituti, sunt confessi in hunc modum: Quod ipsi universis et quibuslibet iuribus eorum, que ipsi singuli singulariter ac universi universaliter in cunctis castris, oppidis, villis, possessionibus, portionibusque et iuribus possessionariis condam Georgii, filii Ruperti, fili Laurencii de Thar, puta castro Syrok ac opido Syrokalya et tributo in eodem Syrokalya exigi solito, ac Welpreth cum molendino Zayla, Raczfalw, Nagberek et tributo in eadem exigi solito, molendinoque in facie eiusdem decurrente, Rosnok, Puztharosnok et Solyomthelek appellatis, item Thar predicta et tributo ibidem exigi solito, molendinoque in facie eiusdem decurrente, Pyspeky, Therebes et molendino ibidem decurrente ac porcione possessionaria in possessione Dorogh vocata et tributo in eadem exigi solito, item loco castri Agaswar appellati et Monte Matra, silvaque similiter Matra ad eundem locum castri Agaswar pertinentibus omnino in Hewesiensi, item Jobagy, Luczin, Samsonhaza et loco castri Feyerkew in Neugradiensi comitatibus existentibus et habitis qualicunque iure pro se ipsis habere pretendissent seu haberent, vel habere pretenderent qualitercunque in futurum, prorsus et per omnia abrenunciando, eadem universa et singula eorum iura in

predictis castro, locis castrorum, opidis, villis possessionibus, porcionibusque et iuribus possessionariis, tributis et molendinis antedictis habita et ipsos quocunque iure concernencia in magnificum dominum Michaellem Orzag de Gwth, dicti regni nostri Hungarie palatinum, et Ladislaum, filium eiusdem quoad unam partem directam, ac egregium Johannem, filium Nicolai Kompolth de Nana quoad aliam partem convertendo et derivari faciendo, eisdem domino Michaeli palatino, Ladislao, filio eiusdem, et Johanni Kompolth de Nana, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis perpetuo iure ac in sempiternum irrevocabiliterque possidenda, tenenda pariter et habenda dedissent, tradidissent ac in evum ascripsissent, tradideruntque effective et in evum ascripserunt coram nobis; nullum ius nullamve iuris et dominii proprietatem in pretactis castro, locis castrorum, opidis, possessionibus villis, porcionibusque et iuribus possessionariis, tributis et molendinis antedictis prenominatus Ladislaus de Pazthoh et alii predicti nobiles de Pazthoh pro se ipsis reservassent; immo totum et omne ius eorum omnemque iuris et dominii proprietatem, quod et quam in sepefatis castro, locis castrorum, opidis, villis, possessionibus, porcionibus possessionariis, tributis et molendinis pretitulatis habuissent vel haberent, aut habere sperarent quoquomodo in futurum, in antefatos dominum Michaellem palatinum, Ladislaum, filium eiusdem, et Johannem Kompolth de Nana eorundemque heredes et posteritates universos modo et ordine prenarratis transtulissent transtuleruntque nostra in presencia perhenniter ac in sempiternum possidendum universas etiam litteras et litteralia eorum instrumenta, quas et que in facto predictorum castri locorum, castrorum, opidorum, villarum, possessionum, porcionumque et iurium possessionariorum predictorum, qualitercunque et sub quibuscunque formis verborum pro eorum parte haberent emanatas et confecta, vanas, cassas et frivola viribusque carituras et exhibitori earum et eorundem nocitura reliquissent et commisissent. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras secreti sigilli nostri, quo ut rex Hungarie utimur, appensione communitas eisdem domino Michaeli palatino, ac Ladislao, filio eiusdem, ipsorumque posteritatibus duximus concedendas. Datum Bude, feria secunda proxima ante festum Corporis

Christi. Anno nativitatis eiusdem Millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto. Regnorum nostrorum anno Hungarie etc. decimo octavo, Bohemie vero septimo. 1475. máj. 22.

Piros-fehér selyemsodraton függő pecséttel.

Hártyára írt eredetije: Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában a gróf Forgách család levéltára.

XCv.

1475. május 29.

Hunyadi Mátyás király átírja Zsigmond király oklevelét, mely Pásztó város kiváltságait tartalmazza.

Ezen kötetben: Oklevéltár CCXXXVI. sz. okl.

XCvi.

Cistercium. 1478.

Hunyadi Mátyás király kérésére a cisterciumi nagykáptalan háromtagú bizottságot küld ki oly utastással, hogy az egész rend apátjai közül, a kiket jónak látnak, hívják össze és szólítsák föl őket, küldjenek Magyarországra rendtagokat az itteni kolostorok újjászervezése végett.

Cum inscrutabilis divine altitudinis providencia, per quam reges regnant et sacrarum religionum sanctitas nutritur, gubernatur et perficitur, sue bonitatis et pietatis consilio nuserit in mentem illustrissimi serenissimi domini nostri, domini Mathie, Hungarie, Bohemie etc. regis, ut miserabiliter langventem et pene extinctum in diversis sui inclytissimi regni monasteriis et locis regularibus sacrum ordinem nostrum ad pristine sanctitatis observanciam et integritatem christiana devocione restaurari cupiat et instet, prout ex suis regalibus litteris fidedignorum relatu plenius constat: presens Generale Capitulum, tanti regis summam devocionem permaximamque religionem omni reverencia et sollicitudine possibili suscipiens, amplectens et prosequens, committit venerabilibus de Caritate, de Fonte Salutis et de Ebraco monasteriorum abbatibus

ac duobus eorum, ut regalibus votis obtemperando, vice et nomine totius ordinis hortentur, rogent et deprecentur universos ordinis abbates, quos duxerint rogandos, et presertim subscriptos, quatenus Dei et ordinis contemplacione et ne in illo illustrissimo regno hujus sancte religionis observancia pereat aut deleatur, pro reparacione et restauracione ordinis in prefati inclytissimi regni Hungarie monasteriis dent, ministrent et exhibeant honestos et devotos religiosos juxta numerum et formam inferius annotatam, qui juxta eorum commissariorum ordinacionem transferri habeant ad repopulandum seu replendum sedes vacuas eorundem monasteriorum regni Hungarie. Quibus nihilominus tribus abbatibus et eorum duobus ad fines premissos predictum Generale Capitulum dat, concedit et committit plenariam potestatem et facultatem convocandi abbates de partibus Germanie, quos duxerint convocandos, ad locum, quem apciorem et commodiorem duxerint, eisdemque et ceterorum procuratoribus sanctam prefati serenissimi domini regis ac Capituli Generalis in premissis intencionem et devocionem intimandi, declarandi et exponendi, ac ab eis exhibitos seu distributos monachos, sive in majori, sive in minori numero recipiendi, si recipiendos sanxerint et eos congregandi, ac sive per eorum alterum, sive per eorum commissos aut commissum ad dictum regnum Hungarie transferendi et regie majestati, si opus fuerit, presentandi, et eos, prout concluderint, per monasteria dicti regni distribuendi, necnon in eisdem monasteriis de abbatibus et aliis officiariis sufficientibus et idoneis providendi, ac eos instituendi et ordinandi, juxta formam ordinis, agendique et disponendi in prefatis monasteriis, quecunque tam in spiritualibus, quam in temporalibus agenda et facienda duxerint secundum patrum nostrorum instituta; et si opportunum et utile duxerint, deputandi, vice et nomine ordinis sive per se, sive per alium eorum deputatos et deputandos, petendi, prosequendi et recipiendi tam apud regiam majestatem, quam apud inclytos dominos, duces, principes, marchiones, barones, nobiles, communitates ac ceteros Christi fideles monasteria ordinis et monasteriorum pertinencias et bona quecunque per quoscunque aliis usibus applicata et monasteriis, ad que pertinent et pertinere debent, reuniendi et restituendi, recipiendique et obtinendi pro dictis monasteriis et ordine ab eadem regia majestate et ceteris dominis principibus et

fidelibus privilegia, libertates, franchisias et gracias; item ordinandi in eisdem monasteriis omnia et singula, que ad observanciam nostre dicte religionis in eisdem monasteriis videbuntur necessaria et requisita, cum auctoritate prosequendi premissa et ea tangencia ac ab eis dependencia in plenaria ordinis potestate; invocato ad premissa et ea tangencia, si opus sit, brachii secularis auxilio, consilio et favore. Universos igitur ordinis abbates, officarios et professos super premissis requirendos affectuosissime hortatur presens Generale Capitulum et per eam, quam ad ordinem, matrem suam, gerunt et gerere debent, affectionem deprecatur, obsecrat et obtestatur, quatenus in premissis et ea tangentibus dictis ordinis commissariis benigne et caritative faveant et juxta suam possibilitatem eis et eorum commissariis honestos religiosos ad fines premissos et tales, qui reformationi et restaurationi ordinis apti et utiles sint, concedant et tribuant cum vestimentis necessariis et expensis competentibus; in omnibus dominum Martinum, nuper monasterii *Sancti Gotthardi* abbatem, fidelem juxta sancti negotii prosecutorem, prout expediens videbitur, audiendo et sive ad restitutionem ad dictum monasterium suum, sive alias, prout poterint, juxta merita sua commissum habendo.

Sequitur numerus religiosorum, qui a monasteriis subscriptis cum beneplacito et liberalitate suorum abbatum sumi et haberi, absque aliis, qui nihilominus in monasteriis aliis inveniri poterunt; videlicet de Malbruna VIII fratres, de Alba-Dominorum IV, de Beberhusen conventus cum abbate, de Ebraco conventus cum abbate, de Bilhusen VI, de Lanckheim IV, de Campo-Principum VIII, de Alderspach VI, de Caesarea VIII, de Ruthenhaslach VI, de Hylaria IV, de Cella-Angelorum III, de Cella-Principum IV, de Vildernach IV, de Gubbronnen VI, de Puro-Campo III, de Campo-Marie II, etiam quodquod in nacionibus Saxonie, Renensi et Bavarie colligere poterunt, de quibus omnibus nos et Capitulum Generale proximum diligenter informabunt; invocato ad premissa et ea tangencia, si et in quantum utile et necessarium videbitur, brachii secularis auxilio et favore. Omnibus igitur nostre religionis regularibus personis expresse presens Generale Capitulum dat in mandatis, quatenus ordinis intuitu premissis commissariis nostris et aliis per eos deputandis benigne assistant et faveant devoteque et humiliter pareant et obediant, ne in tanta ordinis necessitate ordini deesse videantur.

Ordinat autem et vult idem Capitulum Generale, ut predicti commissarii proximum Generale Capitulum plene et fideliter informent et certificent de et super universis, que in premissis et ea tangentibus fecerint et invenerint.

Statuta Capituli Generalis Ordinis Cisterciensis anni 1478. nr. 21 a lucerni kódexben.

XCVII.

Eger. 1478. augusztus 2.

Az egri káptalan jelenti, hogy Báthori István országbíró parancsára Guthi Ország Mihály nádort és fiát, Lászlót, továbbá Nánai Kompolthi Miklós fiát, Jánost, mindazon birtokok, várak és várnokok tulajdonába beiktatta, melyeket néhai Tari György náluk elzálogított.

Nos capitulum Agriense memorie commendamus tenore presentium significando, quibus expedit, universis: Quod nos litteras viri magnifici domini comitis Stephani de Bathor, iudicis curie serenissimi principis et domini domini Mathie, Dei gracia Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. regis, domini nostri graciosi, introductorias pariter et statutorias, nobis amicabiliter directas, honore quo decuit, recepimus in hec verba: Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Agriensis comes Stephanus de Bathor, iudex curie serenissimi principis domine Mathie, Dei gracia regis Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie, etc. amicitiam paratam cum honore. Dicitur nobis in persona magnifici domini Michaelis Orzag de Gwth, dicti regni Hungarie palatani, ac egregorium Ladislai similiter Orzag, filii eiusdem, necnon Johannis, filii condam Nicolai Kompolth de Nana, quomodo, ipsi in dominium castri, Syrok denominati, ac possessionum similiter Syrok, necnon Welpreth, Naghberek, Raczfalw, Zayla, Pyspeky et Rosnok vocatarum, prediique similiter Rosnok ac opidi Thar, locique cuiusdam castri Agaswar appellatorum, necnon silve, Matra dicte, omnino in Hewensiensi, item similiter possessionum Jobbagy, Samsonhaza, Lwczen, Kysbarkan, Naghbarkan, necnon predii Thapaz, et similiter loci cuiusdam castri deserti Feyerkew vocatarum, in Newgradiensi comitatibus existencium, habitarum; item tributorum in dictis possessionibus Syrok et Naghberek ac opido Thar exigí solitorum,

cunctarumque aliarum pertinencium castri predicti ac locorum eorundem castrorum, necnon opidi et possessionum antedictarum ipsos ex legitima inscripcione condam egregii Georgii de dicta Thar titulo pignoris concernencium legitime vellent introire. Superquo vestram amiciciam presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Thomas aut Nicolaus de Rekch, sive Paulus de Felfalw, vel Johannes de Berczel, sin Nicolaus, sew Georgius de Zenmarya, aliis absentibus homo regius, ad facies dicti castri Syrok ac locorum dictorum desertorum, castrorum possessionumque ac opidi, prediorum, silve et tributorum, possessionibus et opido in predictis exigi solitorum, vicinis et commetaneis eorundem et earundem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedentibus, introducat prefatos dominum Michaellem palatinum ac Ladislaum filium eiusdem, necnon Johannem Kompolth in dominium eorundem et earundem, statuaturque eadem et easdem eisdem, simulcum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, premissis titulo pignoris possidendum, si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint, evocet eosdem contra annominatos exponentes regiam in presenciam ad terminum competentem, racionem contradiccionis eorum reddituros. Et post huiusmodi introduccionis et statucionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premisse statucioni intererunt, nominibus terminoque assignato, ut fuerit expediens, dicto domino nostro regi fideliter rescribatis. Datum Bude, die dominico proximo post festum Beati Bonifacii pape. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo. Nos itaque amicabilibus petitionibus dicti domini comitis Stephani de Bathor annuentes, unacum prenominato Nicolao de Rekch homine regio, nostrum hominem, videlicet discretum Ladislaum de Ders, rectorem altaris Sancti Stephani regis in dicta nostra ecclesia fundati, ad premissa fideliter peragenda nostro pro testimonio duximus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversi nobis uniformiter retulerunt: Quomodo ipsi sabbato proximo post festum Divisionis Apostolorum proxime preteritum, et aliis diebus sequentibus ad id aptis et sufficientibus, ad facies dicti castri Syrok, ac locorum, dictorum, castrorum, desertorum, possessionumque, ac opidi, prediorum, silve

1478. jún. 7

1478. júl. 18.

et tributorum possessionibus et opido in predictis exigi solitorum, vicinis et commetaneis eorundem et earundem, videlicet Georgio et Barnaba de Zenmarya, Ladislao de Bodonhaza, Johanne de Berczel, Stephano filio Raynoldi et Matheo de Apcz, Benedicto et Dyonisio de Fywzes, Martino de Zeek, Thoma et Anthonio de Rekch, Paulo et Benedicto Hencz de Azywpathak, inibi legitime convocatis et presentibus accessissent, ibique memoratus homo dicti domini nostri regis, antelato nostro testimonio presente, introduxisset prefatos dominum Michaellem palatinum ac Ladislaum, filium eiusdem, necnon Johannem Kompolth de Nana in dominium eorundem et earundem, statuissetque eadem et easdem eisdem, simulcum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, premissis titulo pignoris possidendum, legitimis congruis diebus in facie earundem et eorundem moram faciendo, nullo penitus contradicatore apparente. In quarum introduccionis et statucionis efficax testimonium, presentes nostras litteras privilegiales pendentis et autentici sigilli nostri maioris munimine roboratas duximus concedendas. Datum sedecimo die introduccionis et statucionis prenotatarum. Anno Domini supradicto.

1478. aug. 2.

Piros selyemsodrattal; a függő pecsét hiányzik.

Hártyára irt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 18,065.

XCVIII.

Cistercium 1479.

A cisterciumi nagykáptalan ismét bizottságot küld ki és meghagyja neki, hogy a németországi apátokat hívja össze tanácskozásra, a melynek határozata alapján mindenesetre küldjön cisztercerzi rendtagokat a magyar apátságokba ezeknek reformálása és erősítése céljából.

Cum Capitulum Generale anno superiore quosdam venerabiles abbates tam Gallicane, quam Germanie nacionum delegaverit, qui secundum serenissimi et invictissimi domini nostri, domini Matthie, regis Hungarie, Bohemie etc., nec non illustrissime domine Beatricis, ipsius generosissime conthoralis, sanctissimum desiderium in

certis ordinis prefate Germanie nacionis monasteriis, in diffinitione tunc edita explicatis centum, vel vero circa regulatos monachos colligerent ac majestati regie, quatenus de eisdem monachis aut eorundem porcionibus monasteria certa prefati inclytissimi Hungarie regni hactenus desolata et depopulata, ac in eorundem utroque statu, spirituali scilicet et temporali, pene collapsa repopulari, restaurari, reformari ac in pristinum statum sancte observancie regularis reduci, ad honorem et gloriam divine maiestatis et gloriosissime Virginis matris, reparacionemque statui monastici et animarum salutem, possent, cum debitis honore et reverencia presentarent et offerrent; ac propterea ipsi predicti abbates commissarii et delegati apud Herbipolim, civitatem Franconiae, plures ordinis patres convocantes, pauci tamen numero, propter varia tunc eis occurencia impedimenta, ad constitutam diem convenientes, ad dictorum religiosorum colleccionem, nec ad aliam commodiorem pro materia principali conclusionem descendere valentes, de famosissima domini nostri regis Hungarie benignitate, clemencia et longanimitate non mediocriter confidentes, materiam ipsam ad presentis Capituli Generalis examen plenius disponendam commiserint. Presens Generale Capitulum, volens et summis desideriis cupiens tam salubre et tam sanctum negotium fine debito terminari, reverendum in Christo patrem, dominum nostrum Cisterciensem, sacre theologie professorem, nostri totius ordinis reformatorem generalem, ad huiusmodi operis laciorem decisionem et consideracionem, diffiniendo humiliter deputavit et delegavit; ipsum orando, ut, si quovis modo fieri possit, ad partes illas transeat et, si opus sit, congregacionem patrum, ubi et secundum quod necessarium viderit, faciat et cum eisdem rem istam sacram tractet et ad reparacionem dictorum monasteriorum Hungarie, juxta regalem devocionem perficiat in plenaria ordinis potestate. Quod si prefatus reverendus pater noster sive propter corporalem egritudinem, sive propter guerrarum pericula personaliter ad partes illas transire non posset, ne tam sanctum opus imperfectum maneat, sed et melius inchoari, ordinacius et fructuosius terminari possit et valeat: de Ebraco, de Fonte-Salutis, sacre theologie professori, et de Lanckem monasteriorum abbatibus et duobus eorum idem Generale Capitulum in virtute salutaris obediencie committendo precipit et mandat, quatenus inter se videant

et quantocius commode poterint, de loco et tempore cuiusdem capituli seu congregacionis generalis concludant absque preiudicio Capituli Generalis et superioritatis seu iurisdicionis et auctoritatis monasterii Cistercii. In qua quidem congregacione abbates Germanie nacionis et vicinorum locorum, quos ad premissa tractanda et diffinienda vocandos iudicabunt, auctoritate dicti Capituli convocabunt et, matura discussione facta, inter eos iudicabunt juxta prudentie, discrecionis et zeli industriam sui ad caritative providendum in hoc sancto negotio; quinimo, si opus sit, quod Deus avertat! debita compulsione ad complementum premissorum utentur tam pro neccessaria conclusione fienda, quam pro congregandis religiosis et conduccione eorum ad dictum serenissimum dominum regem et constitucione seu distribucione eorundem diversis monasteriis, prout in singulis pro meliori eis videbitur; insuperque tractabunt juxta conscienciarum suarum dictamen et religionis nostre statuta de paternitatibus monasteriorum, que de novo instaurabuntur, et in premissis se iuvabunt de pecuniis contribucionum ordinis, prout discrecioni eorum melius videbitur; praefato domino nostro Cisterciensi cuncta, que circa dictam assignacionem dicte congregacionis fecerint, ante diem assignacionis intimando, ut, si Domine permitte sublati impedimentis ad eam transire poterit, ipse, ut dictum est, vadat, aut, si Alemanniam transire non possit, denunciaret eisdem patribus, quid ulterius agendum fuerit. Et nihilominus, si aliquo casu accidente nuncii redire non possint, dicti abbates superius nominati cuncta premissa prosequantur et ad debitum finem perducant, ut premissum est, perinde ac si ipse reverendissimus pater noster Cisterciensis presens adesset, in plenaria ordinis potestate; invocando ad ea premissa et ea tangencia, si opus fuerit, brachii secularis auxilio, consilio et favore. Omnibus igitur regularibus personis ordinis, per prefatos abbates nostros convocandis firmiter damus in mandatis in virtute salutaris obediencie et sub excommunicationis late sentencie poena, quatenus in premissis omnibus et ea tangentibus eisdem coabbatibus nostris tanquam eidem Generali Capitulo obediant et assistant.

XCIX.

Saág. 1479. május 20.

A saági konvent Guthi Ország Mihály nádor rendeletére vizsgálatot tart azon hatalmaskodás ügyében, melyet Vizslási Barócz Zsigmond és társai Asszúpataki Pálnénak, azelőtt Tari Györgynének Zele és Pogány birtokain elkövettek.

Magnifico Domino Michaeli Orzag de Gwth, regni Hungarie palatino Domino ipsorum — — Georgius prepositus et conventus ecclesie de Saag honoris et amicie continuum incrementum. Vestra noverit magnificencia, nos litteras eiusdem vestre magnificencie inquisitorias nobis loquentes honore, quo decuit, recepisse in hec verba: Amicis suis reverendis conventui ecclesie de Saag Michael Orzag de Gwth, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, amiciciam paratam cum honore. Dicitur nobis in persona Benedicti Hencz de Azzywpathak: Quomodo circa festum Nativitatis Domini proxime preteritum Sigismundus Barocz de Wyslas, ex consensu et voluntate Ladislai, Nicolai, Johannis et Petri de Derenchen, necnon Nicolai literati de Dobza, ac Martini Kothy de Kothhaza, assumptis secum Petro et Blasio Kakwk, Petro Zabary, Lewstacio Erdeli, Johanne Madaraz, Emerico, Paulo, Johanne Feyer, Michael Bwsa in Kosar iobagionibus scilicet suis, possessionibus in predictis commorantibus, armatis et potenciariis manibus ad possessiones Zele in Newgradiensi, ac Pogan in Gemeriensi comitatibus, consequenterque porciones possessionarias nobilis domine Katherine, alias relicte condam egregii Georgii de Thar, nunc vero consortis Pauli de Azzywpathak, existentes, habitas, ipsum exponentem titulo pignoris concernentes, irruendo, easdem porciones possessionarias dicti exponentis impignoraticias minusiuste et indebite pro se occupasset, iobagionesque dicti exponentis in eisdem porcionibus possessionariis commorantes diversis taxis connumerari et super eosdem exigi fecisset, prescriptasque porciones possessionarias occupative conservaret eciam de presenti, potencia mediante, in preiudicium et dampnum annotati exponentis valdemagnum. Super quo vestras amicicias presentibus petimus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum. Quo

1478. decz. 25.

presente, Petrus de Pelen, aut Emericus de Belna, vel Petrus de eadem, sin Ladislaus de Ragyolcz, sew Bartholomeus de Bathak, neve Gregorius, sive Valentinus de Mykch, aliis absentibus homo noster, ab omnibus, quibus incumbit, meram de premissis experiatur certitudinis veritatem, quam tandem nobis amicabiliter rescribatis. Datum Bude, feria tertia proxima ante festum Annunciacionis

1479. márcz. 23. Gloriosissime Virginis Marie. Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo nono. Nos itaque premissis amicabilibus petitionibus vestre magnificencie inclinati, iuxta earundem vestre magnificencie litterarum continenciam una cum prenominato Petro de Belna, homine vestre magnificencie, unum ex nobis, videlicet fratrem Benedictum presbyterum, consocium nostrum, ad premissa suo modo peragenda, nostro pro testimonio fidedignum duximus destinandum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis consona voce retulerunt isto modo: Quomodo ipsi feria secunda proxima

1479. máj. 17. post festum Beate Sophie martyris et vidue proxime preteritum, in dictis Newgradiensi et Gemiensi comitatibus simul procedentes, ab omnibus, quibus decens et oportunum fuisset, palam et occulte de premissis diligenter inquirendo, omnia premissa et quevis singula premissorum sic et suomodo facta fuisse rescivissent, prout ea tenor harum vestre magnificencie contineret prescriptarum.

1479. máj. 20. Datum quarto die inquisitionis predictae, anno Domini supradicto.

Hátára ez van írva: Pro Benedicto Hencz de Azzywpathak contra Sigismundum Barócz de Wyslas et alios intrascriptos. Inquisitionis par.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije a Magyar országos levéltárban: Dl. 18,189. sz.

C.

Jászó. 1485. július 4.

Kazai Kakas György felesége, született Serkei Hedvig, Szent János apostol és evangélista iránti kegyeletből, szülőinek és elődeinek lelki üdvéért, az egri Szent János templomban misealapítványt tesz Galgócz és Baracza birtokokból, melyek jegyajándék és hozomány czimén illetik meg.

Nos conventus ecclesie Beati Johannis Baptiste de Jazow memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus

expedit, universis, quod egregia domina Hedwigis vocata, filia condam Johannis Lorandi de Serke, consors scilicet egregii Georgii Kakas de Kaza, coram nobis personaliter constituta, oraculo vive vocis dixit et spontanea sua voluntate confessa est in hunc modum: Quomodo ipsa heredum solacio destituta, matura ac diuturna premeditatione et deliberacione in se prehabitis ac desideratis, seminare in terris, quod multiplicato fructu posset colligere in celis, volens ipsum advocatum constituere in celis, quem non modo ipse, sed et progenitores sui protectorem habuere in terris: ob spem igitur et devocionem singularem, quam ipsa ad Beatissimum Johannem apostolum et ewangelistam, gloriosissimum patronum ecclesie Agriensis, eandemque ecclesiam Agriensem gereret, pro refrigerio scilicet et salute anime sue parentum et predecessorum suorum universorum, dotem et res suas parafernales, que sibi de iuribus possessionariis egregii Georgii, filii condam Sigismundi Kakas de Kaza, domini scilicet et mariti sui, in possessionibus Galgocz in Borsodiensi, necnon Baracza in Gemberiensi comitatibus existentibus, habitis, sibi, approbata huius regni lege et consuetudine requirentibus, provenire deberent, in perpetuam elemosinam dicte ecclesie Sancti Johannis apostoli et ewangeliste, ad missam scilicet defunctorum dedisset, perpetuasset et asscripsisset, imo dedit, perpetuavit et asscripsit coram nobis. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam, presentes litteras nostras privilegiales, pendenti sigillo nostro consignatas, eisdem capitulo et canonicis duximus concedendas. Datum feria secunda proxima post festum Visitacionis Virginis gloriose. Anno Domini 1485. júl. 4. Millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto.

Hártyára írva; piros selyemsodraton függő viaszpecséttel.

Eredetije az egri káptalan levéltárában: Num. VII. Div. III. fasc. un. nr. 4.

CI.

Buda. 1488. október 20.

Pásztói Miklós a budai káptalan előtt kinyilvánítja, hogy Tholynta Máté nevű jobbágjától 100 magyar aranyforintot kölcsönzött s ezek fejében neki három jobbágytelket zálogosított el Pásztón többszörös feltétel mellett.

Ezen kötetben: Oklevéltár CX. sz. okl. — Magyar országos levélt. Dl. 19,440. sz.

CII.

Buda. 1488. deczember 13.

Tholintha Máté a maga és Margit nevű felesége nevében, Hunyadi Mátyás király előtt, Verebélyi György, Simon és Pál részére vallja azon három jobbágytelket, melyeket Pászlói Miklós földesúrtól száz aranyforint fejében kapott zálogbirtokul.

Nos Mathias, Dei gracia Hungarie, Bohemie, etc. rex, duxque Austrie, memorie commendamus per presentes, quod providus Matheus Tholyntha de Pazthoh coram nostra personali presencia constitutus, onus et gravamen honeste domine Margarethe, consortis sue, in negocio subscripto super se assumendo, confessus extitit in hunc modum: Quod licet ipsi Matheus et domina Margaretha, consors sua, illas tres sessiones iobagionales egregii Nicolai de prefata Pazthoh in eodem opido Pazthoh, in comitatu Hewesiensi existentes, habitas, alias scilicet per ipsum Nicolaum de Pazthoh eisdem Matheo et domine Margarethe, mediantibus litteris capituli ecclesie Budensis impignoraticiis, pro centum florenis auri puri pignori obligatas, unam scilicet, quam ipsi Matheus et domina Margaretha consors sua inhabitarent, secundam vero nunc inhabitatore destitutam, edificia tamen habentem, quam utputa alias Michael Chalka inhabitasset, et terciam tam edificiiis, quam eciam inhabitatore destitutam, in qua olim Blasius Dalios moratus fuisset, eo quod ipsi Matheus et domina Margaretha pretactos centum florenos illis, a quibus eosdem mutuati fuissent, repente solvere habuissent, statim, facta ipsis premissa impignoracione, egregiis Georgio, Simoni et Paulo de Werebel pro totidem centum florenis per ipsos scilicet Matheum et dominam Margaretham uti idem Matheus retulit, ab eisdem plene levatis et habitis sub modis, clausulis, exempcionibus et obligaminibus prefatis litteris capituli ecclesie Budensis impignoraticiis contentis, modo simili pignori obligaverint, et in signum huiusmodi impignoracionis easdem litteras impignoraticias in manus eorundem Georgii, Simonis et Pauli tradiderint, ipsique Georgius, Simon et Paulus ab eo tempore usque modo semper in dominio earundem trium sessionum extiterint, easdemque titulo pignoris huiusmodi possederint,

iidemque Matheus et domina Margaretha eisdem Georgio, Simoni et Paulo subiecti fuerint, ipsos pro dominis eorum recognoverint et tenuerint: tamen quia ipsi Matheus et domina Margaretha, certis et legitimis prepediti et detenti impedimentis, super huiusmodi ipsorum impignoracione in aliquo loco credibili prefatis Georgio, Simoni et Paulo hactenus fassionem facere non valuissent, ideo iam idem Matheus tam in sua, quam eciam prefate domine Margarethe, consortis sue, personis prescriptam impignoraticiam, per ipsos modo prenotato dictis Georgio, Simoni et Paulo factam, innovando et roborando, quemadmodum prius, ita eciam nunc prescriptas tres sessiones iobagionales sub modis, condicionibus, exempcionibus et obligaminibus predictis, ut premissum est, in prefatis litteris impignoraticiis contentis, eisdem Georgio, Simoni et Paulo pro prenarratis centum florenis auri pignori obligasset, immo impignoravit coram nobis, presencium litterarum nostrarum testimonio mediante. Datum Bude, in festo Beate Lucie virginis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo octvagesimo octavo.

1488. decz. 13.

Hátára XVI. századi kéz ezt írta: Toljntya Mate feljesegeuel ozuje adot zyaljogban Werebelj Georgnek, Symonnak, Palnak Paztohon harom hyaz helt; keteyn myden orjok-seg leuen hjazjaua, meljet ada urok nekj Paztjohj Mjkljos zjaljogban.

Viaszba nyomott pecsétel.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,455. sz.

CIII.

Buda. 1488. december 13.

Báthori István országbíró jelenti, hogy Tholyntha Máté érvénytelennek minősítette azt az ígéretet, melyet Pásztói Miklós tőle akkor csikart ki, midőn őt Hasznos várában fogva tartotta, s ezt egyúttal tiltotta a Pásztó városban levő három jobbágytelek elfoglalásától és haszonélvezetétől.

Nos comes Stephanus de Bathor, iudex curie serenissimi principis domini Mathie, Dei gracia regis Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc., Austrieque ducis, memorie commendamus, quod providus Matheus Tholyntha de Pazthoh, in sua ac honeste domine

Margarethe, consortis sue, nominibus et personis, nostram personaliter veniendo in presenciam, per modum protestacionis et inhibicionis nobis significare curavit in hunc modum: Quod quamvis egregius Nicolaus de prefata Pazthoh sibi ac prefate domine Margarethe, consorti sue, tres possessiones suas iobagionales in eodem opido Pazthoh, in comitatu Hewesiensi existentes, habitas, unam scilicet, quam ipsi Matheus et domina Margaretha, consors sua, inhabitaret, secundam vero nunc habitatore destitutam, edificia tamen habentem, quam utputa alias Michael Chalka inhabitasset, et terciam tam edificiis, quam eciam inhabitatore destitutam, in qua olim Blasius Dalios moram fecisset, pro centum florenis auri puri, mediantibus litteris capituli ecclesie Budensis impignoraticis exinde confectis, pignori obligaverit; tandemque idem Matheus et domina Margaretha consors eiusdem certis ipsorum necessitatibus ipsos pro tunc urgentibus evitandis, easdem tres sessiones pro prescripta sumpma pecuniarum egregiis Simoni et Georgio de Werebel, modo simili mediantibus litteris prefati domini nostri regis impignoraticis, impignoraverint: tamen ex post prefatus Nicolaus de Pazthoh eundem Matheum protestantem captivari, captivumque, collo pedibusque et manibus eiusdem ferro mancipatis, tandiw in ipsius captivitate in castro Haznos teneri fecisset, donec sibi prefatus Matheus protestans hoc et id, quod videlicet, ad festum

1488, decz. 27. Beati Johannis apostoli et ewangeliste tunc proxime affuturum, prescriptas litteras dicti capituli ecclesie Budensis impignoraticias simul cum litteris expeditoriis super eadem impignoracione dictarum trium sessionum confectis, dare et reportare vellet, se obligasset et promississet. Unde facta huiusmodi protestacione, prefatus Matheus Tholyntha, ut premittitur, sua ac prefate domine Margarethe, consortis sue, nominibus et in personis prescriptam suam obligacionem et promissionem, per ipsum previa ratione tamquam invite et coacte factam, revocavit et retractavit et nichilominus eundem Nicolaum de Pazthoh ab occupacione, detencioneque et conservacione dictarum trium sessionum, usuque fructuum et quarumlibet utilitatum, earum percepcione, sew percipi faccione iam factis vel fiendis prohibuit coram nobis, testimonio presencium mediante. Datum Bude, in festo Beate Lucie Virginis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo octvagesimo octavo.

1488, decz. 13.

Hátára XVI. századi kéz ezt írta: Paztohy Toljtja Matje attja Werebelj Sjmonnak, Georgnek az három hjaz hyeljet, meljet wetjet wollt wnekj zjaljagban Paztohy Mjkljos zaz arany forjntban; kjert azwtan meg fogtja es reja feljeltetje, hogy wjrja agja nekj az zyaljag leueljet es az ellen prjotestallt es meg hjtja es tltyotja az josagnak el fogljajlajjasatul, haznya ujetjeljetul.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,456. sz.

CIV.

Eger. 1489. január 6.

Az egri káptalan jelenti, hogy Széki Márton királyi ember és Chanádi Márton egri kanonok 23 tanut hallgattak ki s ezek valomásából kiderült, hogy Pásztói Miklós és István Tholyntha Mátén és Margit nevű feleségén több rendbeli hatalmaskodást követtek el s a férjét Hasznos várába zárták.

Serenissimo principi et domino domino Mathie, Dei gracia Hungarie, Bohemie, etc. regi, ducique Austrie, domino ipsorum gracioso, capitulum ecclesie Agriensis oraciones in Domino perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas, nos litteras ipsius vestre serenitatis inquisitorias, evocatorias et insinuatorias nobis preceptorie directas summo cum honore recepissemus in hec verba: Mathias, Dei gracia Hungarie, Bohemie, etc. rex, duxque Austrie, fidelibus nostris capitulo ecclesie Agriensis salutem et gratiam. Exponitur nobis in personis providi Mathei Tholyntha de Pazthoh et honeste domine Margarethe, consortis sue, in oppido Pazthoh commorancium, quod licet ipsi illas tres sessiones iobagionales egregii Nicolai de dicta Pazthoh, in eodem oppido Pazthoh, in comitatu Hewesiensi existentes, habitas, alias scilicet per ipsum Nicolaum de Pazthoh eidem Matheo et domine Margarethe, median-tibus litteris capituli ecclesie Budensis impignoraticiis, pro centum florenis auri pignori obligatas, unam scilicet, quam ipsi Matheus et domina Margaretha consors sua inhabitarent, secundam vero nunc inhabitatore destitutam, edificia tamen habentem, quam utputa alias Michael Chalka inhabitasset, et terciam tam edificiis, quam eciam inhabitatoribus destitutam, in qua olim Blasius Dalyos moratus fuisset, eo quod ipse Matheus et domina Margaretha pretactos centum florenos illis, a quibus eosdem mutuati fuissent, repente

solvere habuissent, statim facta ipsis premissa impignoracione, fidelibus nostris egregiis Georgio, Simoni et Paulo de Werebel pro totidem florenis, per ipsos exponentes ab ipsis Georgio, Simone et Paulo plene levatis et habitis, sub modis, clausulis, exempcionibus et obligaminibus, in prefatis litteris capituli ecclesie Budensis impignoraticiis contentis, modo simili pignori obligaverint, et in signum huiusmodi impignoracionis easdem litteras impignoraticias in manus eorundem Georgii, Simonis et Pauli de Werebel traderint, idemque Georgius, Simon et Paulus ab eodem tempore usque modo semper in dominio earundem trium sessionum extiterint, et easdem titulo pignoris huiusmodi possederint, iidemque exponentes se eisdem Georgio, Simoni et Paulo et eorundem dominio, virtute premissae impignoracionis, donec per prefatum Nicolaum de Pazthoh redimerentur, subiecerint, subiectique fuerint et ipsis pro dominis eorum recognoverint et tenuerint: tamen hiis sic habitis, idem Nicolaus de Pazthoh, nescitur, quibus respectibus, unacum Stephano de eadem Pazthoh, fratre suo carnali, eidem Nicolao, fratri suo, in hac parte adherenti et societatem personali sua interessencia tenenti, assumptis secum nobilibus Georgio de Laposrew castellano castri, Haznos vocati, Johanne de Thewrpes, Michaele de eadem Thewrpes, item providis Clemente Warkony, Mathia Wadnay et Matheo Arlo, familiaribus ipsorum, manibus armatis et potenciaris ad domum prefatorum Mathei Tholyntha et domine Margarethe exponencium in sepefata Paztho habitam venientes, ibique confractis domus eiusdem hostiis et tectis in parte depositis, eundem Matheum exponentem iam tunc, sicut prefertur, iobagionem prefatorum Georgii, Simonis et Pauli de Werebel captivassent, a prefata vero domina Margaretha exponenti octo florenos auri eotunc aput (tgy) ipsam habitos abstulissent et recepissent; ipsum Matheum modo premissis captum ad prefatum castrum Haznos, in eodem comitatu Hewesiensi existentem, duci fecissent; ubi eundem ferro mancipatum et incarcerationum tamdiu rigidius et inmanius, ut potuisset, fame et siti ipsum cruciatum conservassent et conservari fecissent, donec ipsorum placuisset voluntati; nec interim ipsum de ipsa captivitate dimisissent, donec ab eodem unum vas vini et decem florenos auri in parata pecunia, necnon unum equum suum viginti florenos valentem

recepissent et abstulissent. In preiudicium et dampnum dictorum exponencium valdemagnum. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum. Quo presente, certi ex electis et iuratis nobilibus dicti comitatus Hewesiensis, quos ad id serie presencium accedere iubemus, iuxta vim et formam generalis novi decreti, ab omnibus nobilibus et ignobilibus, boni status et honeste conditionis hominibus, vicinis scilicet et commetaneis prescripti oppidi Pazthoh, ubi scilicet premissa facta fuisse dicuntur, a quibus decens et opportunum fuerit, sub onere sedecim marcarum gravis ponderis, per comitem vel vicecomitem et iudicem nobilium prescripti comitatus Hewesiensis ab illis, qui huiusmodi veritatis fassionem et attestacionem facere recusaverint, auctoritate nostra regia immediate exigente, ad fidem eorum Deo debitam fidelitatemque nobis et sacre corone nostre observandam, tacto dominice crucis signo prestandam, seorsim et singillatim investigando sciant, inquirent et experiantur meram, plenam atque omnimodam de premissis certitudinis veritatem. Qua rescita et experta, unus ex eisdem electis et iuratis nobilibus tanquam homo noster, ipso vestro testimonio presente, evocet prefatos Nicolaum et Stephanum de predicta Pazthoh ac nobiles Georgium de Laposrew castellanum, Johannem et Michaellem de Therpes, familiares eorundem Nicolai et Stephani, contra annotatos exponentes, ad octavas festi Epiphaniarum Domini nunc venturas, nostram personalem in presenciam rationem de premissis reddituros efficacem, litis pendencia, si qua foret inter ipsos, non obstante; prefatos quoque familiares eisdem statuere committendo, insinuando ibidem eisdem, ut sive ipsi octavis in predictis coram ipsa nostra personali presencia compareant prescriptosque familiares ipsorum ignobiles statuunt, sive non, eadem ad partis comparentis instanciam id faciet in premissis, quod iuri videbitur expediri. Et posthec huiusmodi inquisicionis ac rescite veritatis premissorum, attestacionisque nobilium et ignobilium singulorum, quomodo scilicet et quo ordine ac sub quibus formis verborum per quemlibet eorum singillatim fuerit attestatum, sed et evocacionis et insinuacionis seriem cum propriis et possessionum, attestancium, ac evocati et insinuati, necnon statui comissorum nominibus, ignobiliumque condicionibus et mansionibus octavas ad

1489. jan. 15.

1489. jan. 15.

predictas eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Bude, feria secunda proxima post festum Beate Lucie Virginis et martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo octvagesimo octavo. Nos igitur mandatis ipsius vestre serenitatis obedire cupientes, ut tenemur, unacum Martino de Zeek, uno ex electis et iuratis nobilibus dicti comitatus Hewesiensis, nostrum hominem videlicet honorabilem magistrum Martinum de Chanadino, socium et concanonicum nostrum e medio nostri ad premissa fideliter peragenda, nostro pro testimonio, duximus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversi, depositisque prius per ipsos iuramentis in huiusmodi execucione de servata iusticia nobis uniformiter retulerunt: Quomodo ipsi feria secunda proxima ante festum Nativitatis Domini proxime preteritum ad possessionem Pazthoh personaliter accessissent; ibique iuxta vim et formam generalis novi decreti ab omnibus nobilibus et ignobilibus, boni status et honeste condicionis hominibus, vicinis scilicet et commetaneis prescripte possessionis Pazthoh, ubi premissa facta fuisse dicuntur, a quibus decens et opportunum fuisset, per prefatos Matheum Tholyntha et dominam Margaretam, consortem eiusdem exponentis, inibi legitime convocatis et congregatis, ad fidem eorum Deo debitam, fidelitatemque vestre serenitati et sacre eiusdem corone observandam, tacto dominice crucis signo prestitam, seorsim et singillatim investigando, talem de premissis scivissent et inquisivissent certitudinis veritatem. Quorum dicta et attestaciones idem electus et iuratus nobilis ac noster homo nobis in scriptis presentarunt per hec verba: Primus testis egregius Ladislaus Ersek de Pazthoh citatus et iuratus et interrogatus respondit: Quod cum circa festum Sancte Katherine virginis egregius Georgius de Werebel exponens per medium oppidi Pazthoh versus Budam pro numeranda dica regie maiestatis iter faceret, prefatum Ladislaum Ersek duxit secum in curru suo usque possessionem Apcz. Tunc providus Matheus Tholyntha de Pazthoh eidem Georgio Werebely, cum suo curru coram domo ipsius Mathei Tholyntha stetisset, statim fructus pomorum cum una scutella munere obtulisset. Tunc prefatus Georgius Werebely dixit eidem Ladislao Ersek, predictum Matheum esse iam iobagionem suum, et quod idem Matheus Tholyntha illas tres sessiones iobagionales, quas nobilis Nicolaus de Pazthoh

eidem Matheo et domine Margarethe alias per centum florenos auri pignori obligasset, pro eadem summa eisdem Georgio, Simoni et Paulo de eadem Werebel, fratribus suis, pignori obligasset et litteras capituli Budensis impignoraticias sibi et predictis fratribus suis tradidisset. Item dixit eciam sequenti die, cum scilicet invasio domus facta fuisset, se audivisse in silencio noctis precedentis predictum Nicolaum et Stephanum de Pazthoh, fratrem suum, cum nobili Georgio de Laposrew castellano castri Haznos, Johanne et Michaele de Therpes, nomina aliorum ignorat, armatis manibus et potenciariis ad domum prefati Mathei Tholyntha et domine Margarethe uxoris sue, irruisse, ibique confractis hostiis domus et tectis in parte depositis, eundem Matheum Tholyntha captivassent, captumque ad predictum castrum Haznos duxissent, et tamdiu ibi sufferatum arcus, qua potuissent, in quadam cisterna tenuissent, donec aliqua solucione pactatum emisissent; quid tamen et quantum solvisset, aut si tempore invasionis domus a predicta domina Margaretha illos octo florenos abstulissent, testis ignorat. Dixit eciam testis, quod quadam die obviavit cuidam presbytero capellano plebani de Pazthoh et querenti, quo iret, respondit ire ad castrum Haznos, confessionem auditurus a predicto Matheo Tholyntha, quia propter atrocem captivitatem et penam quotidie eidem inflictam morti appropinquare diceretur. Secundus testis egregius Michael de Pazthoh annorum fere sedecim, citatus, iuratus et interrogatus respondit: Invasionem domus et captivitatem atrocem ipsius Mathei Tholyntha in castro Haznos per ipsum Nicolaum et Stephanum de Pazthoh, fratrem, ac Georgium de Laposrew castellanum ac Johannem et Michaelem de Therpes factam eodem modo fassus est, sicut primus testis; cetera nescit. Tercius testis egregius Johannes de Pazthoh frater carnalis prefati Nicolai et Stephani de eadem Pazthoh, citatus, iuratus et interrogatus respondit: Quod pro certo scit, quod prefatus Nicolaus de Pazthoh, frater suus, illas tres sessiones iobagionales, unam, quam dictus Matheus Tholyntha inhabitaret, et alias duas desertas eidem Matheo Tholyntha pro centum florenis auri pignori obligasset; si tamen idem Matheus Tholyntha predictas tres sessiones prefatis Georgio, Simoni et Paulo de Werebel pro eadem summa impignorasset vel non, ignorat. Nam cum idem Matheus Tholyntha in castro Haznos captus in

cisterna quadam teneretur, interrogasset eum predictus Johannes de Pazthoh, si quid dominis de Werebel pignori obligasset. Dixit, nihil obligasse, nec fassionem aliquam fecisse, preter litteras impignoraticias capituli ecclesie Agriensis super predictis tribus sessionibus confectas pro quinquaginta florenis auri, quos iam ab ipsis levasset. Item dixit etiam testis, quod sciret, predictos Nicolaum et Stephanum de Pazthoh, fratres suos, cum Michaele de Therpes, castellanum tamen dicit ibi non fuisse, domum dicti Mathei Tholyntha noctis in silencio manibus armatis et potenciariis, confractis et tectis domus depositis, invasisse et eundem Matheum Tholyntha captivasse et ad castrum ipsorum Haznos captum duxisse; dicit tamen testis, se invasionem domus non vidisse, sed audisse tantum. Nichilominus tamen se vidisse, prefatum Matheum Tholyntha in castro ipsorum predicto Haznos captum in eadem cisterna tenuisse et se eliberari fecisse. Dixit etiam testis, quod audivit prefatum Nicolaum de Pazthoh per eundem Matheum Tholyntha recepisse decem florenos et unum equum; tamen illud vas vini non recepisse. Sed hoc certo sciret, quod cum prefatus Nicolaus de Pazthoh dixisset eidem Matheo Tholyntha, quia tres sunt porte in castro Haznos, pro singulis singulos florenos de consuetudine regni, captivi cum eliberarentur,olvere debere; et prefatus Matheus Tholyntha, ita fide mediante, promisit unum magnum vas vini eidem Nicolao de Pazthoh dare; tamen adhuc non audisse. Quartus testis Nicolaus de Mwsla iuratus et examinatus fassus est, invasionem domus prefati Mathei Tholyntha noctis sub silencio per predictum Nicolaum de Pazthoh fuisse, eundem etiam Matheum captum ad castrum Haznos duxisse et captum tenuisse scitu; de pactacione autem dixit, se ignorare. Audivisse retulit antefatum Stephanum fratrem suum eotunc sibi adhesisse; nomina etiam familiarium secum adherencium similiter dixit ignorare. Adiunxit insuper, quod Dominicus et Johannes de Pazthoh ipsum erga antedictum Nicolaum de Pazthoh, fratrem eorum carnalem, ad castrum Haznos tanquam nuncium misissent et eidem Nicolao taliter intimassent, ut prefatum Matheum Tholyntha per ipsum detentum de eodem castro, quod ipsis cum eodem fratre suo communiter haberetur, emitteret, ne ipsis molestia exinde eveniret; alioquin eundem extra castrum prius vinculatum mitterent. Qui Nicolaus de Pazthoh retulisset, quod tam caput, quam cuncta

bona sua sub clemencia regia forent, et quidquid ipse ageret, de his solus responderet. Quintus testis Michael de eadem Mwsla, iudex nobilium comitatus Hewesiensis, iuratus et examinatus fassus est, se scire invasionem domus et captivitatem dicti Mathei Tholyntha per prefatum Nicolaum de Pazthoh fuisse et Stephanum fratrem suum sibi eotunc adhesisse; decem eciam florenos coram ipso per prefatum Matheum Tholyntha persolvisse. Cetera ex auditu. Sextus testis Georgius de Mwsla iuratus dixit, captivacionem dicti Mathei Tholyntha et eiusdem detencionem scire, audivit eciam pecuniam super eodem recepisse. Cetera nescit, nec audivit. Septimus testis Nicolaus de Bodonhaza conprovincialis iuratus fassus est, scire captivacionem dicti Mathei Tholyntha per antefatum Nicolaum de Pazthoh fuisse et quod idem Nicolaus de Pazthoh in castrum abduxisset et ibidem tenuisset. De aliis dixit se ignorare. Octavus testis Stephanus de Nadasd commetaneus oppidi Pazthoh fassus est scire, quod Nicolaus de Pazthoh domum dicti Mathei Tholyntha invasisset et eundem captivasset et captum ad castrum Haznos duxisset; cetera ignorat. Nonus testis Thomas de Bodonhaza conprovincialis scitu, quod Nicolaus de Pazthoh dictum Matheum Tholyntha captivasset et ipsum captum in pretacto castro Haznos vinculatum vidisset; cetera ignorat. Decimus testis Emericus de Azzywpathak conprovincialis fassus est scitu, quod prefatus Nicolaus de Pazthoh unacum Stephano fratre suo et ceteris familiaribus suis, quorum nomina ignorat, ad domum Mathei Tholyntha armatis manibus profectus fuisset et dictum Matheum captivasset et captum per certum tempus detinuisset, ipseque per dominam consortem Georgii de Werebel erga prefatum Nicolaum pro expetendo prefato Matheo missus fuisset. Qui sibi taliter respondisset: Ut dictum Matheum Tholyntha ipse captivasset et iam decapitari tecisset. Scit eciam, quod equum unum super eundem recepisset; cetera ignorat. Undecimus testis circumspectus Johannes Lazlo in oppido Paztho residens, habundans rebus temporalibus, fassus est tali modo: Quod Nicolaus et Stephanus de Pazthoh noctis in silencio unacum Michaele et Johanne de Terpes et ceteris familiaribus suis ad domum Mathei Tholyntha irruisset, ipseque ad intercedendum pro eodem Matheo erga ipsum Nicolaum et Stephanum profectus fuisset, et dictum Matheum in tectum domus sue accensum, quem de subtus et

desuper gladiis et fustibus circumdatum, ac consortem eiusdem de quadam scala depositam, camisiam eiusdem dilaceratam et scissuram burse vidisset; et tandem cum se dictus Matheus ipsi Nicolao subiecisset obedienter, idem Nicolaus Matheum Tholyntha captivari et super equo eiusdem vinculatum ad castrum Haznos ducifecisset et abinde pactative emisisset; de huiusmodi pacto vidisse retulit decem florenos per Matheum Tholyntha antefato Nicolao de Pazthoh solvisse, adhuc autem vase vini obligaretur: equum eciam scit dicto Matheo non restituisse. Duodecimus testis Valentinus Thymar in eadem Pazthoh residens, similiter rebus temporalibus habundans, fassus est eodem modo, sicut Johannes Lazlo; tum dixerit se cum eodem Johanne Lazlo personaliter extitisse loco et termino in predictis. Tredecimus testis Egidius Zabo, iudex in oppido Pazthoh constitutus, fassus est, accionem dictorum exponencium ex auditu tantum fuisse. Quartusdecimus testis Ladislaus Thamasy iuratus civis oppidi Pazthoh fassus est ex auditu et protestata fuisset consors eiusdem, ostensam camisiam dilaceratam per familiarem Nicolai de Pazthoh fuisse. Quintus decimus testis Paulus Zwbor iuratus dixit, scire invasionem domus et captivacionem Mathei Tholyntha et abductionem ad castrum et tandem vidisse solucionem decem florenorum. Sedecimus testis Franciscus Stheller in oppido Paztho residens, habundans rebus temporalibus fassus est, scire captivacionem Mathei et abductionem ad castrum Haznos fuisse; cetera ex auditu. Decimus septimus testis Mathias pellifex in eodem oppido residens, homo bone fame et condicionis, iuratus et examinatus fassus est scitu sicut Johannes Lazlo et Valentinus Thymar; reddit insuper ipsum Matheum Tholyntha in dicto castro incarceratum in quadam cisterna turpi detineri vidisse. Decimusoctavus Benedictus Tholyntha in oppido Paztho residens, habundans rebus, iuratus et examinatus fassus est sicut Johannes Lazlo et Valentinus Thymar et Mathias pellifex per omnia scitu et visu. Decimus nonus testis Blasius Sagy iuratus civis oppidi Pazthoh examinatus fassus est, scire captivacionem et ad castrum deduccionem eiusdem; cetera audito. Vigessimus testis Matheus Chory iuratus civis eiusdem oppidi fassus est, scire detencionem dicti Mathei Tholyntha per prefatos Nicolaum et Stephanum de Pazthoh fuisse et quod ad castrum Haznos duxis-

sent, ubi eundem incarceratum in quadam turpi cisterna positum propriis oculis vidisset; de pactacione ignorat. Vigésimus primus testis Egidius Borsos, in possessione Thar residens, bone conditionis homo, scitu captivacionem et detencionem Mathei Tholynta fassus est; cetera ignorat. Vigésimus secundus testis Briccius Lestah, in eadem Thar commorans, fatetur auditu sicut Egidius Borsos immediate precedens testis. Vicesimus tercius testis Gallus Farkas in eadem Thar degens scit detencionem dicti Mathei Tholynta; cetera auditu. Habitaque huiusmodi inquisicione, idem iuratus nobilis tanquam homo vestre serenitatis antelato nostro testimonio presente, eodem die memoratos Nicolaum et Stephanum de Pazthoh de eadem Pazthoh, Johannem et Michaellem de Therpes de Iwag de eadem Iwag, quemlibet videlicet eorum de porcione sua possessionaria possessionibus in eisdem habita, et Georgium de Laposrew castellanum de quodam molendino suo, in fluvio Haznos vocato decurrenti, infra possessionem Haznos predictam sito, contra annotatos exponentes ad octavas festi Epiphaniarum Domini nunc venturas vestre serenitatis personalem evocasset in presenciam, rationem de premissis reddituros efficacem; litispendencia, si qua foret inter ipsos, non obstante; prefatosque familiares ignobiles eisdem statuere commitendo; insinuassetque ibidem eisdem, ut sive ipsi octavis in predictis coram eadem vestra personali presenciam comparerent, dictosque familiares suos ignobiles statuerent, sive non, eadem ad partis comparentis instanciam id faceret in premissis, quod iuri videretur expediri. Datum sedecimo die diei inquisicionis, evocacionis et insinuacionis prenotatarum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo octvagesimo nono.

1489. jan. 13.

1489. jan. 6.

Hátára ez van írva: Personali presencie regie maiestatis pro provido Matheo Tholynta de Pazthoh et domina Margaretha, consorte eiusdem, contra egregium Nicolaum de Pazthoh et alios intrascriptos ad octavas festi Epiphaniarum Domini nunc venturas, inquisicionis, evocacionis et insinuacionis relacio.

1489. jan. 13.

XVI. századi írással még ezt írták rá: Toljijtja Mate feljesegewel ozuje hjttja wdujaraban Paztohj Mjkljost es Istwant hjazjarja waljo menjesert, fogsagjajert es az myt raytja uyet azjert.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár DL. 19,457. sz. alatt mind a két okl.

CV.

Buda. 1489. február 5.

Tholyntha Máté Hunyadi Mátyás király előtt kinyilvánítja, hogy Pásztói Miklós őt Hasznos várba záratta, a honnét Verebélyi György, Simon és Pál szabadították ki; miért is ezeknek mindazt leköti viszonzásul, a mit a Pásztói Miklós elleni perben majd nyer.

Nos Mathias, Dei gracia Hungarie, Bohemie etc. rex, duxque Austrie, memorie commendamus per presentes, quod providus Matheus Tholyntha dictus de Pazthoh et domina Margaretha, consors sua, personaliter nostram personalem venientes in presenciam, sponte et concorditer sunt confessi in hunc modum: Quod quia superioribus his diebus, dum scilicet egregius Nicolaus de prefata Pazthoh ipsum Matheum omni sua sine culpa captivasset et in castro, Haznos vocato, carceribus mancipasset, variis cruciatibus eundem torquendo, conservasset — — — — — morti appropinquasset, egregii Georgius, Simon et Palus de Werebel eidem Matheo, in tanto discrimine tunc constituto, ad preces dicte domine Margarethe compacientes, ipsorum opera et studio, non sine gravibus eorum laboribus et expensis, ipsum Matheum de prefata captivitate liberassent. Ideo ipsi Matheus et domina Margaretha consors sua tantorum beneficiorum prefatorum Georgii, Simonis et Pauli nolentes esse ingrati, licet multo maioribus eisdem Georgio, Simoni et Paulo vicem gratitudinis rependere tenerentur, sed ex quo ipsis, scilicet Matheo et domine Margarethe, ad presens non suppeteret facultas in aliis eorum rebus et bonis, quibus hoc facere possent: ob hoc ipsi, in aliqualem reconpensationem et satisfactionem premissorum laborum et expensarum iamfatorum Georgii, Simonis et Pauli, id totum, quicquid idem Matheus et domina Margaretha, in causis ipsorum, per eosdem ratione premissae captivacionis dicti Mathei, ac rerum et bonorum eiusdem dicteque domine Margarethe ablacionis, contra prefatum Nicolaum de Pazthoh, in curia nostra regia coram nostra personali presencia inchoatis, motisque et habitis, mediante iudicio obtinere, lucrarique possent, prenotato Georgio, Simoni et Paulo de Werebel annuis-

sent, dedissent et ascripsissent, imo annuerunt, dederunt et ascripserunt, exnunc totaliter in eosdem Georgium, Simonem et Paulum transferendo coram nobis. Harumstrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, in festo Beate Agathe virginis et martyris. Anno Domini Millesimo quadringentesimo octvagesimo nono. (L. S.) Coram me Ladislao de Doroghaza prothonotario.

1489. febr 5.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,479. sz.

CVI.

Buda. 1489. május 1.

Báthori István országbíró jelenti, hogy Nánai Kompolti János és fiai — Zsigmond és Ferencz — békés kiegyezés útján átengedték a rátóti birtokot, a pásztói birtokrészeket és az alsókörtvélyesi malom felét Pásztói László fiainak, — Miklósnak, Domokosnak, Jánosnak, Lászlónak és Istvánnak.

Nos comes Stephanus de Bathor, iudex curie serenissimi principis domini Mathie, Dei gracia regis Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. ducisque Austrie, memorie commendamus, quod egregii Johannes, filius condam Nicolai Kompolth de Nana, ab una, parte siquidem ab altera Nicolaus, Dominicus et Johannes, filii condam Ladislai de Pazthoh, iidem eciam Nicolaus, Dominicus et Johannes Ladislai et Stephani, fratrum suorum carnalium, dictus vero Johannes Kompolth Sigismundi et Francisci, filiorum suorum, onera et quelibet gravamina in subscriptis in se assumptendo, coram nobis personaliter constituti, sunt confessi sponte in hunc modum: Quod licet alias inter ipsas partes, ratione et pretextu porcionum possessionariarum condam Georgii de Thar, in eodem opido Pazthoh in Hewessiensi, necnon possessionis Ratholth in Pesthiensi comitatibus existencium, habitarum, ac medietatis cuiusdam molendini, Alsokerthweles vocati, in fluvio Haznospathaka, intra metas possessionis, Haznos vocate, in comitatu Hewessiensi predicto existentis, decurrenti, nunc apud manus predicti Johannis Kompolth regie donacionis, seu alio quocunque titulo et modo habitarum, scilicet obligaminum et vinculorum per magnificum condam dominum

Michaelem Orzag de Gwth, alias dicti regni Hungarie palatinum et iudicem Comanorum, necnon Ladislaum similiter Orzag, filium eiusdem, per consequensque ipsum Johannem Kompolth, in facto prescriptarum porcionum possessionariarum et medietatis molendini, prelibatis condam Ladislao de Pazthoh, ac Nicolao et Johanni, aliisque predictis filiis eiusdem condam Ladislai, mediantibus aliis litteris nostris fassionalibus, obligatoriis exinde confectis, factorum nonnullae lites et difference mote fuerint et suborte: tamen eedem partes, ex ordinativa dispositione nonnullorum dominorum, certorumque proborum et nobilium virorum inter easdem pro pace laborantium, ad talem pacis et concordie devenissent unionem, prout concordarunt coram nobis tali modo: Quod prefatus Johannes Kompolth sua et prefatorum filiorum suorum nominibus et in personis pretactas porciones possessionarias annominati condam Georgii de Thar, in dicto opido Pazthoh, et possessione Ratholth habitas, simulcum medietate prescripti molendini, cunctisque aliis earundem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, aquis aquarumque decursibus, et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinenciarum earundem integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad easdem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, memoratis Nicolao, Dominico, Johanni, Ladislao et Stephano de Pazthoh, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis, tanquam merum et sincerum ius ipsorum hereditarium iure perpetuo et irrevocabiliter tenendum, possidendum, pariter et habendum remisisset et resignasset, prout remisit et resignavit easdem coram nobis. Assumpens nichilominus idem Johannes Kompolth, onere prescriptorum filiorum suorum in se ipsum assumpto, Dominicum, Nicolaum de Pazthoh et alios predictos, eorundemque heredes et posteritates universos futuris semper successivis temporibus in pacifico dominio dictarum porcionum possessionariarum et medietatis molendini contra quoslibet legitimos impetitores, causidicos et actores tueri, protegere et defensare propriis suis laboribus et expensis; hoc specialiter declarato, quod ipse Nicolaus et Dominicus de Pazthoh, ac alii predicti, seu ipsorum posterius, dum voluerint, alia bona et iura possessionaria dicti

condam Georgii de Thar apud ipsum Johannem Kompolth de Nana habita et existencia ab eodem, iure mediante, requirendi habeant prescriptarum facultatem. Ad que premissa et quevis premissorum singula partes predictae se personalibus earum astancium, necnon fratres et filios earundem predictos oneribus ipsorum sub premissis in se levatis sponte obligarunt coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, in festo Beatorum Philippi et Jacobi apostolorum. Anno Domini 1489. máj. 1. Millesimo quadringentesimo octuagesimo nono.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban: Dl. 19,513. sz.

CVII.

Buda. 1489. június 19.

Hunyadi Mátyás király az egri káptalant utasítja, hogy a Nánai Kompolthi János és Guthi Ország Mihály s ennek László nevű fia között fenforgó ügyben tartson vizsgálatot.

Ezen kötetben: Oklevéltár CVIII. sz. okl.

CVIII.

Eger. 1489. augusztus 3.

Az egri káptalan jelenti Hunyadi Mátyás királynak, hogy megtartotta a vizsgálatot és kihallgatta a harminczegy tanút — a kik között Pásztói Miklós, Domokos és János is szerepel — azon ügyben, mely Nánai Kompolthi János és Guthi Ország Mihály s ennek László nevű fia között fenforgott.

Serenissimo principi et domino domino Mathie, Dei gracia Hungarie, Bohemie etc. regi, ducique Austrie, domino ipsorum gracioso, capitulum ecclesie Agriensis in Domino perpetuam fidelitatem. Vestra noverit serenitas, nos litteras eiusdem vestre serenitatis inquisitorias, nobis amicabiliter directas, summo cum honore recepissemus in hec verba: Mathias, Dei gracia Hungarie, Bohemie, etc. rex, duxque Austrie, fidelibus nostris capitulo ecclesie Agriensis salu-

tem et gratiam. Exponitur nobis in persona fidelis nostri egregii Johannis Kompolth de Nana, quod cum prefatus condam Nicolaus, pater ipsius exponentis, de hoc seculo decessisset, ipseque exponens in tenera etate remansisset, tunc magnificus condam Michael Orzag de Gwth, alias regni Hungarie palatinus et Ladislaus, filius eiusdem, tam eundem exponentem, quam universa castra, possessiones et iura possessionaria ac quelibet bona eiusdem in manus eorundem recipiendo, dictaque castra ac possessiones et iura possessionaria, ceteraque bona per certos annos tenuisset (igy), proventus eorundem recipiendo; taxas etiam extraordinarias super iobagiones dicti exponentis, prout voluissent, exigi fecissent, in quibus dicto exponenti decem milia florenorum auri dampna intulissent; ex post eundem exponentem, una cum certis eorum familiaribus, in presenciam magnifici comitis Stephani de Bathor duci faciens, quandam fassionem per ipsum ab una, ac quondam Ladislaum de Pazthoh ab alia partibus facere procurassent, quibus mediantibus seipsos omni obligatione per ipsos annominato condam Ladislao de Pazthoh, super perpetuitate dicti oppidi Pazthoh in Hewesiensi, et Rathold in Pestiensi comitatibus habitarum, facta exonerassent et in prefatum exponentem transtulissent; litterasque eiusdem iudicis curie nostre superinde confectas sibi ipsis retinuissent et in eorum scrinium reclusissent, quas tandem nunquam prefato exponenti prefatus Ladislaus Orzag restituisset erga se conservando; pretextu quarundam litterarum dictum exponentem Johannes, filius prefati condam Ladislai de Pazthoh, variis licium processibus perturbaret et aggravare niteretur. Demum in anno, cuius iam decima vel citra instaret revolutio, prefati condam Michael palatinus et Ladislaus, filius eiusdem, piscinam sub castro, Syrok vocato, in eodem comitatu Hewesiensi existenti, ipsum exponentem eo iure, quo prefatos condam Michaellem palatinum et Ladislaum, filium eiusdem, concernentem, preter voluntatem dicti exponentis depiscari fecissent; piscesque in eadem piscina prensos fere ad duo milia florenorum auri vendidissent; de quibus dicto exponenti nil penitus contulissent, sed tantummodo pro se ipsis usurpassent, prefatum exponentem in eadem imporcionatum relinquendo, potestate mediante, in preiudicium et dampnum prefati exponentis valdemagnum. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo man-

damus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, certi ex electis et iuratis nobilibus dicti comitatus Hewesiensis, quos ad id serie presencium accedere iubemus, iuxta vim et formam generalis novi decreti nostri, ab omnibus nobilibus et ignobilibus, boni status et honeste conditionis hominibus, vicinis scilicet et commetaneis prescriptorum iurium possessionariorum dicti exponentis, ubi premissa facta fuisse dicuntur, vel quibus decens et opportunum fuerit, sub onere sedecim marcarum gravium, per comitem, vel vicecomitem dicti comitatus Hevesiensis, super hos, qui ad huiusmodi veritatis fassionem venire et ibi attestari recusaverint, auctoritate nostra regia immediate et irremissibiliter exigente, ad fidem eorum Deo debitam, fidelitatemque nobis et sacro nostro regio dyademati observandam, tacto dominice crucis signo, prestandam, seorsim et singillatim investigando sciant, inquirant et experiantur meram, plenam atque omnimodam de premissis certitudinis veritatem; et post hec huiusmodi inquisicionis ac rescripte veritatis premissorum attestacionumque nobilium et ignobilium singulorum, quomodo scilicet et qualiter, ac sub quibus formis verborum per quemlibet eorum singillatim fuerit attestatum, seriem cum propriis et possessionum attestatorum nominibus ignobiliumque condicionibus et mansionibus, ut fuerit expediens, ad octavas festi Beati Michaelis archangeli nunc venturas, nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Bude, feria sexta proxima post festum Sacratissimi Corporis Christi, anno eiusdem Millesimo quadringentesimo octuagesimo nono. Nos igitur mandatis ipsius vestre serenitatis obedire volentes, ut tenemur, unacum nobili Gaspar de de Wech (igy), uno ex electis et iuratis nobilibus dicti comitatus Hewesiensis, nostrum hominem; videlicet honorabilem magistrum Ambrosium de Zeglijgeth, socium et canonicum nostrum, e medio nostri ad premissa fideliter peragenda, nostro pro testimonio, duximus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversi, depositis per eos iuramentis in huiusmodi executionem de servata iusticia, nobis uniformiter retulerunt: Quomodo ipsi die dominico proximo post festum ad Vincula Beati Petri Apostoli, ac aliis diebus ad id aptis et sufficientibus, ad possessiones Werpleth et Syrok accessissent, ibique, iuxta vim et formam generalis novi decreti, ab omnibus nobilibus et ignobilibus boni

1489. okt. 6.

1489. jún. 19

1489. aug. 2.

status et honeste condicionis hominibus, vicinis scilicet et commetaneis prescripte possessionis Syrok, ubi premissa facta fuisse dicuntur, a quibus decens et opportunum fuisset, per prefatum Johannem Kompolth inibi legitime convocatis et congregatis, ad fidem eorum Deo debitam, fidelitatemque vestre serenitati et Sacre eiusdem Corone observandam, tacto dominice crucis signo, prestitam, seorsim et singillatim investigando, talem de premissis sci-
vissent et inquisivissent certitudinis veritatem, prout et quemadmodum acta et attestaciones prefatorum vicinorum et commetaneorum idem electus et iuratus nobilis ac nostrum testimonium nobis in scriptis presentarunt per hec verba: Item primus testis Nicolaus de Pazthoh, vicinus et commetaneus, fassus est, ut ipse condam Michael Orzag palatinus et Ladislaus, filius eiusdem, possedissent et gubernassent omnia bona Johannis Kompolthy de Nana, videlicet castra et iura possessionaria, ac proventus de omnibus iuribus ipsius exponentis percepissent et quo ipsorum placuisset voluntati, fecissent; de piscacione piscine Syrok audivisset, ut dicti palatinus et Ladislaus, filius eiusdem, depiscari fecissent, sed de summa quantitatis pecuniarum quantum vendidissent, ignorat. Idem testis dicit, quod scit illam litteram fassionalem, que ex parte oppidi Paztho et Rathold, in commitatibus Hewesiensi et Pesthiensi, emanata fuisset, haberetur aput (így) manus Ladislai Orzag, quia dicit idem testis illam litteram fassionalem, inter condam Ladislaum de Pazthoh et Johannem de Kompolthy de Nana emanatam, ad manus condam Michaelis palatini assignasse. Secundus testis Dominicus de Pazthoh vicinus et commetaneus fassus est per omnia sicut Nicolaus de Pazthoh; sed de piscacione piscine nihil scit, quia pro tunc habitasset partibus alienis. Item tercius testis nobilis Johannes de Pazthoh vicinus et commetaneus fassus est per omnia, sicut Nicolaus de Pazthoh; de piscacione piscine Syrok scit: piscata fuisse per Michaellem et Ladislaum Orzag, et recepisse porcionem Johannis Kompolthy¹ Datum secundo die diei evocacionis prenotate. Anno Domini supradicto.

Hátára ez van írva: Personali presencie regie maiestatis pro magnifico Ladislao Orzagh de Gwth.

Papírra írt eredetije a Magyar országos levéltárban: Dl. 19,538. sz.

¹ Összesen harmincnégy tanú vall; de minket csak az első három vallomása érdekel.

CIX.

Eger. 1489. szeptember 14.

Az egri káptalan jelentése szerint, néhai Pásztói László fiai — Miklós, Domokos, János, László és István — az öreganyjuk jegyajándéka és hozománya s édesanyjuk leánynegyede czímén eső részökre nézve Lapispataki Miklóst minden további követelés alól fölmentik.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod egregii Nicolaus, Dominicus, Johannes, Ladislaus et Stephanus, filii condam Ladislai de Pazthoh, coram nobis personaliter constituti, sponte et libere confessi sunt in hunc modum: Quod quia egregius Nicolaus de Lapyspathak ipsis de et super dote ac rebus parafernalibus condam generose domine Elizabeth, relicte condam Thome de eadem Lapyspathak, avie, necnon iure quartalicio condam generose domine Ursule, relicte prefati Ladislai de Pazthoh, filie videlicet ipsius condam Thome de Lapyspathak, matris ipsorum, eisdem dominabus de porcionibus possessionariis eiusdem condam Thome de Lapyspathak in possessionibus subscriptis dumtaxat, videlicet Lapyspathak predicta, Bogdan, Wargon, Segnye, Erdewchke, Dechke vocatis et medietate possessionis Nyek, omnino in comitatu de Saros existentibus, habitis, iuxta laudabilem regni consuetudinem qualitercunque provenire debentibus, pecuniariis solucionibus median-tibus, quoad porcionem suam dumtaxat plenam et omnimodam impendisset satisfaccionem: ideo ipsi super huiusmodi solutione sufficienter contenti, prefatum Nicolaum de Lapyspathak, suosque heredes super prescriptis dote ac rebus parafernalibus, necnon iure quartalicio prefatarum dominarum quoad porcionem prefati Nicolai quitum et expeditum, modisque omnibus satisfactum reddidissent et commisissent, immo reddiderunt et commiserunt coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediantibus. Datum in festo Exaltacionis Sancte Crucis, anno Domini Millesimo 1489. szept. 14. quadringentesimo octuagesimo nono.

Pecsét nyomaival.

Papirra irt eredetije a magyar országos levéltárban: Dl. 19,576. sz.

CX.

Buda. 1489. november 8.

Hunyadi Mátyás király tudatja az egri káptalannal, hogy Pásztói Miklóst a Tholyntha Máté jobbágy és ennek felesége, Margit, elleni perben, melyben a tanúvallomás szerint az utóbbiaknak van igazuk, elmarasztalta s az ítélet végrehajtásával az egri káptalant bizza meg.

1489. jan. 13. Mathias, Dei gracia Hungarie, Bohemie etc. rex, duxque Austrie, fidelibus nostris capitulo ecclesie Agriensis salutem et graciam. Noveritis, quod Paulus de Pelen, pro providis Matheo Tholyntha de Pazthoh et domina Margaretha, consorte eiusdem, cum procuratoriis litteris nostris, iuxta continencias litterarumstrarum inquisitoriarum, evocatoriarum et insinuatoriarum, in octavis festi Epiphaniarum Domini proxime preteriti, in figura iudicii nostre personalis presencie comparendo, contra egregios Nicolaum et Stephanum de dicta Pazthoh, ac Johannem et Michaellem Therpes de Iwag, necnon Georgium de Laposrew, castellanum de Haznos proposuerat eo modo: Quod licet ipsi illas tres sessiones iobagionales prefati Nicolai de dicta Pazthoh in eodem opido Pazthoh, in comitatu Hewesiensi existentes, habitas, alias scilicet per ipsum Nicolaum de Pazthoh eidem Matheo et domine Margarethe, mediantribus litteris capituli ecclesie Budensis impignoraticiis, pro centum florenis auri pignori obligatas, unam scilicet, quam ipsi Matheus et domina Margaretha, consors sua, inhabitarent, secundam vero nunc inhabitatore destitutam, edificia tamen habentem, quam utputa alias Michael Chalka inhabitasset, et terciam tam edificiis, quam eciam inhabitatoribus destitutam, in qua olim Blasius Dalyos moratus fuisset, eo quod ipse Matheus et domina Margaretha predictos centum florenos illis, a quibus eosdem mutuati fuissent, repente solvere debuissent, statim facta ipsis premissa impignoracione, fidelibus nostris egregiis Georgio, Simoni et Paulo de Werebely pro totidem florenis per ipsos actores ab ipsis Georgio, Simone et Paulo plene levatis et habitis, sub modis, clausulis, exempcionibus et obligacionibus in prefatis litteris capituli ecclesie Budensis impignoraticiis contentis, modo simili pignori obligaverint et in signum huiusmodi impignoracionis easdem litteras impignoraticias in manus

eorundem Georgii, Simonis et Pauli de Werebel tradiderint, iidemque Georgius, Simon et Paulus ab eodem tempore usque modo semper in dominio earundem trium sessionum exstiterint et easdem titulo pignoris huiusmodi possederint, iidemque actores se eisdem Georgio, Simoni et Paulo et eorundem dominio, virtute premissae impignoracionis, donec per prefatum Nicolaum de Pazthoh redimerentur, subiecerint subiectique fuerint et ipsos pro dominis eorum recognoverint et tenuerint: tamen his sic habitis, idem Nicolaus de Pazthoh, nescitur quibus respectibus, una cum Stephano de eadem Pazthoh, fratre suo carnali, eidem Nicolao fratri suo in hac parte adherenti et societatem personali sua interessencia tenenti, assumptis secum nobilibus Georgio de Laposrew, castellano castri, Haznos vocati, Johanni de Thewrpes, Michaele de eadem Thewrpes, item providis Clemente Warkony, Mathia Wadnay et Matheo Arlo, familiaribus ipsorum, manibus armatis et potenciaris ad domum prefatorum Mathei Tholyntha et domine Margarethe, actorum, in sepefata Pazthoh habitam, venientes, ibique contractis domus eiusdem hostiis et tectis in parte depositis, eundem Matheum, actorem, iam tunc, ut prefertur, iobbagionem prefatorum Georgii, Simonis, et Pauli de Werebel captivassent, a prefata vero domina Margaretha exponenti octo florenos auri eotunc apud ipsam habitos abstulissent et recepissent; ipsum Matheum, modo premissis captum, ad prefatum castrum Haznos, in eodem comitatu Hewessiensi existentem, duci fecissent; ubi eundem ferro mancipatum et incarceratum tandiu rigidius et immanius, ut potuissent, fame et siti ipsum cruciatum conservassent et conservari fecissent, donec ipsorum placuisset voluntati; nec interim ipsum de ipsa captivitate dimisissent, donec ab eodem unum vas vini et decem florenos auri in parata pecunia, necnon unum equum suum viginti florenos valentem recepissent et abstulissent, in preiudicium et dampnum dictorum actorum valde magnum. Et hec sic facta fore exhibicione unius littere vestre inquisitorie et attestatorie, iuxta vim et formam generalis novi decreti nostri emanate, nostre personali presencie ad nostrum regium litteratorium mandatum rescripte, comprobando eisdem actoribus, ex parte memoratorum in causam attractorum, per eandem nostram personalem presenciam in premissis iuris equitatem supplicaverant impertiri. Quo audito, Andreas de Darocz, pro antefatis

Nicolao et Stephano de Pazthoh ac Joanne et Michaelae de Therpes, nec non Georgio de Laposrew in causam attractis, cum procuratoriis litteris vestris in eandem nostram personalem exurgendo presenciam, responderat ex adverso: Quod iidem in causam attracti in totali premissa accione et inquisicione dictorum actorum innocentes essent penitus et immunes; et in eo eosdem ad veridicam attestacionem vicinorum et commetaneorum dicti opidi Pazthoh ceterorumque nobilium prescripti comitatus Hewesiensis, per formam communis inquisicionis fiendam, submittebat. Antefatus eciam procurator dictorum actorum, in verificacionem accionis sue prenotate, eosdem in premissis modo simili ad ipsam communem inquisicionem nobis legitime requirendam benevole committebat; ad quam faciendam noster et vester homines necessario transmitti debebant. Pro eo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mitteretis hominem pro utrisque partibus unum et eundem, pro testimonio fidedignum. Quo presente, unus ex electis et iuratis nobilibus prescripti comitatus Hewesiensis, similiter pro utrisque partibus unus et idem, tanquam homo noster, quem illac ad id serie presencium accedere iusseramus, sedecimo die festi Beati Georgii martyris tunc venturi, ad locum sedis iudicarie prescripti comitatus Hewesiensis, vicinis et commetaneis dicti opidi Pazthoh nobilibusque conprovincialibus eiusdem comitatus Hewesiensis, per predictas partes inibi legitime convocatis et congregatis ac presentibus accedendo, primo ab eiusdem vicinis et commetaneis, tandemque a nobilibus conprovincialibus dicti comitatus Hewessiensis, ad fidem eorum Deo debitam fidelitatemque nobis et sacre corone nostre observandam, tacto dominice crucis signo prestandam, secundum formam prescripti generalis decreti nostri, seorsim et singillatim, partibus predictis et earundem procuratoribus tempore huiusmodi attestacionis semotis hinc procul et abiectis, more communis inquisicionis investigando, sub onere sedecim *marcarum gravium per comitem vel vicecomitem et iudicem nobilium pretacti comitatus Hewessiensis super illos, qui ad huiusmodi attestacionem faciendam venire, vel ibi attestari recusarent, auctoritate nostra regia ipsis in hac parte per presentes attributa, immediate et irremissibiliter exigendarum, de eo utrum prefatus Nicolaus de Pazthoh, una cum prefato Stephano, fratre suo carnali, sibi in*

hac parte adherente et societatem personali sua interessencia tenentem, assumptis secum prefatis nobilibus Georgio de Laposrew, Johanne et Michaelē de Therpes, ac providis Clemente Warkony, Mathia Wadnay, familiaribus ipsorum, manibus armatis et potenciariis ad prenarratam domum ipsorum actorum, in sepefato opido Pazthoh habitam, venientes ibique confractis domus eiusdem hostiis et tectis in parte depositis, eundem Matheum, iam tunc prefatorum Georgii, Simonis et Pauli de Werebel iobbagionem, captivaverint, a prefata vero domina Margaretha, consorte eiusdem Mathei, octo florenos auri, eotunc apud ipsam habitos, abstulerint et receperint, ipsumque Matheum captum ad prefatum castrum Haznos duci fecerint; ubi eundem ferro mancipatum et incarcerationum tandiw rigidius et immanius, ut potuissent, fame et siti cruciatum conservaverint et conservari fecerint, donec ipsorum placuisset voluntati; nec ipsum interim de ipsa captivitate emisserint, donec ab eodem unum vas vini et decem florenos auri in parata pecunia, necnon unum equum suum dictos viginti florenos valentem receperint, an ne, scirent, inquirerent et experirentur meram, plenam atque omnimodam certitudinis veritatem. Et post hec huiusmodi communis inquisicionis ac rescite veritatis premissorum, attestanciumque predictorum nobilium series, quomodo scilicet et qualiter ac sub quibuscunque formis verborum per quemlibet eorum singillatim fieret attestatum, cum propriis et possessionum attestancium nominibus, ut fieret expediens, ad octavas dicti festi Beati Georgii martyris legitime perdurandas eidem personali nostre presencie fideliter rescriberetis. A quibus quidem octavis festi Beati Georgii martyris discussio reportate seriei communis inquisicionis prenotate, seriebus litterarum nostrarum prorogotoriarum, ventillanda presentes octavas festi Beati Michaelis archangeli dilative attigisset. Ipsi itaque octavis instantibus, prefatus Paulus de Pelen, pro antefatis Mattheo Tholyntha, et domina Margaretha, actoribus, cum nostris ab una, ac Andreas de Darocz pro prefatis Nicolao de Pazthoh ac Johanne et Michaelē de Therpes, nec non Georgio de Laposrew modo simili cum nostris, et pro antefato Stephano de eadem Pazthoh, in causam attractis, cum vestris procuratoriis litteris partibus ex altera, in eandem nostram personalem regressi presenciam, litteras

máj. 1.

1489. okt. 6.

vestras super premissa communi inquisitione rescripcionales idem procurator dictorum actorum examini et discussioni predictae nostre personalis presencie presentavit hunc tenorem continentes: Serenissimo principi et domino domino Mathie, Dei gracia Hungarie, Bohemie etc. regi, ducique Austrie, domino ipsorum gracioso capitulum ecclesie Agriensis oraciones in Domino perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas, quod cum nos honore, quo decuit, receptis litteris vestre serenitatis adiudicatoriis, modum et formam vestre iudicarie deliberacionis in se exprimentibus, super quadam communi inquisitione pro parte providi Mathie Tholyntha de Pazthoh et domine Margarethe, consortis eiusdem, contra egregios Nicolaum et Stephanum de eadem Pazthoh, ac Johannem et Michaellem (így) Therpes de Iwagh, necnon Georgium de Laposrew, castellanum de Haznos, emanatis et confectis, nobisque preceptorie directis, quas capite sigilli nostri consignari facientes, eidem vestre in specie remisimus serenitati, iuxta quarum continencias una cum Francisco de Iwand, electo et iurato nobili comitatus Hewessiensis, uno et eodem pro utrisque partibus, tanquam vestre serenitatis homine, unum e medio nostri, videlicet honorabilem magistrum Ambrosium de Wary, sociumque et concanonicum nostrum, unum et eundem hominem nostrum, similiter pro utrisque partibus, presente tamen honorabili magistro Andrea de Aranyas, modo simili socio et concanónico nostro, et cum eisdem nostro et vestre serenitatis hominibus in huiusmodi execucione consedente ibidem, qui per importunam petitionem memorati Nicolai de Pazthoh, litteris vestre serenitatis adiudicatoriis pro parte dicti Nicolai emanatis, per magistrum Matheum de Wary, consimiliter socium et concanonicum nostrum, divisorem videlicet viarum executoriarum, ex inadvertencia eidem magistro Andree datis, illac accessisset, ad ea, que in eisdem litteris vestre serenitatis adiudicatoriis continentur, fideliter peragenda nostro pro testimonio fidedignum duxissemus transmittendum. Tunc iidem exinde ad nos reversi, depositis prius per eos iuramentis in huiusmodi execucione de servata iusticia nobis uniformiter retulerunt: Quomodo ipsi, secundo die festi Beati Georgii martyris proxime preteriti, ad possessionem Werpleth nuncupatam, locum scilicet sedis iudicarie prefati comitatus Hewessiensis, vicinis et commetaneis opidi Pazthoh

predicti, nobilibusque conprovincialibus eiusdem comitatus Hewesiensis, per predictas partes modo subscripto inibi legitime convocatis et congregatis, accessissent. Ibique idem electus et iuratus nobilis, tanquam homo vestre serenitatis, antelato nostro testimonio presente, primo ab eisdem vicinis et commetaneis, tandemque a nobilibus conprovincialibus dicti comitatus Hewesiensis, ad fidem eorum Deo debitam, fidelitatemque vestre serenitati et sacre vestre corone observandam, tacto dominice crucis signo prestitam, secundum formam generalis vestri novi decreti, seorsim et singillatim, partibus predictis et eorum procuratoribus tempore huius attestacionis semotis hinc procul et abiectis, more communis inquisitionis investigando de eo, utrum prefatus Nicolaus de Pazthoh, una cum prefato Stephano, fratre suo carnali sibi in hac parte adherente et societatem personali sua interessencia tenente, assumptis secum prefatis nobilibus Georgio de Laposrew, Johannem (így) et Michaellem (így) de Therpes, ac providis Clemente Warkany, Mathia Wadnay, familiaribus ipsorum, manibus armatis et potenciariis ad domum ipsorum actorum, in sepefato opido Pazthoh habitam, veniendo, ibique confractis domus eiusdem hostiis et tectis in parte depositis, eundem Matheum, iam tunc egregiorum Georgii, Simonis et Pauli iobbagionem captivaverint; a prefata vero domina Margaretha, consorte eiusdem Mathei, octo florenos auri eotunc aput (így) ipsam habitos abstulerint et receperint, ipsumque Matheum captum ad prefatum castrum Haznos duci fecerint; ubi eundem ferro mancipatum et incarceratum tamdiu rigidius et immanius, ut potuissent, fame et siti cruciando conservaverint et conservari fecerint, donec ipsorum placuisset voluntati; nec ipsum interim de ipsa captivitate emisierint, donec ab eodem unum vas vini et decem florenos auri in parata pecunia, necnon unum equum suum, viginti florenos valentem, receperint, anne, talem de premissis scivissent et inquisissent certitudinis veritatem. Quorum dicta et attestaciones iidem noster et vestre serenitatis homines nobis in scriptis presentarunt per hec verba: Testes pro parte prenominati Mathei Tholynta recepti: Item primus testis Laurencius de Doroghaza commetaneus cum iuramento fassus est, quod Matheus Tholynta pro tunc fuit iobagio nobilium Georgii, Simonis et Pauli de Werebel, dum et quando egregii Nicolaus et

Stephanus de Pazthoh captivassent et captum ferratumque ad castrum Haznos adduci fecissent, ibique in carcerem reclusissent et tenuissent; et eciam scit, quod equum unum ipsius iam dicti Mathei ab eodem abstulissent; tandem eciam scit, tectum eiusdem domus solvisse et hostium domus confregisse; postremo idem dicit, quod Nicolaus et Stephanus de Pazthoh tunc ipsis cum suis familiaribus personaliter interfuissent. Item Nicolaus de Bodonhaza commetaneus fassus est, quod Nicolaus et Stephanus de Pazthoh personaliter cum suis familiaribus nobilibus et ignobilibus, videlicet Georgio de Laposrew, Johanne et Michaelae de Therpes adherendo et ad domum actorum transmisissent et eundem captum et ferratum ad castrum ipsorum, Haznos vocatum, abduxissent et in carcerem imposuissent; cetera ignorat. Item Georgius Mwslay commetaneus cum iuramento fassus est, quod pro tunc Matheus Tholyntha, quando captus per Nicolaum et Stephanum de Pazthoh fuisset, iobagio Georgii, Simonis et Pauli de Werebel exstitisset; eciam scit uti captum ad castrum ipsorum Haznos abduxissent et ibique carceratum tenuissent; cetera ignorat. Item Georgius de Zenth Marya Maior conprovincialis cum iuramento fassus est omnes articulos auditu. Item Nicolaus de Zenth Marya conprovincialis cum iuramento fassus est, omnes articulos audivisse tantum. Item Stephanus Iwandi commetaneus eius cum iuramento fassus est, quod pro tunc Matheus Tholyntha fuit iobagio nobilium Georgii, Simonis et Pauli de Werebel, dum et quando per Nicolaum et Stephanum de Pazthoh captus ad castrum ipsorum Haznos adductus fuisset; cetera fatetur audivisse tantum. Item Michael Pazthoy frater condivisionalis ipsorum Nicolai et Stephani Pazthoy, cum iuramento fassus est, quod Matheus Tholyntha pro tunc fuit iobagio nobilium Georgii, Simonis et Pauli de Werebel, quando per (igy) Nicolaus et Stephanus cum suis familiaribus ipsum actorem captivaverint et captum ad castrum ipsorum Haznos adduxerint; cetera dixit audivisse tantum. Item Jacobus Mwslay commetaneus familiaris nobilium de Werebel cum iuramento fassus est, quod Matheus Tholyntha pro tunc fuit iobagio nobilium de Werebel, quando per Nicolaum et Stephanum captus exstitit; tandem scit tectum et hostium domus per dictos Nicolaum et Stephanum de Pazthoh confregisse ac eisdem idem decem florenos

per pactum solvisse; de vase vini auditu dicit tantum. Ceterum etiam equum unum ipsius Mathei per eosdem Nicolaum et Stephanum ab eodem abstulisse. Item Nicolaus Mwslay commetaneus cum iuramento fassus est, quod Matheus Tholyntha eo tempore fuit iobagio nobilium Georgii, Simonis et Pauli de Werebel, dum et quando per egregios Nicolaum et Stephanum de Pazthoh captus extitit; cetera dicit audivisse tantum. Item Valentinus Lipthay de Kysfalwd conprovincialis cum iuramento fassus est, Matheum Tholyntha captum audivisse tantum; alios articulos ignorat. Item Benedictus Iwandi conprovincialis cum iuramento fassus est, Matheum Tholyntha captum audivisse tantum. Item Benedictus de Kysfalwd conprovincialis cum iuramento fassus est, quod dum et quando Nicolaus et Stephanus de Pazthoh predictum actorem captivassent, et tectum ac hostia domus confregisse bene sciret; cetera dicit audivisse tantum. Item Urbanus Fyghedy, iudex nobilium comitatus Hewesiensis, conprovincialis cum iuramento fassus est, omnes articulos actorum ab aliis audivisse tantum. Item Stephanus Lyphay de Kysfalwd conprovincialis cum iuramento fassus est, scire Matheum Tholyntha per Nicolaum et Stephanum de Pazthoh captum exstitisse; cetera dicit audivisse tantum. Item Dionisius Fyzesy conprovincialis cum iuramento dixit, omnes articulos actorum audivisse tantum. Item Valentinus Thombolth de Wezeken conprovincialis cum iuramento fassus est, omnes articulos actorum audivisse. Item — Kwrthy, iudex nobilium comitatus Hewesiensis, conprovincialis cum iuramento fassus est, quod Nicolaus et Stephanus de Pazthoh personaliter cum suis familiaribus, videlicet Johanne et Michaeli de Therpes, ad domum iam dicti actoris manibus armatis, irruissent, et hostia ac tectum domus confregissent et ipsum Matheum actorem captivassent, captumque ad castrum ipsorum Haznos adduxissent; preterea fassus est, quod quando Matheus Tholyntha captus fuisset, eotunc iobagio nobilium de Werebel exstitisset; cetera dixit omnes acciones audivisse tantum. Item Andreas de Markhaza commetaneus cum iuramento dicit, omnes acciones audivisse tantum. Item Philippus Kormos de Fywzes conprovincialis cum iuramento dixit, de proprio ore familiaris Nicolai de Pazthoh, nomine Michaelis de Therpes, audivisse, quod idem familiaris cum domino suo, videlicet Nicolao de dicta

Pazthoh, Matheum Tholyntha simul captivassent; cetera ignorat. Item Michael Kekedy conprovincialis cum iuramento fassus est, quod egregius Nicolaus et Stephanus de Pazthoh cum suis familiaribus, videlicet Johanne et Michaele de Therpes nobilibus ad domum sepedicti actoris irruissent, et confractis tectis hostiis domus eiusdem actoris, eundem captum ad castrum ipsorum Haznos duxissent, ibique in carceribus reclusum donec non emisissent, quousque ab eodem decem florenos auri, vas vini et unum equum extorsissent; postremo dixit pro tunc Matheum Tholyntha fore iobagionem nobilium Georgii, Simonis et Pauli de Werebel, dum et quando captus fuisset; ceterum dicit audivisse, quod a consorte ipsius actoris octo florenos recepissent et abstulissent. Item Georgius Minor de Zenth Marya conprovincialis cum iuramento dixit, omnes acciones audivisse tantum. Item Sebastianus Pozogy conprovincialis cum iuramento dixit, omnes acciones audivisse tantum. Item Valentinus Zolathy conprovincialis cum iuramento fassus est, premissa audivisse tantum. Item Dominicus Konkol de Fyged conprovincialis cum iuramento fassus est, omnes acciones audivisse tantum. Item Anthonius de Zalok conprovincialis cum iuramento dixit, audisse a proprio ore familiaris Nicolai, videlicet Michaelis de Therpes, quod Matheum Tholyntha de voluntate dominorum ipsorum captivassent. Item Mathias Wechy de Fyged conprovincialis cum iuramento dixit, omnes acciones audivisse tantum. Item Johannes Lengendi conprovincialis cum iuramento dixit, scire captivitatem Mathei Tholyntha per egregios Nicolaum et Stephanum de Pazthoh extitisse; cetera dicit audivisse. Item Benedictus Magnus de Zolath conprovincialis cum iuramento fassus est, omnes acciones audivisse tantum. Item Benedictus Wechy de Zalok conprovincialis cum iuramento fassus est, omnes acciones audivisse tantum. Item Andreas Kozardi, familiaris nobilium de Werebel, conprovincialis cum iuramento fassus est, quod quando actor fuit captus per Nicolaum et Stephanum de Pazthoh, pro tunc fuit iobagio nobilium de Werebel; tandem dixit, scire eundem, confractis tectis et hostiis domus, captum ipsum actorem ad castrum Haznos duxisse, ibique ferro mancipatum donec non emisissent, quousque ab eodem decem florenos extorsissent; postremo fassus est, quod equum tempore

captivitatis ipsius actoris abstulissent et eundem super equum egregiorum de Pazthoh ad castrum ipsorum Haznos duci fecissent. Item Emericus Pathaky cum iuramento fassus est, quod captivitas Mathei, sepedicti actoris, per egregios Nicolaum et Stephanum cum suis familiaribus, videlicet Michaelē et Johanne de Therpes, noctis in silencio facta extitisset, et eodem tempore idem actor iobagio dominorum de Werebel fuisset; tandem dixit, uti Nicolaus et Stephanus Pazthoy eundem actorem in captivitate existentem in decem florenis et uno vase vini pactaverint; cetera dixit audivisse. Item Johannes Zolathy, familiaris nobilium de Werebel, conprovincialis cum iuramento fassus est, quod tempore captivitatis ipsius actoris idem fuit iobagio nobilium Georgii et aliorum de Werebel; sed de aliis accionibus dixit audivisse tantum. Item Michael Mwslay, iudex nobilium comitatus Hewesiensis, cum iuramento fassus est, quod actor tempore captivitatis ipsius fuit iobagio nobilium de Werebel. Tandem consors dicti actoris dixit, abscidisse quandam bursam suam, cuius particulam corrigii per cingulum consortis pendentis vidisset per comitivam dominorum de Pazthoh laniatam; postremo dixit vidisse solucionem decem florenorum facta captivitate Nicolai et Stephani de Pazthoh, sed ex parte equi dixit nihil scire; ceterum vinum fassus est nondum persolvisset. Item Thomas Pathaky, familiaris nobilium de Werebel, commetaneus cum iuramento fassus est, quod actor tempore captivitatis ipsius fuit iobagio dominorum de Werebel; eciam scit, actorem captum fore in castro Haznos; tandem scit, quod Matheus (így) Tholyntha de captivitate non emisissent, quousque egregii Nicolaus et Stephanus de Pazthoh ab eodem decem florenos extorsissent. Ceterum dixit, equum scire abstulisse et de presenti ablatum teneri per Nicolaum et Stephanum. Item Mathias de Homok —, familiaris dominorum de Werebel, conprovincialis cum iuramento fassus est omnes acciones ex auditu. Item Michael de Darman conprovincialis cum iuramento dixit, omnes acciones audivisse tantum. Item Blasius Fewldesy familiaris nobilium de Werebel, conprovincialis cum iuramento fassus est, omnes acciones audivisse tantum. Secuntur testes pro parte Nicolai et Stephani de Pazthoh: Item primus testis Albertus Bodonhazy commetaneus iuratus et examinatus est, et fassus in hunc modum: Ut ipse neque scit, neque audivit quan-

tumque de omnibus accionibus, sed tamen scit, quod detinuerat semel Nicolaus Pazthensis Matheum Tholyntha, et recepit super eum centum florenos. Item Georgius Baso de Zenthersebeth commetaneus fassus est isto modo: Ut ipse scit, quando semel detentus fuerat per Nicolaum de Pazthoh memoratus Matheus Tholyntha, et super eundem centum florenos recepisset, et tunc erat iobagio Nicolai et Stephani de Pazthoh, cetera omnia ignorat. Item Bernaldus de Zenthersebet commetaneus fassus est ita, quod ipse scit pro certo, ut idem Nicolaus Pazthoy captivasset eundem Matheum Tholyntha et super eundem recepisset dictus Nicolaus de Pazthoh centum florenos; et scit, quod erat iobagio — — dominorum de Werebel. Alias acciones ignorat. Item Blasius de Poswaralya conprovincialis fassus est isto modo: Ut audivit, quod detinuisset Nicolaus de Pazthoh dictum Matheum Tholyntha et super eundem exegisset centum florenos, et tunc fuisset iobagio ipsius Nicolai Pazthohy; in aliis accionibus ipse est inscius. Item Jacobus Otvorachy de Bwja conprovincialis fassus est: Ut ipse audivit a dicto Matheo Tholyntha, ut Nicolaus Pazthoh detinuisset eum, et recepisset super eundem centum florenos et tunc fuisset iobbagio Nicolai Pazthohy; ceteras acciones ignorat. Item Lodovicus de Poswaralya conprovincialis fassus est, ut audivisset, quod Nicolaus de Pazthoh detinuerat dictum Matheum Tholyntha et super eum receperat florenos centum, et tunc fuisset iobagio eiusdem Nicolai de Pazthoh; alias acciones auditu fatetur. Item Blasius Kokay de Bwja conprovincialis fassus est: Ut ipse de istis accionibus omnino nihil scit; sed tamen fatetur scire, ut ipse Nicolaus de Pazthoh detinuerat dictum Matheum et super eum recepit centum florenos, et per se dictus Nicolaus fatetur detencionem Mathei et similiter recepcionem pecunie. Item Bernaldus de Bwja conprovincialis fassus est, et dicit, se scire, ut ipse Nicolaus de Pazthoh captivasset dictum Matheum Tholyntha et super eum receperat florenos centum; et tunc fuisset iobagio dicti Nicolai de Pazthoh. Alias acciones ipse testis ignorat omnino. Item Johannes de Zenth Ersebeth commetaneus fassus est: Ut ipse de accionibus prescriptis nihil sciret, neque audivisset; sed tamen fatetur scire, uti Nicolaus de Pazthoh detinuerat dictum Matheum Tholyntha et super eum recepisset centum florenos; et tunc

fuisset iobagio eiusdem Nicolai de Pazthoh et non dominorum de Werebel. Item Augustinus Beken de Mykofalwa vicinus fassus est: Ut audivit, quod idem Nicolaus de Pazthoh captivasset eundem Matheum Tholyntha et super eum recepisset centum florenos tanquam per proprium suum iobagionem; de accionibus autem, que continentur in litteris regie maiestatis, dicit se nihil scire. Item Franciscus de Istenmezeye conprovincialis fassus est, ita: Ut ipse nunquam diebus vite sue audivisset, solummodo in loco sedis iudicarie ex auditu fatetur, quemadmodum primus testis fassus est; de accionibus autem, contentis in litteris regie maiestatis, nihil scire dixit. Item Ambrosius Thoth de Bathor conprovincialis fassus est, se nihil penitus scire de accionibus. Ex una parte dicit, quod fuisset iobagio dominorum de Werebel; ex alia, ut fuisset iobagio domini Nicolai de Pazthoh. Quorum quidem communis inquisicionis ac rescite veritatis premissorum seriem, prout nobis per vestre serenitatis hominem et nostrum testimonium in scriptis fuerunt presentata, ad octavas festi Beati Georgii martyris legitime perdurandas, eidem vestre serenitati fideliter duximus rescribendam. Datum octavo die execucionis prenotate. Anno Domini Millesimo quadingentesimo octogesimo nono. Dehinc volens idem procurator prefatorum actorum prescriptam impignoracionem per Petrum, Nicolaum de Pazthoh eisdem actoribus, sub condicionibus et obligaminibus tempore eiusdem impignoracionis adiectis, factam fuisse declarare: quasdam litteras prefati capituli ecclesie Budensis impignoraticias patenter in papiro emanatas nostrum iudicarium produxit in conspectum, habentes hunc tenorem: Nos capitulum ecclesie Budensis memorie commendamus per presentes, quod egregius Nicolaus de Pazthoh coram nobis personaliter constitutus, onera et quelibet gravamina cunctorum fratrum, proximorum et consanguineorum suorum in se assumendo, sponte confessus est in hunc modum: Quomodo ipse, pro certis et arduis negociis suis expendendis, a provido Matheo Tholyntha dicto, iobagione suo, in opido Pazthoh residenti, causa mutui et sub spe restitutionis, centum florenos auri puri hungaricales recepisset et habuisset; de quorum rehabicione ipsum Matheum volens certum reddere et securum, tres sessiones suas iobagionales in predicto opido Pazthoh, in comitatu Hewesiensi existentes, habitas, puta unam, quam ipse Matheus

1489. māj. 1.

1489. māj. 2.

Tholyntha nunc inhabitaret, aliam desertam edificia habentem, in qua alias Michael Chalka resedisset, terciam vero similiter desertam, solummodo locum habentem, ubi dudum Blasius Dalnok commoratus fuisset, simulcum cunctis earum fructibus, proventibus et utilitatibus, quorumcunque nomine vocitatis, usque tempus redemptionis earum, prefato Matheo Tholyntha et domine consorti eiusdem pro pretactis centum florenis auri impignorasset, nostrique obligavit et impignoravit in conspectu, dictos Matheum et dominam eius consortem a statu iobagionatus tempus usque pretactum (absol)vendo tali modo: Ut ipsi Matheus et domina consors eius infra idem tempus censum aut taxam ordinariam, vel extraordinariam et munera aut aliqua sibi scilicet Nicolao de Pazthoh, aliisque predictis vel hominibus et officialibus eorum, ratione predictarum sessionum vel alia quacunque causa, nullomodo dare teneantur, nec ad obediendum quoquomodo astricti habeantur; assumendo nichilominus prefatus Nicolaus de Pazthoh predictos Matheum Tholyntha et dominam, eius consortem, in pacifico dominio predictarum sessionum et cunctarum utilitatum ipsarum, infra pretactum tempus redemptionis earundem, contra quoslibet impetitores protegere, tueri et defensare propriis suis laboribus et expensis. Quod si facere nollet, vel non curaret, vel predictos Matheum aut dominam eius coniugem ante tempus redemptionis dictarum sessionum ad aliquem censum solvendum aut victualia vel munera danda artaret, vel aliter turbaret: extunc ipse Nicolaus ultra pretactam summam florenis in ducentis auri puri contra predictos Matheum et dominam consortem suam eisdem dumtaxat persolvendis convincatur et convictus habeatur eo facto. Et quandocunque pretactus Nicolaus de Pasthoh dictas possessiones suas ab eodem Matheo Tholyntha redimere voluerit, ex tunc idem Matheus, rehabilitis prius dictis centum, centum florenos, rerum estimacione qualibet exclusa, eidem Nicolao remittere teneatur; hoc adiecto, quod dum et quando iamfatus Matheus Tholyntha prescriptas sessiones impignorare voluerit, liberam habeant, cui malunt, impignorandi facultatem. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum feria secunda proxima ante festum Beatarum Undecim Millium Virginum. Anno Domini Milleso quadringentesimo octuagesimo octavo. Quarum quidem litterarum modo premisso coram nobis presen-

tatarum exhibicionibus factis, tam dictus Paulus de Pelen prefatorum actorum, quam eciam antelatus Andreas de Darrocz prenominatorum in causam attractorum procuratores eisdem premissis per nos iudicium iusticieque complementum supplicarunt elargiri. Et quia premissae littere capituli ecclesie Budensis impignoraticie lucide declarare videbantur, qualiter prefatus Nicolaus de Pazthoh antedictas tres sessiones iobagionales, superius scilicet in accione pretactorum actorum specificatas, iuxta earundem litterarum impignoraticiarum continenciam, antedictis Matheo Tholyntha et domine Margarethe, consorti eiusdem, pro predictis centum florenis auri pignori obligasset, ipsosque in pacifico dominio earundem sessionum et cunctarum utilitatum earundem infra tempus redemptionis contra quoslibet impeditores protegere, tueri et defensare promississet, quod si facere nollet, vel non curaret, vel predictos Matheum et dominam Margaretham, consortem eiusdem, ante tempus redemptionis ad aliquem censum solvendum, aut victualia vel munera danda artaret, vel aliter turbaret: ex tunc ipse Nicolaus ultra prefatam summam florenorum in ducentis florenis auri contra pretactos Matheum et dominam, consortem suam, eisdem dumtaxat persolvendis convinceretur et convictus haberetur eo facto. Quod autem post huiusmodi impignoracionem antedictarum trium sessionum per ipsum Nicolaum de Pazthoh prelibatis Matheo et domine, consorti eiusdem, modo quo supra, factam, idem Nicolaus de Pazthoh contra prescripta sua obligamina eosdem Matheum et dominam, consortem suam, ipsum scilicet Matheum modo supradicto captivando et incarcerando, aliaque premissa in eum patrando, turbaverit, per attestaciones predictorum vicinorum et commetaneorum dicti opidi Pazthoh, nobiliumque conprovincialium, prefati comitatus Hewesiensis liquido comprobatum exstitisse reperiabatur. Quapropter, rationibus et causis ex premissis, prefatus Nicolaus de Pazthoh iuxta prescripta sua obligamina contra pretactos Matheum et dominam consortem suam in prenotatis ducentis florenis auri eisdem Matheo et domine consorti sue actoribus dumtaxat persolvendis et ultra hoc ad porcionem iudiciariam in aliis quadringentis florenis, dupplo scilicet prefatorum ducentorum florenorum, lege regni nostri requirente, convinci et aggravari; preterea ex quo idem Matheus et domina consors sua, tempore premissae captivacionis eiusdem

Mathei, a dicta domina, consorte sua, pretactos octo florenos per prefatum Nicolaum de Pazthoh et suos complices antedictos ablato, et insuper idem Matheus seipsum de prefata captivitate non aliter, nisi prius pretactis decem florenis ac uno equo viginti florenos, nec non uno vase vini duodecim florenos auri valentibus ab ipso extortis et receptis dimissum fuisse proposuisse, et certi ex prefatis eciam attestantibus super his testificati fuisse ex premissis reperiuntur: ob hoc idem Matheus actor huiusmodi octo vel decem florenos, ac valorem prefatorum unius equi et unius vasis vini, iuxta premissam eorum estimacionem, in toto scilicet quinquaginta florenos auri facientem, suo et suorum coniuratorum, secundum regni nostri consuetudinem ad hoc sufficientem, iuramentis recuperare et recipere posse et debere, nobis ac prelati, baronibus, magistris, prothonotariis et ceteris sedis nostre iudicarie assessoribus agnoscebatur perspicue. Pro eo nos una cum eisdem prelati, baronibus, magistris, prothonotariis et ceteris nostris assessoribus, diligenti superinde habito tractatu, ac ipsorum usu consilio, prescriptas res, sive damna dictorum Mathei et domine, consortis sue, per eundem Matheum per alias litteras nostras modo predicto recuperare et recipere debere decernentes; prefatum vero Nicolaum de Pazthoh secundum prescripta sua obligamina in prefatis ducentis florenis auri eisdem Matheo et domine, consorti sue, ut premissum est, dumtaxat persolvendis, et predictis aliis quadringentis florenis dupplo, ut dictum, eorundem ducentorum florenorum nostre iudicarie porcioni debentibus convictum et aggravatum fore decernentes et committentes. Quia autem idem Nicolaus de Pazthoh de ipsa nostra porcione iudiciaria, videlicet prefatis quadringentis florenis nobis satis fecit: ideo nos super huiusmodi nostra iudiciaria porcione eundem Nicolaum de Pazthoh quitum et expeditum reddentes et committentes, fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo presente Albertus de Pelen, aut Paulus de Ormand, vel Michael de Polkarth, sive Bartholomeus Salathielis de de Mwlyad, seu Emericus de Myley, sive Benedictus de Ibafalva, curie nostre notarii, aliis absentibus homo noster, de curia nostra regia per nos ad id specialiter transmissus, ad facies iurium possessionariorum prelibati Nicolai de Pazthoh, vicinis et commetaneis eorundem

universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, habita prius legitima earundem reambulacione et condigna estimacione, et primo de rebus et bonis mobilibus eiusdem Nicolai, et tandem, si necesse fuerit, de iuribus possessionariis tot et tantum, quot videlicet et quantum se ad valorem prescriptorum ducentorum florenorum auri extendere videbuntur separative excidenda, manibus dictorum actorum det, assignet statuaturque titulo pignoris possidenda, contradiccione prefati Nicolai de Pazthoh et aliorum quorumlibet previa ratione non obstante. Et posthec huiusmodi possessionarie reambulacionis, estimacionis, titulo pignoris statucionis, rerumque et bonorum ablacionis seriem, ut fuerit expediens, ad octavas festi Beati Georgii martyris nunc venturas legitime perdurandas eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Bude, tricesimo quarto die octavarum festi Beati Michaelis archangeli predictarum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo octogesimo nono.

1490. máj. 1

1489. nov. 8.

Hátára ez van írva: Fidelibus nostris capitulo ecclesie Agriensis pro provido Matheo Tholintha de Pazthoh et domina Margaretha, consorte eiusdem, contra egregium Nicolaum de eadem Pazthoh, super quadam possessionaria reambulacione, estimacione, titulo pignoris statucione, rerumque et bonorum ablacione per nostrum et vestrum homines modo infrascripto fienda. Cuius series ad octavas festi Beati Georgii martyris nunc venturi legitime perdurandas est reportanda ad iudicem.

1490. máj. 1.

XVI. századi kéz a hátára még ezt írta: Electus et iuratus nobilis homo regius de curia missus magister Albertus de Pelen noster, magister Ambrosius de Zygligeth concanicus noster. Execucio facta est in dominica Invocavit, presentibus egregiis Johanne et Dominico de Pazthoh, Michaelle, Jacobo et Nicolao de Musla, Andrea de Kozard, vicinis et cometanais; contradiccione quorumlibet non obstante, statuta est porcio possessionaria Nicolai Pazthoh in eadem Pazthoh habita, simul cum cunctis suis utilitatibus, etc., et nonis vinorum, etc., dempta una sessione iobagionali, in qua nunc quidam Georgius de Laposryw resideret, quam videlicet sessionem idem ipse Nicolaus de Pasthoh eidem Georgio ante litis inchoacionem impignorasset.

1490. febr. 28.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,441. sz.

CXI.

Eger. 1490. márczius 15.

Az egri káptalan jelenti, hogy Szigligeti Ambró káptalani küldött és Pilini Albert királyi ember Tholyntha Mátét beiktatták azon birtokrészekbe, melyeket Pásztói Miklós ennek 200 aranyforintért zálogosított el.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, tenore presencium significantes, quibus expedit, universis: Quod

cum nos summo cum honore receptis litteris serenissimi principis domini Mathie, Dei gracia Hungarie, Bohemie, etc. regis, ducisque Austrie, domini nostri generosi, adiudicatoriis, modum et formam sue iudicarie deliberacionis in se exprimentibus, super quadam possessionaria reambulacione, estimacione et titulo pignoris statucione, rerum et bonorum ablacione, pro parte providi Mathei Tholyntha de Pazthoh et domine Margarethe consortis eiusdem, contra egregium Nicolaum de Pazthoh emanatis et confectis, nobisque preceptorie directis, quas capite sigilli nostri consignari fecimus, iuxta earundem continenciam, una cum nobili magistro Alberto de Pelen, homine ipsius domini nostri regis, litteris in eisdem adiudicatoriis inter alios homines eiusdem nominatim conscriptos expresso, per eundem de curia sua regia ad infrascripta specialiter transmissio, nostrum hominem, videlicet honorabilem magistrum Ambrosium de Zegligeth, socium et canonicum nostrum, unum e medio nostri, ad ea, que in eisdem litteris adiudicatoriis continentur, fideliter peragenda, nostro pro testimonio duxissemus transmittendum. Tunc iidem exinde ad nos reversi, depositis prius iuramentis in huiusmodi execucionem de servata iusticia, nobis uniformiter retulerunt: Quomodo ipsi in

1490. febr. 28. dominica Invocavit proxime preterita ad faciem possessionis Pazthoh predictae, consequenterque totalis porcionis possessionarie memorati Nicolai de Pazthoh in eadem habite, vicinis et commetaneis eiusdem, et precipue Johanne et Dominico de Pazthoh predicta, ac Michaele, Jacobo et Nicolao de Mwsla, necnon Andrea de Kozard, inibi legitime convocatis et presentibus accessissent; ibique idem homo ipsius domini nostri regis, antelato nostro testimonio presente, eodem die, habita prius legitima reambulacione et condigna estimacione, nullisque rebus et bonis annotati Nicolai de Pazthoh mobilibus repertis, de iuribus possessionariis ipsius Nicolai prescriptam totalem porcionem eiusdem, in dicta possessione Pazthoh habitam, dempta una sessione iobagionali, in qua nunc quidam Georgius de Laposrenw resideret, quam videlicet sessionem ipse Nicolaus de Pazthoh eidem Georgio ante litis inchoacionem impignorasset, simul cum cunctis eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibusbet, terris scilicet arabilibus et pratis, necnon nonis vinorum, frugum et bladorum ad eandem porcionem

spectantibus et pertinere debentibus, pro prescriptis ducentis florenis auri excidentibus, eandem manibus dictorum actorum dedisset et assignasset statuissetque eisdem titulo pignoris possidendam, contradiccione prefati Nicolai de Pazthoh et aliorum quorumlibet previa ratione non obstante. Datum sedecimo die diei executionis prenotate. Anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo.

1490. márcz. 15.

Hátára egykorú kézzel ez van írva: Pazthohj Mjkljos rezjet az egri kaptalan sententjaban kit zaz arany forjtert hata az kjralj emberjvel Toljntja Mate kjezjenjel.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,633. sz.

CXII.

Eger. 1490. márczius 29.

Az egri káptalan jelenti, hogy Szajoli István Tiribes birtokot, melyet Tari Rupert fia György nála négyszáz magyar aranyforintért zálogosított el, Verebéli Simonnak, Györgynek és Pálnak ugyanennyiért vettete zálogba.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod nobilis Stephanus de Zayol coram nobis personaliter constitutus, sponte et libere confessus est in hunc modum: Quomodo ipse, pro quibusdam suis necessitatibus, ipsum ad presens summe urgentibus, evitandis, totalem possessionem suam, Therebes vocatam, in comitatu Hewesiensi habitam, aput (így) manus suas per impignoracionem condam egregii Georgii, filii Ruperti de Thar, pro quadringentis florenis titulo pignoris existentem, simul cum eiusdem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, nemoribus, aquis, aquarum decursibus, molendinis, molendinorumque locis, vineis, vinearumque promontoriis et generaliter quarumlibet utilitatibus integritatum, ad eandem de iure spectantibus et pertinere debentibus, egregiis Simoni de Werebel, castellano istius castri Agriensis, ac Georgio et Paulo, fratribus eiusdem carnalibus, pro eadem summa pecuniarum, pro qua videlicet aput (így) ipsum haberentur, utputa pro quadringentis florenis auri puri hungaricalibus, boni et iusti ponderis, plene ab eisdem coram nobis levatis et receptis pignori

obligasset, obligavitque et impignoravit coram nobis, sub conditionibus articulisque et obligaminibus in aliis litteris nostris impignoratiis superinde confectis contentis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum feria secunda proxima post festum Annunciacionis Beati Marie Virginis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo.

Hátára XVI. századi kéz ezt írta: Zaylj Istvan wjetjetje zjaljagban Terebest negj zar arany forjntban Werebelj Sjmonnjak, Georgnek es Palnak egjezjen az faljut.

Hátán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,636. sz.

CXIII.

Eger. 1491. június 28.

Az egri káptalan jelenti, hogy Pásztói László fia István négyszáz magyar aranyforintért zálogba vetette Pásztó, Hasznos, Tepke és Bárkány határában eső birtokrészeit és a Hasznos folyón levő Sövényes malmot Verebéli Györgynek, Simonnak és Pálnak.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod egregius Stephanus, filius condam Ladislai de Pazthoh, coram nobis personaliter constitutus, sponte et libere confessus est in hunc modum: Quomodo ipse, pro quibusdam necessitatibus suis ipsum ad presens summe urgentibus evitandis, totales porciones suas possessionarias in possessionibus Pazthoh predicta et Haznos vocatis in Hewesiensi, ac Thepke et Barkon in Neugradiensi comitatibus existentes habitas, simul cum cunctis earum utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, nemoribus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, molendinorumque locis et generaliter quarumlibet utilitatum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad easdem de iure spectantibus et pertinere debentibus, demptis tamen domo et curia nobilitari in eadem Pazthoh habitis, ac terris arabilibus et pratis ad easdem spectantibus, item quoddam molendinum suum *sewenyes* nuncupatum in fluvio, Haznos vocato, in territorio ipsius possessionis Haznos decurrenti, adiacens egregiis Georgio, Simoni et Paulo de

Werebel pro tricentis (így) florenis auri puri hungaricalibus boni et iusti ponderis plene, ut dixit, ab eisdem levatis et receptis pignori obligasset, obligavitque et impignoravit coram nobis eo modo: Quod dum et quando idem Stephanus de Pazthoh prescriptas porciones suas possessionarias et dictum molendinum ad se redimere posset et valeret: ex tunc iidem Georgius, Simon et Paulus rehabitis prius pretactis tricentis (így) florenis auri, rerum estimacione quarumlibet seclusa, easdem et idem remittere debeant et teneantur. Assumpmendo nichilominus ipse Stephanus de Pazthoh antelatos Georgium, Simonem et Paulum in pacifico dominio prescriptarum porcionum possessionariarum et molendini infra tempus redempcionis earundem contra quoslibet causidicos, impetitores et actores protegere, tueri et conservare propriis suis laboribus et expensis. Harumstrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in Vigilia festi Sanctorum Petri et Pauli apostolorum. Anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo primo. 1491. jún. 28.

Hátán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,736. sz.

CXIV.

Buda. 1492. márczius 1.

Báthory István országbíró jelenti, hogy Pásztói László, saját állítása szerint, Verebélyi Simontól oly föltétel alatt kölcsönzött nyolczvan aranyforintot, hogy ha a visszafizetés napját nem tartja meg, akkor Verebélyi Simon zálogba veheti az ő pásztói birtokrészét.

Nos comes Stephanus de Bathor, iudex curie serenissimi principis domini Wladislai, Dei gracia regis Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc., marchionisque Moravie, necnon Wayvoda Transsylvanus et comes Siculorum, memorie commendamus, quod egregius Ladislaus de Pazthoh coram nobis personaliter constitutus, est sponte confessus in hunc modum: Quomodo ipse, pro quibusdam suis necessitatibus ipsum ad presens summe urgentibus expediendis, ab egregio Symone de Werebel, nomine veri mutui et sub spe restitutionis, octoginta florenos auri recepisset et accomodasset, quos eidem ad festum Penthecostes proxime venturum plene et 1492. jún. 10.

integre reddere et persolvere assumpsisset, immo assumpsit coram nobis hoc modo: Ut si ipse Ladislaus de Pazthoh ad dictum festum Penthecostes dictos octoginta florenos auri prefato Symoni de Werebel plene et integre reddere et persolvere nollet, non posset, aut non curaret quoquomodo, extunc elapso ipso festo
1492. jún. 10. Penthecostes, solucionis videlicet termino, idem Symon de Werebel medietatem porcionis dicti Ladislai de Pazthoh possessionarie, in eodem opido Pazthoh predicto, in comitatu Hewesiensi existentis habite, pariter cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet pro se occupandi et tamdiu, quosque eidem per prelibatum Ladislaum de Pazthoh de huiusmodi octoginta florenis auri satisfactum fieret quoad plenum, titulo pignoris tenendi et possidendi omnimodam habeat potestatis facultatem, testimonio presencium mediante.
1492. márcz. 1. Datum Bude, feria quinta proxima post festum Beati Mathie Apostoli. Anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo.

Hátán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,803. sz.

CXV.

Eger. 1492. ápril 18.

Az egri káptalan jelenti, hogy Pásztói László fia István Pásztón levő birtokrészét három, majd négyszáz aranyforintért zálogosította el Verebélyi Simonnak, Györgynek és Pálnak.

Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod egregius Stephanus, filius condam Ladislai de Pazthoh, coram nobis personaliter constitutus, dixit et sponte confessus est in hunc modum: Quomodo ipse quadam necessitate constitutus, in et ad totalem porcionem suam possessionariam, in eadem possessione Pazthoh, in comitatu Hewesiensi existentem habitam, alias median-
tibus aliis litteris nostris impignoraticiis superinde confectis, egregiis Simoni de Werebel, administratori proventuum episcopatus Agriensis, ac Georgio et Paulo, fratribus eiusdem carnalibus, in et pro tricentis florenis auri pignoris titulo impignoratam, rursus et iterum ab eisdem centum florenos auri recepisset. Ideo eandem porcionem possessionariam iam in toto pro quadringentis florenis auri puri

hungaricalibus, boni et iusti ponderis, plene, ut dixit, ab eisdem levatis et receptis, eisdem Simoni, Georgio et Paulo de Werebel pignori obligasset, obligavitque et impignoravit coram nobis sub condicionibus, articulis, clausulis et obligaminibus in prescriptis aliis litteris nostris impignoraticiis contentis. Harum nostrarum vigore et testiomio litterarum mediante. Datum feria quarta proxima post Dominicam Ramispalmarum. Anno Domini Millesimo quadringen-

1492. Apr. 18.

Hátára két különböző kéz a XVI. században ezt írta: Stephani (igy) de Paztoh pro florenis tricentis aranjjal forjert wjetete zjaljagban Werebelj Sjonnak, Georgnek, Pálnak Paztjobelj rzejjet.

Hátán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,832.

CXVI.

Buda. 1492. szeptember 2.

*II. Ulászló király az egri káptalant utasítja, hogy Verebéli Simont, Györgyöt és Pált Pásztói Jánosnak, Miklósnak és István-
nak összes, Pásztói Lászlónak meg felényi birtokrészeibe beiktassa
Pásztón.*

Wladislaus, Dei gracia rex Hungarie et Bohemie, etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie Agriensis salutem et graciam. Dicitur nobis in personis fidelium nostrorum egregiorum Symonis, Georgii et Pauli de Verebel, quomodo ipsi in dominium totalium porcionum possessionariorum egregiorum Johannis, Nicolai et Stephani de Pazthoh ac medietatis porcionis similiter possessionarie Ladislai de eadem in eadem Pazthoh habitare, ipsos certo iuris titulo concernencium, legitime vellent introire. Super quo fidelitati vestre harum serie firmiter precipimus et mandamus, quatinus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo presente, Jacobus vel Ladislaus de Musla, aut Matheus de Apch, sive Ladislaus de Iwan, aliis absentibus homo noster ad faciem dicti oppidi Pazthoh, consequenterque dictarum porcionum possessionariorum in eodem habitare, vicinis et commetaneis eorundem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, introducat prefatos Symonem, Georgium et Paulum de Werebel in dominium earun-

dem statuatque easdem eisdem iure ipsis incumbenti perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatos exponentes ad terminum competentem nostram personalem in presenciam, rationem contradiccionis eorundem reddituros. Et posthec huiusmodi introductionis et statucionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui feurint, vicinorumque et commetaneorum, qui premissae statucioni intererunt, nominibus terminoque assignato, ut fuerit expediens, eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Bude, die dominico proximo post festum Beati Egidii abbatis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo.

1192. szept. 2.

Hátára ez van írva: Fidelibus nostris capitulo ecclesie Agriensis pro egregiis Symone, Georgio et Paulo de Werebel introductoria et statutoria.

Zárlatán pecséttel.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 19,883. sz.

CXVII.

Buda. 1493. február 1.

II. Ulászló király az egri káptalant utasítja, hogy Verebéli Györgyöt, Simont és Pált Tiribes birtokba s a pásztói és hasznosi birtokrészekbe beiktassa.

Ezen kötetben: Oklevéltár CXVIII. sz. okl.

CXVIII.

Eger 1493. márczius 11.

Az egri káptalan jelenti, hogy II. Ulászló király parancsa értelmében Verebéli Györgyöt, Simont és Pált Tiribes birtokba ellenmondás nélkül beiktatta; de a pásztói és hasznosi birtokrészekbe iktatásnál Pásztói Domokos és János ellenmondott.

Serenissimo principi domino Wladislao, Dei gracia regi Hungarie et Bohemie, etc. domino ipsorum gracioso, capitulum ecclesie Agriensis oraciones in Domino perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas, nos eiusdem vestre serenitatis introductorias

et statutorias nobis preceptorie directas summo cum honore recepisce in hec verba: Wladislaus, Dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc., fidelibus nostris capitulo ecclesie Agriensis salutem et gratiam. Dicitur nobis in personis fidelium nostrorum egregiorum Georgii, Simonis et Pauli de Werebel, quomodo ipsi in dominium possessionis Terebes ac certarum porcionum in oppido Pazthoh et possessionis Haznus, omnino in comitatu Hewesiensi existencium habitarum, ipsos titulo pignoris concernencium, legitime vellent introire, lege regni nostri requirente. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo presente, Ladislaus Iwany, vel eo absente Sigismundus Zaloky homo noster regius, ad facies prescriptarum possessionis ac porcionum possessionariarum vicinis et commetaneis earundem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo, introducat prefatos Georgium, Simonem et Paulum in dominium earundem, statuaturque eandem possessionem Therebes ac porciones in dicto oppido Pazthoh et possessione Haznus habitas eisdem Georgio, Simoni et Paulo Werebely, premissis iure ipsis incumbenti, possidendas, si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatos Georgium Simonem et Paulum ad terminum competentem nostram personalem in presentiam rationem contradiccioni eorum reddituros. Et posthec huiusmodi introduccionis et statucionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premisse statucioni intererunt, nominibus terminoque assignato, ut fuerit expediens, eidem nostre personali presencie fideliter rescribatis. Datum Bude, in vigilia festi Purificacionis Beatissime Marie Virginis. Anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo tercio. Nos 1493. febr. 1. igitur mandatis ipsius vestre serenitatis obedire volentes, ut tene- mur, unacum prenominato Sigismundo Zaloky, homine eiusdem vestre serenitatis, nostrum hominem, videlicet honorabilem magistrum Valentinum de Galambfalwa, socium et concanonicum nostrum, e medio nostri, ad premissam statucionem faciendam, nostro pro testimonio duximus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt, quomodo ipsi in festo Beati Mathie apostoli proxime preterito ad facies prescriptarum posses- 1493. febr. 24.

sionis Therebes ac porcionum possessionariarum, in dictis oppido et possessione Haznos habitarum, vicinis et commetaneis eorum universis inibi legitime convocatis et presentibus accessissent, ibique statucione pretacte possessionis Therebes, iuxta continenciam aliarum litterarum nostrarum, nullo penitus contradictore apparente; sed dum prescriptas possessiones in prescriptis oppido et possessione habitas idem homo vestre serenitatis, antelato nostro testimonio presente, eodem die prememoratis Georgio, Simoni et Paulo Werebely, premissis iure ipsis incumbenti, possidendas statuere voluissent: tunc egregii Dominicus et Johannes de Pazthoh illic adherentes statucioni porcionis possessionarie Stephani de eadem Pazthoh in eadem Pazthoh, necnon trium sessionum iobagionalium per condam Nicolaum de Pazthoh alias circumspecto Matheo Tholynta in eadem Pazthoh impignoratarum, si et in quantum eedem porciones possessionarie ultra estimacionem prefatis exponentibus forent impignorate, item idem Johannes de Pazthoh statucionem porcionis possessionarie prefati condam Nicolai de Pazthoh, similiter in eadem Pazthoh existentis annotatis exponentibus pro certis iudiciorum gravaminibus statute ac cuiusdam porcionis possessionarie eiusdem Nicolai de Pazthoh in inferiori parte eiusdem oppidi adiacentis, quam alias idem Nicolaus dicto Johanni et tandem idem Johannes memoratis exponentibus impignorassent, necnon porciones possessionarie Ladislai de eadem Pazthoh in dicta possessione Haznos habite contradiccionis velamine obviassent et de illa summa pecuniarum, pro qua prescripte porciones possessionarie aput (így) sepedictos exponentes in pignore haberentur, satisfaccionem impendere paratum se retulisset, in uno sacculo certam quantitatem pecuniarum hic coram nobis ostendendo. Ob quam quidem contradiccionem, inhibicionem idem homo vestre serenitatis, ut prefertur, dicto nostro testimonio presente, eodem die, loco in predicto, memoratos Dominicum et Johannem de Pazthoh contra annotatos exponentes ad octavas festi Beati Georgii martyris vestre serenitatis personalem evocasset in presenciam, rationem contradiccionis eorum reddituros. Datum sedecimo die diei introductionis et statucionis prenotatarum. Anno Domini supradicto.

1493. febr. 24.
1493. máj. 1.
1493. márcz. 11.

Hátára ez van írva: Personali presencie regie maiestatis pro egregiis Georgio, Simone et Paulo de Werebel contra egregios Dominicum et Johannem de Pazthoh ad octavas festi Beati Georgii martyris nunc venturas evocacionis relacio.

Pasztjohy josagban iktjatja wollt zjaljagjosban Werebelj Georg, Sjmon, Pal magjat ;
eljenje montjak az Pasztjohyak.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra irt eredetije : Magyar országos levéltár Dl. 19,950. sz.

CXIX.

1494. február 24.

II. Ulászló király átírja Zsigmond királynak Pásztó város kiváltságait tartalmazó levelét.

Ezen kötetben : Oklevéltár CCXXXVI. sz. okl.

CXX.

Pozsony. 1496. márczius 16.

II. Ulászló király utastlja Heves vármegye hatóságát, hogy Verebéli Györgynek Pásztói Istvánnal szemben igazságot és jogorvoslatot szerezzenek.

Wladislaus, Dei gracia rex Hungarie et Bohemie, etc. fidelibus nostris comitibus, vicecomitibus et iudicibus nobilium comitatus Hewesiensis salutem et graciam. Exponitur maiestati nostre in persona fidelis nostri egregii Georgii de Werebel, qualiter egregius Stephanus de Pazthoh iobagiones ipsius exponentis sepius iam captivasset et captos in certa summa pecuniarum depactatus, ipsumque exponentem et familiares suos ad mortem persecutus et comminatus fuisset, et ex nunc persequeretur, aliisque gravaminibus et intolerabilibus damnis et iniuriis ipsum et iobagiones suos in dies afficere non cessaret, in preiudicium eiusdem et damnum manifestum. Et quia nos sicuti neminem regnicolarum nostrorum, sic neque ipsum exponentem in suis iustis iuribus per quempiam sic indebite opprimi volumus: fidelitati idcirco vestre harum serie firmissime committimus et mandamus, quatinus acceptis, vocatis vestri in presenciam partibus predictis, vel earundem legitimis procuratoribus, ad unum certum et brevem terminum, auditisque earundem propositionibus, allegacionibus et responsis, admissis eciam probabilibus documentis, eidem exponenti, ex parte dicti

Stephani de Pazthoh de et super omnibus oppressionibus, damnis et iniuriis eidem et iobagionibus suis illatis, merum iudicium et iusticiam ac satisfaccionis complementum facere et impendere debeatis et teneamini, — autem quo coram vobis iuri stare renituerit, maiestati nostre seriose rescribere curetis. Nos enim ex debito reg — officio providere et ipsum exponentem ac iobagiones suos, prout tenemur, ab illis turbacionibus et molestiis — — et intend — — Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Posonii, 1496. márcz. 16. feria quarta proxima post dominicam Letare. Anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto.

Hátára egykorúlag ez van írva: Ljazljo kiraly lewelje, meljet adjot wollt Werebelj Georgnek hogj Paztjohj Istvan az myt ujetjet neky az varmegye torueny zjerjent elwjegyezek.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban: Dl. 19,781. sz.

CXXI.

Vác. 1496. ápril 10.

A váczi káptalan jelenti, hogy a Verebéli György által Pásztói László és István ellen emelt hatalmaskodás ügyében a vizsgálatot megtartotta és a panaszt teljesen bebizonyítotttnak találta.

Serenissimo principi Wladislao, Dei gracia regi Hungarie, Bohemie, etc. domino ipsorum gracioso capitulum ecclesie Waciensis oraciones in filio Virginis gloriose perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas, nos litteras vestras inquisitorias nobis preceptorie directas summa cum reverencia recepissemus in hec verba: Wladislaus, Dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie Waciensis salutem et gratiam. Exponitur maiestati nostre in persona fidelis nostri egregii Georgii de Werebel, quomodo hiis superioribus annis egregius Ladislaus de Pazthoth totalem porcionem possessionariam, in eadem Pazthoh habitam, eidem exponenti, pro certa pecuniarum summa, impignorasset et ab illo tempore semper universos proventus eiusdem porcionis possessionarie pro se percepisset, prout etiam vina nonalia istius anni pro se recepisset, potencia mediante. Ceterum iudicem eiusdem exponentis in eadem Pazthoh per ipsum exponentem consti-

tutum cum familiaribus suis in domo sua propria usque ad mortem verberari fecisset. Preterea egregius Stephanus similiter de Pazthoh nobilem quondam Johannem Porkolab, eotunc provisorem eiusdem exponentis in eadem Pazthoh, in domo iudicis, preter omnem excessum ipsius Johannis Porkolab, usque ad mortem verberari fecisset, potencia mediante. Item prefatus Stephanus Pazthohy totales porciones possessionarias ipsius in possessionibus Pazthoh, Haznos, simulcum molendino Thepke et Barkan vocatis, alias per ipsum eidem exponenti impignoratas de manibus ipsius exponentis occupasset; de molendinoque prescripto universas fruges, eciam proprias ipsius exponentis exportari fecisset; incolasque et iobagiones earundem possessionum captivando, resque et bona ipsorum auferendo et minas eisdem imponendo, ne ad prefatum exponentem sub pena capitis attendere debeant, potencia mediante, in preiudicium et damnum dicti exponentis valdemagnum. Super quo fidelitati vestre harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum. Quo presente, Michael et Jacobus de Muslay, Johannes Doroghazy, Paulus Bodon de Bodonhaza, Ladislaus et Stephanus de Iwan, Michael de Thab, Andreas Kozardi, Nicolaus Pathaky, Thomas similiter Pathaky, Franciscus et Johannes similiter Pathaky de Chengerhaza, Thomas et Nicolaus de Mykotheleke, aliis absentibus homo noster, qui ab omnibus, quibus decens et opportunum fuerit, sciat, inquirat et experiatur meram, plenam atque omnimodam certitudinis veritatem, quam tandem nostre personali presentie fideliter rescribatis. Datum Posonii, feria quarta proxima post dominicam Letare.³ Anno Domini Millesimo quadingentesimo nonagesimo sexto. Unde nos mandatis eiusdem vestre serenitatis in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, unacum prefato Thoma de Mykotheleke, homine vestro regio, nostrum hominem, videlicet discretum Albertum presbyterum, rectorem altaris Beate Katherine virginis et martyris in dicta ecclesia nostra fundati, nostro pro testimonio fidedignum duximus concedendum. Qui exinde ad nos reversi, nobis consona voce retulerunt in hunc modum: Quomodo ipsi feria sexta proxima post festum Beati Ambrosii episcopi et confessoris proxime preteritum in comitatu Hewesiensi pariter procedentes, ab omnibus, quibus quibus (így) decens et opportu-

1496. márcz. 16.

1496. ápr. 8.

1496. ápr. 10. num fuisset, de premissis diligenter inquirendo, omnia premissa et quevis premissorum singula suo modo acta, facta et parata fore requisivissent, prout eidem vestre serenitati dictum extitisset tenorque litterarum vestrarum clare contineret prescriptarum. Datum tercio die dei inquisitionis prenotate. Anno Domini suprascripto.

Hátára ez van írva: Personali presencie regie maiestatis pro egregio Georgio de Werebel.

Per foltya lewel Paztohyak elljen Paztojohynak hazna el uetjelejert Werebelj Georg kjerestje.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 20,392. sz.

CXXII.

Verpeléth. 1496. ápril 11.

Daróczi Tamás Heves vármegye alispánja, Iváni László szolgabíró vizsgálata alapján, jelenti II. Ulászló királynak, hogy Pásztói László és István Verebélyi Györggyel szemben csakugyan hatalmaskodást követtek el.

Serenissimo principi et domino domino Wladislao, Dei gracia regi Hungarie et Bohemie, etc. domino ipsorum graciosissimo Thomas de Darocz, vicecomes et iudex nobilium comitatus Hewesiensis, servitium et promptitudinem famulatus perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas, nos litteras eiusdem vestre serenitatis inquisitorias nobis preceptorie directas summo cum honore recepisse in hec verba: Wladislaus, Dei gracia rex Hungarie et Bohemie, etc. fidelibus nostris comiti vel vicecomiti et iudici nobilium comitatus Hewesiensis salutem et gratiam. Exponitur maiestati nostre in persona fidelis nostri egregii Georgii de Werebel, qualiter hiis superioribus annis egregius Ladislaus de Pazthoh totalem porcionem suam possessionariam in eadem Pasthoh habitam eidem exponenti pro certa pecuniarum summa impignorasset et ab illo tempore semper universos proventus eiusdem porcionis possessionarie pro se percipi fecisset, prout eciam nonalia istius anni pro se recepisset, potencia mediante. Ceterum iudicem eiusdem exponentis in eadem Pasthoh per ipsum exponentem constitutum cum familiaribus suis in domo sua propria usque ad mortem verberari fecisset. Preterea

egregius Stephanus similiter de Pazthoh nobilem condam Johannem Porkolab, eotunc provisorem ipsius exponentis in eadem Pazthoh, in domo iudicis preter omnem excessum ipsius condam Johannis Porkolab usque ad mortem verberari fecisset, potencia mediante. Item prefatus Stephanus Pazthohy totales porciones possessionarias ipsius in possessionibus Pazthoh, Haznos, simul cum molendino Thepke et Barkan vocatis, alias per ipsum eidem exponenti impignoratas de manibus ipsius exponentis occupasset; de molendinoque prescripto universas fruges, eciam proprias ipsius exponentis exportari fecisset; incolasque et iobagiones earundem possessionum captivando, resque et bona ipsorum auferendo et minas eisdem imponendo, ne ad prefatum exponentem sub pena capitis attendere debeant, potencia mediante, in preiudicium et dampnum eiusdem exponentis valdemagnum. Super quo fidelitati vestre harum serie firmiter committimus et mandamus, quatinus unum vel duos ex vobis transmittatis, qui ab omnibus, quibus decens et opportunum fuerit, sciant, inquirent et experiantur meram, plenam atque omnimodam certitudinis veritatem; quam tandem nostre personali presencie rescribatis. Datum Posonii, feria quarta proxima post dominicam Letare. Anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto. Nos igitur mandatis eiusdem vestre serenitatis in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, unum ex nobis, videlicet Ladislaum de Iwan, iudicem nobilium, ad huiusmodi inquisitionis rescindendum, nostro pro testimonio fidedigno duximus transmittendum. Qui tandem idem ad nos reversus, nobis retulit eo modo: Quomodo ipse in dicto comitatu Hewesiensi procedendo, ab omnibus, a quibus decens et opportunum fuisset, nobilibus videlicet et ignobilibus, palam et occulte diligenter inquirens, omnia premissa et quevis premissorum singula sic facta fore et esse rescivisset, quemadmodum dictum extitisset vestre serenitati, tenorque litterarum suarum per omnia clare contineret prescriptarum. Datum in Werpleth, feria secunda post dominicam Quasimodo. Anno Domini supradicto.

1496. márcz. 16.

1496. ápr. 11.

Hátán XVI. századi írással ezt olvassuk: Werebelj Georg perljeltje az Paztjohjakjat zyaljagjos jozagja el fogljaljasyaert es solgay, jobagy wyerjesegeert, melj josag wollt Paztyohjon, Haznyoson es malmjay hjaznya es jobagj jowjedelmye el uyltjeljeert kjt reja bizonytot.

Zárlatán öt pecsét nyomával.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 20,391. sz.

CXXIII.

Pásztó. 1496. szeptember 29.

Pásztói Domokos, János és László megbékélnék Verebélyi Györggyel és száz forint birságot s esetleg még a kár megtérítését róják ki az egyesség megsértőjére.

Nos Dominicus, Johannes et Ladislaus de Paztoh significamus tenore presencium, quibus expedit: Quod rixas, causas quaslibet et controversias, hac tenus quas cum egregio domino Georgio de Werebel, pretextu molestacionis iobagionum, habuimus, sedavimus, concordavimus et in unionem pacis devenimus vinculo tali interserto, quod nos temporibus futuris, si id faceremus aut sineremus facere cum aliquibus nostris familiaribus, extunc id faciens convincatur in florenis centum puri auri; demum dampnum, quod inferrent aut facerent, supra vinculum interpositum solvere teneatur; hoc denique non pretermisso, quod si Andream Sephel verbo aut facto minatus quipiam aut minas pretextu antedictae controversionis et dispositionis inferrent, ex tunc in eisdem dictis centum florenis idem faciens convincatur; aut iobagionibus eiusdem dicti domini Georgii invadiatis et impignoraticis amplius niterentur facere aut facerent et molestarent, in eisdem dictis centum florenis id faciens convincatur vigore presencium litterarum nostrarum. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam sigillo nostro, quo quis nostrum utitur, proprio fecimus muniri. Datum in opido Paztoh, in festo Beati Michaelis archangeli. Anno Domini Millesimo quadingentesimo nonagesimo sexto.

1496. szept. 29.

Hátára XVI. századi kéz ezt írta: Werebelj Georg hogj meg bekjellt az zjaljogjos josag fogljaljasatjul waljo perrjul.

Három zöld viaszba nyomott gyűrűpecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 20,493. sz.

CXXIV.

Jászó. 1501. február 10.

Lukaházi Gergely Serkei Lorántfi Miklós és László nevében tiltakozik az ellen, hogy Kisfaludi Tar György és felesége, Fruzsina, Nagy-Kazinczon négy jobbágytelket akár örök-, akár zálog-birtokként megtartsanak, használjanak vagy másoknak eladjanak.

Nos Dominicus de Bathor, prepositus et conventus monasterii Beati Johannis Baptiste de Jazow, memorie commendamus, quod nobilis Gregorius de Lwkahaza, in personis egregiorum Nicolai et Ladislai, filiorum condam Thobie Loranthffy de Serke, nostram veniendo in presenciam, per modum protestacionis et inhibicionis nobis significare curavit in hunc modum: Quomodo prefatus Thobias Loranthffy, pater ipsorum protestancium, dum adhuc in humanis egisset, quasdam quatuor sessiones iobagionales, unam desertam et tres populosas in possessione, Naghkazyncz vocata, in comitatu Borsodiensi existenti, habitas, sine scitu consensuque et voluntate dictorum protestancium, nobilibus Georgio Thar de Kysfalwd et domine Frusinne, consorti eiusdem, producentis florenis obligasset et inscripsisset; ipsique Georgius et domina consors eiusdem in dominium earundem iam se introduci fecissent, in derogamen iurium ipsorum protestancium, dampnumque manifestum. Unde facta huiusmodi protestacione, prefatus Gregorius, ut prefertur, in personis dictorum protestancium, dominorum scilicet suorum, iamfatos Georgium Thar et dominam Frusinnam, consortem eiusdem, ab utensione perpetualique aut titulo pignoris occupacione et sibi ipsi statuifaccione, aut cuiquam ab qualicunque vendicione et inscripcione, usuque fructuum et quarumlibet utilitatum earundem percepcione, sew percipifaccione, alios eciam quoslibet utriusque sexus homines ab empcione et ad seipsos quoquomodo recepcione qualitercunque iam factis vel fiendis prohibuit et contradixit publice et manifeste coram nobis, testimonio presencium mediante. Datum in festo Beate Scolastice Virginis et martyris. Anno Domini Millesimo quingentesimo primo.

1501. febr. 10.

Pecsét nyomaival.

Papírra írt eredetije: Magyar országos levéltár: DL. 21,017. sz.

CXXV.

Buda. 1501. június 13.

*II. Ulászló király Rokováni Jánost küldi ki bírónak azon hatalmas-
kodás ügyében, melyet a pásztói apátság és Guthi Ország Zsig-
mond, Pásztói János, Mihály és Domokos, Verebéli György, Kazai
Gyulafi Ferencz és Széchi László pásztói jobbágysai Iványi Varsa
Ferencz rovón, Istenmezei Jánoson és Ivándi István szolgabírók
elkövettek.*

1501. máj. 30.

Wladislaus, Dei gracia rex Hungarie ac Bohemie etc., fidelibus nostris magnifico Sigismundo Orzagh de Gwth, ac venerabili abbati, necnon egregiis Johanni, Michaeli et Dominico de Paztoh, ac Georgio de Werebel, Francisco Gwlafy de Kaza et Ladislao de Zeech salutem et gratiam. Intelleximus non sine displicencia, quod dum circa festum Pentecostes proxime preteritum nobilis Franciscus Warsa de Ywan, tanquam dicator illius comitatus Hewesiensis, cum Johanne Estenmezeye, pro dicandis et exigendis pecuniis exercitibus, ad bona nobilium eiusdem comitatus deputati fuissent, et nobilis Stephanus de Yvandy, iudex nobilium eiusdem comitatus, eisdem admotus fuisset: tunc cives et iobagiones vestri de Pazthoh, nescitur quibus ex causis, in ipsos dicatorem atque homines dicti comitatus manibus armatis et potenciariis irruissent, ac dicatorem atque hominem dicti comitatus dire et acriter verberassent, prefatum vero iudicem nobilium nece miserabili interfecissent. Quam rem, utpote temerariam, nos negligere nolentes, misimus ad illum comitatum fidelem nostrum egregium Johannem de Rosquan, aulicum nostrum, cui, data informatione, commisimus: Quod premissa omnia quomodo et qualiter facta, sicut restat; et scita super premissis mera veritate, omnia premissa iuris mente rectificet; et si opus fuerit, etiam ad occupationem dicti oppidi vestri auxilio illius comitatus procedat. Propterea volumus et mandamus fidelitatibus quoque vestris harum serie strictissime, ut acceptis presentibus, ad illam sedem iudiciariam illius comitatus personaliter, vel per procuratores vestros compareatis; et omnes illos iobagiones vestros, patratores scilicet premissorum scelerum, in sede illa, in presencia hominis nostri predicti statuatis, atque iudicio ipsius

hominis nostri omnino pareatis; atque tam de nece prefati iudicis nobilium, quam eciam aliis actibus potenciariis, per eosdem patratiss, omnimodam satisfaccionem impendere debeatis; et aliud nullomodo facere audeatis. Quoniam alioquin nos, ut premisimus, informacionem et simul eciam auctoritatem dedimus prefato homini nostro, iuxta quam ipse cum adiutorio comitis et vicecomitis, ac iudicum et universitate nobilium dicti comitatus vobiscum procedere debeat. Presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, die dominico proximo post festum Sacratissimi Corporis Christi. Anno eiusdem Millesimo quingentesimo primo.

1501. jún. 13.

Papirra írt eredetije: Báró Radvánszky Béla sajkákai levéltárában, fasc. 25. nr. 13.

CXXVI.

Verpelét. 1503. január 23.

Enchi Fülöp alispán és Pozsegai Gáspár szolgabíró jelentik II. Ulászló királynak, hogy azon hatalmaskodást, mely állítólag Lukács pásztói apát és Pásztói Mihály és Domokos — a pásztói apátság kegyurai — meghagyásából ment végbe, Várus Benedek és fia, továbbá Varjas Boldizsár követte el.

Serenissimo principi domino Wladislao, Dei gracia regi Hungarie et Bohemie, etc. domino eorum naturali generosissimo, Philippus de Ench et Caspar de Posega, vicecomites et iudices nobilium comitatus Hewesiensis, servicia eorum perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas, nos litteras magnifici comitis Petri, comitis de Sancto Georgio et de Bozyn, iudicis curie eiusdem vestre serenitatis, necnon vayvode Transsilvaniensis et Siculorum comitis, inquisitorias debito cum honore recepissee in hec verba: Comes Petrus, comes de Sancto Georgio et de Bozyn, iudex curie serenissimi principis domini Wladislai, Dei gracia regis Hungarie, Bohemie etc., necnon wayvoda Transsilvaniensis et Siculorum comes, egregiis et nobilibus viris comiti vel vicecomiti et iudicibus nobilium comitatus Hewesiensis debita reverencia et honore. Dicitur nobis in persona egregii Francisci Gywlaffy de Kaza, quomodo circa festum Beati Nicolai episcopi et confessoris proxime preteritum venerabilis et religiosus frater Lucas, abbas ecclesie Beatissime

1502. decz. 6.

Virginis gloriose in oppido Pazthoh fondate (így), ex propria commissione et speciali mandato egregiorum Michaelis et Dominici de Pazthoh, patronorum scilicet eiusdem ecclesie, missis et destinatis providis Benedicto Valwos molendinatore, ac Stephano Myklos, Thoma Bortza, Petro Kenthel, Stephano Wolwos, Sephel Fius, Urbano Fyos, altero Urbano Rynolth, Francisco Cheller, Dionisio Thoth prefati Michaelis de Pazthoh, necnon Matheo Chory, Thoma Molkos et Blasio Thoth dicti Dominici Pazthohy iobagionibus vocatis, in dicto oppido Pazthoh, in dicto comitatu Hewesiensi existenti, commorantibus, manibus armatis et protenciariis ad domum et curiam cuiusdam Blasii, Tholyntha vocati, familiaris et iobagionis ipsius exponentis in eodem oppido Pazthoh commorantis, consequenter sepes curie eiusdem, ibique easdem sepes curie eiusdem Blasii familiaris et iobagionis dicti exponentis distrahi, ac quoddam fluvium, Haznos vocatum, de suo vero cursu et meatu excipi, et super ipsum locum, unde scilicet sepes ille fuissent distracte, pretacto fluvio fossatum et meatum indebite fodi, fierique fecissent; per quod eundem fluvium fluifacerent eciam de presenti, potencia mediante, in preiudicium et dampnum dicti actoris valdemagnum. Super quo vestras egregietates et nobilitates presentibus requirimus diligenter, quatenus unum, vel duos ex vobis transmittatis, qui ab omnibus, quibus incumbit, meram de premissis reperiatur certitudinis veritatem; quam tandem dicto domino nostro regi fideliter rescribatis. Datum Bude, sabbato proximo post festum Beate Lucie virginis et martiris. Anno Domini Millesimo quingentesimo secundo. Nos igitur requisicionibus prefati magnifici comitis Petri, comitis de Sancto Georgio et de Bozyn, in omnibus acquiescere cupientes, ut tenemur, inclinati, unum ex nobis, videlicet Johannem Terpesi de Iwagy, iudicem nobilium, ad premissas inquisitiones faciendas duximus transmittendum. Qui tandem exinde ad nos reversus, nobis retulit isto modo: Quomodo ipse in dicto comitatu Hewesiensi procedendo, ab omnibus, quibus oportunum fuisset, talem de premissis rescivisset certitudinis veritatem: Quomodo Benedictos Walwos cum filio suo, et Balthasar Varyos cum aliis ipsorum complicitibus pretactas sepes prefati Blasii Tholyntha distraxissent et fluvium Haznos cum fossoribus et ligonibus ad locum sepis distracti fluifecissent. Datum in Werpleth, feria secunda

proxima post festum Beati Vincencii martyris. Anno Domini Millesimo quingentesimo tercio.

1503. jan. 23.

Hátára írva: Domino regi pro egregio Francisco Gywlaffy de Kaza, inquisitionis relacio.

Zárlatán pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Bárá Radvánszky Béla sajkákazai levéltárában, fasc. 25. nr. 23.

CXXVII.

Buda. 1503. deczember 30.

A budai káptalan jelenti, hogy az egri káptalant Galgócz és Baracza birtokokba, Pásztói Mihály, Pásztói János és mások jelenlétében, bevezette és beiktatta, Putnoki János, Feledi János és Kazai Gyulafy Ferencz tiltakozása ellenére is.

Nos capitulum ecclesie Budensis memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis, quod cum nos honore, quo decuit, receptis litteris serenissimi principis et domini domini Wladislai, Dei gracia regis Hungarie, Bohemie, etc. adiudicatoriis, modum et formam cuiusdam possessionarie statucionis in se denotantibus, pro parte honorabilium canonicorum et capituli ecclesie Agriensis actorum et contra egregios Johannem de Pwthnok et alterum Johannem de Feled et Franciscum Gywlaffy de Kaza in causam attractos emanatis, nobisque preceptorie loquentibus et directis, iuxta earundem continenciam mandatis dicti domini nostri regis in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, unacum nobili Alberto de Bellyen, homine suo regio, de curia sua regia ipsum ad id specialiter transmissio, inter alios homines suos regios in dictis litteris suis adiudicatoriis nominatim conscriptos denominato, nostrum hominem, videlicet honorabilem magistrum Johannem de Waradino, socium et concanonicum nostrum, ad contenta earundem litterarum prefati domini nostri regis adiudicatoriarum fideliter exequenda, nostro pro testimonio fidedignum duxissemus destinandum. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt eomodo: Quomodo ipsi feria sexta proxima post festum Beate Lucie virginis et martiris proxime preteritum, aliisque diebus sequentibus ad id aptis et sufficientibus, ad facies possessionum

1503. decz. 15.

Galgocz et Baracza, consequenterque medietatis eiusdem possessionis Baracza, porcionis ut puta condam Georgii Kakas de Kaza in eadem habite, in prescriptis litteris ipsius domini nostri regis adiudicatoriis clarius specificatarum, vicinis et commetaneis earundem universis, et presertim nobilibus Johanne Kewer de Welegd, Stephano de Pwthnok, magistro Francisco de Hanwa, Demetrio de eadem, Martino Sandor de dicta Hanwa, Petro Chatho de Fyge, Bernaldo (igy) similiter Chatho de eadem Fyge, Andrea Barczy de Barczyhaza, Nicolao Bodolo de Bodolohaza et Stephano Chompor de Chomporhaza, item providis Stephano Chak in Wadna, in nobilis domine Cristine, relicte condam Andree de Pazthoh, ac Martino Sythew in eadem Wadna, similiter in egregii Michaelis de dicta Pazthoh, Johanne Papys similiter in dicta Wadna, consimiliter in egregiorum Nicolai et Ladislai Loranthffy de Serke, Ambrozio Zakach, simili modo in ipsa Wadna, in Johannis de prefata Pazthoh, Stephano Warga in Naghbarcza, in Emerici Balay de eadem Naghbarcza, ac Georgio Benk in Czakofalwa et Nicolao Santho in Iwanii possessionibus vocatis commorantibus, in egregii Ladislai de Rymazeech, domini scilicet sui, personis inibi legitime convocatis et presentibus accessissent; idemque homo dicti domini nostri regis, antelato nostro testimonio presente, introduxisset prelatos canonicos de capitulo ecclesie Agriensis in dominium prenominarum possessionis Galgocz, ac medietatis alterius possessionis Baracza, utilitatumque earundem prescriptarum, statuissetque easdem eisdem premissis iure ipsis incumbenti in perpetuum et in sempiternum possidendum, contradiccione prefatorum Johannis de Pwthnok ac alterius Johannis de Feled et Francisci Gywlaffy ac aliorum quorumlibet non obstante. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras privilegiales, pendenti sigillo nostro consignatas, ad fassionem dictorum domini nostri regis et nostri hominum, duximus concedendas. Datum sexto decimo die diei introduccionis et statucionis predictarum. Anno Domini Millesimo quingentesimo tercio.

1503. decz. 30.

Hártyára írva; a függő pecsét már hiányzik róla.

Eredetije az egri káptalan levéltárában: Num. VII. Div. III. fasc. un. nr. 5.

CXXVIII.

Buda. 1509. július 3.

Perényi Imre nádor és királyi helytartó Pásztói Mihályt és Györgyöt, mivel András deákot, a pásztói scholasticust elfogatták és agyonverették, összes birtokaiktól megfosztja s ezeket Kubini Lászlónak és Kazai Gyula fia Ferencznek és Bálintnak adományozza a király és a szent korona iránt tanusított hűségökért.

Nos Emericus de Peren, comes perpetuus comitatus Abawyariensis, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum, ac serenissimi principis et domini domini Wladislai, Dei gracia regis Hungarie et Bohemie etc., domini nostri gloriosissimi inpresenciarum, in absencia sue maiestatis locumtenentis, memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis: Quod nos, consideratis fidelitatibus et fidelium serviciorum gratuitis meritis egregiorum Ladislai litterati de Kwbyn, provisoris curie castri Budensis, et Francisci ac Valentini Gywla de Kaza, per eos inprimis Sacre huius regni Hungarie Corone, denique prefato domino nostro regi, pro locorum et temporum varietate, cum omni fidelitatis constancia exhibitis et impensis, universas et quaslibet possessiones, porcionesque et iura possessionaria ubilibet et in quibuscunque comitatibus huius regni Hungarie existentes et habitas, que videlicet egregiorum Gabrielis et Georgii de Pazthoh prefuissent, sed ex eo, quod iidem Gabriel et Georgius hac ipsa die, divina humanaque lege contempta, usurpata sibi quadam temeritatis licencia, quendam Andream litteratum, scholasticum de dicta Pazthoh, in ordine accolitatus constitutum, hominem utputa divino cultui dedicatum, qui videlicet ea de causa ad ipsam possessionem Pazthoh, ut certos testes suos in quibusdam causis et litibus inter ipsum Andream litteratum ab una, ac iamfatos Gabrielem et Georgium partibus ex altera, in sede spiritali Agriensi vertentibus et habitis, sibi necessarios, vigore litterarum vicarii ecclesie Agriensis, insimul congregare et tandem sabbato proxime et immediate affuturo, coram certis executoribus per eundem vicarium dicte ecclesie Agriensis deputatis, in possessione Zenth

1509. júl. 3.

1509. júl. 7.

Jakab vocata, in comitatu Hewesiensi existenti et habita examinari et attestari faceret, profectus fuisset, iuxta cimiterium parochialis ecclesie de eadem Pazthoh pacifice stantem captivari, captumque manu violenta ad curiam nobilitarem ipsorum, in dicta possessione Pazthoh habitam, attrahi et deduci, ibique tam crudelissimis et atrocissimis verberibus, aliisque penis diversis affici fecisse, ut mox et in continenti in eisdem penis et verberibus spiritum miserabiliter exalasse, perhibentur, ad sacram huius regni Hungariae coronam prefatumque dominum nostrum regem, et sequenter in absentia sue maiestatis nostram, tanquam personam eiusdem sue maiestatis representantem, collacionem, iuxta antiquam et approbatam huius regni consuetudinem, contentaque generalis novi decreti, devolute esse dicuntur et redacte, pariter cum cunctis suis utilitatibus et pertinenciis quibuscumque, terris scilicet arabilibus cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluviis, piscaturis, piscinis, aquarumque decursibus, molendinis, eorundemque locis, et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinenciarum suarum integritatibus, sub suis veris metis et antiquis limitibus premissis, sic, ut prefertur, stantibus et se habentibus, in persona et auctoritate dicti domini nostri regis, qua inpresenciarum ex graciosae annuencie maiestatis fungimur, prefatis Ladislao litterato de Kwbyn, ac Francisco et Valentino Gywla, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis, dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et conferimus, iure perpetuo et irrevocabiliter possidendas pariter et habendas, salvo iure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, feria tertia proxima post festum Visitacionis Beatissime Marie Virginis. Anno Domini Millentesimo (így) quingentesimo nono.

1509. júl. 3.

Papirra írva, piros viaszba nyomott pecséttel.

Eredetije báró Radvánszky Béla sajkázai levéltárában, fasc. 26., nr. 12.

CXXIX.

Buda. 1523. május 18.

II. Lajos király átíratja az egri káptalannak azon kiadványát, a mely szerint Tari György, szükség által kényszerítve, Tiribesi birtokrészét és a Hasznos patakon levő Kevés nevű malmot Pásztói Jánosnak 132 magyar aranyforintért elzálogottja.

Nos Ludovicus, Dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc., damus pro memoria, quod cum in quadam causa inter magnificum Franciscum Orzag de Gwth, ut actorem, ab una, ac egregium Johannem de Werebel, veluti in causam attractum, ab alia partibus in presenti sabbato proximo post festum Beate Sophie vidue proxime preteritum, coram nostra personali presencia mota et vertenti, quedam littere honorabilis capituli ecclesie Agriensis fassionales, impignoraticie, in papiro patenter confecte, per Johannem litterarum de Thorda, legitimum procuratorem dicti actoris, in persona eiusdem, coram eadem nostra personali presencia in iudicio fuissent exhibite: mox Franciscus Apafy de Apa Naggfalw pro prefato Johanne de Werebel, cum procuratoriis litteris nostris, eandem nostram personalem exurgendo in presenciam, paria earundem litterarum in transsumpto litterarum nostrarum eidem per dictam nostram personalem presenciam dari supplicavit, iuris sui ad cautelam, quarum tenor is est: Nos capitulum ecclesie Agriensis memorie commendamus, quod egregius Georgius de Thar coram nobis personaliter constitutus, sponte confessus est in hunc modum: Quomodo ipse necessitate compulsus, totalem porcionem suam possessionariam in possessione Therebes vocatam, ac quoddam molendinum suum, Kewes nominatum, in fluvio Haznos Pathaka decurrentem, in territorio possessionis, Haznos vocate, in comitatu Hevesiensi existentem, habitas, simulcum universis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, Johanni de Pazthoh centum et triginta duobus florenis auri hungaricalibus, iusti et veri ponderis, uti idem Georgius de Thar nobis retulit, habitis prius ab eodem et receptis, pignori obligasset, immo impignoravit et obligavit coram nobis tali modo: Quod quandocunque ipse dictam suam porcionem possessionariam,

1523. máj. 16.

simul cum dicto molendino, a prefato Johanne de Pazthoh pro predicta quantitate pecuniarum redimere posset, ex tunc memoratus Johannes de Pazthoh, rehabitis dictis centum et triginta duobus florenis, auri estimacione rerum quarumlibet exclusa, prescriptas porcionem possessionariam in possessione, Therebes predicta, habitam, ac molendinum, Kewes nominatum, prefato Georgio de Thar remittere et resignare debeat et teneatur; assumptum nichilominus prelibatus Georgius de Thar annotatum Johannem de Pazthoh heredesque ipsius universos in pacifico dominio prescriptarum porcionis possessionarie, nec non molendini usque tempus redemcionis earundem contra quoslibet impetitores protegere, tueri et defensare suis propriis laboribus et expensis. Quod si idem Georgius de Thar iamfatum Johannem de Pazthoh in pacifico dominio prefatarum porcionis possessionarie, in ipsa possessione Therebes, habite ac molendini, Kewes dicti, tueri et conservare nollet, non posset, aut quovis modo non curaret: ex tunc idem annotatus Johannes de Pazthoh directam et equalem medietatem possessionis ipsius Georgii de Thar, Samsonhaza nuncupate, in comitatu Newgradiensi existentis, pro prescriptis centum et triginta duobus florenis auri, vigore presencium, pro se occupare, tenere, fructusque et quaslibet utilitates eiusdem percipere tamdiu valeat atque possit, donec eidem ex dictis centum et triginta duobus florenis auri satisfactum fuerit quoad plenum; harumstrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum octavo die festi Beatorum Innocentum martyrum, anno Domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto. Quas nos de verbo ad verbum, sine diminucione et augmento aliquali, transscribi et transsumpti presentibus litteris nostris patentibus inseri facientes, memorato Johanni in causam attracto, iuris ipsius ad cautelam, duximus concedendas. Datum Bude, tercio die termini prenotati, anno Domini Millesimo quingentesimo vigesimo tercio.

1456. jan. 4.

1523. máj. 18.

Hátára egykorú kéz ezt írta: Tar Janos attja az w rjezjet terebesben az maljomvjal ozwe, meljet Kewesnek hijnjak zjaljagban zaz harmjc forjntban zjaljagban Paztjolh Janosnjak egri kaptalan leueljenek massja.

Pecséttel.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban: Dl. 15,019.

CXXX.

Buda. 1524. márczius 15.

*A Puthnokiak kiegyeznek Pásztói Zsigmonddal és Pásztói Ferencz-
czel, továbbá Werbőczy Istvánnal Kazai Gyulafi Bálint hagyaté-
kára nézve.*

Nos Ludovicus, Dei gracia rex Hungarie et Bohemie, etc. memorie commendamus tenore presencium significantes, quibus expedit, universis, quod fideles nostri egregii Stephanus de Werbeocz, personalis presencie nostre locumtenens ab una, ac Sigismundus, filius condam Dominici, filii olim Ladislai de Paztoh, onere et quolibet gravamine Francisci, filii olim Georgii, filii olim Johannis, filii dicti quondam Ladislai de Paztoh, in etate tenera constituti, in se assumpto, ab altera, necnon Emericus condam Johannis ac Joannes olim Pauli et Caspari (így) condam Melchioris de Pwthnok filii, item Christophorus, Stephanus filius Nicolai, Paulus et Stephanus filii Georgii de eadem Puthnok a tercia partibus, coram nostra maiestate personaliter constituti, per easdem partes sponte et libere confessum extitit pariter et relatum in hunc modum: Quod quamvis alias inter ipsas partes, ratione et pretextu universorum bonorum et quorumlibet iurium possessionariorum egregii condam Valentini, filii olim Detrici Gywle de Kaza in comitatibus Geomeriensi, Borsodiensi, Newgradiensi, Hewesiensi et Pesthiensi existencium et adiacencium, ac quocunque nomine occupatorum, que per mortem et excessum seminis utriusque sexus eiusdem condam Valentini prefatus Sigismundus de Paztoh in se et prelibatum Franciscum fratrem suum patruelem atque condivisionalem iure successorio, tam via generacionalis propagacionis predecessorum antefati condam Valentini Gywle, quam eciam virtute cuiusdam contractus, alias inter eundem Valentinum et predictum condam Georgium de Paztoh ipsumque Sigismundum per oneris sui assumpcionem, mediantibus quibusdam litteris spectabilis et magnifici condam domini Emerici de Peren, comitis perpetui comitatus Abauywariensis et predicti regni nostri Hungarie palatini, fassionalibus exinde confectis, initi atque formati et regii nostri consensus super eisdem contractu et fassione adhibiti, devoluta,

et in casu, quo eosdem Sigismundum et Franciscum successu temporis heredibus deficere, Deus avertat, utcunque contingeret, in pretactum Stephanum de Werbeocz suosque heredes et posteritates vigore prenarrati contractus et regii nostri consensus devolvenda; e contrario vero preannotati quoque Emericus, Joannes, Caspar, Christophorus, itaque Stephanus et Paulus de Pwthnok pari generacionis via iureque successionis in se eorumque heredes derivata atque redacta fuisse referebant, certe lites et contencionum materie mote, suborteqe et suscite fuerint: tamen nunc eedem partes, tum matura inter se prehabita deliberacione, tum vero nonnullorum proborum et insignium virorum partes inter ipsas pro pacis amenitate laborantium, sano inducti consilio, ad talem pacis et concordie devenissent unionem, prout devenerunt nostre maiestatis in conspectu, eo modo: Quod quia memorati Emericus, Joannes, Caspar, Christophorus, uterque Stephanus et Paulus de Pwthnok generosam dominam Catherinam, relictam prelibati condam Valentini Gywle, de et super dote ac rebus suis parafernalibus, sibi de prenarratis universis bonis et iuribus possessionariis eiusdem condam Valentini domini et mariti sui, ubilibet, ut prefertur, habitis et adiacentibus, iuxta regni huius nostri Hungarie consvetudinem provenire debentibus, plenarie contentam reddere et ipsam, vita sua durante, vel quamdiu titulum et nomen domini ac mariti sui demortui gesserit, in domo ac curia nobilitari eiusdem condam Valentini Gywle, in oppido Kaza predicto, in Borsodiensi comitatu existenti, habita, aliisque bonis et iuribus suis possessionariis ad equivalenciam dicti dotalicii sui se extendentibus atque sufficientibus, et ad partem porcionemque eorum modo subscripto cedentibus conservare, et reliqua iura possessionaria sepefati condam Valentini Gywla pre manibus annotatorum Sigismundi et Francisci de Paztoh pure et simpliciter, exnuncque et de facto relinquere promisissent; preterea totum et omne ius ipsorum, omniumque iuris et domini proprietatem, quod et quam ipsi in totalibus porcionibus possessionariis eiusdem condam Valentini Gywle in oppido Paztoh prenotato Hewesiensi, ac possessionibus Megier, Hartian et Barkan in Newgradiensi, necnon Ratholt appellatis, in Pestiensi comitatibus predictis existentibus, habitis, vel iure generacionis, vel aliter qualitercunque habuissent, aut sese et suos heredes eciam in futurum habere sperassent, in prenomi-

natos Sigismundum et Franciscum de Paztoh, et in casu predeclarato in predictum Stephanum de Werbeocz, ipsorumque heredes et posteritates universas pleno cum effectu transtulissent; premissoque contractui et regio nostro consensui, quod ad omnes continencias et articulos eiusdem de facto cessissent eorumque consensum prebuisent benivolum pariter assensum: ideo prenominaus Sigismundus de Pazthoh, onere sub prenarrato in se assumpto, et ipse Stephanus de Werbeocz totales porciones possessionarias antefati condam Valentini Gywle in oppido Kaza predicto ac possessionibus Dewin et Jakfalwa, cum totali predio, Puzta Kazinch vocato, in Borsodiensi, item totalem possessionem eiusdem Sewreg appellatam in comitatu Geomeriensi existentem et habitam, simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, utilitatumque et proventum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad easdem de iure et ab antiquo spectantibus, pertinereque debentibus, memoratis Emerico, Joanni, Casparo, Christophoro, utrique Stephano et Paulo de Pwthnok, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis cum plenitudine tocus et omnis iuris eorum, quod in eisdem ipsi Sigismundus et Franciscus de Pazthoh ac Stephanus de Werbeocz, tam vigore premissi contractus et regii nostri consensus, quam eciam iure generacionis, vel aliter qualitercunque habuissent, aut sese, vel eorum heredes eciam in futurum habere sperassent, in sempiternum relinquissent, dedissent, omisissentque et concessissent iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam. Imo prefati Emericus, Joannes, Caspar, Christophorus, uterque Stephanus et Paulus de Puthnok promiserunt, cesseruntque et consenserunt. Ipsi vero Sigismundus de Paztoh, onere suo prenotato in se levato, et Stephanus de Werboecz relinquerunt, dederunt, annueruntque et concesserunt coram nostra maiestate. Harum nostrarum secreto sigillo nostro communitarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum Bude, feria tertia proxima post festum Beati Gregorii Pape. Anno Domini Millesimo quingentesimo vigesimo quarto. 1524. márcz. 15.

Papirra írt hivatalos másolatban azon 14 oklevél között, melyek a Putnoky család genealogiájához érdekes adatokat tartalmaznak. — Magyar országos levéltár DL. 5,989. sz. H betű alatti oklevél.

CXXXI.

Pest. 1505. szeptember 30.

Szent-Györgyi és Bazini Péter gróf országbíró jelenti, hogy Pásztói Jánosné, a kinek első férje Dorogházi László volt, fiaival — Dorogházi Imrével és Kristóffal — békésen kiegyezett.

Nos comes Petrus, comes de Sancto Georgio et de Bozyn, iudex curie serenissimi principis domini Wladislai, Dei gracia regis Hungarie, Bohemie, etc., ac Waywoda Transsilvanus, memorie commendamus per presentes, quod egregius Johannes de Pazthoh, pro generosa domina Elisabeth, alias relictæ egregii condam Ladislai de Doroghaza, alias prothonotarii nostri, nunc vero consorte sua, cum procuratoriis litteris nostris ab una, ac Emericus, filius dicti condam Ladislai de Doroghaza, personaliter ab alia partibus coram nobis constituti, per easdem partes sponte confessum extitit pariter et relatum in hunc modum: Quod quamvis totalis porcio possessionaria nobilis Christofori, filii predicti condam Ladislai de Doroghaza, in eadem possessione Doroghaza, in comitatu Hewesiensi existenti, habita, pro viginti quinque florenis auri, quos alias idem Christoforus a prefata domina Elizabeth levasset et accepisset, apud manus eiusdem domine hactenus tente fuerint et possesse (így), de doteque insuper et rebus parafernalibus eiusdem domine Elizabeth, sibi de universis possessionibus porcionibusque et iuribus possessionariis prefati condam Ladislai de Doroghaza provenire debentibus, nulla adhuc, pecuniaria solucione mediante, satisfaccio impensa extiterit: tamen nunc eedem partes, matura in se deliberacione prehabita, volentes amplioribus fatigiis et expensis parcere, in talem pacis et concordie devenissent unionem, prout nostri in presencia devenerunt eo modo: Ut quia prefata domina Elizabeth prescriptam porcionem possessionariam ipsius Cristofori, in dicta possessione Doroghaza, ut prefertur, habitam, annotato Emerico Doroghazy pure et simpliciter remisisset et resignasset: ideo ipse quoque Emericus de Doroghaza totales porciones suas possessionarias in possessionibus Maczonka et Wamos Dorog, necnon totalem modo simili porcionem suam molendinariam in quodam molendino in fluvio, Nemethpathaka appellato, in territorio possessionis, Zwha vocatæ, decurrenti, omnino in dicto comitatu Hewesiensi existentes,

habitas, pro quinquaginta florenis auri, quos videlicet quinquaginta florenos auri idem Emericus — — — — florenorum auri ac dotis et rerum parafernaliū prefate — — — — persolvere promississet et assumpsisset, pignori — obligando, imo obligavit et impignoravit coram nobis tali modo: Ut dum vel quandocunque prefatus Emericus prescriptos quinquaginta florenos auri prefate domine Elizabeth plenarie et effective persolvere posset et valeret, extunc mox eadem domina Elizabeth dictas porciones suas possessionarias atque porcionem in prefato molendino existentem memorato Emerico, aut suis heredibus et posteritatibus universis quiete et absque omni litigionario processu remittere et resignare deberet et teneatur; assumpmendo nichilominus idem Emericus sepefatam dominam Elizabeth in pacifico dominio dictarum porcionum possessionariarum, necnon molendini, infra et usque tempus solucionis dictorum quinquaginta florenorum auri, contra quoslibet legitimos impetitores, causidicos et actores tueri, protegere et conservare propriis suis laboribus et expensis. Ubi vero id facere nollet, non posset, sew non curaret quovismodo: extunc eadem domina Elizabeth solum vigore presencium in dominium totalis porcionis possessionarie eiusdem Emerici, in prefata possessione Doroghaza existentis, introeundi ac eandem pro se occupandi, fructus eciam et utilitates eiusdem percipiendi, donec et quousque de predictis quinquaginta florenis auri eidem satisfactum fuerit quoad plenum, omnimodam habeat potestatis facultatem. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in civitate Pesthiensi, in crastino festi Beati Michaelis Archangeli. Anno Domini Millesimo quingentesimo quinto. 1505. szept. 30.

Pecsét nyomaival.

Papirra írt eredetije: Magyar országos levéltár Dl. 21,486.

CXXXII.

Ajnácskő. 1544. január 17.

Pásztói Zsigmond nyugtatja azt az 1000 aranyforintot, melyet Verebelyi Jánosnál megőrzés végett letett s ez később visszafizetett.

Nos Sigismundus de Phaztho recognoscimus per presentes, quod nos egregio domino Joanni de Werebyl, fratri nostro, assign-

1544. jan. 17.

naveramus ac dederamus ad servandum florenos mille aureos puros; quos enim mille aureos florenos idem egregius dominus Joannes Werebyli, medio egregii domini Ladislai de Parlagh, nobis pure persolvit et assignavit. De quibus expeditionem perfectam ac puram domino Joanni de Werebyl dedimus sigillo nostro confirmatas. Datum ex castro Aynaskw, feria sexta, in festo Anthonii confessoris, anno Domini Millesimo quingentesimo quadragesimo quarto.

Hátára írva: Menedek Werebelj Janosnak az Paztyohj Zygmund pererul.

Zöld viaszba nyomott gyűrűpecséttel.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban: Neoreg. Act. fasc. 391. nr. 9.

CXXXIII.

Gyula-Fehérvár. 1557. április 1.

Isabella királyné megbizza a jászói konventet, hogy Putnoky Menyhértet és Gáspárt iktassa be Vadna birtokba, a melyet Pásztói János fölségsértés miatt elvesztett.

Isabella, Dei gracia regina Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, etc. fidelibus nostris conventui ecclesiae Sanctae Crucis de Lelez salutem et gratiam. Quum nos, filiusque noster serenissimus, electus rex Hungariae, dignum habentes respectum fidei integritatis et fidelium servitiorum fidelium nostrorum, egregiorum Melchioris et Casparis Pwthnoky, quae ipsi Sacrae primum huius regni nostri Hungariae Coronae, tandem nobis et filio nostro serenissimo, pro locorum et temporum varietate, cum summa animi eorum constantia exhibuerunt et impenderunt: totalem possessionem, Vadna vocatam, egregii Joannis Pazthoy, in comitatu Borsodiensi existentem, habitam, quae ex eo, quod ipse Joannes Pazthoy factioni germanicae adhesisse, partesque illas totis viribus fovisse et modo etiam fovere, per hocque notam perpetuae infidelitatis et crimen lesae maiestatis palam incurrisse dinoscitur, ad nos, filiumque nostrum serenissimum, consequenterque collationem nostram, iuxta antiquam et approbatam dicti regni nostri Hungariae consuetudinem et legem, rite ac legitime devoluta esse perhibetur et redacta, ac pariter cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet,

quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris et antiquis metis existentibus, ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, et praemissis sic, ut praefertur, stantibus et se habentibus, memoratis Melchiori et Gaspari Pwthnoky, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis, vigore aliarum litterarum nostrarum superinde emanatarum, dederimus, donaverimus et contulerimus, velimusque eosdem per nostrum et vestrum homines in dominium eiusdem legitime facere introduci. Super quo fidelitati vestrae harum serie committimus et mandamus firmiter, quatinus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum; quo praesente, fideles nostri egregii et nobiles Andreas Deweny de eadem Dewen, aut Joannes vel Franciscus de Pwthnok, sive Joannes de Fynke, sew Melchior, sin Colomanus Balay, aliis absentibus homo noster, ad facies praescriptae possessionis Wadna, vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo, introducat praefatos Melchiorem et Gasparem Pwthnoky in dominium eiusdem, statuaturque eandem eisdem ipsorumque heredibus et posteritatibus universis praemissae nostrae donationis titulo ipsis incumbenti prepetuo possidendum, si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatos Melchiorem et Gasparem Pwthnoky ad quintum decimum diem in curiam nostram reginalem, nostram scilicet in praesentiam, rationem contradictionis eorundem reddituros. Et post haec huiusmodi introductionis et statutionis seriem cum contradictorum et evocatorum, si qui fuerint, vicinorum et commetaneorum, qui praemissae statutioni intererunt, nominibus, terminoque assignato, nobis, ut fuerit expedita, fideliter rescribere debeatis et teneamini. Datum Albae Juliae, primo die mensis aprilis, anno Domini Millesimo quingentesimo quinquagesimo septimo. 1557. apr. 1.

Zárlatán pecséttel.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban: Neoreg. Act. Fasc. 1569. nr. 43.

CXXXIV.

Jászó. 1572. augusztus 1.

A jászói konvent jelenti, hogy Sárközy János és édes anyja, özvegy Sárközy Mihályné, született Markházi Orsolya, Pásztó és Hasznos birtokokat, Bátöny, Lengyend és Tiribes pusztákat békés egyesség útján Verebéli Jánosnak engedték át.

Nos conventus Jaszoviensis etc. . . . memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod egregius Joannes Saarkewzy coram nobis personaliter constitutus, sponte et libere est confessus et retulit in hunc modum: Qualiter inter ipsum Joannem Saarkewzy et generosam dominam Ursulam Markhazy, relictam egregii quondam Michaelis Saarkewzy, matrem scilicet eiusdem Joannis Saarkewzy, ut in causam attractas, ab una, ab altera vero partibus egregium Joannem Verebely, veluti actorem, in curia regia coram iudicibus ordinariis regni, ratione et praetextu totalium portionum possessionariarum in possessionibus Paztho et Haznos, item praediis Bathon et Lenghend et Thyrbelè, omnino in comitatu Hevesiensi existentibus, habitarum, quaedam causa mota fuisset et suscitata; quae quidem causa licet usque ad violentam repulsionem nomine eorundem Joannis Saarkewzy et dominae Ursulae relictae factam deducta extitisset, nihilominus tamen, interveniente amicabili instinctu, compositione et ordinatione certorum proborum et nobilium vivorum, pacem partium affectantium, partes prenotatae ad talem pacis et concordiae uti idem Joannes Saarkewzy dixit, devenissent unionem: Quod videlicet sopitis condescensis et annulatis universis causis, litibus et controversiarum materiis, hactenus qualitercunque inter praefatas partes praevia ratione motis et emersis, idem Joannes Saarkewzy, suae praenotatae dominae Ursulae matris suae nomine, memoratas portiones possessionarias litigiosas, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, praelibato Joanni Verebely remisisset, restituisset et resignasset, manus suas de eisdem penitus excipiendo, imo remisit, restituit, resignavit et excepit coram nobis tali modo: Quod idem Joannes Verebely, iuxta com-

positionem et ordinationem inter praefatas partes superinde factas, coram honorabili capitulo ecclesiae Agriensis fassionem facere, vigore cuius condescensa, ut praemittitur, causa praedicta, eosdem Joannem Saarkewzy et dominam Ursulam, matrem eius, ipsorumque haeredes et posteritates universas super praemissis causis, litibus et controversiarum materiis liberos, quietos, immunes et expeditos reddere, relinquere et committere debeat et teneatur. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum feria sexta, in festo scilicet ad Vincula Beati Petri apostoli. Anno Domini Millesimo quingentesimo septuagesimo secundo.

1572. aug. 1.

A jászói országos levéltárban: Protocoll. G. fol. 97. és új Protocoll. G. fol. 112.

CXXXV.

Jászó. 1576. július 29.

Meleg Boldizsár csanádi püspök és jászói prépost jelenti, hogy Székely András özvegy Pásztói Jánosné, született Bajony Zsófi és ennek fia, Pásztói Zsigmond, nevében tiltja özvegy Pelsöczi Bebek Györgynét, született Pathochy Zsófit a Bajony-család birtokainak elfoglalásától és használatától, Somlyói Báthory Kristófot meg az odaadományozásától.

Nos Balthasar Meleg, episcopus Chanadiensis ac sacratissimae caesareae et regiae maiestatis consiliarius, necnon prepositus et conventus ecclesiae Sanctae Crucis de Lelez, memoriae commendamus per praesentes, quod nobilis Andreas Zekel, familiaris generosae dominae Sophiae Bayony, relictæ viduae, item Sigismundi, filii egregii olim Joannis Pazthoy, in eorundem dominae et domini suorum nominibus et personis, nostram veniendo in praesentiam, per modum solemnæ protestationis et inhibitionis nobis detegere curavit eo modo: Quomodo diebus superioribus proxime praeteritis generosa ac magnifica domina Sophia Pathochy, magnifici quondam domini Georgii Bebek de Peolseöch relictæ vidua, virtute certarum quarundam litterarum introductoriarum et statutoriarum, in dominium universorum bonorum portionumque et iurium possessionariorum familiae nobilium de Bayon, et per consequens eorundem prote-

stantium in Zabolch, Beregiensi (így) et Bihoriensi (így) existentium et habitorum, medio hominis et testimonii loci credibilis Waradiensis utcunque se introduci et sibi ipsi statui curasset; cui quidem introductioni, loco etiam in ipso tanquam credibili, nominibus et in personis eorundem protestantium, contradictum fuisset. Nescitur tamen, quibus ducti considerationibus, litteras superinde necessarias dictis protestantibus, pro futura iurium ipsorum protestantium (így) minime dedissent, communem iustitiam ab ipsis protestantibus abregando, in praeiudicium et dampnum dictorum protestantium apertissimum. Facta itaque eiusmodi protestatione, Andreas Zekel, nominibus et in personis, quorum supra, spectabiles et magnificos dominos Stephanum et Christophorum Bathory de Somlyo, hoc tempore waywodas regni Transylvaniensis etc. a datione, donatione, collatione, inscriptione, obligatione et alia quavis abalienatione praemissorum universorum bonorum portionumque et iurium possessionariorum, in comitatibus de Zabolch, Bereghiensi et Byhoriensi praedictis existentium, habitorum, ipsos dominam Sophiam Bayony ac Sigismundum Pazthoy, filium eiusdem, optimo ac efficacissimo iure successorum et devolutorum tangentium et concernentium; praefatam item dominam Sophiam Pathochy relictam ab impetratione, occupatione, emptione, ulteriori detentione, conservationeque, seque quovis quaesito sub colore, ingenio, titulo, necnon via vel arte in dominium eorundem bonorum intromissione, sibi ipsi appropriatioue, vendicatione, usurpatione, statutione, statuique factione, seque in dominio et iurisdictione eorundem fundatione, radicatione et haereditatione, usuve fructuum et quarumlibet utilitatum suarum perceptione seu percipi factione, utcunque scilicet iam factis vel fiendis prohibuit contradicendo et interdixit inhibendo, publice et manifeste coram nobis. Harum nostrarum etc.

1576. jul. 29. Datum die dominico proximo post festum Beatae Anna (így) matris Mariae. Anno Domini Millesimo quingentesimo septuagesimo sexto.

CXXXVI.

Eger. 1582. július 18.

Kolonisch Bertalan János Eger várának kapitánya, hogy Eger várának szükségletét fődözze, a Békés vármegyében levő Eperjes birtokot, mely a Gyulai vár tartozéka volt, 700 magyar forintért elzálogosította Pásztói Gergelynek és Klárának.

Nos Johanes Bartholomeus a Kolonytsch et Pwrkschleynycz, administrator officii comitis comitatus Hevesiensis ac arcis Agriensis. sacrae caesareae regiaeque maiestatis supremus capitaneus et consiliarius, fatemur et recognoscimus hisce praesentibus litteris nostris, quod gravibus quibusdam necessitatibus praedictae arcis Agriensis, ad praesens summe urgentibus evitandis, totalem possessionem Eperyes, in comitatu de Bekes existentem, habitam, olim ad arcem sacrae caesareae maiestatis Gywla pertinentem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus, ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, egregio domino Gregorio Pazthohy, ac generosae dominae Clarae, similiter Pazthohy, egregii condami Simonis Nadasdy relictae viduae, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis in et pro florenis hungaricis septingentis, iam plene per nos ab eisdem levatis et perceptis, infra tempus redemptionis titulo pignoris inscripsimus et impignoravimus tali conditione mediante: Quod litteras inscriptionales vel impignoratorias, tam a domino generali, quam a camera dictae sacrae caesareae regiaeque maiestatis Scepusiensi, super hac inscriptione et impignoratione, emannari impetrabimus. Quod si non possemus, nollemus, aut non curaremus: ex tunc assecuramus eosdem sub fide et honore nostro, Agria nos eousque non esse abscessuros, donec dictis Gregorio Pazthohy et Clarae similiter Pazthohy, quod Deus avertat, si ipsis mori contigerit, et eorum haeredibus, posteritatibus universis de praedictis septingentis florenis per nos satisfactum fuerit quoad plenum et effective; hoc quoque adiecto, quod eosdem contra quosvis impetitores, turbatores et damnificatores usque tempus premissum in pacifico dominio dictae possessionis Eperyes propriis nostris impensis, curis et laboribus

tuebimur et defendemus. In cuius firmitus testimonium litteras praesentes nostras sigilli nostri appensione, manusque nostrae subscriptione roboratas duximus dandum et concedendum. Datis in arce
1582. júl. 18. Agriensi, decima octava die mensis iulii, anno Millesimo quingentesimo octuagesimo secundo, Joannes Bartholomeus a Kolonisch. m. p.

Papirra írt eredetije a Magyar országos levéltárban : Neoreg. Act. Fasc. 1748. nr.38.

CXXXVII.

Eger. 1592. márczius 11.

Pásztói Gergely nőtestvéreivel — Klárával, Orsolyával, Margittal és Annával — hosszas meghasonlás után kiegyezik és a Pásztói-család összes birtokainak öröklésére nézve szerződést köt az egri káptalan előtt.

Nos capitulum ecclesiae Agriensis memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod egregius Gregorius, filius condam Francisci, filii egregii condam Georgii Paszthohi, coram nobis personaliter constitutus, sponte et libere est confessus et retulit in hunc modum: Qualiter a certis annis retroactis inter eundem fatentem ab una, parte vero ab altera generosas dominas Claram, relictam egregii condam Simonis Nadasdy, ac Ursulam Andreae Kecher et Margaretham Christophori Vayda egregiorum consortes, ac puellam Judith, filiam egregii condam Stephani Szénássy, ex generosa condam domina Anna, filia egregii condam Francisci Pasztohi susceptam, sorores videlicet eiusdem fatentis carnales, item Barbaram, filiam egregii condam Joannis Pasztohi, necnon generosos pueros Casparem et Franciscum filios, ac puellam Elizabetham, filiam generosae condam dominae Judith Alagy, filiae egregii condam Joannis Alagy, ex generosa condam domina Catharina, filia videlicet egregii condam Sigismundi Pasztohi, progenitos, consortem alias magnifici domini Sigismundi Rákoczy, ratione et praetextu universorum et quorumlibet bonorum, iuriumque possessionariorum Pasztoianorum, hactenus inter eundem fatentem et easdem dominas sorores suas ultro citroque quaedam lis et differentia mota fuisset et suscitata. Ipse igitur fatens tanquam benevolus frater praedictarum dominarum sororum suarum, sopitis primum et omnino condescens omnibus iniuriis

differentiisque et litium processibus et causis quibuslibet exinde quomocunque subortis, considerans et in animo suo revolvens litium et controversiarum fines ut plurimum dubios et ancipites existere, ad talem pacis et concordiae cum praefatis suis sororibus devenisset unionem perpetuo duraturam: Quod scilicet eadem dominae fatentes totales et integras portiones possessionarias in possessionibus Haznos et Pasztoh in Hevesiensi, ac Soshartyán et Barkán, item praediales in praedio Czepekőteleke in Nevgradiensi, ac Arlo in Borsodiensi comitatibus existentes et habitas, simul cum cunctis earundem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, eisdem fatenti, suisque haeredibus et posteritatibus masculini solum sexus universis possidendum, utendum, pariter et habendum ex mero earundem beneplacito dedissent et manibus suis assignassent tali conditione mediante: Quod videlicet si idem Gregorius Pasztohi virilis sexus haerodem vel haeredes post se relinquere non potuerit, ex tunc eadem ipsae portiones praedeclaratae et specificè denotatae in easdem dominas, haeredesque et posteritates earundem universas devolvantur et condescendant. Ipse etiam Gregorius Pasztohi fatens pro praemissis praefatarum sororum suarum benevolis conplacentiis et annuentiis totalem et integram portionem, seu dimidietatem possessionis, Vadna vocatae, quae videlicet alias egregii condami Francisci Pasztohi portio praefuisset, *Pasztohi Ferencz része* nuncupatum, in comitatu Borsodiensi existentem et habitam, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, eisdem ipsis dominabus sororibus suis carnalibus, earundem haeredibus et posteritatibus universis; alteram itidem portionem *Nagy Pasztóhi Sigmund része* nominatam, in eadem possessione, Vadna praescripta, ac omnino in eodem comitatu Borsodiensi existentem, habitam, simul cum cunctis similiter eiusdem utilitatibus et pertinentiis quibuslibet praefatis orphanis iamfatae condami dominae Judithae Alagy ac dominae Barbarae Pasztohi, ex lumbis videlicet eiusdem condami Sigismundi Pasztohi descendantibus et progeneratis, earumque haeredibus et posteritatibus universis, tanquam legitimis successoribus iure avitico et haereditario tangentibus et concernentibus, omni eo iure, quo ipse hactenus possedisset, dedisset, contulisset, statimque et de facto per manus tradidisset et assignasset, pleno iure et cum effectu. Hoc etiam non neglecto, sed specificè declarato, quod si

eundem Gregorium Pasztohi sine virili sexu, quod Deus gloriosus propulsare dignetur, decedere contigerit, ex tunc praescriptae portiones possessionariae, simul cum aliis universis et quibuslibet bonis Paszthoianis, in quibuscunque comitatibus intra ambitum huius regni Hungariae existentibus, habitis et repertis, salvo tamen iure generosae dominae Margarethae Filep, consortis eiusdem fatentis, in eisdem universis bonis permanente, in easdem dominas, haeredesque et posteritates earundem universas sine aliqua tergiversatione et iuris strepitu condescendant et devolvantur, condescensaque habeantur ipso pariter facto. Quorum quidem bonorum praetactorum Paszthoianorum altera medietas Francisci Pasztohi, altera vero itidem medietas Sigismundi condam Pasztohi praefactorum haeredibus et legitimis successoribus, ipsorumque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis, iure perpetuo et irrevocabiliter cedat in easdem, statim casu in praenotato derivetur annuali revolutione, revocatione, inhibitione, contradictione, repulsione et aliis quibusvis iuridicis remediis vel processibus inde per omnia exclusis, aliisque quibuspiam in hac parte nusquam et nequaquam suffragantur conducereque valeant. Hoc quoque subiuncto, quod si aliqui haeredum, seu legitimorum successorum memoratorum condam Sigismundi et Francisci Pasztohi, quicumque ii forent quocunque praetextu viaque et arte, memoratum Gregorium Pasztohi, filiumque vel filios suos ex propriis lumbis, ut iam dictum est, descendentes bonis et iuribus in praedeclaratis, quoquo modo impedirent, infestarent et inturbarent: ex tunc in eo casu idem Gregorius Pasztohi, filiique eiusdem praetactam portionem possessionariam saepefati condam Sigismundi Pasztohi in praedicta possessione Vadna, ac in comitatu Borsodiensi existentem et habitam, vigore solummodo praesentium reoccupare, iuribusque suis applicare et pro se ipsis usurpare et vendicare, propria eorum autoritate valeant atque possint, praemissis iuridicis remediis nemini obstantibus. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediantibus. Datis feria quarta proxima post dominicam Laetare. Anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo secundo. (L. S.) Lecta et correcta manu eadem. m. p.

1592. márcz. 11.

Hátára ez van írva: Paria litterarum fassionalium personalium Gregorii condam Pasztohi cum sororibus suis carnalibus intus specificatis initarum, in que venerabili capitulo ecclesiae Agriensis emanatarum.

Papírra irt hiteles másolatban: Magyar országos levéltár, Neoreg. Act. fasc. 44. nr. 36.

CXXXVIII.

Jászó. 1593. február 6.

Polyáinkai Chapy Jánosné, született Pásztói Borbála kérésére a jászói konvent Chapy Ferencz életkorát nyolcz évben állapítja meg.

Nos conventus etc. . . . memoriae commendamus per praesentes, quod generosa domina Barbara Paztohy, alias Joannis Chapy de Polyanka consors, filia vero egregii quondam Joannis Paztohy, nostram personaliter veniens in praesentiam, adducens secum nobilem puerum Franciscum Chapy, filium suum, ex praefato Joanne Chapy progenitum, in tenera aetate constitutum, petens nos debita cum instantia, ut aetatem eiusdem pueri Francisci revidere et considerare, ac superinde litteras nostras revisionales eidem dominae Barbarae dare et concedere dignaremur. Nos itaque petitionibus eiusdem dominae Barbarae Paztohy, tanquam iustis et legitimis, inclinati, eundem puerum Franciscum octo annorum, prout visu considerare potuimus, esse comperimus. In cuius rei fidem et testimonium, praesentes litteras nostras revisionales eidem dominae Barbarae Pazthohy dare duximus et concedere. Datum sabbato proximo post festum Purificationis Beatissimae Mariae semper Virginis. Anno partus eiusdem Millesimo quingentesimo nonagesimo tertio.

1593. febr. 6.

Jászói országos levéltárban: Protocoll. M. fol. 92.

CXXXIX.

Eger. 1598. január 11.

Az egri káptalan jelenti, hogy Nyáry Pál, Eger várának a kapitánya, Apátfalva, Ostoros és Horváty birtokot s a bátori birtokrészt — mint Szarvaskő várának javait — 5000 magyar aranyforintért Pásztói Gergelynek adta zálogba.

Nos capitulum ecclesiae Agriensis memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod cum nos ad legitimae petitionis instantiam egregii Gregorii Pasztohy, qui ob adversam suam valetudinem nostri vel alterius cuius-

1598. jan. 11.

piam loci credibilis et authenticici in praesentiam venire nequivisset, duos ex nobis honorabiles magistros, Joannem Detre archidiaconum de Tarchafő et Thomam Köserw, abbatem de Kach, fratres et concanonicos nostros, ad audiendam infrascriptam eiusdem Gregorii Pasztohy fassionem, nobisque suo modo referendam, nostro pro testimonio exmissemus fidedignos. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis sub iuramento, in generali decreto superinde expresso retulerunt isto modo: Qualiter ipsi, die datarum praesentium, in et ad civitatem Cassoviensem, in comitatu Abawywariensi existentem, consequenterque domum nobilis Benychky, in eadem civitate extructam, hospitium scilicet ipsius Gregorii Pasztohy accessissent; ibique idem Gregorius Pasztohy coram praedictis fratribus nostris personaliter constitutus, sponte et libere, animoque bene intra se deliberato fassus est isto modo: Quoniam autem magnificus dominus Paulus Niary tempore sui capitaneatus Agriensis, ex voluntate et vigore litterarum camerae sacrae caesareae ac regiae maiestatis Scepusiensis, totales possessiones Apatffalwa, Os.oros et Horwaty in Borsodiensi, necnon portionem Bator in Hevesiensi, sic dictis scilicet comitatibus existentes, ad arcem suae maiestatis, Szarwaskő vocatam, pertinentes, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, in summa quinque millium florenorum Hungaricalium, titulo pignoris infra tempus redemptionis eidem Gregorio Pasztohy et suis successoribus inscripsisset, et per manus utendum ac providendum tradidisset. Ideoque dum et quando-cunque temporis in successu eandem quinque millium florenorum Hungaricalium summam sua maiestas, aut eiusdem maiestatis praedicta Scepusiensis camera plenarie simul et semel eidem fatenti, Gregorio Pasztohy, vel eo demortuo, eius successoribus deposuerit et persolverit: extunc praemissa bona, unacum pertinentiis suis in ipsam cameram Scepusiensem cum omni plenitudine iuris condescendant et devolvantur ipso facto. Imo ipse fatens eadem bona se remissurum fassus est: in casu autem mortis suae etiam per successores, in quos autem nimirum post eiusdem fatentis mortem ipsa bona condescendi deberent, sine omni mora et strepitu iuris, deposita tamen prius et ad se levata praetacta summa, remittenda et resignanda statuit et commisit. Si tamen dictus fatens, vel post mortem et decessum suum sui haeredes et

successores remittere nullo pacto vellent: tunc sua maiestas, vel praedicta suae maiestatis camera Scepusiensis, deposita supranotata summa, eadem ipsa bona iam commemorata propria saltem auctoritate occupare, occupataque in usum ipsius camerae cum plenitudine iuris convertere valeant et possint. Unde nos ad fidelem relationem praescriptorum testimoniorum nostrorum praesentes litteras nostras fassionales, sub sigillo nostro capitulari authentico, memorato Gregorio Pasztohy, iurium suorum ac eiusdem camerae Scepusiensis ad cautelam necessarias dandas esse duximus. Communi suadente iustitia. Datum sabbato proximo post festum Epiphania-
rum. Anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo octavo.

1598. jan. 11.

Pecsettél.

Papirra írt eredetije a Magyar országos levéltárban: Neoreg. Act. Fasc. 1748. nr. 7.

CXL.

Kassa. 1598. aug. 14.

*Pásztói Gergely az egri káptalan küldöttei előtt a Hasznoson levő
«Kecskés malomhely»-et százötven magyar forintért átadja Chepe
Dömötör, Péter és Gáspár részére.*

Nos capitulum Agriense memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod, cum nos ad legitimae petitionis instantiam egregii Gregorii Páztohi, qui ob adversam valetudinem nostri, vel alterius cuiuspiam loci credibilis et authentici in praesentiam venire nequivisset, duos ex nobis honorabiles magistros, Georgium Paulinovich Zabolchiensem et Stephanum Cassovinum Pankothaiensem archidiaconos, socios, fratres et concanonicos nostros, ad audiendam infrascriptam eiusdem Gregorii Páztohy fassionem, nobisque suo modo referendam, nostro pro testimonio exmissemus fidedignos. Qui tandem exinde ad nos reversi, nobis sub iuramento, in generali regni decreto superinde expresso retulerunt isto modo: Qualiter ipsi datarum praesentium in et ad civitatem Cassoviensem, in comitatu Abaujvariensi existentem, consequenterque domum egregii Martini Beniczky in eadem civitate exstructam, hospitium scilicet ipsius Gregorii Páztohy accessissent; ibique idem Gregorius Páztohy, coram praedictis fratribus nostris personaliter constitutus, sponte et libere, animoque bene intra se

1598. aug. 14.

deliberato fassus extitisset isto modo: Quod ipse unum fundum terrae desertum, ad erigendum et denuo ac noviter extruendum molendinum aptum, in territorio et intra veras metas possessionis Hasznos vocatae, in comitatu Strigoniensi (igy) existentis, habitum, alias *Kecskés malom hely* nuncupatum, simul cum cunctis eiusdem fundi terrae pertinentiis et attinentiis quibuslibet, prudentibus et circumspectis viris Demetrio et Petro ac Caspari Chepe, colonis et iobbagionibus suis, in possessione Hasznos commorantibus, in et pro centum et quadraginta florenis hungaricalibus, his infrascriptis conditionibus intervenientibus dedisset et contulisset: Quod videlicet ipsi Demetrius et Petrus ac Caspar Chepe in praedicto fundo propriis ipsorum laboribus, curis, fatigiis et expensis molendinum denuo et noviter erigere debeant et teneantur. Postquam autem per eosdem Demetrium et Petrum ac Casparem Chepe molendinum praetactum erectum et extructum fuerit, ex tunc portionem ipsius domini fatentis iidem Demetrius et Petrus ac Casparus (igy) Chepe tam diu pro se ipsis libere et pacifice percipere possint et valeant, quoad eisdem de praescriptis centum et quadraginta florenis hungaricalibus satisfactum fuerit quoad plenum. Si vero, Deo ter optimo maximo sic ordinante, patria afflictissima brevi a ditione et potestate turcica eliberaretur, tunc per ipsum dominum fatentem, depositis praenotatis centum et quadraginta florenis hungaricalibus, ab eisdem Demetrio et Petro ac Caspare Chepe idem dominus fatens molendinum praetactum statim et de facto apprehendere possit et valeat; imo dedit, contulit et inscripsit modis et conditionibus, quibus supra. Unde nos ad fidelem relationem praedictorum fratrum nostrorum praesentes litteras nostras fassionales, sub sigillo nostro capitulari et authentico memoratis Demetrio et Petro ac Caspari Chepe, iurium ipsorum futuram ad cautelam necessarias, modis omnibus dandas duximus et concedendas. Communi suadente iustitia. Datum in Vigilia Assumptionis Beatissimae semper Virginis Mariae. Anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo octavo. Lecta vero erat talis. Lecta et correcta indictione ex tunc.

1598. aug. 14.

Papirra irt hiteles átiratban: Egri országos levéltár. Protocol. C. nr. 210. fol. 67;—675.

CXLI.

Torna. 1599. deczember 14.

Özvegy Pásztói Gergelyné, született Pesthi Zsuzsánna, férje örökségére nézve a rokonokkal — Barcsay Jánosnéval, Pásztói Klárával, Pásztói Margittal és Barjus Demeterrel — egyességre lép.

Mi Pesthi Susánna, az néhai vitézlő Pasztohy Gergölnek megmaradott özvegye egy felől, másfelől az vitézlő Barczai János és Szénássi Judith ugyanezen vitézlő Barczai János felesége, Nádasdy Simon relictája Pasztohy Clara asszony, Vayda Christophnak felesége pedig Pasztohi Margit asszony és Barjus Demeter adjuk mindeneknek tudtára, hogy mi az mi szerelmes atyánkfiának és Istenben elnyugott urunknak, az vitézlő néhai Pasztohy Gergölnek, minden jószágárul és ingó bingó marhájárul úgy mint jó atyafiak atyafiuképpen alkudtunk ilyenképpen meg: Hogy elsőben mi föllül megírt atyafiak, tudniillik Barczai János és felesége Szénássi Judith asszony, Pasztohi Clára asszony Nádasdy Simon relictája, Pasztohy Margit asszony Vayda Christoffnak felesége és Barjus Demeter adtunk Pesti Susánna asszonynak, az mi atyánkfia özvegyének, az pásztohi jószágbul, miglen az mi megholt urunknak és atyánkfiának az megnevezett Pasztohi Gergölnek nevét viseli, egy Arlo nevű faluban, Borsod vármegyében, nevezet szerint huszonnégy ház jobbágyot, az nagyságos Rákóczy Sigmond urunk és gyermekei részével egyetemben, kik ugyanezen pásztohy jószágban részesek; de ilyen okon, hogy ha az megnevezett Pesthy Susannának özvegyül holta történnék, avagy az ő mostani megholt urának, az mi atyánkfiának nevét elváltoztatja, tehát minden pör patvar nélkül ide az atyafiakra szálljon; letévén az jegyruhát, úgymint száz forintot, és az jószágot törvénytelen dolgokkal ne pusztétsa. Az mi pedig az marhát illeti, abbul így alkudtunk, hogy minden ingó bingó marha öt részre osztassék. Elsőben az, kiknek az mi atyánkfia mit testált, és a kinek nyilvánvaló adóssága tanáltatik, azokat kitudván és megelégtvén, Pesthi Susánna asszonynak az testamentum szerint a buzából, rosbul harmadát kiadjuk, és az borokbul tizenkét hordó bort. Ezeket kiszámlálván, minden névvel nevezendő ingó bingó marha az hat szekeres lovával, hintójával egyetemben, kit

1599. decz. 28. neki testált, az ajándék kívül kit neki adott, mind az két fél hit szerént előadván, igazán, egyaránt öt részre osztattanak az négy atyafiú és két relictá között. Mely végezésre kötjük magunkat, hogy az jövendő Aprószentek napján, úgymint huszonnyolczadik decembris, mind magunk mentsége nélkül, valami leszen az féle marha, ki az mi atyánkfiátul tulajdon magátul maradott, azokat kiszámlálván, kiknek butorok volt, előhozzuk és igaz oszlásra bocsátjuk. Ha penig valamelyik fél violálná közülünk és meg nem akarná állani, avagy nem is állana, vagy penig föl akarná borítani, az meg nem álló fél, ezer forinton maradjon, inhibitione, repulsione, contradictione, appellatione, novo iudicio simplici vel gracia et aliis iuridicis remediis exclusis; az hol az violánsnak marhája, akár jószága találtatik, akármely vármegyében, vigore praesentium, az ottvaló viceispány exequálhassa az ezer forintot. Lett ez végezés ez nemes személyek előtt: Pedery Lázár abaújszabolcsi vice ispány, Szuhai Gáspár esküdt, Keczer István, Pathó Menyhárt, Semsei Miklós, Attfi Márton, Jánoky Gáspár, Defő Benedek, Szikszai János és Thornai praedicator Sepsi András előtt. Decima quarta decembris, anno Millesimo quingentesimo nonagesimo nono. Actum in oppido Torna. (L. S.).

Hátára ez van írva: Cópia litterarum testimonialium contractualium super divisione bonorum Pasztorianorum emanatarum.

Papirra írt egyszerű másolatban: Magyar országos lev. Neoreg. Act. fasc. 44. nr. 38.

CXLII.

Jászó. 1599. deczember 14.

Dettre János és Kesereő Tamás egri kanonokok, Szuhay István egri választott püspök nevében, tiltakoznak az ellen, hogy a pásztói és bélháromkúti apátságok Pásztói Gergely örököseinek kezén vannak.

Nos conventus ecclesiae Beati Johannis Baptistae de Jaszov memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod reverendi domini Joannes Detthre cantor, vicarius et archidiaconus Tarczaiensis et Thomas Kesereő, canonici ecclesiae Agriensis, coram nobis personaliter constituti, nomine et in persona reverendissimi domini Stephani Szuhay, electi episcopi

praefatae ecclesiae Agriensis, per modum, solennis protestationis et inhibitionis nobis significare et detegere curaverunt in hunc modum: Qualiter superioribus retroactis annis et temporibus generosus quondam Gregorius Pasztohy de Pasztohy certa quaedam bona et iura ecclesiastica, signanter vero abbatias Beatae Mariae Virginis de Valle Trium-Fontium in Borsodiensi, et de praefata Pasztohy vocatas, in Hevesiensi comitatibus existentes et habitas, quae, siquidem abbatiae, universaque bona et iura earundem ecclesiastica, de iure et ab antiquo ad episcopatum praenarratae ecclesiae Agriensis spectarent et pertinerent, diversis sub coloribus, item ingenio, arte et rationibus exquisitis, a dicto episcopatu, consequenterque ecclesia Agriensi pro se, suisque haeredibus et posteritatibus universis occupasset et usurpare fecisset, sibi ac iuribus suis appropriasset, in grave praeiudicium et derogamen iuris patronatus eiusdem episcopatus Agriensis exinde habiti manifestum. Ob hoc iidem protestantes, facta huiusmodi superinde coram nobis solenni protestatione et inhibitione, nomine et in persona praefati domini Stephani Szuhay episcopi, ut praemissum est, ecclesiae Agriensis, nolentes per taciturnitatem et crassam aliquam negligentiam iustis iuribus praedecarati episcopatus, consequenter ecclesiae Agriensis derogare: ideo generosam dominam Susannam Pesthy, primum quidem Georgii Pandy, nunc vero saepefati Gregorii Pasztohy egregiorum quondam relictam viduam, item Demetrium Barius et Joannem Barczay, universos item haeredes, posteritates ac consanguineos quoslibet praenominati quondam Gregorii Pasztohy, alios etiam, cuiusvis status et praeeminentiae existant, homines ab occupatione, detentione sibiipsis et iuribus eorum appropriatione ulteriori nimirum praetactarum abbatiarum Beatae Mariae Virginis de Valle Trium-Fontium et de Pasztohy, vendicatione, usurpatione et qualiumcunque etiam usuum in eisdem continuatione, necnon utilitatum fructuum et emolumentorum perceptione, permutatione, impignorazione, aut quovis sub requisito colore abalienatione, sacratissimam quoque caesaream et regiam maiestatem a donatione, collatione, dominum vero locumtenentem regni Hungariae super eas sine scitu et consensu dicti domini episcopi Agriensis, consensus cuiuslibet, seu confirmationis qualitercunque et quibuscunque iam data et collata essent, vel in futurum forent, modo praemisso adhibitione, universa

quoque et quaevis loca credibilia et authentica, ac signanter magistros prothonotarios huius regni Hungariae a litterarum quarumcunque superinde emanatione et extradatione prohibuerunt contradicendo, et interdixerunt inhibendo coram nobis, publice et manifeste. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum feria tertia proxima post festum Luciae Virginis et Martyris, anno Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo nono.

1599. decz. 14.

Papirra írt hiteles másolatban: Zirczi apáts. lev. Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 31.

CXLIII.

Jászó. 1603. márczius 4.

Chycheri András fia Ambró és Verebéli Mihály fia János tiltakozik az ellen, hogy Ő Felsége a Pásztó, Verebely, Bárkány, Sós-Hartyán, Tót-Veréb, Tepke, Bátöny, Hasznos és Tiribes határában levő birtokrészeket bárkinek is odaadományozza.

Egregius Ambrosius de Chycher, filius egregii quondam Andree de Chycher, ex generosa quondam domina Anna, filia egregii quondam Joannis de Verebelyi; item Joannes, filius Michaelis, filii eiusdem quondam Joannis Verebelyi, Senioris de eadem Verebelyi, protestantur, de et super eo: quod ab aliis audivissent et revera percepissent, qualiter bona eorundem avitica in portionibus possessionariis Verebely, Barkan, Soos Harthjan, item praediis Toth Vereb et Tepke in Neogradiensi, item oppido Paztoh, Bathon, Haznos possessionibus et praediis Trybes et Lengyend in Hevesiensi comitatibus habitis, a sua maiestate, vel locumtenente suae maiestatis, per defectum seminis, vel aliter qualitercunque, aliqui malevoli homines impetrassent. Ergo protestantes inhibent suam maiestatem et dominum locumtenentem suae maiestatis a donatione et collatione, et alios ab impetratione, capitulos (így) vero et conventus ab introductione et statutione totalium portionum possessionariarum supradictarum etc. Facta coram conventu Jazoviensi, feria tertia post dominicam Oculi. Anno Domini Millesimo sexcentesimo tertio.

1603. márcz. 4.

Papirra írt eredetije: Jászóí országos levéltár, Mandat. fasc. 19. nr. 12.

CXLIV.

Lincz. 1614. július 1.

II. Mátyás király Sembery István trencséni főesperest és nyitrai kanonokot pásztói apáttá nevezi ki.

Collatio abbatis Paszthó honorabili Stephano Sembery facta.

Nos Mathias, Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae et Bohemiae rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, marchio Moraviae, comes Tyrolis et Goritiae, etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod nos, inducti vitae morumque honestate, aliisque laudabilibus probitatis et virtutum meritis fidelis nostri honorabilis Stephani Sembery, archidiaconi Trinchiniensis et canonici ecclesiae Nitriensis, quibus fidedigno testimonio meruit apud nos commendari, eidem, tanquam personae idoneae et benemeritae, abbatiam infulatam de Pásztó, in comitatu Hevesiensi et regno nostro Hungariae existentem, habitam, per mortem et decessum venerabilis quondam Joannis Dettre, eiusdem abbatis ultimi, veri ac legitimi possessoris de iure et de facto vacantem, auctoritate iuris patronatus nostri regii, quo in omnibus dicti regni nostri Hungariae Partiumque ei subiectarum ecclesiis et beneficiis, adinstar divorum quondam Hungariae regum, praedecessorum nostrorum, optimo iure fungimur, simul cum reliquiis bonorum iuriumque possessionariorum, ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantium et pertinere debentium, dandam et conferendam duximus; ita videlicet, ut ipse ministros Dei in ecclesia abbatis praedictae, quantum per hostes christiani nominis turcas, in quorum utpote faucibus illa existere dicitur, fieri poterit, sufficientes tenere debeat. Imo damus et conferimus harum nostrarum vigore et testimonio litterarum. Datum in arce nostra Lincz, Austrie Superioris, die prima mensis iulii. Anno Domini Millesimo sexcentesimo decimo quarto, regnorum nostrorum romani tertio, Hungariae et reliquorum sexto, Bohemiae vero anno tertio. 1614. júl. 1.

CXLV.

Bécs. 1614. deczember 11.

Sembery István pásztói apát kéri Szerdahelyi Györgyöt, az ő rokonát és barátját, a ki a királyi kamarának registratora és a kancelláriának jegyzője volt, hogy a páasztói apátság faluit és jogait írja össze.

Generose Domine Frater et Amice Veterane!
Salutem et mei commendationem!

Majd lassan két hete leszen, hogy Posonból Bécsben jöttem és beteges ágyamból csak most lábadtam fel; nem is arányzom, ha dolgaimban véget vetek, hogy sokáig maradjak itten. Kérem azért Kegyelmedet, hogy meddig én alá megyek, keresné fel és írná jegyzésben Kegyelmed az én kisdéd Pastoy apáturságomhoz tartozandó falukat, a kik volnának, és e mellett, ha mi jussa találtnék az Ő Fölsége magyar kamaráján; mivelhogy Ő Felsége nekem pleno iure kegyelmesen conferálta Linczben. Az abbatia in comitatu Neogradiensis vagyon, Sechen és Geöngöös között, jól-lehet eléggé elpusztult; de talán valami hasznát vehetném jövő-dőben és Kegyelmednek is kedvesen szolgálhatnék belőle. Nincsen is pedig semminemű kétségem az Kegyelmed hozzá való jó akaratjában és ez dologban való fáradságában, ha még az mi köztünk való régeni Köteles atyafiúságnak valami szikrája vagy morzsalékja találtnék Kegyelmedben. Ez mostani fáradságával kötelezzem magához Kegyelmed újabban. Éltesse Isten Kegyelmedet kedves jó egészségben sok esztendőig. Salutálja Kegyelmed afficiosissime Zentkerezty uramat és Hermannus uramat én nevemben. Viennae, Austria, undecima decembris, Millesimo sexcentesimo decimo quarto. Generosae dominationis vestrae servitor et amicus veteranus Stephanus Szembery m. p.

1614. decz. 11.

Hátára ez van írva: Generoso ac egregio domino Georgio Zerdahely, sacrae caesarae regiaeque maiestatis camerae Hungaricae regestratori et eiusdem cancellariae iurato notario, etc. domino, venerabili fratri et amico veterano. Posonii.

Papirra irt eredetije a Magyar országos levéltár kamarai osztályában: Eccl. Cam. Fasc. 30. nr. 33.

CXLVI.

Bécs. 1615. február 18.

II. Mátyás király Bosnyák Tamás füleki, Forgách Miklós szécsényi és Somogyi Mátyás gyarmathi kapitányoknak megparancsolja, hogy Sembery István pásztói apátot birtokainak és jövedelmeinek visszaszerzésében támogassák.

Mathias Dei gratia etc. Fidelibus nostris Thomae Bosniak, Fülekiensis, Nicolao Forgács de Gymes Zecseniensis, et Matthiae Somoggi Gyarmatiensis praesidiorum nostrorum supremis capitaneis, salutem, et gratiam: Quoniam nos proxime elapsis mensibus abbatiam infulatam Pasztoiensem in comitatu Hevesiensi adiacentem, simul cum reliquiis bonorum, et quibuslibet emolumentis ac utilitatibus suis, fidei nostro honorabili Stephano Sembery clementer contulimus, volumusque eundem omnibus et singulis praefatae abbatae suae iuribus possessionariis et aliis quibuslibet pertinentiis, primo quoque tempore rite potiri. Verum cum intelligamus, nonnulla eiusdem abbatae de Paszto bona apud alienas manus non sine gravi dispendio et praeiudicio moderni et legitimi beneficiariis, seu donatarii haerere, et in illis rehabendis atque ad ecclesiam reducendis fidelium nostrorum auxilio omnino opus esse: proinde fidelitatem vestram clementer hortamur, vobisque et vestrum singulis harum serie firmiter committimus, et mandamus, quatenus dum et quando, vel quotiescunque per dictum Stephanum Sembery, aut eiusdem mandatarium, cum praesentibus requisiti fueritis, vel aliquis vestrum fuerit requisitus, in rehabendis et reoccupandis memoratae abbatae de Paszto bonis, eidem omni auxilio et ope adesse, ipsumque contra violentos impetitores et damnificatores in sua abbazia manutenere et defendere modis omnibus debeatis et teneamini, ac quilibet vestrum debeat et teneatur. Secus nullatenus facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Vienna, decima octava februarii. Anno Millesimo sexcentesimo decimo quinto. Mathias. Valentinus 1615. febr. 18. Leepes episcopus Nitriensis. Laurentius Ferenczffy.

CXLVII.

Prága. 1616. márczius 30.

II. Mátyás király Bosnyák Tamás füleki, Forgách Miklós szécsényi és Somogyi Mátyás gyarmathi várkapitányoknak szélesebb alapon nyugvó parancsot ad a pásztói apátság érdekeinek támogatására nézve.

Mathias etc. Fidelibus nostris magnificis Thomae Bosniak Fülekiensis, Nicolao Forgács Zecseniensis, et Mathiae Somogi Gyarmathiensis praesidiorum nostrorum supremis capitaneis salutem et gratiam. Quoniam nos superioribus elapsis temporibus abbatiam infulatam Pasztoiensem, in comitatu Hevesiensi adiacentem, simul cum reliquiis bonorum, ubivis in hoc nostro Hungariae regno existentium, et quibuslibet emolumentis, proventibus, generaliter vero omnibus utilitatibus suis, de iure, fundatione, et ab antiquo ad illam spectantibus, et pertinere debentibus, fideli nostro honorabili Stephano Semberi etc., autoritate iuris patronatus nostri regii, quo pleno iure fungimur; clementer contulimus, volumusque eundem omnibus et singulis praefatae abbatae suae iuribus possessionariis, privilegiis, immunitatibus et aliis quibuslibet pertinentiis primo quoque tempore rite potiri. Verum cum intelligamus, eisdem abbatae de Paszto bona apud alienas manus non sine gravi dispendio et praeiudicio tum supradictae ecclesiae, tum etiam moderni legitimi beneficiarii seu donatarii haerere, et in illis fideliter inquirendis, rehabendis, recuperandis atque ad ecclesiam reducendis fidelium nostrorum auxilio omnino opus esse: proinde fidelitatem vestram clementer hortamur, vobisque ac vestrum singulis harum serie firmiter praecipiendo, committimus, et mandamus aliud omnino habere nolentes, quatenus dum et quando, vel quotiescunque per dictum Stephanum Sembery, aut eiusdem mandatarium seu ablegatarium, cum praesentibus requisiti fueritis, vel aliquis vestrum fuerit requisitus, in inquirendis et recuperandis praetitulatae abbatae suae bonis eidem omni ope, et auxilio suo esse, ipsum introducere, statuere et in realem possessionem collocare, ac contra quosvis violentos et damnificatores in sua abbazia de Paszto manutenere, defendere et protegere modis omnibus debeatis et teneamini,

et quilibet vestrum debeat et teneatur. Non obstantibus quibusvis quocunque tempore inscriptionibus, et abalienationibus, qua status et ordines regni istius nostri Hungariae unanimi consensu iteratis superinde diversis decretorum articulis, accedentibus ad id divorum quoque regum diplomatibus et confirmationibus, cassarunt, abolerunt, et anihilaverunt. Secus nullatenus facturi. Datum in arce nostra regia Pragensi, die trigesima mensis martii. Anno Millesimo sexcentesimo decimo sexto. Matthias. Valentinus Zeepes mp. Laurentius Ferenczffy mp. 1616 márcz. 30.

Papirra írt hiteles másolatban : Zirczi apátsági levéltár II. 911. sz. 2-ik okirat.

CXLVIII.

Surány. 1616. október 15.

Semberi István pásztói apát tudakozódik apátsága viszonyai után és gondoskodik párfogóról emberei részére.

Ingenue Adolescens salutem et omnem prosperitatem!

Hogy szerető fiam engemet leveleddel tudósítottál az én apáturságom felől, igen köszönöm, és, ha élhetek, szerencsédre nem lészen előttem elfelejtve szolgálatod. Eddig is választ írtam volna leveledre, de Prágában voltam és az miatt nem lehetett. Plebanus uramnak bőven írtam. Te is légy érette, hogy minden dolognak végére menjetek és nékem ugyan bizonyosat írjatok. Hiszem Istent, hogy szemben leszek veletek mindenszent napig; de ti azért senkinek ne jelentsétek az én ügyekezeteimet. Kérlek, jó fiam, írd meg nekem, hány jobbágyom vagyon és zsellérem Pásztón? Az neveket is mind fölírjad, és kicsoda most bíró közöttök? hány úr bírja őket? és ki nevök? és ha Csapi Ferencz uram, régi fiam, bír-e Ő Kegyelme is benne? hányat? kicsoda neve Barcsainé asszonyom tisztartójának ismét? és ha vagyon-e része Dosa Tamásnak benne? az malom hasznát, a mely enyim, ki veszi? az bor dézmát kik szedik? az erdőkön a szertész (így) marhát ha legeltetik-e? és ha megdézsmálták-e? kicsoda? Ha most írsz, csak Bosnyák uramnak kell küldeni; bizonyosan kezemhez iktatja Ő Nagysága. Ő Nagyságának commendálatlak benneteket; nem is engedi a calvinista praedicatort bébocsájtani közöttökben.

Ő Nagyságához folyamodjatok; igen jó patronustok. Ezek után Isten éltesen jó szerető fiam sok esztendeig jó egészségben.

1616. okt. 15.

Datum in arce Surán, decima quinta octobris, anno Domini Millesimo sexcentesimo decimo sexto.

Jó akaró lelki atyád

Szembery István

váradí praepost és pásztí apátur.

Egyszerű másolatban a zirczi apátsági levéltárban: Act. abb. Paszt. 1616. okt. 15-iki keletű levél.

CXLIX.

Kassa. 1617. december 20.

Az egri káptalan, Bellay János pásztói plébános kérésére, átírja azon fassionális levelet, melyet egykor Pásztói Gergely vallomása alapján állított ki.

Nos capitulum ecclesiae Agriensis memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod reverendus vir Joannes Bellay parochus Pazthohiensis, nostram personaliter veniens in praesentiam, exhibuit nobis et praesentavit quasdam litteras nostras fassionales, ad fassionem egregii quondam Gregorii Paztohy pro nonnullis subditis eiusdem litteris in iisdem specificatis confectas et emanatas, sigilloque nostro capitulari et authentico pro more a tergo impressivo roboratas tenoris infra-scripti, petens nos debita cum instantia, ut nos easdem litteras fassionales de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali transscribi et transsumi, praesentibusque litteris nostris patentibus inseri faciendo, sub sigillo itidem nostro capitulari et authentico, iurium interessatorum futura pro cautela extradare dignaremur. Quarum quidem tenor sequitur in haec verba:¹

Unde nos huiusmodi petitione memorati reverendi Joannis Bellay tanquam iusta et legitima exaudita et admissa, praescriptas litteras fassionales non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, suspicionisque et falsitatis scrupulo carentes, de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento, variationeque aliquali praesentibus litteris nostris inseri et

¹ Itt következik az 1598. aug. 14-iki keletű, CXL. számú oklevél.

inscribi facientes, ad instantiam supradicti exhibentis pro interessatis iurium ipsorum futura pro cautela necessarias, sub sigillo nostro capitulari et authentico, communi iustitia et equitate suadente, dandas esse duximus et concedendas. Datum sabbato proximo ante festum Nativitatis Beatissimae Mariae semper Virginis. Anno Domini Millesimo sexcentesimo decimo septimo.

Papirra irt eredetije az egri orsz. levéltárban : Protocol. C. nr. 210. fol. 673--677.

CL.

Bécs. 1626. május 29.

II. Ferdinánd király Eszterházy Miklós grófnak, Ujvár főkapitányának megparancsolja, hogy Sembery István pásztói apát birtokjogát megvédelmezzé.

Ferdinandus Secundus, Dei gratia electus romanorum imperator etc. Spectabili ac magnifico comiti Nicolao Esterházy de Galantha, comiti comitatum de Beregh et Zoliensis, iudici curiae nostrae regiae in Hungaria, partiumque eiusdem regni nostri Ultra-Danubianarum generali et praesidii nostri Uyvariensis supremo capitaneo, salutem et gratiam. Quoniam nos fidelem nostrum honorabilem Stephanum Sembery abbatem Pasztoviensem, ac custodem ac canonicum Nitriensem, simul cum universis rebus et bonis, ac iuribus eiusdem abbatae suae Pasztoviensis possessionariis ubilibet et in quibuscunque comitatibus regni istius nostri Hungariae sitis et existentibus, iustis utpote et legitimis, in nostram regiam recepimus protectionem et tutelam specialem, vice et in persona nostra regia vestrae duximus comittendum tuitioni et protectioni. Proinde fidelitatem vestram clementer hortamur, vobisque harum serie committimus et mandamus, quatenus a modo inposterum dictum Stephanum Sembery, in dictis universis rebus et bonis, ac iuribus abbatae suae Pasztoviensis possessionariis, ubivis et in quibuscunque comitatibus praedicti regni nostri Hungariae sitis et existentibus, iustis, ut praemittitur, et legitimis, contra quoslibet violentos et illegitimos impeditores, turbatores et damnificatores tueri, protegere et defendere modis omnibus debeatis et teneamini. Autoritate nostra regia praesentibus nobis hac in parte

concessa et attributa, iureque et iustitia mediante. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra
1626. máj. 29. Vienna, die vigesima nona mensis maii. Anno Millesimo sexcentesimo vigesimo sexto. Regnorum nostrorum romani sexto. Hungariae et reliquorum septimo, Bohemiae vero anno octavo. Ferdinandus. Stephanus Senney. Laurentius Ferenczffy mp.

Papirra írt hiteles másolatban: Zirczi apátsági levéltár. II. 911. sz. 5-ik okirat.

CLI.

Lelesz. 1628. január 26.

Chycheri András unokái, Chycheri Ambró fia Péter és Mihály, mint Verebéli Anna szülöttei tiltakoznak Pásztó s Hasznos város, Verebely, Bárkány, Sós-Hartyán s Batyony birtok, Tepke, Lengeld, Tót-Veréb és Tiribes puszták lefoglalása, eladományozása és bármily czímű birtoklása ellen.

Nos Stephanus Thelekessy praepositus et conventus ecclesiae Sanctae Crucis de Lelez, memoriae commendamus per praesentes, quod egregii Petrus et Michael Chichery, filii egregii quondam Ambrosii, filii quondam Andreae Chichery de eadem Chicher, ex generosa olim domina Anna Werebeli, alias consorte eiusdem, filia nostri egregii quondam Joannis de Werebeli progeniti, nostram personaliter venientes in praesentiam, praehabita seria et solemni protestatione, sacratissimam, caesaraeam et regiam maiestatem, dominum dominum nostrum clementissimum ac illustrissimum, dominum comitem palatinum regni Hungariae modernum et futurum ab occupatione ad sese receptione, detentione, censervatione, utensione et possessione, iuribusque suis applicatione et annexione, item donatione, collatione, datione et venditione tam perennali, quam temporali, inscriptione, item obligatione, impignoratione, concambialique permutatione, ac alia quavis abalienatione, distractione, distributione et dissipatione bonorum, partiumque et iurium possessionariorum praefatorum Petri et Michaelis Chichery aviticorum in possessionibus Werebeli, Barkany, Soos Harthian in Neogradiensi, item oppidis Pasztho et Hasznos in Hevesiensi, possessioneque Bathon ac praediis Tepke, Lengeld, Thott Wereb

et Tribes vocatis, in eisdem Nogradiensi et Hewes comitatibus existentibus haborum et adiacentium; alios autem universos et singulos, cuiuscunque status, gradus, dignitatis, conditionis et praeeminentiae existant, homines ab irreservatione, emptione, destructione, conservatione, utensione et possessione, seseque quovis quaesito sub colere, praetextu, ingenio, titulo, modo vel arte in dominium eorum bonorum, portionumque et iurium possessionariorum aut pertinentiarum earundem quarumlibet partium vel in toto intromissione, intrusione et ingressione, ac sibi ipsis appropriatione, usurpatione et vendicatione, statutione, statuique factione ac sese in dominio, iurisdictioneque ipsorum, fundatione et haereditatione, necnon distractione et dissipatione, ac alia quavis abalienatione, usu denique fructuum et quarumlibet utilitatum suarum partim vel in toto perceptione, percipifactione prohibuissent contradicendo et interdixissent inhibendo publice et manifeste, serioque et solemniter coram nobis. Harum nostrarum etc. Datum feria quarta proxima post festum Conversionis Beati Pauli apostoli. 1628. jan. 26. Anno Domini Millesimo sexcentesimo vigesimo octavo.

Leleszi országos levéltár: Protocol. 68. fol. 8.

CLII.

Pásztó. 1630. január 22.

Vállus Balázs és fia — Vállus Demeter és János — a «Monostor malmának» harmadrészét hetvenöt magyar forint lefizetésével eladják Vállus Györgynek, az ő fiuknak, illetőleg testvéröknek.

Mi Pásztóhon lakozók Vállus Balázs az én fiaimmal egyetemben, úgy mint Vállus Demeterrel és Vállus Jánossal egyetemben adjuk emlékezetére ez dolgot ez levelünknek rendében, mindeknek, az kiknek illik, hogy ezek az én fiaim éltemben egymással nem maradhatván, történék egymástól való elválások, ki ki külön kenyeret keresvén magának. Minek okáért az minémű malmot birtuk, nevezet szerint mely hivattatik Monostor malmának, az egyházi plebánusok engedelméből; mivel ugyan pénzünk is állott ezen Monostor malomnak az harmadmolnár részén: ezen az malmon egymás között az én fiaim meg nem alkudhattanak,

és az egyházi plebánus uram is akarván azt, hogy egy molnár légyen az malomban, úgy az én nagyobbik fiam, Vallus György, hozzánk térvén, emberek által esedezvén azon, hogy az megnevezett molnár részt neki engednék, és minket kielégítene az malombul. Mi azért egymással úgy, mint az fiaimmal beszélgetvén, indultunk áruban, alkudtunk meg száz magyar forintban; adott a mi részünkre florenos hetvenöt három részre, melyről minket jámborúl megelégitett és *áldomását is ittuk*. Mi azért ez megnevezett atyánk fiát, Vallus Györgyöt, valljuk bele ez megnevezett malom örökségben, úgy, hogy még mi élünk ez világon, őtet meg nem háborítjuk, belőle se fiait, se leányit, holtunk után peniglen még a maradékunk is maradékját meg nem háborítsa belőle, hanem élhesse nemzetségről nemzetségre, fiurul fiúra, leányzórul leányzóra; ha holott penig vagy maga, vagy maradékja ez egy molnárrészt el akarná adni, el ne adhassa, hanem minket és maradékinkat megkínálják. Ennek nagyobb bizonyásáraadtuk kezében a mi atyánk fiának, Vallus Györgynek, város czimeres pecsétetes levelet ilyen becsületes feő eskütt tanácsbeli emberek előtt, úgymint: pásztóhi főbiró Bán Benedek, hites polgári: Tiket Boldizsár, Szegedi Péter város notarius, Pál deák, közönséges tanácsok: Szabó János, Varga István, Bakos Bagoni Farkas, István deák, Vincze Péter, Illés Mihály, Bozog András, Varga Mihály, Baktay Tóth György, Szabó Mihály előtt. Datum in oppido Pásztó, die vigesima secunda ianuarii, anno Millesimo sexcentesimo trigesimo.

1630. jan. 22.

Hiteles átiratban: Zirczi apátsági levéltár fasc. 6. nr. 24.

CLIII.

Ebersdorf. 1637. szeptember 17.

II. Ferdinánd király Somogyi Ferencz egri kanonokot pásztói apáttá kinevezi.

Nos Ferdinandus etc. memoriae commendamus etc. quod inducti meritis, morumque integritate et litteralis scientiae peritia fidelis nostri honorabilis Francisci Somogyi, custodis et canonici ecclesiae Agriensis, quibus ipsum ab Altissimo ornatum et condecoratum esse, ex certorum fidelium nostrorum fidedigno testimonio

cognovimus: eundem itaque, tanquam personam idoneam et benemeritam, ad abbatiam Sancti Laurentii de Paszto, in districtu et dioecesi episcopatus Agriensis existentem, et nunc per mortem et ex hac vita decessum honorabilis quondam Stephani Sembery, eiusdem abbatae Pasztoviensis ultimi, veri et legitimi possessoris, de iure et de facto vacantem, autoritate iuris patronatus nostri regii, quod generaliter in omnibus ecclesiis et beneficiis, instar divorum quondam Hungariae regum, praedecessorum nostrorum felicitis memoriae, optimo iure habere et exercere dignoscimur, eligendum et nominandum, eidemque dictam abbatiam Pasztoviensem, simul cum omnibus eiusdem bonis temporalibus, iuribusque quibuslibet possessionariis ac pertinentiis quibuslibet, quocunque nomine vocitatis, item obventionibus et emolumentis, ubivis in regno nostro Hungariae habitis et existentibus, ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, dandam et conferendam, ac ei, cui interest, pro confirmatione obtinenda praesentandum duximus, imo eligimus, nominamus et praesentamus, damusque et conferimus. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum. Datum in castro nostro Ebersdorff, die decima septima mensis septembris, anno Millesimo sexcentesimo trigesimo septimo. 1637. szept. 17.

Papirra irt hiteles másolatban: Zirczi apátsági levéltár. II. 911. sz. 6-ik okirat.

CLIV.

Ebersdorf. 1637. szeptember 17.

II. Ferdinánd király meghagyja a pozsonyi kir. kamarának, hogy Somogyi Ferencz pásztói apátot iktassa és vezesse be új apátságába s ennek birtokaiba.

Ferdinandus etc. Spectabilis, magnifice, nec non egregii fideles nobis dilecti. Decedente et ex hac vita sublato honorabili quondam Stephano Zembery, alias abbatae Sancti Laurentii de Paszto abbate, per mortemque ipsius praefata abbatia vacante, eandem honorabili Francisco Zomogy, custodi et canonico ecclesiae Agriensis, tanquam personae benemeritae et idoneae, una cum omnibus suis pertinentiis benigne contulimus. Et cum eundem in ipsam abbatiam suo modo installari facere velimus, idcirco fidelitatibus vestris harum

serie committimus et mandamus: quatenus praefatum Zomogy in dictam abbatiam, cunctaque ejusdem bona temporanea et pertinetias quaslibet, ubivis in regno nostro Hungariae adjacentia, signanter autem in certam portionem possessionis Paszto, ad eam bono jure pertinere debentem, medio certi hominis, per fidelitates vestras ad id deputandi, installare modis omnibus velitis et debeatis; executuri in eo benignam nostram voluntatem. Quibus in reliquo gratia nostra caesarea et clementia regia propensi manemus. Datum in castro nostro Ebersdorff, die decima septima mensis septembris.

1657. szept. 17.

Anno Domini Millesimo sexcentesimo trigesimo septimo. Ferdinandus Georgius Lippay episcopus Agriensis. Laurentius Ferenczffy.

Praesentem copiam ex libro resolutionum regiarum, in archivo excelsae camerae regiae hungarico-aulicae asservari solito, descriptam, collatam, ac in omnibus punctis clausulis et articulis conformem esse in fidem subscriptus testor. Posonii, decima quinta aprilis, anno Domini Millesimo septingentesimo septuagesimo secundo. (L. S.)

1772. ápr. 15.

J. Benedictus Szendrey m. p. consiliarius et regii cameralis archivi director.

Papirra irt eredetije: Zirczi apáts. lev. Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 8.

CLV.

Pozsony. 1638. január 24.

III. Ferdinánd király azon pásztói birtokrészt, mely Nagy-Barcsai Barcsay Ferencz halálával a szent koronára szállt, Lósy Tamásnak adományozza hű szolgálatai elismerésül.

Nos Ferdinandus etc. . . . Memoriae commendamus, quod nos, cum ad nonnullorum fidelium nostrorum humillimam supplicationem, nostrae propterea factam maiestati, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelium servitiorum meritis fidelis nostri egregii Thomae Losy, quae ipse sacrae primum regni nostri Hungariae coronae, et deinde maiestati nostrae, pro locorum et temporum diversitate, atque occasionum exigentia, fideliter exhibuit et impendit, ac sese in posterum quoque omnis fidelitatis et constantiae studio exhibiturum et impensurum pollicetur: totalem et integram portionem possessionariam, in possessione Pasztho, in comitatu Heves-

siensi existentem, habitam, quae alias egregii condam Joannis Barcsay de Nagy-Barcsa praefuisse, sed per mortem et defectum seminis eiusdem ad sacram primum praedicti regni nostri Hungariae coronam, consequenterque collationem nostram regiam, iuxta antiquam et approbatam eiusdem regni nostri Hungariae consuetudinem atque legem, rite et legitime devoluta esse perhibetur et redacta; totum item et omne ius nostrum regium, si quod in praespecificata totali portione possessionaria in supradicta possessione, Pasztho nuncupata, inque praefato comitatu Hevesiensi existenti, habita, etiam aliter qualitercunque haberemus, aut eandem nostram, ex quibuscunque causis, viis, modis et rationibus concerneret maiestatem, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscunque, terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promonthoriis, agris, fluviis, piscinis, piscaturis, agrorumque decursibus, molendinis et eorundem locis, generaliter vero quarumlibet activitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis, sub suis veris metis et integris limitibus existentium, ad eandem portionem possessionariam de iure et ab antiquo spectantium et pertinere debentium, rebusque, sicut praefertur, stantibus et se habentibus, memorato Thomae Losy, ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis dedimus, donavimus et contulimus, imo damus, donamus et confirmamus, iure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam, pariter et habendam. Salvo iure alieno, et potissimum ecclesiarum Dei. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum, quas in forma privilegii nostri redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportatae. Datum in libera, regiaque civitate nostra Posoniensi, die vigesima quarta mensis ianuarii. Anno Domini Millesimo sexcentesimo trigesimo octavo. 1638. jan. 24.

CLVI.

Ebersdorf. 1654. október 19.

III. Ferdinánd király Somogyi Ferencz leköszönése után Fejérpataky Mátyás pécsváradi apátot és nyitrai kanonokot pásztói apáttá nevezi ki.

Nos Ferdinandus etc. memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod nos, inducti meritis morumque integritate et litteralis scientiae peritia fidelis nostri honorabilis Mathiae Fejérpataky, abbatis Beatae Virginis Mariae Pecswardiensis, cantoris et canonici ecclesiae Nitriensis, quibus ipsum ab Altissimo ornatum et condecoratum esse, ex certorum fidelium nostrorum fidedigno testimonio cognovimus: eundem itaque Mathiam Fejérpataky, tanquam personam idoneam et benemeritam, ad abbatiam Beatae Virginis Mariae de Paszto, in districtu et dioecesi episcopatus Agriensis existentem, per resignationem fidelis itidem nostri honorabilis Francisci Somogy, alias conventus Sanctae Crucis de Lelesz praepositi, eiusdem abbatae ultimi, veri et legitimi possessoris, de iure et de facto vacantem, auctoritate iuris patronatus nostri regii, quod generaliter in omnibus ecclesiis et beneficiis instar divorum quondam Hungariae regum, praedecessorum nostrorum, felicitis memoriae, optimo iure habere et exercere dignoscimur, eligendum et nominandum, eidemque dictam abbatiam Pasztoviensem simul cum omnibus eiusdem bonis temporalibus, iuribusque quibuslibet possessionariis ac pertinentiis universis, quocunque nomine vocitatis, item obventionibus et emolumentis ubivis in regno nostro Hungariae habitis et existentibus, ad eandem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, dandam et conferendam, ac ei, cuius interest, pro confirmatione obtinenda praesentandum duximus. Imo eligimus, nominamus et praesentamus, damusque et conferimus. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum. Datum in castro nostro Ebersdorff, die decima nona octobris, anno Millesimo sexcentesimo quinquagesimo quarto. Regnorum etc.

1654. okt. 19.

CLVII.

Bécs. 1659. május 6.

1. Lipót király Svella Györgynek bényi prépostból pástói apáttá történt kinevezése következtében Rossi Benedeket nevezi ki utódává.

Nos Leopoldus etc. memoriae commendamus etc.: Quod nos inducti meritis et virtutibus, morumque honestate, ac aliis laudabilibus qualitatibus fidelis nostri nobis dilecti reverendi Benedicti Rossi, quondam cancellarii meritissimi nuntii apostolici reverendissimi in Christo patris domini cardinalis Elfi, quibus ipsum divinitus praeditum esse non solum ex fidedigna certorum fidelium nostrorum commendatione, verum etiam propria experientia cognovimus: eidem tanquam personae idoneae et benemeritae praeposituram de Beén, nunc per promotionem et translationem fidelis nostri venerabilis Georgii Suehla, honorabilis capituli ecclesiae Poseniensis canonici, eiusdemque abbatiae ultimi, veri, legitimi ac indubitati possessoris, ad abbatiam Sancti Laurentii de Pasztho, de iure et de facto vacantem, autoritate iuris patronatus nostri regii, quod generaliter in omnibus praememorati regni nostri Hungariae ecclesiis, instar praedecessorum nostrorum divorum quondam Hungariae regum, habere dignoscimur, simul cum omnibus eiusdem praepositurae bonis temporalibus, possessionibus nimirum et iuribus possessionariis, villis, praediis ac universis et quibuslibet pertinentiis, obventionibus, redditibus et emolumentis dandam et conferendam duximus. Imo damus et conferimus, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die sexta mensis maii. Anno Domini Millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono. Regnorum etc.

1659. máj. 6.

CLVIII.

Jászó. 1663. január 19.

A jászói konvent Pásztó város lakosságának kérésére kiadja azon tanuvallomásokat, a melyek szerint a klastrom melletti «Monostor malma» világi földesuré soha sem volt.

Nos conventus ecclesiae Beati Joannis Baptistae de Jasow memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod ad instantiam incolarum oppidi Paszto inferius declarata collationalis inquisitio facta est coram fratribus nostris conventualibus, videlicet Benedicto Bagyoni plebano Gyöngyösiensi, vicearchidiacono comitatum Heves et utriusque Szolnok, et Joanne Jalkóczi, plebano Varkoniensi, vicearchidiacono comitatus Borsodiensis, qui hic in conventu nostro coram nobis personam liter constituti, ad puritatis suae conscientiam retulerunt in hunc modum: De eo utrum tudja-e az tanu, ha Pasztohon az klastrom mellett való malom, melyet Monostor malmának hínak, valaha világi földesurak birodalma alatt lett volna, úgy, hogy annak jövedelmét valamikor világi úr percipialta volna?

Primus testis egregius dominus Georgius Szücs fide mediante fassus est, annorum circiter nonaginta, hoc modo: Soha nem tudom kilenczven esztendő ember lévén, hogy azt a malmot világi földesúr bírta volna; sőt mikor öreg Bárczai János kálvinista ember lévén magáévá tette volna azon malmot, azt mondotta, mivel hogy egyházi malom, soha kezemet hozzá nem ártom, ne is adja Isten azt nékem. Ezt hallottam magam füleimmel. Az atyám is Szabó János száz esztendő volt és attul is gyakorta hallottam, hogy mindenkor az a malom egyházi jószág volt.

Secundus testis Martinus Bekes, iudex iuratus eiusdem oppidi Paszto, fide mediante fassus est per omnia in omnibus punctis et clausulis sicuti primus testis.

Tertius testis Valentinus Kada simili modo iuratus examinatus fatetur sicuti primus testis.

Quartus testis Stephanus Nagy, fide mediante, agens annum circiter septuagesimum, fassus est per omnia sicuti praecedentes.

Quintus testis Joannes Serfőző, annorum circiter sexaginta, iuratus ac firmiter examinatus idem fassus est.

Sextus testis Laurentius Vargha, annorum circiter septuaginta duorum, per omnia fassus est sicuti praecedentes.

Septimus testis Matthias Thot, annorum circiter quinquaginta quinque, ad fidem suam idem fatetur.

Octavus testis Gregorius Bakos, annorum circiter quadraginta, iuratus examinatus fassus est per omnia sicuti primus testis, addendo hoc, hogy az ő atyja is mindenkor a földesurak gondviselője volt, de soha nem mondotta, hogy azt a malmot az földesurak bírták volna, hanem az is mindenkor egyházi malomnak mondotta lenni.

Nonus testis Valentinus Valus, annorum circiter quinquaginta duorum, iuratus examinatus fassus est ad omnes interrogationes sicuti superius examinati testes, addendo hoc: az atyám is molnárkodott benne, de mást nem mondott, hanem egyházi malomnak mondotta.

Decimus testis Michael Thot iuratus examinatus fassus est in hunc modum: Azt hallottam, hogy soha sem bírta egyéb úr azt a malmot, hanem egyházi urak bírták. Az öreg Barczai után is csupán csak az pápista pap és calvinista predicator bírták. Az előtt penigh soha nem bírta calvinista predicator, hanem csak azután, minekutána Bolki László az Barczai János vei beiktatta Barczai János akaratjából az calvinista predicator.

Unde nos, ad fidedignam relationem eorundem fratrum nostrorum conventualium, praementionatis incolis Pasztohiensibus iam superius declaratorum testium inquisitionem collateraliter per eosdem, ad instantiam eorundem oppidanorum, factam primum quidem prothocollo nostri inseri, ac tandem iisdem oppidanis in transsumpto litterarum nostrarum, iurium eorundem futuram ad cautelam, extradari curavimus. Communi suadente iustitia. Datum feria secunda proxima post dominicam Sexagesimae. Anno Millesimo sexcentesimo sexagesimo tertio.

1663. jan. 29.

Pecséttel.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban, a pásztói iratok között. — Megvan a jászói országos levéltárban is. P P P P. fasc. 1. nr. 19.

CLIX.

1663. december 9.

B. B. tudósítja Erdödi Pálffy Tamás egri választott püspököt, hogy miért nem utazhatik Kassára s mily választ kell adni a pászthóiaknak, ha a malomrész dolgában megkeresik.

Illustrissime et reverendissime Patrone et Fautor colendissime!
Salutem cum humillimis meis obsequiis et precibus.

Szekereket Nagyságos Uram valóban nehéz találni, mivel hogy igen distrahálták őket a táborokra; mindazonáltal azon leszek, amennyit lehet, küldök Nagyságodnak pénzes bort, a ki dézma bor lesz, megírom mely hordóban kell szagolni.

Az én motióm Nagyságod írása szerint lehet-e, nem lehet-e, az egy Isten tudja. Irem, sed non possum. Elég formalitást gondoltam ki, egy sem bátorságos. De mindenek felett leginkább felakadok azon, hogy az erdélyi fejedelmet jövőre karácsonra nyilván írja Pater Ferencz Kassáról, hogy oda menne resideálni, ki fő öldöklője lesz a catholicusoknak; azon kívül is a pestis igen graszszál ott, ki merne ezekkel szembe menni, hacsak nem köteles? Ott-e, itt-e maradandóbb, Isten tudja. Nagyságod tetszését mégis akarom venni. A mi legjobb, atevő leszek.

Hogy ha az pászthóiak Nagyságodat requirálják valami malombeli portio felől, csak Nagyságod azt adja válaszul: nem úgy lesz, a mint ők akarták, hanem a mint Nagyságod az determinációt ez iránt Pozsonyban tavál nekik adta volt; akár én hozzám remittálja Nagyságod, tudom az ő hamis intentioikat, nem viszik véghez. Ma nagy búsulásban voltunk, egynéhány ezer lovast nyakunkra varrván; de márul elmúlt, holnap többet félünk. Isten éltesse Nagyságodat. Die nona decembris, anno Millesimo sexcentesimo sexagesimo tercio. Illustrissimae et reverendissimae dominationis vestrae humillimus servus B. B.

1663. decz. 9.

Hátára ez van írva; Illustrissimo Domino Thomae Pálffy ab Erdőd, electo episcopo Agriensi, comitatum Hewes et utriusque Szolnok supremo comiti, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliario Patrono et Fautori colendissimo.

Zárlatán viaszba nyomott pecséttel, melyen B. B. betűk olvashatók.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban a pászthói iratok között.

CLX.

Bécs. 1664. július 26.

I. Lipót király a pásztói apátságot Kada István nyitrai kanonoknak adományozza.

Nos Leopoldus etc. memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos inducti meritis, morumque integritate ac litteralis scientiae peritia fidelis nostri honorabilis Stephani Kada, capituli ecclesiae Nittriensis canonici, quibus ipsum ab Altissimo ornatum et condecoratum esse, ex certorum fidelium nostrorum testimonio cognovimus: eundem itaque Stephanum Kada, tanquam personam idoneam et bene meritam, ad abbatiam Beatae Mariae Virginis de Paszto, in districtu et dioecesi episcopatus Agriensis existentem, nunc vero per mortem et ex hac vita decessum venerabilis quondam Georgii Suehla, eiusdem abbatae ultimi veri, legitimi ac immediati possessoris, de iure vacantem, autoritate iuris patronatus nostri regii, quod generaliter in conferendis cunctis regni nostri Hungariae et Partium ei subiectarum ecclesiis et beneficiis, instar divorum quondam Hungariae regum, praedecessorum videlicet nostrorum felicissimae reminiscentiae, optimo iure habere et exercere dignoscimur, eligendum, nominandum et promovendum, eidemque annotatam abbatiam de Paszto, simul cum universis bonis eiusdem temporalibus, iuribusque possessionariis, ac pertinentiis quocunque nomine vocitatis, item obventionibus et emolumentis quibuslibet, ubivis in praememorato regno nostro existentibus et habitis, ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, dandam et conferendam, ipsumque Stephanum Kada, ei, cui interest, pro confirmatione obtinenda, praesentandum duximus. Imo eligimus, nominamus, promovemus, praesentamus, damusque et conferimus. Harum nostrarum serie, vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die vigesima sexta mensis iulii, anno Domini Millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto. 1664. júl. 26. Regnorum nostrorum romani septimo, Hungariae et reliquorum decimo, Bohemiae vero anno nono.

Papírra írt hiteles másolatban: Zirczi apáts. lev. II. 911. sz. 7-ik okirat.

CLXI.

Bécs. 1664. július 26.

I. Lipót király a pozsonyi kamarát utasítja, hogy Kada Istvánt a pásztói apátságba iktassa és vezesse be.

Leopoldus Dei gratia etc. Magnifice et egregii fideles nobis dilecti. Quoniam nos abbatiam Beatae Mariae Virginis de Paszto, in districtu et dioecesi episcopatus Agriensis existentem, nunc per mortem et ex hac vita decessum venerabilis quondam Georgii Suehla, ejusdem abbatae ultimi veri, legitimi ac immediati possessoris, de jure vacantem, fideli nostro honorabili Stephano Kada, capituli ecclesiae Nitriensis canonico, simul cum omnibus suis iuribus, bonisque et pertinentiis quibuslibet benigne contulerimus, velimusque eundem in dominium ejusdem abbatae per idoneam a vobis delegandam personam introduci facere: ideo fidelitatibus vestris harum serie benigne committimus et mandamus, quatenus introductionem praemissam rite peragi, eandemque abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pasztho dicto Stephano Kada, simul cum universis bonis et iuribus suis temporaneis, ubilibet intra ambitum praefati regni nostri Hungariae existentibus, tradi et consignari facere velitis ac debeatis. Executuri in eo benignam et omnimodam nostram voluntatem. Gratia nostra vobis in reliquo clementer propensi manentes. Datum in civitate nostra Vienna, die vigesima

1664. júl. 26. sexta mensis iulii, anno Domini Millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto. Leopoldus. Georgius Szelepchény archiepiscopus Colocensis. Stephanus Orban.

Praesentem copiam ex libro resolutionum regiarum, in archivo excelsae camerae regiae Hungarico-aulicae asservari solito, descriptam, collatam ac in omnibus punctis, clausulis et articulis conformem esse in fidem subscriptus testor. Posonii, decima quinta aprilis, anno Domini Millesimo septingentesimo septuagesimo secundo. (L. S.) Benedictus Szendrey, m. p. consiliarius et regii cameralis archivi director.

CLXII.

Bécs. 1665. február 12.

I. Lipót király Lippay György esztergomi érseknek, Pálffy Tamás egri püspöknek, Wesselényi Ferencz nádornak és másoknak megparancsolja, hogy Kada István pásztói apát birtokjogát segítsék megvédeni.

Leopoldus etc. Fidelibus nostris reverendissimo in Christo patri domino Georgio Lippay de Zombor, archiepiscopo ecclesiae metropolitanae Strigoniensis, locique et comitatus eiusdem supremo ac perpetuo comiti, primati Hungariae, legato nato, summo et secretario cancellario, reverendo Thomae Pálffy ab Erdőd, episcopo Agriensi, comitatus Hewesiensis supremo comiti, spectabilibus item et magnificis comiti Francisco Wesselény de Hadad, perpetuo in Murany regni nostri Hungariae palatino, iudici Cumanorum, aurei velleris equiti, comitatum Gömöriensis, Pest, Pilis et Sold supremo comiti alteri, Francisco de Csak, perpetuo terrae Scepusiensis ac comitatus eiusdem supremo comiti, Partium praedicti regni nostri Hungariae superiorum, confiniorumque supremo generali, Sigismundo Petheő de Gerssi confiniorum eorundem vicegenerali, et praesidii Onodiensis capitaneo, consiliariis et camerariis nostris egregiis, praeterea et nobilibus, vicecomitibus, iudicum et iuratis assessoribus, totique universitati praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatum Honthensis, Neogradiensis, Gömöriensis, Borsodiensis, Hevesiensis et Szolnok, praesidiorum denique Fülekiensis et Putnokiensis supremis et vicecapitaneis, simul vel divisim constitutis, salutem et gratiam. Quoniam nos fidelem nostrum honorabilem Stephanum Kada, abbatem Beatae Mariae Virginis de Paszto, una cum universis bonis et iuribus possessionariis, ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, partim adhuc in pristino suo statu relationis existentibus, partim vero per nonnullos saeculares, sine omni iusto iuris titulo, plerumque per conditionatas donationes distractis et abalienatis, pro debito regiminis nostri, tanquam supremus ecclesiarum Dei patronatus, etiam ex vi articuli unici anni Millesimi quingentesimi sexagesimi, in regiam nostram recepimus protectionem et tutelam

specialem, vice et in persona nostra regia vestrae duximus committendum tuitioni, et protectioni: ideo fidelitati vestrae, et vestrum singulis harum serie firmiter committimus et mandamus, quatenus a modo imposterum praefatum Stephanum Kada, in praedictis universis bonis suis abbatialibus, eorundemque rehabilitatione contra quosvis violentos et illegitimos impetitores, turbatores et damnificatores, signanter vero Stephanum Gőcze, Petrum Barius, Andream Keczer, Paulum Frater, relictam Gabrielis Fay et alios malae fidei nonnullorum bonorum eiusdem abbatae distractores, et donatarios conditionatos, totiesquoties cum praesentibus fueritis requisiti, aut vestrum alter fuerit requisitus, tueri, protegere et defendere modis omnibus debeatis et teneamini. Autoritate nostra regia vobis praesentibus hac in parte plenarie concessa et attributa iureque et iustitia mediante. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die decima secunda mensis februarii, anno Domini Millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto.

1665. febr. 12.

Papirra irt hiteles másolatban: Zirczi apáts. lev. II. 911. 8-ik okirat.

CLXIII.

Pozsony. 1665. február 17.

Tamásfalvay István jelenti, hogy Kada Istvánt, az újonnan kinevezett pásztói apátot, apátságába bevezette.

Spectabilis, Magnifice ac Generose (így) Domini!
Domini Patroni observandissimi!

Servitiorum meorum obsequiosa commendatione praemissa.

1665. febr. 16.

Tenore decreti inclytae camerae huius, sub dato decimasexta currentis ad me directi et sonantis, commissum mihi erat, quatenus me tam benigne suae maiestatis in negotio collationis abbatae Beatae Mariae Virginis de Pasztho intimationis, quam commissionis cameralis superinde mihi datae continentiis accomodando, admodum reverendum dominum Stephanum Kada in realem ac omnimodam possessionem praefatae abbatae de more consveto introducerem et installarem. Quibus ego debito cultu acceptis et intellectis, eodem

die convocatis in libera ac regia civitate hac Posoniensi certis personis ecclesiasticis simul et civilibus, inque domo quadam canonicali constitutis et existentibus, commissam mihi provinciam rite executus fui, eundem dominum Kada in realem saepefatae abbatiae ac eiusdem pertinentiarum possessionariarum introducendo. Id quod inclytae camerae demisse referendum pariter et intimationem caesaream ac regiam remittendum habui. Eiusdem me gratioso favori recommendans. Posonii, die decima septima februarii, anno Millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto. Spectabilis, magnificae et generosae dominationum vestrarum servitor obsequentissimus Stephanus Thamasfalvay coadiutor. m. p.

1665. febr. 17.

Papirra irt eredetije a magyar országos levéltár kamarai osztályában : Eccl. Cam. Fasc. 30. nr. 34.

CLXIV.

Fülek. 1665. május 6.

Bezek György a pásztói földesurak és közbirtokosok nevében tiltakozik azon jogsérelmek ellen, melyeket Kada István a pásztói plébánoson és az itteni birtokosokon ejtett.

Anno Millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto, die sexta maii, congregatio comituum Hevesiensis et Exterioris Szolnok in praesidio Fülek celebrata. Publicantur aliae litterae suae celsitudinis palatinalis in negotio parochiae oppidi Paszto emanatae; decernitur itaque eidem parcho Pasztoiensi scribendum: In persona generosorum dominorum Ladislai Batori, Andreae Keczer, Petri Barius, Stephani Göcze, Mariae Csapi, relictæ Alexandri Vécsei, Georgii et Stephani Frater, Mariae Beniczky, relictæ Gabrielis Fáy, tutricis Georgii, filii sui et Annae Csergál, necnon reliquorum compossessorum ac dominorum terrestrium oppidi Paszto in comitatu Hevesiensi existentis habiti, egregius Georgius Bezek coram inclyto comitatu per modum solemnæ protestationis, contradictionis et prohibitionis detegere facit: Qualiter hisce preteritis diebus reverendus Dominus Stephanus Kada, nescitur quibus ductus considerationibus, quove ex respectu et excogitato praetextu, impetrata sibi, prout domini protestantes informarentur, a sua maiestate, domino

1665. máj. 6.

nostro clementissimo eiusdem oppidi Paszto praelatura, parochum, alias ad dictum oppidum legitime introductum, propria dumtaxat sua auctoritate e parochia exturbare non fuisset veritus; quominus vendicato sibi in manifestum praeiudicium dominorum terrestrium praelati titulo, nonnullas etiam sessiones et consequenter prata ac terras arabiles in eodem oppido Paszto sub eodem praetextu sibi appropriare niteretur in grave, uti attactum est, dictorum dominorum protestantium, tanquam dominorum terrestrium praeiudicium damnique sat evidens. Cum itaque a memoria hominum ibidem loci nulla praelatura, ast parochia dumtaxat extitisset, ne Domini protestantes iuribus suis eatenus per taciturnitatem deesse videantur, praemissa solemnii iuris protestatione, prohibent praerepetitum Stephanum Kada a tali eiusdem intentata vel imposterum intentanda intentione et damnificatione, relegando eundem siquidem iuris atque praetensionis, si habere praetenderet, ad leges patriae et ordinariam viam iuris. Alioquin si ex parte dominorum terrestrium vel subditorum eorundem inibi commorantium, observato contra violentem moderamine inculpatae tutelae processu, quidpiam adversi acciderit, sibimet ipsi imputare velit; cum alioquin etiam domini protestantes eundem Stephanum Kada neque pro plebano, multo magis aliquo praelato, tanquam parochiam violenter ingrediente reputare et agnoscere vellent. Super qua sua protestatione petit testimoniales.

Hiteles másolatban: Zirczi apátsági levéltár, Act. abb. Pászt. fasc. 4. nr. 1. 6—8. l.

CLXV.

Lelesz. 1666. decz. 26.

Verebélyi János a leleszi konvent előtt kinyilvánítja, hogy a Verebély, Bárkány, Sós-Hartyán, Tót-Veréb, Pásztó, Hasznos, Bátorony határában levő birtokrészeket és a hasznosi malmot kétszáz magyar forintért mily föltételek mellett adta át Csicseri Ambrónak.

Nos requisitiore litterarum et litteralium instrumentorum, in sacristia sive conservatorio conventus ecclesiae Sanctae Crucis de Lelez repositorum et locatorum, ac aliarum quarumlibet iudicialium deliberationum, legitimorumque mandatorum serenissimi domini domini Stephani, Dei gratia Hungariae, Transilvaniaeque

principis et Siculorum comitis etc., executores memoriae commendamus, per praesentes significantes, quibus expedit, universis: Quod egregii Joannes, filius egregii quondam alterius Joannis Verebeli Senioris ab una, parte vero ab altera Ambrosius filius egregii quondam Andreae Chichery, ex nobili quondam domina Anna Verebely, alias coniuge eiusdem, sorore videlicet carnali praefati Joannis Verebely progenitus, coram nobis personaliter constituti, ipse siquidem Joannes Verebeli, oneribus et quibuslibet gravaminibus primo et specialiter egregii Joannis Verebelyi iunioris, filii egregii quondam Michaelis Verebely, fratris scilicet carnalis praefati Joannis Verebely, ac deinde aliorum etiam universorum fratrum, proximorum et consanguineorum suorum, quos videlicet subscriptum tangere seu concernere posset negotium quovis modo in futuro, ultro per omnia in se receptis et levatis, sponte et libere, vivaque vocis ipsorum ministerio extiterunt nobis confessi. Et primo quidem per dictum Joannem Verebely extitit confessum, relatumque hunc in modum: Qualiter ipse annis adhuc superioribus, certis ex respectibus et rationabilibus de causis, totales et integras portiones suas possessionarias populosas et praediales in possessionibus Verebel, Barkan et Soosharttian, ac predio Toot Vereb in Neogradiensi, necnon Paztoh, Haznos et Batthon, una cum molendino super fluvio itidem Haznos dicto, in territorio ipsius possessionis Haznos decurrentis extructo, ac similiter praediis Lengield et Trybes in Hevesiensi comitatibus existentibus, habitas et adiacentes, simul cum cunctis earum utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, fenetis, sylvis, nemoribus, montibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, necnon promonteriorum iuribus, usibus ac omnimoda libertate et praerogativa, aquis, item fluviis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et eorum locis, generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suorum, quocunque nominis vocabulo vocitatarum, integritatibus, sub suis veris metis et antiquis limitibus existentibus, ac easdem utpote de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, memorato Ambrosio Chichery, fratri suo matruo et consanguineo, ac per tunc haeredibus et posteritatibus eiusdem utriusque sexus universis, titulo pignoris possidendum dedisset ac locasset. Super qua

quidem eiusmodi datione ac locatione ego, eo quod idem Joannes Verebely in regno Transsylvaniae, et per consequens in oppido Dena vetero, in comitatu Huniad esistenti, vitam transegi et transigeremque etiam de praesenti, licet hucusque nulla fassio authentice celebrari potuisset, nihilominus tamen praefatus Ambrosius Chichery dominio ac usu praetactorum ipsorum bonorum, portionum scilicet possessionariorum populosarum et praedialium ac earum pertinentiarum rite positus fuisset. Ob hoc nunc idem Joannes Verebely fatens, matura et exacta intra se deliberatione praehabita, totales et integras praemissas portiones suas possessionarias populosas et praediales in annotatis possessionibus Verebel, Barkan et Soosharttian, ac praedio Toot Vereb in Neogradiensi, necnon Paztoh, Haznos et Batthon, una cum molendino super fluvio itidem Haznos dicto, in territorio ipsius Haznos decurrenti extracto, ac similiter praediis Lengield et Trybes in Hevesiensi comitatibus praedictis existentibus, habitas et adiacentes, una cum universis harum utilitatibus et pertinentiis quibuscumque praedeclaratis, quovis nominis vocabulo vocitatis, omni denique eo iuris, iurisdictionis, item usus et proprietatis dominio atque plenitudine, quibus ad eundem Joannem Verebely fatentem pertinuissent, memorato Ambrosio Chichery fratri suo, ut praefertur, matruo et consanguineo, eiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis, in et pro ducentis florenis hungaricis, per dictum Ambrosium Chichery hic coram nobis plenarie et actualiter depositis, ac ab ipso Joanne Verebely fatente levatis et receptis, aequae titulo pignoris tenendum, utendum, possidendum, pariter et habendum denuo et ex novo, ex nunc prout ex tunc, et ex tunc prout ex nunc dedisset, locasset, item obligasset et inscripsisset, per manusque adhuc attunc traditas concessisset et reliquisset, quemadmodum nunc etiam denuo et ex novo dedit, locavit, item obligavit et inscripsit, per manusque iam antea, sicuti praefertur, traditas concessit et reliquit in conspectu, pleno iure et cum effectu. His tamen interpositis cautelis et conditionibus: Prima nimirum, quod si aliquando temporum in successu praefatus Joannes Verebely fatens, vel domina Elizabetha Gombay consors, et puella Anna Verebely, filia eiusdem, e regno Transsylvaniae praedicto emigrarent ac in hoc regnum Hungariae sese moraturos conferrent, per hocque praedictas ipsorum portiones possessionarias populosas

et praediales, in annotatis possessionibus et praediis, in praescriptis comitatibus existentibus, habitas et adiacentes rehaberi, ad seseque recipere ac manibus ipsorum applicari vellent: ex tunc in eo eventu praefatus Ambrosius Chichery, eiusque haeredes et posteritates utriusque sexus universi praedicta ipsa bona, portiones nempe possessionarias populosas et praediales superius scriptas, modoque antelato locatas et obligatas, simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuscumque praedeclaratis, sine ullo iuris processu ac renitentia aliquali annominato Joanni Verebely fatenti, aut dominae Elizabeth Gombay, coniugi, ac puellae, Anna Verebely, filiae, suis ipsorumque liberis et haeredibus quibusvis remittere, manibusque eorum tradere et assignare debeant et teneantur, sintque modis omnibus obstricti. Secunda, quod dominus praefatus Joannes Verebely fatens, ac domina Elizabeth Gombay consors, et puella Anna Verebely, filia eiusdem, si in humanis extiterint, annotata ipsa bona iam saepius specificata praedictus Joannes Verebely iunior, frater dicti fatentis patruus, eiusque liberi et haeredes, ad quos scilicet eadem spectare dinoscerentur, etiam deposita praescriptorum ducentorum florenorum Hungaricalium summa, a praenominato Ambrosio Chichery, suisque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus quibusvis redimere, ad seseque recipere minime possint et valeant. Quod si autem casu quo fortassis praefatum Joannem Verebely fatentem et dominam Elizabeth Gombay coniugem et puellam Annam Verebely filiam suos sine semine utriusque sexus, quod Deus ipse misericors clementer avertere dignetur, ex hoc saeculo decedere contingat: tunc annominatus Joannes Verebely Junior frater, uti iam dictum extitit, dicti fatentis patruus, eiusdemque haeredes et posteritates quaelibet, praenominato Ambrosio Chichery, suisque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis, praescriptos ipsos ducentos florenos Hungaricales, pecuniam scilicet ipsorum simul et semel, inque paratis deponere et persolvere debeant et teneantur, sintque modis omnibus obligati; sicque tandem et non secus praedicta ipsa bona saepius specificata manibus suis applicare possint et valeant. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. 1666. decz. 26. Datum vigesimo sexto die decembris, anno Domini Millesimo sexcentesimo sexto.

CLXVI.

Nyitra. 1668. november 27.

Kada István pásztoi apát és a Pásztó városbeliek a nyitrai káptalantól bizonyáglevelet kapnak azon ügyben, mely köztük és az egri püspök s a pásztoi plébános között a földesuri jogra nézve fölmerült.

Nos capitulum ecclesiae Nitriensis damus pro memoria, quod ad instantiam et legitimam petitionem admodum reverendi domini Stephani Kada, abbatis Beatae Mariae Virginis de Pasztho, cantoris et concanonici nostri, providi Stephanus Tooth, alter Stephanis Magyar, itidem Stephanus Harangozó, Andreas Molnár, Demetrius Baroczy, Jacobus Tót alias Gergely et alter Jacobus Valus incolae praefati oppidi Paszto, coram nobis personaliter constituti, matura et exacta intra sese animi deliberatione praehabita, sponte et libere ad veram fidem ipsorum christianam et catholicam fassi sunt, pariformiter et retulerunt ipso modo: Quod his superioribus proxime praeteritis temporibus illustrissimus dominus episcopus Agriensis et plebanus Pasztoviensis et nonnulli alii malae fidei possessores, praetensi domini terrestres eiusdem oppidi Paszto, serio prohibuerint, quatenus subditi eiusdem abbatae ad praefatum dominum abbatem, dominum videlicet suum nullatenus ausint ire, comminantes iisdem incarcerationem et internationem, quicumque iverit ad eundem dominum abbatem, necaturus et caput capisterio impositum eidem abbati missurus. Deinde, quod ex voluntate praefati domini episcopi Agriensis, dictus plebanus Pasztoviensis molam abbatae eiusdem invaserit, servum iurati molitoris eiecerit, minando eidem verberibus, ac invito etiam eodem molitore diversis vicibus trecentos octo saponem frumenti emensurari curaverit. Praeterea prata eiusdem abbatae oppidani falcaverint, per eosque intermissa, iterum iudices et iurati eosdem oppidanos ad falcandum compulerint. Demum certum centum, seu tributum de vino annuatim semper abbati, dum ibi residebat, praestiterint, agnoscentes per hoc pro domino suo et pratis, sylvis, terris arabilibus, pascuis communiter totum oppidum fruitum. Super qua quidem dictorum incolarum fassione saepefatus dominus abbas solemniter protesta-

tus extitisset, ac debita cum instantia litteras etiam superius nostras testimoniales, iurium suorum futura pro cautela necessarias, sub sigillo nostro capitulari authentico, extradari postulavit. Cuius nos iusta et legitima instantia admissa, praesentes litteras nostras testimoniales super praemissa fassione extradandas esse duximus et concedendas. Communi suadente iustitia. Datum feria tertia proxima post festum Beatae Catharinae virginis et martyris. Anno Domini Millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo.

1668. nov. 27.

Eredetiye a nyitrai káptalan országos levélt. Prot. 83. fol. 217.

CLXVII.

Beszterczebánya. 1688. július 15.

Borcsiczky János közli a pozsonyi kamarával, hogy Pásztón ezüst- és sóbányának jöttek a nyomára, — a mint ezt már Kada István pásztói apát is jelentette; s ajánlja, hogy Pásztón harminczad-hivatalt szerezzenek.

Inclytum Camerale Consistorium!
Domini Domini Gratissimi!

Nuper dierum Gyöngyösino redux, postae cursu festinante, finem peregrinationis meae ad partes illas inclyto consistorio detegere non valens, quoad eandem inclytum istud consistorium subsequentibus humillime informo. Ubi nimirum ego ad oppidum Paszto, ubi conthoralis quoque mea ius suum possessionarium haberet, pervenissem, pervestigata beneque revisa terra eadem desolata, remonstrata sunt mihi loca quaepraeiam argenti salisque fodinarum, per divos antea inclyti huius regni Hungariae reges fors minus cognita; quorum status atque conditio reverendissimo domino praeposito Pasztoiensi Kada postquam fusius enarrata extitissent, informor, suam dominationem reverendissimam ad augustam sacratissimae suae maiestatis aulam directe ivisse, reique statum praelibatae suae sacratissimae maiestati genuine repraesentare satagere. Quia vero nullus dubitarem (így), rescito et prodalato pretioso hocce thesauro, fodinas ibidem cum tempore futuras

iri, quod si gratiose visum foret inclyto camerali consistorio, fors non obesset, ubi in locum finitimae tricesimae Szecheniensis tricesima in oppido memorato Pasztho erigeretur. Tricesima namque resolvenda in Hatvan, velut oculate revidi, non est in passu tali, unde pluribus caute invigilari quiret; sed passus Paszto orientem versus Gyöngyös et Hatvan, a latere vero Budam et Levam, occasum denique Szechény cum montanis, septemtrionem item Rimaszombath, Fülek atque Agriam directe respicit, viasque suas regias per valles distributas distincte habet; fierique posset, ut filiales in Hatvan, Buják atque vallem Filekinum versus debite collocari quirent. Haec vero quod secundaria humillima submissione mea inclytae isti camerae perscripserim, fine alio non feci, quam ex debita homagiali desissima devotione mea erga augustissimum nostrum regemque clementissimum semper praehabita. Sarienses Dosaniano-fiscales subditos cum oppidanis Gyöngyössiensibus commetaneos sex, in possessione vero Tar tres conscripsi, decimasque vini pro parte fisci colligendas serio demandavi. Reliquis bonis in vel septem possessionibus existentibus et habitis, Dosaniano itidem fiscalibus solo aequatis et ruinatis.

In comportatione decimae frugum duas ad minus septimanas impendere coactus, praestolabor Levam versus gratiosa inclyti consistorii mandata, si quae servorum humili committere libuerit. Coeterum inclytum istud consistorium diutissime felicissimeque supervivere desiderans. Novisolii, die decima quinta iulii, anno Millesimo sexcentesimo octuagesimo octavo, inclyti cameralis consistorii humillimus servus

Joannes Borcsiczky.

P. S. Dominus tricesimator Levensis iter parans Posonium, negotium suae dominationis et dominorum cointeressatorum suspendi.

Czíme ez: Illustrissimo comiti, spectabilibus ac magnificis ac generosis dominis dominis N. N. sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis inclytae camerae Hungariae praesidi, directori et consiliariis etc. dominis dominis patronis gratiosissimis, Posonii.

Zárlatán pecséttel.

Papirra irt eredetije a magyar országos levéltárban : Neoreg. Act. Fasc. 1006. nr. 46.

CLXVIII.

Ajnácskő. 1688. szeptember 7.

Wécsy Sándor tudakozódik, hogy a pásztói apát nem foglalta-e el azon birtokrészeket, melyek Oláh János családjánál vannak zálogban?

Memoriale.

Kérem édes Öcsém Uram Kegyelmedet, ha Isten leviszi Pásztóhtra, menjen végére, ha az apátur foglalta-e el azon pásztói, mostan Oláh János familiánál zálogban levő örökös portionkba? Ha foglalt, foglalja vissza Kegyelmed is. És ha maga nevében az nemes vármegyén protestatiót, contradictiót, prohibitiót teszen, úgy az én nevemben is mindent elkövessen s quoquomodo turbálja. Datum ex arce Aynácskő, vigesima octava septembris, anno Millesimo sexcentesimo octuagesimo octavo. Wecsy Sándor m. p. 1688. szept. 7.

Papirra írt eredetije a magyar orsz. levélt. Neoreg. Act. fasc. 683. nr. 39.

CLXIX.

Nagy-Zellő. 1690. május 17.

Zolnay András tudatja Báthory Gáborral, hogy Kada István megparancsolta neki a pásztói apátsági malom visszafoglalását s egyúttal megkínálta magával a pásztói apátsággal.

Köszönetem után alázatos szolgálatomat ajánlom Kegyelmednek.

Isten minden jókkal áldja Kegyelmedet ez mostani pünkösdi örvendetes napjaiban. Vettem böcsülettel Kegyelmed levelét. Szívem szerint vártam vala Kegyelmedet házaink látogatására; de szerencsétlen levén, nem érdemelhettem Kegyelmed praesentiáját; megengedtem, hogy sok foglalatossági végett esett ez az fogyatkozás. Én is ezentúl majd megindulok először Kada erdélyi püspök uram Ő Nagysága udvarlására; azután Pozsonyban érseki urunkhoz; onnat éppen Beczben is. Mert azt írják, hogy úgy induljak, hogy Beczben is mehessek. Kada uram Ő Nagysága minapiban írt vala, hogy végire menjek, mi okból és mi honnan foglalta Kegyelmed az pászthói apátúrsághoz tartozandó malmot? 1690. máj. 14.

Én az mint hallottam vala Kegyelmedtől, az szerint informáltam Ő Nagyságát. Contradicáltat Ő Nagysága én általam, és azt parancsolja, hogy én elfoglaltam viszontag, és a lakatot levervén, az buzát eladjam és az árát felvigyem. Az levelet és parancsolatot mutattam viceispany uramnak Szechenyben, a hol praesentálták legelsőben énnekem; mindazonáltal eddig békét hagytam. Most immár Ő Nagysága másnak resignálni akarja az apáturságot; engemet is kínál vele ő Nagysága, csak hogy számár nem illet bársony nyeret. Azért hivattat Ő Nagysága. Kivánom, hogy Isten meghozzon utambul, jó egészségben láthassam Kegyelmedet. Nagy-Zelőben, die decima septima maii, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo. Kegyelmednek kötelességgel szolgáló káplánja

1690. máj. 17.

Zolnai András m. p. P. S. Az buczuk continuáltatnak etiam in absentia mea. Isten hozza Kegyelmeteket és tegye részessé ezen jobban.

Praenobili ac generoso domino, domino Gabrieli Bathory (titulus cum competenti honore) domino mihi patrono colendissimo.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltárban: Neoreg. Act. fasc. 685. nr. 13.

CLXX.

Eger.

Fenessay György egri püspök figyelmezteti Pásztó város hatóságát, hogy Zolnay András pásztói apát törekvéseivel szemben résen legyen, s egyúttal támogatását igéri.

Áldja Isten Kegyelmeteket minden kívánta jókkal. Vettem Kegyelmetek levelét kedvesen, továbbra is kérvén, legyen vigyázó szemmel az apátúr ilyen rendkívül való cselekedetire, kiváltképpen az budai adminisztrátornak említett apátúrtul vett információjára következő szándékira, melyekről is tudósítván Kegyelmetek, lesz gondom mind az engem, s mind Kegyelmeteket illető dolgokra, úgy az plébánia igasságának és javainak megtartására, a minthogy az most nálam levő vicarius urammal beszélgetvén, végezetünkről más alkalmatossággal tudósítani fogom Kegyelmeteket. Maradván azonban Kegyelmeteknek igaz jó akarója Fenessay György egri püspök.

Czíme: Prudentibus ac circumspectis Dominis, Judici, Juratis et toti communitati oppidi Pasztho nobis honorandis.

Papirra írt egyszerű másolatban: az egri érseki levéltárban a pásztói iratok között.

CLXXI.

Zolnay András felszólítja a pásztói plébánost, hogy a Monostor malom ügyében nyugodjék meg az egri püspök és vicarius ítéletében.

Isten minden jókkal áldja meg Kegyelmeteket!

A mint előbb is mondtam Kegyelmeteknek, ha úgy tetszik, nyugodjon meg szíve és lelke azon, hogy az méltóságos urat bíráljuk meg; az fölséges commissióra ne fáradjon kegyelmetek és haszontalanul ne költekezzen; a mint Őnagysága püspök urunk és a méltóságos szentszék ítélt, mind az malom s mind pedig az ház végett, igazságunkat kinek kinek látván az bizonyosságokból, készség nélkül őnagyságok és kegyelmek személyválogatás nélkül igazságot szolgáltatnak, és így megnyugszom én is, Kegyelmetek is megnyugodhatnak abban.

Mindazáltal a mint vicárius uramnak őnagyságának útjában szóval megmondottam, ha Kegyelmetek ma mostan ezen órában vagy azután megmutatja és bizonyítja azt, hogy mind az malom, mind az ház a plébániáé volt mindenkor, és soha sem volt az apáturé, valamikor megbizonyítja, azon órában kibocsátom törvény nélkül kezemtől; vagy ha azt méltóságos úr, püspök uram Őnagysága hatalmasul parancsolja tovább is, hogy kibocsássam, sérelemmel is megcselekszem, de protestációval, hogy azért, hogy méltóságos úrral nem akarok ujjat venni, elégtelennek és méltatlannak ítélvén magamat arra a jövőendőben is, feltartván azokhoz jussomat és successoraimnak jussát és igazságát. És így én is a honnét vettem eredetét jussomnak azon pörös Kegyelmetek részéről praetendált malomban és házban, levén arról donációm, protectióm és inhióiók kegyelmes urunktól azok ellen, akik háborgatnak azokban, oda folyamodom az fölséges commissióra tudniillik.

Annyival is inkább nem bocsáthatom ki kezemből, hogy én hatalmasan semmit sem foglaltam el, hanem succedáltam előttem való apátúrnak az malomban és az az házban; nem plébánosságomban kaptam, hanem installációmkor Őfelsége embere által assignáltatott és kezemhez adatott, és minek előtte ide jöttem volna lakni, már bírtam esztendeig. Mindezekon kívül a méltóságos úr is bizonyságul maga adott levelet a kezemben üdvözült Szántossy

András akkori vicárius úr Őnagyságával egyetemben, a melyben Monostor malmának hivattatik, megnyugodván Őnagyságuk azon, hogy enyimek azok.

A mi a szántóföldeket, réteket, kerteket illeti, senki sem háborgatta, nem is háborgatja, ha én szántattam némelyiket, közelebb voltam ahhoz másnál, mert a plébánia terheit én viseltem, a mint tőlem lehetett.

Az kártételekről való panaszokat másszor megmértékélje Kegyelmetek, maga jól tudja Kegyelmetek, hogy sántikál, magának tészén kárt az olyanokkal, nem másnak. Zolnay András pásztói apátúr.

Hiteles másolatban: Pásztói plébániai levéltár.

CLXXII.

Bossányi László, Vécsey Sándor, Vaj Ábrahám, Horváthi Gergely, Róth János, Borcsiczky János és a Keczer-árvák kéri a m. kir. udvari kanczelláriát, írja körül Zolnay András pásztói apát jogát, melyet a pártfogó levél neki biztosít, hogy ők a sok jogtalan követeléstől megszabaduljanak.

Excelsum cancellariae aulico-hungaricae consilium! Domini, Domini gratiosissimi, colendissimi! Licentia reverendi domini praepositi Pasztoviensis, Andreae Zolnay, procedit semper et quo diutius in peius. Adeo enim abuteretur ab excelsa cancellaria aulico-hungarica protectionalibus, ut ius suum laxè summendo, super pagos circumiacentes quosvis extenderet et obvia quoque loca in litem traheret; quin manutenere non valens, elocaret in arendam domino commendanti Agriensi, Buttler, vires suas quatenus cum eodem consociet, qui tandem per fortia quaevis adversus nos ageret, armata manu proventus reperibiles intercipient, ac decimas et obvenientes nonas distrahi curans, possessionem suam pro arbitrio quam lange sive visum fuerit, arrogaturus. Cum tamen praedicta praepositura suis limitibus contra distincta semper habebatur ac nec de lege, nec vi diplomatis appropriare possessiones nostras sibi posset; minus aliquando ad praeallegatam praeposituram appertinuisse edocere posset, vel ex impetratione et donationalibus eiusdem ius tam prolixè sibi vendicatum eliceretur; arceret vero nos

praedecarata assistentia potentis, ac dominium nunquam interruptum, imo legitimum, quo magis turbare niteretur, miseram plebem persequendo, ac usum hinc debitum nobis undique capiens, periculum hinc nobis, nisi proprietati nostrae et iuri a saeculis indubitato cedamus, ac cersiturus; humillime itaque ad excelsam cancellariam pro authoritatis suae exigentia recurrimus, dignetur praenarratas protectionales, quas idem pro genio et placitu suo interpretaretur, circumscribere; et ne habeat occasionem nos diutius antelatus praepositus tribulandi, haereditatemque avitam, eamque legitime a memoria hominum semper a praedecessoribus possessam distrahendi, ast intra terminos suos semet contineat, praecitatum dominum commendantem Agriensem inhibendum penes eiusdem instantiam efficiat, ad quam idem videlicet spectaret; ordine alioquin iuris idem prosequatur, si quod semet acquirendum posse speraret, ac nobis omnigenam securitatem excelsa cancellaria providere velit. Quam gratiam etc. Excelsae cancellariae — servi humillimi Ladislaus Bossány, Alexander Vécsey, Abrahamus Vay, Gregorius Horvathy, Joannes Roth, Joannes Borsiczky, orphani Andreae condam Keczer, ac reliqui cointeressati, et proportionati possessores districtus Pasztoviensis.

Papirra írt hiteles másolatban : Zirczi apátsági levéltár. II. 911. sz. 14-ik okirat.

CLXXIII.

Pásztó.

A pásztói közbirtokosok, hogy Zolnay András pásztói apátnak birtokvisszafoglaló munkáját megakadályozzák, a királyi támogatást tartalmazó iratoknak érvényen kívül helyezését kérik.

Augustissime imperator, Domine, Domine clementissime! Juxta arbitrium suum a facie iuris iustitiae et recipiendi iudicii reverendus abbas Pasztoviensis, Andreas Zolnay, quum fuerit simpliciter remissus, nullo posito eidem in reportatis expeditoriis obstaculo, ut hactenus supra accumulatas libere grassandi insolentias, ausum antiquum reiteraret, ac violentias priores domum redux tanto graviore vicissitudine auget, gressumque illis quo ulterius, eo damnosiorrem superadderet; quamprimum enim in oppido Pasztó desiliit

de curru, e contingenti ex omnibus per nos legitimos possessores reoccupatis molis, earum quippe conservatoriis, in persona sua ipse decussit seras, nocendique omni ex parte studium exasperaret, contraque nos, — quo ferventius inhiando fortunis nostris, consurgeret. Nisi igitur diu desideratum in passu praescitarum protectionalium eiusdem relaxatorium nobis impertiatur, et in ordine ad rehabendam confiniariam militiam, quantopere hoc instrumento in data sibi assistentia persuaderetur, ab excelso consilio bellico decretum, penes speratam excelsae cancellariae intimationem desuper exarandam, habeamus damnata haec ubique licentia longe maiora, quam ante suamet incrementa, et ita saecularium, quam ecclesiasticarum personarum indiscriminatim, quemadmodum in initio practicati actus sui, absque personarum respectu, trahet in ruinam; positive enim sua quaeque allegaret, quaecunque incidenter, vel solum imaginari posset, ac ex nuda opinione eidem observarentur. Cum tamen commissionaliter ad viam iuris fuit relegatus, ordineque lege positiva praescripto procedere debeat, et non esse sibi iudex, sed et quis temerarius aut potius periculi proprii avidus foret, nisi radicetur in legitimis iuribus et lege valida, proprietate, quin alterius detineat, litemque suapte damnosam cervicibus posteriorum inducat. Verumenimvero quicumque compossessores essemus multis retro saeculis donationalibus divorum regum diplomatische in legitima possessione nostra stabiliti; sicque protectionales, per antelatum abbatem impetratae, locum nullum hic haberent; et secus non, quam cum convulsione publicarum libertatum et omnium legum praeiudicio manifesto usurpari per eundem possent. Exindeque, qua illis abutenti (velut quidem eventus hactenus doceret, et irreparabili cum damno nostri omnis actio eiusdem repraesentaret), ex aequo eadem cassari deberent; tam diu enim pro obiecto eiusdem nobis nocendi habebit, et sibi occasionem omnimode nos enervandi sumet. Alioquin contra violentos non est cur sibi metuat, quum etiam quam potens, cumque legi esset subiectus, huiusque vigore quam longe se penes positivas consuetudines extendat, facillime domaretur, reprimereturve, quae nocerent, ergo docebunt. Et demum si beneficio bonorum frui desiderati propter quae lex inventa partiatur, etiam semet sancitis horum vinci, ac si confidit iustitiae, cur praescindi facit nobis

deserwientem contra se processum iuris, nosque in extracta nuper absolutionali forma, quare vetare debuit a via, iure secum experiendi nobis, quamprimum ad suum competens forum a facie commissionis fuisset remissus, nobis illico adaptata. Humillime itaque ad maiestatem vestram pro annulatione toties praedeclearatarum protectionalium recurrimus; et ne nobis sufficientibus documentis, pro diversitate causae suffultis, quanto magis legibus stabilitis praeccludatur facultas cum antelato abbate quo diutius maiores actus potentiae patrandi, litigandi, indebiteque per eundem admissa requirendi: thronum aequissimum maiestatis vestrae indesinenter imploramus. Quum e converso iuri et iustitiae stare, ordine lege patria praescripto parati existamus; sed primo et ante omnia item abbas super illicite attentatis ausibus convenientem satisfactionem nobis dederit, ac consumpta et abalienata adiustaverit. Clementiam caesaraeam perpetua subiectione promereri studebimus. Maiestatis vestrae sacratissimae humillimi, perpetuo fideles subditi universi compossessores Pasztovienses, districtusque eiusdem.

Papirra írt hiteles másolatban: Zirczi apátsági levéltár. II. 911. sz. 17-ik okirat.

CLXXIV.

1690. körül.

Zolnay András kéri a magyar kir. kamarát, hogy a Muzsla határában levő szőlőket, melyeket Báthory Gábornak ő zálogosított el, adja vissza neki apátsága templomának helyreállítása céljából.

Tekintetes Nemes Magyar Kamera!

Hogy Isten az következő pünkösti ünnepekben az vigasztaló Szent-Léleknek bővséges áldását Nagyságtokra és Kegyelme-tekre terjeszsze, alázatos szívből kívánom.

Emlékezhetik Nagyságtok és Kegyelmetek minemű zálogos szőlők, Pasztoval határos Musla nevű pusztámon, Heves vármegyében levők, szállottak ez előtt két esztendővel fiscus uramra, úgy mint Borcsisky János uramra. Melyeket ugyan én magam adtam vala Istenben üdvözült Bátor Gábor uramnak zálogban száz tallérokban, noha már csak száz forintokig böcsültettek parlagodások után, említett fiscus uramnak permissiójából.

Minek okáért alázatosan kérem Nagyságtokat és Kegyelmeteket, méltóztassék azon el hagyatott szőlőket nekem kezemhez kegyelmesen vissza ajándékozni, hogy jövődőben fel tett szándékom szerint applicálhassam azoknak jövődelmit pásztói apátursághoz tartozandó pusztá templomnak épületire. Mely kegyelmes grátiáját Nagyságtoknak és Kegyelmeteknek életben meg hálálom el nem mulatom.

Nagyságtoknak és Kegyelmeteknek

alázatos káplánnya

Zolnay András

pásztói apátur. m. p.

Papirra írt eredetije a magyar országos levéltár kamarai osztályában. Eccl. Cam. Fasc. 30. nr. 37.

CLXXV.

Laxemburg. 1690. május 26.

I. Lipót király, Kada István leköszönése után, Zolnay András nagy-zellői plébánost nevezi ki pásztói apáttá.

Nos Leopoldus, Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Slavoniaeque etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, marchio Moraviae, dux Lucemburgae ac Superioris et Inferioris Silesiae, Wierthembergae et Thecae, princeps Sueviae, comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreti, Kyburgi et Goritiae etc. Memorie commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos inducti meritis et morum honestate, aliisque laudabilibus animi dotibus fidelis nostri honorabilis Andreae Zolnay, plebani Nagy-Zellöiensis, quibus ipsum ab Altissimo insignitum esse, ex fidedigno nonnullorum fidelium nostrorum testimonio cognovimus. Eidem itaque Andreae Zolnay, tanquam personae idoneae, abbatiam Beatae Mariae Virginis de Paszto, in dioecesi Agriensi existentem, habitam, per spontaneam cessionem fidelis itidem nostri reverendi Stephani Kada, episcopi Transylvaniensis, dictaeque abbatiae ultimi veri, legitimi ac immediati possessoris, in manus nostras factam, ac per nos clementissime acceptatam et ratificatam, auctoritate juris patronatus nostri regii,

quod generaliter in conferendis omnibus praefati regni nostri Hungariae et Partium eidem annexarum ecclesiis ac beneficiis, more divorum quondam Hungariae regum, praedecessorum videlicet nostrorum felicitis recordationis, optimo jure habere et exercere dignoscimur, simul cum omnibus eiusdem abbatae iuribus et bonis temporalibus, oppidis videlicet, pagis, villis, praediis, sylvis, agris, pratis, obventionibusque et emolumentis quibuslibet, ubivis in praefato regno nostro Hungariae et Partibus eidem annexis existentibus et habitis, ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus pertinereque debentibus, tali expressa cum conditione, ut idem in praefata abbatia residere et rem orthodoxae fidei nostrae pro posse promovere, proventus item et bona ad eandem abbatiam spectantia manutenere, tueri et defendere, denique vitam exemplarem ducere debeat, dandam et conferendam, ipsumque Andream Zolnay ei, cujus interest, praesentandum duximus. Imo damus, praesentamus et confirmamus modalitate superius immediate declarata. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum. Datum in castro nostro Laxemburgh, die vigesima sexta mensis maii, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo. Regnorum nostrorum romani trigesimo secundo. Hungariae et reliquorum trigesimo quinto. Bohemiae vero anno trigesimo quarto. (L. S.) Leopoldus m. p. Joannes Maholány. m. p.

Hátára ez van írva : Penes praesentes benignas suae maiestatis sacratissimae domini domini clementissimi collationales, admodum reverendus dominus Andreas Zolnay in abbatiam Beatissimae Virginis Mariae de Paszto, ex commissione inclytae camerae Hungaricae, in anno adhuc Millesimo sexcentesimo nonagesimo, die trigesima prima maii, egregio condam domino Joanni Borcsiczky, tricesimatori attunc Novisoliensi, data, per eundem condam tricesimatorem rite et legitime in praeattacto pariter anno installatus et introductus est. L. S. Ex consilio camerae hungaricae, die decima tertia novembris, anno Millesimo septingentesimo. Joannes Bornemisza. m. p.

Papirra írt s pecséttel ellátott eredetije: Zirczi apáts. lev. Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 12. — Hiteles másolatban: Zirczi apáts. lev. II. 911. sz. 9-ik okirat.

CLXXVI.

Pásztó. 1690. június 15.

Borcsiczky János jelenti a m. kir. kamarának, hogy Zolnay Andrást a pásztói apátságba és ennek összes birtokaiba beiktatta és bevezette.

Inclutum camerale Consistorium!

Domini Domini patroni gratiosissimi!

Gratioso inclyti cameralis consistorii decreto reverendissimum Andream Zolnaj, plebanum antea Nagy-Zelleiensem, in abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pasztó installatorio, per me demisse accepto et intellecto, continentis eatenus perbenignae clementissimi domini nostri resolutionis, ita et inclytae istius camerae commissionis, pro debito fidelitatis meae homagio, memet humillime
jún. 11. accomodare volens, die undecima modo currentis, memet itineri accingens ac in oppidum Pasztó, solitam nimirum dominorum abbatum residentiam perveniens, die decima quarta infrascriptis convocari et accersiri factis in domum seu residentiam abbatialem, admodum reverendis dominis et religiosis patribus Stephano quidem Bendő, illustrissimi et reverendissimi domini episcopi Vaciensis vicario, Gabriele Katsy vice-archidiacono et plebano Patajensi, Stephano item Liptay Ecsegiensis, Gabriele Rakoczi Tariensis, Andreae Nagy Pasztiensis ecclesiarum parochis, aliisque ecclesiasticae et saecularis conditionis vicinis et commetaneis, in praesentia suarum dominationum perlecta, cumprimis etiam clementissima sacratissimae caesariae atque regiae majestatis collatione ac explicata perbenigna eatenus rudioribus ejusdem majestatis caesareoregia dispositione atque mandato: dictum reverendissimum dominum Andream Zolnai, ex cessione illustrissimi et reverendissimi domini Stephani Kada, antecessoris, in abbatiam loci hujus, Beatissimae videlicet Mariae Virginis de Pasztó solenniter installari. Ex quo vero ad bona iuraque possessionaria, ad praedictam abbatiam de jure et ab antiquo spectantia, ob locorum desolationem adire supervacaneum fore judicassem, ideo praesentibus, quibus supra praefatis dominis vicinis et commetaneis, praetitulatum reverendissimum dominum neo-abbatem, in eadem residentia abbatiali in actuale et reale, ac ad dictam abbatiam de jure et ab antiquo spectans dominium, cunctas-

que eiusdem utilitates et appertinentias, intra ambitum inclyti huius regni Hungariae reperiendas, virtute mentionatarum benignissimarum altetitulatae sacratissimae maiestatis collationalium, pari, quam supra, solemnitate introduxi et stabilivi, felicitatem a Superis installato reverendissimo domino abbati comprecando et pastoralis administrationis industriam commendando. His ita conclusis, de sede erectus, iteratus reverendissimus dominus abbas, facta profunda reverentia pro hac speciali augustissimae maiestatis gratia atque clementia sibi benignissime collata, vitam et sanguinem in holocaustum fidelitatis se paratum semper esse ad offerendum viva voce confessus est, iuxta patrocinium quoque inclytae istius camerae vita sua comite demisse promeriturum se obligando. Et haec erant, quae inclyto consistorio a parte huiusce installationis mihi concredere dignatae, perque me humili submissione peractae, quam humillime referenda habui. Memet in reliquo gratis consistorialibus quam humillime commendando, in oppido Paszto, die decima quinta iunii, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo. Inclyti cameralis consistorii humillimus servus Joannes Borcsiczky.

1690. jún 15.

Praesentem copiam, ex suo vero et genuino originali desumptam, eidemque in omnibus punctis, clausulis et articulis conformem esse, in fidem subscriptus testor. Posenii, vigesima octava novembris, anno Domini Millesimo septingentesimo septuagesimo sexto. (L. S.) Benedictus Szendrey consiliarius et regii cameralis archivi director.

1776. nov 28.

Papirra irt hiteles másolatban: Zirczi apáts. lev. Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 13. — Egykorú másolatban: Magyar orsz. lev. kamarai osztályában, Eccl. Cam. Fasc. 30. nr. 35.

CLXXVII.

Gyöngyös. 1690. június 19.

Zolnay András pásztói apát, Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén, adománylevelének kihirdetését s az erről szóló bizonyosságlevelet kéri; vele szemben azok küldöttei, kik a pásztói apátság egykori birtokaiból egyet-mást kezeik között tartottak, tiltakoznak az adománylevél egyik-másik helye és Zolnaynak az apátság összes birtokaira kiterjedő beiktatása és bevezetése ellen.

Nos universitas dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium comitatus Heves et Exterioris Szolnok unitorum

1690. jún. 19. damus pro memoria: Quod cum nos feria prima post dominicam quintam sacrosanctae et individuae Trinitatis, pro tractandis et concludendis certis, iisque arduis comitatus hos nostros summe urgentibus rebus et negotiis, ita et dirimendis causantium coram nobis litigantium moderativis iudiciis, una cum generoso domino Gregorio Horváthy, vicecomite comitatum nostrorum, iudice nobilium, item iuratisque assessoribus, frequenti numero simul una constituti fuisset et praesentes: eotunc reverendissimus Andreas Zolnai, alias plebanus Nagy-Zelőiensis, e medio nostri nostrum exurgens in conspectum, praesentavit nobis certas quas-

1690. máj. 26. etc. sub dato vigesima sexta mensis maji anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo ex castro Laxenburg emanatas benignas collationales; vigore earundem reverendissimo domino Andreae Zolnai, intuitu meritorum et morum, aliarumque laudabilium eiusdem animi dotum, abbatiam Beatae Virginis Mariae de Paszto, in dioecesi Agriensi existentem, habitam, simul cum omnibus eiusdem abbatae iuribus et bonis temporalibus, oppidis videlicet, pagis, villis, praediis, sylvis, agris, pratis, obventionibus et emolumentis quibuscumque, ubique tandem existentibus et habitis, ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus, spectareque debentibus, clementissime confirmando. Quibus praevio modo humillime praesentatis, per nosque pari humilitate perlectis et publicatis, petiit sibi idem reverendissimus dominus Andreas Zolnai litteras testimoniales super publicatione earundem sub authentico comitatus nostri sigillo futura iurium pro cautela extradari. Quibus tandem exauditis, nominibus et in personis illustrissimae dominae comitissae Elisabethae Rakoczy, illustrissimi domini comitis Georgii Erdődi conthoralis, administrator bonorum eiusdem Szerencsenianorum et Onodiensium, egregius Ladislaus Mandi; item spectabilium ac magnificorum dominorum Ladislai Bossányi et Casparis Szunyogh, tanquam fratris natum maioris successorum magnifici condam Nicolai Nyári senioris legitimus eorundem procurator, egregius Adamus Kubinyi, a parte quidem praedeclarati domini Ladislai Bossányi cum nostris, a parte vero Casparis Szunyogh cum conventus Beatae Virginis Mariae de Thurocz litteris; nominibus porro generosae dominae Annae Ibrányi, generosi Abrahami Vay conthoralis, egre-

gius Franciscus Baratkny; item successorum condam domini Joannis Battik Gregorius similiter Battik; porro Stephani et Francisci Fay, nec non generosi domini Alexandri Vécsey egregius Stephanus Lacskovics similiter cum nostris solennem interposuerunt protestationem de non consentiendo in praemissam dicti reverendissimi domini Andreae Zolnay praescriptarum benignae suae sacratissimae maiestatis collationalium publicationem, inque bonorum in iisdem benignis suae maiestatis sacratissimae collationalibus specificatorum, ubicunque tandem habitorum, ad praefatos nefors protestantes spectantium, factam vel ex post fiendam statutionem aut eorundem sub quovis tandem titulo et praetextu intentandam apprehensionem, in quantum ne fors iuribus dictorum protestantium contrariari dignoscerentur; reservandoque eatenus iuribus suis invigilandi facultatem, eidem intentandae ne fors, uti praemissum est, vel iam factae statutioni, bonorumque apprehensioni solenniter contradixerunt; petendo similiter super praesens testimoniales. E converso vero idem reverendissimus dominus abbas, modalitate praemissa, interiectis praetensivis dominis protestantibus et contradicentibus protestationibus, iisdem pari cum cautela de non consentiendo in easdem reprotestatus est; inhaerendoque iuribus suis, sibi eatenus ab aliefata sua maiestate sacra benigne collatis petiit ulterius etiam super publicatione praemissarum totiusfatae suae maiestatis sacratissimae collationalium, ita et interiectis praeter dominos protestantes protestationibus, oppositaeque per se reprotestatione, futura iurium suorum pro cautela, sub authentico comitatus nostri sigillo extradari. Unde nos legitima eiusdem reverendissimi domini abbatis instantis admissa, super praemissis rebus tam a parte eiusdem, quam protestantium interiectis et oppositis, publicatione nimirum benignarum suae maiestatis sacratissimae collationalium, et protestatione protestantium, nec non facta per se reprotestatione, praesentis nostrae testimonialis sub authentico comitatus nostri sigillo extradandas esse duximus et concedendas. Harum nostrarum vigore mediante. Datum ex sede iudiciaria nostra, feria prima post dominicam quintam sacrosanctae et individuae Trinitatis. Anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo, in oppido Gyöngyös, loco nimirum celebrationis sedium iudiciarum nostrarum solito celebrata.

1690. jún. 19.

(L. S.) Lecta et extradata per me Danielelem Bulyovszky iuratum sedis notarium.

Papirra írt eredetije: Zirczi apáts. lev. Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 14.

CLXXVIII.

Lelesz. 1690. júl. 21.

Vajai Vay Ábrahám felesége, Ibrányi Anna, a leleszi konvent előtt tiltakozik az ellen, hogy Légrády Tárnoky Szabó György Alsó-Tolvajd falunak mindkét felét, Zolnay András pásztói apát meg a Pásztón és környékén levő birtokrészeket lefoglalta.

Nemzetes Vajai Vay Ábrahám úr házas társa, nemzetes Vajai Ibrányi Anna asszony, erős tudománt teszen és solemniter protestál azon, hogy az protestans mind maga, mind említett ura s férje ökegyelme egészségtelensége és távol, messze vármegyében való lakása és sok külön különféle fogyatkozási és akadályi miatt, nemes Légrády, Tárnoky Szabó György nevű ember, maga tudja micsoda szín és praetextus alatt, nemes Komárom vármegyében incorporáltatott Fejér vármegyében levő Alsó Tolvajd nevű falut, kinek egész medietasa az protestansé, az másik pedig azon Szabó Györgynél zálogban levén, és mind térségére, mind pedig szomszédságbeli jussára nézve a protestánst illetvén; kegyelmes urunk Őfelségétől, mint koronás törvényes királyunktól, magának megkérvén, statuáltatta is magát az közelebb elmúlt bőjt más havában az, mint a protestánsnak értésére esett, kit azelőtt fölkeresett mesterséggel a tekintetes nemes pozsonyi kamarával az protestans arendatarius, nemzetes Iványos Miklós ur, kezéből elfoglaltatván, ő maga tudja, mi módon, magáévá teszen azon nemes kamarától, Őfelségétől donative avagy consensust is hozatván reá, statuáltatta is magát. Az ura pedig tiszteletes Nagy-Zeleőy plebanus, Zolnay András úr, a páasztói apáturságot kegyelmes urunk királyunk Őfelségétől, mely abbatia volt-e valaha vagy sem, az protestans bizonyosan nem tudja, incorporálván magának donatióval s azt publicáltatván is nemes Heves és Külső Szolnok uniált vármegyében; jóllehet az protestans ottan procurátor által contradictióval s inhibitióval élt. Ugyanakkor az közelebb elmúlt Szent Iván havának (így) mind-

azáltal az két rendbeli statutióknak idején s helyén az megírt okokból az protestans az contradictiókat végbe nem vihetvén, nem levén arra való embere, a megírt plebanus az protestans pásztói városabeli és ne talán, a mint hallogatja a protestans, más ott körül való helyekben levő, maga és több condivisionalis atyafiai portiákat elfoglalta, azon praetendált pásztóhi abbatiához tartozásnak színe alatt. Mind ezen consensusnak s donatióknak et statutióknak, occupatióknak s apprehensióknak azért e protestans solemniter contradicál; inhibeálja is birodalmoktól azon említett jószágoknak azon donatariusokat és minden törvényes utakon módokon maga igazságát oltalmazni s ezen protestanst illető s jövőendőben akármi formán illethető praedecaráltatott jószágit, etiam cum modamine inculpatae tutelae, meg is oltalmazni kívánja, el sem mulasztja, sőt magát declarálja, maga és mindkét ágon levő maradéki s több condivisionalis atyafiai képekben is; körül testimonialist kérek az nemes konventtől.

Praesens contradictio peracta est in conventu nostro Lelesziensi per praemissam dominam die vigesima prima mensis iulii. Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo. Eodem die et anno 1690. júl. 21. procuratores constituit ipsa domina.

Papirra írt eredetije a leleszi konvent országos levélt.: Actorum anni 1690. nr. 21.

CLXXIX.

Bécs. 1691. február 17.

I. Lipót király egyetemleges felhívást intéz a nemzethez, melyben Zolnay András pásztói apát személyének és apátságának védelmezését rendeli et.

Leopoldus etc. . . . universis et singulis fidelibus nostris reverendissimis, reverendis, honorabilibus, spectabilibus, magnificis, egregiis et nobilibus dominis, praelatis, baronibus, comitibus, vicecomitibus, iudicibus nobilium et iuratis assessoribus ac universitatibus quorumcunque comituum regni nostri suprafati Hungariae, signanter vero Hevessiensis, ceterisque cuiuscunque status, gradus, honoris, conditionis ac praeeminentiae hominibus, bellicisque, cameraticis et politicis

officialibus nostris cum praesentibus requirendis salutem et gratiam. Quoniam nos fidelem honorabilem Andream Zolnay, abbatem Beatae Virginis Mariae de Pasztó, in universis bonis ac iuribus possessionariis, pertinentiisque ad eandem abbatiam, eidem per maiestatem nostram, autoritate nostra regia, iure patronatus nostri regii, clementer collatam, spectantibus, et legitima installatione subsequuta statutis et defacto possessis, contra quosvis illegitimos impetitores, turbatores ac damnificatores, tam in bonis universis mobilibus et immobilibus, iuribusque possessionariis, quam et persona propria, hominesque eiusdem, respectu bonorum eorundem, in regiam nostram protectionem et tutelam specialem sumpserimus: vice et in persona nostra eundem vestrae duximus committendum tuitioni et protectioni speciali. Idcirco et vestrum singulis, harum serie, benigne ac serio committimus et mandamus, praecipientes: quatenus dum et quodocumque cum praesentibus requisiti fueritis, aut alter vestrum fuerit requisitus, eundem abbatem tam in persona, hominesque et servitores eiusdem, quam et in bonis suis, iuribusque possessionariis ad eandem abbatiam spectantibus, et ad praesens realiter possessis, contra quosvis eiusmodi illegitimos et violentos impetitores, turbatores ac damnificatores, tueri, protegere ac defendere, manumque tenere modis omnibus debeatis ac teneamini. Autoritate nostra regia vobis hac in parte vigore praesentium plenarie concessa et attributa, iureque et iustitia mediante. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die decima septima mensis februarii, anno Domini

1691. febr. 17. Millesimo sexcentesimo nonagesimo primo. Regnorum nostrorum romani trigesimo tertio, Hungariae et reliquorum trigesimo sexto, Bohemiae vero anno trigesimo quinto. Leopoldus m. p. (L. S.) Blasius Jaklin episcopus Tinniniensis, m. p. Stephanus Tenturits. m. p.

Papirra irt eredetije: Zirczi apátsági levéltár. Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 15. — Hiteles másolatban: Zirczi apáts. lev. II. 911. sz. 10-ik okirat.

CLXXX.

Pozsony. 1691. február 21.

Széchenyi György esztergomi érsek Kada István erdélyi püspököt, volt pásztói apátot, bizza meg, hogy Zolnay Andrást avassa föl pásztói apáttá.

Nos Georgius Szécheny, miseratione divina ecclesiae metropolitanae Strigoniensis archiepiscopus, locique et comitatus eiusdem supremus ac perpetuus comes, primas Hungariae, legatus natus, summus et secretarius cancellarius, sacrae caesareae regiaeque maiestatis intimus consiliarius, damus pro memoria, quod posteaquam altememorata sua maiestas sacratissima, dominus utpote noster clementissimus, reverendo domino Andreae Zolnay, meritis ipsius id exigentibus, abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pásztó, alias in hoc regno fundatam, benigne conferre dignata fuerit, nec aliud restaret, quam ut a nobis, tamquam metropolitano, solitam et necessariam ad praenotatam abbatiam benedictionem consequatur et accipiat: idcirco, si quidem ob debilitatem virium hoc munus officii ipsimet obire nequiremus, plenariam circa praesentem benedictionem auctoritatis nostrae facultatem reverendissimo domino Stephano Kada, electo episcopo Transylvaniensi, cantori et canonico praefatae ecclesiae nostrae Strigoniensis etc., paterne delegamus et transferimus. Annuentes et concedentes, ut eundem reverendum dominum Andream Zolnay, accepto ab eodem solito fidelitatis iuramento, et servatis de iure servandis, iuxta ritum et consuetudinem sanctae matris ecclesiae, in praerepetitam abbatiam Beatae Mariae Virginis de Paszto, tute benedicere valeat. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in curia nostra archiepiscopali Posoniensi, die vigesima prima mensis februarii. Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo primo, Georgius Szécheny archiepiscopus.

1691. febr. 21.

Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo, die vigesima quinta februarii, iuxta mandata et delegata suae celsitudinis reverendissimi domini Andreae Zolnay, abbatis Beatae Mariae Virginis de Paszto, peracta est benedictio in templo sancti Nicolai Tyrnaviae, per me Stephanum Kada episcopum Transylvaniensem manu propria.

1692. febr. 25.

Papirra írt eredetije a zirczi apátsági levéltárban a pásztói iratok között, a keletnek megfelelő helyen.

CLXXXI.

Pásztó. 1692. márczius 21.

Horváthi György hevesvármegyei alispán és Oláh Gergely esküdt tizenegy pásztói emberrel együtt megbecsülik azt a három szőlőt, melyeket Rákóczy Gábor 100 tallérért adott el Báthori Gábornak, s a melyek egyike, Baghi Mihály révén, Zolnay András pásztói apát kezére jutott.

Ad officiosam generosi domini Joannis Borcsiczky tricesimatoris Novizoliensis requisitionem, in promonthorium praedii Musla, comitatu Hevesiensi existentis, cum undecim hominibus oppidanis Paszthoiensibus, in aestimationibus vinearum beneperitis, egressi, vineasque infrascriptas per eosdem: Primam quidem in eodem promonthorio et loco, vulgo *Világos Mal* nuncupato, existentem, antea ad providum Georgium Deörgő, subditum generosi domini Abrahami Vay, spectantem, ad florenos Hungaricales septuaginta; secundam vero ibidem situatam ad providum Stephanum Zaidany, subditum generosi condam domini Francisci Csorgaly, pertinentem, ad florenos viginti; tertiam quidem providi Michaelis Baghi, subditi generosi condam domini Gabrielis Báthory, reverendissimo domino Andreae Zolnay, abbati Beatae Mariae Virginis de Paszto, per eundem subditum venditam, ad florenos quadraginta, iuxta modernum eorundem desolatum statum aestimatas, perque dictum condam dominum Gabrielem Báthory, cum una parte praedii praedicti Musla, tallerorum quindecim constituyente, ab admodum reverendo domino Gabriele Rakoczy, parrocho Tariensi, in summa tallerorum centum acquisitas et coemptas esse recognoscimus; neque plures, quam sexaginta imperiales ex eadem summa se se levasse coram nobis recognovisset, testamurque praesentium per vigorem. Datum in oppido Paszto, die vigesima prima martii, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo. Georgius Horváthi comitatum Heves et Exterioris Szolnok unitorum vicecomes (L. S.) Gregorius Olah dictorum comitatum iuratus assessor. (L. S.)

Ego infrascriptus recognosco, me informatum fuisse, non restare amplius memoratum olim dominum Gabrielem Bathori, quam quadraginta talleris eidem domino parrocho Tariensi. Joannes Borcsiczky m. p.

Hiteles másolatban a magyar orsz. lev. kamarai oszt.: Eccl. Cam. fasc. 30. nr. 36.

CLXXXII.

Pásztó. 1692. június 8.

Pásztó város hatósága Zolnay András pásztói apát lelkipásztori teendőit dicséri s kijelenti, hogy csak azon földeket foglalta el, melyek hajdanta apátságához tartoztak.

Nos Casparus Csúr, oppidi Pászthó, in comitatu Hevesiensi existentis et habiti, primarius iudex, cum mihi adiunctis iuratis, Francisco Török, Simone Dienes, aliisque senatoribus, Casparo Zeke, Andrea Valus, Stephano Berkes etc. universis incolis oppidi Pászthó, memoriae commendamus per praesentes, maxime quibus expedit, et testamur: Quod postquam reverendissimus dominus Andreas Zolnay, abbas Beatae Mariae Virginis de Pásztho, secundum clementissimas suae sacratissimae maiestatis donationales, mediante legitima installatione hic in oppido Pászthó peracta, in praelibatam abbatiam solemniter introductus et praesentatus, ac etiam per nos honorifice acceptatus fuisset: idem reverendissimus dominus abbas, ad mentem benignissimi suae sacratissimae maiestatis mandati, in donationalibus expressi, hucusque in dicta abbatia resederit, munusque suum pastorale cum magna omnium nostrorum aedificatione ac multarum animarum fructu, augmentoque honoris et cultus divini non exiguo, cum spe ulterioris emolumenti orthodoxae fidei, rite, debiteque in omnibus subierit et laudabiliter exercuerit; nihil obstante magna sui hic inopia et egestate habita, ob defectum abbatiae, universorum proventuumque eiusdem in manus saecularium dominorum devolutorum. Testamur item, eundem reverendissimum dominum abbatem, nullius saecularis domini terrestris hic et alibi existentis bona, proventus et subditos turbasse aut aliquo alio quoquo modo impedivisse, praeterquam quod conterminata territorium, quod communiter dicitur fuisse et exstitisse ab antiquo abbatiae Beatae Mariae Virginis de Pásztho, in comitatu Hevesiensi, via installationis, hic in facie loci peractae, apprehenderit et usuaverit, idque cum exiguo fructu et commodo suo ob desolationem communiter habitam. In cuius maius testimonium, hasce sponte et benevole toties fato reverendissimo domino abbati, tanquam ex loco residentiae suae sano et ab omni contagionis suspicione immuni, Viennam proficisci

volenti, solito et proprio oppidi nostri usuali sigillo munitas dedimus et porreximus. Datum in oppido Pászthó, octava mensis iunii, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo. (L. S.) Idem, qui supra. Blasius Gergellyfey iuratus notarius oppidi Pásztó, m. p.

Papirra irt egyszerű másolatban: Zirczi apáts. lev., Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 17.

CLXXXIII.

Bécs. 1692. június 25.

I. Lipót király, Zolnay András pásztói apát panasza folytán, Dévay Pál szolgabíró és társait utasítja, hogy a jövedelem- és birtok-foglalók munkáját függeszszék föl s utalják őket a «neo-acquistica commissio» döntéséhez.

Leopoldus, Dei gratia Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex. Egregii fideles nobis dilecti. Quaerulose repraesentavit maiestati nostrae fidelis noster honorabilis Andreas Zolnayi (így), abbas Beatae Mariae Virginis de Pasztho, quod licet nos eandem abbatiam, cum cunctis pertinentiis, de iure et ab antiquo ad eandem spectantibus et pertinere debentibus, obventionibusque ac emolumentis quibilibet, eidem benigne contulerimus, sed et benignas desuper extradederimus litteras nostras protectionales, per vos demisse acceptas: reperiri nihilominus nonnullos, coram uberius denominandos, qui eundem in proventibus eiusdem consuetis, utpote decimis, ex territorio oppidi eiusdem nominis Pasztho, a ponte Szöllősiensi versus terras meridionales ad limites usque praedii Fülémes sese extendente et ex utraque fluvii Zagyva parte, aliundeque exigere debentibus, subditorumque ab olim una cum molendinis, *Monostor* et *Káposztás* vocatis, eo possessorum pacifico usu interturbare praesumerent. Quia vero abbatia haec inter bona neoacquisita connumeraretur, quorum directionem nos reverendissimo in Christo patri, nobis sincere dilecto, intimo consiliario nostro, domino Leopoldo sanctae romanae ecclesiae tituli sancti Hieronymi Illyricorum presbytero cardinali a Kolonich benigne delegaverimus, possessoresque eiusmodi bonorum, ad producenda et liquidanda iura sua, in praesen-

tiam eiusdem, mediantibus benignis litteris nostris patentibus, citari, evocarique fecerimus; sed et idem querulans abbas restitutionem sui in integrum universorum, ab antiquo ad eandem abbatiam possessorum bonorum dominium humillime efflagitet, taliterque causa haec a finali revisione eiusdem cardinalis a Kolonich, determinationeque ac resolutione nostra dependeret: pro eo vobis harum serie firmiter praecipientes, serio committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus et rebus sic, ut praefertur, stantibus, seque habentibus, cunctos coram clarius denominandos, sub gravi animadversione nostra, usque ad tempus infrascriptum ab impetitione turbationeque et molestatione iuris abbatialis, in praemissis quoquo modo intentanda, serio inhibere, eosdemque, si quid praetensi iuris se habere sperare possent, ad attactam caesareo-regiam commissionem nostram relegare modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis et executis exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die vigesima quinta mensis iunii, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo. (L. S.) Leopoldus. m. p. Blasius Jaklin episcopus 1692. jún. 25.
Nitriensis. m. p. Stephanus Tenturits.

Kívülről a czíme ez: Egregiis Paulo Devay iudici nobilium et alteri Paulo Országh, nec non Francisco Pethes iuratis assessoribus comitatus Hevesiensis simul vel divisim constitutis etc. fidelibus nobis dilectis.

A czím felett pecséttel.

Papirra írt eredetije: Zirczi apátsági levéltár. Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 18. — Vásonba foglalva ugyanott: III. 50.

CLXXXIV.

Pásztó. 1692. deczember 8.

Vámos István és fia, Mátyás kijelentik, hogy a pásztói apátság okleveleinek hollétéről mit sem tudnak, s jobbágyi hűséget ígérnek Zolnay András pásztói apát iránt.

Anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo, 1692. decz. 8.
die octava mensis decembris. Én Vámos István, Borsod vármegyében Allo nevű possessioban lakos, adom tudtára mindeneknek, akiknek illik, ezen levelemben, hogy a minémű szó eredett volt ki néhai időben, hogy én az pászthói apáturasághoz való jószág-

ról bizonyos határ leveleket tartanék vagy tudnék, jól lehet én ezeket jó lelkem ismereti szerint tagadom, hogy én azon dologról semmit tudok, sem nem ejtettem volna ki olyan szót. De mint-hogy bizonyos tanuktul kijött, hogy én szájbambul hallották volna, ezen dologért tisztelendő pászthói apát úr ő urasága, úgymint Zolnai András urunk nyargalók által magához hozatván bennünket fiammal Vamos Mátyással, mint saját jobbágyságait. Aholott vet-tük eszünkben, hogy ő urasága a tanuk vallása szerint kemény kézzel fog hozzánk nyulni, a mint hogy el is követhette volna ő urasága, hogy azért sanyaruságtul megmenthetnénk magunkat, siralmas esedezésünkkel fordulván ő uraságához, más emberséges embereket is magunk mellé véve, birtuk ő uraságát arra, hogy kegyelmes gráciájában vevén bennünket. Mely kegyét, gráciáját am-plectálván ő uraságának, ígértünk azon említett pászthói apátúr-sághoz való claustrumnak épületére egy pár borjut, tehenet, melye-ket miként ő urasága parancsolja, kezéhez assignáljuk; item egy lovat ő uraságának, melyet is mindjárt kézhez adunk. Mind ezek felett obligáljuk arra magunkat, hogy ha magunk környül, vagy akar hol ahoz az apátúrsághoz vagy levelet, vagy akar minémű jószágot sejdítnénk, tartozunk ő uraságának tudtára adnunk. Annak felette arra is kötelezzük magunkat, hogy valamig élünk s még még következő maradékunk is lakóhelyünkben pászthói apátúr-ság alól el nem távozunk. Sőt, ha háborúság vagy más alkalmat-lanság miatt falunk pusztulásra jutna, tartozunk azon apátúrságnak fundusára szállanunk, valahol tisztelendő apátur urunknak, ő ura-ságának tetszeni fog; mivel mindenkor oda tartozandók voltunk, magunk is meg valljuk. Mely ígéretinkben és fogadásinkban, ha különben cselekednénk, ő urasága obligatóriánk szerint mindenütt szabadosan hozzánk nyulhasson, a tetszése szerint bennünket bün-tethessen. Mely dolognak nagyobb erősségére, adjuk saját kezünk keresztvonásunkkal erősített levelünket, alább coramizálandó böcsü-letes emberek előtt. Die et anno, ut supra. Vamos István keze (+) keresztvonása. Vámos Matyas keze (+) keresztvonása. Coram me Blasio Gergelyffy, iurato assessore, comitatus Hevesiensis. m. p. Coram me Casparo Csur ordinario iudice oppidi Pasztho. + Coram me Michaelae Vas iurato oppidi Paztoh.

1692. márc. 8.

CLXXXV.

Kis-Marton. 1692. deczember 11.

Galanthai Eszterházy Pál nádor a pásztóiaknak megengedi, hogy az apátság újjáépítése végett országosan gyűjthetnek, s felszólítja a nemzetet a nemes cél pártolására.

Paulus, Dei gratia sacri romani imperii princeps Esteras de Galantha, perpetuus comes in Frakno, regni Hungariae palatinus, iudex Cumanorum, aurei velleris eques, comitatum Soproniensis, Pest, Pilis et Soldt supremus comes, sacrae caesareae regiaeque maiestatis intimus consiliarius, camerarius, Partium regni Hungariae Trans-Danubianarum, praesidiorumque Antemontanorum supremus generalis et perdictum regnum Hungariae locumtenens, universis et singulis principibus ecclesiasticis et saecularibus, ducibus, marchionibus, praelatis, baronibus, comitibus, vicecomitibus, capitaneis, vicecapitaneis, castellanis, nobilibus, ipsorumque officialibus et vices gerentibus, item civitatibus, oppidis, villis, eorumque et quorumcunque comitatum et locorum rectoribus, potestatibus, praefectis, magistris civium, iudicibus ac villicis, nec non tricesimatoribus, tributariis, teloniatoribus, gabellarumque et doletarum exactoribus, ac portuum ac passuum, pontiumque custodibus, negotiatoribus item et quaestoribus, cunctis etiam aliis cuiuscunque status, conditionis, dignitatis, auctoritatis, gradus, officii et praeeminentiae hominibus, praesentes nostras visuris lecturis vel legi audituris salutem, quibus vero competit, etiam officiorum nostrorum promptitudinem. Quandoquidem pia ac salutari intentione, zeloque propagandae orthodoxae fidei, et servitii divini promovendi studio moti et allecti, incolae et inhabitatores oppidi Pasztho, in comitatu Hevesiensi situati, certum claustrum, nunc extreme desolatum ac in ruderibus existens, alias Beatae Mariae Virgini visitantis (igy) olim dicatum, ex post vero, invalescente in partibus illis turcica tyrannide, ritu quoque catholico destitutum, iterum restaurare, pristinoque suo vigori restituere, et vel hoc pacto interemptum ibidem divini cultus zelum redintegrare intenderent; ad promovendam autem salutarem eiusmodi intentionem suam modernorum novercantium temporum oneribus ac iniuriis

impares redditi, pium hocce opus ne quidem inchoare, tanto minus continuare aut in finem deducere quirent, nisi christianae pietatis, salutarisque eleemosynae subsidiis et adminiculis fulciantur ac adjuventur. Quem in finem unum e medio sui, exhibitorem videlicet praesentium, exmittentes, simul humillime institerunt apud nos, quatenus pro promovendo divino isthoc servitio hasce salvipassus litteras nostras gratiose impertiri vellemus. Quorum demissae instantiae, pro nostra in Deum, Beatissimamque eiusdem genitricem Mariam, pietate libenter annuentes, universos et singulos, quos supra, harum serie benevole requirimus: quatenus salutare hoc praementionatorum incolarum Paszthoiensium propositum possibilitatis suae exigentia secundare, ac simul praesentium exhibitores, Laurentium Horváth et Paulum Gayda, non solum ubique locorum libere, tute ac secure ire, redire, morari ac pausare permittere, perque suos permitti facere, verum etiam salutaris eleemosynae subsidio, praemissum in finem applicando, eisdem adesse velint, mercedem a Deo omnium bonorum largitore recepturi uberrimam. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in arce nostra Kismartoniensi, die undecima mensis decembris, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo. Paulus Eszterhazy m. p. (L. S.)

1692. decz. 11.

Papirra írt eredetije: Zirczi apáts. lev., Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 20.

CLXXXVI.

Eger. 1693.

Kivonat Fenessy egri püspök leveléből, melyben Zolnay Adrás előtt kifejti, miért nem lehet ő, mint pásztói apát, plébános is egyúttal.

Nagyságod levelét vévén, continentíáját értem. Mi illeti azért az Kegyelmed praetendált privilegiumit, én azt nem vitatom most, hogy a Cisterciensis szent szerzetnek bizonyos immunitási ne lettenek volna, s a többi között a pásztói regularis apáturaknak is. De azonkívül, hogy afféle exemptiók respectu ordinariorum sive dioecesanorum limitálva vannak, amint csak az inclusából is kitetszik, Kegyelmed azon immunitásokat magára oly igen nem exten-

dálhattja, azon okbul is, akit Kegyelmed maga suggerál levelében, hogy tudnillik afféle exemptiók vagy immunitások az regularis observantiára nézve engedettek; ibi autem a tempore praescriptionem longe excedente non viget regularis observantia. Kihez képest módját nem látom, hogy Kegyelmed iurisdictionának sérelme nélkül a parochiát úgy, mint apátúr adminisztrálhassa.

És noha, amint fellebb is írák, nem irhatom azt, hogy a Cisterciensis szent szerzetnek bizonyos immunitási ne lettek volna: mindazáltal de iure, ha akarnám, tartoznék Kegyelmed privilegiumát előttem producálni, amint decimus Innocentius pápa decretuma tartja, mely in anno Millesimo sexcentesimo quinquagesimo quarto ^{1654.} emanált: amint Allozánál verbo expressus ezen szókkal föltalálhatja Kegyelmed: cum episcopi religiosorum privilegia petunt, illis sunt exhibenda.

Papírra írt egyszerű másolatban az egri érseki levéltárban, a pásztói iratok között.

CLXXXVII.

Szent-Mihály. 1693. augusztus 11.

Keresztszeghi Csáky István gróf országbíró az egri káptalant utasítja, hogy Zolnay András ügyében tanukihallgatást tartson.

Ezen kötetben: Oklevéltár CLXXXIX. sz. oklevéltár.

CLXXXVIII.

Eger. 1693. augusztus 17.

Zolnay András pásztói apát kérésére, Csáky István gróf országbíró tanukihallgatást rendel el s az egri káptalan jelenti a tanvallomásokat.

Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo tertio, die decima ^{1693. aug. 17.} septima augusti nos infrascripti de venerabili capitulo Agriensi, ad infra specificandum negotium, eiusdem venerabilis capituli Agriensis canonicus deputatus et regius infraspecificatus, penes compulsorium mandatum excellentissimi domini domini comitis Stephani Csáky da Köröztszegh, terrae et comitatus Scepusiensis supremi ac perpetui comitis ac per regnum Hungariae iudicis regiae curiae, consedimus ad inquisitionum peragendam, ad lucidationem negotii

inferius declarandi, ad instantiam reverendissimi domini, domini Andreae Zolnay, abbatis Beatae Mariae virginis de Pászthó, juxta deuterum nobis assignatum, cuius series est haec:

De eo utrum:

Primo. Tudja-e, hallotta-e a tanu eleitől vagy más öreg emberektől, hogy nemes Borsodvármegyében Alló nevű falu mindenkor Heves-vármegyében levő pászthói jószágnak neveztetett és ezenkívül minémű falu neveztetik régtől fogvást pászthi jószágnak?

Secundo. Tudja-e, hallotta-e a tanu az elmúlt, régi háborúságos időben, hogy a mely úr bírta Pászthót és Allót, azon úr bírta nemes Borsodvármegyében Csernét, Ománt, Mogyorósdot, Horsót, Disznósdot, Ubad nevű pusztát és Nádasdot?

Tertio. Tudja-e, hallotta-e, miképen esett ezen pászthi jószágnak mostani praetendens világi urakra való szállása és utaztatása, és Allóban volt-e vám az pászthi úr számára?

Quarto. Egy szóval, valamit ebben a dologban tud a tanu mondani, vallja meg.

Quinto. Kit tud ezen dologban jó tanunak lenni?

Primus testis Stephanus Duúl, antea domini Francisci Ispán subditus, in possessione Allo commorans, annorum circiter sexaginta, iuratus, examimatus, fassus est: Ad primum: Eleitől fogva hallotta ez fatens az belső Allót, azon részt, mely Cserne felől vagyon, pászthi jószágnak; sőt proxime ezelőtt nem régen megholt Vámos Györgytől hallotta ez fatens, hogy a más részen lakó allóiakat tilalmazta az belső Allo erdejének favágásátul, földétul és makkjátul, azt mondván, hogy ne éljék azt az erdőt, se földet, hanem éljék a magukét; a minthogy külön határjai vannak mind a belső Allónak, mind a másiknak, mely határokat ez fatens jól is tudja, hol vannak. Csernét hallotta, hogy mikor Bargius familia bírta Allót, Csernét is bírta; de úgy-e, mint pászthi jószágot, vagy nem, nem tudja s nem is hallotta. Ad secundum: Tudja ez fatens, Nádasdnak is egy darabját bírta Bargius familia, és szolgáltak az allóiakkal Szendrőben, a mint maga is Bargius familia jobbágya, szolgálja lévén, ez fatens szolgált oda; de a több specificált faluk, puszták felől nem hallott semmit. Ad tercium nihil. Vámot hallott, hogy volt volna Allóban, de nem érti, sem nem tudja bizo-

nyosan, kié volt. Ad quartum, a mit feljebb mondott, annál többet nem tud. Ad quintum nihil. Secundus testis Joannes Nagy, antea Georgii Losonczy subditus, in possessione Allo commorans, annorum circiter sexaginta, iuratus, examinatus, fassus est; Ad primum: Per omnia, uti primus testis, excepto, Csernérül, se más falukrül, kik hivattathattak volna pászthi jószágnak, abban semmit nem tud. Ad secundum nihil. Ad tertium nihil. Ad quintum: Vámos Istvánt, és Pap Jánost gondolná jó tanuknak lenni. Tertius testis Paulus Törő, antea Georgii Losonczy subditus, in possessione Allo commorans, annorum circiter quinquaginta novem, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Hallotta Vámos Györgytül, hogy Vámos György is az atyjátul hallotta, az kis falut, a kit ők annak hívnak, mely ugyan Allónak egyik része, taxás hely volt; a más részét pedig Pászthi Gergely bírta volna Pásztóra, a mint is pászthi jószágnak neveztetett, úgy hallotta. Ad secundum: Érte ez fatens, hogy Bargius András, a ki Allóban a pászthi részt bírta, Csernében és Nádasdban is bírt azon úr; a több falukat és pusztákat nem hallotta. Ad tertium: Egyik úrról a másikra hogy szállott, ez fatens nem tudja; Vámos nevű embereket tud ott lenni Allóban, de vámot nem tud. Ad quartum: A mit feljebb mondott, annál többet nem tud. Ad quintum nihil. Quartus testis Thomas Berenczy, nobilis persona, in Járdánháza commorans, annorum circiter quadraginta quinque, iuratus, examinatus fassus est: Ad primum: Mind az atyjátul és más régi öreg emberektül hallotta az fatens, hogy a mely rész hivattatik Nagy-Allónak, mindenkor hivattatott pászti jószágnak, a mely rész Cserne felől vagyon. Tudja ez fatens azt is, hogy a kis Alliakot (így) tilalmazták a földektül, mig meg nem egyeztek, minthogy külön határai vagyon mind a kettőnek; de többet nem hallott pászthi jószágnak az Allónak egyik részénél. Ad secundum nihil. Ad tertium: Az anyjátul hallotta ez fatens, hogy vám volt volna Allóban; sőt azon vámok, melyek most Szécsben esnek, Allóban voltak volna; de az vám is kié volt, nem tudhatja; de az pászthi jószágon kellett lenni, mivel az ország útja is arra van. Ad quartum: Ezen esztendőben valami törvényes igazításra hivatván Dúl Istvánhoz Alloban az fatens, a holott jelen levén Vámos István is, és mulatásban ez fatens mellett ülven, minden kérdés nélkül azt mondja ez fatensnak, hogy Berencsy sógor olyat

adhatok az apátúrnak, ha akarom, hogy mindétig megemlegeti. Item Pap Gáspártul apátúrnak szolgájátul, egyházfiútól hallotta ez fatens az elmúlt ezer hatszáz kilenczven kettőben, a midőn már apátúr elfoglalta volt Allót, Vámos István azt üzente volna, hogy mondják meg apátúr uramnak, ha azon fogadását beteljesíti apátúr uram, melyet Egerben Csala Gergely uram házánál fogadott, mutatott ugyan már leveleket, de olyanokat mutat, hogy száznál, ezernél jobb lesz azoknál. Item ezen fatens Pap Jánostul, allói lakostul hallotta, hogy mikor apátúr uram elvittette volt Vámos Istvánt, beszélgetvén egymással, mondotta Pap János ez fatensnek, de Berencsy sógor Vámos Istvánnál nála vannak azok a levelek egyáltalában. Ad quintum: Nádasdi Érsek Antal lehetne talán jó bizonyság.

Quintus testis Mathias Vámos, antea domini Abrahami Vay subditus, in possessione Allo commorans, annorum circiter quadraginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Mindenkor hallotta Allónak azt a részét, mely Nagy Falunak neveztetik, pászthi jószágoknak hivattatni; sőt ezen fatensnek elei pászthi Gergelytül is vették meg a malom helyet ezen határban, körül arról való levél most is existál: apátúr uramnak kezében is volt. A más rész, kit most Kis Falunak neveznek, hivattatott Csobánka-résznek; egyebet pászthi jószágot nem hallott ezen Allónál, hogy nevezték volna. Ad secundum: Maga akkori földesurátul, Vay Ábrahám-tul hallotta ez fatens, hogy Bargius familia bírta az utrumban specificált pusztákat és most is fenn van Ománban az Bargius házának egyik része. Hallotta ez fatens azt is említett ura szájából, hogy mondotta az feleséginek: Atyámfia megcsináltassuk az ománi házat. Az felesége Vay Ábrahám úrnak azt felelte: Minek? Arra Vay uram mondotta: Mit használt Pászthy Gergelynek, Bargiusnak, az te eleidnek? Holott Pászthy Gergely, ha megindult Egerbül, Ománban volt egy hálása. Hallotta azt is, hogy Bargius uram tisztartót tartván Ománban, mindenkor ott szállott. Ad tertium: Egyebet nem tud, hanem azt hallotta, hogy mig Pászthy Gergely bírta, Allóban vám volt. Ad quartum: Egyebet ezeknél nem tud, a mit megmondott. Ad quintum nihil.

Sextus testis Casparus Moór, antea domini Joannis Melczer subditus, in possessione Allo commorans, annorum circiter viginti sex, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: A mióta apátúr

uram elfoglalta Allót, azóta hallotta, hogy pászthi jószág az egyik része; a másik taxás. Ad secundum: Ez fatens tudja, hogy Allóban is és Nádasdban is bírt Vay uram; de többet nem tud. Ad tertium nihil. Ad quartum nihil. Ad quintum nihil.

Septimus testis Georgius Vámos, antea Joannis Melczer subditus, in possessione Allo commorans, annorum circiter quadraginta duo, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Hallotta mindenkor ez fatens, hogy pászthi jószágnak neveztetett Allónak az a része, a ki Nagy Falunak neveztetik; a másik pedig a templom felé Csobánka-résznek hivattatott és taxás hely volt volna. Azt is hallotta az atyjától, hogy akármi törvényt tettek Allóban, ha végbe nem mehetett, Pásztóra kellett vinni a törvényt mint úr székire. Hallotta azt is az atyjától és más öreg emberektől, hogy Nádasdon udvarháza volt Pászthy Clárának. Ad secundum nihil. Ad tertium: Miképen jutott az pászthi jószág az urakra, nem tudja ez fatens; hanem az atyjától hallotta, hogy vám is volt Allóban. Ad quartum: Relegat se ad Joannem Pap, sequentem testem, audivisse aliquid Agriae de devolutione dominii a Stephano Vámos, in Allo commorante, ad Gregorium Pászthy. Ad quintum nihil.

Octavus testis Joannes Pap, antea relictæ Georgii Fáy subditus, in possessione Allo commorans, annorum circiter sexaginta duo, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Mindenkor az utrum szerint pászthi jószágnak hitták Allót, tudja ez fatens; a mely részt pedig csobánkai résznek neveznek, azt Csobánkaiak halála után Pászthy Gergely magának foglalta. Ezen fatens atya szolgálta is Pászthy Gergelyné Tornára, mint jobbágy; míg élt az asszony, az egész falut bírta. Volt ezen pászthi és csobánkai részen kívül is egy curia, mely azoktól külön való volt; és nem hallotta, hogy pászthi jószág volt volna; de miképen lett az, nem tudja. Item Pászthy Gergelynél miképen lett devolutiója, azt sem tudja; hanem hallotta az atyjától ez fatens Pászthy Gergelyné halála után Barcsay János nevű hatalmas ember foglalta el Apátfalvát, Allót, Horvátot, Uppont, Botát, melyeket életéig mind bírt. Hanem meghalván Barcsay János, halála után Apátfalvát, Allót, Uppont, Botát Albert nevű jászai pap úr foglalta vissza; Allónak felét pedig elvette Barcsay fiától Csapi Ferencz; de miképen, nem tudja; Bar-

csay János fia pedig a felét két felé osztotta Bargius Demeterrel. Hallotta azt is, hogy Pászthy Clárát elvévén Nádasdy Simon, úgy birt Nádasdon is részt, mely rész is hihető abból az pászthi jószágból szakadt el. Adjungálja ezen bizonyság azt is hozzá, hogy az atyjátul hallotta az törvényt is, mint úr székire, Pászthóra kellett vinni Allóbul, szekerekre tévén a bizonyságokat. Ad secundum az utrumban specificált falukat és pusztákat nem hallotta, hogy az az úr bírta volna, a ki Allót és Pászthót; sőt hallotta, hogy magvaszakadt jószág lévén Cserne, valaki megkérte volna és Deme Dorkó nevű nemes asszony meg ellenzette, vérnek tartván magát benne, a mint a maradékja most is bír benne valami részt. Ad tertium, uti in primo puncto referebat, sic refert. Az vámot is, hogy volt, az atyjátul is hallotta; de kié volt, nem tudja. Ad quartum: Praeterea, quae retulit, nihil scire se dicit. Ad quintum: Ha Vámos István nem tudja, mást nem tud oly bizonysgot.

Nonus testis Georgius Kovács, alias Csipány, nobilis persona, Agriae commorans, annorum circiter quadraginta tres, iuratus, examinatus fassus est: Ad primum: A mióta gazdaságot visz ez fatens, mindenkor hallotta pászthi résznek az Allónak azon részét, mely Cserne felől vagyon, mely másként Nagy Falunak neveztetik; a másik részt hallotta csobánkai résznek, mely Kis Falunak hivatik, külön határuk lévén mindkettőnek; hallott ez fatens ellenkezést is az két rész között az határ felől. Ezen részen kívül mást pászthi jószágnak nem hallott. Ad secundum nihil. Ad tertium penitus nihil. Ad quartum: Allóban összeveszvén egykor Vámos Istvánnal ez fatens, sok fenyegetési és szidalmi után obiiciálta ez fatensnek, hogy vagyon ezerötszáz forintja, megadhatja olyan rossz öt vagy hat nemes embernek a díját. Item ezen fatens maga szájából hallotta Vámos Istvánnak, hogy szép levelei maradtak reá Pászthoi Benedek deák öccsérül; de azon leveleket nem látta ez fatens.

Decimus testis Stephanus Vámos, antea domini Abrahami Vay subditus, annorum circiter sexaginta tres, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Mindenkor hallotta, signanter az édes atyjátul is, hogy Allónak azon része, mely Nagy Falunak neveztetik, hivatott pászthi résznek; a másik, mely csobánkai résznek neveztetik, Kis Falunak hívják; és valami sógorság lévén az pászthi urak és csobánkai urak között, engedtek volt az pászthi urak csobánkai

uraknak egy darab földet, melyet azon csobánkai rész vetette, de a désmáját a nagy faluhoz adták. Item hallotta az atyjától, hogy Ománban harmadfél házhely és egy kőház a pászthi jószághoz való volt. Mogyorósdnak a felét, Horsót, egy kis pusztát, Nádasdot, Csernét is tudja ez fatens, hogy Bargius familia bírta és zálogosította Várady uramnak; de pászthi jószágnak nem hallotta lenni. Ad secundum Pap Jánostul hallotta, hogy az alsó-disznósi désmát az allói désmához rakták; de nem tudja, melyikhez. Hallotta Bargius Andrástul és Ferencztül, hogy Maczonkában is ezen pászthi jószághoz volna ötödfél, vagy öt házhely. Csernét, a mint ad primum punctum fel van téve, úgy hallotta, Mogyorósdot is, Horsót, Nádasdot, Ománt. Ezen pászthi részre Kecskemétrül is hozott adó Vámos György kezében; de mennyi, nem tudja; melylyel azon Bargius familia osztozott közönségesen, kit a pászthi urak ispáni jobban tudhatnak declarálni. Ad tertium: Nem tudja devolutióját a jószágnak egyébképen, hanem az atyjától úgy értette, hogy Pászthy Gergely ben lévén Egerben, midőn a törököknek hitre feladták, kimenvén, innét Egerből, az Eged alá szállott és onnat vette magát Torna várában. A holott meghalván Pászthy Gergely, maradott három leánya. Egyiket Bargius eleinek adták; a másikat Vécsey uram nagybátyjának; a harmadikat Báthory eleinek. A vám felől is hallott az atyjától, hogy Allo nagy hely lévén, hatvanhatodfél házhelybül állott; vám is volt azon helyben; a mint az vámos név, hogy ez fatensre deriváltatott, úgy qualificálja, hogy ez fatensnek eleje Erdélybül szakadván ki Allóban, a vámos leányát vette el és onnét reájok ragadott az vámos név; másként az igaz nevök Tar volna. Ad quartum: Ezenkívül semmit nem tud, a mint praemittálta. Ad quintum nihil. Actum Agriae, die et anno ut supra. 1693. aug. 17.

Andreas Szárhegyi canonicus Agriensis, plebanus et archidiaconus de Patha. (L. S.)
Gregorius Csala inclytorum comitatum Heves et Exterioris-Szolnok unitorum iuratus
assessor et regiae civitatis Agriensis notarius. (L. S.)

CLXXXIX.

Eger. 1693. szeptember 7.

Az egri káptalan jelenti, hogy Csáky István gróf országbíró rendeletére, Zolnay András ügyében a tanukat mily módon és mily eredménnyel hallgatta ki.

Nos capitulum Agriensis ecclesiae memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod nos litteras excellentissimi domini comitis Stephani Csaky de Keresztzek (így), perpetui terrae Scepusiensis, comitatusque eiusdem supremi ac haereditarii comitis, iudicis curiae regiae sacratissimi principis ac domini, domini Leopoldi, Dei gratia etc. consilarii, camerarii et Partium regni Hungariae superiorum supremi generalis, domini nobis colendissimi, compulsorias sub iudiciali et authentico eiusdem sigillo, apud magistrum suum protonotarium habito, pro parte reverendissimi in Christo fratris domini Andreae Zolnay, abbatis Beatae Virginis Mariae de Pasztho, in simplici papyro patenter confectas et emanatas, per mentionatum magistrum protonotarium subscriptas, nobisque praeceptorie, sonantes ac directas, honore ac reverentia, quibus decuit, recepimus in haec verba: Comes Stephanus Csaky de Keresztszegh, perpetuus terrae Scepusiensis, comitatusque eiusdem supremus ac haereditarius comes, iudex curiae regiae sacratissimi principis ac domini, domini Leopoldi, Dei gratia etc. consiliarius, camerarius, Partiumque regni Hungariae superiorum supremus generalis, amicis suis venerabilibus, capitulo ecclesiae Agriensis salutem et amicitiam paratam cum honore. Expositum est nobis nomine et in persona reverendissimi domini Andreae Zolnay, abbatis Sanctae Mariae Virginis de Pasztho, qualiter idem exponens, in facto certorum quorundam negotiorum suorum, coram clarius declarandorum, fassionalibus et attestationibus nonnullorum reverendorum, honorabilium, spectabilium ac magnificorum, egregiorum, item et nobilium sed et ignobilium, ac alterius cuiuscunque status et honestae conditionis utriusque sexus, ac ecclesiasticae quoque dignitatis hominum, quibus videlicet ea manifeste constarent, ad praesens, pro iurium suorum tuitione, plurimum indigeret, essetque necessarius. Ac proinde idem exponens,

per regium ac vestrum capitularem hominem, certam quandam pro hac parte attestationem seu testium inquisitionem fieri ac celebrari facere vellet lege regni admittente. Cum autem veritatis confessio ac fide dignorum hominum testimonia nemini sint abneganda, pro eo amicitiam vestram harum serie hortamur, ac nihilominus auctoritate nostra iudiciaria, qua pleno iure fungimur, vobis committimus, ac mandamus: quatenus acceptis praesentibus vestrum mittatis hominem, vestro pro testimonio fidedignum, quo praesente, egregii ac nobiles Paulus Orszagh, aut Stephanus Lasko, vel Paulus Devay, sive Gregorius Csala, aut etiam Blasius Gergelyfy, vel Stephanus Tiba, aut Martinus Nagy, sive Franciscus Peter, aut etiam Benedictus Sőtér, illis absentibusque homo regius, per eos ad id specialiter transmissus, erga praefatos universos et singulos reverendos, honorabiles, spectabiles ac magnificos, egregios, item et nobiles, sed et ignobiles, ac alterius cuiuscunque status et honestae conditionis utriusque sexus, et ecclesiasticae dignitatis quoque homines, quos ad haec praefatus exponens vel eius nomine homo, aut procurator eiusdem, per eundem ad id deputandus, duxerit nominandos, simul vel divisim constitutos personaliter accedendo, iisdemque sub onere solutionis sedecim marcarum gravis ponderis, in generali regni decreto superinde expresso super eos, si qui forsitan cum praesente requisiti, testimonium veritati perhibere recusaverint, per eos, quorum interest, vigore praescripti generalis regni decreti immediate et irremissibiliter exigendarum, sui in praesentiam citatis et accersitis, ab iisdem, a spiritualibus quidem ad conscientiae eorum puritatem, a saecularibus vero ad fidem eorum Deo debitam, fidelitatemque praefato Domino imperatori, et regi nostro, sacroque eius regio diademati observandam, qualis ipsis, de iis omnibus rebus et negotiis, de quibus videlicet nomine et in persona dicti exponentis interrogati fuerint, constiterit certitudo veritatis, suo modo sciat, inquirat, et experiatur meram, plenariam et omnimodam certitudinis veritatem. Et post haec super huiusmodi fassionibus et attestationibus, dictorumque testium inquiringentium nominibus, et rescitae veritatis praemissarum serie litteras tandem nostras, ad fidelem dictorum regii et vestrorum capitularis hominum relationem, testimoniales, relatorias, memoriales exponenti, iurium eiusdem futuram ad cautelam necessarias, sub sigillo vestro

capitulari usitato et authentico, modis omnibus extradare debeatis ac teneamini, communi suadente iustitia, secus non facturi. Datum in possessione Szent-Mihály, die undecima mensis Augusti, anno 1693. aug. 11. Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo tertio (L. S.). Lectum per me Stephanum Szirmay, iudicis curiae regiae prothonotarium. Nos itaque praetitulati excellentissimi comitis domini iudicis curiae regiae commissionibus et mandatis, nobis in praemissis factis, ex debito muneris nostri obtemperare et satisfacere cupientes, ad infrascriptorum attestationem, seu testium inquisitionem rite ac suo modo peragendam, nobisque ex post fideliter referendam, una cum egregio Gregorio Csala, homine regio, inter alios homines regios, in praeinsertis litteris compulsorialibus denotatos, nomine-tenus specificato, et ad id specialiter transmissio, nostrum hominem, admodum reverendum vestrum in Christo fratrem Andreám Sarhegyi, archidiaconum de Patha, sociumque et canonicum nostrum, nostro pro testimonio fidedignum duxeramus esse exmittendum. Qui tandem exinde ad nos una reversi, memoratus quidem homo regius sub sacramento decretali, praeattactum vero testimonium nostrum ad conscientiae suae puritatem conformiter nobis retulerunt in hunc modum: Quomodo videlicet ipsi, diebus et locis infra notatis, erga testes subinsertos, simul accedendo, ab iisdem testibus mentionatus homo regius, praesente testimonio nostro, et ad omnia fideliter attendente, sub iuramento ipsorum et solutione sedecim marcarum gravis ponderis, iuxta subsequencia dupplicis ordinis puncta interrogatoria scivisset, inquisivisset et expertus fuisset meram, plenam, atque omnimodam certitudinis veritatem. Quarum et quidem primi ordinis punctorum interrogatorum, eatenusque rescitae veritatis series esset talis, uti sequitur:

De eo utrum:

Primo. Tudja-e, hallotta-e a tanu eleitől és más öreg embe-
rektől, hogy a pászthi apátúr az elmúlt háborúságos régi időben
Pásztó nevű várossának valamikor ura volt?

Secundo. Tudja-e, hallotta-e a tanu, melyik faluk és városok
neveztettenek és hivattattának pászthi jószágnak, avagy hogy azo-
kat pászthi úr bírta?

Tertio. Signanter tudja-e, hallotta-e, hogy Hasznos, Ágasvár,

Ó-Vár, Tar, Baton mind a kettő, Legyend, Maczonka, Verebély, Bárkány, Soós-Hartyán, Szöllős, Ecsek, Csécse, Gede, Garáb, Tepke, Nádasd, Csontfalva, Jobbágyi, Musla, Filimes, Szurdok-Püspöky, Szent-Jakab, Apcz, Czirák, Kökényes, Szántó, Palotás, Hihalom, Kóka, Almás Pestvármegyében és másik Thót-Almás Kis-Nógrádban, Kecskeméth, Körös, Czegléd, hogy pászthi jószágnak nevezettek, avagy része volt a pászthi úrnak ezekben és ezeken kívül több falukban és pusztákban és akármi néven nevezendő jószágban, mit tud, a ki pászthi urat illetve?

Quarto. Tudja-e, hallotta-e, hogy mostani és meghalt pásztohi jószágnak praetensorai magok megvallották volna, hogy ezek a pászthi jószágok apátúré voltak valamikor, háborúk előtt is miket mondtak felülök?

Quinto. Tudja-e, miképen szállott világi urakra és háborúságok előtt az a jószág?

Sexto. Valamit egy szóval ebben a dologban tud a tanú és kit tud jó tanúnak, vallja meg.

Primus testis Michael Bocsó, domini Joannis Melczer subditus, in possessione Soós-Hartyán commorans, annorum circiter triginta septem, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Olyan terminussal, a mint az utrumban van, nem tudja; hanem atyjátul hallotta, maga is tudja, hogy Soós-Hartyán pászthi jószág és a ki Soós-Hartyánt bírta, Pászthót is az bírta. Ad secundum: Tudja ezen nevezett pusztákat: Lucsin, Kis-Falud, Kotty-Háza azon uraké volt, a kié Soós-Hartyán, azoktul kellett követni. Ad tertium: Hallotta ifjú Báthory Gábor akkori urától is, és fatens is tudja Bárkányt és Hasznost azon urak bírták, a kik Soós-Hartyánt és Pászthót bírták; Kis-Hartyánt is hallotta az atyjátul, hogy mind együvé való volt Nagy-Hartyánnal. Ad quartum: Most nem hallott az uraitól egyebet, hanem hogy kérték más nemes emberek az fatensnek az urától; azt mondotta az ura, hogy el nem adhatja, mert pászthi jószághoz való. Ad quintum nihil; ad sextum nihil. Revocat tamen se ad sequentes.

Secundus testis Stephanus Gall, familiae Bosnyakianae subditus, in Soós-Hartyán commorans, annorum circiter quinquaginta quinque, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Ez fatensnek atyját és több bárkányi, hasznosi, megyeri jobbágysokat Bosnyák Judith Földváry

Jánosnak eladta volt. Kemény úr lévén Földváry úr, panaszolkodtak az úrnak, hogy el nem szenvedhetik keménységét; újabban kiváltván Bosnyák a jobbágyokat, hallotta a fatens akkor egybegyült jobbágyoktól, hogy mondták egymásnak, hogy pászthi jószág ez. Ad secundum: Bárkányban, Hasznosban és Megyerben hallotta ez fatens és tudja, egynéhány házhelyek pászthi jószághoz valók. Ad tertium: Praeter dictum Hasznos, Bárkány és Megyer non scit. Ad quartum nihil, ad quintum nihil, ad sextum nihil.

Tertius testis Gregorius Bocso, dominae Nikolai Michalek relictæ subditus, in Soós-Hartyán commorans, annorum circiter quadraginta quattuor, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum: Az atyjától hallotta az fatens, hogy az első bizonyosság eleivel együtt ide szolgáltak Pászthóra az ő atyái; de ki jószágá volt, nem tudja. Ad tertium nihil; ad quartum nihil; ad quintum nihil; ad sextum nihil.

Quartus testis Martinus Mocso, relictæ dominae Michalek subditus, in possessione Soós-Hartyán commorans, annorum circiter quadraginta quattuor, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Egy öreg bátyjától hallotta ez fatens, hogy Pászthó volt volna apátúré; de melyiké, nem tudja. Ad secundum, tertium, quartum, quintum, sextum nihil.

Quintus testis Joannes Darabos, Joannis Lányi subditus, in possessione Soós-Hartyán commorans, annorum circiter quadraginta octo, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil; ad secundum, tertium nihil. Ad quartum, quintum, sextum nihil aliud; hanem mai napon hallotta bárkányi Thót Páltól, hogy Rednek hegyét hallotta apátúr hegyének.

Sextus testis Joannes Király, domini Gabrielis Báthory subditus, in Soós-Hartyán commorans, annorum circiter triginta quinque, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum: Ez fatens tudja, hogy a Báthory jobbágyi Hartyánból ide pászthói jószághoz szolgáltanak. Ad tertium, quartum, quintum nihil. Ad sextum: A bátyját, Király Lőrinczet, mondja tanúnak.

Septimus testis Demetrius, Sándor, domini Michaelis Balogh subditus, in Soós-Hartyán commorans, annorum circiter triginta tres, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum: Tudja, hogy Báthory úr jobbágyi ide Pászthóra szolgáltak.

Ó-Vár, Tar, Baton mind a kettő, Legyend, Maczonka, Verebély, Bárkány, Soós-Hartyán, Szöllös, Ecsek, Csécse, Gede, Garáb, Tepke, Nádasd, Csontfalva, Jobbágyi, Musla, Filimes, Szurdok-Püspöky, Szent-Jakab, Apcz, Czirák, Kökényes, Szántó, Palotás, Hihalom, Kóka, Almás Pestvármegyében és másik Thót-Almás Kis-Nógrádban, Kecskeméth, Körös, Czegléd, hogy pászthi jószágnek neveztettek, avagy része volt a pászthi úrnak ezekben és ezeken kívül több falukban és pusztákban és akármi néven nevezendő jószágban, mit tud, a ki pászthi urat illetne?

Quarto. Tudja-e, hallotta-e, hogy mostani és meghalt pásztohi jószágnek praetensorai magok megvallották volna, hogy ezek a pászthi jószágok apátúré voltak valamikor, háborúk előtt is miket mondtak felülők?

Quinto. Tudja-e, miképen szállott világi urakra és háborúságok előtt az a jószág?

Sexto. Valamit egy szóval ebben a dologban tud a tanú és kit tud jó tanúnak, vallja meg.

Primus testis Michael Bocsó, domini Joannis Melczer subditus, in possessione Soós-Hartyán commorans, annorum circiter triginta septem, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Olyan terminussal, a mint az utrumban van, nem tudja; hanem atyjátul hallotta, maga is tudja, hogy Soós-Hartyán pászthi jószág és a ki Soós-Hartyánt bírta, Pászthót is az bírta. Ad secundum: Tudja ezen nevezett pusztákat: Lucsin, Kis-Falud, Kotty-Háza azon uraké volt, a kié Soós-Hartyán, azoktul kellett követni. Ad tertium: Hallotta ifjú Báthory Gábor akkori urától is, és fatens is tudja Bárkányt és Hasznost azon urak bírták, a kik Soós-Hartyánt és Pászthót bírták; Kis-Hartyánt is hallotta az atyjátul, hogy mind együvé való volt Nagy-Hartyánnal. Ad quartum: Most nem hallott az uraitól egyebet, hanem hogy kérték más nemes emberek az fatensnek az urától; azt mondotta az ura, hogy el nem adhatja, mert pászthi jószághoz való. Ad quintum nihil; ad sextum nihil. Revocat tamen se ad sequentes.

Secundus testis Stephanus Gall, familiae Bosnyakianae subditus, in Soós-Hartyán commorans, annorum circiter quinquaginta quinque, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Ez fatensnek atyját és több bárkányi, hasznosi, megyeri jobbágyokat Bosnyák Judith Földváry

Duodecimus testis Thot Albert, Vatay János úr jobbágya, in possessione Szöllös commorans, annorum circiter duodequadraginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum: Ez fatens házánál lévén Vatay János úr, ezelőtt mintegy hónappal mondotta ez fátensnek, hogy Ő Kegyelme nem rakja a maga désmáját a többi urak désmájához, mert az Ő Kegyelme jobbágyin kívül Csécse pászthi jószág; a levelet is látta volna Ő Kegyelme vagy Vay úr, vagy Vécsey úr kezénél. Ad tertium et reliqua nihil.

Decimus tertius testis Joannes Gyenes, Joannis Vatay subditus, in possessione Szöllös commorans, annorum circiter triginta quinque, iuratus, examinatus, fassus est. Ad primum et reliqua nihil.

Decimus quartus testis Joannes Jakus, domini Ladislai Révay subditus, in possessione Szöllös commorans, annorum circiter quinquaginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum, secundum, tertium egyebet nem tud ez fatens, hanem hogy Garábra a pászthi urak ispánjai parancsoltak és azok bírták. Ad reliqua nihil.

Decimus quintus testis Joannes Tösmaghy, Georgii Tornay subditus, in possessione Szöllös commorans, annorum circiter quinquaginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Hallotta ez fatens régi öreg emberektől, hogy Pászthó városának egy darabját bírta az apátúr. Ad secundum et reliqua nihil.

Decimus sextus testis Gregorius Szappan, domini Joannis Vatay subditus, in possessione Szöllös commorans, annorum circiter sexaginta duo, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum et tertium: Nem ide való fiú lévén, egyebet nem tud, hanem Nádasdot, Csontfalvát, Tepkét, Filemest ide bírták a pászthi urak ispánjai. Ad quartum et reliqua: Thot Mátyástul, bárkányi öreg embertől hallotta, hogy a mely pusztá szőlő-hegy vagyon Szöllös felett, mely ugyan Szöllőshöz tartozandó, az mondotta, hogy *Apátúrhegye*, melyet ők úr szöllejének hívtak; de szőlősi embertől nem hallotta. Ad reliqua nihil.

Decimus septimus testis Georgius Thot, domini Joannis Vatay subditus, in possessione Szöllös commorans, annorum circiter sexaginta et unus, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum et tertium uti decimus sextus és Muslát is úgy ide bírták. Ad reliqua nihil.

Decimus octavus testis Paulus Szarka, domini Joannis Melczer

subditus, in possessione Barkány commorans, annorum circiter sexaginta duo, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Régi öreg emberektől, kik száz esztendősek is voltak, hallotta, hogy itt lakott hajdan az apátúr és birt Pászthó városában; de egészen-e, nem hallotta. Item azt is azon öreg emberektől hallotta, hogy egy bércz vagyon Barkány és Szöllös közt, mely ugyan az két faluk között pörös föld; hogy az a bércz apáturé volt volna; és mikor azon hegyen levő szőlőket akkori időben dolgozták volna apátúr számára, a mennyi munkás volt, estvére annyi tüzet raktanak, úgy tudtak ételt vinni nekik. Ad secundum, tertium et reliqua nihil.

Decimus nonus testis Stephanus Balogh, dominae Georgii Fáy relictæ subditus, in Barkány commorans, annorum circiter quadraginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum, secundum et tertium: Hallotta ez fatens az atyjátul, hogy egy bércz vagyon ott Szöllös és Barkány között; mondotta, hol vannak azok az apáturak már, a kik ezt a hegyet bírták. Ad reliqua nihil.

Vigesimus testis Paulus Thot, relictæ Joannis Batik subditus, in Barkány commorans, annorum circiter quadraginta quinque, iuratus, examinatus, fassus est. Ad primum, secundum et reliqua nihil aliud; hanem az atyjátul hallotta, hogy a bércz, melyet a több bizonyságok behoztak, apáturé volt volna; és a munkások számát, a mint a felső bizonyságok behozták, úgy tudták meg és úgy vittek ételt Pászthórúl. Item azt is hallotta az atyjátul, hogy a pászthi klastromból tartottak patereket a verebélyi klastromban. Ad reliqua nihil.

Vigesimus primus testis Paulus Tösér, Joannis Michalek subditus, in Barkány commorans, annorum circiter quinquaginta quinque, iuratus, examinatus fassus est: Ad primum: A régi emberektől hallotta, hogy az apátúr felét birta volna Pászthó városának. Ad secundum et reliqua nihil.

Vigesima secunda testis Dorothea Beke, relictæ Michaelis Thot, relictæ domini Joannis subdita, in Barkány commorans, annorum circiter sexaginta, iurata, examinata, fassa est: Ad primum nihil. Ad secundum: Azon hegyet, melyet a több bizonyság fateált, hallotta egy öreg bátyjátul, hogy Apátúr hegye volt, és a mennyi tized kapás volt, annyi tüzet raktanak, úgy tudták meg ide Pászthóra. Ad tertium: Garábot, Tepkét, Nádasdot tudja, hogy az ő

uraik bírták; és az urak után itt Pászthón az ispánok parancsoltak belőle. Ad quartum et reliqua nihil.

Vigesimus tertius testis Andreas Király, venerabilis capituli Strigoniensis subditus, in Szöllös commorans, annorum circiter quadraginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum: Bárkányi Urban Mihály öreg embertül halotta és mutatta ez fatensnek, hogy Bárkány felé való hegy, ez a hegy apátúré, melyet Rednek szőlőknek hittak. Ad tertium et reliqua nihil.

Vigesimus quartus testis Gregorius Nagy, domini Ladislai Bossányi subditus, in Tarr commorans, annorum circiter centum, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Ez fatens az anyjátul, ki ide pászthói leány volt, és anyjának atyjátul, Bakos Páltul hallotta, hogy Pászthónak ez a része, mely attúl az úttúl mondatik, a ki az iskolátul alá mégyen, hogy apátúré volt volna. Ad secundum et reliqua nihil.

Vigesimus quintus testis Petrus Boldisar, domini Ladislai Bossányi subditus, in Tarr commorans, annorum circiter quadraginta sex, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum et secundum nihil. Ad tertium: Kelemen Páltul, pászthói embertül hallotta ez fatens nem régen, hogy hajdan Kecskemétrül adót adtak volna Pászthóra az apátúrnak. Ad quartum nihil, ad reliqua nihil. Ad sextum: Pro testibus Gregorium Csepe et Jacobum Gorova advocat.

Vigesimus sextus testis Thomas Thot, domini Pauli Szalay subditus, in possessione Verebély commorans, annorum circiter quinquaginta quinque, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum nihil. Ad tertium: Occassione huius quaestionis ez fatens referálja, hogy Csizmadia Mihály Verebélyben lakós Keczer András azt mondotta volna, oly levél volna nála, a ki a verebélyi templomnak igen használna; mivel mikor búcsú volt Verebélyben, Baranyából jövedelem járt oda, egy csikóért oda adta volna. Ad quartum et reliqua ilyet referál ezen fatens: Hogy most nem régen lévén Szalay Pál uramnál, hallotta Ő Kegyelmetől, hogy azt mondotta, eljön ide Pászthóra és mivel szép levelei vannak az királyoktól, ha apátúr urammal megegyezett, innét visszamégyen; ha meg nem egyezett, Bécsben megyen.

Vigesimus septimus testis Antonius Nagy, Domini Pauli Szalay subditus, in possessione Verebély commorans, annorum

circiter quadraginta duo, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum, secundum nihil. Ad tertium similiter refert: Baranyából a verebélyi búcsún vágóval és borral tartoztak; ad reliqua nihil.

Vigesimus octavus testis Gregor Nagy, domini Pauli Szalay subditus, in possessione Verebély commorans, annorum circiter quadraginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum, secundum, tertium, quartum et reliqua: Hallotta az atyjától, hogy az verebélyi templomhoz Baranyából járt a király-désma és a mellett hatvan hizott ökör. De reliquo nihil.

Vigesimus nonus testis Stephanus Magyar nobilis persona, olim in Pásztthó, nunc in oppido Gyöngyös commorans, annorum circiter octoginta sex, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Ezen fatens Pásztthón lakós Vörös Jánosnétül, ki száztizenkét esztendőnek mondotta magát és Nagy Györgynétül, ki száztíz esztendő volt, hallotta és ez fatensnek úgy mondták, hogy édes fiam reá emlékezzél, hogy Pásztthó városának azt a részét, melyet az az út, a ki az iskolátul alá viszen, a Zagyva felől a városban Szöke János házánál levő kút felé az nagy útig az apátúré volt. Ad secundum: Ez fatens tudja, hogy Fejérpataky nevű apátúr háborgatni akarván és az apátúrsághoz való jószágot exquirálni igyekezhén, akkori pászthi úrhoz, Bargius Demeterhez, ugyan pászthi ispánjátul, Varga Istvántul, ez fatenssel küldetett levéllel Szendrőben, hogy mit cselekedjék, mivel az apátúr infesztálna; mely úr, Bargius Demeter, ez fatensnek viva voce így felelt: Az édes atyámfia, Varga István, bár ne fárasztott volna azért, mert mi a jó pap urakkal azért nem pörlünk; mivel mikor Pásztthót a régi tatárjárás után megszállották volt, nem levén senki pártfogójuk, az apátúr jószágával felosztottunk; ezenkívül ez fatens hallotta, úgy is tartották, hogy a város végén a *barát rét, barát erdeje*, egy ugyanott levő szőlő-hegygyel, ki most pusztá, az apátúrsághoz való, Muslával határos. Ad tertium: Sem Hasznost, sem Tart, Verebélyt nem hallotta ez fatens, hogy pászthi jószágnak nevezettek volna; hanem az első punctumban föltett régi öreg asszonyoktól hallotta, hogy Sz. Jakabnak, Szurdok-Püspökinek és Apcznak fele az apátúrsághoz való volt volna; azon részek, melyek a Zagyva felől vannak, és a Csereháton ez harmadik punctumban specificált falukban mind része volt volna az apátúrnak; de mennyi része

volt, ez fatensnek sem mondták ama asszonyok, ő sem tudhatja; Garábot, Tepkét, Csontfalvát, Nádasdot pászthi jószágához valónak mondja lenni ez fatens. Ad quartum, quintum: A második punctumban megmondotta, mit hallott Bargius Demetertől, akkori földesúrától; de mástól nem hallott. Ugyanazon asszonyoktól hallotta ez fatens, hogy az hatvani kapura és onnét a pestire extendáltatik az apátúr birodalma. Item ugyanazon böcsületes öreg asszonyoktól hallotta ez fatens, hogy a mely malmot *Káposztás malomnak* híttak, azon apátúr uramhoz tartozandó helyen az a malom volt volna a káplánoké, és annak ötöd része volt a mesteré; a mely malmot az előtt a pászthi urak közönségesen bírtak és ez fatens volt molnár benne.

Trigesimus testis Gregor Csepe, domini Emerici Huszár subditus, in possessione Tar commorans, annorum circiter sexaginta quatuor, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum: Hallotta, hogy a pászthi urak ispánjai, kik Pászthón laktak, désmáltak mind a Csereháton, mind a Tisza mellett, de mire désmáltak, nem tudja. Ad tertium, quartum, quintum: A több utrumban specificált faluk és puszták felől semmit sem tud. De ez a fatens az atyjától úgy hallotta, hogy Tart eleitől fogva Nyári familia bírta; mivel ez fatensnek nagyatyja, még Egerben mikor magyar lakott, Nyáry Pálnak ispánja volt. Item hallotta azt is az öreg emberektől, hogy a mely kastély vagyon Tarron, Tary Lőrincz bírta volna; de azt sem az atyja, sem atyjának atyja nem érte, hanem csak hallották azok is. Ad sextum nihil.

Trigesimus primus testis Joannes Balogh, campanator ecclesiae Ecsekiensis, annorum circiter sexaginta, iuratus, examinatus, fassus est. Ad primum nihil. Ad secundum: A mikor a pászthi marhát akkori apát úr Kada uram Ő Nagysága elhajtatta vala, akkor ez fatens is a gyűlésben járván, hallotta akkori öreg emberektől, signanter Oly Mihálytól, Kurta Andrástól, hogy még ha keresi az apátúr, Ecseknek is egyik darabja is oda esik; kik közül ki azt mondtotta, hogy a kútszög az határ; ki pedig a macska követ mondtotta; de inkább megegyeztek azon, hogy a dereka a falunak, a hol az egyház vagyon, az esnék az apátúrnak. Ad tertium, quartum, quintum nihil. Ad sextum: Varga Gergely anyját mondja tanunak, minthogy pászthi leány is volt.

Trigesimus secundus testis Joannes Banos, domini Ladislai Bossányi subditus, in possessione Ecsek commorans, annorum circiter undequinquaginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum et tertium: Egyebet semmit sem tud, hanem a mit az előtte való bizonyság referált. Ezen fatens is azon időben hallotta az öreg emberektől, egymás között töprengettek, hogy Ecsek egyik része apátúré volt volna a vizen alól, Buják felől, a mint általmegyén az út balkéz felé. Ad quartum, quintum: Hallotta, hogy háborúság idején devolváltattak volna ezek a jószágok egyre is, másra is; de ezt is csak azóta, a mióta most controvertáltatott apátúr uram által. Ad sextum nihil.

Trigesimus tertius testis Andreas Vallus, antea domini Joannis Rhot subditus, in oppido Pásztho commorans, annorum circiter sexaginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Az édes atyjátul Vallus Györgytől hallotta, hogy Pászthó városának az a része, mely a Zagyva felül van azon úttól fogva, a ki az iskolátul alámegyén, az apátúré volt a malommal együtt, mely a klastrom alatt van és neveztetik *Monostor malmának*; mivel ez fatens maga is, az atyja is ezen malomban molnár volt; az atyjának atyja pedig és annak elei apátúr idejében is molnárok voltak azon malomban. A másik malom pedig, ki *Káposztás malmának* neveztetik, mester számára volt volna. A ház pedig, mely a templom mellett vagyon, kőház, délre Thot Márton háza felé, az káplán háza volt volna. Ad secundum: Az atyjátul hallotta azt is, hogy a mely bérczet most is *Barát Málnak* hínak, de most pusztá, annak a désmája az apátúrnak járt volna. Ad tertium: Az atyjátul azt is hallotta ez fatens, hogy Szent-Jakabnak a fele, Szurdok-Pöspökinek és Apcznak is a fele apátúr számára volt volna az a része, a ki a Zagyva felől vagyon és ment a hatvani kapura; onnét a pesti kapura Váczig, innét felül pedig Ecseknek a felén ment volna által. Item Hasznost, Bárkányt, Garábot, Almást, Csécset tudja, hogy hivattak pászthi jószágnak. Item Kecskemétről és Czegléről tudja ez fatens, hogy adtak adót, signanter Batik uram jobbágya volt Dóra Mihály Czeglédén. Item Kokán, Thót-Almásón, Kátákon is közönségesen bírtak a pászthi urak és osztottak a jövedelemmel. Ad quartum nihil. Ad quintum: Az atyjátul azt hallotta, hogy Magyarországbul kiszaladván az urak, valami kálvinista

fejedelem állott a török mellé és azon fejedelem osztogatta volna a nagy uraknak a jószágokat; a mint hogy azon kálvinista világban ide Pászthóra is behozták volt a kálvinisták a praedicatort és a feljebb írt Monostor-malomnak harmadik részét a kálvinista praedicator bírta. Ez fatens molnárságában is, míg ki nem verték a praedicatort.

Trigesimus quartus testis, Andreas Kada, domini Ladislai Melczér subditus, in oppido Pásztho commorans, annorum circiter triginta quinque, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum uti praecedens; és hogy az atyja is hallotta, azon út, mely az iskolátul alá és felviszen a hajdani szőlősi hídra, Szent-Jakab felé pedig az országútján belül jobb kézre, a mely földek voltak, mind az apát-urasághoz valók. A mint arra nézve soha király désmát sem adtak azon földekből. Ad secundum et tertium: Ezen fatens ura Báthory familia az több compossessor pászthi urakkal bírta Hasznost, Bárkányt, Garábot, Tepkét, Csécsét és Kis-Almást, Csécse mellett úgy, mint pászthi jószágot; de az több földesurak bírtak több pászthi jószágot is, Kökénest, Kokát, Almást Pestvármegyében Kátákat. Item a városban levő Káposztás nevű malmot. Első földesúr lévén Pászthón Báthory familia, még sem bírt azon malomban, hanem Báthory familia bírta Pándot, hol a több compossessorok nem bírtak, azt adták Miklós deák uramnak szegény Báthory temetésekor. Item Báthory familia bírt Kecskeméten is és Fáy Györgynek is volt volna valami része; de az több pászthi urak ott nem bírtak. Ad quartum: Ez fatens ez jelen való esztendőben májusban lévén Vécsey Sándor uramnál, és a többi dolgok között mostani apátúr dolgárul beszélgetvén, a többi között hozott elől egy nagy levelet nagy pecséttel, olvasta maga is Vécsey úr, ezt fatenst is kínálta olvasásával; de in toto el nem olvashatván ez fatens sem, nem érthette micsoda tenorral van. Elég az, hogy azt mondotta Ő Kegyelme ez fátensnak: Ha apátúr szépen supplicálna Ő Kegyelmének, megmutatná, hol kereskedne és hol doceálhatja, hogy Pászthohon ott földesúr volt, négy világi, ötödik az apátúr; a mely levelet Ő Felségének föl viszen és vissza is veszi; ha pedig comperiáltatik, hogy ő kegyelme bírna egyházi kenyeret és Ő Felsége collatioja lévén vissza kellene adni, többet várna Ő Felségétől; nem is kíván Ő Kegyelme olyan kenyérrel élni, azt hozzá adván,

hogy szép jószágot bírt a pászthi apátúr, de ez fatensnek nem jelentette meg, miket. Ad quintum nihil; ad sextum nihil.

Trigesimus quintus testis Andreas Borbély, domini Gregorii Horváth subditus, in oppido Pásztho commorans, annorum circiter duodequadraginta, sub iuramento fassus est: Ad primum: Hallota ez fatens régi emberektől, hogy az iskolától, a mely út fölviszen a Détra kútjára, alá pedig kovácsok kútjára viszen, az terminus; és Pászthónak azon része a klastrom táján az apátúrsághoz volt; az ország útján pedig jobb kézre azon földeket Szent-Jakabnak is fölött Püspökinek is az apátúré volt volna. Ad secundum nihil. Ad tertium: Verebélyt, Batont, Lengyendet nem hallotta, hogy Pásztho-hoz való volt volna; hanem az verebélyi klastromhoz szolgáltak volna. Ad quartum, quintum, sextum nihil. Tudja ez fatens, hogy Almást, Kokát, Boldogkútat az pászthi urak bírták és hozták ide Pászthóra az ispánok kezében az jövedelmet és úgy osztottak véle. De caetero nihil.

Trigesimus sextus testis Joannes Endrész, antea relictæ Georgii Fay subditus, in oppido Pásztho commorans, annorum circiter quinquaginta, sub iuramento fassus est: Ad primum: Uti trigesimus tertius és trigesimus quartus testis. Hallotta a Vámos Benedektől, mástul is hallotta Thot Mihály öreg embertől, ki száz esztendő volt, hogy ad districtionem hivattatott az a város része *Apátúr-utczájának* és oly correspondentia volt a városban, ha az úr dolgára, az más város két szekeret vagy két embert adott, akkor az apátúr-utczája egyet adott; az földesurak is szépen meg-egyeztek az apátúrral. Item azt hallotta Tódy György nevű öreg embertől, hogy Benedek deák házánál lévén, hozott elé egy levelet, de nem igen olvasta el, hanem csak imitt-amott; a többi közül azt olvasta belőle, hogy az apátúrnak Filemesen a Zagyva mellett volt egy vendégfogadója; pincze volt és ott bort árultatott mindenkor; de neveztetett Szendercze az a hely és nem Filemesnek a levélben; a mely pinczének helye most is megvan. Ad secundum et tertium: Ugyan Vámos Benedektől hallotta azt is, hogy az apátúr jószága volt volna Szent-Jakabnak, Püspökinek és Apcznak, Hatvannak is fele, és onnat által menne Pestre, Vácra és fel Ecsekre; annak is úgy, mint Ecseknek fele volt volna apátúrsághoz; de úgy singillatim több falukban nem hallotta, mennyi

része volt volna. Item tudja ez fatens, hogy Fáy Györgynek hoztak Czeglédről, maga is hozott huszonöt tallérban egy lovat Dóra Mihálytul; de pusztá bérben-e, nem tudja ez fatens. Mostan is Fáy Györgynének ez elmúlt esztendőben hoztak adót Kőrösről; de azt is ha pusztá bérben-e, nem tudja. Ad quartum nihil. Ad quintum: Magyar Istvántul hallotta, hogy az uraktól hallotta volna, hogy nem soká parancsolunk néktek, ha apátúr megindítja, mivel fölosztottak vele az földesurak. Ad sextum nihil.

Trigesimus septimus testis Paulus Kelemen, relictæ Joannis Batik subditus, in oppido Pásztho commorans, annorum circiter triginta quinque, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Azon részét, melyet az előbbeni bizonyságok qualificáltak, a várost apátúrénak ez fatens nem tudja; de azt tudja, hogy azon tractusból, mely a Detra kútjátul kivívó úton belül földek vannak, nem adtak azokból királydésmát. Ad secundum et tertium: Az uraktól hallotta ez fatens és úgy tartották, hogy Allót Borsod vármegyében, Pászthót, Csécset tudja pászthi jószágnak; Tepkét és Garábot, a többit is ugyan bírják az földesurak némelyeket; de úgy, mint pászthi jószágot, vagy másképpen, nem tudja. Ad quartum: Adtak adót ez fatens urának és Fáynak, Csorgálinak Czeglédről; de pusztá bérre-e vagy másra nem tudja. Ad quintum et sextum nihil. Addit ad hoc, hogy Pászthi Gergely és Pászthy Sigmond bírták volna; de quo iure, nem tudja.

Trigesimus octavus testis Martinus Kada, domini Ladislai Melczer subditus, in oppido Pásztho commorans, annorum circiter quinquaginta sex, sub iuramento fassus est: Ad primum: Hallotta ez fatens az atyjától, hogy az egyházon belől levő város részét *Apátúr-szernek* hitták. Ad secundum, tertium refert sic, sicut trigesimus sextus testis. Ad tertium punctum respondit sic: Audivit ab aliis: Adót nem hallott adni Czeglédről és Kecskemétről. Ad quartum nihil. Ad quintum: Post cladem Mohaciensem felosztottak az urak azon jószággal. Ad sextum: Kis Marczit mondja tanunak.

Trigesimus nonus testis admodum reverendus dominus Paulus Jászbirinyi, oppidi Pásztho plebanus dignissimus, annorum circiter quadraginta tres, sub puritate conscientie sacerdotalis fassus est: Ad primum: Hallotta ő kegyelme itt Pászthón régi emberektől,

hogy Pászthó városának egy darabja apáturé volt. Ad secundum: Tisztelendő vácsi vicarius uramnál Ő Kegyelménél lévén nem régen Váczon, Ő Kegyelme vicarius úr úgy referálta, hogy az nagyanyjátul hallotta Ő Kegyelme, a ki százesztendőös volt, hogy Tarron egy utcza *Barátok-utczájának* hivattatott és halastó is azokhoz való volt és apátúrsághoz Pászthóhoz való volt. Item ugyan vicarius úr azt is referálta, hogy említett nagyanyjátul hallotta, hogy Szöllösön is volt volna ezen apátúrsághoz mint egy jó darab föld, melyeket Ő Kegyelme vicarius úr, mikor Szöllösön lakott, szántott is, tudja azon földeket. Ad tertium, quartum, quintum, sextum nihil.

Quadragesimus testis Paulus Bódy, domini Abrahami Vay subditus, in oppido Pászthó commorans, annorum circiter quinquaginta quinque, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum. Egyebet nem hallott, hanem a régi emberektől hallotta, hogy Baranyából ide apátúr számára hizlalt ökröket és hordós borokat adtak volna; a városban mit bírt, mit nem, nem tudja. Hallotta, hogy a Detra kútján belül való földekből királydésmát nem adtak. Ad tertium, quartum, quintum, sextum nihil.

Quadragesimus primus testis Paulus Melegh, illustrissimi domini comitis Stephani Koháry subditus, in possessione Ecsek commorans, annorum circiter quadraginta sex, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum, tertium: Az öreg emberektől gyermekkorában hallotta, hogy az *Kútszögön* menne el az határ és az alsó része ezeknek volt volna az apáturé; recen-ter most hallotta, hogy mikor a pászthi marhát elhajtatta Kada úr Ő Nagysága, az ecsekiek is félték volna akkor. Ad quartum, quintum, sextum nihil.

Quadragesimus secundus testis Gregor Vargha, illustrissimi domini comitis Stephani Koháry subditus, in possessione Ecsek commorans, annorum circiter quadraginta duo, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: A pászthi emberektől hallotta, hogy az iskolátul fogva egyik darabja a városnak apáturé volt volna. Ad secundum nihil. Ad tertium: Ecseki öreg emberektől akkor tájban, mikor a pászthi marhát elhajtatta volt Kada uram, hallotta ez fatens, hogy a hajdani időben, midőn a pászthi apátúr foglálkkal itt ezen a földön volt, az pászthi utcán ment alá a templom mellett és az nagy utcán alá Hatvanig; önnét megfordulván

Bujaktul a mint bejött Ecsekre, mely deréknak hivatik, jobb kéz felől az apáturé volt volna. Ad quartum, quintum, sextum nihil.

Quadragesimus tertius testis Gregorius Kovács, illustrissimi domini comitis Stephani Koháry subditus, in Ecsek commorans, annorum circiter quadraginta novem, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum, secundum, tertium et reliqua: Semmit egyebet nem tud, hanem hogy Ecseknek is egy darabja apáturé volt volna; mivel úgy hallotta, hogy annyi jószágot foglalt az apátur, melyet egy lovon egy nap el győzött foglalni; és hogy az nagy úton alá ment volna Hatvanra, Pestre, onnan fel Ecseken által és jobb kézre való részt elfoglalta volna, mely *deréknak* neveztetik.

Quadragesimus quartus testis Paulus Kis, illustrissimi domini comitis Stephani Koháry subditus, in Ecsek commorans, annorum circiter quinquaginta iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum, secundum, tertium et reliqua: Egyebet nem tud, hanem az atyjától hallotta, hogy mikor az apátúr Kada uram elhajtatta, töpröngöttek, hogy a pászthiakon megesett, de félő, másokon is ne essék; és akkor hallotta, hogy Ecseknek az egyik része az apáturé volt volna és arra nézve a marhájokat sem merték Pászthó felé hajtani, hanem Buják felé.

Quadragesimus quintus testis Michael Palya, iudex civitatis Pászthiensis, antea domini Joannis Batik subditus, annorum circiter triginta septem, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Ez fatens hallotta Vallus Andrástul, hogy a pászthi iskolátul menne el az határ Détra kútjára, onnét nádasdi révre és Ecsek felére; az az apátúrsághoz való rész. Ad secundum, tertium: Ecseknek a felét mostanában hallotta, hogy apátúrsághoz való volt. Pászthi jószágnak pedig ezeket tudja lenni: Bárkányt, Hasznost, Almást, Szent-Mártont, Kókát, Csécset, Gedétül is summát adtak; a másik Almást, Tepkét, Garábot tudja ez a fatens, hogy Batik uramnak Czeglédrül adtak adót, a mivel ez fatens atyja ispánja lévén, hozta is onnét el az adót. Ad quartum nihil. Ad quintum nihil. Ad sextum nihil.

Quadragesimus sextus testis Stephanus Vargha, illustrissimi domini comitis Stephani Koháry subditus, in possessione Ecsek commorans, annorum circiter sexaginta, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum nihil. Ad secundum, tertium et reliqua: Egyebet semmit sem tud, hanem a régi öreg emberektől hallotta, hogy

egyik része Ecseknek az apátúré volt volna; de melyik része, nem tudja; minthogy egyik részét hívják deréknak, a másikat Kútszögnek.

Quadragesimus septimus testis Martinus Kis, domini Abrahami Vay subditus, in oppido Pásztho commorans, annorum circiter quinquaginta duo, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum, uti trigesimus quartus testis retulit, sic refert et addit: Hogy régi gazdája lévén Vámos Benedek, itt Pászthon látta egykor, hogy olvasott Vámos Benedek egy nagy levelet, melyen egy nagy pecsét is volt és mondotta, hogy az apátúr levele volt volna, és mondotta magában: Hej apátúr, apátúr! És mikor a marhát elhajtatta Kada úr Ő Nagysága, az úton megint ez fatens hallotta, azt mondván, hogy azon levelet a tűzben vetette. Ad secundum et tertium: Tudja ez fatens, Kecskemétről, Almásrúl, Kókárul mind hoztak adót Vay Ábrahámnak. Ad quartum nihil. Ad quintum etiam et sextum nihil.

Quadragesimus octavus testis Andreas Jákö, domini Gregorii Oláh subditus, in oppido Pásztho commorans, annorum circiter sexaginta sex, iuratus, examinatus, fassus est: Ad primum: Hallotta, hogy az feljebb specificált Pászthó városa részét bírta az apátúr oly formában, mint a többi bizonyosság referálta; az hajdani szőlősi hídra extendáltatván, alá pedig a nagy ország útjára, a kovács kútjára menvén a városban az út. Ad secundum et tertium: Egyebet nem hallott, hanem mikor Kada úr Ő Nagysága esküdtetett, akkori öreg emberektől hallotta, hogy Szent-Jakabnak a fele apátúr számára volt volna a Zagyva felé való rész. Hallotta ez fatens azt is, hogy mind Czeplédről és mind Kecskemétről hoztak adót a pászthi uraknak. Ad quartum nihil. Ad quintum: Hallotta, hogy Buda vétele után, mikor a török megvette volna elsőben, Bargius Ferencz és Barcsay János voltak volna a pászthi földesurak, de miképen devolváltatott reájok, nem tudja. Ad sextum nihil.

Hanc inquisitionem, penes supra specificatum benignum mandatum factam, rite et suo ordine effectuatam, non augendo, nec minuendo descriptam testamur. In cuius rei fidem, eandem usuali sigillo et propria manus subscriptione corroborandam esse duximus et confirmamus. In oppido Pásztho, die vigesima quinta mensis augusti, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo tertio. Andreas ^{1693. aug. 25.} Sarhegyi plebanus, archidiaconus de Patha m. p. (L. S.). Gregorius Csala, iuratus civitatis Agriensis notarius, item comitatum Heves,

et Exterioris Szolnok unitorum iuratus assessor. Super quibus quidem praementionatorum testium fassionibus et attestationibus, rescitaeque veritatis praemissorum serie, nos, ad fidelem dictorum regii et nostri capitularis hominum coram nobis factam relationem, praesentes litteras nostras testimoniales, relatorias, sub sigillo nostro capitulari usitato et authentico, praefato exponenti, iurium eiusdem futuram ad cautelam necessarias, extradandas duximus et concedendas, communi suadente iustitia. Datum feria secunda proxima post dominicam decimam septimam Sanctissimae et Individuae Trinitatis. Anno Domini praenotato Millesimo sexcentesimo nonagesimo tertio.

Papirra írt hiteles átiratban: Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Pásztó. fasc. I. nr. 23.

CXC.

Bécs. 1693. október 16.

I. Lipót király fölmenti Zolnay András pásztói apátot a jogtalan és erőszakos birtokfoglalás vádjá alól.

Nos Leopoldus Dei gratia etc. . . . Memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod posteaquam superioribus praeteritis temporibus abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pásztó, in comitatu Hevesiensi existentem, habitam, cum universis bonis et pertinentiis ac proventibus eiusdem, de iure et ab antiquo ad eandem spectantibus ac pertinere debentibus, fideli nostro honorabili Andreae Zolnay, expressa in eadem residendi, bonaque et iura eiusdem manutenendi, orthodoxamque fidem promovendi sub obligatione, benigne contulerimus; idemque abbas ad praetactam abbatiam suo modo introductos et installatus, nonnulla bona et portiones possessionarias, tanquam iuxta certas attestationes et ex annuentia superiorum suorum ad praetactam abbatiam spectare praetensa, e manibus et potestate aliorum apprehendisset, questioneque et differentia circa ius proprietatis eorundem nonnullorum bonorum, portionumque possessionariarum, inter memoratum abbatem ab una et priores earundem possessores ab altera partibus controversa, ad commissionem ratione bonorum neoacquisitorum, hic Viennae sub praesidio reve-

rendissimi in Christo patris domini Leopoldi sanctae romanae ecclesiae cardinalis a Kolonich delegatam, deducta, adversaque parte iura sua in attacta commissione delegata liquidare et producere recusante, causa eadem ratione praenotatae proprietatis ad ordinariam iuris viam relegata extitisset; quamvis quidem non diffideret idem abbas iuribus eatenus suis, nihilominus ex certis rationibus et motivis, iisdem bonis recenter per ipsum apprehensis, usque ad ulteriorem iuris proprietatis in iisdem bonis haerentis cognitionem renunciavit, in statuque, quo antecederent fuerunt, relinquenda se declaravit; tempore introductionis vero suae, medio installatoris sibi assignata, pro se reservavit: ob hoc idem quoque abbas ab omni, ob praetactam eorundam bonorum apprehensionem, impetitione, sive praetensa per quospiam contra eundem eatenus violentiae poena immunis et absolutus per praesentes redditur. In praetactis vero tempore installationis eiusdem sibi, ut praemissum est, assignatis et apprehensis, in benignam protectionem nostram assumptus, etiamnum relinquitur; salvo iure alieno. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die decima sexta mensis octobris, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo tertio. Regnorum nostrorum romani trigesimo sexto, Hungariae et reliquorum trigesimo nono, Bohemiae vero anno trigesimo septimo (L. S.) Leopoldus. Blasius Jaklin episcopus Nitriensis. Paulus Mednyánszky.

1693. okt. 16.

Papirra irt eredetije: Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 24.

CXCI.

Bécs. 1693. október 24.

Zolnay András pásztoi apát elismeri, hogy Bakos Jánostól 115 forintot vett föl kölcsön.

Ego infrascriptus per praesentes recognosco, me mutasse a generoso domino Joanne Bakos, sacrae caesareae regiaeque maiestatis ad augustam aulam Hungaricam notario, florenos centum et quindecim; quos quantocius hoc anno praesente me exoluturum, cum gratiarum actione redditurum obligo. In cuius maius testimonium dedi praesentes manu propria subscriptas litteras usuali

sigillo proprio roboratas. Datum Viennae, Austriae, die vigesimo
1693. okt. 24. quarta octobris, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo tercio.
Andreas Zolnay abbas Beatae Mariae Virginis de Paszto. m. p. (L. S.)

Papirra írt egyszerű másolatban az egri érseki levéltárban, a pásztói iratok között.

CXCII.

Pásztó. 1693. november 9.

*Zolnay András pásztói apát levele Fenessy György egri püspök-
höz, a melyben kifejti, hogy a pásztói plébánost joggal tartja füg-
gésben és a «Kolostor malma» az apátság tulajdona.*

Méltóságos Uram!

Isten minden jókkal áldja meg Nagyságodat. Egy hete, hogy nagy fáradva megérkeztem Bécsből; mit vihettem végben, s mit nem, Nagyságod méltóztassék ezen inclusából megérteni. Tegnapelőtt praesentáltak Szárhegyi András egri plébános és patai esperest uram levelét, melyet Nagyságodnak méltóságos parancsolatjából írt Ő Kegyelme ezen második inclusának tenora szerint, kire kötelességem szerint való replicatiómat kérem alázatosan méltóztassék Nagyságod megolvasni és vakmerőségemnek azokat ne tulajdonítani, hanem inkább illendő mentségeknek bévenni. Valóságos, Nagyságos Uram! hogy secundum modernum rerum ordinem két napot nem szenved az ég, mind az által több kisebb planétákkal és csillagokkal ékesíteni magát kívánja; a mellett nem homályosítja az környülötte levőket és az alatta valókat, hanem inkább világosítja fényességével, melegségével neveli, táplálja és megtartja. Ehez képest az egri Alma Dioecesis, jól lehet két dioecesanust nem szenvedhet, mindazáltal illik, hogy az anyaszentegyháznak gradusait rendesen megtartsa, melyben én is egy méltatlan apáturságbeli fiacskája lévén Nagyságodnak, sokakat vidámító Méltóságának széles, magos és mély iurisdictionójának ellene járnom nem akarok; sőt mint fogyatkozásra vetemedett tisztecske, vagyis inkább szolgálcska jussaimban privilegiumimban és szabadságimban tápláltatni és általa nevekedni s megerősíteni kívánok.

Abbul pedig, hogy plébánost hoztam be és azt tülem függeni kívánom, ellenkező nem következhetik, ez következő okokból:

1) Mert Nagyságodnak maga egynehány rendbéli írási, magányosan szemben méltóságos atyai kegyes beszédi megbizonyítják, hogy gyakor utazásim végett debite nem administrálhatván az plébániának terhet, Nagyságodnak méltóságos parancsolatja azt tartotta, hogy munkálkodjam az plébánosnak szerzésében, ki olyan legyen, a ki mind az kettőnknek tetszék, és az mellett többeket is éditsek az jó subiectumokban, az kik tovább való promótióra is érdemek lehetnek. Tapasztalom már, hogy ha végben vittem volna ezen jó és üdvösséges szándékot, némely irigyek Nagyságodat nagyobb haragra ellenem felgerjesztenék és csúfságból földi másik napot, nem dioecesanust, hanem remetét belőlem csinálnának, megkötvén minden iurisdictionat, ha lehetne. 2) Ezen plébánosnak introductióját, mind méltóságos esztergomi érsek urunknak, mind az apostolica nunciaturának megjelentettem, sőt Ő Felségének is tudására van, tovább is lészen bővebben. 3) Mert ha Nagyságod azért, hogy magamat jó plébánosnak tartom, privilégiumimat kívánja, hogy megbizonyítsam, maga méltóságával Nagyságodnak megbizonyítom és megvilágosítom; mivel maga Nagyságodnak nem régeni mindeneket méltán elhíthető igazságos szavai és beszédi szerint Nagyságod, ha méltóságos püspökségibéli székibe nem ülne is, iure, qua praepositus Jaszoviensis, meg nem engedné, Nagyságod fő plébános lévén, hogy más Nagyságodnak authoritása és iurisdictionja ellen Jászóba akárki által bevitetnék, hanem a kit maga kedvellene és akarna, annak kellene bemenni azon plébánosságba. De ugyan Nagyságodnak akkori kegyes és helyesen okoskodó bölcs beszéde szerint az apáturaknak, főképpen ordinis Cisterciensis, cuius est haec, nem kisebb és nem kevesebb privilegiomi vagynak az olyakban, mint az prépostoknak tehát. Azonkívül leleszi prépost uram, Csornensis, sőt Ujhelyiensis, Hatvaniensis, abbas Sancti Martini, Tihaniensis, Sancti Gothardi hasonlóképpen ez privilegiomokkal élnek, s magok fő plébánosok lévén, vice plébánost, vagy nevezzük káplányoknak, azt tesznek, a kit akarnak, praestando debitam reverentiam celsissimo metropolitano, salva iurisdictione et autoritate dioecesani. 4) Antecessorom méltóságos erdélyi püspök uram Eö Nagysága itten resideálván, hasonló controversia támadott, ki tudván innét Jalkócy uramot, akkori plébánost, üdvözült Pálffy Tamás uram Ő Nagysága idejében; mely fülében esvén boldog

emlékezetű Lippai György akkori esztergomi érsek uram Ő Nagyságának, az szerint Ő Felségének, méltóságos Szelepcsényi György uram Ő Nagysága cancelláriusságában nem kicsiny animadversióba esett említett Pálffy Tamás püspök uram Ő Nagysága, hogy az elkezdett jót ilyen kicsinyben praepediálni láttatott. 5) Mert hogy mindenütt, az hol az apáturak resideálnak, in parochos et parochionos iurisdictionem episcopalem habeant, abunde indigitat concilium Tridentinum Sessione vigesima quinta capite undecimo, his verbis: ¹

Az mi az Monostor malmát illeti, maga Nagyságod, Méltóságos Püspök Uram! ebben determinatiót tett, hogy az apátúrét. Mikor Kassán, ezelőtt Nagyságodnak méltóságos házánál voltam, a mely leveleket Nagyságodnak ellenem az pásztiak producáltak, hogy Monostor malma azon malom, Nagyságod kezembe méltóztatott adni azon levelet, mondván: Szegény jámborok maguk maga ellen; Kegyelmed részéről tartsa meg, mindenütt triumphál ezzel. Ugyanezen igasságom vicarius uramnak is tulajdon keze írásából kitetszik, melyet inclusában Nagyságodnak felküldöttem. Ezeken kívül már háromszor esküdtetett Nagyságod végette; magam is ez szerint iudex curiae uram Eö Nagysága mandatumja mellett; maga Szárhegyi uram lévén capitularis, ottan is kitetszik, hiszen ben van transumptumban mind az két rendbeli az nemes egri káptolomban. Antecessorom is bírta ezen malmot itten laktában. Azután engedte maga jószántából egy ideig az templomnak és plébánusnak; sőt ezelőtt hat esztendeig itt laktomban egészen bírtam, azután az püsztulásban ugyan antecessorom Eö Nagysága bírta mindaddig, meddig én nem succedáltam, számot vévén Eö Nagysága jövedelmiről. Az mely fassiót Serfőző János és Szőke ^{1664.} János tettenek az nemes káptolonban, in anno Millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto, akkoriban gyermekségemben, jól tudom; másoknak is világosan constat, hogy a földesurak akaratjából az kálvinista predikátor bírta; de Isten kegyelméből ki tudván innét, úgy tudom, mint ha ma lett volna, és úgy az apátúrnek itten nem laktában szánták Szent Lőrincz templomára, abban tettek fassiót az nemes káptolonba. Bár az több jövedelmével is az apát-

¹ Most következik a tridenti zsinat határozata latin nyelven.

úrnak úgy bántak volna mind az lakosok, mind pedig régebben is méltóságos püspökök Ferdinandus Primus decretuma szerint, vagy bár csak conscribálták volna jószágit, nem volna most ez a hideg kérdés közöttünk meum et tuum.

Azonban Nagyságod nem méltóztatott még észre venni a pásztiaknak ravaszságokat. Csak egyedül azért búsítják és terhelik Nagyságodat, hogy ágytul kell nekik buzájul fizetni az időtül fogvást, melyben Kada uram Eö Nagysága újabban utoljára szedte az malom jövedelmét. Az plébánusnak ugyan hasznosabb, mert két s, három annyi jövedelme is van az ágy buzábul, mint azon malombul, noha újabban ex fundamento megcsináltattam az kő padját és kerekek állásit. Azon kívül birok egy malmot itten az városban, mégis az kettő csak kenyérrel sem tartja el cselédecskémet.

Mindezek így lévén, iterato alázatosan kérem Nagyságodat, méltóztassék bocsánattal hozzám lenni, hogy ennyi hosszú írásommal Nagyságodat terhelem. Én mint már Nagyságodnál tudva van, Nagyságodnak méltóságos iurisdictionja ellen nem járok ; sőt magamat, az miben illik, ultronee subiiciálom, magam jussát is és szabadságát ha nem forgatnám s nem oltalmaznám, méltán itten csak egy Sta bené, vagy ál kép volnék és parvipenda ; egyszersmind Nagyságodnak tovább való méltóságos kegyes atyai gráciájában ajánlom magamat, elvárván kegyes resolútióját és választ Nagyságodnak. Datum in oppido Pásztó, die nona novembris, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo tertio. Nagyságodnak ^{1693. nov. 9.} alázatos szolgája és káplánya Zolnay András pásztói apátúr, m. p.

P. S. Az neve is megmutatja, hogy kié ; mert Monostor malomnak mondatik az productumokban ; az háznak falára is, vagy ablak feliben hajdani barát írás van írva : hogy abbatis ; molnár pedig olyan van azon malomban, az ki hatvan esztendős, annak az apja is benne volt, az atyjának, ki száz esztendős volt, az atyja boldog időben az apátúrnak itten laktában ugyanott molnárkodott.

Papirra írva az egri érseki levéltárban : 1811-iki egyházlátogatási jegyzőkönyv (canonica visitatio). 113—117. l.

CXCIII.

Gyöngyös. 1694. január 27.

Bajcsi György saját apczi és szöllősi, Bajcsi Mihály meg a Nyáricsalád birtokjoga érdekében tiltakozik azon felsőbb rendelet ellen, mely Zolnay András pásztói apát birtokjogát azon birtokokra nézve védi, a melyekbe a beiktatás megtörtént.

Nos universitas praelatorum, baronum, magnatum et nobilium inclitorum comitatum de Heves et Exterioris Szolnok unitorum, damus pro memoria: Quod cum nos feria tertia post dominicam tertiam Epiphaniae, idest die vigesima septima mensis ianuarii
1694. jan. 27. currentis anni Millesimi sexcentesimali nonagesimi quarti, in oppido Gyöngyös, loco videlicet et termino celebrationis generalis congregationis nostrae, pro tractandis ac concludendis certis, iisque arduis comitatus hos nostros unitos tangentibus ac summe urgentibus rebus atque negotiis, una cum generoso domino Joanne Almási vicecomite, iudice nobilium, caeterisque iuratis assessoribus fuisset praesentes et ad invicem constituti: eotunc reverendissimus dominus Andreas Zolnai, abbas Beatae Mariae Virginis de Pásztó, de medio aliorum iuratorum assessorum nostrorum, personaliter nostrum exurgens in conspectum, exhibuit et praesentavit nobis certas benignissimas suae maiestatis sacratissimae litteras privilegiales, absolutionales, occasione in iisdem specificata, de dato decima sexta mensis oktobris anni proximi
1693. okt. 16. praeterlapsi, Millesimi sexcentesimali nonagesimi tertii, Viennae, Austriae, in simplici papyro patenter confectas ac clementer elargitas, sigilloque eiusdem sacratissimae maiestatis secreto iudiciali ab inferiori earundem margine impresso communitas, tenoris subsequentis:¹ Quibus praemissis, ac medio iurati notarii nostri solenni ritu lectis et publicatis, egregius dominus Georgius Batik, sollemni protestatione simul et contradictione, salvo permanente benignissimarum litterarum caesareoregiarum privilegialium, absolutionalium honore et existimatione, in quantum praemissae litterae privilegiales, absolutionales eiusdem protestantis praerogativae nobilitari, iuribus item haereditariis praeiudicare dignoscerentur,

¹ Most következik az 1693. okt. 16-iki keletű, imént a CXC. szám alatt közölt oklevél.

in tantum iisdem contradixit contradicendo, ius suum indubitatum haereditarium, in possessionibus Abcz (így) Hevesiensi, Szőlős vero Neogradiensi comitatibus, sic nuncupatis, existens et habitum, ultro etiam manutenere cum moderamine etiam inculpatae tutelae, tam contra reverendissimum abbatem ac homines eiusdem, quam vero alios quosvis extraneos tueri et defendere vellet; petendo praesentem protestationem ac contradictionem suam improTOCOLARI, tandemque desuper litteras testimoniales, cum annexione parium dictarum litterarum privilegialium absolutionalium, per antefatum abbatem modalitate suprascripta productarum ac publicatarum, iurium suorum futuram ad cautelam sibi extradari. Consimiliter nomine et in persona praenobilis ac generosi domini Emerici Huszár, qua directoris bonorum familiae Nyári de Bedegh, egregius Michael Bajcsi, legitimus eiusdem procurator simul et plenipotentarius, modalitate immediate scripta, praeinsertis clementissimis litteris, in quantum iuribus et praerogativis eiusdem familiae Nyarianae nobilitaribus praeiudicarent, solemniter contradixit, petendo similiter de praemissis litteras testimoniales, iurium principalium suorum futuram ad cautelam, extradari. Ad quae praelibatus quoque reverendissimus dominus abbas reprotestando, ultro etiam dictis litteris absolutionalibus, privilegialibus, modalitate inibi expressa, inhaerendo, cupivit de praemissis omnibus litteras testimoniales suo modo et ordine extradari. Unde nos, habito desuper mutuo tractatu ac sana consultatione, praemissam protestationem et contradictionem, simul et inhibitionem iam factorum Georgii Batik ac Michaelis Bajcsi de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali, transumi et transcribi, eidemque mentionati reverendissimi domini abbatis reprotestatione annecti facientes, de praemissis universis iurium dicti domini abbatis ac abbatae suae futuram ad cautelam necessarias litteras testimoniales authentice extradandas duximus et concedendas, communi suadente iustitia. Datum die, anno et loco supranotatis. (L. S.) Signatum et extra- 1694. jan. 27.
datum per Stephanum Laczkovics iuratum comitatus notarium.

CXCIV.

Zolnay András pásztói Schirmthali Schirmer Marián osztrák heiligenkreuzi apáttól kér kölcsönt, hogy a páasztói apátságba iktatás és bevezetés költségeit fedezhesse.

Reverendissime Domine, Domine Patrone Gratosissime!

Quoniam post exolutionem expeditionum pro donationalibus super abbacia Beatae Mariae Virginis de Paszto, in Hungaria exsistenti, sacro Cisterciensium ordini iure postliminii reincorporanda, a sua maiestate sacratissima benigne collatis factam, sequeretur eiusdem sacri ordinis in praedecaratam abbatiam per inclitam cameram Hungaricam Posoniensem vel Cassoviensem, non parvis expensis, more consueto, in facie loci de necesse peragenda installatio atque introductio; quam quidem solemnitatem propriis viribus nequaquam perficere possem, et aliunde etiam a reverendissimo domino abbate Wellehradensi valde parvum (idque solummodo cum nocivis rerum sacri ordinis piarum intentionum mearum prorogatis dilationibus) in mutuandis expensis sperarem, cum etiam modo in subsidium pro viatico nonnisi duos aureos dare aut concredere dignata sit: ideo apud reverendissimam dominationem vestram demisse insto et supplico, quatenus suo ex paterno res sacri ordinis promovendi desiderio, zelanteque studio (si possibile est), aliquod pecuniarium studium summae pro praemissa installatione, aliisque per eam occurrentibus necessitatibus necessariae, simul cum concredita centum florenorum summa cum gratiarum actione infallibiliter restituendum, concredere non dedignetur. Quam gratiam reverendissimae dominationis vestrae promereri non intermittam. Reverendissimae dominationis vestrae capellanus humillimus Andreas Zolnay, abbas Beatae Mariae Virginis de Paszto.

Czíme: Ad reverendissimum ac amplissimum dominum dominum Marianum celeberrimi monasterii Sanctae Crucis abbatem dignissimum, nec non per Austriam et Hungariam vicarium et visitatorem generalem meritissimum, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliarium etc. dominum dominum patronum gratiosissimum, demissa instantia introscripti abbatis de Paszto.

Papirra írt eredetije az osztrák heiligenkreuzi ciszterciek levéltárában. Rubr. 61. Fasc. III. nr. 13.

CXCV.

Pásztó. 1694. január 14.

Zolnay András levele Fenessy György egri püspökhöz, a melyben kifejezi jogi álláspontját a pásztói plébániára nézve.

Méltóságos Uram!

Isten az új esztendőnek minden részeiben tegye szerencséssé és boldoggá Nagyságodat, alázatos imádságom által kívánom Istentül.

Vettem illendő böcsülettel, die sexta decembris anni elapsi, ^{1693. decz. 6.} Nagyságodnak méltóságos újonnan való parancsolatját privilegiumnak vidimáltatása felől, az plébániának tőlem is függendősége végett. Hogy eddig nem felelhettem, oka annak az calculusbeli kimondhatatlan kínlódásim és gyötrelmim, melyben alig hogy más világra nem költöztem. Már jobbacskán lévén, egyebet nem mondhatok, hanem hogy immár ezen dolog felől Nagyságodnak bőven írtam, allegálván Nagyságodnak eziránt való némely bölcs ítéletit s discursusit; communis observantiát az ilyenekben; antecessoromnak itten laktában való ususát; ordinis Cisterciensis apáturaknak privilegiumit és autoritását (kik legyenek azok, Nagyságod nálamnál jobban tudja); az concilium Tridentinumnak determinatióját. De mindezekben én sehol sem impugnáltam Nagyságodnak széles és nagyra kiterjedt méltóságos iurisdictionóját, ha elhagytam az utalt Tridentinumnak amaz utolsó cikkelyét: salvo tamen eorum episcoporum iure, qui maiorem in praedicta loca vel personis iurisdictionem exercent.

Annyival is inkább nem akarok Nagyságodnak méltóságos autoritása ellen járnom, hogy iuramentomomnak formulája Nagyságodnál vagyon: hogy secundum sacrorum canonum institutionem Nagyságodnak tiszteletet s engedelmességet adok illendőképpen. Kinek jöllehet Nagyságod renunciólni és azt nem acceptálni méltóztatott, midőn az én obligationmról discurráltunk Nagyságodnak méltóságos házában ezen szókkal: Mi haszna; meg kell vallani, nem én tülem, hanem az érsektől immediate függ Kegyelmed. Mindazáltal, mivel Nagyságod első suffraganeusa az méltóságos fejedelemnek, ne adja Isten, hogy megtagadjam magamat az

illendő engedelmességekben, minthogy az Tridentinum is sessione vigesima prima capite octavo de «Reformatione» azt parancsolja, az dioecesanusoknak, hogy abbatae commendatae, etiam exemptae, in quibus non viget regularis observantia, ab episcopis, tanquam apostolicae sedis delegatis singulis annis visitentur.

Ezek így lévén, azt akarom Nagyságodtól értenem, hogy az pásztoi apátúr főplébános lévén, maga residentiájában lehet-e énnekem, mint apátúrnak, káplánt vagy viceplébánost tartanom magam autoritásából Nagyságodnak praerequisitióján kívül is, (noha az mostaniak szerint van, mint már megírtam, következők is úgy lehetnek), vagy nem? Hiszem, ha én Nagyságodtól függök, secundum praemissa, de necesse függeni kell annak is, de nem akárkivel Nagyságodon kívül, s nem is akarok.

Hogy egyszer a sok unszólásokra nézve, sub diversis bonis respectibus et conditionibus, vicarius uramtól vettem arra investitúrát, nem praeccludáltam azzal útját és ususát iurisdíctiómnak, mert cum protestatione reserváltam minden praetendálhatandó facultást abban magamnak. Renuntióltam is annak csakhamar, be nem teljesedvén az apposita condíciók. Abból is, hogy ezelőtt az plébánia állapota másképpen volt, ellenkező nem következhetik, mert több helyeken is voltak olyan állapotok (úgy is kellett akkor annak lenni), de most másképpen adta Isten. Hogy pedig in commendatura vagyok ezen Cisterciensisbéli apátúrságban, abból sem következhetik, hogy egyszersmind főplébános nem volnék és több privilegiumjával is nem élhetnék azon szent szerzetnek, noha nem mindenikével propter defectum regularis observantiae, kit megad Isten itt is, reméllem, jövőendőben.

Mindezekre nézve én többet praetensióm végett nem írhatok Nagyságodnak s nem is szükség, hogy szomszédságban vidimáltassam privilegiumimat, mivel Nagyságod ezernél nálamnál jobban érti és tudja, miben lehet énnekem is csekély commendabéli apátúrnak szabadságim (így); szemben sem akarok se pörben urammal szállanom, a mint ítéltetem, hanem ezekkel alázatosan mentegem magamat és, ha lehet, oltalmazom szabadságimat. És ha Nagyságodnak méltósága nem méltóztatik megnyugodni ezekben, bocsánatot várván és gratiát Nagyságodtól, igazságomnak decisiójáig praetensióimban támasztom magamat méltóságos esztergomi

érsek urunkra Eö Nagyságára mély alázatossággal és engedelmes-
séggel. Isten sokáig tartsa és éltesse Nagyságodat kedves jó egés-
ségben. Datum in oppido Paszto, die decima quarta ianuarii, anno 1694. jan. 14.
Millesimo sexcentesimo nonagesimo quarto, Nagyságodnak aláza-
tos káplánja Zolnay András pásztói apátúr. m. p.

P. S. Az minemű privilegiumokat mondtam, hogy produ-
cálok nem mást értettem, hanem az Cisterciensisbeli apáturakét,
kikkel magok biztattak, hogy kezemben adnak; csakhogy utolszor
Bécsben létemben szerencsém nem volt, hogy Ausztriában Szent-
Kereszten, sem az — jussát otthon találhattam volna avagy benn
az clastromban. Ha vajjon szükség leszen, azon sem mulik, időt
veszek hozzá, hogy ígéretemnek megfelelhessenek.

Gyöngyösi plébános uramat híttam, hogy az plébániabeli
templomot el jönne megnézni, feltalálja az apátúr czímerét az
sanctuáriumnak boltozatján közepén, kőbül kifaragva. Az nagy
oltár előtt pedig, az kőszir fölött czímerével együtt az epitaphiu-
mával. Az czinterem ajtaja felett is hasonló van. Már két rendbeli
inquisitiót is peragáltatott Istenben üdvözült pater Katai (így) plé-
bános uram által az plébánia végett Nagyságod. Mindenkor az
fassiók mellettem szolgáltak, hogy plébánost nem hallották az
pásztóiak, hogy valamikor volt volna az apátúrnak laktában más
magán kívül, hanem káplánt tartott avagy vicejét.

Sok nyomorúságim, üldözésim vagynak sokaktól; de meg-
vallom semmi nehezebben nem esik, mint ezen villongásom. Kérem
Nagyságodat, méltóztassék ultima determinatiót et resolutiót adni.
Én látni való, Nagyságoddal föl nem tehetek s nem is akarok:
de azt is vélhetem, hogy, ha nem oltalmazom magamat, Nagysá-
godtul is, nemcsak egyebektül megítéltetem.

Czíme kívülről: Illustrissimo ac reverendissimo domino, domino Georgio Fenesy
episcopo-Agriensi etc. Jászó.

Zárlatán viaszba nyomott pecséttel.

Papirra írt eredetije: az egri érseki levéltárban a pásztói iratok között.

CXCVI.

Pásztó. 1694. február. 22.

A pásztóiak kériken Fenessy egri püspököt, hogy a pásztói dézsmát engedje át a pásztói Szent-Lőrincz templom kijavítására, Kada Istvánnal meg állíttassa föl azt az oltárt a Szent-Lőrincz templomban, a melyet megígért.

Nagyságodnak, mint kegyelmes Urunknak ajánljuk szolgálatunkat.

Istentől lelki és testi szerencsés és üdvösséges jókat megadatni kívánunk. Azelőtt is alázatos instantiánkat küldtük volt Nagyságodhoz az Szent Lőrincz és plébániához való malom felől, melyet most is tisztelendő apátúr úr csak maga hasznára, plébános uramnak semmit sem adván jövedelméből, sem az templom épületire, mely oly rongyos, hogy esős időben nem tud az ember hol leülni, bírja. Arról eddig Nagyságod méltóságos dispositióját várván, magunk nem merünk s nem is lehet semmit indítanunk, ha Nagyságod nem méltóztatott arról kegyelmesen disponálni; rongyos levén nálunk Szent Lőrincz temploma, mind előbb is emlékezünk, alázatosan azon kérjük Nagyságodat, mint kegyelmes urunk, azon szentnek tisztességére és temploma megruházására méltóztatna Nagyságod az mostani jöendő pászti dézsmát ide engedni; jó emlékezetű gratiájáért hadd imádkozhassunk száraz fedél alatt, Nagyságodnak Istentől várván annak megjutalmazását.

Számos esztendeje már, hogy méltóságos Kada István püspök úr Őnagysága, akkoriban pásztói apátúrnak vallván magát lenni, városunk mindenféle marháját elhajtotta volt. Tudására esvén akkori méltóságos érsek (?) urunknak Őnagyságának, dorgálta róla; akkor fogadta Őnagysága, hogy ezen Szent Lőrincz templomban egy szép öreg oltárt csináltat. Eddig Őnagysága elmulatta. Kérnénk azon is alázatosan Nagyságodat, méltóztatna Nagyságod Őnagyságának eszébe juttatni, ne felejtene fogadásának beteljesítését; emlékezzen Őnagysága arról az nagy kárról, melyet tétetett, hogy Isten előtt nagy számadással ne adózzék.

Elhittük Kegyelmes Urunk, hogy esperest úr őkegyelme, visitálván az templomokat, miképpen apátúr őkegyelme, a mi hírünk és akaratumk nélkül, az Szent Lőrincz templomába be nem bocsátá

az visitatióra, tett róla relációt Nagyságod előtt. Ez illetén sok villongás között annyira jutánk, hogy plébánosunk sem lészen; hanem alázatosan kérjük Nagyságodat, mint kegyelmes urunkat, méltóztassa ennyi nyomorúságos fogyatkozásaink és rövidségünk kegyelmesen megorvoslását találni, hogy ennyi lélek veszedelmes állapotra ne jusson. Várván alázatosan Nagyságodtól választ, kívánván, éltesse Nagyságodat sokáig szerencsésen, jó egészségben. Pásztón. Ezerhatszáz kilenczvennégyben, február huszonkettedikén. 1694. febr. 22. Nagyságodnak méltatlan alázatos szolgálai pászti birák és városi tanács.

Egyszerű másolatban: A pásztói plébániai levéltárban.

CXCVII.

Pásztó. 1694.

Zolnay András pásztói apát azt kéri Fenessy György egri püspöktől, hogy Jászberényi Pál helyébe Pásztóra más plébánost hozhasson.

Méltóságos Uram!

Mostani feltett istenes szándékiban tegye Isten szerencsésé és minden utaiban boldogítsa Nagyságodat, alázatos szívvel kívánom Istentől! Mivel Nagyságodnak méltóságos grátiájához két kézzel ragaszkodik tisztelendő pater Jászberényi Pál uram eő kegyelme, kit magam is méltán jutalmazandó érdeme szerint alázatosan recommendálok Nagyságodnak, és innét Nagyságodnak kegyes dispositiója szerint más helyre szándékozik: annak okáért alázatosan kérem Nagyságodat, méltóztassék annuentiával hozzám lenni, hogy ha Nagyságodnak méltóságos grátiájából ki nem telhetne, hozhassak máshonnét olyan becsületes pátert segítségemre és az község épületire, ki Nagyságodnak és nekem is tessék. Mely kegyes grátiáját Nagyságodnak meghálálnom holtomig el nem mulatom. Magamat pedig Nagyságodnak tovább való méltóságos atyai kedvében ajánlván, szerencsés és boldog utat kívánok Nagyságodnak, alázatos káplánja Zolnay András pásztói apátúr. s. k.

Hátára ezen cím van írva: Illustrissimo ac reverendissimo domino, domino Georgio Fenesy episcopo Agriensi, praeposito Jaszoviensi etc. Jaszo.

Zárlatán pecséttel. Idegen kéz kívülről az 1694-ik évet írta alá.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban a pásztói iratok között.

CXCVIII.

Pásztó. 1694. május 8.

A pásztóiak kériken Fenessy György egri püspököt, hogy Fászberényi Pál plébánosukat ne helyezze át máshová; mert attól tartanak, hogy majd nem kapnak helyette mást, — pedig Zolnay András pásztói apátot plébánosnak nem akarják elismerni.

Kegyelmes Urunk!

Jöllehet Nagyságod méltóságos személyét egynéhányszor kellett alázatosan ittlevő plébániánk iránt való fogyatkozásokról búsítanunk, de mind eddig is kíváncsatos válaszunk nem lévén Nagyságodtól, kényszerít azon fogyatkozásunk arra, hogy Nagyságodat, mint Kegyelmes urunkat, alázatos könyörgő levelünkkel újabban is megkeressük. Mostani plébános urunkat miképpen hoztuk be tavali esztendőben ilyenkor tájban nagyon jól hírével Nagyságodnak, melynek introductiójában, ha Nagyságod méltósága ellen valamit találtunk volna véteni, alázatosan bocsánatot kérünk Nagyságodtól, mint kegyelmes urunktól: kérvén nagy alázattal Nagyságodat, méltóztasson minket is, nyomorult szolgálait szokott kegyelmes grátiájába megtartani és az megirt tavali plébános urunkat mi köztünk meghagyni; az eö kegyelme dicséretes és szorgalmatos isteni szolgálatával mi megelégedtünk, mást nem is kívánunk, ha az Nagyságod dispositiójából köztünk megmaradása lehetne. Mert, Kegyelmes Urunk! tartunk attól, ha eö kegyelme mi túlünk el megyen, s az Nagyságod grátiája által másunнан plébánosunk nem rendeltetik, pap nélkül leszen szegény városunk népe nagy lelki siralmas fohászokodásokkal; mivel apátur uramat plébánosunknak ismerni nem akarjuk, hanem legyen eö kegyelme apátur maga iurisdictionjában, és minekünk legyen Nagyságodtól dependenter plébánosunk. Ha templomunkból kirekeszt is eö kegyelme, készebbek leszünk csak közönséges háznál is plébánosunkkal az isteni szolgálatot végbe vinnünk áhítatosan. Bizván azért az Nagyságod gráciájában, vagyunk oly jó reménységben, kegyelmes válaszzal bocsátja emberünket maga méltóságos szemétől. Ajánlván mindenkor az Nagyságod grátiájába magunkat, maradunk Nagyságodnak Pásztó,

május nyolczadikán, ezer hatszáz kilencvennégyben, mindenkori alá- 1694. máj. 8.
zatos szolgái Pászthó városa birái, tanácsa és lakosok közönségesen.

Czíme kívülről: Az mi mindenkori kegyelmes Urunknak, méltóságos Fenessy György
egri püspök urunk Eö nagyságának alázatosan adassék. Jászón.

Zárlatán pecséttel, melynek körirata ez: SIGILLUM CIVIUM IN PAZTO.

Papirra írt eredetije: az egri érseki levéltárban, a pásztói iratok között. — Egyszerű
másolatban a pásztói plébániai levéltárban.

CXCIX.

Laxenburg. 1694. május 24.

I. Lipót király utasítja a nádort, hogy azon bonyodalom érdemében, mely Vécsey Sándor, Szunyogh Gáspár, Melczer János és más pásztói birtokosok között egy-, és Zolnay András pásztói apát között más-résről hosszú idő óta létezik, rendkívüli birói eljárásról gondoskodják.

Leopoldus, Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex. Illustris sacri romani imperii princeps, cognate nobis dilecte. Deventis ad maiestatem nostram diversis, iisque gravibus per fideles nostros magnificos barones Alexandrum Vécsey, Casparum Szunyogh, egregios item Joannem Melczer, ac alios oppidi Paszto, aliorumque inibi circumiacentium locorum in comitatu Hevessiensis habitorum, dominos terrestres ac compossessores ab una, ac fidelem egregium nostrum honorabilem Andream Zolnai, abbatem Pasztoviensem, partibus ab altera, ratione et praetextu violenter ab utrinque attentatae certorum bonorum eorundem occupationis, reoccupationis, aliarumque varii generis violentiarum et inconvenientiarum inter easdem partes exortarum querelis, tametsi pro earundem ad ordinariam iuris viam fienda relegatione suprafati supplicantes saepe saepius apud maiestatem nostram humillime institissent, instarentque etiam de praesenti. Nihilominus tamen antequam super huiusmodi violentiarum revisione quidpiam statuamus, easdemque ad competens suum forum remittamus, benigne visum est maiestati nostrae, ut prius causam, seu quaestionem, ratione iuris, realitatis seu proprietatis antelatorum bonorum inter praefatas partes controversam, velut universarum praetensarum violentiarum fontem et fundamentum, eidem dilectioni vestrae,

occasione celebrationis modernorum extraordinariorum iudiciorum, tabulariter cognoscendam, examinandam, ruminandamque et decidendam clementer committamus. Quocirca dilectioni vestrae harum serie benigne committendum esse duximus, quatenus intellecta hacce benigna voluntate nostra, causam eandem seu quaestionem, ut premissum est, ob praetensam iuris realitatem seu proprietatem antelatorum bonorum sive iurium possessionariorum Pasztovien-sium, inter antelatas partes vigentem, occasione celebrationis modernorum iudiciorum extraordinariorum, citatis et certificatis suo modo et ordine iisdem partibus dissidentibus, sui et praefatae tabulae nostrae regiae in praesentiam, assumere, auditaque pro et contra sufficienter utraque parte, ius utriusque praetensae realitatis seu proprietatis examinare, ruminare, cognoscereque et finaliter decidere, partique ius suum melius probanti et edocenti iustitiam administrare, nosque superinde genuine informare velit, debeatque dilectio vestra. Quam nos in reliquo caesareo-regia gratia nostra benigne iugiterque complectimur. Datum in castro nostro Laxem-
1694. máj. 24. burg, die vigesima quarta maii anno Domini Millesimo sexcen-tesimo nonagesimo quarto. Leopoldus. Blasius Jaklin episcopus Nittriensis. Paulus Mednyánszky.

Papirra írt egyszerű másolatban : Zirczi apáts. levt.: Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 27.

CC.

Pásztó. 1696. április 3.

A pásztóiak kériken Fenessy György egri püspököt, hogy Pásztóra új plébánost küldjön.

Nagyságodnak, mint kegyelmes Urunknak, holtigh alázatos szolgálatunkat ajánljuk.

Hogy az Úr Isten szerencsés sok jókkal és egészséges boldog hosszú étellel megáldja Nagyságodat, szívből kívánjuk. Kegyelmes Urunk! Egy egész esztendő leforgása alatt plébános nélkül kellett lennünk. Mivel az Nagyságod méltóságos és istenes dispositiója szerint pater Pál plébános urunk apátúr urunktól, őkegyelmétől, tovább köztünk nem maradhatott, kívánván azt, hogy őkegyelmétől mint főplébánostól, és nem Nagyságodtól, vagy esperesétől az Nagyságod nekünk kegyelmesen írt levele és méltóságos disposi-

tiója tartja; mely miatt az áhítatosságnak gyakorlása igen kisebbedik. Most pedig megnevezett apátúr uram őkegyelme, másként is beteges voltára nézve, az isteni szolgálatnak végbevitelére magát elégtelennek ismervén lenni, maga tanácsolja őkegyelme, hogy Nagyságodtól kérjünk egy becsületes plébánost, olyant pedig, hogy ő kegyelmétől mint főplébánostól dependeáljon. Az innepek előtt pedig elkészül innen hazúl, igyekezvén azon, hogy az Cisterciensis ordinis barátokat az itt való pusztá klastromba behozza és magát máshova recipiálja. Az feltett szándék megyen-e valamikor végbe, csak Isten tudja; az idő alatt pedig ennyi catholicus lelkek sok botránkozásba és veszedelembe lesznek. Kell azért Nagyságodhoz, mint kegyelmes urunkhoz, alázatosan folyamodnunk, kérvén Istennek irgalmasságáért Nagyságodat, méltóságos tiszti szerint méltóztasson mi rólunk is, ügye fogyott áhítatos catholicus keresztényekről gondot viselni és egy becsületes plébánost jó dispositióval közinkbe küldeni. Kiváltképpen arról, mivel Szent Lőrincz templomát is apátúr úr ő kegyelme magának ahhoz való malommal tartja s bírja, micsoda intententiója lehessen plébános urunknak, mivel az ő kegyelme apátúrsága előtt azon malomból tartottuk plébánosunkat s templomunkat is abból építettük. Errül alázatosan elvárjuk az Nagyságod méltóságos és kegyelmes válaszát. Kívánván, éltesse Isten Nagyságodat számos esztendőig szerencsésen, jó egészségben, boldogúl. Nagyságodnak, Pásztón, ezerhatszázkilenczvenhatban, április harmadikán, alázatos, méltatlan szolgálai 1696. ápr. 5. Pásztó városának birái, tanácsi és lakosi közönségesen.

Papirra írt egyszerű másolatban: Pásztói pléb. levéltárban.

CCI.

Pásztó. 1696. ápril. 5.

Zolnay András pásztói apát kéri Fenessy György egri püspököt, hogy küldjön Pásztóra plébánost, mert ő betegeskedése és apátsága érdekeinek jogvédelme miatt nem tudja végezni a plébániai teendőket.

Kegyelmes Uram!

Isten minden üdvösséges jókkal áldja meg Nagyságodat. Mint-hogy semmi helyes egészségem régtől fogvást nem szolgál, két vagy három féle s súlyos nyavalyáim is egyszersmind reám jöven,

sokszor lehetetlen, hogy a plébánia terhét viselhessem. Azon kívül meg nem szűnnek ellenkezőim impetálni az apáturság jószágá végett; mostanában is convincáltak hét száz forintokig, hanem compareáltam, kegyelmes urunk Ő Felsége parancsolatjához alkalmaztatván magamat; az mely convictionnak és utána emergálhatandó executionnak s több más rendbéli impetitióknak orvoslásában és meggátolásában hosszú utak járatás és nagy költségek által kényszeríttetem fáradoznom. Minek okáért alázatosan kérem Nagyságodat, méltóztassék ezen szegény helységnek jövődöbéli plébánusárul kegyelmesen provideálni, mivel másként azon vagyok, hogy annak rendi szerint az apátursággal is resignáljam, magam személyem szerint felmenvén az felséges udvarhoz, ha tovább is csak így kelletik haszontalanul végette szenvednem és költekezmem. Mely kegyelmes grátiáját Nagyságodnak ezen velem együtt mélyen supplicáló községgel meghálálnom el nem mulatom. Isten sokáig tartsa és éltesse Nagyságodat jó egészségben. Datum in oppido Pásztó, die quinta aprilis, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo sexto. Nagyságodnak alázatos káplánja Zolnay András pásztói apátúr. m. p.

1696. ápr. 5.

P. S. Kérem alázatosan Nagyságodat, méltóztassék admoneálni az kösséget és megparancsolni, hogy az plébánosnak eltartásában és fizetésének megadásában szorgalmatosabbak legyenek mint addig, mert máskint el nem élhet közöttök.

Egri érseki levéltár: 1811-iki egyházi látogatási jegyzőkönyv. 120—121. l.

CCII.

Jászó. 1696. ápril 10.

Fenessay György egri érsek tudatja Zolnay András pásztói apáttal, hogy Pásztóra ugyan küld plébánost, de ez független marad az apáttól; s felszólítja Zolnayt, hogy adja vissza azon házat, kertet s malmot, melyek egykor a plébániéé voltak.

Reverendissime Domine Frater in Christo Observandissime!

Értem az Kegyelmed levelibül, hogy sok utazási és törődett egészsége (a kin szánakozom) miatt meg nem felelhetvén az ott való plébánosság hivatalának, valóban kévantatnék Pásztóra egy

becsületes plébános. Én ugyan azon leszek, hogy Pásztóra plébánost rendeljek; de hogy a mit Kegyelmed praetendál, a mint a város leveliből értem, hogy Kegyelmedtől mint oda való apátúrtól függjön, hogy azt meg engedjem, lehetetlen; mivel sokkal előbbeni a pászti plébánia az ott való apáturságnál, mely ezer száz ^{1190.} kilenczvenedik esztendőben fundáltatott, és a memoria hominum a pászti plébánosok nem az oda való apáturaktól, hanem az egri püspöktől dependeáltak. Ha azért Kegyelmed nyilvánságos documentumokkal meg nem bizonyítja ezen dolog iránt való potentialitását, én per continuum usum roborált megyés püspöki jussomat modis omnibus manutenealni el nem mulatom. Irja Kegyelmed azt is, hogy meg jobbítottassam a pásztiakkal az oda küldendő plébánosnak fizetését, mert másként böcsületesen nem fog subsistálhatni. Jó ugyan in speciem a tanács, de sokkal jobb leszen, ha Kegyelmed azokat a jószágokat és jövedelmeket, ugymint házat, malmot, kertet s más appertinentiákat, melyekből az előbbeni pászti plébánosok böcsületesen subsistálhattak, és a melyeket Kegyelmed csak via facti magának vendicált, vissza bocsájta; mert ab immemorabili tempore az említett jószágokat s azoknak jövedelmeit az pászti plébánosok birták és egy pászti apátur sem birta, ha csak egyszersmind oda való plébános is nem volt. Ott van az Kegyelmed *Pusztá Clastroma*, temploma, a melyek tudni való, hogy az apátursághoz valók; de hogy Kegyelmed a plébániához való templomot, házat, malmot s más hozzá való appertinentiákat csak maga autoritásával el foglalta legyen, azt Kegyelmednek semmi törvény meg nem engedte. Holott az Ő Felsége donációja is soha arra szabadságot nem ad, hogy valaki praetextu donationis regiae azt a jószágot, amelynek pacificum dominiumjában voltak mások bonae fidei possessores régtől fogva, csak maga hatalmával elfoglalhassa. Mivel azért püspöki hivatalom azt hozza magával, hogy a plébániáimnak régi jussát manuteneáljam, ha Kegyelmed szép szerint mindazokat a plébániához tartozandó jószágokat, melyeket elfoglalt, vissza nem ereszt, szükség képen a szentszékre kell Kegyelmedet citáltatnom. Az holott iuxta canones spoliatus, ante omnia debet in integrum restitui. Bizonyos legyen Kegyelmed benne, hogy a pászti plébánia, melyet, non servato iuris ordine, előbbeni jövedelmeitől meg fosztott Kegyelmed, ante omnia in

integrum restituetur. Annak utána pedig, ha mi jussa leszen Kegyelmednek az említett el foglalt jószágokhoz, servato iuris ordine praetendált igasságát prosequálhatja. Maneo eiusdem prae-titulatae dominationis vestrae frater in Christo ad serviendum paratus Georgius Fenesy episcopus Agriensis. m. p. Jászó, die decima aprilis, Millesimo sexcentesimo nonagesimo sexto.

Magam kezével irtam volna Kegyelmednek, de az ágyban hevertettvén hosszas nyavalyám, azon okbul alkalmatlan vagyok az írásra.

Papirra irt hiteles átiratban: Egri országos levéltár. Protocoll. GG. nr. 189. fol. 333—334. — Egri érseki levéltár: 1811. máj. 23-iki egyházlátogatási jegyzőkönyv (canonica visitatio) 123—124. l.

CCIII.

Pásztó. 1696. április 22.

Zolnay András pásztói apát írja Fenessy György egri püspöknek, hogy a pásztói plébános függésére nézve régi véleményét már megváltoztatta; a házat, malmot és kertet azonban nem bocsátja ki kezei közül, mert ezekre vonatkozó jogát már több ízben bebizonyította.

Kegyelmes Uram!

Hogy az Isten Nagyságodnak sok husvét napját nevén való szentnek ünnepével együtt megérni és jó egészségben és el is mulatni engedje, alázatos szívből kívánom.

Nagy hálaadattal vettem, hogy Nagyságod méltóztatott minapi alázatos instantiámra választ adni és bölcs tanácsával is kegyes nagy atyai méltóságából értetni és táplálni; mindenben igyekezem méltóságos parancsolatjához magamat szabnom és alkalmaztatnom.

Ami az plébániának tőlem való dependentiáját illeti, nem helyesen informálták Nagyságodat az lakosok. Mert én régen már ellene mondtam annak; az előtt is amit cselekedtem, másutt ültettek fel, csupán magamtól nem cselekedtem, nem is akarok urammal és méltóságos atyámmal szemben ugranom. De ugyan az házat és malmot maga is már Nagyságod kezemben régen méltóztatott hagyni; mivel igazságomat az iránt egynéhányszor megmutattam mind Nagyságod méltósági előtt, mind pedig üdvözült előbbeni vicarius uram előtt, mediante inquisitione és authen-

ticis litteraliter, akiken megnyugodott vala Nagyságodnak elméje és kegyes akaratja.

Szakács Győrnek (így) adósságában régen plébános uramat Gyöngyösön verbaliter oretenus et scriptotenus is kínáltam, hogy akár buzát, akár bort adok, és plenarie contentálom; de eő kegyelme mind eddig is halogatta elvitelit. Mostanában is magam írtam eő kegyelmének és itthon is megparancsoltam, hogy itthon nem létemben eleget tegyenek embereim. Én ugyan legelső parancsolatjára Nagyságodnak régen megadtam volna, csak lett volna, kinek hozzányúlni; ha különben nem, magam szekeren is bevitetem Gyöngyösre Nagyságodnak méltóságos tekintetéért. Nagyobbakat is cselekedvén, mindenkor tehetségem szerint kész vagyok. E héten Bécs felé szándékozom. Ha az plébánosról idejében disponálni méltóztat Nagyságod, nagy hálaadással vesszük mindnyájan Nagyságodnak kegyelmes gráciáját. Isten sokáig tartsa és éltesse Nagyságodat fris jó egészségben. Datum in oppido Paszto, die vigesima secunda aprilis, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo sexto. 1696. ápr. 22.

Czíme kívülről: Illustrissimo ac reverendissimo domino, domino, Georgio Fenessy episcopo Agriensi, etc.

Zárlatán viaszba nyomott pecséttel.

Papirra írt eredetije: az egri érseki levéltárban a pásztói iratok között.

CCIV.

1696. augusztus 10.

Pásztó város, Tar és Hasznos birtok adóösszeírása.

Oppidum Pásztó

Iudex Caspar Zeke

Georgius Totth

Mathias Fekete

Andreas Borbély

Laurentius Varga

Joannes Endrész

Jacobus Bakos

Paulus Kelemen

Andreas Valus

Cubuli Gyen- gyesienses	Vinearum fossore	Vini procreatio anno circiter praeterito	Vini pretium anno circiter praeterito
5	3	3	3
2	8	8	3
2	17	7	3
18	12	12	3
6	8	8	3
3	8	6	3
12	14	1 ¹ / ₂	3
2	16	3	3

	Cubuli Gyen- gyesienses	Vinearum fossore	Vini procreatio anno circiter praeterito	Vini pretium anno circiter praeterito
Stephanus Nagy	3	6	3	3
Urbanus Zaka	6	10	13	3
Laurentius Maxo	2	13	5	3
Joannes Varga	4	4	4	3
Joannes Pap	2	5	2 ¹ / ₂	3
Martinus Berkes	3 ¹ / ₂	7	1 ¹ / ₂	3
Andreas Nagy	1 ¹ / ₂	4	1 ¹ / ₂	3
Michael Csordás	3	16	3	3
Caspar Csor	2	8	2	3
Georgius Bakos	4	4	2	3
Joannes Csihay	3	6	2 ¹ / ₂	3
Andreas Maxo	1 ¹ / ₂	10	4	3
Andreas Répás	2	6	5	3
Stephanus Vörös	3	—	—	—
Andreas Tari	1 ¹ / ₂	4	12	3
Joannes Nagy	2	4	¹ / ₂	3
Joannes Zólomi	2	4	2	3
Georgius Szabó	1 ¹ / ₂	8	2	3
Joannes Maxó	4	5	5	3
Relicta Andreae Illés	2 ¹ / ₂	16	6	3
Paulus Bogy	3 ¹ / ₂	4	¹ / ₂	3
Andreas Karatkó	7	6	1 ¹ / ₂	3

Inquilini cum minoribus pertinentiis:

Franciscus Török	—	12	25	3
Paulus Gajda	—	18	3	3
Stephanus Lengyel	—	13	13	3
Andreas Kada	—	16	—	—
Gregorius Varga	—	7	5	3
Matthias Muslai	—	4	1 ¹ / ₂	3
Georgius Malik	—	3	4	3
Paulus Farkas	—	3	5 ³ / ₄	3
Georgius Pósár	—	11	3	3
Martinus Kis	—	4	3	3
Martinus Bógy	—	6	—	—
Georgius Molnár, alias Angyal	—	4	1	3

	Cubuli Gyen- gyesienses	Vinearum fossore	Vini procreatio anno circiter praeterito	Vini pretium anno circiter praeterito
Stephanus Kada	—	8	3	3
Matthias Komik	—	3	$\frac{3}{4}$	3
Paulus Sánta	—	3	2	3
Michael Kada	—	7	$\frac{1}{2}$	3
Michael Pálya	—	11	6	3
Michael Vas	—	12	5	3
Blasius Hidvéghi	—	4	6	3
Andreas Fülep	—	10	5	3
Franciscus Király	—	4	2	3
Joannes Komik	—	7	3	3
Stephanus Gáni	—	—	—	—
Matthias Kelemen	—	6	2	3
Georgius Bozok	—	4	3	3
Gregorius Pászti	—	4	1	3

Subinquilini solas vineas habentes:

Stephanus Lopócsi	—	10	$\frac{1}{2}$	3
Gregorius Szalkai	—	7	2	3
Georgius Szekeres	—	2	3	3
Stephanus Bartyik	—	4	$1\frac{1}{2}$	3
Timeon Diennes	—	7	8	3
Volfangus (így) Molnár	—	2	$1\frac{1}{2}$	3
Mathias Molnár	—	3	1	3
Paulus Tott Jakab	—	3	1	3
Jacobus Csizmadia	—	3	1	3
Paulus Vas	—	4	2	3
Ladislaus Totth	—	8	6	3

Reliquorum vero subin-
quilinorum ita et extra-
neorum vinea extendunt
se ad

—	134	110	3
---	-----	-----	---

Huius loci porta, ex quo esset tenor mediocris fertilitatis, ideo debet constare ex colonis sex, sive cubulis Cassoviensibus mediis numero 720.

Pratis in medietate caret, ex ideo additur medius colonus, sive cubili Cassovienses medii numero 60.

Est bonus locus mediocriter condensationibus obnoxius; ideo additur unus colonus, sive cubuli Cassovienses medii numero 120.

In toto porta huius loci constabit ex cubulis Cassoviensibus mediis 900.

Hocce oppidum nullas terras arabiles ad fundos suos spectantes habet; sed quae terrae oneri decimali et nonali subiectae in eiusdem territorio existerent, illas non cum domibus, sed separatim quilibet incolarum, aliquam seminaturam exercere volens, pro pecunia unus ab altero sibi comparare debet. In cuius rei maiorem assertionem produxerunt attacti oppidi incolae certarum privilegiorum (igy) litterarum copias, aequae presentibus panibus (igy) annexas; certas etiam terras arabiles, prouti et prata sibi per reverendissimum dominum abbatem Pasztoviensem occupata esse dicerent. Itaque qualiternam, utrum iuxta seminaturam, vel vero ad normam inquilinorum portam ingredi hocce oppidum debeat, stabit itaque in arbitrio inclyti regni. Si interim ad normam aliorum locorum portam ingredi debebunt, ex quo inseminare valerent incolae suprascripti cubulos Gyöngyösienses 125¹ |₂, haberent portae ex seminatura $\frac{1}{8} + \frac{1}{64}$

Inquilini cum minoribus pertinentiis hic loci numero 150 in unam portam computandi et numero 26 reperti efficiunt $\frac{1}{8} + \frac{1}{12} + \frac{1}{64}$

In toto portae $\frac{1}{4} + \frac{1}{16}$.

Possessio Tar.

Judex Jacobus Guta.	Cubuli Gyöngyösienses		Cubuli Gyöngyösienses
Michael Otrók	10.	Andreas —ki	3.
Stephanus Nagy	8.	Stephanus Posár	3.
Gregorius Nagy	6.	Gregorius Sándor	3.
Petrus Boltizár	8.	Joannes Boto	3.
Michael Sandor	7.	Gregorius Gyenis	3.
Andreas Csép	8.	Stephanus Maczonkay	3.
Ambrosius Balog	10.	Joannes Maczonkay	3.
Gregorius Kis	4.	Nicolaus Totth	3.

Inquilini:

Matthias Pongrácz.	Martinus Tajti.
Andreas Szalay.	Joannes Kaszáp.
Michael Ferencz.	Joannes Sidi.
Mathias Sándor.	

Huius loci porta ob terrae fertilitatem debet constare ex colonis 4, sive cubulis Cassoviensibus mediis numero 480. Ob defectum pratorum in medietate additur $\frac{1}{2}$ colonus, sive cubuli Cassovienses mediis numero 60. Est locus mediocriter obnoxius condensationibus, ideo 120. In toto 660.

Huius loci incolae duos campos habentes pro iisdem inseminant cubulos Gyongyesienses numero 57, qui facient cubulos Cassovienses medios numero 68; ex quibus fit portae $\frac{1}{16} + \frac{1}{32}$.

Inquilini in maioribus pertinentiis hic loci numero 68 $\frac{1}{4}$ in unum portam computandi; ex quibus fit portae $\frac{1}{8}$. Inquilini vero cum minoribus pertinentiis numero 110 hic loci in unam portam computandi, efficient portae $\frac{1}{16}$.

Possessionis Tar in toto portae $\frac{1}{4} + \frac{1}{32}$.

Possessio Hasznos.

Judex Paulus Totth.	Joannes Totth.
Andreas Koncsek.	Jacobus Nagy.
Andreas Totth.	Georgius Szabó.
Paulus Illes.	Blasius Csepe.
Andreas Totth iunior.	Paulus Totth iunior.
Georgius Nagy.	Paulus Muslai.
Jacobus Csép.	Laurentius Kürty.

Huius loci porta, ex quo esset terra mediocris fertilitatis, debet constare ex sex colonis, sive cubulis Cassoviensibus mediis numero 720. Est locus mediocriter condensationibus obnoxius, ideo debent addi cubuli Cassovienses mediis numero 120. Prata habet exigua et eadem etiam quandoque exundationi obnoxia. Ideo debet augeri $\frac{1}{2}$, sive cubulis Cassoviensibus mediis numero 60. In toto 900.

Attactae possessionis incolae, ex quo pecoribus a potiori carerent, in tantum quidem, ut terras suas excolere neutiquam excolere (így) possent; ideo ad normam inquilinorum cum maioribus pertinentiis existentium portae ingredi deberent. Tales autem inquilini ex rationibus praevis in unam portam 94, absque uno quadrante venirent computandi; efficient itaque portae possessionis Hasznos in toto $\frac{1}{8}$.

Magyar országos lev: Dicalis conscriptio comitatus Hevesiensis Lib. XV. 365—370. l.

CCV.

Pásztó. 1696. augusztus 26.

*A pásztóiak Szárhegyi András hevesmegyei főespereshez fordulnak,
hogy részökre plébánosról gondoskodják.*

Uraságodnak, mint tisztelendő főesperest urunknak, ajánljuk alázatos és engedelmes szolgálatunkat. Isten Eö szent Fölségétül minden üdvösséges jókat megadatni szívből kívánunk.

Az elmúlt napokban egy böcsületes pater onnan Cassa felől érkezék ide fancsalí parochiára. Eö kegyelme jelenté oretenus, hogy Tisztelendő vicarius urunk Eö Urasága nekünk is izent volna valamely böcsületes pater felől. Ottan mindjárt emberünket nem expediálhattuk, mivel a nyári derekas dolog vastagon rajtunk levén, im azért bizonyos emberünket bocsátánk fel Uraságodhoz. Minek okáért kérjük alázatosan Uraságodat, tekintvén a mi egyházi ember nélkül való szükségünket, mert bizonyára igen lelki pásztor nélkül vagyunk, és legyen mellettünk egy böcsületes egyházi embernek ide szerzésében. Ha Uraságodnak tudtára nem volna, ki legyen az a böcsületes páter, vicarius urunkkal Eö Nagyságával conferálni ezen dolgunkat Uraságod méltóztassék; minthogy bizonytalanok vagyunk, micsoda alkalmatossággal kelletik küldenünk. Hanem ezen emberünket úgy bocsátottuk föl, hogy, ha más alkalmatosság kívánatik, ezen emberünk által megértve, mindjárt más alkalmatosságot bocsátunk. Más dologról is kelleték Uraságodat requirálnunk, a mint pater Mihály urunk Eö Kegyelme ezen levelünkben includált leveléből világosan megértheti Uraságod. Ha Uraságod ezen dologból is tudna valami bizonyost, méltóztatnék arról is tudósítani bennünket, mert gyöngyössi uraimék tagadást tesznek az iránt. Azonban ajánljuk Isten oltalmába Uraságodat és Uraságodtól mind a két dolog iránt választ várunk, melyet méltóztassék Uraságod megcselekedni. In oppido Pasztho, die vigesima sexta augusti, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo sexto. Uraságodnak engedelmesen szolgálnak Pasztho városának lakosi közönségesen.

P. S. Ezen pater Mihály urunk includált levelét visszabocsátni méltóztassék Uraságod.

Czíme kívülről: A Tisztelendő Szárhegyi András Urunknak, hevesvármegyei főesperestnek, nemes egri káptalanbeli úrnak (cum pleno honoris titulo), nekünk bizodalmas tisztelendő urunknak Eö Nagyságának adatik illendő böcsülettel. Cassán.

Zárlatán pecséttel.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban, a pásztói iratok között.

CCVI.

Pásztó. 1697. január 3.

Terennei Márton pásztói plébános lefesti szomorú helyzetét Pásztón; kéri Pettes András prépostot, hogy birja rá Zolnay András pásztói apátot a kezei között levő malom, ház, kert és szántóföldek átengedésére; s jelenti, hogy Zolnay a czisztercieket Pásztóra be akarja telepíteni s hihetőleg ő maga is belép közéjük.

Illustrissime ac Reverendissime Domine!

Domine Patrone Gratosissime, Colendissime!

Salutem plurimam et felicissimum novi anni initium animitus precor. Penes compulsorium mandatum illustrissimae ac reverendissimae dominationis vestrae peregi inquisitionem, ad instantiam generosi domini Stephani Zolnai, quae tamen non fuit generalis, cum inter se fecerint amicabilem compositionem mutuo se deprecantes, sed solummodo particularis, sonans in ordine ad purgam sui nimirum generosi domini Stephani Zolnai.

Hac occasione lamentabiliter cogor insinuare illustrissimae ac reverendissimae dominationi vestrae miseram conditionem meam. Reverendissimus enim abbas Andreas Zolnai proventum et beneficium ecclesiasticum, utpote domum, hortum, molam, agros ecclesiae nostrae et alias appertinentias, ab antiquo et a memoria hominum non ad abbatiam de Pasztho, sed ad plebaniam eiusdem loci spectantia, nescio, quo iure, suppono solum via facti sibi vendicavit. Ego vero illis omnibus carens, in vili casa et domo cogor locum tenere; sicque multis incommodatibus circumdatus, animorum saluti invigilare, ita, ut nisi divina gratia accederet, vix inter tot et tantos defectus hoc in loco subsistere possem. Quare demississime rogo illustrissimam ac reverendissimam dominationem, quatenus dignetur mei, qua indigni clientis, patrocinium suscipere hac in parte, revendissimumque dominum abbatem de Pasztho admonere, ut si resignavit mihi onus pastorale, virtute admonitionis illustrissimae ac reverendissimae dominationis vestrae resignet quoque munus; onus enim cum munere vadit. Quam illustrissimae ac reverendissimae dominationis vestrae gratiam benignam

1697. jan. 3

praestolaturus, resolutionem studebo meis precibus remereri et maneo illustrissimae ac reverendissimae dominationis vestrae, Paszthoviae die tertia ianuarii, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo, servus et capellanus humillimus Martinus Terennei parochus Paszthoviensis. m. p.

P. S. Alia nova scribere non possum illustrissimae ac reverendissimae dominationi vestrae, praeterquam quod reverendissimus dominus de Pasztho iverit nunc visitandi gratia ad reverendissimum dominum abbatem monasterii Cisterciensis ordinis in Szent Kereszt ad Viennam, vel potius ad Sopronium commorantem. Hoc conieci ex ipsis factis, quod velit introducere monachos illius ordinis huc ad oppidum nostrum et vereor, ne et ipse paulo post habitum monasticum induat.

Kivül így van czímezve: Illustrissimo ac reverendissimo domino domino Andreae Pettes, electo episcopo Azariensi, venerabilis capituli ecclesiae Agriensis praeposito etc. Cassoviae.

Viaszba nyomott pecséttel.

Papírra írt eredetije az egri érseki levéltárban a pásztói iratok között.

CCVII.

Pásztó. 1697. február 26.

Terennei Márton páasztói plébános Berzsényi Demeter patai főesperest kéri, hogy működjék közre azon javak visszaszerzésénél, melyeket Zolnay András páasztói apát a plébániától elfoglalt.

Mint kedves Patronus Uramnak ajánlom Kegyelmednek alá-
zatos szolgálatomat. Kivánván Istentül Kegyelmednek minden
üdvösséges kívánta jókat. Ezen alkalmatossággal Kegyelmed színe
eleiben ítéltém terjesztenem az én itt Pasztohon levő alkalmatlan
állapotomat és lakásomat és megjelentenem Kegyelmednek, úgy-
mint a ki ügyemet segítheti, hogy noha a pászthi plébániának
terhét és szolgálatját viselem, hordozom, de ahhoz tartozandó előb-
beni appertinentiákat, úgy mint malmot, házat, kertet nem usuál-
hatom, mivel apátúr uram Eő Kegyelme ezeket mindeddig kezé-
bül vissza nem bocsátotta; jóllehet a megnevezett plébániának
munkás szolgálatját resignálta legyen Eő Kegyelme. Kihez képest
kérem aláztatosan Kegyelmedet, mint kiváltképen való kedves
patronus uramat, méltóztassék Kegyelmed ezen megfogyatkozott

állapotomat promoveálni ott, a hol kívántatik, hogy méltóságos praelatus urunk Eö Nagysága levele, melyet küldött Eö Nagysága Pászthó városa instantiájára apátúr uramnak Eö Kegyelmének, a pászthi plébánia dolga felől, és a melynek párját Kegyelmednek felküldöttem, bocsáttassék executióban kiváltképen e szerént a punctum szerént, hogy ha Kegyelmed szép szerént mind azokat a plébániához tartozandó jószágokat, melyeket elfoglalt, vissza nem ereszti, szükségképpen a szent székre kell Kegyelmedet citáltatnom. Mivel mindaddig kétséges leszen ebben a dolog, miglen Eö Kegyelme apátúr uram vagy levélbeli documentumokkal vagy élő emberek bizonyosságával meg nem mutatja, hogy azon Eö Kegyelmetül elfoglalt jövedelmek nem plébánossághoz, hanem apátúrsághoz tartozók; ha pedig Eö Kegyelme azt megpróbálhatná, készek volnának a pászthiak plébános számára alkalmas házat s kertet csinálni. Azért ismét nagy alázatossággal kérem Uraságodat, hogy Kegyelmed maga szép ajánlása szerént hozza elől ezen dolgot és hol kívántatik és engemet is méltóztassék tudósítani felőle, mi tevő legyek. Mely Kegyelmed kiváltképpen való nagy jó akaratját és fáradságát minden tehetséggel megszolgálni el nem mulatom. Maradok Kegyelmednek alázatos káplánja, Paszthoviae, vigesima sexta februarii, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo, Terennei Márton, pászthi plébános, m. p.

1697. febr. 26.

Czíme kívülről ez: Admodum reverendo Domino, domino Demetrio Berseni, venerabili capitulo ecclesiae Agriensis canonico, necnon districtus de Patha archidiacono dignissimo, domino patrono mihi colendissimo. Cassoviae.

Zárlatán pecséttel.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban, a pásztói iratok között.

CCVIII.

Jászó. 1697. márczius 14.

Csáky István gróf országbíró, Zolnay András pásztói apát kérelmére, átíratja a jászói konventnek azon kiadványát, mely Szuhay István egri püspök tiltakozását tartalmazza Pásztói Gergely örökösével szemben.

Nos conventus ecclesiae Beati Joannis Baptistae de Jaszov memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: Quod nos litteras illustrissimi ac excellentissimi

comitis domini Stephani Csáky de Keresztszeg, perpetui terrae Scepusiensis comitatusque eiusdem supremi ac haereditarii comitis, iudicis curiae regiae, sacratissimi principis ac domini domini Leopoldi, Dei gratia electi romanorum imperatoris semper augusti, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiaeque etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae, Brabantiae, Styriae etc. intimi consilarii, camerarii, Partiumque regni Hungariae superioris supremi generalis, domini fautoris nobis colendissimi, mandati requisitorias, nobis praeceptorie sonantes et directas, ac pro parte et ad instantiam reverendissimi domini Andreae Zolnay, abbatis

jan. 31. Beatae Mariae Virginis de Pasztho, die ultima ianuarii anni currentis infrascripti, clause sub sigillo eiusdem domini iudicis curiae iudiciali et authentico, ab extra in superiori earumdem margine impresso, emanatas, honore et reverentia, quibus decuit, receperimus in haec verba: Comes Stephanus Csáky de Keresztszeg, perpetuus terrae Scepusiensis, comitatusque eiusdem supremus ac haereditarius comes, iudex curiae regiae sacratissimi principis ac domini domini Leopoldi, Dei gratia electi romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiaeque etc. regis, archiducis Austriae, ducis Burgundiae, Brabantiae, Styriae etc. intimus consiliarius, camerarius, partiumque regni Hungariae superioris supremus generalis, amicis suis reverendis honorabilibus conventus ecclesiae Beati Joannis Baptistae de Jaszov salutem et amicitiam paratam cum honore. Expositum est nobis nomine et in persona admodum reverendi Andreae Zolnay, abbatis Beatae Mariae Virginis de Pasztho, qualiter idem exponens paribus universarum litterarum donationalium, fassionalium, introductoriarum et statutoriarum, ac vestrarum superinde relatoriarum, impignoratitiarum, inscriptionalium, admonitoriarum, adjudicatoriarum, prohibitoriarum, protestatoriarum, contradictoriarum item concambialium, divisionalium, reambulatoriarum, seu metalium, ac super eadem metalli reambulatione vestrarum relatoriarum, consensualium, evocatoriarum, attestatoriarum, testamentariarum, recognitionalium, plenipotentialium ac aliarum quarumlibet causalium et privilegialium, quandocunque, quomodocunque, qualitercunque et sub quibuscunque verborum formis emanatarum, factum videlicet diversorum bonorum et negotiorum eiusdem exponentis tangentium et concer-

nentium, per ipsum exponentem vel hominem ipsius coram clarius declarandorum, in sacristia seu conservatorio et protocollo, interque fragmenta et signaturas aliarum litterarum ecclesiae vestrae more solito repositarum et locatarum, ad praesens pro iurium suorum tuitione plurimum indigeret essetque necessarius. Requisiti itaque sumus nomine et in persona praefati exponentis debita cum instantia, quatenus eidem circa praemissa providere, vosque super requisitione, reinventione et extradatione parium attactarum litterarum amicabiliter hortari, ac insuper ex officii nostri exigentia vobis committere et mandare vellemus nec pateremur eundem eatenus improvise destitui. Cum autem justa petenti non sit denegandus assensus, et alioquin paria quarumlibet litterarum ac litteralium instrumentorum e locis authenticis et credibilibus, ad mandata, iudicum regni ordinariorum, partibus interessatis commode semper extradari soleant atque possint: pro eo amicitiam vestram harum serie hortamur et requirimus diligenter, ac nihilominus autoritate nostra iudiciaria, qua pleno iure fungimur, nobis committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus, paria praescriptarum universarum litterarum, quandocunque, quomodocunque et sub quibuscunque verborum formis emanatarum, factum, uti praemissum est, diversorum bonorum ac negotiorum praefati exponentis tangentium et concernentium, ac per ipsum exponentem vel hominem ipsius coram clarius declarandorum, in dictis sacristia, seu conservatorio et prothocollo interque fragmenta et signaturas aliarum litterarum praenotatae ecclesiae vestrae, per iuratum vestrum notarium diligenter requiri et reinveniri facere, requisitarumque et reinventarum in transumpto litterarumstrarum, sub sigillo vestro conventuali usitato et authentico, memorato exponenti, iurium eiusdem futuram ad cautelam necessaria modis omnibus extradare debeatis et teneamini; communi suadente iustitia, secus non facturi. Datum in libera, regiaque civitate Leucoviensi, die ultima mensis ianuarii anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo. Lecta per me Eliam Vanyecz, iudicatus curiae regiae secretarium. m. p. Nos itaque praemissis amicabilibus hortationi, commissionibusque et mandatis praetitulati domini comitis iudicis curiae regiae, nobis praevia ratione factis, per omnia, uti officii nostri ratio exigit, obtemperare ac satisfacere volentes, paria certarum protestatarum et contradic-

toriarum, per suprafatum dominum abbatem coram nobis uberius declaratarum, factum nimirum abbatae supramemoratae tangentium et concernentium, in dictis sacristia seu conservatorio et prothocollo, interque fragmenta et signaturas litterarum ecclesiae nostrae, per iuratum nostrum notarium diligenter requiri, requisitasque reinveniri fecimus huiusmodi sub verborum tenore: ¹

Quas nos praevia modalitate requisitas et reinventas de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali, transumi et transcribi praesentibusque litteris nostri inseri et inscribi facientes, paria sive exemplar earundem memorato exponenti, iurium eiusdem ad cautelam et tuitionem necessarium, sub sigillo conventus istius nostri usitato et authentico, extradandum esse duximus et concedendum. Datum feria quinta proxima post dominicam Oculi, 1697. márcz. 14. anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo. (L. S.) Lecta per me Stephanum Pathay plebanum et conventualem Jaszoviensem.

Papirra írt hiteles másolatban: Zirczi apáts. lev., Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 31.

CCIX.

Pásztó. 1697. április 9.

Terennei Márton pásztói plébános kéri Pettes András egri prépostot, hogy tekintettel az ő szegénységére, küldjön neki pénzt misékre a kezénél levő misealapítványokból.

Illustrissime ac Reverendissime Domine!

Domine Patrone Gratosissime, Colendissime!

Salutem et humillimam precum mearum commendationem!

Ezen alázatos instantiám, vagyis supplicatióm által Nagyságodat, mint bizodalmas és kiváltképen való patroñus uramat, kérem alázatosan, hogy méltóztassék Nagyságod tekintetben és emlékezetben venni az én mostani szegény és vékony jövedelmű állapotomat, s erre való nézve, ha Nagyságod körül volna valami pium legatum, vagy Ferdinandum, vagy másféle, abból küldeni szükségem segítségére valót szent miséknek szolgálatjáért. És ha úgy tetszenék Nagyságodnak, csak Szakács György uramnak adattatnék,

¹ Most következik a CXLII. számú oklevél.

mivel Eö Kegyelmének apátúr uramtól adósságban adott egy hordó bora kezemnél vagyon, a mint Eö Kegyelmet erről bővebben informáltam. S mikor azt pénzzé tehetném, abból kivehetnék annyit, a mennyit Nagyságod adna Eö Kegyelmének a pium legatumból, s a több restantiát pedig felküldhetném Eö Kegyelmének. Mely nagy grátiáját Nagyságodnak én is tehetségemmel és imádságaimmal megszolgálni el nem mulatom.

His illustrissimam ac reverendissimam dominationem vestram diu feliciter bene valere cupiens, maneo illustrissimae ac reverendissimae dominationis vestrae, Paszthoviae, vigesima nona aprilis, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo, cliens humillimus Martinus Terennei.

1697. ápr. 9.

Kivülről ilyen a cím: Illustrissimo ac reverendissimo domino domino Andreae Pettes, electo episcopo Azariensi, venerabilis capituli ecclesiae Agriensis praeposito maiori etc. Cassoviae.

Viaszba nyomott pecséttel.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban a pásztói iratok között.

CCX.

Pásztó. 1697. június 6.

A pásztóiak tudatják az egri vicariussal, hogy a pásztói malom tulajdonjoga Kada István pásztói apát idejében és később is nem az apátot, hanem a plébánost és a templomot illette meg.

Méltóságos és nekünk Kegyelmes Urunk!

Az Nagyságod méltóságos parancsolatja szerint viceispány uramnak Eö Kegyelmének beadván apátúr uramnak az Nagyságod levelét, miképpen resolválta magát Eö Kegyelme Nagyságodnak inclusive elküldöttük. A mi az Eö Kegyelme kívánságát illeti, hogy megbizonyítsuk az plébánia és malom igazságát, Nagyságos Uram! tudjuk azt, hogy emberi emlékezettől fogva a mi eleinktől is mindenkor hallottuk, e tájon levő szomszédságbeliek megvallják, hogy mindenkor plébánia volt az a ház, melyet apátúr uram magának tulajdonít az malommal együtt; és így apátúr sem bírta különben, hanem ha egyszersmind plébános is volt. Üdvözült Kada püspök uram itt való apátúr lévén, még köztünk lakott, nem úgy bírta az malmot mint apátúr, hanem mint plébános,

felét percipialta jövedelmének, fele járt az templomra; hanem Nagyszombatban lakván Eö Nagysága, ott embereinket megfogatta, tömlöczézte, hogv magának elfoglalhassa az malmot, s el is foglalta volt; de az földes urak ellent tartván benne, commissio mellett szolgabíró által vissza foglaltatták s előbbi ususba hozták, s mindaddig olyan ususba volt, valameddig ezen mostani apátúr uram magának el nem tulajdonította törvénytelenül, mindennemű documentum nélkül, nem obstálván, hogy Eö Fölségétől donatiója, protectiója és inhibitiója legyen; mert mikor magát apátúr uram installáltatta, az installátor több földes urakkal mindjárt contradicált, mert a donationak semmi fundamentoma nincsen, a mint maga proponálta apátúr uram, úgy expedialták. Ajánljuk azért inkább is az Nagyságod gráciájában magunkat, kérvén alázatosan Nagyságodat, méltóztassa ezen fogyatkozásunkat kegyelmesen megorvosolni. Melyet maradékinkkal együtt alázatosan megszolgálni igyekezünk és az Úr Istentől is bőséges jutalmát veszi Nagyságod. Alázatosan választ várván Nagyságodtól. Kivánjuk, éltesse Isten szerencsésen Nagyságodat sokáig jó egészségben. Pászthon, die sexta iunii, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo. Nagyságodnak alázatos méltatlan szolgái pászthohi bírák és tanács közönségesen.

1697. jún. 6.

Az egri érseki levéltárban, a pásztói plébániának 1811-iki egyházlátogatási jegyzőkönyvében. 125. l.

CCXI.

Kassa. 1697. június 12.

Pettes András prépost és vicarius Zolnay András pásztói apáttal szemben a törvény terére akar lépni; miért is fölszólítja a pásztóiakat, hogy bizonyító okleveleiket másolatban küldjék el hozzá.

Isten áldja Kegyelmeteket minden jókkal. Vettem illendő böcsülettel az Kegyelmetek levelét, melyből értem, hogy apátúr uram nem úgy alkalmaztatja a dolgot a plébánia és annak appertinentiái iránt, a mint Kegyelmetektől eljövén, utamban ajánlotta vala magát. Melyre nézve, úgy látom, hathatós orvossággal kéntelen leszek élnem. Annakokáért a minemű documentumi vannak Kegyelmeteknek és mi mellett sürgeté Kegyelmetek az említett plébániának

hozzátartózkodókkal együtt visszaadását, azokat párban küldje Kegyelmetek kezemhez mentül hamarább. Jó akaró szomszédja Kegyelmeteknek, Cassán június tizenkettedikén ezer hatszáz kilenczven ^{1697. jún. 12.} hétben, Pettes András vicarius m. p.

Papirra írt egyszerű másolatban: az egri érseki levéltárban, a pásztói iratok között.

CCXII.

Pásztó. 1697. október 1.

A pásztóiak kérdezősködnék Pettes András vicariusnál a plébánia részére követelt malom ügyének tárgyalására nézve.

Kegyelmes Urunknak, Nagyságodnak, alázatos engedelmes szolgálatunkat ajánljuk. Isten Eö Szent Fölsége szerencsés, boldog időket engedjen érni Nagyságodnak, kívánjuk tiszta szívből!

Ezen alkalmatossággal, mint Kegyelmes Urunkat, szükségképen kelletik Nagyságodat busítanunk. Az mint itt létiben emlékeztünk volna Nagyságodnak az plébánia proventusa, vagyis jövedelme iránt, mivel meg mindeddig csak azon vagyon dolgunk, mivel pedig halljuk, hogy tisztelendő apátúr uram ismét bizonyos terminusokra fel kelletik menni, kire nézve állhatatosan kérjük Nagyságodat, méltóztasson tudtunkra adni, ha az malom és az parochia ház felül akkor lehete emlékeznünk, hogy bizonyos embereinket elkészíthessük, az terminust is, mikor leszen. Kívánjuk ezek után, hogy Isten Eö Szent Fölsége egészséges étellel áldja Nagyságodat. Maradván Nagyságodnak, in opido Paszthó, die prima octobris, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo, alá- ^{1697. okt. 1.}zatos engedelmes szolgálai pászthi birák és lakosok közönségesen.

Külső czime: Az mi kegyelmes urunknak, Petes Andrásnak azerai püspök és egri fő vicarius urunknak Eö Nagyságának, nagy böcsülettel. Kassán.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban a pásztói iratok között.

CCXIII.

Kassa. 1697. november 18.

Az egri káptalan jelenti, hogy Zolnay András idézésre a szentszék előtt megjelent, de Pettes András vicarius és helyettese távolléte következtében eredmény nélkül tért haza.

Nos capitulum ecclesiae Agriensis etc. . . . recognoscimus et tenore praesentium notificamus, quibus expedit, universis: Quod reverendissimus dominus Andreas Zsolnai, abbas Beatae Mariae Virginis de Pászthó, huc Cassoviam, pro die vigesima sexta praesentis mensis novembris anni modo currentis Millesimi sexcentissimi nonagesimi septimi, termino nempe sibi in sacra sede praefixo, comparuerit, ac ultra eandem diem etiam hic moratus fuerit. Verum ob absentiam reverendissimi domini Andreae Pettes, vicarii et cantoris auditoris generalis et eiusdem substituti, absque rei effectum domum redire necessitatus sit. In cuius rei fidem praesentes litteras nostras testimoniales, sigillo nostro capitulari usitato et authentico munitas, dedimus. Datum in praefata regia ac libera civitate Cassoviensi, die vigesima octava mensis novembris, anno 1697. nov. 26. Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo.

Eredetije az egri országos levéltárban: Protocoll. Y. nr. 166. fol. 422—423.

CCXIV.

Pásztó.

Zolnay András a m. kir. kancellária támogatását kéri a pásztói apátságnak a cziszterczy rendbe keblezése érdekében, felsorolván azon okokat is, melyek kérésének alapját képezik.

Excelsa Cancellaria Hungarica Aulica! Domini, domini patroni mihi gratiosissimi! Ex intitulatis suae maiestatis sacratissimae humilissimis meis memorialibus dignabitur excelsa cancellaria clare intelligere, quatenus sit mea circa statum meum intentio et Deo serviendi vocatio ex rationibus et motivis sequentibus: Primo, quia die benedictionis meae in abbatem infulatum votum feci, quod velim ordinem illum, ad quem abbatia mea de Paszto olim pertinebat, cum ea intentione et conditione suo modo et tempore

ingredi, ut ex clementia et gratia suae maiestatis sacratissimae, restituta pleno iure eadem abbatia ordini suo, ibidem etiam in regulari observantia qua abbas religiosis futuris praeesse possim. Ad sacrum autem ordinem Cisterciensem, a tempore primae foundationis suae, praedecaratam abbatiam pertinuisse indubitatum est et innegabile; neque ius proprietatis ad eam amisit, cum etiam non tantum canones sacri et diplomata summorum pontificum, sed et leges patriae, iustitia idipsum dictante, praecipiant, ut bona ecclesiasticorum et religiosorum, ad mentem piorum fundatorum, ius cuiusque ecclesiis et legitimis prioribus dominis restituantur. Secundo: quia sua maiestas sacratissima, in benignis suis collationibus et donationalibus litteris benigne elargitis, expresse mihi demandare dignata est, ut in praedecarata abbatia residendo, remque orthodoxae fidei propositae promovendo, universa eiusdem abbatis iura, ab antiquo ad eandem pertinere debentia, manuteneam et defendam; cui obligationi in modernis circumstantiis me, in quibus sum constitutus, ob defectum mediorum necessariorum, me imparem esse, et modum ibidem subsistendi deesse, docebunt litterae testimoniales sub littera B. productae: Cum etiam inclita cameralis administratio Budensis, ad crebras meas demissas instantias factas, ex pio annuali subsidio, ex indultu suae maiestatis sacratissimae, ab excelsa camera aulica mihi elapso anno benigne deputato, nihil prorsus pro hoc anno elargiri dignata sit, neque imposterum aliquid ex eodem pio subsidio deputato se dare velle, pro certo polliceat; sacer autem ordo Cisterciensis, obtenta ex benigna suae maiestatis gratia praedecarata abbatia, modo eo, ut praemissum est, non deerit, quin de mediis honeste ibidem subsistendi et iura sua defendendi paterne providere dignaretur. Tertio: quia, ut ipsimet contrapartes, compossessores bonorum eiusdem abbatis asserunt, universa bona eiusdem ab aliquo fisco regis suis praedecessoribus in quinque millibus florenorum, vel imperialium sunt oppignorata; ex quo capite, si ab aliquo legitime essent oppignorata, nec aliter bona eadem ad abbatiam praedecaratam reapplicari possent, quam per depositionem summae praespecificatae, idem sacer ordo non intermitteret, quin productis ab adversa parte, in excelsa bonorum neoaquisitorum commissione, et eductis legitimis suis litteralibus documentis, summam eandem pecuniariam,

ex indultu suae maiestatis sacratissimae, ipsis deponeret et eosdem exsolveret, uti etiam nonnulli eorum libenter portionem suam acceptarent et levarent. Quibus ex rationibus, apud excelsam cancellariam demisse supplico, dignetur humillima mea, suae maiestati sacratissimae intitulata, et coram excelsa cancellaria praesentata memorialia gratiosissime suae maiestati sacratissimae recommendare, et efficaciter apud eandem maiestatem sacratissimam promovere, ut post tantas misérias et afflictiones perpessas, tam multi magnarum expensarum labores, fatigia et inquietudines in gratiam recuperationis bonorum toties fatae abbatiae assumptae et perpessae, tandem aliquando bonum et fructuosum, desideratumque finem sortiri possint et valeant. Quam gratiam excelsae cancellariae precibus meis promereri non intermittam, excelsae cancellariae aulicae, hungaricae capellanus humillimus Andreas Zolnay, abbas Beatae Virginis Mariae de Paszto m. p.

Papirra írt másolatban: Zirczi apáts. levt., Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 54.

CCXV.

Wellehrád. 1698. február 15.

Zolnay András a wellehrádi apátnál a cziszterczy rendbe vételét kérelmezi; költségei födözésére kölcsönt kér tőle s biztatja, hogy a kellő helyen mozdítson meg minden követ a cziszterczy apátságoknak a rendbe kebelezése érdekében.

Reverendissime domine, domine Patrone, mihi gratiosissime, colendissime!

Quandoquidem sua maiestas sacratissima abbatiam Beatae Mariae Virginis de Paszto in Hungaria, dioecesis Agriensis, et in comitatu Hevesiensi existentem et habitam, ad sacrum ordinem Cisterciensem pertinentem, simul cum omnibus eiusdem abbatiae iuribus et bonis temporalibus, de iure et ab antiquo ad eandem spectantibus, mihi licet indigno, benigne sub ea conditione conferre dignata sit, ut ibidem resideam et rem orthodoxae fidei pro posse promoveam, bona item ab antiquo, ad eam pertinentia manuteneam, tuear et defendam: ob has causas, in quantum potui, ab annis octo strenue adlaboravi, eum in finem, ut praefatus sacer

ordo, una mecum, ex auctoritate apostolico-regia pacatioribus temporibus universis eiusdem abbatae iuribus perfrui et uti posset ac valeret, Deo ita de superis favente.

Quia vero potiora bona eiusdem abbatae, felicioribus temporibus florentissimae, per iniuriam temporum novercantium, post cladem Mohacsianam, interfecto ibidem rege Ludovico, collatore Joanne Zapolyio, Transylvaniae principe et exrege Hungariae, in manus saecularium haereticorum praeter omnis iuris viam, et absque iusto iuris titulo omni devoluta sunt, et ab iisdem apprehensa, et manu tenta usuataque sunt, et eadem e manibus et potestate eorum partium ob continua bella, partim vero propter diversa frivola adversariorum effugia, atque exceptiones, contradictionesque (így): ideo per patentia suae maiestatis sacratissimae mandata, noviter ad liquidanda iura sua super bonis eiusdem abbatae omnes malae fidei possessores Viennam, ad excelsam caesareo-regiam, ratione per arma suae maiestatis neo-aquisitorum bonorum commissionem, citati et evocati sunt pro die tertia mensis affuturi anni modo 1698. márcz. 3. currentis, sub amissione omnium iurium habitorem vel praetensorem; ubi et me adesse, et ibidem meritorie agere et respondere pernecesse est.

Cum autem virtus unita semper sit fortior, et aliunde similia magna et prospera intenta negotia, apud aulas principum, per assistentias selectorum patronorum provehi et desideratum sortiri effectum soleant: ob has causas vestram dominationem reverendissimam, veluti specialem a Deo mihi designatum patronum, pariter totum venerabilem huius celeberrimi loci ubique depraedicatum ab omnibus virtutibus conventum flexis poplitibus suppliciter requirendam et exorandam esse duxi. Dignetur mihi, infimo clienti, a primaeva aetate mea ad hunc sacrum ordinem aspiranti, praeprimis faciem suam hilarem ostendere, ac tandem ad preces meas indignas exaudiendas, sacris sublimis dignitatis suae pedibus humiliter subiectas aures bonitatis et paternitatis suae benigne inclinare: quatenus post peractum modernum iter meum, Vienna redeundo, in gremium sacri ordinis Cisterciensis acceptari, in hocce venerabili conventu inter confraternitatem charissimorum filiorum suorum, ego quoque minimus fratrum merear connumerari, ita ut, si tamen id fieri posset, et sic in Domino iudicare dignabuntur,

praemissis praemittendis, ex gratia sacri ordinis et praesentis venerabilis huius conventus indulto, cum certis reverendis patribus et fratribus pro sociis et coadiutoribus pro tunc assumendis, et post, aliis mediis augendis et adiungendis, in praefata abbatia de Paszto, ad maiorem Dei gloriam et Beatissimae Matris Virginis Mariae, necnon sancti Norberti, et Bernardi honorem, maiusque ordinis sacri augmentum, cum gratia divina et residere et praesidere possim ac valeam.

Dignetur etiam apud augustissimam aulam suae maiestatis sacratissimae per patronos tam ecclesiasticos et religiosos praelatos, quam saeculares, huic sacro ordini Cisterciensi devinctos et addictos, causas meas promovendas paterne recommendare vestra dominatio reverendissima. Quatenus sua maiestas sacratissima, ex innata sua clementia et amore, zeloquo et cultu erga Deum et Beatissimam Virginem Mariam semper prae se habito, ad mentem sacrorum canonum et decretorum divorum quondam Hungariae regum, signanter vero Ferdinandi primi et Matthiae, praedecessorum suorum felicitis recordationis, non tantum abbatiam meam, cuius bonorum specificationem iam ante in praedecarata commissione, Viennae, binis vicibus produxeram, cum aliis certis testimoniis et attestationibus authenticis, sed et universas abbatias ab olim in Hungaria sacro ordini fundatas, signanter vero inter illas abbatiam Beatae Mariae Virginis de Beel Trium Fontium, ad Agriam habitam, in comitatu Borsodiensi, quam de facto venerabile capitulum Agriense possidet, per benignas suae maiestatis sacratissimae collationales, saltem ad annum subsequentem cum pagis Ban Horvath, Upon, Mettse, Bota, Ostoros, Csokva, Apatfalva etc., una cum omnibus iuribus et proprietatibus, ab antiquo ad easdem pertinentibus, e manibus malae fidei possessorum eripere et ordini sacro in integrum restituere non dedignetur.

Ac tandem, quia quamdiu Viennae in instantiis morabor, ignoro, et procuratores ibidem conducere, novaque certa mandata compulsoria, citatoria et inhibitoria a sua sacratissima maiestate contra quosdam de necesse impetrare debeam, pro inquisitionibus et exquisitionibus certorum litteralium documentorum iurium abbatiae meae, apud nonnullos infallibiliter haberi scitorum et reperorum; praeterea etsi casu, quo praefata commissio Viennae cele-

branda suspenderetur, aut abrogaretur, ut saepe contingit, hoc tamen non obstante via iuris ordinaria, ad quam prius semel relegati sumus, bona et sufficientia habendo fundamenta, contra universos malae fidei possessores finaliter procedere interdum, ac consequenter praerequisitis sufficientibus expensis indigeam. Humillime vestram dominationem reverendissimam supplico, dignetur, etiam hac in parte, pro bono sacri ordinis, ex hoc emergendo certe pecuniario subsidio mihi concredito, sub onere infallibilis restitutionis et persolutionis iusti interesse, exinde proveniendi, paterno ex affectu succurrere. Quam gratiam reverendissimae dominationis vestrae precibus meis indignis et filialibus obsequiis meis promereri omnimode adnitar. Wellehradini, die decima quinta februarii, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo. Reverendissimae dominationis vestrae cliens, servus et capellanus humillimus Andreas Zolnay, abbas Beatae Mariae Virginis de Paszto Hungaria m. p.

1698. febr 15.

P. S. Super his omnibus demisse petitis benignam et consolatoriam reverendissimae dominationis vestrae praestolor resolutionem.

Papirra irt eredetije : Zirczi apáts. lev. Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 32.

CCXVI.

Wellehrád. 1698. február 17.

Bernát wellehrádi apát bizonyítja, hogy Zolnay András pásztói gubernátort a wellehrádi konvent újonczai közé fölveszi.

Lecturis salutem a Domino.

Quandoquidem exhibitor praesentium reverendissimus dominus Andreas Zolnay pater reverendus, abbas commendatarius monasterii Beatissimae Virginis Mariae de Paszto, dioecesis Agriensis, in Hungaria superiori, a me hic in meo monasterio pro antenominato de Paszto ad sacrum ordinem Cisterciensem reduciendo ad noviciatum subeundum susceptus est, ut in sibi concredito monasterio religionis ibi futuris praeesse possit; id ipsum propriae manus subscriptione testari volui praesentibus. Scriptum in monasterio meo Wellehradensi, decima septima februarii, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo. Frater Bernardus (L. S.) abbas Wellehradii. m. p.

1698. febr 17.

Papirra irt egyszerű másolatban : Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 33.

Dr. BEKEFI REMIG: A pásztói apátság története.

CCXVII.

Plass. 1698. február 24.

Trojer András plassi apát és vikárius megengedi Kasperek Bernát wellehrádi apátnak a rendi kolostorok visszaszerzését és újjászervezését Magyarországon.

Lecturis salutem in Domino.

Nos frater Andreas Trojer, monasterii Plassensis ordinis Cisterciensis abbas, per Bohemiam, Moraviam et utramque Lusatiam visitor et vicarius generalis, reverendissimo ac amplissimo domino Bernardo Kasperek, monasterii Wellehradensis abbati, confratri et filio carissimo, hisce licentiam damus, potestatem ac facultatem facimus; quatenus in regno Hungariae, per victoriosissimum imperatorem Leopoldum de tyrrannide turcica vindicato, monasteria ordinis nostri, maxime, quae in vicinia Moraviae situata fuisse dignoscuntur, recuperare, et cum recuperatis, aut eorum neo-abbatibus, servatis iuxta morem ordinis servandis, transigere possit et valeat. In cujus rei fidem, manu propria nos subscripsimus et sigillum vicariale apposuimus. Datum in monasterio Plassensi. Die vigesima quarta februarii. Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo. (L. S.) Frater Andreas abbas Plassensis vicarius generalis m. p.

1698. febr. 24.

Papirra irt eredetije: Zirczi apáts. lev. fasc. 1. nr. 35.

CCXVIII.

Bécs. 1698. márczius 3.

I. Lipót király, Zolnay András pásztói apát kérésére, meghagyja Lindvay Placid pannonhalmi szentmártoni apátnak, hogy a konventi levéltárban levő pásztói okiratokat adja ki Zolnay részére.

Leopoldus, Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex. Reverende nobis dilecte. Devota cum submissione exposuit maiestati nostrae fidelis aequae noster honorabilis Andreas Zolnay, abbas Beatae Mariae Virginis de Pásztó, sibi certo certius innotuisse, nonnullas litteras ac litteralia instrumenta, factum bonorum annotatae abba-

tiae de Paszto tangentes et concernentia, pacto quopiam ad conventum huncce Sancti Martini Sacri Montis Pannoniae devenisse, easque et illa ibidem, adeoque sub iurisdictione vestra etiamnum haerere ac reperiri. Quibus quidem litteris ac litteralibus instrumentis siquidem annotatus abbas, se ad praesens, pro iurium dictae abbatae suae tuitione, plurimum indigere, pari cum submissione exponeret; nobisque in eo, quatenus vobis eatenus modo infranotato benigne committere et mandare dignaremur, humillime supplicaret. Idcirco nos demissae eiusmodi ipsius Andreae Zolnay instantiae et supplicationi clementer annuere volentes, cum et alioquin universae litterae et litteralia quaelibet instrumenta, ubicunque et prae manibus quorumcunque existentia, partibus interessatis, ad mandata quorumvis ordinariorum regni iudicum, tanto eminencius nostra regia, per eos, quorum interest, extradari soleant, atque debeant vobis harum serie benigne simul ac firmiter praecipendo, committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus, universas praeattactas litteras et litteralia instrumenta, si quae factum bonorum et iurium dictae abbatae de Pászto tangentia et concernentia, in hocce conventu, adeoque sub iurisdictione vestra haerere comperirentur, diligenter perquiri et reinveniri facere, illasque et ea, in quantum videlicet vos et conventum huncce vestrum, bonaque et iura eiusdem in se non involverent, in specie in origine, in quantum vero vos et praemissa iura vestra concernere dignoscerentur, talia in authenticis paribus, sive extractibus, repetito Andreae Zolnay, aut homini eius, per eum ad id deputando, iurium memoratae abbatae Beatae Mariae Virginis de Pásztó pro tuitione et simul futuram ad cautelam necessariam, extradare et resignare nobis omnibus velitis et debeatis; benignam nostram mentem et voluntatem rite in eo executuri; prout nec secus facturi. Vobis in reliquo gratia nostra caesarea atque regia benigne proponendo manentes. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die tertia mensis martii. Anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo. Leopoldus m. p. Ladislaus Matyassovsky episcopus Nittriensis m. p. Joannes Domaniszky.

1698. márcz. 3.

Czime: Reverendo Placido Lindvay ordinis Sancti Benedicti Sacri Montis Pannoniae Archi-abbati etc. fidei nobis dilecto.

Papirra írva; viaszba nyomott pecséttel.

Eredetije a pannonthalmi szentmártoni főapátság magánlevéltárában. Capsa LXIII. T. t.

CCXIX.

Pásztó. 1698. márczius 28.

Zolnay András írja Fenessy György egri püspöknek, hogy két ciziszterczy rendtag érkezett vele Pásztóra az apátság megsejtlésére, mert már közeledik az idő, hogy a pásztói apátság a ciziszterczy rend kezére jut; s hogy ő maga is minél előbb a rendbe léphessen, peres ügyének gyors elintézését kéri.

Méltóságos Uram!

Alázatos köszöntésem után, hogy Nagyságod Christus Urunk dücsőséges feltámadása napját számos esztendőben, jobb egészségben s öröndetesebb időben szerencsésen és boldogul megérhesse és el is mulathassa, gyámoltalan hazánknak ebben való vigasztalásával, tiszta szívből kívánom Istentül.

1698. márcz. 22.

Ez elmúlt szombaton érkeztem haza Bécs tájáról két Cisterciensisbéli szerzetesekkel, kik azért jöttek most, hogy megsejtljék az helységeket, melyeket annak előtte bírtak, és annak utánra rövid idő múlva kegyelmes urunk Eö Felsége kegyelméből praetendált jószágokban és apátúrságokban belépjenek, a mint immár alkuban is indultanak eziránt Eö Felségével, az méltóságos cardinálisnak közben járása által.

Mivel pedig magamnak is az a szándékom régtől fogvást (a mint Nagyságodnál is tudva van), hogy azon szent szerzetben életemet végezzem olyan formán, hogy jövőendőben többekkel itten resideálhassak és egyszersmind azoknak praesideálhassak: és ezen szándékomat az méltóságos cardinális és az tekintetes magyar cancellaria által kegyelmes urunknak is Eö Felségének memorialisomban alázatosan benyújtottam. Egyedül csak ez tartóztatott meg az habitusnak föl vételétül, hogy még az elkezdett alkut Eö Felségével az szent szerzet végben nem vitte, és hogy azon kívül az én siralmas ügyem is végben nem ment mind eddig is, sok reménykedésem és alázatos instantiám után. Nem akarnám pedig örömet addig, meddig is vége nem lenne, azon szent szerzet (így) amplectálnom, ne mondassék az, hogy féltében cselekszem, az mocok úgy is holtig rajtam maradna.

Minek okáért az méltóságos cardinálisnak is beadtam panaszimat gravamenim és injuriáim végett. Reméllem, hogy méltóz-

tatott is eddig Eö Eminentíája írni Nagyságodnak. Azért végre is az Christusnak vére hullásáért és haláláért alázatosan kérem Nagyságodat, méltóztassék annak érdemeért, ki mai napon mindnyájunknak váltságáért méltóztatott maga tejére ártatlanul az keserves hálnak (így) sententiáját hallani, ugyan efficaciter megparancsolni vicarius uramnak Eö Nagyságának, hogy ne szánjon ennyire (mert talán szánakodásból pertraháltatik eddig ügyem) Eö Nagysága, hanem minden injuriáimat conplanálván, hova hamarébb méltóztassék az sententiát kimondani, ne kényszerítessem mind Eö Nagyságának, mind pedig magamnak több több nyughatatlanságokat szerzenem. Hiszem azt végezte vala Eö Nagysága, hogy az replicákat keziben adtam, hogy karácsonra mindeneket elvégez. Mely kegyelmes grátiáját Nagyságodnak holtigvaló alázatos imádságommal meghálálnom igyekezem. Isten sokáig tartsa és éltesse Nagyságodat friss jó egészségben. Datum in oppido Paszto, die Parasceve Domini, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo. ^{1698. márcz. 28.} Nagyságodnak alázatos szolgája, búban zabált káplánja Zolnay András pásztoi apátúr. m. p.

P. S. Noha jelen van az procurátorom, mind az által azon lések, hogy magami is két hét mulva jelen legyek Nagyságodnak udvarlására.

Czíme kívülről: Illustrissimo ac reverendissimo domino domino Georgio Fenesy episcopo Agriensi etc. Agriae vel Jaszoviae.

Zárlatán gyűrűpecséttel.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban a pásztoi iratok között.

CCXX.

Garam-Szent-Benedek. 1698. április 27.

A garamszentbenedeki konvent jelenti, hogy Pásztón, Nagy Márton királyi ember jelenlétében, megtartotta azon tanukihallgatást, melyet

1. Lipót király rendelt el Zolnay András kérelmére.

Nos conventus ecclesiae Sancti Benedicti de iuxta Gron damus pro memoria, per praesentes significantes, quibus expedit, universis: Quod nos litteras sacratissimi principis ac domini Leopoldi, Dei gratia etc. . . . domini, domini clementissimi, mandati compulsorias, pro parte et ad instantiam admodum reverendi domini Andreae

Zolnay, abbatis Beatae Mariae Virginis de Paszto, patenter, sub sigillo eiusdem maiestatis sacratissimae secreto ab infra in inferiori earumdem margine, confectas et emanatas, nobisque praeceptorie sonantes et directas, honore, humilitate et reverentia, quibus par est et decuit, receperimus in haec verba: Leopoldus Dei gratia etc. . . . fidelibus nostris honorabilibus conventui ecclesiae Sancti Benedicti de iuxta Gron salutem et gratiam. Expositum est maiestati nostrae nomine et in persona honorabilis Andreae Zolnay, abbatis Beatae Mariae Virginis de Paszto, qualiter idem exponens, in facto certorum quorundam negotiorum suorum, coram clarius recensendorum, fassionibus et attestationibus nonnullorum fidelium nostrorum reverendorum, honorabilium, spectabilium, magnificorum, egregiorum item et nobilium, sed et ignobilium, ac alterius cuiusvis status et honestae conditionis utriusque sexus, saecularis ac ecclesiasticae quoque dignitatis, quorumcunque dicti regni nostri Hungariae, signanter vero Hevesiensium comitatuum hominum, quibus videlicet ea manifeste constarent, ad praesens, pro iurium suorum tuitione, plurimum indigeret, essetque necessarius. Ac proinde idem exponens, medio nostri regii et vestri conventualis hominum, certam quandam pro sui parte attestationem, seu testium inquisitionem fieri et celebrari facere vellet, lege regni admittente. Cum autem veritatis confessio et fidedignorum testium testimonia nemini sint deneganda: pro eo fidelitati vestrae harum serie benigne praecipiendo committimus ac mandamus, quatenus acceptis praesentibus, vestrum mittatis hominem, vestro pro testimonio fidedignum, quo praesente, fidelis noster egregius et nobilis Michael Dúl, sive Franciscus Bene, sive Franciscus et Gabriel Jelenszky, sive Joannes Janosy, vel Martinus Nagy, siquidem Franciscus Petes, seu Joannes Csimá, sive Joannes Michalik, neve Georgius, aut Joannes Ficsói, aliis absentibus homo noster regius, per nos ad id specialiter transmissus, ad praefatos universos et singulos reverendos et honorabiles, spectabiles et magnificos, egregios item et nobiles, sed et ignobiles, alterius cuiuscunque status et honestae conditionis utriusque sexus, saecularis et ecclesiasticae quoque dignitatis, quorumcunque dicti regni nostri Hungariae, signanter vero Hevesiensium comitatuum homines, quos videlicet dictus exponens, vel eius nomine homo, sive procurator ipsius,

ad id per eundem legitime deputatus, duxerit nominandos, simul, vel divisim constitutos, personaliter accedendo, iisdemque sub onere solutionis sedecim marcarum gravis ponderis, in generali regni decreto superinde expresso super eos, si qui forsitan cum praesentibus requisiti testimonium veritatis perhibere recusarent, per eos, quorum interest, vigore praescripti generalis regni decreti immediate et irremissibiliter exigendarum, sui in praesentiam citatis et accersitis, ab iisdemque, a spiritualibus siquidem ad conscientiae eorundem puritatem, a saecularibus vero ad fidem eorundem Domino Deo debitam, fidelitatemque maiestati nostrae et sacro nostro diademati regio observandam, qualis ipsis de iis omnibus rebus et negotiis, de quibus videlicet nomine et in persona praefati exponentis interrogati fuerint, constiterit certitudo veritatis, suo modo sciat, inquirat, experiatur meram, plenam, atque omnimodam certitudinis veritatem. Et post haec super huiusmodi fassionibus et attestationibus, dictorumque testium inquirendorum nominibus, ac rescitae veritatis praemissorum serie, litteras vestras testimoniales, ad fidelem dictorum regii nostri et vestri conventualis hominum relationem, sub sigillo vestro conventuali usitato et authentico, memorato exponenti, iurium eiusdem futuram ad cautelam necessarias extradare modis omnibus debeatis et teneamini; communi suadente iustitia, secus non facturi. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die tertia mensis martii, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo. Leopoldus. (L. S.) Ladislaus Matyassovszky episcopus Nittriensis, Joannes Domaniszky. Unde nos praedeclaratis suae maiestatis sacratissimae legitimis commissionibus et mandatis, prout semper ac in omnibus tenemur, humillime obedire et satisfacere cupiendo, una cum praementionato egregio Martino Nagy, inter alios regios homines, in praeinsertis litteris compulsoriis nominatim conscriptos specificato, unum e medio nostri, honorabilem videlicet Michaellem Biely, presbyterum, socium et fratrem nostrum conventualem, ad infrascriptam testium inquisitionem suo modo, rite ac legitime peragendam, nobisque abinde fideliter referendam, nostro pro testimonio fidedignum duxeramus exmittendum. Qui tandem ad nos reversi, ambo nobis sub iuramento ipsorum, in generali regni decreto superinde expresso, pariformiter retulerunt in hunc modum: Quomodo praedeclaratus Martinus Nagy, homo regius, annotato testimonio nostro

1698. márcz. 8.

1898. ápril 21.

secum ubique praesente, et ad omnia diligenter attendente, die vigesima prima mensis aprilis anni modo labentis suprascripti, in et ad oppidum Pásztó sic dictum, inque comitatu Hevesiensi existens, habitum, ad praefatos scilicet reverendos, egregios et nobiles, sed et ignobiles, ac alterius cuiusvis status et honestae conditionis utriusque sexus, tam saecularis, quam etiam ecclesiasticae dignitatis homines, quos videlicet dictus dominus exponens, aut homo eiusdem, vel vero procurator per eundem ad id ordinatus duxisset nominandos, personaliter accedendo, eosdemque sub onere solutionis sedecim marcarum gravis ponderis, in generali regni decreto superinde expresso, si qui forsitan cum praesentibus requisiti testimonium veritatis perhibere recusarent, opera eorum, quorum interest, vigore praescripti generalis regni decreti immediate, irremissibiliter exigendarum, sui in praesentiam citasset, ac convocasset ac ab iisdem, a spiritualibus siquidem ad conscientiae eorum puritatem, a saecularibus vero ad fidem eorum Domino Deo debitam, fidelitatemque praelibato domino imperatori et regi nostro, sacroque eius regio diademati observandam, qualis ipsis, de iis omnibus rebus et negotiis, de quibus nimirum, nomine et in persona totiesfati exponentis fuissent interrogati, constitisset certitudo veritatis, suo modo scivisset, inquisivisset et expertus fuisset meram, plenam, atque omnimodam certitudinis veritatem, iuxta deutrum subsequens:

De eo utrum:

Primo. Mondja meg a tanu, ha valamikor látta-, hallotta-e, olvasta-e, vagy olvasni hallotta-e, hogy az nemes Heves vármegyében levő pásztói apátúrsághoz és klastromhoz hajdantul fogvást tartozandó jószágokrul és minden jussairul örökös vagy zálogos levelek voltak volna, vagy volnának az mostani vagy előbbeni világi nemes uraknál, hol, mikor, kitül vagy kinél? micsoda jószágokat, falukat, pusztákat, jussokat és jövedelmeket, miképen bírják vagy bírták az világiak azon jószágot és jussokat örökösen-e vagy zálogban? ha zálogban, mennyi summában? ha örökösen, melyik királynak vagy erdélyi fejedelemnek adományából? kicsodák bírják most? micsoda jószágok neveztetnek most pásztói jószágnak? kicsodák bírják azon jószágot? kit tud ezen dologban jó tanunak lenni?

Secundo. Tudja-e az tanu, hogy az ezerhatszázkilenczvenhar-^{1693. okt. 28.}madik esztendőben, Szent Simon és Judás apostolok napja előtt Mindszent havában, nemzetes Rot János uram Ő Kegyelme maga tulajdon indulatjából avagy az több pásztói földesuraknak egyezésekből, kegyelmes urunk Ő Fölsége egynéhány rendbéli tilalmazó és oltalmazó kegyelmes parancsolati ellen, az mostani pásztói apátúrnak, tisztelendő Zolnay András úrnak, az apáturság fundusán maga tulajdon buzavermét hatalmasan fölszaggatta volna és buzáját közel száz kilóig, fölmérette volna tilalmazás ellen, és azon buzát több földes compossessor világi urakkal fölosztotta volna és közönségesen meg is élték volna? hasonlóképen Káposztás nevű malmot hatalmasul fölverte volna, kerekeit, köveit és egyéb edényeit összetörte volna és vámbuzáját hatalmasul fölmérte és elvitte?

Tertio. Tudja-e, hallotta-e az tanu, hogy azon megnevezett Rot János úr Ő Kegyelme tavaly és az elmúlt egynéhány eszten-^{1697.}dőben, kegyelmes urunk Ő Fölsége kegyelmes parancsolati ellen, az Zagyván túl való, nemes Nógrádvármegyében levő pásztói határban hatalmasan az említett Pásztói apátúrnak esendő désmákat emberei által elvitette volna tilalom ellen és fegyveres kézzel apátúr úrnak szekereiről lehányatta volna és magának tulajdonította volna az több földesúrnak egyezéséből?

Quarto. Tudja-e az tanu, hogy említett Rot János úr Ő Kegyelme fenyegette volna magát említett apátúr úrt, embereit és jobbágyságait veréssel, öléssel vagy tömlöczczel (az szerént az több földesurak) désmák végett és egyéb jobbágyságbéli szolgálatok iránt, ha azokban engedelmeskednének az jobbágyságok említett apátúr úrnak, avagy pedig maga azon désmákat és szolgálásokat elvenné kegyelmes urunk Ő Fölsége adományából kegyelmes parancsolati szerént?

Quinto. Tudja-e, hogy nemzetes Vay Ábrahám uram Ő Kegyelme házastársával nemes Ibrahany Annával együtt azon kegyelmes urunk Ő Fölsége parancsolati ellen annyiszor említett apátúr úrnak emberét, Nagy Gergely nevű embert verette, csigáztatta volna Ajnácskőben és most is szüntelen fenyegetné? Hasonlóképen tudja-e, hogy nemzetes Fáy László uram az ezerhatszázkilenczvenharmadik esztendőben Szent András havában, Szent Már-^{1695. nov. 11.}

ton napjában, Kegyelmes urunk Ő Felsége kegyelmes parancsolati és oltalmazó levele ellen, éjszakának idején tolvaj módjára ötöd- vagy hatod magával Pásztó városában Endresz János nevű, apát-úrsághoz tartozandó jobbágynak házára ment volna fegyveres kézzel hatalmasan, és házát rája törvén, megfogta és fogatta volna, verette, verte, csigázta az ajnácskői tömlöczben megsarczoltatván ötöt?

1697. nov.

Sexto. Tudja-e, hogy az említett pásztói földesuraknak pásztói jobbágysági közönséges akarattal az elmúlt ezerhatszázkilenczvenhetedik esztendőben Szent András havában, mikor kegyelmes urunk Ő Felsége népe quártyában oszlott volna, boszúságból említett apátúrnak jobbágházait hatalmasan, hét vagy nyolcz házait egybetörték és rontották volna, oldalait kihányták volna, a szerint istálloít, arra végre, hogy Ő Felsége vitézi belé ne szállhassanak utazásokban; hasonlóképen az maga korcsmaházának falát és oldalát bevágták volna és az mellett sok boszuságokat és ellenkezéseket az apátúrságnak jussa ellen cselekedtek?

Primus itaque testis generosus dominus Gregorius Horváty, iuratus assessor comitatus Hevessiensis, annorum circiter quadraginta sex, sub iuramento inclito comitatui Hevessiensis praestito ad primum vallja, hogy néhai, Istenben üdvözült Vécsey Sándor uram Ő Nagysága bizonyos levelét ezen fátenssel közölte volna, melyben föl valának írva bizonyos méták (az mint emlékszik reá), mely méták distigáltak in deuto specificált clastromhoz tartozandó némely jószágot, nevezet szerint Garab nevű pusztát Pásztó nevű városa határául; vallja azt is, hogy azon fölül említett Vécsey Sándor uram Ő Nagysága ezen fatens úr előtt beszéllette volna (az mint jött eszébe), hogy valami apátúr, avagy prépost valamely király ellen pártot ütött volna és azért valami Vid nevű nemes embertől megfogattatott és királynak azon Vidtul praesentáltatott, mely cselekedeteért azon Vid azon jószággal az királytól megajándékoztatott. Hallotta azt is azon fölül említett néhai nagyságos úrtól, hogy az midőn arról az jószágról kérdés lett volna, mostani apátúr, Zolnay András uram, azt mondotta volna, hogy ha azon jószágtul el is kollenék esni, lévén az fiscus evictora, circiter (a mint reá emlékezhetik) ötezer forintig, avagy tallérig, azért kártul nem félne. Azon levelet pedig vallja az fatens, hogy

visszaküldte volna azon nagyságos úrnak Horvát Ferencz nevű bizonyos szolgája által; mostani földesurak pedig, úgy mint Vay Ábrahám, Melczer László, Bossány familia, Batik János özvegye, Deáky Erzsébet, Keczer familia, Fáy György özvegye, Klobusiczky úr örökösen bírják-e avagy zálogban, nem tudja, ezen pásztói jószágot; Rot János úr pedig Csorgály Ferencz részét bírja, mely részt annak előtte Fráter nevű familia Erdélyben lakos bírta, de miképen, nem tudja; Pásztói jószághoz pedig hallotta, hogy volna hozzája Csece, Tepke puszta nemes Nógrádvármegyében levők, úgy Hasznosban Hevesvármegyében levő portio is; de egészben-e vagy csak portio, nem tudja. Az midőn pedig ezen fatens zálogképen fölül nevezett nagyságos úr részit bírta Pásztón, avval együtt bírta csecei, tepkei, hasznosi portióját is. Az több tanu iránt regeálja magát azon levélre, a mely fölül említett személytől visszaküldetett toties említett nagyságos úrnak. Ad subsequencia deutri puncta examinatus non est.

Secundus testis egregius Stephanus Csány, iuratus assessor comitatus Hevessiensis, annorum circiter quinquaginta, sub iuramento, quo eidem comitatui adstrictus est, ad primum egyebet nem vall, hanem hogy Vécsey és Báthory familiák, a mint más öreg emberektől hallotta, volnának örökösök pásztói jószágban; de miképen, nem tudja. Pásztói jószághoz pedig ezen jószágokat tartozandókat vallja lenni: Hasznos nevű falut Hevesvármegyében, Csece nevű falut, mellette levő Almásy pusztát Nógrádvármegyében, Kóka nevű Szent-Lőrincz-Káta, Szent-Tamás-Káta, Szent-Márton-Káta nevű falukat, Pestvármegyében levőket tudja, hogy pásztói urak birták; hallotta, hogy ezen vármegyében Almás nevű faluban is volt azon uraknak részük. Jobb tanu iránt vallja Kada Andrást, Török Ferenczet, Kelemen Pált. De caetero ad illud punctum nihil. Ad secundum: Bizonyosan hallotta, értette némely mostani Pásztónak földesurak ispánjoktól, úgymint Kada András, Melczer László úr ispánjátul, Török Ferencztől Vay Ábrahám, Kelemen Páltul Deáky Erzsébet, meghagyott Batik János özvegyének ispánjuktól, hogy bizonyos vermet fölvégtak volna és az benne levő gabonát elhordván, az urak között elosztották volna; mely ispánjukat hallotta boszankodni azon is, hogy több vermeket is föl nem nyitottak. Ki indu-

latjából követték, azt nem tudja. Az malom iránt vallja, hogy hallotta, hogy pásztói földesuraknak személyei, úgymint fölülemeltett ispányok rajta menvén, azt elrontották volna. Az malomvám buzája iránt azt nem tudja. Ad tertium: Hallotta szájokból megnevezett ispánoknak, hogy úgy cselekedtek volna, a mint föl vagy on téve in deuto, a mint el is hiteti magával, hogy azt nem cselekedték maguk indulatjából, hanem földesurak parancsolatjából. Ad quartum: Hallotta ugyanazon ispánoktól, hogy mivelhogy in deuto specificált tisztelendő apátúr foglalja az jószágot, hogy csak rája kellenék támadni mind magára, mind embereire. Ad quintum in deuto specificált Nagy Gergely nevű ember iránt vallja, hogy arestáltatott ugyan azon úr atyjafiatul, úgymint Vay Ádám uramtul Ajnácskőben; de azért, a mint értette, hogy ispánja lévén, alkalmas jószágairul számot nem tudott adni és azért el is bujdosott Pásztóru, ez idáig is oda vagy on. Az Fáy László cselekedeti iránt vallja, hogy igenis tudja, hogy a mint mostani apátúr uram tartja apátúrsághoz levő fundusnak, rajta ment egynéhányad magával éjszaka és elvévén Endres Jánost téli időben mezteláb Tar nevű faluig ló mellett, onnét Ajnácskőben, az honnét bizonyos summa (így) pénzeken köllött megszabadulni. Ad sextum directe az egynéhány háznak elrontásáru, az mint akkor soknak akaratja volt is, hogy az korcsma házra is rámenjenek, de akkor el nem követték. De reliquo nihil.

Tertius testis providus Caspar Zeke, annorum circiter quinquaginta duo, incola et iuratus oppidi Pásztó, subditus spectabilis ac magnifici dómini Ladislai Bossány sub eo iuramento, quo praefato oppido est adstrictus, fatetur ad primum: Kitétszik az Pásztó városnak privilegiumos leveléből, hogy hajdan az helynek ura volt Tary Lőrincz; az mostani földesurakra, úgymint Bossány László, Merczel László, Vay Ábrahám, Vécsey Sándor, Deáky Erzsébet, Batik János úr meghagyatott özvegyére, Ő Nagyságokra és Ő Kegyelmségre miképen szállott, nem tudja. Pásztói jószághoz tartozandó helyeket vallja lenni: Csece egészben, Érsek-Jobbágyi Nógrádvármegyében, Tar Hevesben levő faluknak némely részét, Tepke, Csontfalva, Garáb Nógrádban, Szent-Jakab Hevesben levő pusztákat. De caetero ad idem punctum nihil. Ad secundum, uti secundus in ordine testis. Ad tertium similiter sicut idem. Ad

quartum nihil. Ad quintum directe hozzáadván, hogy hallotta volna, hogy annyira verette volna Vay Ábrahám in deuto specificált személyt, hogy annyira dagadtak volt az veréstől az lábai, hogy (tisztességesen szólván) az nadrágot lába szárárul le nem vethette másképen, hanem le kellett hasogatni. Fáy László uram cselekedeti iránt vallja directe, kinek az társaiban kettőt meg is ismert, úgymint Jó Géczy és Kerekgedy Péter nevű katonákat. Ad sextum: Ezen fatens maga is itten volt, az midőn más puszta házakat is kibontottak közönséges akarattal nem más végre, hanem hogy föl és alá járó hadak is pusztának ismerjék. Az korcsmaház iránt nihil fatetur.

Quartus testis egregius Joannes Hendlovay nemes személy, annorum circiter quinquaginta octo, sub iuramento ad primum vallja nihil. Ad secundum: Csécsei kilenczedbül in deuto veremben specificált buza lévén, az melyet apátúr oda töltetett vala, azért az pásztói földesurak közönséges akaratbúl meghagyták magok gondviselőinek, hogy azon buzát erővel is kiszedjék; a mint ki is szedvén, az urak közt elosztották. Malom iránt directe. Ad tertium directe hozzáadván, hogy nemcsak Rot János úr akaratja volt az, hanem az több földesurak akaratja is. Ad quartum nihil. Ad quintum: Endres János nevű jobbágy iránt tudja, hogy elvitte Fáy László úr Ajnácskőben eo sub praetextu, hogy jobbágya volna. De reliquo ad illud audita. Ad sextum: Otthon ezen fatens akkor nem lévén, nem tudja, ki akaratjából, mi okbúl az pásztiak rontván puszta házakat; hallotta azután, hogy elrontották az deutronban föltétezt punctum szerint egynéhány házat azon funduson is, a mely fundust mostani apátúr maga fundusának tartja.

Quintus testis providus Georgius Tót annorum circiter quadraginta Vay Ábrahám úr jobbágya, Pásztón lakozó, azon hite után, az melylyel azon városhoz köteles, ad primum vallja: Hajdani urát Pásztónak lenni Tary Lőrinczet; mostani urakra hogyan szállott, nem tudja. Azon pásztói jószághoz hallotta, hogy volna Csécse falu, Bárkányban része, Garáb, Tepke puszta Nógrádvármegyében, Almás, ha nem egészen is, de részben, Kóka Pestvármegyében, Apczon Hevesvármegyében részt azon jószághoz tartozandónak lenni hallotta; de caetero ad illud nihil. Ad secundum uti immediate praecedens, hozzáadván, hogy szemeivel látta, a midőn föl-

vervén in deutro specificált, malmot, kihozta volna az vállán, az mint eszében jött, Rot János úr Szakács János nevű embere az korongvasát. Ad tertium: Ibidem specificált dėsma felől vallja, hogy mivel azon helyről jövő dės mákat mind az mostani pásztói földesurak, mind pedig tisztelendő apátúr kívánták volna, egyfelől az gazdák, kiknek vetésük ottan vala, nem tudván, kinek köll dės máat adni belőle, másfelől félvén, hogy valami galibában ne essenek, kirakták azon dės mákat Zagyván túl olyan okbul, hogy az, ki hatalmassabb leszen, azé legyen; kié lett pedig azután, nem tudja. Ad quartum nihil. Ad quintum: Nagy Gergely elvitelérül tudja, hogy Ajnácskőben verték; hallotta Endres János elvitelét, hogy meztláb hóban vitette Fáy László úr Tar nevű faluig, annak feleségétül hallotta; és hogy fizetéséért Ajnácskőbül szabadult, tudja. Ad sextum: Vallja, hogy maga is itten volt akkor, az midőn pásztóiak megúnván az sok följjövő hadakat quartélyban, puszta házakat olyan okbul rontották el, hogy az szállók, kiknek puszta házban quartélyuk esett, gazdájuk nem lévén, azután az olyanra mentek, az kinek háza volt, és úgy több szállója szaporodott.

Sextus testis egregius Georgius Muslay, nemes személy, annorum circiter quinquaginta, hite után vallja ad primum nihil. Ad secundum: Verem iránt bizonyosan hallotta, úgy az malom felől is. Ad tertium: Vallja, hogy az midőn mostani tisztelendő apátúr szolgálai in deutro specificált helyről dės máat hoztak volna eleiben, ott állván Borbély András, mondotta azoknak: Apátúr én nekem a dės máat megengedte, azért ezen buzát vigyétek kertemben; az mint oda is vitték. Ad quartum nihil. Ad quintum directe. Ad sextum: Az házak elrontása iránt, hogy rontottak tudja; a mint az korcsma házra is rája menvén, az oldalát egynéhányszor megüttették.

Septimus testis providus Franciscus Török, annorum circiter triginta septem, Vay Ábrahám uram jobbágya hite után vallja ad primum: Hogy a midőn mostani tisztelendő Zolnay András pásztói apátúr Ő Főlségétül sokféle parancsolatokat extrahálván, magához olyan uttal akarván kapcsolni pásztói jószágot, ezen fatens gondviselője lévén felül említett Vay Ábrahám úrnak, mindenkor hivatalának tartozván eleget tenni, olykor lóhalálban is Ajnácskőbe ment ura atyjafiához, Vay Ádám uramhoz, kinek úgy néhai Vécsey

Sándor ur ő Nagyságának is ezeket értésére adván, akkor azon néhai Vécsey Sándor úr ő Nagysága eléhozta az pásztói jószágul való levelet, mondván, hijában fáradoz az apátúr; mely levelet ezen fatens egyszer szemeivel is látta. Pásztói jószághoz tartozandó jószágot, úgymint Csécsen, Bárkányban Nógrád vármegyében, Maczonkán, Apczon, Hasznoson Heves vármegyében, másképen, hogy ahhoz az jószághoz tartozandók volnának, nem tudja, hanem csak onnét, hogy azon helyekben pásztói jószágban parancsolna mindenkor Pásztón lakozó gondviselő. Az jobb tanu iránt vallotta Nagy Gergelyt, most Bujákban lakozó személyt. Ad secundum: Ezen fatens azon buzának elhozásában és az veremnek fölnyításában maga is az ura parancsolatjából, úgy mások is a maguk urainak akaratjából itten volt. Az fundus felől vallja, hogy pör alatt volt volna; és minthogy az apátúr Csécsérül hatalmasan elhordatta volna azon buzát, az mostani pásztói földesurak is hasonlóképen procedáltak. Az malom iránt directe, a hol jelen volt ezen fatens is. Ad tertium directe. Ad quartum nihil. Ad quintum: Nagy Gergely elvitele és verése, ajnácskőbeli árestom iránt directe. Az Endres János elviteliről és Ajnácskőből pénzen szabadulása felől jól tudja. Ad sextum: Az midőn pásztiai in deuto specificált házakat rontották volna, otthon nem volt, de látta hazajövet rontott házakat; midőn kérdezte volna, kicsoda bontotta volna azon házakat, megértette, hogy az pásztóiak közönséges akaratból.

Octavus testis providus Andreas Kada, annorum circiter quadraginta, subditus domini Ladislai Melczer, Pásztón lakozó, hite után vallja: Ad primum: Egyebet valami olyan levél felől nem tud, hanem azt, hogy hallotta volna valami levélnek lenni néhai Vécsey Sándor uramnál, Ő Nagyságánál, az mely után bírta az jószágot. Hallotta azt is, hogy mondotta volna említett néhai nagyságos úr, hogy soha sem félti ezen pásztói jószágot. Pásztói jószághoz tartozandó jószág iránt vallja, mint immediate praecedens hozzáadván Soós-Hartyánban Nógrád vármegyében levő portiót is, a kinek most egyik részét bírja felül említett Melczer László úr, más részét pediglen Mihalek János úr, az kinél zálogban vagyon bárkányi rész is. De reliquo ad primum nihil. Ad secundum: Veremből kiszedett búza iránt vallja, mint immediate praecedens;

Káposztás malomnak elrontása iránt directe. Ad tertium directe. Ad quartum nihil. Ad quintum: Nagy Gergely elviteléről Ajnácskőben jól tudja, honnét az pásztói tanácsnak interpositiójára szabadt. Tudja az Endres János Ajnácskőben szenvedését is. Ad sextum: A mint más pásztói földesurak fundusán levő pusztá házakat pásztóiak közönséges akarattal rontották el, úgy rontották az pásztói apát úr fundusán lévő házakat is. A korcsmaházrul semmit.

Nonus testis egregius Georgius Horvát, nemes személy, annorum circiter quinquaginta, hite után vallja, ad primum, ad secundum, ad tertium nihil. Ad quartum: Hallotta, hogy fenyegették volna apát úrnak szolgálait veréssel. Ad quintum: Ezen fatens in deuto specificált Nagy Gergelyt ajnácskőbeli áristombul maga kezességén hozta ki. Endres János elvitele iránt directe. Ad sextum, directe; az házak elrontása iránt, a mint mondotta is cselédjének, hogy ezen cselekedeteket pásztóiak megbánják valamikor akkor; korcsma háza iránt vallja, hogy nem hagyták elrontani.

Decimus testis providus Urbanus Jako, annorum circiter quadraginta, szabados, Pásztón lakozó, hite után ad primum egyebet nem vall, hanem az pásztói jószághoz tartozandó jószág iránt, úgymint nyolczadik tanu. Ad secundum: Az verembéli buzának kiszedésében jelen volt ezen fatens akkoriban Horvát Gergely és néhai Ola Gergely földesurai parancsolatjából jelen volt az malom iránt is. Ad tertium nihil. Ad quartum nihil. Ad quintum audita. Ad sextum: ut in ordine octavus testis.

Undecimus testis egregius Joannes Horvat, annorum circiter triginta, nemes személy, hite után vallja ad primum nihil. Ad secundum audita. Ad tertium nihil. Ad quartum: Hallotta pásztói cselédektől, hogy az pásztói földes uraknak cselédjei veréssel, sőt öléssel fenyegették az mostani apátúrnak cselédjeit. Ad quintum directe. Ad sextum: Az házak rontása iránt pásztóiak által vallja, sicut in ordine octavus testis.

Duodecimus testis egregius Franciscus Somoskőy, nemes személy, annorum circiter viginti duo, hite után vallja: Ad primum, secundum, tertium et quartum nihil. Ad quintum: Az Vay Ábrahám cselekedeti felől audita. Az Endres János elvitele felől tudja, hogy éjszakán fölvervén az házat, némely katonákkal együtt elvitetett Ajnácskőben; onnét az katonáknak nyargaló megfizetésével

és Fáy László úrnak borjas tehén s egy ló megadásával szabadult. Ad sextum: Az házak elrontása iránt vallja, a mint in ordine octavus testis.

Decimus tertius testis egregius Franciscus Csóry, annorum circiter quadraginta, servitor domini Joannis Rot, hite után vallja: Ad primum nihil. Ad secundum: Az mostani földesurak szájokból in deuto specificált gabonának kiszedését hallotta. Az Káposztásmalom rontásához itten volt az ura ispánjának parancsolatjából. Ad tertium audita. Ad quartum nihil. Ad quintum: Nagy Gergelyt hogy elvitték Ajnácskőben, tudja; de ki parancsolatjából, nem tudja. Fáy László úr Endressy Jánoson való cselekedetét tudja; de azt, hogy szabadulhatott onnét, nem tudja. Ad sextum deutri punctum nihil.

Decimus quartus testis strenuus Joannes Szakács, annorum circiter triginta sex, servitor eiusdem domini, hite után vallja ad primum: Pásztói jószághoz tartozandó jószág iránt sicut in ordine secundus testis. De caetero nihil. Ad secundum directe, jelen lévén maga is az mind a két helyen. Ad tertium: Désma elhozása iránt vallja, hogy aztat az gondviselők cselekedték. Ad quartum nihil. Ad quintum audita. Ad sextum similiter nihil fatetur.

Super quorum quidem testium fassionalibus et attestationibus praesentes litteras nostras attestatorias, ad fidelem dictorum regii et nostri conventualis hominum relationem, sub sigillo nostro conventuali usitato et authentico, memorato domino exponenti, iurium eiusdem futura pro cautela necessarias, extradandas duximus et concedendas, communi suadente iustitia. Datum ipsa dominica Cantate, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo. 1698. ápr. 27.
(L. S.) Lecta in conventu.

Papirra irt eredetije: Zirczi apáts. levél.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 51.

CCXXI.

Pásztó. 1698. május 6.

Zolnay András pásztói apát igéri, hogy Bakos Jánosnak a kölcsönzött 115 forintért mind a multra, mind a jövőre szólólag fog kamatot fizetni.

Quandoquidem praedeclaratus generosus dominus Joannes Bakos, ad aulicam suae maiestatis sacratissimae Hungaricam cancellariam iuratus notarius, a tam longo tempore anni Millesimi sex-

1693. okt. 24. centesimi nonagesimi tertii et die vigesima quarta octobris eiusdem ad hoc usque praesens tempus, fraterno ex affectu me patienter expectare dignatus sit pro dispositione et exolutione summae praemissae. Ob hoc me quoque ulterius etiam obligo ad iustum interesse resolvendum pro quolibet anno usque ad praesens et in futurum. In cuius maius robur has praesentes litteras propria manu subscriptione dedi. Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo, die sexta maii. Idem, qui supra. Andreas Zolnay abbas Beatae Mariae Virginis de Paszto. m. p.

1698. máj. 6.

Papirra irt egyszerű másolatban az egri érseki levéltárban, a pásztói iratok között.

CCXXII.

Bécs. 1698. május 22.

Kollonich Lipót biboros érsek képzeleti dolognak tekinti azt a tervet, hogy Zolnay András pásztói apát a ciszterci rendbe lép; miért is nem ajánlja a hozzájárulást.

Reverendissime Domine!

In datis reverendissimae dominationis vestrae die decimaquinta currentis lego phantasias illius abbatis, qui cupit fieri monachus. Cum autem monasterium sine medijs non desideret illum, nec ille fieri monachus, si non sit abbas futurus; sic nisi dividantur in intentione ista duo, per se dissolvitur propositio hominis, qui se et alios molestat, intendens forte per hoc mutare auram, non naturam et consuetudinem; ideoque minus audiendus. His de caetero me benevolentiae transcribens, maneo reverendissimae dominationis vestrae, Viennae, die vigesima secunda mensis maii, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo, addictissimus servus et parens Leopoldus cardinalis Kollonics.

1698. máj. 22.

Papirra irt egyszerű másolatban: Pásztói plébániai levéltár.

CCXXIII.

Bécs. 1698. augusztus 28.

I. Lipót király, Zolnay András kérelmére, a pásztói apátságot visszaadja a cziszterczy rendnek s megengedi, hogy Zolnai a cziszterczy rendbe lépése után is megtarthassa apátságát.

Nos Leopoldus etc. memoriae commendamus, quod posteaquam nos abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pásztó, in superioribus regni nostri Hungariae partibus, inque comitatu Hevessiensis existentem, situatam, olim ad sacrum religiosum Cisterciensem ordinem spectantem, verum per diversas temporum vicissitudines et continuorum bellorum, praelibatum regnum nostrum Hungariae ad execrandum iurati christiani nominis hostis turcae vicinitatem exagitantium, tempestates et revolutiones, ipso religioso ordine e regno exulante, ad manus ecclesiasticorum, clerique saecularis deventam, turbulentisque hisce durantis adhuc dum gravissimi belli turcici temporibus, praepotenti divini numinis auxilio, per assiduas etiam fidelis populi christiani et praecipue sacrorum religiosorum ordinum incessanter famulantium preces nobis conciliato, gloriosa et victricia arma nostra ad felicissimos totius nostri regni Hungariae, e iugo othomano erepti et in pristinae libertatis ac avitae religionis statum vindicati, progressus secundante et corroborante, una cum praefato comitatu Hevessiensis recuperatam, priorique suo iuri, seu postliminio restitutam, fidei nostro honorabili Andreae Zolnay, ob laudabilem ipsius in promovenda orthodoxa romano-catholica fide zelum, doctrinam item et eruditionem, aliasque eximias virtutes et qualitates, in anno adhuc Millesimo sexcentesimo nonagesimo iam praeterito, simul cum omnibus eiusdem abbatae iuribus et bonis temporalibus, ea sub expressa conditione, ut idem Andreas Zolnay ibidem residere, rem praementionatae orthodoxae fidei pro posse promovere, bonaque ab antiquo ad eandem spectantia manutenere, tueri ac defendere debeat, benigne contulissemus; idemque etiam abbas omnem quidem, quae fieri poterat, diligentiam adhibuisset, ut ad mentem praeviae benignae collationis nostra in eadem abbazia residendo, remque orthodoxae fidei rite promovendo universa quoque eiusdem abbatae iura et bona, quae alias, per

1690.

iniuriam temporum in manus saecularium et praecipua ex parte haereticorum devoluta, perpetuae abalienationis periculo subesse dignoscerentur, e manibus et potestate eorundem eripere, et pleno iure praedeclaratae abbatae restitui curare potuisset; hactenus tamen tum ob varias potentiorum adversariorum resistentias, tum etiam ob defectus mediorum desideratum intentionis suae scopum pertingere non valens, tandem sacro humili ad maiestatem nostram recurso nos in eo submisissime interpellasset, quatenus, autoritate nostra apostolico-regia, praerepetitam abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pasztó memorato sacro Cisterciensium ordini, iure postliminii, restituere et reincorporare, ipsi vero hoc in passu, ut manutentis interea, quoadusque vixerit, eiusdem abbatae iuribus praerecensitum sacrum Cisterciensem ingredi, habitum eiusdem in monasterio Vellehradiensi marchionatus nostri Moraviae assumere absolutoque in praefato monasterio novitiatu, ad quem iam etiam ibidem suo modo susceptus esset, alios quoque ex eodem monasterio in virtutibus bene fundatos religiosos, cum consensu superiorum eiusdem sacri ordinis introducere, deinde temporis successu formali ibidem erecto et, opitulante Dei auxilio, stabilito monasterio, utriusque, germanicae et hungaricae nationis patriae filios suscipere et iisdem regulariter praeesse possit, clementer indulgere et concedere, nostrumque eatenus regium consensum praebere dignaremur. Nos igitur, cum ad demissam praefati abbatis Andreae Zolnay supplicationem nostrae propterea factam maiestati, tum etiam pro solita nostra in Deum pietate et assiduo in universis iis, quae ad maiorem cultus divini, promotionem fidei orthodoxae romano-catholicae propagationes, sacrorumque religiosorum ordinum, (quorum piis ad superos fuis et fundendis precibus ac suffragiis non postremam felicium progressuum nostrorum bellicorum partem tribuimus et propria quoque experientia nostra non immerito adscribimus), incrementum conferre, et quidpiam momenti tribuere possunt, magis magisque ampliandis, dilatandis ac stabilendis zelo, fervore ac studio, peculiarique etiam nostro caesareo-regio, quo erga devotum, nobisque gratum et de ecclesia Dei benemeritum, ac priscis temporibus in praerepetito quoque regno nostro Hungariae florentissimum Cisterciensium ordinem ducimur affectu, habita simul benignissima ad complures dicti regni nostri

Hungariae leges et decreta, praesertim sub sacratissimo olim principe, praedecessoreque nostro desideratissimae reminiscentiae, imperatore et rege Hungariae, Ferdinando Primo in anno Millesimo quingentesimo sexagesimo dudum evoluta condita, expresso edicto^{1560.} modofati imperatoris et regis templorum, monasteriorum, praepositarum et abbatiarum, bonorumque talium religionum et ordinum, qui e regni discedere coacti fuissent, iure postliminii iisdem fiendam restitutionem, innuentia et praescribentia, reflexione: praerecensitis humillimis ipsius Andreae Zolnay, abbatis Pasztóiensis, postulatis clementer annuentes, benignumque nostrum consensum tum in eo, ut idem iura ipsius abbatae Beatae Mariae Virginis de Pasztó uti nunc, etiam deinceps post suum in praerepetitum sacrum Cisterciensium ordinem ingressum, absolutumque novitiatum manutene-
re, aliosque, ex supratacto monasterio Vellehradiensi, in virtutibus bene fundatos religiosos cum consensu superiorum eiusdem ordinis introducere, tum ut successivis temporibus, formali eadem in abbacia erecto et auxiliantibus superis stabilito monasterio, utriusque Germaniae et Hungariae nationis patriae filios suscipere et iisdem regulariter praeesse valeat; praebentes saepe fatam abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pasztó, veluti antiquitus pro praefato sacro ordine Cisterciensi, uti id ex articulis et decretis synodi Pazmanianae clarum evaderet, pie fundatam, una cum cunctis eiusdem abbatae antiquis iuribus et immunitatibus, oppidis, item villis et possessionibus, aliisque quibusvis pertinentiis et bonis temporalibus universis, quovis nominis vocabulo vocitatis ad abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, cumque plenaria universorum bonorum et appertinentiarum, ad eandem abbatiam spectantium, et prae manibus quorumcunque existentium reuisionis et redemptionis, ipsique abbatae reapplicationis facultate, nec non etiam omnibus honoribus, libertatibus, praerogativis, proventibus, obventionibus et emolumentis, de regiae nostrae potestatis plenitudine et gratia speciali, autoritateque iuris patronatus nostri regii, quod generaliter in conferendis et consequenter etiam restituendis et reincorporandis omnibus ecclesiis ac beneficiis antelati regni nostri Hungariae, Partiumque eidem subiectarum ad instar divorum quondam Hungariae regum, praedecessorum nostrorum gloriosissimae reminiscentiae, habere et exercere

dignoscimur, antelato sacro ordini Cisterciensi iure postliminii, dandam, conferendam, restituendamque, et pleno iure reincorporandam et reapplicandam esse duximus; ita nihilominus et ea cum conditione, ut idem sacer ordo bona eiusdem abbatae, quae distracta essent, et defacto prae manibus saecularium existerent, pro sua possibilitate recuperare, cultum divinum iuxta sacra eiusdem ordinis instituta in eadem abbazia, pro aedificatione populi et fidei orthodoxae incremento, per religiosos eorum collocandos zelose et cum fructu ac lucro animarum promovere, et universa munia secundum functionem eiusdem abbatae diligenter praestari atque exequi facere studeat, et ubi in casu mortis moderni suprafati abbatis Andreae Zolnay alia idonea persona in abbatem de more ipsius religionis electa fuerit, talem et futuros etiam quosunque suo modo eligendos abbates nobis et successoribus nostris legitimis, Hungariae regibus, pro obtinendis benignis confirmatoriis litteris et investitura per cameram nostram Hungaricam fienda, semper praesentare debeat et teneatur. Prouti annuimus, consensum nostrum regium praebemus, damus, conferimus, restituimus, reincorporamus et reapplicamus, iure perpetuo et irrevocabiliter possidendam, salvo iure alieno, potissimum vero ecclesiarum Dei. Harum nostrarum secreto maiori sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communitarum, vigore et testimonio litterarum mediante. Datum per manus fidelis nostri nobis dilecti, reverendi Ladislai Mattyasovsky, episcopi Nittriensis, etc. . . . in civitate nostra Vienna, Austriae. Die vigesima octava mensis augusti. Anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo. Regnorum nostrorum romani quadragesimo primo, Hungariae et reliquorum quadragesimo quarto, Bohemiae vero anno quadragesimo secundo. Leopoldus. m. p. Ladislaus Mattyasovszky episcopus Nittriensis. Joannes Domaniszky m. p.

1698. aug. 28.

Papirra írt hiteles másolatban: Zirczi apátsági levéltár. II. 911. sz. 13-ik okirat. — U. ott: Act. abb. Paszt. fasc. 1. nr. 44.

CCXXIV.

Bécs. 1698. augusztus 28.

1. Lipót király a magyar királyi kamarának megparancsolja, hogy a cisztertői rendet a pásztói apátságba vezesse és iktattassa be.

Leopoldus, Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque etc. rex. Spectabiles ac magnifici, magnifici item et egregii fideles nobis dilecti. Quoniam nos abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pásztó, in superioribus regni nostri Hungariae partibus, inque comitatu Hevessiensi existentem, situatam, olim ad sacrum religiosum Cisterciensem ordinem spectantem, verum per diversas temporum vicissitudines et continuorum bellorum, praelibatum regnum nostrum Hungariae, ob execrandam iurati christiani nominis hostis turcae vicinitatem, exagitantium, tempestates et revolutiones, ipso religioso ordine e regno exulante, ad manus ecclesiasticorum, clerique saecularis deventam, turbulentisque hisce durantis adhucdum gravissimi belli turcici temporibus, praepotenti divini Numinis auxilio, per assiduas etiam fidelis populi christiani et praecipue sacrorum religiosorum ordinum Deo incessanter famulantium preces nobis conciliato, gloriosa et victricia arma nostra ad felicissimos totius regni nostri Hungariae, e iugo ottonico erepti et in pristinae libertatis ac avitae religionis statum vindicati, progressus, secundante et corroborante una cum praefato comitatu Hevessiensi recuperata, priorique suo iuri, ceu postliminio restitutam, fideli nostro honorabili Andreae Zolnay, ob laudabilem ipsius in promovenda orthodoxa romano-catholica fide zelum, doctrinam item et eruditionem, aliasque eximias virtutes et qualitates, in anno adhuc Millesimo sexcentesimo nonagesimo iam praeterito, simul cum omnibus eiusdem abbatiae iuribus et bonis temporalibus, benigne collatam, per eundemque actu etiam legitime possessam, veluti antiquitus pro praefato sacro ordine Cisterciensi pie fundatam, una cum cunctis eiusdem abbatiae antiquis iuribus et immunitatibus, oppidis, item villis et possessionibus, aliisque quibusvis pertinentiis et bonis temporalibus universis, quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem abbatiam de iure et ab

antiquo spectantibus et pertinere debentibus, nec non omnibus etiam honoribus, libertatibus, praerogativis, proventibus, obventionibus et emolumentis, de regia nostrae potestatis plenitudine et gratia speciali, autoritateque iuris patronatus nostri regii, quod generaliter in conferendis et consequenter etiam in restituendis et reincorporandis omnibus ecclesiis ac beneficiis antelati regni nostri Hungariae, Partiumque eidem subiectarum, ad instar divorum quondam Hungariae regum, praedecessorum nostrorum gloriosissimae reminiscendae, habere et exercere dignoscimur, antelato sacro ordini Cisterciensi, monasterio quippe Vellehradiensi, in marchionatu nostro Moraviae existenti, iure postliminii, mediantibus aliis benignis litteris nostris collationalibus superinde emanatis, certis rationalibus de causis modisque, formis et conditionibus in iisdem fusius contentis et expressis dederimus, donaverimus, contulerimus, restituerimusque et pleno iure reincorporaverimus, ac reapplicaverimus, velimusque eundem sacrum ordinem Cisterciensem in dominium dictae abbatiae Beatae Mariae Virginis de Pásztó, bonorumque universorum et pertinentiarum eiusdem, medio idoneae per vos ad id delegandae personae, legitime introduci et installari, eandemque, eadem et easdem eidem tradi et assignari facere: ideo vobis harum serie benigne, simul ac firmiter committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus, introductionem et installationem praemissam, medio idoneae per vos ad id delegandae personae, rite peragi, dictamque abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pásztó, in supratacto comitatu Hevessiensi existentem, veluti per nos praefato sacro ordini Cisterciensi, iure postliminii benigne collatam, restitutam, reincorporatam et reapplicatam, eidem simul cum universis iuribus, bonisque temporalibus, iure perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tradi et assignari facere velitis ac noveritis, secus nullatenus facturi. Executuri in eo benignam et omnimodam nostram voluntatem. Vobis in reliquo gratia nostra caesarea atque regia benigne propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die vigesima octava mensis augusti, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo. (L. S.) Leopoldus. Ladislaus Matyasovszky episcopus Nitriensis. Joannes Domaniszky.

Praesentem copiam ex suo vero et genuino originali desumptam, eidemque in omnibus punctis, clausulis et articulis conformem

esse, in fidem subscriptus testor. Posonii, vigesima octava novembris, anno Domini Millesimo septingentesimo septuagesimo. Benedictus Szendrey consiliarius et regii cameralis archivi director. 1770. nov. 28.

Papirra írt hiteles másolatban: Zirczi apáts. levéltár, Act. abb. Paszto. fasc. I. nr. 45.

CCXXV.

Gyöngyös. 1698. november 6.

Heves- és Külső-Szolnok-vármegye gyűlésén, Gyöngyösön, Országgh Pál és Peres Ferencz előadják, hogy Zolnay András bizonyos telket apáti lakásának udvarául foglalt el, de a pásztói birtokosok ez ellen tiltakoztak.

Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo, die sexta mensis novembris, sub generali congregatione simul et sede restauratoria horum comitatum Heves et Exterioris Szolnok unitorum in oppido Gyöngyös celebrata, egregius Paulus Országgh et Franciscus Peres, qua iudex nobilium et iuratus assessor, antehac sub iuramento ipsorum in generali regni decreto superinde emanato conformiter retulerunt hunc in modum: Qualiter reverendissimi domini Andreae Zolnaj, abbatis Beatae Mariae Virginis de Paszto provisor, Michael Polya, certos quosdam fundos praenominatis dominis conscriptoribus, ab inclita universitate exmissis, in praeattacto oppido Paszto, die ultima mensis octobris proxime praeterito, non specificasset, neque specificare, quorumnam videlicet antea fundi iidem fuerint, voluisset, eo quod eosdem praeattactus dominus abbas eosdem (így) pro area claustris seu residentiae suae occupasset. Cui quidem non specificationi uti et violentae occupationi tum praedictorum, tum et reliquorum in eadem possessione Paszto fundorum relictam condamnati Georgii Fay, Franciscus item Török, provisor egregii Adami Vay, tam suo, quam et reliquorum ibidem compossessorum dominorum terrestrium nominibus generalem interposuerunt protestationem petentes testimoniales relatione praevia elargiri. Datum etc. 1698. nov. 6.

1698. okt. 31.

Hiteles másolatban: Zirczi apátsági levéltár, Act. Abbatiae Paszt. fasc. 4. nr. 1. 9—10. l.

CCXXVI.

Pásztó. 1699.

A pásztóiak kéri I. Lipót királyt, hogy a régi magyar királyoktól nyert, Zsigmond, I. Ulászló és Hunyady Mátyás király által megerősített szabadságleveleiket újból erősítse meg.

Sacratissima caesarea, regiaque maiestas, domine, domine naturaliter clementissime. Qualesnam a sapientissimis quondam regni Hungariae regibus, praedecessoribus nostris libertates, libertatumque praerogativae clementer sint elargitae, eademque a Wladislao, Matthia, Sigismundo, gloriosae memoriae olim regni Hungariae regibus, benigne fuere confirmatae, ex ipsismet earundem originalibus vestra maiestas sacratissima benigne dignabitur perspicere. Quae a multis annis, inter tot bellorum tempestates semper latitabant in obscuris. Quibus iam, miserante divina gratia, rehabilitis, venimus ad solium maiestatis vestrae sacratissimae, de genu supplicantes: quatenus nos indignos subditos suos sub umbram suae clementiae ac innatae benignitatis suscipere gratiose dignetur; antiquasque libertates nostras non tantum gratas, ratas, acceptasque habere et confirmare, verum etiam contra universos eorundem privilegiorum impetitores, turbatores et contradictores nos in benignam suam protectionem vestra maiestas sacratissima clementissime assumere dignetur. Quam vestrae maiestatis sacratissimae gratiam et clementiam nos et posterī perpetuae fidelitatis subiectionibus reservare modis omnibus studebimus. Benignam vestrae maiestatis sacratissimae praestolaturi gratiam, permanemus eiusdem maiestatis vestrae sacratissimae, anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono, fideles, perpetui subditi oppidani Paszthovienses.

1699.

Papirra írt másolatban: Zirczi apáts. lev., Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 61.

CCXXVII.

Pozsony. 1699. márczius 18.

A pozsonyi kamara meghagyja Kecskeméty Pál széchenyi harminczadosnak, hogy a cziszterczy rendet a pásztói apátságba iktassa be.

Egregie domine, amice nobis honorande. Salutem et omne bonum. Ex. benigne suae sacratissimae maiestatis, domini domini

nostri clementissimi, per expeditionem inclytæ cancellariæ Hungaricæ aulicæ ad hanc pariter Hungaricam regiam cameram emanata, hisceque copialiter adiecta resolutione uberius intellecturi estis, qualiter altefata sua maiestas sacratissima abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pászto, in superioribus regni huius Hungariæ partibus existentem, situatam, olim ad sacrum religiosum Cisterciensium ordinem spectantem, verum per diversas temporum vicissitudines et continuorum bellorum prædictum hocce regnum ob execrandam iurati christiani nominis hostis turcæ vicinitatem, exagitantium tempestates et revolutiones, ipso religioso ordine e regno hocce exulante, ad manus ecclesiasticorum clerique saecularis deventam, turbulentisque gravissimi belli turcici hisce temporibus præpotenti divini nominis auxilio, per assiduas etiam fidelis populi christiani et præcipue sacrorum religiosorum ordinum, Deo incessanter famulantium, preces nobis conciliato, gloriosa et victricia altefatae suae maiestatis sacratissimæ arma ad felicissimos totius huius regni statum vindicati processus secundante et corroborante, una cum præfato comitatu Hevessienti recuperatam, priorique suo iuri, ceu postlimini restitutam, reverendissimo domino Andreae Zolnay, ob laudabilem ipsius in promovenda orthodoxa romano-catholica fide zelum doctrinamque et eruditionem aliasque eximias virtutes et qualitates, in anno adhuc Millesimo sexcentesimo nonagesimo iam præterito, simul cum omnibus eiusdem abbatiae iuribus et bonis temporalibus benigne collatam, per eundemque actu etiam possessam, veluti antiquitus pro præfato ordine Cisterciensi pie fundatam, una cum cunctis dictæ abbatiae iuribus antiquis et immunitatibus, oppidis, item villis et possessionibus, aliisque quibusvis pertinentiis et bonis temporalibus universis, quovis nominis vocabulo vocitatis et ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, nec non etiam omnibus honoribus, libertatibus, prærogativis, proventibus, obventionibus, et emolumentis, de regiae suae potestatis plenitudine et gratia speciali, autoritateque iuris sui patronatus, quod generaliter in conferendis et consequenter etiam restituendis et reincorporandis omnibus ecclesiis et beneficiis regni huius, partiumque eidem subiectarum, ad instar divorum quondam Hungariæ regum, habere et exercere dignoscitur, antelato sacro ordini Cisterciensi, mona-

1690.

sterio quippe Vellehradiensi, in marchionatu Moraviae existenti, iure postliminii, mediantibus aliis benignis suis litteris collationalibus superinde emanatis, certis rationabilibus de causis, modisque, formis et conditionibus in iisdem fusius contentis et expressis, dederit, donaverit et contulerit, restitueritque et pleno iure reincorporaverit ac repplicaverit; velitque eundem ordinem Cisterciensem in dominium praefatae abbatae Beatae Mariae Virginis de Paszto, bonorumque universorum et pertinentiarum eiusdem, medio idoneae per hanc cameram ad id delegandae personae, legitime introduci et installari, eandemque, eadem et easdem eidem tradi et assignari facere. Huius proinde introductionis et installationis provinciam hisce vobis delegamus, iuxtaque iniungimus, quatenus antelatum abbatiam Beatae Mariae Virginis de Paszto, in supractato comitatu Hevesiensi existentem, veluti per summe nominatam suam maiestatem saepius fato sacro ordini Cisterciensi iure postliminii benigne collatam, restitutam, reincorporatam et reapplicatam, in praesentia nonnullorum tam ecclesiastici, quam saecularis status, conditionis et dignitatis, quos nimirum ad manum habere poteritis, eidem simul cum universis iuribus, praerogativis, bonisque temporalibus, ita tamen, ut in his de camerarum stylo ius acquisticum, ad commissionem Viennae institutam, ad beneplacitum, vel ulteriorem praefatae suae maiestatis dispositionem illaesum permaneat, iure perpetuo et irrevocabiler possidendam tradatis et assignetis, hancque vobis concreditam provinciam ad expensas installandae partis peragatis et qualiter peregeritis, relationem vestram scripto comprehensam camerae huic submittere haud intermittatis. In reliquo feliciter valebitis, Posonii, die decima octava martii anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono. Sacrae caesareae, regiaeque maiestatis camerae Hungaricae praeses, director et consiliarius.

1699. márcz. 18.

Hátára ez van írva: Egregio domino Paulo Kecskemety, sacrae caesareae regiaeque maiestatis filialistae Szecheniensi etc. amico nobis honorando.

Papirra írt eredetije: Zirczi apáts. levélt.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 54.

CCXXVIII.

Pásztó. 1699. ápril 28.

Kecskeméthy Pál szécsenyi harminczados jelenti, hogy a cziszterczy rendet a pásztói apátságba bevezette és beiktatta.

Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono die vigesima octava mensis aprilis, secundum continentias benignorum suae sacratissimae caesareae regiae maiestatis mandatorum et litterarum donationalium collationaliumque harum, sacro Cisterciensium ordini benigne ab eadem sua maiestate sacratissima concessarum, median-1699. ápr. 28tibus reverendissimo domino Andrea Zolnay abbate Beatae Mariae Virginis de Pasztho, venerabili item in Christo patre Floriano Nezorin venerabilis monasterii Wellehradensis priore, et reverendo in Christo patre Wenceslao Majetinszky, eiusdem sacri ordinis Cisterciensis professis religiosis, ad hoc deputatis plenipotentariis, in facie loci, ex mandato et delegata ab inclyta camera Poseniensi potestate, memoratum sacrum ordinem Cisterciensem rite et solenniter installavi et introduxi; praesentibus admodum reverendis dominis Martino Terrenyey plebano Paszthoiensi, Tobia Ujfalusy Ecsekiensi, Gabriele Rakoczy Tariensi, Georgio Töröcsik Szőlősiensi plebanis; egregiis item Georgio Horvát, Georgio Muslay, Joanne Endrész iudice Paszthoiensi, Andrea Vallus, Stephano Nagy, iuratis praedicti oppidi Paszthoiensis, et aliis quam plurimis ad id specialiter convocatis, Paulus Kecskeméthy tricesimae Szecseniensis exactor. (L. S.)

Papirra írt eredetije: Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 57.

CCXXIX.

Lelesz. 1699. május 10.

Berkovics Ágoston váradi püspök jelenti, hogy Ibrányi Anna nevében Tóth János tiltakozott a cziszterczy rend beiktatása ellen Pásztó város, Tepke és Muzsla puszták birtokába.

Nos Augustinus Berkovics, episcopus Varadiensis etc. . . . Quod egregius Joannes Tóth, servitor nobilis dominae Annae Ibrany, coram nobis personaliter constitutus, nomine et in persona modo

effatae dominae suae haeredumquae et consanguineorum eiusdem nominibus et in personis, per modum solemnis contradictionis detexerit hunc in modum: Qualiter praelibata domina, principalis sua, ex relatione nonnullorum benevolorum revera percepisset, quod
1699. ápr. 28. in anno currenti, Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono, die vero vigesima octava aprilis, vigore certarum, uti cordi par est, donationalium sacer ordo Cisterciensium in oppido Paszto et Tepke ac Musla, sic vocatis praediis, certam pro sui parte peragi fecisset, imo nefors ad praesens usque peregisset statutionem, damno et praeiudicio eiusdem protestantis et cointeressatorum suorum non sine gravibus et manifestis. Idcirco memorata domina Anna Ibrany protestans, suo et quorum supra nominibus, medio praeattacti Joannis Tóth servitoris, ut praefertur, sui, praementionatae statutioni, si et in quantum iuribus suis praeiudicare videretur, solemniter protestando contradicit, renunciat et reclamatur coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum ipsa dominica
1699. máj. 10. Jubilate. Anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono.

Leleszi országos levéltár: Protocol. 109. fcl. 28—29.

CCXXX.

Pásztó. 1699. július 3.

Szalay Pál, kárterítés czímén, Zolnay András pásztói apátnak kétszáz rajnai forint lefizetését igéri.

Én alább megírt praesentibus recognoscálom, hogy minemű
1699. júl. 2. violentiákat tettem s tettem volt, ipsa die Visitationis Beatae Mariae Virginis anno modo currente infrascripto, tekintetes és tiszteletes pásztói apátúr, Zolnay András úrnak és embereinek magatulajdon fundussán, azok fölött ő kegyelmével, becsületes főrendek cooperatiójával és interpositiójokra, amicabilis compositiót ineálván, maradtam adós ő kegyelmének kétszáz rhénusi forintokkal, id est rhenensibus florenis ducentis; melyeket, mivel in instanti le nem tettem, hagytam ő kegyelme kezénél két paripámat hac sub conditione: hogy, ha a jövő hétfőig felül említett inclusive summa pénzt meg nem küldöm, lehessen szabad ő kegyelmének, valakinek lehet és akarja, eladni; melyről adtam ezen recognitionális (így), ezen coramisálando emberséges emberek előtt irrevoc-

cabilliter. Datum Paszto, die tertia iulii anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono. Szalay Pál (L. S.). Coram me Francisco Malik, sacrae caesareae regiaeque maiestatis inclytae tabulae iudiciariae iurato notario, (L. S.) et per me correcta. Coram me Paulo Ország inclytorum comitatum Heves et Exterioris Szolnok unitorum substituto vice-comite (L. S.) Coram me Ladislao Melczer. (L. S.) Coram me Paulo Devay inclyti comitatus Hevesiensis perceptore. (L. S.)

Papirra irt eredetije : Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 58.

CCXXXI.

Gyöngyös. 1699. július 6.

Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén, Szalay Pál Zolnay András pásztói apát ellen hatalmaskodás czímmén emel vádat; ez pedig tiltakozik a vádakkal szemben.

Nos universitas dominorum praelatorum, baronum, magnatum et nobilium, comitatum Heves et Exterioris Szolnok unitorum damus pro memoria: Quod cum nos feria tertia secunda proxima post festum Visitationis Beatae Mariae Virginis, die nimirum sexta mensis iulii anni modo labentis infrascripti, hic in oppido Gyöngyös, comitatu praefato Hevesiensi, loco nimirum ac termino celebrationis generalis congregationis nostrae alias consueto, pro pertractandis, concludendisque certis quibusdam, iisque perarduis praelibatae inclytae universitatis nostrae rebus atque negotiis, una cum generoso domino Joanne Almássy vice-comite nostro, iudice nobilium, aliisque quamplurimis mentionatorum comitatum nostrorum unitorum iuratis assessoribus atque nobilibus, frequenti numero fuisset congregati atque ad invicem constituti: eotunc egregius Paulus Szalay, per se, pro se per formam solennis protestationis, contradictionis simul et revocationis, coram nobis comparendo, detexerat eo modo: Quod posteaquam praenominatus protestans, una cum egregiis et nobilibus Francisco Malik inclytae tabulae regiae iudiciariae iurato notario, Ladislao Melczer, Michaelé Bika, ad oppidum Paszto in praeattacto comitatu nostro Hevesiensi existens, qua unus dicti oppidi composessor et terrestris dominus visitationis ergo venisset, ibidemque communi eiusdem oppidi iudici, in administranda iustitia

a parte certi subditi sui, quidpiam ad mandandum habuisset, praecepissetque: eotunc reverendissimus dominus Andreas Zsolnai, abbas Paszthoviensis, nescitur unde motus, quibusve considerationibus ad id inductus, postpositis regni constitutionibus, signanter parte prima operis decretalis Tripartiti titulo nono, item articulo trigesimo tertio anni Millesimi sexcentissimi decimi tertii adversus protestan-
tem, ita et eiusdem servitores non modo personaliter armata manu insurgere, verum etiam campanae pulsu plebeios incolas Pasztovienes incitare, incitando, tam ipsum protestantem diris verberum plagis afficere, servitores vero eiusdem laethaliter vulnerare, equos protestantis, ita et servitoris violenter accipere, nonnullos servos laethaliter sauciare, et ad profusam sanguinis effusionem vulnerari facere tandem toties repetitum protestantem personaliter comprehendere, comprehensum compedibus iniicere, insuper ferrea catena alligare et alligari facere, catenatum una nocte et duabus ferme diebus in sua domo detinere, sed nec secus ex vinculis, quam ad strictissimas protestantis reversales dimittere fuisset veritus. Quo in passu toties mentionatus protestans, inhaerendo desuper positivis regni legibus, eidem reverendissimo domino abbati, coactive emanatis et assignatis suis fassionalibus obligatoriis pie coram nobis in omnibus punctis, clausulis et articulis revocatis, contradixit; revocando et contradicendo, tam equos suos, quam et alias res, per plebeios ablatas et dissipatas rehabere petierat; illata vero damna alia, detrimentum corporis tam sui, quam servitorum suorum, ac praeiudicium praerogativae nobilitatis, tam a parte sui, quam terrestris domini, quam vero reliquorum dominorum compossessorum acta et facta, uti de praesenti, ita et antecederet vario modo patratos excessus et violentias via iuris vindicandi, eundemque dominum abbatem evocandi non intermissurus; interpositam suam protestationem, contradictionem, ac revocationem inprotocollari, sibique superinde litteras testimonialis extradari postulaverat. Qua quidem protestatione, contradictione ac revocatione praevio modo facta exaudita, praetitulatus dominus reverendissimus Andreas Zolnai, nostrum personaliter exsurgens in conspectum, memoratae protestationi in omnibus solemnissime reprobando, expositionemque suprafati domini protestantis in contrarium retorquendo, ius pariter suum ordinaria via revideri curare velle, equos vero, ac res repetitas restituere nolle responderat, lit-

teras super praemissis testimoniales extradari sibi postulando. Quas nos toties titulati reverendissimi domini abbatis iurium suorum futura pro cautela necessarias et extradandas esse duximus et concedendas, communi suadente iustitia. Datum anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono, die, locove supra notatis. Publicatum et extradatum per Gregorium Berény iuratum inclytae sedis notarium. (L. S.) 1699. júl. 6.

Papirra irt eredetije: Zirczi apáts. lev., Act. abb. Paszt. fasc. I. nr. 59.

CCXXXII.

Gyöngyös. 1699. augusztus 22.

Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén Szelecski Márton a pásztói földesurak és közbirtokosok nevében tiltakozik az ellen, hogy Zolnay András pásztói apát a Pokolfán innen és túl levő termést a maga részére lefoglalja.

Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono die vigesima 1699. aug. 22. secunda mensis augusti, sub congregatione generali horum comitatum Heves et Exterioris Szolnok unitorum in oppido Gyöngyös celebrata, nominibus demum et in personis spectabilis et magnifici domini Georgii Andrásy, qua tutoris et curatoris filiorum et filiarum spectabilis condam ac magnifici domini Alexandri Vécsey, generosorum item dominorum Ladislai Vay, Joannis Róth, Ladislai Melczer ac reliquorum compossessorum et dominorum terrestrium oppidi Paszto legitimus procurator, nobilis Martinus Szelecski, cum nostris per formam solemnem protestationis, contradictionis et inhibitionis proponeret: Qualiter iidem domini protestantes certo certius subintellexissent, quod reverendissimus dominus Andreas Zolnay abbas Pasztiensis, universos proventus frumentarios ex territorio eiusdem oppidi Paszto cis et ultra locum *Pokolfa* dictum, et fors etiam ex aliis, alias ipsis dominis terrestribus obvenire solitos, pro parte sua, absoluta dumtaxat vi et potentia mediante, revindicare, desumere et percipere intenderet. Nè vero similes eiusdem intentivos ausus et intentiones iidem domini protestantes silentio praeterire videantur; aut ne fors eundem dominum abbatem in effectuatione intentionis suae immittere dignoscantur: mature de mediis providere volentes suisque iuribus invigilare, inhibent et prohibent

eundem dominum abbatem, ne se quoquomodo in praementionatum immittat actum, inhibendoque et prohibendo contradicunt, invigilaturi iuribus suis etiam cum moderamine inculpatae tutelae, petendo testimoniales. Datum etc.

Hiteles másolatban: Zirczi apáts. levélt. Act. abb. Paszt. fasc. 4. nr. 1. 13—14. l.

CCXXXIII.

Gyöngyös. 1700. január 26.

Heves és Külső-Szolnok vármegye, Zolnay András pásztói apát kérésére, kiadja a bizonyoságlevelet azon tiltakozásra nézve, melyet Bossányi László, Andrássy György, Vay Ábrahám és a többi pásztói földesurak nevében Bajtai István kifejezett a pásztói lakók ősi kiváltságaival szemben.

Nos universitas dominorum praelatorum, baronum, magnatum ac nobilium comitatum Heves et Exterioris Szolnok unitorum, damus pro memoria: Quod cum nos feria tertia proxima post conversionem Sancti Pauli apostoli, die nimirum vigesima sexta mensis ianuarii anni modo labentis infrascripti hic in oppido Gyöngyös, comitatu praefato Hevesiensi existenti, loco videlicet ac termino celebrationis generalis congregationis nostrae alias consuetae, pro pertractandis concludendisque certis quibusdam, iisque perarduis, memoratos comitatus nostros unitos tangentibus et concernentibus rebus atque negotiis, una cum generoso domino Joanne Almassy vicecomite ordinario, iudice nobilium, aliisque quamplurimis antelorum comitatum nostrorum unitorum iuratis assessoribus atque nobilibus generaliter fuissemus congregati atque ad invicem constituti: eotunc inter reliqua lecta sunt coram nobis ac publicatae certae quaedam benignae suae maiestatis sacratissimae pro parte ac ad instantiam universorum populorum ac inhabitatorum oppidi Pasztho, in comitatu hocce nostro Hevesiensi habiti, super certis quibusdam eorundem et successorum suorum libertatibus ac immunitatibus, Viennae, Austriae, die quinta mensis octobris, anni Millesimi sexcentissimi nonagesimi noni proxime praeteriti, sub pendenti secreto maiori praelibatae suae maiestatis sacratissimae sigillo confirmationaliter emanatae privilegiales litterae. Quibus

1700. jan. 26.

1699 okt. 5.

praevio modo perlectis, nominibus et in personis spectabilium ac magnificorum dominorum Ladislai Bossány, Georgii Andrassy, ac generosi domini Abrahami Vay, et reliquorum dominorum terrestrium et compossessorum oppidi Pasztho, legitimus procurator, egregius Stephanus Bajtai, cum sufficienti mandatariatu, praemittendo solemnem protestationem de non consentiendo in praevio modo exhibitum, et perlectum praetensum privilegium incolarum oppidi Pasztho, alias, exceptis excipiendis, subditorum dominorum protestantium, super quibusdam praetensis libertatibus, a sacratissima sua maiestate confirmationaliter, ut in eodem privilegio contineretur, impetratum. Quod quia ad mentem tituli noni partis secundae operum decretalium Tripartiti cum clausula: salvo iure alieno, esset emanatum, vigore eiusdem clausulae, ita etiam aliarum, regni legum, ac indubitatorum iurium dominorum protestantium, eidem praetenso privilegio contradicit et reclamatur; cum et alias in articulo decimo septimo anni Millesimi sexcentissimi vigesimi secundi cautum haberetur, quod confirmationes privilegiorum, in praeiudicium dominorum terrestrium emanatae, nullius sint vigoris ac firmitatis. Salva itaque suae maiestatis sacratissimae maiestuosa reverentia permanente, iterum atque iterum contradicit et reclamatur; admonetque dictos incolas oppidi Pasztho, exceptis, ut praemissum est, excipiendis, ad praestandam omnem obedientiam, exhibenda servitia colonialia et solvenda tributa. Secus, si obedientiam praestare recusaverint, et contumaces sese exhibuerint, si quid damni, aut incommodi passi fuerint, damna et incommoda ipsis infligenda sibi ipsis adscribenda et imputanda erunt. Inhaerendo itaque tam regni legibus, quam vero indubitatis suprascriptorum dominorum protestantium iuribus, reali possessioni et usibus, hactenus practicatis, solemnissime protestantur. Quibus ita praehabitis, nomine quoque et in persona reverendissimi domini Andreae Zolnay, abbatis Beatae Mariae Virginis de dicta Pasztho, qua domini terrestres eiusdem oppidi, postulatum est a nobis: quatenus nos super praevis interposita protestatione, contradictione et reclamazione, subsequente admonitione, praenominato quoque domino abbati extradare testimoniales vellemus. Quas nos usualis et authenticus sigilli nostri munimine roboratas, iurium antelati reverendissimi domini abbatis futura pro cautela necessarias, extradandas esse duximus et concedendas, communi

1622.

1700. suadente iustitia. Datum ex praefata generali congregatione nostra, die locove supranotatis. Anno Domini Millesimo septingentesimo. (L. S.) Signatum et extradatum per Gregorium Berény, iuratum inclytae universitatis notarium.

Papirra irt eredetije: Zirczi apáts. lev. : Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 1.

CCXXXIV.

Pozsony. 1700. deczember 18.

I. Lipót király a jászói konventet utasítja, hogy Vattay Jánost Zolnay Andrással és Sas Pállal szemben vezesse be Pásztó-Szöllős birtokba, Zolnayn pedig vegye meg a birságösszeget.

1700. okt. 25.

Leopoldus etc . . . fidelibus nostris honorabilibus conventui ecclesiae Beati Joannis Baptistae de Jászó salutem et gratiam. Novembris, quod sub celebratione praesentium iudiciorum octavalium ad octavum diem festi Beati Lucae evangelistae anni modolabentis infrascripti, huc in liberam regiamque civitatem nostram Posoniensem, per maiestatem nostram clementissime indictorum, ad quem videlicet terminum universae causae fidelium nostrorum regnicolarum Partium utputa Cis- et Ultra-Danubialium, ac aliorum nonnullorum vicinorum comitatum a comitatu Lyphoviensi huc versus recensendorum, tam ante, quam post cladem Mohacsiensem motae vel movendae, iuxta contenta articulorum, publicarum regni constitutionum superinde editorum, generaliter fuerant prorogatae, in curia nostra regia, coram nostra videlicet personali praesentia, certa causa fidelis nostri egregii Joannis Vattay, qua fratris natu maioris, ut actoris, contra et adversus fidelem pariter nostrum reverendum Andream Zolnay, abbatem de Pasztó, reliquosque in subin-sertis iudicialibus praesentes restatatorias non ingredientes denotatos in causam attractos mota fuisset et suscitata. Mox eotunc pro eodem actore egregius Paulus Prileszky, legitimus eiusdem cum nostris procurator, exhibendo litteras statutorias admonebatque partem in causam attractum cum paribus iudicialium reliquorumque accessoriorum cum reservata ulteriori facultate; quo non comparente ulterius procurator dicti actoris dicebat, siquidem pars in causam

attractus nec occasione levatae apparuisset, ideo petebat statutorias purificari, onera pronunciari, restatoriasque suo modo extradari. Premissarum vero iudicialium tenor sic sonabat: Nos Leopoldus etc. . . . damus pro memoria, quod fidelis noster egregius Paulus Prileszky sufficienti mandatariatu praemunitus, pro fidei nostro egregio Joanne Vattay, fratre natu maiori, ut actore, contra et adversus honorabilem Andream Zolnay, abbatem de Paszto, et nobilem Paulum Sas, consortemque eius nobilem Sophiam Gedey, ut in causam attractos, in praesenti termino celebrationis generalium iudiciorum octavalium festi Sancti Lucae, in diem vigesimum quintum octobris anni Millesimi septingentesimi infrascripti incidente, huc in liberam regiamque civitatem Posoniensem, in comitatu eiusdem nominis sitam, ex speciali annuentia et ordinatione nostra publicarum, ad quem videlicet terminum universae causae regnicolarum nostrorum Partium Cis- et Ultra-Danubianarum, ac aliorum etiam comitatum vicinorum, a comitatu Lyptoviensi incipiendo huc versus motae vel movendae, iuxta contenta articulorum publicarum regni constitutionum etiam novellarum adiudicari solitae, vigore eorundem articulorum regni per maiestatem nostram regiam generaliter fuerunt prorogatae, congruis diebus et horis coram personali praesentia nostra regia stetit, iuxta continentias quarundam litterarum statutarum ac honorabilis conventus Sancti Joannis Baptistae de Jaszo relatoriarum, occasione dandae per eosdem in causam attractos interpositae contradictioni rationis ius et iustitiam debitumque iuris complementum sibi elargiri postulavit. Qui quidem in causam attracti, praenominatus utpote Andreas Zolnay abbas de Paszto, quia tertio proclamationis die non comparuisset, ideo eundem in consuetis iudiciorum oneribus convictum et aggravatum esse pronuntiavimus. Datum in libera regiaeque civitate nostra Posoniensi feria quarta infra dominicam vigesimam quintam post Pentecosten, in diem vigesimam quartam mensis novembris incidente. Anno Domini Millesimo septingentesimo. Qui quidem dictus reverendus Andreas Zolnay, quia nec ad solitas proclamationes, sed neque toto eorundem iudiciorum octavalium tempore venerit, neque miserit, verum sese a facie iuris absentando in consuetis iudiciorum oneribus convinci et aggravari permiserit; pro tali eiusdem contumacia eundem ex contumacia in oneribus iudicialibus convinci,

1700. okt. 25.

1700. nov. 24.

atque contradictione eius cassata, statutorias partis actoris purificari, litterasque restatorias concedendas decrevimus et commissimus, decernimusque et committimus. Pro eo fidelitatibus vestris harum serie firmiter praecipientes committimus et mandamus, quatenus acceptis praesentibus, vestrum mittatis hominem vestro pro testimonio fidedignum; quo praesente, fidelis noster egregius Franciscus Jeszenszky, sive Martinus Nagy, seu Alexander Kanysay, aut Andreas Gyöngyösy, ni Georgius Losonczy, nisi Sigismundus Nagy de Skáros (így), si Stephanus Miklovich, vel Michael Balogh iunior, necnon Joannes Sipos, neque Michael Holecz, ex tunc Sigismundus vel Adamus Batta, denique Andreas Apaleny, aliis absentibus homo noster regius, per nos ad id specialiter transmissus, in et ad facies possessionis Pasztoch Szöllös sic dictae, omnino in comitatu nostro Neogradiensi existentis, habitae, vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedentes, praefatum Joannem Vattay, haeredesque eiusdem et posteritates utriusque sexus universos in dominium antefatae possessionis Pasztoch Szöllös denuo introducat, restatuetque eandem eidem, iure sibi suisque incumbenti, simul cum cunctis pertinentiis et utilitatibus quibuslibet, perpetuo tenendam, possidendam, pariter et habendam assignet. Demum ad valorem praemissorum onerum birsagialium, trium nimirum marcarum gravis ponderis convictionalium, singulos duodecim florenos facientes, ex eorum convictorum aliis bonis, primum quidem mobilibus, iis vero non repertis vel minus sufficientibus, tandem etiam de iuribus possessionariis tot et tantum, quot videlicet et quantum ad earundem trium marcarum valorem sese extendere videbitur, occupet et auferat occupataque et ablata in duabus nostris iudiciariis, in tertia vero parte praelibati actoris, partis scilicet adversae manibus det et applicet, tandiu per memoratam praesentiam nostram et ipsam partem actorem tenenda, donec per eosdem, quibus redemptio eorundem magis competere videbitur, condigna aestimatione mediante, redimantur; contradictione, inhibitione praefati in causam attracti vel quorumpiam non obstantibus. Et post huiusmodi introductionis et restatutionis peragendae negotii serie, ut fuerit expedita, ad decimum quintum diem ultimae diei executionis perdurandum nobis fideliter rescribatis. Secus non facturi. Datum in libera regiaque

civitate nostra Poseniensi, decima octava mensis decembris, ultima nimirum die celebrationis generalium iudiciorum octavalium. Anno Domini Millesimo septingentesimo. (L. S.) 1700. decz. 18.

Papirra írt eredetije: a jászói konvent országos levéltárában, fasc. 1701. nr. 36.

CCXXXV.

Wellehrád. 1701. február 6.

Maietynsky Wenczel felszólítja Pásztó város hatóságát és községét hogy jelentsék ki írásban a wellehrádi konvent és apát előtt azon elhatározásukat, a melynek értelmében a pásztói apát földesuri felsőbbségét elismerik.

Honesti, Spectabiles ac Fideles Viri, Domine Consul, Iudex ac Iurati, totaque Communitas opidi Paszto, mihi Amantissimi et Addictissimi!

Praemissa meorum servitiorum religiosorum promptitudine, pacem, salutem, omnemque prosperitatem tam secundum corpus, quam animam vobis cordetenus apprecando. Rememorans vestram praecedentem erga me benevolum et erga nostrum venerabilem conventum Wellehradensem sacri ordinis Cisterciensis, Moraviae, in proxime terminis amplissimi regni Hungariae fundatum: eapropter hanc certam occasionem non praetereundam duxi, quin vos honesti consul, iudex, iurati ac tota communitas his litteris non inviserem et salutarem, tanquam mihi et monasterio nostro Wellehradensi benevolos et affectissimos viros, optans, ut eandem benevolentiam et affectum conservare et augere studeatis, tam erga me, quam monasterium nostrum Wellehradense. Cum autem notum vobis sit, me esse indorsatum nomine monasterii nostri Wellehradensis in Paszto ex munificentissima clementia et liberalitate sacrae caesareae regiaeque maiestatis, secundum donationales eiusdem sacratissimae maiestatis, et quidem in praesentia vestra et aliorum tam iuratorum, quam ex communitate, idque ad possessionem ad bona et possessionem terrestrem monasterii Beatae Virginis Mariae de Paszto sacri ordinis Cisterciensis capessendam, secundum contextum litterarum donationalium: eapropter, cum et vos quondam sub protectionem eiusdem monasterii abbatis ac

totius conventus spectare probamini, tanquam fideles viri et iobbaiones (így) et eandem fidelitatem conservare studeatis, iudicarem et svaderem necesse fore et vobis multum utile, si hanc vestram fidelitatem et affectum erga nos, quo desideratis sub protectionem sacri ordinis et abbatis ac monasterii Beatae Virginis Mariae de Paszto devenire, ut antea fuisse fatemini, id ipsum litteris datis ad nostrum reverendissimum dominum abbatem et venerabilem conventum Wellehradensem contestemini; credentes, non exactores duros, sed patres et protectores contra varias vexas, tam militum, quam aliorum hominum malevolentiam experturi sitis. Ipse enim condolenter vidi oculis meis, qualiter ab aliquibus officialium militibus baculis et convitiis et exactionibus indebitis affligebamini, nemine vos protegente, aut in contrarium protestante. Hinc si sub nostram protectionem confugeritis, habebitis accessum ad nos pro defensione vestra; qui vos omni studio protegere et defensare non omitemus. Dominus Deus dare dignetur per suam sanctissimam matrem, Virginem Mariam, patronam nostram, quam vos in loco sibi dedicato ecclesiae Pasztensis die Visitationis Elizabeth devotissime visitatis et colitis. Haec scribo vobis, ut gaudium vestrum plenum sit et bene sapiatis, ne forte devenientes ad aliquos alios duros dominos, sero sapiatis. Bene valete et nostri memores estote, sicut et nos memores sumus, et ego, qui has litteras ad vos scribo, specialiter vestri in meis humillimis missae sacrificiis memoriam habens. Wellehradii, die sexta februarii, anno Domini Millesimo septingentesimo primo. Pater Wenceslaus Maie-

júl. 2.

1701. febr. 6. tynszky professus Wellehradensis.

Papirra irt egyszerű másolatban: Zirczi apáts. levélt., Rudera Solitudinis B. Virginis Mariae de Paszto.

CCXXXVI.

Bécs. 1701. márczius 26.

I. Lipót király átírja Hunyadi Mátyás és II. Ulászló királynak azon okleveleit, melyek Zsigmond királynak a pásztói lakók részére kiadott kiváltságlevelét tartalmazzák.

Nos Leopoldus Dei gratia etc. . . . memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod fidelis noster honorabilis Andreas Zolnay, abbas Beatae Mariae

Virginis de Paszto, medio demissi memorialis sui, nobis humillime exponendum curaverit in hunc modum: Qualiter idem paribus authenticis illarum benignarum litterarum nostrarum confirmationalium, pro parte et ad instantiam fidelium nostrorum prudentum et circumsectorum iudicis et tota communitate oppidi Paszto, comitatu Hevesiensi existentis, super certis privilegiis et immunitatibus eorundem, in anno haud ita dudum evoluto Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono emanatarum, ac in archivo, sive libros (így) nostro regio proprio more solito contentarum et insertarum, pro tuitione et directione iuris abbatae suae de Paszto plurimum indigeret, essentque necessaria. Supplicando maiestati nostrae idem abbas debita cum instantia humillime, quatenus praetacta paria antelatarum litterarum nostrarum confirmationalium in protocollo, sive libro nostro regio perquiri, ac reinveniri facere, eademque in transumpto litterarum nostrarum authentice eidem extradare benigne dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est: Nos Leopoldus Dei gratia etc. . . . memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis: quod pro parte et in personis fidelium nostrorum prudentum et circumsectorum iudicis et iuratorum, civium et inhabitatorum totius communitatis proprii oppidi Paszto, in comitatu Hevesiensi existentis et situati, exhibitae sunt nobis ac praesentatae certae quaedam litterae serenissimi quondam principis Uladislai, Hungariae regis, praedecessoris nostri gloriosae reminiscendae, Budae, in anno adhuc Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto, die vigesima quarta mensis februarii iam pridem praeteritis emanatae, dupplicique sigillo suo, quo ut rex Hungariae utebatur, impendenti communitae, certas quasdam binas serenissimorum principum dominorum Matthiae et Sigismundi, similiter Hungariae regum, praedecessorum pariter nostrorum felicitis memoriae, litteras privilegiales transsumptas in se continentes. Quibus mediantibus, praelibatus olim rex Uladislaus certas libertates, libertatumque praerogativas, suprascriptis civibus et inhabitatoribus Pasztoviensibus, per benememoratum quondam Sigismundum regem, modo et ordine, in contextu earum uberius expressis, in perpetuum concessas, ac tandem per praememoratum Matthiam, aequae regem Hungariae, confirmatas, pro iisdem civibus et inhabitatoribus Pasztoviensibus inno-

1699.

1494. febr. 24.

vando, similiter in perpetuum valituras, confirmasse dignoscebantur tenoris infrascripti: Supplicatum itaque exstitit maiestati nostrae, nominibus et in personis memoratorum iudicis, iuratorumque civium et inhabitatorum, totiusque communitalis antefati oppidi Paszto, in praenarrato comitatu Hevesiensi existentis, debita cum instantia, humillime: quatenus nos praetactas domini Uladislai regis, uti praemissum est, Hungariae, et praedecessoris nostri gloriosissimi, prout et suprafatas binas ibidem comprehensas privilegiales et confirmationales, omniaque et singula in iisdem contenta, ratas, gratas, litterisque nostris privilegialibus inseri et inscribi facientes, acceptare, approbare, roborare, ratificare, pro praenominatisque iudice, civibus et inhabitatoribus oppidi Paszto, eorundemque posteris et successoribus universis innovando, pariformiter perpetuo valituras, gratiose confirmare dignaremur. Quarum quidem tenor sequitur hunc in modum: Uladislau Dei gracia etc . . . omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris, presencium noticiam habituris, salutem in omnium Salvatore. Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire: quod pro parte et in personis fidelium nostrorum prudentum et circumspcctorum iudicis, iuratorum, ceterorumque civium ac populorum, et tocius communitalis oppidi Paszto, exhibite sunt coram nobis et presentate littere serenissimi et potentissimi principis condam domini Matthie, regis Hungarie etc., praedecessoris nostri gloriosissimi, privilegiales, sub dupplici et authentico sigillo eiusdem emanate, habentes in se confirmative tenores quarundem litterarum serenissimi principis, condam domini Sigismundi, similiter Hungarie regis super certis libertatibus et libertatum privilegiis, per eundem condam dominum Sigismundum regem, pro iamfatis civibus ac populis et tota communitate, modo et ordine inferius in tenoribus earundem litterarum expressis, gratiose concessis confectas tenoris infrascripti: Supplicatum itaque exstitit maiestati nostre, in personis eorundem, ac populorum et inhabitatorum loci eiusdem, ut easdem litteras ratas, gratas et acceptas habere, litterisque nostris inseri et inscribi facere, easdemque nihilominus simul cum libertatibus, libertatumque prerogativis, aliisque omnibus et singulis, in tenoribus earundem contentis, pro ipsis civibus et populis, ac tota communitate dicti oppidi Paszto innovandas, perpetuo valituras confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Matthias Dei gracia etc. . . . omnibus Christi fidelibus presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, salutem in omnium Salvatore. Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire: quod fidelis noster magnificus Michael Orzagh de Gutth, dicti regni nostri Hungarie palatinus, nostrum veniens in conspectum, pro parte et in personis circumsectorum civium, populorum et inhabitatorum oppidi Paszto exhibuit nobis quasdam litteras serenissimi principis condam Sigismundi, pariter regis Hungarie etc., sigillo suo dupplici, quo utebatur, impendenti munitas, super certis libertatibus, libertatumque praerogativis ipsis civibus ac populis per ipsum dominum Sigismundum regem, modo et ordine inferius in tenore earundem litterarum expressis, graciose confectas et emanatas, tenoris infrascripti. Supplicavitque nobis idem Michael palatinus in personis eorundem civium humiliter, quatenus easdem litteras et omnia in eis contenta ratas, gratas et accepta habere, litterisque nostris privilegialibus de verbo ad verbum inseri faciendo approbare, pro ipsis civibus, populisque, et tota communitate eiusdem oppidi Paszto innovando, perpetuo valituras confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est:¹

Nos igitur premissis supplicationibus annotati Michaelis palatini, per eum, pro parte annotatorum civium, populorum et inhabitatorem prefati oppidi Paszto, nostre, modo quo supra, porrectis maiestati, regia benignitate exauditis et clementer admissis, prescriptas litteras non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, presentibusque litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum, sine diminucione et augmento aliquali insertas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos, eatenus, quatenus eedem rite et legitime existunt emanate, viribusque earum veritas suffragatur, acceptamus, approbamus et ratificamus, easque et omnia in eis contenta, pro prefatis civibus, populisque, ac tota communitate annotati oppidi Paszto, eorumque successoribus universis innovando, perpetuo valituras confirmamus, presentis scripti patrocinio mediante. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam, presentes concessimus litteras nostras privilegiales, pendentis autentici dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus reverendissimi in Christo patris, domini Gabrielis, ecclesiarum Colocensis et

¹ A most következő okiratot lásd: Ezen kötetben Oklevéltár XXXIII. sz. a.

1475. máj. 29. Bachiensis canonice unitarum archiepiscopi, aule nostre summi cancellarii dilecti et fidelis nostri. Anno Millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, quarto calendas iunii; regnorum nostrorum Hungarie etc. decimo octavo, Bohemie vero septimo. Nos igitur huiusmodi humillimis supplicationibus, pro parte praefatorum civium, populorum, inhabitatorum, ac totius communitatis iamfati oppidi Paszto maiestati nostre, modo quo supra, porrectis, regia benignitate exauditis et clementer admissis, prescriptas litteras annotati condam domini Matthie regis non abrasas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, presentibus litteris nostris similiter privilegialibus de verbo ad verbum, sine diminucione et augmento aliquali, insertas, quoad omnes earum continencias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eedem rite et legitime existunt emanate, viribusque earum vetitas suffragatur, acceptamus, approbamus et ratificamus, easdemque nihilominus et omnia in eis contenta, pro prefatis populis civibus et tota communitate dicti oppidi Paszto innovantes, perpetuo valituras, confirmamus, presentis scripti nostri patrocinio mediante. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras privilegiales, pendentis et authentici dupplicis sigilli nostri munimine roboratas, pro iisdem civibus, populis et tota communitate loci predicti duximus concedendas. Datum per manus reverendissimi in Christo patris domini Thome episcopi Jaurinensis et postulati Agriensis, summi cancellarii nostri, Budae, vigesima quarta mensis februarii, anno Domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto, regnorum nostrorum Hungarie anno quarto, Bohemie anno vigesimo tercio. Nos itaque humillima (így) huiusmodi antelatorum iudicis, iuratorumque civium et inhabitatorum totius communitatis praenominati oppidi Paszto, in repetito comitatu Hevesiensi existentis, habiti, nostrae modo, quo supra, porrecta maiestati, regia benignitate exaudita clementer et admissa, praeinsertas domini Uladislai, quondam regis Hungariae litteras privilegiales, confirmationes (így) non abrasas, non cancellatas, necque in aliqua sui parte suspectas, verum omni prorsus vitio et suspicione carentes, praesentibusque litteris privilegialibus de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali, insertas et inscriptas, quoad omnes earundem continentias, clausulas et articulos eatenus, quatenus eaedem rite et legitime existunt emanatae,

viribusque earundem veritas suffragatur, in usuque earundem praefuis-
sent, ratas, gratasque habentes, acceptavimus, approbavimus, robora-
vimus, ratificavimus, omniaque et singula in iisdem contenta inno-
vantes, pro memoratis iudice, iuratis civibus et inhaibitoribus totaque
communitate totius repetiti oppidi Paszto, ipsorum posteris et suc-
cessoribus universis perpetuo valituras confirmavimus, imo acceptamus,
approbamus, roboramus et denuo confirmamus. Salvo iure alieno, potis-
simum iure ecclesiarum Dei; harum nostrarum secreto maiori sigillo
nostro, quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communitarum vi-
gore et testimonio litterarum testimonialium. Datum per manus fidelis
nostri, nobis dilecti reverendi Ladislai Matyasovszky, episcopi Nit-
triensis, locique ac comitatus eiusdem supremi et perpetui comitis,
consilarii nostri, et per dictum regnum nostrum Hungariae aulae
nostrae cancellarii, in castro nostro Ebersdorff, die quinta mensis
octobris, anno Domini Millesimo sexcentesimo nonagesimo nono,
regnorum nostrorum etc. Nos itaque praeinsertas litteras nostras 1699. okt. 5.
confirmationales privilegiales, modo iuris requisitas et reinventas,
de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento aliquali, prae-
sentibus litteris nostris insertas, inscriptas, memorato supplicanti
abbati de Paszto, iurium eiusdem futuram ad cautelam, sub sigillo
nostro authentico, confirmandas duximus et concedendas, communi
suadente iustitia. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae, die
vigesima sexta mensis martii, anno Domini Millesimo septingentesimo
primo, regnorum nostrorum romani quadragesimo tertio, Hungariae 1701. márcz. 26.
et reliquorum quadragesimo sexto. Leopoldus. m. p. Ladislaus
Mátyássovsky episcopus Nittriensis. Franciscus Somogy m. p. (L. S.)

Hiteles átiratban: Zirczi apáts. lev., Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 9.

CCXXXVII.

Jászó. 1701. november 8.

*A jászói konvent jelenti, hogy Vattay Fánost Pásztó-Szöllös bir-
tokba ellenmondás nélkül beiktatták, s hogy Zolnay András pásztói
apáton a három márka birságot megvették.*

Anno Millesimo septingentesimo primo die septima mensis 1701. nov. 7.
novembris nos Alexander Kanisay, qua homo regius, cum adiuncto
fidedigno testimonio, reverendo videlicet Stephano Pathay, plebano

et conventuali Jaszoviensi, penes benignum suae maiestatis sacratissimae mandatum restatutorium et birsagiale, pro parte egregii Joannis Vattay, qua fratris natu maioris, ut actoris, contra et adversus reverendum Andream Zolnay abbatem de Pasztó, velut in causam attractum emanatum, in et ad facies possessionis Paszto Szöllös sic dictae, in comitatu Neogradiensi existentis et habitae pervenientes, ibidemque convocatis vicinis et commetaneis possessionis Megyer, in comitatu praenotato existentis, habitae, Ladislao et Andrea Geczi, Benedicto Varbai, nobilibus et possessionatis, possessionis item Barkany, in eodem comitatu sitatae, Paulo Acs iudice, generosi domini Michaelis Dul, Michaelae Szőke generosi domini Michaelis Nika, Paulo Tot generosae dominae, Elisabethae Deák, relictae condam Joannis Batik, iobbagionibus, possessionis porro Paztho Szöllös Joanne Jakus iudice, illustrissimi domini comitis Kargen, Andrea Kovács generosi domini Ferdinandi Hágó, Joanne Balog generosi domini Sigismundi Huza et Andrea Tófer generosae dominae N. Horváth, generosi condam Casparis Jelenczky relictae subditis. Quibus sic legitime convocatis et praesentibus, praefatum Joannem Vattay, haeredesque eiusdem et posteritates utriusque sexus universos in dominium antefatae possessionis Pazto Szöllös denuo introduximus, statuimusque eandem eidem iure sibi incumbenti, nullo impedimento aut contradictore obvenientibus.

1701. nov. 8.

Porro die octava mensis praefati in oppido Pasztho, in comitatu Hevesiensi existenti et habito, poenam birsagialem trium scilicet marcarum gravis ponderis, singuli duodecim florenos facientes, vigore eiusdem benigni mandati, e bonis mobilibus honorabilis Andreae Zolnay abbatis de Pasztho, signanter tritico, praesentibus Andrea Kovács, nobili persona et iudice, Caspare Zeke illustrissimi domini comitis Ladislai Bossani, Gasparo Csor eiusdem comitis iobbagionibus, desumpsimus, manibusque iurati loci iudicis assignavimus, cum hac cautela, ut tritico in paratam pecuniam transmutato, statim et sine mora manibus egregii Joannis Vattay, absque ullo defectu transmittat et assignet, quod etiam pollicitus est sub eodem iuramento, quo est adstrictus iudicatus. Et hoc est restatutionis et poenae birsagialis desumptionis series per nos peracta. Alexander Kanisai homo regius. Coram me Stephano Pathay plebano et conventuali Jaszoviensi.

CCXXXVIII.

Gyöngyös. 1702. márczius 27.

Heves és Külső-Szolnok vármegye közgyűlésén kihirdetik azon királyi rendeletet, mely a pásztói földesurak és lakók egymásközötti viszonyában a régi állapot fentartását követeli.

Anno Millesimo septingentesimo secundo die vigesima septima mensis martii, sub congregatione generali horum comitatum Heves et Exterioris Szolnok unitorum in oppido Gyöngyös celebrata publicatum est dein benignum suae maiestatis sacratissimae mandatum Viennae, Austriae, die sexta proxime praeteriti mensis februarii clementer emanatum, benigne id ipsum simul ac serio committens, quatenus incluta haecce universitas, medio ad id suo modo exmittendorum iudicum nobilium processualium, primo et ante omnia hypothecarios possessores Pasztovienses usque ad eventum processus tabularis, intuitu obsoletorum quorundam praeattactorum incolarum privilegiorum, ullis inconsvetis robottis, laboribus, censibus aliisque oneribus, sylvarum, item pratorum et terrarum arabilium occupationibus aut personarum incaptivationibus aggravare presumere; quinimo occupata illico restituere, penes antiqua urbana ipsorum eosdem relinquere, seseque sub poena refusionis ultra solitum exacti continere studeant. Praefatos vero incolas et inhabitatores Pasztovienses, ut usque ad exitum praeattacti tabularis processus in eo, quo antea fuissent, statu permanere, praeinsertisque modernis dominis suis iuxta urbana antiqua praestanda praestare; interim vero ab omnibus tumultuariis contra praefatos dominos suos terrestres insultationibus abstinere modis omnibus debeant ac teneantur, verbo suae maiestatis sacratissimae regio serio inhiberi admonerique curare nullo pacto intermitteret. Ad quae effectuada iudex nobilium processualis egregius Franciscus Peres exmittitur, ex relatione vero abinde fienda incluta suae maiestatis sacratissimae cancellaria informanda decernitur.

Hiteles másolatban: Zirczi apáts. lev. Act. abbat. Paszt. fasc. 4. nr. 1. 42--43 l.

CCXXXIX.

Bécs. 1702. ápril 28.

A m. kir. kanczellária értesíti a m. kir. kamarát azon okokról, a melyek miatt a pásztóiak által kért okiratot nem adhatja ki.

Illustrissimi, Spectabiles ac Magnifici, necnon Perillustres ac Generosi Domini, nobis Observandissimi!

1702. márcz. 23. Salutem et paratissimam officiorum nostrorum commendationem. Iteratas quoque praetitulatarum dominationum vestrarum litteras
1702. ápr. 3. de dato Posonii die vigesima tertia praeteriti mensis martii exaratas, dieque tertia praesentis mensis et anni nobis praesentatas recte accepimus, et earundem tenore motiva et rationes, ex quibus praetitulatae dominationes vestrae, pro parte oppidanorum Paszthoviensium, contra dominos eorundem terrestres, actuales possessores, certarum benignarum litterarum protectionalium extradationem, censuumque, seu proventuum urbanalium suspensionem usque ad litis in tabula regia proseguendae eventum evincere nitentur, abunde percepimus. Cui praetitulatarum dominationum vestrarum postulato libenter detulisse, desideratasque litteras protectionales iisdem Paszthoviensibus oppidanis extradedissemus, nisi infrascripta obstacula et legalia sane impedimenta obicem posuissent. Et quidem primo quantum allegatorum eorundem oppidanorum privilegiorum per Sigismundum, Matthiam et Vladislaum, divos condam Hungariae reges, ante saecula ipsis elargitorum, per modernam suam sacratissimam maiestatem factam confirmationem attinet, eandem non secus, nisi videlicet in usu eorundem iidem oppidani fuissent, salvo iure alieno, factam fuisse, ex eadem confirmatione luculenter apparet. Quod autem iidem oppidani in usu eorundem privilegiorum a centum et ultra annis non fuerint; hoc exinde verificatur, quod easdem litteras adhuc per praedecessores suos dudum amissas et nonnisi ante duos reinventas esse, ipsimet Paszthovienses assererent. Quod vero ad interpositam, tempore publicationis antelatorum privilegiorum, per dominos terrestres contradictionem, factamque nomine fisci regii eorundem contradictorum ad tabulam regiam evocationem, subsecutamque ibidem occasione octavali iudiciorum Posonii, in anno
1700. Millesimo septingentesimo celebratorum, revisionem, et consequen-

ter ad futura iudicia octavalia in partibus superioribus celebranda relegationem, si quidem eadem relegatio per tabulam regiam ex legali ratione iudicialiter facta fuisse comperiretur, eidem contravenire haud competeret, verum supplicantibus abinde praestolandum esset; cui accederet, quod haereditarii, seu proprietarii eiusdem oppidi Paszto domini, de non extradatione postulataram benignarum litterarum protectionalium, coram sua sacratissima maiestate, domino, domino nostro clementissimo, sollemnes praemittendo protestationes, tam antiquas, quam recentiores benignas super antelato oppido Pasztho litteras donationales superindeque pure emanatas, statutorias in facie huius cancellariae produxissent, continuumque dominium, usum et possessionem comprobassent, qui virtute litterarum protectionalium ab ipsis auferri nequiret; sed et per huiusmodi fructuum perceptionis suspensionem domini eorundem terrestres de praesenti potiori in parte hypothecarii existentes, interveniente fors medio tempore bonorum per haereditarios dominos redemptione, legali suo interesse destituerentur, per hocque manifeste damnicarentur. Cum itaque ex praemissis rationibus et considerationibus ad desideratarum litterarum protectionalium extradationem condescendere minus valuissemus, qualinam iuris remedio iisdem Pasztoviensibus prospectum sit, ex hicce inclusa copia uberius informari haud gravabuntur praetitulatae dominationes vestrae. Quodsi vero fiscus regius iuribus, vel privilegiis eorundem Pasztoviensium ob allegatam sui interessentiam provisum habere vellet, cum causae fiscales iuxta leges patrias per regni palatinum iure etiam extraordinario revideri solerent: parati sumus certo benigno mandato regio delegatorio, celsissimo domino principi palatino sonante, eidem fisco regio eatenus succurrere, eidemque committere, ut sua celsitudo palatinalis, non expectatis iudiciis octavalibus, iure extraordinario quantocius causam eandem revidere et decidere valeat atque debeat. Interim autem ne possessores comminationes, vel quaspiam violentias adversus eosdem Pasztovienses in effectum deducere praesumant, ex superabundanti quoque inhibebuntur cum comminatione in casu contravenienti et non observationis benignorum mandatorum, extradationis benignarum quoque litterarum protectionalium. Ceterum servet vestras supratitulatas dominationes Deus salvas et incolumes. Datum Viennae die vigesima octava mensis aprilis, anno

1702. ápr. 28. Domini Millesimo septingentesimo secundo. Earundem praetitulatarum dominationum vestrarum amici ad serviendum paratissimi N. N. cancellarius, caeterique cancellariae regio-hungaricae aulicae consilarii.

Czíme kívülről: Illustrissimis, spectabilibus, magnificis, necnon perillustribus ac generosis dominis N. N. praesidi, vicepraesidi, caeterisque sacrae caesareae regiaeque maiestatis inclytae camerae Hungaricae consiliariis, etc. dominis nobis observandissimis.

Pecséttel.

Papirra írt eredetije a zirczi apáts. lev. : Act. abb. Paszt. fasc. II. nr. 15. — Ugyanitt megvan egyszerű másolatban is.

CCXL.

Bécs. 1702. ápril 28.

I. Lipót király intézkedik, hogy a hatóság Pásztó város lakóinak személyi és birtokjogait a földesurakkal szemben megvédje s a rajtok ejtett sérelmeket orvosolja.

Leopoldus etc. Reverendi, honorabiles, spectabiles ac magnifici, egregii et nobiles fideles nobis dilecti. Posteaquam fideles nostri prudentes ac circumspecti iudex et tota communitas oppidi Pasztho his superioribus temporibus, facto ad maiestatem nostram humilimo recursu, caeterorum quorundam privilegiorum suorum, in quantum nimirum in usu eorundem fuisset, confirmationem a nobis obtinuisse, eademque suo modo publicari fecisse, eiusmodique privilegiorum publicationis tempore actuales eiusdem oppidi possessores tam proprietarios, quam hypothecarios iisdem privilegiis contradictionis velamine obviasse, exindeque iidem contradictores, ad dandam contradictionis suae rationem, ad tabulam suam regiam evocatos, eandemque causam in praefata tabula nostra regia iudicialiter revisam quidem, attamen ob alia concurrentia negotia minus decisam, ad futura iudicia tabularia cum reliquis causis reiectam et relegatam fuisse, medioque huiusmodi litis tempore, memoratos pignoratitios possessores eosdem Paszthovienses incolas et inhabitatores, contra vim et formam antelatorum eorundem privilegiorum, antiquorumque urbariorum, inconsuetis robottis, laboribus et censibus, aliisque idgenus exactionibus et oneribus aggravare non dubitare iidem incolae et inhabitatores Paszthovienses; nobiles vero domina Anna Ibrany, egregii condam Abrahami Vay relictá vidua,

caeterique eiusdem oppidi proprietarii terrestres domini praefatos oppidanos Paszthovienses iisdem privilegiis uti non posse, donec praememorata contradictio tabulariter sublata non fuerit, eosdemque tamen sub eorumdem fiducia iugum coloniale excutere, se seque a iurisdictione dominali fors totaliter enodare intendere, nobis mediantibus demissis supplicibus libellis perquam humillime repraesentassent; praeinsertique oppidani Paszthovienses pro benignis litteris nostris protectionalibus sibi pro manutentione praescriptorum privilegiorum suorum clementer elargiendis; suprafati vero domini ipsorum proprietarii premissae subditorum intentioni et instantiae contradicendo, ut tam eorumdem indubitatis iuribus, quam etiam saepe repetitorum subditorum eorumdem, modo praevio praemanibus aliorum titulo pignoris haerentium permansioni clementer prospicere, vobisque modalitate infra declaranda superinde benigne committere et mandare dignaremur, maiestati nostrae perquam demisse supplicassent. Nosque, virtute alterius certi benigni mandati nostri, de dato in civitate nostra Vienna Austriae, die sexta mensis februarii, anni modo labentis emanati, vobisque sonantis et directi, modalitate ibidem declarata, memoratos hypothecarios possessores de et super eo, ne iisdem toties fatos incolas Paszthovienses, usque ad eventum praemissi tabularis processus, ullis inconsuetis robottis, laboribus, censibus, aliisque oneribus sylvarum, item pratorum, et terrarum arabilium occupationibus, aut personarum eorumdem incapacitationibus aggravare praesumant; quin imo occupata restituere, penes antiqua urbana ipsorum eosdem relinquere, se seque sub poena repulsionis ultra solitum exacti continere studeant, commonefecissemus atque inhibuissemus; eosdem possessores Paszthovienses eiusmodi monitioni nostrae non tantum non parere velle, verum mentionatos oppidanos Paszthovienses diversimode vexare, opprimere, imo carceres et usque ad mortem fiendam verberationem [iisdem comminari, ex demissa eorumdem repraesentatione, ac etiam nonnullorum fidedignorum testimoniis coram nobis productis, non sine gravi displicentia intelleximus. Quia vero tam ab aulica, quam Hungarica cameris nostris benigne informaremur, hocce in negotio fisci nostri regii quoque interesse subversari: hinc tam praefati fisci nostri, quam etiam praenuncupatorum oppidanorum Paszthoviensium iuribus, securitatique, et pro ulterioribus servitiis nostris permansioni

1702. febr. 6

ulterius quoque perspicere cupiendo, vobis harum serie iterato firmiter praecipientes committimus et mandamus, quatenus universos toties repetiti oppidi Paszto possessores, imo et haereditarios dominos denuo, et ex superabundanti, sive in generali, sive in particulari congregatione vestra, vel etiam extra eandem, medio iudicum vestrorum ad id exmittendorum, quantocius de et super eo, quatenus iidem ad mentem prioris quoque benignae commissionis nostrae ab omni eorundem incolarum ultra solitum aggravatione, oppressione, arestatione, verberatione, aut alio quoquo modo pacto attentanda damnificatione supersedere et abstinere, occupataque illico res tituere, se sequae antelatae priori benignae monitoriae commissioni nostrae, nisi in casu contrario ad uberiores fors toties repetitorum Paszthoviensium incolarum nostri molestationem propter mentionatam poenam benignarum quoque protectionalium nostrarum vim experiri velint, prompte accommodare debeant et teneantur, verbo nostro regio serio admonere et inhibere, admonerique et inhiberi facere, nosque quantocius superinde informare modis omnibus velitis, debeatisque et teneamini, secus nullatenus facturi. In reliquo gratia nostra caesareo regia vobis benigne propensi manentes. Datum in civitate nostra Vienna, Austriae die vigesima octava mensis aprilis, anno Millesimo septingentesimo secundo.

1702. ápr. 28.

Papirra irt egyszerű másolatban: Zirczi apáts. lev.: Act. abb. Paszt. Fasc. II. nr. 15.

CCXLI.

1702. ápril 30.

Zolnay András végrendelete.

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti.

1702. ápr. 30.

Anno Millesimo septingentesimo secundo, die ultima aprilis, én Zolnai András pászti apát úr, testemben nyavalyámat érezvén, előttem viselvén állhatatlan voltát életem végének, magam szabad akaratombul, senki kényszerítésébűl, Istentűl reám bizott javaimrul teszek ily rendelést és testamentaria dispositiót: Elsőben is lelkemet ajánlom az én Teremtőmnék, testemet pediglen az földnek, a honnat eredetet vett.

Primo. Bécsben létemben bizonyos szükségemre vettem fel Bécs városában lakos nemes Bakos János öcsém uramtul ő kegyelmétül ennek előtte circiter nyolcz esztendőkkal száz tizenöt rhenes forintokat, melyekkel ekkoráig is adós vagyok.

Secundo. Tisztelendő pater Reguli pakai plebanus urnak ő kegyelmének vagyok adós hatvan, vagy hetven tallérokka, melyekről exstál contractusom ő kegyelménél.

Tertio. Tisztelendő pater Mihály győri kanonok úrnak ő kegyelmének vagyok adós negyven tallérokka, mely is ő kegyelménél ez iránt emanált recognitionalis levelemből kitetszik.

Quarto. Tisztelendő pater Rákóczy Gábor tari plebanus úrnak ő kegyelmének vagyok adós négyszáz magyar forintokkal, melyek iránt kezem írása alatt albám vagyon ő kegyelménél. Ezen négyszáz forintok exolutiójára hagyom ő kegyelmének pászti határban Világos nevű málon levő, ugyan ő kegyelmétül pater Rákóczy uramtul negyven tallérokba vett szőlőmet ugyan annyiban. Item három hat-hat akós hordó bort, akóját négy magyar forintokban imputálván, constituit florenos Hungaricales septuaginta duos. Item a négy kocsis lovaimat nyolczvan tallérokba; kiknek is egyike piros, másika setét pej, harmadika csőre, negyedike lengyel ló. Item a kocsimat husz tallérokba. Item vagyon circiter husz darab kád és hordó edényeim, melyeket is hagyom husz tallérokba ő kegyelmének; melyek computatis computandis tesznek háromszáz hatvan magyar forintokat. A hátramaradt negyven forintja pedig tempore messis gabonáim terméséből teljék ki.

Quinto. Az első punctumban specificált adósságomnak kifizetésére hagyom tekintetes nemes Nógrád vármegyében levő Nádaska nevű pusztában való részem, eziránt emanált contractusoknak tenora szerint. Úgy a tekintetes nemes Heves vármegyében levő Musla nevű pusztában való részem, melyet az egész Pásztó városa tud, hogy bírtam, in florenis Hungaricalibus sedecim. A contractus pedig, mely a fen említett Nádaska nevű pusztában levő portióm iránt exstál, adattassék ő kegyelmének kezében, quoad fiendam aestimationem praefati praedii Nádaska perennalem. Ezen adósságnak hátra maradott része complanáltassék az elvetett gabonáimnak termésiből.

Sexto. Pasztohon lakos Szabó János nevű jobbágyomnak

vagyok adós tíz tallérával, melyek, *salva conscientia* mondván, hárulhatnak azon szolgálatnak véghez való vitelére, melyekkel nekem tartozott volna kötelessége szerint, minthogy ötet semmi szolgálatra nem kényszerítettem.

Septimo. Az második és harmadik punctumban specificált adósságimnak kifizetése *complanáltassék* gabonáimnak jövődöbéli termésekből; mivel úgy remélem Isten Ő szent Fölsége jóvoltából, hogy gabonáimnak jövődöbéli termései *exurgálhatnak* *cir-citer ad florenos rhenenses sexcentos*.

Octavo. Besztercze-Bányán lakos néhai nemzetes vitézlő Fricz András nevű uramtul ő kegyelmétül vettem vala fel száz tallérokat, melyeknek medietását hagyta ő kegyelme testamentaliter az egri minorita barátoknak, felét pedig az feleségének; mely száz talléroknak *exolutiója complanáltatik* akkor, midőn a Pater Cisterciensis barátok a pászti apátúrságban *succedálnak*. Kik is engemet *assecuráltak*, hogy mindennemű adósságimat ki fogják fizetni, mivel sokat költöttem az említett abbatianának *kiszerezésiben és keresésiben*.

Nonno. Vagyon két arany gyűrűm, melyeket megböcsültetvén, *imputáltassanak* az említett adósságim kifizetésében.

Decimo. Ezeken kívül akármi névvel nevezendő ingó és ingatlan javaim *találatnának* akárhol, mindazok *imputáltassanak* adósságimnak kifizetésében.

Undecimo. Minden őszi és tavaszi vetésimnek, úgy a boraimnak, kádaimnak, hordóimnak és más hozzám tartozandó s most elrendelt javacskáimnak kimutatására vallom Chihai János nevű ispányomat, mivel ő mindeniket jól tudgya. Zolnay András pászthói apátúr. (L. S.)

Papirra írt eredetije: a zirczi apáts. lev.: Act. Abb. Paszt. Fasc. II. nr. 16. — Ugyanitt megvan egyszerű másolatban és latin fordításban is.

CCXLII.

Bécs. 1702. május 27.

Bakos János kéri Telekessy István egri püspököt, intézkednék úgy, hogy Zolnay András elhalt pásztori apát hagyatékából a neki kölcsönzött 115 forintot megkapja.

Illustrissime et reverendissime Domine!
Patrone mihi Gratosissime!

Salutem et obsequentissimorum servitiorum meorum commendationem. Oly hiszemben vagyok, hogy valamennyire constál Nagyságodnak csekély személyem. Csak azt bánom, hogy valamikor nem tudtam Nagyságodnak szolgálnom és udvarolnom; jóllehet kívánva kívántam Nagyságod méltóságos gratiájában és ezáltal közelebb való ismeretségében belépve és tehetségem szerint alázatosan szolgálnom is Nagyságodnak, kit ennek utána bátrabban elkövetni igyekszem, ha Nagyságod velem méltatlan szolgálcskájával parancsolni méltóztatik. Most peniglen szükségképpen kénytelenítetem Nagyságod gratiájához folyamodnom, mivel bizonyosan esett értésemre, hogy néhai pásztori apátúr Zolnay András úr ezen elfolyó holnapban istenesen kimult legyen e világból, kinek én éltében nagy szükségétől viseltetvén, kiváltképen abbatiájának promotiójára adtam volt száz tizenöt forintokat kölcsön és megadás fejében, a mint obligációjának includált párjából méltóztatik megérteni Nagyságod. Melyeket midőn alkalmas időig patienter vártam, azután száma nélkül requiráltam, hogy adta volna meg azon egynéhány pénzemet. De sok válasz tevő kérésére tovább is nála hagytam táplálva előbb tovább reménységet, mivel fogatkozott állapottal volt, várjam tovább, Isten áldást adván a termésre és majorságocskájára, köszönettel contentálni fog, kit én is respectusban vévén, varakoztam; azonban ekkoráig is frustráltatom azon kevés pénzem iránt, kit nagy nehezen írásommal, majd szemeim romlásával össze szerezgettem volt. Minthogy penig szegény apátúr Nagyságod dioecesisében volt, úgy hiszem, hogy szokás szerint mind testamentuma, s mind penig jószágocskája és res mobiliti

Nagyságod iurisdictionja és keze alá vétetődött. Azért Nagyságodat nagy alázatosan kérem, méltóztassék reám kegyes reflexióval lenni, és hogy ezen igaz praetensiómhoz juthassak, maga engedelmes szolgájához gratiáját mutatni; és noha szegény, a mint hiszem, conscientia ductus, ha testamentumot tett, rólam is emlékezetet tett, de netalántán olyat denominált, a kivel maga sem bírt és nem nekem való, inkább méltóztassék azt a kegyes gratiáját Nagyságod hozzám érdemetlen szolgájához ezután való hív alázatos kötelességet, szolgálatomat cselekedni és engemet ily távol levőt et prae caeteris talán előbbi creditort contentáltatni s azon kevés praetensiómat magára vállalni és Nagyságod magára maradt res mobiliséből s jószágából contentatiót venni a helyett. Abbeli Nagyságod gratiáját, míg élek, alázatosan megszolgálnom minden tehetséggel igyekezem. Kegyes választ várván Nagyságodtól, kívánom, éltesse Isten sokáig Nagyságodat az anyaszentegyháznak gyarapodására és a közönséges jónak s szegény árva Magyarországnak promótiójára. Datum Viennae, die vigesima septima maii, anno 1702. máj. 27. Domini Millesimo septingentesimo secundo. Illustrissimae et reverendissimae dominationis vestrae servus humillimus et obsequentissimus Joannes Bakos m. p.

P. S. Ezen alkalmatossággal akarom alázatosan jelenteni Nagyságodnak, hogy a tyhoniak feljöttek az fölséges udvarhoz s consequenter a nemes cancelláriához is recurálván, instálnak protectionalist azért, hogy a Nagyságod Tihony apátúrsághoz való tisztviselője adigálja őket ad — decimam et reliqua. Azt hallottam, hogy eddig soha nem fizettek; de itt semmit sem nyernek. Tudom majd invialni fog kegyelmetek instanciájoknak. — alázatosan supplicálok Nagyságodnak, ne fogyatkozzam meg Nagyságod gratiájában felül írt instanciám végett.

Minémű keserves intimatio — ratione quanti, ime megküldöm Kegyelmednek; a — patensről emlékezik, azok a nemes vármegy — mesterkedni akarnak, de hosszú punctumokból áll, azért nem oly hamar készülnek el. Isten fordítsa el szándékokat.

Czíme kívülről: Illustrissimo ac reverendissimo Domino, Domino Stephano Telekessy episcopo Agriensi, abbati B. M. V. de Tichon, etc.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban, a pásztói iratok között.

CCXLIII.

Bécs. 1702. május 27.

Matyassovsky László kancellár s nyitrai püspök kéri Telekessy István egri püspök támogatását Bakos János részére, hogy ez Zolnay András pásztói apát hagyatékából a neki kölcsönzött összeget megkaphassa.

Illustrissime ac Reverendissime Domine!
Fautor in Christo Colendissime!

Salutem et servitiorum meorum paratissimam commendationem. Ezen nemes cancellaria iuratus notarius Bakos János recurálván hozzám, instált azon, hogy néhai Zolnay András pásztói apátúrnak kölcsön adott kész pénzének rehabilitója iránt recommendáljam Kegyelmednek, hogy a mennyiben Kegyelmed dispositiójától és iurisdictionójától függ, említett apátúrnak maradt partékája Kegyelmed cooperatiója által hozzájuthasson maga igaz pretensiójához, a mint maga leveléből és obligatoriának párjából nem terheltek bővebben megérteni Kegyelmed. Kihezképest látom Kegyelmed helyes instantiáját, Kegyelmednek recommendálok, Kegyelmednek ne terheltecsék secundálni. Kivánván in reliquo éltesse Isten kívánsága szerint Kegyelmedet. Datum Viennae, vigesima septima maii Millesimo septingentesimo secundo. Illustrissimae et reverendissimae dominationis vestrae frater in Christo et servus paratissimus Ladislaus Mátyásovsky episcopus Nitriensis. m. p.

1702. máj. 27.

Czíme kívülről Illustrissimo ac reverendissimo Domino Stephano Telekessy, episcopo Agriensi, abbati de Tyhan, etc.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban, a páasztói iratok között.

CCXLIV.

Pozsony. 1702. június 3.

A magyar kir. kamara elnöke utasítja Kecskeméthy Pált, hogy Zolnay András páasztói apát halála után az apátság vagyonát a kir. fiscus részére foglalja le, írja össze s erről terjesztszen be jelentést.

Egregie Domine Amice nobis Honorande!

Salutem et omnem felicitatem, etc. Demum ex quo nobis innotuisset admodum reverendum quondam dominum abbatem

1702. jún. 3.

Paszthoiensem e vivis decessisse, eademque abbatia tanquam collationi regiae subtracta rursus in iurisdictionem sacrae regni coronae devoluta esset. Noveritis proinde ad bona eiusdem abbatis et super extantes fructus manum nomine fisci regii apponere, et in qualinam statu eadem bona reperta per vos fuerint, nos desuper cum gemina conscriptione eorundem informare. In reliquo bene valebitis. Posonii, die tertia iunii, anno Millesimo septingentesimo secundo.

Nos sacrae caesareae, regiae maiestatis camerae ungaricae praeses et consilarii.

Czíme kívülről: Egregio Domino Paulo Kecskeméthy, sacrae caesareae regiaeque maiestatis filialistae Szecheniensi, amico nobis honorando. Szechenium.

Papírra írt egyszerű másolatban az egri érseki levéltárban, a pásztoi iratok között.

CCXLV.

Pásztó. 1702. augusztus 5.

Terennei Márton pásztoi plébános kéri Telekessy István egri püspököt, hogy őt a plébániájához tartozó malom és ház birtoklásában, a cziszterciekkel és a kamarával szemben védelmezze meg.

Illustrissime ac reverendissime Domine, domine Patrone colendissime!

Salutem humanissimam et servitiorum meorum paratissimam commendationem. Quandoquidem reverendissimus dominus vicearchidiaconus meus, Andreas Almássy etc . . . ex mandato illustrissimae ac reverendissimae dominationis vestrae, binis vicibus paulo post obitum reverendissimi domini abbatis Pasztoviensis, Andreae Zolnay, serio demandasset, ut quantocius de domo scholastica, ibi enim per aliquot annos cum summa incommoditate habitabam, conferam me in domum plebaniae Paszthiensis, et simul apprehendam etiam molam, a memoria hominum ad plebaniam Paszthiensem de iure et ab antiquo pertinentem, quae pie defunctus abbas quondam huius loci via facti et manu potenti occupaverat. Iussa reverendissimi domini vicearchidiaconi executus sum, transferendo me in antiquam plebaniae domum et eiusdem legitimam molam apprehendendo. Verum propterea poenae incessanter impetor tum a reverendo religioso patre Methudio ordinis Cisterciensis, tum a domino fisco regio Paulo Kecskeméty, videlicet tricesimatore Szecheniensi, qui ab inclyta camera Posoniensi

missus est ad confiscanda universa bona abbatis Paszthiensis. Nunc ergo manas apposuit praenominatus dominus fiscus supra segetes, quatuor equos, vineas, subditos et alia mobilia et immobilia bona pie defuncti reverendissimi domini domini quondam Paszthiensis, exusta domo plebaniae et mola, quae voluit similiter occupare, nisi contradixissem, nitendo auctoritati illustrissimae ac reverendissimae dominationis vestrae. Quibus relatis, rogo humillime illustrissimam ac reverendissimam dominationem vestram, dignetur me gratioso patrocinio suo ab eiusmodi impetitoribus defendere et sub umbra alarum suarum protegere, meque indignum famulum suum edocere, quid facto opus sit? Quam illustrissimae ac reverendissimae dominationis vestrae gratiam et paternum affectum ego quoque cum gratiarum actione studebo remereri. His dum diu bene valere cupio illustrissimam ac reverendissimam dominationem vestram, maneo illustrissimae ac reverendissimae dominationis vestrae, in oppido Paszto, die quinta augusti, anno Millesimo septingentesimo secundo, cliens humillimus Martinus 1702. aug. 5. Terennei parochus Pasztoviensis.

P. S. Mitto in paribus litteras inclytae camerae Posoniensis sonantes domino tricesimatori, ratione bonorum abbatis huius, et rogo humillime illustrissimam ac reverendissimam dominationem vestram, dignetur scribere inclytae camerae Posoniensi in defensione plebani huius et bonorum ad eam pertinentium, ne inquietur a domino fisco.

Czíme kívülről ez: Illustrissimo ac reverendissimo Domino, Domino Stephano Telekesi episcopo Agriensi, abbati Sancti Adriani de Tihan etc. Agriae.

Papírra írt eredetije az egri érseki levéltárban.

CCXLVI.

Pásztó. 1702. augusztus 5.

Terennei Márton pásztói plébános kéri Almási András pathai alesperest, hogy Telekessy István egri püspököt a pásztói malom és ház ügyében a pozsonyi kamaránál közbelépésre bírja.

Reverendissime Domine Domine! Patrone Colendissime!

Salutem humanissimam et paratissima obsequia. Minthogy veszedelemben nagyban forog az itt való plébánia ház malmával együtt, mert tegnap a szécsenyi harminczados Kecskeméthy Pál

uram eö kegyelme, mint fiscus regius, a császár számára confiscálni akarta, a mint hogy a több jószágit Istenben üdvözült pászti apátúr uramnak oda is foglalta, úgymint vetésit, jobbágyit, lovait, egy szóval minden ingó s ingatlan javait. Én pedig a plébánia ház s annak malma részérül contradicáltam Uraságodra s a méltóságos úrra Eö Nagyságára támasztván magamat. Kihez képest Uraságodat aláztosan kérem, méltóztassék segítséggel ebben a dologban lenni hozzám, hogy a méltóságos úr Eö Nagysága az itt való plébánia és malom oltalmazásában méltóztassék írni levelet a tekintetes nemes posonyi kamarának, a kitül küldetett a fiscus regius. És hogy én is mi tevő legyek, ne nehezteljen Uraságod utat mutatni benne. His reverendissimam dominationem vestram dum diu bene valere cupio, maneo reverendissimae dominationi vestrae, in oppido Pászttho, die quinta augusti, Millesimo septingentesimo secundo, servus et capellanus humillimus Martinus Terennei p(arochus) Pasztóiensis, m. p.

1702. aug. 5.

Czime kívülről: Reverendissimo Domino Domino Andreae Almási, abbati de Saár, venerabilis capituli Agriensis canonico, districtus Pathaiensis vicearchidiacono, oppidi privilegialis Gyöngyös plebano vigilantissimo, etc. domino patrono mihi colendissimo. Gyöngyösin.

Papirra írt eredetije az egri érseki levéltárban a pásztói iratok között.

CCXLVII.

Eger. 1702. augusztus 15.

Telekessy István egri püspök kéri a pozsonyi kamarát, hogy a mit Zolnay András volt pásztói apát hagyatékából jogtalanul elfoglaltatott, adja vissza.

Illustrissimi, spectabiles, magnifici, necnon perillustres ac generosi Domini! Domini mihi colendissimi! Salutem cum obsequiis eorundem. Quaerulose exponere cogor praetitulatis illustrissimis, spectabilibus etc. dominationibus vestris et uti inclytæ camerae, qualiter his diebus post mortem domini abbatis de Paszto, Andreae Zolnay, omnia bona tam mobilia, quam immobilia pro parte camerae, ut illi rescribat, dominus Paulus Kecskeméthy tricesimator Szécheniensis occupaverit; cum tamen defunctus abbas testamentum condiderit, et omnia tam bona mobilia, quam immobilia in exolutionem creditorum deputaverit. Accedit, quod etiam molen-

dinum et segetes, quae ad templum et plebaniam Paszto spectabant, etiam ea, potentia mediante, seras confringendo et omnis generis frumentum ex molendino asportando, non sine laesione iuris ecclesiastici distraxerit. Quare praetitulatam inclytam cameram et praetitulatas dominationes vestras rogo, ut eorum, quae dominus tricesimator praevio modo abstulit, ad restitutionem adigat, alias in debitis locis hoc idem detegere et iura ecclesiastica defendere necessitabor. Servet Deus praetitulatas dominationes vestras in annos quam plurimos felicissime, ex sincero corde desidero et maneo illustrissimis, spectabilibus ac magnificis dominis, dominationibus vestris, Agriae, decima quinta augusti, anno Millesimo septingentesimo secundo, ad obsequia paratus episcopus Agriensis Stephanus Telekessy.

1702. aug. 15.

Papirra írt egyszerű másolatban: Pásztói pléb. levélt. és az egri érseki levéltárban.

CCXLVIII.

Pozsony. 1702. november 4.

Somosköy Ferencz, Zeke Gáspár és Csór Gáspár Pásztó város tanácsosai a pozsonyi káptalan előtt városuk nevében tiltakoznak a régi pásztói földesurak, tehát a pásztói apátok birtoklása ellen is.

Nos capitulum ecclesiae Posoniensis memoriae commendamus, tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod egregii, prudentes et circumspecti Franciscus Somosköy, Casparus Zeke et alter Casparus Csór senatores et cives privilegiati oppidi regii Pásztaiensis, in comitatu Hevesiensi adjacentis et habiti, veluti eiusdem oppidi, iudicis, senatus, civiumque principalem suorum nominibus et in personis, coram nobis personaliter constituti, per modum solemnibus protestationis, reclamationis, revocationis, contradictionis et inhibitionis proposuerunt in hunc modum: Qualiter iisdem protestantibus certo certius innotuisset, quod licet praetactum oppidum Pászthó, in anno adhuc Domini Millesimo quadringentesimo septimo, per gloriosae memoriae Sigismundum imperatorem, simul atque Hungariae regem, ab omni rusticitatis et servitutis iugo exemptum, diversis privilegiis, libertatibus ac

1407.

immunitatibus decoratum, et ad normam liberae regiaeque civitatis Budensis libertatum, interque regia peculia adscitum fuerit; huiusmodique libertatio et exemptio a dominis Matthia Primo ac Uladislao, Hungariae regibus, in omnibus punctis, clausulis et articulis confirmata et approbata extiterit; imo quidnam in eodem oppido Pászthó bonorum et iurisdictionis habeat abbas Beatae Mariae Virginis de eadem Pászthó, per metas et limites in privilegio eiusdem oppidi clare declaratum fuerit: Ex eo nihilominus, quod temporis successu, ob funestas et crebras regni Hungariae clades, exercitasque hostium et aemulorum tyrannides, potissimum vero totius ferme Hungariae Inferioris in manus ac potestatem immanissimi christiani nominis hostis turcae factam deventionem, miseri et afflicti Pasztoienses incolae partim caesi, partim in diram captivitatem abducti et hinc inde dispersi sint, privilegiaque sua ad loca tutiora, maioris securitatis gratia, deposuerint; demortuisque senioribus, filii eorundem de simili privilegiorum repositione nihil certi rescire potuerint, ac sola avitae libertatis memoria pasti, lactatique fuerint, nonnulli modernorum praetensivorum dominorum terrestrium antecessores ac maiores in tristi illa, et nusquam satis deploranda patriae calamitate, ope nefors barbarorum, vel hominum seditiosorum, aut propria authoritate, vel quocunque alio modo, in dominium memorati oppidi Pasztoiensis, usum et possessionem semet ingesserint; illud una cum omnibus de iure et ab antiquo ad idem pertinentibus villis, praediis ac emolumentis sibi usurpaverint; ac ubi afflicti praedecessores modernorum civium et incolarum Pásztóiensium reluctari coepissent, avitisque suis iuribus et libertatibus inhaerere, iugumque e cervicibus suis excutere cupivissent, uti credi par est per memoratos modernorum praetensivorum terrestrium dominorum maiores et antecessores in vincula coniecti, inaedia macerati, et his similibus mortificationum ac litrationum generibus affecti, alias etiam, legum et consvetudinum patriae ignari, violentas et coactivas fassiones facere, reversales extradare ac forsitam universis iuribus ac indemnitatibus suis in perpetuum cedere atque renunciare, omnesque natos natorum et eorundem successores ad consentiendum obligare debuerint; taliterque in miseram servitutem redacti ipsi et eorundem posteri calamitosum statum suum usque ad moderna tempora continuare

coacti fuerint. Reverendissimus autem condam Andreas Solnay praelibatae abbatiae Pászthiensis possessor, ante novem vel decem annos facta contra modernos praetensivos terrestres dominos, coram sua sacratissima caesarea, regiaque maiestate, de restituendis sibi bonis ac iuribus abbatialibus instantia, et mota ac suscitata praetensione, posteaquam causae eiusdem revisio eminentissimo ac reverendissimo principi domino domino Cardinali a Kollonich commissio-
naliter instituenda per altefatam suam maiestatem sacratissimam clementer delegata fuisset, modernique praetensivi terrestres Pászthienses domini nulla iura sua, si quae, uti ex praemissis colligere licet, fors nec habuerunt, produxissent: praerecensitus dominus olim abbas integram ferme medietatem praefati oppidi Pászthóien-
sis suis donationalibus inseri fecisset, eandemque, vi et potentia mediante, sibi usurpasset, taliterque violenter possedisset; memoratis praetensivis terrestribus dominis praeter nudam protestationem atque contradictionem nihil in contrarium agentibus, nec se oppo-
nentibus, aut coram altefata sua maiestate sacratissima, super fienda eiusmodi praeiudiciose expeditarum et ad male narrata antelati condam domini abbatis emanatarum donationalium cassatione, revocatione vel modificatione, nullam penitus instantiam facientibus, sed pure et simpliciter dissimulantibus, taciteque in talem iuribus ipsorum praetensivis nimium nocivam occupationem ac possessionem consentientibus, et quasi fortunae sibi ducentibus, quod non reliqua etiam eorundem praetensivorum terrestrium dominorum, aequae nec supponeretur debili iuris titulo possessa bona praerepetitus condam dominus abbas litteris suis donationalibus inseri, pariterque occupari procuraverit. Cum autem ante annos aliquot, divina sic disponente clementia, privilegia ad exordium huius protestationis uberius deducta, et antiquis temporibus per praedecessores modernorum protestantium et incolarum Pász-
tóiensium ad arcem Hedervar reposita, et tutioris conservationis gratia parieti cuidam inclusa atque immurata, alias, uti expositum esset, pro perditis et amissis existimata, per antelati parietis corruptionem quasi miraculose prodierint illaesa, eademque ab alte-
fata sua sacratissima maiestate, erga humillimam praetactorum oppidanorum instantiam, clementissime fuerint acceptata et confirmata, benignissimisque ab excelsis camera eiusdem aulica et

consilio Aulae bellico provisi (igy) et inclyta camera Hungarica extradatis protectionalibus litteris, contra memoratos praetensivos terrestres dominos et alios quoscunque impetitores habeantur provisae ac suffulta, sufficiensque et secura, memoratis oppidanis Pasztoviensibus atque modernis protestantibus, velut legitimis eorundem plenipotentariis affulgeat occasio ea, quae hactenus quoquomodo per antelatos praetensivos terrestres dominos et ipsorum antecessores in grave, tam laudabilium privilegiorum, libertatumque in iisdem contentarum praeiudicium acta et commissa sunt iure postliminii vindicandi et ulciscendi. Ne proinde memorati protestantes vel eorundem principales eiusmodi, enormibus per antecessores iamfatorum praetensivorum terrestrium dominorum, aut ipsosmet praetensivos terrestres dominos in labefactionem benignissimorum privilegiorum, avitarumque libertatum quodocunque et quomodocunque perpetratis excessibus, ad rationem ipsorum inique factis usurpationibus coactarum et sub qualibuscunque verborum formis emanatarum fassionum, contractuum aut reversalium extorsionibus, censuum et collectarum exactionibus, laborumque praestationibus et in servitutem, statumque colonicalem institutis redactionibus, praeterea reverendissimi condam domini abbatis Andreae Zolnay donationi, eidemque factae dimidietatis oppidi Pászthó praeiudicio-sae insertioni et taliter usurpatae violentae possessioni, praetensivorumque terrestrium dominorum eatenus commisso neglectui et dissimulationi, prouti et memorati domini abbatis cum sacro et venerabili ordine Cisterciensium, aut aliis quibuscunque inito desuper contractui, ac subsecutae ne fors ad sinistram expositionem altetatae suae maiestatis sacratissimae confirmationi, imo post obitum praefati domini abbatis factae per inclytam cameram Hungaricam bonorum, uti praefertur, dispendio iurium et privilegiorum Pásztóiensium, per defunctum condam dominum abbatem ampliatorum, occupationi, continuataeque in praesens usque tempus possessioni, aut fiendae eorundem bonorum in futurum cuicunque abbati collationi vel assignationi, non secus et per antecessores praetensivorum terrestrium dominorum vel ipsos et praetensivos terrestres dominos factae, metarum, territoriorum et bonorum atque universarum, quovis nominis vocabulo nuncupatarum appertinentiarum, ad oppidum privilegiatum Pasztoviense de iure et ab anti-

quo spectantium, distractioni, abalienationi aut cambiationi, litterarum insuper Pásztóiensium ad manus ipsorum qualicunque modo factae deventioni, earundemque detentioni aut occultationi, verbo denique universis et singulis quomodolibet excogitabilibus et in damnum ac laesionem praerepetitorum privilegiorum, tam ex parte antelatorum praetensivorum terrestrium dominorum, quam et oppidanorum Pászthóiensium, ac eorundem utriusque ordinis praedecessorum, aliorum quoque universorum, ex quibuscunque causis, rationibus ac motivis subsecutis, abusibus ac praeiudiciis per taciturnitatem consensum praebuisse argui valeant: iterum atque iterum solemniter protestantur, contradicunt, revocant, cassant et annihilant, praemissaque omnia in perpetuum caritura pronunciant; inhibendo insuper antelatos praetensivos terrestres dominos et eorundem successores universos ab omni ulteriori praetacti oppidi Pászthó et appertinentiarum eiusdem sub qualicunque praetextu intentanda usuatone praetensivi iuris in personas, res et bona praefatorum oppidanorum, ubilibet existentium, fienda usurpatione censuum, datiarum et collectarum, decimarum ac nonarum, laborumque et onerum qualiumcunque exactione, restantiarum hactenus praetensive conflatarum collectione, molarum, domorum et fundorum antehac sub decursu praetensivi domini illicite sibi usurpatorum possessione, denique vel minimo sub quocunque colore exercenda iurisdictione, prouti et inclytam suae maiestatis sacratissimae cameram a bonorum per memoratum condam abbatem dominum Andream Solnay ab oppido Pászthó, contra tenorem privilegii, praeiudiciose avulsorum, continuanda possessione, futuros quoque pariter abbates Pásztóienses a similibus fienda sibimet ipsis appropriatione, et alios universos ac singulos ab inferendis quibuscunque praeiudiciis atque excessibus; cum ea quidem per expressum apposita declaratione, quod sicut de praeteritis illatis damnis et praeiudiciis contra eos, quorum interest, via iuris agendi et procedendi omnimodam sibi reservant facultatem: ita adversus violentos inhaerendo tenori et continentiis benignorum regionum et per suam quoque caesaream ac regiam maiestatem clementer confirmatorum privilegiorum, annexarumque iisdem gratiosarum protectionalium, cum moderamine inculpatae tutelae, se pro omni occasionum exigentia tueri ac defendere velint, prouti protestati

sunt contradicendo, contradixeruntque cassando et revocando, atque declararunt protestando palam, publice et manifeste coram nobis. Harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum sabbato proximo post festum Omnium Sanctorum. Anno Domini 1702. nov. 4. Millesimo septingentesimo secundo. (L. S.). Lecta in capitulo.

Papirra írt hiteles másolatban: Magyar orsz. levélt. Neoreg. Act. fasc. 1736. nr. 33.

CCXLIX.

Bécs. 1702. november 6.

I. Lipót király a pásztói apátságot Zolnay András apát halála után, tekintettel a cziszterczi rend érdemeire, a cziszterczi rendbe kebelezi és pásztói apáttá Nezorin Flórián wellehrádi apátot nevezi ki, a kolostor fölépítésének és szervezésének kötelezettségével.

Nos Leopoldus, Dei gratia electus romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, dux Lucemburgae ac Superioris et Inferioris Silesiae, Wierthembergae et Thecae, princeps Sveviae, comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreti, Kyburgi et Goritiae etc., memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pásztó, in superioribus dicti regni nostri Hungariae partibus, inque comitatu Hevessiensi existentem, situatam, olim ad sacrum Cisterciensem ordinem spectantem, verum per diversas temporum vicissitudines et continuorum bellorum tempestates ac revolutiones, execrandamque iurati christiani nominis hostis Turcae vicinitatem, ipso religioso ordine e praefato regno nostro Hungariae exulante, ad manus ecclesiasticorum clerique deventam, iamque turbulentis praeteritis gravissimi belli temporibus, praepotenti divini Numinis auxilio, per assiduas fidelis populi christiani, et praecise sacrorum religiosorum Deo incessanter famulantium preces, sedatis, victricibus armis nostris potioribus praefati regni nostri Hungariae partibus e iugo otthomannico ereptis et in pristinae libertatis statum et tranquillitatem repositis, una cum suprafato comitatu Hevessiensi recuperatam, priorique suo iuri, seu postliminio

restitutam, per mortem et ex hac vita decessum honorabilis olim Andreae Zolnay, eiusdem abbatae ultimi, veri et indubitati possessoris, de iure et de facto vacantem, cum ad incessantes humillimasque praefati sacri ordinis Cisterciensis preces ac supplicationes nostrae propterea factas maiestati, tum vero pro solita nostra in Deum pietate, et assiduo in universis iis, quae ad maiorem cultus divini promotionem, fidei orthodoxae romano-catholicae propagationem, sacrorumque religiosorum ordinum, quorum piis ad Superos fusis et fundendis precibus ac suffragiis non postremam felicium progressum nostrorum bellicorum partem attribuimus, et propria quoque experientia nostra non immerito adscribimus, incrementum conferre, et quidpiam momenti contribuere possunt, magis magisque ampliandis, dilatandis ac stabiliendis zelo, fervore ac studio, peculiarique etiam nostro caesareo-regio, quo erga devotum, nobisque gratum, ac priscis temporibus in praefato quoque regno nostro Hungariae florentissimum Cisterciensem ordinem ducimur affectu, aliisque iustis ex motivis et rationibus animum nostrum ad id inducentibus, una cum cunctis eiusdem abbatae antiquis iuribus et immunitatibus, oppidis nempe, pagis, villis, praediis et possessionibus, sylvis, agris, pratis, obventionibus et emolumentis quibuslibet, ubivis in praefato regno nostro Hungariae et partibus eidem annexis existentibus et habitis, ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, autoritate iuris patronatus nostri regii, quod generaliter in conferendis et consequenter etiam restituendis et reincorporandis omnibus ecclesiis ac beneficiis antelati regni nostri Hungariae, partiumque eidem annexarum, ad instar divorum condam Hungariae regum, praedecessorum nostrorum gloriosissimae reminiscentiae, optimo iure habere et exercere dignoscimur, antelato sacro ordini Cisterciensi iure postliminii clementer restituendam, plenoque iure reincorporandam et reapplicandam; sed et benignum ac singularem habentes respectum et reflexionem ad eximias virtutes morumque honestatem, doctrinam item ac eruditionem, et omnibus gratam vitae conversationem, aliasque excellentes animi dotes fidelis nostri honorabilis Floriani Nezorin, abbatis Vellehradiensis, quibus ipsum ab Altissimo insignitum et donatum esse, tum ex plurimorum fidelium nostrorum fidedigno testimonio, tum vero propria nostra experientia cognovimus: eidem, tamquam personae idoneae, ac de

ecclesia Dei benemeritae, nobisque gratae et acceptae, eandem abbatiam Pasztoiensem, cum supradecaratis universis bonis, proventibus et emolumentis temporalibus dandam et conferendam, ipsumque Florianum Nezorin eidem, cui interest, praesentandum duximus; ita tamen et ea conditione, ut idem sacer ordo Cisterciensis bona eiusdem abbatae manutenere, distracta vero et de facto adhuc prae manibus saecularium existentia pro sua possibilitate recuperare, formalique ibidem erecto et, opitulante Dei auxilio, stabilito monasterio, tum alios e suprafato monasterio Vellehradiensi in virtutibus benefundatos religiosos introducere, tum vero utriusque, germanicae et hungaricae nationis patriae filios in novitiatum, sacramque religionem suam suscipere, cultum denique divinum, iuxta sacra eiusdem ordinis instituta, in eadem abbata, pro aedificatione populi et orthodoxae fidei romano-catholicae incremento, zelose, cum fructu ac lucro animarum promovere, et universa munia secundum functionem et foundationem eiusdem abbatae diligenter praestare et exequi, ac ubi in casu mortis praefati abbatis Floriani Nezorin alia idonea persona in abbatem de more illius religionis electa fuerit, talem et futuros quoscunque suo modo eligendos abbates idem sacer ordo Cisterciensis nobis et successoribus nostris legitimis, nempe Hungariae regibus, pro obtinendis superinde benignis litteris confirmatoriis, praesentare debeat ac teneatur. Imo restituimus, reincorporamus, reapplicamus damusque, conferimus et praesentamus, harum nostrarum vigore et testimonio litterarum. Datum per manus fidelis nostri, nobis dilecti reverendi Ladislai Mattyasovszky, episcopi Nitriensis, locique ac comitatus eiusdem supremi ac perpetui comitis, consilarii nostri, et per dictum regnum nostrum Hungariae aulae nostrae cancellarii, in civitate nostra Vienna, Austriae, die sexta mensis novembris, anno Domini Millesimo septingentesimo secundo; regnorum nostrorum romani quadragesimo quinto, Hungariae et reliquorum anno quadragesimo octavo, Bohemiae vero quadragesimo sexto. Leopoldus. m. p. (L. S.) Ladislaus Matyasovszky episcopus Nitriensis. m. p. Franciscus Somogyi m. p.

1702. nov. 6.

Hátára ez van írva: Penes praesentes sacratissimae caesareae regiaeque maiestatis, domini, domini clementissimi, benignas collationales reverendissimus dominus Florianus Nezorin, abbas Vellehradiensis, in abbatiam Beatae Mariae Virginis de Pasztho per illustrissimum dominum comitem Christophorum Antonium Erdődy, camerae huius praesidem,

solenniter est installatus. Ex consilio camerae Hungaricae, die vigesima octava mensis novembris, anno Millesimo septingentesimo secundo. Joannes Bornemissa de Pesth, consiliarius et primarius secretarius. m. p. 1702. nov. 28.

Hártyára írt eredetije a zirczi apátsági levéltárban: .Act. abbatae Paszto. Fasc. II. nr. 23. — Harmaddal kisebbitett hasonmása ezen kötethez mellékelve. — Papirra írt eredetije egy, hiteles másolata meg több példányban: Zirczi ap. lev. Act. abb. Paszt. Fasc. II. nr. 23.

CCL.

Bécs. 1702. november 6.

I. Lipót király tudatja a m. kir. kamarával, hogy a pásztói apátságot a ciszterczi rendbe kebelezte és Nezorin Flóriánnak adományozta; s meghagyja neki, hogy Nezorin Flóriánt a pásztói apátságba bevezesse és beiktassa.

Leopoldus etc. Spectabiles ac magnifici, magnifici item et egregii fideles nobis dilecti. Quoniam nos abbatiam Beatae Mariae Virginis de Paszto in superioribus dicti Regni nostri Hungariae partibus, inque comitatu Hevessiensis existentem, situatam, olim ad sacrum Cisterciensem ordinem spectantem, verum per diversas vicissitudines temporum et continuorum bellorum tempestates ac revolutiones, execrandamque iurati christiani nominis hostis turcae vicinitatem, ipso religioso ordine e praefato regno nostro Hungariae exulante, ad manus ecclesiasticorum clerique devenit, iamque turbulentis praeteritis gravissimis belli temporibus praepotenti divini Numinis auxilio, per assiduas fidelis populi christiani, et praecise sacrorum religiosorum Deo incessanter famulantium preces sedatis, victricibus armis nostris potioribus praefati regni nostri Hungariae partibus e iugo otthomannico ereptis et in pristinae libertatis statum et tranquillitatem repositis, una cum suprafato comitatu Hevesiensis recuperatam, priorique suo iuri, ceu postliminio restitutam, post mortem et ex hac vita decessum honorabilis olim Andreae Zolnay, eiusdem abbatae ultimi, veri et indubitati possessoris, de iure et de facto vacantem, cum ad incessantes humillimasque praefati sacri ordinis Cisterciensis preces ac supplicationes nostrae propterea factas maiestati, tum vero pro solita nostra in Deum pietate et assiduo in universis iis, quae ad maiorem cultus divini promotionem, fidei orthodoxae romano-catholicae propagationem, sacrorumque

religiosorum ordini, quorum piis ad Superos fuis et fundendis precibus ac suffragiis non postremam feliciū progressuum nostrorum bellicorum partem attribuimus, et propria quoque experientia nostra non immerito adscribimus, incrementum conferre et quidpiam momenti contribuere possunt, magis, magisque ampliandis, dilatandis ac stabiliendis zelo, fervore ac studio, peculiarique etiam nostro caesareo-regio, quo erga devotum nobisque gratum, ac priscis temporibus in praerepetito quoque regno nostro Hungariae florentissimum Cisterciensium ordinem ferimur, affectu, aliisque iustis ex motivis et rationibus animum nostrum inducentibus, una cum cunctis eiusdem abbatae antiquis iuribus, immunitatibus obventionibusque et emolumentis temporalibus quiblibet, ubivis in praefato regno nostro Hungariae et partibus eidem annexis existentibus, habitis, ad eandem abbatiam de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, auctoritate iuris patronatus nostri regii, antelato sacro ordini Cisterciensi, iure postliminii, clementer restituerimus, plenoque iure reincorporaverimus et reapplicaverimus. Sed et benignum ac singularem habentes respectum ac reflexionem ad eximias virtutes, gratam vitae conversationem, aliasque animi excellentes dotes fidelis nostri honorabilis Floriani Nezorin, abbatis Vellehradiensis, quibus ipsum ab Altissimo insignitum et donatum esse, tum ex plurimorum fidelium nostrorum fidedigno, tum vero propria nostra experientia cognovimus: eidem, tamquam personae idoneae ac de ecclesia Dei bene meritae, nobisque gratae et acceptae, eandem abbatiam Pasztoiensem, cum supradclaratis universis bonis, proventibus et emolumentis temporalibus, ita tamen et ea conditione, ut idem sacer ordo Cisterciensis bona eiusdem abbatae manutenere, distracta vero et de facto adhuc prae manibus saecularium existentia pro sua possibilitate recuperare, formalique ibidem erecto et, opitulante Dei auxilio, stabilito monasterio, tum alios e supra-fato monasterio Vellehradiensi in virtutibus bene fundatos religiosos introducere, tum vero utriusque germanicae et hungaricae nationis patriae filios in novitiatum sacramque religionem suam suscipere, cultum denique divinum, iuxta sacra eiusdem ordinis instituta, in eadem abbata, pro aedificatione populi et orthodoxae fidei romano-catholicae incremento, zelose, cum fructu ac lucro animarum promoveri, ac universa munia secundum functionem et foundationem

eiusdem abbatae diligenter praestare et exequi, ac ubi in casu mortis praefati abbatis Floriani Nezorin alia idonea persona in abbatem de more illius religionis electa fuerit talem et futuros etiam quoscunque suo modo eligendos abbates idem sacer ordo Cisterciensis nobis et successoribus nostris legitimis, nempe Hungariae regibus, pro obtinendis superinde benignis litteris confirmatoriis, praesentare debeat et teneatur, dederimus et contulerimus. Velimusque eundem abbatem Vellehradiensem, Florianum Nezorin, et per consequens dictum sacrum ordinem Cisterciensem in dominium praefatae abbatae de Paszto per certam idoneam, ad id per vos delegandam personam, legitime introduci et installari facere. Ideo fidelitatibus vestris harum serie benigne committimus et mandamus, quatenus, acceptis praesentibus, introductionem et installationem praemissam rite peragi, dictamque abbatiam Pasztoiensem simul cum cunctis eiusdem, ut praemissum est, bonis et iuribus temporalibus, eorundemque proventibus, obventionibus et emolumentis, ad ipsam abbatiam de Paszto de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, memorato Floriano Nezorin, et per consequens dicto sacro ordini Cisterciensi, modalitate praemissa, possidendam tradi et assignari facere modis omnibus velitis ac noveritis. Benignam nostram mentem ac voluntatem in eo rite executuri. Vobis in reliquo gratia nostra caesareo-regia benigne propensi manentes. Dabantur in civitate nostra Vienna, Austriae, die sexta mensis novembris anno Millesimo septingentesimo secundo. Leopoldus. m. p. Ladislaus Mattyasovszky, episcopus Nitriensis. m. p. Franciscus Somogyi. m. p.

1702. nov. 6.

Hátára ez van írva: Spectabilibus ac magnificis, magnificis item et egregiis praesidi, vicepraesidi, caeterisque camerae nostrae Hungariae consiliariis, fidelibus nobis dilectis.

Pecséttel.

Papirra irt eredetije: Zirczi ap. lev. : Act abb. Paszt. Fasc. II. nr. 24.

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

az I. és II. Részhez.

- Aachen 41. 232.
 Abafalvi Aba Miklós 200.
 Aba nemzetség 176.
 Aba Samu 49. 158.
 Aba-Ujvár (*Ujvár*) 49. 62.
 Aba-Ujvár m. 49.
 Abád (*Ubad*) 51. 106.
 Abelard Péter 23.
 Acey 31.
 Aceyi apát 60.
 Aglen 176.
 Aigulphus 6.
 Ajnácskő 110.
 Ajtónállómester (kir.): Ilswai Leustach.
 Akol 39.
 Alaghy András 218. 219. -Bekény (*Beken*) János 218. 219. -Erzsébet 221. 222. -Ferencz 221. 222. -Gáspár 221. 222. -Judith 219. 222.
 Alattyán (*Oluptiuan*) 60.
 Alba-ripai (*Auberive*) apát 75.
 Alberik 3. 7. 8. 11. 12.
 Albert király 198. 235. -mester 181. -pap 214.
 Alcantara 25.
 Alderspach 84.
 Aleth 14.
 Alföld 49. 166.
 Almás 108.
 Almássy András 114. 149. -Ferencz 144. -János 111. 144.
 Al-Német 59.
 Alsó-Körtvélyes malom 211.
 Alsó-Lausitz 86.
 Alsólendvai Bánffy István 171.
 Alsó-németországi apátok 86. -kolostorok 85.
 Alsó-Rohfalva 182.
 Altzelle (*Vetus-Cella*) 86.
 Amade fia István mester 177. -nádor 178.
 Ambró lovász 60. 155.
 Ambró garábi prépost 172.
 Ambrovics János 115.
 II. Anaklet ellenpápa 23.
 Andaháza 196.
 András 14. 15. -deák 216. -fia Péter 186. -mester 76. 77.
 Andrássy György (Szent-Királyi) báró 111. 112. 140. 141. 144.
 Anglia 4.
 Anjouk 66.
 Anonymus 154. 158.
 Anyavári javak 221.
 Apach 62.
 Apafy Ferencz 154. 161.
 Apaleny András 114.
 Apátfalva (*Trium-Fontium de Beel Cumanorum*) 32. 38. 119. 222. -i erdő 76. -i templom 42.
 Apátúrhegye 108.
 Apcz 108. 207.
 Apczi István 227. -Máté 213. 245.
 Apor István hadvezér 182.
 Appony 92.

- Apulia 175. 182.
 Aquitánia 23.
 Arani István 234.
 Aranyosy András egri kanonok 209.
 -Erzsébet 97.
 Arló (*Alló*) 106. 107. 154. 221. 223.
 -Máté 207.
 Arnach fia Dénes 179.
 Asszúpataki-Hencz Benedek 241. 245.
 -Bertalan 237. -Imre 207. -Pál 242
 244. 245.
 Athfi Pál 204.
 Atkár 203.
 Aurum 7.
 Ausztria 28. 36.
 Ausztriai testvér-kolostorok 42.
 Avignon 66.
 Avisá 25.
 Ábrahám ciszterci apátság 33. 73
 Ács Pál 114.
 Ádám bélháromkúti apát 178. 179. -pász -
 tói rendtag 65. 69. 248.
 Ágas vár 108. 176. 243. 245.
 Ágnes (*Anna*) királyné 31.
 Álmos herczeg 51.
 Álmosdi Csőre István 161. 244.
 Ákosd 179.
 Árpádházi királyok 66.
 Babenbergi Lipót 28.
 Babindali András 95.
 Babos János 119.
 Baghi Mihály 116.
 Bagos Lőrincz 200.
 Baja 44. -i főgimnázium 44.
 Bajcsi György 108.
 Bajorország 36. 87.
 Bajtai István 112.
 Bakony 38. 49.
 Bakonyi (zirczi) apátság 29. 73. 75.
 Bakony-Koppány 44. -Nána 44.
 Baktay Tóth György 157.
 Bakos Farkas 157. -György 148. 157.
 -Jakab 164. -János 116.
 Balajthi Pál 200.
 Balay Gergely 220. -István 219. -Kál-
 mán 218. 220. -Menyhért 218.
 Balássy Ferencz 158.
 Balázs diák 200. -pap 181. -segédőr 200.
 Baldin 178.
 Baldum mester 177.
 Balka Milós nyitrai kanonok 95.
 Balkó István 200.
 Balogh Ambró 171. -István 107. -János
 107. 114. -Mihály (ifj.) 114.
 Baracska Pál 92.
 Baracza 205.
 Barancs 194.
 Baranya 34. -i Balázs 185. -János 115.
 -Klára 185. -Miklós 185.
 Barát-erdő 108.
 Barátmál. 158.
 Barátrét. 108. 147.
 Barbarossa Frigyes. 27.
 Barcsay: -ak 154. 162. -Anna 225. 226.
 -Boldizsár 225. 226. -Ferencz 162.
 -István 226. -János 92. 157. 225. 226.
 -Jánosné 223. -Zsófi 225. 226.
 Barcz András 200. 201.
 Barcza Tamás 90.
 Bardóczy (Vizslási) Mihály 162.
 Barius (*Bargius, Barjus*) András 224.
 -Demeter 92. 223. 224. 225. 226.
 -Péter 99.
 Barnabás 200.
 Bars vm. 179. 224.
 Barátnaki Ferencz 154.
 Bartyik István 164.
 Basal 180.
 Basdi nemes 159.
 Baso Bernát 209. -György 209. -János
 209.
 özv. Batik Jánosné 114.
 Bathy Balázs 160.
 Batony 107. 108. 161. 162. 185. 194. 235.

- Batta Ádám 114. -Zsigmond 114.
 Bayony Benedek 157. 169. 215. 219.
 -család 219. -Farkas 157. -Zsófi 215.
 219. 226.
 Bazyni (Szent-Györgyi) Péter gróf or-
 szágbíró 90. 216.
 Bácsi káptalan 182. -kórház 40.
 Bálint 159. -praebendatus 186. -püspök
 229.
 Bán Benedek 157.
 Báncza István esztergomi érsek 34.
 Bánfalvy Balázs András 224.
 Bánffy István 170.
 Bán-Horvát 178.
 Bánk ispán 59.
 Bános János 107.
 Bárkány 107. 114. 116. 161. 172. 176.
 194. 203. 212. 217. 221. 240. -i ma-
 lom 214. -i Mihály 242.
 Báróczi Dömötör 101.
 Bártfa 33. -i György 200. -Péter 200.
 Báthory 226. -Albert 204. -Gábor 116.
 158. -György 116. -István országbíró
 206. 211. 212. 240. 245. -Kristóf 219
 -László 99.
 Báthory Tóth Ambrus 209.
 Bátor 187. -Miklós 62.
 Bátori birtokrész 222.
 Bättaszék 26. 28.
 Beatrix királyné 82.
 Beaunei algróf 9.
 Bebenhausen 84.
 Becskei Miklós 181. -Tamás 181.
 Bedegh 109. -i Nyári I. Nyáry alatt.
 Beke Dorottya 107.
 Beken Dénes 205. -István 205. -Pál
 205.
 Belényi (*Belyeeni, Bellyény*) László 216.
 221. 235.
 Belezséri Demeter 185.
 Bellay János 169.
 Benczések 3.
 Benedek 62. -biboros 11. -karpap 196.
 -oltárigazg. 198. -XII. Benedek pápa
 36. szolga 193. -várjobbágy 172.
 Benedekrendiek 34. 35. 81. -apátság 34.
 51.
 Bendő István 103.
 Bene Ferencz 110.
 Benke Gábor 160. 169.
 Berczeli János 245.
 Bereczk 159.
 Beregi jószágok 219.
 Berencsy Tamás 107.
 Berény 190.
 Berkes András 115. -István 106. -Már-
 ton 157. 164.
 Berkovics Ágoston 136.
 Bernel (*Bornel*) 190.
 Bertalan 14. 15. -altarista 169.
 Berzsényi Demeter 128.
 Bessenyei György 221.
 Beszterczébánya 103. 119.
 Bezek György 101.
 Bécs 34. 36. 66. 90. 94. 119. 131. 133.
 134. 143. 151. 167. 220. -i studium
 generale 37. -i stud. gen. hallgatói 37.
 Békefi Remig 44.
 Békés vm. 220.
 II. Béla király 28. 51. 158.
 III. Béla király 26. 29. 30. 52. 158.
 IV. Béla király 32. 35. 40. 41. 175. 176.
 Béla herczeg tárnokmestere 33.
 Bélakút 72.
 Bélakúti apát 37. -i apátság 32. 40.
 Bélháromkút 32. 38. 71. 77. -i apát
 178. 188. 189. -i (*Trium-Fontium de*
Bél) apátság 38. 53. 55. 66. 76. 78.
 91. 132. 178. 222. -i cziszterciek 39.
 Béli apátság 67. -István 76. -Miklós 77.
 -i monostor 39. -Péter 76. 77.
 Bélkő 38.
 Bény 224. -i prépostság 97. 177.
 Biely Mihály 110.
 Bihar vm. 177. 196. -i jószágok 219.
 Bikey Gergely 205. -János 205.

- Bildhausen 84.
 Biró Ágoston 290. -János 200.
 Blondelus páztói apát 64. 69. 247.
 Bocham I. bakonyi apátság
 Bochó Gergely 107. -Mihály 107.
 Bodoló 225.
 Bodonházi Bodon Albert 209. -György
 236. -László 245. -Miklós 207. 209.
 -Pál 214. -Tamás 207. 236.
 Bodrog vármegye 33.
 Bogdány 212.
 Bokodi György 197.
 Boldizsár Péter 107. -plébános 68.
 Boldogasszony 242.
 Boldogasszonyháza 242. -i Boldizsár 236.
 237.
 Bolemani Ferencz 101.
 Bolki László 157.
 Bologna 189.
 Boltizár Péter 171.
 Bolyai Bernát 209.
 Bolyai Kókay Balázs 209.
 Bolyai Otvorachy Jakab 209.
 Bonczhida 158.
 IX. Bonifác pápa 36. 66.
 Borbély András 164.
 Borcsiczky János 103. 109. 116. 163.
 Borbély András 107.
 Borfői János rokona Mátyás 193.
 Borsmonostor 28. 31. 70. 89. -i apát
 37. 81. 89. -i convent 89.
 Borsod vm. 32. 70. 154. 177. 186. 188.
 193. 194. 202. 205. 217. 218. 226.
 235. -i alispánok 195. -falú 223. -fő-
 esperes 183. -szolgabírák 192.
 Borsos Egyed 207.
 Borz István 200. -János 200.
 Borzavár 44.
 Bosnyák Tamás. 95.
 Bossányi László báró 109. 112. 114. 144.
 Botka János 213. -László 213.
 Botyz 62.
 Bozog András 157.
 Bozók György 147. 164. -i prép. 158.
 Bódy Pál 107.
 Bógy Márton 164. -Pál 164.
 Brandenburg 86.
 Brassó 32. 35.
 Bresciai Arnold 23.
 Britisch Museum 232.
 Bubek Detre nádor 187. -György 187.
 -Imre országbíró 187. 190. 229. -Ist-
 ván országbíró 191. -László 191.
 Buchi (*Vallis S. Aegidii*) apát 87. 89.
 Buchinai Miklós 159.
 Buchteföld 179.
 Buda 33. 150. 159. 163. -i hévízek 71.
 -i János 200. -i káptalan 160. 176.
 179. 181. 189. 197. 203. 204. 206.
 227. 240. -i Mihály 159. 160. -i
 templom 36.
 Budapest 44.
 Bugát 170.
 Burgund 6. -i herceg 9. 13. -hercegség
 14. 16.
 Buttler egri parancsnok 109.
 Buzilla 175.
 Bükk hegység 38. 49.
 Cadixi (*Cadicensis*) püspök 189.
 Caesar 77.
 Caaesarea 84.
 Calatrava 25.
 Camaldoli rend 5.
 Capitulum 12.
 Caserta 175.
 Chabay Miklós 235.
 Chalonsi püspök 10. 11. 22.
 Chalticzky Borbála 98.
 Champeauxi Vilmos chalonsi püspök 22.
 Champagnei gróf 23.
 Chapy Ferencz 94. 222. -János 222.
 Charitas apátság 83.
 Charta charitatis 22.
 Chatillon 15.

- Chazan 62.
 Chege 179.
 Cheller Ferencz 90.
 Chemnitz 86.
 Chepe Dömötör 223. -Gáspár 223.
 -Péter 223.
 Chory Máté 207.
 Cillei Ulrik 68.
 Citeaux. (*Cistercium*) 3. 12. 13. 15. 16.
 18. 20. 21. 22. 29. 31. 49. 60. 69.
 80. 85. 130. -i apát 10. 20. 85. -i
 főapát 30. 50. -i apátság 10. 11. -i
 kolostor 10. -i nagykáptalan 34. 65
 73. 75. 78. 80. 83. 137. -i perjel 30.
 -i szerzetesek 11. 18. -i testvérek 12.
 -i ujonczok 16.
 Clairvaux (*Clara-Vallis, Űröm-völgy,*
Világos-völgy) 3. 18. 19. 20. 21. 22.
 29. 32. 50. 61. -iak 22. -i apát 61.
 -i ág 31. -i perjel 50.
 Clugny 20. -i apát 20. -iek 3. 5. 19
 20. -i mozgalom 5.
 Compostella 232.
 Csala Gergely 106. 107.
 Csalka György 160. -Mihály 205
 Csanád 29. -i Márton 207.
 Csapi Benedek 169. -Ferencz 222. -János
 222. -i Mária 99.
 Csáby Benedek 106.
 Csák nemzetség 158. -i Ferencz 99. -i
 György 234. -István gróf országbíró
 106. 107.
 Csánki 49.
 Csányi Domokos 204. -István 103.
 110. 113. -László 204. -Lőrincz 113.
 -Máté 90.
 Csáth 226.
 Csehek 191. 201.
 Cseh-huszita mozgalom 67. -király 152.
 Csehország 84. 87. 139.
 Csemei Demeter 77. -Péter 77.
 Csengerházi Pataky Ferencz 214. -János
 214.
 Csenkelháza 188.
 Csepe Gergely 107.
 Cseppkötelek 221.
 Cser Gáspár 113.
 Csergál Anna 101.
 Cserhát 49.
 Csernye 106.
 Csete József 119.
 Csetnek 182. -i Benedek 182. -László
 182. -Miklós 182. -Péter 181 182.
 Csécse 108. 154.
 Csép András 171.
 Csicseri Ambró 161. 162. -András 161.
 -ek 154. -János 120. 164. 195. -Mihály
 161. -Péter 161.
 Csicsó 177.
 Csihay (*Csihaj*) János 113 147. 148
 Csipáni György 107.
 Csirke István 148.
 Csizmadia Jakab 164.
 Csokva 188. 189 -i birtok 189.
 Csornai prépost 123.
 Csont 62.
 Csontfalva 108. -i Vitus 204.
 Csordás Mihály 164.
 Csorgaly Ferencz 116.
 Csókakő 189.
 Csór Gáspár 114. 150. 164.
 Csövy Ferencz 110.
 Csőre István 244.
 Csuda 224.
 Csupor Demeter 68.
 Csuta György 159. -Henrik 159.
 Csúr Gáspár 106.
 Csurgó 179.
 Czegekátay Kátay Ferencz 226.
 Czepléd 108.
 Czikádor 26. 28. 38. 70. 72. -i apát 61.
 75. -i apátság 39. 66. -i konvent 40.
 Czikó 28. -i templom 57.
 Czinár 33.
 Czirák 108.
 Cziszterci apácza kolostor 34. -i apáczaak

35. -i apátok 41. 63. 81. 122. 123. 188. -i apátság 28. 40. 50. 64. 65. 79. 81. 83. 130. 131. 222. -iek 3. 12. 20. 21. 25. 26. 28. 34. 36. 37. 38. 39. 42. 43. 51. 53. 54. 55. 63. 84. 85. 87. 119. 130. 131. 135. 143. 146. 151. 152. -i gyarmatosok 28. -i kolostorok 25. 31. 33. 53. 65. -i rend 10. 11. 12. 21. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 38. 43. 44. 50. 59. 60. 68. 69. 79. 80. 83. 129. 132. 133. 136. 140. 150. 151. -i rendtag 130. 149. -i szerzet 135. -i szerzetesek 28. 77. 131. 135.
- Czobor-szent-mihályi Czobor Mihály 202. -Péter 207.
- Czövek András özvegye 160.
- Dalmácia 52.
- Dajkafalva 240.
- Dallos Balázs 206.
- Danch Pál 221.
- Darabos János 107.
- Darguni templom 55.
- Daróczi András 208. 209. -Mihály 193. -Tamás 214.
- Dályói György 197.
- Dán vajda 234.
- Dánfi András 203.
- Dávid fia Leustach 192.
- Deák Erzsébet 114.
- Debrenthei Tamás 68.
- Decske 212.
- Demeng 240.
- Deménd 199. -i Miklós 204. -Péter 204.
- Derencsényi Imre 243. -István 243. -János 244. -Katalin 236. 244. -Miklós 243.
- Dersi László 245.
- Desirényi Ferencz 101.
- Detmér 59.
- Detre 159.
- Dettre János páztói commendátor 91. 92. 222. 247.
- Dédesi várnagy 189.
- Déleurópa 4.
- Dénes fia György 192. -Simon 164.
- Déva 162. -i Pál 106. 107.
- Dévény 185. -i András 218.
- Dienes Simon 106.
- Dijon 9.
- Diósgyőr 39. 76. 202.
- Disznósd 106.
- Dobosi János 197.
- Dobozi Dánfi András 203.
- Dobrilugk (*Dobracula*) 86. -i konvent 86.
- Domándi Mihály 209.
- Domokos 177. 178. -comes 179. -fia István 177. -fia János 189. -mester 51. -nádor 31. -plébános 169. -tárnok-mester 178.
- Domonya 185.
- Domoszlói: Apollina 197. 198. -család 235. -Dömötör mester 192. 195. 197. 229. 233. -Gergely 229. -György 238. -János 229. -Margit 195. 196. 197. 198. Miklós 197. 228. 229. -Zsófi 195. 197.
- Dorog 184. 185. 187. 190. 194. 203.
- Dorogháza 216. -i Erzsébet 219. -Imre 216. -János 214. -Kristóf 216. -László 216. -Lőrincz 209. 236.
- Dorogi birtokrész 183. 199. 238. 239. 243. -i István 183. -Olivér. 183.
- Dósa Tamás 94.
- Döbreczi Péter 160.
- Dömösi egyház 173. -i prépostság 51.
- Dömsödi Tamás 197.
- Dörgő György 119.
- Dövényi birtokrész 218.
- Dragul vár 229.
- Drégely vára 233.
- Dréta Antal zirczi apát 43.
- Dublin 232.
- Duka 179.

- Dúl (*Duúl*) István 106. -Mihály 110. 144.
Duna 49. 70. 72. 88. 175.
- Ebrach (*Eboracum*) 83. 84. 85. 88.
- Ecseg 108. 115. 136. 172.
- Eger 32. 43. 44. 107. 142. 159. 163. 199. 216. 219. 220. 221. -és vidéke 39. -kapitánya 215. -vára 220. 222. -vize 199. -i diák 200. -i egyház 204. -i egyházmegye 50. 98. 123. 189. 199. 200. -i főbíró 221. -i gimnázium 43. -i kanonok 126. 149. 160. 169. 199. 200. 207. 213. -i kanonokok: András mester, Aranyosy András. Bagyony Benedek, Budai János, Chanádi Márton, Detre János, Galambfalvy Bálint, Kesereő Tamás, Pásztói István, Pásztói László, Pásztói Lukács, Pettes András, Somogyi Ferencz, Szárhegyi András, Széchy János, Szigligeti Ambró, Terebesi László, Váry Ambró. L. e nevek alatt. -i káptalan 39. 76. 96. 166. 107. 129. 179. 182. 183. 185. 186. 189. 192. 194. 196. 198. 200. 201. 203. 204. 205. 207. 209. 210. 211. 212. 213. 221. 223. 224. 225. 229. 235. 243. 245. -i kőház 221. -i malom 200. -i nagyprépost 96. -i örkananok 96. -i prépost 202. 203. -i püspök 101. 113. 116. 122. 124. 125. 128. 130. 131. 134. 135. 136. 142. 143. 144. 145. 149. 150. 157. 178. 183. 191. 198. 199. -i püspökök: Fenessy György, István, Kilit, Ludányi Tamás, Mihály, Miklós, Rozgoni István, Rozgoni Péter, Szuhay István, Telekessy István l. e név alatt. -i püspöki vicarius 129. 183. 200. 216. -i püspökség 91. 200. 215. 216.
- Egres 29. 32. -i apát 37. 73. -i konvent 40.
- Egyed pásztói apát 59. 247.
- Elmeg 179.
- Előszállás 44
- Enchi Fülöp 90.
- Enkantini Ferencz pilisi apát 80. 81.
- II. Endre 31. 32. 175. 179. 180. 200.
- III. Endre 154. 159.
- Endrész János 110. 136. 147. 164.
- Eörs-Tarna (*Örs, Tarna-Örs*) 62
- Eörsy Péter 221.
- Eperjes 220. 225.
- Eplény 39.
- Ercsi 34. 35. 70. 77. -i egyház 36.
- Erdély 54. 162. 173. 177. -i havasok 27. -i püspök 101. L. Kada István név alatt. -i vajda 200. 201.
- Erdődy György 104.
- Erdő 159
- Erdőske 212.
- Erdődy Kristóf István 153. -i Pálffy Miklós 224. -Tamás püspök 99. 157. 224.
- Erdőhegyi Boldizsár 221.
- Ernő főherczeg 219. 221.
- Erzsébet királyné 62. 180. 187. 227. 230.
- Esztergár 44.
- Esztergom 33. -vármegye 224. -i egyházmegye 101. -i érsek 34. 37. 66. 134. -i kanonok 101. 190. L. Kakas János név alatt. -i káptalan 92. 93. 220. -i primás 132. -i primások: Bánca István, Kollonich Lipót, Széchenyi György, Zombori Lippay György. -i provinczia 79. -i segédpüspök 101.
- Esztergom-hegyfoki prépost 229. Esztergom-mezei kolostor (*De Campo Strigoniensi*) 33.
- Eszterházy I. Galánthai Eszterházy alatt.
- Esztrényi Lőrincz 200.
- Élős (*Elus*) 60.
- Érsek László 207. 208.
- Étekfogó mester: László, Perényi Miklós, Rátót Lőrincz és Tari Lőrincz.

- Farkas 63. -Anna 225. -Gál 207. László (*Hárságyi*) 225. -Pál 164. 225. Zsigmond 225.
- Farnosi János 242.
- Fáy Gábor 99. -özvegye 101. Ferencz 104. -György 101. 106. 112. -István 104. -László 106. 110.
- Fehér vm. 34. 44.
- Fehér László 77.
- Fejedelmi kinevezés és hatásai 4. 5.
- Fejew 179.
- Fejérkő vár 243. 245.
- Fejérpataky család 97. -Mátyás pástói apát 91. 97. 247.
- Fekete Mátyás 164. -Miklós 200.
- Felbéli Mihály 77.
- Feled 177.
- Felső-Ausztria 84.
- Felső-Köröskény 97.
- Felső-németországi kolostorok 85.
- Felsővárboki Balázs 204.
- Felvincz 173.
- Feneketlen folyó (*Sans-Fonds*). 9.
- Fenessy György püspök 122. 123. 124. 126. 135.
- Ferencz apát 80. -főapát 50. I. -király 43. -Mihály 171.
- Ferencziek 115. 120.
- I. Ferdinánd király 135. 218. 246.
- II. Ferdinánd király 95. 96.
- III. Ferdinánd király 97. 182.
- Félfalusi György 242. -Pál 245.
- Filémes (*Filimes*) 106. 108.
- Finkei János 218.
- Firmitas 3. 16. 20. 21.
- Fius Jóska 90. -Orbán 90.
- Fodoróczy György 221.
- Fogaras vm. 32.
- Fogocsi György 181.
- Fons Salutis 85.
- Fontaines 14.
- Forgách Anna 182. -János 215. -László 93. -Miklós 95. 182. -Simon 220.
- Födemes 185. 186.
- Földesi Balázs 209.
- Franciaország 25. 26. 27. 30. 31. 32. 41. -i apát 70. -föld 39. -király 31. -testvérek 39.
- Frankónia 36.
- Fráter György 99. -István 99. -Pál 99.
- Fricz András 119.
- Frigyes rendtag 177.
- Fuló Mihály 226.
- Furka Jakab 242.
- Fügedy (*Fygedi*): Anna 218. -Domokos 209. -György 218. Mátyás 209. -Menyhért 218. -Miklós 218. -Orbán 209.
- Fülek 101. 163. -i kapitány 95. 99.
- Fülek-Püspöki 103.
- Fülep András 164.
- Fülöp 209.
- II. Fülöp francia király 31. -fia János 200.
- Fürstenfeld (Campus Principum) 84.
- Fürstenzell (Cella Principis) 84.
- Füzesy: Benedek 245. -Dénes 209. 245.
- Fygei Póka 179. -Szalók 179.
- Gaborján 196.
- Gacsi István 148.
- Gajda Pál 130. 164.
- Galambfalvi Bálint 213.
- Galánthai Eszterházy Miklós gr. 95. -Pál 130.
- Galdricus 15.
- Galgócz 194. 204. 205. -Gergely 202.
- Ganata 179.
- Garai Miklós nádor 190. 193.
- Garam-melletti szt. benedeki apátság 67. -konvent 110. 246.
- Garáb 108. 172. -i prépost 172.
- Gábor bíró 160.
- Gál István 107.
- Gáni István 164.
- Geczi András 114. -Lőrincz 114.
- Gede 108. -y János 148. -Zsófia 114.

- Gedő vára 218.
 Gellért 14. 15.
 Gemházy Antal 76.
 Gentilis 63.
 Gere János 200.
 Gereczi Antal 202.
 Geregyei János 204.
 Gergely Jakab 101.
 VII. Gergely pápa 5. IX. Gergely pápa 40.
 Gergelyfy Balázs 107. -Sándor 115.
 Gersei János 218. -Zsigmond 99.
 Gew 240.
 Gégényi Sebestyén özvegye Dorottya 202.
 II. Géza király 28. 52.
 Ghemes Ferencz 219.
 Gombay Erzsébet 162.
 Gothói apátság 32.
 Göcze István 99.
 Gömör vm. 177. 186. 188. 217. 218.
 Göndör Tamás 242.
 Görbesdi Imre 197.
 Gubernátorok 67. 427.
 Guidó 14. 15. -apát 75.
 Guldenkron (*Gubbronnen, Sancta-Corona*)
 84.
 Gusztáv rendtag 77.
 Guta Jakab 171.
 Guthi Ország Borbála 246. -család 154.
 -Ferencz 246. -Imre 161. 170. 243.
 246. -János püspök 170. 243. 246.
 -Katalin 246. -Kristóf 171. 246. -László
 161. 171. 211. 212. 243. 244. 245.
 246. -Magdolna 171. -Mihály nádor
 154. 161. 171. 189. 203. 212. 236.
 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244.
 245. -Mihályné 236. -Pál 106. 110
 -Zsigmond 215. 243.
 Gyemesi Forgách I. Forgách alatt.
 Gyvai plébános 114.
 Gyapolyi István 195. 196. -János 196.
 -Lukács 196.
 Gyarmathi kapitány 95.
 Gyarmat 184.
 Gyenes János 107.
 Gyenis Gergely 171.
 Gyirok 229.
 Gyöngyös 94. 107. 110. 111. 143. 159
 163. -Halász 155.
 Gyöngyösi András 113. -i ferencziek 115.
 120. -i jezsuiták 115. -i plébános 124.
 -i Mihály 95. 96.
 György káplán 169. -Krisszafán comes
 fia 232. -szerzetes 90.
 Győr nemzetség 180. -i kanonok 119.
 Gyulafehérvári káptalan 66. -püspökség 66.
 Gyula fia Detre 237. -János 160.
 Gyulafiak 217. -Ferencz 216. -László 215.
 Gyulay György 225. -István 197. -Mihály
 225. -Zsófi 226.
 Hadadi Wesselényi I. Wesselényi alatt.
 Hahótmonostor 179.
 Halász 59. 63. 154. 155. 176. 177. -i Kis
 Imre 204.
 Halásztelki (Sayli) István 237.
 Hamos János 241. -Lőrincz 241. Orbán
 241.
 Hanchyko fia János 198.
 Hannos malom 240.
 Harangozó István 101.
 Haraszti Péter 198.
 Harding István 7. 10. 12.
 Harkány (*Harkyan*) 180.
 Hartván 217.
 Hasznos 161. 162. 183. 184. 199. 201.
 206. 207. 208. 212. 213. 221. 223.
 240. -falu 240. -folyó 212. -patak 90.
 211. 235. -i birtokrész 203. 214. -i
 vár 199. 201. 206. 207. 208. -i vár-
 nagy 207. -i -László (*Laczk*) 183.
 -Nagy Domokos 181. 182. 183. -Nagy
 István 181. 183. -Nagy Olivér 183.
 Határjárás 76. 77.
 Hatvan 108. 138. 140. 163. -i Menyhért
 216.
 Hatvan utca 160.

- Haymo dékán 62. 248.
Hazzandarfar 172.
Hágó Ferdinánd 114.
Hárságyi László 225.
Hárskut 103.
Heiligen-Kreuz 28. 31. 66. 90. 91. 124.
-iak 33. 90. -i apát 34. 37. 70. 89.
104. 131. 132. 133. -i apátság 34. 38.
-i cziszterciek 36. -i sírkövek 91.
Heinrichau 12.
Hem dékán 62. 248.
Henczölgy 242.
Hendlovay János 110.
II. Henrik király 31. -pásztói rendtag
65. 70. 71. 77. 248. -sensi érsek 23.
Herczeg 62.
Herczegfalva 44.
Heréni László 205. -Osvát 205.
Hermann apát 80.
Hernád folyó 32.
Herpály 196.
Herrenalb (*Alba-Dominorum*) 84.
Hethy Benedek 199. -Mihály 199.
Hetys 179.
Heves vm. 30. 49. 62. 101. 106. 110.
111. 119. 144. 155. 176 185. 214.
217. 220. 237. 241. -i alispán 143.
214. -i főesperes 126. -i gyűlés 242.
-i hites bíró 221. -i rovók 215. 235.
-i szolgabíró 209.
Heves-Ujvár vm. 159. 186. 228.
Hédervár 151.
Héttagú remetetársaság 6.
Hidvég 159. -i Balázs 164.
Hihalom 108.
Hirsmentzl Keresztély 69.
Hohenstaufok 23.
Holecz Mihály 114.
Holstein 84.
Homoki Mátyás 209.
III. Honor pápa 34. 37. 63. 64.
Hont vm. 184. 185. 190. 224.
Horsó 106.
Horti Bálint 77.
Horvát-dalmátországi bán 234.
Horváth -Dorottya 216. -Ferencz 140.
-Gergely 224. -György 110. 136.
237. -János 110. 221. -Klára 237.
-Lőrincz 130. -Péter 216.
Horváthy birtok 222. -Gergely 104. 109.
110. -György 116. János 188.
Horvátország 52, 81.
Hódos 179.
Hradisch 152.
Hrussói Tamás 201.
Hugó apát 75. -gróf 15. -herczeg 13.
-lyoni érsek 8. 9. 10. 11.
Hulek 158.
Humbelina 14. 16.
Hunyadi János kormányzó 201. 235.
-Mátyás: I. Mátyás király alatt.
Huszita-háború 196.
Huza Zsigmond 114.
Ibafalvai Benedek 210.
Ibrányi Anna 104. 106. 136.
Ilbodus 11.
Illés 37. -András 164. -Mihály 157.
Ilmér 60. 172.
Ilsvai Leustath 191. 229. -Péter 229.
Imbert pásztói apát 59. 62. 63. 155.
172. 176. 247.
Imre deák 197. -király (*Aimericus rex*)
29. 30. 31. 32. 41. -nádor 185. 186.
II. Incze pápa 23.
III. Incze pápa 63. 64.
IV. Incze pápa 34.
X. Incze pápa 122.
Ipolyi 39.
Irország 231. 232. -i érsek 232. -i szen-
tek 233.
Isaszegh 213.
Ispán Ferencz 106.
Istenmezei Ferencz 209. -János 215.
István 8. 13. 18. 62. -alországbíró 179.

- István apát 3. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 24. -deák 157. -Domokos 178. -ifjabb király 62. 158. 175. 176. V. István király 62. 63. 175. -lovázmester 52. -nádor 76. -perjel 12. plébános 169. -prépost 227. -püspök 23. 191.
- Iszka 227.
- Itáliai köztársaság 23.
- Itemen 159.
- Ivád 208. -i János 90.
- Iván 63.
- Ivándi Benedek 209. -Ferencz 209. -István 209. 215. -Jakab 236. -László 236. -Péter 204.
- Iváni: István 198. 214. -László 213. 214.
- Ivanka. 63.
- Iványi Varsa Ferencz 215.
- Izabella királyné 218.
- Izdenczy Miklós 96.
- Jagher Aquilinus 50.
- Jakab főesperes 192. -mester 196. 197. -püspök 40. szerzetes 34. 62.
- Jákó András 107.
- Jakas Pál 114.
- Jakcs (*Jakch*) l. Kusalyi Jakcs alatt.
- Jakus János 107. 114.
- Jalkóczy János 157.
- Janauscheck 33.
- Jákfalvai birtokrész 218.
- Jákófalva 194.
- Jákó fia Miklós 194.
- Jákó Orbán 110.
- János apát 40. 41. -biboros 11. -fia Barnabás 159. -fia Péter 195. -főesperes 183. -herczeg 67. -XXII. pápa 64. 66. -pásztói rendtag 65. 77. 85. 248. -prépost 197. 229. -szerzetes 4. 8. -vajda 76.
- Jánosvitézek 188.
- János Zsigmond 218.
- Jánosy János 110.
- Jász-Apáthi Horváth János 221.
- Jászberényi István 169. -Pál 122. 124. 125. 169.
- Jász-N.-Kún-Szolnok vm. 51. 155. 172.
- Jászó 123. -i káptalan 226. -i konvent 92. 195. 218. 219. 222. -prépost 123.
- Jelenczky Gáspár 114.
- Jelenszky Ferencz 110. -Gábor 110.
- Jerney 49. 158.
- Jeruzsálem 232.
- Jeszenszky Ferencz 114.
- Jethewi Németh István 204. -János 204.
- Jezsuiták 43. 115.
- Jobbágyi 233. 237. 238. 239. 240. 241. 243. 244. 245.
- Jongelinus 50. 51.
- Jordánházy Vámos Balázs 193. -Benedek 193. 194. 204. -János 201. 204.
- Jób püspök 176.
- II. József császár 43.
- Juhász István 148.
- Juily 16.
- Kachisi István 191. -Pál 191.
- Kada András 107. 110. 148. 164. -Bálint 157. -Gergely 169. -István pásztói apát 91. 98. 99. 127. 129. 158. 163. 164. 247. -Márton 107. -Mihály 164. 169.
- Kadosa (*Kadusa*) 158.
- Kaisersheim 84.
- Kakas fia János 186. 240. -László 182. 184. 240.
- Kakashegy 225.
- Kakas (*Pásztói*) János 191.
- Kakasok 227.
- Kalandai Ördög István 183.
- Kalán püspök 39.
- Kalocsay Alán 44.
- Kalocsai érsek 37. 40. 66.
- Kanizsay László 234. -Sándor 114.
- Kaplai Benedek fia Dezső mester 229. -Domokos 229. -István 229. -János (országbiró) 190. 228. -László 229. -Leustach 229.

- Kaproncza 33. -i kolostor 33.
 Karatkó András 164.
 Kargen comes 114.
 Karinthia 36. 81.
 Karthali István 244. 255.
 Karthausiak 34. 199. -i rend 5.
 Kasperek Bernát 132. 134.
 Kassa 127. 129. 131. 191. 222. 223. -i
 alkapitány 221. -i István 223.
 Kaszáb János 171.
 Katay Gábor 104.
 Katalin kápolna 32. 35.
 Kaza 177. 185. 194. -i Kakas Albert
 190. -Bálint 217. 218. -Cziczelle 193.
 198. -család 175. -Detre 160. 195.
 199. 201. 202. 203. 217. -Domokos
 180. 184. -Ferencz 90. 215. 216. 217.
 -György 160. 194. 195. 198. 199.
 201. 203. 204. 205. 237. -Gyula 160.
 190. 193. 194. 195. 198. 199. 201.
 203. 217. -János 180. 185. 187. 188.
 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 228.
 -Jakab 186. -Katalin 195. 196. 202.
 217. 224. -László 160. 184. 185.
 186. 187. 188. 190. 193. 194. 196.
 203. 228. 237. -Lóránt 190. 194. 195.
 196. 198. -Mihály 188. 190. -Miklós
 186. 190. 195. 198. 199. 201. 202. -ok
 154. Orsolya 201. -Péter 194. 195.
 -Zsigmond 160. 188. 190. 199. 201.
 203. 237.
 Kazári Sándor 148.
 Kazárdi András 210.
 Kácsi apát 222.
 Kálmán király 175. -herceg 32. -i Bodon
 184. -Pál 184
 Kálló 115.
 Kápolna 235.
 Káposztás-malom 106. 108. 110. 144.
 147.
 Káptalanház 12.
 Károly Róbert király 180.
 Kátay Ferencz 226
 Kázmér 242.
 Kechi Kál 193.
 Kecskemét 108. 219. -i Pál 136. 146.
 147. 148. 149. 150. 151. 164.
 Kecskés malomhely 223.
 Keczer András 99. 109. 134. 163. 224.
 Kedhely 31.
 Kelemen Mátyás 148. -Pál 164. V. -pápa
 66.
 Keleffy guardian 114. 115.
 Kenczel Pál 160.
 Kenderesy Boldizsár 222.
 Kendi Gergely 243.
 Kengyel 196.
 Kenthel Péter 90.
 Kerczi apát 75. -ság 73. 79. -i konvent
 40. -Pál 200. -rom 42.
 Kerekgede (*Erekgede, Öreggede*) 159. -i
 nemes 159.
 Keresztesek konventje 246
 Keresztesy Máté 92.
 Keresztszehy Csáky I. Csáky alatt.
 Kereszturi Bereczk 204. -János 242.
 Kertz 32. -i cziszterciek 32. -i tem-
 plom 32.
 Kesereő Tamás kanonok 92. 222.
 Kevés-malom 235.
 Kékedy Mihály 209.
 Kétfél 240.
 Kétpál 227.
 Kézai 175.
 Kilit egri püspök 32.
 Királd 178.
 Király András 107. -Ferencz 164. -Já-
 nos 107. -i Tamás 197. 198.
 Kis Albert 107. -András 171. -Bárkány
 243. 245. -Gál 200. -Gergely 171.
 -Gyarmat 224. -Hartyán 108. -Imre 204.
 -István 159. 200. -Jakab 195. -Luczin
 227. -Lukács 195. 196. -Márton 164.
 -Megyer 186. -Pál 107. -Sarló 240.
 -Telekszék 191. -Terenne 172. -Zoha
 194.

- Kisfaludi Bálint 209. -Benedek 209. -István 209.
 Klarisszák 34.
 Klobucsiczky Miklós 93.
 Kolchvan 185.
 Kollár Apollina 203. -Borbála 203. -Péter 203.
 Kolonich Bertalan 219. 220. -János 219. 220. -Lipót érsek 129. 132. 134. 135. 151.
 «Kolostor malma» 126.
 Komik János 164. - Mátyás 164.
 Kompolt comes 62.
 Kompolthi I. Nánai Kompolthi alatt.
 Kompolti apát 119. -vám 159.
 Konkoly Domokos 209.
 Konrád apát 77. 188. 189. II. Konrád császár 27. III. Konrád császár 27. -könyvmásoló 77.
 Konya bán 186. -fiai: Frank mester 186. -Miklós 186. -Simon 186. -mester 182.
 Koós Gábor 106.
 Korlátfalva 242.
 Kormos Fülöp 209.
 Kornis Mihály 219.
 Koroghi Miklós 196.
 Kovács 107. -András 114. -Gergely 107. -György 242. -János 200.
 Kozárdi András 209. 214.
 Kozla Balázs 200. -György 200.
 Kozma 62.
 Kóka 108.
 Kögyös-Gyarmat 224.
 Kökényes 108. 172.
 Kövesd 177.
 Kövér Gergely 200. -Miklós 200.
 Közép-Európa 25.
 Krajna 36.
 Krisszafán comes 237.
 Kropf Lajos 232.
 Krucsay György 224.
 Kubini László deák 217.
 Kubinyi Ádám 104.
 Kulpa 32.
 Kún István 179. -László, lásd IV. László alatt. -Miklós 179. -ok 38. 53. 55. 177.
 Kukena 62.
 Kusalyi Jakcs (*Jakch*) András 244. -felesége Erzsébet 237. 238. 241. 244.
 Kutassó 176.
 Küküllői főesperes 190.
 Kürth 97. 180. -i Fülöp 183. -y N. 209
 Kürtös 236.
 Laczk 159. -fia Lőrincz 159.
 Lászlóffy János 98.
 Laczkfi István 183.
 Laczkovics István 104.
 La ferté 16. 21.
 I. Lajos király 181. VII. -(francia) király 23. 31. -plébános 169.
 Lampert ispán 158.
 Land 224.
 Langheim 84. 85.
 Langres 8. -i egyházmegye 6. 18. 19. -i püspök 8.
 Lapa 177.
 Lapasd 174. 184. 185. 186. 194.
 Lapispatak 212. -i Erzsébet 212. -Miklós 212. -Orsolya 212.
 Lapos István 97.
 Laposrévi György 207. 208. 210.
 Lardó Tádé 215.
 Laskó István 107.
 IV. lateráni zsinat 63. 64.
 Lábatlani Gergely 237. -János 237.
 László 178. -apát 66. -bán 179. -fia Olivér 186. -étekfogómester 179. -herceg 191. -János 207. 208. IV. (Kún) -király 52. 62. 63. V. -király 68. 235. 240. -nádor 184. -püspök 66.
 Leech István 184. -Péter 184.
 Lehnin (*Leninum*) 86.
 Leignes folyó 6.
 Lelesz 223. -i prépost 96. 123.
 Lengeld 161. 162.

- Lengyel András 163. -Jakab 163. -István 164.
 Lengyelek 168.
 Lengyelország 36.
 Lengyendi Dénes 242. -István 229. -János 209.
 Leo Péter 23.
 Lestah Bereczk 207.
 Letald 8.
 Letenyi Forgács András 183. -Miklós 183.
 Lénárd apát 37. 87.
 Léva 163.
 Léva János 215.
 Ligetes (Lykerthes) Benedek 241. -Simon 242.
 Likava (Likauka, Likanka) 191.
 Lilienfeldi apátság 42. 132. -i templom 55.
 Lindvay Placid apát 106.
 I. Lipót kir. 99. 109. 114. 130. 135. 137. 152. 153. IV. Lipót kir. 28.
 Lippay György hercegprimás 99.
 Liptay Bálint 209. -Benedek 209. -Imre 92. -István 209. -János 204.
 Liptó vm. 97. 191. -i Simon 202. -Tamás 202.
 Lipót rend 45.
 Liptay István 103.
 Lithassy Pál 92.
 Lithwai Dorottya 216. -Péter 216.
 London 232.
 Lopócsi István 164.
 Losonczy Anna 220. -Dezső 195. 196. -György 106. 114. -István 171. 196. -Katalin 195. 196. -László bán 192. -Margit 238. -Zsigmond. 192.
 II. Lothár 23.
 Lókut 44.
 Lósy Tamás 162.
 Lőrinczi 115.
 Luczin 215. 237. 238. 239. 240. 243.
 Ludányi Tamás 67.
 Luka ispán 179.
 Lukács 62. -pásztói apát 59. 65. 66. 90. 91. 247. -fia János 195. -pap 201. -telek 190.
 Lunckwitz. 87.
 Lyoni érsek 8. 9. 10. 11. -zsínat 63.
 Lythwa vár 229.
 Maconi Hugó 18. -gróf. 15.
 Macsó bán 193.
 Maczonka 216. -y István 171. -y János 171.
 Madarász Bálint 200.
 Magnavallisi főiskola 36.
 Magyar haza 42.
 Magyar István 101. 107.
 Magyarország 26. 28. 36. 38. 43. 50. 52. 61. 66. 69. 83. 84. 132. 150. 151. 152. 153. 162. 167. 174. 234. -hercegprimása 99. -i apátságok 85. 152. -i ciszterciek. 37. -i ciszterci apátságok 26. -iciszt. kolostorok 30. 61. 69. 82. 83. 84.
 Magyar Pálné 227.
 Magyar-utca 160.
 Magyar Tudományos Akadémia 45.
 Magyary Lőrincz 115.
 M. kir. Kamara elnöke: I. Erdődy István.
 Maletinsky Wenczel 54. 57. 91. 121. 134. 136. 165. 170.
 Malatesta 232.
 Mandi László 104.
 Mannsfeld 92.
 Manrique 50.
 Margit 31.
 Marienfeld (*Campus S. Mariae*) 84
 Markhási András 209.
 Maros 29.
 Maróthi János bán 193. -Ilona 246
 Martonházi Lőrincz 242. -Orbán 241.
 Matyassovsky László 116.
 Maulbronn 84.
 Mayetinsky Wenczel 91.
 Maziéresi (Maceriai) apát.
 Mád 225. -i szőlőhegy 225.

- Mágocsi Gáspár 115.
Málik György 164.
Máriahegy 31.
Mária királyné 76. 187. 188. 228. 230.
Máriakultusz 27. -országa 26. -rendje 26.
Mária-Magdolna oltár 201.
Márk 62.
Márton 84. V.- 64. -alországbíró 179.
- rendtag 77.
Márton Márton 200.
Máté apát 86.
Mátra 38. 49. 160. 166. 167. 202. -erdő
236. 245. -hegy 238. 239. 243.
Mátyás János 200. -király 65. 68. 80.
81. 82. 83. 90. 93. 112. 150. 160.
201. 202. 203. 204. 205. 206. 210.
211. 235. 239. 242. 243. 245. II. -ki-
rály 92. 95. -misés pap 236. -polgár
160.
Maxó András 164. -János 164. -Lőrincz
164.
Megyer 114. 179. 186. 194. 195. 204
217. -i Miklós 183.
Megyered 194.
Melczer János 106. 109. -László 111.
144.
Melegh Pál 107.
Mellétei György 202.
Meszesi Demeter váradi püspök 66
Mészáros Márton 163.
Micha bán 34.
Mihály 57. 177. 245. -apát 66. -deák
77. -egri püspök 187. -fia Pál 177.
-iskolamester 162. -kanonok 119.
-pap 96. 181. 204.
Miklovich István 114.
Miklós 62.
Miklós deák 200. -érsek 232. -fia Máté
58. -István 90. -nádor 181. -oltár-
igazgató 199. -pap 185. -prépost 241.
-primás 232. -püspök 66. 183. 198
199. -udvarispán 59. -vajda 200.
Miklóssi 190.
Mikófalvi Beken Ágoston 209. -Tamás
214.
Mikótelki Gergely 242. -Miklós 214.
-Tamás 214.
Miksa kir. 219. II. -kir. 246.
Milath nemzetség 97.
Miletineczi Lukács 202.
Miratoriumi (*le Miroir*) apát 75.
Mocsó Márton 107.
Mogyorósd 106. -i Tamás 77.
Mohácsi vész 53. 90.
Molesme 3. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
Molkos Tamás 90.
Molnár András 101. -Farkas 164. György
164. Mihály 116.
Molnos 93.
Monchi 60. 155.
Monostor 240. -malom 106. 108. 146.
156. 157.
Monte-Cassino 19.
Montesa 25.
Morimond (*Morimundus*) 3. 9. 20. 21.
32. 70. 153. -i főapát 80.
Morva apátság 137.
Morvaország 43. 131. 152. 167. -i cziszt.
kolostorok 134.
Mouchi 155.
Moys 33.
Módos János 77. -Miklós 77.
Móricz rendtag 63. 77. -tárnokmester
176.
Muhi 202.
Mulich Henrik 65. 88. 247.
Mulyádi Imre 210. -Salathiel fia (Sala-
thielis) 210.
Murgon 179.
Muzsla 116. 119. 136. -i Boldizsár 204.
-i György 136. 201. 207. 209. -i Jakab
209. 210. 213. 214. -i László 213.
-i Mátyás 164. -i Mihály 207. 209.
210. 214. -i Miklós 207. 208. 209.
210. -i Zsigmond 204. 236.
Mycha főúr 32.

Mykch 180.
Myskovszky Viktor 33
Mysthicus theologia 24.

Nabburg (*Napurck*) 88.

Nagy-Alattyán (*Uogoluptiuan*) 59 154
155. -András 103. 164. -Antal 107.
-Bárkány 108. 243. 245. -Benedek
209. -Berek 229. 230. 234. 237. 238.
239. 240. 243. 245. -i malom 239.
243. -i vám 238. 239. 243. 245.
-Domokos mester 180. 181. 182
184. 185. -Gergely 107. 110. 171.
-falva 44. -György 148. -István 136.
148. 157. 164. 171. 181. -János 106
164. 185. -Károly császár 4. -Kem-
luk 177. -Lajos király 41. 65. 69 70. 181.
183. 185. 187. 188. 194. 228. 229.
230. 239. -laki Jánk Miklós fia János
234. -Márton 107. 110. 114. -mihályi
Albert 234. -Pál 200. -Péter 159.
-Rátót 177. -Sarló 240. -Sárkán 189.
-Simon 200. 202. -Szent-Marjai
György 209. -Szombat 93. 97. 133.
-i papnevelő 98. 103. -i zsinat 96.
-Tamás 202. -Telekszék 190. Tevel
44. -ugróczy Bossányi László báró 144.
-i Vincze 200. -i Zsigmond 114. 222.

Nathkai Szabó András 221.

Nádasd 106. 108. 115. -i Fábián 183. -i
István 207. -i János 221. -i Mihály 183.
-i Péter 223. -i Simon 220. -özvegye
223. 226. -i Tamás 223. -i Wyrow
fia János 227.

Nádaska 119.

Nádori bíróság 186.

Nádorok: Domokos, Galánthai Eszter-
házy Pál, Garai Miklós, Guthy Ország
Mihály, Hadadi Wesselényi Ferencz,
Hasznosi Nagy Domokos, Imre, István,
László, Omode, Pelsőczy Bubek Detre,
Perényi Imre. L. e nevek alatt.

Nánai Kompolthiak 211.

Nánai Kompolthy Ferencz 241. 246.
-Fruzsina 244. -Hedvig 244. -István
195. 196. -János 161. 199. 211. 241.
243. 245. -felesége Margit 241. -özve-
gye Margit 237. 244. -László 244.
-Miklós 203. 211. 237. 238. 240. 241.
243. 244. 245. -Pál 199. -Venczel
238. 239. -Zsigmond 241. 246.

Nánásy György özvegye 226.

Neustadt 88.

Nezorin Flórián 54. 113. 130. 134. 136.
138. 140. 141. 142. 150. 151. 152
153.

Németh István 204. -János 204.

Németi Benedek 185. -Domokos 229.
-György 193. -Henrik 62. -István 244.
-László 185. -Pál 229. -Simon 185.

Németország 26. 27. 83. 85. -i apátok
85. -i apátságok 65.

Németpatak 216.

Nika Mihály 114.

Nivárd 14.

Nomári László 195.

Nova-Claravallis 29.

Novavilla 225.

Novigrádi börtön 76.

Novum-Monasterium 3. 10.

Nógrád vm. 94. 115. 119. 154. 158.
170. 172. 176. 177. 184. 185. 187.
188. 195. 198. 204. 217. 227. 241.
-i alispán 172. 181.

Nógrád-gömöri főesperes 101. -i ne-
messég 181.

Nyczk 212.

Nygwan 183. -Miklós 183.

Nyári család 108.

Nyáry Pál 222.

Nyitra 101. 133. 158. -i kanonok 92.
97. -ok: Balka Miklós, Fejérpataky
Mátyás, Kada István, Keresztesy Máté,
Sembery István, Szászy János. -i káp-
talan 93. 98. -i lector 96. -i püspök-
ség 92.

Nyugat államai 28.

Nyugat-Európa 4. 28.

Odo 8. -burgundi herczeg 9. 13.

Oiotestig 59.

Olaszfalu 39. 44.

Oláh János 101.

Olivér 172. 186. -fia István 184. -leánya

Margit 186.

Olmücsi egyházmegye 102.

Olssnitz 87.

Olt 32.

Omode l. Amade

Oppelni hg. 67.

Opuliai hg. 191.

II. Orbán pápa 10.

IV. Orbán pápa. 63. 64.

Ormándi Pál 120.

Ormány 106.

Ország l. Guthi Ország alatt.

Országbirák: Báthory István, Pelsőczy

Bubek Imre és István, István, Kaplai

János, Keresztzegi Csáky István, Már-

ton, Nánai Kompolti István, Palóczy

László, Palóczy Máté, Pásztói János,

Perényi Péter, Szent-györgyi Bazini

Péter, Szepesy Jakab, Ugolin fia Miklós.

Osli Beke 77.

Otrok Mihály 171.

Ómányi Demeter 77. -János 77.

Ónod 104. -i várkapitány 99.

Óvár 108.

Ördög István 196.

Pachan 185.

Pacsa 185.

Pakusi Ferencz 189. -Olivér 189.

Palen Mátyás 227.

Palisnai János 188.

Palotás 108.

Palócz nép 53. -i László országbiró 200.

236. 238. 239. 240. -Máté országbiró

196. 197. 198.

Pallya András 147. -Mihály 147.

Pamlényi Ferencz 228. -i Mátyás 227. 228.

Pannonhalmi apátság 67. 68.

Pannonia 230.

Panyt fia Jakab 182.

Pap János 106. 164.

Paradicsom-völgy 34. -i szerzetes 34.

Parád 115.

II. Pascal pápa. 3. 11.

Paszth folyó 155.

Patai főesperes 192. -kerület 114.

Pataki pléb. 189. 190. -i várnagy 188.

Patha 177. 229. -i alesperes 149. -y

István 114.

Pathaky Imre 209. -Miklós 214. -Tamás

209. 214.

Pathochy Zsófia 219. 220.

Paulinovich György 223.

Payda Pál 113.

Págh 213.

Páhi 213.

Pál deák 157. -falva 226. -i Mihály

242. -káplán 169. -miséspap 200. 201.

Pálcza Kelemen 200. -Péter 200.

Pálffy l. Erdődy Pálffy alatt.

Pálya Mihály 107. 164.

Pápai adóztatás 59.

Pápóczi prépost 227.

Páris 31. 36. -i apát 30. -i főiskola 36.

-i kollégium 36.

Pásztó különféle változatait l. 156.

Pásztói: -ak 66. 122. 129. 131. 150.

184. 227. -Albert 194. -András 203.

237. -Anna 219. 221. 226. -apát 51.

61. 62. 63. 65. 66. 81. 93. 94. 95. 96.

113. 116. 122. 123. 124. 129. 149.

150. 155. 163. 175. 215. -i apátok: l.

247. l. -i apátság 49. 50. 51. 52. 53.

54. 57. 59. 60. 62. 63. 64. 94. 95.

130. 131. 132. 133. 135. 137. 147.

151. 152. 166. 172. 173. 176. 216.

-Balázs 198. -i bíró 113. 136. 157. 207.

214. -i birtok 184. 196. -i birtokosok

154. 166: Apafy Ferencz, Barcsayak, Csicseriek, Keczer András és a Verebelyiek. -i birtokrész 161. 211. 214. 234. 246. -i Borbála 215. 221. 222. -i commendatorok 247. -i család 175. 185. 221. 222. 223. 224. 237. -i Cziczelle 198. -Detre 195. -i Domokos 66. 90. 181. 184. 185. 187. 188. 191. 192. 193. 194. 198. 208. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 237. 239. 240. -i egyház 173. -i esküdtek 136. -i Ferencz 217. 218. 219. 221. 222. 224. 225. 226. -i főbiró 169. -i földesurak 168. 215. -i fürdőház 154. 159. 160. -i Gergely 91. 164. 195. 196. 197. 198. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. -i György 169. 194. 195. 198. 216. 217. 220. 221. 225. 237. 245. -i Gyula 195. 198. -i ház 145. 212. -i Imre 190. 192. 195. 196. 198. -i iskola 154. -i iskolamester 162. -István 88. 160. 177. 182. 183. 185. 189. 190. 192. 195. 196. 202. 203. 207. 208. 209. 211. 212. 213. 214. 220. 221. 225. 237. 240. 245. -i Jakab 190. 193. 198. 202. 203. 245. -i János 176. 184. 185. 187. 188. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 198. 199. 200. 202. 207. 208. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 218. 219. 220. 221. 222. 225. 235. 236. 237. 239. 240. 245. -i jobbágyság 119. 164. 202. 205. -névszerint l. 164. oldal. -i jószág 221. -i Katalin 193. 196. 198. 202. 218. 219. 224. -i kir. kúria 154. -i Klára 220. 221. 223. 224. 225. 226. -i kolostor 49. 154. 157. -i konvent 40. 59. 62. 155. -i közbirtokosok 113. -i kőház 165. -i Krisztina 198. -i lakosság 143. -i László 183. 185. 186. 188. 189. 190. 194. 195. 199. 200. 201. 202. 203. 211. 212. 214. 237. 239. 240. 243. 245. -i Lénárd 200. -i Lóránt (Lőrincz) 189. 190. 193. 194. 195. 198. 232. -i Lukács 199. 200. -i malom 122. 157. -i Margit 196. 198. 221. 223. 224. 225. -i Mihály 66. 90. 207. 209. 215. -i Miklós 59. 180. 189. 190. 193. 194. 195. 198. 199. 205. 206. 207. 208. 209. 211. 212. 213. 237. 245. -i Orsolya 221. 224. 225. 226. -i Olivér 183. -i piac 159. -Péter 195. 242. -i plébánia 134. 208. -i plébános 122. 128. 130. 131. 142. 143. 130. 131. 145. 146. 149. 150. -i rendtag 66. -i rendtagok: névszerint l. 248. old. -i scholasticus 216. -szerezetese 65. -i szőlő 154. 158. -i temető 216. -i templom 54. 57. 63. 160. -i testvérek 211. 240. -i uraságok 215. -i út 163. -i utcza 160. -i vásár 159. -i zálogbirtok 198. -i Zsigmond 217. 218. 219. 220. 224. Pázmán nemes 159. Pázmány Péter 49. 50. Pecsén 179. Pecsénéd 97. Peklen 190. Pelsőczi Bubek Detre 159. 190. 191. 192. -György 219. L. Bubek alatt is. Pelyni Bálint 219. -János 242. Penhes György 202. Peres Ferencz 110. 169. Perényi Imre 217. -Miklós 228. Pernen (*Perven*) 59. Perneszi Pál 198. Pesolt fia Péter 184. Pest vm. 177. 180. 185. 203. 217. 225. 238. 239. -y Zsuzsanna 92. 223. 225. Petes Ferencz 110. Pethes Ferencz 106. Pethő János 218. -Zsigmond 99. Petrik Pál 107. Petőfalva 97. Pettes András 128. 129. 131. -Ferencz 144.

- Pécs 43. 44. 188. -i egyházmegye 32. -i főgimnázium 43. -i káptalan 66. -i püspök 39. 66. 176. 191. 229 -i püspökök: Bálint, Jób, Kalán, László, Miklós. -i püspökség 66.
- Pécsvárad apátság 97.
- Péter 8. -(*Petur*) bán 32. -főapát 30. -Itemen fia 159. -fia László 159. -mester 34. -pap 183. -pásztói rendtag 32. 66. 90. 248.
- Péter Ferencz 107.
- Péterfalvi pap 183.
- Pétervárad 72. 73. -i apát 37. -i apátság 32. 67. -i erőd 40.
- Pfraitm (*Freyminet*) 88.
- Pilini Albert 210. -i Pál 208. 209.
- Pilis 26. 30. 31. 32. 33. 40. 43. 50. 57. 60. 61. 70. 71. -hegy 38. -i apát 41. 50. 61. 62. 63. 73. 80. 89. -i apátság 43. 60. -i atyaapát 178. -i cziszterciek 43. -i konvent 80. -vármegye 34.
- Plassi apát 134. -i (*Plocensis*) püspök 67.
- Platz Bonifác 44.
- Poisot 50.
- Pokolfa 111.
- Polány 44.
- Polgárdi (*Polkarth*) Mihály 210.
- Polyánkai Chapy I. Chapy alatt.
- Pongrácz 159. -Mátyás 171.
- Pontigny (*Pontiniacum*) 3. 18. 20 21. 29. 61. -i apát 61.
- Ponya fia László 227.
- Porch I. Rátóti alatt.
- Poreí Gilbert 24.
- Porkoláb János 214.
- Pornó 73. -i apátság 32.
- Poroszló 185. 198.
- Porva 44.
- Pozoghy Sebestyén 209.
- Pozsega vm. 32. 72. 177. -i apát 75. -i apátság 32. -i Gáspár 90. -i klostor 40.
- Pozsony 99. 133. 138. 149. 157. 163. -i egyház 98. -i kamara 136. 149. -i -kanonok: Svella György és Szegedy Ferencz. -i káptalan 98. 151. -i klostor 34. -i prépost 92. 98. -i vár 40. -vm. 94. 177. 185.
- Pólya Mihály 110.
- Pósár György 148. 164. -István 171.
- Pósváraljai Balázs 209. -Lajos 209.
- Praemontreiek 5. 63. 92. -i prépost 172. -i prépostság 177.
- Praeneste 40.
- Prága 94.
- Premysl Ottokár cseh király 152.
- Procop 191.
- Pusztá -Lithva 190. -Kazincz 218.
- Putnok 177. -iak 217. 218. -i Albert 194. -Ferencz 218. -Gáspár 217. 218. -Imre 217. -István 217. -János. 186. 217. 218. -Kristóf 217. -László 183. 186. 187. 194. -Menyhért 217. 218. -Mihály 186. -Miklós 183. 194. 200. 217. -Pál 217. -testvérek 218. -várpapítány 99.
- Püspöki 233. 243. 245.
- Radmannsdorfi plébános 68.
- Radosnyai kastély 97.
- Radvánszky Béla br. 187.
- Ragáli János 237.
- Raitenhaslach 84.
- Ratold-nemzetség 175.
- Raynald fia István 245.
- Ráczfalu 237 238. 243. 240. 245.
- Rácz János 148.
- Rákos 180.
- Rákóczy Erzsébet 104. -Gábor 103. 115. 116. 119. 120. 136. -Zsigmond 224. 225.
- Ráma 52.
- Ráskai Balázs 218.
- Rátót 51. 177. 180. 184. 185. 190. 203. 211. 217. 240. -birtok 188. 189. -i birtokrész 239. 243. -i Dénes 178. -i Porch Domokos 175. 176. 177.

178. 180. -i Ferencz 178. -i Gyula
189. -i (*Porch*) István 52. 59. 62. 63.
175. 176. 177. 178. 179. 180. 186.
189. -i Kakas 180. -i Porch László
(*Laczk*) 177. 178. 180. 185. -i Leu-
stach 178. -i Lőrincz 177. -i Mátyás
177. -i Mihály 178. -i Miklós 177
178. -i Olivér 177. 180. 185. -i Re-
nold 177. -i Roland 177. 178 -i Simon
178. -i testvérek 177.
Rátót-nemzetség 62. 175. 177. 183. 186.
187. 188. 227.
Rátót nevű föld 189.
Recski Antal 245. -Miklós 242. 243. 245.
-Tamás 242. 243. 245.
Rednek-hegy 108.
Regensburg 88.
Regenstauf (*Reynstoff*) 88.
Rein (*de Runa*) 70. -i apát 36. 65. 70.
74. 75.
Reinfeld (*Purus Campus*) 84.
Reöthy Orbán 225.
Retteg 177.
Rédei András 234. -Boldizsár 204.
-Demeter 234. -János 204. -Pál 221.
-Sándor 234.
Régi Horvátország 32.
Régi Szlavónia 32.
Répás András 148. 164.
Rétkert 240.
Rimai Mihály 186. 190. 193.
Rimaszombat 163.
Rosenthal 51.
Roskováni János 215.
Rosner Jodok 88.
Róth János 109. 110. 111. 144.
Rozgoni János 195. 196. 197. 198. -Pé-
ter 198. -Sebestyén 201. -Simon 199.
Rozgonyi István 213.
Rozsnyok 237. 238. 239. 240. 243. 245
-i puszta 245.
Róbert apát 3. 5. 6. 7. 8. 10. 11. 62. 63.
-Bernárd unokaöccse 16.
Róma 7. 10. 66. -i szék 11. 64. 66.
Ruber János 219.
Rupp 49.
Rusbeus 62.
Ruszka 219. -i Mihály 219. -i tizedek
199.
Ruthéniai Tamás 202.
Rynolth Orbán 90.
Rykalf András 160.
Saári apát 149.
Sajókaza 187. 217. -i birtokrész 218.
-i levéltár 187.
Salgó 190. -Benedek 172. -Dénes 172.
-Illés 172. -Miklós 172. -Simon 172.
»Sans-fonds» folyó 9.
Sas 180. -Pál 114.
Sayli István 237.
Ságy Balázs 207.
Sámson-háza 235. 236. 237. 238. 239.
240. 243. 245.
Sándor 33. -Demeter 107. -Gergely 171.
-Mátyás 171. -Mihály 171. II. -pápa 6.
Sánta Pál 164.
Sáros vármegye 33. 225. 227. -i birtok
222.
Sárvíz 38.
Schavnikai apátság 32. 38. 70.
Schirmer Marián 104.
Schirmthali Schirmer Marián 104.
Schmitth Miklós 49.
Scholasticus 216.
Scholl Henrik 88.
Schwandorf (*Schwindorf*). 88.
Sebestyén Miklós 200. -molnár 160.
Sebrech 179. -fia Erdő 179.
Selpe 177. 185.
Selpicz 177.
Sembery István pásztoi commendátor 91.
92. 93. 94. 95. 96. 247. -Magdolna 93.
Semey 187.
Sennyei Balázs 77. -János 77.
Senyék 212.

- Sephel András 90. 215.
 Serfőző János 127 157. 163.
 Serjény Mihály 221. 222.
 Serkei György 200. -János 200. -Lóránd 200. -Margit 244.
 Sert Jakab 163.
 Servius rendtag 30.
 Siena 234.
 Sidi János 171.
 II. Sigfrid 67.
 Siket János 186.
 Siklós 34. -vára 188. 190. -i apátság 34. 35. -Gyula 188. -Miklós 34. 188.
 Simon 62. 159. -fia Miklós 159. -fia Péter 159.
 Sipos János 114.
 Sirok 229. 237. 245. -falu 238. 239. 240. -i javak 141. -i tó 212. -i vám 238. 239. -i vár 211. 228. 229. 230. 238. 240. 243. 245.
 Sirokalya 192. 229. 240.
 Somogy vm. 177. 180. 190. -i Ferencz pásztói commendátor 94 96. 247. -i Mátyás 95.
 Somogyi Ispán 33.
 Somogyvári apátság 190. -konvent 180.
 Somosköy Ferencz 110. 150.
 Sopronm. 31. -i főispán 234.
 Sós-Hartyán 107. 161. 162. 221.
 Sóvári Sós István 202. -László 202. -Miklós 202. -Péter 202. -Simon 202.
 Söreg 188. 218.
 Sötér Benedek 107.
 Sötét Máté 200.
 Sövényes malom 212.
 Spacsay Katalin 220.
 Spanyolország 34.
 Stájerország 36. 70.
 Steller Ferencz 207.
 Studium generale 36.
 Suger 23.
 Sulyok Jakab 107.
 Sulyom 187. -i András 187.
 Surány vára 220. -i János 62. -Pál 181.
 Suta György 159.
 Sümegh 185. 187.
 Sütő Antal 200. -István 200.
 Svella György pásztói commendátor 91. 97. 98. 247.
 Syles 179.
 Szabolcsm. 177. 179. -i jószágok 219.
 Szabó Egyed 207. -György 163. 164. -János 119. 148. 157. -Mihály 157. -Sebestyén 221.
 Szajla 229. 234. 237. 238. 239. 240. 243. 245.
 Szajoli István 245.
 Szakács János 110.
 Szakállos-Pásztó 155.
 Szakolcza 133.
 Szalay András 171. -Pál 110. 112.
 Szalárdi Bereczk 200.
 Szalkai Gergely 164.
 Szalóki Antal 209. -Benedek 209. -Péter 236. -Zsigmond 213.
 Szapolyai János 161.
 Szappan Gergely 107.
 Szarka Pál 107.
 Szarvaskő vár 222.
 Szántó 108. -Fülöp 204.
 Szárhegyi András 106. 107. 126.
 Szászország 87.
 Szász István 98. -János 97. 98.
 Szávaszigeti apátság 35. -kolostor 33.
 Szeben 32.
 Szederkényi János 77.
 Szegedi Ferencz 141. -püspök 98. 144. -Péter 157.
 Szegyh. Mihály 200.
 Szekeres György 164.
 Szekszárdi apátság 67.
 Szelepcsényi György 97.
 Szelényi Mária 144.
 Szent Anna-oltár 185. -Benedek 3. 5. 7. 8. 9. 12. 19. 22. -Bernát 3. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 22. 23. 24. 27.

28. -Brigitta 232. -Bruno 5. -Columban 232. -Damján 196. -Demeter 196. -Denis 23. -Egyed 190. -Egyed-szigeti kolostor 33. 35. -templom 33. -ek szigete 232. -Erzsébet 199. -i Bernát 209. -György 209. -János 209. -föld 63. -Gotthárd 30. 31. 32. -i apát 45. 75. 123. -i apátság 44. 84. 132. -György 177. 213. 229. -oltár 200. 201. -i Péter országbíró 90. 216. -Háromság 34. 35. 70. 147. 199. 236. 237. -kápolna 147. -oltár igazgatója 236. 237. -ról nevezett apátság 70. -István király 26. 33. 34. 41. 245. -oltár 245. -ról nevezett apátság (*De sancto rege Stephano*) 33. 34. -rend 45. -templom 41. -Íván 168. -Jakab 33. 35. 108. 203. -János apostol 204. -evangelista 55. -(keresztelő) 165. -kereszt 32. 199. 201. -kápolna 55. -oltár 200. 204. -Szent-Király 201. -i Andrássy György 144. -Kozma 196. -László király 158. -Lázár 25. -Lélek kápolna 150. -templom 165. -Lőrincz 53. 127. 128. 169. 225. -apátság 53. -egyház 169. 225. -templom 127. 128. -Margit 32. -Máriai Barnabás 245. -György 209. 245. -Márton 68. 123. -i apát 68. 123. -Mihály 6. -Miklós 63. 209. 245. -Miklós-templom 101. -Móricz 25. -lovagrendje 25. -Norbert 5. -Patrik (*Patricius*) 231. 232. 233. -purgatóriuma 231. 232. 233. -Péter 5. -Róbert a ciszterci Rend alapítója 3. 5. 6. 7. 8. 10. 11. -Tamás 229. -ról nevezett prépost 229. Szepes m. 32. 70. 191. -i apátság 32. -i kamara 222. 223. -ség 38. Szepesi Jakab országbíró 186. Szerdahelyi György 94. Szerecsen Ádám 239. Szerencs 104. -és 32. Szerémi püspök 189. Szerémség 32. Szécheni Ferencz 184. -i harminczados 136. 149. 150. -i kapitány 95. -Kónya 184. -Miklós 184. -Pál 204. Széchi László 215. Széchy János 76. Szécsenyi György esztergomi érsek 103. Szécsény 94. 163. Székely András 219. Székesfehérvár 43. 44. 202. -i főgimnázium 43. Széki Benedek 181. -Jakab 181. -János 181. -Márton 207. 208. 245. -Pál 221. -Péter 221. Széles 179. Szénássy István 219. -Judit 223. Széplaki Botka János 213. -László 213. Szicíliai királyleány 175. Szigligeti Ambró 210. 211. Szilágyi Pál 97. Szilézia 42. Szilvás 39. Szlabosháza 182. Szlavniczai Sándor Gáspár 98. Szlavónia 81. 177. Szoláti Bálint 209. -Benedek 209. -János 209. Szolnok vármegye (régi) 51. 110. 112. 119. 144. Szorcsik Ferencz 107. Szőke János 127. 163. -Mihály 114. Szöllős 107. 108. 136. 170. 172. 178. -i Erzsébet 237. -i Illés fia Dénes 229. -i István 148. -i Tamás 237. Szőreg 194. Sztinye 229. Suha 216. -i erdő 198. -y István püspök 92. -János 92. Szunyogh Gáspár 109. -György 221. Szurdok-Püspöki 108. Szücs Gergely 157. -Mátyás 207. Szykora Miklós 200.

- Tabi Mihály 214.
Tajti Márton 171.
Takács Márton 147.
Taktha 179.
Talyo 190.
Tamás kanonok 183. -Miklós 67. -perjel
141. 142. -pásztói rendtag 65. 247.
-vajda 187. -y Anna 193. -János 193.
-Henrik 193. -Katalin 193. -László 207.
Tamásfalvay István 99.
Tapazd 243.
Tapolcza 32. 33.
Tar 59. 107. 115. 116. 119. 120. 136.
142. 154. 170. 171. 172. 176. 184.
207. 235. 236. 237. 241. 242. 245.
246. -vár 238. 240. 246. -város 243.
-i: -ak 227. -i András 164. -i birtok
246. -i család 227. 233. 246. -i Er-
zsébet 237. -i György 203. 211. 235.
236. 237. 238. 239. 240. 241. 242.
243. 244. 245. 246. -i György özvegye
Katalin 244. -i ispán 143. -i István
184. 186. 190. 193. 227. 228. 229. 235.
239. 240. -i János. 190. 192. 237.
özvegye 192. -i jobbágyok 171. 235.
névleg l. 171. oldal. -i -Katalin 237.
238. 241. 243. -i László 184. 186.
189. 192. 193. 195. 227. 228. 229.
230. 235. 239. 240. -i Lőrincz 159.
190. 192. 227. 228. 230. 231. 232.
233. 234. -i Margit 237. 244. -i plé-
nos 145. 148. -i Péter deák 227. -i
Rupert 160. 233. 234. 235. 237. 241.
244. 245. -i vám 238. 239. 243. 245.
246.
Tarkői család 235. -i Henrik 195. 196.
-János 195. 196. 197. 198. -László
196. 198. -Rykalf 196. 198. -Zsófi
196.
Tarnapatak 238. 239. 243.
Tarszurdok 242.
Tárnokmesterek: Domokos, Mykch,
Moys, Perényi Miklós, Rátót István.
L. e. nevek alatt.
Tecelin lovag 14. 16. 22.
Telegdy János püspöki adminisztrátor 92.
Telekessy István püspök 46. 116. 130.
145. 149. 191.
Telki 34. 35. -i apátság 34.
Temes vm. 229.
Temsá 62.
Teöreök Zsigmond 93.
Tepke 108. 136. 154. 161. 172. 212.
240. -i malom 214.
Tepsen ispán 180.
Terbebédi Benedek 192.
Terebes 213. -i László 194.
Terennei György 183. -Márton 115.
122. 128. 131. 136. 145. 146. 149. 170.
-Miklós 183.
Terpesi János 90. 207. 208. -Mihály
207. 208.
Thapazi pusztá 245.
Theobald 23.
Therpes Miklós 202. -Anna 202.
Thinor Bálint 201.
Tholyntha 206. -Balázs 90. -Benedek
207. -Margit 205. 207. 209. -Máté
202. 205. 207. 208. 209. 210. -Mátyás
201.
Thököly 101.
Tiba István 107.
Tihanyi apát 123.
Tiket Boldizsár 157.
Timár Bálint 207. 208.
Tinódi Sebestyén 231. 232.
Tiribes 161. 162. 213. 237. 238. 239.
240. 243. 245. -i birtokrész 235. -i
malom 238. 239. 243.
Tirschenreut 87.
Tisza 51. 166. 179. -Halász 155. -Vár-
kony 180.
Tisztessvölgyi apátság 32.
Tobolya hegy 97.
Toldi Balázs 159. -János 147. -László
242.

- Tolman 179.
 Tolna vármegye 33. 38.
 Tolosai főiskola 36.
 Tonnerei apátság 6.
 Toplicza 32. 72. 73. -i apát 75. -i apát-
 ság 34. 72. 73. -i rom 41. 42.
 Topuszkó 32.
 Tornaaljai Miklós 192.
 Torontál vármegye 29.
 Tóbiás fia Máté 159.
 Tósér Mihály 107.
 Tósmaghi János 107.
 Tósok-Berénd 44.
 Tót-Almás 108.
 Tót-Veréb 161. 162. 242.
 Tóth Albert 107. -Balázs 90. -Dénes 90.
 -György 107. 110. 164. -István 101.
 Jakab 101. -Jakab Pál 164. -János
 107. 136. -László 164. -Mihály 107.
 157. -Miklós 171. -Pál 107. 114. 159.
 Touiloni gróf 15.
 Töfér András 114.
 Töröcsik György 136.
 Török András 221. -Ferencz 110. 164.
 246.
 Török hódoltság 42. 130. -uralom 223.
 -háborúk 235.
 Törő Pál 106.
 Tőke Borbála 225.
 Trencsén vm. 92. 97. -i főesperes 92.
 Trienti zsinat 123. 124.
 Trinitás puszta 34.
 Trois-Fontaines (*Trium-Fontium*) 31.
 32. 61. 71. 188. -i apát 61.
 Trojer András 134.
 Troyes 6.
 Trónkövetelők elleni háború 235.
 Turaszerke 59. 63. 154. 172. 176.
 Turegyház 240.
 Turócz vm. 191.
 Túr-Pásztó 51. 155. 173. -i apátság 173.
 Tüzesvaspróba 59.
 Tyrnavia 101.
- Ubicellus párisi apát 30.
 Udelricus pásztói apát 204. 247.
 Udol 179.
 Ugolin 187. -fia Miklós 184.
 Ujfalu 196. 198. 225.
 Ujfalusi lakók 92.
 Ujfalusi Tóbiás 136.
 Ujhely 179.
 Ujlak 59. 60. 63. 154. 172. 176. 177.
 Ujvár főkapitánya 95.
 I. Ulászló kir. 68. 112. 198. -II. 150.
 212. 213. 214. 215. 217. -örgróf
 152.
 Ulrik apát 65. 204. 247. -örszerzetes
 62. 248.
 Ungnád Kristóf 219. 220.
 Ungvármegye. birtok 222.
 Unna 32.
 Uogoluptuan 155.
 Úrháza 146.
 Üdv forrása 83.
 Ürmény 98.
 Örömvölgy 18. 19.
- Vadna 193. 194. 198. 200. 218. 221.
 240. -i jobbágyság 200. -i Mátyás 207.
 Vajda András 204. -Kristófné 223. 224.
 225.
 Vajda Ödön zirczi apát 45.
 Valkói alispán 193.
 Vallis absinthialis 18.
 Vallis Honesta de Posega apátság 32.
 Vallumbrosai rend 5.
 Varasdi ispán 33.
 Varbai Benedek 114.
 Varga Gergely 107. 164. -György 148.
 -István 107. 157. -János 164. -Lőrincz
 137. 164. -Mihály 157.
 Varjas 190.
 Varsa Ferencz 215.
 Vasm. 30. 32. 44. -Jakab 241. -László
 241. -Mihály 113. 164. -Miklós 241.
 -Pál 148. 164.

- Vata 176. -László 176.
Vattay János 103. 114.
Vay Ábrahám 104. 106. 107. 109. 110. 112. -László 111.
Váci káptalan 183. 186. 190. 195. 214. 229. 242. -püspök 98. 246. -ök: G. Országh János, Szegedy Ferencz. -vícarius 103.
Vág 92.
Vállus András 106. 107. 136. 148. 157. 164. -Balázs 156. -Bálint 157. -Benedek 90. -család 156. -Demeter 156. -György 156. -István 90. -Jakab 101. János 156.
Vámos 226. -András 192. -Balázs 193. -Dorog 216. -falva 97. -György 107. -Imre 192. -István 107. -László 192. -Mátyás 107.
Várkony 194. -i Kelemen 207.
Várad 59. 170. 172. -i egyház 196. -karpapja 196. -i káptalan 60. 219. -i pap 200. -i püspök 136. püspökök: Berkovics Ágoston és Meszesi Demeter. -i Regestrum 59. 158.
Váraszó 223
Várgony 212.
Váry Ambró 209.
Vásárút 97.
Vedricz 40.
Velez Gáspár 221.
Velezd 200. -i Imre 198. -Jakab (Kövér) 198. 200. -László 198. -Miklós 200.
Verebélyi 107. 108. 161. -Anna 161. 162. -Boldizsár 241. -iek 154. -György 206. 207. 208. 212. 213. 214. 215. 241. 242. 246. -János 161. 162. 218. -Mihály 161. 162. -Pál 206. 212. 213. 241. 242. -Simon 206. 212. 213. 241. 242. 246.
Verebi Gergely 200. -György 183. 229. -i János 183. -i Mihály 183. -i Miklós 200.
Vernicsei templom 41.
Verpelét 209. 211. 220. 230. 235. 237. 238. 239. 240. 243. 245. -i birtok 230.
Veszprém vm. 29. 43. 44. 177. -i kápitány 221. -völgyi kolostor 35.
Vestfália 84.
Vezekényi Thombolth Bálint 209.
Vécsi Gáspár 211. -i Mátyás 209.
Vértés 49.
Vid 63.
Viden István 195.
Viennei zsinat 64.
«Világosmál» 116.
Vildernach 84.
Vilmos herceg 23. -perjel 30.
Vincz 173.
Vincze Péter 157.
Vinter Péter 159. 160.
Világos-Völgy 19.
Visitorok 60. 61. 62.
Visnyó 39.
Viszocsányi Imre 98.
Vitéz János 68.
Vivicus 7.
Vivier 7.
Vizslásy Mihály 162.
Vörös falu 181. -István 164. -Mihály 229. -Miklós 192.
Vránai perjel 234.
Waldsasseni apát 87.
Waldsteini Szigfrid 65. 70. 73. 74.
Walter püspök 10. 11. 16.
Weche (*Beche*) Miklós 178. 180.
Weiden (Weidam) 88.
Wellehrád 43. 121. 130. 133. 135. 138. 140. 152. 153. 167. 168. -i apát 54. 113. 130. 131. 132. 133. 134. 136. 138. 140. 141. 150. 151. 152. 153. -i apátság 137. 142. -i cziszterciek 120. -i konvent 147. 148. -i perjel 136. -i rendtagok 129. 134. -i szerzetes 69.
Wenczel csehkirály 180.
Werböczy István 217. 218.

- Wesselényi Ferencz nádor 99. -Dorottya 225.
Wécsey 226. -András báró 99. 109. 140. 144. -Sándor 101. 104. 109.
Wilhering (*Hilaria*) 84.
Württemberg 84.
Würzburg 84. 85.
Wynchy 173.
- Zab jobbágy 59. 170.
Zagyva folyó 49. 53. 106. 165. 166. 168. 238. 239. 243.
Zah Mihály 179.
Zaidány István 116.
Zajla 230.
Zaka Orbán 164.
Zalay György 242.
Zamaria Ferdinánd 221.
Zarkandy Anna 219. -Erzsébet 219. -Krisztina 219. -Pál 219.
Zádorfalvai Beke 184.
Zágráb 33. 73. -i apátság 33. -i egyházmegye 32. -i főesperes 33. -i püspökség 68.
Zámolyi (*Samol*) Péter 193.
Zborka Method wellehrádi rendtag 130. 136. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 149.
Zeke Gáspár 110. 106. 114. 150. 164.
Zell kolostor 6.
Zellői János 197.
- Zemplén vm. 177. 179. -i birtok 179.
Zengg 32. -i egyházm. 32.
Zinna 86.
Zircz 26. 38. 43. 44. 53. 73. -i apát 45. 73. -i apátság 29. 39. 42. 43 -i kolostor 42. -zirczi templom 29.
Zoárd 158.
Zodai János 179.
Zolnay András pásztói commendátor 54. 101. 102. 104. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 116. 119. 120. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 140. 141. 142. 144. 145. 146. 147. 149. 150. 152. 158. 168. 169. 170. 247.
Zólyomi János 164.
Zombor 179. -y György 99.
Zrinyi Miklós 151.
Zuardu 158.
Zulgad 62.
Zury Fülöp 50.
Zwickau 87.
Zsámbéki Henard 176.
Zsigmond király 32. 65. 67. 76. 78. 112. 150. 159. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. -második velencei hadjárata 233.
Zsuny 172.

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

az «Oklevéltár»-hoz.¹

- Aba Miklós 1452. 332.
 Abafalvi Miklós 1452. 332.
 Abauj vármegye 463.
 Acsa (*Achya*) 277. 278.
 Agazow b. 324.
 Ajnácskő (*Aynaskw*) 471. 472. 569. 617. 620. 621. 622. 624. 625.
 Alagyi János unokái: Gáspár és Ferencz 1592. 478. –Judith 1592. 479. –János leánya Judith leánya Erzsébet 1592. 478.
 Alba-Dominorum (de) 1478. 397.
 Albert pap az egri szt Katalin vértanúról nevezett oltárnak igazgatója 1496. 453. –jászói pap 1693. 547.
 Alch János 1444. 319.
 Alderspach (de) 1478. 397.
 Alemannia 402.
 Alispán: Enchi Fülöp 1503. 459.
 Alkanczellár: János 1425. 304.
 Allo birtok Borsod m. 539. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 564. l. Arlo.
 Almás b. Pest vármegye 553. 561. 562. 563. 566. 567. 619. 621.
 Almásy pusztá (Nógrád m.) 619.
 Almássy András vicearchidiaconus 1702. 666. –András pathai alesperes 1702. 667. –János alispán (vice-comes) 1699. 639. –János heves- és külsőszolnok-megyei alispán 1700. 642.
 Alsó- és Felső-Szilézia 674.
 Alsókörtvélyesi (*Alsokerthweles*) malom (*Haznospathaka*) vizén 1489. 419.
 Alsó-Tolvajd falu, Fehér megye 1690. 532.
 Ambró garábi prépost 1345. 252.
 Andaháza (*Andhaza, Andahaza*) b. Bihar m. 305. 306. 307. 309. 310. 311.
 András deák pásztói scholasticus 1509. 463. –fia Ambró 1603. 488. 1666. 513. –fia András 1472. 376. 1472. 377. 1472. 378. –fia Péter 1373. 263. 1374. 264. –unokája, Chycheri Ambró fia Mihály 1628. 496. –unokája, Chychery Ambró fia Péter 1628. 496. –János 1461. 338. –örkanonok 1405. 282. –özvegye Tari Erzsébet 1463. 341. –raguzai érsek 1405. 285. –spalatói érsek 1405. 285.
 Andrássy György 1699. 641. –György, pásztói földesúr 1700. 642. 643.
 Andreas –ki 1696. 592.
 Angyal György 1696. 590.
 Apaleny András 1700. 646. –Anna leánya Judith 1592. 478. –Némethy vajda fia György leánya, Borfői János tiszt neje 1405. 277.
 Apafy Ferencz 1523. 465.
 Apa-Nagyfalvi (*de Apa-Naggfalw*) Apafy Ferencz 1523. 465.
 Apátfalva (*Apatffalwa*) Borsod m. 481. 482. 547. 608.
 Apáti (*Apathy*) birtok Heves vm. 309.
 Apátúrhegye 1693. 556. –szer 1693. 564. –utczája 1693. 563.

¹ Az oklevéltár indexében olvasható évszámok azt jelentik, hogy az illető személy neve a jelzett keletű oklevélben fordul elő.

- Apcz b. 412. 553. 559. 561. 563. 575.
 621. 623 -i István (*de Apch*) 1405.
 288. -i (*de Apch*) Máté 1492. 447.
 -i (*de Apcz*) Mátyás 1478. 400.
 Apollina leánya Borbála 1472. 376. -Roz-
 goni János neje 1425. 310. -*Saskői*
 Kollár Péter özvegye 1472. 376. -Kol-
 lár Péter özvegye 1472. 377. 378.
 Apostoli nuntius: *Elfus* bíboros (. . .
 domini cardinalis *Elfi*) 1659. 503.
 Arlo b. Borsod megyében 1461. 338. 479.
 485. 1. Allo.
 Arlo Máté jobbágy 1489 410.- főember-
 szolga 1489. 427.
 Aranyasi András egri kanonok 1489. 430.
 Asszúpatak (*Asszypatak*) b. Nógrád m.
 340. -i Bálint fia György 1461. 340.
 -i (*de Asszypathak*) Benedek 1478.
 400. -i Bertalan (*de Asszypathak*)
 1474. 385. -i Elek fia Benedek 1461.
 340. -i Hasznos Benedek fia Tamás
 1461. 340. -i Hencz Benedek 1469.
 368. -i (*de Asszypathak*) Henz Bene-
 dek 1479. 403. -i Imre (*de Asszyp-*
pathak) tanu 1489. 415. -i (*de Asszyp-*
pathak) Pál 1469. 369. 1478. 400. -i
 (*de Asszypathak*) Hencz Pál neje
 Katalin Tari György özvegye 1475.
 392. -i (*de Asszypathak*) Pál neje
 Katalin azelőtt Tari Györgyné 1479.
 403.
 Attfi Márton 1599. 486. -(*Athfy*) Pál
 1472. 377.
 Atkár (*Athkar*) b. 376. 377. 378.
 Augsburg (*Auspurg*) város 306.
 Ausztria 598. 611. 615. 632. 642. 653.
 655. 659. 660. 674. 676. 679.
 Ábrahám felesége Ibrányi Anna 1699.
 532.
 Ábrahám monostor 1357. 257.
 Ács Pál bíró. 1701. 654.
 Ágasvár (*Agas, Agaswar*) 251. 324. 373.
 393. 398. 552.
 Álmos herczeg 1138. 251.
 Álmosdi Csöre István neje, Erzsébet
 leánya Zsófi 1474. 381. Chöre István
 Zsófia neje 1474. 382.
 Baán Pál 1461. 340.
 Baghi Mihály 1692. 536.
 Bagoni Farkas tanácsos 1630. 498.
 Bagos Lőrincz 1450. 329.
 Bagus János 1421. 297.
 Bagyoni Benedek gyöngyösi plébános és
 Heves valamint a két Szolnok megye
 alesperese 1663. 504.
 Bajazed (*Bayzath*) a törökök császára
 1405. 279.
 Bajcsi György 1694. 574. -Mihály 1694.
 574. -Mihály 1693. 575.
 Bajony-család birtokai 1576. 475. -i
 (*Bayony*) Zsófi 1576. 476. -fia Zsig-
 mond 1576. 475. 476. -özv. Pásztói
 Jánosné 1576. 475.
 Bajorország (*Bavaria*) 1478. 397.
 Bajtai István 1700. 642. 643.
 Bakonyi (*Bocham*) kolostor 257.
 Bakos Bagoni Farkas tanácsos 1630. 498.
 -Gergely 1663. 505. -György 1696.
 590. -Jakab 1696. 589. -János jegyző
 1693. 569. -János kir. kancelláriai
 jegyző 1698. 625. 1702. 661. 1702. 663.
 1702. 664. 1702. 665. -Pál 1693. 558.
 Baktay Tóth György tanácsos 1630. 498.
 Balay Imre 1503. 462. -Kálmán 1557.
 473. -Menyhért 1557. 473.
 Baláthy Pál (Paulus de *Balathy*) 1452.
 332.
 Balázs egri segédörkanonok (subcustos)
 1448. 329. -egyhm. deák 1448. 329.
 -fia Demeter 1630. 497. -fia János
 1630. 497.
 Balázs fia Miklós 1373. 260. 262.
 Balko István, Pásztó István jobbágya
 1452. 332.
 Balog Ambró 1696. 592. -István Fáy

- György özvegyének jobbágya 1693. 557. —János ecseki egyház harangozója 1693. 560. —Mihály (ifjabb) 1700. 646. —Miklós (de *Balog*) mester 1465. 360.
- Ban Horvath 608.
- Banos János Bossányi László jobbágya 1693. 561.
- Baracza b. 404. —b. Borsod m. 461. 462. —b. Gömör m. 405.
- Baranya megye 267. 558. 559. 565. —i Miklós 1331. 252. —i Balázs fia Miklós 1373. 260. 262.
- Barát Mál* 1693. 561.
- Barátnaky Ferencz 1690. 531.
- Barát erdeje* 1693. 559. —*rét* 1693. 559. —ok *utczája* 1693. 565.
- Barcz b. 330. —András 1452. 332. —i András 1503. 462. —ai János 1663. 505.
- Barczyházy Barczy András 1503. 462.
- Barcsay Ferencz 1638. 500. (Barczay) János 1599. 487. 1638. 501. 1693. 547. —János fia 1693. 548. —János pásztoi földesúr 1693. 567. —né szül. Szénássai Judith 1599. 485. —né asszony 1616. 493.
- Barcsy Pál ügyvéd 1424. 298.
- Bargius familia 1693. 544. 546. 549. —András 1693. 545. 549. —Demeter 1693. 548. —Demeter pásztói földesúr 1693. 559. 560. —Ferencz 1693. 549. —Ferencz pásztói (pászthi) földesúr 1693. 567.
- Barius János 1444. 317.
- Barjus (*Barius*) Demeter 1599. 485. 1599. 487. —Péter 1665. 510. 511
- Barkány (birtok) 654.
- Barnabás, Pásztói István jobbágya 1452. 332.
- Barócz Zsigmond 1479. 403.
- Bartyik István 1696. 591.
- Basó Lőrincz 1441. 315. 1441. 316.
- Bathaki (de *Bathak*) Bertalan 1479. 404.
- Batik György 1690. 531. 1694. 574. 575. —János 1690. 531. 1693. 566. 1698. 620 —János volt jobbágya: Pálya Mihály 1693. 566. —János özvegyének jobbágya: Thót Pál 1693. 557. —János jobbágya: Dóra Mihály 1693. 561. —Jánosné jobbágya: Kelemen Pál 1693. 564. —János özvegye 1698. 619. —János özvegye: Deák Erzsébet 1701. 654.
- Batony (*Baton, Bathon, Batthon*) b. Heves 320. 488. 496. 513. 514. 563. —i vám 1444. 321.
- Bató György 1489. 436.
- Batta Zsigmond (vel Ádám) 1700. 646.
- Báziási (de Bozyas) György királyi ember 1465. 360.
- Bazini Péter gróf erdélyi vajda 1505. 470. Bazini Péter gróf országbíró 1505. 470.
- Bácsi Pál 1331. 262.
- Bálint pap, a váci székesegyház énekarának praebendarius 1374. 264. —fia György 1461. 340. —pécsi püspök 1390. 272. —a szt Szabináról nevezett római egyház áldoz.—bíboros és a pécsi egyház kormányzója (gubernator) 1405. 285.
- Bán 1485. 285. —Benedek pásztói főbíró 1630. 498.
- Bárczai János 1663. 504.
- Bárkány (*Barkan, Barkon, Barkany, Barkány*) Nógrád vm. 324. 334. 444. 453. 455. 468. 479. 488. 496. 512. 513. 514. 553. 554. 557. 558. 561. 562. 566. 621. —i jobbágysok 1693. 553. —i (de *Barkan*) Mihály 1469. 369. —i Urbán Mihály 1693. 558.
- Bártfai Péter fia György királyi közjegyző 1448. 327. 329.
- Báthy Balázs 1444. 321. 322.
- Bátöny pusztája Heves m. 474. 555.— határában levő birtokrész 512.

- Bátor b. (*Bator*) Heves megye 482.
 Bátori birtokrész 481. —Albert 1472. 377.
 —Domokos jászói prépost 1501. 457.
 —elei 1693. 549. —familia 1693. 562.
 619. —Gábor 1690. 519. 1690. 520. 525.
 1692. 536. 1693. 553. —Gábor jobbágya
 1693. 554 —országbiró 1472. 371. 1576.
 476. —erdélyi vajda (*de Bathor*) István
 országbiró 1478. 398. 399. 407. 1489.
 419. 1492. 445. —ispán 1489. 422. —(*de Bathor*) erdélyi vajda és a székelyek
 ispánja 1492. 445. —Kristóf 1576. 475.
 —erdélyi vajda 1576. 476. —László 1665.
 511. (*de Bathor*) —Thoth Ambrus (tanu)
 1489. 437.
 Bebek Detre nádor 1402. 276. —(*Detricus*)
 nádor 1445. 323. —György özvegye
 Pathochy Zsófia 1576. 475.
 Bebek Imre ispán 1445. 325. —országbiró
 1390. 272. 1465. 356. (*Bebeck*) —István
 ispán 1445. 325.
 Beberhusen-i apát 1468. 397. —konvent
 1478. 397.
 Beke Dorottya Thot Mihály özvegye
 1693. 557. —s Márton (tanu) esküdt
 bíró 1663. 504.
 Bel kolostor 255.
 Belezeri Demeter 1373. 259.
 Bellay János pásztoi plébános 1617. 494.
 Bellyeni Albert királyi ember 1503. 461.
 Belnay Imre (*de Belua*) 1479. 404. —Pé-
 ter 1479. 404.
 Bendő István a váci püspök vicarius
 1690. 528.
 Bene Balázs 1444. 318. —Ferencz 1698.
 614.
 Benedek saági konventtag 1479. 404. —deák
 1693. 563. —Szt-Háromság oltárának
 rectora 1445. 327. —Szt-Erzsébet ol-
 tárának rectora 1445. 327. —szolga
 1405. 277. —váradai egyhmei karpap
 1425. 303. —fia Dezső mester 1390.
 272. —Péter 1352. 253. —Simon fia
 László 1373. 260. 1373. 261. 1373. 262.
 —Tamás 1461. 340.
 Beniczky (*Benychky*) 1598. 482. —Mária
 Fáy Gábor özvegye 1665. 511. —Mária
 Fáy Györgynek mint a saját fiának
 gyámja 1665. 511. —Márton 1598. 483.
 Benk György 1503. 462.
 Berczeli János (*de Berczel*) 1478. 399.
 1478. 400.
 Bereg megye 476.
 Bereg és Zala vármegye főispánja Galánt-
 hai Eszterházi Miklós gróf 1626. 495.
 Berény Gergely (megyei) jegyző 1699.
 641. 1700. 644.
 Berenczy Tamás 1693. 545. 546.
 Berkes Márton 1696. 590.
 Berkovics Ágoston váradai püspök 1699.
 637.
 Bernát welehrádi apát 1698. 609.
 Bertalan János (*Johannes Bartholomeus.*
a Kolonytsch et Pwrschleynycz) Eger
 vára kapitánya 1582. 477.
 Berzsényi Demeter patai főesperes 1697.
 596.
 Bessenyo Pál bán 1405. 285.
 Besenyőtelek (*Besenerwtelek*) b. Heves
 várm. 309.
 Beszterczebánya 517. 662.
 Berek György 1665. 511.
 Bécs (Alsó-Ausztria) 1614. 490. 491.
 495. 496. 503. 507. 508. 509. 510.
 519. 533. 534. 538. 539. 558. 568.
 569. 570. 574. 589. 607. 608. 609.
 610. 611. 612. 615. 626. 627. 631.
 632. 636. 642. 648. 653. 655. 656.
 657. 658. 659. 660. 661. 663. 664.
 674. 676. 677. 679.
 II. Béla király Budán 1138. szept. 3. 251.
 Bélháromkúti (*de Valle Trium-Fontium,*
(B. M. Virg. de Beel Trium-Fontium)
 apát 1387. 269. 1390. 272. 1444. 317.
 —apátság 1599. 486. 487. —monostor
 1390. 273.

- Bényi (*de Beén*) prépost: *Svella* (*Suehla*)
 György 1659. 503. —prépostság (*Praepositura de Beén*) 1659. 503.
 Biboros: Kolonich Lipót 1693. 569.
 Biely Mihály pap 1698. 615.
 Bihar megye 476.
 Bika Mihály 1699. 639.
 Bilhusen (de) 1478. 397.
 Bíró (*Byro*) Ágoston Pásztói Istv. job-
 bágya 1452. 332. —(*Byro*) János Pásztói
 István jobbágya 1462. 332. —Guta Ja-
 kab 1696. 592.
 Bocsanad (*Bochanad*) b. Heves vm. 309.
 Bocsó György tanu 1693. 554. —Mihály
 Melczer János jobbágya 1693. 553.
 Bódy Pál, Vay Ábrahám jobbágya 1693.
 565.
 Bodoló Miklós 1503. 462.
 Bodolóházi Bodoló Miklós 1503. 462.
 Bodon Pál 1496. 453.
 Bodonhazy (*de Bodonhaza*) Albert 1489.
 435. —András 1444. 321. —György
 1444. 321. 1474. 384. —László 1478.
 400. —Lőrincz (*Laurencius de Bo-*
donhaza) 1444. 321. —(*de Bodon-*
haza) Miklós tanu 1489. 415. 432.
 —Tamás (*de Bodonhaza*) 1461. 338.
 1474. 384. 385. —(*de Bodonhaza*) tanu
 1489. 415.
 Bogdány (*Bogdan*) b. Sáros m. 425.
 Bógy Márton 1696. 590. —Pál 1696.
 590.
 Bokodi György kir. jegyz. 1425. 311.
 Boldizsár fia György 1469. 368. 369.
 —fia Simon 1469. 368. 369. —Péter Bos-
 sányi László jobbágya 1693. 558.
 Boldogasszonyháza (*Bodoghasszonhaza*) b.
 368. 369. 370. —i Boldizsár 1474. 384.
 385. —i Gender Tamás 1469. 368.
 —i Verebélyi Boldizsár fia György 1469.
 368. 369. —i Verebélyi Boldizsár fia
 Simon 1469. 368. 369.
 Boldogkút 563.
 Bolgárország 279.
 Bolki László 1663. 505.
 Boltizár Péter 1696. 592.
 Borbála Apollina leánya 1472. 376.
 —Kolár Péter leánya 1472. 378. —Pásztói
 János leánya, Polyánkai Chapy János
 felesége 1593. 481.
 Borbély András 1696. 589. 1698. 622.
 —András, Horváth Gergely jobbágya 1693.
 563.
 Borcsiczky János 1688. 517. 518. 522.
 523. 525. 528. 1690. 529. —János, besz-
 terczebányai harminczados 1692. 536.
 Borfői János fia János tiszt 1405. 277.
 Boros Mihály özvegye 1444. 317.
 Borsod megye 1426. 313. 333. 1461.
 339. 343. 467. 608. —hatósága 1665.
 509. —i bírák 1424. 298.
 Borsos Egyed tanu 1489. 417.
 Bortza Tamás 1503. 460. —István, Pásztói
 István jobbágya 1452. 332.
 Borz János Pásztói István jobbágya 1452.
 332.
 Bosnyák-család 1693. 553. —Judit 1693.
 553. 554. —káptalan 1469. 309. —püs-
 pök, János 1405. 285. —(*Bosniak*) Ta-
 más füleki kapitány 1615. 491. 1616.
 492. 493.
 Bossányi familia 1698. 619. —László 1690.
 522. 523. 530. 1698. 620. 1700. 642.
 643. 1701. 654. —László jobbágya: Bol-
 dicsár Péter 1693. 558. —László jobbá-
 gya: Banos János 163. 561.
 Bota b. 547. 608.
 Boto János 1696. 592.
 Bozog András tanácsos 1630. 498.
 Bozok György 1496. 591.
 Brabantia 598. 674.
 Buda 265. 266. 272. 273. 278. 281. 282.
 286. 288. 291. 292. 297. 299. 300. 301.
 302. 311. 313. 315. 316. 331. 336.
 338. 341. 348. 349. 351. 352. 353.
 360. 364. 368. 370. 376. 385. 387.

393. 394. 399. 404. 405. 406. 407. 408. 412. 418. 419. 421. 423. 426. 441. 445. 446. 447. 448. 449. 458. 459. 460. 461. 463. 464. 465. 466. 467. 469. 518. 567. 605. 652. 670. -i János egri kanonok és dékán 1448. 328. -i kanonok: Váradi János 1503. 461. -i káptalan 1382. 265. 1383. 209. 1405. 287. 288. 1444. 316. 1445. 325. 1454. 333. 334. 1465. 352. 1472. 376. 1472. 377. 1488. 405. 1488. 406. 408. 1489. 409. 410. 413. 426. 437. 439. 1503. 461. -i Mihály 1417. 296. -i polgárok 1407. 291. -i prépost: János 1425. 308. -i Szt-Háromság-oltár igazgatója 1474. 385.
- Bujai (*de Bweja*) Bernát 1489. 436. -(*de Bweja*) Kokay Balázs 1489. 436. -(*de Bweja*) Otvorachy Jakab 1489. 436.
- Buják 561. 566. 623. -filialis 518.
- Bulyovszky Dániel 1690. 532.
- Burazylneghas* b. Heves vm 309.
- Burgundia 598. 674.
- Buttler commendans Agriensis 1690. 522.
- Búza-désmálás 1693. 555.
- Campo Mariae (*de*) 1478. 397. -Principum (*de*) 1478. 397.
- Caritas-i cziszt. apát 1478. 395.
- Caesarea (*de*) 1478. 397.
- Cella-Angelorum (*de*) 1478. 397. -Principum (*de*) 1478. 397.
- Chalka Mihály 1489. 409.
- Chanádi Márton egri kanonok 1489. 409.
- Chapy János fia Ferencz 1593. 481. -Jánosné szül. Pásztói Borbála. 1593. 481.
- Cháti Bernát 1503. 462. -Péter 1503. 462.
- Cheller Ferencz 1503. 460.
- Chepe Dömötör 1598. 483. -i Demeter 1598. 484. -Gáspár 1598. 483. 484. -Péter 1598. 483. 484.
- Chichai János ispán 1702. 662.
- Chichery Ambró anyja Verebélyi Anna 1666. 513. -Ambró 1666. 514. 515. -Ambró fia Mihály 1628. 496. -Ambró fia Péter 1628. 496. -András felesége Verebélyi Anna (Verebélyi János nővére) 1666. 513. -András fia Ambró 1603. 488. 1666. 513. -András unokája Chycheri Ambró fia Mihály 1628. 496. -András unokája Chycheri Ambró fia Péter 1628. 496.
- Chóri (*Chory*) Máté Pásztói Domokos jobbágya 1503. 460. -Mátyás pásztói esküdt polgár tanu 1489. 416.
- Chompor István 1503. 462. -Csomporházi István 1503. 462.
- Chöre István neje Zsófia 1474. 382.
- Chyngad* pratum 261.
- Cisterciensis szerzet 1693. 542. 543.
- Cistercium 395. 400. -monostor 402. -i apát 1479. 402. -i nagykáptalan 1357. 254. 1411. 295. 1478. 395. 396. 397. 398. 1479. 400. 401. 402.
- Curia 1444. 320.
- Czakófalva (*Czakofalwa*) b. 462.
- Czegléd b. 553. 561. 564. 567.
- Czepekőteleke pusztá Nógrád megye 479.
- Czikádor kolostor 255.
- Czirák b. 553.
- Cziszterczy apátok 1479. 402. 1693. 571. 1694. 577. -apátság 1694. 578. -barátok 662. -férfi kolostorok 1411. 295. -nőkolostorok 1411. 295. -kolostorok 254. 1478. 397. -i rend 1478. 397. 576. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 627. 628. 629. 631. 632. 635. 636. 637. 638. 647. 672. 674. 675. 676. 677. 678. 679. -rendfőnök 1479. 401. -rendtagok 1479. 400. -szerzet 1478. 396. -szerzetesek 1478. 396. 1696. 585. 612.
- Czobor-Szentmihályi Czobor Mihály 1464. 344. -Mihály 1464. 344.
- Czvek András özvegye (*Czweck*) 1444. 321. 1444. 322.

- Csabay (*Cbavhy*) Miklós 1444. 321.
 Csala Gergely 1693. 546. 551. –Gergely királyi ember 1693. 552. –Gergely Eger város esk. jegyzője 1693. 567.
 Csalka György (*Chalka*) 1444. 321. 322. –Mihály 1488. 406. 408. 1489. 426. 438.
 Csanádi püspök: Dósa 1405. 285. –Meleg Boldizsár 1576. 475.
 Csanyi István hevesmegyei esküdt 1698. 619.
 Csapi Ferencz 1616. 493. 1693. 547. –Mária Vécsei Sándor özvegye 1665. 511.
 Csák Ferencz 1665. 509. –István 1503. 462.
 Csáki István gróf országbíró 1693. 543. 550. 1697. 597.
 Csányi Domokos 1472. 378. –László 1472. 378.
 Csebes (*Chebes*) Jakab 1444. 321. –Lőrincz 1444. 321.
 Csece (*Csece*) falu 620. –(*Csece*) pusztá (*Nógrád m.*) 619.
 Csehi Miklós (*de Cseh*) mester 1465. 360. –(*Cseh*) Péter kir. főlovászmester 1405. 285.
 Csehek elleni hadjárat 1461. 337.
 Csehország 598. 610. 630. 631. 652. 674. 676.
 Csengerházy András (*Andreas de Chen-gerhaza*) 1444. 321. –Pataki (*Pathaky*) János 1496. 453. –Pathaky Ferencz 1496. 453.
 Csenkerházy Leustachius (*de Chenkerhaza*) 1405. 281.
 Csepe Balázs 1696. 593. –Gergely 1693. 558. –Gergely Huszár Imre jobbágya 1693. 560.
 Cserehát 559. 560.
 Cserne b. Borsod m. 544. 545. 548. 549
 Csetneki Benedek fia Péter 1352. 253.
 Csécs b. 555. 561. –falu 621. 623. –(*pász-thi jószág*) 564. –jószág 566.
 Csécse b. 553. 556. 562.
 Csép András 1696. 592. –Jakab 1696. 593.
 Csicseri Ambró 1666. 512.
 Csihay János 1696. 590.
 Csima János 1698. 614.
 Csipány György 1693. 548.
 Csizmadia Jakab 1696. 591. –Mihály ve-rebélyi lakos 1693. 558.
 Csobánka-rész 546. 547. –iak 1693. 547.
 Csokva (*Chockwa*) b. Borsodv m. 269. 272. 608.
 Csongrádi főesperes István 1405. 282.
 Csonka Ambrus 1444. 318.
 Csontfalva b. (Nógrád m.) 553. 556. 560. 620 –*de Chontfalwa*) Vitus 1472. 377.
 Csor Gáspár 1696. 590. –Gáspár ispán 1701. 654. –Gáspár Pásztó város ta-nácsosa 1702. 669.
 Csordás Mihály 1696. 590.
 Csorgáli 1693. 564. –y Ferencz 1692. 536. –y Ferencz 1698. 619.
 Csornai prépost 1693. 571.
 Csóry Ferencz 1698. 625.
 Csőre István neje Erzsébet leánya Zsófi 1474. 381.
 Csűr Gáspár pásztói bíró 1692. 537. 540.
 Dabsa Antal 1444. 318. –Tamás 1444. 318.
 Dajkafalva b. 334.
 Dalany György 1444. 320.
 Dallos (*Dalios, Dalyos*) Balázs 1488. 406. 408. 1489. 409. 426.
 Dalyói Gergely deák 1425. 307.
 Dalmácia 1405. 285. –bánja 1405. 285.
 Dalnok Balázs 1489. 438.
 Damanyai László mester (*de Damanya*) 1465. 360.
 Danfi András 1472. 376 –fia András 1472. 376. 377. 378.
 Darabos János, Lányi János jobbágya 1693. 554.

- Darman Mihály 1489. 435.
 Daróczi (*de Darocz*) András 1489. 427.
 429. 439. –Tamás Heves vármegye
 alispánja 1496. 454.
 Deáky Erzsébet 1698. 619. 620. –Batik
 János özvegye 1701. 654.
 Decske (*Dechke*) b. Sáros m. 425.
 Defő Benedek 1599. 486.
 Deme Dorkó nemes asszony 1693. 548.
 Demeter fia Sándor 1426. 312. 313.
 Apollina 1425. 305. 308. –leánya Apol-
 lina Rozgoni János neje 1425. 307.
 309. –leánya Margit, Pásztói István fia
 Imre özvegye 1424. 299. 1425. 305.
 309. –Zsófi 1425. 305. –Zsófi Tarkói
 László fia János anyja 1425. 307.
 –Zsófia, Tarkói Henrik fia László neje
 1425. 309. –Zsófi, Tari László fia
 János özvegye 1445. 323.
 Deménd birtok (*Heves vármegyében*) 326.
 –i (*de Demyend*) Miklós fia Péter 1472.
 378.
 Demény (*Demeng*) b. Csongrád vm. 334.
 Demsedi Tamás (*Thomas de Demsed*)
 királyi jegyző 1425. 311.
 Deörgő György Vay Ábrahám jobbágya
 1692. 536.
 Derencsényi (*de Derenchen*) László 1479.
 403. –Péter (*de Derenchen*) 1479. 403.
 –Imre fia Miklós fia Imre 1473. 379.
 –Imre fia Miklós fia István 1473. 379.
 –János 1473. 379. 1479. 403. –Katalin,
 Tari György felesége 1463. 341. 1464.
 349. –Katalin, Tari György özvegye
 1473. 379. 1474. 384. 385. 386. 387.
 389. 390. 391.
 Ders Márton királyi étekfogó mester
 (*dapifer*) 1405. 285.
 Dersi (*de Ders*) László az egri szt Ist-
 ván királyról nevezett oltárnak igaz-
 gatója 1478. 399.
 Dethmar éneklő-kanonok 1331. 262.
 Detre fia Bálint 1524. 467. –fivére Gyulafi
 1464. 345. –János pásztói apát 1614.
 489. –János egri kanonok 1598. 482.
 –János egri éneklő-kanonok vicarius és
 tarczai főesperes 1599. 486. –mester
 1461. 339.
 Dezső fia István neje Katalin 1425. 305.
 –fia László leánya Margit 1473. 379.
 Dénes királyi ember 1461. 338.
 Dédesi várnagy (*castellanus de Dides*)
 1390. 273.
 Détrakútja 563. 564. 565. 566.
 Déva (*Deua*) város Hunyad (*Huniad*)
 m. 514.
 Dévay Pál szolgabíró 1692. 538. 539.
 1693. 551. –Pál hevesmegyei perceptor
 1699. 639.
 Dévény b. Borsod m. (*Deven*) 319.
 (*Devin*) 469. –i Dévényi András (*de*
Deven) 1557. 473. –fakápolna (*capella*
lignea sine pinnaculo et sepultura)
 1444. 319.
 Dienes Simon esküdt 1692. 537. 1696.
 591.
 Diós-Győr (*Dyosgyer*) vára Borsod m.
 344.
 Disznósd b. Borsod m. 544.
 Dobóczi (*de Debouch*) János kir. udv.
 jegyző 1425. 311.
 Dobozi Danfi András fia András 1472. 376.
 –Danfy András fia András 1472. 377.
 Dobszai (*de Dobza*) Miklós deák 1479.
 403.
 Domaniszky János 1698. 611. 615. 621.
 632.
 Domokos 1390. 272. –fia 1352. 253. –fiai
 1454. 334. –fia István a királyné lo-
 vázmestere 1265. 251. –fia János 1373.
 258. 1374. 264. 1382. 265. 1387. 267.
 1387. 268. 1410. 293. 1445. 323.
 1445. 324. 1465. 355. 357. 358. –fia
 Kis Jakab 1424. 298. –fia László 1445.
 325. –fia Pál királyi ember 1390. 273.
 1405. 281. –fia Zsigmond 1524. 467.

- jászói prépost 1501. 457. -mester fia István mester 1270. 251. 1272. 252. -nádor 1454. 334. -nádor fia Nagy Domokos 1454. 334.
- Domoszlói Demeter 1425. 309. 310 Demeter leánya Margit Pásztói István fia Imre özvegye 1424. 299. -Demeter leánya Apollina 1425. 305. -Demeter leánya Apollina Rozgonyi János neje 1425. 307. -Demeter leánya Margit Pásztói István fia Imre özvegye 1425. 305. -Demeter leánya Margit 1425. 305. -Demeter leánya Zsófi 1425. 305. -Demeter leánya Zsófi, László fia János anyja 1425. 307. -Gergely fia Miklós 1388 270. -Gergely fia Miklós fia János, az Esztergomhegyfoki szent-Tamás vértanúról nevezett templom prépostja 1391. 274. -Gergely fia Miklós fia Demeter mester 1391. 274. -Ilona leánya Margit 1429. 314. -Ilona Domoszlói Demeter özvegye 1429. 314. -Miklós mester Domoszlói János és Demeter atyja 1391. 274. -Miklós fia Demeter 1425. 306. -Miklós fia Demeter leánya Zsófi, Tari László fia János özvegye 1445. 323. -Zsófi 1402. 276. 1445. 323.
- Dorog (*Dorogh*) birtok Heves m. 321. 350. 352. 353. 359. 362. 373. -(*Dorok*) 375. 393. -i malomhelyek 1444. 321. -i vám 1444. 321. 1475. 393.
- Dorogan birtok 325.
- Dorogháza b. Heves m. 470. 471. -i Imre 1505. 470. 471. -i János 1496. 453. -i László 1505. 470. -i László fia Kristóf 1505. 470. -i László özvegye Erzsébet, Pásztói János felesége 1505. 470. -i Lőrincz (*de Doroghaza*) 1474. 384. 1489. 431.
- Dóra Mihály Batik János jobbagya 1693. 561. 564
- Dósa csanádi püspök 1405. 285. -Tamas 1616. 493.
- Döbröczi (*de Deubreczh*) Péter 1417. 296.
- Dömösi prépostság 251.
- Dömötör vaczi éneklő kanonok 1405. 282.
- Dragol vára 1445. 325.
- Drégely vára Hont m. 300.
- Dubicsán (*Dubichaan*) b. 325.
- Duúl István, Ispán Ferencz alattvalója 1693. 544. 545. -Mihály 1698. 614. 1701. 654.
- Duna folyó 255.
- Duzma István 1444. 319. 320.
- Eberhard zágrábi püspök 1405. 285
- Ebersdorf (*Ebersdorff*) 498. 499. 500. 502. 653.
- Ebracumi apát 1478. 395. 397. 1479. 401. -i konvent 1478. 397.
- Ecsegi plébános: Liptay István 1690. 528.
- Ecsek b. 553. 560. 561. 563. 565. 566. 567. -i egyház harangozója: Balogh János 1693. 560. -i mester: Petik Pál 1693. 555. -i plébános: Ujfalussy Tóbiás 1699. 637.
- Eger 276. 314. 323. 326. 331. 335. 336. 337. 340. 341. 342. 349. 375. 379. 398. 409. 425. 441. 443. 444. 446. 477. 478. 481. 518. 520. 542. 546. 547. 549. 550. 560. 668. 669. -forrás 1444. 317. -vára 1490. 443. 477. 478. 481. -város esküdt jegyzője: Csala Gergely 1693. 567. -vár kapitánya: Kolonisch Bertalan János 1582. 477. -vize (*Ligerwyzse*) 226. 327. 328. 329. -i egyház 258. 259. 1485. 405. 1599. 487. -i egyházmegye 1690. 526. 530. 606. 609. -i egyház vicáriusa 1509 463. -i kanonok 1448. 327. -i kanonok névszerint: Aranyasi András 1489. 430. Budai János 1448. 328. Chanádi Márton 1489. 409. -Detre János 1598. 482. 1599. 486. Galamb-

- falvi (*de Galambfalva*) Bálint 1493. 449. Jakab 1445. 324. Pásztói István 1445. 323. 325. -Tarchafői Kesereő (*Köserew*) Tamás 1598. 482. 1599. 486. Lukács 1448. 328. Pankothai Kassai István 1598. 483. Somogyi Ferencz 1637. 498. Szabolcsi Paulinovich György 1598. 483. Szigligeti (*de Zeglijgeth*) Ambró 1489. 423. 1490. 442. Terrebesi László 1410. 294. Váry Ambros és Váry Máté 1489. 430 l. még az elsorolt nevek alatt. -i kapitány: Nyáry Pál 1598. 482. -i káptalan 252. 253. 1373. 259. 1391. 274. 1402. 276. 1410. 293. 1425. 307. 1429. 314. 1441. 321. 1444. 317. 318. 319. 320. 322. 1445. 323. 326. 327. 328. 1452. 331. 332. 1456. 335. 1461. 336. 337. 1463. 341. 342. 1464. 349. 1469. 368. 369. 1472. 375. 1473. 379. 1474. 383. 384. 385. 388. 390. 1478. 398. 1485. 405. 1489. 409. 414. 421. 425. 426. 430. 1490. 441. 443. 1491. 444. 1492. 446. 447. 1493. 448. 449. 1503. 461. 462. 1523. 465. 1572. 475. 1592. 478. 1598. 481. 483. 484. 1617. 494. 1693. 543. 550. 603. 608. -i malom 1448. 327. -i Mária-Magdolna-oltár papja Lukács 1461. 339. -i minoriták 662. -i olvasó-kanonok 1444. 322. -i olvasó-kanonok: Pásztói István 1452. 331. 1454. 333. 334. 335. -i pap: Pál 1452. 332. -i plébános: Szárhegyi András 1693. 570. -i prépost 1444. 317. 318. 319. 321. 322. és névszerint: Miklós 1445. 326. Pásztói István 1461. 336. 1465. 358. Pettes András 1697. 600. -i püspökök 1668. 516. 1690. 521. Erdődi Pálffy Tamás 1665. 509. Fenessy György 1690. 520. 1693. 542. 1693. 570. 1694. 577. 580. 581. 582. 1696. 584. 585. 586. 588. 1698. 612. Lippay György 1637. 500. Miklós 1445. 326. Pálffy Tamás 1665. 509. Simon 1445. 326. Szuhay István 1599. 487. 1697. 597. Tamás 1424. 300. Telekessy István 1702. 663. 665. 666. 667. 668. 669. -püspöki vicarius 1690. 521. -püspöki jövedelem administratora: Verebélyi (*de Werebel*) Simon 1492. 446. -i püspökség 1599. 487. 1637. 499. 1654. 502. 1664. 507. -i subcustos: Balázs 1448. 329. -Szt István kir. oltárának igazgatója 1478. 399. -i Szt János-templom 1485. 404. -i Szt Katalin-oltár igazgatója: Albert 1496. 453. -i székesegyház 1448. 329. -i választott püspök: Pálffy Tamás 1663. 506. -Szuhay István 1599. 486. -i várnagy: Verebélyi (*de Werebel*) Simon 1490. 443. -i vicarius: Dettre János 1599. 486. -i vicarius levele 1509. 463. Egres (*Egris*) 257. -i apát 1357. 257. Egyed fia Antal 1444. 319. Egyházfi: Pap Gáspár 1693. 546. Egyházashartyáni Antal 1444. 320. -Dénes 1444. 320. Elek fia Benedek 1461. 340. -ispán 1331. 262. Elfus biboros 1659. 503. Endrész János Fáy György özvegyének jobbágya 1693. 563. -János jobbágya 1696. 589. -János jobbágya 1698. 618. 620. 621. 623. 624. 625. -János pásztói bíró 1699. 637. Enchi Fülöp alispán 1403. 459. Eördögh (*Wrdugh*) István 1425. 305. 306. Eperjes (*Eperyes*) b. Békés vármegyében 477. Erdewchke b. Sáros m. 425. Erdély 514. 549. 619. -i fejedelem 1666. 513. 616. -i püspök: István 1405. 285. Kada István 1690. 519. 526. 535. 1691. 535. 1697. 601. -i vajda: Bazini Péter

- gróf 1505. 470. Báthori István 1492. 445. Lack Jakab és Henrik fia Jakab 1405. 285. László 1391. 274. Rozgoni Sebestyén 1461. 337. Somlyói Báthory István és Kristóf 1576. 476. Szentgyörgyi és Bazini Péter 1503. 459. Tamási Henrik 1405. 277.
- Erdélyi (*Erdeli*) Leustachius 1479. 403.
- Erdődy György ispán neje Rákóczy Erzsébet 1690. 530. –Pálffy Tamás egri választott püspök 1663. 506. 1665. 509.
- Erzsébet Jakcs András özvegye 1463. 341. 1473. 380. –királyné 1382. november 26. 265. 1383. novemb. 5. 265. 1383. 289. 1387. 267. 1405. 279. 280. 283. 285. 288. 1445. 325. –és Mária királyné 1445. 325. –királyné leánya Mária 1383. 289. –királyné pátense 1405. 287. –Kussali Jakcs András özvegye 1465. 351. 363. 1466. 367. –leánya Zsófia, Álmosdi Csöre István neje 1474. 381. –Pásztói Jánosné, Dorogházy László özvegye 1505. 470. 471. –Rákóczy Zsigmond felesége 1592. 478. –Szöllősi (*de Zewles*) Tamás özvegye 1474. 385.
- Esküdt jegyző: Laczkovics István 1694. 575.
- Esztergomhegyfoki prépost Domoszlói János 1391. 275. –Miklós fia János 1391. 274.
- Esztergomi éneklő kanonok: Kada István 1690. 535. –érsek: János 1405. 285. Lippay György 1665. 509. 1693. 572. Széchenyi György 1691. 535.
- Esztergomi káptalan jobbágya: Király András 1693. 558.
- Eszterházy Miklós gróf Ujvár főkapitánya 1626. 495. –Pál nádor 1692. 541.
- Esztrényi Bagos Lőrincz 1450. 329.
- Érsek Antal 1693. 546.
- Érsek: Kollonich Lipót 1692. 538. 1698. 625. –kanczellár Szelepcsényi György 1693. 572. –Jobbágyi (*Nográd m.*) 620. Étekfogómester (kir.): Ders Márton 1405. 285.
- Faber András 1444. 317. –János Pásztói István jobbágya 1452. 332.
- Fakápolna 1444. 319.
- Fancsali plébánia 594.
- Farkas fia Iván 1277. 252. –fia Ivánka 1277. 252. –fia Móricz 1277. 252. –Gál tanu 1489. 417. –Pál 1696. 590.
- Farnosi (*de Farnos*) János 1469. 369.
- Fáy András 1698. 633. –Ferencz 1690. 531. –Ferencz jobbágya Kis Albert 1693. 555. –Ferencz jobbágya Sulyok Jakab 1693. 555. –Gábor 1665. 510. –Gábor özvegye Beniczky Mária 1665. 511. –György 1693. 562. 1693. 564. –Györgyné 1693. 564. –György özvegye 1693. 547. 1698. 619. –György özvegyének jobbágya Balogh István 1693. 557. –György özvegyének volt jobbágya Endrész János 1693. 563. –István 1690. 531. –László 1698. 617. 620. 621. 625.
- Fedémes birtok, Heves vm.. 252.
- Fejér (*Feyer*) Imre 1479. 403. –(*Feyer*) János 1479. 403. –(*Feyer*) Pál 1479. 403.
- Fejérkő (*Feyerkw*) vára 373. 394. 398.
- Fejérpataky Mátyás pécsváradi apát és nyitrai éneklő-kanonok 1654. 502. –pásztói apát 1654. 502. –nevű apátúr 1693. 557.
- Fekete Mátyás 1696. 589. –Miklós a Szent-Kereszt oltárának rectora 1448. 329.
- Feledi János 1503. 461. 362.
- Felfalvi (*de Felfalw*) Pál 1478. 399. –(*de Felfalw*) Zalay György 1469. 369.
- Fenessy György egri püspök 1690. 520. 1693. 542. 570. 577. 580. 581. 582. 584. 585. 586. 588. 1698. 612.

- I. Ferdinánd 573. 608. 629. II. -király Bécsben 1626. május 29. 495. 1626. 496.
II. -király Ebersdorfban 1637. szeptember 17. 498. 499. 500. III. -király Pozsonyban 1638. 500. III. -király Ebersdorfban 1654. október 19. 502.
Ferdinandum 1697. 600.
Ferencz fia Gergely 1592. 478. -leánya Anna leánya Judith 1592. 478. -Mihály zsellér 1696. 592. -pap (*Franciscus clericus*) 1383. 289.
Ferenczffy Lőrincz. 1615. 491. 1616 493. 1626 496. 1637. 500.
Ficsói János 1698. 614.
Figedi (*Fyghedy*) Orbán Heves m. szolgabírója 1489. 433.
Figei (*de Fyge*) Cháti Bernát 1503. 462 -Péter 1503. 462.
Filemes b. 556. 563.
Filep Margit Pásztói Gergely neje 1592. 480.
Filémes puszta 538. 553.
Finkei (*de Fynke*) János 1557. 473.
Fons-Salutis-i ciszt. apát 1478. 395. -i apát 1479. 401.
Forgács Miklós szécsényi kapitány 1616. 492.
Födemes birtok 258. 259. 260. 261. 262. 264.
Földeszy (*Fevoldeszy*) Balázs 1489. 435.
Földváry János 1693. 553. 554.
Főkanczellár: Gábor a kalocsai s bácsi egyházak érseke 1701. 651. -Erdődi Pálffy Tamás egri püspök 1665. 509. -Tamás győri püspök és egri postulatús (püspök) 1701. 652.
Főlovászmester (kir.): Cheh Péter 1405. 285.
Franciaországi apátok 1379. 400.
Frater család 1698. 619. -György 1665. 511. -István 1655. 511. -Pál 1665. 510.
Fricz András 1702. 662.
Frigyes lector 1331. 262. -mester 1373. 262.
Fruzsina Kisfaludi Tar György neje 1501. 457.
Furka Jakab 1469. 368.
Fügedi Konkol Domokos (*de Fyged*) 1489. 434. -(*de Fyged*) Vécsy (*Wechy*) Mátyás 1489. 434.
Fülel 511. 518. -i alkapitányok 1665. 509. -i kapitány: Bosnyák Tamás 1615. 491. -i várkapitány: Bosnyák Tamás 1616. 492. -i völgy 518.
Fülep András 1696. 591.
Fülöp fia János Pásztói István jobbágya 1452. 332.
Fürdőház (*Pásztón*) 296.
Füzesi (*de Fywses*) Benedek 1478. 400. -Dénes 1478. 400. 1489. 433. -Kormos Fülöp 1489. 433.
Fyos Orbán 1503. 460.
Gábor 1444. 321. 322. -a kalocsai és bácsi egyesített egyházak érseke, kir. kanczellár 1701. 651.
Gajda Pál 1692. 542. 1696. 590.
Galambfalvi Bálint (*de Galambfalva*) egri kanonok 1493. 449.
Galánthai Eszterházi Miklós gróf országbíró 1626. 495. -Ujvár főkapitánya 1626. 495. -Pál nádor 1692. 541.
Galgócz b. (Borsod m.) 404. 405. 461. 462.
Galgócz Gergely fia, Gyulafi Detre jobbágya 1464. 344.
Gall István a Bosnyák család jobbágya 1693. 553.
Garai Miklós nádor 1405. 285.
Garáb birtok 252. 553. 556. 557. 560. 561. 562 564. 566. -i prépost Ambró 1345. 252
Garáb puszta (Nógrád m.) 618. 620. 621.
Garam-Szent-Benedek 613. -i konvent 613. 614.

- Gáni István 1696. 591.
 Gáza birtok 317. 318. 320. -i Gyula fia János 1444. 317. -i kőtemplom (eccllesia lapidea cum pinnaculo et sepultura) 1444. 318. -i malom 318. -i vám 1444. 318.
 Geczi András 1701. 654. -László 1701. 654.
 Gede b. 553. 566.
 Gedey Zsófi 1700. 645.
 Gender Tamás 1469. 368.
 Georgius Lywken de Globoky 1465. 360.
 Gere János Pásztói István jobbágya 1452 332.
 Gereczi Antal mester, királyi kancelláriai jegyző 1464. 343. -István mester 1465. 360.
 Geregyei (*de Gereggye*) Lipthay János 1472. 378.
 Gergely anyja Margit 1425. 307.
 Gergely fia Gergely 1425. 310. -Gyulafi Detre jobbágya 1464. 344. -Miklós mester 1378. 258. 1388. 270. -Miklós fia Demeter mester 1391. 274. -Miklós fia János az esztergomhegyfoki szent Tamás vértanúról nevezett egyház prépostja 1391. 274.
 Gergelyffy Balázs hevesmegyei esküdt 1692. 540. 1693. 551.
 Gerssi (*de Gerssi*) Petheő Zsigmond vice-generalis 1665. 509.
 Globoky Lywken György 1465. 360.
 Gombay Erzsébet Verebélyi János felesége 1666. 514 515.
 Gorova Jakab 1693. 558.
 Gő (*Gew*) b. Csongrád vm. 334.
 Gőcze István 1665. 510. 511.
 Gömörmegye (*c. Gemeriensis*) 404. 467. -hatósága 1665. 509.
 Gradicha b. 325.
 Gubronnen (*de*) 1478. 397.
 Gunch b. (Ujvármegye) 326.
 Gurbedi Imre kir. jegyző 1425. 311.
 Guta Jakab bíró 1696. 592.
 Guthi Ország Ferencz 1523. 465. -Mihály fia László 1466. 366. 1474. 382. 1475. 394. 1478. 398. 1489. 420. 421. 422. -Mihály fia Mihály 1466. 366 -Mihály nádor 1465. 349. 351. 352. 353. 361. 362. 363. 1466. 365. 366. 1469. 368. 1472. 371. 372. 375. 1473. 380. 1474 381. 382. 383. 386. 388. 390 1475. 392. 394. 1478. 398. 1479. 403. 1489. 420. 421. 422. 1701. 651. -Mihály nádor fia Gáspár 1466. 365. 366. -Mihály nádor fia János 1466. 365. 366. -Mihály nádor fia László 1466. 365. 1474. 381. -Mihályunokája Imre 1474. 382. -Mihály nádor fia Mihály 1466. 365. -Zsigmond 1501. 458.
 Gyapoli Eördögh István 1425. 305. -Lukács fia János, fia Péter 1425. 305. -Widem István 1421. 297.
 Gyarmathi várkapitány: Somogyi Mátyás 1616. 492.
 Gyenes János Vataj János jobbágya 1693. 556
 Gyenge Bereczk 1444. 320.
 Gyenis Gergely 1696. 592.
 Gyírok falu Temes vm. 271.
 Gymes (*de Gymes*) Forgách Miklós szécsényi (*Zecseniensis*) kapitány 1615. 491.
 Gyöngyös 490. 518. 529. 531. 559. 574. 589. 633. 639. 641. 642. 655.
 Gyöngyösi András 1700. 646. -köből 1696. 592. 593. -plébános 1694. 579. Bagyoni Benedek 1663. 504.
 György felesége Derencsényi Katalin 1463. 341. -fia Ferencz fia Gergely 1592. 478. -fia István 1524. 467. -fia Pál 1523. 467. -fia Péter 1405. 281. -ispán neje Rákóczy Erzsébet 1690. 530. -prépost 1474. 381. -saági prépost 1474. 383. 386. 388. 390. 1479. 403. -szigetfői (*de Zygethfew*) főesperes 1405. 282.

- Győri kanonok: Mihály pater 1702. 661.
 Győri püspök: János 1405. 285.
 Győri püspök és egrí postulatus (*püspök*):
 Tamás főkancellár 1701. 652.
 Gyulafalva (*Gyulafalva*) b. 318.
 Gyula fia Detre 1444. 318. 1461. 337. 338.
 1463. 342. 1464. 343. 344. 345. —János
 1444. 317. 318. 319. —fiai: János,
 György, Detre 1444. 320. 321. 322.
 —fia Miklós 1387. 266. 267. 268.
 Gyulafi Detre fia Bálint 1509. 463. 464.
 —özvegye Katalin 1524. 468. 1524.
 467. 469 —Ferencz 1509. 463. —György,
 Gyulafi Detre fivére 1444. 318. 1464.
 345.
 Gyulafi Detre fivére Gyula fia György
 1464. 345. —jobbágya Galgóczi Gergely
 fia 1464. 344. —jobbágya Tolinta Máté
 (*Tholyntha*) 1464. 344. (*Gwlafty*) Fe-
 rencz 1501. 458. 1503. 459. 461. 462.
 1509. 464.
 Gyulafehérvár (*Alba Julia*) 472. 473.
 Gyulai István kir. jegyz. 1425. 311.
 Gyulai vár 477.
Gynrekh b. Temes m. 279. —i vám 1405.
 279.
 Gynrog b. Temes m. 280. —i vám 1405.
 280.
Habsburg 674.
 Hadadi Wesselényi Ferencz gróf nádor
 1665. 509.
 Halász b. 252.
 Halászi Kis Imre 1472. 378.
 Halászteleki Sayli István, Tari György
 főemberszolgája 1464. 345. 346.
 Hatvani kapu 1693. 560.
 Hannos malma 273. 357. 358.
 Hanvai (*de Hanwa*) Demeter 1503. 462.
 —Ferencz mester 1503. 462. —Sándor
 Márton 1503. 462.
 Haraszthi Péter (*Petrus de Harazth*) ki-
 rályi jegyző 1425. 311.
 Hartyán (*Harthyan*) b. 319. 320. 468.
 Hartyáni kápolna (*capella sine pinna-
 culo et sepultura*) 1444. 320.
 Hasznos (*Hasznosow*) b. 324. 334. 377.
 378. 419. 426. 429. 444. 453. 455.
 474. 479. 484. 488. 513. 514. 552.
 553. 554. 555. 559. 561. 562. 566.
 589. 619. 623.
 Hasznos Benedek fia Tamás 1461. 340.
 Hasznos (*Hasznos*) folyó 417. 444. 460.
 Hasznos folyó vizén levő malom 1489.
 417.
 Hasznos határában levő birtokrész 512.
 Hasznosi birtokrészek 376. 448. —job-
 bágyok 1693. 553. —(*Hasznos*) malom
 1496. 453. 512.
 Hasznoson levő «Kecskés malomhely»
 465. 483. 484. 513. 514.
 Hasznospatak (*Hasznospathaka*) folyó 319.
 335. 465.
 Hasznos vára 315. 1454. 334. 1461. 337.
 1488. 407. 408. 410. 413. 414. 415.
 416. 418. 427. 430. 432. 433. 496.
 1493. 450.
 Hasznos vize 384.
 Hasznos vizén levő malom 1464. 349.
 1474. 383. 384. 385.
 Hatvan 518. 563. 566.
 Hatvani prépost 1693. 571.
 Hatvani-utca (*Hathwanwca*) platea 321.
 Hágó Ferdinánd 1701. 654.
 Hámos János 1469. 368. —fia Lőrincz
 1469. 368. —fia Orbán 1469. 368.
 —Orbán fia János 1469. 368.
 Heiligenkreuzi apát; Schirmthali Schir-
 mer Márián 576.
 Hencz Benedek 1469. 368. —Pál neje Ka-
 talin, Tari György özvegye 1375. 292.
 «Henczvölgy» erdő 368. 369. 370.
 Hendlovay János 1698. 621.
 Henrik 1357. 254. —erdélyi vajda fia Já-
 nos 1405. 277. —fia János erdélyi
 vajda 1405. 285. —fia László fiai Já-

- nos és Henrik 1421. 297. -unokái János és Rykalf 1424. 299.
- Henz Benedek 1479. 403.
- Herbipolis (*Würzburg*) 401.
- Herczegfalvi (*de Herczegfalwa*) Pál mester 1465. 360.
- Hermannus 1614. 490.
- Herpály (*Erpaly*) Bihar m. b. 304. 305. 306. 307. 309. 310. 311.
- Heves és Külső-Szolnok esküdtje: Csala Gergely 1693. 568. -alispánja: Almássy János 1700. 642. -Országgh Pál 1699. 639. -tanácsa 1694. 574. alispánja és szolgabirája: -Horváth Gergely 1690. 530. -vármegye gyűlése 1690. 529.
- Heves megye 337. 339. 343. 347. 369. 370. 373. 453. 455. 460. 544. 606. 614. 616. 623. 627. 631. 632. 633. 635. 636. 639. 641. 642. 649. 650. 652. 654. 655. 669. 674. 677. -alispánja: 1489. 411. 423. 428. Daróczi Tamás 1496. 454. Horváthi György 1692. 536. -esküdtjei: 1489 411. 412. 423. 428. Csány István 1698. 619. Horvát György 1698. 618. főesperes: Szárhegyi András 1696. 594. -főispánja 1489. 411. 423. 428. -hatósága 1496. 451. 1503. 459. 1665. 509. -ispánjai: Nánai Kompolthi János és Pál 1441. 315. -perceptor: Dévay Pál 1699. 639. -szolgabíró 1489. 411. 428. -szolgabíró Ivándi (*de Yvandy*) István 1501. 458. -törvényszéke 1489. 428.
- Heves megye és a két Szolnok alesperese: Bagyoni Benedek 1663. 504.
- Hédervár 671. -Lőrincz nádor 1444. 316.
- Hidvéghi Balázs 1696. 591.
- Hihalom b. 553.
- Hinko nyitrai (*Nytriensis*) püspök 1405. 285.
- Hites polgár: Tiket Boldizsár 1630. 498.
- Holecz Mihály 1700. 646.
- Homok (*de Homok*) Mátyás a Verebéliek főemberszolgája 1489. 435.
- Hont megye 292.
- Honth megye hatósága. 1665. 509.
- Horsó b. Borsod m. 544. 549.
- Horvát b. 547.
- Horvát Ferencz szolga 1698. 619. -Gergely jobbágya: Borbély András 1693. 563. -György 1698. 624. 1699. 637. -György neje Klára 1474. 385. -János 1698. 624. -Lőrincz 1692. 542. -Jelenczky Gáspár özvegye 1701. 654.
- Horváthi Gergely 522. 523. -György heves vármegyei alispán 1692. 536.
- Horváthy Gergely Heves és Külső-Szolnok vármegye alispánja és szolgabírája 1690. 530. -Pál fia Péter fia János 1387. 266.
- Horváthy-Palissay-féle lázadás 1387. 266.
- Horvátország (*Croacia*) 1405. 285. 598. 674. -bánja 1405. 285.
- Horvát (*Horvaty*) b. Borsod m. 481. 482. -Gergely 1698. 624. -György hevesmegyei esküdt 1698. 618.
- Hrussói (*de Hrussó*) Tamás 1461. 338. 339.
- Hunyadi János Magyarország kormányzója 1464. 347.
- Hunyadi Mátyás király (*Budán*) 1459. (szeptember 11.) 336. -(*Székes-Fehérvár*) 1464. (április 4.) 343. -július 10. 346. 1465. 361. -(*Visegrádon* 1472. október 5.) 372. 376. -1475. május 29. 395. 1488. 406. 1489. 418. 421. -Budán 1489. 426. (november 8.) 634. 648.
- Huszár Imre 1693. 575. -jobbágya: Csepe Gergely 1693. 560.
- Husziták (*Husitae*) 1424. 300.
- Hylaria (*de*) 1478. 397.
- Ibafalvi (*de Ibafalva*) Benedek kir. kuriai jegyző 1489. 440.
- Ibrány Anna 1699. 637. 638. -Vajai

- Vay Ábrahám felesége 1690. 530. 532. 1698. 617. -Vay Ábrahám özvegye 1702. 658.
- Illés András özvegye 1696. 590.
- Illés bélháromkúti apát 1444. 317.
- Illés fia Dénes 1405. 281. -Mihály tanácsos 1630. 498. -Pál 1696. 593.
- Ilona leánya Margit 1429. 314.
- Ilsvai Péter fia Leustach 1390. 271.
- Imbert pásztói apát 1277. 252.
- Imre deák 1425. 306. -fia Gergely 1424. 299. 1425. 304. 305. 306. 307. 308. 309. -fia István 1421. 297. -fia Miklós fia Imre 1473. 379. -fia Miklós fia István 1473. 379. -nádor 1373. 258. 1374. 264. -özvegye Margit 1425. 303. 305. 306. 307. -vamosi (*de Vamus*) vajda fia András 1405. 277. -vamosi (*de Vamus*) vajda fia László 1405. 277.
- Ispán Ferencz 1693. 544.
- Ispán fia Imre fia Gergely 1424. 299. -fia Imre fia István 1421. 297. -fia Imre özvegye Margit, Domoszlói Demeter leánya 1421. 297. -fia Imre özvegye Margit 1425. 305.
- Istenmezei (*de Istenmezeye*) Ferencz 1489. 437. -János 1501. 458.
- István csongrádi főesperes 1405. 282. -deák tanácsos 1630. 498. -egri lector 1444. 322. -egri lector testvérei 1444. 322. -erdélyi püspök 1405. 285.
- István erdélyi fejedelem 1666. 513. -fiai 1454. 334. -fia Imre fia Gergely 1424. 299. -fia Imre özvegye Margit 1424. 299. -fia László 1373. 262. 263. 1374. 264. 1382. 265. 1383. 265. 1387. 267. 268. 1388. 270. 271. 1429. 314. 1465. 357. -fia László fia János 1405. 279. -fia László fia Lőrincz királyi pinczester 1405. 279. 287. -fia László mester 1383. 289. -fia László mester 1390. 272. 273. 1391. 274. 275. 1405. 279. 280. 281. 282. 287. 1383. 289. 1465. 355. 358. -fia László mester és fiai 1405. 288. -fia Mátyás 1692. 539. -ifjabb király 1264. 251. 1265. 251. 1270. szept. 25. 251. 1272. 252. -király oklevele 324. -ispán 1425. 306. -kalocsai és bácsi érsek és királyi főkanczellár 1464. 348. -özvegye Katalin 1425. 305. -özvegye Margit 1465. 363. -prépost 1465. 360. -Szent-Jakabi plébános 1472. 378.
- Ivági Ivági Terpesi (*de Terpes*) János és Mihály 1489. 417.
- Ivági Terpesi (*de Terpes*) János 1489. 426. 430. 1503. 460. -Mihály 1489. 426. 430.
- Ivándi (*Ivandi*) Benedek 1489. 433. -Ferencz Heves vm. esküdte 1489. 430. -György 1474. 384. -István 1489. 432. -István Heves m. szolgabírája 1501. 458. -László 1461. 338. 1474. 384. -Péter 1472. 378.
- Iváni (*Iwani*) b. 462. -István 1441. 315. 1496. 453. -László 1492. 447. 1496. 453. 454. 455.
- Ivány László 1493. 449.
- Iványi (*de Iwan*) Varsa Ferencz rovó 1501. 458.
- Iványos Miklós 1690. 532.
- Izabella királyné 1557. 472.
- Jakab 1425. 304. -fiai László és János 1454. 334. -fia János fia László 1475. 393. -fia János fia Mihály 1476. 393. -fia László 1450. 329. 330. 331. 1464. 344. 1475. 393. -fia Miklós 1450. 329. -mester 1352. 253. 1425. 308. -patai főesperes (archidiaconus) 1445. 324. -(Tott Pál) (*Paulus Tott Jakab*) 1696. 591.
- Jakcs András özvegye Tari Erzsébet 1463. 341. 342. 1465. 351. 363. 1466. 367. 1473. 380. -leánya Zsófia 1474. 381. 383.

Jaklin Balázs knini püspök 1691. 534.
 -nyitrai püspök 1692. 539. 1694. 584.
 Jakus János bíró 1701. 654. -Révay László
 jobbágya 1693. 556.
 Jalkóczi János várkonyi plébános, borsodi
 főesperes 1663. 504.
 Jalkóczy volt pásztói plébános 1693. 571.
 Jákfalva (*Fakfalwa*) b. Borsod m. 318.
 469.
 Jakó András Oláh Gergely jobbágya 1693.
 567. Orbán 1698. 624.
 Jánoky Gáspár 1599. 486.
 János bosnya püspök 1405. 285. -budai
 prépost 1425. 308. -egri kanonok és
 dékán 1448. 328. -esztergomi érsek
 1405. 285. -győri püspök 1405. 285.
 -fia Ferencz 1489. 419. 1593. 481.
 -fia Gyula 1465. 357. 358. -fiai László
 és János 1373. 263. 1374. 264. -fia
 Imre 1472. 374. -fia István 1463. 342.
 fia János 1666. 513. -fia János tisz
 1405. 277. -fia Kakas László mester
 1394. 275. 276. -fia Kis Jakab 1426.
 313. -fia László 1475. 393. -fia Lő-
 rincz 1469. 368. -fia Mihály 1476.
 393. -fia Miklós 1463. 341. 342. 1465.
 349. 351. 352. 353. 361. 362. 363.
 365. 1466. 366. 367. -fia Miklós fia
 János 1474. 381. -fia Miklós leánya
 Fruzsina 1474. 381. -fia Péter 1421.
 297. 1425. 305. 306. -fia Orbán 1469
 368. -fia Venczel 1463. 341. 342.
 1465. 349. 351. 352. 353. 361. 362.
 363. -fia Zsigmond 1472. 374. 1489.
 419. -ispán fiai 1454. 334. -királyi
 alkanczellár 1425. 304. -leánya Anna
 1603. 488. -leánya Borbála Polyánczai
 Chapy János felesége 1593. 481. -leánya
 Erzsébet 1592. 478. -leánya Katalin,
 Tari György neje 1474. 384. -leánya
 Katalin 1474. 390. -macsó bíró 1405.
 278. -mester 1474. 385. -mester fia
 Domokos 1394. 275. 276. -mester

fiai: Miklós, István, László, Imre, Domo-
 kos és János 1394. 275. 276. -mester
 fia Imre 1394. 275. 276. -mester fia
 István 1394. 275. 276. -mester fia
 János 1394. 275. 276. -mester fia
 László 1394. 275. 276. -mester fia
 Miklós 1394. 275. 276. -nemes fia
 1461. 337. -özvegye Domoszlói Zsófi
 1445. 324. 325. -özvegye Zsófi, Do-
 moszlói Miklós fia Demeter leánya
 1445. 323. -prépost (Domoszlói Mik-
 lós fia, az Esztergomhegyfoki szt Tamás
 vértanuról elnevezett egyház prépostja)
 1391. 275. -Russcia vajdája 1391. 274.
 -unokái: Gáspár és Ferencz 1592.
 478. -vajda fia Loránd 1405. 277.
 Jánosy János 1698. 614.
 Jászberényi Pál (*Jászbirinyi*) páasztói plé-
 bános 1693. 564. 1694. 581. 582.
 Jászó 404. 457. 474. 475. 481. 486.
 488. 504. 571. 1696. 586. 597. 653.
 -i keresztelő szt Jánosról nevezett
 konvent 1485. 404. 1599. 486. 1501.
 457. 1557. 472. 1572. 474. 1576. 475.
 1593. 481. 1603. 488. 1663. 504. 597.
 598. 644. 653. -i pap: Albert 1693.
 547. -i plébános: Pathay István 1697.
 600. 1701. 653. 654. -i prépost:
 Báthori Domokos 1501. 457. -Meleg
 Boldizsár 1572. 475. -i prépostság
 1693. 571.
 Jelenszky Ferencz 1698. 614. -Gábor
 1698. 614. -Gáspár özvegye: Horváth
 N. 1701. 654.
 IV. Jenő pápa 1445. 327.
 Jeszenszky Ferencz 1700. 646.
 Jobbágyi birtok Nograd m. 300. 301.
 334. 342. 350. 351. 353. 354. 359.
 360. 362. 363. 366. 367. 373. 375.
 380. 381. 382. 388. 393. 398. 553.
 Jó Géczy 1698. 621.
 Jordánháza (*Jordanhaza*) b. 339. 545.
 Jordánházy Benedek királyi ember 1410.

294. -János nemes fia 1461. 337. 338. -Vámos Balázs 1410. 293. -Vámos Benedek 1410. 293.
- Judás apostol 617.
- Judith leánya Erzsébet 1592. 478. -Pásztói Ferencz (*leánya Anna leánya*) unokája 1592. 478. -Szénássy István leánya 1592. 478.
- Kada András Melczér László jobbágya 1693. 562. 1696. 590. 1698. 619. 623. -Bálint (tanu) esküdt 1663. 504. -István nyitrai kanonok 1664. 507. 1664. 508. -István pásztói apát 1665. 509. 510. 511. 512. 516. 1688. 517. -István erdélyi püspök 1690. 519. 526. 528. 1677 601.
- Kada István esztergomi éneklő-kanonok 535. 1691. 535. 1693. 560. 565. 566. 567. 573. 1694. 580. 1696 591. -Márton Melczér László jobbágya 1693. 564. -Mihály 1696. 591.
- Kakas fia János 1465. 357. 358. -fia László 1390. 272. 1465. 357. 358. -fiai László és János 1387. 267. 268. -György 1503. 462. -György felesége született Serkei Hedvig 1485. 404. -Gyula 1417. 296. -Gyula fia Detre 1463. 342. -János fiai László és János 1373. 258. 259. 262. 263. 1374. 264. -László 1387. 269. -László mester fiai: Miklós (pataki plebános), János, Gyula és Lóránd 1394. 275. 276. -Miklós 1444. 318. -Miklós fia Zsigmond 1444. 318. 319. 320. 321. -Zsigmond fia György 1463. 342. 1485. 405.
- Kakuk (*Kakwk*) Balázs 1479. 403. -Péter (*Kakwk*) 1479. 403.
- Kalocsai és bácsi érsek: István 1464. 348. -Szelepcsényi (*Szelepcheny*) György 1664. 508. -Gábor kir. kancellár 1701. 651. -érsekség üresedésben 1405. 285.
- Kamarczai (*de Kamarcza*) Miklós mester 1465. 360.
- Kancellár Matyassovszky László nyitrai püspök 1702. 665.
- Kanisay Sándor kir. ember 1700. 646. 1701. 653. 1701. 654.
- Kaplai Benedek fia Dezső mester 1390. 272. -János ispán országbíró 1394. 275.
- Karaskó András 1696. 590.
- Kargen ispán 1701. 654.
- Karthali István 1475. 392.
- Karhausiak fürdője Egerben (*Balneum Cartusiensium*) 1448. 328.
- Kasperek Bernát wellerádi apát 1698. 610.
- Kassa város Abauj várm. 482. 483. 494. 506. 572. 594. 602. 603. 604.
- Kassai István egri kanonok és főesperes 1598. 483. -kir. kamara 576. köből 591. 592. 593.
- Kaszáp János zsellér 1696. 592.
- Katalin 1464. 344. -Asszúpataki (*de Asszypathak*) Pál neje, azelőtt Tari György neje 1479. 403. -Derencsényi János leánya, Tari György özvegye 1473. 379. 1474. 390. -Gyulafi Bálint özvegye 1524. 468. -Kazai Miklós leánya 1464. 343. -Losonczy Dezső neje 1421. 297. -Némethy vajda fia György leánya, Pásztói Lóránd mester neje 1405. 277. -Tari György felesége 1463. 341. 342. 1464. 349. 1465. 351. 363. 1466. 367. -özvegye 1472. 375. 1474. 383. 388. 1475. 392.
- Katsy Gábor patai (*Patajensis*) főesperes és plebános 1690. 528.
- Kaza város Borsod várm. 468. 469.
- Kazai Gyula fia Bálint 1509. 463. -Gyula fia Detre 1461. 337. 338. 339. 1464. 343. -Gyulafi Detre fia Bálint 1524. 467. -Gyula fia Ferencz 1509. 463. -Gyulafi (*Gywlaffy*) Ferencz 1501. 458. 1503.

459. 461. -Kakas György 1503. 462.
-Kakas György felesége született Ser-
kei Hedvig 1485. 404. 405. -Kakas
Gyula 1417. 296. -Kakas Zsigmond
1463. 342. -Kakas Zsigmond fia
György 1463. 342. 1485. 405. -Kakas
Zsigmond fia László 1463. 342. -Já-
nos fia László mester 1394. 275. 276.
-Loránd fia György 1424. 298. -Mik-
lós leánya Katalin özvegy 1464. 343.
Káchi prépost: Tarchafői Köserw Tamás
1598. 482.
Kápolnai János (*de Kápolna*) mester
1465. 360.
Káposztás malom 538. 560. 561. 562.
621. 625.
Károly király 324. 325.
Károly és Lajos király oklevele 325.
Káták 561. 562.
Kecher András felesége Pásztói Orsolya
1592. 478.
Keczer András 1665. 510. 511. 1693.
558. -árvak 522. 523. -család 1698.
619. -István 1599. 486. -ur pászthi
ispánja: Csizmadia Mihály 1693. 555.
Kecskemét 549. 553. 558. 561. 562.
564. 567. -i Pál széchenyi harmincza-
dos 1699. 634. 637. 1702. 665. 666.
667. 668.
Kegyur 252.
Kelemen Mátyás 1696. 591. -Pál 1693.
558. 564. 1696. 589. 1698. 619.
Kenczel Pál 1444. 321. 322.
Kendi Gergely 1472. 375. 1474. 388.
389.
Kengyel birtok Bihar megye 305. 306.
307. 309. 310. 311.
Kentel Péter 1503. 460.
Keresztzeghi Csáky István gróf szepesi
örökös főispán, országbíró 1693. 543.
550. 1697. 598.
Keresztelő Szt János egyházának kon-
ventje Jászón (*Fassov*) 597.
Kereszthúri Bereczk 1472. 378.
Kesereő Tamás egri kanonok 1599. 486.
Kereszthúri (*de Ketesthwr*) János 1469.
369.
Kertz (*Kiers, Chertz*) 257. -i cziszt. apát
1357. 257.
Kerczi Pál 1452. 332.
Kerekgedy Péter 1698. 621.
Kerekudvar (*Kerekudwar*) b. Heves várm.
309.
Kevespataka Heves vm. 261.
Kevés nevű malom 1456. 335. 465. 466.
Kethfilw b. Temes vm. 334.
Kethkwthasow b. 324.
Kékedy (*Kekedy*) Mihály tanu 1489. 434.
Kincstári levéltári igazgató: Szendrey
Benedek 500. 508. 529. 633.
Király András az esztergomi káptalan
jobbágya 1693. 558. -désma 1693.
559. 564. -Ferencz 1696. 591. -János
Báthory Gábor jobbágya 1693. 554.
-Lőrincz 1693. 554. 558.
Királyi ajtónálló mesterség üresedésben
1405. 285. -aulicus Tari György
1464. 347. -Daróczi Mihály (*Michael
de Daroch de Kijraly*) 1410. 293.
Kir. fiscus 665.
Királyi főkancellár István 1464. 348.
Kir. hadi tanács 524.
Kir. helytartó: Galanthal Eszterházi Pál
gróf 1692. 541. -Perényi Imre 1509.
463.
Kir. jegyző: Bokodi György, Demsedi
Tamás, Doboczi János, Görbedi Imre,
Gyulai István, Haraszi Péter, Királyi
Tamás, Perneszi Pál 1425. 311. Zel-
lői János 1425. 308.
Kir. kamara registratora és a kancellá-
ria jegyzője: Szerdahelyi György
1614. 490.
Kir. kancellária 524. -i jegyző: Bakos
János 1698. 625 -Gerechi Antal
mester 1464. 343.

- Kir. kuriai jegyző: Ibafalvi Benedek 1489. 440. Miley (*de Myley*) Imre 1489. 440. Ormándi (*de Ormand*) Pál 1489. 440. Peléni (*de Pelen*) Albert 1489. 440. Polkárthi (*de Polkarth*) Mihály 1489. 440. Robcsi Kelemen 1465. 356. Salathielis Bertalan 1489. 440. Szirmay István 1693. 552.
- Királyi Tamás (*de Kyrati*) kir. jegyző 1425. 311.
- Királyi tanácsos: Kolonisch Bertalan János 1582 477.
- Kir. tábla esküdt jegyzője: Malik Ferencz 1699. 639.
- Kis Alliak b. 554 -Almás 562. -Bárkány b. Nográd m. 373. 398. -Falu 546. 548. -Falud-puszta 553. -i Benedek (*de Kysfalwd*) 1489. 433. -Lipthay Bálint (*de Kysfalwd*) 1489. 433. -(*de Kysfalwd*) Tar György 1501. 457. -Tar György neje Fruzsina 1501. 457. -(*Parvus*) Gál Pásztói Istv. jobbágya 1452. 332. -Gergely 1696. 592. -Hartyán b. 553. -Imre 1472. 378. -István Pásztói Istv. jobbágya 1452. 332. -János 1417. 296. -Luczin b. Nográd vm. 265. 272. 286. 287. 288. 291. -Lukács 1421 297. 1425. 305. 306. -Marczi 1693. 564. -Márton 541. 1693. 567. 1696. 590. -Marton vára 542 -Pál Koháry István gróf jobbágya 1693. 566.
- Kiss Albert Fáy Ferencz jobbágya 1693. 555.
- Kissarló (*Kysharlo*) b. Borsod vm. 334
- Kistelekszék b. Sáros vm. 275. 276
- Klára 1373. 260. -Horváth György neje 1474. 385.
- Klobusiczky 1698 619.
- Knini püspökség 1405. 285.
- Kompolth Ispán 1264. 251. -i István országbíró 1424. 298. 299. 1425. 303. 306. -János 1441. 315. 1465. 349. 359. 1472. 375. 1478. 399. 400. 1489. 420. 421. 422. 424. -János atyja Mik'ós 1489. 422. -János fia Ferencz 1489. 419. -i János fia Miklós 1463. 341. 342. 1465. 349. 352. 353. 361. 362. 363. 365. 1466. 366. 367. -János fia Miklós fia János 1474. 381. -János fia Miklós leánya Fruzsina 1474. 381. -János fia Venczel 1463. 341 342. 1465. 349. 352. 353. 361. 362. 363. -János fia Zsigmond 1489. 419. -János leánya Hedvig 1474. 381. -János özvegye Tari Margit 1463. 341. 1466. 367. 1473. 380 1474. 382. -Miklós 1463. 343. 1465. 351. 352. 354. 357. 363. 364. 1472. 371. 373 374. 375. 376. 377. 1473. 380. 1474. 388. 389. -Miklós anyja Margit 1473 380. -Miklós fia János 1472. 374. 1475 393. 1478. 398. 1489. 419. -Miklós leánya Fruzsina 1474 382. -Venczel 1463. 343. 1465. 351. 352. 354. 357. 363. 364. -Pál 1441. 315.
- Koháry István gróf jobbágya Kis Pál 1693. 566. -Melegh Pál 1693. 565. Kovács Gergely 1693. 566. -Vargha Gergely 1693 565. -Vargha István 1693. 566.
- Kollár Péter leánya 1472. 377. 378. -özvegye Apollina 1472. 376. 377. 378.
- Kolonich Lipót érsek, római biboros 1692. 538. 539. 1693. 569. 1698. 626. 1702. 671.
- Kolonisch Bertalan János Eger vára kapitánya 1582. 477.
- «Kolostor malma» 1693. 570.
- Komik János 1696. 591. -Mátyás 1696. 591.
- Koncsek András 1696. 593.
- Konkol Domokos 1489. 434.
- Konrád bélháromkuti cziszterci apát 1387. 269. 1390 272.

- Konya bán fia Frank ispán országbíró 1405. 285.
 Korbáviai püspökség üresedésben 1405. 285.
 Korlátfalva (*Korlathfalwa*) 368.
 Korlátfalvi Gender Tamás 1469. 368.
 Kormos Fülöp 1489. 433.
 Koroghi Miklós 1425. 303.
 Kosáros Mátyás 1444. 321.
 Kotházi (*de Kothaza*) Kóthy Márton 1479. 403.
 Kotty-Háza pusztja 553.
 Kóthy Márton 1479. 403.
 Kozla Balázs Pásztó István jobbágya 1452. 332. -György Pásztói István jobbágya 1452. 332.
 Kozárdi András a Verebélyiek főember-szolgája 1489. 434. 1490. 442. 1496. 453
 Kovács András 1701. 654. -Gergely, Koháry István gróf jobbágya 1693. 566. -György 1469. 368. -másképen Csipány György 1693. 548.
 Kovácsok kútja 563.
 Kóka jószág 553. 561. 562. 563. 566. 567. 619. 621.
 Kókay Balázs 1489. 436.
 Kökényes b. 553. 562.
 Köre (*Kere*) b. Heves m. 309.
 Körös b. 553. 564.
 Köserw Tamás káchi apát egri kanonok 1598. 482.
 Kövér György 1452. 332. -Jakab fia Miklós 1450. 329. -János 1503. 462. -Miklós 1452. 332.
 Kőtemplom 1444. 318. 322.
 Krisztina, Pásztói András özvegye 1502. 462.
 Kubini (*de Kwbyn*) László provisor curiae castri Budensis 1509. 363. 464. -deák 1509. 463.
 Kubinyi Ádám 1690. 530.
 Kurta András 1693. 560.
 (IV.) KúnLászló király főkegyúr 1277. 252.
 Kútszög 1693. 560. 564. 567.
 Külső-Szolnok vármegye 633. 639 641. 642. 655.
 Kürthy (*Kwrthy*) Heves megye szolgabírája 1489. 433. -Lőrincz 1696. 593.
 Kürtös b. (*Kewrtews*) Szolnok megye 1474. 386.
 Kussali Jakcs András özvegye Erzsébet 1465. 351. 363. 1466. 367.
 Kussali (*de Kwsal*) Jakch András özvegyének, Erzsébetnek leánya Zsófi 1463. 342 1474. 381.
 Kwrthen b. Csongrád megyében 324.
 Lábatlan (*de Labathlan*) Gergely 1463. 341. -János (*de Labathlan*) 1463. 341.
 Lacskovics István 1690. 531.
 Laczk (*Laachk*) fiai 1454. 334.
 Lachk Jakab erdélyi vajda 1405. 285.
 Laczkovics István esküdt jegyző 1694. 575.
 Ladány (*Ladan*) b. Borsod m. 355.
 Lajos király 267. 270. 271. 274. 275. 278. 286. 307. 308. 310. 325. 355. 356. 358. -oklevele 324. 325. -patense 1465. 354. 355. -király 1523. 465. 467. 607.
 Lanckein (*de*) 1478. 397.
 Lanckemi apát 1479. 401.
 Lapispatak (*Lapyspathak*) b. Sáros m. 425. -i (*de Lapyspathak*) Miklós 1489. 425. -i Tamás özvegye 1489. 425.
 Laposrévi (*de Laposrew*) György hasznosi várnagy 1489. 410. 411. 413. 417. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 1490 442.
 Laskó István 1693. 551.
 László bán fia Olivér 1331. 252. 1373. 260. -Olivér leánya 1374. 264. -özvegye 1374. 264. -comes 1469. 369. -erdélyi vajda 1391. 274. -fiai 1454. 334. -fia Domokos 1463. 342. 1475. 293. 1489. 419. 425. -fia György

1463. 342. 1475. 393. -fia István 1475. 393. 1489. 419. 425. 1491. 444. 1492. 446. -fiai István és Leustachius 1390. 272. -fia János 1405. 281. 1425. 305. 306. 307. 308. 310. 311. 1463. 342. 1475. 393. 1489. 419. 425. -fiai János és Henrik 1421. 297. -fia János anyja Zsófi 1425. 307. -fia János fia György fia Ferencz 1524. 467. -fia János özvegye Domoszlói Zsófi 1445. 323. 324. -fia László 1475. 393. 1489. 419. 425. -fia Loránd 1394. 275. 276. -fia Lőrinez -kir. pinczester. 1405. 281. 287. 1445. 323. -fia Miklós 1463. 342. 1475. 393. 1489. 419. 425. -fia Rykalf 1425. 304. fia Zsigmond 1524. 467. László János (*Lazlo*) 1489. 415. 416. -király 357. -oklevele 324. -király Prága 1454. november 19. 333. -mester 1387. 270. 1405. 282. -fia Gyula 1394. 275. 276. -fia János 1405. 287. -fia Miklós pataki plébános 1394. 275. 276. -fiai Miklós (pataki plébános) János, Gyula és Loránd 1394. 275. 276. -országbiró 1474. 383. -özvegye. Orsolya (*Ursula*) 1489. 425. Laxemburg 526. -vára 527. 530. 583. 584. Lelesz 496. 512. 532. 637. -i konvent 1557. 472. 1666. 512. 1690. 532. 533. -i prépost 1693. 571. -i szt. Keresztről nevezett konvent prépostja: Somogyi Ferencz 1654. 502. Lengendi (*de Lengend*) Dénes 1469. 369. -János 1458. 434. Lengyel István 1696. 590. Lengyeld b. 325. 496. 513. 514. Lengyend 474. 488. 553. 555. 563. -i István (*de Lengenth*) 1405. 281. Lestah Bereczk tanú 1489. 417. Leszinai (Pharensis) püspökség 1405. 287. Leustachius a királyi curia mestere 1391. 274. Légrády Tárnoky Szabó György 1690. 532. Lépes (*Leepes*) Bálint (Nittriensis) nyitrai püspök 1615. 491. Léva 380. 518. Lévai harminczad tisztviselő 1688. 518. (I.) Lipót kir. 503. 507. 508. 509. -Laxemburgban 1690. május 26. 526. 1690. 527. 1690. 530. -Bécsben 1691. február 17. 533. 1691. 534. Bécsben 1692. június 25. 538. 1692. 539. 1693. 569. -Bécsben 1693. október 16. 568. -Laxemburgban 1694. május 24. 583. 584. 1697. 598. 1698. 610. 611. 613. 614. 615. 627. 630. 631. 632. 1699. 634. 1700. 644. 645. 1701. 648. 649. 653. 1702. 658. 674. 676. 677. 679. -pap 1692. 538. Lippay György egri püspök 1637. 500. -esztergomi érsek 1665. 509. 1693. 572. Liptay István ecsegi plébános 1690. 528. -János 1472. 378. Liptói (*de Lyptho*) Nagy Simon fia Tamás 1464. 343. Liptómege 644. 645. Likertes (*Lykerthes*) Benedek 1469. 368. Likerthi (*de Lykerthe*) Simon 1469. 369. Lincz 489. (Felső-Ausztria). Lindvay Placid pannonhalmi szentmártoni apát 1698. 610. Lopócsi István 1696. 591. Loránd fia György 1424. 298. 1452. 331. -fia János 1452. 331. -mester 1405. 277. 278. Lorántfi László 1503. 462. -fia Miklós 1503. 462. -Miklós és László atyja Tóbiás 1501. 457. -Miklós 1501. 457. -Tóbiás fia László 1501. 457. -Tóbiás, Miklós és László atyja 1501. 457. Losonczy (*de Losoncz*) bán fia István özvegye Margit 1465. 351. 363. -Dezső fia István neje Katalin 1425. 305. -György

1693 545. 1700. 646. -István fia Benedek 1429. 314. -fia László 1429. 314.

Lovászmester (királyné): Domokos fia István 1265. 251.

Lósy Tamás 1638. 500. 501.

Lőcse 599.

Lőrincz comes 1405. 283. 284. -felesége 1402. 276. -fiai 1454. 334. -fia György 1452. 332. -fia János 1425. 309. 1452. 332. -kincstárnok 1425. 306. -fia Rupert 1424. 300. 302. 1426. 312. 313. 1429. 315. -fia György 1464. 345. -fia György 1474. 386. 390. 1476. 393. -ispán 1383. 289. 290. 291. -királyi pinczester 1405. 280.

Lucsin pusztá 553.

Luczin (*Lwczyn*) b. Nógrád vm. 325. 334. 342. 350. 353. 354. 362. 373. 375. 393. 398.

Lukács evangélista 644. -fia János fia Péter 1421. 297. 1425. 305. -pap, az egri egyházban alapított és a szt. Mária Magdolnáról elnevezett oltár rectora 1461. 339. -pásztói apát 1503. 459. -várad püspök 1405. 285.

Lukaházi Gergely 1501. 457.

Lwczyn b. Nógrád m. 359. 360.

Macaria (*Macarensis*) püspök 1405. 285. Macska köve 1693. 560.

Macsó bíb: János 1405. 278. Maróthi János 1405. 277. 285.

Maczonka b. Hevesm. 470. 549. 553. 623.

Maczonkai Gergely 1444. 321. -István 1696. 592. -János 1696. 592.

Madarász Bálint Pásztói István jobbágya 1452. 332. -János 1479. 403.

Maietynsky Wenczel 1701. 647. -wellehradi rendtag 1701. 648. 1699. 637.

Magyar cziszt. apátságok 1479. 400.

Magyar István 1693. 559. 564.

Magyar királyság 1626. 495.

Magyar kir. kamara 518. 525. 528. 529. 656. 659. 665. 672. 677. -kir. kanczellária 522. 523. 604. 656.

Magyarország 396. 468. 499. 500. 502. 508. 514. 529. 598. 608. 609. 610. 614. 627. 629. 630. 631. 632. 635. 647. 649. 650. 651. 652. 653. 656. 664. 669. 670. 674. 675. 676. 677. 678.

Magyarország és tartományai 507. 527.

Magyarország hatóságai 1691. 534. -királya 1614. 489. 1654. 502. 1659. 503. 1664. 507.

Magyarország kormányzója: Hunyadi János 1464. 347.

Magyar szent korona 1509. 464. 1557. 472. 1638. 500. 1638. 501.

Magyarországi cziszt. kolostorok 1479. 401.

Magyarutczá (*Magyarwczá*) platea 321.

Maholány János 1690. 527.

Malbruna (de) 1478. 397.

Malik Ferencz kir. tábla esküdt jegyzője 1699. 639. -György 1696. 590.

Margit 1425. 311. -Domoszlói Demeter leánya, Pásztói ispán fia Imre özvegye 1421. 297. 1424. 299. -fia Gergely 1425. 311. -Gergely anyja 1425. 310. -Kompolti János özvegye 1473. 380. -Kompolti Miklós anyja 1473. 380. -leánya Katalin 1425. 306. 1429. 314. -Losonczi bíb fia István özvegye 1465. 351. 363. -Nánai Kompolti János özvegye 1463. 341. 1466. 367. 1474. 382. -özvegy 1463. 342. 343. -Pásztói Imre özvegye 1425. 303. -Pásztói István fia Imre özvegye 1424. 299. -Pásztói Miklós neje 1488. 408. -Serkei Dezső fia László leánya 1473. 379. Tholyntha Máté neje 1488. 407. 408. 1489. 409. 410. 413. 418. 430. 439. 1490. 442.

- Markházy András 1489. 433. -Orsolya, Sárközi János anyja 1572. 474. -Orsolya, Sárközi Mihály neje 1572. 474. Maróthi János macsó bíb 1405. 277. 285.
- Matyassovsky László nyitrai püspök 1698. 611. 615. 630. 632. 1701. 653. 1702. 665. 676. 679.
- Maxo András 1696. 590. -János 1696. 590. -Lőrincz 590.
- Máli (*Malý*) b. Borsod m. 344.
- Mándi László Erdődi György szerencsi és ónodi jószágainak administratora 1690. 530.
- Mária 1692. 542. -Erzsébet királynő leánya 1383. 289. 1405. 279. 280. 281. 283. 286. 288. 1445. 325. -Magdolna oltára 1448. 328. -Zsigmond király neje 1387. 268.
- Márthon Márton Pásztói István jobbágya 1452. 332.
- Mártonházy Orbán 1469. 368. -fia Lőrincz 368.
- Márton, szentgotthárdi apát 1478. 397.
- Mátra erdő 322. 324. 341. 373. 387. 398.
- Mátra hegye (*Mátrahegye*) 261. 324. 350. 353. 354. 357. 359. 362. 393.
- Mátyás (*Mathias*) János Pásztói István jobbágya 1452. 332. -nevű főember-szolga 1405. 277. -pap a budai a szt. Háromságrol nevezett oltár igazgatója 1474. 385. -polgár 1417. 296. -szűcs, tanu 1489. 416.
- Mátyás király 1461. 337. 1464. 346. 347. 1465. 352. 355. 357. 358. 361. 362. 1472. 371. 375. 377. 1474. 384. 385. 1478. 398. 1479. 400. 1489. 409. 430. 1490. 442. 608. 649. 650. 651. 652. 656. 670. -Budán 1475. május 22. 393.
- II. Mátyás király 1614. 489. 1615. 491. 1616. 492. 493.
- Mednyánszky Pál 1694. 584.
- Megyer birtok 320. 468. 554. 654.
- Megyeri curia 1444. 320. -jobbágysok 1693. 553. -templom (sine pinnaculo cum sepultura) 1444. 320.
- Melczér János 1693. 546. 547. 553. 1694. 583. -László 1698. 619. 623. 1699. 639. 641. -jobbágys: Kada András 1693. 562. -jobbágys: Kada Márton 1393. 564.
- Meleg Boldizsár csanádi püspök és já-szói prépost 1576. 475.
- Meleg Pál, Koháry István gróf job-bágys, 1693. 565.
- Mellethei György (*de Mellethe*), Pásztói László embere 1464. 344.
- Menyhért fia Gáspár 1524. 367. -Pál 467.
- Merczel László 1698. 620.
- Methód cziszt. rendtag 1702. 666.
- Mettse 608.
- Michalik György 1698. 614. -János 1698. 614.
- Mihalek János 1698. 623. -jobbágys: Töser Pál 1693. 557. -Miklós özve-gyének jobbágys: Bocsó György 1693. 554.
- Mihály arkangyal kápolnája az egri szé-kesegyházban 1445. 327. -fia Gáspár 1466. 366. -fia János 1466. 366. 1603. 488. 1666. 513. -fia László 1466. 366. 1474. 382. 1475. 394. 1489. 420. 421. 424. -fia Mihály 1466. 366. -györi kanonok 1702. 661. -nádor 1466. 367. 1472. 373. 376. 1474. 385. 387. 391. 1478. 399. 400. 1701. 651. -nádor fia Gáspár 1466. 365. -János 1466. 365. -László 1466. 365. 1472. 374. 1474. 381. 1478. 399. 400. 1489. 422. -nádor fia Mihály 1466. 365. nógrádi főesperes 1405. 282. -pap a budai, szt. Keresztről nevezett oltár igazgatója 1472. 377. -pater 1696. 594. -pesti főesperes 1405. 282. -uno-kája Imre 1474. 382.

- Mikcsi (*de Mykch*) Bálint 1479. 404.
 -Gergely 1479. 404.
- Miklós a szent Anna oltárának papja 1373.
 259. -a szent Kereszt oltárának rectora
 1445. 327. -deák 1693. 562. -fia Deme-
 ter 1425. 306. 1445. 323. -fia Demeter
 leánya Zsófi, Tari László fia János öz-
 vegye 1445. 323. -fia Demeter mester
 1391. 274. 275. -fia Imre 1473. 379. -fia
 István 1473. 379. 1524. 467. -fia János
 1441. 315. 316. 1472. 374. 1474. 381.
 1475. 394. 1478. 398. 1489. 419. -fia
 János az esztergomhegyfoki szt Tamás
 vértanuról nevezett templom prépostja
 1391. 274. -fia Zsigmond 1444. 318.
 -(*Myklos*) István 1503. 460. -leánya
 Fruzsina 1474. 382. -leánya Katalin
 özvegy 1464. 343. -nádor 1352. 253.
 -Nánai Kompolti János atyja 1489.
 422. -örökösei 1387. 267. V. -pápa
 1448. 328. -provisor curiae 1444. 320.
 -püspök 1445. 326. -Szt Péter apostol
 egyh. prépostja, egri egyhm. kanonok
 és vicarius 1445. 326. -teneui prépost
 (*Praepositus de Teneu*) 1331. 262.
 -tiszt. 144. 317.
- Miklovich István 1700. 646.
- Mikófalvi (*de Mykofalwa*) Beken Ágost
 1489. 437.
- Mikótelki (*de Mykonthelky*) Gergely
 1469. 369. -Miklós királyi ember
 1496. 453. -Tamás királyi ember
 1496. 453.
- Miletinczi (*de Mylethyncz*) Lukács pala-
 tinalis 1464. 343.
- Miley (*de Myley*) Imre kir. kuriai jegyző
 1489. 440.
- Mocsó Márton, Michalek özvegyének
 jobbágya 1693. 554.
- Mogyorósd b. 544. 549.
- Mohács 607. 644.
- Mohácsi vész* 564.
- Mohi (*Mohy*) b. Borsod m. 344.
- Molkos Tamás Pásztói Domokos job-
 bágya 1503. 460.
- Molnár 1503. 460.
- Molnár Farkas (*Wolffgangns*) 1696. 591.
 -Mátyás 1696. 591. -vagy Angyal
 György 1696. 590.
- Monostor (*Monosthor*) b. 334. 358. 359.
 «Monostor malma» 497. 504. 521. 538.
 561. 562. 572. 573.
- Moór Gáspár Melczer János jobbágya
 1693. 546.
- Mylyadi (*de Mwlyad*) Salathiel Bertan
 kir. kuriai jegyző 1489. 440.
- Musla b. 553. 556. 559.
- Musla (*Mwsla*) Miklós 1489. 414. -i
 Boldizsár 1472. 378. -György 1461.
 338. 339. 1489. 415. 1698. 622. 1699.
 637. -Jakab (*de Mwsla*) 1489. 432.
 1490. 442. 1492. 447. 1496. 453. -i
 Mátyás 1696. 590. -i Mihály 1489.
 415. 435. 1490. 442. 1496. 453. -i
 Miklós 1461. 338. 1489. 433. 1490.
 442. -i Pál 1696. 593. -i Tamás 1461.
 338. -i Zsigmond 1461. 338. 1472.
 378. 1474. 384.
- Muszli-Szent-György (*Mwzlizengergh*) b.
 325.
- Muzsla (*Musla*) nevű pusztá Heves vm.
 525. 536. 637. 638. 661.
- Nagy-Alló b. Borsod m. 545.
- Nagy András pásztói (*Pasztiensis*) plé-
 bános 1690. 528. 1696. 590. -Antal
 Szalay Pál jobbágya 1693. 558.
- Nagy-Barcsai Barcsay János (*de Nagy
 Barcsa*) 1638. 501. -Ferencz 1638.
 500.
- Nagybarcza (*Nagbbarcsa*) b. 462.
- Nagybarczay Balay Imre 1503. 462.
- Nagy-Bárkány (*Naghbarkan*) b. Nógrád
 m. 373. 398.
- Nagy-Benedek 1489. 434.
- Nagyberek b. (*Nogberek, Nagberek, Nag-*

- bereg, Naghberek, Naghberg*) Heves vm. 271. 274. 279. 280. 312. 334. 342. 350. 352. 353. 359. 360. 362. 373. 375. 393. 398.
- Nagyberek Tarnapatak (*Tharnapataka*) vizén levő malom 1465. 352. 359. 1475. 393. -vám 350. 352. 353. 359. 362. 1472. 373. 1475. 393. 1478. 398.
- Nagy Domokos fia 1352. 253. -János 1373. 258. 259. 262. 263. 1374. 264. -fiai 1454. 334.
- Nagy Falu 546. 547. 548.
- Nagyfay (*Naghfay*) Mihály 1469. 369.
- Nagy Gergely Szalay Pál jobbágya 1693. 555. 559. 1696. 592. 1698. 617. 620. 623. 624. 625.
- Nagy György Bossányi László jobbágya 1693. 558. 1696. 593.
- Nagy Györgyné 1693. 559.
- Nagy-Hartyán b. 553.
- Nagy István pásztói esküdt 1696. 590. 592. 1699. 637. -Jakab 1696. 593. -János 1693. 545. 1696. 590.
- Nagy-Kazincz (*Naghkazyncz*) b. Borsod megye 457.
- Nagy Lajos király 1357. 254. 1382. 265.
- Nagy Márton királyi ember 1693. 551. 1698. 613. 614. 615. 1700. 646.
- Nagy Pál Pásztói István jobbágya 1452. 332.
- «Nagy Pasztóhi Sigmond része» 1592. 479.
- Nagysarló (*Nagharlo*) b. Borsod vm. 334.
- Nagy simon fia Tamás 1464. 343.
- Nagy-Szent-Marjai Miklós 1489. 432.
- Nagyszombat 602.
- Nagy-Szombati szt Miklósról nevezett templom 1691. 535.
- Nagytelekszék b. Sáros vm. 275. 276.
- Nagy Vincze Pásztói István jobbágya 1452. 332.
- Nagy-Zellő 519. 520. -i plébános: Zolnay András 1690. 532.
- Nádasd b. (*Nadasd*) 339. 544. 545. 547. 548. 549. 553. 556. 557. 560.
- Nádasdi András 1461. 338. 339. -Érsek Antal 1693. 546. -István tanu 1489. 415. -János 1444. 322. -Péter 1461. 338. 339. -rév 1693. 566. -Simon 1693. 548. -Simon özvegye Pásztói Klára 1582. 477. 1592. 478. 1599. 485. -Wyrow fia János 1405. 288.
- Nádaska puszt (Nógrád m.) 661.
- Nádor: Bebek Detre 1402. 276. Domokos 334. Galanthai Eszterházy Pál fraknói gróf 1692. 541. Garai Miklós. 1405. 285. Gúthi Ország (*Orzag, Orzaag*) Mihály 1465. 349. 351. 352. 353. 361. 362. 363. 1466. 365. 366. 1469. 368. 1472. 371. 1474. 382. 386. 388. 1475. 394. 1478. 398. 1479. 403. 1489. 420. 422. 1701. 651. Hédeváry Lőrincz 1444. 316. Imre 1373. 258. 1374. 424. Mihály 1466. 367. 1472. 372. 376. 1474. 385. 387. 391. 1478. 399. 400. Miklós 1352. 253. 1445. 325. Ország Mihály 1465. 350. 354. 357. 359. 364. 1472. 372. 374. 375. 1473. 380. 1474. 381. 383. 389. 390. 1475. 392. 1489. 424. Perényi Imre 1509. 463. 1524. márcz. 15. 467. Wesselényi Ferencz (*Wesselény*) gróf 1665. 509.
- Nádori jegyző: Szécheni (*de Zechen*) János mester 1474. 383. 386. 388. 389. 390. 391.
- Nánai Kompolti István országbiró 1424. 298. 299. 1425. 303. 306. -Kompolti János 1441. 315. 1465. 349. 359. 1472. 375. 1478. 400. 1489. 421. 422. 424. -Kompolti János atyja Miklós 1489. 422. -Kompolti János fia Miklós 1463. 342. 1465. 349. 352. 353. 361. 362. 363. 1466.

366. 367. 1474. 381. -Kompolti János fia Miklós leánya Fruzsina 1474 381. -Kompolti János fia Venczel 1463. 342. 1465. 349. 352. 353. 361. 362. 363. -Kompolti János leánya Hedvig 1474 381. -Kompolti János özvegye Tari Margit 1463. 341. 1466. 367. 1473. 380. 1474. 381. 382. -Kompolti Miklós 1463. 343. 1465. 352. 354. 363. 364. 1472. 371. 373. 374. 375. 1473. 380. 1474. 388. 389. -Kompolti Miklós fia János 1472. 374. 1475. 393. 1478. 398. 1489. 419. -Kompolti Pál 1441. 315. Kompolti Venczel 1463. 343. 1465. 352. 354. 363. 364.
- Nekesen-i* birtok éjszaki határán egy fakápolna (capellam ligneam sine pinna-culo et sepultura) 1444. 317.
- Nekésenypatak (*Nekesenpathaka*) 317.
- Nekéseny (*Nekesen*) b. 317.
- Neunai (*de Neuna*) Miklós kir. tárnok-mester 1405. 285.
- Nezorin Florián wellehrádkolostorpriorja 1699. 637. -wellehrádi apát pásztói apát lesz 1702. 674. 675. 676. 677. 678. 679.
- Németi Domokos fia Pál királyi ember 1390. 273. 1405. 281. 282.
- Némethi Karthali István 1475. 392.
- Némethy vajda fia György leánya Anna, Borfői János neje 1405. 277 -vajda fia György leánya Katalin, Pásztói Loránd neje 1405. 277.
- Németország 396.
- Németországi cziszt. apátok 1479 400. 402. -cziszterczy kolost. 1479. 401.
- Németpatak (*Némethpathaka*) folyón levő malom Zuha b. határában 470.
- Némety 261. -Benedek fia Simon leánya Klára, Baranyai Balázs fia Miklós neje 1373. 260.
- Nika Mihály 1701 654.
- Nikápoly 1405. 279.
- Nógrád vmegye (c. Newgradiensis) 252. 292. 369. 370. 404. 467. 617. 619. 620. 621. 623. 646. 654. 661. -alispánja 1469. 369. -hatósága 1665. 509. -nemes birái 1469. 369.
- Nógrádi főesperes: Mihály 1405. 282.
- Nomári László borsodmegye alisp. 1424. 298.
- Nónai püspökség 1405. 285.
- Nuntiusi kancellár: Rossi Benedek 1659. 503.
- Nyári Benedek (*Benedegh*) 1694. 575.
- Nyári család 1693. 560. 1604. 574. 575. -Miklós utódai: Bossányi László és Szunyog Gáspár 1690. 530. -Pál Eger várának kapitánya 1598. 481. 482. 1693. 560.
- Nyék (*Nyek*) b. Sáros megye 425.
- Nykeseni jobbágysok 272.
- Nyír (*Nyr*) birtok Esztergom megye 324.
- Nyitra 516. -i éneklő kanonok: Fejérpataki Mátyás 1654. 502. -i kanonok: Kada István 1664. 508. -Sembery István 1614. 489. -i káptalan 1668. 516. -i püspök: Hinkó 1405. 285. Jaklin András 1692 539. Jaklin Balázs 1694. 584. Mattyassovszky László kancellár 1698. 611. 615. 630. 632 1701. 653. 1702. 665. 676. 679.
- Ola Gergely 1698. 624.
- Oláh Gergely esküdt 1692. 536. -jobbágysok: Jákó András 1693. 567.
- Olivér fia Ferencz mester 1465. 357. 358. -leánya 1374. 264. -özvegye 1373. 258. 1374. 264.
- Oly Mihály 1693. 560.
- Omán b. Borsod m. 544. 546. 549.
- Orbán fia János 1469. 368. -fia Lőrincz 1469. 368. -István 1664. 508. -Mihály 1693. 558.

- Oremus János borsodmegyei alispán 1424. 298.
- Ormándi (*de Ormand*) Pál kir. kuriai jegyző 1489. 440.
- Orsolya Pásztói László özvegye 1489. 425.
- Országbiró: Bazini Péter gróf 1505. 470. Báthori (*de Bathor*) István 1472. 371. 1478. 398. 399. 1488. 407. 1489. 419. 1492. 445. Bebek Imre 1390. 272. 1465. 356. Frank ispán 1405. 285. Galanthai Eszterházy Miklós gróf 1626. 495. Kaplai János 1394. 275. Keresztszeghi Csáki István gróf szepesi főispán 1693. 543. 550. 1697. 597. 598. Nánai Kompolthi István 1424. 298. 1425. 303. Palóczi László 1452. 331. 332. 1464. 349. 1465. 349. 352. 361. 362. 364. 1469. 368. 1474. 383. 384. 385. Palóczi Máté 1425. 305. 1426. 313. Perényi Péter 1421. 297. 1424. 299. -i titkár: Venyeczky Illés 1697. 599.
- Ország Ferencz 1523. 465. -János fia Imre 1472. 374. -János fia Zsigmond 1472. 374. -(*Orsag*) László 1489. 422. -Mihály nádor 1465. 349. 350. 352. 353. 354. 357. 359. 361. 362. 363. 364. 1466. 365. 366. 1469. 368. 1472. 371. 372. 373. 374. 375. 1473. 380. 1474. 381. 382. 383. 386. 388. 389. 390. 1475. 392. 394. 1478. 398. 1479. 403. 1489. 420. 421. 422. 424. 1701. 651. -Mihály nádor fia Gáspár 1466. 365. 366. -fia János 1466. 365. 366. -fia László 1466. 365. 366. 1472. 374. 1474. 381. 382. 1475. 394. 1478. 398. 1489. 420. 421. 422. 424. -fia Mihály 1466. 365. 366. -Mihály unokája Imre 1474. 382. -Pál az egyesített Heves és Külső-Szolnok megyék alispánja 1692. 539. 1693. 551. 1698. 633. 1699. 638. -Zsigmond (*Orsagh*) 1501. 458.
- Ostoros b. Borsod m. 481. 482. 608.
- Otrok Mihály 1696. 592.
- Otvoráchy Jakab 1489. 436.
- Onodi jószágigazgató: Mándi László 1690. 530.
- Ónod vár kapitánya: Petheő Zsigmond vicegeneralis 1665. 509.
- Ó-Vár b. 553.
- Örs földe 251.
- Özveggy Batik Jánosné 1698. 619. -Fáy Györgyné 1698. 619.
- Pakai plébános: Reguli 1702. 661.
- Pakusi (*de Pakws*) Olivér fia Ferencz mester 1465. 357. 358.
- Paleni Mátyás (*de Palen*) 1383. 289. 1405. 288.
- Palisnay János fia János 1387. 266.
- Palóczi László országbiró 1452. 331. 332. 1464. 349. 1465. 349. 352. 361. 362. 364. 1469. 368. 1474. 383. 384. 385. -Máté országbiró 1425. 305. 1426. 313.
- Palotás b. 553. Pankothai Kassai István egri kanonok és főesperes 1598. 483.
- Pannonhalmi szentmártoni apát: Lindvay Placid 1698. 610. -konvent 611.
- Pannonia 284.
- Pap Gáspár egyházfi 1693. 546. -János allói lakos 1693. 545. 547. 549. 1696. 590.
- Papis (*Papys*) János 1503. 462.
- Parlaghi László 1544. 472.
- Pata (*Pata*) birtok Somogy m. 272. 324. 325. 337.
- Patai esperes: Szárhegyi András 1692. 570. -főesperes: Bercsenyi Demeter 1697. 596. -főesperes és plébános: Katsy Gábor 1690. 528. -főesperes: Jakab 1445. 324. Szárhegyi András 1693. 552. -i (*Patha*) vám. 1444. 325.

- Pataki plébános: Kakas Miklós 1394. 275. 276.
- Pathai alesperes: Almási András 1702. 667. -főesperes: Szárhegyi András plébános 1693. 567.
- Pathaky Imre 1489. 435. -János 1496. 453. -Miklós 1496. 453. -Tamás 1496 453. -Tamás a Verebélyiek főemberszolgája 1489. 435.
- Pathay István jászói plébános 1697. 600. 1701. 653. 654.
- Pathochy Zsófia, Pelsőczy (*de Peolseöch*) Bebek György özvegye 1576. 476.
- Pathó Menyhért 1599. 486.
- Paulinovich György egri kanonok és főesperes 1598. 483.
- Pál deák 1630. 498.
- Pálfalvy Nagyfyay (*Naghfay*) Mihály 1469. 369.
- Pálffy Tamás 1693. 571. -egri választott püspök 1663 506 1665. 509. 1693 572.
- Pál fia Jakab 1469. 368. -László 1469. 368. -Miklós 1469. 368 -Péter fia János 1387. 266
- Pál ispán 1445 324 -örgróf 1444 317. -pap sztr. György vértanu oltárának rectora 1452. 333. -pásztói plébános 1696 584. -saági prépost 1466. 365. 366.
- Pálya Mihály 1696. 591. -pásztói városi bíró 1693 566.
- Pánd b. 562.
- Pándy György özvegye Pesthi Zsuzsánna 1599. 487.
- Pászthi apátúr 1693. 562. -Gergely 1693. 545. 546. 564. -ispánok 1694. 560. -ispán: Varga István 1693. 559. -jóság 549. -klastrom 557. -urak 1693. 562.
- Pászthy Gergely 1639. 547. 549. -Gergelyné 1693. 547. -Klára 1693. 547. 548. -Sigmond 1693. 564.
- Pászti apátúrság 662. -Gergely 1696. 591.
- Pásztóhi Benedek deák 1693. 548.
- «Pásztóhi Ferencz része» Borsod m. 1592. 479.
- Pásztó nevének változatait az oklevelekben l. ezen kötetben 156. l.
- Pásztó birtok (Heves m.) 334. 337 338. 339. 342. 360. 388. 412. 442. 444. 446. 447. 450. 453. 454. 455. 463. 464. 474. 479. 501. 513. 514. 548. 553. 558. -(*Paschuch, Pastrov. Parasluck*) kolostor 254. -(*Pasztóh*) város (Heves m.) 259. 261. 275. 312. 315. 321 322. 344. 345. 350 353. 354. 359. 362. 373. 375. 405. 406 407. 408. 409. 410 411. 412. 415. 419. 420. 422 424. 428. 429. 430. 431. 437. 439. 446. 447. 449. 451 456. 460. 488 496. 497. 512. 523. 528. 529. 536. 537. 538. 539. 541. 544. 545. 547. 552 554. 555 556. 557. 559. 561. 562 563. 564 565. 566. 567. 573. 577. 579. 580. 581. 582. 584. 585. 586. 587. 589. 594 595. 596. 597. 600. 601. 602. 603. 604. 610. 611. 612. 613. 616. 617 618. 619. 620. 621. 624. 625. 628. 633. 634. 637. 638. 639. 641. 642. 643. 647. 650. 651. 652. 653. 658. 660. 661. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. -és környéke 1690. 532. -határában levő birtokrész 612. -hatósága 1690. 520. 1692. 535. -város adóösszeírása 1696. 589. -város birái és esküdtei 1417. 296. -város birái tanácsa, lakosai 1694. 583. -város birája: Pálya Mihály 1693. 566. -város esküdt birája: Bekes Márton 1663. 504. -város kiváltságai (Heves m.). 395. -város lakossága 1663. 504. -város polgárai 1663. 505. város tanácsosai: Csór Gáspár 1702. 669. Somosköy Ferencz 669. Zeke Gáspár 669.

Pásztóiak 1489. 435. 1592. 480. 1693. 566. 1694. 580. 1694. 582. 1696. 584. 640. 649. 656. 657. 659. 672. 673.

Pásztói András 1463. 341. 1472. 376. 377. 1474. 385. -András özvegye Krisztina 1503. 462. -Anna Gergely nővére 1592. 378. -apát 252. 1688. 519. 1696. 592. 647. 668. 669. 670. -apátok névszerint: Dettre János 1614. 489. Imbert 1277. 252. Kada István 1665. 509. 1668. 516. 1690. 526. 1693. 565. 1697. 601. Lukács 1503. 459. Sembery (*Zembery*) István 1614. 490. 1615. 491. 1616. 493. 1626. 495. 1637. 499. Somogyi Ferencz (*Zomogy*) 1637. 499. 1654. 502. Svehla György 1664. 508. Uderlicus 1472. 378. Zolnay András 1690. 520. 522. 523. 529. 532. 533. 1691. 534. 1692. 536. 537. 538. 539. 1693. 544. 550. 569. 573. 1694. 574. 1696. 579. 1694. 581. 583. 1696. 585. 586. 588. 589. 1697. 595. 596. 597. 598. 604. 606. 1698. 609. 610. 613. 625. 629. 633. 1699. 637. 638. 639. 640. 641. 1700. 642. 643. 645. 1701. 648. 653. 654. 1702. 662. 663. 665. 666. 668. 671. 673. -apátság (*Heves m.*) 251. 1501. 458. 1599. 486. 487. 1614. 489. 490. 1615. 491. 1616. 492. 1637. 500. 1664. 507. 510. 528. 1690. 530. 1691. 535. 1692. 537. 539. 1693. 565. 568. 576. 608. 631. 632. 635. 636. 637. 649. 674. 677. 678. 679.

Pásztói apátság kegyura: Pásztói Domokos 1503. 460.

Pásztói apátsági templom 1690 körül 526.

Pásztói bíró: Endrész János 1699. 637.

Pásztói birtokok 478. -birtokosok 1665. 511. 1694. 583. 584. -birtokrész He-

ves m. 448. 452. 500 -(*Pasztóhi*) Borbála 1592. 479. -Borbála Polyánkai Chapy János felesége 1593. 481. -család tagjai 1387. 266. -cziszterczi monostor 647. 648. -dézsmá 1694. 580. -Domokos 1489. 414. 420. 421. 424. 1490. 442. 1493. 448. 450. 1496. 456. 1501. 458. 1503. 460. -Domokos fia János 1382. 265. 1387. 267. 1445. 323. 324. 355. 1465. 358. -Domokos fia János özvegye Katalin 1410. 293. -Domokos fia Kis Jakab 1424. 298. esküdt: Nagy István 1699. 637. Vas Mihály 1692. 541. -ezüst és sóbánya 1688. 517. -Érsek László tanu 1489. 412. -Ferencz 1524. 468. 1592. 479. 480. -Ferencz leánya Anna, leánya Judith 1592. 478. -földbirtokosok 1668. 516. -földesúr: Andrassy György 1700. 642. Bossányi László 642. Vay Ábrahám 642. -földesurak 655. -főbíró: Bán Benedek 1630. 498.

Pásztói fürdő 296. -Gergely 1424. 298. 1582. 477. 1592. 478. 479. 480. 1598. 481. 482. 483. 1599. 485. 1617. 494. 1697. 597. -Gergely neje Filep Margit 1592. 480. -Gergely örökösei 1599. 486. -Gergely özvegye szül. Pesthi Zsuzsánna 1599. 485. 487. -György 1509. 463. 1524. 467. -György fia Ferencz 1524. 467. -György fia Ferencz fia Gergely 1592. 478. -gubernator: Zolnay András 1698. 609. -harminczad szervezése 1688. 518. -Imre fia Gergely 1425. 304. 305. -Imre özvegye Margit 1425. 303. -iskola 1693. 566. -Ispán fia Imre fia Gergely 1424. 299. -Ispán fia Imre István 1421. 297. -Ispán fia Imre özvegye Margit, Domoszlói Demeter leánya 1421. 297. 1425. 305. -István 1463. 341. 342. 1465. 352. 1489. 410. 411. 413. 414. 415. 417. 420. 426.

427. 428. 429 430. 431. 432. 433.
434. 435. 436. 1491. 445. 1492. 447.
1493. 450. 1496. 451. 452. 453. 454.
455. -egri éneklőkanonok 1445. 323.
325. -István olvasó kanonok 1452.
331. 1454. 333. 334. 335. -István szt.
Péter ap. egervári egyházának pré-
postja 1464. 336. 1465. 358. 359.
-István fivérei: László és János 1452.
332. 1454. 334. -István olvasóka-
nonok vadnai jobbágysai: László és Já-
nos 1452. 331. -István fia Imre fia
Gergely 1424. 299. -István fia Imre
özvegye Margit, Domoszlói Demeter
leánya 1424. 299. -István fia László
1373. 258. 259. 262. 263. 1374. 264.
1387. 267. 268. -Jakab fiai László és
János, 1454. 335. Jakab fia János 1444.
322 1454. 333. -Jakab fia János fia
László 1475. 393. -Jakab fia János fia
Mihály 1475. 393. -Jakab fia László 1450.
329. 1454. 333. 1464. 344. 1475. 393.
-János 1452. 332. 1456. 335. 1461.
336. 1463. 341. 342. 343. 1465. 352.
359. 360. 1489. 414. 420. 421. 424.
1490. 442. 1492. 447. 1493. 448. 450.
1496. 456. 1501. 458. 1503. 462.
1523. 465. 466. 1557. 472. -János fia
György fia Ferencz 1524 467. -Já-
nos fia István 1463. 342. -János fia
Kis Jakab 1426. 313. -János leánya
Borbála, Polyánkay Chapy Jánosné
1592. 478. 1593. 481. -János mester
1394. 275. 276. -János mester fia
Domokos 1394. 275. 256. -János
mester fiai: Miklós. István, László,
Imre, Domokos és János 1394. 275.
276. -János mester fia Imre 1394.
275. 276. -János mester fia István
1394. 275. 276. -János mester fia Já-
nos 1394. 275. 276. -János mester fia
László 1394. 275. 276. -János mester
fia Miklós 1394. 275. 267. János neje

Erzsébet 1505. 471. -Jánosné, Dorog-
házy László özvegye: Erzsébet 1505.
-János özvegye született Bajony Zsófi
1576. 475. -János tanu 1489. 413.
-János vajda fia Loránd 1405. 277. -jó-
szág 544. 623. 625. -Kakas fia László
1390. 272. -Kakas László 1387. 269.
-kerület közbirtokosai 523. -Kis Ja-
kab 1426. 313. -Klára Gergely nő-
vére 1592. 477. Klára Nádasdi Simon
özvegye 1582. 477. 1592. 478. 1599.
485. -kolostor 292. -kőtemplom (cum
sepultura et sine pinnaculo) 1444. 322.
-közbirtokosok 525. -lakók 1407 291.
648 -László 1452. 332. 1461. 336.
337. 339. 1463. 341. 342. 343. 1464.
344. 1465. 352. 354. 558. 359. 360.
1472. 371. 375. 1475. 393. 1489.
420. 422 424. 425. 1492. 445. 446.
447. 1496 452. 454. 456. -László
embere Mellethei György (*de Mellethe*)
1464. 344. -László fia Domokos 1463.
342. 1475. 393. 1489. 419. 425. -László
fia Domokos fia Zsigmond 1524. 467.
-László fia György 1463. 342. 1475.
393. -László fia István 1472. 393.
1489 419. 425. 1491. 444. 1492. 446.
-László fia János 1463. 342. 1475.
393. 1489. 419. 422. 425. -László
fia János fia György fia Ferencz 1524.
467. -László fia László 1475. 393.
1485. 425. 1489. 419. -László fia
Miklós 1463. 342. 1475. 393. 1489.
419. 425. -László özvegye Orsolya
1489. 425. -Loránd 1405. 277. -Lukács
egri kanonok szt. Mária Magdolna ol-
tárának rectora 1445. 326. 1448. 327.
-Margit, Gergely nővére 1592. 478.
-Margit, Vajda Kristóf felesége 1592. 478
1599. 485. -Mihály 1489. 413. 432.
1501. 458. -Mihály a pásztói egyház
kegyura 1503. 460. 462. 1509. 463.
-Miklós 1488. 405. 406. 407. 408.

409. 411. 412. 413. 414. 415. 416.
417. 418. 420. 421. 424. 426. 427.
428. 429. 430. 431. 432. 433. 434.
435. 436. 437. 438. 439. 440. 441.
1490. 442. 443. 1492. 447. 1493.
450. -Miklós fia János 1441. 315.
-Miklós neje Margit 1488. 408. -Nagy
Domokos fia 1352. 253. -nemesek
1475. 394. -Orsolya, Gergely nővére
1592. 478. -Orsolya, Kecher András
felesége 1592. 478. -Pásztói (*Pasztoly*
de Pasztol) Gergely 1599. 487. -Péter
(*Pasztol*) 1472. 373. 1489. 437. -plé-
bánia 1665. 511. 1694. 577. 666. 669.
-plébános 1665. 511. 1668. 516. 1690.
521. 1696. 584. 588.
Pásztói plébános: Bellay János 1617. 494.
Jászberényi (*Jaszbirinyi*) Pál 1693.
564. 1694. 581. 582. Nagy András
1690. 528. Terennei Márton 1697.
595. 596. 597. 600. 1699. 637. 1702.
666. 667. 668. -polgárok 1668. 516.
-polgárok és jobbágyok 1501. 458.
Porcs István fiai 1454. 334. -prépost-
ság 1665. 512. -scholasticus: András
1509. 463. -Szent-Lőrinczről nevezett
apátság 1637. 499. 1659. 503. -Szt-
Lőrincz templom 1694. 580. -Tho-
lyntha Máté 1489. 418. -(*pásztol*) urak
1693. 567. -(*Pasztol*) Zsigmond 1524.
468. 469. 1544. 471. 1576. 475. 476.
1592. 479. 480. -Zsigmond leánya
Katalin unokája Erzsébet, Rákóczy
Zsigmond neje 1592. 478.
Pásztó-Szöllős b. 644. 646. 653. 654
Pásztó városa 618.
Páter Ferencz 1663. 506. -Katai plébá-
nos 1694. 599.
Pázmány-féle zsinat 629.
Pedery Lázár abaujvármegyei alispán
(vice ispány) 1599. 486.
Peklén b. Sáros m. 275. 276.
Peléni (*de Pelen*) Albert királyi ember
1489. 440. 1490. 441. -János (*de*
Pelin) 1469. 369. -Pál 1489. 429.
439. -Péter 1479. 404.
Pelisium 254.
Pelsőczi (*de Peolseöch*) Bebek Györgyné
szül. Pathochy Zsófia 1576. 475.
Penhes György (Penhes) szolga 1464.
344.
Perényi Imre nádor 1509. 463. 1524.
márcz. 15. 467. -Péter országbíró
1421. 297. 1424. 299.
Peres Ferencz 1698. 633. 1702. 655.
Perneszi (*de Pernes*) Pál kir. jegyző
1425. 311.
Pest vármegye 467. 619. 621. -város
470. 471. 563. 566.
Pesthi Zsuzsánna Pásztói Gergely öz-
vegye 1599. 485. 487. -Pándy György
özvegye, a ki másodszor Pásztói Ger-
gelyhez ment nőül 1599. 487.
Pesti főesperes: Mihály 1405. 282. -kapu
560.
Petes Ferencz 1698. 614.
Petheő Zsigmond Ónod vára alkapitánya
1665. 509.
Pethes Ferencz hevesmegyei esküdt
1692. 539.
Petik Pál ecseki mester 1693. 555.
Pettes András prépost 1697. 595. 600.
602. 603. 604.
Pécsi egyh. gubernátor Bálint 1405.
285. -káptalan 1445. 324. -Pál (*de*
Peech) bán 1405. 285. -püspök: Bálint
1390. 272. Vilmos 1445. 321.
Pécsváradi apát: Fejérpataki Mátyás
1654. 502.
Pécs vára és városa 266.
Péter 1352. 253. -Ferencz 1693. 551.
-fia István 1461. 336. -fia János
1387. 266. 1421. 297. -fia Leustach
1390. 271. -fia Miklós 1461. 336.
-fia Simon 1461. 336. -prépost 1405.
252. -Szent-Györgyi és Bazyni gróf

1503. 460. -váci olvasókanonok 1405. 282. 1465. 356.
- Pétervárad (*Waradinum Petri*) 257. -i cziszt. monostor 1357. 256.
- Pilini (*de Pelen*) Albert királyi ember 1490. 442.
- Pilisi apát 1357. 257. -Róbert 1277. 252.
- Pinczemeszter (kir.): Tari Lőrincz 1405. 278. 279. 280. 281. 282. 285. 287.
- Plass 610. -i apát és vikarius Trojer András 1698. 610.
- Plébániához való malom Pásztón 1694 580.
- Pogány (*Pogan*) b. Gömör m. 403.
- Pokolfa 641.
- Polgár János 1444. 319. 320.
- Polkárthi (*de PolkARTH*) Mihály kir. kuriai jegyző 1489. 440
- Polya Mihály 1698. 633.
- Polyánkai Chapy János fia Ferencz 1593. 481. -Chapy Jánosné szül. Pásztói Borbála 1593. 481.
- Pongrácz Mátyás zsellér 1696. 592.
- Ponya fia László 1382. 265. 1405. 287. 288.
- Porcs István fiai 1454. 334.
- Porkoláb János provisor 1496. 453. 455.
- Pornói (*Monasterium in Bernaw*) cziszt. monostor 1357. 257.
- Posár György 1696. 590. -István 1696. 592.
- Posváraljai (*de Poswaralja*) Balázs 1489. 436. -Lajos 1489. 436.
- Pozogy (*Pozogy*) Sebestyén 1489. 434.
- Pozsega (*Posaga*) birtok 256. 324. 325.
- Pozsegai cziszterci kolostor 256. -Gáspár szolgabíró 1503. 459. -(*de Posoga*) ispán 1405. 285.
- Pozsega vm. 325.
- Pozsony (*Posonium*) 452. 453. 455. 490. 500. 501. 506. 508. 510. 511. 518. 519. 529. 535. 633. 634. 636. 637. 644. 645. 647. 656. 665. 666. 669. -i érseki kuria 1691. 535. -i ispán: Silstrang 1405. 285. -i királyi kamara 1637. 499. 1664. 508. 1688. 517. 1694. 576. 634. 666. 667. 668. -i kanonok: Svella György (*Suehla*) 1659. 503. -i káptalan 669. Prága 333. 335. 492. 493.
- Prépost: István 1465. 360. Pásztói István 1465. 358. 359. Pettes András 1697. 595. 602.
- Prileszky Pál 1700. 644. 645.
- Puro-Campo (de) kolostor 1478 397.
- Pusztá Clastron temploma 1696. 587.
- Pusztá-Kazincz (*Pusztá Kazinch*) praedium Borsod vm. 469.
- Pusztalithva vára Hont vm. 275. 276. 325.
- Pusztá-Rozsnyok (*Pusztharosnok*) b. 393.
- Putnoki Ferencz 1524. 469. 1557. 473. -Gáspár 1524. 468. 469. 1557. 472. 473. -György fia István 1526. 467. -György fia Pál 1523. 467. -Imre 1524. 468. 469. -István 1503. 462. 1524. 468. 469. -János 1503. 461. 462. 1524. 468. 469. 1557. 473. -János bíró 1444. 318. -János fia Imre 1524. 467. Kristóf 1524. 467. 468. 469. -Menyhért 1557. 472. 473. -Menyhért fia Gáspár 1524. 467. -Menyhért fia Pál 1524. 467. -Miklós mester 1450. 329. -Pál mester 1450. 329. 1524. 468. 469. -Pál fia János 1524. 467.
- Putnoki alkapitányok 1665. 509.
- Püspöki (*Pyspeky*) b. Heves m. 300. 301. 350. 353. 359. 362. 373. 375. 393. 398. 563.
- Ragáli János 1463. 341.
- Raguzai érsek: András 1405. 285.
- Ragyolczy (*de Ragyolcsz*) László 1479. 404.
- Rajnald (*Raynold*) fia István 1478. 400.

- Rap 555. 1444. 320.
- Ravasz (*Ravas*) Jakab 1444. 319. 320.
- Ráczfalu (*Raczfalw*) Heves vm. 334. 342. 350. 352. 353. 359. 362. 373. 375. 393. 398.
- Rákóczy (*Rakoczi*) Erzsébet, Erdődi György ispán felesége 1690. 530. —Gábor tati plébános 1690. 528. 1692. 536. 1699. 637. 1702. 661. —Zsigmond neje Erzsébet 1592. 478. —és gyermekei része 1599. 485.
- Rátót (*Ratholth*) b. Pest vm. 334. 350. 353. 354. 356. 357. 358. 359. 362. 373. 375. 419. 420. 422. 424. 468. —István kegyúr 1277. 252. —i János fia Gyula 1465. 357. 358. —i László bán fia Olivér 1373. 260. 261. —i László bán fia Olivérnek özvegye és leánya 1373. 258. —i Pásztói Domokos fia János 1387. 267. —i Pásztói István fia László 1387. 267.
- Recski Miklós 1472. 375. 1474. 388. 389. —Tamás 1472. 375. 1474. 388. —Tamás (*de Recsk*) 389.
- Rednek hegye 554.
- Reguli pakai plébános 1702. 661.
- Reini cziszt. apát 296. —Waldsteini Sigfrid 1357. 254. —czisztterczy apát 1411. 295.
- Rekcsi Antal (*de Rekch*) 1478. 400. —i Miklós (*de Rekch*) 1469. 369. 1478. 399. —i Tamás 1478. 399. 400.
- Rédei András 1426. 312. 313. —Boldizsár 1472. 378. —Demeter fia Sándor 1426. 312. —János 1472. 378.
- Répás András 1696. 590.
- Rétkert (*Reethkerth*) b. Csongrád vm. 334.
- Révay László jobbágya: Jakus János 1693. 556.
- Rikalf (*Rykalph*) András 1444. 322. —fia János 1429. 314. —fia Rikalf 1429. 314.
- Rima Pál 1444. 320.
- Rimaszécsi (*de Rymaseech*) László 1503. 462.
- Rimaszombat (*Rimassombath*) 518.
- Rinolth (*Rynolth*) Orbán 1503. 460.
- Robcsi (*de Robch*) Kelemen királyi jegyző 1465. 356.
- Roskováni (*de Rosquan*) János *aulicus* 1501. 458.
- Rossi Benedek apostoli nuntius kancz-lárja 1659. 503.
- Rosnok (*Rosnyok*) b. Heves vm. 334. 341. 342. 380. 352. 353. 359. 360. 362. 373. 375. 393. 398. —*praedium* 1478. 398.
- Roth János 522. 523. 1693. 617. 1698. 619. 1698. 622. 625. 1699. 641. —volt jobbágya Vallus András 1693. 561.
- Rovó (*connumeratō contribucionis*): 1464. 347. Iványi (*de Iwan*) Varsa Ferencz 1501. 458.
- Rozgonyi János 1421. 297. 1424. 298. 1425. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. —neje 1425. 311. —neje Apollina 1425. 307. —Lőrincz fia János 1425. 306. 308. —Sebestyén erdélyi vajda 1461. 337.
- Róbert pilisi apát 1277. 252.
- Rupert fia György 1454. 334. 335. 1463. 341. —neje Katalin 342. 1464. 345. 349. 1465. 350. 352. 353. 357. —mester 358. 359. 362. 1466. 365. 366. 367. 1472. 375. 1473. 380. 1474. 386. 390. 1476. 393. 1490. 443. —felesége Derencsényi Katalin 1464. 349. 1466. 367. —leánya Erzsébet, Jakcs András özvegye 1463. 341. —leánya Margit Nánai Kompolth János özvegye 1463. 341.
- Ruscia vajdája János 1391. 274.
- Ruszká (*Ruska*) püspöki b. 326. 327. —i tizedek 1445. 326. 327.
- Ruthenhaslach (*de*) 1478. 397.

- Rutheniai (*de Ruthenya*) Tamás ország-
bíró 1464. 343.
Rykalf 1425. 306. —András 1444. 321.
- Saág 365. 366. 381. 383. 386. 388.
390. 403. —i konvent 1421. 297. 1445.
324. 1466. 365. 366. 1474. 381. 383.
386. 388. 390. 1479. 403. —i prépost:
György 1474. 381. 383. 386. 388.
1479. 403. Pál 1466. 365. 366.
- Sajó folyó (*Sayo*) 318. 330.
Sajónémeti (*de Sayonempti*) Bálint 1461.
338. —Miklós 1461. 338. —Tamás 1461.
338.
- Sajóyn b. (Csongrád m.) 324.
Salathielis Bertalan kir. kuriai jegyző
1489. 440.
Salgó b. Sáros vm 275. 276.
Saly András 1444. 319.
Samoli Péter (*Petrus de Samol*) 1410.
293.
Sarús Mátyás 1444. 318.
Sas Pál 1700. 644. 645.
Saskői Kollár Péter leánya Borbála 1472.
377. —Péter özvegye Apollina 1472.
376. 377.
- Sayli István, Tari György főemberszolgája
1464. 345. 346.
- Ságy (*Sagy*) Balázs pásztói esküdt polgár,
tanu 1489. 416.
- Sámsonháza (*Samsonhaza*) b. Nógrád
vm. 334. 341. 342. 350. 353. 354.
359. 360. 362. 373. 375. 393. 398. 466
- Sándor Demeter (tanu) Balogh Mihály
jobbágya 1693. 554. —Gergely 1696.
592. —Márton 1503. 462. —Mátyás
zsellér 1696. 592. —Mihály 1696. 592.
Sánta Miklós 1503. 462. —Pál 1696. 591.
- Sárhegyi András patai főesperes egri
kanonok 1693. 552. 567.
- Sárközy János 1572. 474. 475. —anyja
Markházi Orsolya 1572. 474. —Mihály
neje Markházi Orsolya 1572. 474.
- Sátai Barius János 1444. 317.
Schirmer Márian osztrák heiligenkreuzi
apát 576.
Schirmthali Marián osztrák heiligen-
kreuzi apát 576.
- Scholasticus: András, Pásztón 1509. 463.
Sebestyén Miklós, Pásztói István jobbágya
1452. 332. —molnár 1417. 296.
- Segnye b. Sáros m. 425.
- Sembery István nyitrai kanonok és tren-
cséni főesperes 1614. 489. 490. 1615.
491. 1616. 492. 493. 1626. 495.
1637. 499.
- Semsei Miklós 1599. 486.
- Sennyei István (*Sennecy*) 1626. 496.
- Sephei Péter (*de Sephe*) 1465. 360
- Sephel András 1496. 456. —Fius 1503.
460.
- Sepsi András thornai praedicator 1599.
486.
- Serfőző János esküdt 1663. 505. 1693.
572.
- Serkei (*de Serke*) Dezső fia László leánya
Margit 1473. 379. —Loránd fia György
1452. 331. 332. —fia János leánya
Hedvig, Kazai Kakas György felesége
1485. 405. —fia János 1452. 331. —Lo-
rántfi László 1503. 462. —Miklós 1503.
462. —Tóbiás fia László 1501. 457.
—Tóbiás fia Miklós 1501. 457. —Lőrincz
—fia János 1452. 332.
- Setét (*Setheth*) Mátyás Pásztói István
jobbágya 1452. 332.
- Sidi János zsellér 1696. 592.
- Siklós vára (*Soklos, Soklyos*) 266. 267.
325. —i Gyula fia Miklós 1387. 266.
- Silstrang (*Sylstrang*) pozsonyi ispán 1405.
285.
- Simon fia László 1331. 252. 1373. 260.
261. 262. —fia Tamás 1464. 343.
—(*Symon*) egri püspök 1445. 326. —Pász-
tói István jobbágya 1452. 332.
- Sipos János 1700. 646.

- Sirák András 1693. 555.
- Sírok (*Syrak, Syrok*) b. Hevesújvármegye
279. 280. 334. 342. 350. 352. 353.
359. 362. 373. 382. 383. 388. 398.
423. 424. —(*Sirak, Syrak, Syrok*) vára
Hevesújvárm. és Borsod vm. 263. 271.
273. 274. 278. 279. 280. 281. 282.
284. 325. 350. 352. 353. 354. 357.
359. 360. 361. 362. 363. 365. 371.
473. 375. 388. 393. 398. 399. 422.
-i halastó 1489. 424. -vám 312.
1465. 350. 352. 353. 359. 362. 1472.
373. 1478. 398.
- Sírokalja (*Syrokalya, Sirokalya*) b. He-
ves m. 274. 323. 324. 334. 360. 365.
375. 393. -i vám 1466. 365. 1476.
393.
- Siirvan (*Syrwan*) b. 324.
- Skárosi Nagy Zsigmond 1700. 646.
- Somlyói Báthory István erdélyi vajda
1576. 476. —Kristóf erdélyi vajda 1576.
475. 476.
- Somogyi Ferencz egri kanonok s jászói
prépost 1637. 498. —pásztói apát 1637.
499. 500. —a leleszi konvent volt pré-
postja 1654. 502. —jászói prépost 1654.
502. 1701. 653. 1702. 676. 679. —Má-
tyás gyarmathi (Gyarmatiensis) ka-
pitány 1615. 491. 1616. 492.
- Somskőy Ferencz Pásztó város taná-
csosa 1698. 624. 1702. 669.
- Sopron 376. 377. 596.
- Szorcsik Ferencz, Király Mátyás jobbágya
1693. 555.
- Sólyomtelek (*Solyomthelek*) b. 393.
- Sóshartyán (*Soshartyán, Soos Harthian,*
Soos Harthjan, Soosharttian) b. Nógrád m. 479. 488. 496. —határában levő birtokrész 512. 513. 514. 553. 554. 623.
- Sós László neje Katalin 1461. 336. —Péter fia István 1461. 336. —fia Miklós 1461. 336. —fia Simon 1461. 336.
- Sóvári Sós László neje Katalin 1461. 336. —Sós Péter fia István 1461. 336. —Sós Péter fia Miklós 1461. 336. —Sós Péter fia Simon 1461. 336.
- Sövényes (*Seuwenyes*) malom 1491. 444.
- Sőreg (*Seureg*) b. Gömör m. 469.
- Sötér Benedek 1693. 551.
- Spalatói érsek: András 1405. 285.
- Stephanus de Hashagh 1465. 360.
- Stheller Ferencz tanu 1489. 416.
- Suba András 1444. 319.
- Sulyok Jakab Fáy Ferencz jobbágya 1693. 555.
- Surány (*Surán*) vára 493. 494.
- Sütő (*Sytherw*) Antal Pásztói István jobbágya 1452. 332. —István, Pásztói István jobbágya 1452. 332. —Márton 1503. 462. —Mátyás 1444. 318. 319.
- Svella (*Suehla*) György pozsonyi kanonok, bényi prépost 1659. 503. pásztói apát 1664. 507. 508.
- Szabary (*Zabary*) Péter 1479. 403.
- Szabolcs megye (*Zabolch*) 476.
- Szabolcsi Paulinovich György egri kanonok és főesperes 1598. 483.
- Szabó (*Sartor*) Antal 1444. 318. 319. —Egyed (*Zabo*) pásztói szolgabíró 1489. 416. —György 1444. 318. 319. 1690. 532. 1696. 590. 593. —János tanácsos 1630. 498. 1663. 504. —jobbágys 1702. 661. —Mihály tanácsos 1630. 498.
- Szajla (*Zayla*) b. Heves vm. 271. 274. 312. 334. 342. 350. 352. 353. 359. 360. 362. 373. 398. —malom 1475. 393.
- Szajna (*Zayna*) b. Hevesújv. m. 279.
- Szajoli (*de Zayol*) István 1490. 443.
- Szakács (*Zakach*) Ambró 1503. 462. —Győr (*igy*) 1696. 589. —György 1697. 600. —János 1698. 622. 625.
- Szalay András zsellér 1696. 592. —Pál 1699. 637. 638. 639. —jobbágys Nagy Antal 1693. 558. —jobbágys Nagy

- Gergely 1693. 559. -jobbágya Thot Tamás 1693. 558.
- Szalkai Gergely 1696. 591.
- Szalóki (*de Zalok*) Antal 1489. 434. -Gergely 1461. 338. -Turóczy Péter 1474. 384. -Vécsi (*Wechy*) Benedek 1489. 434. -Zsigmond királyi ember 1493. 449.
- Szappan Gergely Vataj János embere 1693. 556.
- Szarka Pál Melczér János jobbágya 1693. 556.
- Szarvaskő vára 1598. 481. 482.
- Szántó b. 553.
- Szántói Fülöp (*de Zantho*) 1472. 377.
- Szárhegyi András egri plébános és patai esperes 1693. 570. 1693. 571. -hevesmegyei főesperes 1696. 594. 1. Sárhegyi a.
- Szászország (*Saxonia*) 1478. 397.
- Sebenicói (*Sibinicensis*) püspökség 1405. 285.
- Szegedi Péter városi jegyző 1630. 498.
- Szegy (*Zegy*) Mihály 1452. 332.
- Szekeres Gergely 1696. 591.
- Szelcheni (*de Zelchen*) Pál 1472. 378.
- Szelecski Márton 1699. 641.
- Szelepchényi György kalocsai érsek és kancellár 1664. 508. 1693. 572.
- Szendercse*, Filémes pusztá neve 563.
- Szendrey Benedek királyi tanácsos és a királyi kincstári levéltár igazgatója 1637. 500. 1664. 508. 1776. 529. 1698. 633.
- Szendrő 544.
- Szent-Anna oltárának papja Miklós 1773. 250.
- Szent Bernát 608.
- Szent Demeter (*Zenthdemeter*) b. Bihar m. 305. 306 307. 309. 310. 311.
- Szenth-Erzsébethi (*de Zenthersebeth*) Basó György 1489. 436. -Lőrincz 1441. 315. -Bernát 1489. 436. -János 1489. 436.
- Szent-gotthárdi ciszterci apát: Márton 1478. 397. 1693. 571.
- Szent-Györgyi és Bazini Péter comes erdélyi vajda és a székelyek ispánja 1503. 459. -országbiró 1505. 470.
- Szent-György vértanu oltára 1450. 329.
- Szentháromságról nevezett kolostor 254. -oltár igazgatója 1474. 385.
- Szenthelye (*Zenthelye*) 277.
- Szent-István kir. oltár igazgatója (*Eger*) 1478. 399.
- Szent-Jakab (*Zentiacab*) birtok (Zent Jakab így is előfordul) Heves m. 262. 376. 377. 378. 464. 553. 559. 561. 562. 563. -puszta (*Heves m.*) 620. -i plébános: István 1472. 378.
- Szent János apostol és evangélista 1485. 404. 405.
- Szent-Katalin oltár igazgatója 1496. 453.
- Szent-Kereszt oltár igazgatója (*Budán*) 1472. 377.
- Szentkereszti ciszterci apátság 1697. 596.
- Szenkereszty (*Zentkeresty*) uram 1614. 490.
- Szent korona 1464. 347. 1489. 424.
- Szent-Kozma-Damján (*Zenthcosmadamyan*) b. Bihar m. 305. 306. 307. 309. 310. 311.
- Szent-Lőrincz temploma 1693. 572. 1696. 585.
- Szent-Lőrincz-Káta falu (*Pest m.*) 619
- Szent Lukács 645.
- Szent-Marjai (*de Zenmarya*) Barnabás 1478. 400. -György 1478. 399. 400. -Kis György 1489. 434. -Miklós 1478. 399.
- Szent-Mária Magdolna oltárának rectora 1445. 326.
- Szent-Márton jószág 1693. 566.
- Szent-Mártoni apát 1693. 571.
- Szent-Márton-Káta falu (*Pest m.*) 619.
- Szent-Mihály 543. -Mihály birtok 1693. 552. -Miklós (*Zent Myklos*) b. 357.

- Szent-Norbert 608.
 Szent-Péter 298.
 Szent-Tamás-Káta falu (*Pest m.*) 619.
 Szepes (*Zeepes*) Bálint 1616. 493.
 Szepesi főispán: Keresztszegi Csáky István gr. országbíró 1697. 598.
 Szepesi (*Scepusiensis*) kamara 1598 482. 483.
 Szepesi gróf: Keresztszeghi Csáky István 1693. 543.
 Szepesség (*terra Scepusiensis*) 598.
 Szerdahelyi György a kir. kamara registratora és a kanczellária jegyzője 1614. 490.
 Szerecseni (*de Zerechen*) Ádám 1465. 353.
 Szerencsi jószágigazgató: Mándi László 1690. 530.
 Szerémi püspökség üresedésben 1405. 285.
 Széchenyi György esztergomi érsek 1691. 535.
 Széchén (*Zechen, Sechen*) 392. 400.
 Széchény 520. -i kapitány: Gyimesi Forgách Miklós 1615. 491. 1616. 492. harminczad-hivatal 1688. 518 -i harminczados: Kecskeméty Pál 1699. 634 1699. 637. 666. 1702. 667. 668.
 Szécs 545.
 Szécseni (*de Zechen*) János nádori jegyző 1474. 383. 386. 387. 388. 389. 390. 391.
 Szécsi (*de Zeech*) Miklós nádor oklevele Pata (*Patha*) birtokra vonatkozólag 1445. 325. -László 1501. 458.
 Székely András 1576. 475. 476.
 Székelyek ispánja: Báthory István 1492. 445.
 Szent-Györgyi és Bazini Péter gróf 1503. 459.
 Székes-Fehérvár 343.
 Székesfehérvári Péter királyi ember (Petrus de Alba homo regius de curia regia) 1444. 317.
 Széki (*de Zeek*) Márton királyi ember 1478 400 1489. 409. 412.
 Szénássy István leánya Judith 1592. 478. -Judith: Barcsay (*Barczai*) János felesége 1599. 485.
 Szigetfői főesperes: György 1405. 282.
 Szigligeti (*de Zeglijgeth*) Ambró egri kanonok 1489. 423. -káptalani küldött 1490. 441. 442.
 Szikora Miklós (*Zykora*) Pásztói István jobbágya 1452. 332.
 Szikszai János 1599. 486.
 Szirmay István kir. kuriai főjegyző 1693. 552.
 Szlavonország (*Sclavonia*) 1405. 285. -bánja 1405. 285.
 Szoláthy (*Zolathy*) Bálint 1489. 434. -János a Verebélyiek főemberszolgája 1479. 435. -Nagy Benedek 1489. 434.
 Szolgabíró: Dévay Pál 1692. 539. Ivágyi (*de Iwagy*) Terpesi (*de Terpes*) János 1503. 460. Iváni László 1496. 454. 455. Muslai Miklós 1489. 415. Pozsegai Gáspár 1503. 459. Szabó Egyed (*Zabo*) Pásztón 1489. 416.
 Szolnok megye hatósága 1665. 509.
 Szőke János 1693. 559. 572. -Mihály 1701. 654
 Szöllős (*Zewlews*) b. Nógrád m. 553. 555. 556 557. 565. 575.
 Szöllősi hid 1692. 538. 1693. 562.
 Szöllősi (*Zeulus*) Illés fia Dénes 1405. 281. -plébános: Töröcsik György 1699. 637. -Tamás özvegye (*de Zewles*) Erzsébet 1474. 385.
 Szörényi (*Zeurrinniensis*) bánság üresedésben 1405. 285.
 Sztinye (*Zcimnye*) birtok 272.
 Suzhai Gáspár esküdt 1599. 486. -István egri választott püspök 1599. 486. 1697. 597.
 Szunyog Gáspár Nyári Miklós utóda 1690. 530. 1694. 583.

Szurdok-Püspöky b. 553. 559. 561.
Szűcs György tanu 1663. 504.

Tabi (*de Thab*) Mihály 1496 453.

Tajti Márton zsellér 1696. 592.

Tamás ispán 1352. 253. -egri püspök
1424. 300. 1701. 652. -zenggi püs-
pök 1405. 285. -i (*Thamasy*) Henrik
erdélyi vajda fia János 1405. 277.
-László tanu Pásztó város esküdtje
1489. 416.

Tamásfalvay István 1665. 510. 511.

Tapasz (*Thapar*) b. 373.

Tar (*Thar Tarr*) 324. 336. 341. 342.
346. 347. 349. 350. 351. 353. 359.
360. 362. 363. 366. 367. 368. 369.
370. 373. 375. 383. 384. 385. 386. 387.
388. 390. 391. 393. 417. 549. 553.
558. 559. 560. 565. 589. 592. 593.
620. -vár 334. -város 398. -György
1501. 457. -neje Fruzsina 1501. 457.

Tarchafői Köserw Tamás káchi apát
1598. 482.

Tarczai főesperes: Dettre János egri
éneklő-kanonok és vicarius 1599. 486.

Tari adó 1445. 324.

Tari András 1696. 590. -Erzsébet Jakcs
András özvegye 1463. 341. -György
1456. 335. 1459. 336. 1463. 341.
342. 343. 1464. 345. 346. 347. 348.
1465. 349. 350. 351. 353. 354. 359.
361. 362. 363. 364. 1469. 368. 1472.
371. 372. 373. 374. 376. 1474. 381.
386. 387. 389. 391. 1478. 399. 1489.
419. 420. 421. 1523. 465. 466.
-György felesége Derencsényi Katalin
1463. 341. 1464. 349. 1465. 351. 363.
1472. 375. 1473. 379. 1474. 383.
384. 386. 388. 1475. 392. -István
fia László 1382. 265. 1383. 265.
1388. 270. 1390. 272. 273. 1391. 274.
1405. 280. 281. 288. 1429. 314. 1465.
355. 358 -István fia László fia János

1405. 279. -István fia László fia Lő-
rincz kir. pinczester 1405. 279. 287.
-László mester 1388. 271. 1405. 278.
-László fia János 1405. 271. 281. -László
fia János özvegye Zsófi, Domoszlói
Miklós fia Demeter leánya 1445. 323.
-Lőrincz kir. pinczester 1388. 271.
1402. 276. 1405. 278. 281. 285. 286.
1407. 291. 292. 1424. 300. 301. 302.
1426. 312. 313. 1445. 323. 324. 325.
1693. 560. 1698. 620. 621. -Lőrincz
felesége 1402. 276. 1445. 323. 325.
-malom 1475. 393. -Margit Nánai
Kompoltb János özv. 1463. 341. 1474.
381. 383. -plébános: Rákóczy Gábor
1692. 536. 1699. 637. 661. -Porcs Ist-
ván fiai 1454. 334. -Rupert 1424.
300. 301. 302. 1426. 312. 314. 1444.
321. -Rupert fia György 1454. 333.
1463. 341. 1490. 443. 1464. 345.
1464. 349. 1465. 350. 352. 353.
354. 357. 358. 359. 362. 1466. 365.
1472. 375. 1473. 380. 1474. 386.
390. 1476. 393. -Rupert fia György
felesége Derencsényi Katalin 1463. 349.
1464. 349. -leánya Erzsébet Jakcs
András özvegye 1463. 341. -leánya
Margit Nánai Kompolti János özvegye
1463. 341. -vám 1463. 341. 1464. 349.
1465. 350. 353. 359. 362. 1472. 373.
1474. 384. 385. 387. 391. 1475. 393.
1478. 398.

Tarkői Henrik fia László fiai: János
1421. 297. 1425. 305. és Henrik 1421.
297. 1425. 305. -Henrik fia László
neje Zsófi 1425. 305. -Henrik unokái
János és Rykalf 1424. 299. -János
1424. 300. -László fia János 1425.
305. -Rykalf 1425. 304. 305. -Rikalf
1429. 314. -Rikalf és László nővére
Margit, Báthori István neje 1429. 314.
-Rikalf fia János 1429. 314.

Tarnapataka (*Tharnapathaka*) folyó 359.

362. 373. -vizen levő malom 1465.
350. 353. 362. 373.
Tarszurdok (*Tharszurdok*) 368. 369.
Tárnok (*Tharnuk*) b. 277. -i Szabó
György 1690. 532.
Tárnokmester (kir.): Neunai Tröteli Mik-
lós 1405. 285.
Telekessy István egri püspök 1712. 663.
665. 666. 667. 668. 669.
Teneui prépost Miklós 1331. 262.
Tensul fia Péter 1373. 262.
Tenturits István 1691. 534. 1692. 539.
Tepke (*Thepke*) b. Nógrád m. 334. 444.
453. 455. 488. 496. 553. 556. 557.
560 562. 564. 566. 619. 620. 621.
637. 638.
Terebes (*Therebes*) b. Heves vm. 334.
-i László egri kanonok 1410. 294.
Terennei Márton pásztoi plébános 1697.
595. 596. 597. 600. 601. 1699. 637.
1702. 666. 667. 668. -Ponyk fia Jakab
mester 1352. 253.
Terestney Gergely fia László 1352. 253.
Terpesi (*de Theorpes*) János 1489. 410.
411. 413. 415. 417. 426. 427. 428.
429. 430. 431. 432. 433. 434. 435.
-Mihály 1489. 410 411. 413 414. 427.
428. 429. 430. 431. 432. 433. 434.
435.
Thapaz praedium Nógrád megye 398.
Thinor Bálint Kazai Detre jobbágya
1461. 337.
Thobankaházi (*de Thobankahaza*) Ta-
más 1461. 338.
Tholdi Balázs 1417. 296. -László (*de*
Thold) 1469. 369.
Tholinta Máté Kazai Detre jobbágya
1461. 337. l Tholyntha Máté.
Tholyntha Balázs jobbágys 1503. 460.
-Benedek 1499. 416. -Máté 1464. 344.
1488. 405. 406. 407. 408. 1489. 409.
410. 412. 413. 414. 415. 416. 417.
418. 426. 429 430. 431. 432. 433
434. 437. 438. 440. 1490. 441. 442.
1493. 450. -Máté felesége Margit 1488.
406. 408. 1489. 409. 410. 412. 413.
418. 426. 430. 436. 438. 439. 440.
442.
Thordai János procurator 1523. 465.
Thot Albert Vataj János jobbágys 1693.
556. -Almás b. Kis-Nógrád megye
553. 561. -Ambrus (tanu) 1489.
437. -Balázs, Pásztói Domokos job-
bágys 1503. 460. -Dénes Pásztói
Mihály jobbágys 1503. 460. -György
Vataj János jobbágys 1693 556.
-Márton 1693. 561. -Mátyás tanu
1663. 505. -Mátyás bárkányi lakos
1693. 556. -Mihály tanu 1663. 505.
1693. 563. -Mihály özvegye Beke
Dorottya 1693. 557. -Pál 1693. 554.
557. -Tamás Szalay Pál jobbágys
1693. 558.
Tiba István 1693. 551.
Tihany (*Tihony*) 664. -i apát 1693.
571.
Tiket Boldizsár 1630. 498.
Timár (*Thymar*) Bálint tanu 1489. 416.
Tiribes (*Theribes*) b. Heves m. 341.
342. 345. 350. 352. 359. 360. 362.
373. 375. 393. 443. 448. 449. 450.
465. 466. 474. 488. 497. 513. 514.
-i malom a Zagyva folyón 352. 359.
362. 373. 393. -i Mihály 1489. 417.
Tisza folyó 560.
Toplicza cziszterczy kolostor 255. -i
cziszterczy apát 1357. 256. 485 547.
549. -i György jobbágys: Tösmaghy
János 1693. 556.
Tóbiás fia Miklós 1501. 457.
Tódy György 1693. 563. Tóth (*Thot*)
Albert 1693. 555. -(*Totth*) András
1696. 593. -Balázs 1444. 317. 318.
-Gergely István pásztoi polgár 1668.
516. -György 1630. 498. 1696. 589.
1698. 621. -Jakab 1444. 317. 318.

- János 1444. 320. 1696. 593. 1699. 637. 638. -László 1696. 591. -Miklós 1444. 321. 1696. 592. -Pál bíró 1696. 593. -Pál (ifjabb) 1696. 593. 1701. 654.
- Tótvadna (*Thotvadna*) b. 330. Tóth-Veréb (*Tothwerek*) 368. 488. 496. 512. 513. 514.
- Töröcsik György szőlősi plébános 1699. 637.
- Török 674. -Ferencz esküdt 1692. 537. 1696. 590. 1698. 619. 622. 633.
- Törökök (*Thurci*) 1464. 347.
- Törő Pál 1693. 545.
- Tófer András 1701. 654.
- Tóser Pál Michalek János jobbágya 1693. 557.
- Tósmaghy János Tornay György jobbágya 1693. 556.
- Traui (*Traguriensis*) püspökség 1405. 285.
- Trencsényi főesperes: Sembery István 1614. 489.
- Tridentinum (*Trient*) 578. -i zsinat 572. 577.
- Tripartitum 640. 643.
- Trojer András plassi apát és vicarius 1698. 610.
- Tröteli (*de Trewtel*) Miklós tárnokmester 1405. 285.
- Turaszerke b. 252.
- Turóczi János (*de Thwroc*) mester 1465. 360. -i konvent 1690. 530.
- Túregyház (*Thwreghas*) b. Temes vm. 334.
- Ubad halastó 251. -puszta Borsod m. 544.
- Uderlicus pásztói apát 1472. 378.
- Ujfalu (*Wyfalu*) birtok Bihar m. 305. 306. 307. 309. 310. 311. 324.
- Ujfalusy Tóbiás ecseki plébános 1699. 637.
- Ujhelyi prépost 1693. 571.
- Ujlak b. 252.
- Ujvár főkapitánya: Galanthai Eszterházy Miklós gróf 1626. 495.
- Ujváros utca (*Eger*) 328.
- I. Ulászló király 315. 358 634. II. -király 1492. 445. 447. -Budán 1493. február 1. 448. 1493 449. 1494. február 24. 451. 1496. 452. 454. 1501. 458. 1503. 459. 461. 648. 649. 650. 652. 656 670.
- Uppon b. 547. 608.
- Vadna (*Wadna*) birtok Borsod m. 293. 294. 329. 330. 331. 332. 334. 462. 472. 473. 479. 480.
- Vadnay Mátyás jobbággy 1489. 410. 427. 429. 431.
- Vajai Vay Ábrahám felesége Ibrányi Anna 1690. 532.
- Vajda András, Ivándi Péter főemberszolgája 1472. 378. -Kristóf felesége Pásztói Margit 1592. 478. 1599. 485.
- Valkó megye alispánja 1405. 277.
- Vanyeczi Illés országbirói titkár 1697. 599.
- Varbai Benedek 1701. 654.
- Vargha Gergely Koháry István gróf jobbággya 1693. 565. 1696. 590. -Gergely anyja 1693. 560. -István 1503. 462. 1630. 498. -István pászthi ispán 1693. 559. -István Koháry István gróf jobbággya 1693. 566. -János 1696. 590. -Lőrincz 1663. 505. 1696. 589. -Mihály tanácsos 1630. 499.
- Varjas (*Waryos*) Boldizsár 1503. 460.
- Varsa Ferencz rovó 1501. 458.
- Vas Mihály pásztói esküdt 1692. 540. 1696. 591. -Pál 1469. 368. 1696. 591. -Pál fia Jakab 1469. 368. -Pál fia László 1469. 368. -Pál fia Miklós 1469. 368.
- Vatay János 1693. 555. 556. -jobbággyai: Gyenes János 1693. 556. -Szappan Gergely 1693. 556. -Tóth Albért 1693. 556.

- Vattay János 1700. 644. 645. 646. 1701. 653. 654.
- Vay 1693. 355. -Ábrahám 522. 523. 1693. 546. 556. 567. 1698. 617. 619. 620. 621. 622. 624. 1700. 643. -Ábrahám felesége Ibrányi Anna 1690. 530. 532. -Ábrahám jobbágysai: Bódy Pál 1693. 565. -Kis Márton 1693. 567. -Ábrahám özvegye: Ibrány Anna 1702. 658. -Ábrahám pásztói földesúr 1700. 642. -Ádám 1698. 620. 622. 633. -László 1699. 641.
- Vác (Waaeh) 273. 452. 561. 563. 565. -i egyházmegyei pap 1405. 282. -i éneklő-kanonok: Ditmár 1331. 262. Demeter 1405. 282. -kanonok: Zemlényi János 1465. 356. -i káptalan (c. *Wachiensis*) 1331. 252. 253. 1373. 260. 1374. 264. 1390. 273. 1405. 279. 281. 283. 1445. 324. 325. 1465. 354. 356. 1469. 368. 1496. 452. -lector: Frigyes 1331. 262. Péter 1405. 282. 1465. 356. -örkanonok: András 1405. 282. -praebendarius: Bálint 1374. 264. -prépost: Péter 1405. 282. -püspöki vicarius: Bendő István 1690. 528. -püspökség üresedésben 1405. 285. -vicarius 1693. 565.
- Vállus András Rhot János néhai jobbágysa 1693. 561. 566. 1699. 637. -Balázs 1630. 497. -Balázs fia Demeter 1630. 497. -Balázs fia János 1630. 497. -György 1630. 498. -György András atyja 1693. 561.
- Válás András senator 1692. 537. 1696. 589. -Bálint 1663. 505. -(*Walvos*) Benedek molnár 1503. 460. -István 1503. 460. -Jakab 1668. 516.
- Vámos Balázs 1410. 293. -Benedek 1410. 293. 1693. 563. 567. -György 1693. 544. 545. 549. -György Melczér János jobbágysa 1693. 547. -István 1692. 539. 540. 1693. 545. 546. 547. 548. -István fia Mátyás 1692. 539.
- Vámos-Dorog b. Heves m. 470.
- Vámosék eredeti neve Tar 1693. 549.
- Vámosi vajda: Imre 1405. 277.
- Vámos László Pásztói László jobbágysa 1461. 338. -Mátyás 1692. 540. -Mátyás Vay Ábrahám jobbágysa 1693. 546.
- Vámos nevű emberek 1693. 545.
- Várkapitány: Kendi Gergely 1474. 388.
- Várad 303. 476. -i István 1693. 549. -i János budai kanonok 1503. 461. -i káptalan 1424. 299. 1425. 303. -i karpap: Benedek 1425. 303. -i pap: Zalárdi Bereczk 1448. 329. -i püspök: Berkovics Ágoston 1699. 637. -Lukács 1405. 285.
- Várkonyi János (*de Warkon*) 1461. 338. -Kelemen jobbágysa 1489. 410. 427. 429. 431. -plébános és borsodmegyei főesperes: Jalkóczi János 1663. 504.
- Várnagy: Laposrévi (*de Laposrew*) György Hasznos várában 1489. 426. 430.
- Városi jegyző: Szegedi Péter 1630. 498.
- Váry (*Wary*) Ambrus egri kanonok 1489. 430. -Máté egri kanonok 1489. 430
- Vecheth b. Heves vm. 309.
- Velegdi (*de Welegd*) Kövér János 1503. 462
- Velezd birtok (*Welezd*) vagy más néven *Atavelezd* *Atharwelezd* 329. 330.
- Velezdi Imre 1426. 313. -Jakab 1426. 313. -Kövér Jakab fia Miklós 1450. 329. -László 1426. 313.
- Verbőczy István (*de Werbeocz*) kir. helytartó 1524. márcz. 15. 467. 468. 469.
- Verebély (*Verebel*) b. Nógrád m. 488. 496. 513. 514. 553. 555. 558. 559. 563.
- Verebély határában levő birtokrész 512
- Verebélyi Anna, Chichery Ambró anyja

1666. 513. -Chichery András felesége 1669. 513. -Chycheri Péter és Mihály anyja 1628. 496. -János leánya 1666. 514. 515. -Boldizsár (*de Werebel*) 1461. 338. 1469. 368. 369. 370. -Boldizsár fia György 1469. 368. 369. -Boldizsár fia Simon 1469. 368. 369. -bucsu 1693. 559. -ek 1489. 433. 435. -Ferencz 1523. 465. -György 1488. 406. 407. 408. 1489. 410. 412. 413. 415. 418. 419. 426. 427. 429. 431. 432. 433. 434. 1490. 443. 1491. 444. 445. 1492. 446. 447. 1493. 448. 449. 450. 1496. 451. 452. 454. 456. 1501. 458. -(*Werebyli*) János 1544. 471. 472. 1572. 474. 1666. 512. 514. 515. -János (*Verebely*) fia János 1666. 513. -János leánya Anna 1603. 488. 1666. 513. 515. -Jánosné szül. Gombay Erzsébet 1666. 514. 515. -i klastrom 557. -(*de Verebelyi*) Mihály fia János 1603. 488. 1666. 513. -Pál (*de Werebel*) 1488. 406. 407. 1489. 410. 413. 418. -Pál 419. 426. 427. 429. 431. 432. 433. 434. 1490. 443. 1491. 444. 445. 1492. 446. 447. 1493. 448. 449. 450. -Simon (*de Werebel*) 1488. 406. 407. 408. 1489. 410. 413. 418. 419. 426. 427. 429. 431. 432. 433. 434. 1490. 443. 1491. 444. 445. 1492. 446. 447. 1493. 448. 449. 450. -templom 1693. 559. -testvérek 1489. 436. 437. -testvérek: György, Simon, Pál 1489. 414.
- Verebi György (*de Vereb*) fia Péter 1405. 281.
- Veresegyház (*Wereseghasz*) b 324.
- Verpelét (*Werpleth* v. *Welpreth*) birtok Heves m. 271. 274. 275. 279. 280. 302. 314. 334. 341. 342. 350. 352. 353. 359. 360. 362. 373. 375. 388. 393. 398. 423. 430. 454. 455. 459. 460. -i vám 1465. 353.
- Versedi Kövér György 1452. 332.
- Veszprémi püspökség üresedésben 1405. 285.
- Vezekeni Thombolth Bálint 1489. 433.
- Vécsey 1693. 549. 555. 556. -család 619. -Sándor 522. 523. 1693. 562. 1694. 583. 1698. 618. 620. 622. 1699. 641. -Sándor özvegye Csapi Mária 1665. 511.
- Vécsi (*de Wech, Wechy*) Gáspár Heves m. esküdtje 1489. 423. -Benedek 1489. 434.
- Vécsy Sándor 1688. 519.
- Vicarius és cantor: Pettes András 1697. 604.
- Vicearchidiaconus: Almássy András 1702. 666.
- Vicegeneralis: Gerssi (*de Gerssi*) Petheő Zsigmond 1665. 509.
- Vid nemes 1698. 618.
- Videm István 1421. 297.
- Világos (*pásztí határban*) 661.
- Vildernach (*de*) 1478. 397.
- Vilmos pécsi püspök 1445. 325.
- Vincze Péter tanácsos 1630. 498.
- Vinter (*Vynter*) Péter 1417. 296. 1444. 321. 322.
- Visegrád (*Wysegrad*) 265. 304. 324. 355. 371. 372. 374.
- Vizi Ambrus (*de Wis*) mester 1465. 360.
- Vizslási Barócz Zsigmond (*de Wyslas*) 1479. 403.
- Vörös István 1696. 590. -Jánosné 1663. 559. -Mihály karbeli pap 1390. 273. -(*Rufus*) Mihály váci egyhm. papja 1405. 282.
- Waldsteini Sigfrid, reini cziszt. apát és visitator 1357. 254.
- Wak Miklós 1444. 320.
- Wargon b. Sáros m. 425.
- Wellehrád 606. 609. 647. -i apát: Ber-

- nát 1698. 609. -Kasperek Bernát 1698. 610. Nezorin Florián 1702. 675. 678. 679. -i kolostor 628. 629. 632. 636. 676. 678. -i kolostor priorja: Nezorin Florián 1699. 637. -i konvent 647. 648. -i rendtag: Maietynszky Wenczel 1701. 648.
- Wesselényi Ferencz gróf 1665. 509. -nádor 1665. 509.
- Wyrow fia János 1405. 288.
- Zagyva folyó 260. 262. 359. 362. 373. 538. 539. 561. 563. 567 617. -vizén levő malom 1465. 350.
- Zaidany István Csorgaly Ferencz jobbágya 1692. 536.
- Zaka Orbán 1696. 590.
- Zalad Gergely 1461. 338.
- Zalárdi Bereczk váradi egyházmegyei pap 1448. 329.
- Zalay György 1469. 369.
- Zágrábi kolostor (*Agrem*) 1357. 257. -püspök: Eberhard 1405. 285.
- Zápolyai János erdélyi fejedelem, magyar király 1698. 607.
- Zárai (*Fadrensis*) érsekség 1405. 285.
- Zeke Gáspár tanácsos 1692. 537. -bíró 1696. 589. 620. -Pásztó város tanácsosa 1702. 669.
- Ze* b. Nógrád m. 403.
- Zellői (*de Zeleru*) János királyi jegyző 1425. 308.
- Zemlényi (*de Zemlen*) János váczai kánok 1465. 359.
- Zenggi püspök: Tamás 1405. 285.
- Zewld 1469. 370.
- Zoha birtok 315.
- Zolnay András 1690. 519. 520. 521. 522. 523. 525. 526. 528. 529. 530. 531. 532. 1691. 533. 534. 535. 1692 536. 537. 538. 539. 540. 1693. 544. 550. 568. 569. 570. 573. 1694. 574. 576. 577. 579. 583. 1696. 585. 586. 588. 589. 1697. 595. 596. 597. 598. 602. 604. 606. 1698. 608. 609. 610. 1698. 611. 612. 613. 617. 618. 622. 625. 627. 628. 629. 630. 631. 633. 1699. 635. 637. 638. 639. 640. 641. 1700. 642. 643. 644. 645. 1701. 648. 653. 654. 1702. 662. 663. 665. 666. 668. 671. 672. 673. 674. 675. 677. -végrendelete 1702. 660. -István 1697. 595.
- Zolyó 361. 365.
- Zóلمي János 1696. 590.
- Zuha László 1444. 319. -Tamás 1444. 319.
- Zwbor Pál tanu 1489. 416.
- Zwha b. Heves megye 470.
- Zsigmond fia György 1463. 342. 1485. 405. -László 1463. 342.
- Zsigmond király 1387. 266. 1388. 270. 1389. 271. 1390. 273. 1390. ápril 26. 273. 1391. 274. 1405. november 24. 278. 1405. 280. 281. 286. 1407. ápr. 26. 291. 1424. december 16. 300. 302. 1425. 303. 304. 1426. 312. 1445. 324. 325. 325. 1475. 395. 451. 634. 648. 649. 650. 651. 656. 669. -neje Mária 1387. 268.
- Zsófi 1425. 306. -László fia János anyja 1425. 310.

A műben levő önálló képek:

Szent Róbert apát	10—11 l. között
Szent Bernárd clairvauxi apát	18—19 l. »
A pásztói apátság alapításának évéről szóló oklevél	50—51 l. »
III. Béla király függő pecsétje	52—53 l. »
A pásztói apátság romjai 1699-ben	60—61 l. »
Zolnay András pásztói apát	104—105 l. »
Pásztó város és vidékének távlati képe 1699-ből	164—165 l. »
A Pásztóiak, Kazai Kakasok és Tariak családfája	246—247 l. »
Nezorin Flórián kinevezése pásztói apáttá 1702-ben. (Fac-simile). A mű végén.	

A szövegbe nyomott képek:

A pásztói apátsági templom alaprajza 1699-iki rajz után	58. l.
Ulrik apát pecsétje a XIV. századból	65. l.
Zolnay András magyar levele 1690. május 17-éről	102. l.
Zolnay András magyar levele 1699. január 20-áról	117—118. l.
Zolnay András névalírása halálos óráján	120. l.
Zolnay András latin levele 1700. január 15-éről	139. l.
Nezorin Flórián gyűrűpecsétje	153. l.
A wellehrádi konvent pecsétje	153. l.
Pásztó város pecsétje 1684-ből	155. l.
Kazai Kakas László pecsétje a XIV. század végéről	187. l.
Pásztói János országbíró pecsétje 1396-ból	191. l.
Magyar nyelvű írás a XVI. század közepéről	236. l.
Magyar fogalmazás a XVI. század közepéről	242. l.

TARTALOM.

Előszó	I—IX. 1.

I. RÉSZ. BEVEZETÉS.

I. Fejezet: <i>A ciszterczi rend létrejövése és kifejlődése</i> . .	3. 1.

A szerzetesrendek jelentősége. Korviszonyok. A benczés kolostorok állapota. A «colan»-i remeték. Róbert fejők lesz. Átköltözés Molesmebe. Megoszlás a molesmeiek között. Róbert távozása Molesmeből és visszatérése. Újabb ellentét Molesmeben. Engedély a kitelepülésre. Megérkezés Cisterciumba Novum-Monasterium alapítása. Róbert apáttá választása s visszatérése Molesmebe. Alberik Cistercium apátja lesz. II. Pascal pápa megerősíti a rendet. Cisterciumban senki sem jelentkezik fölvetelre. Alberik halála. István apát lesz. Visszavonultabb élet kezdete. Nélkülözés s gyakori halál Cisterciumban. Bernárd és társainak belépése a rendbe. Bernárd születése, származása, iskoláztatása s anyjának halála. Bernárd pályát választ s eszméinek másokat is megnyer. Bernárd és testvérjeinek bucsúzása atyjoktól. Firmitas alapítása. Bernárd testi és lelki tulajdonai. Bernárd betegeskedik. Pontiniacum, Clara-Vallis és Morimundus alapítása. Bernárd apát lesz. A benczések, clugnyiek és cisztercziek alkotmánya. A leszármazás rendszere a ciszterczieknél. István törvényhozói működése. Bernárd ismét beteg. Bernárd apáti elve. Bernárd világtörténelmi jelentősége. István halála. Bernárd a ciszterczi rend terjesztője. Bernárd halála. A cisztercziek gyors elterjedésének okai

1—25. 1.

II. Fejezet: <i>A ciszterczi rend apátságai és multja Magyarországon</i>	26. 1.

Magyarország Mária országa; a ciszterczi rend Mária rendje. Hazánk politikai okból Németország helyett Franciaországhoz közeledik. Czikádor (Báttaszék) a cisztercziek első magyar apátsága. III. Béla miért pártfogolja annyira a ciszterczieket? A magyarországi ciszterczi apátságok, perjelségek és apácza-kolostorok alapításának ideje és színhelye. A cisztercziek

érdemei nemzetünk művelése terén. Más rendek kolostorait újjászervezik; a hitéletet emelik; a hitet terjesztik; hitszónoklatokat tartanak; a rendtagok szellemi kiképzéséről gondoskodnak; a nemzetgazdaság és ipar terén mesterek; a szegényeket gyámolítják és kolostoraikban kórházat tartanak; a honvédelemben osztozkodnak; hiteles helyekként működnek s a csúcsív ismeretét behozzák hazánkba. Hazai apátságaink elpusztulása és új életre keltése. Zircz, Pilis és Pásztó egyesítése. A ciszterciek tanítórendi hivatása. A négy rendi gimnázium. A rendtagok működése a közép és főiskolai oktatás, a lelkész-kedés s a rendi szolgálat terén. A rendi növendékek nevelése és képzése. A rendtagok szellemi minősítése. Királyi kitüntetések. A rend jövőjének biztosítékai 26—45. l.

II. RÉSZ: A PÁSZTÓI APÁTSÁG TÖRTÉNETE 1190—1702.

- I. Fejezet: *A pásztói apátság élete* 49—153. l.
- I. Pásztó földrajzi helyzete. A pásztói apátság alapításának ideje, alapítója, színhelye és elnevezése. Temploma a Bold. Szűz tiszteletére. Az apátság templomának és kolostorának leírása 1699-iki szemtanú után 49—59. l.
- II. Egyed pásztói apát lovászai Váradon tüzesvaspróba alá esnek. Visszaélések a pásztói apátságban; az apát letétele. A pásztói konvent mint hiteles hely. Rátót (Porch) István az apátság kegyura és népeinek bírása. Imbert apát és konventje eladja a Turaszerke, Ujlak és Halász határában eső földeket. A pápai adóztatás hazánkban a XIII. és XIV. században. Blondelus pásztói apát pápai tizedadója. A két Lukács apát 59—65. l.
- III. A pápai reservatiók kora. Hazánk állapota a XV. század első felében. Hunyadi Mátyás király és az egyház. Az atyaapáti intézmény káros hatása. Ádám pásztói rendtag buzgó élete. Waldsteini Szigfrid reini apát mint visitator meglátogatja a magyarországi ciszterciei kolostorokat és ezek állapotát előterjesztésében megismerteti Nagy Lajos királyunkkal. A magyarországi ciszterciei kolostorok adója a nagykáptalan költségeire. Henrik, János és Tamás pásztói szerzetesek szereplése a földeskü letételénél. Apátságaink viszonyai Zsigmond király korában. Hunyadi Mátyás király a ciszterciei apátságokon segíteni akar s a reformmunkára a cisterciumi nagykáptalant kéri föl. A németországi apátságok száznál több rendtagot küldenek a magyarországi kolostorok reformálására. Ezen külföldiek ideutazása és elhelyezkedése. Mulich Henrik pásztói apát. A cisterciumi nagykáptalan az újjászervezés munkáját biztosítani akarja. Kolostoraink hanyatlása Hunyadi Mátyás király halála után.

- Lukács pásztói apát és az apátság kegyurai, Pásztói Mihály és Domokos, hatalmaskodnak. Péter pásztói rendtag Bécsben és Lukács pásztói apát Heiligen-Kreuzon 65—91. l.
- IV. A pásztói apátság vita tárgya Szuhay István egri püspök és Pásztói Gergely örökösei között Dettre János és Sembery István pásztói apát. Sembery életpályája és pásztói apátságával kapcsolatos tényei. Somogyi Ferencz, Fejérpataky Mátyás, Svella György és Kada István pásztói apátok élete és működése . . 91—102. l.
- V. Zolnay életpályája. Kinevezése és beiktatása a pásztói apátságba. Kinevező oklevele tartalmának visszahatása. I. Lipót király védelmére kel Zolnay birtokjogának. Zolnay nyomozza az apátságra vonatkozó okiratokat. A pásztóiak kiemelik Zolnay érdemeit. Zolnay panasza a királynál. Tanukihallgatások az apátság birtokai ügyében. Zolnayt erőszakoskodásról vádolják. Zolnay bajai a pásztói birtokosokkal. Per hatalmaskodás kérdésében. A pásztói földesurak és lakosok meghasonlása egymás között. Az apátsági birtok visszaváltásának kérdése. Zolnay ügye Csányi Istvánnal és Vattay Jánossal. Zolnay szűk pénzügyviszonyai. Zolnay betegeskedése, végredelete, halála és emléke. 102—121. l.
- VI. Zolnay András mint pásztói apát plébános is akar lenni. Fenessy egri püspök visszaautasítja Zolnay szándékát és erre felhívja a pásztóiak figyelmét. Zolnay hoz Pásztóra plébánost s e miatt ellentétbe jut az egri püspökkel. Jászberényi Pál pásztói plébános. Zolnay az egri püspöktől plébánost kér. Fenessy György egri püspök álláspontja ezen kérdésben. A «kolostor malmá»-nak birtokjogi kérdése. Terennei Márton pásztói plébános szomorú anyagi viszonyok között. A pásztói malom ügye . . 122—129. l.
- VII. A pásztói kolostor újjáépítésére irányuló törekvés. Zolnay András pásztói apát belépése a ciszterci rendbe. Wellehrádi rendtagok érkezése Pásztóra. Kollonich Lipót vélekedése Zolnay tervéről. A pásztói apátság bekebelezése a ciszterci rendbe. A külföldi ciszterci apátságok kölcsöne a pásztói apát részére. A nagykáptalan Cisterciumban megőrül Zolnay belépésének. Zolnay halála kifejezésére Wellehrádra készül. Zolnay ciszterci rendtagot kér Pásztóra az apátsági javak visszaváltása érdekében. Zborka Metód rendtag tapasztalatai Pásztón. Zolnay András halála után birtokát a kincstár is, meg a pásztói plébános is lefoglalja. A pásztói apátság leltára Zolnay András halála után. Az apátság jobbágysai és ezek tartozása 1702-ben. A pásztói plébános és Telekessy István egri püspök lépései Zolnay András hagyatéka ügyében. A pásztóiak lépése saját birtokjuk érdekében. I. Lipót király Nezorin Flórián wellehrádi apátot pásztói apáttá nevezi ki 129—153. l.

II. Fejezet: <i>A pásztói apátság birtokai</i>	154—173. l.
Arló. Csécse. Halász Körös Nagy-Alattyán. Pásztó: Pásztó pecsétje.
Pásztó város fele, két malma és két szőleje az apátságé. Királyi
kúria Pásztón. Anonymus ismeri Pásztót. Pásztón vásár III.
Endre korában. Pásztó lakói a budai polgárok jogát kapják.
Fürdő és templom Pásztón a XV. században. Pásztó harmad-
részén a Kazai Kakasok osztozkodnak. Guthi Ország Mihály,
Apafy Ferencz, a Csicseriek, Verebélyiek, Barcsayak és Keczer
András mint pásztói birtokosok. Pásztó iskolája a XVI. század-
ban. Pásztó mint erősség a XVI. században. Pásztó adózása és
jobbágysai a XVI. és XVII. században. Pásztó város összes viszo-
nyainak és állapotának leírása 1699-ből. A földesurak és job-
bágyaik meghasonlása. Pásztó főbirája és plébánosai. A plébánosok
élete a XVII. század végén. Tar mint apátsági birtok. Tar az
Ország-család kezén. Tar adója, jobbágysai és termelése a XVI.
és XVII. században. Tepke. Turaszzerke. Ujlak. Birtok Erdélyben.	154—173. l.
III. Fejezet: <i>A pásztói apátság kegyurai</i>	174—246. l.
I. A Pásztói és a Kazai Kakas-család	175—226. l.
II. A Tari család	227—246. l.

FÜGGELÉK.

I. <i>Pásztói apátok</i>	247. l.
A) Pásztói cziszterci apátok	247. l.
B) Commendatorok	247. l.
II. <i>Pásztói rendtagok</i>	248. l.

III. RÉSZ. OKLEVÉLTÁR.

I. Buda. 1138. szeptember 3. II. Béla király az édes atyja, Álmos
herczeg által alapított dömösi prépostságot újabb javakkal, többek
között a pásztói apáttal közös «Ubad» halastóval gyarapítja	251. l.
II. 1264. (V.) István ifjabb király Örs földet Kompolth comesnek
adományozza és a határok megjelölésénél a pásztói apát és
konvent oklevelére hivatkozik	251. l.
III. 1265. (V.) István ifjabb király Ágasvárt és a pásztói apátság
kegyúri jogát Domokos fia Istvánnak, a királyné lovászmeste-
rének adományozza	251. l.
IV. 1270. szeptember 25. V. István király Domokos mester fia István
mesternek azt a jogot adományozza, hogy a pásztói apátság
népei ügyében csak ő és senki más nem bíraskodhatik	251. l.
V. 1272. Kún László király átírja és megerősíti V. István királynak
azon adományát, a mely szerint Domokos mester fia István
mester a pásztói apátság fölötti kegyuri és birói jogot megkapja	252. l.

- VI. Buda 1277. október 4. Imbert pásztói apát és konventje Ujlak, Halász és Turaszerke határában levő földjeit — Róbert pilisi apát, Rátót István kegyúr és Kún László király főkegyúr beleegyeztével — hatvanöt márkáért eladják Farkas fia Móricznak, Ivánnak és Ivánkának 252. l.
- VII. Eger. 1331. május 12. Az egri káptalan jelenti, hogy Baranyai Miklós és felesége Fedémes birtokot Heves vármegyében nyolcz márkáért örökbirtokul eladták László bán fiának, Olivérnek — a Rátót nemzetségből 252. l.
- VIII. Vác. 1331. május 26. A vácsi káptalan jelenti, hogy Simon fia László fedémesi birtokrészét tizenkét márkáért eladta László bán fiának, Olivérnek 252. l.
- IX. 1345. április 6. Nógrád vármegye hatósága jelenti, hogy Ambró garábi prépost kérésére egy szolgabíró és egy várjobbágyot küldött ki s ezek a prépost szomszédait, köztük a pásztói apátot is, eltiltották Garáb birtok használatától 252. l.
- X. Buda. 1352. május 10. Miklós nádor Csetneki Benedek fia Péternek megengedi, hogy azon 50 márkát, melyet Pásztói Nagy Domokos fiának megöletéseért kellett lefizetnie, ne május, hanem július elsején törleszthesse le. 253—254. l.
- XI. 1357. Waldsteini Sigfrid, reini apát és a cisterciumi nagykáptalan megbízásából visitator, Nagy Lajos királyunknak előterjeszti, mily állapotban találta az egyes cziszterczi kolostorokat hazánkban, és az egyes apátságokban miként intézkedett 254—257. l.
- XII. Visegrád. 1373. december 11. Imre nádor azon perben, mely Födémes birtok miatt egy részről Rátóti László bán fia Olivérnek özvegye és leánya, másrésről meg Nagy Domokos fia János, Pásztói István fia László, Kakas János fiai, László és János között folyt, előzetes vizsgálatok megejtése után a vácsi káptalan bízta meg, hogy amazokat, mivel Födémest pénzért vették, s így jogos tulajdonosok, a tőlök elvett birtokba iktassák be 258—263. l.
- XIII. Vác. 1374. január 17. A vácsi káptalan jelenti a nádornak, hogy László bán fia Olivérnek az özvegyét és a lányát iktatta be Födémes birtokba a Pásztóiakkal és Kakasokkal szemben; ezeket meg a nádori bíróság elé idézte 264—265. l.
- XIV. Visegrád. 1382. június 15. Pásztói Domokos fia János és Tari István fia László Nagy Lajos király előtt kinyilvánítják, hogy összes birtokaikat két részre osztják; s a ki ez ellen vét, bírságot rónak rá 265. l.
- XV. Buda. 1382. november 26. Erzsébet királyné a budai káptalan-
nak megparancsolja, hogy Tari István fia László mestert és fiait
Kis-Luczín birtokba iktassa be 265. l.

- XVI. Buda. 1382. november 26. Erzsébet királyné Kis-Luczin birtokot Nógrád vármegyében, Ponya fia László magvaszakadtával, Tari István fia László mesternek adományozza 265. l.
- XVII. Buda. 1383. november 5. A budai káptalan jelenti, hogy Erzsébet királyné parancsára Tari István fia László mestert és fiait Kis-Luczin birtokába beiktatták 265. l.
- XVIII. Buda. 1387. ápril 13. Zsigmond király Siklós várát, melyet Siklói Gyula fia Miklós a Horváthy Palisnay-féle lázadásban bűnrészesség miatt elvesztett, hű katonáinak, a Pásztói család tagjainak adományozza összes tartozékaival együtt 266—269. l.
- XIX. Buda. 1387. november 20. Konrád bélháromkuti ciszterczi apát Csokva nevű birtokát, mivel nem tudja benépesíteni, hat évre Pásztói Kakas Lászlónak adja át évi 35 forintért, — oly kikötéssel, hogy a hat év lefolyása után a birtokot visszaveheti . 269—270. l.
- XX. Gesztes. 1388. november 1. Zsigmond király beleegyezik, hogy Tari István fia László Sirok várát kiválthassa Domoszlói Gergely fia Miklóstól, — de kiköti, hogy ő is átadja majd a királynak vagy utódainak, ha a zálogösszeget idővel neki lefizetik . . 270—271. l.
- XXI. Buda. 1389. június 20. Zsigmond király Sirok várát s az ehhez tartozó Sirok, Verpelét, Nagyberek és Szajla falvakat Heves-újvármegyében, továbbá Gyírok falut Temesvármegyében, Tari László mester érdemeinek méltánylásául, neki és Lőrincz s János nevű fiainak adományozza 271. l.
- XXII. Buda. 1390. márczius 12. Kaplai Benedek fia Dezső mester Bebek Imre országbíró előtt tiltja Ilsvai Péter fia Leustachot és Tari István fia László mestert Patha és Szent-György birtok kicserélésétől Sztinye birtokkal 272. l.
- XXIII. Bél-Háromkút. 1390. márczius 27. Konrád bélháromkuti ciszterczi apát elismeri, hogy a Csokva birtok után járó évi összeget Pásztói Kakas fia Lászlótól a kellő időben fölvette . . 272—273. l.
- XXIV. Buda 1390. ápril. 26. Zsigmond király a váczi káptalant utasítja, hogy Tari István fia László mestert Sirok várának birtokába iktassa be 273. l.
- XXV. Vác. 1390. május 24. A váczi káptalan jelenti, hogy Tari István fia László mestert Sirok vár birtokába Vörös Mihály karbeli pap és Németi Domokos fia Pál királyi ember beiktatták 273. l.
- XXVI. Vác. 1390. augusztus 10. A váczi káptalan jelenti, hogy a «Hannos» malmára vonatkozó határjárást megtartotta . . . 273. l.
- XXVII. Eger. 1391. október 22. Domoszlói Gergely fia Miklósnek a fiai — János és Dömötör — Tari István fia László mesterrel, Sirok vára ügyében az egri káptalan előtt kiegyeztek . . . 274—275. l.
- XXVIII. Pásztó. 1394. augusztus 10. Kakas László mester és fiai

- Pásztói János mesterrel és fiaival úgy egyeznek ki, hogy amazok Pusztalithva várat, emezek meg Nagytelekszék, Kistelekszék, Salgó és Peklén birtokokat kapják meg összes tartozékaikkal. 275—276. l.
- XXIX. Eger. 1402. május 1. Az egri káptalan, Bebek Detre nádor megbízása alapján jelenti, hogy Domoszlói Zsófi a nála levő okiratokat és Tari Lőrincz feleségének a ruháit visszaadta Tari Lőrincznek 276. l.
- XXX. Acsa. (Achy). 1405. márczius 22. Pásztói János vajda fia Loránd és Borfői János fia János tisztt, Maróthi János macsói bán előtt, békebirák közbelépése következtében, kiegyeznek egymással azon perben, a mely szerint Pásztói Loránd ellenfelének Mátyás nevű főcmberszolgáját és Benedek szolgáját megsebesítette és elfogatta 277—278. l.
- XXXI. Buda. 1405. november 24. Zsigmond király közzéteszi, hogy Tari Lőrincz királyi pinczemester kérésére átírta és újabb királyi pecsétje alatt kiadta azon okleveleket, melyek Sirok várának adományozását és Tari László mesternek ezen vár birtokába iktatását tartalmazzák; s egész körülményesen felsorolja mindazon érdemeket, melyeket Tari Lőrincz a királyi család iránti hűségével szerzett 278—285. l.
- XXXII. Buda. 1405. november 24. Zsigmond király tudtul adja, hogy Tari Lőrincz comes részére átírta a Kis-Luczin birtok adományozására és az ezt követő beiktatásra vonatkozó okiratokat s részletesen elbeszéli Tari Lőrincznek királya iránt tanusított hűségét 286—291. l.
- XXXIII. Buda. 1407. ápril 26. Tari Lőrincz kérésére Zsigmond király a pásztói lakókat és jobbágyokat a közönséges birák hatósága alól kiveszi és a budai polgárok jogaival ruházza föl. 291—293. l.
- XXXIV. Eger. 1410. február 4. Az egri káptalan jelenti, hogy Pásztói Domokos fia János özvegyét, Katalint, Vadna birtokba minden ellenmondás nélkül beiktatta 293—294. l.
- XXXV. Cistercium. 1411. A cisterciumi nagykáptalan a reini (Runa) cziszterczi apátot visitátorul küldi ki oly megbizatással, hogy az összes magyarországi cziszterczi férfi- és nőkolostorokat vizsgálja meg, a szükséges reformokat rendelje el s ezenkívül a nagykáptalan költségei czímén járó jutalékot szedje be . . . 295—296. l.
- XXXVI. Pásztó. 1417. november 22. Pásztó város birái és esküdtei jelentik, hogy Budai Mihály Pásztó város közepén levő fürdőházát Kazai Kakas Gyulának adta el 47 forintért 296—297. l.
- XXXVII. Buda. 1421. február 16. Perényi Péter nádor országbíró azon perben, melyet Rozgoni János a többek között Pásztói Ispán fia Imrének az özvegyével, Margittal, és fiával, Istvánnal, folytatott, halasztást rendel el 297. l.
- XXXVIII. Szent-Péter. 1424. január 27. Nomari László és Csicseri

- Oremus János borsodvármegyei alispánok és ezen vármegye négy alispánja Pásztói Domokos fia Kis Jakabot három márka birságban elmarasztalja, mivel nem jelent meg azon per tárgyalására, mely közte és Kazai Loránd fia György között folyt 298. l.
- XXXIX. Buda. 1424. febr. 27. Nánai Kompolti István országbíró azon perben, mely Rozgoni János és Pásztói Gergely között folyt, ezen utóbbit a meg nem jelenés miatt elmarasztalja . . . 298—299. l.
- XL. Buda. 1424. június 20. Nánai Kompolti István országbíró azon pert, mely egyrésről Rozgoni János, másrésről Pásztói István fia Imre özvegye és Gergely nevű fia, továbbá Tarkói Henrik unokái — János és Rykalf — között folyt, elhalasztotta . . . 299—300. l.
- XLI. Buda. 1424. december 16. Zsigmond király Jobbágyi és Püspöki birtokait cserébe adja Tari Lőrincznek és fiának, Rupertnek, s ezek örököseinek Drégely váráért 300—301. l.
- XLII. Buda. 1424. december 16. Zsigmond király Tari Lőrincznek és fiának, Rupertnek, elengedi 1600 aranyforintnyi tartozásukat és azon összeget, a melylyel az ő elzalogosított Verpelét birtokukat Domoszlói Demeter özvegyétől kiváltotta 302. l.
- XLIII. Várad. 1425. január 2. A váradí káptalan jelenti Zsigmond királynak, hogy özvegy Pásztói Imrénét, Margitot, és Rozgoni Jánost a közöttük fenforgó ügyben megidézte 303. l.
- XLIV. Visegrád. 1425. június 24. Zsigmond király meghagyja a bíróságnak, hogy azon perben, mely egyrésről Pásztói Imre fia Gergely és Tarkói László fia Rykalf, másrésről meg Rozgoni János között folyt, ezen utóbbit el ne marasztalja, mert ez Herpály birtokot a király meghagyására foglalta el . . . 304—305. l.
- XLV. Buda. 1425. július 5. Palóczi Máté országbíró Herpály, Ujfalu, Kengyel, Szent-Kozma-Damján, Szent-Demeter és Andaháza birtokokat, Rozgoni Jánossal szemben, Domoszlói Demeter három leánya — Apollina, Zsófi és Margit — és ezek ivadéakai, vagyis Pásztói Imre fia Gergely és Tarkói László fia János részére ítéli meg olyképen hogy azokat a három ág között egyenlően oszszák meg 305—311. l.
- XLVI. Buda. 1426. augusztus 20. Tari Lőrincz és fia, Rupert, szűkségből elzalogosítják Szajla és Nagyberek birtokukat és a síroki vámot negyven magyar aranyforintért Rédei Andrásnak és Rédei Demeter fiának, Sándornak 312—313. l.
- XLVII. Buda. 1428. február 17. Palóczi Máté országbíró a Pásztói Kis Jakab és a Velezdi László, Jakab és Imre között folyt pert elhalasztja 313. l.
- XLVIII. Eger. 1429. június 16. Domoszlói Ilona és Tarkói Rikalf fia János az egrí káptalan előtt nyugtatják azon 2000 arany-

- forintot, melyet Tari Rupert az elődei által elzálogosított Verpelétért kifizetett 314—315. l.
- XLIX. Buda. 1441. január 18. I. Ulászló király utasítja Nánai Kompolthi Jánost és Pált, hogy Iváni Istvánt Pásztói Miklós fia János és Szentersébeti Basó Lőrincz hatalmaskodásával szemben, a birtok- és tulajdonjog megsértése ügyében hallgassák ki és védelmezzék meg 315—316. l.
- L. Buda. 1444. szeptember 15. A budai káptalan Hédervári Lőrincz nádor megbízása alapján jelenti azon vizsgálat eredményét, mely Nekészeny, Gáza, Jákfalva, Dévény, Hartyán, Megyer, Batony és Dorog birtokokon és Pásztó városában végbement. 316—322. l.
- LJ. Eger. 1445. ápril 24. Az egeri káptalan Pásztói István egeri éneklőkanonok kérésére átírja azon oklevelet, melyből kiderül, hogy Domoszlói Zsófi a nála levő okiratokat és Tari Lőrincz feleségének a ruháit visszaadta Tari Lőrincznek 323—325. l.
- LII. Eger. 1445. június 16. Pásztói Lukács egeri kanonok Miklós prépost és más tanuk előtt kijelenti, hogy a ruszakai tizedeket, melyeket az egeri káptalan Miklós püspöktől vett cserébe Deménd birtokért és egy malomért az Eger vizén, de időközben elvesztett, — visszaszerzi a káptalan részére 326—327. l.
- LIII. Eger. 1448. október 21. Pásztói Lukács egeri kanonok Bártfai Péter fia György királyi közjegyző és mások jelenlétében nyilvánítja, hogy az Eger vizén Egerben levő malmot visszaadja az egeri káptalannak 327—329. l.
- LIV. Eger. 1450 körül. A Pásztói Jakab fia László és Velezdi Kövér Jakab fia Miklós, továbbá Esztrényi Bagos Lőrincz közötti perben Vadna és Velezd birtok határait megjárják Puthnoki Miklós és Pál mester jelenlétében 329—331. l.
- LV. Buda. 1452. szeptember 11. Palóczi László országbíró az egeri káptalant kiküldi, hogy vizsgálja meg, vajjon Pásztói István olvasókanonok, László és János vadnai jobbágysai tönkre tették-e Serkei Loránd fia György és János jobbágysainak a vetéseitVadnán. 331. l.
- LVI. Eger. 1452. október 11. Az egeri káptalan jelenti Palóczi László országbíróknak, hogy Pásztói István egeri olvasó kanonok László és János vadnai jobbágysai Serkei Loránd fia György és János jobbágysainak a vetéseit Vadnán marháikkal tönkretették 331—333. l.
- LVII. Prága. 1454. november 19. V. László király átírja a budai káptalannak azon oklevelét, mely Tari Györgynek Pásztói Istvánnal, Lászlóval és Jánossal oly értelemben kötött egyességét tartalmazza, hogy ha a felek egyike magtalanul hal el, birtokait a másik fél, vagy ennek örökösei kapják meg . . . 333—335. l.
- LVIII. Eger. 1456. január 4. Az egeri káptalan jelenti, hogy Tari György tiribesi birtokrészét és a Hasznospatakon levő, Kevés

- nevű malmot Pásztói Jánosnak 132 magyar aranyforintért elzálogosította 335. l.
- LIX. Buda. 1459. szeptember 11. Hunyadi Mátyás király Tari Györgynek Taron lakó jobbágysait mindenféle adó fizetésétől fölmenti, mivel uruk sok hadjáratban résztvett 336. l.
- LX. Eger. 1461. márczius 9. Az egri káptalan jelenti, hogy Sávári Sós István, Simon és Miklós nem fizették ki Pásztói László, István és János részére azt a 150 aranyforintot, mely ezeknek nagyanyjuk — Sávári Sós Lászlóné — jegyajándéka és hozománya után nekik jár 336. l.
- LXI. Eger. 1461. Az egri káptalan jelenti Hunyadi Mátyás királynak, hogy Kazai Gyula fia Detre elkövette azon hatalmaskodásokat, melyekről Pásztói László vádolta s ennek alapján az illetőket a királyi bíróság elé megidézte 337—339. l.
- LXII. Eger. 1461. április 27. Asszúpataki Hasznos Benedek fia Tamás Asszúpatakon levő birtokrészének felét nyolcz aranyforintért zálogba adja Baán Pálnak 340. l.
- LXIII. Buda. 1463. október 9. Tari Rupert fia György Tar birtokot, az itteni vámot, a Mátra erdőt és más jövedelmeket ezerszáztöven forintért elzálogosít feleségénél, Derencsényi Katalinnál. 341. l.
- LXIV. Eger. 1463. november 16. Ragáli János Tari Margit és Erzsébet s mások nevében tiltakozik az ellen, hogy Tari Györgynek Sámsonházán, Tiribesen, Rozsnyokon, Verpeléten és Taron levő birtokrészeire a Pásztói testvérek vagy mások rátegyék a kezöket 341—342. l.
- LXV. Eger. 1463. november 30. Pásztói László és János a maga, gyermekei és rokonai nevében tiltakozik az egri káptalan előtt az ellen, hogy Tari György összes birtokait eladta és zálogba vetette 342—343. l.
- LXVI. Székes-Fehérvár. 1464. április 4. Hunyadi Mátyás király közzéteszi, hogy a hivatalos vizsgálat szerint, Kazai Gyulafi Detrével és panaszos társaival szemben, Czobor-Szentmihályi Czobor Mihály, Pásztói Jakab fia László, Tari György, sőt még saját testvére, Gyulafi György is hatalmaskodást követtek el. 343—345. l.
- LXVII. Tar. 1464. május 1. Tari Rupert fia György Tiribes birtokot összes tartozékaival Halászteleki Sayli István nevű főember-szolgájának adja hűséges szolgálata jutalmául és 200 aranyforint fejében 345—346. l.
- LXVIII. 1464. július 10. Hunyadi Mátyás király, Tari György kérésére, átírja azon oklevelet, a melynek értelmében Tari Györgynek Taron lakó jobbágysait a kamarahaszna és más adó fizetésétől fölmenti, tekintettel uruk érdemeire 346—348. l.
- LXIX. Eger. 1464. november 19. Az egri káptalan jelenti, hogy

- Tari Rupert fia György, feleségének, Derencsényi Katalinnak zálogba vetette Tar birtokot és ennek vámját, hogy megtérítse felesége ékszereit és drágaságait s egyúttal biztosítsa a nász-
ajándékát és hozományát 349. l.
- LXX. Buda. 1464. november 24. Palóczy László országbíró utasítja az egri káptalant, hogy Tari Györgynét Tar birtokba, a tari vámba és a Hasznosvizén levő malom birtokába iktassa be 349. l.
- LXXI. Eger. 1464. deczember 16. Az egri káptalan jelenti, hogy Tari György feleségét Katalint Tar birtokba, a tari vám és a Hasznosvizén levő malom birtokába bevezették és beiktatták. 349. l.
- LXXII. Buda. 1465. február 8. Palóczy László országbíró jelenti, hogy Tari György mily egyességre lépett Guthi Ország Mihálylyal s Nánai Kompolti János fiaival, Miklóssal és Venczelrel, zálogba vetett javaira nézve 349—351. l.
- LXXIII. Buda. 1465. február 21. Palóczy László országbíró jelenti, hogy Tari Rupert fia György, mivel se fia, se leánya, se testvére nincs, összes birtokai örökösévé Guthi Ország Mihály nádort és Nánai Kompolti János fia Miklóst és Venczelt tette 352. l.
- LXXIV. Buda. 1465. június 25. Palóczy László országbíró Pásztói István, László és János javára ítéli meg azon javakat, melyeket Tari György Guthi Ország Mihálynak és Nánai Kompolti Miklósnak és Venczelnek elzálogosított; s utasítja a budai káptalant, hogy ezen javak hivatalos becslését végezze el 352—361. l.
- LXXV. Zolyó. 1465. márczius 26. Hunyadi Mátyás király átírja és megerősíti Palóczy László országbíró levelét, a mely szerint Tari György, kinek fia, leánya és testvére nincs, összes birtokait Guthi Ország Mihály nádorra és Nánai Kompolti János fia Miklóstra és Venczelre örökíti 361—365. l.
- LXXVI. Saág. 1466. május 12. Guthi Ország Mihály a saági konvent előtt kijelenti, hogy azon birtokokat, melyeket Tari György 24,000 aranyforintért elzálogosított, használatra neki visszaadja, sőt ha gyermeke születik, véglegesen átengedi a családjának. 365—366. l.
- LXXVII. Saág. 1466. május 12. Pál saági prépost és konventje jelenti, hogy Guthi Ország Mihály nádor és Nánai Kompolti János fia Miklós Tar és Jobbágyi birtokokat, a melyeket Tari György zálogosított el, mindaddig a zálogba vevők — Tari Györgynek Katalin nevű felesége és Margit s Erzsébet nevű nővére — bírhatják, míg ők nekik a négyezer forint zálogösszeget le nem fizetik 366—367. l.
- LXXVIII. Buda. 1469. november 23. Guthi Ország Mihály nádor a «Tarszurdok» föld és «Hencz völgy» erdő miatt állítólag elkövetett hatalmaskodás ügyében vizsgálatot rendel el s ezzel a vaczi káptalant bízta meg 368—370. l.

- LXXXIX. Visegrád. 1472. szept. 24. Pásztói László, Báthori István országbiró előtt, tiltja Tari Györgyöt Sirok vára és többi birtokainak elidegenítésétől Guthi Ország Mihály nádor és Nánai Kompolthi Miklós részére 371—372. l.
- LXXX. Visegrád. 1472. október 5. Hunyadi Mátyás király Tari György hűtlenségi bűne, majd magtalan halála után ennek összes birtokait Guthi Ország Mihály nádornak és Nánai Kompolthi Miklósnak adományozza 372—374. l.
- LXXXI. Eger. 1472. október 11. Az egri káptalan jelentése, a mely szerint Tari György özvegye, Katalin, elismeri, hogy Guthi Ország Mihály, Nánai Kompolthi Miklós, Recski Miklós és Tamás s Kendi Gergely mindazon javakat visszaadták neki, a melyekre nézve neki ígéretet tettek 375. l.
- LXXXII. Eger. 1472. október 25. Az egri káptalan jelenti, hogy Pásztói László Tari Györgyöt pásztói, tari, püspökii, tiribesi, dorogi, sirokaljai, nagyberekii, ráczfalusi, rozsnaki, verpeléti, sámsonházi, luczini, jobbágyii és rátóti birtokainak, úgyszintén siroki várának eladásától, Guthi Ország Mihály nádort és Nánai Kompolthi Miklóst azok elfogadásától, a királyt meg az adományozástól tiltotta 375—376. l.
- LXXXIII. Sopron. 1472. december 18. Hunyadi Mátyás király a budai káptalannak meghagyja, hogy Dobozi Danfi Andrást és hasonnevű fiát, továbbá Saskői Kollár Péter özvegyét, Apollinát és leányát, Borbálát, Atkár és Szent-Jakab birtokba és a hasznosi birtokrészekbe beiktassa 376. l.
- LXXXIV. Buda. 1473. január 10. A budai káptalan jelenti, hogy Dobozi Danfi Andrást s hasonnevű fiát, továbbá Saskői Kollár Péter özvegyét, Apollinát és leányát, Borbálát, Atkár és Szent-Jakab birtokba és a hasznosi birtokrészekbe, melyeket nekik Kompolthi Miklós és Pásztói András zálogosított el, beiktatta, az ellenmondókat pedig megidézte 376—378. l.
- LXXXV. Eger. 1473. január 20. Tari György özvegye, Katalin, az egri káptalan előtt kijelenti, hogy Derencsényi Miklós fia Imre és István őt mind édesanyjának nászajándékára és hozományára, mind pedig az ő leánynegyedére nézve kielégítették 379. l.
- LXXXVI. Léva. 1473. február 5. Nánai Kompolthi Miklós Guthi Ország Mihály nádor előtt kijelenti, hogy Tari György hagyatékából Jobbágyi birtok fele őt illeti meg, s a reá eső részt saját édes anyjának, Nánai Kompolthi János özvegyének, hat-száz magyar forintért elzálogosította 380—381. l.
- LXXXVII. Saág. 1474. február 12. Tari Margit — Nánai Kompolthi János özvegye — a maga és elhunyt Erzsébet nővérének leánya, Zsófi — Kusalyi Jakch András felesége — nevében nyugtatja

- azon összeget, melyet Guthi Ország Mihály nádor és Nánai Kompolti János leánya, Hedvig, és unokái, János és Fruzsina, lefizettek 381—382. l.
- LXXXVIII. Sirok. 1474. február 12. Guthi Ország Mihály páztói birtokát ötszázötven aranyforintért Nánai Kompolti János és Álmosdi Chöre István feleségének zálogosítja el 382—383. l.
- LXXXIX. Saág. 1474. február 18. A saági konvent átírja az egri káptalan levelét, a mely szerint ez Palóczy László országbíró rendeletére Tari György feleségét, Katalint, Tar birtokba, az itteni vámba s a Hasznos vizén levő malomba bevezette és beiktatta 383—386. l.
- XC. Saág. 1474. február 18. A saági konvent átírja Guthi Ország nádornak azon oklevelét, a melyből kiderül, hogy Tari György Tar birtokot, az itteni vámot, a Mátra erdőt és egyéb jövedelmeket ezerszázötven forintért zálogba vetette saját feleségénél, született Derencsényi Katalinnal 386—388. l.
- XCI. Saág. 1474. február 18. A saági konvent átírja az egri káptalannak azon levelét, a mely szerint Tari György özvegye, Katalin, elismeri, hogy Guthi Ország Mihály, Nánai Kompolti Miklós, Recski Miklós és Tamás s Kendi Gergely mindazon javakat visszaadták neki, a mire szavukat adták 388—389. l.
- XCII. Saág. 1474. február 18. György saági prépost jelenti, hogy átírta az egri káptalannak azon oklevelét, a mely szerint Tari Rupert fia György Tar birtokot és a hozzátartozó vámot feleségének, Derencsényi Katalinnak, zálogba vetette, hogy megtérítse neki az ékszereit és biztosítsa a nászajándékát és hozományát 390—391. l.
- XCIII. Széchén. 1475. január 26. Guthi Ország Mihály jelenti, hogy Tari György özvegye, Katalin, a ki másodszor Asszúpataki Hencz Pálhoz ment nőül, békességesen kiegyezett Némethi Karthali Istvánnal 392. l.
- XCIV. Buda. 1475. május 22. Pásztói László és ennek György, János, Miklós, Domokos, László és István nevű fiai, továbbá Pásztói János fia István és Mihály a néhai Tari György birtokaira vonatkozó jogukról lemondanak Ország Mihály és fia László, továbbá Nánai Kompolti János javára 393—395. l.
- XCv. 1475. május 29. Hunyadi Mátyás király átírja Zsigmond király oklevelét, mely Pásztó város kiváltságait tartalmazza 395. l.
- XCvi. Cistercium. 1478. Hunyadi Mátyás király kérésére a cisterciumi nagykáptalan háromtagú bizottságot küld ki oly utasítással, hogy az egész rend apátjai közül, a kiket jónak látnak, hívják össze és szólítsák föl őket, küldjenek Magyarországba rendtagokat az itteni kolostorok újjászervezése végett 395—398. l.

- XCVII. Eger. 1478. augusztus 2. Az egri káptalan jelenti, hogy Báthori István országbíró parancsára Guthi Ország Mihály nádort és fiát, Lászlót, továbbá Nánai Kompolti Miklós fiát, Jánost, mindazon birtokok, várak és vámok tulajdonába beiktatta, melyeket néhai Tari György náluk elzálogosított 398—400. l.
- XCVIII. Cistercium 1479. A cisterciumi nagykáptalan ismét bizottságot küld ki és meghagyja neki, hogy a németországi apátokat hívja össze tanácskozásra, a melynek határozata alapján mindenestre küldjön cisztertzi rendtagokat a magyar apátságokba ezeknek reformálása és erősítése céljából 400—402. l.
- XCIX. Saág. 1479. május 20. A saági konvent Guthi Ország Mihály nádor rendeletére vizsgálatot tart azon hatalmaskodás ügyében, melyet Vizslási Barócz Zsigmond és társai Asszúpataki Pálnénak, azelőtt Tari Györgynének Szele és Pogány birtokain elkövettek. 403—404. l.
- C. Jászó. 1485. július 4. Kazai Kakas György felesége, született Serkei Hedvig, Szent János apostol és evangélista iránti kegyeletből, szülőinek és elődeinek lelki üdveért, az egri Szent János templomban misealapítványt tesz Galgóc és Baracza birtokokból, melyek jegyajándék és hozomány czímén illetik meg . . . 404—405. l.
- CI. 1488. október 20. Pásztói Miklós a budai káptalan előtt kinyilvánítja, hogy Tholyntha Máté nevű jobbágytól 100 magyar aranyforintot kölcsönzött s ezek fejében neki három jobbágytelket zálogosított el Pásztón többszörös feltétel mellett . . 405. l.
- CII. Buda. 1488. deczember 13. Tholyntha Máté a maga és Margit nevű felesége nevében, Hunyadi Mátyás király előtt, Verebélyi György, Simon és Pál részére vallja azon három jobbágytelket, melyeket Pásztói Miklós földesúrtól száz aranyforint fejében kapott zálogbirtokul 406—407. l.
- CIII. Buda. 1488. deczember 13. Báthori István országbíró jelenti, hogy Tholyntha Máté érvénytelennek minősítette azt az ígéretet, melyet Pásztói Miklós tőle akkor csikart ki, midőn őt Hasznos várában fogva tartotta, s ezt egyúttal tiltotta a Pásztó városban levő három jobbágytelek elfoglalásától és haszonélvezetétől 407—409. l.
- CIV. Eger. 1489. január 6. Az egri káptalan jelenti, hogy Székii Márton királyi ember és Chanádi Márton egri kanonok 23 tanut hallgattak ki s ezek vallomásából kiderült, hogy Pásztói Miklós és István Tholyntha Mátén és Margit nevű feleségén több rendbeli hatalmaskodást követtek el s a férjét Hasznos várába zárták. 409—417. l.
- CV. Buda. 1489. február 5. Tholyntha Máté Hunyadi Mátyás király előtt kinyilvánítja, hogy Pásztói Miklós őt Hasznos várába záratta, a honnét Verebélyi György, Simon és Pál szabadították ki; miért is ezeknek mindazt leköti viszonzásul, a mit a Pásztói Miklós elleni perben majd nyer 418—419. l.

- CVI. Buda. 1489. május 1. Báthori István országbíró jelenti, hogy Nánai Kompolti János és fiai — Zsigmond és Ferencz — békés kiegyezés útján átengedték a rátóti birtokot, a pásztói birtokrészeket és az alsókörtvélyesi malom felét Pásztói László fiainak, — Miklósnak, Domokosnak, Jánosnak, Lászlónak és Istvánnak 419—421. l.
- CVII. Buda. 1489. június 19. Hunyadi Mátyás király az egri káptalan utasítja, hogy a Nánai Kompolti János és Guthi Ország Mihály s ennek László nevű fia között fenforgó ügyben tartson vizsgálatot 421. l.
- CVIII. Eger. 1489. augusztus 3. Az egri káptalan jelenti Hunyadi Mátyás királynak, hogy megtartotta a vizsgálatot és kihallgatta a harminczegy tanut — a kik között Pásztói Miklós, Domokos és János is szerepel — azon ügyben, mely Nánai Kompolti János és Guthi Ország Mihály s ennek László nevű fia között fenforgott 421—424. l.
- CIX. Eger. 1489. szeptember 14. Az egri káptalan jelentése szerint, néhai Pásztói László fiai — Miklós, Domokos, János, László és István — az öreganyjuk jegyajándéka és hozománya s édesanyjuk leánynegyede címén eső részekre nézve Lapispataki Miklóst minden további követelés alól fölmentik 425. l.
- CX. Buda. 1489. november 8. Hunyadi Mátyás király tudatja az egri káptalannal, hogy Pásztói Miklóst a Tholyntha Máté jobbágy és ennek felesége, Margit, elleni perben, melyben a tanuvallo-
más szerint az utóbbiaknak van igazuk, elmarasztalta s az ítélet végrehajtásával az egri káptalan bízta meg 426—441. l.
- CXI. Eger. 1490. márczius 15. Az egri káptalan jelenti, hogy Szigligeti Ambró káptalani küldött és Pilini Albert királyi ember Tholyntha Mátét beiktatták azon birtokrészekbe, melyeket Pásztói Miklós ennek 200 aranyforintért zálogosított el 441—443. l.
- CXII. Eger. 1490. márczius 29. Az egri káptalan jelenti, hogy Szajoli István Tiribes birtokot, melyet Tari Rupert fia György nála négyszáz magyar aranyforintért zálogosított el, Verebélyi Simonnak, Györgynek és Pálnak ugyanannyiért vetette zálogba 443—444. l.
- CXIII. Eger. 1491. június 28. Az egri káptalan jelenti, hogy Pásztói László fia István négyszáz magyar aranyforintért zálogba vetette Pásztó, Hasznos, Tepke és Bárkány határában eső birtokrészeit és a Hasznos folyón levő Sövényes malmot Verebélyi Györgynek, Simonnak és Pálnak 444—445. l.
- CXIV. Buda. 1492. márczius 1. Báthory István országbíró jelenti, hogy Pásztói László, saját állítása szerint, Verebélyi Simontól oly föltétel alatt kölcsönzött nyolczvan aranyforintot, hogy ha a visszafizetés napját nem tartja meg, akkor Verebélyi Simon zálogba veheti az ő pásztói birtokrészét 445—446. l.

- CXV. Eger. 1492. április 18. Az egri káptalan jelenti, hogy Pásztói László fia István Pásztón levő birtokrészét három, majd négyszáz aranyforintért zálogosította el Verebélyi Simonnak, Györgynek és Pálnak 446—447. 1.
- CXVI. Buda. 1492. szeptember 2. II. Ulászló király az egri káptalant utasítja, hogy Verebélyi Simont, Györgyöt és Pált Pásztói Jánosnak, Miklósnak és Istvánnak összes, Pásztói Lászlónak megfelényi birtokrészeibe beiktassa Pásztón 447—448. 1.
- CXVII. Buda. 1493. február 1. II. Ulászló király az egri káptalant utasítja, hogy Verebélyi Györgyöt, Simont és Pált Tiribes birtokba s a pásztói és hasznosi birtokrészekbe beiktassa 448. 1.
- CXVIII. Eger. 1493. márczius 11. Az egri káptalan jelenti, hogy II. Ulászló király parancsa értelmében Verebélyi Györgyöt, Simont és Pált Tiribes birtokba ellenmondás nélkül beiktatta; de a pásztói és hasznosi birtokrészekbe iktatásnál Pásztói Domokos és János ellenmondott 448—451. 1.
- CXIX. 1494. február 24. II. Ulászló király átírja Zsigmond királynak Pásztó város kiváltságait tartalmazó levelét 451. 1.
- CXX. Pozsony. 1496. márczius 16. II. Ulászló király utasítja Heves vármegye hatóságát, hogy Verebélyi Györgynek Pásztói Istvánnal szemben igazságot és jogorvoslatot szerezzenek 451—452. 1.
- CXXI. Vác. 1496. ápril 10. A váczi káptalan jelenti, hogy a Verebélyi György által Pásztói László és István ellen emelt hatalmaskodás ügyében a vizsgálatot megtartotta és a panaszt teljesen bebizonyítotttnak találta 452—454. 1.
- CXXII. Verpeléth. 1496. ápril 11. Daróczi Tamás Heves vármegye alispánja, Iváni László szolgabíró vizsgálata alapján, jelenti II. Ulászló királynak, hogy Pásztói László és István Verebélyi Györggyel szemben csakugyan hatalmaskodást követtek el 454—455. 1.
- CXXIII. Pásztó. 1496. szeptember 29. Pásztói Domokos, János és László megbékélnek Verebélyi Györggyel és száz forint birságot s esetleg még a kár megtérítését róják ki az egyesség megsértőjére 456. 1.
- CXXIV. Jászó. 1501. február 10. Lukaházi Gergely Serkei Lorántfi Miklós és László nevében tiltakozik az ellen, hogy Kisfaludi Tar György és felesége, Fruzsina, Nagy-Kazinczon négy jobbágytelket akár örök-, akár zálog-birtokként megtartsanak, használjanak vagy másoknak eladjanak 457. 1.
- CXXV. Buda. 1501. június 13. II. Ulászló király Rokováni Jánost küldi ki bírónak azon hatalmaskodás ügyében, melyet a pásztói apátság és Guthi Ország Zsigmond, Pásztói János, Mihály és Domokos, Verebélyi György, Kazai Gyulafi Ferencz és Széchi László pásztói jobbágysai Iványi Varsa Ferencz rovón, Istenmezei Jánoson és Ivándi István szolgabíróknak elkövettek 458—459. 1.

- CXXVI. Verpelét. 1503. január 23. Enchi Fülöp alispán és Pozsegai Gáspár szolgabíró jelentik II. Ulászló királynak, hogy azon hatalmaskodást, mely állítólag Lukács pásztói apát és Pásztói Mihály és Domokos — a pásztói apátság kegyurai — meg-hagyásából ment végbe. Válus Benedek és fia, továbbá Varjas Boldizsár követte el 459—461. l.
- CXXVII. Buda. 1503. deczember 30. A budai káptalan jelenti, hogy az egri káptalant Galgócz és Baracza birtokokba, Pásztói Mihály, Pásztói János és mások jelenlétében, bevezette és beiktatta, Putnoki János, Feledi János és Kazai Gyulafy Ferencz tiltakozása ellenére is 461—462. l.
- CXXVIII. Buda. 1509. július 3. Perényi Imre nádor és királyi hely-tartó Pásztói Mihályt és Györgyöt, mivel András deákot, a pásztói scholasticust elfogatták és agyonverették, összes birto-kaiktól megfosztja s ezeket Kubini Lászlónak és Kazai Gyula fia Ferencznek és Bálintnak adományozza a király és a szent korona iránt tanúsított hűségökért 463—464. l.
- CXXIX. Buda. 1523. május 18. II. Lajos király átíratja az egri káp-talannak azon kiadványát, a mely szerint Tari György, szükség által kényszerítve, Tiribesi birtokrészét és a Hasznos patakon levő Kevés nevű malmot Pásztói Jánosnak 132 magyar arany-forintért elzálogosítja 465—466. l.
- CXXX. Buda. 1524. márczius 15. A Puthnokiak kiegyeznek Pásztói Zsigmonddal és Pásztói Ferenczczel, továbbá Werbőczy István-nal Kazai Gyulafi Bálint hagyatékára nézve 467—469. l.
- CXXXI. Pest. 1505. szeptember 30. Szent-Györgyi és Bazini Péter gróf országbíró jelenti, hogy Pásztói Jánosné, a kinek első férje Dorogházi László volt, fiaival — Dorogházi Imrével és Kristóffal — békésen kiegyezett 470—471. l.
- CXXXII. Ajnácskő. 1544. január 17. Pásztói Zsigmond nyugtatja azt az 1000 aranyforintot, melyet Verebélyi Jánosnál megőrzés végett letett s ez később visszafizetett 471—472. l.
- CXXXIII. Gyula-Fehérvár. 1557. április 1. Izabella királyné meg-bízza a jászói konventet, hogy Putnoky Menyhértet és Gáspárt iktassa be Vadna birtokba, a melyet Pásztói János fölségsértés miatt elvesztett 472—473. l.
- CXXXIV. Jászó. 1572. augusztus 1. A jászói konvent jelenti, hogy Sárközy János és édes anyja, özvegy Sárközy Mihályné, szü-letett Markházi Orsolya, Pásztó és Hasznos birtokokat, Bátony, Lengyend és Tiribes pusztákat békés egyesség útján Verebélyi Jánosnak engedték át 474—475. l.
- CXXXV. Jászó. 1576. július 29. Meleg Boldizsár csanádi püspök és jászói prépost jelenti, hogy Székely András özvegy Pásztói

- Jánosné, született Bajony Zsófi és ennek fia, Pásztói Zsigmond, nevében tiltja özvegy Pelsőczy Bebek Györgynét, született Pathochy Zsófit a Bajony-család birtokainak elfoglalásától és használatától, Somlyói Báthory Kristófot meg az odaadományozásától 475—476. l.
- CXXXVI. Eger. 1582. július 18. Kolonisch Bertalan János Eger várának kapitánya, hogy Eger várának szükségletét fődözze, a Békés vármegyében levő Eperjes birtokot, mely a Gyulai vár tartozéka volt, 700 magyar forintért elzálogosította Pásztói Gergelynek és Klárának 477—478. l.
- CXXXVII. Eger. 1592. márczius 11. Pásztói Gergely nőtestvéreivel — Klárával, Orsolyával, Margittal és Annával — hosszas meghasonlás után kiegyezik és a Pásztói-család összes birtokainak öröklésére nézve szerződést köt az egri káptalan előtt . . . 478—480. l.
- CXXXVIII. Jászó. 1593. február 6. Polyánczai Chapy Jánosné, született Pásztói Borbála kérésére a jászói konvent Chapy Ferencz életkorát nyolcz évben állapítja meg 481. l.
- CXXXIX. Eger. 1598. január 11. Az egri káptalan jelenti, hogy Nyáry Pál, Eger várának a kapitánya, Apátfalva, Ostoros és Horváty birtokot s a bátori birtokrészt — mint Szarvaskő várának javait — 5000 magyar aranyforintért Pásztói Gergelynek adta zálogba 481—483. l.
- CXL. Kassa. 1598. aug. 14. Pásztói Gergely az egri káptalan küldöttei előtt a Hasznoson levő «Kecskés malomhely»-et százötven magyar forintért átadja Chepe Dömötör, Péter és Gáspár részére 483—484. l.
- CXLI. Torna. 1599. deczember 14. Özvegy Pásztói Gergelyné, született Pesthi Zsuzsánna, férje örökségére nézve a rokonokkal — Barcsay Jánosnéval, Pásztói Klárával, Pásztói Margittal és Barjus Demeterrel — egyességre lép 485—486. l.
- CXLII. Jászó. 1599. deczember 14. Dettre János és Kesereő Tamás egri kanonokok, Szuhay István egri választott püspök nevében, tiltakoznak az ellen, hogy a pásztói és bélháromkúti apátságok Pásztói Gergely örököseinek kezén vannak 486—488. l.
- CXLIII. Jászó. 1603. márczius 4. Chycheri András fia Ambró és Verebélyi Mihály fia János tiltakozik az ellen, hogy Ő Felsége a Pásztó, Verebély, Bárkány, Sós-Hartyán, Tót-Veréb, Tepke, Bátor, Hasznos és Tíribes határában levő birtokrészeket bárkinek is odaadományozza 488. l.
- CXLIV. Lincz. 1614. július 1. II. Mátyás király Sembery István trencsényi főesperest és nyitrai kanonokot pásztói apáttá nevezi ki 489. l.
- CXLV. Bécs. 1614. deczember 11. Sembery István pásztói apát kéri Szerdahelyi Györgyöt, az ő rokonát és barátját, a ki a királyi

- kamarának registratora és a kancelláriának jegyzője volt, hogy a pásztói apátság faluit és jogait írja össze 490. l.
- CXLVI. Bécs. 1615. február 18. II. Mátyás király Bosnyák Tamás füleki, Forgách Miklós szécsényi és Somogyi Mátyás gyarmathi kapitányoknak megparancsolja, hogy Sembery István pásztói apátot birtokainak és jövedelmeinek visszaszerzésében támogassák 491. l.
- CXLVII. Prága. 1616. márczius 30. II. Mátyás király Bosnyák Tamás füleki, Forgách Miklós szécsényi és Somogyi Mátyás gyarmathi várkapitányoknak szélesebb alapon nyugvó parancsot ad a pásztói apátság érdekeinek támogatására nézve 492—493. l.
- CXLVIII. Surány. 1616. október 15. Sembery István pásztói apát tudakozódik apátsága viszonyai után és gondoskodik párfogóról emberei részére 493—494. l.
- CXLIX. Kassa. 1617. december 20. Az egri káptalan, Bellay János pásztói plébános kérésére, átírja azon fassionális levelet, melyet egykor Pásztói Gergely vallomása alapján állított ki 494—495. l.
- CL. Bécs. 1626. május 29. II. Ferdinánd király Eszterházy Miklós grófnak, Ujvár főkapitányának megparancsolja, hogy Sembery István pásztói apát birtokjogát megvédelmezze 495—496. l.
- CLI. Lelesz. 1628. január 26. Chycheri András unokái, Chycher; Ambró fia Péter és Mihály, mint Verebélyi Anna szülöttei tiltakoznak Pásztó s Hasznos város, Verebély, Bárkány, Sós-Hartyán s Batyony birtok, Tepke, Lengeld, Tót-Veréb és Tiribes puszták lefoglalása, eladományozása és bármily című birtoklása ellen 496—497. l.
- CLII. Pásztó. 1630. január 22. Vállus Balázs és fia — Vállus Demeter és János — a «Monostor malmának» harmadrészét hetvenöt magyar forint lefizetésével eladják Vállus Györgynek, az ő fiuknak, illetőleg testvéröknek 497—498. l.
- CLIII. Ebersdorf. 1637. szeptember 17. II. Ferdinánd király Somogyi Ferencz egri kanonokot pásztói apáttá kinevezi 498—499. l.
- CLIV. Ebersdorf. 1637. szeptember 17. II. Ferdinánd király meghagyja a pozsonyi kir. kamarának, hogy Somogyi Ferencz pásztói apátot iktassa és vezesse be új apátságába s ennek birtokaiba 499—500. l.
- CLV. Pozsony. 1638. január 24. III. Ferdinánd király azon pásztói birtokrészt, mely Nagy-Barcsai Barcsay Ferencz halálával a szent koronára szállt, Lósy Tamásnak adományozza hű szolgálatai elismeréseül 500—501. l.
- CLVI. Ebersdorf. 1654. október 19. III. Ferdinánd király Somogyi Ferencz leköszönése után Fejérpataky Mátyás pécsváradi apátot és nyitrai kanonokot pásztói apáttá nevezi ki 502. l.

- CLVII. Bécs. 1659. május 6. I. Lipót király Svella Györgynek bényi prépostból pásztói apáttá történt kinevezése következtében Rossi Benedeket nevezi ki utódává 503. 1
- CLVIII. Jászó. 1663. január 19. A jászói konvent Pásztó város lakosságának kérésére kiadja azon tanuvallomásokat, a melyek szerint a klastrom melletti «Monostor malma» világi földesuré soha sem volt 504—505. 1
- CLIX. 1663. december 9. B. B. tudósítja Erdődi Pálffy Tamás egri választott püspököt, hogy miért nem utazhatik Kassára s mily választ kell adni a pásztóiaknak, ha a malomrész dolgában megkeresik 506. 1
- CLX. Bécs. 1664. július 26. I. Lipót király a pásztói apátságot Kada István nyitrai kanonoknak adományozza 507. 1
- CLXI. Bécs. 1664. július 26. I. Lipót király a pozsonyi kamarát utasítja, hogy Kada Istvánt a pásztói apátságba iktassa és vezesse be 508. 1
- CLXII. Bécs. 1665. február 12. I. Lipót király Lippay György esztergomi érseknek, Pálffy Tamás egri püspöknek, Wesselényi Ferencz nádornak és másoknak megparancsolja, hogy Kada István pásztói apát birtokjogát segítsék megvédeni 509—510. 1
- CLXIII. Pozsony. 1665. február 17. Tamásfalvay István jelenti, hogy Kada Istvánt, az újonnan kinevezett pásztói apátot, apátságába bevezette 510—511. 1
- CLXIV. Fülek. 1665. május 6. Bezek György a pásztói földesurak és közbirtokosok nevében tiltakozik azon jogsérelmek ellen, melyeket Kada István a pásztói plébánoson és az itteni birtokosokon ejtett 511—512. 1
- CLXV. Lelesz. 1666. decz. 26. Verebélyi János a leleszi konvent előtt kinyilvánítja, hogy a Verebély, Bärkány, Sós-Hartyán, Tót-Veréb, Pásztó, Hasznos, Bátor határában levő birtokrészeket és a hasznosi malmot kétszáz magyar forintért mily föltételek mellett adta át Csicseri Ambrónak 512—515. 1
- CLXVI. Nyitra. 1668. november 27. Kada István pásztói apát és a Pásztó városbeliek a nyitrai káptalantól bizonyáglevelet kapnak azon ügyben, mely köztük és az egri püspök s a pásztói plébános között a földesuri jogra nézve fölmerült 516—517. 1
- CLXVII. Beszterczebánya. 1688. július 15. Borcsiczky János közli a pozsonyi kamarával, hogy Pásztón ezüst- és sóbányának jöttek a nyomára, — a mint ezt már Kada István pásztói apát is jelentette; s ajánlja, hogy Pásztón harminczad-hívatalt szerezzenek 517—518. 1
- CLXVIII. Ajnácskő. 1688. szeptember 7. Wécsy Sándor tudakozódik, hogy a pásztói apát nem foglalta-e el azon birtokrészeket, melyek Oláh János családjánál vannak zálogban? 519. 1

- CLXIX. Nagy-Zellő. 1690. május 17. Zolnay András tudatja Báthory Gáborral, hogy Kada István megparancsolta neki a pásztói apátsági malom visszafoglalását s egyúttal megkínálta magával a pásztói apátsággal 519—520. l.
- CLXX. Eger. Fenessy György egri püspök figyelmezteti Pásztó város hatóságát, hogy Zolnay András pásztói apát törekvéseivel szemben résen legyen, s egyúttal támogatását igéri 520. l.
- CLXXI. Zolnay András felszólítja a pásztói plébánost, hogy a Monostor malom ügyében nyugodjék meg az egri püspök és vicarius ítéletében 521—522. l.
- CLXXII. Bossányi László, Vécsey Sándor, Vay Ábrahám, Horváthi Gergely, Róth János, Borcsiczky János és a Keczer-árvák kéri a m. kir. udvari kancelláriát, írja körül Zolnay András pásztói apát jogát, melyet a pártfogólevél neki biztosít, hogy ők a sok jogtalan követeléstől megszabaduljanak 522—523. l.
- CLXXIII. Pásztó. A pásztói közbirtokosok, hogy Zolnay András pásztói apátnak birtokvisszafoglaló munkáját megakadályozzák, a királyi támogatást tartalmazó iratoknak érvényen kívül helyezését kéri 523—525. l.
- CLXXIV. 1690. körül. Zolnay András kéri a magyar kir. kamarát, hogy a Muzsla határában levő szőlőket, melyeket Báthory Gábornak ő zálogosított el, adja vissza neki apátsága templomának helyreállítása céljából 525—526. l.
- CLXXV. Laxenburg. 1690. május 26. I. Lipót király, Kada István leköszönése után, Zolnay András nagy-zellői plébánost nevezi ki pásztói apáttá 526—527. l.
- CLXXVI. Pásztó. 1690. június 15. Borcsiczky János jelenti a m. kir. kamarának, hogy Zolnay Andrást a pásztói apátságba és ennek összes birtokaiba beiktatta és bevezette 528—529. l.
- CLXXVII. Gyöngyös. 1690. június 19. Zolnay András pásztói apát, Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén, adománylevelének kihirdetését s az erről szóló bizonyáglevelét kéri; vele szemben azok küldöttei, kik a pásztói apátság egykori birtokaiból egyet-mást kezeik között tartottak, tiltakoznak az adománylevel egyik-másik helye és Zolnaynak az apátság összes birtokaira kiterjedő beiktatása és bevezetése ellen 529—532. l.
- CLXXVIII. Lelesz. 1690. júl. 21. Vajai Vay Ábrahám felesége, Ibrányi Anna, a leleszi konvent előtt tiltakozik az ellen, hogy Légrády Tárnoky Szabó György Alsó-Tolvajd falunak mindkét felét Zolnay András pásztói apát meg a Pásztón és környékén levő birtokrészeket lefoglalta 532—533. l.
- CLXXIX. Bécs. 1691. február 17. I. Lipót király egyetemleges fel-

- hívást intéz a nemzethez, melyben Zolnay András pásztói apát személyének és apátságának védelmezését rendeli el 533—534. 1.
- CLXXX. Pozsony. 1691. február 21. Széchenyi György esztergomi érsek Kada István erdélyi püspököt, volt pásztói apátot, bizza meg, hogy Zolnay Andrást avassa föl pásztói apáttá 535. 1.
- CLXXXI. Pásztó. 1692. márczius 21. Horváthi György hevesvár-megyei alispán és Oláh Gergely esküdt tizenegy pásztói emberrel együtt megbecsülik azt a három szőlőt, melyeket Rákóczy Gábor 100 tallérért adott el Báthory Gábornak, s a melyek egyike Bagi Mihály révén, Zolnay András pásztói apát kezére jutott. 536. 1.
- CLXXXII. Pásztó. 1692. június 8. Pásztó város hatósága Zolnay András pásztói apát lekipásztori teendőit dicséri s kijelenti, hogy csak azon földeket fogadta el, melyek hajdanta apátságához tartoztak 537—538. 1.
- CLXXXIII. Bécs. 1692. június 25. I. Lipót király, Zolnay András pásztói apát panasza folytán, Dévay Pál szolgabíró és társait utasítja, hogy a jövedelem- és birtok-foglalók munkáját függeszszék föl s utalják őket a «neoacquistica commissio» döntéséhez. 538—539. 1.
- CLXXXIV. Pásztó. 1692. december 8. Vámos István és fia, Mátyás kijelentik, hogy a pásztói apátság okleveleinek hollétéről mit sem tudnak, s jobbágyi hűséget ígérenk Zolnay András pásztói apát iránt 539—540. 1.
- CLXXXV. Kis-Martón. 1692. december 11. Galanthai Eszterházy Pál nádor a pásztóiaknak megengedi, hogy az apátság újjáépítése végett országosan gyűjthetnek, s felszólítja a nemzetet a nemes czél pártolására 541—542. 1.
- CLXXXVI. Eger. 1693. Kivonat Fenessy egri püspök leveléből, melyben Zolnay András előtt kifejti, miért nem lehet ő, mint pásztói apát, plébános is egyúttal 542—543. 1.
- CLXXXVII. Szent-Mihály. 1693. augusztus 11. Keresztszegi Csáky István gróf országbíró az egri káptalan utasítja, hogy Zolnay András ügyében tanukihallgatást tartson 543. 1.
- CLXXXVIII. Eger. 1693. augusztus 17. Zolnay András pásztói apát kérésére, Csáky István gróf országbíró tanukihallgatást rendel el s az egri káptalan jelenti a tanuvallomásokat 543—549. 1.
- CLXXXIX. Eger. 1693. szeptember 7. Az egri káptalan jelenti, hogy Csáky István gróf országbíró rendeletére, Zolnay András ügyében a tanukat mily módon és mily eredménynyel hallgatta ki. 550—568. 1.
- CXC. Bécs. 1693. október 16. I. Lipót király fölmenti Zolnay András pásztói apátot a jogtalan és erőszakos birtokfoglalás vádja alól. 568—569. 1.
- CXCI. Bécs. 1693. október 24. Zolnay András pásztói apát elismeri, hogy Bakos Jánostól 115 forintot vett föl kölcsön 569—570. 1.
- CXCII. Pásztó. 1693. november 9. Zolnay András pásztói apát levele

- Fenessy György egri püspökhöz, a melyben kifejti, hogy a pásztói plébánost joggal tartja függésben és a «Kolostor malma» az apátság tulajdona 570—573. l.
- CXCIII. Gyöngyös. 1694. január 27. Bajcsi György saját apczi és szőlősi, Bajcsi Mihály meg a Nyári-család birtokjoga érdekében tiltakozik azon felsőbb rendelet ellen, mely Zolnay András pásztói apát birtokjogát azon birtokokra nézve védi, a melyekbe a beiktatás megtörtént 574—575. l.
- CXCIV. Zolnay András pásztói apát Schirmthali Schirmer Marián osztrák heiligenkreuzi apáttól kér kölcsönt, hogy a pásztói apátságba iktatás és bevezetés költségeit fedezhesse 576. l.
- CXCV. Pásztó. 1694. január 14. Zolnay András levele Fenessy György egri püspökhöz, a melyben kifejti jogi álláspontját a pásztói plébániára nézve 577—579. l.
- CXCVI. Pásztó. 1694. február 22. A pásztóiak kérik Fenessy egri püspököt, hogy a pásztói dézsmát engedje át a pásztói Szent-Lőrincz templom kijavítására, Kada Istvánnal meg állíttassa föl azt az oltárt a Szent-Lőrincz templomban, a melyet megígért 580—581. l.
- CXCVII. Pásztó. 1694. Zolnay András pásztói apát azt kéri Fenessy György egri püspöktől, hogy Jászberényi Pál helyébe Pásztóra más plébánost hozhasson 581. l.
- CXCVIII. Pásztó. 1694. május 8. A pásztóiak kérik Fenessy György egri püspököt, hogy Jászberényi Pál plébánosukat ne helyezze át máshová; mert attól tartanak, hogy majd nem kapnak helyette mást, — pedig Zolnay András pásztói apátot plébánosnak nem akarják elismerni 582—583. l.
- CXCIX. Laxenburg. 1694. május 24. I. Lipót király utasítja a nádort, hogy azon bonyodalom érdemében, mely Vécsey Sándor, Szunyogh Gáspár, Melczer János és más pásztói birtokosok között egy-, és Zolnay András pásztói apát között más-résről hosszú idő óta létezik, rendkívüli birói eljárásról gondoskodjék 583—584. l.
- CC. Pásztó. 1696. április 3. A pásztóiak kérik Fenessy György egri püspököt, hogy Pásztóra új plébánost küldjön 584—585. l.
- CCI. Pásztó. 1696. ápril. 5. Zolnay András pásztói apát kéri Fenessy György egri püspököt, hogy küldjön Pásztóra plébánost, mert ő betegeskedése és apátsága érdekeinek jogvédelme miatt nem tudja végezni a plébániai teendőket 585—586. l.
- CCII. Jászó. 1696. ápril 10. Fenessy György egri érsek tudatja Zolnay András pásztói apáttal, hogy Pásztóra ugyan küld plébánost, de ez független marad az apáttól; s felszólítja Zolnayt, hogy adja vissza azon házat, kertet s malmot, melyek egykor a plébániáé voltak 586—588. l.
- CCIII. Pásztó. 1696. április 22. Zolnay András pásztói apát írja

- Fenessy György egri püspöknek, hogy a pásztói plébános függésére nézve régi véleményét már megváltoztatta; a házat, malmot és kertet azonban nem bocsátja ki kezei közül, mert ezekre vonatkozó jogát már több ízben bebizonyította . . . 588—589. l.
- CCIV. 1696. augusztus 10. Pásztó város, Tar és Hasznos birtok adóösszeírása . . . 589—593. l.
- CCV. Pásztó. 1696. augusztus 26. A pásztóiak Szárhegyi András hevesmegyei főespereshez fordulnak, hogy részökre plébánosról gondoskodják . . . 594. l.
- CCVI. Pásztó. 1697. január 3. Terennei Márton pásztói plébános lefesti szomorú helyzetét Pásztón; kéri Pettes András prépostot, hogy bírja rá Zolnay András pásztói apátot a keze között levő malom, ház, kert és szántóföldek átengedésére; s jelenti, hogy Zolnay a czisztercieket Pásztóra be akarja telepíteni s hihetőleg ő maga is belép közéjük . . . 595—596. l.
- CCVII. Pásztó. 1697. február 26. Terennei Márton pásztói plébános Berzsenyi Demeter patai főesperest kéri, hogy működjen közre azon javak visszaszerzésénél, melyeket Zolnay András pásztói apát a plébániától elfoglalt . . . 596—597. l.
- CCVIII. Jászó. 1697. márczius 14. Csáky István gróf országbíró, Zolnay András pásztói apát kérelmére, átíratja a jászói konventnek azon kiadványát, mely Szuhay István egri püspök tiltakozását tartalmazza Pásztói Gergely örököseivel szemben 597—600. l.
- CCIX. Pásztó. 1697. április 9. Terennei Márton pásztói plébános kéri Pettes András egri prépostot, hogy tekintettel az ő szegénységére, küldjön neki pénzt misékre a kezénél levő misealapítványokból . . . 600—601. l.
- CCX. Pásztó. 1697. június 6. A pásztóiak tudatják az egri vicariussal, hogy a pásztói malom tulajdonjoga Kada István pásztói apát idejében és később is nem az apátot, hanem a plébánost és a templomot illette meg . . . 601—602. l.
- CCXI. Kassa 1697. június 12. Pettes András prépost és vicarius Zolnay András pásztói apáttal szemben a törvény terére akar lépni; miért is fölszólítja a pásztóiakat, hogy bizonyító okleveleiket másolatban küldjék el hozzá . . . 602—603. l.
- CCXII. Pásztó. 1697. október 1. A pásztóiak kérdezősködnek Pettes András vicariusnál a plébánia részére követelt malom ügyének tárgyalására nézve . . . 603. l.
- CCXIII. Kassa 1697. november 18. Az egri káptalan jelenti, hogy Zolnay András idézésre a szentszék előtt megjelent, de Pettes András vicarius és helyettese távolléte következtében eredmény nélkül tért haza . . . 604. l.
- CCXIV. Pásztó. Zolnay András a m. kir. kancellária támogatását

- kéri a pásztói apátságnak a cziszterczi rendbe keblezése érdekében, felsorolván azon okokat is, melyek kérésének alapját képezik 604—606. l.
- CCXV. Wellehrád 1698. február 15. Zolnay András a wellehrádi apátnál a cziszterczi rendbe vételét kérelmezi; költségei földözésére kölcsönt kér tőle s biztatja, hogy a kellő helyen mozgáson meg minden követ a cziszterczi apátságoknak a rendbe keblezése érdekében 606—609. l.
- CCXVI. Wellehrád. 1698. február 17. Bernát wellehrádi apát bizonyítja, hogy Zolnay András pásztói gubernátort a wellehrádi konvent újonczai közé fölveszi 609. l.
- CCXVII. Plass. 1698. február 24. Trojer András plassi apát és vikárius megengedi Kasperek Bernát wellehrádi apátnak a rendi kolostorok visszaszerzését és újjászervezését Magyarországon 610. l.
- CCXVIII. Bécs. 1698. márczius 3. I. Lipót király, Zolnay András pásztói apát kérésére, meghagyja Lindvay Placid pannonthalmi apátnak, hogy a conventi levéltárban levő pásztói okiratokat adja ki Zolnay részére 610—611. l.
- CCXIX. Pásztó. 1698. márczius 28. Zolnay András írja Fenessy György egri püspöknek, hogy két cziszterczi rendtag érkezett vele Pásztóra az apátság megsejmlélésére, mert már közeledik az idő, hogy a pásztói apátság a cziszterczi rend kezére jut; s hogy ő maga is minél előbb a rendbe léphessen, peres ügyének gyors elintézését kéri 612—613. l.
- CCXX. Garam-Szent-Benedek. 1698. április 27. A garamszentbenedeki konvent jelenti, hogy Pásztón, Nagy Márton királyi ember jelenlétében, megtartotta azon tanukihallgatást, melyet I. Lipót király rendelt el Zolnay András kérelmére 613—625. l.
- CCXXI. Pásztó. 1698. május 6. Zolnay András pásztói apát igéri, hogy Bakos Jánosnak a kölcsönzött 115 frtért mind a multa, mind a jövőre szólólag fog kamatot fizetni 625—626. l.
- CCXXII. Bécs. 1698. május 22. Kollonich Lipót biboros érsek képeleti dolognak tekinti azt a tervet, hogy Zolnay András pásztói apát a cziszterczi rendbe lép; miért is nem ajánlja a hozzájárulást. 626. l.
- CCXXIII. Bécs. 1698. augusztus 28. I. Lipót király Zolnay András kérelmére a pásztói apátságot visszaadja a cziszterczi rendnek s megengedi, hogy Zolnay a cziszterczi rendbe lépése után is megtarthassa apátságát 627—630. l.
- CCXXIV. Bécs 1698. augusztus 28. I. Lipót király a magyar királyi kamarának megparancsolja, hogy a cziszterczi rendet a pásztói apátságba vezesse és iktattassa be 631—633. l.
- CCXXV. Gyöngyös. 1698. novemb. 6. Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén, Gyöngyösön, Ország Pál és Peres Ferencz előadják,

- hogy Zolnay András bizonyos telket apáti lakásának udvarául foglalt el, de a pásztói birtokosok ez ellen tiltakoztak 633. 1.
- CCXXVI. Pásztó. 1699. A pásztóiak kéri I. Lipót királyt, hogy a régi magyar királyoktól nyert, Zsigmond, I. Ulászló és Hunyady Mátyás király által megerősített szabadságleveleiket újból erősítse meg. 634. 1.
- CCXXVII. Pozsony. 1699. márczius 18. A pozsonyi kamara meghagyja Kecskeméty Pál széchenyi harminczadosnak, hogy a cziszterczí rendet a pásztói apátságba iktassa be 634—636. 1.
- CCXXVIII. Pásztó. 1699. ápril 28. Kecskeméthy Pál szécsenyi harminczados jelenti, hogy a cziszterczí rendet a pásztói apátságba bevezette és beiktatta 637. 1.
- CCXXIX. Lelesz. 1699. május 10. Berkovics Ágoston váradi püspök jelenti, hogy Ibrányi Anna nevében Tóth János tiltakozott a cziszterczí rend beiktatása ellen Pásztó város, Tepke és Muzsla puszták birtokába 637—638. 1.
- CCXXX. Pásztó. 1699. július 3. Szalay Pál, kártérítés címén, Zolnay András pásztói apátnak kétszáz rajnai forint lefizetését igéri. 638—639. 1.
- CCXXXI. Gyöngyös. 1699. július 6. Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén, Szalay Pál Zolnay András pásztói apát ellen hatalmaskodás címén emel vádat; ez pedig tiltakozik a vádakkal szemben 639—641. 1.
- CCXXXII. Gyöngyös. 1699. augusztus 22. Heves és Külső-Szolnok vármegye gyűlésén Szelecski Márton a pásztói földesurak és közbirtokosok nevében tiltakozik az ellen, hogy Zolnay András pásztói apát a Pokolfán innen és túl levő termését a maga részére lefoglalja 641—642. 1.
- CCXXXIII. Gyöngyös. 1700. január 26. Heves és Külső-Szolnok vármegye, Zolnay András pásztói apát kérésére kiadja a bizonyosságlevelet azon tiltakozásra nézve, melyet Bossányi László, Andrassy György, Vay Ábrahám és a többi pásztói földesurak nevében Bajtai István kifejezett a pásztói lakók ősi kiváltságaival szemben. 642—644. 1.
- CCXXXIV. Pozsony. 1700. december 18. I. Lipót király a jászói konventet utasítja, hogy Vattay Jánost Zolnay Andrással és Sas Pállal szemben vezesse be Pásztó-Szőllős birtokba, Zolnain pedig vegye meg a bírságösszeget 644—647. 1.
- CCXXXV. Wellehrád. 1701. február 6. Maietynsky Wenczel felszólítja Pásztó város hatóságát és községét, hogy jelentsék írásban a wellehrádi konvent és apát előtt azon elhatározásukat, a melynek értelmében a pásztói apát földesuri felsőbbbségét elismerik. 647—648. 1.
- CCXXXVI. Bécs. 1701. márczius 26. I. Lipót király átírja Hunyadi Mátyás és II. Ulászló királynak azon okleveleit, melyek Zsigmond királynak a pásztói lakók részére kiadott kiváltságlevelét tartalmazzák 648—653. 1.

- CCXXXVII. Jászó. 1701. november 8. A jászói konvent jelenti, hogy Vattay Jánost Pásztó-Szőllős birtokba ellenmondás nélkül beiktatták, s hogy Zolnay András pásztói apáton a három márka birságot megvették 653—654. 1.
- CCXXXVIII. Gyöngyös. 1702. márczius 27. Heves és Külső-Szolnok vármegye közgyűlésén kihirdetik azon királyi rendeletet, mely a pásztói földesurak és lakók egymásközötti viszonyában a régi állapot fentartását követeli 655. 1.
- CCXXXIX. Bécs. 1702. ápril 28. A m. kir. kancellária értesíti a m. kir. kamarát, azon okokról, a melyek miatt a pásztóiak által kért okiratot nem adhatja ki 656—658. 1.
- CCXL. Bécs. 1702. ápril 28. I. Lipót király intézkedik, hogy a hatóság Pásztó város lakóinak személyi és birtogjogait a földesurakkal szemben megvédje s a rajta ejtett sérelmeket orvosolja. 658—660. 1.
- CCXLI. 1702. ápril 30. Zolnay András végrendelete 660—662. 1.
- CCXLII. Bécs. 1702. május 27. Bakos János kéri Telekessy István egri püspököt, intézkednék úgy, hogy Zolnay András elhalt pásztói apát hagyatékából a neki kölcsönzött 115 forintot megkapja 663—664. 1.
- CCXLIII. Bécs. 1702. május 27. Matyassovsky László kancellár s nyitrai püspök kéri Telekessy István egri püspök támogatását Bakos János részére, hogy ez Zolnay András pásztói apát hagyatékából a neki kölcsönzött összeget megkaphassa 665. 1.
- CCXLIV. Pozsony. 1702. június 3. A magyar kir. kamara elnöke utasítja Kecskeméthy Pált, hogy Zolnay András pásztói apát halála után az apátság vagyont a kir. fiscus részére foglalja le, írja össze s erről tegyen jelentést 665—666. 1.
- CCXLV. Pásztó. 1702. augusztus 5. Terennei Márton pásztói plébános kéri Telekessy István egri püspököt, hogy őt a plébániájához tartozó malom és ház birtoklásában, a cziszterciekkel és a kamarával szemben védelmezze meg 666—667. 1.
- CCXLVI. Pásztó. 1702. augusztus 5. Terennei Márton pásztói plébános kéri Almási András pathai alesperest, hogy Telekessy István egri püspököt a pásztói malom és ház ügyében a pozsonyi kamaránál közbelépésre bírja 667—668. 1.
- CCXLVII. Eger. 1702. augusztus 15. Telekessy István egri püspök kéri a pozsonyi kamarát, hogy a mit Zolnay András pásztói apát hagyatékából jogtalanul elfoglaltatott, adja vissza 668—669. 1.
- CCXLVIII. Pozsony. 1702. november 4. Somoskőy Ferencz, Zeke Gáspár és Csór Gáspár Pásztó város tanácsosai a pozsonyi káptalan előtt városuk nevében tiltakoznak a régi pásztói földesurak, tehát a pásztói apátok birtoklása ellen is 669—674. 1.
- CCXLIX. Bécs. 1702. november 6. I. Lipót király a pásztói apátságot

- Zolnay András apát halála után, tekintettel a ciszterci rend érdemeire, a ciszterci rendbe kebelezi és pásztói apáttá Nezorin Flórián wellerédi apátot nevezi ki, a kolostor fölépítésének és szervezésének kötelezettségével 674—677. l.
- CCL. Bécs. 1702. november 6. I. Lipót király tudatja a m. kir. kamarával, hogy a pásztói apátságot a ciszterci rendbe kebelezte és Nezorin Flóriánnak adományozta; s meghagyja neki, hogy Nezorin Flóriánt a pásztói apátságba bevezesse és beiktassa . . . 677—679. l.
- Név- és tárgymutató az I. és II. Részhez 680—705. l.
- Név- és tárgymutató az Oklevéltárhoz 706—749. l.
- A műben levő önálló és a szövegbe nyomott képek 750. l.
-

Sajtóhibák:

52. l. alul 6. sor Róma helyett Ráma.
102. l. » 5. » Tauukihallgatások h. Tanúkihallgatások.
143. l. » 14. » Gyöngyösen helyett Gyöngyösön.
155. l. fölül 19. » 1686-ból helyett 1684-ből.
161. l. » 17. » Sót-Hartyán helyett Sós-Hartyán.
183. l. alul 7. » Kaczk helyett Laczk.
187. l. fölül 4. » Lásztói helyett Pásztói.
194. l. » 16. » Lásztó helyett Pásztó.
195. l. » 1. » Pásztói János Imre helyett Pásztói János fia Imre.
200. l. » 20. » Pásztói László helyett Pásztói István.
222. l. » 11. » 1493. helyett 1593.
225. l. » 16. » Szent-birtok helyett Szent-Lőrincz birtok.
226. l. » 6. » Nádasdy Simon helyett Barjus András.
226. l. » 7. » káptalan helyett konvent.
246. l. » 11. » Magdolna helyett Ilona.
297. l. » 3. » nádor elmarad.
305. l. » 13. » Domoszló helyett Domoszlói.
576. l. » 1. » pásztói helyett pásztói apát.
-

L D V S

nania Hungaria Bobemia Dal-
Carniolia Marchio Moravia DVX Lucemburge
Memoriae comendamus tenore presentium significan, qui
in qve Comitatu Hevesiensi existens situatam olim ad Sacrum
randamqz iurati Christiani Nominis hostis Turca vicinitatem
vissimi Belli temporibus prapotentia Divini Numinis auxilio
prioribus prafati Regni nostri Hung Partibus e iugo Osoman
u postlininio restitutam per mortem et ex hac vita decessum
illimasqz prafari Sacri Ordinis CISTERCIENSIS preces
vini promotionem Fidei Orthodoxa Romano Catholica propa
progressuum noorum Bellicorum partem attribuimus, et pro
plian dis, dilatan dis, ac stabiliendis zelo, fervore, ac studio
Cisterciensem Ordinem ducimus affectu, alijsqz iustis ex
pe Pagis villis Pradis, & Possessionibus, Sylvis, agris, pratis,
ibatiam de iure, & ab antiquo Spectantibus & peranere de
bus Ecclesijs ac Beneficijs antelati Regni nri Hung Partibus
& exercere agnoscimus, antelato Sacro Ordini Cisterciens
respectum & reflexionem ad eximias virtutes morumque
ut dicitur FLORIANI NEZORIN Abbatis Vellebradiensis qui
ria cognovimus. Eadem eundem Personae idoneae, ac de Ec
et emolumentis temporalibus dandam, & conferendam ipsu
Bona eiusdem Abbaciae manutennere, distracta vero, & defacto
sterio, tum alios e suprafato Monasterio Vellebradiensi in vnam
nem suam suscipere, Cultum deniqz Divinum, iuxta Sacra E
Amazum promovere, & universa munia secundum functionem
Abbatem de more illius Religionis electa fuerit, talem, & futuros
rdis superinde benignis literis Confirmitorys presentiae debe
fiterazum. DATUM per manus Fidelis nostri Nobis dilecti
in Regnum nrum Hung Aula nra Cancellarij, in Civitate no
garia & reliquorum XLVIII. Bobemia vero ANNO XLVI.

Ladislaus Ratisavon
Epis. Ratibon
Franciscus Comog

Act. Abb. Paph. Fac. 2. H^o 23.

N O S L E O

Omnigratia electus Romanorum Imperator sententia
 matie Croatiae, Sclavoniaeque &c REX, Archidux Austriae, DVX Burgundiae
 ac superioris & inferioris Silesiae, Wiertembergae & Thecie, Princeps Soveriae, Comes Habsburgi, &c
 bus expedit universis: Quod NOS Abbatiam Beate MARIE Virginis de PASZTO in Superiori
 Cisterciensium Ordinem spectantem, verum per diversos temporum vicissitudines & Continuum Fall
 ipso Religioso Ordine, e praefato Regno nro Hungarico exulante ad manus Ecclesiasticorum, Clerique de
 per assiduam fidelis Populi Christiani et praecise Sacrorum Religiosorum DEO incessanter famulante
 nico ereptis & in pristina libertatis statu & tranquillitatem repositis, una cum suprafacto Conu Hic
 Honoblis olim Andrea Zolnay eiusdem Abbatiae ultimum veri & indubitati Possoris de iure & defu
 ac supplicationes nrae propterea factas Maui, cum vero pro solita nra in DEVM pietate & aviduo
 gationem, Sacrorumque Religiosorum Ordinem, quorum pps ad Superos, suis & fundendis preci
 pria quoque experientia nra non immerito adscribimus, incrementum conferre, & quidpiam momenti
 peculari quoque etiam nro Caraeo-Regio quo erga de votum Nobis quoque gratum, ac prius temporibus, in pra
 motivis et rationibus animum nrum ad id inducentibus, una cum cunctis eiusdem Abbatiae anti
 Obventionibus & emolumentis quibuslibet, ubi vis in praefato Regno nro Hungarico, & Partibus eidem an
 benedictis, Auctoritate lucis Patronatus nri Regis, quod generaliter in conferendis, et consequenter est
 Eidem annexorum ad malae Divorum condam Hungaricorum Regum Praedecessorum nrorum gloriosi
 si iure postliminii clementer restituendam, plenius iure reincorporandam & reapplicandam; &
 honestatem, doctrinam item ac eruditionem, et omnibus gratam vitam Conversationem, aliasque ex
 bus ipsum ab Altissimo insignitum & donatum esse cum ex plurimorum fidelium nrorum fide digna
 clesia DEI benemerita, Nobis quoque grata, & accepta, eadem Abbatiam PASZTOIENSEM cum sup
 que Florianum Nezorin eidem cui intere sit praesentandum duximus. Ita tamen & ea conat
 ad huc praemanibus secularium existens pro sua possibilitate recuperare formalique ibidem erecte
 ribus benefundatis Religiosos introducere, cum vero utriusque germanicae & Hungaricae Nationis Pa
 iusdem Ordinis Institutum in eadem Abbatia pro adificatione Populi & Orthodoxae Fidei Romano Cath
 & fundationem eiusdem Abbatiae diligenter praestare & exequi, ac ubi in casu mortis praefatae Abbatiae
 quoscunque suo modo eligendos, Abbatem idem Sacerdote Ordinis Cisterciensis Nobis & Successoribus nris
 ac ac teneant. Imo restituimus, reincorporamus, & reapplicamus, damusque conferimus & praesent
 Reverendi Ladislai Matyasovich Episcopi Nitriensis, locique ac Comitatus eiusdem supremi ac F
 Atria Vienna. Austria, die sexta Mensis Novembris, Anno Domini Millesimo sepeingentesimo secundo

Leo p. v. 112

Monia Abbacia Beata Mariae Virginis de Paszto, seu sacro Ordinis Cisterciensis facta.

P O L D V S

Imper Augustus ac Germania Hungaria Bohemia Dal-
 ia Brabantia Styria Carinthia Carniolia Marchio Moravia DVX Luxemburge
 Tyrolis Ferreti Kyburgi & Goritiae de Memoria comendamus tenore presentium significan qui
 ribus dicti Regni nri Hungariae Partibus in qre Comitatu Hevessensi existit situatam olim ad Sacrum
 Bellorum tempestates ac revolutiones execrandamqz iurati Christiani Nominis hostis Turca vicinitatem
 levitiam iamqz turbulencia praeteritis gravissimi Belli temporibus praepotenti Divini Numinis auxilio
 tum prece sedatis victoricibus Armis nris potioribus praefati Regni nostri Hung Partibus e iugo Osoman
 levassensi recuperatam prioriqz suo luci cui posthumino restitutam per mortem et ex hac vita decessum
 icto vacantem. Cum ad incessantissimumqz praefati Sacri Ordinis CISTERCIENSIS preces
 in universis qz quae ad maiorem Cuius Divini promotionem Fidei Orthodoxae Romano Catholicae propa-
 gationis ac suffragijs non postremam felicitum progressuum nrorum Bellicorum pacem aatribuimus et pro
 uti contribuire possunt magis magisqz ampliandis dilandis ac stabilendis zelo fervore ac studio
 pfato quoqz Regno nro Hung florentissimum Cisterciensem Ordinem ducimus affectu alijsqz iustis ex
 igris lucibus & munitionibus Oppidis nempe Pagis villis Pradis & Possessionibus Sylvis agris pratis
 annexis existens & Sabitis ad eandem Abbatiam de iure & ab antiquo spectantibus & pertinere de-
 riam restituendis & reincorporandis omnibus Ecclesijs ac Beneficijs antelati Regni nri Hung Partibus
 vime reminiscencia optimo iure habere & exercere dignoscimur antelato Sacro Ordini Cisterciensi
 Sed et benignum ac singularem habentes respectum & reflexionem ad eximias virtutes morumque
 ellentes animi dotes Fidelis nostri Honorabilis FLORIANI NEZORIN Abbatis Vellebradiensis qui
 o Testimonio cum vero propria nra experientia cognovimus. Eidem antiquam Personae idoneae ac de Ec-
 praeclazatis universis Bonis Provenibus et emolumentis temporalibus dandam & conferendam ipsi
 titione ut idem Sacer Ordo Cisterciensis Bona eiusdem Abbatiae manuteneat distracta vero & defuncto
 o & opitulante DEI auxilio stabili Monasterio cum alijs e suprafato Monasterio Vellebradiensi in vnu
 tria filios in Noviciatum Sacramqz Religionem suam suscipere Cultum deniqz Divinum iuxta Sacra &
 solida incremento Zelo cum fructu acturo Animarum promoveri & universa munia secundum functionem
 Floriani Nezorin alia idonea Persona in Abbatem de more illius Religionis electa fuerit talem & futuros
 legitimis nempe Hung Regibus pro obtinendis superinde benignis literis Confirmatorijs praesentare debe-
 amus. Haec un nra et viget et testimonio litterarum. DATVM per manus Fidelis nostri Nobis dilecti
 Perpetui Comitis Consiliarij nri & per dictum Regnum nrum Hung Aula nra Cancellarij in Civitate no-
 do. Regnorum nrorum Romani XLV. Hungariae & reliquorum XLVIII. Bohemiae vero ANNOS ALVI.

Ladislaus...
 ...
 ...

Penes presentes Sacrae Caesaris Regiae
Altijs Domini Domini Clementissimi Benignas
Collationales. Rensimus Domini Florianus,
Necorum Abbas Velschradensis in Albatiam B.
Mariae Virginis de Paszcho. per Illustissimum Do-
minum Comitem Christophorum Antonium Le-
dödy Camera huius Praesidem solenniter est in-
stallatus

Ex Consilio Camerae
Hungaricae die 28 gntbr
A. 1702
Joannes Botucissa de Peth
Konklian & primarius
carius